Strategisch GLB-plan

CCI	2023BE06AFSP001
Titel in het Engels	Belgium - CAP Strategic Plan - Flanders
Titel in nationale taal (talen)	NL - België - GLB Strategisch Plan - Vlaanderen DE FR
Versie	9.0
Status	Openen
Eerste jaar	2023
Laatste jaar	2027
Subsidiabel vanaf	1 jan 2023
Subsidiabel tot en met	
Nummer van het besluit van de Commissie	
Datum van het besluit van de Commissie	
Betrokken fonds(en)	ELGF, Elfpo
Datum aanmaak verslag	17/08/2026 11:20

Inhoudsopgave

Soort wijziging 50
General information on the request for strategic amendment 50
Impact of of the strategic amendment to the plan on achieving the specific objectives 50
Type of strategic amendment 50
Detailed information on the individual changes contained in the request for strategic amendment....50
Raadpleging van het monitoringcomité (artikel 124, lid 4, punt d), van Verordening (EU) 2021/2115) 50
Datum 50
Advies van het monitoringcomité....50
Where applicable, notified other amendments than strategic amendments in accordance with Article 119(9), first subparagraph of Regulation (EU) 2021/2115....51
Aanpassing looptijd contracten interventies 3.8 , 3.9 , en 3.10 51
Version - Status 51
Amendment description with indication....51
Justification and expected effects 51
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115....51
GAEC standards 1 and 4 justification 52
Application dates of amendments....52
Budget codes impact....52
Fruit and vegetables allocations impact....52
Objected by EC....52
Aanpassing van de definitie blijvend grasland en de tolerantie van de ratio conform Verordening (EU)2025/2649 52
Version - Status 52
Amendment description with indication....52
Justification and expected effects 52
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115....52
GAEC standards 1 and 4 justification 52
Application dates of amendments....52
Budget codes impact....52
Fruit and vegetables allocations impact....53
Objected by EC....53
Aanpassing van de norm minimale bodembedekking (GLMC 6)....53
Version - Status 53
Amendment description with indication....53
Justification and expected effects 53
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115....53
GAEC standards 1 and 4 justification 53
Application dates of amendments....53
Budget codes impact....53
Fruit and vegetables allocations impact....54
Objected by EC....54
Ecoregeling bodem organische koolstofgehalte actie 2b, aanpassing maximum eenheidsbedrag...54
Version - Status 54
Amendment description with indication....54
Justification and expected effects 54
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115....54
GAEC standards 1 and 4 justification 54
Application dates of amendments....54
Budget codes impact....54
Fruit and vegetables allocations impact....54
Objected by EC....54
Ecoregelingen behoud meerjarig grasland en ecologisch beheerd grasland en GLMC 2, 9 en 10 ..54

Version - Status 54
Amendment description with indication....54
Justification and expected effects....55
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115....55
GAEC standards 1 and 4 justification 55
Application dates of amendments....55
Budget codes impact....55
Fruit and vegetables allocations impact....55
Objected by EC....55
Hoofdstuk 4.1.2.5 Herinzaaiverplichting: Vrijstelling herinzaaiverplichting voor blijvend grasland na beschermingsstrook 55
Version - Status 55
Amendment description with indication....55
Justification and expected effects....56
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115....56
GAEC standards 1 and 4 justification 56
Application dates of amendments....56
Budget codes impact....56
Fruit and vegetables allocations impact....56
Objected by EC....56
Interventie 1.10 Bufferstroken: Verduidelijking van de aanhoudingsperiode voor bufferstroken....56
Version - Status 56
Amendment description with indication....56
Justification and expected effects....57
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115....57
GAEC standards 1 and 4 justification 57
Application dates of amendments....57
Budget codes impact....57
Fruit and vegetables allocations impact....57
Objected by EC....57
Interventie 3.5, Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt: Aanpassing inzaaiperiode bloemenstrook langs de fruitboomgaard 57
Version - Status 57
Amendment description with indication....57
Justification and expected effects....58
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115....58
GAEC standards 1 and 4 justification 58
Application dates of amendments....58
Budget codes impact....58
Fruit and vegetables allocations impact....58
Objected by EC....58
Interventie: 3.27: Aanpassing acties in rubriek 5 en toevoeging van het gemiddeld geplande maximumeenheidsbedrag voor begrotingsjaar 2027-2029....58
Version - Status 58
Amendment description with indication....58
Justification and expected effects....60
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115....60
GAEC standards 1 and 4 justification 60
Application dates of amendments....60
Budget codes impact....60
Fruit and vegetables allocations impact....60
Objected by EC....60
Interventie: 5.3.10: Aanpassing instapvoorwaarde....60
Version - Status 60
Amendment description with indication....60

Justification and expected effects 61
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115 61
GAEC standards 1 and 4 justification 61
Application dates of amendments 61
Budget codes impact 61
Fruit and vegetables allocations impact 61
Objected by EC 61
Interventie: 5.3.8: Aanpassing Actie 3 61
Version - Status 61
Amendment description with indication 61
Justification and expected effects 62
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115 62
GAEC standards 1 and 4 justification 62
Application dates of amendments 62
Budget codes impact 62
Fruit and vegetables allocations impact 62
Objected by EC 62
Interventie: 5.3.9: Aanpassing actie 1 tot 5 62
Version - Status 62
Amendment description with indication 62
Justification and expected effects 63
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115 63
GAEC standards 1 and 4 justification 63
Application dates of amendments 63
Budget codes impact 63
Fruit and vegetables allocations impact 63
Objected by EC 63
Wijziging van de Bijlage : Sectorale interventies groenten en fruit: interventies en subsidiabiliteitsvoorwaarden van het Vlaams Strategisch Plan. 64
Version - Status 64
Amendment description with indication 64
Justification and expected effects 64
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115 64
GAEC standards 1 and 4 justification 64
Application dates of amendments 64
Budget codes impact 64
Fruit and vegetables allocations impact 64
Objected by EC 64
Wijziging van de Bijlage : Sectorale interventies groenten en fruit: interventies en subsidiabiliteitsvoorwaarden van het Vlaams Strategisch Plan. 2 64
Version - Status 64
Amendment description with indication 64
Justification and expected effects 65
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115 65
GAEC standards 1 and 4 justification 65
Application dates of amendments 65
Budget codes impact 65
Fruit and vegetables allocations impact 66
Objected by EC 66
Wijziging van de Bijlage : Sectorale interventies groenten en fruit: interventies en subsidiabiliteitsvoorwaarden van het Vlaams Strategisch Plan. 3 66
Version - Status 66
Amendment description with indication 66
Justification and expected effects 66
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115 66

GAEC standards 1 and 4 justification 66
Application dates of amendments....66
Budget codes impact....66
Fruit and vegetables allocations impact....66
Objected by EC....66
Hoofdstuk 5.3.5: Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt: Aanpassing van het eenheidsbedrag....67
Version - Status 67
Amendment description with indication....67
Justification and expected effects....67
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115....67
GAEC standards 1 and 4 justification 67
Application dates of amendments....67
Budget codes impact....67
Fruit and vegetables allocations impact....67
Objected by EC....67
Uitdemarktneming, groen oogsten en niet oogsten: Wijziging in verband met steun....67
Version - Status 67
Amendment description with indication....67
Justification and expected effects....69
Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115....69
GAEC standards 1 and 4 justification 69
Application dates of amendments....69
Budget codes impact....69
Fruit and vegetables allocations impact....69
Objected by EC....69
1 Strategische verklaring 70
2 Behoeftenonderzoek en interventiestrategie, inclusief plan met streefcijfers en contextindicatoren....73
2.1 Behoeftenonderzoek en interventiestrategie....73
2.1.SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie 115
2.1.SO1.1 Samenvatting van de SWOT-analyse....115
2.1.SO1.1.1 Sterke punten....115
2.1.SO1.1.2 Zwakke punten....115
2.1.SO1.1.3 Kansen....116
2.1.SO1.1.4 Bedreigingen....116
2.1.SO1.1.5 Andere opmerkingen....117
2.1.SO1.2 Identificatie van behoeften....122
2.1.SO1.4 Interventielogica....122
2.1 SO1 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling....127
2.1 SO1.8 Selectie van de resultaatindicator(en)....127
2.1 SO1 9 Motivering van de financiële toewijzing....128
2.1.SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering....130
2.1.SO2.1 Samenvatting van de SWOT-analyse....130
2.1.SO2.1.1 Sterke punten....130
2.1.SO2.1.2 Zwakke punten....130
2.1.SO2.1.3 Kansen....131
2.1.SO2.1.4 Bedreigingen....131
2.1.SO2.1.5 Andere opmerkingen....132
2.1.SO2.2 Identificatie van behoeften....132
2.1.SO2.4 Interventielogica....132

2.1 SO2 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling....140
2.1 SO2.8 Selectie van de resultaatindicator(en)....140
2.1 SO2 9 Motivering van de financiële toewijzing....141
2.1.SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen....143
2.1.SO3.1 Samenvatting van de SWOT-analyse....143
2.1.SO3.1.1 Sterke punten....143
2.1.SO3.1.2 Zwakke punten....143
2.1.SO3.1.3 Kansen....144
2.1.SO3.1.4 Bedreigingen....145
2.1.SO3.1.5 Andere opmerkingen....145
2.1.SO3.2 Identificatie van behoeften....145
2.1.SO3.4 Interventielogica....145
2.1 SO3 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling....152
2.1 SO3.8 Selectie van de resultaatindicator(en)....152
2.1 SO3 9 Motivering van de financiële toewijzing....153
2.1.SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen....154
2.1.SO4.1 Samenvatting van de SWOT-analyse....154
2.1.SO4.1.1 Sterke punten....154
2.1.SO4.1.2 Zwakke punten....155
2.1.SO4.1.3 Kansen....156
2.1.SO4.1.4 Bedreigingen....157
2.1.SO4.1.5 Andere opmerkingen....158
2.1.SO4.2 Identificatie van behoeften....158
2.1.SO4.3 Identificatie van de relevante (elementen van) nationale plannen die voortvloeien uit de in bijlage XI bij de VSP bedoelde wetgevingsinstrumenten waarmee rekening is gehouden in de behoefebeoordeling van het GLB-plan voor deze specifieke doelstelling....159
2.1.SO4.4 Interventielogica....162
2.1 SO4 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling....173
2.1 SO4.7 Plant u een GLB-bijdrage aan het LIFE-programma (alleen voor SD4, SD5, SD6) 173
2.1 SO4.8 Selectie van de resultaatindicator(en)....173
2.1 SO4 9 Motivering van de financiële toewijzing....178
2.1.SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen....180
2.1.SO5.1 Samenvatting van de SWOT-analyse....180
2.1.SO5.1.1 Sterke punten....180
2.1.SO5.1.2 Zwakke punten....181
2.1.SO5.1.3 Kansen....182
2.1.SO5.1.4 Bedreigingen....183
2.1.SO5.1.5 Andere opmerkingen....184
2.1.SO5.2 Identificatie van behoeften....184
2.1.SO5.3 Identificatie van de relevante (elementen van) nationale plannen die voortvloeien uit de in bijlage XI bij de VSP bedoelde wetgevingsinstrumenten waarmee rekening is gehouden in de behoefebeoordeling van het GLB-plan voor deze specifieke doelstelling....185
2.1.SO5.4 Interventielogica....188

2.1 SO5 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling....199
2.1 SO5.7 Plant u een GLB-bijdrage aan het LIFE-programma (alleen voor SD4, SD5, SD6) 199
2.1 SO5.8 Selectie van de resultaatindicator(en)....199
2.1 SO5 9 Motivering van de financiële toewijzing....204
2.1.SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen 206
2.1.SO6.1 Samenvatting van de SWOT-analyse....206
2.1.SO6.1.1 Sterke punten....206
2.1.SO6.1.2 Zwakke punten....206
2.1.SO6.1.3 Kansen....207
2.1.SO6.1.4 Bedreigingen....208
2.1.SO6.1.5 Andere opmerkingen....209
2.1.SO6.2 Identificatie van behoeften....209
2.1.SO6.3 Identificatie van de relevante (elementen van) nationale plannen die voortvloeien uit de in bijlage XI bij de VSP bedoelde wetgevingsinstrumenten waarmee rekening is gehouden in de behoefebeoordeling van het GLB-plan voor deze specifieke doelstelling....210
2.1.SO6.4 Interventielogica....211
2.1 SO6 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling....222
2.1 SO6.7 Plant u een GLB-bijdrage aan het LIFE-programma (alleen voor SD4, SD5, SD6) 222
2.1 SO6.8 Selectie van de resultaatindicator(en)....222
2.1 SO6 9 Motivering van de financiële toewijzing....226
2.1.SO7 Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden 229
2.1.SO7.1 Samenvatting van de SWOT-analyse....229
2.1.SO7.1.1 Sterke punten....229
2.1.SO7.1.2 Zwakke punten....229
2.1.SO7.1.3 Kansen....230
2.1.SO7.1.4 Bedreigingen....230
2.1.SO7.1.5 Andere opmerkingen....231
2.1.SO7.2 Identificatie van behoeften....232
2.1.SO7.4 Interventielogica....232
2.1 SO7 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling....235
2.1.SO7.6 Plant u een GLB-bijdrage aan het Erasmus-programma?....235
2.1 SO7.8 Selectie van de resultaatindicator(en)....235
2.1 SO7 9 Motivering van de financiële toewijzing....235
2.1.SO8 Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw....237
2.1.SO8.1 Samenvatting van de SWOT-analyse....237
2.1.SO8.1.1 Sterke punten....237
2.1.SO8.1.2 Zwakke punten....237
2.1.SO8.1.3 Kansen....238
2.1.SO8.1.4 Bedreigingen....238
2.1.SO8.1.5 Andere opmerkingen....238
2.1.SO8.2 Identificatie van behoeften....239
2.1.SO8.4 Interventielogica....239
2.1 SO8 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling....244

2.1 SO8.8 Selectie van de resultaatindicator(en) 244
2.1 SO8 9 Motivering van de financiële toewijzing 246
2.1.SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie 247
2.1.SO9.1 Samenvatting van de SWOT-analyse 247
2.1.SO9.1.1 Sterke punten 247
2.1.SO9.1.2 Zwakke punten 247
2.1.SO9.1.3 Kansen 248
2.1.SO9.1.4 Bedreigingen 248
2.1.SO9.1.5 Andere opmerkingen 249
2.1.SO9.2 Identificatie van behoeften 249
2.1.SO9.4 Interventielogica 249
2.1 SO9 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling 256
2.1 SO9.8 Selectie van de resultaatindicator(en) 256
2.1 SO9 9 Motivering van de financiële toewijzing 258
2.1.XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen 259
2.1.XCO.1 Samenvatting van de SWOT-analyse 259
2.1.XCO.1.1 Sterke punten 259
2.1.XCO.1.2 Zwakke punten 260
2.1.XCO.1.3 Kansen 260
2.1.XCO.1.4 Bedreigingen 261
2.1.XCO.1.5 Andere opmerkingen 261
2.1.XCO.2 Identificatie van behoeften 261
2.1.XCO.4 Interventielogica 262
2.1 XCO 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling 270
2.1 XCO.8 Selectie van de resultaatindicator(en) 270
2.1 XCO 9 Motivering van de financiële toewijzing 272
2.2 Contextindicatoren en andere waarden die worden gebruikt voor de berekening van doelen 273
2.3 Plan met streefcijfers 273
2.3.1 Overzichtstabel 273
2.3.2 Geplande interventies en output met een rechtstreeks en duidelijk verband met resultaatindicatoren 290
2.3.3 Samenhang met en bijdrage van het strategisch GLB-plan aan de EU-streefdoelen voor 2030 die zijn vastgesteld in de “van boer tot bord”-strategie en de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 290
3 Samenhang van de strategie en complementariteit 295
3.1 Overzicht van de architectuur van het strategisch GLB-plan op het gebied van milieu en klimaat 295
3.1.1 Een beschrijving van de algehele bijdrage van conditionaliteit aan de specifieke milieu- en klimaatgerichte doelstellingen als vastgelegd in artikel 6, lid 1, punten d), e) en f) 295
3.1.2 Overzicht van de complementariteit tussen de relevante basisvoorwaarden, als bedoeld in artikel 31, lid 5, en artikel 70, lid 3, de conditionaliteit en de verschillende interventies die zijn gericht op de milieu- en klimaatgerelateerde doelstellingen 295
3.1.3 Verklaring van de wijze waarop de in artikel 105 bedoelde grotere algehele bijdrage moet worden bereikt 299
3.1.4 Toelichting op de manier waarop de architectuur van het strategisch GLB-plan op het gebied van milieu en klimaat moet bijdragen aan de reeds vastgestelde nationale langetermijnstreefcijfers die zijn opgenomen in of voortvloeien uit de in bijlage XI vermelde wetgevingsinstrumenten 304

3.1.5 Indien relevant, GLB-bijdrage aan LIFE-projecten 311
3.2 Overzicht van de strategie voor generatievernieuwing 311
3.2.1 Indien relevant, GLB-bijdrage aan Erasmus-projecten 313
3.3 Verklaring over hoe de interventies in het kader van gekoppelde inkomenssteun als vermeld in Titel III, hoofdstuk II, deel 3, subsectie 1, consistent zijn met de kaderrichtlijn water - 2000/60/EG...313
3.4 Overzicht van hoe wordt gewerkt aan de doelstelling van een eerlijkere verdeling en het doeltreffender en doelmatiger toespitsen van de inkomenssteun 314
3.5 Overzicht van de sectorgerelateerde interventies 314
3.5.1 Groenten en fruit....314
3.5.2 Producten van de bijenteelt....317
3.5.3 Wijn 323
3.5.4 Hop 323
3.5.5 Olijfolie en tafelolijven....323
3.5.6 Rundvlees 323
3.5.7 Melk en zuivelproducten 325
3.5.8 Schapen en geiten 327
3.5.9 Eiwithoudende gewassen....328
3.5.10 Suikerbieten 328
3.5.11 Andere sectoren 330
3.6 Overzicht van de interventies die bijdragen tot een coherente en geïntegreerde aanpak van het risicobeheer, waar nodig....334
3.7 Wisselwerking tussen nationale en regionale interventies 336
3.7.1 Indien relevant, een beschrijving van de wisselwerking tussen nationale en regionale interventies, met inbegrip van de verdeling van de financiële toewijzingen per interventie en per fonds. 336
3.7.2 Indien relevant, als elementen van het strategisch GLB-plan op regionaal niveau zijn vastgesteld: hoe zorgt de interventiestrategie voor coherentie en consistentie van deze elementen met de elementen van het strategisch GLB-plan die op nationaal niveau zijn vastgesteld? 336
3.8 Overzicht van de wijze waarop het strategisch GLB-plan bijdraagt aan de in artikel 6, lid 1, punt i), vastgestelde doelstelling om het dierenwelzijn te verbeteren en antimicrobiële resistentie te verminderen, met inbegrip van de basisvoorwaarden en de complementariteit....336
3.9 Vereenvoudiging en vermindering van administratieve lasten 337
3.10 Conditionaliteit 339
3.10.1 Belangrijkste punt: Klimaatverandering (matiging van en aanpassing aan) 339
3.10.1.1 GLMC 1: Instandhouding van blijvend grasland op basis van een verhouding blijvend grasland ten opzichte van het landbouwareaal 339
3.10.1.1.1 Samenvatting verplichting landbouwbedrijf (bv. regeling van voorafgaande toestemming en heromzettingsverplichting) 339
3.10.1.1.2 Territoriaal toepassingsgebied (nationaal, regionaal, groepen bedrijven, bedrijfsniveau)....339
3.10.1.1.3 Waarde van de referentieratio (inclusief berekeningsmethode) 340
3.10.1.1.4.Betrokken type landbouwers (alle landbouwers die blijvend grasland hebben) 341
3.10.1.1.5 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm .341
3.10.1.2 GLMC 2: Bescherming van wetlands en veengebieden....341
3.10.1.2.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf....341
3.10.1.2.2 Jaar van toepassing van de GLMC 342
3.10.1.2.3 Territoriaal toepassingsgebied en aangewezen gebied....342
3.10.1.2.4 Betrokken type landbouwers 342
3.10.1.2.5 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm .342
3.10.1.2.6 Indication of the requirements for which payments will be provided, if any....342
3.10.1.3 GLMC 3: Verbod op het verbranden van stoppels, behalve om fytosanitaire redenen....342
3.10.1.3.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf....342
3.10.1.3.2 Territoriaal toepassingsgebied....343
Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest) 343
3.10.1.3.3 Betrokken type landbouwers 343

3.10.1.3.4 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm .343
3.10.2 Belangrijkste punt: Water .343
3.10.2.1 GLMC 4: Het aanleggen van bufferstroken langs waterlopen .343
3.10.2.1.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf .343
3.10.2.1.2 Minimale breedte van de bufferstroken (in m) .345
3.10.2.1.3 Territoriaal toepassingsgebied, met inbegrip van definitie waterlopen .345
Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest) .345
3.10.2.1.4 Betrokken type landbouwers .345
3.10.2.1.5 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm .345
3.10.3 Belangrijkste punt: bodem (bescherming en kwaliteit) .345
3.10.3.1 GLMC 5: Bodembewerkingsbeheer, ter vermindering van het risico van bodemdegradatie en erosie, onder meer door rekening te houden met de hellingshoek .345
3.10.3.1.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf .345
3.10.3.1.2 Territoriaal toepassingsgebied (inclusief gebieden met erosierisico en de hellingsgraad) .348
3.10.3.1.3 Betrokken type landbouwers .349
3.10.3.1.4 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm .349
3.10.3.2 GLMC 6: Minimale bodembedekking om in de meest kwetsbare perioden kale grond te voorkomen .349
3.10.3.2.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf (met inbegrip van de betrokken periode) .349
3.10.3.2.2 Territoriaal toepassingsgebied .349
Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest) .349
3.10.3.2.3 Betrokken type landbouwers .349
3.10.3.2.4 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm .349
3.10.3.3 GLMC 7: Gewasrotatie op bouwland, met uitzondering van gewassen die onder water groeien .349
3.10.3.3.1 Samenvatting van de praktijk voor gewasrotatie op het landbouwbedrijf .349
3.10.3.3.2 Samenvatting van de praktijk voor gewasdiversificatie op het landbouwbedrijf .350
3.10.3.3.3 Territoriaal toepassingsgebied .351
Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest) .351
3.10.3.3.4 Betrokken type landbouwers .351
3.10.3.3.5 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm (met name indien de lidstaat voor gewasdiversificatie heeft gekozen) .351
3.10.4 Belangrijkste punt: Biodiversiteit en landschap (bescherming en kwaliteit) .352
3.10.4.1 GLMC 8: Behoud van landschapselementen.Verbod op het snoeien van heggen en bomen in de vogelbroedperiode. Facultatief, maatregelen om invasieve plantensoorten te voorkomen .352
3.10.4.1.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf .352
3.10.4.1.2 Territoriaal toepassingsgebied (van toepassing voor de norm “minimumaandeel”) .354
3.10.4.1.3 Betrokken type landbouwers .354
3.10.4.1.4 Motivering van de bijdrage aan de hoofddoelstelling van de praktijk/norm .354
3.10.4.2 GLMC 9: Verbod op het omzetten of ploegen van blijvend grasland dat is aangewezen als ecologisch kwetsbaar blijvend grasland in Natura 2000-gebieden .355
3.10.4.2.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf .355
3.10.4.2.2 Territoriaal toepassingsgebied .356
3.10.4.2.3 Betrokken type landbouwers .356
3.10.4.2.4 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm .356
3.10.4.2.5 Indication of the requirements for which payments will be provided, if any .356
3.10.5 Aanvullende GLMC (indien van toepassing) .356
4 Elementen die gemeenschappelijk zijn voor verschillende interventies .358
4.1 Definitie en minimumvereisten .358
4.1.1 Landbouwactiviteit .358
4.1.1.1 Definitie van productie .358
4.1.1.2 Definitie van instandhouding van landbouwareaal .358
4.1.1.2.1 Instandhoudingscriteria in bouwland .358

4.1.1.2.2 Instandhoudingscriteria in blijvende teelten....358
4.1.1.2.3 Instandhoudingscriteria in blijvend grasland....358
4.1.2 Landbouwareaal....359
4.1.2.1 Elementen van agrobosbouwsystemen die op het landbouwareaal worden opgezet of in stand worden gehouden....359
4.1.2.1.1 Elementen van agrobosbouwsystemen in bouwland....359
4.1.2.1.2 Elementen van agrobosbouwsystemen in blijvende teelten....359
4.1.2.1.3 Elementen van agrobosbouwsystemen in blijvend grasland....359
4.1.2.2 Bouwland....360
4.1.2.2.1 Andere opmerkingen in verband met de definitie van bouwland....360
4.1.2.3 Blijvende teelten....360
4.1.2.3.1 Definitie van kwekerijen....360
4.1.2.3.2 Definitie van hakhout met korte omlooptijd....360
4.1.2.3.3 Andere opmerkingen in verband met de definitie van blijvende teelten....360
4.1.2.4 Blijvend grasland....361
4.1.2.4.1 Definitie van grassen en andere kruidachtige voedergewassen....361
4.1.2.4.2 Besluit om “ploeg”criterium te gebruiken in verband met de classificatie van blijvend grasland....361
4.1.2.4.3 Besluit om het criterium “frezen” te gebruiken in verband met de classificatie van blijvend grasland....361
4.1.2.4.4 Besluit om het criterium “opnieuw inzaaien met andere grassoorten” te gebruiken in verband met de classificatie van blijvend grasland....361
4.1.2.4.5 Besluit in verband met het meerekenen van andere soorten, zoals struiken en/of bomen die diervoeder produceren, mits de grassen en andere kruidachtige voedergewassen blijven overheersen....361
4.1.2.4.6 Besluit in verband met het meerekenen van andere soorten, zoals struiken en/of bomen die kunnen worden begraasd of die diervoeder produceren, waarbij grassen en andere kruidachtige voedergewassen traditioneel niet overheersen of afwezig zijn in de graasgedeelten 361
4.1.2.4.7 The minimum period during which the land used to grow grasses or other herbaceous forage has not been included in the crop rotation of the holding....361
4.1.2.4.8 Decision not to classify into permanent grassland arable land used to grow grasses or other herbaceous forage, which was classified as arable lands on 1 January 2026 and has not been ploughed, or tilled, or reseeded with different grasses for a period referred to in section 4.1.2.4.7 or longer....361
4.1.2.4.9 Other comments relating to the definition of permanent grassland....361
4.1.2.5 Andere opmerkingen in verband met de definitie van landbouwareaal in het algemeen...361
4.1.3 Subsidiabele hectare....362
4.1.3.1 Criteria aan de hand waarvan overheersing van de landbouwactiviteit kan worden vastgesteld indien het land ook voor niet-landbouwactiviteiten wordt gebruikt....362
4.1.3.2 Criteria om te waarborgen dat de grond ter beschikking van de landbouwer staat....362
4.1.3.3 Periode waarin een areaal moet voldoen aan de definitie van “subsidiabele hectare”....362
4.1.3.4 Besluit in verband met het meerekenen van arealen die slechts om het jaar voor landbouwactiviteiten worden gebruikt....362
4.1.3.5 Besluit in verband met het meerekenen van andere landschapselementen (die in het kader van GLMC-normen niet worden beschermd) op voorwaarde dat ze niet overheersen en de uitvoering van een landbouwactiviteit niet aanzienlijk belemmeren door de oppervlakte die ze beslaan....363
4.1.3.6 Besluit om op blijvend grasland met geïsoleerde niet-subsidiabele elementen vaste verlagingscoëfficiënten toe te passen om het subsidiabel areaal te bepalen....363
4.1.3.7 Besluit om de subsidiabiliteit van arealen die subsidiabel waren en niet meer voldoen aan de definitie van “subsidiabele hectare” uit hoofde van artikel 4, punt 4, a) en b), van de VSP te behouden vanwege de uitvoering van nationale regelingen, waarvan de voorwaarden compatibel zijn met de interventies van het in artikel 63, lid 2, van de horizontale verordening bedoelde

geïntegreerd systeem voor de natte teelt van niet in bijlage I vermelde producten en die bijdragen tot een of meer milieu- of klimaatgerelateerde doelstellingen van de VSP 363
4.1.4 Actieve landbouwer 363
4.1.4.1 Criteria om te bepalen welke landbouwers ten minste een minimumniveau aan landbouwactiviteit verrichten 363
4.1.4.2 Besluit om een negatieve lijst van niet-landbouwactiviteiten te gebruiken als aanvullend instrument 364
4.1.4.3 Besluit tot vaststelling van een bedrag aan rechtstreekse betalingen, niet hoger dan 5 000 EUR, waarbij de landbouwers in elk geval worden beschouwd als “actieve landbouwers” 364
4.1.5 Jonge landbouwer 364
4.1.5.1 Maximale leeftijdsgrens 364
4.1.5.2 Voorwaarden om “bedrijfshoofd” te zijn 364
4.1.5.3 Vereiste passende opleiding en/of vaardigheden 365
4.1.5.4 Andere opmerkingen in verband met de definitie van jonge landbouwer 365
4.1.6 Nieuwe landbouwer 365
4.1.6.1 Voorwaarden om voor het eerst “bedrijfshoofd” te zijn 365
4.1.6.2 Vereiste passende opleiding en vaardigheden 365
4.1.7 Minimumvereisten voor het ontvangen van rechtstreekse betalingen 365
4.1.7.1 Drempelwaarde 365
4.1.7.2 Verklaring 365
4.1.8 Andere in het GLB-plan gebruikte definities 367
4.2 Element in verband met rechtstreekse betalingen 368
4.2.1 Beschrijving van de vaststelling van de betalingsrechten, indien van toepassing, en werking van de reserve 368
4.2.1.1 Rechten 368
4.2.1.2 Territorialisatie 368
4.2.1.3 Systeem van interne convergentie 368
4.2.1.4 Werking van de reserve 369
4.2.1.5 Voorschriften in verband met overdrachten van betalingsrechten (indien van toepassing) 370
4.2.2 Verlaging van de rechtstreekse betalingen 370
4.2.2.1 Beschrijving van de verlaging en/of plafonnering van rechtstreekse betalingen 370
4.2.2.2 Aftrek van de arbeidskosten 370
4.2.2.3 Geraamde opbrengsten van de verlaging van de rechtstreekse betalingen en plafonnering voor elk jaar 370
4.2.3 Toepassing op het niveau van de leden van rechtspersonen of groepen/ op het niveau van de groep van verbonden rechtspersonen (artikel 110) 371
4.2.4 Bijdrage aan risicobeheersinstrumenten 372
4.3 Technische bijstand 372
4.3.1 Doelstellingen 372
4.3.2 Reikwijdte en indicatieve planning van activiteiten 372
4.3.3 Begunstigden 373
4.3.4 Percentage 373
4.4 GLB-netwerk 374
4.4.1 Samenvattend overzicht en doelstellingen van het nationaal GLB-netwerk, met inbegrip van activiteiten ter ondersteuning van EIP en kennisstromen binnen AKIS 374
4.4.2 Structuur, governance en werking van het nationaal GLB-netwerk 377
4.5 Overzicht van de coördinatie, afbakening en complementariteit tussen het Elfpo-fonds en andere Uniefondsen die actief zijn in plattelandsgebieden 378
4.6 Financieringsinstrumenten 382
4.6.1 Beschrijving van het financieringsinstrument 382
4.7 Gemeenschappelijke elementen voor interventietypes plattelandsontwikkeling 382
4.7.1 Lijst van niet-subsidiabele investeringen 382
4.7.2 Definitie van plattelandsgebied en toepasbaarheid 383

4.7.3 Aanvullende elementen die gemeenschappelijk zijn voor sectorale interventies, voor interventies voor plattelandsontwikkeling, of die gemeenschappelijk zijn voor zowel sectorale als plattelandsontwikkelingsinterventies....383
4.7.4 Op plattelandsontwikkelingsinterventies toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)....385
5 In de strategie gespecificeerde rechtstreekse betalingen, sectorale en plattelandsontwikkelingsinterventies....388
5.1 Interventies in de vorm van rechtstreekse betalingen....407
BISS(21) - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid....407
1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid....407
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....407
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....407
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....407
4 Resultaatindicator(en)....407
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....407
6 Identificatie van relevante basislijnelementen....408
7 Steunpercentage en -bedragen....408
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie....409
9 Naleving van de WTO-regels....409
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie....410
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output....410
CRISS(29) - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid....412
1.2 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid....412
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....412
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....412
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....412
4 Resultaatindicator(en)....412
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....412
6 Identificatie van relevante basislijnelementen....414
7 Steunpercentage en -bedragen....414
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie....416
9 Naleving van de WTO-regels....416
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie....417
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output....417
CIS-YF(30) - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers....419
1.3 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers....419
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....419
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....419
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....419
4 Resultaatindicator(en)....419
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....419
6 Identificatie van relevante basislijnelementen....420
7 Steunpercentage en -bedragen....420
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie....421
9 Naleving van de WTO-regels....422
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie....423
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output....423
Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn....424
1.10 - Bufferstroken....424
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....424
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....424
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....424

4 Resultaatindicator(en) 424
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 425
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 430
7 Steunpercentage en -bedragen 431
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 432
9 Naleving van de WTO-regels 432
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 434
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 435
1.11 - Mechanische onkruidbestrijding 438
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 438
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 438
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 438
4 Resultaatindicator(en) 438
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 439
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 440
7 Steunpercentage en -bedragen 440
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 440
9 Naleving van de WTO-regels 440
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 442
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 442
1.12 - Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken 444
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 444
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 444
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 444
4 Resultaatindicator(en) 444
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 445
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 447
7 Steunpercentage en -bedragen 447
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 447
9 Naleving van de WTO-regels 447
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 449
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 449
1.13 - Gewasrotatie (Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen) 451
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 451
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 451
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 451
4 Resultaatindicator(en) 451
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 452
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 454
7 Steunpercentage en -bedragen 455
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 455
9 Naleving van de WTO-regels 455
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 456
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 456
1.14 - Precisielandbouw 1.0 457
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 457
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 457
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 457
4 Resultaatindicator(en) 457
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 458
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 460

7 Steunpercentage en -bedragen 461
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 461
9 Naleving van de WTO-regels 461
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 462
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 462
1.15 - Precisielandbouw 2.0 463
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 463
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 463
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 463
4 Resultaatindicator(en) 463
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 464
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 466
7 Steunpercentage en -bedragen 466
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 466
9 Naleving van de WTO-regels 466
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 468
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 468
1.16 - Ecoregeling 'Bodempaspoort voor een duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau' (afgekort: Bodempaspoort) 469
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 469
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 469
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 469
4 Resultaatindicator(en) 469
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 470
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 473
7 Steunpercentage en -bedragen 473
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 473
9 Naleving van de WTO-regels 473
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 475
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 475
1.17 - Aanpassingen in voedermanagement op bedrijfsniveau bij rundvee om emissies broeikasgassen te verminderen (afgekort: Voedermanagement bij rundvee) 476
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 476
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 476
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 476
4 Resultaatindicator(en) 476
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 476
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 479
7 Steunpercentage en -bedragen 479
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 480
9 Naleving van de WTO-regels 480
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 481
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 481
1.5 - Behoud meerjarig grasland 483
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 483
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 483
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 483
4 Resultaatindicator(en) 483
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 483
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 485
7 Steunpercentage en -bedragen 486

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 486
9 Naleving van de WTO-regels 486
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 487
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 487
1.6 - Ecologisch beheerd grasland 488
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 488
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 488
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 488
4 Resultaatindicator(en) 489
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 489
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 491
7 Steunpercentage en -bedragen 491
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 492
9 Naleving van de WTO-regels 492
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 493
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 493
1.7 - Ecoregeling bodem organisch koolstofgehalte (afgekort: Organisch koolstofgehalte) 495
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 495
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 495
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 495
4 Resultaatindicator(en) 495
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 496
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 501
7 Steunpercentage en -bedragen 501
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 502
9 Naleving van de WTO-regels 502
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 504
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 505
1.8 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten) 507
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 507
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 507
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 507
4 Resultaatindicator(en) 508
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 508
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 513
7 Steunpercentage en -bedragen 513
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 515
9 Naleving van de WTO-regels 515
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 516
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 517
1.9 - Voortzetting biologische landbouw (afgekort: Voortzetting bio) 520
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 520
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 520
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 520
4 Resultaatindicator(en) 521
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 521
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 523
7 Steunpercentage en -bedragen 523
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 523
9 Naleving van de WTO-regels 523

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie....525
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output....525
CIS(32) - Gekoppelde inkomenssteun....527
1.4 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij....527
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....527
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....527
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....527
4 Resultaatindicator(en)....527
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....528
6 Identificatie van relevante basislijnelementen....530
7 Steunpercentage en -bedragen....530
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie....530
9 Naleving van de WTO-regels....535
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie....536
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output....536
5.2 Sectorale interventies....539
Groenten en fruit....539
Geplande eenheidsbedragen - Definitie....540
Geplande eenheidsbedragen - financiële tabel met output....540
INVRE(47(1)(a)) - - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties....541
2.a01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in het kader van productieplanning en - organisatie....541
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....541
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....541
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....541
4 Resultaatindicator(en)....541
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....542
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....543
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....543
8 Naleving van de WTO-regels....543
2.a04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in aanplantingen beloftevolle rassen bomen....544
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....544
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....544
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....544
4 Resultaatindicator(en)....544
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....544
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....546
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....546
8 Naleving van de WTO-regels....546
2.a06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen voor bescherming productie....547
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....547
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....547
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....547
4 Resultaatindicator(en)....547
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....547
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....548
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....549
8 Naleving van de WTO-regels....549

2.b01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van infrastructuur voor afzet 550
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 550
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 550
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 550
4 Resultaatindicator(en) 550
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 550
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 551
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 552
8 Naleving van de WTO-regels 552
2.b02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van digitale infrastructuur voor afzet: upgraden en diversifiëren van de verkoopsinstallatie 553
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 553
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 553
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 553
4 Resultaatindicator(en) 553
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 553
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 554
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 555
8 Naleving van de WTO-regels 555
2.b05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van infrastructuur voor opslag producten i.f.v. concentratie 556
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 556
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 556
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 556
4 Resultaatindicator(en) 556
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 556
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 557
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 558
8 Naleving van de WTO-regels 558
2.b06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen voor bevordering van concentratie van aanbod en verhandelen 559
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 559
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 559
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 559
4 Resultaatindicator(en) 559
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 559
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 560
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 561
8 Naleving van de WTO-regels 561
2.b09 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Kosten i.v.m. fusies en/of overnames van PO's en UPO's en kosten i.v.m. de oprichting van transnationale PO's of UPO's 562
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 562
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 562
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 562
4 Resultaatindicator(en) 562
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 562
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 563
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 564
8 Naleving van de WTO-regels 564

2.c01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van infrastructuur PO 565
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 565
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 565
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 565
4 Resultaatindicator(en) 565
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 565
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 566
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 566
8 Naleving van de WTO-regels 566
2.c02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van activa producenten en PO i.k.v. digitalisering 568
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 568
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 568
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 568
4 Resultaatindicator(en) 568
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 568
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 569
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 569
8 Naleving van de WTO-regels 570
2.c03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van activa producenten en PO i.k.v. teelt 571
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 571
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 571
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 571
4 Resultaatindicator(en) 571
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 571
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 572
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 572
8 Naleving van de WTO-regels 572
2.c04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van activa PO en producenten i.k.v. efficiënte opslag 574
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 574
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 574
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 574
4 Resultaatindicator(en) 574
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 574
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 575
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 575
8 Naleving van de WTO-regels 575
2.c05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van intern transport en transportmiddelen PO i.k.v. concentratie 577
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 577
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 577
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 577
4 Resultaatindicator(en) 577
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 577
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 578
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 578
8 Naleving van de WTO-regels 578

2.c06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van de energieinfrastructuur....580
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....580
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....580
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....580
4 Resultaatindicator(en)....580
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....580
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....581
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....581
8 Naleving van de WTO-regels....581
2.d01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. bodembehoud....583
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....583
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....583
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....583
4 Resultaatindicator(en)....583
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....583
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....585
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....585
8 Naleving van de WTO-regels....585
2.d02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. watergebruik en -beheer....586
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....586
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....586
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....586
4 Resultaatindicator(en)....586
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....586
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....588
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....588
8 Naleving van de WTO-regels....588
2.d03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. klimaat....589
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....589
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....589
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....589
4 Resultaatindicator(en)....589
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....589
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....591
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....591
8 Naleving van de WTO-regels....591
2.d04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. energie....592
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....592
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....592
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....592
4 Resultaatindicator(en)....592
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....592
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....594
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....594
8 Naleving van de WTO-regels....594
2.d05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. ecologische verpakkingen....595

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 595
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 595
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 595
4 Resultaatindicator(en) 595
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 596
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 597
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 597
8 Naleving van de WTO-regels 597
2.d06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. emissies, afval, reststromen en bijproducten 598
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 598
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 598
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 598
4 Resultaatindicator(en) 598
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 599
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 600
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 600
8 Naleving van de WTO-regels 600
2.d07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. plagen en gewasbescherming 601
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 601
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 601
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 601
4 Resultaatindicator(en) 601
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 601
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 603
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 603
8 Naleving van de WTO-regels 603
2.d08 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. habitats gunstig voor biodiversiteit 604
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 604
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 604
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 604
4 Resultaatindicator(en) 604
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 604
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 606
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 606
8 Naleving van de WTO-regels 606
2.d09 - Operationele Programma Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. verbetering productkwaliteit 607
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 607
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 607
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 607
4 Resultaatindicator(en) 607
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 608
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 609
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 609
8 Naleving van de WTO-regels 609
2.d10 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. verbetering genetische hulpbronnen 610

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 610
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 610
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 610
4 Resultaatindicator(en) 610
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 610
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 612
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 612
8 Naleving van de WTO-regels 612
2.d11 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. arbeid en arbeidsvoorwaarden 613
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 613
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 613
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 613
4 Resultaatindicator(en) 613
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 614
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 615
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 615
8 Naleving van de WTO-regels 615
2.d12 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek i.k.v. digitalisering 616
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 616
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 616
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 616
4 Resultaatindicator(en) 616
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 616
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 617
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 618
8 Naleving van de WTO-regels 618
2.d13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Ander onderzoek i.k.v. andere gebieden 619
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 619
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 619
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 619
4 Resultaatindicator(en) 619
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 619
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 620
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 621
8 Naleving van de WTO-regels 621
2.e01 - Operationele programma's groenten en fruit - Niet-productiegerichte investeringen en andere acties i.k.v. milieuvriendelijke technieken en behoud van biodiversiteit 622
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 622
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 622
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 622
4 Resultaatindicator(en) 623
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 623
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 624
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 624
8 Naleving van de WTO-regels 624
2.e02 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen i.k.v. milieuvriendelijke, plaag- en ziektebestendige productiepraktijken 625
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 625

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....625
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....625
4 Resultaatindicator(en)....626
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....626
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....627
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....627
8 Naleving van de WTO-regels....627
2.e05 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in hygiënemaatregelen....629
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....629
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....629
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....629
4 Resultaatindicator(en)....629
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....630
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....631
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....631
8 Naleving van de WTO-regels....631
2.e09 - Operationele programma's groenten en fruit - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit / vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: Investeringen voor niet-chemische onkruidbestrijding....632
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....632
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....632
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....632
4 Resultaatindicator(en)....633
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....633
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....634
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....634
8 Naleving van de WTO-regels....634
2.e10 - OP G&F - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit/vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: investeringen voor het vermijden van puntvervuiling en investeringen in andere machines voor goed gebruik van GBM....635
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....635
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....635
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....635
4 Resultaatindicator(en)....636
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....636
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....637
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....637
8 Naleving van de WTO-regels....637
2.e12 - Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van water: Investeringen i.k.v. waterbeheer (waterbehoud)....639
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....639
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....639
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....639
4 Resultaatindicator(en)....639
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....639
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....640
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....641
8 Naleving van de WTO-regels....641
2.e14 - Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van bodem: Investeringen in machines voor optimalisering bemesting....642

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 642
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 642
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 642
4 Resultaatindicator(en) 643
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 643
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 644
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 644
8 Naleving van de WTO-regels 644
2.e15 - Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van bodem: Investeringen voor behoud en verbetering bodemstructuur 645
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 645
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 645
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 645
4 Resultaatindicator(en) 646
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 646
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 647
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 647
8 Naleving van de WTO-regels 647
2.e16 - Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van hulpbron bodem: andere acties 648
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 648
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 648
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 648
4 Resultaatindicator(en) 648
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 649
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 649
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 650
8 Naleving van de WTO-regels 650
2.e17 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in het kader van afvalbeheer/-vermindering en hergebruik of valorisatie van bijproducten en reststromen 651
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 651
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 651
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 651
4 Resultaatindicator(en) 651
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 652
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 653
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 653
8 Naleving van de WTO-regels 653
2.e18 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere acties in het kader van afvalbeheer/-vermindering en hergebruik of valorisatie van bijproducten en reststromen 654
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 654
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 654
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 654
4 Resultaatindicator(en) 654
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 655
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 656
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 656
8 Naleving van de WTO-regels 656
2.f01 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in het kader van energiebesparing, energie-efficiëntie en - productie en gebruik van hernieuwbare energie 657

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 657
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 657
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 657
4 Resultaatindicator(en) 657
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 657
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 658
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 659
8 Naleving van de WTO-regels 659
2.f02 - Operationele programma's groenten en fruit - Aanpassingen infrastructuur voor vervoer en opslag producten i.f.v. klimaatverandering: koeling 660
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 660
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 660
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 660
4 Resultaatindicator(en) 660
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 660
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 661
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 661
8 Naleving van de WTO-regels 662
2.f04 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in aanplantingen beloftevolle rassen bomen i.k.v. klimaat 663
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 663
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 663
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 663
4 Resultaatindicator(en) 663
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 663
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 664
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 664
8 Naleving van de WTO-regels 664
2.f05 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen voor oogstbescherming tegen gevolgen van klimaatverandering 666
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 666
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 666
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 666
4 Resultaatindicator(en) 666
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 666
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 667
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 667
8 Naleving van de WTO-regels 667
2.f06 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere investeringen in verband met klimaatadaptatie 669
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 669
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 669
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 669
4 Resultaatindicator(en) 669
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 669
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 670
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 670
8 Naleving van de WTO-regels 671
2.f07 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere investeringen in verband met klimaatmitigatie 672

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 672
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 672
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 672
4 Resultaatindicator(en) 672
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 672
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 673
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 674
8 Naleving van de WTO-regels 674
2.g01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in het kader van productkwaliteit tijdens productie, oogst, vervoer en (tijdelijke) bewaring 675
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 675
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 675
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 675
4 Resultaatindicator(en) 675
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 675
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 676
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 677
8 Naleving van de WTO-regels 677
2.g02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties in het kader van productkwaliteit tijdens productie, oogst, vervoer en (tijdelijke) bewaring 678
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 678
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 678
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 678
4 Resultaatindicator(en) 678
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 678
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 679
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 680
8 Naleving van de WTO-regels 680
2.g03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen voor vervoer/verplaatsing en opslag van producten i.k.v. productkwaliteit na-oogst (Investeringen niet-infrastructuur en niet-koeling) 681
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 681
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 681
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 681
4 Resultaatindicator(en) 681
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 681
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 682
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 682
8 Naleving van de WTO-regels 683
2.g04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: koeling infrastructuur. 684
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 684
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 684
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 684
4 Resultaatindicator(en) 684
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 684
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 685
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 685
8 Naleving van de WTO-regels 686

2.g05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: andere investeringen koeling....687
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....687
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....687
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....687
4 Resultaatindicator(en)....687
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....687
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....688
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....689
8 Naleving van de WTO-regels....689
2.g07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Infrastructuurinvesteringen in keurinstallaties....690
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....690
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....690
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....690
4 Resultaatindicator(en)....690
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....690
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....691
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....691
8 Naleving van de WTO-regels....692
2.g08 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in keurinstallaties....693
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....693
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....693
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....693
4 Resultaatindicator(en)....693
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....693
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....694
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....694
8 Naleving van de WTO-regels....694
2.h01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Infrastructuurinvesteringen i.k.v. afzet(bevordering): loodsen....696
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....696
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....696
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....696
4 Resultaatindicator(en)....696
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....696
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....697
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....697
8 Naleving van de WTO-regels....698
2.h02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in traceerbaarheidssystemen....699
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....699
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....699
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....699
4 Resultaatindicator(en)....699
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....700
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....700
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....701
8 Naleving van de WTO-regels....701

2.h03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen i.k.v. afzet(bevordering) 702
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 702
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 702
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 702
4 Resultaatindicator(en) 702
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 702
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 703
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 704
8 Naleving van de WTO-regels 704
2.i03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen ter verhoging van de consumptie van groenten en fruit 705
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 705
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 705
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 705
4 Resultaatindicator(en) 705
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 705
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 706
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 707
8 Naleving van de WTO-regels 707
2.i04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties ter verhoging van de consumptie van groenten en fruit en tegengaan van voedselverspilling 708
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 708
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 708
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 708
4 Resultaatindicator(en) 708
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 708
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 709
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 710
8 Naleving van de WTO-regels 710
2.k01 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk 711
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 711
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 711
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 711
4 Resultaatindicator(en) 711
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 711
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 712
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 713
8 Naleving van de WTO-regels 713
2.k02 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere acties op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk 714
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 714
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 714
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 714
4 Resultaatindicator(en) 714
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 714
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 715
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 716
8 Naleving van de WTO-regels 716

ADVI1(47(1)(b)) - - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk 717
2.e04 - Operationele programma's groenten en fruit - Individuele teeltbegeleiding en groepsbegeleiding op gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en duurzaam gebruik van hulpbronnen.....717
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 717
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen.....717
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 717
4 Resultaatindicator(en).....718
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 718
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 719
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 719
8 Naleving van de WTO-regels 719
2.f10 - Operationele programma's groenten en fruit - Individuele teeltbegeleiding en groepsbegeleiding op gebied van aanpassing aan en matiging van klimaatverandering. 721
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 721
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen.....721
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 721
4 Resultaatindicator(en).....721
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 722
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 723
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 723
8 Naleving van de WTO-regels 723
2.f12 - Operationele programma's groenten en fruit - Begeleiding van PO i.k.v. milieu / klimaat 724
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 724
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen.....724
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 724
4 Resultaatindicator(en).....724
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 724
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 725
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 726
8 Naleving van de WTO-regels 726
2.k03 - Operationele programma's groenten en fruit - Individuele begeleiding en groepsbegeleiding op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtigingen en gezondheid en veiligheid op het werk. 727
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 727
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen.....727
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 727
4 Resultaatindicator(en).....727
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 727
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 728
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 729
8 Naleving van de WTO-regels 729
TRAINCO(47(1)(c)) - - opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten 730

2.b04 - Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op gebied van het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten 730
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 730
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 730
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 730
4 Resultaatindicator(en) 730
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 731
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 732
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 732
8 Naleving van de WTO-regels 732
2.e07 - Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken en het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en andere opleidingen 733
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 733
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 733
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 733
4 Resultaatindicator(en) 734
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 734
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 735
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 735
8 Naleving van de WTO-regels 735
2.f11 - Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op het gebied van aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering 736
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 736
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 736
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 736
4 Resultaatindicator(en) 736
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 737
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 737
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 738
8 Naleving van de WTO-regels 738
ORGAN(47(1)(d)) - - biologische of geïntegreerde productie 739
2.a02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.k.v. productieplanning en -organisatie 739
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 739
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 739
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 739
4 Resultaatindicator(en) 739
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 739
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 740
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 741
8 Naleving van de WTO-regels 741
2.a03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Opleiding en studiereizen i.v.m. productieplanning, - organisatie en bedrijfsvoering 742
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 742
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 742
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 742
4 Resultaatindicator(en) 742
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 742

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 743
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 744
8 Naleving van de WTO-regels 744
2.a05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. aanplantingen beloftevolle rassen bomen: royalties e.d. 745
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 745
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 745
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 745
4 Resultaatindicator(en) 745
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 745
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 746
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 746
8 Naleving van de WTO-regels 747
2.a07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere kosten voor bescherming productie 748
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 748
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 748
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 748
4 Resultaatindicator(en) 748
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 748
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 749
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 749
8 Naleving van de WTO-regels 750
2.e03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Plaag- en ziektebestendige productiepraktijken 751
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 751
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 751
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 751
4 Resultaatindicator(en) 751
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 751
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 752
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 753
8 Naleving van de WTO-regels 753
2.e06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere hygiënemaatregelen i.k.v. gewasbescherming 754
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 754
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 754
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 754
4 Resultaatindicator(en) 754
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 754
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 755
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 756
8 Naleving van de WTO-regels 756
2.e08 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken + bescherming en verbetering van de biodiversiteit waaronder functionele biodiversiteit 757
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 757
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 757
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 757
4 Resultaatindicator(en) 757

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 758
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 758
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 759
8 Naleving van de WTO-regels 759
2.e11 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit / vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: Andere acties voor goed gebruik gewasbeschermingsmiddelen 760
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 760
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 760
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 760
4 Resultaatindicator(en) 760
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 761
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 761
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 762
8 Naleving van de WTO-regels 762
2.e13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Duurzaam gebruik van water: Andere acties 763
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 763
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 763
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 763
4 Resultaatindicator(en) 763
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 763
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 764
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 765
8 Naleving van de WTO-regels 765
2.f13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Klimaat en de biologische en geïntegreerde productie 766
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 766
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 766
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 766
4 Resultaatindicator(en) 766
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 766
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 767
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 767
8 Naleving van de WTO-regels 767
TRANS(47(1)(e)) - - acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren 769
2.b07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. opslag producten i.f.v. concentratie 769
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 769
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 769
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 769
4 Resultaatindicator(en) 769
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 769
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 770
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 770
8 Naleving van de WTO-regels 770
2.f03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. aanpassingen vervoer en opslag producten i.f.v. klimaatverandering 772
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 772

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....772
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....772
4 Resultaatindicator(en)....772
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....772
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....773
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....773
8 Naleving van de WTO-regels....773
2.g06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: andere kosten koeling....774
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....774
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....774
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....774
4 Resultaatindicator(en)....774
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....774
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....775
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....775
8 Naleving van de WTO-regels....775
PROMO(47(1)(f)) - - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten....776
2.b03 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van afzet....776
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....776
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....776
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....776
4 Resultaatindicator(en)....776
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....776
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....777
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....777
8 Naleving van de WTO-regels....778
2.b08 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie samenwerking PO's i.f.v. concentratie en afzet....779
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....779
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....779
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....779
4 Resultaatindicator(en)....779
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....779
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....780
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....780
8 Naleving van de WTO-regels....780
2.h05 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Promotie, communicatie, deelname met stand aan vakbeurzen en andere kosten....782
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....782
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....782
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....782
4 Resultaatindicator(en)....782
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....782
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....783
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....784
8 Naleving van de WTO-regels....784

2.h06 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Prospectiereizen en beursbezoeken 785
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 785
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 785
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 785
4 Resultaatindicator(en) 785
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 785
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 786
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 787
8 Naleving van de WTO-regels 787
QUAL(47(1)(g)) - - uitvoering van op het niveau van de Unie en op nationaal niveau ingestelde kwaliteitsregelingen 788
2.g13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die vallen onder door de Unie of lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen 788
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 788
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 788
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 788
4 Resultaatindicator(en) 788
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 788
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 789
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 789
8 Naleving van de WTO-regels 790
2.i02 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Acties i.v.m. nationale en Europese kwaliteitsregelingen 791
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 791
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 791
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 791
4 Resultaatindicator(en) 791
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 791
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 792
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 792
8 Naleving van de WTO-regels 792
TRACE(47(1)(h)) - - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten 794
2.g09 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Voedselkwaliteitssystemen PO 794
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 794
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 794
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 794
4 Resultaatindicator(en) 794
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 794
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 795
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 795
8 Naleving van de WTO-regels 795
2.g10 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Monitoring van de productkwaliteit o.a. i.k.v. tracering 797
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 797
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 797
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 797
4 Resultaatindicator(en) 797
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 797

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 798
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 798
8 Naleving van de WTO-regels 798
2.g11 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Individuele teeltbegeleiding of groepsbegeleiding i.k.v. productkwaliteit, voedselveiligheid en traceerbaarheid en certificatie 800
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 800
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 800
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 800
4 Resultaatindicator(en) 800
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 800
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 801
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 801
8 Naleving van de WTO-regels 801
2.g12 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Opleiding i.k.v. productkwaliteit, voedselveiligheid en traceerbaarheid en certificatie 803
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 803
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 803
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 803
4 Resultaatindicator(en) 803
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 803
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 804
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 804
8 Naleving van de WTO-regels 804
2.h04 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Andere kosten i.k.v. afzetbevordering door betere productkwaliteit of afstemming op de consument door o.a. gerichte sortering, kalibrering en verpakking met o.a. focus op traceerbaarheid 806
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 806
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 806
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 806
4 Resultaatindicator(en) 806
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 806
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 807
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 808
8 Naleving van de WTO-regels 808
2.h07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Markttoegang derde landen EU en certificering buitenlandse markten. 809
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 809
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 809
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 809
4 Resultaatindicator(en) 809
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 809
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 810
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 811
8 Naleving van de WTO-regels 811
2.i01 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Certificatie 812
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 812
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 812
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 812
4 Resultaatindicator(en) 812

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 812
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 813
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 813
8 Naleving van de WTO-regels 813
CLIMA(47(1)(i)) - - acties ter aanpassing aan en matiging van klimaatverandering 815
2.f08 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. klimaatadaptatie .815
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 815
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 815
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 815
4 Resultaatindicator(en) 815
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 815
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 816
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 816
8 Naleving van de WTO-regels 816
2.f09 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. klimaatmitigatie .818
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 818
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 818
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 818
4 Resultaatindicator(en) 818
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 818
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 819
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 819
8 Naleving van de WTO-regels 819
SETUP(47(2)(a)) - - het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of op grond van artikel 67, lid 7, van deze verordening 820
2.j-2a01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderlinge fondsen PO's en UPO's 820
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 820
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 820
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 820
4 Resultaatindicator(en) 820
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 821
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 822
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 822
8 Naleving van de WTO-regels 822
INVVO(47(2)(b)) - - investeringen in materiële en immateriële activa met het oog op een efficiënter beheer van de op de markt gebrachte hoeveelheden, waaronder voor collectieve opslag 823
2.j-2b01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen om de op markt gebrachte hoeveelheden efficiënter te beheren 823
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 823
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 823
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 823
4 Resultaatindicator(en) 823
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 824
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 824
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 825
8 Naleving van de WTO-regels 825

ORCHA(47(2)(d)) - - herbeplanting van boomgaarden of olijfgaarden waar dat nodig is na verplichte rooiing om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit van de lidstaat of om aan te passen aan de klimaatverandering 826
2.j-2d01 - Operationele programma's groenten en fruit – herbeplanting van boomgaarden 826
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 826
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 826
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 826
4 Resultaatindicator(en) 826
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 827
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 827
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 828
8 Naleving van de WTO-regels 828
WITHD(47(2)(f)) - - uitdemarktneming voor gratis verstrekking of andere bestemmingen, met inbegrip van de verwerkingskosten die nodig zijn om de uitdemarktneming te faciliteren 829
2.j-2f01 - Operationele programma's groenten en fruit – het uit de markt nemen 829
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 829
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 829
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 829
4 Resultaatindicator(en) 829
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 830
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 830
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 831
8 Naleving van de WTO-regels 831
GREEN(47(2)(g)) - - groen oogsten, waaronder wordt verstaan het oogsten op een bepaald areaal van de totale hoeveelheid onrijpe, niet-afzetbare producten die vóór het groen oogsten niet beschadigd zijn als gevolg van weersomstandigheden, ziekte of andere oorzaken 832
2.j-2g01 - Operationele programma's groenten en fruit – groen oogsten 832
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 832
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 832
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 832
4 Resultaatindicator(en) 832
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 833
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 833
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 834
8 Naleving van de WTO-regels 834
NOHAR(47(2)(h)) - - niet oogsten, waaronder wordt verstaan de beëindiging van de aan de gang zijnde productiecyclus op het betrokken areaal wanneer het product goed ontwikkeld en van gezonde handelskwaliteit is, met uitzondering van de vernietiging van producten wegens weersomstandigheden of ziekte 835
2.j-2h01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - niet oogsten 835
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 835
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 835
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 835
4 Resultaatindicator(en) 835
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 836
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 836
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 837
8 Naleving van de WTO-regels 837
HARIN(47(2)(i)) - - oogstverzekeringen die de inkomsten van de producenten helpen veiligstellen bij verliezen als gevolg van natuurrampen, ongunstige weersomstandigheden, ziekten of plagen en er tegelijk voor zorgen dat de begunstigden de nodige risicopreventiemaatregelen nemen 838

2.j-2i01 - Operationele programma's groenten en fruit – oogst- en productieverzekering ten voordele van producenten....838
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....838
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....838
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....838
4 Resultaatindicator(en)....838
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....839
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....839
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....840
8 Naleving van de WTO-regels....840
COACH(47(2)(j)) - - coaching van andere producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of artikel 67, lid 7, van Verordening (EU) 2021/2115, of van individuele producenten....841
2.j-2j01 - Operationele programma's groenten en fruit – begeleiding van andere PO's, UPO's en coaching van individuele producenten....841
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....841
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....841
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....841
4 Resultaatindicator(en)....841
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....842
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....843
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....843
8 Naleving van de WTO-regels....843
3COUN(47(2)(k)) - - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire protocollen van derde landen op het grondgebied van de Unie om de toegang tot de markten van derde landen te vergemakkelijken....844
2.j-2k01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Markttoegang derde landen....844
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....844
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....844
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....844
4 Resultaatindicator(en)....844
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....845
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....845
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....846
8 Naleving van de WTO-regels....846
COMM(47(2)(l)) - - communicatieacties gericht op bewustmaking en het informeren van consumenten....847
2.j-2l01 - Operationele programma's groenten en fruit – Communicatieacties naar consumenten....847
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....847
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....847
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....847
4 Resultaatindicator(en)....847
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....847
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....849
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie....849
8 Naleving van de WTO-regels....849
Producten van de bijenteelt....850
ADVIBEES(55(1)(a)) - - adviesdiensten, technische bijstand, opleiding, voorlichting van en uitwisseling van beste praktijken, onder meer via netwerkvorming, voor bijenhouders en bijenhoudersorganisaties....850

2.25 - Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties 850
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 850
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 850
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 850
4 Resultaatindicator(en) 850
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 850
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 852
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 852
8 Naleving van de WTO-regels 853
9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 854
10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 854
INVAPI(55(1)(b)) - - investeringen in materiële en immateriële activa, alsook andere acties 856
2.27 - Bestrijding van vijanden en ziekten in de bijenteelt, in het bijzonder de Varroa 856
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 856
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 856
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 856
4 Resultaatindicator(en) 856
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 856
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 859
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 859
8 Naleving van de WTO-regels 859
9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 860
10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 860
ACTLAB(55(1)(c)) - - acties om laboratoria te ondersteunen bij de analyse van producten van de bijenteelt, verliezen van bijenkolonies of afnemende productiviteit en stoffen die mogelijk toxisch zijn voor bijen 862
2.24 - Kwaliteitsanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria 862
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 862
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 862
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 862
4 Resultaatindicator(en) 862
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 862
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 864
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 864
8 Naleving van de WTO-regels 864
9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 866
10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 866
PRESBEEHIVES(55(1)(d)) - - acties om het bestaande aantal bijenbestanden in de Unie in stand te houden of te vergroten, waaronder de bijenteelt 868
2.23 - Maatregelen voor het herstel van het bijenbestand in de Unie 868
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 868
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 868
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 868
4 Resultaatindicator(en) 868
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 868
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 870
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 870
8 Naleving van de WTO-regels 870
9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 871
10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 871

COOPAPI(55(1)(e)) - - samenwerking met instanties die gespecialiseerd zijn in de uitvoering van onderzoeksprogramma's op het gebied van de bijenteelt en de producten van de bijenteelt 873
2.26 - Toegepast onderzoek 873
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 873
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 873
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 873
4 Resultaatindicator(en) 873
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 873
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 875
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie 875
8 Naleving van de WTO-regels 875
9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 876
10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 876
5.3 Plattelandsontwikkelingsinterventies 877
ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen 877
3.1 - Tijdelijk grasland naar blijvend grasland 877
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 877
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 877
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 877
4 Resultaatindicator(en) 877
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 878
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 880
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 880
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 881
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 881
10 Naleving van de WTO-regels 881
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 881
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 882
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 882
3.10 - Beheerovereenkomsten ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten (afgekort: Beheerovereenkomsten soortenbescherming) 884
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 884
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 884
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 884
4 Resultaatindicator(en) 884
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 884
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 893
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 894
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 896
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 896
10 Naleving van de WTO-regels 896
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 897
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 898
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 900
3.11 - Reductie antibioticagebruik 906
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 906
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 906
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 906
4 Resultaatindicator(en) 906
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 906
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 908

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 908
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 909
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 909
10 Naleving van de WTO-regels 909
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 910
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 911
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 911
3.2 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten) 913
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 913
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 913
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 913
4 Resultaatindicator(en) 914
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 914
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 917
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 917
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 918
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 918
10 Naleving van de WTO-regels 919
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 919
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 920
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 920
3.4 - Omschakeling biologische landbouw 923
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 923
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 923
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 923
4 Resultaatindicator(en) 923
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 924
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 926
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 927
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 928
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 928
10 Naleving van de WTO-regels 928
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 928
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 929
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 929
3.5 - Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt (afgekort: Meerjarige bloemenstrook fruit) 932
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 932
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 932
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 932
4 Resultaatindicator(en) 932
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 933
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 935
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 936
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 937
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 937
10 Naleving van de WTO-regels 937
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 937
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 938
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 938
3.6 - Behoud van lokale rundvee-, schapen-, geiten- en varkensrassen (afgekort: Lokale veerassen) 940

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 940
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 940
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 940
4 Resultaatindicator(en) 940
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 940
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 951
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 951
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 953
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 953
10 Naleving van de WTO-regels 953
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 953
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 954
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 954
3.7 - Onderhoud boslandbouwsystemen 957
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 957
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 957
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 957
4 Resultaatindicator(en) 957
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 958
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 960
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 960
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 961
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 961
10 Naleving van de WTO-regels 962
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 962
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 963
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 963
3.8 - Beheerovereenkomsten voor het bufferen van kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen of voor het creëren van ecologische verbindingen (afgekort: Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden) 965
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 965
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 965
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 965
4 Resultaatindicator(en) 965
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 965
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 971
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 972
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 974
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 974
10 Naleving van de WTO-regels 974
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 975
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 976
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 976
3.9 - Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen (afgekort: Beheerovereenkomsten KLE) 980
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 980
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 980
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 980
4 Resultaatindicator(en) 980
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 980
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 984

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 985
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 986
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 986
10 Naleving van de WTO-regels 986
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 986
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 987
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 987
INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie 991
3.20 - VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven 991
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 991
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 991
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 991
4 Resultaatindicator(en) 991
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 992
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 995
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 995
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 996
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 996
10 Naleving van de WTO-regels 996
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 996
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 997
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 997
3.21 - VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven 999
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 999
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 999
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 999
4 Resultaatindicator(en) 999
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 1000
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 1005
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 1005
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 1005
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 1005
10 Naleving van de WTO-regels 1006
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 1006
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 1007
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 1007
3.22 - VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven 1009
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 1009
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 1009
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 1009
4 Resultaatindicator(en) 1009
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 1009
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 1015
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 1015
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 1016
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 1016
10 Naleving van de WTO-regels 1017
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 1017
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 1018
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 1018
3.23 - VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven 1020
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 1020

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....1020
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....1020
4 Resultaatindicator(en)....1020
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....1021
6 Identificatie van relevante basislijnelementen....1026
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....1026
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling....1027
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie....1027
10 Naleving van de WTO-regels....1028
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)....1028
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie....1029
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output....1029
3.24 - VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven....1031
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....1031
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....1031
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....1031
4 Resultaatindicator(en)....1031
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....1031
6 Identificatie van relevante basislijnelementen....1038
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....1039
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling....1039
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie....1040
10 Naleving van de WTO-regels....1040
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)....1040
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie....1041
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output....1041
3.25 - VLIF – Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten....1043
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....1043
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....1043
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....1043
4 Resultaatindicator(en)....1043
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....1043
6 Identificatie van relevante basislijnelementen....1047
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....1047
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling....1047
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie....1047
10 Naleving van de WTO-regels....1048
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)....1048
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie....1049
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output....1049
3.26 - VLIF – Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen....1051
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....1051
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....1051
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....1051
4 Resultaatindicator(en)....1051
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....1052
6 Identificatie van relevante basislijnelementen....1056
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....1056
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling....1056
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie....1057
10 Naleving van de WTO-regels....1057

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 1057
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 1059
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 1059
3.27 - Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden 1061
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 1061
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 1061
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 1061
4 Resultaatindicator(en) 1061
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 1061
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 1065
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 1065
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 1065
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 1066
10 Naleving van de WTO-regels 1066
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 1066
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 1068
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 1068
3.30 - VLIF – Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu- en klimaatdoelen 1070
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 1070
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 1070
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 1070
4 Resultaatindicator(en) 1070
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 1070
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 1074
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 1074
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 1074
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 1074
10 Naleving van de WTO-regels 1075
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 1075
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 1076
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 1076
INSTAL(75) - Vestiging van jonge landbouwers en nieuwe landbouwers, en het opstarten van plattelandsbedrijven 1078
3.28 - VLIF - Opstart en overname door jonge landbouwers 1078
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 1078
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 1078
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 1078
4 Resultaatindicator(en) 1078
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 1078
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 1081
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 1081
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 1082
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 1082
10 Naleving van de WTO-regels 1082
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 1082
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 1083
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 1083
3.29 - VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf 1086
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 1086

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....1086
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....1086
4 Resultaatindicator(en)....1086
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....1086
6 Identificatie van relevante basislijnelementen....1090
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....1090
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling....1091
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie....1091
10 Naleving van de WTO-regels....1091
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)....1091
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie....1092
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output....1092
COOP(77) - Samenwerking....1094
3.17 - Projectoproep innovatie in kader van EIP....1094
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....1094
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....1094
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....1094
4 Resultaatindicator(en)....1094
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....1094
6 Identificatie van relevante basislijnelementen....1099
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....1099
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling....1100
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie....1100
10 Naleving van de WTO-regels....1100
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)....1100
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie....1101
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output....1101
3.18 - LEADER – Opmaak Lokale Ontwikkelingsstrategie....1103
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....1103
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....1103
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....1103
4 Resultaatindicator(en)....1104
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....1104
6 Identificatie van relevante basislijnelementen....1108
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....1108
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling....1108
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie....1109
10 Naleving van de WTO-regels....1110
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)....1110
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie....1111
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output....1111
3.19 - LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie....1113
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie....1113
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen....1113
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)....1113
4 Resultaatindicator(en)....1113
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie....1114
6 Identificatie van relevante basislijnelementen....1120
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden....1120
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling....1121
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie....1121

10 Naleving van de WTO-regels 1123
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 1123
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 1124
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 1124
KNOW(78) - Uitwisseling van kennis en verspreiding van informatie 1126
3.12 - Demonstratieprojecten 1126
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 1126
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 1126
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 1126
4 Resultaatindicator(en) 1126
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 1126
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 1129
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 1129
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 1129
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 1130
10 Naleving van de WTO-regels 1130
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 1130
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 1131
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 1131
3.13 - Vorming en advies op maat – vraaggestuurd 1133
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 1133
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 1133
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 1133
4 Resultaatindicator(en) 1133
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 1133
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 1136
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 1136
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 1137
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 1137
10 Naleving van de WTO-regels 1137
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 1137
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 1138
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 1139
3.14 - Vorming en advies op maat – aanbodgestuurd 1141
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie 1141
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen 1141
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n) 1141
4 Resultaatindicator(en) 1141
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie 1141
6 Identificatie van relevante basislijnelementen 1145
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden 1145
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling 1146
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie 1146
10 Naleving van de WTO-regels 1146
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s) 1146
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie 1147
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output 1148
6 Financieel plan 1152
6.1 Overzichtstabel 1152
6.2 Gedetailleerde financiële informatie en uitsplitsing per interventie en planning van de output 1154
6.2.1 Directe betalingen 1154
6.2.2 Sectoraal 1163

6.2.3 Plattelandsontwikkeling....1164
7 Governance- en coördinatiesysteem....1193
7.1 Identificatie van governance- en coördinatieorganen + controle-instanties....1193
Juridisch kader....1194
7.2 Beschrijving van de monitoring- en verslagleggingsstructuur....1196
7.3 Informatie over controlesysteem en boetes....1196
7.3.1 GBCS - Geïntegreerd beheers- en controlesysteem....1196
7.3.1.1 Alle elementen van het GBCS, overeenkomstig de horizontale verordening, zijn gevestigd en werkzaam vanaf 1 januari 2023....1197
7.3.1.1.1 Landbouwpercelenidentificatiesysteem (LPIS)....1197
7.3.1.1.2 Geospatiaal en diergebonden aanvraagsysteem....1199
7.3.1.1.3 Past u een geautomatiseerd claimsysteem toe (in de zin van artikel 65, lid 4, punt f), van de horizontale verordening?....1199
7.3.1.1.4 Areaalmonitoringsysteem (AMS)....1199
7.3.1.1.5 Controle- en sanctiesysteem....1200
7.3.1.1.5.1 Beschrijving van de controle- en sanctiesystemen voor GBCS-interventies....1200
7.3.1.1.6 Identificatie- en registratiesysteem van betalingsrechten, indien van toepassing....1200
7.3.1.1.7 Identificatie- en registratieregeling voor dieren in de zin van artikel 65, lid 4, punt c) [Artikel 66, lid 1, punt g), van de horizontale verordening]....1200
7.3.2 Niet-GBCS....1200
7.3.2.1 Korte beschrijving van het sanctiesysteem voor niet-GBCS-interventies, in lijn met de principes van doeltreffendheid, evenredigheid en afschrikking....1200
7.3.2.2 Korte beschrijving van het controlesysteem voor niet-GBCS (controlemethoden, kruiscontroles, duurzaamheid van investeringen, controles achteraf enz.)....1201
7.3.2.3 Regels inzake overheidsopdrachten?....1202
7.4 Conditionaliteit....1203
7.4.1 Controlesysteem voor de conditionaliteit....1203
7.4.1.1 Beschrijving van het controlesysteem voor de conditionaliteit....1203
7.4.1.2 Soorten controles....1204
7.4.2 Sanctiesysteem voor de conditionaliteit....1206
7.4.2.1 Beschrijving van het sanctiesysteem voor de conditionaliteit....1206
7.4.2.2 Definitie en toepassing van “herhaling” (berekening en periode):....1206
7.4.2.3 Definitie en toepassing van “intensionaliteit”....1206
7.4.3 Vermelding of voor kleine landbouwers een vereenvoudigd controlesysteem wordt toegepast....1206
7.4.4 Bevoegde controle-instanties die verantwoordelijk zijn voor de controles op de naleving van de normen en uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen in het kader van de conditionaliteit....1207
7.5 Sociale conditionaliteit....1209
7.5.1. Beschrijving van het controlesysteem voor sociale conditionaliteit....1209
7.5.2. Beschrijving van het sanctiesysteem voor sociale conditionaliteit....1209
8 Modernisering: AKIS en digitalisering....1210
8.1 AKIS....1210
8.1 Algemene beoogde organisatiestructuur van het verbeterde AKIS....1210
8.2 Beschrijving van de manier waarop de adviesdiensten, onderzoeks- en GLB-netwerken samenwerken binnen het AKIS-kader (art.114, punt a), ii))....1214
8.3 Beschrijving van de organisatie van alle bedrijfsadviseurs voor de landbouw overeenkomstig de vereisten van artikel 15, leden 2 tot en met 4....1215
8.4 Beschrijving van de manier waarop innovatiesteun wordt verstrekt zoals bedoeld in artikel 114, punt a), ii)....1216
8.5 Digitaliseringsstrategie (art.114, punt b))....1217
Bijlagen....1223
Bijlage I over de ex-ante-evaluatie en de strategische milieubeoordeling als bedoeld in Richtlijn 2001/42/EG....1223
1. Samenvatting van ex-ante-evaluatieproces en resultaten....1223

2. Aanbevelingen van de ex-ante-evaluatie en strategische milieubeoordeling en hoe deze zijn aangepakt 1232
3. Ex-ante-evaluatieverslag 1232
4. Verslag strategische milieubeoordeling 1232
Bijlage II over de SWOT-analyse 1232
Bijlage III over de raadpleging van de partners 1232
Bijlage IV over de gewasspecifieke betaling voor katoen (indien relevant) 1232
Bijlage V over aanvullende nationale financiering die wordt verstrekt in het kader van het strategisch GLB-plan 1233
Nationale financiële steun in de sector groenten en fruit (Verordening (EU) 2021/2115) 1234
Bijlage VI over nationale overgangssteun (indien relevant) 1235
a) het jaarlijkse sectorspecifieke budget voor elke sector waarvoor nationale overgangssteun wordt verleend 1235
b) in voorkomend geval, voor elk jaar van de periode het maximale steunpercentage per eenheid 1235
c) in voorkomend geval, informatie over de overeenkomstig artikel 147, lid 2, tweede alinea, gewijzigde referentieperiode 1235
d) een korte beschrijving van de complementariteit van de nationale overgangssteun met de interventies van het strategisch GLB-plan 1235
Overige bijlage: Samenhang met en bijdrage aan de EU-streefdoelen voor 2030 1235
Nationale bijdrage aan het EU-streefcijfer 2030: 50 % vermindering van het nutriëntenverlies zonder verslechtering van de vruchtbaarheid van de bodem 1235
Nationale bijdrage aan het EU-streefcijfer 2030: omzetting van 10 % van het landbouwareaal in landschapselementen met een grote diversiteit. 1235
Nationale bijdrage aan het EU-streefcijfer 2030: 25 % van de landbouwgrond van de EU voor biologische landbouw 1235
Nationale bijdrage aan de EU-streefcijfers 2030: 50 % vermindering van het totale gebruik en risico van chemische pesticiden en van het gebruik van nog gevaarlijker pesticiden 1235
Nationale bijdrage aan het EU-streefcijfer 2030: 50 % vermindering van de verkoop van antimicrobiële stoffen voor landbouwhuisdieren en de aquacultuur 1236
Nationale bijdrage aan het EU-streefcijfer 2025: introductie van snel breedbandinternet in plattelandsgebieden om de doelstelling van 100 % toegang te bereiken 1236
DOCUMENTEN 1237

Soort wijziging

Strategic Amendment

General information on the request for strategic amendment

Impact of of the strategic amendment to the plan on achieving the specific objectives

Met deze wijziging wordt ingezet op specifieke doelstelling SO7: 'Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden'. Aangezien het areaal binnen de maatregel ‘aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwer’ jaar na jaar verhoogt en aangezien elk jaar een gelijk budget voorzien is en het areaal sterk toegenomen is, is het opportuun om het budget van deze maatregel te verhogen.

Type of strategic amendment

☐Strategic amendments introducing new interventions or deleting interventions from the CAP Strategic Plans
☐Strategic amendments that lead to changes of milestones or targets under the result indicators which are marked with ‘PR’ in Annex I of Regulation (EU) 2021/2115
☐Strategic amendments related to Article 17(5), Article 88(7), Articles 92 to 98, Article 103(1), (5) and (6) or Article 103a of Regulation (EU) 2021/2115
☑Strategic amendments of the target and financial plans in the CAP Strategic Plan referred to in Article 112, including amendments to the contribution from EAFRD to InvestEU referred to in Article 81, amendments to the EAFRD total contribution to each type of intervention for the entire period covered by the CAP Strategic Plan or amendments related to the EAFRD contribution rates referred to in Article 91 of Regulation (EU) 2021/2115

Further cases of requests for a strategic amendment not to be counted towards the maximum number of requests referred to in Article 119(7) of Regulation (EU) 2021/2115

☐Changes due to emergency measures necessary to address natural disasters, catastrophic events or adverse climatic events formally recognized as such by the competent national public authority, or modifications due to a significant and sudden change in the socioeconomic conditions of the Member State
☐Changes necessary following changes to Union legislation, or changes necessary following decisions of the Courts of the European Union
☐Changes following exceptional measures adopted pursuant to Articles 219, 220 or 221 of Regulation (EU) No 1308/2013
☐Changes necessary due to introduction or modification of financial instruments referred to in Article 58 of Regulation (EU) 2021/1060
☐Changes due to an automatic decommitment for the CAP Strategic Plans referred to Article 34 of Regulation (EU) 2021/2116
☐Notified amendments to which the Commission objected in accordance with Article 119(9), third subparagraph of Regulation (EU) 2021/2115

Detailed information on the individual changes contained in the request for strategic amendment

Raadpleging van het monitoringcomité (artikel 124, lid 4, punt d), van Verordening (EU) 2021/2115)

Datum

17 jun 2026

Advies van het monitoringcomité

Het monitoringcomité formuleerde op 17/6/2026 een positief advies bij deze wijziging.

Where applicable, notified other amendments than strategic amendments in accordance with Article 119(9), first subparagraph of Regulation (EU) 2021/2115

Aanpassing looptijd contracten interventies 3.8 , 3.9 , en 3.10

Version - Status

1.1 - Closed by EC

Amendment description with indication

- Binnen de interventie 3.8 ‘Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden’ wordt de mogelijkheid voorzien tot het instellen van een kortere looptijd en tot jaarlijks verlengen naar het einde van de GLB- periode. Deze aanpassing wordt doorgevoerd in rubriek 9 ‘Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie’ van interventie 3.8 in hoofdstuk 5.3. Bij de rubriek ‘wat is de looptijd van de contracten’ wordt de bestaande tekst ‘Alle BO hebben een looptijd van 5 jaar’ aangepast naar: ‘Alle BO hebben een looptijd van 5 jaar. Vanaf 2027 kan de looptijd van nieuwe verbintenissen aangepast worden naar 3 jaar. Aflopende verbintenissen kunnen vanaf 2027 verlengd worden met periodes van 1, 2 of 3 jaar.’ Deze aanpassing zal mogelijk zijn voor alle acties onder interventie 3.8.
- Binnen de interventie 3.9 ‘Beheerovereenkomsten KLE’ wordt de mogelijkheid voorzien tot het instellen van kortere looptijd en tot jaarlijks verlengen naar het einde van de GLB- periode. Deze aanpassing wordt doorgevoerd in rubriek 9 ‘Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie’ van interventie 3.9 in hoofdstuk 5.3. Bij de rubriek ‘wat is de looptijd van de contracten’ wordt de bestaande tekst ‘Alle BO hebben een looptijd van 5 jaar’ aangepast naar: ‘Alle BO hebben een looptijd van 5 jaar. Vanaf 2027 kan de looptijd van nieuwe verbintenissen aangepast worden naar 3 jaar. Aflopende verbintenissen kunnen vanaf 2027 verlengd worden met periodes van 1, 2 of 3 jaar.’ Deze aanpassing zal mogelijk zijn voor alle acties onder interventie 3.9.
- Binnen de interventie 3.10 ‘Beheerovereenkomsten soortenbescherming wordt de mogelijkheid voorzien tot het instellen van kortere looptijd en tot jaarlijks verlengen naar het einde van de GLB-periode. Hiervoor wordt een aanpassing gedaan van de looptijd van de verbintenissen in functie van de overgang naar de volgende GLB-periode. Deze aanpassing wordt doorgevoerd in rubriek 9 ‘Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie’ van interventie 3.10 in hoofdstuk 5.3. Bij de rubriek ‘wat is de looptijd van de contracten’ wordt de bestaande tekst ‘Alle BO hebben een looptijd van 5 jaar’ aangepast naar: ‘Alle BO hebben een looptijd van 5 jaar. Vanaf 2027 kan de looptijd van nieuwe verbintenissen aangepast worden naar 3 jaar. Aflopende verbintenissen kunnen vanaf 2027 verlengd worden met periodes van 1, 2 of 3 jaar.’ Deze aanpassing zal mogelijk zijn voor alle acties onder interventie 3.10.

Justification and expected effects

Voor meerjarige overeenkomsten is de overgang naar een nieuwe GLB-periode technisch complex. Een verbintenis die start in 2027 en een looptijd van 5 jaar heeft, zal immers een einddatum hebben die de lopende GLB-periode overschrijdt. Daarnaast is er onzekerheid over de lengte van een eventuele overgangsperiode. Om deze complexiteit te vermijden, en om zo weinig mogelijk claims te leggen op de financiële middelen van de volgende GLB-periode worden 2 optionele aanpassingen aan de looptijd van bestaande maatregelen ingeschreven:

* Nieuwe verbintenissen kunnen afgesloten worden met een kortere looptijd (3 jaar).

* Aflopende verbintenissen kunnen verlengd worden met periodes van 1, 2 of 3 jaar.

Door in deze mogelijkheid te voorzien zal voor een aandeel van de lopende verbintenissen de einddatum gelijk zijn met de einddatum van de huidige GLB-periode, en is er minder overlapping met de volgende GLB-periode.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

a) Deze wijziging betreft een kleine aanpassing van een verbintenisvoorwaarde van een bestaande actie en

heeft geen impact op doelarealen, indicatoren of geplande uitgaven.
b) Deze wijziging heeft geen effect op de mijlpalen, indicatoren en geplande uitgaven.

GAEC standards 1 and 4 justification

n.v.t.

Application dates of amendments
17 jun 2026
Budget codes impact
Nee
Fruit and vegetables allocations impact
Nee
Objected by EC
Nee

Aanpassing van de definitie blijvend grasland en de tolerantie van de ratio conform Verordening (EU)2025/2649

Version - Status
1.1 - Closed by EC
Amendment description with indication

Aanpassing van rubriek rubriek 3.10.1.1.1 ‘Samenvatting verplichting landbouwbedrijf’:
Nieuwe tekst: “Jaarlijkse monitoring evolutie Vlaamse ratio t.o.v. 2018. In geval van overschrijding van 10%-tolerantie: verbod op het omzetten van BG in de lopende campagne en verplichting herinzaaien van blijvend grasland (BG) dat in de twee voorgaande campagnes werd omgezet zodat de ratiodaling t.o.v. de referentieratio opnieuw onder de 10%-tolerantie wordt gebracht.”

Justification and expected effects

Verordening (EU) 2025/2649 geeft lidstaten de mogelijkheid om de definitie van blijvend grasland aan te passen, in die zin dat minimumperiode gedurende dewelke een graslandperceel niet in de teeltrotatie van het bedrijf is opgenomen kan opgetrokken worden van 5 naar 7 jaar. Vlaanderen wenst van deze mogelijkheid gebruik te maken en vanaf 2027 het criterium 7 jaar niet opgenomen zijn in de teeltrotatie van bedrijf toe te passen voor het definiëren van blijvend grasland. Deze periode van 7 jaar sluit beter aan bij de gebruikelijke cyclus van het graslandbeheer in Vlaanderen en zal ervoor zorgen dat landbouwers nog productief grasland niet vroegtijdig gaan omzetten om te voorkomen dat graslandpercelen de status blijvend grasland verkrijgen. De tolerantie ten opzichte van de referentieratio werd recentelijk door verordening (EU) 2025/2649 (‘Omnibus wijziging’) gewijzigd naar 10% waardoor de maximale daling van de graslandratio aangepast moet worden in het Vlaamse GLB-strategisch plan naar 10%-tolerantie ten opzichte van het referentie jaar om in lijn te zijn met de Europese regelgeving.
In rubriek 3.10.1.1.1 ‘Samenvatting verplichting landbouwbedrijf’ wordt hierom de 3%-tolerantie vervangen door 10%-tolerantie, conform bijlage I, (3), a) van Verordening (EU) 2025/2649. Deze verhoogde tolerantie is in de verordening verplicht.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Het betreft geen strategische wijziging aangezien het geen nieuwe interventie is en geen wijziging betreft van de mijlpalen/RI’s/financiële allocaties.

GAEC standards 1 and 4 justification

Het betreft geen strategische wijziging aangezien het geen nieuwe interventie is en geen wijziging betreft van de mijlpalen/RI’s/financiële allocaties.

Application dates of amendments
1 jan 2027
Budget codes impact

Nee

Fruit and vegetables allocations impact

Nee

Objected by EC

Nee

Aanpassing van de norm minimale bodembedekking (GLMC 6)

Version - Status

1.1 - Closed by EC

Amendment description with indication

De periode vanaf de oogst van de hoofdteelt tot en met de winter wordt als de meest kwetsbare periode vastgesteld. Hierom neemt Vlaanderen volgende maatregelen:

Zomerperiode: Landbouwers moeten een vanggewas of nateelt inzaaien of aanplanten op percelen waar de gewassen vóór eind augustus geoogst zijn, en dit in de gebiedstypes 1, 2 en 3, met uitzondering van de zware kleigronden. De indeling in gebiedstypes is bepaald in artikel 14, §1 van het Mestdecreet van 22 december 2006 en bijhorende wijzigingen. Dit is in lijn met Vlaamse basisvanggewasregeling uit de mestregelgeving. Als gekozen wordt voor een vanggewas als nateelt, moet dit gebeuren voor 15 september. Een tijdige inzaai garandeert immers dat het vanggewas zich voldoende ontwikkelt om zijn functie te vervullen.

Winterperiode: Daarenboven moeten landbouwers op percelen met een hoge en zeer hoge erosiegevoeligheid afhankelijk van de aangehouden hoofdteelt een maatregel toepassen uit het basispakket dat er tevens op gericht is om de bodem bedekt te houden of in een conditie te houden waarbij erosie in de winter wordt geminimaliseerd. Dit is in lijn met GLMC 5.

Deze beide maatregelen komen tegemoet aan de doelstelling van de norm minimale bodembedekking (GLMC 6) en komt in de plaats van de huidige in het SP opgenomen samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf onder titel 3.10.3.2.1.

In paragraaf 3.10.3.2.1 wordt de huidige tekst vervangen door:

“Landbouwers moeten zorgen voor een minimale bodembedekking tijdens de meest kwestbare periode. Hieraan voldoen zij door:

* Het respecteren van de basisvanggewasregeling in het kader van de mestwetgeving. Dit houdt in dat zij een vanggewas of nateelt moeten inzaaien of aanplanten op percelen waar de gewassen vóór eind augustus geoogst zijn, en dit in de gebiedstypes 1, 2 en 3, met uitzondering van de zware kleigronden.

* in het kader van GLMC 5 op percelen met een hoge en zeer hoge erosiegevoeligheid afhankelijk van de aangehouden hoofdteelt, een maatregel uit het basispakket toe te passen dat er tevens op gericht is om de bodem bedekt te houden of in een conditie te houden waarbij erosie in de winter wordt geminimaliseerd (zie 3.10.3.1.1.).”

Justification and expected effects

Deze vereenvoudiging van de norm zal bijdragen tot een beter begrip en toepassing van deze norm op de landbouwbedrijven.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Het betreft geen strategische wijziging aangezien het geen nieuwe interventie is en geen wijziging betreft van de mijlpalen/RI’s/financiële allocaties.

GAEC standards 1 and 4 justification

n.v.t.

Application dates of amendments

17 jun 2026

Budget codes impact

Nee

Fruit and vegetables allocations impact
Nee
Objected by EC
Nee

Ecoregeling bodem organische koolstofgehalte actie 2b, aanpassing maximum eenheidsbedrag

Version - Status
1.1 - Closed by EC
Amendment description with indication

Het maximum eenheidsbedrag van Interventie: 1.7 Bodem organisch koolstofgehalte - Actie 2 – stimuleren en faciliteren van het gebruik van producten met hoog koolstof-gehalte - Actie 2b Stalmeststaat verkeerd in het plan voor campagne 2026 en 2027. Het moet 65.00€/ha zijn in plaats van 52.00€/ha zoals in de voorgaande jaren. Een maximum eenheidsbedrag wordt enkel aangewend als er te weinig aanvragen zijn. Dit maximum eenheidsbedrag ligt voor stalmest aanzienlijk lager dan de berekende kost voor de landbouwer. Dit wordt aangepast in tabel 12 van hoofdstuk 5.1.7

Justification and expected effects

Het gaat om een verkeerde waarde in de tabel. Deze wordt in lijn gebracht met de voorgaande jaren.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Het betreft geen strategische wijziging aangezien het geen nieuwe interventie is en geen wijziging betreft van de mijlpalen/RI's/financiële allocaties.

GAEC standards 1 and 4 justification

n.v.t.

Application dates of amendments
17 jun 2026
Budget codes impact
Nee
Fruit and vegetables allocations impact
Nee
Objected by EC
Nee

Ecoregelingen behoud meerjarig grasland en ecologisch beheerd grasland en GLMC 2, 9 en 10

Version - Status
1.1 - Closed by EC
Amendment description with indication

Landbouwers kunnen voor hun percelen beschermd door GLMC 2 en 9 én beschermd door het Natuurdecreet (RBE 3 en 4) steun krijgen voor de ecoregelingen behoud meerjarig grasland en ecologisch beheerd grasland conform artikel 31§5, 3de alinea. Ook voor hun percelen beschermd door GLMC 10 én andere historische permanente graslanden buiten Natura 2000 die onder de bescherming van het Natuurdecreet vallen, kunnen landbouwers steun ontvangen voor de ecoregelingen behoud meerjarig grasland en ecologisch beheerd grasland conform artikel 31§5, 2de alinea gezien de verplichtingen op deze percelen verder gaan dan het Unierecht.
Daarom wordt in rubriek 4 van hoofdstuk 5.1.5 in de paragraaf 'definieer in aanmerking komende

begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen' bij de specifieke subsidiabiliteitscriteria de volgende tekst:

"Niet voor graslanden met ploegverbod (Met ploegen wordt elke bodembewerking bedoeld waarbij de grasvegetatie vernietigd of gewijzigd wordt)"

Vervangen door:

"Niet voor graslanden met ploegverbod (Met ploegen wordt elke bodembewerking bedoeld waarbij de grasvegetatie vernietigd of gewijzigd wordt), met uitzondering van de graslanden beschermd door GLMC 2, 9 en 10, ook als ze onder de bescherming van het Natuurdecreet vallen"

Bijkomend wordt in rubriek 4 van hoofdstuk 5.1.6 in de paragraaf 'definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen' bij de specifieke subsidiabiliteitscriteria de volgende tekst:

"1. De ecoregeling wordt toegepast op percelen aangegeven als grasland waar geen wettelijke beperkingen zijn opgelegd met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen of kunstmest."

Vervangen door:

"1. De ecoregeling wordt toegepast op percelen aangegeven als grasland waar geen wettelijke beperkingen zijn opgelegd met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen of kunstmest, met uitzondering van de graslanden beschermd door GLMC 2, 9 en 10, ook als ze onder de bescherming van het Natuurdecreet vallen."

Justification and expected effects

Door de omnibus wijziging wordt het mogelijk om steun te geven aan percelen onder GLMC 2, 9 en 10 die niet verder gaan dan de GLMC-normen en beheerseisen.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Er is geen wijziging van de financiële allocaties of indicatoren. De deelnamegraad voor de ecoregeling behoud meerjarig grasland is immers momenteel lager dan de geplande output en het budget voor de ecoregeling ecologisch beheerd grasland is bij een vorige GLB wijziging reeds verhoogd.

GAEC standards 1 and 4 justification

n.v.t.

Application dates of amendments

1 jan 2027

Budget codes impact

Nee

Fruit and vegetables allocations impact

Nee

Objected by EC

Nee

Hoofdstuk 4.1.2.5 Herinzaaiverplichting: Vrijstelling herinzaaiverplichting voor blijvend grasland na beschermingsstrook

Version - Status

1.1 - Closed by EC

Amendment description with indication

In punt 4.1.2.5 'Andere opmerkingen in verband met de definitie van landbouwareaal in het algemeen' wordt deze tekst:

Arealen, die door het afsluiten van bepaalde ecoregelingen of bepaalde agromilieu- en klimaatmaatregelen (incl. beheerovereenkomsten), blijvend grasland geworden zijn, worden vrijgesteld van een mogelijke

herinzaaiverplichting als gevolg van een overschrijding van de ratiodaling t.o.v. referentieratio, wanneer zij binnen een periode van twee jaar na afloop van deze verbintenis werden omgezet.

Vervangen door

Arealen, die door het afsluiten van een bepaalde ecoregelingen of bepaalde agromilieuklimaatmaatregelen (incl. beheerovereenkomsten), blijvend grasland geworden zijn, worden vrijgesteld van een mogelijke herinzaaiverplichting als gevolg van een overschrijding van de ratiodaling t.o.v. referentieratio, wanneer zij binnen een periode van twee jaar na afloop van deze verbintenis werden omgezet. Ook wanneer arealen door de aanleg van beschermingsstroken blijvend grasland zijn geworden, worden deze arealen vrijgesteld van een mogelijke herinzaaiverplichting als gevolg van een overschrijding van de ratiodaling t.o.v. de referentieratio, wanneer zij binnen een periode van twee jaar worden omgezet.

Justification and expected effects

In gebiedstype 2 en 3 is de breedte van de beschermingsstrook in functie van de nitraatgevoeligheid van de teelt (3 of 5m breed). Landbouwers kiezen er in bepaalde gevallen voor om een beschermingsstrook van 5m aan te houden i.p.v. 3m in de jaren waar ze een niet-nitraatgevoelige teelt telen om niet steeds de strook te moeten heraanleggen. Als landbouwers ervoor kiezen om de strook steeds 5m te laten aanliggen, wordt deze strook in zijn geheel blijvend grasland. Landbouwers zouden in heel wat gevallen kunnen opteren, uit vrees dat het blijvend grasland wordt, om die 2m, waar geen verplichting is in de jaren waarin ze een niet-nitraatgevoelige teelt telen, toch te scheuren om te vermijden dat het blijvend grasland wordt. Dit is niet wenselijk. Om te vermijden dat landbouwers die stroken van 2m telkens zouden omzetten, wordt deze aanpassing gedaan. Wanneer de landbouwer vervolgens erna kiest om toch een 3m beschermingsstrook aan te houden, moet dit mogelijk zijn en zal dit niet beschouwd worden als het scheuren van blijvend grasland.

Bepaalde ecoregelingen en bepaalde agromilieuklimaatmaatregelen zijn ook vrijgesteld van de herinzaaiverplichting wanneer ze ‘set-aside’ zijn door de verbintenis. Het gaat dus om een beperkt aantal ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen. Dit was al zo voorzien in het GLB strategisch plan.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Er is geen invloed op de RI’s, mijlpalen of financiële allocaties

GAEC standards 1 and 4 justification

n.v.t.

Application dates of amendments

17 jun 2026

Budget codes impact

Nee

Fruit and vegetables allocations impact

Nee

Objected by EC

Nee

Interventie 1.10 Bufferstroken: Verduidelijking van de aanhoudingsperiode voor bufferstroken

Version - Status

1.1 - Closed by EC

Amendment description with indication

Voor de acties 1 en 2a van interventie 1.10 Bufferstroken, is een minimale aanhoudperiode vastgesteld, namelijk de grasstrook moet minstens aangehouden worden tot 31 december van het verbintenisjaar, tenzij in het najaar van het verbintenisjaar een winterteelt wordt ingezaaid of in het najaar van het verbintenisjaar de bufferstrook opnieuw wordt aangelegd. Voor actie 4 ontbreekt deze minimale aanhoudperiode. Voor de duidelijkheid wordt ook aan actie 4 het volgende punt toegevoegd in hoofdstuk

5.1.12 Punt 6:

“De bufferstrook met bloemenmengsel moet minstens aangehouden worden tot 31 december van het betrokken jaar, tenzij in het najaar van het betrokken jaar een winterteelt wordt ingezaaid of in het najaar van het betrokken jaar de bufferstrook opnieuw wordt aangelegd.”

Ook voor actie 2b (beheer bufferstrook langs waterlopen) en 2c (beheer bufferstrook langs waterlopen met afvoer van het maaisel) van interventie 1.10 Bufferstroken is het van belang te verduidelijken dat de opgelegde voorwaarden gelden tijdens het volledige verbintenisjaar, tenzij er in het najaar van het betrokken jaar een winterteelt ingezaaid wordt.

De tekst in hoofdstuk 5.1.12 Punt 6 onder actie 2b en 2c wordt daarom vervangen door de volgende tekst:

“Conform de GLMC 4 bufferstroken langs waterlopen is op deze bufferstrook geen bemesting toegelaten, en mogen er geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden. Als er een bredere strook wordt aangehouden dan de minimale verplichtingen, geldt het verbod op bemesting en op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ook op het bredere deel van de strook. Deze voorwaarden worden nageleefd tot en met 31 december van het verbintenisjaar, behalve als op het aangrenzende perceel een winterteelt in het najaar wordt ingezaaid. In dat laatste geval blijven de voorwaarden van toepassing op de bufferstrook die overblijft.”

Justification and expected effects

Zoals hierboven beschreven is het de bedoeling om de verschillende acties binnen de ecoregeling bufferstroken uniform te behandelen.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Het betreft geen strategische wijziging aangezien het geen nieuwe interventie is en geen wijziging betreft van de mijlpalen/RI’s/financiële allocaties.

GAEC standards 1 and 4 justification

n.v.t.

Application dates of amendments

17 jun 2026

Budget codes impact

Nee

Fruit and vegetables allocations impact

Nee

Objected by EC

Nee

Interventie 3.5, Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt: Aanpassing inzaaiperiode bloemenstrook langs de fruitboomgaard

Version - Status

1.1 - Closed by EC

Amendment description with indication

Bij actie 2 van de interventie 3.5 Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt, die de aanleg en het onderhoud van een meerjarige bloemenstrook aan de rand van de fruitboomgaard beoogt, is in de voorwaarden opgenomen dat een mengsel van éénjarige en meerjarige wilde bloemen moet ingezaaid worden in het najaar van het jaar voorafgaand aan de verbintenis. Dit is echter niet altijd mogelijk in functie van de weersomstandigheden. In het najaar zijn de omstandigheden niet altijd ideaal (te nat) om de bloemenstrook aan te leggen. Voor de fruittelers is de maand mei het best geschikt, gelet op de voorjaarswerkzaamheden in de boomgaard. Vandaar dat de aanleg van de bloemenstrook wordt toegestaan tot uiterlijk 31 mei van het eerste jaar van de vijfjaarlijkse verbintenis.

In hoofdstuk 5.3.5 wordt in paragraaf 5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

De volgende tekst onder actie 2:
“Inzaaien van een mengsel van éénjarige en meerjarige wilde bloemen [in het najaar van het jaar voorafgaand aan de verbintenis]; bij de samenstelling van het mengsel wordt gestreefd om een bloeiboog te bekomen en om de biodiversiteit aan nuttigen te bevoordelen.”
Vervangen door:
“Inzaaien van een mengsel van éénjarige en meerjarige wilde bloemen [in het najaar van het jaar voorafgaand aan de verbintenis] tot uiterlijk op 31 mei van het eerste jaar van de verbintenis; bij de samenstelling van het mengsel wordt gestreefd om een bloeiboog te bekomen en om de biodiversiteit aan nuttigen te bevoordelen.”

Justification and expected effects

Door de aanleg van de bloemenstrook ook toe te laten in het voorjaar van het eerste jaar van de verbintenis, zullen meer fruittelers de mogelijkheid zien om aan deze agromilieuklimaatmaatregel deel te nemen.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Het betreft geen strategische wijziging aangezien het geen nieuwe interventie is en geen wijziging betreft van de mijlpalen/RI’s/financiële allocaties.

GAEC standards 1 and 4 justification

n.v.t.

Application dates of amendments
1 jan 2027
Budget codes impact
Nee
Fruit and vegetables allocations impact
Nee
Objected by EC
Nee

Interventie: 3.27: Aanpassing acties in rubriek 5 en toevoeging van het gemiddeld geplande maximumeenheidsbedrag voor begrotingsjaar 2027-2029

Version - Status
1.1 - Closed by EC
Amendment description with indication

In deze wijziging wordt de actie Projectsubsidies Soorten toegevoegd. Deze actie leunt dicht aan bij de actie Projectsubsidies Natuur. In rubriek 5 wordt een beschrijving van de actie Projectsubsidies Soorten toegevoegd.

In hoofdstuk 5.3.27 wordt in rubriek 5 ‘Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie’ in de paragraaf ‘Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.’ de volgende zaken aangepast:

* De zin “Concreet worden de acties Natuurinrichting en Projectsubsidies Natuur voorzien” vervangen door “Concreet worden de acties Natuurinrichting en Projectsubsidies Natuur en Soorten voorzien.”
* De zin “De selectie van gebeurt in twee fasen.” Vervangen door “De selectie van natuurinrichtingsprojecten gebeurt in twee fasen.”
* Na de tekst “Het doel van de actie Projectsubsidies Natuur is om eenmalige inrichtingswerken te

financieren die kaderen in de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen en die kaderen in de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer. Het kan daarbij gaan om kleine tot middelgrote gebieden en de projectindieners/begunstigden zijn private eigenaars of lokale besturen." Wordt volgende tekst toegevoegd: "De actie Projectsubsidie Soorten is bedoeld om de uitvoering van maatregelen van Europees beschermde soorten te ondersteunen. Het gaat specifiek om eerder kleinschalige projecten waarvoor een natuurbeheerplan geen evidentie is. De subsidie is gericht op het versterken van het leefgebied van een afgebakend aantal beschermde soorten. De geografische focus ligt op: actiegebieden van soortenbeschermingsprogramma's, Actueel Relevante en Potentiële Leefgebieden (ARPL), en expertkennis over gekende leefgebieden."

Verder worden in rubriek 5 ook de begunstigden en de subsidiabiliteitsvoorwaarden toegevoegd voor de Projectsubsidies Soorten.

Daarom worden in de paragraaf "Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal" volgende zinnen toegevoegd:

* Bij omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden : "Projectsubsidies Soorten: natuurlijke personen, privaatrechtelijke rechtspersonen of publiekrechtelijke rechtspersonen (openbare en lokale besturen)."

* Bij Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied : "De volgende voorwaarden zijn van toepassing voor de actie Projectsubsidies Soorten:

Instapvoorwaarden:

* gelegen in Natura 2000-gebied of een gebied met hoge natuurwaarde of belang voor soorten
* in functie van en conform de instandhoudingsdoelstellingen
* indien van toepassing, toelating voor de realisatie van de werken door de eigenaar
* het project is nog niet gestart op het ogenblik van de goedkeuring van de projectsubsidie.
* het project hoeft niet te worden uitgevoerd op basis van wettelijke verplichtingen en is niet in strijd met de geldende wetgeving.
* voor het project worden geen andere subsidies voor investeringen gevraagd met toepassing van het subsidiebesluit voor het geïntegreerd natuurbeheer.
* De cumulatie van de subsidies met een subsidie als vermeld in een andere wet of een ander reglement, is toegelaten tenzij die andere wet of dat ander reglement dit verbiedt. De aanvrager bezorgt een overzicht van deze subsidies. De gezamenlijke subsidies kunnen niet meer bedragen dan de totale en aangetoonde of realistisch geraamde kostprijs van de uitgevoerde maatregelen

Bijkomende verbintenisvoorwaarden:

* specifieke voorwaarden: timing van de werken, voorwaarden over de wijze van uitvoering, …
* het project waarvoor de projectsubsidie wordt aangevraagd, te starten uiterlijk in het jaar na het jaar waarin de subsidie wordt toegekend, en uiterlijk twee jaar na de toekenning van die subsidie beëindigd te hebben. Facturen na twee jaar komen niet meer in aanmerking."

In rubriek 7 'Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden' van hoofdstuk 5.3.27 wordt in de paragraaf 'Steunspectrum op het niveau van de begunstigde' volgende zin toegevoegd: "Projectsubsidies Soorten: 70% van de subsidiabele en bewezen kosten"

In rubriek 12 'Geplande eenheidsbedragen – Definitie' van hoofdstuk 5.3.27 wordt in de paragraaf 'Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag' volgende zin toegevoegd: "Dit wordt in 2026 doorgetrokken voor begrotingsjaren 2027-2029."

Ten slotte wordt er ook gemiddelde geplande maximumeenheidsbedragen toegevoegd voor begrotingsjaren 2027-2029.

Daarom wordt in tabel 13 ‘Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output’ van hoofdstuk 5.3.27 voor Begrotingsjaar 2026, 2027 en 2028 het maximumbedrag voor het geplande gemiddelde toegevoegd. Dit bedraagt 450.950,58 EUR.

Justification and expected effects

De projectsubsidie natuur (PSN) kampt met uitvoeringstermijnen die moeilijk haalbaar zijn in de praktijk, wat de realisatie van de geplande instandhoudingsdoelstellingen (IHD) onder druk zet. Om hierop in te spelen wordt aanvullend ingezet op een projectsubsidie soorten (PSS), die het mogelijk maakt om sneller en efficiënter kleinere, technisch eenvoudigere uitvoeringsprojecten te realiseren en tegelijk wezenlijk bij te dragen aan de Europese natuurdoelen voor soorten. De kortere uitvoeringstermijn van de PSS maakt het mogelijk om sneller en efficiënter kleinere, technisch eenvoudigere uitvoeringsprojecten te realiseren. Hierdoor kunnen bijkomende projecten worden opgestart die wezenlijk bijdragen aan het behalen van de IHD en die inhoudelijk nauw aansluiten bij de doelstellingen van de PSN, maar met minder administratieve (zoals geen verplichting tot natuurbeheerplan) en technische drempels en een grotere haalbaarheid binnen de vooropgestelde timing.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Er is geen impact op de geplande mijlpalen en doelstellingen van de resultaatindicatoren. Deze wijziging heeft geen impact op het financieel plan.

GAEC standards 1 and 4 justification

n.v.t.

Application dates of amendments

17 jun 2026

Budget codes impact

Nee

Fruit and vegetables allocations impact

Nee

Objected by EC

Nee

Interventie: 5.3.10: Aanpassing instapvoorwaarde

Version - Status

1.1 - Closed by EC

Amendment description with indication

a) Binnen de interventie 3.10 ‘Beheerovereenkomsten soortenbescherming’ wordt de instapvoorwaarde ‘het perceel is blijvend grasland’ aangepast voor actie 9 ‘Botanisch grasland – in stand houden - graskruidenmix’ en actie 10 ‘Botanisch grasland – in stand houden – bloemenrijk grasland’ vanaf campagnejaar 2026. Deze aanpassing wordt doorgevoerd in rubriek 5 ‘Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie’ van interventie 3.10 in hoofdstuk 5.3.

Voor actie 9 ‘Botanisch grasland – in stand houden - graskruidenmix’ en voor actie 10 ‘Botanisch grasland – in stand houden – bloemenrijk grasland’ wordt de bestaande instapvoorwaarde ‘Het perceel is blijvend grasland’ vervangen door ‘Het perceel is blijvend grasland of de verbintenis volgt op een aflopende verbintenis met actie 11’.

b) Binnen de interventie 3.10 ‘Beheerovereenkomsten soortenbescherming’ wordt de beheervoorwaarde rond het inzaaien van een zaadleverend mengsel aangepast voor actie 1 ‘faunavoedselgewas’ vanaf campagnejaar 2027. Deze aanpassing wordt doorgevoerd in rubriek 5 ‘Specifiek ontwerp, vereisten en

subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie' van interventie 3.10 in hoofdstuk 5.3.

Voor actie 1 'Faunavoedselgewas' wordt de bestaande beheervoorwaarde 'Het beheerobject jaarlijks inzaaien met een goedgekeurd zaadleverend mengsel' vervangen door 'Het beheerobject jaarlijks inzaaien met een goedgekeurd zaadleverend mengsel. Voor

beheerobjecten van minstens 1,5 hectare mag, mits toestemming van de beheersdienst, een derde van de oppervlakte niet ingezaaid worden.'

Justification and expected effects

a) Blijvend grasland

Percelen die gedurende minimaal 5 jaar botanisch ontwikkeld zijn via het specifiek beheer zoals bepaald in actie 11 'Botanisch grasland – ontwikkelen – raaigras' kunnen na afloop van deze verbintenis ontwikkeld zijn tot een graskruidenmix of een bloemenrijk grasland (graslandfase). Deze percelen zouden bijgevolg in aanmerking moeten komen voor een nieuwe verbintenis om deze gewenste graslandfase verder in stand te houden via actie 9 of 10. Het is echter mogelijk dat deze percelen nog geen status blijvend grasland hebben in het jaar van de aanvraag van de nieuwe verbintenis, omdat ze slechts 5 jaar grasland waren (looptijd van de eerste verbintenis) in plaats van 6 jaar. Hierdoor komen ze strikt genomen niet in aanmerking voor actie 9 of 10 en moeten ze een jaar wachten. Om voor deze percelen toch onmiddellijk een vervolgverbintenis mogelijk te maken, wordt de instapvoorwaarde aangepast. Dit met het oog op maximale hernieuwing van de verbintenissen onder actie 11 na afloop van hun 5-jarige verbintenis.

b) Braakdeel kievit

De aanpassing gebeurt met het oog op het kievitvriendelijker maken van actie 1. De mogelijkheid wordt voorzien om in plaats van het perceel volledig in te zaaien met een zaadleverend mengsel een deel van het perceel (maximaal een derde) braak te laten en dus niet in te zaaien met als doel dit aantrekkelijker te maken voor de kievit. Deze soort verkiest om te broeden op akkers die er in het voorjaar voldoende lang kaal bij liggen. Door het voorzien van voldoende grote braakplots (minimum 0,5 ha) middenin grotere akkers, kan binnen actie 1 geschikt en veilig broedgebied voor kievit gecreëerd worden.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Deze wijziging betreft louter een beperkte aanpassing van een instapvoorwaarde van 2 bestaande acties (actie 9 en 10) en van 1 beheervoorwaarde (actie 1) en heeft geen impact op doelarealen, indicatoren of geplande uitgaven.

GAEC standards 1 and 4 justification

n.v.t.

Application dates of amendments

17 jun 2026

Budget codes impact

Nee

Fruit and vegetables allocations impact

Nee

Objected by EC

Nee

Interventie: 5.3.8: Aanpassing Actie 3

Version - Status

1.1 - Closed by EC

Amendment description with indication

Binnen de interventie 3.8 'Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden' wordt voor actie 3 'Kruidenrijke akkerrand 15 juli – volledig maaien' de beheervoorwaarde met betrekking tot het maaien aangepast vanaf campagnejaar 2026. Deze aanpassing wordt doorgevoerd in rubriek 5 'Specifiek ontwerp,

vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie' van interventie 3.8 in hoofdstuk 5.3. Voor actie 3 'Kruidenrijke akkerrand 15 juli – volledig maaien' wordt de bestaande beheervoorwaarde 'Het beheerobject jaarlijks minstens eenmaal volledig maaien vanaf 15 juli' vervangen door ''Het beheerobject jaarlijks minstens eenmaal maaien voor minstens 75% van de oppervlakte vanaf 15 juli'.

Justification and expected effects

Deze versoepeling wordt doorgevoerd met het oog op het vrijwaren van eventuele aanwezige (vogel)nesten. De verplichting tot het maaien van het perceel wordt beperkt tot 75% van de oppervlakte. Dit laat toe om bij de aanwezigheid van (vogel)nesten de omgeving van het nest niet te maaien zonder in conflict te komen met de beheervoorwaarden. In de praktijk verwachten we dat deze mogelijkheid om slechts 75% te maaien slechts zeer

uitzonderlijk zal toegepast worden aangezien landbouwers sowieso geneigd zijn het volledige perceel te maaien als ze toch al moeten maaien.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

a) Deze wijziging betreft een kleine aanpassing van een verbintenisvoorwaarde van een bestaande actie en heeft geen impact op doelarealen, indicatoren of geplande uitgaven.

b) Deze wijziging heeft geen effect op de mijlpalen, indicatoren en geplande uitgaven.

GAEC standards 1 and 4 justification

n.v.t.

Application dates of amendments

17 jun 2026

Budget codes impact

Nee

Fruit and vegetables allocations impact

Nee

Objected by EC

Nee

Interventie: 5.3.9: Aanpassing actie 1 tot 5

Version - Status

1.1 - Closed by EC

Amendment description with indication

a) Binnen de interventie 3.9 'Beheerovereenkomsten KLE' wordt voor actie 1 tot en met actie 5 de instapvoorwaarde 'het beheerobject is geen windscherm' aangepast vanaf campagnejaar 2026. Deze aanpassing wordt doorgevoerd in rubriek 5 'Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie' van interventie 3.9 in hoofdstuk 5.3.

Voor de volgende acties wordt de instapvoorwaarde aangepast:

Actie 1: 'jaarlijks snoeien'

Actie 2: Afzetten en/of terugsnoeien 25%

Actie 3: Afzetten en/of terugsnoeien 50%

Actie 4: (Hoofdzakelijk) afzetten 75%

Actie 5: (Hoofdzakelijk) terugsnoeien 75%

Voor deze 5 acties wordt de bestaande instapvoorwaarde 'Het beheerobject is geen windscherm' vervangen door 'Als het beheerobject een windscherm is, voldoet de samenstelling van het beheerobject aan de criteria opgelegd in de Vlaamse wetgeving'. De soortensamenstelling wordt geregeld via het ministerieel besluit dat de subsidievoorwaarden vastlegt (ministerieel besluit tot het verlenen van subsidies voor beheerovereenkomsten die worden gefinancierd via het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling)

b) Binnen de interventie 3.9 ‘Beheerovereenkomsten KLE’ wordt voor actie 2 tot en met actie 5 de instapvoorwaarde met betrekking tot de minimale lengte aangepast vanaf campagnejaar 2026. Deze aanpassing wordt doorgevoerd in rubriek 5 ‘Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie’ van interventie 3.9 in hoofdstuk 5.3.

Voor de volgende acties wordt de instapvoorwaarde aangepast:

Actie 2: Afzetten en/of terugsnoeien 25%

Actie 3: Afzetten en/of terugsnoeien 50%

Actie 4: (Hoofdzakelijk) afzetten 75%

Actie 5: (Hoofdzakelijk) terugsnoeien 75%

Voor deze 4 acties wordt de bestaande instapvoorwaarde ‘Bij éénrijige beheerobjecten bedraagt de lengte van het beheerobject minstens 25 meter’ vervangen door ‘Bij één-of tweerijige beheerobjecten bedraagt de lengte van het beheerobject minstens 25 meter’.

Justification and expected effects

a) Windscherm:

Een gangbare praktijk is dat fruitttelers hun boomgaarden omzomen met een windscherm dat bestaat uit één soort en minstens éénmaal per jaar gesnoeid wordt. Dergelijke windschermen komen niet in aanmerking voor een vergoeding aangezien dit een gangbare praktijk is.

Via deze aanpassing willen we het wel mogelijk maken dat landschapselementen die een windscherm zijn maar tevens een ecologische en landschappelijke meerwaarde hebben omwille van hun soortensamenstelling wel in aanmerking komen voor een vergoeding. Door te kiezen voor een aanplant uit een reeks inheemse soorten en door de jaarlijkse snoei achterwege te laten (waardoor ook bloei en vruchtzetting mogelijk is) krijgt het windscherm ook een ecologische en landschappelijke meerwaarde. Het landschapselement neemt hierdoor echter ook duidelijk meer ruimte in en gaat dus ten koste van de teelt. Een vergoeding voor dergelijke landschapselementen is hierdoor te verantwoorden.

b) Eenrijig en tweerijig:

Voor actie 2 tot en met 5 wordt een onderscheid gemaakt tussen eerder smalle lijnvormige landschapselementen waarbij een minimale lengte vereist is om in aanmerking te komen voor steun (minimaal 25 meter) en anderzijds bredere lijnvormige landschapselementen waarbij een minimale oppervlakte vereist is om in aanmerking te komen voor steun (minimaal 0,01 hectare). Deze laatste landschapselementen worden ook als apart perceel geregistreerd. Uit de praktijk is gebleken dat zowel eenrijige als tweerijige beheerobjecten smal en lijnvormig zijn en dat de minimale dimensies het best op basis van de lengte beoordeeld worden in plaats van de oppervlakte. Bijgevolg wordt de instapvoorwaarde op basis van lengte verruimd naar de tweerijige beheerobjecten.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Deze wijziging heeft geen impact op doelarealen, indicatoren of geplande uitgaven.

GAEC standards 1 and 4 justification

n.v.t.

Application dates of amendments

17 jun 2026

Budget codes impact

Nee

Fruit and vegetables allocations impact

Nee

Objected by EC

Nee

Wijziging van de Bijlage : Sectorale interventies groenten en fruit: interventies en subsidiabiliteitsvoorwaarden van het Vlaams Strategisch Plan.

Version - Status

1.1 - Closed by EC

Amendment description with indication

In de Bijlage : Sectorale interventies groenten en fruit: interventies en subsidiabiliteitsvoorwaarden van het Vlaams Strategisch Plan wordt in Punt 1 . Algemene subsidiabiliteitsvoorwaarden voor de gedefinieerde interventies

Punt 1.1 Algemene

Punt 1.1.1 Voorwaarden

Laatste bolletje

De zin: Kosten voor analyses zijn enkel subsidiabel als deze door een erkend labo worden uitgevoerd;

Vervangen door de zin: Kosten voor analyses zijn enkel subsidiabel als deze door een geaccrediteerd labo worden uitgevoerd;

Justification and expected effects

Het woord “erkend” wordt vervangen door het woord “geaccrediteerd” omdat dit technisch de juistere en correctere verwoording is. Geaccrediteerd is de juistere woordkeuze. Labo’s worden geaccrediteerd door BELAC om bepaalde analyses te mogen uitvoeren. Op die manier is het betaalorgaan zeker dat de analyse die subsidiabel is op een correcte en uniforme manier door de geaccrediteerde labo’s worden gedaan.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Deze wijziging in woordkeuze brengt geen wijzigingen met zich mee aan de betrokken interventies en brengt geen wijzigingen aan aan de mijlpalen noch aan de financiële allocaties. Momenteel wordt er immers bij het bepalen van de subsidiabiliteit reeds gekeken naar de accreditatie van het labo’s.

GAEC standards 1 and 4 justification

n.v.t.

Application dates of amendments

17 jun 2026

Budget codes impact

Nee

Fruit and vegetables allocations impact

Nee

Objected by EC

Nee

Wijziging van de Bijlage : Sectorale interventies groenten en fruit: interventies en subsidiabiliteitsvoorwaarden van het Vlaams Strategisch Plan. 2

Version - Status

1.1 - Closed by EC

Amendment description with indication

In de Bijlage : Sectorale interventies groenten en fruit: interventies en subsidiabiliteitsvoorwaarden van het Vlaams Strategisch Plan wordt in Punt 1 . Algemene subsidiabiliteitsvoorwaarden voor de gedefinieerde interventies

Punt 1.3 Uitbesteding

Punt 1.3.1 Voorwaarden

Negende bolletje

De tekst:

“De producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties moet, in geval van uitbesteding, een commerciële regeling treffen op basis van een geschreven contract met een andere juridische entiteit. Het schriftelijke uitbestedingscontract moet minstens in volgende elementen voorzien:

o de concrete omschrijving van de actie en de beoogde resultaten;

o de identificatie van de contractant;

o de duurtijd van de overeenkomst;

o de verantwoordelijkheden bij controle;

o de kostprijs;

o de organisatie en timing van het overleg;

o de mogelijkheid voor de producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties om bindende instructies te geven;

o bepalingen die de producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties de mogelijkheid geven om het contract te beëindigen als de dienstverlener niet voldoet aan de bepalingen en voorwaarden in het contract (verbrekingsclausule);

o bepalingen en voorwaarden, met inbegrip van rapporterings- en evaluatievoorwaarden van de contractant, en deadlines die het voor de producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties mogelijk maken om de uitbestede activiteiten te evalueren en te controleren;

o de bepaling dat de bevoegde dienst ook controle ter plaatse kan en mag uitvoeren bij de contractant;

o de wijze van toezicht door de producentenorganisatie/unie van producentenorganisaties.”

Vervangen door de tekst:

“De producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties moet, in geval van uitbesteding, een commerciële regeling treffen op basis van een geschreven contract met een andere juridische entiteit. Het schriftelijke uitbestedingscontract moet minstens in volgende elementen voorzien:

o de concrete omschrijving van de actie en de beoogde resultaten;

o de identificatie van de contractant;

o de duurtijd van de overeenkomst;

o de kostprijs;

o de mogelijkheid voor de producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties om bindende instructies te geven aan de contractant;

o bepalingen die de producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties de mogelijkheid geven om het contract te beëindigen als de dienstverlener niet voldoet aan de bepalingen en voorwaarden in het contract (verbrekingsclausule);

o bepalingen, voorwaarden en deadlines die het voor de producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties mogelijk maken om de uitbestede activiteiten te controleren en te evalueren met inbegrip van de rapporterings- en evaluatievoorwaarden van de contractant;

o de bepaling dat de bevoegde diensten van de Vlaamse overheid ook controle ter plaatse kunnen en mogen uitvoeren bij de contractant;”

Justification and expected effects

De tekst wordt herschreven omdat dit technisch de juistere en correctere verwoording is. Op die manier is de tekst voor alle betrokken partijen duidelijker.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Deze wijziging in woordkeuze brengt geen wijzigingen met zich mee aan de betrokken interventies en brengt geen wijzigingen aan aan de mijlpalen noch aan de financiële allocaties.

GAEC standards 1 and 4 justification

n.v.t.

Application dates of amendments

17 jun 2026

Budget codes impact

Nee
Fruit and vegetables allocations impact
Nee
Objected by EC
Nee

Wijziging van de Bijlage : Sectorale interventies groenten en fruit: interventies en subsidiabiliteitsvoorwaarden van het Vlaams Strategisch Plan. 3

Version - Status
1.1 - Closed by EC
Amendment description with indication

In de Bijlage : Sectorale interventies groenten en fruit: interventies en subsidiabiliteitsvoorwaarden van het Vlaams Strategisch Plan wordt in Punt 1 . Algemene subsidiabiliteitsvoorwaarden voor de gedefinieerde interventies
Punt 1.6 Investeringen
Punt 1.6.5 Leasing
Punt 1.6.5.1. Voorwaarden
Derde bolletje
De tekst:
"• De uitgave opgenomen in het operationele programma mag niet hoger zijn dan het gedeelte van het nettoleasingbedrag, vermeld op de leasingfactuur, dat in dat uitvoeringsjaar werd afgelost."
Vervangen door de tekst:
"• De uitgave opgenomen in het operationele programma mag niet hoger zijn dan het gedeelte van het nettoleasingbedrag, vermeld op de leasingfactuur, dat in dat uitvoeringsjaar werd afgelost. In afwijking hiervan kan ook de contractueel bepaalde restwaarde van de geleasde investering als subsidiabele uitgave worden opgenomen, op voorwaarde dat:
de restwaarde uitdrukkelijk is opgenomen in de leasingovereenkomst;
de restwaarde effectief wordt betaald door de producentenorganisatie met het oog op de verwerving van de investering;
de betaling van de restwaarde kan worden gestaafd met een factuur en betalingsbewijs;
de uitgave wordt opgenomen in het uitvoeringsjaar waarin de restwaarde effectief werd betaald.
Indien de restwaarde niet effectief wordt betaald, komt deze niet in aanmerking voor subsidiëring."

Justification and expected effects

Indien de producentenorganisatie aan het einde van de leasingperiode de investering verwerft moet het ook mogelijk zijn om de restwaarde in te dienen als subsidiabele uitgave.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Deze wijziging brengt geen wijzigingen met zich mee aan de betrokken interventies en brengt geen wijzigingen aan de mijlpalen noch aan de financiële allocaties.

GAEC standards 1 and 4 justification

n.v.t.

Application dates of amendments
17 jun 2026
Budget codes impact
Nee
Fruit and vegetables allocations impact
Nee
Objected by EC

Nee

Hoofdstuk 5.3.5: Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt: Aanpassing van het eenheidsbedrag

Version - Status

2.0 - Closed by EC

Amendment description with indication

Hoofdstuk 5.3.5: Meerjarige bloemenstrook in de fruitteeltIn hoofdstuk 5.3.5 wordt in paragraaf 13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output van de interventie, de huidige tabel, het eenheidsbedrag voor 2027 verhoogd van 82€/ha naar 200€/ha en het areaal wordt aangepast van 500ha naar 408.2ha voor actie 1. Daarnaast wordt er geld verschoven van actie 2 naar actie 1 gezien actie 2 . Het areaal wordt voor actie 2 aangepast van 20ha naar 16ha. Het totale budget van deze interventie blijft hetzelfde. Het aangegeven steunbedrag bedraagt 71% van het berekende bedrag.

Justification and expected effects

Binnen actie 1 - Aanleg en onderhoud van meerjarige bloemenstrook tussen de fruitbomenrijen van de interventie 3.5 Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt wordt het eenheidsbedrag verhoogd om de opnamegraad te laten toenemen.Bij actie 1 - Aanleg en onderhoud van meerjarige bloemenstrook tussen de fruitbomenrijen van de interventie 3.5 Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt wordt het eenheidsbedrag verhoogd van 82€/ha naar 200€/ha om zo de opnamegraad te laten stijgen. Momenteel is de opnamegraad aanzienlijk lager dan wat gepland was. Op deze manier wenst Vlaanderen de opnamegraad te laten toenemen.In hoofdstuk 5.3.5 wordt in paragraaf 13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output van de interventie, de huidige tabel, het eenheidsbedrag voor 2027 verhoogd van 82€/ha naar 200€/ha en het areaal wordt aangepast van 500ha naar 408.2ha voor actie 1. Daarnaast wordt er geld verschoven van actie 2 naar actie 1 gezien actie 2 ook een lage deelnamegraad kent. Het areaal wordt hierom voor actie 2 aangepast van 20ha naar 16ha. Het totale budget van deze interventie blijft hetzelfde.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Er wordt geen budget verschoven tussen intervenietypes en er wordt geen nieuwe interventie toegevoegd of geschrapt. Er is impact binnen de interventie zelf op de outputs maar deze is beperkt. Dit heeft bijgevolg geen invloed op de mijlpalen en resultaatsindicatoren.

GAEC standards 1 and 4 justification

n.v.t.

Application dates of amendments

1 jan 2027

Budget codes impact

Nee

Fruit and vegetables allocations impact

Nee

Objected by EC

Nee

Uitdemarktneming, groen oogsten en niet oogsten: Wijziging in verband met steun.

Version - Status

2.0 - Closed by EC

Amendment description with indication

- WITHD(47(2)(f)) - - uitdemarktneming voor gratis verstrekking of andere bestemmingen, met inbegrip van de verwerkingskosten die nodig zijn om de uitdemarktneming te faciliteren

De PO zal per kalenderjaar van haar OP de uitgaven in verband met uitdemarktneming, groen oogsten en niet oogsten moeten beperken tot een derde van haar totale uitgaven.

Daarnaast zal de sorteer-en verpakkingsvergoeding vanaf 1 januari 2027 niet langer bepaald worden door de verordening, maar moet de lidstaat deze zelf vastleggen. De lidstaat zal dezelfde vergoedingen hanteren zoals vastgelegd in bijlage VII van de verordening, dus er is geen invloed op het steunbedrag zelf.

In paragraaf 6 van WITHD(47(2)(f)) wordt volgende aanpassing doorgevoerd:

"Maximumbedragen voor uit de marktgenomen producten vastgesteld door de lidstaat.

Vergoeding voor vervoerskosten verbonden aan gratis verstrekking vastgesteld door lidstaat.

Vergoeding voor sorteer- en verpakkingskosten verbonden aan gratis verstrekking vastgesteld door de lidstaat.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun voor andere bestemmingen en 100% steun voor gratis verstrekking. Andere steunpercentages (60%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

De uitgaven voor interventies in het kader van de in verordening 2021/2115, artikel 47, lid 2, punten f), g) en h), bedoelde interventietypes (uit de markt nemen/groen oogsten/niet-oogsten) mogen niet meer dan één derde uitmaken van de totale uitgaven per kalenderjaar van het operationeel programma.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma."

- GREEN(47(2)(g)) - - groen oogsten, waaronder wordt verstaan het oogsten op een bepaald areaal van de totale hoeveelheid onrijpe, niet-afzetbare producten die vóór het groen oogsten niet beschadigd zijn als gevolg van weersomstandigheden, ziekte of andere oorzaken

De PO zal per kalenderjaar van haar OP de uitgaven in verband met uitdemarktneming, groen oogsten en niet oogsten moeten beperken tot een derde van haar totale uitgaven.

In paragraaf 6 van GREEN(47(2)(g)) wordt volgende aanpassing doorgevoerd:

"Vergoedingen voor groen oogsten, bestaande uit zowel de financiële steun van de Unie als de bijdrage van de producentenorganisatie, unie van producentenorganisaties, transnationale producentenorganisatie, transnationale unie van producentenorganisaties of *producentengroepering, zijn door de lidstaat als betalingen per hectare vastgesteld op een niveau van niet meer dan 90 % van het maximumsteunniveau voor uitdemarktnemingen, behalve gratis verstrekking, dat van toepassing is op hetzelfde product.*

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%)zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

De uitgaven voor interventies in het kader van de in verordening 2021/2115, artikel 47, lid 2, punten f), g) en h), bedoelde interventietypes (uit de markt nemen/groen oogsten/niet-oogsten) mogen niet meer dan één derde uitmaken van de totale uitgaven per kalenderjaar van het operationeel programma.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma."

- NOHAR(47(2)(h)) - - niet oogsten, waaronder wordt verstaan de beëindiging van de aan de gang zijnde productiecyclus op het betrokken areaal wanneer het product goed ontwikkeld en van gezonde handelskwaliteit is, met uitzondering van de vernietiging van producten wegens weersomstandigheden of ziekte

De PO zal per kalenderjaar van haar OP de uitgaven in verband met uitdemarktneming, groen oogsten en niet oogsten moeten beperken tot een derde van haar totale uitgaven.

In paragraaf 6 van NOHAR(47(2)(h)) wordt volgende aanpassing doorgevoerd:

"Vergoedingen voor niet oogsten, bestaande uit zowel de financiële steun van de Unie als de bijdrage van de producentenorganisatie, unie van producentenorganisaties, transnationale producentenorganisatie, transnationale unie van producentenorganisaties of producentengroepering, zijn door de lidstaat als betalingen per hectare vastgesteld op een niveau van niet meer dan 90 % van het maximumsteunniveau voor uitdemarktnemingen, behalve gratis verstrekking, dat van toepassing is op hetzelfde product.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

De uitgaven voor interventies in het kader van de in verordening 2021/2115, artikel 47, lid 2, punten f), g) en h), bedoelde interventietypes (uit de markt nemen/groen oogsten/niet-oogsten) mogen niet meer dan één derde uitmaken van de totale uitgaven per kalenderjaar van het operationeel programma.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma."

Justification and expected effects

Door de wijziging van de gedelegeerde verordening (EU) nr. 2022/126, artikel 22, lid 6, en het schrappen van artikel 33 van diezelfde verordening, moet het Vlaams Strategisch Plan overeenkomstig gewijzigd worden. Er is geen impact op de mijlpalen en indicatoren.

Justification why outside Article 119(2) Regulation (EU) 2021/2115

Er wordt geen budget verschoven tussen interventietypes, er worden geen nieuwe interventies ingevoerd of geschrapt. Er is geen impact op de mijlpalen of indicatoren.

GAEC standards 1 and 4 justification

n.v.t.

Application dates of amendments

1 jan 2027

Budget codes impact

Nee

Fruit and vegetables allocations impact

Nee

Objected by EC

Nee

1 Strategische verklaring

Vlaanderen streeft naar de ontwikkeling en rechtzekere toekomst voor alle vormen van duurzame land- en tuinbouw, waarbij ecologische, economische én sociale elementen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Een duurzaam inkomen voor duurzaam werk

We blijven inzetten op een dynamische, weerbare en duurzame land- en tuinbouwsector, waaruit de landbouwer een leefbaar inkomen kan halen. De nood rond inkomenszekerheid heeft de hoogste prioriteit voor het Vlaams GLB-plan.

Om inkomenssteun te ontvangen, moet de landbouwer voldoen aan de verhoogde conditionaliteit. Voor gekoppelde steun komt een duurzaam alternatief waarbij de betrokken vleesveehouders klimaatinspanningen leveren. Vlaanderen voorziet ook in mechanismen om rechtstreekse inkomenssteun aan landbouwers gelijkmatiger en doelgerichter te verdelen via een definitie actieve landbouwer, interne convergentie, verlaging van betalingen en een aanvullende herverdelende inkomenssteun.

In de aanbevelingen van de EC van eind 2020 voor de strategische GLB-plannen van België staat het verbeteren van de veerkracht van de landbouwsector en het tegengaan van de inkomensdaling als 1ste aanbeveling.

De sterkste schakel in onze voedselketen

Het Vlaamse GLB-plan ondersteunt landbouwers in hun zoektocht naar duurzame opportuniteiten voor hun bedrijf. Het geeft hen kansen om te investeren, te innoveren en veerkrachtige en toekomstgerichte landbouwverdienmodellen te ontwikkelen, in samenhang met de omgeving, maatschappij en de kansen en uitdagingen van de markt.

Het GLB-plan voorziet financiële steun voor opstart van of omschakeling naar toekomstgerichte verdienmodellen.

Het vernieuwde systeem van vraag- en aanbodgestuurde opleiding en advies ondersteunt en begeleidt landbouwers bij het maken van duurzame bedrijfskeuzes op korte en (middel)lange termijn.

Via het hervormde Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) worden actieve landbouwers aangemoedigd om hun bedrijfsstructuren te verduurzamen, zodat ze enerzijds beter aan de toenemende noden inzake milieu, klimaat en dierenwelzijn tegemoet kunnen komen en anderzijds weerbaarder worden tegen marktschokken.

Het GLB-plan stimuleert ook extra inspanningen voor dierenwelzijn of vermindering van antibioticagebruik.

Innovatie en digitalisering werd als hoogst prioritaire nood voor het Vlaamse GLB naar voren geschoven. Hierop wordt dan ook sterk ingezet via EIP, VLIF steun voor innovatieve investeringen, demonstratieprojecten, precisielandbouw, …

Via GMO groenten en fruit wordt ingezet op samenwerking. Dit zorgt voor meer markmacht tegenover de afnemers, maar ook de lat voor kwaliteit, voedselveiligheid en ecologische voetafdruk wordt steeds hoger gelegd.

Het bijenteeltprogramma beoogt verdere professionalisering van de sector en bevordering van de regionale bijenteelt.

De EC beveelt België aan om de modernisering en transformatie van landbouwbedrijven voort te zetten en de positie van de landbouwers in de voedselketen te verbeteren. Ook beveelt ze beste praktijken in de veehouderij aan met oog op dierenwelzijn te bevorderen en refereert ze naar de Green Deal doelstellingen om verkoop van antimicrobiële stoffen terug te dringen.

Innovatie en kennis maken grensverleggende ambities waar

Kennis en duurzame innovatie zijn essentieel voor de toekomst van landbouw. Het GLB-plan biedt een breed pallet aan advies, vorming en demonstratie. Co-creatie van kennis door landbouwers en onderzoekinstellingen kan een gamechanger zijn. Daarom versterkt het GLB-plan de ondersteuning van

EIP, waarin landbouwers samen met onderzoekers en andere actoren innovatieve oplossingen ontwikkelen, en de demonstratieprojecten. Innovatieve investeringen worden gestimuleerd via VLIF.

In de aanbevelingen van de EC wordt België aangemoedigd om het kennis- en innovatiesysteem voor de landbouw beter te integreren.

Met het GLB willen we nog méér voor onze omgeving zorgen

Omdat Vlaanderen kampt met heel wat uitdagingen op vlak van bodem, lucht, water, biodiversiteit en landschapskwaliteit, biedt dit GLB-plan een groot pakket aan tools waarmee de landbouwer deze uitdagingen kan aanpakken. Voor het GLB-plan werden de noden rond waterkwaliteit en -kwantiteit en veerkrachtige bodems als hoogst prioritair gerangschikt.

Naast de verhoogde conditionaliteit, kiezen we voluit voor een stimulerend beleid.

De introductie van ecoregelingen binnen pijler 1, waarbij landbouwers vergoed worden voor vrijwillige inspanningen, is een beloftevolle katalysator om vooruitgang te boeken richting milieu- en biodiversiteitsdoelen. Bvb aanleg van bufferstroken, precisielandbouw, erosiebestrijding, gewasrotatie, ecologisch beheerd grasland, mechanische onkruidbestrijding …

Via pijler 2 worden meerjarige verbintenissen ondersteund via beheerovereenkomsten ten dienste van soortenbescherming en agromilieu-klimaatmaatregelen ter bevordering van lokale landbouwdierrassen, milieuvriendelijke teelten, …

De biologische landbouw neemt in Vlaanderen toe, maar heeft zeker nog een mooi groeipotentieel. Daarom wordt biologische landbouw verder ondersteund.

Het investeringsbeleid richt zich op innovatieve en klimaat- en milieuvriendelijke landbouw. Via een bijgestuurde selectiemethode worden investeringen die het meest bijdragen aan het verlagen van de omgevingsdruk het hoogst gerangschikt. Een deel van het VLIF-budget wordt gereserveerd voor niet-productieve investeringen, zoals bv. aanleg van landschapselementen, erosiedammen, waterinfiltratie, ….

In de OP's groenten en fruit worden via producentgerichte milieuacties duurzaam water-, bodem-, afval-, en energiebeheer gestimuleerd, alsook het gebruik van resistente en gecoate zaden, biologische gewasbescherming en functionele agrobiodiversiteit.

Buiten de landbouwsector worden i.k.v. soorten- en habitatbescherming investeringen in Natura2000 of in gebieden met hoge natuurwaarden ondersteund. Biodiversiteit en landschapskwaliteit is ook één van prioritaire thema's bij LEADER.

De Green Deal doelstellingen om nutriëntenverliezen en het gebruik en de risico's van pesticiden te verminderen, biodiversiteit te versterken en biologische landbouw te bevorderen, zijn ook aangestipt in de aanbevelingen van de EC aan België. De EC beveelt duurzaam bosbeheer en bebossing aan: dit wordt voornamelijk via Vlaamse middelen buiten GLB aangepakt.

Landbouw paraat voor het klimaat

Volgens het Vlaams Energie- en Klimaatbeleidsplan 2021-2030 moet de landbouwsector tegen 2030 een broeikasgasreductie van 31,3% realiseren t.o.v. 2005. Ook moeten we koolstofverlies uit landbouwbodems terugdringen en moet onze landbouwsector zich wapenen tegen gevolgen van klimaatverandering.

Ook in de aanbevelingen van de EC zijn deze 3 elementen opgenomen (reductie van niet-CO_2-emissies, koolstofopslagcapaciteit en adaptatie van de landbouw).

Klimaatmitigatie en -adaptatie zijn als hoogst prioritaire noden aangestipt voor het Vlaams GLB-plan.

In de conditionaliteit en het stimulerend beleid van ecoregelingen en agromilieu-klimaatverbintenissen worden een aantal specifieke klimaatacties opgenomen rond meerjarig grasland, organisch koolstof in de bodem en voedermanagement bij rundvee.

Het VLIF is een cruciaal instrument om de klimaatuitdagingen aan te gaan. De landbouwer kan investeringen doen om emissie van broeikasgassen te reduceren, energie te besparen, hernieuwbare energie op te wekken, zich te beschermen tegen extreme weersomstandigheden… Investeringen die een duidelijke meerwaarde hebben op klimaatvlak, en ook een lange terugverdientijd, worden gesubsidieerd aan de hoogste steunpercentages.

Generatiewissel - start to boer

Ook morgen zal Vlaanderen nood hebben aan boeren, niet alleen voor lokale voedselproductie, maar ook voor de land- en maatschappelijke diensten die ze leveren. Een gekend en toenemend probleem is de beperkte instroom van jonge landbouwers. Startende ondernemers hebben een extra duwtje in de rug nodig om de eerste hordes te nemen. Een verhoogde top-up bij de inkomenssteun helpt jonge landbouwers in de eerste jaren. Opstart- en overnamesteun voor jonge landbouwers wordt versterkt. Jonge landbouwers worden extra ondersteund als zij duurzame investeringen doen op het bedrijf. Omdat begeleiding essentieel is om te groeien tot een toekomstbedrijf krijgen jonge en nieuwe landbouwers extra aandacht bij de opleidingen en advies.

De GLB-aanbevelingen van de EC aan België vermelden het aanmoedigen van jongeren om over te stappen op landbouw en andere activiteiten op het platteland.

Het platteland beleven en de diverse functies verweven

Dit GLB-plan wil de vitaliteit van het platteland versterken door de LEADER methode versterkt toe te passen. Elk LEADER-gebied bepaalt in zijn lokale ontwikkelingsstrategie op welke uitdagingen en noden men wil inzetten door invulling te geven aan de prioritaire thema's 'innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en –afzet en valorisatie van biomassaresten', 'leefbare en levendige dorpen' en 'biodiversiteit en landschapskwaliteit'. Projecten kaderend in deze strategie kunnen gefinancierd worden.

2 Behoeftenonderzoek en interventiestrategie, inclusief plan met streefcijfers en contextindicatoren

2.1 Behoeftenonderzoek en interventiestrategie

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoefte wordt aangepakt in strategisch GLB-plan	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk										X
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja										X
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste	Ja	X									
N04	Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)	Hoog	Gedeeltelijk	X									
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja		X								
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk			X							
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk				X						
N08	Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen	Zeer hoog	Gedeeltelijk				X						
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk				X						
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk					X					
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk					X					
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk					X					
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk						X				
N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk						X				
N15	Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector	Zeer hoog	Ja							X			
N16	Behoud van open ruimte en landbouw	Zeer hoog	Gedeeltelijk								X		
N17	Leefbaarheid op het platteland	Hoog	Gedeeltelijk								X		
N18	Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie	Hoog	Gedeeltelijk								X		
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk									X	
N20	Verhogen dierenwelzijn in de landbouw	Hoog	Gedeeltelijk									X	
N21	Verlagen antibioticagebruik	Standaard	Gedeeltelijk									X	

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoefte wordt aangepakt in strategisch GLB-plan	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk									X	

N01 - Opleiding en kennisstimulering

Kennis is van groot belang. Kennis helpt landbouwers hun bedrijf succesvol te managen, zich aan te passen aan nieuwe verwachtingen vanuit de maatschappij en de keten, hun risico's te beperken en beheersen, hun positie in de keten te versterken en hun omgevings- en klimaatimpact te verkleinen.

Er is nood aan het verbreden van de kennisbasis in de landbouw. Hiertoe dienen landbouwvorming en -advies uitgebreid te worden, waarbij aandacht is voor alle verdienmodellen (contractlandbouw, biologische landbouw, korte keten, containerlandbouw, dedicated supply, stadslandbouw,…) en alle aspecten van landbouw (innovatief en marktgericht ondernemerschap, de keten, bio-economie en circulaire economie, kwaliteits-/merkontwikkeling, …). De inpasbaarheid in de bedrijfsrealiteit, de economische haalbaarheid en de maatschappelijke meerwaarde zijn essentieel hierbij.

Landbouwers moeten gestimuleerd worden tot kwaliteitsvolle kennisopbouw. Landbouwopleidingen en -adviezen moeten van hoge kwaliteit zijn en kunnen inspelen op aangepaste omstandigheden, toekomstige uitdagingen en maatschappelijke trends. Er is nood aan diverse vormen van kennisopbouw en het delen van goede praktijken (demonstraties van onderzoeksresultaten en nieuwe praktijken en technieken, excursies en bedrijfsbezoeken, ook over de landsgrenzen heen,…).

Ook is er nood aan het versterken van de band tussen landbouw en onderzoek, zodat het onderzoek ook praktijkgerichter is. Meer samenwerking en kruisbestuiving tussen landbouwers, adviseurs, opleiders en onderzoekers zorgt voor betere afstemming en integratie van onderzoeksresultaten.

In stakeholderbevragingen kwamen ook specifieke thema's of sectoren naar boven waarvoor meer kennisopbouw of onderzoek nodig is (voorbeelden: zie de uitgebreide SWOT in bijlage).

N02 - Innovatie (inclusief digitalisering)

De landbouwsector is voortdurend in beweging. Innovaties (inclusief systeeminnovaties), nieuwe technieken en praktijken moeten ontwikkeld worden als antwoord op nieuwe verwachtingen van maatschappij en keten.

Er is nood aan meer en verfijnde dataverzameling. De vele data die verzameld worden dankzij moderne technologieën op de bedrijven, moeten nog beter gebruikt worden voor optimalisatie van de bedrijfsvoering en kennisdeling. Big data, met respect voor de privacy en het eigendomsrecht van de landbouwer, en het transformeren van die data naar nuttige en gebruiksvriendelijke informatie is belangrijk, zodat de landbouwer op gefundeerde wijze zijn management en strategie kan aanpassen. Interoperabiliteit moet ervoor zorgen dat geconnecteerde systemen met elkaar kunnen communiceren.

- Verschillende processen kunnen geautomatiseerd worden. Er moet ingezet worden op technologie en innovatie op het vlak van precisielandbouw, het gebruik van big data en van remote sensing (satelliet, drone) voor het in kaart brengen van gegevens over het perceel en de bodem, met het oog op meer gericht planten, bemesten, bevloeien, wieden, oogsten. De toegenomen hoeveelheid beschikbare data dient vlot toegankelijk te zijn zodat maximaal kan ingespeeld worden op variabiliteit en eventuele probleemzones in functie van een optimale bodemkwaliteit en gewasproductie.
- Economische kengetallen zijn een nuttig instrument voor de adviseurs en kunnen aan geïnteresseerde landbouwers een beeld geven van de economische verwachting als ze de stap zetten naar een ander verdienmodel. In verstedelijkte gebieden kunnen door de nabijheid van de consument andere ondernemingsmodellen succesvol zijn ten opzichte van op het platteland.
- Ook kennis van landbouwbedrijven over digitale markten (vb. e-commerce en termijnmarkten) dient versterkt te worden. Voor het beter benutten van de nieuwe mogelijkheden rond e-commerce, moeten logistieke hindernissen overwonnen worden (bijvoorbeeld verse en breekbare producten zorgen voor extra moeilijkheden) Ook inspelen op tendensen rond nieuwe verpakkingen en nieuwe producten is belangrijk. Samenwerking tussen landbouwers, loonwerkers, toeleveranciers en afnemers is hierbij belangrijk.

Pioniers moeten de ruimte krijgen om nieuwe ideeën uit te werken en uit te testen. De nieuw ontwikkelde technieken en praktijken dienen vervolgens ingang te vinden op de bedrijven. Ook hier kunnen samenwerking en kennisuitwisseling de implementatie van innovaties bevorderen. Platforms en duidelijke aanspreekpunten voor landbouwers die willen digitaliseren zijn essentieel.

Er is nood aan het versterken en toegankelijker maken van steunmaatregelen (zowel EIP als investeringssteun) om innovatie en digitalisering in het bedrijf ingang te doen vinden.

Er is nood aan verhoogde kennisopbouw en -doorstroming inzake automatisatie, robotisatie, mechanisatie, informatisering en innovatie voor de arbeidsintensieve teeltfases, zodat die vlot toegepast worden in de bedrijfsvoering.

Stakeholders gaven bovendien nog een aantal specifieke noden aan:

- Klimaat: nood aan knowhow om het mondiale klimaatprobleem aan te pakken en nood aan nieuwe en verbeterde meetmethoden, zodat de impact van maatregelen op het klimaat beter en exacter in kaart gebracht kan worden.
- Duurzame landbouw: verdere onderzoek en ontwikkeling naar duurzame landbouwsystemen en implementatie van duurzame productiemethoden. Nieuwe en verbeterde meetmethoden om de absolute milieudruk van maatregelen beter in kaart te brengen.

Ook voor bepaalde deelsectoren gaven stakeholders nog een aantal heel specifieke noden aan, die terug te vinden zijn in de uitgebreide SWOT in bijlage.

N03 - Inkomenszekerheid

Het inkomen in de landbouwsector in veel sectoren is laag en lager dan in andere economische sectoren. De landbouwer moet bovendien voor dat inkomen een groot aantal uren presteren waardoor het verschil in loon per gewerkt uur met de rest van de economie nog duidelijker wordt. Het inkomen tot slot is ook volatiel.

Die lage inkomens zijn een gevolg van lage marktprijzen in combinatie met hoge productiekosten. De arbeidskosten zijn hoog, de weinig beschikbare grond is duur, de energiekosten stijgen, en er is algemeen een trend naar stijgende prijzen voor de toelevering van inputs. De productiekosten nemen toe als gevolg van maatschappelijke eisen met betrekking tot milieu, dierenwelzijn, voedselveiligheid, enz. Deze extra kosten worden meestal niet vergoed via hogere productprijzen. Het level playing field met andere EU lidstaten en vooral met landen buiten de Europese Unie staat bovendien onder druk.

Om een aanvaardbaar landbouwinkomen te waarborgen is er nood aan rechtstreekse (inkomens)steun. Voor veel sectoren is dit een belangrijke component in hun inkomen. Zonder voldoende rechtstreekse steun, kan de leefbaarheid in het gedrang komen.

Naast een algemene basisinkomenssteun die belangrijk is voor veel bedrijven, is er nood om een deel van de steun doelgerichter in te zetten voor bepaalde groepen landbouwers die kampen met specifieke problemen:

- Van alle sectoren is het inkomen in de vleesveesector het laagst en bevindt het zich op een niveau waar de productiefactoren onvoldoende vergoed worden. Van die bedrijven is het aandeel van de rechtstreekse steun (basisbetaling, vergroening en zoogkoeienpremie) in het inkomen groot waardoor die daar sterk afhankelijk van zijn. Vooral in de zoogkoeienhouderij stelt zich dat probleem.
- De jonge landbouwers hebben eveneens nood aan een extra ondersteuning. De landbouwpopulatie vergrijst en er is onvoldoende instroom en verjonging. Jonge landbouwers hebben het moeilijk .Zie SpD 7
- Een herverdeling naar kleine en middelgrote bedrijven is een belangrijk aandachtspunt in de doelstelling van de Commissie. De nood daartoe in Vlaanderen is minder groot is dan in de rest van de EU. Waar op EU niveau 80% van de rechtstreekse steun geconcentreerd zit bij 20% van de landbouwers bevindt zich in Vlaanderen 55% van de rechtstreekse steun bij 20% van de landbouwers. Het zijn vooral een groep landbouwbedrijven uit grondgebonden sectoren tussen 10 – 20 ha en 20 – 30 ha die een laag tot een zeer laag inkomen hebben

Een aandachtspunt is dat een belangrijk en toenemend aantal landbouwers dat rechtstreekse steun ontvangt 65 jaar of ouder is en dat er een groot aantal (zeer) kleine niet-professionele bedrijven zijn die die steun ontvangen en op die manier gronden immobiliseren. Dit is vooral het geval in de akkerbouw en het vleesvee. Dit ontneemt kansen voor jonge landbouwers. Een bekommernis van veel stakeholders is daardoor dat de steun moet gaan naar de actieve landbouwer.

Uit stakeholderbevraging kwam de nood aan een verbeterde economische toolbox na voren, om de landbouwer een beter inkomen en een perspectief op lange termijn te bieden op vlak van marktwerking, risicobeheer, en een behoorlijk inkomen uit maatschappelijke diensten. Landbouwers moeten in de eerste plaats via de markt vergoed kunnen worden voor de geleverde producten, waarbij alle kosten vergoed kunnen worden, ook degene die nodig zijn om aan standaard milieu- en natuurreglementering te voldoen. Dat inkomen kan aangevuld worden door een correcte vergoeding voor bijkomende maatschappelijke diensten. Zolang de markt de producten niet correct kan vergoeden, is aanvullend beleid noodzakelijk.
Een deel van de strategieën uit de economische toolbox van hierboven sluit aan bij nood ‘N04: veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)’ en die eveneens valt onder specifieke doelstelling 1.

Ondanks het toenemend opleidingsniveau van landbouwer, werd tevens de nood aan kwaliteitsvolle begeleiding en advies om veerkrachtige bedrijven uit te bouwen en te behouden, aangestipt door stakeholders. Hierbij is belangrijk dat landbouwers goed (economisch) zicht hebben op hun kosten en opbrengsten.

N04 - Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)

Een aantal risico's voor land- en tuinbouwers nemen toe. Landbouwers worden in toenemende mate blootgesteld aan externe shocks. Het gaat vooral om markt- en klimatologische risico's. De geopolitieke situatie sinds de inval van Rusland in Oekraïne verstoort de markten en vergroot de onzekerheid voor landbouwers. Dergelijke geopolitieke, markt- en klimatologische onzekerheden en onvoorspelbaarheden vormen een bedreiging voor het inkomen en zetten de veerkracht van de bedrijven onder druk. Hiermee omgaan kan zowel preventief als remediërend.

Er bestaan binnen en buiten het GLB al een verscheidenheid aan risicobeheerinstrumenten die ingrijpen op de drie grote groepen risico's, met name de normale bedrijfsrisico's, de marktrisico's, en de catastrofale risico's. Het gaat daarbij zowel om particuliere instrumenten als instrumenten van de overheid en voor die laatste om instrumenten op verschillende beleidsniveaus. Er is nood om verder in te zetten op een integraal en evenwichtig beleidskader met een combinatie van publieke, collectieve en individuele verantwoordelijkheden en met risico-preventie als belangrijk aandachtspunt.

Preventie in het risicobeheer is een belangrijk aandachtspunt. Er is nood om de veerkracht van land- en tuinbouwbedrijven tegen risico's te verhogen door een versterkt preventief kader. Voorbeelden zijn het voorzien van marktinformatie om strategische beslissingen mogelijk te maken, de toegang tot termijnmarkten, het opzetten van samenwerkingen tussen landbouwers, informatie uitwisselingen over economische, risicospreiding, ecologische en sociale aspecten, enz. Ook bepaalde landbouw technische keuzes kunnen een preventieve rol spelen tegenover bepaalde risico's (bijvoorbeeld: bepaalde teelt- of raskeuzes die stabielere opbrengsten geven, vlotter kunnen switchen van afzetkanaal, klimaatrobuuster zijn ,…. of investeringen in waterbeschikbaarheid, hernieuwbare energie, …).

Om de opportuniteiten in de maatschappij die zich aanbieden voor diversificatie en differentiatie in de land- en tuinbouw ten volle te benutten is er een nood om hier – versterkt – op in te zetten. Indien dit extra toegevoegde waarde creëert en het landbouwinkomen aanvult of (deels) vervangt, leidt dit tot een betere risicospreiding en verhoogt dit de veerkracht van de bedrijven.

Stakeholders gaven aan dat er steun en begeleiding nodig is om landbouwers te helpen alternatieven te onderzoeken om hun bedrijfsmodel aan te passen en om te schakelen naar andere, duurzame, en meer gediversifieerde verdienmodellen. Dit kan eveneens het stimuleren van minder kapitaalsintensieve landbouwtrajecten omvatten. Landbouwers hebben nood aan voldoende informatie over alternatieven met betrekking tot regelgeving, kosten, opbrengsten, mogelijke knelpunten en succesfactoren. Ook een goede inbedding in de keten en evenwichtige samenwerkingsafspraken met toeleveranciers/ afnemers / collega's kan een bedrijf weerbaarder en efficiënter maken. Afnemers / retailers kunnen bijvoorbeeld mee investeren en zo mee het risico dragen van diversificatie en productontwikkeling.

Binnen de verschillende mogelijkheden voor diversificatie vormt de korte keten een belangrijk onderdeel. Landbouwers hebben steun nodig bij het ontwikkelen en opzetten van een systeem voor korte ketenverkoop van hun producten. Naast logistiek is zeker ook aandacht nodig voor de regelgeving met betrekking tot ondersteuning korte keten. Daarnaast is eveneens het stimuleren van biologische productie, al of niet in combinatie met korte keten, een aandachtspunt.

Op remediërend vlak zijn verzekeringssystemen en / of onderlinge fondsen, het voorzien van oplossingen voor onverzekerbare risico's, en een mechanisme om op een succesvolle manier op extreme en langdurige crisissen in de markt te reageren mits in achtneming van de concurrentieregels, van belang, zoals nu reeds voorzien in Vlaanderen of vanuit de EU.

Tot slot vormt het psycho-sociaal welzijn ook een belangrijk aandachtspunt. Stress en burn-outs nemen toe en de werk-privé balans vormt meer een meer een probleem. De werkdruk is hoog. In moeilijkheden reageren landbouwers vaak door nog harder te werken en blijven ze (te lang) doorgaan in een poging het bedrijf overeind te houden. Er is daardoor nood aan begeleiding van en bedrijfsadvies voor landbouwers. Stakeholders stipten bijkomend de noodzaak aan van opvangbeleid / vangnet en nazorg voor landbouwers die stoppen na een faillissement. Naast de nood aan begeleiding bij het stopzetten van een bedrijf, is ook de opstart / overname van een bedrijf complex geworden en verdient dit de nodige aandacht. Naast de zakelijke kant van een overname moet daarbij voldoende aandacht besteed worden aan het sociale aspect

N05 - Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal

Een marktgerichte ondernemer stemt zijn teelt zo goed mogelijk af op de productieomstandigheden en opportuniteiten die zich voordoen. Door kleine marges, zijn huidige positie in de keten als prijsnemer en hoge productiekosten en grondprijzen is de rentabiliteit vaak beperkt en zijn vele bedrijven beperkt flexibel in hun bedrijfsvoering en bijgevolg minder weerbaar in crisissituaties.

Een verdere moderniseringsgraad is noodzakelijk voor landbouwbedrijven om marktgericht en op concurrentiële manier te kunnen blijven produceren, rekening houdende met de diverse regelgeving en randvoorwaarden. Modernisering kan op verschillende fronten: technologisch, organisatorisch, economisch, …

Oplossingen voor de kleine winstmarges en hoge productiekosten moeten verder onderzocht worden.

De landbouwer moet snel kunnen inspelen op nieuwe opportuniteiten, zoals nieuwe producten, de stijgende vraag naar voeding, bepaalde trends, … Er is nood aan meer flexibele bedrijfsvormen die vlot een productieomschakeling of aanpassing van verdienmodellen kunnen verwezenlijken in functie van veranderende marktvragen en regelgeving. Hierbij moet aandacht zijn voor de beperkingen in het adaptief vermogen van bedrijven met een doorgedreven specialisatiegraad of zware investeringen.

Overheidssteun blijft voor vele bedrijven noodzakelijk om rendabel te zijn (bijvoorbeeld rechtstreekse betalingen, investeringssteun, …). De rechtstreekse steun heeft hierin een drieledig doel: het inkomen van de landbouwers ondersteunen, een buffer te vormen tegen prijs- en inkomensvolatiliteit en compensatie voor de hogere Europese normen en vergoeding voor publieke dienstverlening vanuit landbouw.

Correcte en actuele kennis en ervaring zijn cruciaal voor het leiden van een concurrentieel bedrijf. Er moeten dus voldoende kwaliteitsvolle opleidingen, adviezen en andere manieren van kennisdeling worden aangeboden, waarmee alle landbouwers bereikt worden (zie ook nood N01) .

De kansen die de centrale ligging van Vlaanderen binnen de EU biedt moeten verder benut worden. De handel, vooral binnen, maar ook buiten de EU, kan verder versterkt worden.

De sterkte van kwalitatief en veilige voedingsproducten moet verder uitgespeeld worden. Verdere (export)promotie van de Vlaamse landbouwproducten kan een hefboom zijn.

Daarnaast kwamen uit stakeholderbevragingen nog heel wat specifieke noden voor de diverse deelsectoren naar boven; die staan opgesomd in de uitgebreide SWOT in bijlage.

N06 - Ketenpositie versterken door samenwerking

Vaak zijn land- en tuinbouwers prijsnemers in de keten. Ze zijn sterk afhankelijk van de markt en de overige schakels in de keten en hebben een zwakke onderhandelingspositie omwille van de machtsconcentratie. De verdeling van de marges in de keten blijft een heikel punt. Aan de afzetzijde van de keten is er in verschillende sectoren een sterke versnippering.

Om deze problemen te kunnen aanpakken is er nood aan betere samenwerking, zowel horizontaal tussen landbouwers onderling en verticaal binnen de keten, als met derden

- Horizontale samenwerking tussen landbouwers kan hun positie in de keten versterken, kan het delen van kennis en ervaringen stimuleren, kan leiden tot een correctere prijs en een kostenbesparing, kan de transparantie in de keten verhogen. Het succes van het samenwerkingsverband of de producentenorganisatie staat of valt met de onderlinge loyaliteit, vertrouwen en verbondenheid tussen de leden, hun afnemers/markt alsook de overheid. Het is dus essentieel deze onderlinge verbondenheid en vertrouwen naar de toekomst toe continue te blijven onderhouden en om alle type telers, zowel grote als kleine, voldoende betrokken te houden bij de PO (Knotter et al., 2021). Bestaande PO's kunnen ook samenwerken in unies om samen sterker te staan.

- Verticale samenwerking doorheen de keten kan nog meer win-winsituaties creëren, maar ook goede afspraken en begrip voor elkaars problemen. Dit kan in de vorm van brancheorganisaties, ketenoverleg, ... Hier liggen kansen op vlak van o.a. kwaliteit, onderzoek transparantie …

- Samenwerking met derden: samenwerking met partners van buiten de sector, zoals natuur of scholen, kan positief benut worden, zeker als er een vergoeding voor de landbouwer tegenover staat. Ook boven het niveau van de individuele landbouwer(organisatie)s dient samengewerkt te worden, bijvoorbeeld door diverse overheidsdiensten en diverse (derde) landen in het licht van markttransparantie en eerlijke handelsafspraken.

Ook in de biologische landbouw en andere verdienmodellen is samenwerking belangrijk, om de marktmacht te vergroten. In het bijzonder om meer inzicht te verkrijgen in de marktpositie en om de productie te kunnen stemmen op de vraag.

Specifiek kwamen bij stakeholderbevraging volgende deelnoden aan het licht:

- Nood om de agro-industrie mee verantwoordelijk te maken voor het concurrentievermogen en duurzaamheid van de landbouwbedrijven zodat hun bevoorrading duurzaam verzekerd wordt.
- Geen verdere overheidsinmenging in de commerciële relatie tussen landbouwers en verwerkers. Dit wordt opgevangen door het Supply Chain Initiative om eerlijke handelspraktijken in de verticale handelsrelaties in de voedingsketen te bewaken en toe te passen.
- Het blijft belangrijk dat producenten zich kunnen verenigen in producentenorganisaties of brancheorganisaties, en dat de opstart daarvan ondersteund wordt. De grootte van producentenorganisaties mag er niet toe leiden dat ze een dominante positie verwerven ten aanzien van hun klanten. Monopolieposities moeten worden vermeden. De regels voor de bestaande PO's zijn te streng en laten te weinig vrijheid aan de individuele landbouwer.
- Nood aan een level playing field en aanpak van oneerlijke handelspraktijken. Bijvoorbeeld: geen uitzonderingen op de concurrentiewetgeving voor bepaalde segmenten in de keten; gelijke behandeling van de landbouwgrondstoffen tussen de verschillende lidstaten en tussen de EU en derde landen; geen hernationalisering van bepaalde onderdelen van het GLB; …

Ook voor een aantal deelsectoren gaven de stakeholders de nood tot meer samenwerking aan; deze staan opgesomd in de uitgebreide SWOT in bijlage.

N07 - Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen

Haalbaarheid en inpasbaarheid

Hoewel het belangrijk is om te werken met concrete en meetbare einddoelen is het ook nodig – voor de haalbaarheid van het klimaatbeleid – om klimaatacties te laten vertrekken vanuit de basis, nl. de dagelijkse bedrijfsvoering.

Een cruciale factor voor succes is dat de inspanningen, innovaties en investeringen op een correcte wijze door de markt vergoed worden.

Reductie van de broeikasgasemissies door de land- en tuinbouw

Dit omvat de nood om:

- de enterische emissies verder te reduceren (vb. door optimalisering van voederrantsoenen, voederefficiëntie en verbetering van het bedrijfsmanagement, afname van het aantal dieren die zorgen voor veel uitstoot, …);
- de emissies ten gevolge van mestmanagement verder reduceren (vb. door pocketvergisting op melkvee- en varkensbedrijven, externe opslag van vloeibare dierlijke mest, precisielandbouw, bemestingsadviezen en mestanalyses, het in kaart brengen van de input-outputbalans op bedrijfsniveau, Er is echter meer (praktijk)onderzoek nodig en de nodige investeringen zijn dikwijls nog zeer kostbaar. Daarom moet worden gezocht naar maatregelen die economisch, functioneel en technisch haalbaar zijn en moet de implementatie door de overheid ondersteund en gestimuleerd worden;
- de bodememissies verder reduceren (bijvoorbeeld via oordeelkundige bodemtechnieken, verhoogde kennis van de bodem onder het perceel, verhoogde stikstofefficiëntie van de voedselproductieketen …). Nader (praktijk)onderzoek moet aantonen welke stikstofverliezen zich in de verschillende schakels van de voedselproductieketen situeren en welke maatregelen aangewezen zijn om de stikstofcycli- en recuperatie te optimaliseren;
- de energetische emissies reduceren door energiebesparing (vb via energiescan, kas- of stalisolatie, warmterecuperatie, rest-CO2, dampwarmtepompen, energieopslagsystemen, …)
- de mogelijkheden van de biogebaseerde economie en valorisatie van nevenstromen benutten (voor bijvoorbeeld non-foodgewassen of reststromen van foodgewassen, houtige (rest)stromen voor biomaterialen, mestvergisting, nevenstromen als veevoeder of bodemverbeteraar, …);
- aandacht te hebben voor het beperken van de voedselkilometers. Ook lokale teelt van plantaardige eiwitteelten voor humane consumptie kan hierin een rol spelen.

Samenwerking in de keten om broeikasgasemissies te reduceren

De koolstofvoetafdruk van voedingsmiddelen (en biomaterialen) en de broeikasgasuitstoot van ons voedingspatroon verminderen vraagt om meer structurele innovaties in de ganse agro-voedingsketen, waarbij niet alleen de primaire sector maar ook alle andere schakels (verwerking, handel, consument) hun verantwoordelijkheid nemen. Bij uitbreiding spelen ook kennisinstellingen, kredietverstrekkers, onderwijs, belangenverenigingen, maatschappelijke organisaties en de overheid een essentiële rol.

Horizontale en verticale samenwerking binnen de keten is cruciaal om het aanbod beter af te stemmen op de (verwachte) vraag. Dat biedt op meerdere vlakken perspectieven op vooruitgang: marktopportuniteiten beter benutten, minder voedselverliezen, risicospreiding, etc…

Productie van hernieuwbare energie

De productie van hernieuwbare energie door de landbouwsector kan nog verhogen (vb. via investeringen gericht op de productie en opslag van hernieuwbare energie).

Ook samenwerking kan hiertoe bijdragen. Ondersteunen van het tot stand doen komen van samenwerking: verschillende sectoren, die elkaar voordien vaak nog niet (goed) kenden, bij elkaar brengen is een eerste essentiële stap richting valorisatie van nevenstromen. Er zijn bijvoorbeeld nog kansen om bio-energie te halen uit reststromen van de akkerbouw die niet voor andere, hoogwaardigere doeleinden kunnen worden ingezet. Bij het gebruik van biomassa moet steeds rekening gehouden worden met de hele levenscyclus.

Het gebruik van landbouwgrondstoffen voor de productie van biomassa voor energetische doeleinden mag geen negatieve gevolgen hebben voor de beschikbaarheid en de competitiviteit van landbouwproductie voor voedselproductie

Opslag van koolstof en behoud van de bestaande koolstofvoorraden

N08 - Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen

- Verminderen van de afhankelijkheid aan import van eiwitten

Het verminderen van de afhankelijkheid van de import van eiwit van buiten Europa is een belangrijke uitdaging voor het veilig stellen van de beschikbaarheid van voldoende eiwit met de gewenste kwaliteitskenmerken. Verschillende instrumenten kunnen daarbij ingezet worden, zoals sensibilisering en voorlichting, stimulering van onderzoek, stimulering van teelten bij de landbouwers, optimalisatie van rantsoenen, valorisatie van bijproducten en nevenstromen, productieomschakelingen.

- Begeleiding van de dierlijke sector in eigen eiwitteelt

Met de toenemende aandacht voor meer duurzaamheid ligt er ook een grote uitdaging klaar inzake eigen eiwitvoorziening. Vandaag wordt er nog steeds veel soja geïmporteerd, als onderdeel van een volwaardige veevoeding. De duurzaamheid van deze soja-invoer wordt regelmatig in vraag gesteld. Door een (gedeeltelijke) eigen eiwitvoorziening – er is bijvoorbeeld al gestart met lokale sojaproductie en andere eiwitgewassen – zou de dierlijke sector (en niet alleen de rundveesector) een stapje verder kunnen zetten in het duurzaamheidstraject.

N09 - Adaptatie aan klimaatverandering

- Nood aan onderzoek

De klimaatverandering zorgt voor grotere weersextremen en andere bedreigingen. Ook de landbouw moet zich daaraan aanpassen. De beleidsuitdaging is het anticiperen op deze verandering en niet wachten tot de effecten effectief voelbaar zijn. Daarom moet sterk ingezet worden op onderzoek op twee sporen: een technologisch/technische aanpak en een systemische aanpak.

- Oogstprotectie en risicobeperking ten gevolge van ongunstige weersomstandigheden

Door de toenemende weersextremen of onvoorspelbaarheid, zijn er hogere risico's op mindere opbrengsten. Er is nood om dergelijke risico's in te perken of te spreiden en het inkomen van de landbouwer veilig te stellen.

- Beperken van en omgaan met nieuwe ziektes en plagen

De klimaatverandering kan nieuwe ziektes en plagen met zich meebrengen, veroorzaakt door organismen die hier geen natuurlijke vijanden hebben of waarvoor de bestrijding nog niet op punt staat. Oplossingen kunnen bijvoorbeeld gevonden worden in de keuze voor robuustere rassen, waarbij ook verder onderzoek nodig is. Op velden kan het aanpassen van plant- en oogstdata en een gepaste bestrijding van onkruiden, plantenziekten en –plagen soelaas brengen. Ook dient opgelet te worden met nieuwe teelten omdat die ook ongewenste ziektes of plagen met zich kunnen meebrengen.

- Bescherming tegen droogte

De landbouwers moeten zich wapenen tegen de toenemende periodes van droogte (vb. (regen)wateropslag, gepaste irrigatietechnieken, het waterconserverend vermogen van de bodem verhogen, …). Ook de keuze voor droogteresistente gewassen, cultivars of dierenrassen speelt hierin een rol.

- Bescherming tegen wateroverlast

Hevige neerslag komt steeds meer voor en door de intensiteit van de neerslag en de verharding in Vlaanderen, is het risico op wateroverlast en zelfs overstromingen verhoogd. Waterinfiltratie in de bodem en opvang van overtollig water moeten verder bevorderd worden.

- Bescherming tegen hitte

Hogere temperaturen kunnen hittestress veroorzaken zowel bij planten als dieren. Dit kan verminderde productie veroorzaken en -in geval van dieren- bovendien ook verminderd dierenwelzijn. Men kan dit counteren door het selecteren van hittetolerante planten- of dierenrassen, het voorzien van voldoende schaduw voor weidedieren, het beter isoleren, ventileren en verkoelen van stallen, aanpassingen aan de rantsoensamenstelling en drinkwatervoorziening, …

- Kansen benutten voor nieuwe teelten en nieuwe afzetmarkten

Bijvoorbeeld het ontwikkelen van nieuwe cultivars (variëteiten) en het telen van gewassen voor biomassaproductie, het afzetten van producten op nieuwe locaties (die voorheen minder geschikt waren), het inspelen op de aangepaste vraag van consumenten,…

Voor diverse deelsectoren werd de nood voor adaptatie ook aangestipt door stakeholders; meer info in de uitgebreide SWOT in bijlage.

N10 - Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)

- Verdere ontwikkeling naar duurzame landbouwsystemen en implementatie van duurzame productiemethoden

Dankzij een hoge efficiëntie heeft de Vlaamse land- en tuinbouw een sterke milieuscore per eenheid product. De milieuscore per oppervlakte-eenheid is echter laag, de draagkracht van het lokale ecosysteem wordt overschreden. Er is een transitie nodig naar een landbouwsysteem dat werkt binnen de grenzen van het ecosysteem. Duurzame productiemethoden moeten nog meer ingang vinden in de praktijk.

Hiervoor zijn nog steeds inspanningen, maatregelen en verdienmodellen nodig. Meetbare doelen kunnen helpen bij het monitoren en evalueren van de maatregelen.

Naast innovatie is ook exnovatie belangrijk: het effectief en efficiënt afbouwen van verouderde, minder duurzame praktijken.

- Biologische landbouw verder stimuleren

Het inzetten op bio-landbouw heeft positieve gevolgen voor de bodem- en waterkwaliteit door het verbod op gebruik van kunstmest (en daaraan gekoppeld het inzetten op leguminosen), chemische gewasbeschermingsmiddelen (en daaraan gekoppeld een grotere aandacht voor functionele agrobiodiversiteit) en de ruimere rotaties. Daarnaast is er ook een hoger dierenwelzijn en verlaagd antibiotica gebruik. Meer inzetten op de vraag naar bio-producten is nodig om de lokale afzet van de biologische productie te garanderen.

- Stimuleren van duurzame landbouw met respect voor luchtkwaliteit

Landbouwproductie heeft een impact op de luchtkwaliteit, wat dan weer verdere invloed heeft op biodiversiteit, klimaat, welbevinden en gezondheid van de buurtbewoners, …

De ammoniakemissies in het Vlaamse landbouwgebied zijn nog steeds hoog en hebben een negatieve impact op de natuurwaarden in Vlaanderen. Dit wordt verder behandeld in SWOT f (biodiversiteit).

De uitstoot van fijn stof door landbouw kende een lichte daling tot 2009, maar stijgt sindsdien terug lichtjes. Hoofdoorzaak van fijn stof binnen de landbouwsector ligt bij de veeteelt (voedering en stro).

De uitstoot van broeikasgassen wordt behandeld in SWOT d (klimaat).

- Ondersteunen en begeleiden van land- en tuinbouwbedrijven om zich aan te passen aan wijzigende regelgeving of om zich verder duurzaam te ontwikkelen

Milieuregelgeving kan wijzigen en de praktische doorwerking of impact ervan kan onduidelijk zijn voor de land- en tuinbouwbedrijven. Hierbij is voorlichting, ondersteuning en begeleiding voor de landbouwers nodig zodat de wetgeving op een correcte manier wordt toegepast en zijn doel (verlagen milieudruk) niet voorbij schiet. Landbouwers kunnen ook ondersteund en begeleid worden in hun zoektocht naar alternatieven in hun huidige bedrijfsvoering om zich zo verder duurzaam te ontwikkelen.

- Kansen benutten voor samenwerking om kringlopen te sluiten

Stakeholders gaven het voorbeeld dat gespecialiseerde vleesveebedrijven niet altijd voldoende grond hebben voor hun mest. Er kunnen meer afspraken gemaakt worden tussen akkerbouwers en gespecialiseerde rundveebedrijven om stromen (voeders vanuit akkerteelt of weiland; mest vanuit veeteelt) uit te wisselen, waardoor kringlopen worden gesloten.

- Doorrekenen van milieukosten in de verkoopprijs

De inspanningen die de landbouwer levert voor verduurzaming van de productie en het leveren van publieke diensten, de milieu- en sociale kosten, moeten kunnen doorgerekend worden in de verkoopprijs. De hele keten (toeleveranciers, voedingsindustrie, distributiesector en consument) dient mee haar verantwoordelijkheid te nemen om de kosten voor milieumaatregelen in de landbouwsector te dragen. Dit moet wel in de context gezien worden van goedkope import uit derde landen waar deze heersende eisen niet gelden.

- Stimuleren deelname aan vrijwillige milieumaatregelen door drempels weg te werken

Gepaste informatie en technisch advies over de steunmaatregelen en het effect ervan, bevordert de deelname aan dergelijke maatregelen. Landbouwers zijn vaak afgeschrikt door de administratie, gebrekkige flexibiliteit en onvoldoende rechtszekerheid. Belangrijk is de economische component: een

N11 - Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water

- Behouden van voldoende onverharde open ruimte voor infiltratie

Vlaanderen is een van de meest verharde regio's van Europa. Door toenemende verharding van de open ruimte, is er steeds minder plaats voor water, wat het risico op wateroverlast vergroot. Het belang neemt toe omwille van de klimaatverandering. Er moet geïnvesteerd worden in het behoud van open ruimte en voor water moet voldoende plaats gevrijwaard worden.

- Onder controle houden van het watergebruik in de landbouw

Door de klimaatverandering kan het waterverbruik in de toekomst toenemen. De landbouw moet het waterverbruik onder controle (blijven) houden. Dit kan via droogteresistentere rassen of teelten, ruimereteeltrotaties met minder waterintensieve teelten, meer efficiënte beregenings- of teelttechnieken, hergebruik van water, waterbesparende technieken, het verhogen van de opslagcapaciteit voor hemel- of oppervlaktewater, …. Hergebruik van water leidt er toe dat andere bronnen die onder druk staan (grondwater, leidingwater) minder aangesproken moeten worden. Via waterzuiveringstechnieken kan afval- of oppervlakte- of hemelwater opgezuiverd worden voor hoogwaardige toepassingen (bv. drinkwater voor dieren) en wordt zo ook bespaard op grond- of leidingwater.

- Reduceren van de nutriëntenverliezen en het optimaliseren van het gebruik van pesticiden

De waterkwaliteit in het Vlaamse landbouwgebied stagneert door regionale en lokale verschillen in uit- en afspoeling van nutriënten naar het grond- en oppervlaktewater en er zijn nog steeds normoverschrijdingen voor pesticiden in het grond- en oppervlaktewater.

Om de waterkwaliteit in lijn te brengen met de Europese doelstellingen, is een aanpak nodig die een verdere loskoppeling van de economische activiteit en de milieu-impact nastreeft.

Dit kan door op een aantal sporen in te zetten. De effectiviteit van het bestaande beleid moet verhoogd worden (betere handhaving en implementatie; gebiedsgerichte of sectorgerichte aanpak,...). Daarnaast kan ingezet worden op innovatieve brongerichte of remediërende maatregelen of technieken (bijvoorbeeld via nieuwe teelten of rassen die minder inputs behoeven, uitrol van precisietechnieken, innovatieve oogst- en verwerkingstechnieken, aanleg perceelsranden, biologische gewasbescherming, mechanische onkruidbestrijding, …)

N12 - Nood aan productieve en veerkrachtige bodems

- Bodemdegradatie en -erosie, verlies aan bodemkoolstof en bodemverontreiniging tegengaan.

De bodemvruchtbaarheid moet verbeterd worden en het bodemleven gestimuleerd. Een gezonde bodem biedt een reeks ecosysteemdiensten (onder andere duurzame voedselvoorziening, waterhuishouding, klimaatregulatie, nutriëntenhuishouding, koolstofopslag, biodiversiteit,...) en verdient de nodige zorg via duurzame beheerpraktijken.

Dit kan door de bodemkwaliteit te verbeteren. Er is in Vlaanderen nood om verder te werken aan:

1.
    - De verhoging van het organische stofgehalte
    - Het vermijden van bodemcompactie
    - Het beperken van bodemerosie: met name in de praktijk gemakkelijk toepasbare, maar efficiënte brongerichte erosiebestrijdende teelttechnieken in diverse teelten. Dit vergt blijvend onderzoek, maar ook individuele advisering en betrokkenheid van machineconstructeurs om voor oplossingen te zoeken. Daarnaast kan ook ingezet worden op vrijwillige, remediërende maatregelen of erosiebestrijdende technieken en het ondersteunen van de meest geschikte machines.
    - De verruiming van de teeltrotaties
    - Via verschillende instrumenten kan daar op ingezet worden: zowel via landbouw-steunmaatregelen (stimuleren van bepaalde technieken of praktijken, ondersteunen van nodige investeringen , …) als via wetgevende of beleidsinitiatieven vanuit milieubeleid.
    - Onderzoek en kennisuitwisseling over bodem
    - Er is een belangrijke rol weggelegd voor onderzoek en het vertalen van de resultaten van het onderzoek naar de praktijk. Verder kan ingezet worden op het vergroten van de bewustwording via voorlichtingsactiviteiten of via het landbouwonderwijs.

- Ontwikkelen van tools voor overzicht van allerhande (perceels)informatie

Door alle bodemgegevens - teeltrotaties, bewerkingen en behandelingen, analyses, opbrengsten en omgevingscondities – samen te brengen in een opvolgingstool, kan de landbouwer over een geïntegreerde dataset beschikken die een rijkere datamining mogelijk maakt en zo nieuwe inzichten kan opleveren op vlak van duurzaam en klimaatvriendelijk beheer van het perceel en de bodem.

N13 - Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur

Er is nood aan het versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap zodat de achteruitgang van de soorten in het landbouwgebied kan stopgezet worden en de landbouwlandschappen minder homogeen worden. Naast meer habitat voor landbouwspecifieke soorten, waarbij aan alle voorwaarden moet worden voldaan (leefgebied, broedgebied, voldoende voedsel, ...), is er nood aan een betere groenblauwe dooradering zodat versnipperde natuurclusters doorheen het landbouwgebied met elkaar verbonden worden. Daarnaast is meer nood aan bodem-, genetische en functionele (agro-)biodiversiteit. Belangrijke randvoorwaarden voor het verhogen van de biodiversiteit zijn de verlaging van de milieudruk (zie SpD5) en de integratie van ecologische maatregelen in het verdienmodel.

Dit kan door een combinatie van wetgeving en vrijwillige maatregelen.

- Inzetten op het verbeteren van de toestand, kwalitatief als kwantitatief, van habitats en soorten gebonden aan landbouwlandschappen en het onderhoud ervan

De graslandhabitats, de weide- en akkervogels, de hamsters en andere specifieke soorten van landbouwlandschappen gaan achteruit. Ook de typische akkerflora zien we minder en minder. Er is nood aan meer ecologisch beheerde grasland- of akkerpercelen. Dit kan door onder andere door het stimuleren van landbouwers die blijvend en waardevol grasland in stand houden.

Landbouwdieren kunnen ook bijdragen aan het beheer van Europese habitats of specifieke graslanden. Het behoud van de veehouderij en bijhorende activiteiten (maaien, grazen, andere vormen van beheer) is dan ook van belang voor het effectieve beheer van gebieden. In Vlaanderen speelt de rundveehouderij hier een belangrijke rol in, maar ook schapen, geiten, paarden of andere grazers kunnen een rol spelen.

Via maatregelen die inwerken op de bodem (zie SpD5 - Nood aan veerkrachtige bodems) kan ook de bodembiodiversiteit bevorderd worden.

- Inzetten op het verbeteren van het samenhangend natuurnetwerk

De natuurclusters in Vlaanderen zijn klein en versnipperd. Dit brengt migratiemoeilijkheden met zich mee voor soorten en verarmt de genetische diversiteit. Via een groen-blauwe dooradering met aangepast beheer kunnen natuurclusters doorheen het landbouwgebied met elkaar verbonden worden. Idealiter nemen alle landbouwers langs de verbinding deel. De samenwerking tussen landbouwers kan gefaciliteerd worden. Er dient ingezet te worden op de creatie van een groenblauwe dooradering, de mildering van de milieudruk langsheen de verbinding en het tegengaan van de druk op het ruimtebeslag, de verharding en de versnippering.

Het verdwijnen van bossen of andere natuur en het verlies aan biodiversiteit dat daarmee is gepaard gegaan, vormen een bedreiging voor toekomstige diensten en producten van onze natuur. Gemengde, biodiverse bossen zijn weerbaarder en beter bestand tegen de impact van ziekten of klimaatinvloeden. Versterk dus het ecologisch evenwicht van de bossen en vergroot het bosareaal.

- Inzetten op het verbeteren van het leveren van ecosysteemdiensten

Bestuiving en natuurlijke plaagbestrijding zijn belangrijke ecosysteemdiensten in de landbouw, maar de bestuivers en de natuurlijke plaaginsecten hebben het moeilijk omwille van onvoldoende geschikt leefgebied, onvoldoende voedsel, etc. Om de bijensterfte terug te dringen, zijn op verschillende vlakken maatregelen nodig: de controle van de varroa-mijtziekte, de genetische diversiteit van de bijenstapel, grotere weerbaarheid en veerkracht van de bijenvolken, een systeem van kwaliteitszorg voor de honing van de lokale Vlaamse imker, bijkomend onderzoek naar de bijensterfte…. De natuurlijke plaagbestrijding kan verbeterd worden door o.a. de aanleg van specifieke randen. De groei van de biolandbouw zal ook voor de bestuivers en natuurlijke plaaginsecten een positieve impact hebben.

- Het bewaren en beschermen van de genetische diversiteit op het landbouwbedrijf

Voor gewassen en dieren is de genetische diversiteit binnen soorten belangrijk voor ondermeer de biodiversiteit, vermindering ecologische druk van teelten, aangepaste rassen met gewenste eigenschappen, aangepaste rassen voor gebieden met bepaalde beheereisen, voedselzekerheid (veerkracht van teelten en aanpassingsmogelijkheden aan veranderende klimaatomstandigheden), robuuste rassen, … Daarnaast hebben de genetische hulpbronnen ook een maatschappelijke relevantie (cultureel erfgoed).

De genetische diversiteit op het landbouwbedrijf moet bewaard en beschermd worden, door het inzetten

N14 - Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap

- Versterken van de landschappelijke kwaliteiten in landbouwlandschappen

Aantrekkelijke landschappen zijn fysisch, cultureel en biologisch divers. Er is nood aan bescherming en onderhoud van cultureel en biologisch diverse landschappen. De aanleg van kleine landschapselementen (poelen, hagen) of nestkasten moet gestimuleerd worden. Bloemenrijke randen of ecologisch beheerde graslanden dragen bij tot waardevollere landschappen (evengoed in functie van toerisme en recreatie) en zorgen voor meer mogelijkheden voor bestuiving. Dieren in de weide worden landschappelijk ook geapprecieerd.

Een belangrijke randvoorwaarde is hier ook dat de kosten die de landbouwer hiervoor maakt, vergoed moeten worden.

- Opbouw van expertise en ondersteuning rond landschappelijke kwaliteiten

Door samenwerking en kennisdeling kan expertise en ondersteuning voorzien worden voor landbouwers.

N15 - Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector

Instappers in de landbouw hebben het vandaag niet gemakkelijk: ze hebben een beperkte financiële buffer terwijl de grond- of pachtprijzen hoog zijn, de over te nemen bedrijven zijn vaak groot, maar soms ook verouderd met bijgevolg hoge investeringskosten en een hoge kapitaalsintensiviteit. Daarnaast heersen ook de bijkomende uitdagingen op vlak van veranderende markten, milieu, natuur.

De nood 'Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector' bestaat in meer detail uit de volgende aspecten:

- Focus het beleid op actieve, jonge landbouwers

Verschillende pensioenboeren krijgen nog landbouwsteun waardoor ze niet geneigd zijn om hun grond ter beschikking te stellen. De ondersteuning van vooral actieve jonge landbouwers is dus nodig om de generatievernieuwing te realiseren.

- Voldoende instrumenten om de verschillende soorten starters en toekomstgerichte bedrijfsontwikkelingen tegemoet te treden, zoals de optimale toegang tot innovatie

Klimaatverandering en toenemende eisen met betrekking tot milieu, dierenwelzijn, … zetten bestaande bedrijfsmodellen mogelijks onder druk indien er onvoldoende adaptatievermogen is. Maar het biedt ook kansen aan veranderende en experimentelere teelten en alternatieve verdienmodellen en bedrijfsvoering. Optimale toegang tot voldoende instrumenten voor verschillende soorten starters en instromers is dus van belang, ook innovatie is een belangrijk punt hierin. Dit speelt in op zowel de instroom als het behoud van landbouwers.

- Begeleiding bij bedrijfsovername

Correct advies en de mogelijkheid tot (om)scholing is een belangrijke nood om de instroom te verhogen. De maatregelen KRATOS en Naschoolse Vorming (PDPO III) geven mogelijkheden voor opleidingen voor jonge landbouwers, adviezen omtrent ondernemingsplannen,…en dienen versterkt ingezet te worden. Ook begeleiding bij een overname, begeleiding voor de stoppende landbouwer en aandacht voor het sociale aspect bij een (familiale) overname zijn nodig.

- Toegang tot grond

De druk binnen de open ruimte die leidt tot een beperktere beschikbaarheid van landbouwgrond, de stijgende grond- en pachtprijzen en het verminderd aantal langdurige verpachte percelen zijn een bedreiging binnen de sector. De toegang tot grond via instrumenten om landbouwgronden en -gebouwen beschikbaar en/of betaalbaar te maken zijn een belangrijk aspect om de instroom te bevorderen.

- Toegang tot kapitaal

Instappen in de landbouwsector is erg kapitaalintensief. Dit zien we ook aan de hogere leninglast bij jongere landbouwers dan bij oudere landbouwers. Naast hoge prijzen voor grond en de vereiste bijkomende investeringen, is de rentabiliteit van de sector ook lager. Toegang tot kapitaal en een optimale toegang voor starters en jonge landbouwers zijn dus belangrijke aspecten binnen de nood aan instroming.

- Stabiel en motiverend ondernemersklimaat

Een vereenvoudigde administratie en een stabiel en motiverend ondernemersklimaat zorgen voor een meer aantrekkelijke sector. Een stabiele sector zorgt ook voor een stabieler inkomen en komt duurzame bedrijfsontwikkeling tegemoet, net zoals instroom in de sector.

Daarnaast vormt ook duurzame bedrijfsontwikkeling een nood gelet op het toenemend belang van klimaat, realisatie van ecologische en dierenwelzijnsdoelstellingen en dit binnen een economische haalbaar kader, met aandacht voor het sociale aspect en psychosociaal welzijn. Deze nood wordt echter ingevuld via noden in de verschillende andere specifieke doelstellingen. Het aspect duurzame bedrijfsontwikkeling, zoals aangehaald in het gelijknamige hoofdstuk van deze SWOT, is namelijk erg breed en moeilijk te beperken tot één doelstelling. Zie bijvoorbeeld specifieke doelstelling 1, 2 en 3 voor de verschillende economische aspecten (differentiatie, verbreding, veerkracht,…). De ecologische aspecten komen onder meer uitgebreid aan bod in nood N10 (Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw) in specifieke doelstelling 5 en dierenwelzijn en andere maatschappelijke uitdagingen komen aan bod in specifieke doelstelling 9.

N16 - Behoud van open ruimte en landbouw

De verstedelijking van het platteland, de hogere gronddruk en het moeilijker verkrijgen van omgevingsvergunningen, kunnen een bedreiging voor de landbouw en de open ruimte betekenen. Anderzijds biedt het verstedelijkte Vlaanderen ook kansen, door de nabijheid van de stad en koopkrachtige burgers. Inzetten op korte keten kan het sociaal weefsel en de wederzijdse betrokkenheid van dorpsbewoners en gebruikers van het platteland bevorderen. Een bijkomende troef van de landbouw op het platteland is het potentieel voor zorg, educatie, groene en/of blauwe diensten, recreatie, toerisme… De nood 'behoud van open ruimte en landbouw' bestaat in meer detail uit de volgende aspecten:

- Nood aan een sterk en gebiedsgericht lokaal beleid

Vlaanderen kent een erg versnipperde structuur en problematieken uiten zich niet overal op dezelfde manier. Om deze te kunnen aanpakken is er nood aan een gebiedsgerichte aanpak afgestemd op de gebied-specifieke dynamieken en een gedifferentieerde aanpak van het verstedelijkt of juist ruraal karakter van de agrarische open ruimte. . Hierbij is het ook belangrijk om lokale actoren de mogelijkheid te geven om prioriteiten te laten leggen en input te geven.

- Landbouw op het (verstedelijkte) platteland behouden door kansen te grijpen

Landbouw draagt bij tot de plattelandseconomie en heeft daarnaast ook nog bijkomende functies zoals landschapsbeheer. De bio-economie, nabijheid bij de stedelijke omgeving,… bieden allemaal kansen aan de sector. Daarnaast zijn er voor landbouw op het platteland ook mogelijkheden rond plattelandstoerisme, streekidentiteit, korte keten,….Sommige stakeholders vragen ook aandacht voor de positie van de vrouw op het landbouwbedrijf. .

- Kansen creëren om het voorzieningenniveau op peil te houden

De bereikbaarheid van diensten op het Vlaamse platteland blijft een bedreiging voor de leefbaarheid van de gebieden. Zo zijn er noden op vlak van infrastructuur, woonzorg, ontspanningsmogelijkheden,…. Nieuwe en innovatieve initiatieven creëren mogelijkheden om dit voorzieningenniveau op peil te houden.

- Ruimtelijke ordening op het platteland

De druk op de open ruimte, versnippering en verharding zijn bedreigingen voor het platteland. Er is nood aan een ruimtelijke ordening waarbij ook rekening wordt gehouden met de multifunctionaliteit van het Vlaamse platteland. Zo zijn er verschillende dimensies zoals mobiliteit, wonen, infrastructuur, economie (bedrijven), open ruimte (voor landbouw, recreatie en natuur).

N17 - Leefbaarheid op het platteland

Om te komen tot leefbare dorpen moet ingezet worden op sociale inclusie, participatie, kernversterking, digitale innovatie, etc. Het inzetten op initiatieven rond armoede (opsporen en aanpakken) en duurzame mobiliteit zijn hierin belangrijke elementen. De nood 'Leefbaarheid op het platteland' bestaat in meer detail uit de volgende aspecten:

- Focus op duurzame mobiliteit op het platteland

Een grote bedreiging van de leefbaarheid op het platteland is vervoersarmoede. Een duurzaam mobiliteitsplan, met voldoende vervoersalternatieven en met aandacht voor alle vormen van verkeer kan dit tegengaan.

- Leefbare en inclusieve dorpen

Door in te zetten op initiatieven om armoede op te sporen en aan te pakken en het welbevinden op het platteland te verhogen, waarbij ook aandacht gaat naar de problematiek louter voorbij het financiële, wordt er bijgedragen aan de leefbaarheid van de dorpen. Zo moet er ook aandacht zijn voor sociale en psychosociale problemen, zowel bij landbouwers als bij andere kwetsbare groepen op het platteland. Verder kent het platteland veel verschillende actoren met elks hun eigen problematieken en opportuniteiten. Door samenwerking tussen deze actoren te stimuleren (bijvoorbeeld lokale besturen, oude en nieuwe bewoners, sociale en economische spelers, landbouwers, stad en platteland,…) wordt ook het platteland versterkt en de leefbaarheid verhoogd.

N18 - Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

De diversificatie van de economische activiteiten is een belangrijke troef om in te zetten op een meer stabiel en duurzaam platteland. Er zijn veel verschillende activiteiten die hier toe kunnen bijdragen. Zo bieden toerisme en recreatie op platteland vele kansen. Daarnaast kan het omschakelen naar een bio- en/of circulaire economie of het inzetten op houtproductie heel wat opportuniteiten bieden aan de landbouwsector en het platteland om nieuwe activiteiten, waardeketens en inkomstenstromen op te bouwen. Het kan ook wel voor een druk op het platteland zorgen. Een aantal specifieke aandachtspunten onder de nood 'Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie' zijn:

- Een goede omkadering

Vlaanderen kent reeds een uitgebreid en gedifferentieerd aanbod aan opleidingen, adviezen,… toch blijven er hiaten zoals een gebrek aan kennis en opleiding over ondernemerschap, business en verdienmodellen. Deze zijn echter belangrijk om succesvol de economische activiteiten te diversifiëren en stimuleren.

- Verbredingsactiviteiten zoals hoevetoerisme en aanverwante activiteiten

Zoals eerder aangehaald is het platteland in Vlaanderen multifunctioneel. Verbredingsactiviteiten zoals hoevetoerisme, streekproducten,… bieden mogelijkheden. Daarnaast is er ook een groot potentieel voor de verdere ontwikkeling van bio – en/of circulaire economie. Door dergelijke activiteiten te ondersteunen wordt de plattelandseconomie verder gedifferentieerd en gestimuleerd.

- Het netwerk van wandel- & fietspaden moet verbeter worden, waarbij fietsostrades goed ingebed moeten zijn in het mobiliteitslandschap

Een uitgebreid netwerk van wandel – en fietspaden zorgt voor bijkomende mogelijkheden op vlak van toerisme en recreatie. Dit is echter niet het enige effect, het speelt ook mee in op de vervoersarmoede. Aangename en snellere (fietsostrades) verbindingswegen voor fiets– en wandelverkeer zorgen voor een bijkomend mobiliteitsaanbod, zeker in combinatie met bijvoorbeeld elektrische fietsen (Bereikbaarheid diensten).

N19 - Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)

Door onvoldoende kennis over het complexe Vlaamse landbouwsysteem en zijn ruimtelijke context heeft de burger steeds minder affiniteit met de land- en tuinbouwsector. Door de betrokkenheid van de consument bij landbouw en voeding te vergroten, vergroot ook het wederzijdse begrip en het imago van de landbouw en kan de consument inzicht verschaffen in de prijsopbouw. Aan de andere kant zal de landbouwer ook moeten inspelen op de steeds hogere eisen en verwachtingen (zie ook N20, N21 en N22)

Meer bepaald is er nood aan:

- Beter inspelen op de verwachtingen van de bewuste consument zowel naar productie als afzet. Voorbeelden zijn nieuwe teelten (vb. plantaardige eiwitten), duurzamere productie (vb. bio, dierenwelzijn), lokaal, nicheproducten die inspelen op trends, … Hierbij is ook nood aan onderzoek.
- Omgaan met maatschappijkritiek en zorgen voor duiding. Het uitspelen troeven van de lokale (vlees)productie (efficiënte productie, kwaliteit, lage voedselkilometers, graslandbeheer bij dierlijke productie, …)
- Promotie en vermarkting van gedifferentieerde producten op verschillende nieuwe markten.

Stakeholders gaven ook nog een aantal specifieke noden voor bepaalde deelsectoren; zie uitgebreide SWOT in bijlage.

N20 - Verhogen dierenwelzijn in de landbouw

Met betrekking tot dierenwelzijn is er druk vanuit de maatschappij, de consument en de distributie. Er zijn verschillen tussen het economisch optimum en een optimaal niveau van dierenwelzijn. Daarom moet er ondersteuning gegeven worden aan bovenwettelijke initiatieven en samenwerkingen in de keten die het dieren welzijn te goede komen. Ook onderzoek naar kosten-efficiënte systemen moet gestimuleerd worden, zodat die op termijn onderdeel uitmaken van het ondernemerschap

N21 - Verlagen antibioticagebruik

Landbouwsystemen met dierlijke productie zijn kwetsbaar voor uitbraken van dierziektes. Echter, het huidige gebruik van antibiotica leidt steeds meer tot antimicrobiële resistentie. Er is nood aan meer aandacht voor bioveiligheid en preventie van ziektes. Er moet beter ingespeeld worden op het beleid rond reductie van antibioticagebruik in de landbouw.

N22 - Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen

De voedingsindustrie produceert een grote hoeveelheid voedselreststromen waarvan slechts een klein deel eetbaar is. Er is nood aan:

- het verminderen voedselverliezen: om voedselverlies te verminderen zou de eetbare fractie van de voedselreststromen ook moeten benut worden, zelfs als ze niet kan voldoen aan de kwaliteits- of cosmetische eisen.
- het maximaal valoriseren van voedselreststromen (op veilingen, uit de voedingsindustrie en uit de distributie). Voor de niet-eetbare fractie moet er nog meer ingezet worden op het valoriseren van de reststroom in 'biobased materials'. Deze nood hangt nauw samen met de ontwikkelingen in de circulaire en bio-economie.

De landbouwer moet zijn volledige oogst aan een goede prijs kunnen verkopen, ook het deel dat niet kan voldoen aan de kwaliteits- of cosmetische eisen voor humane voeding.

Samenwerking tussen verschillende spelers binnen de agrovoedingssector biedt extra kansen voor valorisatie richting bodem en veevoeder.

Stakeholders gaven nog een aantal specifieke aandachtspunten mee:

- Er is een internationale aanpak/kader nodig
- Begeleiding is essentieel
- Inzetten op hoogwaardigere humane valorisatie van afgekeurde producten (vb. door verwerkende industrie, naar mensen in armoede of naar andere doeleinden).
- De producentenorganisaties kunnen dienen als centraal verzamelpunt voor alle stromen, valorisatie in niet-humane bestemmingen,…
- Innovatieve samenwerkingsverbanden (bijvoorbeeld met sociale economie actoren) zijn nodig om preventie van voedselverlies van marktbare overschotten ter vermijden.
- Optimalisering van processen en werking en door overschotten maximaal intern of extern te herwerken of verwerken tot voedingsproducten voor humane consumptie.
- Valorisatie richting feed en biobased materials
- Onderzoek & ontwikkeling met een systeembenadering en maximale doorstroming naar alle relevante stakeholders.
- Er zouden meer afspraken kunnen gemaakt worden tussen akkerbouwers en gespecialiseerde rundveebedrijven om stromen (voeders vanuit akkerteelt of weiland; mest vanuit veeteelt; …) uit te wisselen.

Beoordeling van de behoeften van specifieke geografische gebieden, zoals de ultraperifere gebieden, bergachtige en insulaire gebieden.

Niet van toepassing.

Methode en criteria die zijn gebruikt voor het bepalen van de prioriteiten

De eerste stappen in de voorbereiding van het GLB-Strategisch Plan waren de opmaak van een SWOT en een nodenanalyse. Hiertoe werden in 2018 twee publieke denkdagen georganiseerd rond de thema's landbouw, milieu gelinkt aan landbouw en platteland. De uitkomst van deze brainstormsessies leverde samen met sectorale SWOT-analyses en literatuurstudie, uiteindelijk een lijst op van 131 noden. Er waren zowel sectorspecifieke noden als algemene noden.

Daarna werd een eerste prioritering uitgevoerd waarbij gevraagd werd om per specifieke doelstelling aan te duiden wat de belangrijkste noden waren. Daaruit werden de belangrijkste noden die relevant zijn voor het GLB gefilterd en de Vlaamse krachtlijnen en strategie voor het nieuwe GLB geformuleerd.

In de loop van 2020 werden, met het oog op een duidelijkere structuur en op aanbevelen van de ex-ante evaluator, de 131 geïdentificeerde noden gegroepeerd in 22 geclusterde noden.

De eerste prioritering werd, zoals hierboven beschreven, in 2018 gemaakt. Sindsdien zijn er een aantal crisissituaties geweest (droogte, uitbraken van dierenziektes, COVID 19…). Daarnaast werden nieuwe initiatieven van de Europese Commissie zoals de Green Deal en Farm to Fork-strategie bekend gemaakt met nieuwe krachtlijnen voor het toekomstige beleid en heeft de EC landen-specifieke aanbevelingen opgesteld. Bijgevolg was een nieuwe prioritering nodig, ditmaal op basis van de geclusterde noden. Bij deze prioritering werd rekening gehouden met de eerdere prioritering en met 4 verschillende criteria:

- Urgentie (timing): hier werd rekening gehouden met de volgende aspecten:
  - kwam deze nood sterk naar voren uit de SWOT-analyse?
  - werd de nood sterk benadrukt door stakeholders/burgers?
  - wordt de nood sterk benadrukt door recente studies/evaluaties?
- Coherentie met andere beleidskeuzes: hier werd rekening gehouden met de coherentie van een specifieke nood met het beleid op Vlaams, federaal en Europees niveau.
- Link met de landenspecifieke aanbevelingen: hier werd gekeken of er een link is tussen specifieke noden en de landenspecifieke aanbevelingen in kader van de Green Deal.
- Potentieel om nood vanuit de overheid aan te pakken.

Er werd gekozen om de 22 noden zo gelijkmatig mogelijk te verdelen in vier verschillende klassen:

- Hoogste prioriteit
- Zeer hoge prioriteit
- Hoge prioriteit
- Standaard prioriteit

Er werd expliciet hierbij voor gezorgd dat er in elke klasse een aantal noden zaten, zonder een bepaald overwicht van een bepaalde klasse (met andere woorden: er werd gestreefd naar een gelijkmatige verdeling over de 4 klassen).

Voor opstellen van de interventies werd, in samenspraak met de betrokken administraties, bovenop deze prioritering ook nog rekening gehouden met de beschikbare instrumenten en middelen binnen het GLB en de potentiële impact/efficiëntie van deze interventies. Binnen deze klassering hebben sommige noden binnen het GLB een iets hogere (N.01 Opleiding en kennisstimulering, N.02 Innovatie (inclusief digitalisering) of lagere (N.14 Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap, N.16 Behoud van open ruimte en landbouw) prioriteit.

In de teksten van het GLB-SP wordt de prioritering in acht genomen die geen rekening houdt met het GLB.

Motivering voor het besluit de in kaart gebrachte behoeften niet aan te pakken in het strategisch GLB-plan of ze gedeeltelijk aan te pakken

Alle noden worden in het GLB-SP aangepakt, maar de meeste slechts gedeeltelijk. Deze worden hieronder toegelicht.

N01 - Opleiding en kennisstimulering

Meerdere GLB-interventies dragen bij aan kennisdeling, advisering en opleiding.

Louter onderzoek valt buiten de scope van het GLB.

In Vlaanderen (VL) is er een ruim onderzoeksveld van praktijkgericht en fundamenteel onderzoek (universiteiten, wetenschappelijke instellingen, praktijkcentra,…).

Er bestaan verschillende platformen die de onderzoeksgemeenschap, agro-industrie en ander stakeholders verenigen, zoals het Platform voor landbouw- en voedingsonderzoek en Agrolink 2.0.

Praktijkonderzoek wordt bijkomend ondersteund via werkings- en investeringssubsidies voor praktijkcentra. Een steunvoorwaarde is dat ze landbouwers voorlichten via veldbezoeken en

demonstraties, naast publicaties en websites.
ILVO wordt vanuit Vlaanderen (VL) ondersteund voor toegepast wetenschappelijk onderzoek.

Doelstelling van LA(landbouw)-trajecten (financiering vanuit VLAIO) is om vanuit een concrete probleemstelling of opportuniteit van een collectief van landbouwbedrijven, innovatieve oplossingen aan te bieden die op korte termijn toepasbaar zijn en resulteren in zichtbare veranderingen, met een duidelijke (economische) meerwaarde. Kenmerkend is integratie van kennisverwerving tot kennisoverdracht en het concreet toepassen van die kennis bij de landbouwbedrijven binnen 1 project.
Verder zetten ook EU programma's in op onderzoek zoals SCAR en Horizon, waaraan VL deelneemt.

N04 - Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)

Het GLB-SP zet vooral in op een veerkrachtige diverse landbouw en bijgevolg de preventie van crisissituaties. Binnen het GLB, maar buiten het GLB-SP, vallen ook een aantal instrumenten die bijdragen aan risicobeheer, zoals private opslag en EU crisismaatregelen.

Er werd de bewuste keuze gemaakt om met het GLB-SP eerder beperkt in te zetten op het remediëren van schade geleden tijdens crisissen om overlap met bestaande nationale of regionale regelingen te vermijden. De belangrijkste instrumenten buiten GLB:

Vlaams rampenfonds

Bij schade veroorzaakt door catastrofale risico's kan de Vlaamse overheid beslissen om, overeenkomstig het EU staatssteunkader, een deel van de geleden schade te vergoeden. Voor in principe verzekerbare teelt- of oogstschade wordt de tussenkomst gradueel afgebouwd tegen 2025.

Brede weersverzekering

Landbouwers die zich privaat verzekeren tegen oogst- of teeltschade kunnen, overeenkomstig het EU staatssteunkader, voor een deel van de verzekeringspremie steun ontvangen. (BVR van 19/6/2019 betreffende de premiesubsidie voor een brede weersverzekering in de landbouwsector, gewijzigd bij BVR van 21/5/2021)
Deze steunregeling heeft tot doel:

- ontwikkeling van een verzekeringsmarkt voor teeltverzekeringen tegen meerdere risico's, na de afbouw van de tussenkomst door het Vlaams Rampenfonds, om zo bij te dragen tot een veerkrachtige land- en tuinbouwsector
- een brede weersverzekering betaalbaar houden voor de landbouwers.

Sanitaire fondsen: Dierengezondheidsfonds/Plantenfonds

Er bestaan 2 federale Sanitaire Fondsen: een Dierengezondheidsfonds en een Plantenfonds. Wettelijke basis van het Dierengezondheidsfonds is de wet van 23/3/1998 (Wet betreffende de oprichting van een Begrotingsfonds voor de gezondheid en de kwaliteit van de dieren en de dierlijke producten). Wettelijke basis van het Plantenfonds is de wet van 17/3/1993 (Wet betreffende de oprichting van een Begrotingsfonds voor de productie en de bescherming van planten en plantaardige producten). In praktijk beperkt de laatste zich vooral tot aardappelteelt.

- Dierengezondheidsfonds

Het Diergezondheidfonds financiert tussenkomsten ikv officiële dierziektebestrijding, geregeld door de Dierengezondheidswet van 24/3/1987. Het Fonds dient tot schadeloosstelling voor vernietigde dieren en producten, voor prestaties van erkende dierenartsen ikv dierziektebewaking, voor specifieke programma's van dierziektebestrijding en om te zorgen voor een hoge beschermingsgraad van de volksgezondheid. Het fonds komt enkel tussen voor directe verliezen en bij het beheer van ziekten waarvan de bestrijding wettelijk gereglementeerd is. Het komt niet tussen voor de indirecte gevolgen van de ziekten waarvan de bestrijding wettelijk gereglementeerd is en bij de bestrijding van andere niet gereglementeerde ziektes, de

zogenaamde economische of commerciële ziektes. Begrotingsfonds dieren | FOD Volksgezondheid (belgium.be)

- Plantenfonds

De wet van 2/4/1971 betreffende de bestrijding van voor planten en plantaardige producten schadelijke organismen vormt de wettelijke basis voor de fytosanitaire reglementering. Voor aardappeltelers bestaat er een solidariteitsfonds (KB 5/12/2004). Er is een verplichte jaarlijkse bijdrage voor alle producenten van 20 €/ha voor pootaardappelen en 10 €/ha voor consumptieaardappelen. Het fonds staat in voor het geheel/gedeeltelijk vergoeden van de directe verliezen tgv de vernietiging of behandeling van aardappelen, met uitzondering van winstderving. En ook voor supplementaire kosten voor behandeling of verwerking onder quarantaine voorwaarden van aardappelen, behalve de kosten voor vernietiging. Enkel de directe verliezen voor een aantal specifiek bepaalde schadelijke organismen worden gedekt. Begrotingsfonds planten | FOD Volksgezondheid (belgium.be)

Vlaams Fonds voor Landbouw en Visserij (decreet 19/5/2006 betreffende de oprichting en de werking van het Fonds voor Landbouw en Visserij)

Dit Fonds valt onder het beleidsdomein Landbouw en Visserij in VL en kan economische schade vergoeden voor het vernietigen, uit de handel nemen, behandelen, bewerken of verwerken van planten, plantaardige producten, dieren, dierlijke of visserijproducten, en voor inkomensverlies. Dit tgv maatregelen tot uitvoering van een beslissing van de EU, federale of Vlaamse overheid en waarbij de oorzaak niet toegeschreven kan worden aan degene die schade lijdt.

Ad hoc steun

Voor de aardappel- en sierteeltsector waren er ikv Covid19 crisismaatregelen door het wegvallen van belangrijke afzet- en exportkanalen. VL trok 35 Meuro uit. Ca 16,5 Meuro werd uiteindelijk toegekend aan beide sectoren. Met het restant van 18,5 Meuro werden maatregelen uitgewerkt voor de crisis in de varkenssector.

Financiële instellingen

Banken spelen ook een rol in risico- en crisisbeheer. Via het herschikken van leningen (tijdelijk uitstellen van kapitaalsaflossingen) kan een moeilijke periode overbrugd worden. Het risicobeheer wordt ook ondersteund via leningen en waarborgverlening. Dit gebeurt via de Participatie Maatschappij Vlaanderen (PMV). De regelingen van PMV voor waarborg en het creëren van meer gunstige leningsvoorwaarden in samenwerking met commerciële banken zijn sinds 2022 meer gericht op landbouwbedrijven. Dit wordt verdergezet in de komende jaren.

Verzekeringen

De wetgeving bepaalt welke schades minimaal gedekt worden in de brandverzekering. Het aantal risico's is over de jaren heen geleidelijk uitgebreid. Stormschade is een verplichte dekking en sinds de hervorming van natuurrampen zit ook overstroming (watersnood) en aardbeving verplicht in de brandverzekering. De brandverzekering is onderworpen aan de bepalingen van het KB van 24/12/1992. Het merendeel van de gebouwen en hun inhoud is gedekt tegen de volgende risico's: brand en gelijkgestelde gevaren, elektriciteit, aanslagen en arbeidsconflicten, storm, hagel en sneeuw- of ijsdruk, glasbreuk, natuurrampen, water, en diefstal. Daarbuiten bevat de brandverzekering vaak ook dekking voor bedrijfsschade, indirecte verliezen, burgerrechtelijke aansprakelijkheid gebouw en rechtsbijstand gebouw.

Ook zijn er meer specifieke verzekeringen zoals oogstverzekering tegen hagel, verzekeringen tegen ziekte of sterfte van dieren of verzekering tegen machinebreuk. Recent is er de brede weersverzekering bij gekomen.

VLIF-waarborg

Binnen VLIF wordt met 100% Vlaamse middelen waarborg verleend voor investeringen, werkingsmiddelen of herfinanciering. Zie: VLIF-waarborgregeling slechte conjunctuur | Departement

Landbouw & Visserij (vlaanderen.be)

Psychosociaal welzijn is een sterk aandachtspunt voor de VR. In mei 2022 lanceerde de Vlaamse minister van Landbouw een actieplan om het mentaal welzijn bij landbouwers te verhogen.

De vzw Boeren op een Kruispunt ondersteunt sinds 2007 boeren en tuinders in nood. De vzw heeft tot doel boeren te begeleiden bij financiële, economische, psychologische, technische of sociale problemen.

N05 - Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal

De detailnoden voor afzet en vermarkting zijn voor de sectoren, buiten de sectoren groenten en fruit en bijenteelt, niet specifiek via sectorale interventies aangepakt. Ze worden wel via generiekere GLB-interventies opgepikt (zie interventielogica), alsook onder N06 (zie SpD 3).

N06 - Ketenpositie versterken door samenwerking

Het GLB-SP zet op diverse manieren direct en indirect in op een versterkte positie van de landbouwer in de keten.

Daarbuiten zijn er nog een aantal initiatieven die bijdragen aan N06.

In 2021 ontstond er op EU initiatief meer transparantie in de voedselvoorzieningsketen. Producentenprijzen werden voorheen al sterk gemonitord, maar nu noteren lidstaten voor heel wat producten ook de aankoopprijzen van afnemers. Voor het eerst publiceert de Vlaamse overheid niet louter prijs- en marktgegevens over de ruwe landbouwproducten, maar ook gegevens over verwerkte producten (bv zuivel, suiker...).

Sinds 2009 is er structureel overleg tussen de schakels van de Belgische agrovoedingsketen, het zogenaamde 'ketenoverleg'. Dit overleg kwam op vrijwillig initiatief van alle schakels uit de keten die de noodzaak onderkenden om problemen onderling, op interprofessioneel niveau, uit te klaren. Het ketenoverleg bestaat uit voorzitters/ondernemers van de koepelorganisaties van veevoederproducenten (BEMEFA), landbouwers (geclusterd in Agrofront), producenten van levensmiddelen (FEVIA), handel (COMEOS), … Om problemen in de toekomst beter te beheersen, wensen de organisaties de samenwerking in de keten te verbeteren en goede commerciële relaties te stimuleren tussen alle operatoren met vrijwaring van de contractuele vrijheid. Er is in de schoot van dit ketenoverleg een gedragscode opgesteld voor faire relaties tussen aanbieders en kopers in de agrovoedingsketen.

Rond level playing field en oneerlijke handelspraktijken (UTP) gebeurt er veel op EU vlak, buiten het GLB. In 2019 werd Richtlijn (EU) 2019/633 van het Europees Parlement en de raad van 17/4/2019 inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen aangenomen. Deze UTP-richtlijn werd in Belgisch recht omgezet op 28/11/2021 (de "UTP-wet"). De Belgische wetgeving gaat verder dan de EU-Richtlijn op 2 vlakken: de maximumbetalingstermijn voor niet-bederfelijke agrovoedingsproducten bedraagt 30 dagen ipv 60 dagen en het principe dat een afnemer een bestelling niet binnen 30 dagen kan annuleren geldt ook voor niet-bederfelijke agrovoedingsproducten.

Daarnaast bevat het Wetboek van economisch recht ook een lijst van "grijze" praktijken die zijn toegestaan als de leverancier en de afnemer die vooraf op duidelijke en ondubbelzinnige wijze overeenkomen. (zie bijlage SWOT SpD3).

N07 - Koolstofopbouw en Vermindering broeikasgassen

Het GLB zet sterk in op N07. Via diverse ecoregelingen, AMKM, investeringsmaatregelen en de GMO groenten en fruit wordt gestreefd om de koolstofopbouw in landbouwareaal te verbeteren en emissie van broeikasgassen door landbouwactiviteiten te verminderen. Via kennisuitwisseling en innovatie worden landbouwers gestimuleerd om meer in te zetten op klimaat.

N07 is veel breder dan enkel landbouw en ook binnen de landbouw is dit zeer complex en multifactorieel. Hierdoor is het niet mogelijk N07 volledig aan te pakken binnen het GLB-SP alleen.

Zo wordt de druk veroorzaakt door de veestapel ook aangepakt in het (bestaande en nog in opmaak zijnde) regulerend beleid, via milieuvergunningen, nutriëntenemissierechten, mestactieplan, Programmatorische Aanpak Stikstof… .

-*Vergunningsbeleid*

In VL wordt gewerkt met een omgevingsvergunning voor het bouwen, verbouwen, slopen, … van een bouwproject. Afhankelijk van de activiteit bevat de omgevingsvergunning ook voorwaarden voor het exploiteren van de inrichting of activiteiten. Dit is geregeld in het Vlaams Reglement betreffende de Milieuvergunning (VLAREM) en is het uitvoeringsbesluit van het Vlaamse milieuvergunningsdecreet.

Hoofddoel van VLAREM is het voorkomen en beperken van hinder, milieuverontreiniging en veiligheidsrisico's van bedrijven en handelszaken. Het bevat een lijst van 3 klassen van inrichtingen op basis van op hun impact op het milieu.

VLAREM bepaalt dat de exploitant van ingedeelde inrichtingen steeds de beste beschikbare technieken (BBT) moet toepassen ter bescherming van mens en milieu. De BBT vormen de referentie voor de vaststelling van de algemene, sectorale en bijzondere vergunningsvoorwaarden.

Voor het houden van dieren legt het VLAREM-reglement een reeks voorwaarden en verplichtingen op zoals de uitvoering van de stal, een verplichte minimale mestopslagcapaciteit, verbods- en afstandsregels, ammoniakemissiearm bouwen,...

-*Nutriëntenemissierechten (NER)*

NER zijn individuele en verhandelbare rechten die op basis van mestproductie bepalen hoeveel dieren in een bedrijf mogen worden gehouden. De NER dienen om het mestoverschot te beperken, door het voorkomen van een stijging van het aantal dieren, in de mate van het mogelijke zonder afbreuk te doen aan de groeikansen van de bedrijven.

De NER worden toegekend aan een 'landbouwer'. Er zijn 4 soorten: NER-DR (runderen), NER-DV (varkens), NER-DP (pluimvee) en NER-DA (andere).

Het blijft mogelijk om een bedrijf uit te breiden via overname van NER van andere bedrijven. De landbouwer die NER overneemt van een bepaalde diersoort mag die niet gebruiken voor een andere diersoort.

Uitbreiding was tussen 2008 en 2021 mogelijk door bijkomende NER te ontvangen na bewezen mestverwerking. Deze NER-MVW zijn niet verder overdraagbaar. Om te voorkomen dat de veestapel verder groeit, heeft de VR op 18/3/2022 beslist om de mogelijkheid om uit te breiden via NER-MVW op te heffen vanaf 2022. (BVR van 18/3/2022 tot wijziging van de VLAREME van 28/10/2016 wat betreft de stopzetting van de bedrijfsontwikkeling na bewezen mestverwerking).

-*Mestactieplan (MAP)*

In het Vlaamse mestbeleid is een versterkte gebiedsgerichte werking opgenomen. Om te komen tot een goeie kwaliteit van oppervlakte- en grondwater werden alle afstroomzones ingedeeld in 4 gebiedstypes (GT). In GT0 is de waterkwaliteit in orde. In de GT1, 2 en 3 is er nog een afstand tot het bereiken van de doelstellingen van de nitraatrichtlijn en de KRW. In GT3 is de doelafstand het grootst.

Voor het oppervlaktewater wordt gekeken naar de gemiddelde nitraatconcentraties van alle MAP-meetpunten in een bepaalde afstroomzone. Doelstelling is dat deze gemiddelde waarde lager moet zijn dan 18mg nitraat/l oppervlaktewater.

Hiertoe neemt de landbouwer specifieke maatregelen rond inzaai vanggewassen, bemestingsnormen,… op zijn percelen, afhankelijk van het GT waarin die percelen gelegen zijn. Ook rond transport van vloeibare dierlijke mest zijn er beperkingen en het invullen van een digitaal kunstmestregister is verplicht voor handelaars en landbouwers.

Een landbouwer kan ook kiezen om 'equivalente maatregelen' toe te passen op zijn/haar bedrijf indien (1 van) de basismaatregelen moeilijk implementeerbaar zijn op het bedrijf (Bv: niet-nitraatgevoelige

hoofdteelten op 80% van het bouwland, inzaai onbeteelde stroken, afvoer oogstresten, …)

-*Programmatorische Aanpak Stikstof (PAS):*

Het PAS-akkoord van feb 2022 zal worden vertaald in de daar op betrekking hebbende regelgeving, bv MAP, en leiden tot de nodige wetgevende initiatieven. Het akkoord beoogt een forse vermindering van de emissies in alle veeteeltsectoren door vermindering van de uitstoot bovenop het luchtbeleidsplan voor de varkens- en pluimveesector (-60%), de rundveesector (-15%) en de mestkalversector (-20%), door daling van de veestapel en/of technische oplossingen. Ook is er een verplichte stopzetting van alle piekbelasters tegen 2025 (rode bedrijven) en een vrijwillige stopzetting van de oranje bedrijven.

Een stopzettingsregeling voor varkenshouders met een hoge piekbelasting zal mede voorzien in een daling van de varkensstapel met 30% tegen 2030. De VR keurde op 24/6/2022 principieel een besluit goed dat de regels bepaalt met betrekking tot deze oproep tot vrijwillige stopzetting. Het besluit is aangemeld bij de COM.

Door het ingrijpen op de beschikbare rechten voor het houden van vee (NER), een daling van de emissie en het uitfasering van oude, niet emissie-arme stallen, zal de uitvoering van het PAS-akkoord een impact hebben op omvang van de veestapel.

Er is een budget voor flankerend beleid voorzien van 3,65 miljard euro tot 2030.

Naast regulerend beleid zijn er stimulerende maatregelen. In 2019 werd het convenant Enterische Emissies Rundvee geïntroduceerd in samenwerking met de sector om de enterische emissies van rundvee met 19% te verminderen tov 2005. Het convenant beoogt de enterische emissies te verlagen via marktgerichte en -gestuurde initiatieven, aangevuld met sensibiliserend en stimulerend overheidsbeleid Indien de realisatie van deze bottom-up sectormaatregelen tussentijds (in 2025) niet op schema zit richting 2030, zal de Vlaamse overheid zelf normerende beleidsmaatregelen uitvaardigen om de reductiedoelstellingen te verzekeren. In dit convenant zijn naast voedermaatregelen (interventie 1.17) ook maatregelen rond bedrijfsmanagement (langleefbaarheid, vervanging, optimale jongvee-opfok) en genetica (dubbeldoelrunderen en doordacht gebruikskruisigingen) opgenomen. De maatregelen rond bedrijfsmanagement en genetica krijgen geen financiële steun vanwege de win-win situatie voor de bedrijfseconomische kansen voor het landbouwbedrijf, maar worden wel sterk gestimuleerd vanuit de overheid en sector. De voedermaatregelen krijgen via het GLB-SP wel financiële steun door de extra kosten die deze maatregelen met zich meebrengen. Verder zetten we in op onderzoeksprojecten, advies, sensibilisering, … om de sector te stimuleren om de maatregelen op te nemen.

In 2012 werd het Vlaams Klimaatfonds in het leven geroepen. Dit creëert het nodige financieel kader voor een ambitieus langetermijnbeleid inzake klimaat. Dit fonds wordt gespijsd met o.m. opbrengsten uit de veiling van EU emissierechten. Hieronder enkele maatregelen die voor landbouw gefinancierd werden vanuit het Vlaams Klimaatfonds (het vermelde budget betreft enkel het klimaatfonds; soms is er nog aanvullende financiering):

totaaloverzicht periode 2013-2020:

https://www.energiesparen.be/sites/default/files/atoms/files/Gedetailleerde_rapportering_klimaatmaatregelen_VKF_tem2020%20%28002%29.pdf)

Project Enerpedia 2.0 (€390.000) + Enerpedia 3.0 (€399.118) + Enerpedia 4.0 (€500.000):

Innovatieve technieken voor broeikasgasreducties, energiebesparing en hernieuwbare energie worden getest en gepromoot, met als doel deze vlotter ingang te doen vinden in de verschillende deelsectoren van de land- en tuinbouw. Er wordt ingezet op technologieën die nog een ontwikkelingspotentieel hebben, zoals micro- en pocketvergisting, kleine windturbines, zonneboilers, actief ontvochtigen met warmterecuperatie in serres, bewaring en koeling van land- en tuinbouwproducten en warmtepompen.

Meer informatie: www.enerpedia.be

Pilootproject restwarmte in glastuinbouwcluster: €1,9 miljoen

Dit is een eenmalige subsidie aan de afvalintercommunale MIROM Roeselare voor de realisatie van een

warmtenet tussen de verbrandingsinstallatie en de glastuinbouwcluster Roeselare-West. Met het warmtenet, incl. randinfrastructuur, wordt restwarmte uit de huisvuilverbrandingsoven van MIROM Roeselare geleverd aan glastuinbouwcluster Roeselare-West. Van de globale energiebehoefte van 90 GWh die normaal wordt ingevuld met fossiele brandstoffen, kan voortaan 60 GWh aangeleverd worden door restwarmte van de verbrandingsoven. De uitstootreductie van CO2 tot 2020 wordt op 112.500 ton geraamd.

Investeringssteun voor kleinschalige vergisting op landbouwbedrijven: €2,25 miljoen

(co- en/of aanvullende financiering van de GLB-interventies VLIF productieve investeringen)

In een pocketvergister vindt in een zuurstofloze omgeving een vergistingsproces plaats waarbij organische stoffen uit mest worden omgezet naar biogas. Het biogas wordt gebruikt als brandstof in een motor die een generator aandrijft die elektriciteit produceert. Zo krijgen we groene elektriciteit gewonnen uit biomassa. De verwachte CO2-reductievermindering tot 2020 bedraagt ± 440.000 ton

Bijkomende broeikasgasemissiereducerende maatregelen door het VLIF: €11, 1 miljoen

(co- en/of aanvullende financiering van de GLB-interventies VLIF productieve investeringen)

Alle investeringen op landbouw- en bepaalde agrovoedingsbedrijven met het oog op energiebesparing, hernieuwbare energie, reductie lachgas en methaan… krijgen een klimaatcode en kunnen uit het klimaatfonds ge(co)financierd worden.

Cofinanciering EFRO project "glitch": innovatieve koolstofarme glastuinbouw: €469.551

Dit project brengt de glastuinbouwsector en de hightech samen om energie-efficiënte en klimaatneutrale technologieën te realiseren op bedrijven. GLITCH zet in op de ontwikkeling van innovatieve energie-efficiënte en klimaatneutrale teelttechnieken en -systemen in de glastuinbouw. Door intense samenwerking willen de 13 Vlaamse en Nederlandse partners tot concrete innovaties komen met een duidelijke invloed op CO2-reductie. Ze beogen diverse thema's rond energiegebruik in teelt van tomaat, sla, komkommer, aardbei en paprika.

Onderzoek landbouw klimaat (ilvo-elk expertisecentrum landbouw en klimaat): €1 miljoen

Het Expertisecentrum Landbouw & Klimaat (ELK) van ILVO ondersteunt het beleid en de landbouwsector om adequaat in te spelen op klimaatuitdagingen. Hiervoor oriënteert ILVO-ELK zijn klimaatonderzoek op 2 sporen: klimaatmitigatie- en -adaptatie. Het 1e spoor brengt technologieën en systemen aan die toelaten om de impact van landbouw en visserij op het klimaat te reduceren. Het 2e spoor onderzoekt de mogelijkheden tot aanpassing van de Vlaamse landbouw en visserij aan het wijzigend klimaat. Heel wat maatregelen werken op beide pijlers tegelijk. ILVO-ELK hanteert dan ook het denkkader van "klimaatslimme landbouw" (mitigatie, adaptatie en duurzame productie).

Versnelde kwalitatieve uitrol van de Klimrektool: €325.086 uit het Vlaams Klimaatfonds, €108.363 van het Departement Landbouw en Visserij

Klimrek biedt landbouwers een klimaattraject op maat aan om het bedrijf klimaatvriendelijker en meer klimaatrobuust te maken. Via een klimaatscan krijgen landbouwers inzicht in hun eigen klimaat- en milieu-impact. Het traject bestaat uit een klimaatscan om tot een nulmeting te komen van de klimaat- en milieu-impact van een melkveebedrijf en tot inzichten te komen in de bedrijfsspecifieke verbeterposten. Het traject wordt aangevuld met de klimaatkoers die bestaat uit individuele en/of in groep begeleiding van de melkveehouders, die gepaste klimaatmaatregelen aanreikt en ondersteunt bij de implementatie ervan.

Onderzoek naar mogelijkheden van een koolstoflandbouw markt in VL en ontwikkeling van een geodataplatform (CarbonCounts): €74.948

Doel is met een brede range aan stakeholders een visie ontwikkelen over hoe carbon farming kan georganiseerd worden in VL, wie hiervoor nodig is en welke stappen ondernomen moeten worden. Dit moet toelaten dat toekomstige projecten (privaat en/of publiek) dezelfde certificeringsregels hanteren en eenzelfde wetenschappelijke basis kennen. Door de rol van diverse spelers beter te definiëren zal ook een

betere samenwerking mogelijk zijn en een brede rol van carbon farming sneller bereikt worden (via het lange termijn actieplatform). Ook wordt een geodataplatform ontwikkeld en geïmplementeerd in het Bodempaspoort waarin de gebruiker de koolstofvoorraden per perceel kan simuleren. Er wordt gestreefd om het geodataplatform te laten werken met gegevens die automatisch ingeladen worden in het bodempaspoort, afkomstig van verschillende interne en externe bronnen. In 2021 werden de benodigde gegevens voor de verschillende cases in kaart gebracht, in 2022 zullen deze gegevens verzameld worden in het Bodempaspoort. Ook worden de rekenmodules voor de verschillende cases en het geodataplatform verder op punt gesteld in 2022.

Via het geodataplatform kunnen acties rond koolstoflandbouw worden geregistreerd, gemonitord en de impact ervan op koolstofopslag becijferd. Het project spitst zich toe op 3 cases: koolstofopslag in minerale bodem, agroforestry en kleine landschapselementen.

Pre-ecoregelingen "organische koolstofgehalte in bouwland" en "Voedermanagement": €925.000 + €674,913.

In 2022 werden enkele 1-jarige pre-ecoregelingen gelanceerd met 100% Vlaamse middelen. Bv. 'Organische koolstofgehalte in bouwland' en 'Voedermanagement'.

Ook voor energiebesparing en hernieuwbare energie wordt niet alleen op het GLB gerekend. Het Vlaams Energie en Klimaatplan bevat verschillende maatregelen die ondersteund worden buiten het GLB: Investeringssteun micro-warmtekrachtkoppeling, groene stroom en warmtekrachtkoppeling certificaten, éénmalig verhoogde investeringsaftrek voor energiebesparende investeringen, call voor investeringen in groene warmte en restwarmte, call voor investeringen in kleine en middelgrote windturbines, energiebeleidsovereenkomsten in de glastuinbouw voor het verbeteren van de energie-efficiëntie, …

Een deelnood in N07 omvat het inzetten op bossen. Binnen het GLB werd de keuze gemaakt om enkel interventies op te stellen rond boslandbouwsystemen. De maatregelen bebossing en herbebossing (die in PDPO III opgenomen waren) worden volledig met Vlaamse middelen betaald door de grote administratieve last die cofinanciering via het GLB met zich meebrengt. Ook werd de wetgeving rond bebossing gewijzigd en wordt nu ook een vergoeding uitgekeerd voor het grondwaardeverlies, wat niet compatibel is met de randvoorwaarden voor EU cofinanciering.

Buiten het GLB zijn er mogelijkheden voor steun. Subsidies voor:

- aankoop van gronden voor bebossing, voor lokale besturen en burgers
- bebossing (aanplant zelf)
- herbebossing van een voormalig bosperceel

N08 - Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen

Via de GLB-maatregelen 'ecoteelten', gekoppelde inkomenssteun en 'VLIF investeringssteun' wordt ingezet op het verminderen van afhankelijkheid van externe eiwitten.

De productie van eigen eiwitten sluit aan bij het actieplan Alternatieve Eiwitbronnen (zie bijlage 2 SWOT SpD.4 en 9) en de Vlaamse eiwitstrategie. Deze eiwitstrategie zet in op 6 grote doelstellingen en werd met een stuurgroep met diverse actoren uitgewerkt. De doelstellingen zijn: duurzame diervoeders, duurzame dierlijke productie, meer plantaardige eiwitten, meer nieuwe eiwitten, meer productdiversiteit, inzetten op duurzame eiwitconsumptie. De 1e call voor projecten voor de realisatie van de eiwitstrategie leverde ondersteuning van 19 projecten op.

N09 - Adaptatie aan klimaatverandering

In het GLB zetten diverse maatregelen in op klimaatadaptatie. Verschillende ecoregelingen, AMKM en investeringsmaatregelen zetten in op landbouwbodems en gewassen die resistenter zijn tegen droogte, hitte en wateroverlast.

Net als klimaatmitigatie is N09 veel breder dan enkel landbouw, en is dit ook binnen de landbouw zeer

complex en multifactorieel.

De aanpak voor klimaatadaptatie kadert in het Vlaams Adaptatieplan waarvan de laatste versie afliep in 2020.

In 2020 keurde de VR de 'Blue Deal' goed, een actieprogramma om droogte en waterschaarste op het terrein tegen te gaan. Blue Deal omvat ook acties voor de land- en tuinbouw (zie N16).

Via projectoproepen worden onderzoek en/of pilootcases naar klimaatadaptatie in de landbouw gestimuleerd, bv de projectoproep 'hergebruik restwater' in 2021 (pilootprojecten in kader van de blue deal), VLAIO-LA(landbouw) projecten bv Project HBC.2019.2877 Hitteplan voor de Vlaamse varkenshouderij.

Ook het Expertisecentrum klimaat van het ILVO zet actief in op onderzoek naar klimaatadaptatie.

Via de Brede Weersverzekering en andere risicobeheersinstrumenten, buiten GLB, kunnen landbouwers zich beschermen tegen oogstverlies tgv ongunstige weersomstandigheden. Zie N04.

Inzake bosbranden zet VL sterk in op communicatie en preventie. De diversiteit in de samenstelling van bossen zorgt voor een veel lager risico op bosbranden. Via beheerplannen en subsidies voor (her)bebossing wordt de aanplant van inheemse soorten (vnl loofhout) gepromoot, wat het risico op brand beperkt. In beheerplannen gaat ook aandacht naar de beheerwegen die bij brand ook gebruikt kunnen worden als buffer om de brand tijdig te bestrijden. De bossen zijn dus bereikbaar voor hulpdiensten.

N10 - Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)

N10 is een vrij holistische nood waar vele GLB-maatregelen toe bijdragen.

Een aantal elementen uit N10 wordt ook buiten het GLB aangepakt.

In eerste instantie zorgt het regulerend beleid voor een duurzamere landbouwsector. Heel wat inrichtingen die nodig zijn voor landbouwuitvoering zijn onderhevig aan milieuvergunningen (zie N07).

Voor biologische landbouw worden de ambities opgenomen in het Strategisch Plan Biologische Landbouw. In 2018-2022 zette dit plan in op meer en betere biolandbouw door een nog sterkere focus op de landbouwer zelf. Omschakeling naar en verderzetting van biolandbouw worden ondersteund en aangemoedigd via een sterke focus op onderzoek en innovatie. Op die manier kunnen biolandbouwers zich versterken in hun bedrijfsvoering en kunnen ze toekomstgericht groeien. Ook is het plan gericht op versterking van de ketenwerking via bioclusters – doelgerichte zones waarbinnen diverse actoren worden samengebracht om een lokale dynamiek te ontwikkelen. Biologische boeren, als ambassadeurs voor bio, nemen de omschakelaars en startende boeren mee op sleeptouw via bedrijfsbezoeken, infosessies, netwerkmomenten... Er zijn doelgerichte werkings- en projectsubsidies voor organisaties actief in de biosector en die meewerken aan oa kennisdeling en onderzoek. Het plan legt ook de focus op biolandbouw en agro-ecologie in het landbouwonderwijs zodat studenten een geïnformeerde keuze kunnen maken. Departement Landbouw en Visserij maakte hier jaarlijks 1,4 Meuro voor vrij bovenop de GLB middelen.

Het Strategisch Plan Bio 2023-2027 biedt samen met de biomaatregelen in het GLB-SP het Vlaamse antwoord op het EU Action plan on organic farming. Workshops werden georganiseerd bij landbouwers, onderzoekers en ketendeelnemers. In najaar 2022 zal het ontwerpplan voorliggen op de strategische stuurgroep bio met het oog op lancering tegen 2023.

Al een aantal jaren is er een gezamenlijke promotie van de biosector via het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM). VLAM dient jaarlijks een vraag tot subsidiëring ikv promotie van de biologische landbouw in bij de COM.

Het Luchtbeleidsplan 2030 zorgt voor een geïntegreerde aanpak van luchtverontreiniging. Hierin zijn ook voor de landbouwsector specifieke maatregelen opgenomen. Bv een elektronisch monitoringssysteem op bestaande en nieuwe luchtwassers in varkens- en pluimveestallen, het hoger minimaal verwijderingsrendement voor luchtwassers die nieuw op de markt gebracht worden,...

Rond stikstofemissies (oa ammoniak) wilt het PAS-akkoord een forse vermindering van de emissies door de vermindering van de uitstoot bovenop het luchtbeleidsplan voor de varkens- en pluimveesector (-60%), de rundveesector (-15%) en de mestkalversector (-20%) door daling van de veestapel en/of technische oplossingen. Daarnaast is voorzien in een verplichte stopzetting van alle piekbelasters tegen 2025 ("rode

bedrijven") en een vrijwillige stopzetting van de oranje bedrijven. Er is een budget voor flankerend beleid voorzien van 3,65 miljard euro tot 2030.

Om kringlopen te sluiten is het platform van overheden, bedrijven, middenveld en kenniswereld opgesteld "Vlaanderen Circulair". Op 23/4/2021 keurde de VR het actieplan 'Voedselverlies en biomassa(rest)stromen circulair 2021-2025' goed. Centraal in dit plan staat het sluiten van de kringlopen van voedselverlies en biomassa(rest)stromen. Het steunt op de algemene principes van een circulaire keten en sluit hiermee nauw aan bij ander Vlaamse en EU beleid, bv Vlaams beleidsplan bio-economie, Vlaams voedselbeleid, Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030, Vlaamse klimaatstrategie 2050, Europese strategie bio-economie en de Green Deal. Zie ook N22.

Het doorrekenen van milieukosten in de verkoopprijs van landbouwproducten is een complexe problematiek dat maar in beperkte mate via het GLB kan aangepakt worden (via PO's en BO's). Het ketenoverleg is hierbij een belangrijk element; dit is een structureel overleg sinds 2009 tussen de schakels van de Belgische agrovoedingsketen. Dit overleg kwam er op vrijwillig initiatief van alle schakels uit de keten die de noodzaak onderkenden om problemen onderling, op interprofessioneel niveau, uit te klaren.

N11 - Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water

Binnen GLB wordt op diverse manieren ingezet op water. Ecoregelingen en AMKM stimuleren een betere waterhuishouding van landbouwbodems, minder gebruik van pesticiden, verminderde uitspoelingen/toediening van nutriënten,... Ook andere GLB-interventies (investeringssteun, opleiding en advies, GMO groenten en fruit…) bevorderen duurzaam omgaan met water.

De nood rond open ruimte voor infiltratie gaat verder dan landbouw alleen. Dit wordt aangepakt door ruimtelijke beleid via diverse planningsinstrumenten: ruimtelijk verordenende plannen, verordeningen, verkavelingen, stedenbouwkundige vergunningen en handhavingsinstrumenten. Daarnaast loopt het programma 'Vlaanderen breekt uit' waarbij proeftuinen over ontharding worden uitgevoerd. Ook ontharding in landbouwgebied komt hierbij aan bod. De VR maakt werk van een ruimtelijke omslag en de bouwshift. Doelstelling blijft om het bijkomend ruimtebeslag te reduceren naar 3 ha/dag tegen 2025 en 0 ha/dag tegen 2040. Hiervoor werd in feb 2022 een conceptnota over de bouwshift goedgekeurd op de VR.

Ook de andere aspecten mbt N11 zijn veel breder dan enkel landbouw en zijn ook binnen landbouw zeer complex en multifactorieel. Hierdoor is het niet mogelijk N11 volledig aan te pakken binnen het GLB-SP alleen. Op Vlaamse niveau zijn er meerdere instrumenten waarop het GLB-SP een aanvulling vormt:

Het beleid inzake het behalen van de goede toestand van de waterlichamen gebeurt in eerste instantie vanuit de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas. Deze stroomgebiedbeheerplannen geven uitvoering aan de Europese KRW (2000) en de Overstromingsrichtlijn (2007). Ze bepalen wat VL zal doen om de toestand van waterlopen en grondwater te verbeteren en ons beter te beschermen tegen overstromingen. De stroomgebiedbeheerplannen voor 2022-2027 bevinden zich in de goedkeuringsfase. De waterbeheerders staan in voor de implementatie en realisatie van het gebiedsgerichte beheer. Het gaat vaak over meerjarige initiatieven die uitgevoerd worden buiten het GLB en moeilijk te rijmen zijn met de uitvoeringstermijnen voor de interventies van de landbouwfondsen (bv N+2-regel bij ELFPO).

De KRW vormt ook het richtinggevend kader voor het mestbeleid dat reductiedoelen voor nutriënten bevat. Dit is uitgewerkt in het Mestacteplan (MAP). Ook het systeem van de nutriëntenemissierechten (NER), het stikstofbeleid (PAS) en vergunningsbeleid pakken deze problematiek aan. Meer informatie over MAP, NER, PAS en het vergunningsbeleid: zie N07.

Op gebied van gewasbeschermingsmiddelen zorgen het NAPAN en het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik 2023-2027 voor het verbeteren van de waterkwaliteit. Het NAPAN (Nationaal Actie Plan d'Action National) omvat alle gecoördineerde plannen inzake pesticiden in België. De acties van het Vlaamse Gewest inzake landbouw voor de periode 2023-2027 zullen deel uitmaken van het geïntegreerd,

gemeenschappelijk uit te voeren Nationaal Actie Plan dat door het Federaal niveau (NAPAN 2023–2027) zal voorgelegd worden aan de COM. Naast de acties van VL zijn er ook federale acties die bijdragen tot een daling van (het risico bij) het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in België.

Land- en tuinbouwers zijn vanaf 2014 verplicht om de principes van Integrated Pest Management (IPM) toe te passen volgens de EU richtlijn 2009/128 betreffende een duurzaam gebruik van pesticiden. Alle landbouwers moeten zich aansluiten bij een onafhankelijk controleorganisme, die driejaarlijks een IPM-audit uitvoert op aangesloten bedrijven. Enkel erkende gewasbeschermingsmiddelen (GBM) mogen worden toegepast. Elke professionele gebruiker, distributeur of voorlichter moet beschikken over een fytolicentie: dit is een certificaat van de federale overheid dat aangeeft dat hij op een correcte manier met GBM en toevoegingsstoffen kan omgaan. Verder is een juiste spuittechniek belangrijk bij gewasbescherming daar dit bijdraagt tot een betere verdeling van de GBM. Door een efficiëntere toepassing komen minder GBM in de omgeving terecht. Jaarlijks worden geactualiseerde, gedetailleerde IPM-richtlijnen per subsector gepubliceerd.

Via de Blue Deal zet VL in op risico's op watertekort en wateroverlast. Dit is ook gelinkt aan het Vlaams Klimaat Adaptatieplan 2021-2030.
Budget 343 Meuro (incl. Europees Herstelplan). Vanaf 2023 komt er nog extra 150 Meuro voor de Blue deal en 100 Meuro voor uitvoering van Stroomgebiedbeheerplannen.

Het geïntegreerde programma Water-Land-Schap (15 Meuro) dient om problemen met water in landelijke gebieden in onderlinge samenhang op te lossen, in samenwerking met gebruikers van het gebied (landbouwers, bedrijven, bewoners, landschapsbeheerders). De beoogde output is een sterkere landbouw, duurzame watervoorraad, goede waterkwaliteit, opvang van teveel aan water zowel in bebouwde omgeving als in natuurlijke systemen en een sterker landschap in het gebied. Het programma houdt daarbij rekening met de extra stress die de klimaatverandering op het watersysteem zal zetten.
Ook ikv Vlaanderen Circulair is er de werkagenda Water actief en worden werkpaden uitgestippeld om hergebruik van afvalwater te stimuleren en te faciliteren.

N12 - Nood aan productieve en veerkrachtige bodems
N12 is veel breder dan enkel landbouw en is binnen landbouw zeer complex en multifactorieel. Hierdoor is het niet mogelijk N12 volledig aan te pakken binnen het GLB-SP alleen. Maar er zijn op Vlaamse niveau meerdere instrumenten waarop het GLB-SP een aanvulling vormt.
GLB-interventies pakken de erosieproblematiek aan op niveau van de individuele landbouwer. In het Erosiebesluit zijn ook maatregelen op niveau van lokale overheden mogelijk. Gemeentes kunnen steun krijgen voor de opmaak van een gemeentelijk erosiebestrijdingsplan, waarin de prioritaire knelpunten geïdentificeerd worden en brongerichte maatregelen zijn opgenomen om de erosieknelpunten aan te pakken. Deze brongerichte maatregelen kunnen bv kleinschalige erosiebestrijdingswerken zijn, bv bufferen water- en sedimentafvoer zo hoog mogelijk in het stroomgebied. Voor uitvoering van deze werken kan de gemeente steun krijgen. Ook kan een gemeente subsidie krijgen voor begeleiding door een erosiecoördinator die instaat voor de uitvoering van gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen. Bijna alle erosiegevoelige gemeenten hebben een erosiebestrijdingsplan laten opmaken en laten zich ondersteunen door een erosiecoördinator. 64 gemeenten hebben al subsidies verkregen voor het uitvoeren van erosiebestrijdingswerken. Subsidies werden aangevraagd voor in totaal 274 erosiebestrijdingsmaatregelen. In 2020 werd 1.5 Meuro subsidies toegekend voor het uitvoeren van erosiebestrijdingswerken.

In juli 2021 is een bodemkoolstofmonitoringsmeetnet opgestart. Over een periode van 10 jaar zullen bodems onder alle landgebruiken (akkerland, grasland, bos, natuur en residentieel) incl. bodems in waterrijke gebieden en (half-)natuurlijke graslanden en bodems beheerd door overheden, lokale besturen en burgers (tuinbodems, parken, bermen,...) bemonsterd worden.

De preventie en aanpak van bodemverontreiniging wordt aangepakt door de Openbare Vlaamse

Afvalstoffenmaatschappij (ism Departement Landbouw en Visserij en Departement Omgeving). Recente projecten zijn bv de EU projecten Life Narmena en Resanat. Deze zetten in op natuurgebaseerde oplossingen voor (water)bodemverontreiniging.

N13 - Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur

In het GLB-SP wordt binnen de beschikbare middelen op meerdere manieren ingezet op natuur en biodiversiteit, bv. het verbeteren van de toestand van soorten en habitats, het verbinden van natuur in het sterk versnipperde VL, behoud van lokale veerassen, … Maar, net als de andere noden binnen SpD 4, 5 en 6 gaat N13 breder dan enkel landbouw en is dit ook binnen de landbouw complex en multifactorieel. Het GLB zal bijgevolg maar een stukje van de gehele nood aanpakken.

VL kent een sterk regulerend beleid dat de natuur en biodiversiteit beschermt. Het natuurdecreet regelt het gebiedsgericht beleid van de Vlaamse overheid en bevat regels inzake het Vlaams Ecologisch Netwerk, het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk, de natuurreservaten, de speciale beschermingszones, verwerving van terreinen, natuurinrichting en natuurrichtplannen.

Het Soortenbesluit van 15/5/2009 voorziet in de gedeeltelijke omzetting van de Vogel- en Habitatrichtlijn en biedt de mogelijkheid om soortenbeschermingsprogramma's vast te stellen. Dit soort programma's wordt in overleg met de betrokken doelgroepen opgesteld en omvat een aantal maatregelen om ervoor te zorgen dat een soort (of meerdere soorten) binnen VL in een gunstige staat verkeren. Een soortenbeschermingsprogramma wordt door de minister vastgesteld en loopt 5 jaar. Daarna kan het op basis van een evaluatie worden verdergezet, al dan niet met de nodige aanpassingen (https://natuurenbos.vlaanderen.be/dieren-en-planten/soortenbescherming/soortenbeschermingsprogrammas-sbps).

Het Prioritair Actiekader (PAF) 2021-2027 (incl. doelstellingen en budgetten) is te vinden op: https://natuurenbos.vlaanderen.be/sites/default/files/documenten/PAF_Natura%202000_Vlaanderen_2021-2027.pdf

Het beheer en de functies van Vlaamse bossen wordt voornamelijk bepaald door het Bosdecreet van 13/6/1990. Via het bosuitbreidingsplan wilt VL 4.000 ha extra bos bereiken tegen 2024 en worden voorbereidingen getroffen voor realisatie van 10.000 ha extra bos tegen 2030.

Ook de regulerende instrumenten met een direct effect op het milieu zijn relevant voor de biodiversiteit: het vergunningsbeleid, MAP, het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik, PAS (met het doel het planmatig terugdringen van de stikstofdepositie op de speciale beschermingszones), … Zie N07 en N11.

Naast het reguliere beleid kent het Vlaamse Agentschap voor Natuur en Bos subsidies toe voor het verbeteren van natuur, bos en biodiversiteit.

Overzicht (meer info op https://natuurenbos.vlaanderen.be/subsidies):

Subsidies voor aankoop van grond:

- Aankoop gronden bebossing - lokale besturen
- Aankoop gronden erkenning als natuurreservaat
- Projectoproep aankoop gronden bebossing – bossencompensatiefonds

Subsidies voor bebossing en herbebossing

Subsidies voor het oprichten, beschermen en onderhouden van natuur:

- Eenmalige subsidie voor de opmaak en wijziging van een natuurbeheerplan
- Jaarlijkse subsidie om een terrein toegankelijk te maken en te houden
- Jaarlijkse beheersubsidie voor het realiseren van natuurstreefbeelden

- Aanvullend bij de basissubsidie kan een jaarlijkse subsidie verkregen worden voor de omvorming van homogeen uitheems bos naar een bosnatuurstreefbeeld
- Aanvullend bij de basissubsidie kan een jaarlijkse subsidie verkregen worden voor het behoud en de verbetering van de soorten
- Aanvullend bij de basissubsidie kan een jaarlijkse subsidie verkregen worden voor de opvolging van resultaatsindicatoren, zoals vastgelegd in het natuurbeheerplan
- Enkel voor terreinen met een natuurbeheerplan type 4 (erkend natuurreservaat) kan aanvullend bij de basissubsidie een jaarlijkse subsidie verkregen worden voor het bereiken en nastreven van onbeheerde climaxvegetaties

Projectsubsidies voor een toegankelijke, veerkrachtige en biodiverse natuur:

- Projectoproep Soorten
- Projectoproep Openstelling
- Projectoproep Natuur in je Buurt
- Projectoproep Natuur in je School

Overige subsidies:

- Preventieve maatregelen wolf (Subsidies, advies en hulp voor het plaatsen van wolfwerende omheiningen)
- Subsidiemogelijkheden Vlaamse Rand (om meer toegankelijk groen in de rand rond Brussel te realiseren)
- Bescherming nesten en jongen broedvogels (Compensatieregeling voor de bescherming van een aantal bedreigde vogelsoorten die in VL kunnen broeden op landbouwpercelen die niet in natuurbeheer zijn)
- Groenjobs (Subsidies voor het inzetten van milieu- en natuurwerkers voor onrendabele werken in natuur, bos, groen en landschappen)
- Wildbeheer (Erkende wildbeheereenheden kunnen jaarlijks subsidies ontvangen van de Vlaamse overheid)
- Projectoproep preventie everzwijnschade (Subsidies voor lokale overheden voor projecten die gericht zich op het vermijden van schade bij particulieren en op het openbaar domein (bv. sportvelden)

Er is een brede waaier aan subsidies voor natuur en biodiversiteit buiten het GLB. In het GLB-SP werden interventies gekozen die aanvullend een relevante meerwaarde kunnen betekenen. Het gaat dan niet alleen om AMKM gericht op soorten of investeringen in natuurgebieden of ifv het natuurnetwerk, maar ook over milieu-interventies die belangrijk zijn voor een hogere biodiversiteit (vb bufferstroken, verminderd gebruik nutriënten of gewasbescherming, ….).

Buiten het GLB zetten een groot aantal verenigingen in op het behoud van genetische diversiteit voor de landbouw. VL kent een groot aantal fokkersverenigingen die zich bezighouden met de selectie en veredeling van gangbare en economisch belangrijke landbouw- en huisdierrassen. Er zijn ook verenigingen erkend voor het bijhouden van registers of stamboeken van een aantal inheemse rassen. De basiswerking van deze fokkersverenigingen wordt ondersteund door jaarlijkse Vlaamse subsidies. Daarnaast zijn er ook vaak onderzoeksprojecten in het kader van de fokkerij die met Vlaamse middelen ondersteund worden.
De vzw Steunpunt Levend Erfgoed is erkend voor het bijhouden van stamboeken van 10 zeldzame schapenrassen en 2 geitenrassen. Zij organiseert en voert programma's uit voor de genetische verbetering en instandhouding van deze rassen. Hun werking wordt ondersteund door de Vlaamse overheid.

Wat de plantgenetische diversiteit betreft, zijn er een aantal belangrijke collecties in eigendom of onder beheer van de Vlaamse overheid en aangemeld binnen het Multilateraal Systeem van het Internationaal

Verdrag inzake Plantgenetische Hulpbronnen in Voeding en Landbouw:

- Wilde bonencollectie (*Phaseolae/Phaseolinae*) van de Plantentuin Meise;
- De collectie voedergewassen (*Beta, Brassica, Lolium, Trifolium*) van het ILVO;
- De collectie van *Malus sylvestris* van het INBO.

Het behoud van de grote diversiteit aan lokale hoogstamfruitrassen wordt via een Vlaamse subsidie aan de Nationale Boomgaardenstichting vzw verzekerd.

N14 - Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap

Rond landschappen wordt in het GLB-SP op meerdere manieren ingezet, al ligt opnieuw het zwaartepunt buiten het GLB.

Het reguliere beleid rond de bescherming van landschappen in VL valt onder het Onroerenderfgoeddecreet en uitvoeringsbesluiten. Sinds dit Onroerenderfgoeddecreet kunnen landschappen worden beschermd als cultuurhistorisch landschap omdat ze erfgoedwaarde bezitten en van algemeen belang zijn.

Na de definitieve bescherming kan men van het Vlaamse Agentschap Onroerend Erfgoed financiële steun krijgen voor werkzaamheden en beheersmaatregelen die noodzakelijk zijn voor behoud of herwaardering van de erfgoedkenmerken van het beschermd cultuurhistorisch landschap. Voor een premie voor werken in een beschermd cultuurhistorisch landschap is een goedgekeurd beheersplan nodig. Heel wat steden, gemeenten en provincies geven premies of andere ondersteuning voor het behoud en beheer van erfgoed op hun grondgebied.

Er zijn nog andere instanties die alternatieve financiering aanbieden:

- De erfgoedrekening van Herita (https://www.onroerenderfgoed.be/herita-erfgoedrekening).

Herita mag fiscale attesten uitreiken om potentiële donateurs te stimuleren om via een gift een erfgoedproject financieel te steunen.

- Projectoproepen en andere ondersteuningsfondsen van de Koning Boudewijnstichting (https://www.kbs-frb.be/nl).
- Alternatieve financiering begeleid door de Vlaamse Erfgoedkluis.

VL kent 16 Regionale Landschappen (RL). Elk RL is een vzw waarin provincie en gemeenten samenwerken met middenveldorganisaties op het gebied van landbouw, natuur, erfgoed en recreatie. Belangrijke partner is ook de Vlaamse overheid, omdat de regionale landschappen Vlaams beleid uitvoeren rond o.a. biodiversiteit, water, klimaatbuffering, erfgoed en recreatie. Financiering gebeurt vanuit gemeenten, provincies, de Vlaamse overheid en projectwerking. Het werkingsgebied van een RL bestaat uit meerdere gemeenten of delen van gemeenten. Zowat elke gemeente in Vlaanderen maakt deel uit van een RL. Een RL werkt aan de versterking van de kwaliteit van de natuur in een regio en aan de promotie en uitstraling, bv de verbetering van de mogelijkheden voor fietsen en wandelen in aantrekkelijke landschappen. Meer info: Welkom - Regionale Landschappen

In oktober 2022 werd het houtkantenplan gelanceerd: Houtkantenplan (vlaanderen.be), met als doel het netwerk van houtkanten kwalitatief en kwantitatief te versterken voor een klimaatbestendig en biodivers platteland en dit vanuit een geïntegreerde en sectoroverschrijdende benadering.

Subsidies voor het beheer en onderhoud van landschappen zijn er op verschillende niveaus. Grootschalige projecten, bv herbebossen, worden gesubsidieerd door ANB (zie hoger). Ondersteuning voor het herstel en de aanleg van houtige landschapselementen, hoogstamboomgaarden en knotbomen voor particulieren gebeurt vaak op lokaal (provinciaal of gemeentelijk) niveau.

In het landschap komen ook waardevolle landschapselementen voor, die landbouwers of particulieren aanleggen en/of onderhouden, maar waarvoor men geen steun aanvraagt.

N16 - Behoud van open ruimte en landbouw

Diverse GLB-interventies zetten in op N16, bv via LEADER en 'VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf'.

Niet alle aspecten van N16 worden volledig behandeld door deze interventies. Deze komen buiten het GLB aan bod.

Via het transversaal plattelandsbeleid zet de VLM in op het revitaliseren van het platteland met als doel:

- Stimuleren van duurzaam ondernemerschap in een circulaire plattelandseconomie
- Verhogen van leefbaarheid en levendigheid van dorpen
- Versterken van landschapskwaliteit en biodiversiteit

De leefbaarheid omvat het verbeteren van de woonomgeving, stimuleren van het sociaal leven, aanbieden van voldoende voorzieningen en beleidsbetrokkenheid van de burgers,... Het Vlaams plattelandsbeleid zet in op een 3D dorpenbeleid: dorpsparticipatie (stimuleren van participatie en co-creatie van burgers), dorpshuizen (voorzieningen op maat van het dorp incl. ruimte voor ontmoeting) en dorpsruimte (duurzame ontwikkeling van de publieke ruimte in een dorp met oa luwteoases en gestoeld op de principes van kwalitatieve kernversterking).

Als aanvulling op LEADER is er via het Vlaamse transversale plattelandsbeleid vanaf 2023 jaarlijks 1,4 Meuro voor

- sensibilisering van en kennisopbouw en -uitwisseling bij lokale besturen en plattelandsactoren binnen de 3 bovenvermelde thema's
- pilootprojecten die innovatieve oplossingen voor de 3 thema's verder onderzoeken en opschalen
- werkings- en projectsubsidies voor realisaties die bijdragen aan de 3 thema's.

Plattelandsgemeenten met een lage fiscale draagkracht hebben via het Vlaams Fonds ter stimulering van (groot-)stedelijke en plattelandsinvesteringen bijkomende middelen ter beschikking om te investeren in vaste materiële activa zoals onderhoud en herstel van wegen, aanleg van fietspaden, renovatie van gemeentelijk gebouwen, bouw van nieuwe scholen, monumentenzorg, … Jaarlijks wordt via dit fonds 7,5 Meuro geïnvesteerd in het platteland.

Deze thema's kunnen ook vallen onder de scope van andere EU en/of nationale programma's (EFRO, Interreg,...).

Geïntegreerde gebiedsgerichte projecten worden gerealiseerd via landinrichting, natuurinrichting en ruilverkaveling. VLM realiseert daarin concrete uitvoeringsmaatregelen die de aanwezige open ruimte functies (landbouw, natuur, bos, recreatie,…) ondersteunen, het fysisch systeem en de landschappelijke structuur versterken, de omgeving verbeteren en toegankelijk maken voor de omwonenden.

De Blue Deal is een investeringspakket van 343 Meuro (met ook middelen uit Europees Herstelplan) waarmee VL de strijd tegen waterschaarste en droogte aangaat. Blue Deal werkt aan structurele oplossingen door samen te werken op verschillende fronten, op het terrein en via wetgeving, onderzoek, monitoring, communicatie en sensibilisering.

Het geïntegreerd programma Water-Land-Schap (15 Meuro) beoogt het oplossen van waterproblemen in landelijke gebieden, in nauwe samenwerking met de gebruikers van het gebied zoals landbouwers en bedrijven, bewoners en landschapsbeheerders. Doel van het programma is een sterkere landbouw, duurzame watervoorraad, goede waterkwaliteit, opvang van teveel aan water zowel in bebouwde omgeving als in natuurlijke systemen en een sterker landschap in het gebied. Hierbij wordt rekening gehouden met de extra stress die klimaatverandering op het watersysteem zal zetten.

Een groot gedeelte van de deelnood rond ruimtelijke ordening op het platteland wordt via regulerend beleid behandeld.

N17 - Leefbaarheid op het platteland

LEADER zet in op de economische leefbaarheid, via het stimuleren van een duurzame plattelandseconomie, en op de ecologische en sociale aspecten van leefbaarheid, met inbegrip van inclusiviteit. Het aspect leefbare en inclusieve dorpen wordt ook gedeeltelijke aangepakt via de OP's Groenten en Fruit.

Niet alle aspecten van N17 worden volledig behandeld in het GLB. Duurzame mobiliteit op het platteland is erg breed en valt grotendeels onder het Vlaamse beleidsdomein Mobiliteit en Openbaar Werken. Het spoorvervoer valt onder de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer. Via het decreet basisbereikbaarheid en de implementatie ervan wil VL een nieuwe mobiliteitsvisie realiseren die inzet op efficiënter openbaar vervoer, afgestemd op het fiets- en wegennetwerk, via combinaties van vervoersmiddelen.

Via het transversaal plattelandsbeleid zet VLM in op het revitaliseren van het platteland met als doel:

- Stimuleren van duurzaam ondernemerschap in een circulaire plattelandseconomie
- Verhogen van leefbaarheid en levendigheid van dorpen
- Versterken van landschapskwaliteit en biodiversiteit

De dimensies van leefbaarheid zijn verkeersveiligheid, mobiliteit, verbeteren van de woonomgeving, stimuleren van het sociaal leven, aanbieden van voldoende voorzieningen en beleidsbetrokkenheid van de burgers. Het plattelandsbeleid zet hiertoe in op een 3D dorpenbeleid (zie N16).

Als aanvulling op LEADER is er via het Vlaamse transversale plattelandsbeleid vanaf 2023 jaarlijks 1,4 Meuro voor

- sensibiliseren van & kennisopbouw en -uitwisseling bij lokale besturen en plattelandsactoren binnen de 3 bovenvermelde thema's
- pilootprojecten die innovatieve oplossingen voor de 3 thema's verder onderzoeken en opschalen
- werkings- en projectsubsidies voor realisaties ikv de 3 thema's.

Deze thema's kunnen ook vallen onder andere EU en/of nationale programma's (ESF+, EFRO, Interreg..).

Een Vlaamse breedbandplan kan opgesteld worden als aanvulling van het federale breedbandplan. Zodra het federale plan bekend is, zal VL verdere informatie toevoegen over de complementariteit en het bereiken van de doelstellingen inzake breedbandconnectiviteit in plattelandsgebieden voor 2025 en 2030.

N18 - Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

De GLB-interventies LEADER en 'VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf' zetten rechtstreeks in op N18.

De nood aan goede omkadering wordt ook (indirect) ingevuld door GLB via specifieke kennis- en adviesinterventies. Hierin kunnen landbouwers adviezen ontvangen of opleidingen volgen rond ondernemerschap, business– en verdienmodellen,.... Ook LEADER zet in op kennisdeling.

Voor andere betrokken actoren is bv EFRO belangrijk, waar in de komende programmaperiode de focus ligt op duurzame groei, concurrentiekracht en transitie naar een koolstofarme, circulaire en energie-efficiënte economie. Verder krijgen KMO's en beoefenaars van vrije beroepen via de KMO-portefeuille steun voor diensten die de kwaliteit van de onderneming verbeteren (opleidingen, adviesdiensten ...).

In 2013 werd de visie en strategie voor een Vlaamse bio-economie 2030 opgesteld. De bio-economie wordt mee gerealiseerd door samenwerkingen binnen verschillende bestaande en nieuwe beleidsinitiatieven buiten het GLB, bv:

- Vlaanderen Circulair: het partnerschap voor de circulaire economie waarbij overheden, bedrijven, middenveld, financiers en kenniswereld samen actie ondernemen om duurzaam kringlopen te sluiten
- speerpuntcluster Flanders' FOOD: het innovatieplatform voor de Vlaamse agrovoedingsindustrie

Via het transversaal plattelandsbeleid zet VLM in op het revitaliseren van het platteland met als doelstellingen

- Stimuleren van duurzaam ondernemerschap in een circulaire plattelandseconomie
- Verhogen van leefbaarheid en levendigheid van dorpen
- Versterken van landschapskwaliteit en biodiversiteit

Om de plattelandseconomie te stimuleren zet VLM specifiek in op het ondersteunen van een duurzame lokale voedselproductie en -afzet alsook de valorisatie van beheerresten uit landschapsonderhoud.

Als aanvulling op LEADER is er via het Vlaamse transversale plattelandsbeleid vanaf 2023 jaarlijks 1,4 Meuro voor

- sensibilisering van en kennisopbouw en -uitwisseling bij lokale besturen en plattelandsactoren binnen de 3 bovenvermelde thema's
- pilootprojecten die innovatieve oplossingen ikv de 3 thema's verder onderzoeken en opschalen
- werkings- en projectsubsidies voor realisaties ikv de 3 thema's

N19 - Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke/consumentenverwachtingen)

Het GLB draagt positief bij aan het imago van de landbouwer.

Aan de ene kant stimuleren GLB-interventies om verdere inspanningen te doen voor hogere normen en maatschappelijke verwachtingen. Veel van deze interventies zijn (direct) zichtbaar voor de geïnteresseerde burger en via communicatie/promotie kan dit extra in de verf gezet worden. Daarnaast speelt de korte keten een belangrijke rol.

Voor het luik rond promotie zijn de sectorale interventies (groenten en fruit en bijenteelt) relevant.

Tot slot werkt het GLB-netwerk als belangrijke schakel naar het brede publiek. Zij brengen niet enkel de interventies op zich onder de aandacht, maar verhogen ook het begrip voor/kennis van de landbouw bij de burger, via studiedagen, bezoeken, informatieverspreiding via diverse kanalen, …

Een belangrijk deel wordt buiten GLB aangepakt. Zo staat VLAM vzw in voor promotie van Vlaamse landbouwproducten. Dit gebeurt via mooi uitgewerkte websites (www.vlam.be, www.allesoverbio.be, www.rechtvanbijdeboer.be, www.groenvanbijons.be, …) promotiefilmpjes op TV, recepten, aanwezigheid op beurzen en events…. VLAM bestaat uit ca 50 beroepsorganisaties uit alle sectoren van de landbouw, tuinbouw, visserij en agrovoeding en dekt zo de verschillende subsectoren van de landbouw. Zij zorgt niet alleen voor promotie, maar omvat ook expertisecentra rond communicatie, marketing, voeding, export,... Het budget van VLAM wordt onder meer gegenereerd door sectorinkomsten en door subsidies van de Vlaamse overheid en EU (campagnes en projectsubsidies vanuit Brexit Adjustment Reserve).

In 1996 werd VILT (Vlaams Infocentrum Land- en -Tuinbouw) vzw opgericht. Via informatie en communicatie bevordert VILT op een onafhankelijke manier een betere kennis van en begrip voor de Vlaamse land- en tuinbouw, in de meest ruime zin van het woord. Dit o.m. via de website www.vilt.be, een multimediaal platform (Veldverkenners) en een eigen programma op de digitale zender PlattelandsTV. VILT wordt gefinancierd door de Vlaamse overheid, de Vlaamse provincies en enkele privé-organisaties.

Tot slot voeren de overheidsinstanties verbonden aan het GLB ook hun eigen brede publiekscommunicatie. Hier wordt ook ingezet op het imago van de landbouwer via bv campagnes rond vacatures in de land- en tuinbouwsector, aandacht voor het welbevinden van de landbouw, zorgen dat schoolkinderen correcte informatie over land- en tuinbouw vinden in hun schoolboeken, …

N20 - Verhogen dierenwelzijn in de landbouw

N20 wordt op diverse fronten aangepakt via het GLB-SP. VL legt ook buiten het GLB sterk de nadruk op een hoger welzijn voor (landbouw)dieren. In de vernieuwde codex dierenwelzijn (in opmaak in 2022), worden een aantal nieuwe punten voorzien die het welzijn van landbouwdieren moeten verbeteren.

Met het oog op het dierenwelzijn zijn er voorwaarden om landbouwdieren te mogen houden, bv identificatie en registratie in de centrale Belgische databank SANITEL. De ingrepen op gewervelde dieren die toegestaan zijn en het commercieel transport van landbouwdieren zijn sterk gereglementeerd.

Naast beleidsmaatregelen worden ook via keurmerken en lastenboeken normen voor dierenwelzijn opgelegd.

Dierengezondheidszorg VL (DGZ) is een VZW van en voor veehouders. DGZ legt zich toe op identificatie en registratie, laboratoriumonderzoeken en dierengezondheidszorg. Het wordt bestuurd door een bestuursorgaan, dat is samengesteld uit 13 veehouders uit VL, evenredig verdeeld over herkauwers, pluimvee en varkens. DGZ stelt een beveiligde internettoepassing ter beschikking (Veeportaal) waarmee de veehouder snel en efficiënt gegevens kan raadplegen, meldingen (geboorte, vertrek, aankomst, …) kan registreren, bestellingen kan plaatsen en documenten kan afdrukken.

Louter onderzoek valt buiten de scope van het GLB. Met het oog op toekomstige aanpassingen op vlak van dierenwelzijn lanceert VL regelmatig oproepen voor onderzoek. Dergelijk onderzoek kijkt ook naar economische haalbaarheid van nieuwe maatregelen, waarbij in samenspraak met de sector naar oplossingen wordt gezocht. (zie: Onderzoeksprojecten in opdracht van Dierenwelzijn Vlaanderen | Vlaanderen.be)

België is lid van de zogenaamde 'Vughtgroep' landen, deze landen ijveren voor een ambitieuze regelgeving op vlak van dierenwelzijn in EU.

In VL wordt een dierenwelzijnslabel “Beter voor Dieren” uitgewerkt. In dit proces zijn reeds enkele belangrijke stappen gezet voor het gebruik van dat label. Een generieke en een varkenspecifieke module (met gebenchmarkte dierenwelzijnsnormen, oa van het Nederlandse Beter Leven-keurmerk) zijn voorbereid door de Vereniging voor de bevordering van het welzijn van landbouwhuisdieren vzw. Het logo is opgeleverd, een website en LinkedIn-pagina zijn gelanceerd en het Reglement van Inwendige Orde is afgewerkt. Sinds 22/01/2024 is een projectmanager actief binnen de vzw voor de verdere operationalisering. Het referentiekader wordt binnen het wetenschappelijk adviescomité bestudeerd. Het maatschappelijke en sectorcomité zijn samengesteld en zullen binnenkort samenkomen. Er wordt begin 2025 gestart met de promotie van het label.

N21 - Verlagen antibioticagebruik

Al jaren is België actief rond bestrijding van antimicrobiële resistentie, zowel op het vlak van de menselijke gezondheid als in de veeteelt. Men richt zich op het verminderen en verbeteren van het gebruik van antimicrobiële stoffen om zo de ontwikkeling en verspreiding van resistente microben te voorkomen. Er is een gemeenschappelijke aanpak uitgewerkt “One World, One Health” waarbij de betrokken partijen samenwerken om zo de meest aangepaste zorgen te verstrekken aan mens en dier, veilig voedsel te voorzien en een gezond leefmilieu te bewerkstelligen.

Voor diergezondheid speelt AMCRA vzw een belangrijke rol. Deze vzw wordt gefinancierd door de federale overheid en de sectorale partners en werkt sinds zijn oprichting in 2011 aan de vermindering van antibioticagebruik in de veesector.

BelVet-SAC (Belgisch toezicht op de consumptie van antibiotica in de diergeneeskunde) en AMCRA vzw

volgen het verbruik van antibiotica bij dieren op. Ook sensibiliseren ze professionelen in de sector.

In de AMCRA 2024 worden 4 strategische doelstellingen mbt antibioticumgebruik en resistentiebeleid bij dieren in België tussen 2021 en 2024 beschreven (AMCRA | Visie 2024:

- Diersoortspecifieke grenswaarden op bedrijfsniveau en max 1% alarmgebruikers tegen 2024
- Het totaal antibioticumgebruik bij dieren in België evolueert naar het mediaangebruik in EU tegen 2024
- Max gebruik van colistine is 1 mg/kg biomassa tegen 2024.
- Reductie van met antibiotica gemedicineerde voeders met 75% tov 2011

Voor de monitoring van de 1e doelstelling buigt AMCRA zich over de analyse én rapportering van antibioticumgebruiksgegevens bij dieren. De focus ligt op antibioticumgebruik op bedrijfsniveau en bij nutsdieren (varkens, kippen, runderen). Meldingen van antibioticumgebruik worden verzameld in externe datacollectie systemen en verwerkt tot benchmark- en overzichtsrapporten. Er wordt in elke diercategorie gestreefd naar zo veel mogelijk laaggebruikers en zo weinig mogelijk aandachts- en actiegebruikers. Het streefdoel naar een lager antibioticagebruik vormt ook een actiepunt in diverse lastenboeken.

Het GLB-SP vormt een aanvullend stimulerend mechanisme, via de interventie antibioticareductie en andere GLB-interventies.

N22 - Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen

Een aantal GLB-interventies pakken N22 duidelijk aan, zoals de OP's groenten en fruit en VLIF investeringssteun. De voorlopers ervan in de vorige GLB-periode brachten diverse innovatieprojecten en investeringen voort die bijdragen aan de aanpak van voedselverlies.

Verschillende interventies binnen de GMO groenten en fruit zetten in op de valorisatie van afval, bijproducten en reststromen, bv via onderzoek, studies, investeringen, opleidingen, ... Als logistieke hub kunnen PO's een voorbeeldfunctie hebben om meer circulair met voedselreststromen (met waardecreatie) om te gaan.

Ook buiten het GLB gebeurt heel wat rond voedselverliezen en de valorisatie van voedselreststromen.

Op 23/4/2021 keurde de VR het actieplan 'Voedselverlies en biomassa(rest)stromen circulair 2021-2025', goed. Hieraan ging een intensief traject met stakeholders vooraf. Centraal staat het sluiten van kringlopen van voedselverlies en biomassa(rest)stromen. Het steunt op de algemene principes van een circulaire keten en sluit nauw aan bij ander Vlaams en EU beleid, bv. Vlaams beleidsplan bio-economie, Vlaams voedselbeleid, Europese strategie bio-economie, Green Deal,...

Voor de kringloop voedselverlies zijn er doelstellingen voor 2023, 2025 en 2030. De hele keten streeft ernaar om tegen eind 2025 30% van de voedselverliezen te voorkomen, herverwerken als voedsel of hoogwaardiger te valoriseren tov 2015. Voedselreststromen optimaal valoriseren is een 2e voornaamste doestelling. Waar dit nog niet gebeurt en wel mogelijk en wettelijk toegelaten is, wordt ernaar gestreefd deze hoger in de cascade te valoriseren (hogere cascade-index eind 2025 tov 2015). Naar eind 2030 wordt SDG12.3 naar voren geschoven als te behalen doelstelling.

Het actieplan omvat 10 actieprogramma's:

1. Samenwerking binnen productketens stimuleren, met focus op verliesstromen waar acties leiden tot een grote impact in de productieketens groenten en fruit, zuivel, brood, aardappelen, vlees en vis
2. Sectorspecifieke programma's opzetten (Target Measure Act principe) o.m. voor tuinbouw en voedingsindustrie, om bedrijven ertoe aanzetten voedselverlies op brede schaal in te perken
3. Vanuit de keten voedselverlies terugdringen bij de consument
4. Sociaal circulair ondernemen opschalen, met focus op de uitbouw van het bestaande distributienetwerk van voedselbanken en regionale distributieplatformen, het opstarten van

voedselhubs, en een versterkte samenwerking met de aanbieders (bv PO's) en verwerkers van voedseloverschotten voor menselijke consumptie

5. Start-ups rond voedselverlies ondersteunen
6. Lokale besturen ondersteunen in hun lokale regierol rond het voorkomen van voedselverlies
7. Thuiskringlopen bij huishoudens stimuleren
8. Selectieve inzameling van keuken- en levensmiddelenafval bij bedrijven verbeteren
9. Circulariteit en duurzaamheid van de recyclagemarkt verhogen
10. De toegevoegde waarde van de afzetmarkt verhogen

Meer info: https://www.voedselverlies.be/

Vlaanderen Circulair is het partnerschap voor de circulaire economie. Overheden, bedrijven, middenveld, financiers en kenniswereld ondernemen samen actie om duurzaam kringlopen te sluiten. De werkagenda voedselketen is een partnerschap binnen Vlaanderen Circulair, getrokken door Departement Landbouw en Visserij en Fevia Vlaanderen als publiek-privaat duo. Men wil de materiaalvoetafdruk van de agrovoedingsketen en de ermee gepaarde gaande milieudruk verlagen, terwijl we het economische belang van het systeem in VL minstens bewaren. Men werkt op 3 pijlers: optimaal gebruik van biogrondstoffen, voedselproducten en reststromen. Per pijler zijn er werkpaden en actiepistes gedefinieerd na een intensief participatietraject met stakeholders en experts. Terugdringen van voedselverliezen en valoriseren van voedselreststromen zijn belangrijke werkpaden die bijdragen aan de ambities van de werkagenda.

2.1.SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie

2.1.SO1.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO1.1.1 Sterke punten

De Vlaamse land- en tuinbouwers bezitten veel vakmanschap en tonen veel gedrevenheid en passie voor hun werk. Ze zijn bereid veel arbeidsuren te presteren om het landbouwbedrijf overeind te houden.

Ondanks de schaalvergroting en specialisatie worden onze bedrijven nog altijd gekenmerkt door een familiaal karakter. Dat maakt dat ze flexibel en wendbaar zijn.

De bedrijven hebben een grote veerkracht en incasseringsvermogen (weerbaarheid). Hierdoor kunnen ze relatief snel inspelen of reageren op verschillende markt- en consumentenbehoeften of na een crisis.

De spreiding in het inkomen tussen sectoren en bedrijven is groot. Een aantal sectoren doen het beter dan gemiddeld en in elke sector is er een groep, het aandeel varieert naargelang de sector, die er in slaagt een voldoende inkomen te behalen. In het algemeen halen grotere bedrijven een hoger inkomen per arbeidskracht. Het zijn vooral die bedrijven die nog een bedrijfsopvolger hebben.

Er bestaan binnen en buiten het GLB al een verscheidenheid aan risicobeheerinstrumenten die ingrijpen op de drie grote groepen risico's, met name de normale bedrijfsrisico's, de marktrisico's, en de catastrofale risico's. Het gaat zowel om particuliere instrumenten als instrumenten van de overheid en voor die laatste om instrumenten op verschillende beleidsniveaus.

Een toenemende groep bedrijven zet in op diversificatie en differentiatie als risico-instrument om het inkomen uit de landbouwproductie aan te vullen en / of te stabiliseren. Het aandeel bedrijven dat aan korte keten doet zit in de lift.

Via de operationele programma's groenten en fruit wordt er sterk ingezet op de noden inkomenszekerheid en risicobeheer. Risicobeheer, het vermijden van crisissen en het opvangen ervan, is een corebusiness van de operationele programma's groenten en fruit.

2.1.SO1.1.2 Zwakke punten

Het inkomen in de landbouw in veel sectoren is laag en lager dan in de rest van de economie. Een aantal sectoren kampen daarenboven met een hoge volatiliteit in het inkomen. De landbouwer moet voor dat inkomen een groot aantal uren presteren waardoor het loon per gewerkt uur laag uitvalt. Het verschil met de rest van de economie is dan nog duidelijker.

Vooral het inkomen in de vleesveesector is laag. Het is een sector die in grote mate afhankelijk is van directe steun. Het aantal bedrijven met zoogkoeien en zoogkoeienquotum is de laatste jaren sterk gedaald, en dit niettegenstaande het bestaan van gekoppelde steun.

Naast inkomensvariaties tussen sectoren en over de jaren heen, zijn er ook variaties binnen de sectoren, tussen bedrijven onderling. Zo blijkt vooral een groep bedrijven uit grondgebonden sectoren met een areaal tussen 10 – 20 ha en 20 – 30 ha een laag tot zeer laag inkomen te hebben.

De laatste jaren heeft een belangrijke schaalvergroting plaatsgevonden. In vergelijking met een aantal buurlanden zijn de landbouwbedrijven niet noodzakelijk groter. Bovendien is er nog een belangrijke groep

vooral kleinere bedrijven met een lager inkomen, die schaalvoordelen missen, onvoldoende leefbaar zijn en niet meer in aanmerking komen voor bedrijfsopvolging

Een belangrijk en toenemend aandeel van de steun gaat naar bedrijfsleiders van 65 jaar en ouder en naar kleine niet-professionele bedrijven. Dit is vooral het geval in de akkerbouw en de vleesveehouderij. Dit ontneemt kansen voor jonge landbouwers.

De kosten voor arbeid en grond, twee belangrijke productiefactoren, zijn hoog en de Vlaamse landbouw is arbeidsintensief. De Vlaamse landbouw is daarnaast kapitaalsintensief met grote financieringskosten bij overname van een bedrijf en bij investeringen. Maatschappelijke eisen met betrekking tot milieu, gezondheid, dierenwelzijn, en voedselveiligheid werken daarbij kostprijsverhogend.

De landbouwpopulatie vergrijst. Het aandeel oude landbouwers neemt toe en het aandeel van de landbouwers met een opvolger is laag. Er is onvoldoende instroom en verjonging. Jonge landbouwers worden meer geimpacteerd door een aantal problemen dan landbouwers die ouder zijn. De toegang tot grond is moeilijk en duur, de kost voor het aankopen van grond is zeer groot en seizoenspacht is hoog. De kapitaalsbehoefte om een bedrijf over te nemen is groot, waardoor een belangrijk aandeel externe financiering nodig is en daardoor de leninglast bij jonge landbouwers het grootst is. Zij zijn daardoor extra kwetsbaar voor markt- en klimatologische risico's, waardoor hun inkomen sneller onder druk komt te staan in moeilijke tijden.

Er is een belangrijke psychosociale problematiek bij de boeren. Stress en burn-outs nemen toe en de werk-privé balans vormt meer een meer een probleem. De werkdruk is hoog, de landbouwer doet veel uren per week en het aantal dagen verlof is beperkt. Belangrijke stressfactoren zijn de regelgeving, financiële onzekerheid, beroepsrisico's, zwakke onderhandelingspositie, onzekere toekomst, prestatiedrang en waardering, en het veeleisende beroep. Niettegenstaande dit alles vinden landbouwers dat ze een mooie, boeiende en uitdagende job hebben.

2.1.SO1.1.3 Kansen

Een aantal trends in de maatschappij zorgen ervoor dat er in toenemende mate opportuniteiten zijn voor diversificatie en differentiatie in de land- en tuinbouw. Op die manier kunnen landbouwbedrijven zich onderscheiden, kan toegevoegde waarde gecreëerd worden, of kan het landbouwinkomen uitgebreid of (deels) vervangen worden door andere activiteiten uit te voeren op het bedrijf en daarbuiten. Het kan bijvoorbeeld gaan om nieuwe teelten en teelt van lokale eiwitbronnen, korte keten, thuisverwerking, bio, CSA, sociale en zorg activiteiten, hoevetoerisme, recreatie en educatie, natuur- en landschapsbeheer, energieproductie, aandacht voor dierenwelzijn en gezondheidsaspecten van voeding.

Er is in het bijzonder een trend bij consumenten naar lokaal voedsel en korte keten en die trend is nog versterkt door Corona. Dit opent perspectieven voor landbouwbedrijven. Korte keten, met thuisverwerking- en verkoop en lokale voedselstrategieën kunnen voor een groep bedrijven een alternatief en rendabel verdienmodel bieden.

Psychosociaal welzijn is in zowel de media als het beleid bespreekbaar geworden. Dit biedt een kans om extra in te zetten op initiatieven, zoals bijvoorbeeld Boeren op een Kruispunt, die landbouwers in nood ondersteunen. Van oudsher zijn er heel wat drempels die de landbouw weerhouden om externe hulp te zoeken waaronder de gesloten cultuur in de sector, het gevoel van isolatie ten opzichte van de maatschappelijke omgeving, angst voor het verlies van zelfstandigheid en imago. De toenemende bespreekbaarheid van psychosociale problemen vormt een opportuniteit om die drempels te verlagen.

2.1.SO1.1.4 Bedreigingen

Door de toenemende druk op het grondgebruik binnen Vlaanderen wordt de toegang tot betaalbare grond meer en meer problematisch. Er is minder grond beschikbaar, de aankoopkost voor grond neemt toe en seizoenspacht is duur. De uitbreidingsmogelijkheden voor vooral jonge landbouwers worden daardoor

sterk beperkt.

Door de schaalvergroting worden bedrijven groter en kapitaalsintensiever. Dit maakt het nu al moeilijk en dreigt het nog moeilijker te maken in de toekomst om bedrijven over te nemen. Toegang tot kapitaal, met name voldoende externe financiering, riskeert moeilijker te worden voor jonge landbouwers en voor bepaalde types landbouwbedrijven.

De opeenvolgende fasen van de milieuregelgeving en strengere normen in Vlaanderen werkten kostprijsverhogend. Nieuwe maatregelen die in de steigers staan riskeren de productiekosten verder te verhogen en de ontwikkelingskansen van vooral jonge landbouwers te belemmeren.

Er is een demografische ontwikkeling waarbij de komende jaren een groot aantal landbouwers uitstroomt en slechts een beperkt aantal een opvolger heeft.

Landbouwers worden in toenemende mate blootgesteld aan externe shocks. Het gebrek aan reserves en collectieve acties / solidariteit om die op te vangen kan een grote impact hebben op hun bedrijf.
De marktrisico's voor de landbouwers nemen toe door een afbouw van de marktbescherming, de globalisering en geopolitieke spanningen. De Vlaamse land- en tuinbouwers zijn exportgericht, prijsnemers voor zowel outputs als inputs (o.a. energie, veevoeder, kunstmest), en sterk afhankelijk van een volatiele en onzekere markt.

De klimatologische risico's nemen toe en worden verwacht in de toekomst nog toe te nemen. Dit riskeert de volatiliteit in de productie en het inkomen te verhogen.

2.1.SO1.1.5 Andere opmerkingen

Nodenanalyse rond een eerlijkere verdeling en een efficiëntere en effectievere doelgerichtheid van de rechtstreekse betalingen

Het inkomen in de landbouwsector is volatiel en over het algemeen laag in vergelijking met andere economische sectoren (gemiddeld slechts 40% van de gemiddelde lonen in de EU-28-economie).

De productiekosten in Vlaanderen blijven hoog. Vooral de arbeidskosten zijn hoog, de weinig beschikbare grond is duur, de energiekosten stijgen en financiering is moeilijk. Er is ook een trend naar stijgende prijzen voor de toelevering van inputs in de landbouw. Bedrijven moeten daarom de nodige ondersteuning krijgen om leefbaar te zijn.

Er is daarbij een nood aan een verkenning van verschillende strategieën die hier een antwoord op bieden.

Specifiek zijn volgende noden gedetecteerd met betrekking tot een eerlijke verdeling van rechtstreekse betalingen:

1. Een verbeterde economische toolbox, om de landbouwer een beter inkomen en een perspectief op lange termijn te bieden op vlak van marktwerking, risicobeheer, en een behoorlijk inkomen uit maatschappelijke diensten. Landbouwers moeten in de eerste plaats via de markt vergoed kunnen worden voor de geleverde producten, waarbij alle kosten vergoed kunnen worden, ook degene die nodig zijn om aan standaard milieu- en natuurreglementering te voldoen. Dat inkomen kan aangevuld worden door een correcte vergoeding voor bijkomende maatschappelijke diensten. Zolang de markt de producten niet correct kan vergoeden, is aanvullend beleid noodzakelijk.
2. De Europese middelen moeten gericht zijn op het ondersteunen van actieve landbouwers.

Een eerlijkere verdeling houdt volgens de noden vooral in dat de steun moet gaan naar de actieve

landbouwer. Diverse stakeholders gaven aan dat landbouwers die niet afhankelijk zijn van landbouw voor hun inkomen en landbouwers die tegelijk ook een pensioen ontvangen, zoveel mogelijk uitgesloten moeten worden. Daarom voorziet Vlaanderen in een scherp afgebakende definitie voor actieve landbouwer (zie hoofdstuk 4).

De verschillen in de rechtstreekse betalingen (onder meer de waarde van de betalingsrechten) tussen de verschillende landbouwers, wordt minder als problematisch ervaren. Hoe hoger het areaal van een aan het GLB deelnemende landbouwer, hoe hoger het areaal waarop voldaan moet worden aan de conditionaliteit van het GLB . De nood aan herverdeling is in Vlaanderen minder groot dan in de rest van de EU. Waar op EU niveau 20% van de begunstigden 80% van de steun ontvangt is dit in België en Vlaanderen een stuk lager. In Vlaanderen ontvangt 20% van de landbouwers 55% van de steun, wat een stuk lager is dan het Europese cijfer van 80%. De aanvullende herverdelende inkomenssteun moet zorgen voor een nog betere verdeling van de rechtstreekse betalingen. Verdeling van de steun blijft immers een actueel thema. Ook wordt gebruik gemaakt van de verlaging van de betaling (‘capping’), al treft dit relatief weinig landbouwers. Daarnaast zullen ook de betalingsrechten verder intern convergeren.

Nodenanalyse rond risicobeheer, gebaseerd op de SWOT-analyse

Risico is in zekere mate inherent aan de landbouwsector en landbouwers moeten o.a. strategieën ontwikkelen om een hogere prijsvolatiliteit, een toenemende druk op het inkomen en de risico's als gevolg van klimaatverandering, ziekten en plagen aan te pakken. Een grotere marktoriëntatie van het GLB leidde eveneens tot meer blootstelling aan marktrisico's. Dit alles brengt verhoogde economische (bijv. volatiliteit van de prijzen van de inputkosten, geopolitiek), milieu-, sanitaire (bijv. gezondheid van dieren en planten) of klimatologische (bijv. extreme weersomstandigheden, klimaatverandering) onzekerheden. Zulke crisissen kunnen daarnaast ook een grote maatschappelijke en economische impact hebben op de toeleveringssector, de verwerking, de handel én soms ook op de consumenten. De frequentie van crisissen lijkt alleen maar toe te nemen. Een aantal voorbeelden van crisis uit het verleden: BSE (1992), Dioxinecrisis (1999), Mond en klauwzeer (2001), Vogelpest (aviaire influenza) (2003), EHEC-crisis (2009), Ruslandcrisis (2014-2017), Fipronil (2017), Aviaire Influenza (2019), Crisis pitfruit sector (combinatie embargo Rusland en slechte weeromstandigheden), Afrikaanse Varkenspest (2014-2020), COVID-19 (2020-2021). Ook de toenemende weersextremen zetten druk op de landbouwsector. De risico’s voor het landbouwbedrijf zijn talrijk en gevarieerd. De aard van een crisis kan exogeen (veroorzaakt door factoren buiten sector(en)) zijn of endogeen. De soorten risico’s die een land- of tuinbouwer ondervindt worden schematisch in onderstaand schema samengevat:

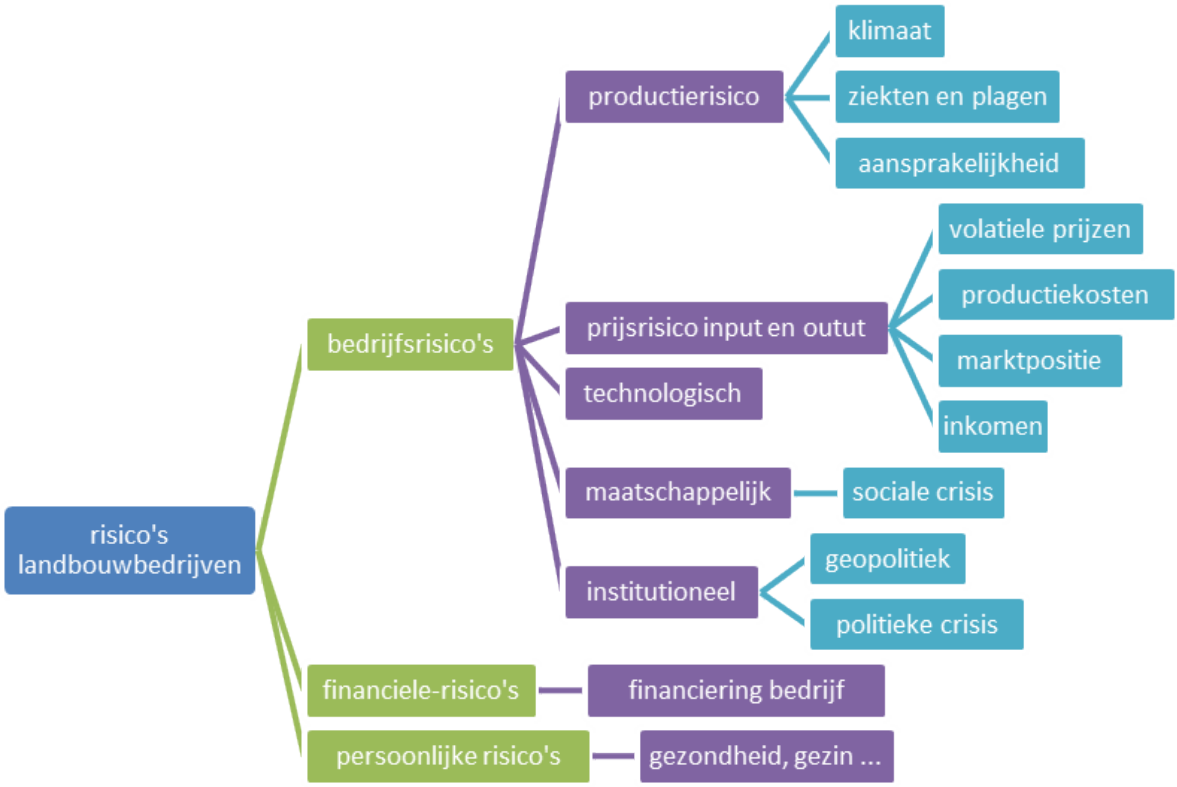

Figuur 1: Overzicht van de mogelijke risico's voor de landbouwer

De meest prominent risico's voor de Vlaamse landbouw zijn:

1. Risico's gerelateerd aan landbouwmarktprijzen. Deze risico's kunnen onder meer worden beïnvloed door koppeling met andere hulpbronnen (bijv. olie, gas en mineralen), financiële markten en andere macro-economische factoren die invloed hebben op de dynamiek (bijvoorbeeld wisselkoersen, geopolitiek, wijzigende eetpatronen), op zowel de voorraad als de vraagzijde.
2. Risico's verbonden aan landbouwproductie (opbrengsten en kwaliteit) die worden veroorzaakt door omgevingsfactoren (bijvoorbeeld dieren en planten gezondheid) en door het weer en klimaat.

Risicobeheersinstrumenten in Vlaanderen

De risicobeheersinstrumenten kunnen worden opgedeeld in drie groepen gebaseerd op, door de OESO gedefinieerde, risicolagen: normale risico's, catastrofale risico's en marktrisico's.

Normale risico's

Normale risico's worden gekenmerkt door gebeurtenissen die vaak voorkomen, maar met relatief weinig schade, en die op het bedrijf kunnen worden beheerd. Dergelijke risico's kunnen kleine veranderingen in prijzen of opbrengsten zijn die kunnen worden veroorzaakt door grillige weersomstandigheden (bijvoorbeeld wanneer een groeiseizoen met lage neerslag leidt tot lagere opbrengsten). Dit kan op het bedrijf worden beheerd door bijvoorbeeld aanpassing en diversificatie van gewassen en dierlijke producties; contracten met verwerkers; marketingstrategieën en toekomst- en optiemarkten, preventieve vaccinatie, gebruik hagelkanon, …. Deze eerste laag wordt particulier beheerd.

Overdraagbaar/marktbaar risico/verzekerbaar risico

Minder frequent dan de normale risico's zijn verhandelbare of verzekerbare risico's die, wanneer ze zich voordoen, tot grotere verliezen leiden. Deze risico's zijn moeilijker te beheersen door boeren zelf en daarom moet het risico worden overgedragen met behulp van instrumenten voor de particuliere markt of het risico delen met andere boeren.

Een voorbeeld van een verhandelbaar risico is een grote prijsdaling die kan leiden tot een significante

daling van het bedrijfsinkomen. Dit kan beheerd door producentenorganisaties, coöperaties of andere vormen van collectieve actie of ook door overheidstussenkomst. In het geval van marktrisico's (lage prijzen of lage inkomens), moet het belangrijkste instrument het aanbodbeheer zijn (bijv. Productieplanning, opslag…). Hier is er grote particuliere inbreng in het beheer maar er kan ook overheidssteun gegeven worden i.v.m. particuliere opslag, openbare interventie, werking van PO's etc. Voor een doeltreffend en efficiënt risicobeheer is het noodzakelijk om de markten transparanter te maken (o.a. Europese observatoria voor marktprijzen) en een betere structurele kennis van de sector, van boeren tot detailhandelaren.

De nog iets hogere categorie van opbrengstrisico's moeten beheerd worden via gewasverzekeringen of onderlinge fondsen.

Catastrofale risico's

Op het hoogste risiconiveau komen ten slotte catastrofale of systemische risico's welke niet vaak voorkomen, maar veroorzaken ze veel landbouwers grote schade. Omdat catastrofale risico's tot zeer hoge kosten kunnen leiden, is het voor particuliere bedrijven te duur om instrumenten te bieden om deze verliezen te dekken. Vanwege dit marktfalen wordt overheidssteun verleend om de verliezen van landbouwproducenten te dekken. Voorbeelden van catastrofale risico's zijn grootschalige droogte of overstromingen die een heel land of regio treffen, of een wijdverspreide besmettelijke ziekte, marktcrises, …. . De crisis moet worden beheerd via overheidsinterventie en –financiering, als laatste redmiddel voor het beheer van landbouwrisico's. In Vlaanderen staan een aantal instrumenten ter beschikking voor dergelijke schokken: de crisisreserve; de EU-vangnetten, het Rampenfonds, ad-hoc betalingen (al dan niet (mede)gefinancierd vanuit de EU) en het veterinair fonds.

De onzekerheid over de omstandigheden die aanleiding geven tot crisismaatregelen heeft gevolgen voor de perceptie van landbouwers over waar de grenzen aan hun eigen verantwoordelijkheid op het gebied van risicobeheer liggen. Ook de aanwezigheid van steuninstrumenten speelt een rol: hoe vaker overheidssteun wordt geboden tijdens of na een crisis, des te minder landbouwers geprikkeld worden om zelf gebruik te maken van risicobeheersinstrumenten zoals verzekeringen. In de VS, waar oogstverzekeringen wijdverbreid zijn en ook met overheidsmiddelen worden gesteund, heeft een studie aangetoond dat verzekerde mais en soja aanzienlijk gevoeliger zijn voor extreme hitte dan niet verzekerde gewassen (lagere opbrengst). In de studie werd geconcludeerd dat de landbouwers minder geprikkeld worden om hun gewas- of productiekeuze aan te passen, omdat zij rekenen op verzekeringsuitkeringen.[1] Bij elke maatregel die wordt ingesteld is het van belang te kijken welk effect dit op het risicogedrag van de landbouwer kan hebben. De impuls voor het ontwikkelen van eigen risicobeheer strategieën mag niet wegvallen. Men mag m.a.w. niet onvoorzichtiger worden als men toch verzekerd is. Ondersteuning mag niet tot gevolg hebben dat men niet duurzame risico's gaat nemen.

Tijdens een risico-evaluatieproces (intern met sectorexperten van Departement Landbouw en Visserij) werd voor elke potentieel incidentscenario de ernst van mogelijke schade en de waarschijnlijkheid van voorkomen ingeschat. De schalen die gebruikt worden komen uit het algemene risicobeheersproces en lopen van 1 tot en met 5 zowel voor impact als frequentie.

Maatschappelijk thema	Risicotype (oorzaak)	Kans (waarschijnlijkheid) F	Effect (impact) S	Risico F x S
Natuurlijke omgeving	Uitbraak plantenziekten (incl. virussen en bacteriën) Invasieve ziekten	5	3	15
	Plagen, ongedierte Invasieve organismen	5	3	15
	Uitbraak dierenziekten (vb. vogelgriep, blauwtong …)	5	3	15
	Wildschade (vb. vogels, everzwijnen, knaagdieren, reeën, dassen….) en meer recent terug wolven	3	3	9
Klimatologische omgeving	Hittegolf, droogte (deficit aan regen)	3	3	9
	Te veel regen	3	3	9
	Hagel (dikwijls gelokaliseerd)	3	3	9
Economisch (marktwerking)	Uitzonderlijk lage prijzen (eventueel beneden kostprijs) Uitzonderlijk hoge kostprijzen inputs Bovenwettelijke normen van retail voor residu's Ophaling niet verzekerd door afgelegen sector (melk, dier en plant)	3	3	9

In Vlaanderen werden volgende noden gedetecteerd m.b.t. risicobeheer gedetecteerd bij stakeholderbevragingen en literatuurstudie:

1. Een integraal en evenwichtig beleidskader voor risicobeheer.
2. Voldoende specifieke informatie over alternatieven (cijfers, kosten, wetgeving, …).
3. Ondersteuning om landbouwers te helpen hun bedrijfsmodel aan te passen of om te schakelen naar andere, meer duurzame en gediversifieerde productievormen.
4. Mechanisme om op een succesvolle manier op extreme en langdurige crisissen in de markt te reageren, mits in achtneming van de concurrentieregels.
5. Middelen voor risicobeheersing en de weerbaarheid van land- en tuinbouwbedrijven tegen risico's en het creëren van een preventief kader. (Incl. marktinformatie om strategische beslissingen mogelijk te maken, de toegang tot termijnmarkten, het opzetten van samenwerkingen tussen boeren).
6. Verzekeringssystemen en/of onderlinge fondsen
7. Oplossingen voor onverzekerbare risico's.
8. Een opvangbeleid of vangnet voor landbouwers die stoppen na een faillissement. Ze hebben daarbij correct advies nodig, mogelijkheid tot omscholing, ... (nazorg)
9. Begeleiding bij de opstart/overname van een bedrijf. Naast de zakelijke kant van een overname moet ook voldoende aandacht besteed worden aan het sociale aspect van een (familiale) bedrijfsovername
10. Stimuleren van minder kapitaalintensieve landbouwtrajecten
11. Steun bij het ontwikkelen en opzetten van een systeem voor korte ketenverkoop. Naast de logistiek is er zeker ook aandacht nodig voor de regelgeving m.b.t. ondersteuning korte keten.
12. Stimuleren van biologische productie.
13. Het opzetten van samenwerkingen tussen boeren

[1]Francis Annan en Wolfram Schklenker, “Federal Crop Insurance’ and the disincentive to adapt to extreme heat”, 2015

2.1.SO1.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoefte wordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste	Ja
N04	Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)	Hoog	Gedeeltelijk

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

Volgende landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie zijn gelinkt aan N03 en N04 en zullen, net zoals deze noden, (gedeeltelijk) worden aangepakt via het GLB:

1. De veerkracht van de landbouwsector verbeteren en de inkomensdaling tegengaan door de GLB-steun doelgerichter te maken, en met name meer te richten op landbouwbedrijven van kleine of middelgrote fysieke omvang en op gebieden in Wallonië die als gebieden met natuurlijke beperkingen zijn aangemerkt, door verdere vooruitgang te boeken bij het interne convergentieproces en door bv. gebruik te maken van de aanvullende herverdelende inkomenssteun met het oog op duurzaamheid en verlaging van de betalingen. (gelinkt aan N03)
2. Daarnaast moet ook het gebruik van risicobeheersinstrumenten worden ontwikkeld en bevorderd. (gelinkt aan N04)

Gezien het te lage landbouwinkomen is de nood N03 rond inkomenszekerheid als hoogste geprioriteerd.

2.1.SO1.4 Interventielogica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
DPdecoupled	BISS(21) - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid	1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid	O.4. Aantal hectaren waarvoor basisinkomenssteun wordt ontvangen
DPdecoupled	CRISS(29) - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid	1.2 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid	O.7. Aantal hectaren waarvoor aanvullende herverdelende inkomenssteun wordt ontvangen
DPdecoupled	CIS-YF(30) - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers	1.3 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers	O.6. Aantal hectaren waarvoor aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers wordt ontvangen
DPcoupled	CIS(32) - Gekoppelde inkomenssteun	1.4 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij	O.11. Aantal dieren waarvoor gekoppelde inkomenssteun wordt ontvangen
Sectoral - Groenten en fruit	SETUP(47(2)(a)) - het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU)	2.j-2a01 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Onderlinge fondsen PO's en UPO's	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma’s

	nr. 1308/2013 of op grond van artikel 67, lid 7, van deze verordening		
Sectoral - Groenten en fruit	INVVO(47(2)(b)) - investeringen in materiële en immateriële activa met het oog op een efficiënter beheer van de op de markt gebrachte hoeveelheden, waaronder voor collectieve opslag	2.j-2b01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen om de op markt gebrachte hoeveelheden efficiënter te beheren	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORCHA(47(2)(d)) - herbeplanting van boomgaarden of olijfgaarden waar dat nodig is na verplichte rooiing om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit van de lidstaat of om aan te passen aan de klimaatverandering	2.j-2d01 - Operationele programma's groenten en fruit – herbeplanting van boomgaarden	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	WITHD(47(2)(f)) - uitdemarktneming voor gratis verstrekking of andere bestemmingen, met inbegrip van de verwerkingskosten die nodig zijn om de uitdemarktneming te faciliteren	2.j-2f01 - Operationele programma's groenten en fruit – het uit de markt nemen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	GREEN(47(2)(g)) - groen oogsten, waaronder wordt verstaan het oogsten op een bepaald areaal van de totale hoeveelheid onrijpe, niet-afzetbare producten die vóór het groen oogsten niet beschadigd zijn als gevolg van weersomstandigheden, ziekte of andere oorzaken	2.j-2g01 - Operationele programma's groenten en fruit – groen oogsten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	NOHAR(47(2)(h)) - niet oogsten, waaronder wordt verstaan de beëindiging van de aan de gang zijnde productiecyclus op het betrokken areaal wanneer het product goed ontwikkeld en van gezonde handelskwaliteit is, met uitzondering van de vernietiging van producten wegens weersomstandigheden of ziekte	2.j-2h01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - niet oogsten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	HARIN(47(2)(i)) - oogstverzekeringen die de inkomsten van de producenten helpen veiligstellen bij verliezen als gevolg van natuurrampen, ongunstige weersomstandigheden, ziekten of plagen en er tegelijk voor zorgen dat de begunstigden de nodige risicopreventiemaatregelen nemen	2.j-2i01 - Operationele programma's groenten en fruit – oogst- en productieverzekering ten voordele van producenten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	COACH(47(2)(j)) - coaching van andere producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of artikel 67, lid 7, van Verordening (EU) 2021/2115, of van individuele producenten	2.j-2j01 - Operationele programma's groenten en fruit – begeleiding van andere PO's, UPO's en coaching van individuele producenten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	3COUN(47(2)(k)) - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire protocollen van derde landen op het grondgebied van de Unie om de toegang tot de markten van derde landen te vergemakkelijken	2.j-2k01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Markttoegang derde landen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	COMM(47(2)(l)) - communicatieacties gericht op bewustmaking en het informeren van consumenten	2.j-2l01 - Operationele programma's groenten en fruit – Communicatieacties naar consumenten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

Overzicht

Deze specifieke doelstelling wordt gekoppeld aan twee noden: inkomenszekerheid (N03) en veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie) (N04). Verschillende interventies spelen in op deze noden en ondersteunen zo de doelstelling om een leefbaar landbouwinkomen te bieden en de veerkracht voor voedselzekerheid te vergroten.

1.1	Basisinkomenssteun voor duurzaamheid	x			
1.2	Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid	x			
1.3	Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers	x			
1.4	Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij	x	x		
1.9	Voortzetting bio				x
2.1	Operationele programma's Groenten en Fruit	x	x		
3.4	Omschakeling biologische landbouw				x
3.7	Onderhoud boslandbouwsystemen				x
3.12	Demonstratieprojecten			x	x
3.13	Vorming en advies op maat - vraaggestuurd			x	x
3.14	Vorming en advies op maat - aanbodgestuurd			x	x
3.17	Projectoproep innovatie in kader van EIP			x	x
3.20	VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven			x	x
3.21	VLIF Innovatieve groene			x	x

	investeringen op landbouwbedrijven				
3.22	VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven			x	x
3.23	VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven			x	x
3.24	VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven			x	x
3.25	VLIF Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten			x	x
3.28	VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers			x	
3.29	VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf			x	x

N03. Inkomenszekerheid

In tegenstelling tot private goederen zijn publieke diensten niet-exclusief en niet-uitsluitbaar wat er toe leidt dat (het gros van de) consumenten de levering ervan niet vrijwillig vergoedt. Via de liberalisering van de handel zijn bovendien competitieve private goederen op de interne EU-markt beschikbaar gekomen, afkomstig uit productieregio's waar lokale overheden geen of minder publieke diensten eisen van de landbouwers en/of waar de productiekosten lager liggen. Via de basisbetaling voor duurzaamheid (interventie 1.1) wordt specifiek gestreefd naar het corrigeren van het marktfalen voor levering van publieke diensten op de interne markt en naar het compenseren van het ongelijke speelveld met

producenten uit derde landen. Dit gebeurt aan de hand van productie ontkoppelde rechtstreekse inkomenssteun op basis van verhandelbare betalingsrechten. Deze basisinkomenssteun kan worden ontvangen door alle landbouwers die voldoen aan de definitie van actieve landbouwer en de conditionaliteit naleven.

Hoewel er vele uitdagingen zijn voor de landbouwsector, blijft ook de inkomenszekerheid een hoogst prioritaire nood. De basisinkomenssteun staat onder druk (wegens daling budget, ringfencing en andere uitdagingen), maar Vlaanderen zorgt ervoor dat er nog een relevante ondersteuning is en dat de steun zo gericht mogelijk wordt ingezet (onder meer via de definitie actieve landbouwer).

De verdeling van de inkomenssteun in Vlaanderen is vrij goed in vergelijking met andere lidstaten. Toch is er nog verbetering mogelijk. Via de interventie 'aanvullende herverdelende inkomenssteun' (interventie 1.2) willen we zorgen voor een doeltreffendere verdeling van de middelen en nog verder bijdragen aan een adequaat landbouwbedrijfsinkomen voor alle landbouwers.

Instappers in de landbouw hebben het vandaag niet gemakkelijk: ze hebben een beperkte financiële buffer terwijl de grond- of pachtprijzen hoog zijn, de over te nemen bedrijven vaak groot zijn en de kapitaalsintensiviteit hoog is. Dit maakt het financieel problematisch voor jonge landbouwers om nieuwe economische activiteiten in de landbouwsector op te zetten en tot ontwikkeling te brengen. Via een aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers (interventie 1.3) willen we de ontwikkeling van nieuwe economische activiteiten stimuleren. Dit gebeurt aan de hand van een ontkoppelde rechtstreekse jaarlijkse inkomenssteun die gedurende vijf jaar, na vestiging of toetreden van de jonge landbouwer, kan worden verleend.

De premie voor het behoud van de gespecialiseerde zoogkoeienhouderij is een rechtstreekse inkomenssteun voor zoogkoeienhouders (interventie 1.4) gebaseerd op het aantal kalvingen met als doel om inkomenszekerheid te voorzien. Als de zoogkoeienhouderij verdwijnt, zal er onvermijdelijk grote druk ontstaan op het behouden van de graslanden, o.a. belangrijk voor koolstofopslag, erosiebestrijding en biodiversiteit. Om dit te voorkomen en tegelijk te zorgen voor een grotere ondernemingsvrijheid voor zoogdierhouders, wordt gewerkt aan een inkomensondersteuning aan de betrokken veehouders via een gekoppelde inkomenssteun voor gespecialiseerde vleesveehouderij welke een duurzame lokale rundsvleesproductie combineren met inspanningen onder meer op vlak van lokale eiwitvoorziening, eigen ruwvoederproductie en -diversificatie en langdurig graslandbeheer.

Via de operationele programma's groenten en fruit wordt er via verschillende interventies sterk ingezet op de nood inkomenszekerheid. Zo heeft het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door (unies van) producentenorganisaties (PO's en UPO's) als doel het compenseren van de aangesloten producenten van wie het inkomen door ongunstige marktomstandigheden sterk is gedaald. Dit draagt rechtstreeks bij tot het streven naar een leefbaar bedrijfsinkomen en het verhogen van de veerkracht. Via de interventie Investeringen om het beheer van de in de handel gebrachte hoeveelheden efficiënter te maken wordt getracht de kosten te drukken en zo concurrentieel te blijven. Dit leidt tot een hogere veerkracht van de landbouwsector en een leefbaarder bedrijfsinkomen.

Naast de hiervoor vermelde interventies, dragen er ook een aantal andere interventies indirect bij tot de specifieke doelstelling. De bijdragen van deze maatregelen worden in meer detail besproken in de afzonderlijke interventiefiches in hoofdstuk 5.

N04. Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)

Het is voor zoogkoeienhouders moeilijk om in te spelen op markttendensen. De rechtstreekse inkomenssteun voor zoogkoeienhouders (interventie 1.4) zorgt niet enkel voor inkomenszekerheid maar deze steun vormt ook een buffer tegen deze prijs- en inkomensvolatiliteit.

Via de operationele programma's groenten en fruit (interventie 2.1) wordt er sterk ingezet op de nood

risicobeheer. Zo kunnen er via de verschillende operationele programma's acties ondernomen worden rond risicopreventie en risicobeheer. Bijvoorbeeld: de herbeplanting van boomgaarden, het uit de markt nemen van producten,… .De verschillende acties hebben als doel het voorkomen van crisissituaties en te remediëren wanneer een crisissituatie zich voordoet. Op deze manier wordt de veerkracht van de landbouwers verhoogd. Naast deze acties kunnen er ook andere acties gepland worden, al is de bijdrage hiervan op de noden en doelstellingen eerder indirect.

Naast de hiervoor vermelde interventies, dragen er ook een aantal andere interventies indirect bij tot de specifieke doelstelling. De bijdragen van deze maatregelen worden in meer detail besproken in de afzonderlijke interventiefiches in hoofdstuk 5.

2.1 SO1 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 SO1.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	Streefwaarde
R.4 - Koppeling van inkomenssteun aan normen en goede praktijken Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit	99,73 %
R.5 - Risicobeheer Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund	12,01 %
R.6 PR - Herverdeling naar kleinere landbouwbedrijven Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)	101,50 %
R.8 - Steunverlening gericht op landbouwbedrijven in specifieke sectoren Aandeel boerderijen dat gekoppelde inkomenssteun ter verbetering van het concurrentievermogen, de duurzaamheid of de kwaliteit ontvangt	10,94 %

Motivering van de streefcijfers en gerelateerde mijlpalen

Bovenstaande targets vloeien voort uit de nodenanalyse en zijn bijgesteld op basis van de realistische haalbaarheid binnen de beschikbare middelen voor het GLB Strategisch Plan en de voorgestelde interventies.

Een leefbaar bedrijfsinkomen en de veerkracht van de landbouwsector wordt gecapteerd via verschillende indicatoren. Enerzijds is er de koppeling van inkomenssteun aan normen en goede praktijken (R.4), hierin wordt het areaal waarvoor inkomenssteun wordt gegeven bekeken. Daarnaast is er ook specifieke de steun voor kleinere landbouwbedrijven via de herverdelende betaling (R.6) die het effect van het GLB op onder meer het bedrijfsinkomen geeft en ten slotte is er ook de steunverlening gericht op landbouwbedrijven in specifieke sectoren (R.8). Voor de inkomenssteun (R.4) wordt binnen het GLB getracht om het volledige landbouwareaal van actieve landbouwers te bereiken of zo'n 99,73% van het totale landbouwareaal. Om deze streefwaarde te realiseren wordt er gebruik gemaakt van verschillende interventies onder deze

specifieke doelstelling: 1.1 ‘Basisinkomenssteun voor duurzaamheid’, 1.2 ‘Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid’, 1.3 ‘Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers’ en 1.4 ‘Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij’. Ook de ecoregelingen dragen bij tot deze doelstelling maar deze worden besproken bij specifieke doelstellingen d, e en f.

De mate van de herverdeling van de rechtstreekse betalingen (R.6) houdt rekening met de verdeling van alle rechtstreekse betalingen, inclusief ecoregelingen. Daarmee wordt de doelstelling vastgelegd op 101,5%. De achterliggende data tonen dat de herverdeling naar kleinere bedrijven positief is voor de basisinkomenssteun voor duurzaamheid en de aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid. Voor de ecoregelingen, die vrijwillig zijn voor de landbouwer en een grotere onzekerheid hebben naar opname toe, is de inschatting gebaseerd op de huidige kennis van de agromilieu- en klimaatmaatregelen: zo blijken jongere landbouwers, welke een groter bedrijfsareaal hebben, meer agromilieu- en klimaatmaatregelen opnemen. Hiermee werd rekening gehouden tijdens het bepalen van de doelstelling.

In Vlaanderen wordt er bijkomende steun gegeven in sector vleesveehouderij, specifiek zoogkoeienhouders (R.8). Als de zoogkoeienhouderij verdwijnt, zal er onvermijdelijk grote druk ontstaan op het behouden van de graslanden, deze zijn o.a. belangrijk voor koolstofopslag, erosiebestrijding en biodiversiteit. Er is dus een nood aan bijkomende inkomensondersteuning. Er wordt vooropgesteld dat er ongeveer 2 550 landbouwbedrijven, goed voor 10.94% van alle bedrijven, bereikt zullen worden met deze steun. Specifiek zijn dit dan de bedrijven die steun ontvangen via interventie 1.4 ‘Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij’. Bij het bepalen van de streefwaarde werd rekening gehouden met de historische data en dalende trends.

Tenslotte is ook risicobeheer een nood binnen deze doelstelling. Het aantal landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer (R.5) vertelt meer over het effect van het GLB op risicobeheer. Er wordt beoogd dat zo’n 12,01% van de landbouwbedrijven jaarlijks (in de periode 2023-2027) een actie onderneemt rond risicopreventie en risicobeheer. Deze streefwaarde zal gerealiseerd worden via de Operationele programma’s groenten en fruit waarin specifieke interventies rond dit thema worden voorzien zoals bijvoorbeeld groen oogsten of het uit de markt nemen van producten.

2.1 SO1 9 Motivering van de financiële toewijzing

Omwille van de hoogst prioritaire nood rond de inkomenszekerheid en nog andere hoogst prioritaire uitdagingen (innovatie, klimaat, water en bodem) werd ervoor gekozen om enerzijds een deel van het beschikbare budget voor directe steun te transfereren naar Pijler 2, om daar de verschillende uitdagingen gericht te kunnen aanpakken, en anderzijds 25% van het (overgebleven) budget voor directe steun voor te behouden voor ecoregelingen.

Het overblijvend beschikbare budget voor de inkomenssteun is dus lager dan in de vorige GLB-periode, maar de steun zal nog relevant zijn en zo gericht mogelijk worden ingezet, onder meer via de definitie “actieve landbouwer” en via de interventie 1.2 ‘Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid’. Ook zullen jonge landbouwers versterkt ondersteund worden: 3% van het budget voor basisinkomenssteun wordt ingezet voor de ‘Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers’ (interventie 1.3). Tot slot wordt er een vernieuwde en ambitieuze gekoppelde steun voorzien voor de zoogkoesector, waar de rentabiliteit nog steeds laag is als gevolg van de aanhoudend lage prijzen.

Voor de interventies van de directe inkomenssteun werd de verdeling van het budget dus bepaald door hoger gemelde keuzes.

Elke producentenorganisatie (PO) krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO’s. Het budget dat een producentenorganisatie uitgeeft aan crisispreventie en risicobeheer wordt vastgelegd in de

operationele programma's. Zo'n operationeel programma wordt jaarlijks opgesteld en goedgekeurd op basis van de noden binnen de PO.

2.1.SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

2.1.SO2.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO2.1.1 Sterke punten

Vlaanderen heeft familiale bedrijven met gedreven en hardwerkende bedrijfsleiders die een grote technische knowhow en vakkennis bezitten.

Vlaamse land- en tuinbouwers behalen een hoge productiviteit per hectare of per dier. Ook de factor- en arbeidsproductiviteit ligt hoog in Vlaanderen.

Er zijn verschillen tussen de diverse sectoren en bedrijven, maar er zijn duidelijke indicaties dat grotere bedrijven over het algemeen betere resultaten halen. De trend naar schaalvergroting en bijhorende schaalvoordelen zal dit versterken.

Vlaamse land- en tuinbouwers zijn bereid tot samenwerking, zowel in kleinschalige groepen als in grotere producentenorganisaties (PO's) en coöperatieven, wat de marktgerichtheid en het concurrentievermogen verhoogt en nieuwe kansen kan creëren (zie ook specifieke doelstelling 3).

In de groente- en fruitsector en de zuivelsector is er een lange traditie van samenwerking in het coöperatieve model van producentenorganisaties. Deze concentreren het aanbod en bezitten een performant commercieel en logistiek apparaat (zie ook specifieke doelstelling 3).

Vlaanderen gaat prat op de uitstekende kwaliteit van de onderzoeks- en kennisinstellingen, van het land- en tuinbouwonderwijs en van goed functionerende landbouwkennis- en innovatiesystemen. Dit draagt bij tot de productiviteit en de competitiviteit.

Vlaanderen beschikt over zeer goede kwaliteitssystemen, certificering en traceerbaarheid via privaat-publieke samenwerking. Dankzij deze systemen kunnen er verregaande garanties inzake traceerbaarheid en voedselveiligheid geboden worden, wat de concurrentiepositie versterkt.

Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven hebben zich steeds in staat gesteld om zich aan te passen aan de strengere, nieuwe wetgevingen, zoals deze voor milieu en dierenwelzijn.

De Vlaamse land- en tuinbouw ligt zeer centraal ten opzichte van afnemers.

2.1.SO2.1.2 Zwakke punten

Er zijn veel kleinschalige bedrijven met structurele beperkingen en kleine winstmarges.

De vleesveesector specifiek is een sector in moeilijkheden met een (zeer) laag inkomen (zie specifieke doelstelling 1), veel niet-professionele en kleine bedrijven en weinig specifieke onderzoeksprojecten.

De Vlaamse landbouw wordt gekenmerkt door een hoge kapitaals- en arbeidsintensiviteit.

De productiekosten zijn hoog (arbeid, grond, milieu- en gezondheidsnormen, dierenwelzijn en voedselveiligheid). Daarbij vormen de vaste kosten nog steeds een hoog aandeel van de totale kosten. De marges per teelt zijn klein.

Door o.a. kleine winstmarges, moeilijke toegang tot grond en grote kapitaalintensiteit is het moeilijk om de productie aan te passen eens investeringen gedaan zijn.

Er is in Vlaanderen wel veel knowhow, maar die wordt te weinig op grote schaal verspreid en toegepast.

Er is nog een grote behoefte aan kennis van management (ondernemerschap), marktwerking, business- en verdienmodellen, handel enz. Veel bedrijfsleiders zijn te veel teler en te weinig manager.

Informatisering is nog zwak ontwikkeld bij het logistieke proces in de voedselketen, de markttransparantie en de beschikbaarheid van gegevens.

Landbouwers beschikken meestal niet over de correcte marktinformatie, wat marktgericht produceren bemoeilijkt.

Een aantal maatschappelijke kosten (dierenwelzijn, milieukosten…) worden niet verrekend in de prijs terwijl de landbouwer-producent wel de lasten draagt.

De percelen zijn versnipperd, wat het lastiger maakt om te investeren in innovatieve technieken.

Er is soms weerstand tegen verandering en innovatie.

2.1.SO2.1.3 Kansen

Professionalisering van bedrijfsleiders, onder andere door meer inzicht te verwerven in technische kengetallen en economische resultaten, kan nieuwe kansen bieden. Verdere ontwikkeling van ondernemerschap bij onze land- en tuinbouwers kan bijdragen tot efficiëntere bedrijven die bovendien crisisbestendiger en veerkrachtiger zijn.

Technologieën ter verbetering van informatie, logistiek en organisatie in de voedselketen kunnen een nieuwe impuls geven zoals digitalisering, e-commerce en termijnmarkten (gebruik big data voor bv. risicobeheer).

De opkomst van nieuwe technologieën, digitalisatie en innovatie, o.a. in de vorm van precisielandbouw, big data, remote sensing, mechanisatie, robotisering… bieden grote kansen voor de landbouwer om meer gericht en efficiënter te planten, bemesten, oogsten enz.

Er zijn nog kansen voor de ontwikkeling van nieuwe producten uit landbouwproducten (bijvoorbeeld bioplastic, cosmetica, farmacie, isolatie) zowel voor productie als vermarkting en handel (bijvoorbeeld via producentenorganisaties.)

De belangrijkste handelsstromen van België richten zich op de buurlanden, wat vaak reeds stabiele handelsstromen zijn. De globalisering en nieuwe groeimarkten bieden een kans voor nieuwe afzetmarkten.

De stijgende vraag naar voedsel door bevolkingsgroei (nationaal en internationaal), toegenomen koopkracht en een verschuiving in consumptiepatronen in vele delen van de wereld zijn opportuniteiten voor de Vlaamse landbouw om actiever te worden op de exportmarkten.

2.1.SO2.1.4 Bedreigingen

Er is meer en meer een tekort aan goed opgeleid personeel, dit kan in de toekomst problemen geven.

Door de druk op het grondgebruik (o.a. door verstedelijking) is er minder grond beschikbaar, stijgt de prijs

en worden de uitbreidingsmogelijkheden sterk beperkt (vooral voor jonge landbouwers). Ook de seizoenspacht is zeer duur.

Ernstige marktverstoringen (natuurlijke hulpbronnen, klimaat, dier- en plantenziekten, zoönoses, dierenwelzijn, geopolitiek) kunnen de sector onder druk zetten en het concurrentievermogen van de landbouwer aantasten.

Vlaamse land- en tuinbouwers zijn prijsnemers en zijn bijgevolg sterk afhankelijk van de volatiele markt. Het concurrentievermogen op de wereldmarkt wordt zeer sterk beïnvloed door andere factoren zoals omgevingsregelgeving, energieprijzen, inputkosten, beschikbare infrastructuren en wisselkoersen. Exportafhankelijkheid is gevaarlijk bij crisissen voor sommige sectoren.

De opeenvolgende fasen van het milieuregelgeving en strengere normen in Vlaanderen werken kostprijsverhogend en resulteerden al in een productiedaling.

Toegepast landbouwonderzoek wordt voornamelijk gefinancierd op projectbasis en niet op structurele basis. Bij niet-selectie van projecten dreigt er zo onderfinanciering op te treden.

Zal het wetgevend kader de snelle technologische ontwikkelingen kunnen volgen, zoals drones en zelfrijdende tractors?

2.1.SO2.1.5 Andere opmerkingen

/

2.1.SO2.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoefte wordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

/

2.1.SO2.4 Interventielogica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.a01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in het kader van productieplanning en -organisatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.a04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in aanplantingen beloftevolle rassen bomen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.a06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen voor bescherming productie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en	2.b01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

fruit	experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	infrastructuur voor afzet	
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.b02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van digitale infrastructuur voor afzet: upgraden en diversifiëren van de verkoopsinstallatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.b05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van infrastructuur voor opslag producten i.f.v. concentratie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.b06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen voor bevordering van concentratie van aanbod en verhandelen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.b09 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Kosten i.v.m. fusies en/of overnames van PO's en UPO's en kosten i.v.m. de oprichting van transnationale PO's of UPO's	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. bodembehoud	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. watergebruik en -beheer	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. klimaat	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. energie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. ecologische verpakkingen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. emissies, afval, reststromen en bijproducten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. plagen en gewasbescherming	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d08 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. habitats gunstig voor biodiversiteit	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d09 - Operationele Programma Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. verbetering productkwaliteit	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d10 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. verbetering genetische hulpbronnen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d11 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. arbeid en arbeidsvoorwaarden	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d12 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek i.k.v. digitalisering	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Ander onderzoek i.k.v. andere gebieden	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.g01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in het kader van productkwaliteit tijdens productie, oogst, vervoer en (tijdelijke) bewaring	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.g02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties in het kader van productkwaliteit tijdens productie, oogst, vervoer en (tijdelijke) bewaring	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.g03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen voor vervoer/verplaatsing en opslag van producten i.k.v. productkwaliteit na-oogst (Investeringen niet-infrastructuur en niet-koeling)	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.g04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: koeling infrastructuur.	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.g05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: andere investeringen koeling.	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.g07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Infrastructuurinvesteringen in keurinstallaties	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.g08 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in keurinstallaties	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.h01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Infrastructuurinvesteringen i.k.v. afzet(bevordering): loodsen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.h02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in traceerbaarheidssystemen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.h03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen i.k.v. afzet(bevordering)	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.k01 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

		gezondheid en veiligheid op het werk	
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.k02 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere acties op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRAINCO(47(1)(c)) - opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten	2.b04 - Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op gebied van het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRANS(47(1)(e)) - acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren	2.b07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. opslag producten i.f.v. concentratie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRANS(47(1)(e)) - acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren	2.g06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: andere kosten koeling	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten	2.b03 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van afzet	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten	2.b08 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie samenwerking PO's i.f.v. concentratie en afzet	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten	2.h05 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Promotie, communicatie, deelname met stand aan vakbeurzen en andere kosten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten	2.h06 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Prospectiereizen en beursbezoeken	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral -	QUAL(47(1)(g)) - uitvoering van op het	2.g13 - Operationele programma's	O.35. Aantal ondersteunde

Groenten en fruit	niveau van de Unie en op nationaal niveau ingestelde kwaliteitsregelingen	Groenten en Fruit - Het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die vallen onder door de Unie of lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen	operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten	2.g09 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Voedselkwaliteitssystemen PO	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten	2.g10 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Monitoring van de productkwaliteit o.a. i.k.v. tracering	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten	2.g11 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Individuele teeltbegeleiding of groepsbegeleiding i.k.v. productkwaliteit, voedselveiligheid en traceerbaarheid en certificatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten	2.g12 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Opleiding i.k.v. productkwaliteit, voedselveiligheid en traceerbaarheid en certificatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten	2.h04 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Andere kosten i.k.v. afzetbevordering door betere productkwaliteit of afstemming op de consument door o.a. gerichte sortering, kalibrering en verpakking met o.a. focus op traceerbaarheid	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten	2.h07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Markttoegang derde landen EU en certificering buitenlandse markten.	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	SETUP(47(2)(a)) - het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of op grond van artikel 67, lid 7, van deze verordening	2.j-2a01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderlinge fondsen PO's en UPO's	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVVO(47(2)(b)) - investeringen in materiële en immateriële activa met het oog op een efficiënter beheer van de op de markt gebrachte hoeveelheden, waaronder voor collectieve opslag	2.j-2b01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen om de op markt gebrachte hoeveelheden efficiënter te beheren	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORCHA(47(2)(d)) - herbeplanting van boomgaarden of olijfgaarden waar dat nodig is na verplichte rooiing om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit van de lidstaat of om aan te passen aan de klimaatverandering	2.j-2d01 - Operationele programma's groenten en fruit – herbeplanting van boomgaarden	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	WITHD(47(2)(f)) - uitdemarktneming voor gratis verstrekking of andere bestemmingen, met inbegrip van de verwerkingskosten die nodig zijn om de uitdemarktneming te faciliteren	2.j-2f01 - Operationele programma's groenten en fruit – het uit de markt nemen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en	GREEN(47(2)(g)) - groen oogsten, waaronder wordt verstaan het oogsten op een	2.j-2g01 - Operationele programma's groenten en fruit – groen oogsten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

fruit	bepaald areaal van de totale hoeveelheid onrijpe, niet-afzetbare producten die vóór het groen oogsten niet beschadigd zijn als gevolg van weersomstandigheden, ziekte of andere oorzaken		
Sectoral - Groenten en fruit	NOHAR(47(2)(h)) - niet oogsten, waaronder wordt verstaan de beëindiging van de aan de gang zijnde productiecyclus op het betrokken areaal wanneer het product goed ontwikkeld en van gezonde handelskwaliteit is, met uitzondering van de vernietiging van producten wegens weersomstandigheden of ziekte	2.j-2h01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - niet oogsten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	HARIN(47(2)(i)) - oogstverzekeringen die de inkomsten van de producenten helpen veiligstellen bij verliezen als gevolg van natuurrampen, ongunstige weersomstandigheden, ziekten of plagen en er tegelijk voor zorgen dat de begunstigden de nodige risicopreventiemaatregelen nemen	2.j-2i01 - Operationele programma's groenten en fruit – oogst- en productieverzekering ten voordele van producenten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	COACH(47(2)(j)) - coaching van andere producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of artikel 67, lid 7, van Verordening (EU) 2021/2115, of van individuele producenten	2.j-2j01 - Operationele programma's groenten en fruit – begeleiding van andere PO's, UPO's en coaching van individuele producenten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	3COUN(47(2)(k)) - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire protocollen van derde landen op het grondgebied van de Unie om de toegang tot de markten van derde landen te vergemakkelijken	2.j-2k01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Markttoegang derde landen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	COMM(47(2)(l)) - communicatieacties gericht op bewustmaking en het informeren van consumenten	2.j-2l01 - Operationele programma's groenten en fruit – Communicatieacties naar consumenten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Producten van de bijenteelt	INVAPI(55(1)(b)) - investeringen in materiële en immateriële activa, alsook andere acties	2.27 - Bestrijding van vijanden en ziekten in de bijenteelt, in het bijzonder de Varroa	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
Sectoral - Producten van de bijenteelt	ACTLAB(55(1)(c)) - acties om laboratoria te ondersteunen bij de analyse van producten van de bijenteelt, verliezen van bijenkolonies of afnemende productiviteit en stoffen die mogelijk toxisch zijn voor bijen	2.24 - Kwaliteitsanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
Sectoral - Producten van de bijenteelt	PRESBEEHIVES(55(1)(d)) - acties om het bestaande aantal bijenbestanden in de Unie in stand te houden of te vergroten, waaronder de bijenteelt	2.23 - Maatregelen voor het herstel van het bijenbestand in de Unie	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.20 - VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.21 - VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.22 - VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip	3.23 - VLIF Productieve groene	O.20. Aantal ondersteunde

	van investeringen in irrigatie	investeringen op landbouwbedrijven	productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.24 - VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INSTAL(75) - Vestiging van jonge landbouwers en nieuwe landbouwers, en het opstarten van plattelandsbedrijven	3.29 - VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf	O.27. Aantal plattelandsbedrijven dat opstartsteun ontvangt

Overzicht

Deze specifieke doelstelling wordt gekoppeld aan één nood: marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal (N05). Verschillende interventies spelen in op deze nood en ondersteunen zo de doelstelling om het concurrentievermogen en de marktgerichtheid te verhogen.

1.9	Voortzetting bio		x
2.1	Operationele programma's Groenten en Fruit	x	
2.23	Maatregelen voor het herstel van het bijenbestand in de Unie	x	
2.24	Kwaliteitsanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria	x	
2.27	Bestrijding van vijanden en ziekten in de bijenteelt, in het bijzonder de Varroa	x	
3.4	Omschakeling biologische landbouw		x
3.12	Demonstratieprojecten		x
3.13	Vorming en advies op maat – vraaggestuurd		x
3.14	Vorming en advies op maat – aanbodgestuurd		x
3.17	Projectoproep innovatie in kader van EIP		x
3.20	VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	x	
3.21	VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven	x	
3.22	VLIF Productieve	x	

	investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven		
3.23	VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven	x	
3.24	VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven	x	
3.25	VLIF Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten		x
3.28	VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers		x
3.29	VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf	x	

N05. Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal

Voor een toekomstbestendige landbouwsector is er nood aan marktgericht ondernemerschap. Via het GLB-strategisch plan worden er verschillende interventies gepland om het concurrentievermogen en de marktgerichtheid te vergroten. Het geheel aan interventies bestaande uit verschillende interventietypes maakt dat er op verschillende aspecten van de nood wordt ingezet.

Via de interventie 'VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf' (interventie 3.29) wordt een eenmalige steun voorzien aan landbouwbedrijven. Deze steun ondersteunt de bedrijven voor het implementeren van een vernieuwde niet-gangbare bedrijfsstrategie op maat van het bedrijf die gepaard gaat met inkomens- en succesrisico's in de eerste jaren van de implementatie. De vernieuwde bedrijfsstrategie moet hun bedrijf veerkrachtig en toekomstgericht maken, de economische leefbaarheid van het bedrijf waarborgen en bijdragen aan het leveren van belangrijke diensten aan de samenleving. Hiermee stimuleren we bedrijfsleiders die, ongeacht de subsector, een antwoord willen bieden op en mee willen werken aan de maatschappelijke, ecologische en economische doelstellingen waarbij economie en ecologie hand in hand kunnen gaan. Eén van deze doelstellingen is het omschakelen naar meer marktgerichte en veerkrachtige bedrijfsmodellen. Ook vernieuwende bedrijfsmodellen worden aangemoedigd. Er wordt dus rechtstreeks ingespeeld op de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van de landbouwsector in Vlaanderen.

Via de interventies 'VLIF Productieve investeringssteun aan landbouwbedrijven' (interventies 3.22, 3.23 en 3.24) worden investeringen gesteund die noodzakelijk zijn voor, en kansen bieden aan een sterk ondernemerschap, en dit voor alle bedrijfsmodellen en subsectoren. Deze investeringen zijn nodig voor het behoud van het concurrentievermogen in een speelveld dat niet op alle vlakken gelijk is. Zo worden bijvoorbeeld om bepaalde milieu- en klimaatdoelen te bereiken verplichtingen opgelegd die niet in andere lidstaten/regio's of derde landen gelden. Om het concurrentievermogen te behouden, is het belangrijk dat deze investeringen financieel ondersteund worden vanuit de overheid. Daarnaast kunnen bepaalde investeringen de markgerichtheid verhogen zoals investeringen in bovenwettelijke, maatschappelijke wensen op het vlak van milieu, klimaat en dierenwelzijn of investeringen in een kortere keten. Het is belangrijk dat landbouwers voldoende worden aangemoedigd om die investeringen uit te voeren die de

marktgerichtheid verhogen.

De interventies 'VLIF Innovatieve investeringen' (interventies 3.20 en 3.21) stimuleren pure innovatie en vernieuwing op het landbouwbedrijf. Het betreft investeringen/prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector gerealiseerd worden en nog niet subsidieerbaar zijn onder de VLIF 'Productieve investeringen'. Het zijn de interventies bij uitstek waarbij, startende van resultaten uit onderzoek, de link wordt gelegd naar vernieuwende methoden en technologie, en digitalisering. De resultaten van het onderzoek worden omgezet in investeringen op maat van een landbouwbedrijf. De interventies dragen bij aan het vergroten van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen.

In de sector groenten en fruit wordt er via de operationele programma's ingezet op verschillende noden en doelstellingen. Zo wordt er via verschillende interventies rond investeringen in materiële en immateriële activa, investeringen en andere acties rond onder meer milieu en arbeidsvoorwaarden en - omstandigheden aandacht besteed aan de marktgerichtheid en concurrentievermogen van de landbouwer. Ook via de interventies acties ter verhoging van de duurzaamheid en efficiëntie van transport en opslag wordt er bijgedragen aan het bereiken van de doelstellingen. Via deze interventies kan een landbouwer, coöperatie,… steun krijgen voor bepaalde investeringen. Verder leiden de interventies rond crisispreventie en risicobeheer ook tot een verhoogd concurrentievermogen.

Ook in de sector bijenteelt wordt aandacht besteed aan de marktgerichtheid en het concurrentievermogen, via de interventies herstel van het bijenbestand (2.23), analyses van producten afkomstig van de bijenteelt door laboratoria (2.24) en de bestrijding van de Varroa-mijtziekte en andere bedreigingen (2.27). In de interventie 'herstel van het bijenbestand' worden er verschillende acties opgenomen bedoeld om de bijenpopulatie te beschermen via onder meer het verbeteren van de genetische diversiteit en het inzetten van selectiemethode om de weerstand te verhogen tegen de Varroa-mijtziekte. Door het bijenbestand in stand te houden, blijft ook de productie op peil en wordt er een hogere productiviteit gehaald. Via de interventies voor de bijenteeltsector worden ook analyses gesteund waarin de kwaliteit van de producten afkomstig van de bijenteelt wordt bekeken. Door de verbetering van de kwaliteit van honing en bijenwas, wordt het concurrentievermogen van het bedrijf versterkt. Ten slotte worden er ook acties ondernomen ter bestrijding van de Varroa-mijt en andere bedreigingen die kunnen leiden tot Colony-collapse. Ook hier is de doelstelling het beschermen en versterken van het bijenbestand en kan de productie op peil worden gehouden.

Naast de hiervoor genoemde interventies zijn er nog een aantal andere interventies die ook indirect bijdragen tot het verhogen van het concurrentievermogen en de marktgerichtheid van de Vlaamse landbouwsector. De bijdragen van deze interventies worden in meer detail besproken in de afzonderlijke interventiesfiches in hoofdstuk 5.

2.1 SO2 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 SO2.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	Streefwaarde
R.3 CU - Digitalisering van de landbouw Percentage boerderijen dat GLB-steun voor digitale landbouwtechnologie ontvangt	80,71 %
R.9 CU PR - Modernisering van landbouwbedrijven Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering	35,40 %

van de hulpbronnenefficiëntie	
R.10 CU PR - Betere organisatie van de voorzieningsketen Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen	24,90 %
R.11/Groenten en fruit - Concentratie van het aanbod Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren	108,73 %
R.16 CU - Klimaatgerelateerde investeringen Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen	17,55 %
R.26 CU - Investeringen in verband met natuurlijke hulpbronnen Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen	17,57 %
R.39 CU - Ontwikkeling van de rurale economie Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven	423,00
R.44 PR - Verbetering van dierenwelzijn Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter verbetering van dierenwelzijn	3,78 %

Motivering van de streefcijfers en gerelateerde mijlpalen

Bovenstaande targets vloeien voort uit de nodenanalyse en zijn bijgesteld op basis van de realistische haalbaarheid binnen de beschikbare middelen voor het GLB Strategisch Plan en de voorgestelde interventies.

Het moderniseren van landbouwbedrijven (R.9) heeft een directe impact op het concurrentievermogen en de marktgerichtheid van deze bedrijven. Tegen 2029 wordt er als doelstelling gesteld dat zo'n 35,40% van de Vlaamse landbouwbedrijven (of 8.255 bedrijven) een investering uitvoert voor de modernisatie van het bedrijf. Om deze doelstelling te behalen worden verschillende interventies gepland; VLIF innovatieve investeringen (3.20 en 3.21), VLIF productieve investeringen (3.22, 3.23 en 3.24) en de Operationele programma's groenten en fruit (2.1). Met deze indicator worden de verschillende investeringen weergegeven die leiden tot modernisering van het bedrijf. Deze investeringen kunnen echter ook een bijdrage hebben op vlak van klimaat (R.16) en natuurlijke hulpbronnen (R.26). Ook deze investeringen kunnen leiden tot een hogere marktgerichtheid en concurrentievermogen maar het effect op respectievelijk specifieke doelstelling d, e en f is meer direct. Deze streefwaarden worden daarom onder de desbetreffende secties besproken en niet onder specifieke doelstelling b.

Het digitaliseren van de landbouw draagt bij aan deze specifieke doelstelling. In totaal voorzien we dat 80,71% van de landbouwbedrijven zal inzetten op digitalisering. In dit cijfer werd rekening gehouden met de dubbeltelling bij investeringen. Een landbouwbedrijf kan dus meerdere investeringen maken rond digitalisering en digitale landbouwtechnologieën (3.22 VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven) maar zal slechts één maal meegeteld worden. Voor de kennis – en adviesacties (3.12 Demonstratieprojecten, 3.13 en 14 Vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies op maat) kan de dubbeltelling niet vermeden worden. Een landbouwbedrijf kan dus meerdere kennis – en adviesacties volgen en zal dan ook meerdere keren worden meegeteld. Hiermee werd rekening gehouden bij het bepalen van de streefwaarde.

2.1 SO2 9 Motivering van de financiële toewijzing

Elke producentenorganisatie (PO) krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO's. Het totale budget is afhankelijk van de productie van het voorgaande jaar. Een gedeelte van het jaarlijkse budget dat een PO ter beschikking heeft kan gebruikt worden voor onder meer investeringen die kunnen leiden tot een hogere

marktgerichtheid. De geplande uitgaves en acties worden verder verduidelijkt in het operationeel programma dat de PO jaarlijks opstelt. Dit programma moet ook worden goedgekeurd. Hierin wordt aangegeven welk aandeel van het budget gaat naar de opgenomen interventies, hierbij wordt er dan steeds vertrokken vanuit de noden van de PO en opgelegde voorwaarden (bv. ringfencing).

Voor het nationale bijenteeltprogramma ligt het totale budget vast. Op basis van de meest recente strategie werd een inschatting gemaakt voor de verdeling van het budget over de verschillende interventies. Deze strategie werd recent aangepast en wordt in grote mate verder gezet. Onder meer de interventies herstel van het bijenbestand en bestrijding van vijanden dragen bij aan deze specifieke doelstelling.

Op basis van de historische data van de VLIF productieve en innovatieve investeringen is er een inschatting gemaakt van het gemiddeld eenheidsbedrag per investering. Aan de hand van dit cijfer en het voorziene aantal bedrijven die investeringen doen ter modernisering werd de financiële allocatie bepaald. Verder werd er bij de berekening van de unit amount ook rekening gehouden met de verhoging van het steunpercentage voor bepaalde investeringen.

2.1.SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

2.1.SO3.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO3.1.1 Sterke punten

Door de aanwezigheid van landbouw is er zowel stroomopwaarts (inputs: kunstmest, gewasbeschermingsmiddelen, machines) als stroomafwaarts (outputverwerking, verpakking, transport) een belangrijk en performant agrobusinesscomplex ontstaan in Vlaanderen.

De samenwerking is in verschillende sectoren groeiende. Sinds de jaren 1970 bestaan er producentenorganisaties in de groenten- en fruitsector. Sinds 2014 kunnen ook producentenorganisaties in andere sectoren opgericht worden. Er zijn ondertussen 20 producentenorganisaties in Vlaanderen. Ook coöperaties, machineringen en integratie zijn vormen van samenwerking.

In de groente- en fruitsector is er een lange traditie van samenwerking in het coöperatieve model van producentenorganisaties (PO's). De PO's in de groenten- en fruitsector slagen er in hoge mate in het aanbod te concentreren, qua volume en kwaliteit af te stemmen op de vraag en de afzet te maximaliseren. Dit draagt zeker bij aan het efficiënt functioneren van de sector als geheel, en zorgt voor een zekere zekerheid en stabiliteit voor de telers en sector op het vlak van kosten en prijzen. Andere belangrijke meerwaarde is de mogelijkheid van collectieve investeringen en daarmee gepaard gaande kostenreducties en de teeltbegeleiding. De PO's (en de GMO-steun) spelen eveneens een belangrijke rol in het behoud van de sectorale stabiliteit en versterking van de weerbaarheid in zeer moeilijk marktomstandigheden met veel internationale (prijs)concurrentie en steeds meer voelbare effecten van klimaatverandering. PO's bezitten een performant commercieel en logistiek apparaat. De grote coöperaties hebben een zekere invloed op de prijzen. Ook binnen de zuivelsector is er een lange traditie van samenwerking in coöperaties.

Producentenprijzen werden voorheen al sterk gemonitord, maar nu noteren lidstaten voor heel wat producten ook de aankoopprijzen van afnemers. Voor het eerst publiceert de Vlaamse overheid niet louter prijs- en marktgegevens over de ruwe landbouwproducten, maar ook gegevens over verwerkte producten. Dit leidt tot meer transparantie in de voedselvoorzieningsketen.

2.1.SO3.1.2 Zwakke punten

De landbouwsectoren hebben te weinig grip op de markt of op de keten en beschikken over een zwakke onderhandelingspositie in de afzetketen tegenover de retail, de industrie en de handel. De structuur van de keten is sterk trechtervormig met 5 grote, Europees georiënteerde aankoopcentrales die bepalen welke prijs de meeste landbouwers en hun andere toeleveranciers voor hun producten krijgen. Landbouwers zijn prijsnemers. Nochtans dragen de landbouwers de grootste risico's (onzekerheid bij de productie, o.a. beïnvloed door klimaat en plagen en ziekten, maar ook met volatiele markten en een grote prijsdruk) en worden hun extra inspanningen voor bijkomende eisen in verband met gezondheid, traceerbaarheid, dierenwelzijn en milieu, die zowel vanuit retail als consument komen, niet zomaar verrekend in de prijzen. Ook wettelijke beperkingen ten aanzien bepaalde innovaties op het vlak van gezondheid, voedselveiligheid en milieu (bv. ggo's) resulteren in een concurrentienadeel op de wereldmarkt.

Het aandeel van de landbouw in de toegevoegde waarde van de voedingsindustrie neemt af. Er is een asymmetrische prijstransmissie in de keten met neerwaartse prijsveranderingen die slechts gedeeltelijk doorgegeven worden aan de consument. Dit kan deels worden verklaard door het beperkte aandeel van landbouwgrondstoffen in de uiteindelijke consumentenprijzen voor voedsel (bv. ten aanzien van loon- en energiekosten). Andere factoren die een rol spelen zijn inefficiënties en onvolkomenheden in de marktstructuur van de keten, langlopende contracten tussen met bevoorrechte leveranciers en prijs- en marketingstrategieën in de stroomafwaartse sectoren, zoals voedingsindustrie en retail.

De Vlaamse landbouw is nog te veel gericht op bulkproductie, waardoor er te weinig toegevoegde waarde

gecreëerd wordt en waardoor men, in geval men zelf geen grote volumes produceert, niet kan concurreren op de wereldmarkt.

De organisatiegraad en concentratiegraad in de landbouw blijft, met uitzondering van de groenten en fruit en de melkveehouderij, eerder laag. Landbouwers werken eerder op individueel niveau en niet altijd even marktgericht. Dit resulteert in een versnipperde afzetstructuur. Sommige PO's zijn ook eerder "service-PO" waarbij niet aan gezamenlijke afzet wordt gedaan. Binnen de akkerbouw zijn er geen PO's, daar is contractteelt of afzet aan handelaars meer gebruikelijk. Verdere horizontale samenwerking in deze sectoren kan de onderhandelingspositie van de individuele landbouwers in de afzetketen versterken en zorgen voor concentratie van het aanbod met een grotere onderhandelingsmarge en het inperken van prijsschommelingen.

De verticale ketenbenadering kan nog verbeteren. De schakels zijn onvoldoende gestructureerd en georganiseerd. Er wordt te weinig aan marktinnovatie en marktprospectie gedaan.

Via contracten en samenwerkingen (rechtstreeks of via coöperaties en producentenorganisaties) tracht de landbouwer een deel van of heel zijn inkomen te waarborgen. Een nadeel is dat er afhankelijkheid ontstaat van de landbouwer tegenover zijn leverancier of de afnemer omdat men ook andere diensten aanbiedt om klanten aan zicht te binden (bv. dierenartsen die verbonden zijn aan voederleveranciers, en hulp bij administratie zoals de verzamelaanvraag).

De markttransparantie is laag. Er is veel onduidelijkheid over de prijsvorming en de verschillende soorten contracten zijn erg uiteenlopend. Er zijn grote asymmetrieën in marktkennis.

2.1.SO3.1.3 Kansen

Er is meer belangstelling voor voedsel vanuit het lokaal beleid en ook bij de consument stijgt de vraag naar gezond gemak (meer gezonde kant- en klaarmaaltijden, groter verbruik van snoepgroenten, etc), gezond evenwichtige voeding (bio, natuurlijk, gezonde alternatieven voor ingrediënten), digitalisering (meer online en home-delivery, bv. meer foodboxen, digitale bestelplatformen) en lokale en duurzame producten. Consumenten zijn op zoek naar beleving (bv. hoeveverkoop, CSA, pluktuin, etc) en ook vanuit de retail en horeca is er vernieuwde interesse in lokaal voedsel. Dit biedt heel wat mogelijkheden om de toegevoegde waarde van de landbouwproductie te verhogen. Het aandeel korte ketenverkopen en biobestedingen namen al toe, maar marktaandeel nog vrij beperkt. Er is dus nog ruimte voor groei. Het feit dat stad en platteland in Vlaanderen dichtbij elkaar liggen, biedt zeker nog mogelijkheden voor groei (en toegevoegde waarde).

De omzetting van de Unfair Trading Practices wetgeving in Belgische wetgeving kan de onderhandelingspositie van landbouwers versterken ten opzichte van hun afnemers en maakt het makkelijker om oneerlijke handelspraktijken aan de kaak te stellen. Klachten worden ingediend en behandeld door FOD Economie. Deze wetgeving geeft boeren en leveranciers meer houvast om zich te wapenen tegen oneerlijke handelspraktijken. Bovendien gaat de Belgische wetgeving voor niet-bederflijke etenwaren verder dan de Europese.

Samenwerking kan een belangrijke rol spelen om de productie en dienstverlening groter, flexibeler, sneller, efficiënter, gevarieerder, slimmer, professioneler of origineler te maken. Er vallen eveneens diverse ketenwinsten te boeken op het vlak van kwaliteit van de producten, milieu, energievoorziening, voedselverlies, circulaire economie en dierenwelzijn. Het denken in ketens en netwerken kan leiden tot innovaties in de ketenwerking in functie van nieuwe noden en behoeften. Samenwerking op kleinere schaal zoals rond machines, perceelruil en groepsaankopen moet nieuwe kansen creëren.

De steeds toenemende digitalisering biedt mogelijkheden. Digitalisering speelt een rol bij onlinebestellingen en thuisleveringen via apps, maar ook bij het delen van ervaringen op sociale media.

Bestaande PO's binnen groenten en fruit zetten sterk in op productieplanning (cluster 1), productiekwaliteit (cluster 2), afzetverbetering- en -bevordering (cluster 3). De andere maatregelenclusters (onderzoek, opleiding, crisisbeheer) worden als ondersteunend beschouwd aan deze hoofdmaatregelen, en met name gebruikt worden om de leden sterker aan de organisatie te binden. Er zou meer kunnen ingezet worden op het pro-actief verkennen en ontwikkelen van nieuwe commerciële opportuniteiten of producten om hun commerciële waarde te verhogen en zo ook meer toegevoegde waarde te kunnen creëren.

2.1.SO3.1.4 Bedreigingen

De land- en tuinbouw maakt slechts 0,9% uit van de toegevoegde waarde van de Vlaamse economie en is sinds 2003 met 1/3de afgenomen. Hierdoor ontstaat de bedreiging dat de landbouw politiek minder belangrijk wordt.

Ook handelsverdragen met landen buiten de EU, waar regels wat betreft milieu en dierenwelzijn niet altijd vergelijkbaar zijn met die in de EU, worden door de sector regelmatig als bedreiging van de handelspositie gezien. In de landbouw leeft het gevoel dat de sector in handelsakkoorden dikwijls als pasmunt of ruil gebruikt wordt voor diensten en andere belangen met mogelijke negatieve prijseffecten en aantasting van het gelijk speelveld.

De handel buiten de EU is niet steeds even stabiel. Soms worden handelsakkoorden, al dan niet tijdelijk, stopgezet om geopolitieke redenen (bv. Russische boycot van landbouwproducten uit de EU, de Brexit, etc). Dit heeft enorme gevolgen voor de getroffen sectoren die exporteren naar deze landen. Buiten de handelsakkoorden kunnen nog andere factoren de markt ontregelen, zoals de coronacrisis of uitbraken van besmettelijke dierziekten (bv. Afrikaanse varkenspest).

2.1.SO3.1.5 Andere opmerkingen

/

2.1.SO3.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoefte wordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

Volgende landenspecifieke aanbeveling van de Europese Commissie is gelinkt aan N06 en zal, net zoals deze nood, ook gedeeltelijk worden aangepakt via het GLB:

1. De positie van de landbouwers in de voedselketen verbeteren met gerichte acties in het kader van de twee GLB-pijlers, zoals het versterken en ontwikkelen van producentenorganisaties en coöperaties, vooral in de sectoren waar die minder actief zijn, alsmede door het bevorderen van innovatieve korte voedselvoorzieningsketens en door te focussen op producten met een hogere toegevoegde waarde, zoals biologische producten en biogebaseerde producten. (N06)

2.1.SO3.4 Interventielogica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.a01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in het kader van productieplanning en -organisatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.a04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in aanplantingen beloftevolle rassen bomen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.a06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen voor bescherming productie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.b01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van infrastructuur voor afzet	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.b02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van digitale infrastructuur voor afzet: upgraden en diversifiëren van de verkoopsinstallatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.b05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van infrastructuur voor opslag producten i.f.v. concentratie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.b06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen voor bevordering van concentratie van aanbod en verhandelen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.b09 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Kosten i.v.m. fusies en/of overnames van PO's en UPO's en kosten i.v.m. de oprichting van transnationale PO's of UPO's	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.c01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van infrastructuur PO	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.c02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van activa producenten en PO i.k.v. digitalisering	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.c03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van activa producenten en PO i.k.v. teelt	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.c04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van activa PO en producenten i.k.v. efficiënte opslag	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.c05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van intern transport en transportmiddelen PO i.k.v. concentratie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.c06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van de energieinfrastructuur	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. bodembehoud	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral -	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële	2.d02 - Operationele programma's	O.35. Aantal ondersteunde

Groenten en fruit	en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. watergebruik en -beheer	operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. klimaat	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. energie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. ecologische verpakkingen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. emissies, afval, reststromen en bijproducten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. plagen en gewasbescherming	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d08 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. habitats gunstig voor biodiversiteit	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d09 - Operationele Programma Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. verbetering productkwaliteit	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d10 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. verbetering genetische hulpbronnen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d11 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. arbeid en arbeidsvoorwaarden	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d12 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek i.k.v. digitalisering	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Ander onderzoek i.k.v. andere gebieden	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.h01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Infrastructuurinvesteringen i.k.v. afzet(bevordering): loodsen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.h02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in traceerbaarheidssystemen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.h03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen i.k.v. afzet(bevordering)	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral -	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële	2.k01 - Operationele programma's	O.35. Aantal ondersteunde

Groenten en fruit	en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	groenten en fruit - Investeringen op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk	operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.k02 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere acties op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRAINCO(47(1)(c)) - opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten	2.b04 - Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op gebied van het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.a02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.k.v. productieplanning en -organisatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.a03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Opleiding en studiereizen i.v.m. productieplanning, - organisatie en bedrijfsvoering	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.a05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. aanplantingen beloftevolle rassen bomen: royalties e.d.	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.a07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere kosten voor bescherming productie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRANS(47(1)(e)) - acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren	2.b07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. opslag producten i.f.v. concentratie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten	2.b03 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van afzet	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten	2.b08 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie samenwerking PO's i.f.v. concentratie en afzet	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang	2.h05 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Promotie, communicatie, deelname met stand aan vakbeurzen en andere kosten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

	van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten		
Sectoral - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten	2.h06 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Prospectiereizen en beursbezoeken	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten	2.h04 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Andere kosten i.k.v. afzetbevordering door betere productkwaliteit of afstemming op de consument door o.a. gerichte sortering, kalibrering en verpakking met o.a. focus op traceerbaarheid	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten	2.h07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Markttoegang derde landen EU en certificering buitenlandse markten.	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	SETUP(47(2)(a)) - het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of op grond van artikel 67, lid 7, van deze verordening	2.j-2a01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderlinge fondsen PO's en UPO's	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVVO(47(2)(b)) - investeringen in materiële en immateriële activa met het oog op een efficiënter beheer van de op de markt gebrachte hoeveelheden, waaronder voor collectieve opslag	2.j-2b01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen om de op markt gebrachte hoeveelheden efficiënter te beheren	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORCHA(47(2)(d)) - herbeplanting van boomgaarden of olijfgaarden waar dat nodig is na verplichte rooiing om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit van de lidstaat of om aan te passen aan de klimaatverandering	2.j-2d01 - Operationele programma's groenten en fruit – herbeplanting van boomgaarden	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	WITHD(47(2)(f)) - uitdemarktneming voor gratis verstrekking of andere bestemmingen, met inbegrip van de verwerkingskosten die nodig zijn om de uitdemarktneming te faciliteren	2.j-2f01 - Operationele programma's groenten en fruit – het uit de markt nemen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	GREEN(47(2)(g)) - groen oogsten, waaronder wordt verstaan het oogsten op een bepaald areaal van de totale hoeveelheid onrijpe, niet-afzetbare producten die vóór het groen oogsten niet beschadigd zijn als gevolg van weersomstandigheden, ziekte of andere oorzaken	2.j-2g01 - Operationele programma's groenten en fruit – groen oogsten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	NOHAR(47(2)(h)) - niet oogsten, waaronder wordt verstaan de beëindiging van de aan de gang zijnde productiecyclus op het betrokken areaal wanneer het product goed ontwikkeld en van gezonde handelskwaliteit is, met uitzondering van de vernietiging van producten wegens weersomstandigheden of ziekte	2.j-2h01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - niet oogsten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	HARIN(47(2)(i)) - oogstverzekeringen die de inkomsten van de producenten helpen veiligstellen bij verliezen als gevolg van	2.j-2i01 - Operationele programma's groenten en fruit – oogst- en productieverzekering ten voordele	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

	natuurrampen, ongunstige weersomstandigheden, ziekten of plagen en er tegelijk voor zorgen dat de begunstigden de nodige risicopreventiemaatregelen nemen	van producenten	
Sectoral - Groenten en fruit	COACH(47(2)(j)) - coaching van andere producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of artikel 67, lid 7, van Verordening (EU) 2021/2115, of van individuele producenten	2.j-2j01 - Operationele programma's groenten en fruit – begeleiding van andere PO's, UPO's en coaching van individuele producenten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	3COUN(47(2)(k)) - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire protocollen van derde landen op het grondgebied van de Unie om de toegang tot de markten van derde landen te vergemakkelijken	2.j-2k01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Markttoegang derde landen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	COMM(47(2)(l)) - communicatieacties gericht op bewustmaking en het informeren van consumenten	2.j-2l01 - Operationele programma's groenten en fruit – Communicatieacties naar consumenten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.25 - VLIF – Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten	O.24. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden buiten de boerderij
RD	COOP(77) - Samenwerking	3.17 - Projectoproep innovatie in kader van EIP	O.1. Aantal projecten van operationele groepen in het kader van het Europees innovatiepartnerschap (EIP)

Overzicht

Deze specifieke doelstelling wordt gekoppeld aan één nood: ketenpositie versterken door samenwerking (N06). Verschillende interventies spelen in op deze nood en ondersteunen zo de doelstelling om positie van de landbouwers in de waardeketen te verbeteren.

2.1	Operationele programma's Groenten en Fruit	x	
3.12	Demonstratieprojecten		x
3.13	Vorming en advies op maat - vraaggestuurd		x
3.14	Vorming en advies op maat - aanbodgestuurd		x
3.17	Projectoproep innovatie in kader van EIP	x	
3.20	VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven		x
3.21	VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven		x
3.22	VLIF Productieve investeringen voor		x

	verdere verduurzaming op landbouwbedrijven		
3.23	VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven		x
3.24	VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven		x
3.25	VLIF Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten	x	
3.29	VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf		x

N06: Ketenpositie versterken door samenwerking

De positie van de landbouwers in de waardeketen is eerder zwak aangezien zij de prijsnemers zijn. Ze zijn sterk afhankelijk van de markt en de overige schakels in de keten en hebben een zwakke onderhandelingspositie. Meer samenwerking om de positie in de keten te versterken is dus een reële nood in de Vlaamse landbouwsector. Onder samenwerking wordt zowel de horizontale samenwerking verstaan tussen landbouwers onderling als de verticale samenwerking binnen de keten.

De EIP-interventie werd, met succes, reeds opgenomen in de vorige GLB-periode. De impact van EIP wordt via de interventie 3.17 verder vergroot door het instrument nog laagdrempeliger te maken en meer bottom-up waarbij landbouwers nog meer als initiatiefnemers optreden. Bijgevolg wordt er nog meer ingezet op samenwerking als instrument voor verschillende problematieken. Bij EIP werkt een operationele groep, die bestaat uit verschillende actoren en ontstaat rond een concreet vraagstuk uit de praktijk, samen om zo tot een (innovatieve) oplossing te komen. De EIP-thema's worden per oproep bepaald en zijn afhankelijk van de noden die zich op dat moment stellen. Om geen innovatieve ideeën te laten verloren gaan, kan de oproep ook gedaan worden zonder het opleggen van thema's. De interventie speelt dus in hoofdzaak in op de horizontale doelstelling en specifieke doelstelling c maar draagt ook bij tot de acht andere specifieke doelstellingen. Via samenwerking kan er immers op een brede waaiers aan thema's en problematieken worden ingezet en wordt ketenpositie van de deelnemende landbouwers versterkt. Via het vraaggestuurde advies hebben landbouwers de mogelijkheid om ondersteuning te krijgen voor het samenstellen van een operationele groep.

De Vlaamse landbouwsector is traditioneel sterk verweven met de historische sterke aanwezigheid van de voedingsindustrie in Vlaanderen. Deze aanwezigheid wordt gezien als een sterkte en een kans om blijvend in te zetten op de verdere verduurzaming en het creëren van toegevoegde waarde bij de eerste verwerking en afzet van primaire land- en tuinbouwproducten. De interventie 'VLIF Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten' (interventie 3.25) is gericht op bedrijven die actief zijn in het agrobusinesscomplex. De interventie ondersteunt investeringen om de duurzaamheid te verhogen en om toegevoegde waarde aan de producten bij de verwerking te creëren en/of behouden. De toegevoegde waarde kan ook gecreëerd worden tussen land- en tuinbouwbedrijven en ketenpartners, andere dan voedingsbedrijven. De focus ligt niet enkel binnen de agrovoedingsketen, maar ook binnen de biogebaseerde economie, en niet alleen in grotere bedrijven, maar ook in korte ketenverband. De samenwerking tussen de verschillende ketenpartners maakt dat de positie van de landbouwer versterkt

wordt. Om geselecteerd te kunnen worden moet het project namelijk aantonen dat ook de landbouwers op economisch vlak zullen profiteren van het project. Dit is een belangrijk selectiecriterium.

Samenwerking in de keten is een belangrijk aspect binnen deze doelstelling. Ook via de operationele programma's groenten en fruit wordt dit gerealiseerd. De verschillende producentenorganisaties versterken de collectieve onderhandelingspositieve van hun leden, de landbouwers. Via operationele programma's worden er interventies gepland en kunnen de leden steun ontvangen voor verschillende acties. Door de samenwerking via producentenorganisaties wordt de ketenpositie van de landbouwer versterkt. Dit is een effect van alle interventies die kunnen opgenomen worden in de operationele programma's. Bij een aantal interventies, zoals bijvoorbeeld de verschillende interventies rond crisispreventie en risicobeheer, investeringen in kader van modernisering van infrastructuur of de concentratie van het aanbod of steun voor onderzoek en studies, is dit effect meer uitgesproken en is de link direct.

Naast de hiervoor genoemde interventies zijn er nog een aantal andere interventies die ook indirect bijdragen tot het verbeteren van de positie van de landbouwer in de waardeketen. De bijdragen van deze interventies worden in meer detail besproken in de afzonderlijke interventiesfiches in hoofdstuk 5.

2.1 SO3 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 SO3.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	Streefwaarde
R.9 CU PR - Modernisering van landbouwbedrijven Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie	35,40 %
R.10 CU PR - Betere organisatie van de voorzieningsketen Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen	24,90 %
R.11/Groenten en fruit - Concentratie van het aanbod Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren	108,73 %
R.39 CU - Ontwikkeling van de rurale economie Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven	423,00

Motivering van de streefcijfers en gerelateerde mijlpalen

Bovenstaande targets vloeien voort uit de nodenanalyse en zijn bijgesteld op basis van de realistische haalbaarheid binnen de beschikbare middelen voor het GLB Strategisch Plan en de voorgestelde interventies.

Het verbeteren van de positie van de landbouwer in de waardeketen omvat in Vlaanderen de nood 'het versterken van de ketenpositie door samenwerking'. Samenwerking is dus een belangrijke aspect van deze specifieke doelstelling. Dit wordt onder meer gecapteerd door een betere organisatie van de voorzieningsketen (R.10). Hierin wordt het aandeel landbouwbedrijven weergeven dat deelneemt aan een samenwerking in kader van de voorzieningsketen (producentenorganisaties, korte keten,…). In Vlaanderen wordt vooropgesteld om tegen 2029 een kwart van de landbouwers te bereiken via samenwerking (24,90%) binnen deze thema's. Hiervoor zijn de interventies Operationele programma's

groenten en fruit en 3.19 ‘LEADER – realisatie van de lokale ontwikkelingsstrategie’ gepland.

Daarnaast wordt via de concentratie van het aanbod in de groenten – en fruitsector weergegeven wat het effect is van de PO’s op de productiewaarde. De indicator geeft namelijk weer hoe de productiewaarde van de PO’s groenten en fruit zich verhoudt tot deze van de ganse sector. We stellen hier een streefwaarde van 108% voorop. Hierbij werd gekeken naar de productiewaarde van de sector in 2019.

2.1 SO3 9 Motivering van de financiële toewijzing

Elke producentenorganisatie krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO’s. Het budget dat een producentenorganisatie uitgeeft aan de diverse maatregelen wordt vastgelegd in de operationele programma’s. Zo’n operationeel programma wordt jaarlijks opgesteld en goedgekeurd op basis van de noden binnen de PO en een aantal opgelegde voorwaarden. Daarnaast dragen ook alle andere acties die de PO’s opnemen in hun operationele programma’s bij aan deze doelstelling. Alle PO-leden zijn betrokken bij de samenwerking en dragen bij aan het budget.

Verschillende interventies dragen bij aan de indicator R.10 (betere organisatie van de voorzieningsketen). Er wordt hier dus rekening gehouden in de mijlpalen met het aantal landbouwbedrijven dat deelneemt aan een samenwerking via de sectorale interventies groenten en fruit en LEADER. Het aantal leden van de PO’s groenten en fruit is een relatief stabiele waarde, het budget voor de operationele programma’s is daarbij voldoende en ligt in lijn met de werking in het verleden. De bijdrage van LEADER is ingeschat op basis van de doelstellingen in de goedgekeurde LOS-en (Lokale Ontwikkelingsstrategie) opgesteld door de LAG (Lokale Actiegroep).

2.1.SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen

2.1.SO4.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO4.1.1 Sterke punten

De landbouw in Vlaanderen is sterk geoptimaliseerd qua rendement in functie van de productieomstandigheden. Voor primaire producten liggen de landbouwopbrengsten ver boven het wereldwijde gemiddelde. De Vlaamse landbouw behaalt hiermee dan ook een hoog niveau van eco-efficiëntie (EE) en zorgt voor een lage klimaatimpact per productie eenheid. Er zijn wel verschillen tussen regio's en landbouwbedrijven onderling maar in vergelijking met andere landen binnen de EU bevindt België, en Vlaanderen, zich tussen de toplanden.

Er is reeds een Vlaams en Europees beleid dat sterk inzet op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en het tegengaan van de klimaatverandering. Er wordt voornamelijk ingezet op het verhogen van de efficiëntie en het stimuleren van productietechnische oplossingen zoals de investeringen in energiebesparende technieken en hernieuwbare energie, productie van lokaal eiwit voor mens en dier, de teelten die minder broeikasgas intensieve inputs vragen, preventie van voedselverliezen en de maximale valorisatie van nevenstromen, reduceren van enterische emissies…

·Er zijn verschillende wetgevingen die dit beleid bepalen.

·via het PDPO III werd in het verleden al ingezet op maatregelen met een positief effect op klimaat mitigatie en adaptie. In 2014-2020 werden subsidies verleend rond deze thema's door onder meer:

o opleidingen, demoprojecten, bedrijfsadviezen, …;

o investeringen (o.a. energieschermen, klimaatcomputers, melkvoorkoelers, LED-verlichting, warmtewisselaars);

o bebossing en boslandbouwsystemen, agromilieu-maatregelen (bv. teelt van vlinderbloemigen, vezelvlas of vezelhennep met verminderde bemesting), …

Via de hierboven beschreven inzet werd in de Vlaamse landbouw sinds 1990 een daling van 18% aan broeikasgasuitstoot gerealiseerd. Dit gaat dan ook sneller dan de totale reductie van broeikasgasemissie voor alle sectoren (inclusief industrie en huishoudens) binnen Vlaanderen samen.

In het kader van het Convenant Enterische Emissies rundvee wordt gewerkt aan een waaier maatregel die de enterische emissies kunnen terugdringen. De emissies die gerelateerd zijn aan de veehouderij (spijsvertering, stal- en mestopslag) zijn immers met ongeveer 50% veruit het grootst. De maatregelen situeren zich op vlak van voedermanagement, dier- en veestapelmanagement op bedrijfsniveau en genetica en selectie. In 2022 kunnen landbouwers, in kader van de pre-ecoregelingen, een premie aanvragen voor het toepassen van één van de goedgekeurde voedermaatregelen. Voor de overige biologische emissies wordt gewerkt aan de implementatie van technieken om stallen en de mestopslag, -bewerking, -verwerking en -aanwendingstechnieken (bv. mestinjectie) emissiearmer te maken (onder meer via steun via PDPO III en het GLB Strategisch Plan 2023-2027).

Een veel kleiner deel van de emissies in de landbouw zijn afkomstig van energetische processen (27,8% gebouwenverwarming, 3,2% mobiele machines). De emissie uit deze energetische processen zijn sterk gelinkt aan het totale energieverbruik en gebruikte energiebronnen. In de laatste decennia bekwamen we een duidelijke omschakeling van sterkvervuilende energiebronnen zoals zware stookolie en steenkool naar minder vervuilend aardgas en hernieuwbare energie. We zien een afname van respectievelijke 20% in 2007 naar >1% in 2019 voor zware stookolie en 5% in 2007 naar 1,6% in 2019 voor steenkool, maar evenwel een sterke toename in aardgasverbruik.

Daarnaast wordt in de Vlaamse landbouw sterk ingezet op energiezuinige gebouwen, voertuigen en

motoren, wordt er steeds meer geïnvesteerd in de productie van (hernieuwbare) energie (bv. zonneboilers, warmteproductie op basis van houtige biomassa en pocketvergisting) en kunnen landbouwers hiervoor beroep doen op verhoogde investeringssteun via het VLIF. Zo werd in de periode 2016-2020, voor 931.579 euro aan steun toegekend aan materieel en installaties gerelateerd aan hernieuwbare energie en vermindering van broeikasgassen uit energetische processen. Ook kunnen landbouwers gratis energieadvies krijgen via het KRATOS bedrijfsadviessysteem of via het Enerpedia project.

Door de toename van het gebruik van warmtekrachtkoppeling (WKK) met aardgas in de glastuinbouw is de landbouwsector vanaf 2010 een netto elektriciteitsproducent. In 2018 waren alle WKK-installaties al goed voor 8,7 PJ. Slechts 1,8 PJ werd op het glastuinbouwbedrijven zelf gebruikt, de overgebleven 6,9 PJ (of 81%) werd op het net gezet. In de laatste jaren zien we dat de energieproductie uit duurzame, hernieuwbare bronnen in de Vlaamse landbouwsector steeds groter worden. Productie uit biomassa steeg tot 3,1 PJ in 2016 en productie uit zonnepanelen tot 8,1 PJ

De bodem en het organisch koolstofgehalte in de bodem kan een grote invloed hebben op het de opslag van koolstof. Ook voor de bescherming van de bodem werden in Vlaanderen enkele stappen genomen. Sinds 2005 zit de Vlaamse erosiewetgeving vervat in de randvoorwaarden van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Naargelang de teelt en erosiegevoeligheid (kleur) van het perceel moeten landbouwers andere combinaties van de hierboven vernoemde erosiebeperkende maatregelen kiezen. Het beleid is erop gericht landbouwers te stimuleren hun bodems zo veel mogelijk bedekt te houden door een gewas of gewasresten en te werken aan een hogere bodemruwheid, maar ook bufferstroken aan te leggen en structurele werkzaamheden uit te voeren zoals dammen bouwen. In 2016 werden de vanuit het landbouwbeleid verplichte erosiebestrijdingsmaatregelen verder verstrengd. Dit had tot gevolg dat in 2016 het areaal erosiegevoelige gewassen op percelen met zeer hoge bodemerosiegevoeligheid (paarse percelen) reeds daalde met 11% ten opzichte van 2015 en met 23% t.o.v. 2007. Ook de Bodemerosierisico-indicator, een nieuwe Vlaamse indicator die watererosie modelleert, toont een gelijkaardige daling. Deze toont dat de het actueel risico op erosie daalt van gemiddelde bodem verlies 2,624 ton/ha/jaar in 2008 naar 2,455 ton/ha/jaar in 2015 en naar 2,263 ton/ha/jaar in 2019.

Volgens cijfers van Eurostat werd 74% van de soja gebruik in de Belgische voedingsindustie ‘deforestation-free’ en ‘conversion free’. Voor Vlaanderen zijn geen aparte cijfers beschikbaar. De afhankelijkheid voor Vlaanderen van de import van plantaardig eiwit van buiten Europa is hiermee gedaald ten opzichte van 2007 (1,7 miljoen ton in 2007).

2.1.SO4.1.2 Zwakke punten

Terwijl deze EE in de laatste jaren stagneert voor sommige parameters zien we sinds de jaren 90 een toename in EE wat betreft broeikasgasuitstoot. Ook op in de nieuwe productiviteitsindicatoren zien we in de voorbije jaren geen vooruitgang.

De Vlaamse landbouw is niet alleen sterk afhankelijk van het klimaat maar heeft ook een sterke impact op het klimaat. De Vlaamse landbouw was in 2020 verantwoordelijk voor de uitstoot van 7,8 Mton CO2-eq, omgerekend 11% van de totale Vlaamse broeikasgasuitstoot of 18% van de emissies die niet onder het emissiehandelssysteem (ETS) vallen. Ondanks de reeds genomen stappen (zie hierboven) zien we dat uitstoot voor 2009-2014 is broeikasgasuitstoot in de landbouwsector vrij stabiel rond 6.6 Mton CO2-eq. De laatste jaren is er zelfs een lichte stijging waar te nemen (+14% in 2021 t.o.v. 2014). Deze toename is voornamelijk toe te schrijven aan een stijging in CO2 emissie door toenemend aardgasverbruik in de glastuinbouw en de emissie van CH4 in de rundveehouderij, voornamelijk als gevolg van een toenemende veestapel en melkproductie.

Het energieverbruik in de Vlaamse landbouw sector bestrijkt slechts een beperkt aandeel van het totale bruto binnenlands energiegebruik in Vlaanderen (2,12%). Het energieverbruik kent een schommelend verloop maar we zien een lichte toename sinds 2014. Dit wordt in de meeste gevallen opgevangen door de toename in het gebruik in van hernieuwbare energiebronnen en WKK. Deze toename van WKK in de

laatste jaren wel voor een toename in de afhankelijkheid van aardgas en de uitstoot van broeikasgasemissie gerelateerd aan energetische processen. Hiernaast zien we dat ondanks de stijging in het gebruik en productie van hernieuwbare energie, dit nog steeds een klein deel uitmaakt van de totale energieconsumptie. In vergelijking met andere Europese lidstaten loopt de Vlaamse landbouw (en geheel Vlaanderen) dan ook sterk achter.

De uitbreiding van de veestapel in de laatste jaren kan voornamelijk gelinkt worden aan het Mest Actie plan (MAP) 3. Door het MAP 3 werd het opnieuw mogelijk om de veestapel uitbreiden, mits een verbetering van de mestverwerking. Hierdoor zien we vanaf 2008 in meerdere sectoren een stijging van de veestapel. Dit is het duidelijkst in de pluimvee sector. De varkensstapel kende initieel ook een groei maar sinds 2014 is er opnieuw een lichte daling (in 2018 terug op het niveau van 2008). Voor melkkoeien zien we een licht toename vanaf 2012, hierbij speelt ook de afschaffing van het melkquotum in 2015 een rol. Een verdere toename van de veestapel kan een extra druk op de het klimaat en milieu veroorzaken. Ook verschuivingen in diercategorieën zorgen voor hogere broeikasgasemissies omdat niet elke diercategorie dezelfde broeikasgasemissiefactor heeft. Melkvee heeft bijvoorbeeld een hogere broeikasgasemissiefactor dan vleesvee. Technologische oplossingen in de veeteeltsector worden nu reeds toegepast en hebben een groot potentieel effect op de broeikasgasemissie. Echter, ook deze hebben hun limieten qua toepassing en reductiepotentieel. Bovendien worden deze momenteel nog maar relatief beperkt toegepast in de sector en kan reductie door technologie teniet gedaan worden door toename veestapel.

Vlaanderen scoort niet goed in de LULUCF sector. Terwijl de LULUCF-sector in 2000 nog een netto emisie “sink” was zien we dat er sinds 2010 een netto emissie uitstoot is. Dit is onder meer te wijten aan de verminderde van de emissie opslag door bosbehoud, en een toename in de omzetting naar akkerland (voor 2015) en bebouwing en infrastructuur. Dit heeft ook een negatief effect op het organische stofgehalte in Vlaamse landbouwbodems. Sinds 1990 zien we dat het organische stofgehalte in Vlaamse landbouwbodems daalt. Dit is niet enkel nefast voor de productie maar ook voor het klimaat. Uit het meest recente rapport over de bodemvruchtbaarheid, voor de periode 2016-2019 blijkt dat het koolstofgehalte slechts zeer moeizaam stand houdt. Ongeveer de helft de akkerlanden en de weilanden hebben een te laag organisch koolstofgehalte (beneden de streefzone. Naast het verdwijnen van belangrijke koolstofstocks, zoals permanent grasland, bosgrond en wetlands kan de oorzaak voor de lage koolstofvoorraden in landbouwbodems gezocht worden bij een aantal ongunstige landbouwpraktijken zoals diep ploegen, verschuivingen in de teeltrotaties (meer monocultuur, minder graan en minder inwerking van lignine rijke oogstresten en gebruik van kunstmest t.o.v. organische mest/compost. Daarnaast blijkt dat de uitrol van maatregel die deze verschraling moeten tegengaan een beperkt succes kennen. Sinds de start van de ondersteunende subsidies voor agroforestry, in 2011, en 2019 is er slechts 130 hectare boslandbouw op een 50-tal bedrijven bijgekomen.

Ook bodem (en koolstof) verlies door erosie blijft een probleem voor de Vlaamse landbouw en voorkomt op veel percelen de opbouw van gezonde, koolstofrijke bodems. Ondanks de afname van het aantal paarse percelen (zeer hoge erosie gevoeligheid) blijft het aantal rode percelen (hoge erosie gevoeligheid) en geel-oranje percelen (lage-gemiddelde erosie gevoeligheid) sinds 2007 op een gelijkaardig niveau (101 219 hectare geel-oranje en 36 053 hectare rood).Verderzetting van de omschakeling van bodem met een hoge koolstofstock naar o.a. bouwland kan de situatie verergeren. Minder opslag van koolstof veroorzaakt dan niet enkel een verminderde productie maar heeft ook zijn weerslag op het klimaat.

De Vlaamse landbouw kent ook haar impact buiten de Vlaamse gewestgrenzen. Vlaanderen blijft nog steeds sterk afhankelijk van geïmporteerde soja voor veevoeder uit, voornamelijk, Zuid-Amerika. Dat levert een bijdrage aan de 85% van de koolstofvoetafdruk van de Vlaamse voedselconsumptie die buiten het Vlaamse grondgebied ontstaat.

2.1.SO4.1.3 Kansen

De klimaatverandering zal niet voor alle Vlaamse productieprocessen een even grote impact hebben. Glastuinbouw laat bijvoorbeeld toe dat je, binnen grenzen, het klimaat kan beheersen, hoewel dit ook

impact heeft op het energieverbruik van de glastuinbouwsector. De glastuinbouw in Vlaanderen kent momenteel maar een beperkte oppervlakte (0,2%), maar realiseert nu al bijna 7% van de waarde van de Vlaamse landbouwproductie. Volgens de stakeholders kunnen de uitdagingen die klimaatveranderingen brengen glastuinbouw in Vlaanderen een push geven aan de glastuinbouw in Vlaanderen en kan hierdoor mee gestuurd worden naar nieuwe, innovatieve, klimaatneutrale kasconcepten. Dit is echter enkel mogelijk indien het energiegebruik kan beperkt worden en een switch kan gemaakt worden naar hernieuwbare energiebronnen. Energiebesparing en hernieuwbare energieproductie zijn grote uitdagingen voor de glastuinbouwsector.

Ook kunnen sommige openveld gewassen profiteren van de klimaatverandering. Daarnaast kan klimaatverandering nieuwe mogelijkheden creëren voor de Vlaamse landbouw. Zo kunnen nieuwe, interessante, teelten geïntroduceerd worden, nieuwe producties opgesteld worden, afnames van producties in andere regio's openingen in de markt creëren of nieuwe afzetmarkten gecreëerd worden.

De uitdaging gecreëerd door klimaatverandering creëren ook de mogelijkheid tot het verder verduurzamen van de Vlaamse landbouw en het ontwikkelen van landbouwvormen met een beperkte ecologische voetafdruk. Er wordt hier door de Vlaamse overheid ook volop ingezet met verschillende projecten die in de toekomst meer duurzaamheid kunnen creëren. Voorbeelden zijn:

·het klimrekproject, opgestart in 2019 als een samenwerking tussen ILVO, Boerenbond en VITO met als doel jet werken aan een vier jaar lang klimaattraject voor melkveehouders, varkenshouders, en akkerbouwers met aardappelen in het teeltplan;

·het bodemkoolstofmonitoringnetwerk, dat een systematische monitoring moet garanderen en waardoor Vlaamse landbouwers (indirect) gestimuleerd kunnen worden om in te zetten op een goede koolstofopbouw;

·het convenant "Enterische emissies rundvee";

·de engagementsverklaring en het actieplan Alternatieve Eiwitbronnen omtrent maatschappelijk verantwoorde diervoederstromen. Dit laatste werd afgesloten door BEMEFA (nu BFA) en de Vlaamse overheid en streeft naar minder import van soja uit niet-Europese landen en een meer divers gebruik van alternatieve eiwitbronnen. Een eerste actieplan werd opgesteld in 2010 en werd ondertussen meermaals uitgediept en vernieuwd (meest recent in 2021).

Ook de ontwikkeling van biogebaseerde circulaire economie, als reactie op klimaatverandering, biedt kansen op nieuwe agrodiensten en bedrijfsmodellen (naast voeding en voeder ook materialen, chemie en energie op basis van biomassa). Dit kan een nieuwe impuls aan de sector geven, en landbouw een deel van de oplossing maken, eerder dan het probleem.

Uit overleg met stakeholders blijkt ook dat er kansen worden gezien in de (Europese) steunmiddelen beschikbaar voor klimaatdoelen. Hierin speelt de steun afkomstig uit het PDPO III en toekomstige GLB een belangrijke rol.

2.1.SO4.1.4 Bedreigingen

De Vlaamse land- en tuinbouw is sterk afhankelijk van het weer en het klimaat. De klimaatverandering heeft nu al een sterke invloed op de omstandigheden voor de Vlaamse landbouw en brengt reeds heel wat problemen mee omtrent, o.a., de oogstzekerheid, de productiemogelijkheden, de ruwvoederproductie, de kosten, dierenwelzijn, productiviteit, … . We zien onder andere een toename van de gemiddelde temperatuur met 2,6 °C, met meer tropische dagen (≥ 30 °C) en hittegolven (die dan ook nog langer duren en hogere temperaturen halen). Ook kende Vlaanderen de laatste jaren vaak warmere winters. Over de periode 2011-2020 zien we dat de maand december altijd een hogere maandtemperatuur dan de normaalwaarde. Deze hogere temperaturen tijdens de winter maken dat veel van de Vlaamse gewassen sneller en/of langer kunnen 3,1 groeien, maar veroorzaakt wel een groter risico op vorstschade bij een relatief late nachtvorst. Ook zorgt opwarming ervoor dat de opbrengst van verscheidene gewassen (zoals tarwe) stagneert.

We zien een lichte toename op de jaarlijkse gemiddelde hoeveelheid neerslag, vooral in de winter. Maar minder frequente, maar hevigere, regenval in de lente en zomer. Ook zien we een toename in de hoeveelheid regen die verdampt (onder meer door verharding, ruimtebeslag en inname van landbouwgrond) , wat droogte in de hand werkt. Deze, door de klimaatverandering versterkte, droge of natte periodes hebben voor een groot deel van de Vlaamse landbouwers nefaste effecten.

We moeten dus steeds meer rekening houden met weersextremen, zoals droogte, wateroverlast, stormen, hagel of late nachtvorst. Dit, in combinatie met de toenemende onvoorspelbaarheid van het klimaat, kan veel schade veroorzaken. Bij slechts een beperkt aantal teelten kan je je beschermen (hagelnetten, irrigatie) of verzekeren (hagel). Als indicatie: in 2020 werd door erkende verzekeringsmaatschappijen 18 miljoen euro uitbetaald in het kader van brede weersverzekering. Een situatie die volgens verzekeringsmaatschappijen het niet betaalbaar zou zijn voor langer dan 3 jaar.

In de veeteeltsector kunnen de gevolgen van klimaatsverandering niet altijd goed opgevangen worden. Toenemende perioden van droogte of hitte hebben een negatieve invloed op dierenwelzijn. Bovendien is er ook een impact op productie: alle zoogdieren hebben een thermo-neutrale zone (tussen de 15 en 25 °C); wanneer de temperatuur boven deze bovengrens klimt, zal het dier minder produceren. Dat is nog meer uitgesproken bij hoogproductieve dieren. Een dag met een temperatuur boven de 30 °C geeft een productieverlies van 5 à 6 liter per koe per dag.

De klimaatverandering vergroot de kans op de introductie en verspreiding van nieuwe ziekten (zowel in de veeteelt al in de plantaardige sector), plagen en onkruiden. De fytosanitaire druk neemt zeker toe door de opkomst van ziekten en nieuwe insecten die geen natuurlijke vijanden hebben. Er is niet altijd een oplossing voorhanden.

Deze veranderingen maar ook de opeenvolging van weerfenomenen (extreem wateroverlast, extreme droogte) maken het voor landbouwers extra moeilijk om goede opbrengsten en prijzen te halen voor hun producten en om voldoende veerkracht te behouden voor de volgende tegenslag.

Verdere opwarming van het klimaat en klimaatverandering kan de effecten die we nu al zien nog versterken. Voor Vlaanderen verwachten we tegen 2030 al een toename in de gemiddelde temperatuur van 2,2 °C ten opzicht van de referentieperiode (1976-2005). Als we er niet inslagen de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen verwachten we in 2050 en 2100 een toename van respectievelijk 3,3°C en 6,1°C. Ook verwachten we een versterking van de extremen die we nu al zien in de winter kan er tegen 2050 tot 7 % meer regen vallen, naar 2100 toe zelfs tot 29 % extra. In de zomer wordt het waarschijnlijk droger en kan de neerslag tegen 2050 al met bijna 20 % dalen. Het aantal zomerse regendagen neemt dan af, maar het kan wel intenser regenen. Ook moeten we rekening houden met het vaker voorkomen van sommige weersextremen. Als de Vlaamse landbouwers zich niet kunnen aanpassen aan deze veranderende omstandigheden zullen deze veranderingen tot heel wat productie verlies lijden (zie boven). Een bijkomende bedreiging is ook dat de landbouwer in veel gevallen maar een deel van de oplossing kan zijn. Ook andere sectoren moeten hun steentje bijdragen in de aanpassingen aan klimaatsveranderingen. Dit terwijl landbouw daar geen of weinig impact op heeft.

2.1.SO4.1.5 Andere opmerkingen

/

2.1.SO4.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoefte wordt aangepakt in strategisch

			GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N08	Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

Volgende landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie zijn gelinkt aan N07, N08 en N09 en zullen, net zoals deze noden, ook gedeeltelijk worden aangepakt via het GLB:

- "De niet-CO2-emissies van veehouderij en bodembemesting verminderen en de koolstofopslagcapaciteit handhaven en verbeteren door instandhouding van grasland en niet-kerende/geen bodembewerking te ondersteunen via methoden uit de koolstoflandbouw en de overschakeling op een biogebaseerde en circulaire economie. De GLB-interventies moeten onder meer de overgang naar emissiearmere veeteeltsystemen ondersteunen door ook te kijken naar duurzaam mestbeheer in overeenstemming met de methaanstrategie." (gelinkt aan N07)
- "Duurzaam bosbeheer en bebossing bevorderen; hiertoe moeten de multifunctionaliteit, de bescherming van bossen en het herstel van bosecosystemen worden versterkt om te komen tot boshabitats en -soorten die zich in een goede staat bevinden, moeten de ecosysteemdiensten worden ondersteund en de voorraden in stand worden gehouden, moeten de koolstofputten in bossen, hun bodems en de geoogste houtproducten worden vergroot, moet de bio-economie worden ondersteund en moet weerbaarheid worden opgebouwd tegen bedreigingen zoals de gevolgen van klimaatverandering." (gelinkt aan N07, maar ook aan N12, N13 en N18)
- "De aanpassing van de landbouw aan toekomstige klimaatveranderingen, die zijn vermogen om voedsel te leveren en zijn bijdrage aan de levering van ecosysteemdiensten, die rechtstreeks afhankelijk zijn van de klimaatomstandigheden, in gevaar kunnen brengen, ondersteunen door het bevorderen van adaptieve landbouwpraktijken, oplossingen op landschapsniveau en investeringen (herstel van natuurlijke waterretentie, aanmoediging van de productie van materialen waarvoor biomassa uit de landbouw wordt gebruikt, introductie van waterefficiëntere irrigatie/gewassen enz.)." (gelinkt aan N09)

Zowel de nood rond mitigatie (N07) als de nood rond adaptatie (N09) werden met de hoogste prioriteit aangestipt.

2.1.SO4.3 Identificatie van de relevante (elementen van) nationale plannen die voortvloeien uit de in bijlage XI bij de VSP bedoelde wetgevingsinstrumenten waarmee rekening is gehouden in de behoefebeoordeling van het GLB-plan voor deze specifieke doelstelling

De relevante EU wetgevende instrumenten, zoals vermeld in bijlage XI, met betrekking tot specifieke doelstelling d zijn:

- Verordening (EU) 2018/841 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 inzake de opname van broeikasgasemissies en -verwijderingen door landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw in het klimaat- en energiekader 2030, en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 525/2013 en Besluit nr. 529/2013/EU;
- Verordening (EU) 2018/842 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 betreffende bindende jaarlijkse broeikasgasemissiereducties door de lidstaten van 2021 tot en met 2030 teneinde bij te dragen aan klimaatmaatregelen om aan de toezeggingen uit hoofde van de Overeenkomst van Parijs te voldoen, en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 525/2013;
- Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen;
- Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende

intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG;

- Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Richtlijn 94/22/EG, Richtlijn 98/70/EG, Richtlijn 2009/31/EG, Verordening (EG) nr. 663/2009, Verordening (EG) nr. 715/2009, Richtlijn 2009/73/EG, Richtlijn 2009/119/EG van de Raad, Richtlijn 2010/31/EU, Richtlijn 2012/27/EU, Richtlijn 2013/30/EU en Richtlijn (EU) 2015/652 van de Raad, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013;

Het Vlaamse Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (VEKP) werd eind 2019 door de Vlaamse Regering goedgekeurd en geactualiseerd op 12 mei 2023. Dit VEKP kadert onder meer in de bovenstaande verordeningen, die herzien worden in kader van het 'Fit for 55' pakket.

Met dit VEKP bouwt Vlaanderen verder op de afspraken gemaakt in het Kyoto-protocol, het akkoord van Parijs (2015) en de Effort sharing Regulation (EU 842/2018, wijziging EU 2023/857). Vlaanderen engageert zich voor de volgende doelstellingen voor de non-ETS sector, waaronder ook landbouw valt:

- Broeikasgasreductie in de niet-ETS sectoren: -40% BKG-uitstoot in 2030 ten opzichte van 2005;
- LULUCF-sector:
    - Tot 2025: no debit rule
    - 2025 – 2030: extra opslag van 320 kton CO2-eq of een totale verwijdering van -1352 kton CO2-eq in 2030 (Belgische doelstelling, nog niet doorvertaald naar Vlaamse niveau of sectorniveau);
- Energiebesparing (artikel 7 van de energie-efficiëntierichtlijn): 91,845 TWh;
- Hernieuwbare energie productie: 31.974 GWh in 2030;

Het VEKP bevat concrete emissiestreefcijfers voor de landbouwsector. In 2016 (referentiejaar voor het VEKP) bedroeg de totale emissie van broeikasgassen van de landbouwsector in Vlaanderen 7,4 Mton CO2-equivalenten (16% van de totale Vlaamse niet-ETS-emissie), waarvan 49% methaan (CH4), 26% CO2 en 25% lachgas (N2O). Er wordt gestreefd naar een reductie van de landbouwemissies tegen 2030 tot 5,5 Mton (-26%) t.o.v. 2005, als volgt verdeeld naargelang de bron:

- Spijsverteringsemissies: -0,44 Mton (-19%)
- Emissies tgv mestmanagement: -0,31 Mton (-21%)
- Bodememissies: -0,27 Mton (-19%)
- Energetische emissies (verwarming,…): -0,86 Mton (-40%)
- Andere bronnen (nevenstromen, voedselverliezen,…): -0,14 Mton

De Vlaamse Regering nam op 5 november 2021 extra maatregelen bovenop het reeds bestaande Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 om de klimaatverandering tegen te gaan. In de visie-nota worden volgende concrete doelstellingen opgenomen voor de landbouwsector:

- De landbouw zal 10% méér inspanningen leveren om de CO2-uitstoot terug te dringen. De landbouwsector zal hierdoor haar uitstoot met bijna 31,3% verminderen tegen 2030 t.o.v. 2005.
- Vanuit landbouw wordt eveneens de doelstelling van de Global Methane Pledge onder-schreven om gezamenlijk de antropogene methaanemissies doorheen de verschillende sectoren (energie, afval en landbouw) met 30% te doen dalen tegenover de 2020-emissies tegen 2030.

Een vermindering van de uitstoot met 31,3 % t.o.v. 2005 betekent een reductie tot ca. 5 Mton in 2030. In de visienota is verder geen verdeling van die uitstoot opgenomen. Deze bijkomende doelstellingen voor de Vlaamse niet-ETS werden geïntegreerd in de actualisatie van het Vlaams Energie- en Klimaatplan dat werd goedgekeurd door de Vlaamse regering op 12 mei 2023.

Ten slotte is ook de Vlaamse klimaatstrategie 2050 relevant, waarbij de energetische emissies in de landbouwsector gereduceerd moeten worden met 75% t.o.v. de 2030 WAM-projecties in het VEKP.

Verder zijn ook het Actieplan Alternatieve Eiwitbronnen en de Vlaamse eiwitstrategie van belang.

Uit de nodenanalyse voor het GLB-plan komen dezelfde elementen naar voren. N07 sluit volledig aan bij de doelstellingen rond de broeikasgasreductie en LULUCF. N08 heeft betrekking op de afhankelijkheid van de import van eiwitbronnen. N09 zal aansluiten bij het Vlaamse Adaptatie plan 2021-2030, waarvan het ontwerp op goedkeuring wacht.

Meer in detail werden volgende noden gedetecteerd met betrekking tot reductie van broeikasgassen (zie nood N07):

- de enterische emissies verder te reduceren (vb. door optimalisering van voederrantsoenen, voederefficiëntie en verbetering van het bedrijfsmanagement, afname van het aantal dieren die zorgen voor veel uitstoot, …);
- de emissies ten gevolge van mestmanagement verder reduceren (vb. door pocketvergisting op melkvee- en varkensbedrijven, externe opslag van vloeibare dierlijke mest, precisielandbouw, bemestingsadviezen en mestanalyses, het in kaart brengen van de input-outputbalans op bedrijfsniveau, Er is echter meer (praktijk)onderzoek nodig en de nodige investeringen zijn dikwijls nog zeer kostbaar. Daarom moet worden gezocht naar maatregelen die economisch, functioneel en technisch haalbaar zijn en moet de implementatie door de overheid ondersteund en gestimuleerd worden;
- de bodememissies verder reduceren (bijvoorbeeld via oordeelkundige bodemtechnieken, verhoogde kennis van de bodem onder het perceel, verhoogde stikstofefficiëntie van de voedselproductieketen …). Nader (praktijk)onderzoek moet aantonen welke stikstofverliezen zich in de verschillende schakels van de voedselproductieketen situeren en welke maatregelen aangewezen zijn om de stikstofcycli- en recuperatie te optimaliseren;
- de energetische emissies reduceren door energiebesparing (vb via energiescan, kas- of stalisolatie, warmterecuperatie, rest-CO2, dampwarmtepompen, energieopslagsystemen, …)
- de mogelijkheden van de biogebaseerde economie en valorisatie van nevenstromen benutten (voor bijvoorbeeld non-foodgewassen of reststromen van foodgewassen, houtige (rest)stromen voor biomaterialen, mestvergisting, nevenstromen als veevoeder of bodemverbeteraar, …);
- aandacht te hebben voor het beperken van de voedselkilometers. Ook lokale teelt van plantaardige eiwitteelten voor humane consumptie kan hierin een rol spelen.

In kader van LULUCF werd, ook onder N07, de deelnood voor opslag van koolstof en behoud van bestaande koolstofvoorraden uitgedrukt.
Tot slot komt ook de productie van hernieuwbare energie voor in nood N07.

Nood N07 rond de koolstofopbouw en het verminderen broeikasgasemissies werd als hoogste geprioriteerd voor het GLB-SP.

Specifiek met betrekking tot adaptatie wordt een Vlaams Adaptatieplan opgemaakt. Ondermeer volgende noden zijn opgenomen onder de nood N09 ‘Adaptatie van klimaatverandering’:

- Nood aan onderzoek
- Oogstprotectie en risicobeperking
- Beperken van en omgaan met nieuwe ziektes en plagen
- Bescherming tegen droogte
- Bescherming tegen wateroverlast
- Bescherming tegen hitte
- Kansen benutten voor nieuwe teelten en nieuwe afzetmarkten

Voor een kwantitatieve status wordt verwezen naar de uitgebreide SWOT in bijlage.

2.1.SO4.4 Interventielogica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.14 - Precisielandbouw 1.0	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.16 - Ecoregeling 'Bodempaspoort voor een duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau' (afgekort: Bodempaspoort)	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.17 - Aanpassingen in voedermanagement op bedrijfsniveau bij rundvee om emissies broeikasgassen te verminderen (afgekort: Voedermanagement bij rundvee)	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.5 - Behoud meerjarig grasland	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.6 - Ecologisch beheerd grasland	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.7 - Ecoregeling bodem organisch koolstofgehalte (afgekort: Organisch koolstofgehalte)	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.8 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.9 - Voortzetting biologische landbouw (afgekort: Voortzetting bio)	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPcoupled	CIS(32) - Gekoppelde inkomenssteun	1.4 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij	O.11. Aantal dieren waarvoor gekoppelde inkomenssteun wordt ontvangen
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.f01 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in het kader van energiebesparing, energie-efficiëntie en - productie en gebruik van hernieuwbare energie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.f02 - Operationele programma's groenten en fruit - Aanpassingen infrastructuur voor vervoer en opslag producten i.f.v. klimaatverandering: koeling	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.f04 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in aanplantingen beloftevolle rassen bomen i.k.v. klimaat	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.f05 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen voor oogstbescherming tegen gevolgen van	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

		klimaatverandering	
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.f06 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere investeringen in verband met klimaatadaptatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.f07 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere investeringen in verband met klimaatmitigatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ADVI1(47(1)(b)) - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk	2.f10 - Operationele programma's groenten en fruit - Individuele teeltbegeleiding en groepsbegeleiding op gebied van aanpassing aan en matiging van klimaatverandering.	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ADVI1(47(1)(b)) - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk	2.f12 - Operationele programma's groenten en fruit - Begeleiding van PO i.k.v. milieu / klimaat	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRAINCO(47(1)(c)) - opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten	2.f11 - Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op het gebied van aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.f13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Klimaat en de biologische en geïntegreerde productie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRANS(47(1)(e)) - acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren	2.f03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. aanpassingen vervoer en opslag producten i.f.v. klimaatverandering	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	CLIMA(47(1)(i)) - acties ter aanpassing aan en matiging van klimaatverandering	2.f08 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. klimaatadaptatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	CLIMA(47(1)(i)) - acties ter aanpassing aan en matiging van klimaatverandering	2.f09 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. klimaatmitigatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.1 - Tijdelijk grasland naar blijvend grasland	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of

			klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.2 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.4 - Omschakeling biologische landbouw	O.17. Aantal hectaren of aantal andere eenheden waarvoor steun voor biologische landbouw wordt ontvangen
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.7 - Onderhoud boslandbouwsystemen	O.16. Aantal hectaren of aantal andere eenheden waarvoor onderhoudsverbintenissen gelden ten faveure van bebossing en boslandbouw
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.21 - VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.23 - VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.26 - VLIF – Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen	O.21. Aantal ondersteunde niet-productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij

Overzicht

Deze specifieke doelstelling is in Vlaanderen gekoppeld aan drie noden: N07 - koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen; N08 - afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen en N09 - adaptatie aan klimaatverandering. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de directe en indirecte link tussen de interventies en deze noden.

1.1	Basisinkomenssteun voor duurzaamheid				x		
1.2	Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid				x		
1.3	Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers				x		

1.4	Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij	x	x				
1.5	Behoud meerjarig grasland	x					x
1.6	Ecologisch beheerd grasland	x					x
1.7	Organisch koolstofgehalte bouwland	x		x			
1.8	Ecoteelten	x	x	x			
1.9	Voortzetting bio	x					
1.10	Bufferstroken				x		x
1.13	Gewasrotatie				x	x	x
1.14	Precisielandbouw 1.0	x				x	x
1.16	Bodempaspoort	x		x			
1.17	Voedermanagement bij rundvee	x					
2.1	Operationele programma's Groenten en Fruit	x		x			
3.1	Tijdelijk grasland naar blijvend grasland	x		x			
3.2	Ecoteelten	x	x	x			
3.4	Omschakeling biologische landbouw	x					
3.7	Onderhoud boslandbouwsystemen	x		x			

3.8	Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden				x		
3.10	Beheerovereenkomsten soortenbescherming				x	x	x
3.12	Demonstratieprojecten				x	x	x
3.13	Vorming en advies op maat – vraaggestuurd				x	x	x
3.14	Vorming en advies op maat – aanbodgestuurd				x	x	x
3.17	Projectoproep innovatie in kader van EIP				x	x	x
3.21	VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven	x	x	x			
3.22	VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven				x	x	x
3.23	VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven	x	x	x			
3.25	VLIF Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van				x	x	x

	landbouwproducten						
3.26	VLIF Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen	x		x			
3.29	VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf				x	x	x
3.30	VLIF Investeringen met een beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu - en klimaatdoelen	x		x			

N07 - koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen

De nood rond koolstofopbouw en vermindering van broeikasgassen werd als hoogste prioriteit aangestipt op het niveau van het GLB Strategische plan. Er zijn dan ook een brede waaier aan interventies opgemaakt die rechtstreeks of onrechtstreeks een antwoord bieden op deze nood.

Verschillende steunmaatregelen van het GLB Strategisch Plan zetten in op het **verminderen van energetische en niet-energetische broeikasgasemissies**.

De interventie ‘Aanpassingen in voedermanagement op bedrijfsniveau bij rundvee’ (interventie 1.17) tracht de methaanuitstoot, afkomstig uit de verteringprocessen van runderen, te verminderen door het optimaliseren van voederrantsoenen en voederefficiëntie. Hiervoor geven we rundveehouders een keuze uit mitigatiestrategieën gericht op voedermanagement op bedrijfsniveau die opgenomen zijn in het actiekader van het convenant enterische emissies rundvee. In het Milieu-effectenrapport (MER) werd berekend dat deze interventie een totale reductie oplevert van 53,9 kt CO2-eq per jaar en voor 18 % bijdraagt aan de doelstelling voor de spijsverteringsemissies.

De interventie ‘Precisielandbouw 1.0’ (interventie 1.14) bevordert de uitrol van precisielandbouw op bedrijfsniveau door het stimuleren van korrelmeststoffen en/of gewasbeschermingsmiddelen via (RTK)-

GPS-aangestuurde machines (automatische aansturing, dus zonder menselijke tussenkomst). Door de automatische aansturing van de machine wordt voorkomen dat er overlapping is in de stroken waar meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen toegediend worden. Dit zorgt voor een vermindering in het kunstmest gebruik. Wat positief is voor de bodem en de uitstoot van broeikasgassen vermindert.

Via de 'VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven' (interventie 3.23) kunnen investeringen in de reductie van broeikasgasemissies (bijvoorbeeld chemische luchtwasser, externe mestopslagsystemen, …) en energieverbruik (bijvoorbeeld energieschermen, dubbele beglazing, energiebesparende koeltechnieken, geothermie, isolatie, energiezuinige ventilatiesystemen, …) ondersteund worden. Ook investeringen in bijvoorbeeld emissiearme bemestingstechnieken kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelstellingen op vlak van uitstoot en het gebruik van natuurlijk hulpbronnen. Daarnaast kunnen landbouwbedrijven ook een steentje bijdragen in de productie van hernieuwbare energie, met name door kleine en middelgrote windturbines, batterijen voor opslag groene energie, warmtepomp, warmterecuperatiesystemen, zonneboiler…De selectiemethode is zo ingesteld dat investeringen die het meest bijdragen aan het verlagen van de omgevingsdruk en het meest bijdragen aan klimaatmitigatie het hoogst gerangschikt worden.

In het Milieu-effectenrapport (MER) werd berekend dat de VLIF-investeringssteun een belangrijke bijdrage kan leveren aan het halen van de reductiedoelstelling uit het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030. De berekende bijdrage van het GLB aan het verminderen van de broeikasgasemissies omvat voor ruim 95% de energetische emissies (CO2-uitstoot). De verwachte bijdrage aan het reduceren van de niet-energetische broeikasgasemissies (uitstoot van methaan en lachgas gelinkt aan landbouwdieren) is volgens de berekeningen zeer beperkt, al kon het positief effect op de niet-energetische emissies van o.a. subsidies voor precisiebemesting en systemen met versnelde afvoer van mest naar een gesloten externe opslag hierbij niet berekend worden.

De interventie VLIF 'Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven' (interventie 3.21) stimuleert pure innovatie en vernieuwing op het landbouwbedrijf en is een aanvulling op de VLIF productieve investeringssteun. Het betreft investeringen/prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector gerealiseerd worden en nog niet beschikbaar zijn voor de VLIF productieve investeringen. In deze interventie wordt een incentive gecreëerd om klimaatvriendelijke en innovatieve praktijken en investeringen door te voeren, alsook de implementatie van nieuwe technologieën in het kader van duurzame energie.

Tenslotte wordt er ook via de operationele programma's groenten en fruit ingezet op klimaatmitigatie en duurzame energie. Via bijvoorbeeld de interventies investeringen in kader van energiebeheer en gebruik hernieuwbare energie, verschillende vormen van begeleiding in kader van milieu en klimaat en de biologische of geÏntegreerde productie wordt steun gegeven aan de producentenorganisaties om in te zetten op dit thema. Voorbeelden van mogelijke acties zijn de installatie van: zonnepanelen, windturbines, warmtepompen, relighting, warmtekrachtkoppelingen, geothermie, energieopslag- en buffersystemen, restwarmterecuperatiesystemen, bulkcontainers, ombouw van koelcellen naar efficiëntere en milieuvriendelijkere systemen, AC folie, verwerkingsinstallaties teeltafval met energierecuperatie,… . Op deze manier wordt de vermindering van de broeikasgasemissies verder gerealiseerd in de groenten- en fruitsector.

Naast klimaatmitigatie door het verminderen het energiegebruik en broeikasgasemissie wordt in het GLB ook sterk ingezet op de **opslag van koolstof** en behoud van de bestaande koolstofvoorraden in landbouwbodems.

Via de basisinkomenssteun voor duurzaamheid (interventie 1.1) wordt een van productie ontkoppelde rechtstreekse inkomenssteun op basis van verhandelbare betalingsrechten aan landbouwers toegekend. Door deze te koppelen aan het naleven van de conditionaliteit (vnl. GLMC 1 t.e.m. 3, zie hoofdstuk 3.9) wordt hiermee ook indirect ingezet op het behalen van de doelstellingen rond klimaat. Via de GLMCs wordt er ingezet op zowel het verbeteren van de koolstofopslag als het reduceren van broeikasgasemissie uit de landbouw. Door deze te koppelen aan basisinkomensteun wordt indirect ingezet op het creëren van klimaatmaatregelen die haalbaar en inpasbaar zijn binnen de dagelijkse bedrijfsvoering. Alle andere

interventies die gebonden zijn aan de conditionaliteit (de GBCS-interventies) zullen op deze manier ook bijdragen aan de noden rond klimaatmitigatie. Echter, om de doelstelling en bijdrage van de specifieke interventies duidelijk te maken wordt de effecten van het voldoen aan de conditionaliteit (via de GBCS-interventies) in de verdere bespreking (alsook in bovenstaande tabel) buiten beschouwing gelaten.

Verschillende ecoregelingen en agromilieu-klimaatmaatregelen zetten voornamelijk in op de mitigatie van klimaatverandering door het vergroten van het koolstofopslag in of op landbouwgrond. Door opslag van atmosferische koolstof in de bodem als organische stof kunnen landbouwbodems dienen als carbon sink of zogenaamde 'negatieve emissies'. Het behalen van de Europese en Vlaamse klimaatdoelstellingen zal niet mogelijk zijn zonder verhoogde koolstofopslag in onder andere de (landbouw)bodems, alsook bovengronds.

Het is bekend dat grasland kan fungeren als een belangrijke koolstofsink. De verklaring hiervoor ligt in de combinatie van een constante aanvoer van organisch materiaal onder de vorm van wortels, wortelexudaten en grasresten en de afwezigheid van intensieve bewerkingen waardoor het organisch materiaal minder snel wordt afgebroken. Het hoge koolstofopslagpotentieel in combinatie met een aanzienlijk areaal (in Vlaanderen ligt bijna 30% van het landbouwareaal onder grasland) maakt dat grasland een belangrijke rol kan spelen in de strijd tegen de klimaatsverandering.

Het belang van blijvend grasland werd reeds onderstreept in het vorige GLB via het statuut 'Blijvend grasland'. Vlaanderen kiest ervoor om de maximale ratiodaling in GLMC 1 te beperken tot 3% in plaats van de 5% zoals Europees vastgelegd.

Via de ecoregeling 'Behoud meerjarig grasland' (interventie 1.5) willen we landbouwers verder stimuleren en vergoeden om hun blijvend grasland langer aan te houden op hetzelfde perceel en deze niet vroegtijdig te vernieuwen. Er wordt een jaarlijkse premie uitbetaald voor langdurig grasland (dat in de laatste 6 jaar niet vernieuwd is geweest).

Via de AMKM 'Tijdelijk grasland naar blijvend grasland' (interventie 3.1) willen we landbouwers verder stimuleren en vergoeden om hun tijdelijke graslanden langer aan te houden op hetzelfde perceel en zo aan te houden als blijvend grasland. Zo worden landbouwers aangezet hun tijdelijk grasland aan te houden en om te buigen naar blijvend grasland (in plaats van te scheuren om het statuut blijvend grasland te vermijden).

De ecoregeling 'Ecologisch beheerd grasland' (interventie 1.6) stimuleert een ecologisch beheer op blijvend grasland via strenge voorwaarden rond bemesting en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Het beperken van de nutriëntenaanvoer en de beperking op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen geeft de mogelijkheid te evolueren naar een botanisch meer divers grasland. Dit type grasland heeft een grote weerbaarheid tegen klimaatverandering en vermindert de algemene klimaatimpact.

Ook op akkerland kan de koolstofopslag nog verhoogd worden. De ecoregeling 'Organisch koolstofgehalte' (interventie 1.7) zet specifiek in op het stimuleren van organische koolstofopslag in akkerland. Dit gebeurt aan de hand van verschillende sub-maatregelen:

1.Stimuleren van teeltplannen die het organische stof gehalte in de bodem verhogen. Hierbij wordt een uitkering toegekend op bedrijfsniveau gebaseerd op de effectieve organische koolstof waarden van het geplande gewas en de totale aanvoer.

2.Stimuleren en faciliteren van het gebruik van producten met hoog koolstofgehalte (zoals compost, houtsnippers, stalmest). Hierbij wordt op perceelsniveau (per hectare) in een vergoeding voorzien voor het gebruik van producten die de opslag van organische koolstof in de bodem verhogen. De waarde van de vergoeding is afhankelijk van de bijdrage van het gebruikt product.

3.Landbouwers belonen voor percelen met goede resultaten met betrekking tot bodem OC-gehalte en bodem pH-waarde. Deze sub-maatregel beloont landbouwers die de streefzone bereikt hebben en zorgt er voor dat landbouwpercelen met een gunstig OC-gehalte behouden blijven. Dit wordt gedaan aan de hand

van een vergoeding die éénmalig per vijf jaar op perceelsniveau kan worden aangevraagd, indien ook een van bovenstaande 2 submaatregelen worden toegepast.

Via de ecoregeling 'Bodempaspoort' (interventie 1.16) willen we goed landbouwbodembeheer nog verder stimuleren. Het bodempaspoort bundelt op perceelsniveau alle informatie over de bodem. Door in te zetten op het gebruik van een bodempaspoort in het bedrijfsbeheer kunnen we verder bijdragen tot een duurzaam en datagedreven bodembeheer. Dit komt de bodemkwaliteit te goede en leidt tot een meer efficiënte opslag van atmosferische koolstof.

Via de interventie 'Onderhoud van boslandbouwsystemen' (interventie 3.7) wordt ingezet op houtige componenten in het teeltsysteem. Deze kunnen bijdragen aan koolstofopslag in zowel de bodem als bovengronds via langdurig kwaliteitshout. Een correct en tijdig onderhoud van de boomcomponent is essentieel om de ecosysteemdiensten en andere voordelen die het boslandbouwsysteem kan bieden te optimaliseren. In deze interventie worden vijfjarige verbintenissen aangegaan waarbij landbouwers een jaarlijkse vergoeding ontvangen per hectare goed onderhouden boslandbouwsysteem. Hierbij moet de landbouwer voldoen aan een aantal voorwaarden voor het onderhoud van de bomen en het omliggend gebied.

In het MER-rapport werd berekend dat met de diverse ecoregelingen en agromilieu-klimaatmaatregelen zo'n 4000 kton koolstofopslag kan bereikt worden, waarbij de ecoregeling 'Behoud meerjarig grasland' het overgrote aandeel vertegenwoordigt.

Via 'VLIF niet-productieve investeringen voor milieu – en klimaatdoelen' (interventie 3.26) kunnen landbouwers steun krijgen voor o.a. de aanplant van kleine landschapselementen en boslandbouwsystemen. Dit zorgt voor een verhoogde koolstofopslag in de bodem en bovengronds. Ook de interventie 'VLIF – Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu – en klimaatdoelen' (interventie 3.30) dragen bij tot de matiging van en aanpassing aan klimaatverandering. Net zoals bij de VLIF niet-productieve investeringen als de VLIF productieve groene investeringen zijn er verschillende investeringen mogelijk die kunnen leiden tot een verhoogde koolstofopbouw zoals een compostkeerder.

Tot slot zijn er ook interventies die zowel op **verminderen van broeikasgassen** als op **koolstofopslag** inspelen.

De premie voor het behoud van de gespecialiseerde zoogkoeienhouderij (interventie 1.4) is vandaag een rechtstreekse inkomenssteun voor zoogkoeienhouders gebaseerd op het aantal kalvingen met als doel om in inkomenszekerheid te voorzien. Maar tegelijk is het voor zoogkoeienhouders moeilijk om in te spelen op markttendenzen. Als de zoogkoeienhouderij verdwijnt, zal er onvermijdelijk grote druk ontstaan op het behouden van graslanden, o.a. belangrijk voor koolstofopslag, erosiebestrijding en biodiversiteit. Om dit te voorkomen en tegelijk te zorgen voor een grotere ondernemingsvrijheid voor zoogkoehouders, wordt er gewerkt aan een inkomensondersteuning aan de betrokken veehouders via een gekoppelde inkomenssteun voor gespecialiseerde vleesveehouderij waarbij elk deelnemend bedrijf inspanningen moet leveren op het vlak van duurzaam graslandbeheer en/of eigen ruwvoederproductie en -diversificatie, alsook met betrekking tot het behoud van het blijvend grasland op het bedrijf en de verplichte weidegang van de dieren. Minstens een deel van het areaal zal bijgevolg extensiever beheerd worden, waardoor ook emissie van broeikasgassen wordt aangepakt. Door een combinatie van de instapvoorwaarden en de differentiatie en het plafond van het steunbedrag voor het aantal gesteunde dieren, zal de interventie sturen immers naar een extensievere bedrijfsvoering.

Om verder te ontwikkelen naar een duurzaam, klimaatbewust landbouwproductiesysteem is een geïntegreerde aanpak nodig. Via de AMKM 'Omschakeling biologische landbouw' (interventie 3.4) en de ecoregeling 'Voorzetting biologische landbouw' (interventie 1.9) wordt de bio-landbouw gestimuleerd. Deze productiemethode is gebaseerd op ecologische systemen waarbij het gebruik van niet-hernieuwbare hulpbronnen en externe productiemiddelen wordt beperkt tot een minimum. De systemen en cycli van de natuur worden geëerbiedigd en de gezondheid van de bodem, water, planten en dieren, alsmede het

evenwicht daartussen wordt verbeterd. Binnen de biologische landbouw geldt het beginsel van de instandhouding en de bevordering van het bodemleven en de natuurlijke bodemvruchtbaarheid, de bodemstabiliteit en de bodemdiversiteit, de voorkoming en bestrijding van bodemverdichting en erosie en voeding van de gewassen hoofdzakelijk via het bodemecosysteem. Dit draagt bij tot een betere opslag van koolstof en behoud van de bestaande koolstofvoorraden in de bodem.

Ook kunnen verschillende gewassen bijdragen aan klimaatmitigatie. Het potentieel van deze gewassen is momenteel nog onderbenut. Via de interventies 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen' (interventie 1.8 en interventie 3.2) willen we teelten die (min of meer) praktijkrijp zijn, ondersteunen. Teelten voor klimaatmitigatie zorgen onder andere voor: kort(er)e cyclische CO2 kringlopen (bv. miscanthus en korte omloophout), de vervanging van synthetische materialen (op basis van aardolie) door biogebaseerde grondstoffen (bv. hennep), verlaagde voedselkilometers via de teelt van lokale eiwitten. Hierdoor wordt bijgedragen aan een betere opslag van koolstof in de bodem en wordt een reductie van de broeikasgasemissies gestimuleerd. Afhankelijk van de teelt kunnen vergoedingen eenjarig (ecoregeling) of meerjarig (AMKM) worden toegekend.

Binnen de landbouwsector worden er dus verschillende mogelijkheden gecreëerd om in te zetten op koolstofopbouw en/of vermindering van emissies van broeikasgassen. Door het koppelen van de directe inkomenssteun aan klimaatmaatregelen en het aanbieden van een brede waaier aan mogelijkheden binnen de groene architectuur willen we inzetten op een haalbaar en inpasbaar klimaatbeleid voor de landbouwers.
Buiten deze interventies met een direct effect op de doelstelling, zijn er ook verschillende interventies die indirect bijdragen aan koolstof opslag en het verminderen van broeikasgasemissie. De bijdragen van deze maatregelen worden in meer detail besproken in de afzonderlijke interventiefiches in hoofdstuk 5.

N08 - afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen
Door de premie voor het behoud van de gespecialiseerde zoogkoeienhouderij (interventie 1.4) te koppelen aan inspanningen op het vlak van duurzaam graslandbeheer en/of lokale eiwitvoorzieningeigen ruwvoederproductie en - diversificatie wordt ingezet op het verminderen van de afhankelijkheid van de zoogkoeienhouderij van externe eiwitbronnen.

Via de interventies 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen' (interventie 1.8 en interventie 3.2) willen we teelten die (min of meer) praktijkrijp zijn ondersteunen. Hieronder valt ook de teelt van eiwitteelten. Een aanbod aan lokaal geteeld plantaardig eiwit, zowel voor humane consumptie als voor veeevoeder, zorgt voor een verminderde afhankelijkheid van geimporteerde eiwitten. De interventie draagt bij aan de eiwittransitie en zet de dierlijke sector in Vlaanderen op weg naar een sterkere eigen eiwitteelt. Afhankelijk van de teelt kunnen vergoedingen eenjarig (ecoregeling) of meerjarig (AMKM) worden toegekend.

Via de 'VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven' (interventie 3.23) en de 'VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven' (interventie 3.21) worden investeringen ondersteund die kaderen in de eiwitstrategie (vb. specifieke machines nodig voor eiwitteelt, maal- en menginstallaties waarmee veehouders eigen krachtvoer kunnen samenstellen, met verplichting van minimum percentage aan eigen teelt, …).

Binnen de landbouwsector worden er dus verschillende mogelijkheden gecreëerd om in te zetten op een verminderde afhankelijkheid van externe eiwitbronnen. Buiten deze interventies met een direct effect op de nood, zijn er ook verschillende interventies die indirect bijdragen tot het verminderen van de afhankelijkheid van externe hulpbronnen. De bijdragen van deze interventies worden in meer detail besproken in de afzonderlijke interventiefiches in hoofdstuk 5.

N09 - adaptatie aan klimaatverandering

De nood rond klimaatadaptatie werd, net als de nood aan klimaatmitigatie (N07) als hoogste prioriteit aangestipt op het niveau van het GLB-SP. Er wordt dan ook voorzien in een reeks interventies die de landbouwer beter wapenen tegen de gevolgen van klimaatverandering.

Een hoger gehalte aan organische stof in de bodem heeft niet enkel een positief klimaatmitigerend effect maar draagt ook bij aan de kwaliteit van de bodem en vergroot de resistentie van de bodem tegen verschillende weerextremen. Verschillende ecoregelingen en agromilieu-klimaatmaatregelen zetten dan ook in op de adaptie tegen klimaatverandering door het vergroten van het koolstofopslag in of op landbouwgrond.

De bodem onder blijvend grasland is ten opzichte van tijdelijk grasland, niet enkel een grote koolstofsink maar zorgt ook voor een betere waterinfiltratie, en het water wordt beter vastgehouden, waardoor het grasland minder gevoelig is voor droogte. Hierdoor is het beter bestand tegen de toenemende hitte en droogte stress. Via de AMKM 'Tijdelijk grasland naar blijvend grasland' (interventie 3.1) willen we landbouwers stimuleren en vergoeden om hun tijdelijke graslanden langer aan te houden op hetzelfde perceel en zo aan te houden als blijvend grasland. Zo worden landbouwers aangezet hun tijdelijk grasland aan te houden en om te buigen naar blijvend grasland (in plaats van te scheuren).

De ecoregelingen 'Organisch koolstofgehalte' (interventie 1.7) stimuleert een goed landbouwbodembeheer en een goede bodemkwaliteit in akkerlanden. Akkerlanden met een hoger organische stofgehalte zorgen voor minder erosie, voor meer wateropslag en zijn minder gevoelig aan droogte of wateroverlast.

Via de interventies 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen' (interventie 1.8 en interventie 3.2) willen we teelten die (min of meer) praktijkrijp zijn ondersteunen. Zo worden via deze interventies klimaatrobuustere teelten gestimuleerd, met name gewassen die dankzij een diepere beworteling of een andere fysiologie beter bestand zijn tegen droogte, wateroverlast of verzilting, alsook gewassen die beter resistent zijn tegen nieuwe ziekten en plagen. Afhankelijk van de teelt kunnen vergoedingen eenjarig (ecoregeling) of meerjarig (AMKM) worden toegekend.

Via de ecoregeling 'Bodempaspoort' (interventie 1.16) willen we goed landbouwbodembeheer nog verder stimuleren. Het bodempaspoort bundelt op perceelsniveau alle informatie over de bodem. Door in te zetten op het gebruik van een bodempaspoort in het bedrijfsbeheer kunnen we verder bijdragen tot een duurzaam en datagedreven bodembeheer. Dit komt de bodemkwaliteit ten goede, wat zal leiden tot een hogere klimaatrobuustheid.

Via de interventie 'Onderhoud van boslandbouwsystemen' (interventie 3.7) wordt ingezet op houtige componenten in het teeltsysteem. Deze dragen bij aan gezondere, klimaatrobuustere bodems en aan bovengrondse bescherming tegen hitte, droogte, ... Een correct en tijdig onderhoud van de boomcomponent is essentieel om de ecosysteemdiensten en andere voordelen die het boslandbouwsysteem kan bieden te optimaliseren. In deze interventie worden vijfjarige verbintenissen aangegaan waarbij landbouwers een jaarlijkse vergoeding ontvangen per hectare goed onderhouden boslandbouwsysteem. Hierbij moet de landbouwer voldoen aan een aantal voorwaarden voor het onderhoud van de bomen en het omliggend gebied.

Ook via de 'VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven' (interventie 3.23) en ' VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven'(interventie 3.21), wordt bijgedragen aan de nood rond klimaatadaptatie. Investeringen die bijdragen aan klimaatadaptatie omvatten bijvoorbeeld investeringen in waterbesparing (bv. waterbehandelingstechnieken en hemelwateropslag, WADI, bufferbekken, enz.)en bodemkwaliteit (bv. machines die niet-kerende bodembewerking toelaten). De selectiemethode wordt zo ingesteld dat investeringen die het meest bijdragen aan het verlagen van de

omgevingsdruk en het meest bijdragen aan klimaatmitigatie en -adaptatie het hoogst gerangschikt worden.

Naast de VLIF productieve en innovatieve investeringen kan een landbouwer ook steun ontvangen voor niet-productieve investeringen (interventie 3.26). Voor klimaatadaptatie gaat het om investeringen om de aanplant van bomen en kleine landschapselementen, die bescherming kunnen bieden tegen weersextremen (bijvoorbeeld hitte). Ook de VLIF – Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu – en klimaatdoelen (3.30) draagt ook bij tot deze nood. Zo wordt er bijgedragen aan klimaatadaptatie via investeringen om het waterbergend vermogen van de landbouwgrond te verhogen zoals peilgestuurde drainage.

Tenslotte wordt er ook via de operationele programma's groenten en fruit ingezet op klimaatadaptatie. Via bijvoorbeeld de de aanplant beloftevolle rassen bomen in kader van klimaatverandering, verschillende vormen van begeleiding zoals teeltbegeleiding waarbij specifiek wordt ingezet op klimaatadaptatie en de biologische of geÏntegreerde productie , wordt steun gegeven aan de producentenorganisaties om in te zetten op deze nood. . Andere voorbeelden in kader van klimaatadaptatie zijn: bescherming tegen hagel (bv. hagelnetten), lentenachtvorst (bv. tow en blow, vorstkaarsen, Flippers),overmatige regenval (bv. lagedrukbanden op tractoren, rupsbanden), extreme droogte (bv. weerstations, bodemvochtsensoren, monitoringssystemen beregeningshaspels, plaatsspecifieke beregening), bodembescherming (bv. preventie winderosie, erosieploegen, klepelmaaiers, lagedrukbanden, rupsbanden), teeltbegeleiding of groepsbegeleiding voor het aanpassen aan en matigen van de klimaatverandering… . Op deze manier wordt de adaptatie aan klimaatverandering verder gerealiseerd in de groenten- en fruitsector.

Binnen de landbouwsector worden er dus verschillende mogelijkheden gecreëerd om in te zetten op klimaatadaptatie. Buiten deze interventies met een direct effect op, zijn er ook verschillende interventies die indirect bijdragen tot deze nood. De bijdragen van deze interventies worden in meer detail besproken in de afzonderlijke interventiesfiches in hoofdstuk 5.

2.1 SO4 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 SO4.7 Plant u een GLB-bijdrage aan het LIFE-programma (alleen voor SD4, SD5, SD6)

: **Nee**

2.1 SO4.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	**Streefwaarde**
R.4 - Koppeling van inkomenssteun aan normen en goede praktijken Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit	99,73 %
R.6 PR - Herverdeling naar kleinere landbouwbedrijven Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)	101,50 %
R.9 CU PR - Modernisering van landbouwbedrijven Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie	35,40 %
R.10 CU PR - Betere organisatie van de voorzieningsketen Aandeel landbouwers dat	24,90 %

deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen	
R.11/Groenten en fruit - Concentratie van het aanbod Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren	108,73 %
R.12 - Aanpassing aan klimaatverandering Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter verbetering van de aanpassing aan het klimaat	36,80 %
R.13 PR - Verlaging van emissies in de veehouderijsector Aandeel grootvee-eenheden (GVE) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de reductie van emissies van broeikasgassen en/of ammoniak, met inbegrip van mestbeheer	2,81 %
R.14 PR - Koolstofopslag in bodems en biomassa Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om emissies te beperken, koolstofopslag te behouden en/of te verbeteren (met inbegrip van blijvend grasland, blijvende teelten met blijvende groene bedekking, landbouwgrond in wetlands en veengebied)	27,87 %
R.15 CU - Hernieuwbare energie uit land- en bosbouw en uit andere hernieuwbare bronnen Ondersteunde investeringen in productiecapaciteit voor hernieuwbare energie, onder meer uit biologische bronnen (in MW)	6,30 MW
R.16 CU - Klimaatgerelateerde investeringen Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen	17,55 %
R.17 CU PR - Bebost land Areaal met steun voor bebossing en herstel van boslandbouw, met inbegrip van uitsplitsing	359,11 ha
R.19 PR - Verbetering en bescherming van de bodem Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)	19,34 %
R.20 PR - Verbetering van de luchtkwaliteit Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de emissie van ammoniak te verminderen	3,13 %
R.25 - Milieuprestatie in de veehouderijsector Percentage grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de ecologische duurzaamheid te verbeteren	0,18 %
R.26 CU - Investeringen in verband met natuurlijke hulpbronnen Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen	17,57 %
R.28 CU - Milieu- of klimaatgerelateerde prestaties door kennis en innovatie Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren	187.842,00
R.29 PR - Ontwikkeling van biologische landbouw Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) dat door het GLB wordt ondersteund ten behoeve van biologische landbouw, met een uitsplitsing tussen voortzetting van of omschakeling naar biologische landbouw	5,00 %
R.33 - Verbetering van het Natura 2000-beheer Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen	11,82 %
R.39 CU - Ontwikkeling van de rurale economie Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven	423,00

Motivering van de streefcijfers en gerelateerde mijlpalen

Bovenstaande targets vloeien voort uit de nodenanalyse en zijn bijgesteld op basis van de realistische

haalbaarheid binnen de beschikbare middelen voor het GLB Strategisch Plan en de voorgestelde interventies.

Voor het linken van inkomenssteun aan standaarden en goede praktijken (R.4) wordt binnen het GLB getracht om het volledige landbouwareaal van de actieve landbouwers te bereiken. Hiermee willen we de noodzakelijke inkomenssteun, en inkomenszekerheid, van de Vlaamse landbouwer koppelen aan het bereiken van de verschillende aspecten van specifieke doelstelling d. In totaal wordt verwacht dat ongeveer 99,73% van het landbouwareaal zal bereikt worden met interventies die bijdragen aan de conditionaliteit. Binnen deze specifieke doelstelling passen de interventies 1.1 basisinkomenssteun voor duurzaamheid (output: 581 297,7 hectare), alsook de ecoregelingen 1.5 'Behoud meerjarig grasland' (105 532,63 hectare), 1.6 'Ecologisch beheerd grasland' (19 142,2 hectare), 1.7 'Organisch koolstofgehalte bodem' (158 991 hectare) en 1.8 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (7 334 hectare). Percelen die ingezet worden voor deze ecoregelingen, zullen meestal ook in aanmerking komen voor basisinkomenssteun voor duurzaamheid. Er wordt met andere woorden. veel overlap verwacht tussen de basisinkomenssteun voor duurzaamheid en de verschillende ecoregelingen. Daarom is de streefwaarde voor R.4 lager dan de optelsom van de output van de verschillende interventies.

In het kader van een betere adaptatie aan klimaatveranderingen (R.12) wordt in Vlaanderen voornamelijk ingezet op een betere adaptatie in graslanden, akkerlanden en boslandbouwsystemen. Er wordt als doelstelling gesteld om via de verschillende interventies ongeveer 37,52% van het landbouwerareaal te bereiken. Binnen deze specifieke doelstelling wordt hier aan bijgedragen via de interventies 1.5 'Behoud meerjarig grasland' (105 532,63 hectare), 3.1 'Tijdelijk grasland naar blijvend grasland' (5 000 hectare), 1.7 'Organisch koolstofgehalte bodem' (158 991 hectare), 1.8 en 3.2 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (respectievelijk 7 334 hectare en 24 716,1 hectare) en 3.7 'Onderhoud van boslandbouwsystemen' (270 hectare). Opnieuw werd bij het bepalen van de streefwaarde rekening gehouden met de mogelijkheid tot overlap van de verschillende interventies. Daarom is de streefwaarde voor R.12 lager dan de optelsom van de output van de verschillende interventies.

De meeste van de bovenstaande interventies dragen via verschillende acties bij aan klimaatadaptatie door het verhogen van de koolstofopslag potentieel in bodems. Hierdoor zetten deze interventies (en ook interventies onder andere specifieke doelstellingen) rechtsreeks in op het verbeteren van de koolstofopslag en het verminderen van emissies (R.14). Daarnaast wordt er ook op deze indicator ingezet via de interventies 1.9 en 3.4 'Voortzetting en Omschakeling biologische landbouw' (respectievelijk 12 925 hectare en 18 159,72 hectare) en 1.16 'Bodempaspoort' (77 779 hectare). Voor deze indicator werd als doelstelling gesteld om minstens 27,87% van het unieke landbouwareaal te bereiken. Hierbij werd sterk rekening gehouden met het overlap van verschillende interventies op hetzelfde areaal, in het bijzonder voor de interventie 'Voortzetting en Omschakeling biologische landbouw' en 'Bodempaspoort'. Daarom is de streefwaarde voor R.14 lager dan de optelsom van de output van de verschillende interventies.

Ook de interventie 1.17 'Voeder-, dier- en veestapelmanagement bij rundvee' draagt bij tot het verminderen van de broeikasgasemissie uit de landbouw, meer specifiek een verlaging van emissies in de veehouderijsector (R.13). We trachten jaarlijks een groter aantal GVE te bereiken met als uiteindelijk doel 80 000 GVE (of 2,81% van de totale veestapel) te bereiken via deze interventie.

Daarnaast wordt de afname van broeikasgasemissies aangepakt via investeringsmaatregelen. De bijdrage van deze interventies is onder meer vervat in R.16 (zie verder).

Ook de ontwikkeling van biologische landbouw heeft een positief effect op het klimaat en de vermindering van broeikasgasemissies. Voor de ontwikkeling van biologische landbouw (R.29) heeft het GLB als doel om 31 085 hectare of 5,00% van het totale landbouwareaal, te ondersteunen ten behoeve van biologische landbouw. Dit doel is deel van het overkoepelende ambitieus nieuw strategisch plan

biologische landbouw 2023-2027 dat inzet op een realistische groei van niet alleen de biologische landbouw maar ook op de bioketen, consument en onderzoek. Om dit doel binnen het GLB te bekomen worden de interventies 1.9 en 3.4 ‘Voortzetting en Omschakeling biologische landbouw’ (respectievelijk 12 925 hectare en 18 159,72 hectare) gepland.

Veel van de bovenstaande interventies dragen ook aan het verbeteren van het milieu en de omgeving (zie Specifieke doelstelling e). Voor de indicator verbeteren en beschermen van de bodems (R.19) wordt een bereik van 19,34% van het totale landbouwareaal beoogd. Voor het behalen van deze doelstelling worden heel wat interventies opgesteld die voornamelijk van toepassing zijn op akkerlanden. Vanuit specifieke doelstelling d gebeurt dit via de interventies 1.7 ‘Organisch koolstofgehalte bodem’ (158 991 hectare), 1.8 en 3.2 ‘Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen’ (respectievelijk 7 334 hectare en 24 716,1 hectare), 1.15 ‘Precisielandbouw 2.0’ (3 955 hectare), 1.16 ‘Bodempaspoort’ (77 779 hectare), 1.9 en 3.4 ‘Voortzetting en Omschakeling biologische landbouw’ (respectievelijk 12 925 hectare en 18 159,72 hectare) en 3.7 ‘Onderhoud van boslandbouwsystemen’ (270 hectare). Daarnaast zijn er ook enkele interventies ingepland onder specifieke doelstelling e (nl. de ecoregelingen 1.10 ‘Bufferstroken’, 1.12 ‘Teelttechnische erosiebestrijding en bodemverbeterende technieken’ en 1.13 ‘Gewasrotatie’) die bijdragen aan deze indicator. Omdat veel van deze interventies dezelfde nood aanpakken vanuit andere invalshoeken (bijvoorbeeld: rechtstreekse bewerkingen op de bodem, bodemverbeteringen door specifieke/gevarieerde gewassen, verminderen erosie, etc.) is er ook binnen deze indicator een grote mate van overlap mogelijk. Bij het bepalen van de streefwaarde is rekening gehouden met deze overlap om dubbeltelling te vermijden.

Ook de doelstelling rond het verbeteren op de luchtkwaliteit (R.20) wordt vanuit interventies onder deze specifieke doelstelling aangepakt. De druk op de luchtkwaliteit vanuit landbouw wordt voornamelijk veroorzaakt door ammoniakemissies bij veeteelt (opslag van mest, grazen, …), (kunst)mestgebruik en verwerking van mest. Via verschillende investeringsmaatregelen wordt er ingezet op het aanpakken van dergelijke emissies. Daarnaast kan de emissie van ammoniak ook afnemen door het verminderen van bemesting, wat bijgevolg de luchtkwaliteit zal verbeteren. Via het GLB wordt er op een beperkte manier direct ingezet op het verminderen van grondgebonden bemesting door middel van ander beheer in zeer specifiek ‘ecologisch beheerd grasland’. De doelstelling van 3,13% is daarom ook alleen een reflectie van het aandeel van het totaal landbouwareaal dat kan bereikt worden via de interventie 1.6 'Ecologisch beheerd grasland' en een deel van de interventies 1.8 en 3.2 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen'. In de verschillende Beheerovereenkomsten (3.8, 3.9 en 3.10) wordt ook een restrictie op de bemesting opgelegd. Dit gebeurt echter in kader van de biodiversiteit waardoor we het effect op luchtkwaliteit als indirect zien en hier niet mee tellen.

Verder heeft ook het verbeteren van de milieu performantie in de veeteeltsector (R.25) een positief effect op deze doelstelling. Voor deze indicator kan slechts een beperkt aantal interventies worden ingezet. Zo zijn verbintenissen met het oog op verminderen van ammoniakuitstoot of broeikasgasemissies of mestbeheer uitgesloten. Verbintenissen omtrent bedreigde rassen horen echter wel thuis onder deze indicator. Met dit in het achterhoofd wordt een doelstelling van 0,18% van het totaal aantal GVE vooropgesteld. Dit zal uitsluitend worden ingevuld door de interventie 3.6 AMKM ‘Behoud lokale veerassen’.

Ook op landbouwpercelen in Natura 2000 gebieden is het mogelijk een beheerverbintenissen af te sluiten in de vorm van een ecoregeling, AMKM of beheerovereenkomst. Deze verbintenissen dragen bij tot het beheer van de sites. Als doelstelling wordt vastgelegd dat op 11,82 % van het landbouw – en bosareaal in Natura 2000 gebied een verbintenis zal worden aangegaan.

Naast de grondgebonden interventies wordt er ook via investeringen, kennis– en adviesacties, samenwerking en de operationele programma’s groenten en fruit bijgedragen tot de noden rond klimaatmitigatie, klimaatadaptatie en het verminderen van de afhankelijkheid aan natuurlijke hulpbronnen. De effecten van deze interventies zijn zoals vermeld niet mee doorgerekend in de

bovenstaande indicatoren. Hiervoor zijn namelijk de onderstaande aparte indicatoren gedefinieerd.

Gebaseerd op historische data (uit PDPO III), de verderzetting van huidige trends en de noden die heersen werden voor de verschillende investeringsindicatoren onder deze specifieke doelstelling (R.9, R.15, R.16, R.17 en R.26) realistische doelstellingen naar voor geschoven. Bij investeringssteun wordt steeds rekening gehouden met dubbeltelling. Er wordt namelijk voorzien dat een bedrijf mogelijks voor meerdere investeringen steun ontvangt gedurende de programmaperiode. Het aantal investeringen (output) is dus hoger dan het aantal landbouwbedrijven dat investeert (resultaat).

De modernisering van een landbouwbedrijf (R.9) gaat vaak gepaard met een verminderde afhankelijkheid van natuurlijke hulpbronnen en het installeren van bijkomende capaciteit voor duurzame energie. Tegen 2029 wordt er als doelstelling gesteld dat zo'n 35,40% van de Vlaamse landbouwbedrijven (of 8.255 bedrijven) een investering uitvoert voor de modernisatie van het bedrijf. Om deze doelstelling te behalen worden verschillende interventies gepland; VLIF innovatieve investeringen (3.20 en 3.21), VLIF productieve investeringen (3.22, 3.23 en 3.24) en de Operationele programma's groenten en fruit (2.1). In totaal beogen we dat 17,55% van de landbouwbedrijven (of 4.092 bedrijven) een investering doet rond klimaat en duurzame energie (R.16). Deze investeringen zijn mogelijk via de interventies 3.22, 3.23 en 3.21 VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming, groene investeringen en innovatieve groene investeringen. De VLIF interventies 3.21, 3.22 en 3.23 dragen voor 70% bij tot de target van R.16. Daarnaast wordt er ook via de operationele programma's groenten en fruit bijgedragen tot deze indicator en de doelstelling adaptatie en mitigatie aan klimaatverandering. Deze interventies zetten ook in op de productie van hernieuwbare energie. Onze doelstelling is om 6,30 MegaWatt aan hernieuwbare energie capaciteit te creëren tegen 2029 (R.15).

Daarnaast is het voor landbouwbederijven ook mogelijk om investeringen te doen in het kader van het beter omgaan met natuurlijke hulpbronnen (R.26). Het doel van het GLB is om in het totaal 17,57% van de bedrijven (of 4.097 landbouwbedrijven) te ondersteunen bij dit type investeringen. Hier wordt onder meer op ingezet via 3.26 'VLIF niet-productieve investeringen', 3.22 'VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming', 3.23 'VLIF productieve groene investeringen', 3.21 'VLIF innovatieve groene investeringen', 3.30 'VLIF - Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu- en klimaatdoelen' en de operationele programma's groenten en fruit (2.1). Niet alle groene investeringen zijn investeringen die kaderen in het beter omgaan met natuurlijke hulpbronnen. Zo worden bijvoorbeeld de investeringen die bijdragen tot een verbetering van de waterkwaliteit meegerekend maar deze rond hernieuwbare energie worden meegeteld onder R.16.

Bij de VLIF niet-productieve investeringen wordt er ook steun gegeven voor de aanleg van boslandbouwsystemen en houtige landschapselementen. Dergelijke systemen dragen bij tot de adaptatie en mitigatie aan klimaatverandering. Op basis van de ervaringen uit PDPO III en de heersende noden beoogt het GLB tegen 2029 de aanleg van 359,11 hectare bijkomende boslandbouw en houtige landschapselementen (R.17). Het areaal dat via de onderhoudsinterventie ondersteund wordt, is niet meegeteld in deze interventie. Het gaat louter om nieuw aangelegde boslandbouwsystemen en landschapselementen. Ook op Vlaams niveau worden er doelstellingen gesteld voor de aanleg van bijkomend areaal bos. Dit wordt echter volledig geïmplementeerd via Vlaamse maatregelen buiten het GLB. Zie hiervoor ook sectie 2.1 – motivering om bepaalde noden gedeeltelijk of niet aan te pakken via het GLB Strategisch Plan.

Om de performantie op vlak van milieu en klimaat verder te verbeteren wordt in het GLB ook ingezet op het verbeteren van milieu- of klimaatgerelateerde prestaties door kennis (R.28). Gebaseerd op historische data uit PDPO III en de noden rond kennisdeling wordt als doelstelling beoogd om 187 842 personen tegen 2029 van opleidingen, advies of andere kennisacties omtrent milieu- of klimaatgerelateerde thema's te laten genieten. Hier wordt op ingezet door de interventies 3.13 en 3.14 'Vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies', 3.16 'Projectoproep innovatie in kader van EIP', 3.12 'Demonstratieprojecten' en de operationele programma's groenten en fruit (2.1).

Er is een link tussen de interventies bij deze specifieke doelstelling en de resultaatindicatoren R.21 (Beschermen van waterkwaliteit) en R.22 (Duurzaam nutriëntenbeheer). Deze worden verder besproken bij specifieke doelstelling e.

2.1 SO4 9 Motivering van de financiële toewijzing

Voor de interventies van Pijler I-rechtstreekse betalingen werd de verdeling van het budget bepaald door eerst voor alle interventies de steunbedragen vast te leggen en verwachte outputs in te schatten, rekening houdend met de doelstellingen en targets. Dit gebeurde op basis van historische cijfers (waar beschikbaar) of deze werden berekend op basis van de gemaakte kosten/gederfd inkomen. De verdeling van het budget werd dan gemaakt op basis van de bekomen allocatie voor de verschillende interventies. Waar nodig werden er aanpassingen in de interventies, steunvoorwaarden, steunbedragen en/of verwachte outputs doorgevoerd om een gebalanceerde budgetverdeling te bereiken. Hierbij werd steeds voorop gesteld dat beschikbare middelen optimaal worden ingezet om de verschillende doelstellingen en vooropgestelde targets te behalen.

Ook voor de AMKM onder deze doelstelling werden de steunbedragen bepaald op basis van gederfde inkomsten/extra kosten en transactiekosten als gevolg van de aangegane verbintenissen. Hier werd – met het oog op een optimale besteding van overheidsmiddelen voor het behalen van de doelstelling - voor sommige acties de keuze gemaakt om niet het volledige bedrag uit te betalen als steunbedrag. Voor de beheerovereenkomsten werden de steunbedragen per sub-maatregel berekend op basis van extra kosten gelinkt aan het uitvoeren van het opgelegde beheer en transactiekosten. Gebaseerd op het steunbedrag, de steunvoorwaarden, historische cijfers en de vooropgestelde targets werd een inschatting gemaakt van de output en de totale financiële allocatie.

Elke producentenorganisatie (PO) krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO's. Het totale budget is afhankelijk van de productie van het voorgaande jaar. Een gedeelte van het jaarlijkse budget dat een PO ter beschikking heeft kan gebruikt worden voor onder meer investeringen binnen de thema's milieu en klimaat of andere acties hieraan gerelateerd. De geplande uitgaves en acties worden verder verduidelijkt in het operationeel programma dat de PO jaarlijks opstelt. Dit programma moet ook worden goedgekeurd. Hierin wordt aangegeven welk aandeel van het budget gaan naar de opgenomen interventies, hierbij wordt er dan steeds vertrokken vanuit de noden van de PO en de opgelegde voorwaarden (vb. ringfencing).

Op basis van de historische data van de VLIF 'Productieve groene investeringen', 'Innovatieve groene investeringen', 'Niet-productieve investeringen' en 'Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu- en klimaatdoelen', 'Niet-productieve investeringen' en 'Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu - en klimaatdoelen' is er een inschatting gemaakt van het gemiddeld eenheidsbedrag per investering. Deze vier interventies dragen bij aan verschillende indicatoren en dus ook doelstellingen rond klimaat en duurzame energie. Voor de VLIF 'Productieve groene investeringen' wordt er ook gebruik gemaakt van een duurzaamheidskader. Op basis van onder meer de duurzaamheid van een investering wordt het subsidiepercentage bepaald. Zo is de hoogste subsidiecategorie, 50%, voorbehouden voor de meeste groene investeringstypes waar er een uitgesproken milieuvoordeel is en slechts een beperkte of geen bijdrage aan de winstgevendheid van het bedrijf. Bij de berekening van de eenheidsbedragen voor de VLIF groene investeringen werd er rekening gehouden met dit verhoogde percentage naast de verhoging omwille van definitieve programmatorische aanpak stikstof (DPAS). Op basis van de geldende doelstellingen in onder meer het Vlaams energie – en klimaatplan, de vooropgestelde targets voor het GLB-SP en de data uit PDPO 2014-2022 werd bepaald hoeveel landbouwbedrijven we met deze interventie willen bereiken. Hieruit volgt dan de output die gerealiseerd kan worden. De financiële allocatie is het gevolg van de eenheidsbedragen en de verwachte output.

De kennis- en adviesinterventies (EIP, demonstratieprojecten en vorming en advies) hebben een

rechtstreekse invloed op de horizontale doelstelling. Echter, ze dragen ook bij tot het realiseren van de doelen op vlak van milieu- en klimaatperformantie. Bij het bepalen van de financiële allocatie voor de verschillende interventies werd er rekening gehouden met de doelstellingen rond het aantal landbouwers dat we willen bereiken. We streven ernaar dat ongeveer de helft van de landbouwers die deelneemt aan kennis- of adviesacties, dit doet rond het thema milieu en klimaat. Hiervoor zijn voldoende middelen voorzien op basis van de benodigde output om deze doelstelling te realiseren en het gemiddelde eenheidsbedrag voor de verschillende interventies en acties.

2.1.SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen

2.1.SO5.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO5.1.1 Sterke punten

Tijdens de voorbije decennia heeft de Vlaamse landbouw al veel stappen gezet in het verminderen van de druk op milieu. Door wetgevende initiatieven met impact op de landbouw en deels door vrijwillige maatregelen door landbouwers werd een daling van de milieudruk gerealiseerd:

- Wetgevende of beleidsinitiatieven: bijvoorbeeld de verschillende mestactieplannen, het strategisch plan biologische landbouw, het uit de handel nemen van de meest schadelijke gewasbeschermingsmiddelen, de aanscherping van de randvoorwaarde erosie, de randvoorwaarden rond organische koolstof, de vergroening (behoud blijvend grasland, gewasdiversificatie), de vergunningsplicht voor het onttrekken van grondwater en de bijhorende heffingen, …
- Vrijwillige maatregelen zoals bijvoorbeeld:
    - de productieve of niet-productieve investeringen (bijvoorbeeld: de aanleg van hemelwateropvang, waterzuiverings- en behandelingsinstallaties, de bouw van emissiearme stallen, geavanceerde spuitmachines of andere machines voor een duurzame gewasbescherming, luchtwassers, (kunst)mestinjecteurs, mestrobots, mestschuiven, roetfilters op tractoren, …)
    - het afsluiten van agromilieu- en klimaatmaatregelen (bijvoorbeeld mechanische onkruidbestrijding, teelt van vlinderbloemigen, aanleg van erosiestroken, of bufferstroken, …)
    - het omschakelen naar biologische landbouw
    - GMO-steun voor biologische bestrijdingsmiddelen
    - het instappen in specifieke lastenboeken waarin bepaalde engagementen ten aanzien van de milieudruk gevraagd worden vanuit de keten (bijvoorbeeld: low-residu)
    - het toepassen van milieuvriendelijkere technieken (uit zichzelf, zonder vergoeding, dankzij hogere bewustwording bij de landbouwer), bijvoorbeeld waterbesparende technieken.

Stakeholders geven dan ook aan dat het in rekening brengen van strenge normen en milieu-inspanningen sterk ingeburgerd is bij de Vlaamse landbouwbedrijven. Onder meer door deelnames aan naschoolse vormingen (bv. in kader van fytolicentie), het inwinnen van bedrijfsadvies rond de milieuthema's of het volgen van voorlichtingsactiviteiten vanuit het Departement Landbouw en Visserij blijven de landbouwers op de hoogte van de milieuwetgeving, stellen ze zich in regel (bv. verplichte vorming voor fytolicentie) of zoeken ze naar mogelijkheden om hun bedrijf aan te passen aan de wetgeving.

In Vlaanderen zijn goede meetnetten aanwezig om de waterkwaliteit en de luchtkwaliteit goed op te volgen. Over het algemeen is de databeschikbaarheid (sensordata, satellietdata) groot in Vlaanderen.

Vlaanderen heeft heel wat onderzoeks- en kennisinstellingen, praktijkcentra, etc. die onderzoek doen naar de ontwikkeling van nieuwe mogelijkheden om de milieudrukken te beperken (bv. naar nieuwe teelten of rassen die minder inputs vergen of naar technologische ontwikkelingen zoals precisietechnieken). Via onder andere demonstratieprojecten (gefinancierd via GLB) wordt nieuwe kennis vanuit dergelijke instellingen of centra overgebracht naar landbouwers. Via EIP kan kennis uitgewisseld worden over de lidstaten of regio's heen.

In Vlaanderen zijn projecten opgezet en organisaties opgericht om de biosector op verschillende vlakken te ondersteunen. De verschillende landbouw- en sectororganisaties werken in Vlaanderen heel vlot samen rond bio. Zij trekken samen verschillende (gesubsidieerde) projecten zoals Bio zoekt Boer, Bio zoekt

Keten, de bioclusters, … Biolandbouw heeft een goede instroom van starters van buiten de landbouw. De biolandbouwers zijn veelal jonger; dit zorgt voor veel dynamiek, innovatie en professionalisme in de biosector. De aansturing van het praktijkonderzoek gebeurt bottom-up. De landbouwers bepalen welke de prioritaire onderzoeksthema's zijn via de biobedrijfsnetwerken. CCBT (het Coördinatiecentrum praktijkgericht onderzoek en voorlichting voor de biologische teelt) zorgt samen met de praktijkcentra dat dit onderzoek gerealiseerd wordt en de kennis tot bij de boer komt. ILVO heeft sinds een aantal jaar een living lab rond Agro-ecologie en bio, dat zich meer richt op fundamenteel onderzoek. Ook op gebied van bewustwording van de consument zetten VLAM en BioForum hard in op consumentencommunicatie.

De Vlaamse landbouw beschikt over een hoge eco-efficiëntie. Onze landbouwsector scoort relatief goed wat betreft het gebruik van grondstoffen (inputs), emissies en efficiëntie/productiviteit. Door de hoge productie en de aanwezige kennis krijgen we een relatief kleine uitstoot per productie-eenheid.

2.1.SO5.1.2 Zwakke punten

Een verdere verhoging van de eco-efficiëntie botst op zijn grenzen. De afname van de milieudruk gaat niet snel genoeg om de doelen te halen. Daarenboven zien we dan ook dat de hierboven beschreven vooruitgangen in de laatste jaren stagneerden of zelf omkeerden. Er zullen nog belangrijke inspanningen gevergd worden van de landbouwsector. De intensiteit van onze landbouw (gekenmerkt door een grote veestapel en een groter wordend areaal hoogsalderende teelten zoals aardappelen, fruit en groenten, onder meer te wijten aan de dure grondprijs) en het veelal conventioneel bewerken van de percelen (bv. ploegen) verklaren waarom de milieudruk een uitdaging blijft. Ze verklaren ondermeer:

- het licht stijgend verbruik van hoogwaardig water (zoals grondwater en drinkwater)
- het niet bereiken van de waterkwaliteitsdoelen inzake pesticiden in grond- en oppervlaktewater
- de hoge concentraties nitraat en fosfaat in grond- en oppervlaktewater: ondanks de mestwetgeving, zijn nog steeds overschrijdingen voor nutriënten
- het hoge erosierisico op bepaalde percelen: ondanks de verplichte en vrijwillige maatregelen tegen erosie, is de erosie nog steeds hoog.
- de verminderde bodemkwaliteit (bodemverdichting, daling van het organische koolstofgehalte in de bodem)
- de emissies van verzurende stoffen, in het bijzonder ammoniak. Ondanks de sterke verlaging in het verleden, stagneert de ammoniakemissie de laatste jaren.

De wetgevende of beleidsinitiatieven en de vrijwillige maatregelen hebben nog onvoldoende effect gehad. Voor wetgevende verplichtingen kan de handhaving ook nog verbeterd worden.

Maatregelen kunnen ongewenste of tegengestelde effecten hebben. Wat goed is voor de ene milieudruk, kan een bijkomende belasting voor een andere milieudruk betekenen. Zo kwam bijvoorbeeld uit de stakeholderanalyse naar voren dat veel landbouwers onvoldoende kennis hebben van hoe binnen de bestaande bemestingsnormen gras te produceren dat voldoende eiwitrijk is voor een goede melkproductie. Hierdoor wordt er meer eiwitrijk voeder bijgevoederd. Ook kunnen maatregelen die goed zijn voor dierenwelzijn minder goed zijn voor de ammoniakemissie.

Daarnaast gaven stakeholders aan dat, ondanks het vele onderzoek dat gebeurt naar het verminderen van de milieudruk of andere verdienmodellen in de landbouw (zie sterkten), deze kennis vaak beperkt doorstroomt naar de praktijk. Ondanks dat de databeschikbaarheid in Vlaanderen hoog is (zie sterkten), hebben vele landbouwers onvoldoende zicht op allerhande relevante informatie. Er ontbreekt een tool om alle informatie op een bevattelijke manier samen te brengen voor de landbouwer.

De deelnamebereidheid aan de agromilieu- en klimaatmaatregelen was niet steeds even groot. Ook hier is de intensiteit van de landbouw een verklarende parameter: veeboeren hebben de mestafzetruimte nodig en voor de hoogsalderende teelten is de vergoeding (die gebaseerd is op een gemiddeld saldo) te laag. Ook werden sommige maatregelen niet steeds specifieke genoeg ingezet of waren er voorwaarden opgenomen

die in de praktijk soms moeilijk haalbaar bleken. Door middel van enqûete bij landbouwers werd nagegaan welke voorwaarden in de huidige instrumenten het de landbouwer bemoeilijkten om de maatregel(en) toe te passen op zijn bedrijf. Vaak gehoorde aspecten waren: de lange contractduur, meer flexibiliteit nodig, administratieve vereenvoudiging, etc. In een aantal gevallen gaven respondenten ook aan de maatregelen niet te kennen of meer informatie over de maatregel te moeten hebben. De resultaten uit deze studie maken het mogelijk de maatregelen in de nieuwe GLB-periode beter te ontwerpen of af te stemmen op de praktische inpasbaarheid.

Stakeholders uitten ook de vrees dat een verdere verlaging van de milieudruk zou leiden tot bijkomende kosten voor de landbouwers. Landbouwers zijn prijsnemers, hierdoor is het voor hen moeilijk om de milieukosten door te rekenen naar de consument, maar door de lage prijzen is de landbouwer ook verplicht zijn grond te laten renderen (intensief bouwplan, onvoldoende rotatie).

De belangenconflicten tussen landbouw en natuur, landbouw en wonen, landbouw en industrie, etc. nemen toe, alsook soms financiële speculatie op landbouwgrond (zie SpD. 1). Landbouwgrond kent onvoldoende bescherming via (o.a. ruimtelijke ordenings-) wetgeving tegen inname door harde functies, waardoor er open ruimte verdwijnt, er bijkomende verharding optreedt en waardoor de ecosysteemdiensten niet meer geleverd kunnen worden (infiltratie van water, waterberging, overstromingsrisico's beperken, ...).

Uit overleg met stakeholders blijkt ook dat de versnippering van percelen (zie SpD 1) het moeilijk maakt om nieuwe technieken die opgesteld worden om de milieudruk te reduceren, zoals verdere mechanisatie en precisielandbouw toe te passen.

Ondanks de sterke groei van biologische landbouw in de laatste jaren blijft het aandeel in de totale Vlaamse landbouw beperkt. Dit wordt verklaard door de beperkte beschikbaarheid en de hoge prijs van grond in Vlaanderen. De veelal grondloze gangbare kippen- en varkensbedrijven kunnen niet worden omgeschakeld naar bio. Er is geen huiskavel beschikbaar om in te richten als buitenloop. Een bio melkveebedrijf zal voldoende grond ter beschikking moeten hebben om zijn eigen ruwvoeder te kunnen produceren. Ook bio akkerbouw-groenten bedrijven hebben een grotere grondbehoefte om een goede teeltrotatie te plannen. Daarnaast vraagt de omschakeling naar bio een forste investering, niet alleen financieel, maar ook in kennisopbouw en uitbouwen van een nieuw netwerk. In Vlaanderen is de algemene kennis over bio op veel niveaus nog redelijk laag en is de perceptie van bio niet altijd positief: zowel bij landbouwers, onderzoekers, erfbetreders, onderwijs consument,,… Dit bemoeilijkt de omschakeling voor landbouwers. Zij geven vaak aan dat ze veel kritiek krijgen van familie en collega-boeren bij deze stap. Ondanks dat de biobestedingen groeiden in de voorbije jaren hinkt de vraag naar bio in Vlaanderen nog steeds ver achterop op andere regio's.

2.1.SO5.1.3 Kansen

Via een combinatie van aangepaste / in ontwikkeling zijnde regelgeving en vrijwillige maatregelen kan de milieudruk verder verlaagd worden. Verderzetting van bestaande steunmaatregelen (binvoorbeeld v oor bufferstroken, mechanische onkruidbestrijding, bio-landbouw, teelt van vlinderbloemigen, (niet-) productieve investeringen, …), met eventueel aangepaste voorwaarden om de deelnamebereidheid en/of de efficiëntie van de maatregelen te verhogen, nieuwe maatregelen of verhoogde budgetten kunnen de milieudruk verder verlagen.

Nieuwe teelten (die minder inputs vergen of droogtebestendig zijn), ruimere teeltrotaties, nieuwe technieken (bv. precisietechnieken, robots), nieuwe meststoffen bieden kansen om de milieudruk verder te doen dalen of andere zwaktes het hoofd te bieden. Om innovaties snel ingang te doen vinden kunnen ze gondersteund worden. Hierbij moet ook actief ingezet worden op het afbouwen van verouderde en minder duurzame praktijken.

Een systeemverandering biedt kansen om de milieudruk te verlagen. Er zijn nog veel mogelijkheden in Vlaanderen om kringlopen verder te sluiten, er kan meer aandacht gaan naar circulariteit. Stakeholders zagen hier bijvoorbeeld kansen in het licht van de mestafzet, in het bijzonder bij grondgebonden en gemengde bedrijven. De verdere inzet op, en de groei van, biologische en agro-ecologische landbouw dragen bij tot de ontwikkeling van een bio-based economie. Deze nieuwe economische richting creëert nieuwe kansen voor andere landbouwvormen en het leveren van nieuwe maatschappelijke diensten door de landbouw. Door meer toegevoegde waarde te creëren via het biolabel of andere businessmodellen kunnen extensievere vormen van landbouw rendabeler worden (bv. lokaal vermarkten). Nieuwe concepten zoals natuurinclusieve, regeneratieve of kringlooplandbouw zowel in bio- als in gangbare landbouw krijgen meer gehoor. Ook het stimuleren van het inbrengen van principes van de biologische landbouw in de gangbare landbouw (teeltrotaties, grasklaver, etc), kan de stap naar biologische landbouw verkleinen. Ook de stijgende kosten van de inputs (naar aanleiding van de Oekraïnecrisis) kan een systeemverandering teweeg brengen.

Er zijn nog veel opportuniteiten voor verdere samenwerking tussen landbouwers, tussen landbouwers en de rest van de keten, tussen landbouwers en onderzoeksinstellingen, … om tot meer circulariteit te komen.

Landbouwers worden zich meer bewust van hun rol in de levering van ecosysteemdiensten en zijn bereid om binnen hun economische en sociale context hiertoe bij te dragen.

De vraag naar duurzaam geproduceerd voedsel neemt toe vanuit de consument. Uit onderzoek van de VLAM en FEVIA blijkt dat de gevoeligheid van consumenten voor duurzaamheid toeneemt. De vraag naar bio stijgt, dit is een kans waar onze landbouwers kunnen op inspelen. Zo krijgen zij via het biolabel financiële waardering voor de geleverde ecosysteemdiensten. Er kan onderzocht worden hoe de overheid een leidende rol kan spelen in de vraag naar bio naar voorbeeld van andere lidstaten.

De grote databeschikbaarheid en daaraan gekoppeld alle mogelijke technieken (zoals Artificial Intelligence) bieden mogelijkheden om nieuwe inzichten te verwerven in de relatie tussen landbouw en de milieudruk. De technieken zelf bieden ook mogelijkheden tot verdere monitoring.

2.1.SO5.1.4 Bedreigingen

Klimaatverandering kan benoemd worden als de belangrijkste bedreiging voor onder meer waterbeschikbaarheid, erosie, afstroom nutriënten, … (zie ook SpD. 4).

Een afnemend landbouwareaal (door de druk op open ruimte en hoge grondprijzen, en bijkomend versterkt door de klimaatverandering) betekent een risico op een nog verdere intensivering van het overblijvend areaal en/of een verhoging van de milieudruk. Ook toenemende kosten en minder gunstige prijzen kunnen leiden tot verdere intensivering. De bereidheid van landbouwers om bouwland om te zetten naar blijvend grasland is bijvoorbeeld niet groot omwille van de waardevermindering van de grond.

Klimaatverandering maar ook andere maatschappelijke wensen/doelstellingen (meer hernieuwbare energie, meer biogebaseerde materialen) kunnen de voedselzekerheid mondiaal bedreigen. Ook leeft bij Vlaamse stakeholders de angst voor ongelijk speelveld binnen Europa en tussen Europa en de wereld.

Stakeholders gaven ook aan dat onaangepaste regelgeving of regelgeving die onvoldoende snel volgt op innovaties (bv. grondstoffenverklaring voor boerderijcompost, moeilijkheden in het krijgen van een omgevingsvergunning voor wateropslag, dronegebruik, zelfrijdende tractors) een rem kan zetten op de innovaties of de uitvoering van maatregelen. Sommige horizontale wetgeving is niet aangepast aan biologische of systeemgerichte landbouw of werkt dierenwelzijn tegen.

Bij de ontwikkeling van biologische landbouw is het belangrijk dat vraag en aanbod in evenwicht blijven.

De landbouwers geven zelf aan dat de stijgende vraag de belangrijkste hefboom is voor meer biolandbouw. Als de vraag niet meegroeit met het aanbod, zakt de prijs voor biologische producten in elkaar. De prioritaire aankoopcriteria bij de Vlaamse consument zijn: lokaal, smaak, kwaliteit, prijs,.. Bio slaagt er niet in op te klimmen in deze lijst. De gespecialiseerde biowinkels krijgen het moeilijk, ook de gangbare verkoopskanalen nemen bioproducten uit hun assortiment omdat ze moeilijker verkocht raken. De consumenten moeten door de verschillende crisissen bezuinigen en bio-producten vallen hierbij ook in de klappen. Het feit dat er ook vernieuwende concepten (agro-ecologisch, natuurinclusief, etc.) zijn in de gangbare landbouw en dat er binnen de gangbare landbouw ook steeds meer beperkingen zijn en dus duurzamer geproduceerd dient te worden, maakt het onderscheid tussen biologische landbouw en gangbare landbouw op termijn minder groot.

Er is grote bezorgdheid rond de toenemende verharding van toon in het maatschappelijke debat over landbouw. Deze verharding leidt tot polarisatie terwijl de uitdagingen gezamenlijk zullen aangepakt moeten worden. Landbouw komt door de maatschappelijke discussie steeds meer onder druk te staan. Een voorbeeld hiervan is het model van 'Landsparing vs land sharing' dat in de geschreven media door enkele vooraanstaande Vlaamse wetenschappers naar voor geschoven wordt. Dit model pleit voor een opdeling van het huidige landbouwareaal in enerzijds een heel intensieve landbouw gericht op zo hoog mogelijke productie per hectare en anderzijds areaal met natuur en bos om biodiversiteitsdoelen na te streven. Dit model laat weinig ruimte voor bio en agro-ecologische landbouw.

2.1.SO5.1.5 Andere opmerkingen

/

2.1.SO5.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoefte wordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

Volgende landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie zijn gelinkt aan N10, N11 en N12 en zullen, net zoals deze noden, ook gedeeltelijk worden aangepakt via het GLB:

1. "Bijdragen tot het halen van het streefcijfer van de Green Deal van de EU door de biologische landbouw sterker te bevorderen, met name in Vlaanderen; hiervoor moet de huidige stijgende trend van het areaal waarop aan biologische landbouw wordt gedaan, worden versneld door middel van adequate omschakelings- en instandhoudingsregelingen en moeten duurzame voedselsystemen worden ontwikkeld, waarbij het potentieel van de lokale structuren van de biologische voedselproductie en voedselketens wordt aangeboord om in te spelen op de voortdurend groeiende vraag naar biologische levensmiddelen. Ook moet steun voor onderzoek en innovatie op dit gebied worden verleend." (gelinkt aan N10)
2. "Bijdragen aan de streefdoelen van de Green Deal van de EU om het gebruik en de risico's van pesticiden uiterlijk in 2030 met 50 % te verminderen via regelingen om niet-chemische gewasbeschermingspraktijken te bevorderen, de volledige toepassing van geïntegreerde gewasbescherming en de voortzetting van de neerwaartse trend op het vlak van de risico's en het algehele gebruik van pesticiden. De ontwikkeling van innovatieve technieken kan bijdragen aan de

verwezenlijking van deze doelstellingen." (gelinkt aan N11)

3. "Bijdragen aan de doelstelling van de Green Deal van de EU om nutriëntenverliezen (van zowel nitraten als fosfor) te verminderen door landbouwers te steunen die overschakelen op veerkrachtigere en minder intensieve productiemodellen; hierbij hoort ook een verstrenging van de maatregelen ter beperking van de verontreiniging en een optimalisering van bemestingspraktijken die tot minder grote nutriëntenverliezen in water en lucht leiden." (gelinkt aan N11).

Zowel nood N11 als N12 kregen de hoogste prioriteit op het niveau van het GLB-SP.

2.1.SO5.3 Identificatie van de relevante (elementen van) nationale plannen die voortvloeien uit de in bijlage XI bij de VSP bedoelde wetgevingsinstrumenten waarmee rekening is gehouden in de behoefebeoordeling van het GLB-plan voor deze specifieke doelstelling

In bijlage XI zijn volgende richtlijnen en verordeningen opgenomen mbt specifieke doelstelling 5:

1. Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid;
2. Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen;
3. Richtlijn 2008/50/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2008 betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa;
4. Richtlijn (EU) 2016/2284 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de vermindering van de nationale emissies van bepaalde luchtverontreinigende stoffen, tot wijziging van Richtlijn 2003/35/EG en tot intrekking van Richtlijn 2001/81/EG;
5. Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden

Nitraten uit agrarische bronnen

De bodem en het water wordt onder meer beschermd door Nitraatrichtlijn (91/676/EEG), het welke wordt geïmplementeerd in het Mestdecreet (oorspronkelijk vastgesteld in 1991, sindsdien meermaals (grondig) gewijzigd . Deze wetgeving heeft als doel verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen te verminderen en verdere verontreiniging te voorkomen. Een streefwaarde voor de gemiddelde nitraatconcentratie per afstroomzone van 18 mg nitraat/l voor oppervlaktewater wordt vooropgesteld op langere termijn. Het doel op het einde van het 6de actieprogramma is dat de gemiddelde doelafstand daalt met 4 mg nitraat per liter voor de afstroomzones die nu een doelafstand hebben. Tegen het einde van het 6de actieprogramma wordt voor het freatisch grondwater een globale neerwaartse trend van minstens 3 mg nitraat per liter gerealiseerd in alle afstroomzones met onvoldoende grondwaterkwaliteit.

De noden N11 en N12, die beiden de hoogste prioriteit kregen op het niveau van het GLB-SP, sluiten rechtsreeks aan bij deze wetgeving en beschrijven de nood aan het beschermen van het grond- en oppervlaktewater en een gezonde duurzame bodem.

Concreet werd in nood N11 'Verbeteren van de waterkwaliteit en -kwantiteit en het voorzien van ruimte voor water' de detailnood opgenomen 'reduceren van de nutriëntenverliezen (en het optimaliseren van het gebruik van pesticiden)'.

Zoals hierboven beschreven en reeds aangegeven in de rubriek "Motivering voor het besluit de in kaart gebrachte behoeften niet aan te pakken in het GLB-plan of ze gedeeltelijk aan te pakken" wordt een groot deel van de nitraatproblematiek aangepakt via regulerend beleid en voorziet het GLB-SP hier aanvullend een reeks interventies (zie verder interventielogica). Zo zal via het GLB 36,51% van de landbouwoppervlakte onder een verbintenis voor een verbeterd nutriëntenbeheer zitten (resultaatindicator

R.22) en zal 18% van de landbouwbedrijven investeringen doen in verband met natuurlijke hulpbronnen (R.26).

Water

De wetgeving rond water in Vlaanderen is gebaseerd op de Europese Kaderrichtlijn Water (2000/60/EG; 22/12/2002). Deze vormt het kader voor het beleid inzake waterkwaliteit en waterkwantiteit, dit voor alle sectoren en waaronder dus ook de landbouw. Het doel van Kaderrichtlijn Water is het bereiken van een goede toestand van het oppervlakte- en grondwater tegen 2015, dit zowel kwantitatief als kwalitatief. Hierbij is termijnverlenging mogelijk tot 2021 en 2027. Tevens dient achteruitgang te worden voorkomen.

De uitvoering hiervan werd door het Vlaamse parlement aangenomen in het Decreet Integraal Waterbeleid. De Vlaamse overheid streeft hiermee naar duurzame ontwikkeling van de watersystemen in Vlaanderen.

Het integraal waterbeleid voor oppervlaktewater zit vervat in verschillende Stroomgebiedbeheerplannen (SGBP)(2016 – 2021; 2022-2027). Op Vlaams gebied situeren zich de stroomgebieden Schelde en Maas. Het SGBP heeft als doel om de goede toestand voor het oppervlaktewater te bereiken en geen achteruitgang van de toestand van een waterlichaam. Daarnaast heeft het ook als streefdoel een duurzame vermindering van het overstromingsrisico met voldoende bescherming voor de mens, de economische bedrijvigheid, de ecologie en het cultureel erfgoed. Het bevat per waterlichaam doelstellingen en een maatregelenprogramma, waarin ook de afstemming tussen het GLB en de SGBP aan bod komt.

De bevoegdheid voor verschillende waterlichamen wordt bepaald in de Wet betreffende onbevaarbare waterlopen, het Besluit betreffende bevaarbare waterlopen, de Wet betreffende wateringen en de Wet betreffende de polders.

De Wet op bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging legt de basis voor o.a. milieukwaliteitsnormen (kwaliteitsdoelstellingen waterlopen). Een Besluit betreffende de indeling van de Vlaamse Regering duidt de verschillende bestemmingen van de oppervlaktewateren aan (drinkwater, zwemwater, viswater, schelpdierwater). De milieukwaliteitsnormen voor de verschillende bestemmingen zijn opgenomen in Vlarem II.

Het Besluit inzake hemelwater-putten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater bepaald de principes voor het gebruik van hemelwater. Het besluit is onder meer van toepassing op het bouwen of herbouwen van gebouwen vanaf 75 m² dakoppervlakte, uitbreidingen vanaf 50 m² dakoppervlakte en aanleg van verharde grondoppervlaktes vanaf 200 m².

In de Grondwaterrichtlijn (2006/118/EG) worden specifieke maatregelen ter voorkoming en beheersing van grondwaterverontreinigingen vastgesteld. Onderdelen hiervan zijn: vaststellen van criteria voor de beoordeling van de goede chemische toestand van het grondwater en vaststellen van criteria voor significante en aanhoudende stijgende trends en de omkering daarvan. Het Grondwaterdecreet en uitvoeringsbesluiten voorzien in de afbakening van waterwingebieden en beschermingszones.

De nood N11 sluit rechtsreeks aan bij deze wetgeving en beschrijft de nood aan het beschermen van zowel waterkwaliteit als -kwantiteit, alsook de nood voor ruimte voor water.

Zoals hierboven beschreven en reeds aangegeven in de rubriek “Motivering voor het besluit de in kaart gebrachte behoeften niet aan te pakken in het GLB-plan of ze gedeeltelijk aan te pakken” wordt een groot deel van het waterbeleid aangepakt via regulerend beleid en voorziet het GLB-SP hier aanvullend een reeks interventies (zie verder interventielogica). Zo zal via het GLB 25,00% van de landbouwoppervlakte onder een verbintenis voor de kwaliteit van waterlichamen zitten (resultaatindicator R.21) en zal 17,57%

van de landbouwbedrijven investeringen doen in verband met natuurlijke hulpbronnen (R.26).

Pesticiden

Op gebied van gewasbeschermingsmiddelen zorgen tevens het NAPAN en het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik 2023-2027 voor het verbeteren van de waterkwaliteit.

Het NAPAN (Nationaal Actie Plan d'Action National) omvat alle gecoördineerde plannen inzake pesticiden in België. De acties van het Vlaamse Gewest met betrekking tot landbouw voor de periode 2023-2027 zullen deel uitmaken van het geïntegreerd, gemeenschappelijk uit te voeren Nationaal Actie Plan dat door het Federaal niveau (NAPAN 2023 – 2027) zal voorgelegd worden aan de Europese Commissie. Naast de acties van het Vlaamse Gewest zijn er ook nog federale acties die ook bijdragen tot een daling van (het risico bij) het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in België.

Land- en tuinbouwers zijn vanaf 1 januari 2014 verplicht om de principes van Integrated Pest Management (IPM) toe te passen volgens de Europese richtlijn 2009/128 betreffende een duurzaam gebruik van pesticiden. Alle landbouwers zijn verplicht zich aan te sluiten bij een onafhankelijk controleorganisme, die driejaarlijks een IPM-audit uitvoert op de aangesloten bedrijven. Enkel erkende gewasbeschermingsmiddelen mogen worden toegepast. Elke professionele gebruiker, distributeur of voorlichter moet beschikken over een fytolicentie. Een fytolicentie is een certificaat van de federale overheid dat aangeeft dat hij op een correcte manier met gewasbeschermingsmiddelen en toevoegingsstoffen kan omgaan. Verder is een juiste spuittechniek belangrijk bij gewasbescherming aangezien de juiste spuittechniek bijdraagt tot een betere verdeling van de gewasbeschermingsmiddelen. Dit zorgt voor een efficiëntere toepassing en er komen minder gewasbeschermingsmiddelen in de omgeving terecht. Jaarlijks worden geactualiseerde, gedetailleerde IPM-richtlijnen per subsector gepubliceerd

De nood N11 'Verbeteren van de waterkwaliteit en -kwantiteit en het voorzien van ruimte voor water' sluit rechtsreeks aan bij deze wetgeving omvat meer concreet de detailnood '(reduceren van de nutriëntenverliezen) en het optimaliseren van het gebruik van pesticiden'.

Zoals reeds aangegeven in de rubriek "Motivering voor het besluit de in kaart gebrachte behoeften niet aan te pakken in het GLB-plan of ze gedeeltelijk aan te pakken" wordt een groot deel van de het duurzaam gebruik/vermijden van pesticiden aangepakt via regulerend beleid en voorziet het GLB-SP hier aanvullend een reeks interventies (zie verder interventielogica). Zo zal via het GLB 13,53% van de landbouwoppervlakte onder een verbintenis zitten die leidt tot een duurzamer gebruik van pesticiden of een vermindering van de risico's hiervan (resultaatindicator R.24) .

Lucht

De Europese kaderrichtlijn luchtkwaliteit (2008/50/EG) vormt samen met een aantal dochterrichtlijnen de basis voor het luchtbeleid in Europa (luchtkwaliteit, beoordelingscriteria,…). In de kaderrichtlijn worden o.a. de verontreinigende stoffen omschreven waarvoor in de 'dochterrichtlijnen' grenswaarden of richtwaarden moeten worden vastgelegd. De NEC-richtlijn (2016/2284/EU) legt nationale emissieplafonds op voor SO2, NOx, VOS, PM2,5 en ammoniak. Doel is de verzuring, eutrofiëring en ozonverontreiniging aan te pakken.

De uitvoering van deze richtlijnen in Vlaanderen gebeurt door het Luchtbeleidsplan 2030. Het plan zorgt voor een geïntegreerde aanpak van luchtverontreiniging, door de beleidsaanpak voor het naleven van zowel de Europese emissieplafonds als de Europese luchtkwaliteitsnormen te integreren in één plan, waardoor zowel grensoverschrijdende, regionale als lokale luchtkwaliteitsproblemen worden aangepakt. De maatregelen in de landbouwsector richten zich op de vermindering van de emissies van NH3, dat bijdraagt tot de vorming van secundair van stof in de atmosfeer en tot de vermestende en verzurende depositie. De voorgestelde maatregelen zijn:

1. de introductie van een elektronisch monitoringsysteem op luchtwassers in varkens- en pluimveestallen om de goede werking van deze wassers te verzekeren;
2. het opleggen van een hogere minimale verwijderingsefficiëntie voor nieuwe luchtwassers;
3. verstrengde voorwaarden voor emissiearme aanwending van mengmest op het land, in combinatie met duidelijke constructievoorschriften;
4. betere voorschriften voor het gebruik van ureum als kunstmest.

Zorgen voor een verbeterde luchtkwaliteit zit vervat in de meer algemene nood N10 ‘Aanpassing in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)’. Zo werd ondermeer de detailnood ’Stimuleren van duurzame landbouw met respect voor luchtkwaliteit’ opgenomen.

De noden met betrekking tot vermestende en verzurende depositie zitten – gezien de negatieve impact op natuur- vervat in de nood N13 ‘Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur’’. Concreet werd daaronder volgende detailnood opgenomen: Inzetten op het verbeteren van de toestand, kwalitatief en kwantitatief, van habitats en soorten gebonden aan landbouwlandschappen, en onderhoud ervan.

Zoals al aangegeven in de rubriek “Motivering voor het besluit de in kaart gebrachte behoeften niet aan te pakken in het GLB-plan of ze gedeeltelijk aan te pakken” wordt een groot deel van het verbeteren van de luchtkwaliteit aangepakt via regulerend beleid en voorziet het GLB-SP hier aanvullend een reeks interventies, al valt de bijdrage ervan niet altijd goed te capteren met de resultaatindicatoren (zie verder interventielogica).

Voor een kwantitatieve status wordt verwezen naar de uitgebreide SWOT in bijlage.

2.1.SO5.4 Interventielogica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.10 - Bufferstroken	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.11 - Mechanische onkruidbestrijding	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.12 - Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.13 - Gewasrotatie (Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen)	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.14 - Precisielandbouw 1.0	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.15 - Precisielandbouw 2.0	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.16 - Ecoregeling ‘Bodempaspoort voor een duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau’ (afgekort: Bodempaspoort)	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.5 - Behoud meerjarig grasland	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden

DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.6 - Ecologisch beheerd grasland	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.7 - Ecoregeling bodem organisch koolstofgehalte (afgekort: Organisch koolstofgehalte)	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.8 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.9 - Voortzetting biologische landbouw (afgekort: Voortzetting bio)	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPcoupled	CIS(32) - Gekoppelde inkomenssteun	1.4 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij	O.11. Aantal dieren waarvoor gekoppelde inkomenssteun wordt ontvangen
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e01 - Operationele programma's groenten en fruit - Niet-productiegerichte investeringen en andere acties i.k.v. milieuvriendelijke technieken en behoud van biodiversiteit	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e02 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen i.k.v. milieuvriendelijke, plaag- en ziektebestendige productiepraktijken	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e05 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in hygiënemaatregelen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e09 - Operationele programma's groenten en fruit - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit / vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: Investeringen voor niet-chemische onkruidbestrijding	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e10 - OP G&F - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit/vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: investeringen voor het vermijden van puntvervuiling en investeringen in andere machines voor goed gebruik van GBM	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e12 - Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van water: Investeringen i.k.v. waterbeheer (waterbehoud)	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e14 - Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van bodem: Investeringen in machines voor optimalisering bemesting	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en	2.e15 - Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van bodem: Investeringen voor	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

	innovatieve productiemethoden en andere acties	behoud en verbetering bodemstructuur	
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e16 - Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van hulpbron bodem: andere acties	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e17 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in het kader van afvalbeheer/-vermindering en hergebruik of valorisatie van bijproducten en reststromen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e18 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere acties in het kader van afvalbeheer/-vermindering en hergebruik of valorisatie van bijproducten en reststromen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ADVI1(47(1)(b)) - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk	2.e04 - Operationele programma's groenten en fruit - Individuele teeltbegeleiding en groepsbegeleiding op gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en duurzaam gebruik van hulpbronnen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRAINCO(47(1)(c)) - opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten	2.e07 - Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken en het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en andere opleidingen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.e03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Plaag- en ziektebestendige productiepraktijken	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.e06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere hygiënemaatregelen i.k.v. gewasbescherming	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.e08 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken + bescherming en verbetering van de biodiversiteit waaronder functionele biodiversiteit	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.e11 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit / vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: Andere acties voor goed gebruik	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

		gewasbeschermingsmiddelen	
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.e13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Duurzaam gebruik van water: Andere acties	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.1 - Tijdelijk grasland naar blijvend grasland	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.2 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.4 - Omschakeling biologische landbouw	O.17. Aantal hectaren of aantal andere eenheden waarvoor steun voor biologische landbouw wordt ontvangen
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.5 - Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt (afgekort: Meerjarige bloemenstrook fruit)	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.7 - Onderhoud boslandbouwsystemen	O.16. Aantal hectaren of aantal andere eenheden waarvoor onderhoudsverbintenissen gelden ten faveure van bebossing en boslandbouw
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.21 - VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.23 - VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.26 - VLIF – Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen	O.21. Aantal ondersteunde niet-productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.30 - VLIF – Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu- en klimaatdoelen	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INSTAL(75) - Vestiging van jonge landbouwers en nieuwe landbouwers, en het opstarten van plattelandsbedrijven	3.29 - VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf	O.27. Aantal plattelandsbedrijven dat opstartsteun ontvangt

Overzicht

Deze specifieke doelstelling is in Vlaanderen gekoppeld aan drie noden: N10 'Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)', N11 'Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water' en N12 'Nood aan productieve en veerkrachtige bodems'. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de directe en indirecte link

tussen de interventies en deze noden.

1.1	Basisinkomenssteun voor duurzaamheid					x	x
1.2	Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid					x	x
1.3	Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers					x	x
1.4	Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij			x		x	
1.5	Behoud meerjarig grasland	x		x		x	
1.6	Ecologisch beheerd grasland	x	x	x			
1.7	Organisch koolstofgehalte bouwland	x	x	x			
1.8	Ecoteelten	x	x	x			
1.9	Voortzetting bio	x	x	x			
1.10	Bufferstroken	x	x	x			
1.11	Mechanische onkruidbestrijding	x	x	x			
1.12	Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende	x	x	x			

	technieken						
1.13	Gewasrotatie	x	x	x			
1.14	Precisielandbouw 1.0	x	x	x			
1.15	Precisielandbouw 2.0	x	x	x			
1.16	Bodempaspoort	x		x		x	
2.1	Operationele programma's Groenten en Fruit	x	x	x			
3.1	Tijdelijk grasland naar blijvend grasland	x		x		x	
3.2	Ecoteelten	x	x	x			
3.4	Omschakeling biologische landbouw	x	x	x			
3.5	Meerjarige bloemenstrook fruit	x	x	x			
3.6	Lokale rundvee-, schapen-, geiten- en varkensrassen				x		
3.7	Onderhoud boslandbouwsystemen	x	x	x			
3.8	Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden					x	x
3.9	Beheerovereenkomsten KLE					x	x
3.10	Beheerovereenkomsten soortenbescherming					x	x
3.12	Demonstratieprojecten				x	x	x

3.13	Vorming en advies op maat - vraaggestuurd				x	x	x
3.14	Vorming en advies op maat - aanbodgestuurd				x	x	x
3.17	Projectoproep innovatie in kader van EIP				x	x	x
3.21	VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven	x	x	x			
3.22	VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven				x	x	
3.23	VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven	x	x	x			
3.25	VLIF Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten				x	x	
3.26	VLIF Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen	x	x	x			
3.29	VLIF	x	x	x			

	Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf						
3.30	VLIF Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu - en klimaatdoelen	x	x	x			

De noden N11 (water) en N12 (bodem) werden als hoogste geprioriteerd op niveau van het GLB strategisch plan. Er zijn er dan ook heel wat interventies die bijdragen tot deze noden en de specifieke doelstelling SpD5. Een groot deel hiervan zijn areaalgebonden ecoregelingen of agromilieuklimaatmaatregelen die door het stimuleren van alternatieve beheersvormen een duurzame landbouw bevorderen. Daarnaast zijn er ook andere mogelijkheden via investeringen. Door de nauwe verbondenheid van de noden rond duurzaam landbouwbeheer, zorg voor water en zorg voor bodem worden deze hieronder samen besproken.

N10 'Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)', N11 'Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water' en N12 'Nood aan productieve en veerkrachtige bodems'.

De gekoppelde inkomenssteun voor zoogkoeienhouders (interventie 1.4) is gebaseerd op het aantal kalvingen met als doel om inkomenszekerheid te voorzien. Als de zoogkoeienhouderij verdwijnt, zal er onvermijdelijk grote druk ontstaan op het behouden van de graslanden, o.a. belangrijk voor koolstofopslag, erosiebestrijding en biodiversiteit. Om dit te voorkomen en tegelijk te zorgen voor een grotere ondernemingsvrijheid voor zoogdierhouders, wordt voorzien in een gekoppelde inkomenssteun voor gespecialiseerde vleesveehouderij waarbij elk deelnemend bedrijf inspanningen moet leveren op het vlak van duurzaam graslandbeheer en/of eigen ruwvoederproductie en - diversificatie, alsook met betrekking tot het behoud van het blijvend grasland op het bedrijf en de verplichte weidegang van de dieren. Door een combinatie van de instapvoorwaarden en de differentiatie en het plafond van het steunbedrag voor het aantal gesteunde dieren, zal de interventie sturen naar een extensievere bedrijfsvoering en een duurzamer graslandbeheer, wat een positieve impact heeft op de bodem.

Met de interventies Omzetting naar en Voorzetting van biologische landbouw (interventie 3.4 en interventie 1.9) wordt de bio-landbouw gestimuleerd. Deze productiemethode is gebaseerd op ecologische systemen waarbij het gebruik van niet-hernieuwbare hulpbronnen en externe productiemiddelen wordt beperkt tot een minimum. De systemen en cycli van de natuur worden geëerbiedigd en de gezondheid van

de bodem, water, planten en dieren, alsmede het evenwicht daartussen wordt verbeterd. Binnen de biologische landbouw geldt het beginsel van de instandhouding en de bevordering van het bodemleven en de natuurlijke bodemvruchtbaarheid, de bodemstabiliteit en de bodemdiversiteit, de voorkoming en bestrijding van bodemverdichting en erosie en voeding van de gewassen hoofdzakelijk via het bodemecosysteem. Door oordeelkundig gebruik van bemesting en gewasbescherming worden de negatieve invloeden op water, bodem en lucht vermeden.

Door het bevorderen van het organisch koolstofgehalte in de bodem wordt er niet enkel bijgedragen aan klimaatmitigatie en -adaptatie maar zijn er ook talrijke voordelen voor de bodem. Bodems met een hoog gehalte aan organische koolstof zijn beter bestand tegen erosie, kennen een betere waterhuishouding en zijn vruchtbaarder. Via de ecoregeling 'Behoud meerjarig grasland' (interventie 1.5), de AMKM 'Tijdelijk grasland naar blijvend grasland' (interventie 3.1) en de ecoregeling 'Organisch koolstofgehalte bodem' (interventie 1.7) wordt bijgedragen aan de koolstofopslag in respectievelijk graslanden en akkerland.

De ecoregeling 'Ecologisch beheerd grasland' (interventie 1.6) stimuleert een ecologisch beheer op blijvend grasland via beperkende voorwaarden rond bemesting en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Het beperken van de nutriëntenaanvoer en beperking op gebruik van gewasbeschermingsmiddelen geeft de mogelijkheid te evolueren naar een botanisch meer divers grasland en heeft een onmiddellijke invloed op de water-, lucht- en bodemkwaliteit.

Afspoeling van nutriënten en gewasbestrijdingsmiddelen van landbouwgrond naar oppervlakte- en grondwater heeft een grote invloed op de waterkwaliteit. In het GLB Strategisch Plan zijn er meerdere interventies die bijdragen tot de vermindering van afspoeling en daarmee helpen bij het halen van deze milieudoelstelling.

Via de ecoregelingen 'Bufferstroken' (interventie 1.10) en 'Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken' (interventie 1.12) wordt ingezet op het behoud van waardevolle, vruchtbare bodems en de reductie van afspoeling en het verlies aan inputs (zaaigoed, meststoffen (nutriënten), gewasbeschermingsmiddelen). De ecoregeling 'Bufferstroken' stimuleert het aanleggen van verschillende bufferstroken (gras-erosiestrook, grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen, bufferstrook met een graskruiden- of bloemenmengsel) langs landbouwpercelen. De ecoregeling 'Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken' zet via verschillende acties in op het verminderen van erosie (bijvoorbeeld via de aanleg van drempels tussen de ruggen bij ruggenteelten; niet kerende bodembewerking met bodembedekking, het vollevelds inzaaien van mais). Door het verminderen van de uitspoeling van inputs en sediment naar oppervlaktewateren dragen deze interventies ook bij aan het halen van de milieukwaliteitsdoelstellingen voor water en bodem. Daarnaast kunnen ze ook bijdragen tot het bufferen van kwetsbare landschapselementen zoals heggen, houtkanten en bossen.

Ook het verminderen van chemische bestrijding op landbouwpercelen zal een positief effect hebben op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater.

In het GLB Strategisch Plan wordt hier specifiek op ingezet door het stimuleren van 'Mechanische onkruidbestrijding' (interventie 1.11), 'Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt' (interventie 3.5), 'Precisielandbouw' (interventie 1.14 en interventie 1.15) en 'Ecoteelten' (interventie 1.8 en interventie 3.2). Bij de eerste mag de landbouwer enkel mechanische onkruidbestrijding en geen synthetische onkruidbestrijding of bodemontsmetting op een landbouwperceel toepassen. Bij de AMKM 'Meerjarige bloemenstroken' wordt de aanleg en het onderhoud van bloemenstroken tussen of aan de rand van fruitboomrijen gestimuleerd. Hierdoor wordt een gepast ecologisch klimaat gecreëerd in de fruitboomgaard waardoor minder behandelingen met gewasbeschermingsmiddelen noodzakelijk zijn. Bij de ecoregelingen 'Precisielandbouw' wordt steun toegekend voor het toedienen van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen en het bekalken op basis van GPS gestuurde machines. Dit betekent mogelijk een verdere besparing op inputs of minstens dat ze meer doelmatig ingezet worden en er minder verlies naar het milieu optreedt. De ecoregeling en AMKM rond ecoteelten zetten in op het stimuleren van alternatieve teelten waaronder teelten met (relatief) weinig of verminderde bemestings- en

gewasbeschermingsnoden. Naast teelten die inzetten op de waterkwaliteit worden ook teelten die bijdragen tot de bodemkwaliteit gestimuleerd (vaak met een indirect effect op waterkwaliteit). Dit kan op verschillende manieren gebeuren: verlagen erosiegevoeligheid en indirect ook het verminderen van de uitspoeling van nutriënten en minder run-off van gewasbeschermingsmiddelen (via bodembedekking), verminderen van bodemverdichting en indirect het verbeteren van het waterbergend vermogen van de bodem (via diepwortelende gewassen), extra organische stof (via meerjarige maatregelen), extra vruchtafwisselingsmogelijkheden (via verruimen van de rotatie). Afhankelijk van de teelt kunnen vergoedingen via ecoregeling of via AMKM worden toegekend.

Met de ecoregeling 'Gewasrotatie' (interventie 1.13) worden landbouwers gestimuleerd om, verder bouwend op de conditionaliteit, monoculturen te doorbreken. De ruimere teeltrotatie zorgt onder andere voor een hogere opbouw van organische koolstof, een meer divers rantsoen, een stabiele (en hoge) opbrengst onder een lager bemestingsniveau, een hogere biodiversiteit en een lagere ziekte- en plagendruk. De interventie wil ook (de opstap naar) biologische landbouw stimuleren doordat de voorwaarden voor gewasrotatie gebaseerd zijn op de principes van teeltrotatie in de biologische landbouw. Door de ondersteuning stimuleren we landbouwers om op langere termijn naar hun percelen te kijken en te zien dat zorg voor de bodem loont. Door een doordachte vruchtafwisseling wordt de bodem weerbaarder en gezonder gemaakt.

De ecoregeling 'Bodempaspoort' (interventie 1.16) zet in op het gebruik van een bodempaspoort, (dat alle informatie over de bodem op perceelsniveau bundelt) in het bedrijfsbeheer. Hiermee wordt de landbouwer aangemoedigd tot smart farming en tot een duurzaam bodembeheer, afgestemd op de beschikbare data. Dit zal uiteindelijk bijdragen tot betere landbouwbodems.

Via de interventie 'Onderhoud boslandbouwsystemen' (interventie 3.7) wordt ook ingezet op houtige componenten in het teeltsysteem. Door de combinatie van meer lagen in het systeem worden verschillende niveaus van hulpbronnen gebruikt en dus geoptimaliseerd. De wortels benutten hulpbronnen die niet meteen bereikbaar zijn voor het landbouwgewas, en zorgen ervoor dat deze uit diepere lagen in circulatie gebracht worden en dus ter beschikking komen van het gewas. Een correct en tijdig onderhoud van de boomcomponent is essentieel om de ecosysteemdiensten en andere voordelen die het boslandbouwsysteem kan bieden te optimaliseren. Er worden vijfjarige verbintenissen aangegaan waarbij landbouwers een jaarlijkse vergoeding ontvangen per hectare goed onderhouden boslandbouwsysteem.

In het Milieu-effectenrapport (MER) werd berekend dat de diverse ecoregelingen en agromilieu-klimaatmaatregelen kunnen leiden tot een vermeden stikstofinput van ca. 35 miljoen kg N over de hele planperiode, als de targets gehaald worden. De grootste bijdrage wordt geleverd door de ecoregelingen 'Ecologisch beheerd grasland' en 'Voorzetting biologische landbouw'.

Met betrekking tot gewasbescherming werd in het MER berekend dat ca. 1 miljoen actieve stof kan vermeden worden over de hele planperiode. Meer dan de helft hiervan wordt toegeschreven aan de biologische landbouw.

Tot slot werd ook de impact op erosie berekend in de MER. De interventies rond erosiebestrijdende teelttechnieken en bufferstroken kunnen een sedimentverlies van 716.402 ton vermijden. Het gaat hier enkel om de vrijwillige interventies; het sedimentverleis gerelateerd aan de conditionaliteit werd niet meegerekend.

Naast verschillende areaalgebonden interventies, worden ook diverse project-, investerings- of bedrijfssteunmaatregelen voorzien met als doel de duurzame ontwikkeling en efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen te stimuleren.

De interventie 'VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf' (interventie 3.29) voorziet in een eenmalige steun aan landbouwbedrijven die een vernieuwde niet-gangbare bedrijfsstrategie op maat van het bedrijf implementeren. De vernieuwde bedrijfsstrategie gaat in de eerste jaren gepaard met inkomens- en succesrisico's maar moet het bedrijf op termijn veerkrachtig en toekomstgericht maken, de economische leefbaarheid van het bedrijf waarborgen en bijdragen aan het leveren van belangrijke diensten aan de samenleving. Hiermee stimuleren we bedrijfsleiders die een antwoord willen bieden op en meewerken aan

de maatschappelijke, ecologische en economische doelstellingen waarbij economie en ecologie hand in hand kunnen gaan. Efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen is een belangrijk onderdeel in het bevorderen van duurzame ontwikkeling. De omschakeling naar bedrijfsmodellen die per definitie leiden tot een hogere negatieve impact op water, bodem en lucht, ofwel op productniveau ofwel op areaalniveau komen niet in aanmerking.

Via de 'VLIF productieve groene investeringen' (interventie 3.23) worden landbouwbedrijven ondersteund bij het maken van investeringen met het oog op een klimaat – en milieuvriendelijke landbouwsector. Deze investeringen zijn noodzakelijk voor de verduurzaming van elk bedrijfsmodel bijvoorbeeld in het kader van bodemkwaliteit, waterkwaliteit – en kwantiteit, luchtkwaliteit,…. De verhoogde investeringssteun voor milieu-investeringen in de landbouw kadert bovendien in het behalen van milieu- en natuurdoelstellingen voor Vlaanderen. In de interventie wordt er voorrang gegeven aan investeringen die waterkwaliteit en – kwantiteit verhogen (bijvoorbeeld fytobak, biofilter, waterzuiveringssystemen, …), landbouwwerktuigen die de kwaliteit van de bodem verhogen (bijvoorbeeld ecoploeg, diepwoeler, …) en investeringen die ammoniak, NOx en fijn stof in de lucht reduceren (bijvoorbeeld chemische luchtwasser, ammoniakemissie reducerende vloersystemen,…). Via de VLIF productieve investeringssteun wordt er dus prioritair ingezet op een duurzamere landbouw met verhoogde zorg voor water, bodem en lucht. De selectiemethode wordt zo ingesteld dat investeringen die het meest bijdragen aan het verlagen van de omgevingsdruk en het meest bijdragen aan klimaatmitigatie en -adaptatie het hoogst gerangschikt worden.

De interventie VLIF innovatieve groene investeringen (interventie 3.21) stimuleert pure innovatie en vernieuwing op het landbouwbedrijf en is een aanvulling op de VLIF productieve investeringssteun. Het betreft investeringen/prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector gerealiseerd worden en nog niet beschikbaar zijn voor de VLIF productieve investeringen. Innovatie is een belangrijke gamechanger om in de landbouwsector de duurzame ontwikkeling en efficiënt beheer van natuurlijk hulpbronnen te bevorderen.

In het MER werd berekend dat de VLIF investeringssteun kan leiden tot een daling van ammoniakemissies met 6%, nl. -2435 kton in 2027. Het gaat hierbij om vermeden emissies ten opzichte van klassieke investeringen met eenzelfde productiecapaciteit.

Naast de VLIF productieve en innovatieve groene investeringen kan een landbouwer ook steun ontvangen voor niet-productieve investeringen voor milieu – en klimaatdoelen (3.26) en investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu - en klimaatdoelen (3.30). Het gaat hierbij om investeringen inzake erosie, waterbeheer, biodiversiteit en landschappelijke integratie. De interventies draagen dus ook bij aan de duurzame ontwikkeling en het efficiënt beheer van water en bodem. Wat het eerste betreft gaat het om investeringen in de ombouw en aanleg van bijvoorbeeld kleine waterinfrastructuur, infiltratiebekkens, peilgestuurde drainage,…. Via de peilgestuurde drainage kan bijvoorbeeld het waterbergend vermogen van de bodem verhoogd worden wat ten goede komt aan de bodemkwaliteit en bodemstructuur. Bovendien leidt peilgestuurde drainage tot minder nutriëntenverliezen. Wat betreft bodem zijn bijvoorbeeld erosiedammen mogelijk. Ook de aanleg van boslandbouwsystemen en kleine landschapselementen wordt ondersteund: door de combinatie van houtige, diepwortelende planten en de landbouwgewassen worden verschillende niveaus van hulpbronnen gebruikt en dus geoptimaliseerd.

Ten slotte wordt er via de operationele programma's groenten en fruit ook ingezet op deze doelstelling. Via verschillende interventies wordt er in de sector bijgedragen aan de zorg voor water en bodem. Het gaat hier onder meer over de interventies investeringen in het kader van geïntegreerde gewasbescherming (bijvoorbeeld: niet-chemische onkruidbestrijding zoals bijvoorbeeld schoffelmachines, milieuvriendelijke plaag – en ziektebestendige productiemethode,…), investeringen in het kader van waterkwaliteit (investeringen in het vermijden van puntvervuiling (gesloten transfersystemen, fytobak, biofilter, heliosec, sentinel, mobiele spoelplaats,…), machines voor niet-chemische onkruidbestrijding (bv. cameragestuurde

schoffelmachines), …), investeringen in het kader van waterbeheer (bijvoorbeeld: bodemvochtsensoren, precisieberegeningssystemen, waterzuivering en hergebruik, waterbesparende sturingssystemen en stralingssensoren bij irrigatie,…) en investeringen in het kader van bodembeheer (bijvoorbeel: erosieploegen, diepwerkende niet-kerende grondbewerkingsmachines, compostverspreiders, klepelmaaiers, ombouwing naar breedspoortractor, schijveneggen, mulchfrezen,…). Ook andere interventietypes dan investeringen zijn mogelijk zoals verschillende vormen van begeleiding in kader van duurzame plaag - en ziektebestrijdingstechnieken en het duurzaam gebruik van hulpbronnen of andere acties in kader van bodem – en waterbeheer. Daarnaast wordt er ook algemeen ingezet op een duurzamere landbouw. Dit ondermeer via acties betreffende biologische of geïntegreerde productie.

Via de basisbetaling voor duurzaamheid (interventie 1.1) wordt een van productie ontkoppelde rechtstreekse inkomenssteun op basis van verhandelbare betalingsrechten aan landbouwers toegekend. Door deze interventie te koppelen aan het naleven van de conditionaliteit met name deze met betrekking tot de thema's water, bodem en gewasbeschermingsmiddelen (GLMC 4-7, RBE 1-2), wordt hiermee indirect ingezet op het behalen van de doelstellingen rond duurzame ontwikkeling en efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen. Alle andere interventies die gebonden zijn aan de conditionaliteit (de GBCS-interventies) zullen op deze manier ook bijdragen aan de noden van deze doelstelling. Echter, om de doelstelling en bijdrage van de specifieke interventies duidelijk te maken wordt de effecten van het voldoen aan de conditionaliteit (via de GBCS-interventies) in de verdere bespreking (alsook in bovenstaande tabel) buiten beschouwing gelaten.

Er wordt dus via een geheel aan verschillende interventies van verschillende types bijgedragen aan de duurzame ontwikkeling en het efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen. Dit maakt dat er binnen de landbouwsector verschillende mogelijkheden zijn om in te zetten op de zorg voor bodem en water en andere aanpassingen in kader van een duurzamere landbouw. Buiten deze interventies met een direct effect op de doelstelling, zijn er ook verschillende interventies die indirect bijdragen. De bijdragen van deze maatregelen worden in meer detail besproken in de afzonderlijke interventiefiches in hoofdstuk 5.

2.1 SO5 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 SO5.7 Plant u een GLB-bijdrage aan het LIFE-programma (alleen voor SD4, SD5, SD6)

: **Nee**

2.1 SO5.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	**Streefwaarde**
R.4 - Koppeling van inkomenssteun aan normen en goede praktijken Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit	99,73 %
R.6 PR - Herverdeling naar kleinere landbouwbedrijven Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)	101,50 %
R.10 CU PR - Betere organisatie van de voorzieningsketen Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen	24,90 %

R.11/Groenten en fruit - Concentratie van het aanbod Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren	108,73 %
R.14 PR - Koolstofopslag in bodems en biomassa Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om emissies te beperken, koolstofopslag te behouden en/of te verbeteren (met inbegrip van blijvend grasland, blijvende teelten met blijvende groene bedekking, landbouwgrond in wetlands en veengebied)	27,87 %
R.15 CU - Hernieuwbare energie uit land- en bosbouw en uit andere hernieuwbare bronnen Ondersteunde investeringen in productiecapaciteit voor hernieuwbare energie, onder meer uit biologische bronnen (in MW)	6,30 MW
R.17 CU PR - Bebost land Areaal met steun voor bebossing en herstel van boslandbouw, met inbegrip van uitsplitsing	359,11 ha
R.19 PR - Verbetering en bescherming van de bodem Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)	19,34 %
R.20 PR - Verbetering van de luchtkwaliteit Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de emissie van ammoniak te verminderen	3,13 %
R.21 PR - Bescherming van de waterkwaliteit Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen	25,00 %
R.22 PR - Duurzaam nutriëntenbeheer Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer	36,51 %
R.24 PR - Duurzaam en verminderd gebruik van pesticiden Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden	13,53 %
R.25 - Milieuprestatie in de veehouderijsector Percentage grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de ecologische duurzaamheid te verbeteren	0,18 %
R.26 CU - Investeringen in verband met natuurlijke hulpbronnen Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen	17,57 %
R.27 CU - Milieu-/klimaatgerelateerde prestaties door investering in landelijke gebieden Aantal verrichtingen dat bijdraagt aan doelstellingen inzake milieuduurzaamheid en matiging van en aanpassing aan klimaatverandering in plattelandsgebieden	759,00
R.28 CU - Milieu- of klimaatgerelateerde prestaties door kennis en innovatie Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren	187.842,00
R.29 PR - Ontwikkeling van biologische landbouw Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) dat door het GLB wordt ondersteund ten behoeve van biologische landbouw, met een uitsplitsing tussen voortzetting van of omschakeling naar biologische landbouw	5,00 %
R.32 CU - Investeringen in verband met biodiversiteit Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan biodiversiteit	7,03 %
R.33 - Verbetering van het Natura 2000-beheer Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen	11,82 %

Motivering van de streefcijfers en gerelateerde mijlpalen

Bovenstaande targets vloeien voort uit de nodenanalyse en zijn bijgesteld op basis van de realistische haalbaarheid binnen de beschikbare middelen voor het GLB Strategisch Plan en de voorgestelde interventies.

Voor het linken van inkomenssteun aan standaarden en goede praktijken (R.4) wordt binnen het GLB getracht om het volledige landbouwareaal van de actieve landbouwers te bereiken. Hiermee willen we de noodzakelijke inkomenssteun, en inkomenszekerheid, van de Vlaamse landbouwer koppelen aan het bereiken van de verschillende aspecten van specifieke doelstelling e. In totaal wordt verwacht dat ongeveer 99,73% van het landbouwareaal zal bereikt worden met interventies die bijdragen aan de conditionaliteit. Binnen deze specifieke doelstelling wordt hier op ingezet met de interventies 1.1 basisinkomenssteun voor duurzaamheid (output: 581 297,7 hectare) en de ecoregelingen 1.5 'Behoud meerjarig grasland' (105 532,63 hectare), 1.6 'Ecologisch beheerd grasland' (19 142,2 hectare), 1.7 'Organisch koolstofgehalte bodem' (158 991 hectare), 1.8 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (7 334 hectare), 1.9 'Voortzetting biologische landbouw' (12 925 hectare), 1.10 'Eénjarige bufferstroken' (7 378 hectare), 1.11 'Mechanische onkruidbestrijding' (6 102 hectare), 1.12 'teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken' (89 270 hectare), 1.13 'Gewasrotatie met leguminozen' (67 800 hectare), 1.14 en 1.15 'Precisielandbouw 1.0 en 2.0' (resp. 29 380 hectare en 3 955 hectare) en 1.16 'Bodempaspoort' (77 779 hectare). Percelen die ingezet worden voor deze ecoregelingen, zullen meestal ook in aanmerking komen voor basisinkomenssteun voor duurzaamheid. Er wordt met andere woorden veel overlap verwacht tussen de basisinkomenssteun voor duurzaamheid en de verschillende ecoregelingen. Daarom is de streefwaarde voor R.4 lager dan de optelsom van de output van de verschillende interventies.

Door in te zetten op koolstofopslag in bodems wordt het behoud van kwaliteitsvolle, duurzame bodems in landbouwgebieden verzekerd (R.14). Om hier op in te zetten beogen we om de koolstofopslag te verbeteren in de Vlaamse gras- en akkerlanden via verschillende interventies. Via het GLB willen we hiervoor steun verlenen aan ongeveer 27,87% van het totale landbouw areaal. Hier wordt naar gestreefd door middel van de interventies 1.5 'Behoud meerjarig grasland' (105 532,63 hectare), 1.7 'Organisch koolstofgehalte bodem' (158 991 hectare), 3.1 'Tijdelijk grasland naar blijvend grasland' (5000 hectare), 1.8 en 3.2 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (respectievelijk 7 334 hectare en 24 716,1 hectare), 1.9 en 3.4 'Voortzetting en Omschakeling biologische landbouw' (respectievelijk 12 925 hectare en 18 159,72 hectare), 1.16 'Bodempaspoort' (77 779 hectare) en 3.7 'Onderhoud van boslandbouwsystemen' (270 hectare). Bij het opstellen van de streefwaarde werd rekening gehouden met de overlap van verschillende interventies op hetzelfde areaal, in het bijzonder voor de interventie 'Voortzetting en Omschakeling biologische landbouw' en 'Bodempaspoort'. Daarom is de streefwaarde voor R.14 lager dan de optelsom van de output van de verschillende interventies.

Naast het verbeteren van de koolstof opslag in de bodem, is er in Vlaanderen ook nood aan andere technieken die bijdragen aan het beschermen en verbeteren van bodems (R.19), zoals het voorkomen van bodemafspoeling en het stimuleren van een afwisselende begroeiing. Het GLB heeft daarom als doel om via verschillende interventies bij te dragen aan het verbeteren van de bodem en wil ongeveer 19,34% van het volledige landbouwareaal bereiken. Naast de interventies rond koolstofopbouw die hierboven besproken worden, wordt hier ook op ingezet via de interventies 1.10 'Eenjarige bufferstroken' (7 378 hectare), 1.12 'Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken' (89 270 hectare), 1.13 'Gewasrotatie met leguminozen' (67 800 hectare) en 1.15 'Precisielandbouw 2.0' (3 955 hectare). Omdat veel van deze interventies dezelfde nood aanpakken vanuit andere invalshoeken is er ook binnen deze indicator een grote mate van overlap mogelijk. Bij het bepalen van de streefwaarde is rekening gehouden met deze overlap, om dubbeltelling te vermijden.

Ook de doelstelling rond het verbeteren op de luchtkwaliteit (R.20) wordt vanuit interventies onder deze specifieke doelstelling aangepakt. De druk op de luchtkwaliteit vanuit landbouw wordt voornamelijk veroorzaakt door ammoniakemissies bij veeteelt (opslag van mest, grazen, …), (kunst)mestgebruik en verwerking van mest. Via verschillende investeringsmaatregelen wordt er ingezet op het aanpakken van dergelijke emissies. Daarnaast kan de emissie van ammoniak ook afnemen door het verminderen van bemesting, wat bijgevolg de luchtkwaliteit zal verbeteren. Via het GLB wordt er op een beperkte manier direct ingezet op het verminderen van grondgebonden bemesting door middel van ander beheer in zeer

specifiek ‘ecologisch beheerd grasland’. De doelstelling van 3,13% is daarom ook alleen een reflectie van het aandeel van het totaal landbouwareaal dat kan bereikt worden via een deel van de interventies 1.8 en 3.2 ‘Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen’. In de verschillende Beheerovereenkomsten (3.8, 3.9 en 3.10) wordt ook een restrictie op de bemesting opgelegd. Dit gebeurt echter in kader van de biodiversiteit waardoor we het effect op luchtkwaliteit als indirect zien en hier niet mee tellen.

Ook het beschermen van de waterkwaliteit (R.21) is een nood waar via het GLB met verschillende interventies op wordt ingezet. We beogen om via verschillende interventies 25,00% van het totale landbouwareaal rechtstreeks in te zetten voor het beschermen van de waterkwaliteit. De interventies die hiertoe bijdragen zijn 1.6 ‘Ecologisch beheerd grasland’ (19 142,2 hectare), 1.8 ‘Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen a.k.a. ‘ecoteelten’(7 334 hectare), 1.9 en 3.4 ‘Voortzetting van en omschakeling naar bio-landbouw’ (respectievelijk 12 925 hectare en 18 159,72 hectare), 1.10 ‘Eénjarige bufferstroken’ (7 378 hectare), 1.11 ‘Mechanische onkruidbestrijding’ (6 102 hectare), 1.12 ‘Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken’ (89 270 hectare), 1.14 ‘Precisielandbouw 1.0’ (29 380 hectare),1.15 ‘Precisielandbouw 2.0’ (3 955 ha), 3.5 ‘Meerjarige bloemenstroken’ (500,77 hectare) en 3.7 ‘Onderhoud boslandbouwsystemen’ (270 hectare). Opnieuw is er bij deze interventies overlap mogelijk. Bij de inschatting van de streefwaarde is, om dubbeltelling te vermijden, rekening gehouden met deze overlap.

De bodem- en waterkwaliteit worden ook beschermd door in te zetten op het duurzaam beheer van nutriënten (R.22). In de Vlaamse landbouw betekent dit voornamelijk een vermindering van de bemestingsgraad. Het GLB beoogt hiertoe bij te dragen door middel van interventies op 36,51% van het totale landbouwareaal. Onder deze specifieke doelstelling wordt hierop ingezet met de interventies 1.6 ‘Ecologisch beheerd grasland’ (19 142,2 hectare), 1.7 Organisch koolstofgehalte bodem’ (158 991 hectare), 1.8 en 3.2 de ecoregeling en AMKM ‘Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen a.k.a. ‘ecoteelten’ (respectievelijk. 7 334 hectare en 24 716,1 hectare), 1.10 'Eénjarige bufferstroken' (7 378 hectare); 1.13 'Gewasrotatie met leguminozen' (67 800 hectare) en 1.14 ‘Precisielandbouw’ (29 380 hectare). Opnieuw is er bij deze interventies overlap mogelijk. Bij het bepalen van de streefwaarde is, om dubbeltelling te vermijden, rekening gehouden met deze overlap.

Het inzetten op een duurzaam gebruik van gewasbescherming (R.24) draagt ook bij tot een efficiënter gebruik van de natuurlijke hulpbronnen en een verbetering van de bodem- en waterkwaliteit. We beogen om via het GLB op zo’n 13,53% van het totale landbouwareaal in te zetten op een duurzaam gebruik van gewasbescherming. Hiertoe wordt ook bijgedragen via de investeringsinterventies en de operationele programma’s groenten en fruit. De bijdrage hiervan wordt onder meer gecapteerd via R.26 (zie verder). Om de doelstelling voor R.24 te behalen worden verschillende interventies gepland: 1.6 ‘Ecologisch grasland’ (19 142,2 hectare), 1.9 en 3.4 ‘Voortzetting van en omschakeling naar bio-landbouw’ (respectievelijk 12 925 hectare en 18 159,72 hectare), 1.10 ‘Eénjarige bufferstroken’, 1.11 ‘Mechanische onkruidbestrijding’ (6 102 hectare), 1.14 ‘Precisielandbouw 1.0’ (29 380 hectare), 3.8 ‘Beheerovereenkomst en/of Verbinden’ (3 450 hectare) en 3.10 ‘Beheerovereenkomst soortenbescherming’ (10 259,72 hectare). Opnieuw is er bij deze interventies overlap mogelijk. Bij de inschatting van de streefwaarde is, om dubbeltelling te vermijden, rekening gehouden met deze overlap.

Verder heeft ook het verbeteren van de milieu performantie in de veeteeltsector (R.25) een positief effect op deze doelstelling. Voor deze indicator kan slechts een beperkt aantal interventies worden ingezet. Zo zijn verbintenissen met het oog op verminderen van ammoniakuitstoot of broeikasgasemissies of mestbeheer uitgesloten. Verbintenissen omtrent bedreigde rassen horen echter wel thuis onder deze indicator. Met dit in het achterhoofd wordt een doelstelling van 0,18% van het totaal aantal GVE vooropgesteld. Dit zal uitsluitend worden ingevuld door de interventie 3.6 AMKM ‘Behoud lokale veerassen’.

Ook de ontwikkeling van biologische landbouw heeft een positief effect op het gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Voor de ontwikkeling van biologische landbouw (R.29) heeft het GLB als doel om 31 085 hectare of 5,00% van het totale landbouwareaal, te ondersteunen ten behoeve van biologische landbouw. Dit doel is deel van het overkoepelende ambitieus nieuw strategisch plan biologische landbouw 2023-2027 dat inzet op een realistische groei van niet alleen de biologische landbouw maar ook op de bioketen, consument en onderzoek. Om dit doel binnen het GLB te bekomen worden de interventies ‘Voortzetting

en Omschakeling biologische landbouw' (respectievelijk 12 925 hectare en 18 159,72 hectare) gepland.

Ook op landbouwpercelen in Natura 2000 gebieden is het mogelijk een beheerverbintenissen af te sluiten in de vorm van een ecoregeling, AMKM of beheerovereenkomst. Deze verbintenissen dragen bij tot het beheer van de sites. Als doelstelling wordt vastgelegd dat op 11,82 % van het landbouw – en bosareaal in Natura 2000 gebied een verbintenis zal worden aangegaan.

Naast de grondgebonden interventies wordt er ook via investeringen, kennis– en adviesacties, innovatie en de operationele programma's groenten en fruit bijgedragen tot de noden rond aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer en de zorg voor water en bodem. De effecten van deze interventies zijn zoals vermeld niet mee doorgerekend in de bovenstaande indicatoren. Hiervoor zijn namelijk de onderstaande aparte indicatoren gedefinieerd.

Gebaseerd op historische data (uit PDPO III), de verderzetting van huidige trends en de noden die heersen werden voor de verschillende investeringsindicatoren onder deze specifieke doelstelling (R.15, R.17 en R.26) realistische doelstellingen naar voor geschoven. Bij investeringssteun wordt steeds rekening gehouden met dubbeltelling. Er wordt namelijk voorzien dat een bedrijf mogelijks voor meerdere investeringen steun ontvangt gedurende de programmaperiode. Het aantal investeringen (output) is dus hoger dan het aantal landbouwbedrijven dat investeert (resultaat).

De modernisering van een landbouwbedrijf (R.9) gaat vaak gepaard met een verminderde afhankelijkheid van natuurlijke hulpbronnen en het installeren van bijkomende capaciteit voor duurzame energie. Tegen 2029 wordt er als doelstelling gesteld dat zo'n 35,40% van de Vlaamse landbouwbedrijven (of 8.255 bedrijven) een investering uitvoert voor de modernisatie van het bedrijf. Om deze doelstelling te behalen worden verschillende interventies gepland: VLIF innovatieve investeringen (3.20 en 3.21), VLIF productieve investeringen (3.22, 3.23 en 3.24) en de Operationele programma's groenten en fruit (2.1). Op vlak van hernieuwbare energie is het de doelstelling om via het GLB 6,30 MegaWatt aan jaarlijkse productiecapaciteit te realiseren tegen 2029 (R.15). Dergelijke investeringen worden ondersteund via de VLIF productieve groene investeringen (3.23) en de operationele programma's groenten en fruit.

Bij de VLIF niet-productieve investeringen wordt er ook steun gegeven voor de aanleg van boslandbouwsystemen en houtige landschapselementen. Deze investeringen hebben een positief effect op bodemkwaliteit, waterkwaliteit en een duurzaam beheer van de hulpbronnen. Op basis van de ervaringen uit PDPO III en de heersende noden beoogt het GLB tegen 2029 de aanleg van 359,11 hectare bijkomende boslandbouw en houtige landschapselementen (R.17). Het areaal dat via de onderhoudsinterventie ondersteund wordt, is niet meegeteld in deze interventie. Het gaat louter om nieuw aangelegde boslandbouwsystemen en landschapselementen. Ook op Vlaams niveau worden er doelstellingen gesteld voor de aanleg van bijkomend areaal bos. Dit wordt echter volledig geïmplementeerd via Vlaamse maatregelen buiten het GLB. Zie hiervoor ook sectie 2.1 – motivering om bepaalde noden gedeeltelijk of niet aan te pakken via het GLB Strategisch Plan.

Daarnaast is het voor landbouwbedrijven ook mogelijk om investeringen te doen in het kader van het beter omgaan met natuurlijke hulpbronnen (R.26). Het doel van het GLB is om in het totaal 17,57% van de bedrijven (of 4.097 landbouwbedrijven) te ondersteunen bij dit type investeringen. Hier wordt onder meer op ingezet via 3.26 'VLIF niet-productieve investeringen', 3.23 'VLIF productieve groene investeringen', 3.22 'VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming', 3.21 'VLIF innovatieve groene investeringen', 3.30 'VLIF - Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu- en klimaatdoelen' en de operationele programma's groenten en fruit. De VLIF interventies 3.21, 3.22, 3.23, 3.26 en 3.30 dragen voor ca. 83% bij aan de target van R.26.

Niet alle groene investeringen zijn investeringen die kaderen in het beter omgaan met natuurlijke hulpbronnen. Zo worden bijvoorbeeld de investeringen die bijdragen tot een verbetering van de waterkwaliteit meegerekend maar deze rond hernieuwbare energie worden meegeteld onder R.16.

Bovenstaande doelstellingen waren steeds gericht op landbouwbedrijven en investeringen op landbouwbedrijven. Om op de noden te kunnen inspelen zijn er ook investeringen mogelijk voor andere begunstigden dan landbouwbedrijven. Tegen 2029 worden er 759 acties voorzien op het platteland binnen de thema's milieu, klimaat en biodiversiteit. Er worden verschillende interventies gepland die deze doelstelling moeten realiseren: LEADER – uitvoering LOS (3.19), VLIF investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten (3.25) en Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden (3.27). Deze laatste is vooral gelinkt aan deze indicator omwille van de

bijdrage aan de zorg voor biodiversiteit. De LEADER interventie (3.19) draagt bij tot deze indicator via één van de thema's van de interventie: het versterken van de landschapskwaliteit en biodiversiteit. De bijdrage van LEADER is ingeschat op basis van de doelstellingen in de goedgekeurde LOS-en (Lokale Ontwikkelingsstrategie) opgesteld door de LAG (Lokale Actiegroep).

Om de performantie op vlak van milieu en klimaat verder te verbeteren wordt in het GLB ook ingezet op het verbeteren van milieu- of klimaatgerelateerde prestaties door kennis (R.28). Gebaseerd op historische data uit PDPO III en de noden rond kennisdeling wordt als doelstelling beoogd om 187 842 personen tegen 2029 van opleidingen, advies of andere kennisacties omtrent milieu- of klimaatgerelateerde thema's te laten genieten. Hier wordt op ingezet door de interventies 3.13 en 3.14 'Vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies', 3.16 'Projectoproep innovatie in kader van EIP', 3.12 'Demonstratieprojecten' en de operationele programma's groenten en fruit (2.1).

Er is ook een link tussen de interventies bij deze specifieke doelstellingen en de resultaatindicatoren R.12 (Adaptatie aan klimaatsverandering). Dit wordt besproken bij de specifieke doelstelling d.

2.1 SO5 9 Motivering van de financiële toewijzing

Voor de interventies van Pijler I-rechtstreekse betalingen werd de verdeling van het budget bepaald door eerst voor alle interventies de steunbedragen vast te leggen en verwachte outputs in te schatten, rekening houdend met de doelstellingen en targets. Dit gebeurde op basis van historische cijfers (waar beschikbaar) of deze werden berekend op basis van de gemaakte kosten/gederfd inkomen. De verdeling van het budget werd dan gemaakt op basis van de bekomen allocatie voor de verschillende interventies. Waar nodig werden er aanpassingen in de interventies, steunvoorwaarden, steunbedragen en/of verwachte outputs doorgevoerd om een gebalanceerde budgetverdeling te bereiken. Hierbij werd steeds voorop gesteld dat beschikbare middelen optimaal worden ingezet om de verschillende doelstellingen en vooropgestelde targets te behalen.

Ook voor de AMKM onder deze doelstelling werden de steunbedragen bepaald op basis van gederfde inkomsten/extra kosten en transactiekosten als gevolg van de aangegane verbintenissen. Hier werd – met het oog op een optimale besteding van overheidsmiddelen voor het behalen van de doelstelling - voor sommige acties de keuze gemaakt om niet het volledige bedrag uit te betalen als steunbedrag. Voor de beheerovereenkomsten werden de steunbedragen per sub-maatregel berekend op basis van extra kosten gelinkt aan het uitvoeren van het opgelegde beheer en transactiekosten. Gebaseerd op het steunbedrag, de steunvoorwaarden, historische cijfers en de vooropgestelde targets werd een inschatting gemaakt van de output en de totale financiële allocatie.

Elke producentenorganisatie (PO) krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO's. Het totale budget is afhankelijk van de productie van het voorgaande jaar. Een gedeelte van het jaarlijkse budget dat een PO ter beschikking heeft kan gebruikt worden voor onder meer investeringen binnen de thema's milieu en klimaat of andere acties hieraan gerelateerd. De geplande uitgaves en acties worden verder verduidelijkt in het operationeel programma dat de PO jaarlijks opstelt. Dit programma moet ook worden goedgekeurd. Hierin wordt aangegeven welk aandeel van het budget gaan naar de opgenomen interventies, hierbij wordt er dan steeds vertrokken vanuit de noden van de PO en de opgelegde voorwaarden (vb. ringfencing).

Op basis van de historische data van de VLIF 'Productieve groene investeringen', 'Innovatieve groene investeringen', 'Niet-productieve investeringen' en 'Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu - en klimaatdoelen' is er een inschatting gemaakt van het gemiddeld eenheidsbedrag per investering. Deze vier interventies dragen bij aan verschillende indicatoren en dus ook doelstellingen rond klimaat en duurzame energie. Voor de VLIF 'Productieve groene investeringen' wordt er ook gebruik gemaakt van een duurzaamheidskader. Op basis van onder meer de duurzaamheid van een investering wordt het subsidiepercentage bepaald. Zo is de hoogste subsidiecategorie, 50%, voorbehouden voor de meeste groene investeringstypes waar er een uitgesproken milieuvoordeel is en slechts een beperkte of geen bijdrage aan de winstgevendheid van het bedrijf. Bij de berekening van de eenheidsbedragen voor de VLIF groene investeringen werd er rekening gehouden met dit verhoogde

percentage naast de verhoging omwille van definitieve programmatorische aanpak stikstof (DPAS). Op basis van de geldende doelstellingen in de diverse regelgeving en de vooropgestelde targets voor het GLB-SP werd bepaald hoeveel landbouwbedrijven we met deze interventie willen bereiken. Hieruit volgt dan de output die gerealiseerd kan worden. De financiële allocatie is het gevolg van de eenheidsbedragen en de verwachte output.

De kennis- en adviesinterventies (EIP, demonstratieprojecten en vorming en advies) hebben een rechtstreekse invloed op de horizontale doelstelling. Echter, ze dragen ook bij tot het realiseren van de doelen op vlak van milieu- en klimaatperformantie. Bij het bepalen van de financiële allocatie voor de verschillende interventies werd er rekening gehouden met de doelstellingen rond het aantal landbouwers dat we willen bereiken. We streven ernaar dat ongeveer de helft van de landbouwers die deelneemt aan kennis- of adviesacties, dit doet rond het thema milieu en klimaat. Hiervoor zijn voldoende middelen voorzien op basis van de benodigde output om deze doelstelling te realiseren en het gemiddelde eenheidsbedrag voor de verschillende interventies en acties.

2.1.SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

2.1.SO6.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO6.1.1 Sterke punten

Vlaanderen herbergt van nature een grote variatie aan leefgebieden voor planten, dieren en micro-organismen. Door uiteenlopende combinaties van klimaat, geomorfologie, bodem en waterhuishouding beschikt Vlaanderen over een hoge potentiële biodiversiteit.

Het areaal beschermde natuur neemt toe. Het areaal onder effectief natuurbeheer neemt toe, mede door de inzet van landbouwers. De natuur van Europees belang gaat er mondjesmaat op vooruit. De voor Europa belangrijke Vlaamse natuur zet voorzichtige stappen in de goede richting. Dankzij herstel en instandhoudingsmaatregelen gaan bepaalde habitats en soorten erop vooruit.

Er is in de laatste decennia een (sterke) afname gerealiseerd van de milieudruk gerelateerd aan de landbouw, zoals vermesting, verzuring, gewasbescherming (belangrijke randvoorwaarde voor biodiversiteit; zie ook SpD. 5).

Landbouwers hebben in het verleden al ingezet op biodiversiteit of het verlagen van de milieudruk, o.a. door een combinatie van verplichtingen (natuurwetgeving, randvoorwaarden, vergroening) en vrijwillige maatregelen (agromilieu- en klimaatmaatregelen, niet-productieve investeringen). Bovendien zijn de soortgerichte maatregelen en de perceelsranden in de periode 2010-2020 het sterkst toegenomen van alle beheerovereenkomsten. Ook de biolandbouw groeit gestaag.

Via de veehouderij in Vlaanderen kunnen de graslandhabitats onderhouden en toch gevaloriseerd worden (begrazen, maaien). Dieren in de weide worden als een landschappelijke kwaliteit beschouwd.

Het bosareaal gaat niet verder achteruit; de criteria soortenrijkdom, functionele diversiteit en natuurlijkheid nemen toe,

Er is veel kennis aanwezig in Vlaanderen en er is een vrij grote databeschikbaarheid (o.a. via meetnetten en citizen-science). Vlaanderen heeft heel wat onderzoeks- en kennisinstellingen, praktijkcentra, etc. die onderzoek doen naar de ontwikkeling van nieuwe mogelijkheden om de milieudrukken te beperken of de biodiversiteit in het landbouwmodel te bevorderen (zie ook Horizontale doelstelling).

2.1.SO6.1.2 Zwakke punten

Door het lage landbouwinkomen en de grote gronddruk, waardoor elke m² moet opbrengen is er sprake van een intensivering en schaalvergroting van de landbouw (zie SpD. 1).

Dit heeft een impact op het landschap (homogenisering, uniformisering, gebouwen die landschappelijk niet ingepast zijn). Ook leidt het tot het verdwijnen van kleine landschapselementen (die ook hun economische functie verloren hebben) in de loop der jaren. Landschapselementen werden onder meer verwijderd om plaats te maken voor grotere velden, dit ging gepaard met landschappelijke verschraling en verminderde migratiemogelijkheden voor soorten. De biodiversiteits- en landschappelijk waarde van de landbouwlandschappen in Vlaanderen is hierdoor laag.

Hoewel de hoge milieudruk gerelateerd aan de landbouw (vermesting, verzuring, gewasbescherming) de laatste decennia sterk is afgenomen, stagneert ze en blijft ze op een te hoog niveau om de natuurdoelen te

halen (zie SpD. 5). Ook de bodemkwaliteit en de waterbalans moeten verbeteren. Het grondwaterpeil in grondwaterafhankelijke vegetaties bevindt zich steeds vaker onder een kritische drempelwaarde. De intensiteit van onze landbouw (en meer bepaald de grootte van de veestapel, het grote aantal graslandsneden, het groter wordende areaal hoogsalderende teelten zoals aardappelen, fruit en groenten, de kortere rotaties) en het veelal conventioneel bewerken van de percelen (bv. ploegen) kunnen dit verklaren.

Ondanks dat landbouwers vrijwillig meer biodiversiteitsbevorderende maatregelen afsluiten en de biolandbouw in oppervlakte toeneemt, blijft het oppervlakte-aandeel en dus de deelnamebereidheid laag. Ook hier is de intensiteit van de landbouw een verklarende parameter: veeboeren hebben de mestafzetruimte nodig en voor de hoogsalderende teelten is de vergoeding (die gebaseerd is op een gemiddeld saldo) te laag. Ook werden de sommige maatregelen niet steeds specifieke genoeg (gebiedsgericht) ingezet of waren er voorwaarden opgenomen die in de praktijk soms moeilijk haalbaar bleken.

De landbouwer wordt onvoldoende vergoed voor de ecosysteemdiensten die hij levert. Terwijl andere sectoren er soms mee van profiteren (bv. toerisme en recreatie in de bloesemperiode).

Voor een groot deel van de soorten en habitats in landbouwlandschappen staan we nog ver van het Europees doel. Slechts de helft van de habitats verkeert momenteel met zekerheid in een gunstige of verbeterde toestand ten opzichte van 2007. Biologisch waardevolle graslanden gaan in oppervlakte achteruit. De daling is wel verminderd. De soorten gebonden aan landbouwlandschappen gaan verder achteruit (bv. graslandvlinders, weide- en akkervogels, hamsters, etc.).

De natuurgebieden in Vlaanderen zijn klein en sterk versnipperd. Vlaanderen kent een erg hoog ruimtebeslag en veel verharding in vergelijking met andere welvarende en dichtbevolkte regio's. De aanhoudende toename van het ruimtebeslag zorgt voor de afname van open ruimte en voor verminderde connectiviteit tussen natuurlijke ecosystemen. Hierdoor is er geen samenhangend netwerk. De ruimtelijke ordeningswetgeving slaagt er onvoldoende in om verharding en ruimtebeslag terug te dringen.

Vlaanderen is nog steeds een van de bosarmste regio's van Europa en de bosgezondheid neemt af (of het aantal beschadigde bomen stijgt).
De genetische diversiteit van soorten, en in het bijzonder ook van lokale rassen, gaat achteruit.

Door de afnemende agrarische biodiversiteit en teelten-diversiteit is er een tekort aan bestuivers. De bijen en andere natuurlijke bestuivers gaan verder achteruit door het verdwijnen van leefgebied of onvoldoende voedsel in bepaalde periodes in het jaar.

De graslandhabitats staan onder druk. Het areaal blijvend grasland binnen de randvoorwaarden zakt ook wat, maar blijft binnen de regels voor het behoud van blijvend grasland. Ondanks dat blijvend grasland van groot belang is voor o.a. de biodiversiteit heeft de stempel blijvend grasland in Vlaanderen bij landbouwers een negatieve bijklank. Omdat het niet gescheurd mag worden, wordt dit door de landbouwers beschouwd als een enorme waardevermindering van hun grond. Landbouwers scheuren daarom na vier jaar hun (tijdelijke) graslanden, ook al zijn ze landbouwkundig nog perfect als grasland uit te baten. Op die manier proberen ze de stempel 'blijvend grasland' te vermijden.

Daarbij komt nog dat er veel graslandconcepten in Vlaanderen zijn (blijvend grasland, permanent grasland, historisch permanent grasland, ecologisch kwetsbaar blijvend grasland, Europees graslandhabitat, regionaal belangrijk graslandbiotoop, …), wat zorgt voor onduidelijkheden.

2.1.SO6.1.3 Kansen

De uitbreiding van de oppervlakte met effectief natuurbeheer, duurzaam bosbeheer en groene

infrastructuur binnen stedelijk en landbouwgebied creëert meer kansen voor bedreigde ecosystemen en soorten.

Via een combinatie van aangepaste / in ontwikkeling zijnde regelgeving (bv. hervorming NER, nieuw MAP, PAS, randvoorwaarden, aanpassingen in de ruimtelijke ordeningswetgeving) en vrijwillige maatregelen kan de milieudruk verder verlaagd worden, dit is een belangrijke randvoorwaarde voor het versterken van de biodiversiteit. Verderzetting van bestaande (steun)maatregelen met eventueel aangepaste voorwaarden om de deelnamebereidheid en/of de efficiëntie van de maatregelen te verhogen, nieuwe maatregelen of verhoogde budgetten kunnen de milieudruk verder verlagen en de rol van de landbouwer als beheerder van het landschap en de biodiversiteit verbreden.

Een grondige transitie van het landbouw- en voedselsysteem kan het biodiversiteitsverlies keren. Er zijn mogelijkheden in Vlaanderen naar meer circulaire landbouwvormen, zeker gezien de grondgebondenheid en de gemengde bedrijven. De verdere inzet op, en de groei van, biologische en agro-ecologische landbouw dragen bij tot de ontwikkeling van een bio-based economie. Deze nieuwe economische richting creëert nieuwe kansen voor andere landbouwvormen en het leveren van nieuwe maatschappelijke diensten door de landbouw. Door meer toegevoegde waarde te creëren via andere businessmodellen kunnen extensievere vormen van landbouw, die de impact op biodiversiteit verminderen, rendabeler worden (bv. lokaal vermarkten). Nieuwe concepten zoals natuurinclusieve, regeneratieve of kringlooplandbouw zowel in bio als in gangbaar krijgen meer gehoor. Het stimuleren van het inbrengen van principes van de biologische landbouw in de gangbare landbouw (teeltrotaties, grasklaver, …), kan de stap naar biologische landbouw verkleinen. Ook de stijgende kosten van de inputs (bijvoorbeeld naar aanleiding van de Oekraïnecrisis) kan een systeemverandering teweeg brengen.

Multifunctionaliteit van de landbouw biedt kansen voor landschapsbeheer, voor groene en blauwe diensten. Door een deel van het landbouwareaal te reserveren voor niet-productieve elementen kan een bijdrage geleverd worden om de natuur terug naar de landbouwgrond te brengen en bij te dragen aan een samengehangend natuurnetwerk. De conditionaliteit en vrijwillige maatregelen kunnen hier kansen creëren.

In het middenveld zien we voorzichtige toenadering tussen de landbouw- en natuurorganisaties. Initiatieven als BoerenNatuur en de Regionale landschappen faciliteren het natuurgericht beheer van percelen en proberen dit op te schalen door landbouwers in een gebied te laten samenwerken.

Landbouwers worden er zich meer van bewust dat toegenomen biodiversiteit hen ook iets kan opbrengen, bv. bestuivers, natuurlijke plaagbeheersing en dergelijke.

Via onderwijs en adviesdiensten krijgen landbouwers meer inzicht in hoe ze de noodzakelijke voorwaarden kunnen scheppen voor biodiversieit en zich bewustworden van natuurbeschermingsdoelen.
De Vlaming heeft tijdens de corona-pandemie de Vlaamse natuur herontdekt en is er ook positiever over. Dit biedt kansen om deze gebieden te optimaliseren.

De vraag naar duurzaam geproduceerd voedsel neemt toe vanuit de consument. Uit onderzoek van de VLAM en FEVIA blijkt dat de gevoeligheid van consumenten voor duurzaamheid toeneemt. Er zijn bovendien toenemende marktkansen voor zeldzame rassen .

2.1.SO6.1.4 Bedreigingen

Een belangrijke bedreiging is het verschuivende referentiekader. De druk op de biodiversiteit is al eeuwenlang te hoog; dat maakt het almaar moeilijker om de biodiversiteit te beschermen en het voortbestaan van onze ecosystemen en hun diensten op lange termijn te garanderen. Elke nieuwe generatie beschouwt het recente verleden als het nieuwe normaal. De perceptie over het aanhoudende verlies aan biodiversiteit wordt voortdurend bijgesteld. Gaandeweg lijkt de omvang van het verlies almaar kleiner te

worden en daalt het ambitieniveau voor biodiversiteitsherstel.

Klimaatverandering heeft heel wat directe, maar ook tal van indirecte gevolgen voor het functioneren van organismen en is een bedreiging voor de biodiversiteit: het aantal invasieve soorten neemt toe, de genetische diversiteit kan dalen, er kan een probleem ontstaan in de synchronisatie tussen bloeiende gewassen en bestuivers of andere nuttigen, de soortensamenstelling kan wijzigen, etc. Dit zal, naast voor de biodiversiteit, ook gevolgen hebben voor de landbouw (zie ook SpD.4).

De ruimtelijke ordening draagt onvoldoende bij aan de bescherming van de open ruimte. De gronddruk en de grondprijzen zijn hoog. Dit kan ertoe leiden dat het landbouwareaal intensiever wordt bewerkt en maakt extensieve ecologisch landbouw moeilijker haalbaar. (zie ook SpD. 5).

Het belang van voedselsoevereiniteit en voedselzekerheid vergt een voldoende hoge voedselproductie. Dit kan conflicteren met het -voor biodiversiteit belangrijke- streven naar een extensievere vorm van landbouw en met natuurbehoud in het algemeen.

Transformatieve veranderingen vragen een breed maatschappelijk debat en aanpassingen van onze gewoontes. Deze veranderingen gaan over het algemeen vrij traag terwijl de urgentie hoog is.

2.1.SO6.1.5 Andere opmerkingen

/

2.1.SO6.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoefte wordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

Volgende landenspecifieke aanbeveling van de Europese Commissie is gelinkt aan N13 en N14 en zal, net zoals deze noden, ook gedeeltelijk worden aangepakt via het GLB:

- De bescherming van de biodiversiteit versterken en bijdragen aan de streefdoelen van de Green Deal van de EU door ervoor te zorgen dat beschermde habitats en soorten opnieuw een gunstige staat van instandhouding bereiken, door de habitats, vooral diversiteitsrijke landschapselementen, in grasland, bouwland en zelfs in bossen (in en buiten Natura 2000) te verbeteren met een passende combinatie van interventies en verplichtingen in het kader van de conditionaliteit, alsmede door het aandeel land waarvoor beheerscontracten ter ondersteuning van de biodiversiteit en/of landschappen worden gesloten, te vergroten en door de bescherming van natuurreservaten en de uitbreiding van Natura 2000-gebieden te versterken overeenkomstig de prioriteiten van het prioritaire actiekader. (gelinkt tot N13)

2.1.SO6.3 Identificatie van de relevante (elementen van) nationale plannen die voortvloeien uit de in bijlage XI bij de VSP bedoelde wetgevingsinstrumenten waarmee rekening is gehouden in de behoefebeoordeling van het GLB-plan voor deze specifieke doelstelling

In bijlage XI van de verordening GLB strategische plannen worden volgende wetgevingsintstrumenten m.b.t. biodiversiteit, ecosysteemdiensten, habitats en landschappen opgenomen:

- Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand;
- Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna;

De bescherming van natuur en biodiversiteit in Vlaanderen wordt in grote mate bepaald door het natuurdecreet. Dit decreet heeft als doel de bescherming, de ontwikkeling, het beheer en het herstel van de natuur. Ook de handhaving van een minimale milieukwaliteit en de bewustmaking van de bevolking zijn doelstellingen die er in opgenomen zijn. Het decreet regelt het gebiedsgericht beleid van de Vlaamse Overheid en bevat regels inzake het VEN, het IVON, de natuurreservaten, de speciale beschermingszones (SBZ), verwerving van terreinen, natuurinrichting en natuurrichtplannen. In het decreet staan ook een aantal belangrijke principes ingeschreven, zoals standstill, zorgplicht, compensatiemaatregelen,… .

Art. 52 van het natuurdecreet legt de regels vast over de vergoedingen van schade aan bijvoorbeeld landbouwgewassen die zijn veroorzaakt door beschermde dieren.

In dit decreet worden ook de instandhoudingsdoelstellingen en procedures bepaald betreffende de speciale beschermingszones (SBZ) in het kader van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, en de waterrijke gebieden van internationale betekenis (“Ramsar”). Volgens het Natuurdecreet dient een vergunningsplichtige activiteit die een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone (vb. vogelrichtlijngebied, habitatrichtlijngebied) kan veroorzaken, onderworpen worden aan een passende beoordeling (effectinschatting).

Voor de periode 2014-2020 werd een “Prioritised Action Framework” (PAF) opgesteld voor Natrura2000 in Vlaanderen: https://natura2000.vlaanderen.be/sites/default/files/31/130506_paf-fl_ec.pdf

De Vlaamse Regering besliste op 23 april 2014 tot het instellen van een Programmatische Aanpak van de Stikstofdeposities (PAS). Vervolgens werd op 30 november 2016 door de Vlaamse Regering de conceptnota ‘Instandhoudingsdoelstellingen (IHD) en programmatische aanpak stikstof (PAS)’ goedgekeurd. De PAS betreft een uitvoering van de Habitatrichtlijn. De programmatische aanpak stikstof heeft als doel het planmatig terugdringen van de stikstofdepositie op de SBZ’s, waarbij (nieuwe) economische ontwikkelingen mogelijk blijven en het niveau van de stikstofdepositie op SBZ toch stelselmatig daalt. In februari 2022 werden in een conceptnota een aantal afspraken vastgelegd voor bijkomende inspanningen om de stikstofdepositie te verminderen. Naast een herbevestiging van de 2030-doelstellingen uit het Luchtbeleidsplan (zie SpD e), omvat dit akkoord ook verdergaande sectorspecifieke reductiedoelstellingen tegen 2030 (vb. -60% ammoniakreductie op stalniveau voor varkens en pluimvee die nog niet in ammoniak-emissiearme stallen gehuisvest zijn). Veeteeltbedrijven met een impactscore van 50% of meer in referentiejaar 2015 moeten uiterlijk in 2030 stoppen; veeteeltbedrijven met een impactscore tussen de 20 en 50% kunnen kiezen voor een vrijwillige stopzetting. Daarnaast zijn er een reeks ingrepen die bedrijfsuitbreiding en –evoluties sterk zullen beïnvloeden (vb. bijsturing van het systeem van nutriënten-emissierechten (NER), striktere drempels in de passende beoordelingen bij vergunning, …). In SBZ-gebieden wordt op alle groene bestemmingen nulbemesting ingesteld. In 2022 zal ook een opkoopregeling voor varkens worden opgestart.

Naast dit gebiedsgericht beleid worden ook specifieke maatregelen en beschermingsprocedures beschreven ter bescherming van vegetaties of kleine landschapselementen. Dit bepaalt dat het wijzigen van vegetatie en kleine landschapselementen in bepaalde gebieden ofwel verboden is ofwel onderworpen is aan het verkrijgen van een omgevingsvergunning.

Het Soortenbesluit van 15 mei 2009 voorziet in de gedeeltelijke omzetting van zowel de Vogelrichtlijn als de Habitatrichtlijn. Het is een allesomvattend besluit dat de bescherming van wilde zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, ongewervelde dieren, planten, korstmossen en zwammen regelt en de mogelijkheid biedt om soortenbeschermingsprogramma's vast te stellen. Zo'n programma wordt in overleg met de betrokken doelgroepen opgesteld en omvat een aantal maatregelen met als doel ervoor te zorgen dat een soort (of meerdere soorten) binnen Vlaanderen in een gunstige staat verkeren. Een soortenbeschermingsprogramma wordt door de minister vastgesteld en heeft een looptijd van 5 jaar. Daarna kan het op basis van een evaluatie worden verdergezet, al dan niet met de nodige aanpassingen. Een overzicht van de reeds vastgestelde soortenbeschermingsprogramma's voor Vlaanderen is hier terug te vinden: https://www.natuurenbos.be/SBP.

Ook het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik 2018-2022 (in het kader van de Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden) legt het pesticidengebruik aan banden voor de bescherming van de natuur en biodiversiteit.

De bescherming van landschappen in Vlaanderen valt onder het Onroerend erfgoeddecreet en uitvoeringsbesluiten. Dit is sinds 1 januari 2015 in werking en geldt als één overkoepelende regelgeving voor monumenten, stads- en dorpsgezichten, landschappen en archeologie.

De geïdentificeerde noden N13 en N14 sluiten rechtstreeks aan bij deze wetgeving en onderstrepen de nood aan stimulerende maatregelen.

Voor kwantitatieve onderbouwing wordt naar de uitgebreide SWOT in bijlage 1 verwezen.

Zoals hierboven beschreven en reeds aangegeven in de rubriek "Motivering voor het besluit de in kaart gebrachte behoeften niet aan te pakken in het GLB-plan of ze gedeeltelijk aan te pakken" wordt een groot deel van de biodiversiteitsnoden aangepakt via regulerend beleid of steunmaatregelen buiten het GLB. Het GLB-SP voorziet hier aanvullend een reeks interventies (zie verder interventielogica). Zo zal via het GLB 9,55% van de landbouwoppervlakte onder een verbintenis rond behoud van biodiversiteit zitten (resultaatindicator R.31) en zal 7% van de landbouwbedrijven investeringen doen ten voordele van de biodiversiteit (R.32). In deze laatste (R.32) zitten echter de investeringen in ammoniakemissie arme systemen, die in Vlaanderen zeer belangrijk voor de PAS ter uitvoering van de Habitatrichtlijn (zie hoger), niet inbegrepen.

2.1.SO6.4 Interventielogica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.10 - Bufferstroken	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.11 - Mechanische onkruidbestrijding	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.13 - Gewasrotatie (Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen)	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor	1.6 - Ecologisch beheerd grasland	O.8. Aantal hectaren of grootvee-

	het klimaat, het milieu en dierenwelzijn		eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.8 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.9 - Voortzetting biologische landbouw (afgekort: Voortzetting bio)	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPcoupled	CIS(32) - Gekoppelde inkomenssteun	1.4 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij	O.11. Aantal dieren waarvoor gekoppelde inkomenssteun wordt ontvangen
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e01 - Operationele programma's groenten en fruit - Niet-productiegerichte investeringen en andere acties i.k.v. milieuvriendelijke technieken en behoud van biodiversiteit	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e02 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen i.k.v. milieuvriendelijke, plaag- en ziektebestendige productiepraktijken	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e09 - Operationele programma's groenten en fruit - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit / vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: Investeringen voor niet-chemische onkruidbestrijding	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e10 - OP G&F - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit/vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: investeringen voor het vermijden van puntvervuiling en investeringen in andere machines voor goed gebruik van GBM	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e14 - Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van bodem: Investeringen in machines voor optimalisering bemesting	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e15 - Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van bodem: Investeringen voor behoud en verbetering bodemstructuur	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.e03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Plaag- en ziektebestendige productiepraktijken	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.e06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere hygiënemaatregelen i.k.v. gewasbescherming	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.e08 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken + bescherming en verbetering van de biodiversiteit waaronder functionele biodiversiteit	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.e11 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit / vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: Andere acties voor goed gebruik gewasbeschermingsmiddelen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.e13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Duurzaam gebruik van water: Andere acties	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Producten van de bijenteelt	ADVIBEES(55(1)(a)) - adviesdiensten, technische bijstand, opleiding, voorlichting van en uitwisseling van beste praktijken, onder meer via netwerkvorming, voor bijenhouders en bijenhoudersorganisaties	2.25 - Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
Sectoral - Producten van de bijenteelt	INVAPI(55(1)(b)) - investeringen in materiële en immateriële activa, alsook andere acties	2.27 - Bestrijding van vijanden en ziekten in de bijenteelt, in het bijzonder de Varroa	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
Sectoral - Producten van de bijenteelt	PRESBEEHIVES(55(1)(d)) - acties om het bestaande aantal bijenbestanden in de Unie in stand te houden of te vergroten, waaronder de bijenteelt	2.23 - Maatregelen voor het herstel van het bijenbestand in de Unie	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
Sectoral - Producten van de bijenteelt	COOPAPI(55(1)(e)) - samenwerking met instanties die gespecialiseerd zijn in de uitvoering van onderzoeksprogramma's op het gebied van de bijenteelt en de producten van de bijenteelt	2.26 - Toegepast onderzoek	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.10 - Beheerovereenkomsten ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten (afgekort: Beheerovereenkomsten soortenbescherming)	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.2 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.4 - Omschakeling biologische landbouw	O.17. Aantal hectaren of aantal andere eenheden waarvoor steun voor biologische landbouw wordt ontvangen
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.5 - Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt (afgekort: Meerjarige bloemenstrook fruit)	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.6 - Behoud van lokale rundvee-, schapen-, geiten- en varkensrassen (afgekort: Lokale veerassen)	O.19. Aantal verrichtingen of eenheden ter ondersteuning van genetische hulpbronnen
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere	3.7 - Onderhoud boslandbouwsystemen	O.16. Aantal hectaren of aantal andere eenheden waarvoor

	beheersverbintenissen		onderhoudsverbintenissen gelden ten faveure van bebossing en boslandbouw
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.8 - Beheerovereenkomsten voor het bufferen van kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen of voor het creëren van ecologische verbindingen (afgekort: Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden)	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.9 - Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen (afgekort: Beheerovereenkomsten KLE)	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.26 - VLIF – Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen	O.21. Aantal ondersteunde niet-productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.27 - Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden	O.23. Aantal ondersteunde niet-productieve investeringsverrichtingen of -eenheden buiten de boerderij
RD	COOP(77) - Samenwerking	3.18 - LEADER – Opmaak Lokale Ontwikkelingsstrategie	O.31. Aantal ondersteunde plaatselijke-ontwikkelingsstrategieën (LEADER) of voorbereidende acties
RD	COOP(77) - Samenwerking	3.19 - LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie	O.31. Aantal ondersteunde plaatselijke-ontwikkelingsstrategieën (LEADER) of voorbereidende acties

Overzicht

Aan de hand van verschillende areaalgebonden interventies en investerings– en samenwerkingsprojecten, wordt er in het GLB Strategisch Plan ingezet op de bescherming van biodiversiteit, het versterken van ecosysteemdiensten en het in stand houden van habitats en landschappen. Hierdoor wordt bijgedragen aan de verschillende noden die heersen in Vlaanderen voor deze doelstelling: de nood om de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur te versterken (N13) en de nood om de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap te versterken (N14). In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de directe en indirecte link tussen de interventies en deze noden.

1.1	Basisinkomenssteun voor duurzaamheid			x	x	
1.2	Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid			x	x	
1.3	Aanvullende inkomenssteun voor jonge			x	x	

	landbouwers				
1.4	Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij	x			x
1.5	Behoud meerjarig grasland			x	x
1.6	Ecologisch beheerd grasland	x	x		
1.7	Organisch koolstofgehalte bouwland			x	
1.8	Ecoteelten	x			x
1.9	Voortzetting bio	x			x
1.10	Bufferstroken	x	x		
1.11	Mechanische onkruidbestrijding	x			
1.13	Gewasrotatie	x			x
2.1	Operationele programma's Groenten en Fruit	x			
2.23	Maatregelen voor het herstel van het bijenbestand in de Unie	x			
2.25	Technische bijstand voor bijenhouderorganisaties	x			
2.26	Toegepast onderzoek	x			
2.27	Bestrijding van vijanden en ziekten in de bijenteelt, in het bijzonder de Varroa	x			
3.1	Tijdelijk grasland naar blijvend			x	x

	grasland				
3.2	Ecoteelten	x			x
3.4	Omschakeling biologische landbouw	x			x
3.5	Meerjarige bloemenstrook fruit	x	x		
3.6	Lokale rundvee-, schapen-, geiten- en varkensrassen	x			
3.7	Onderhoud boslandbouwsystemen	x	x		
3.8	Beheeroverenkomsten bufferen en verbinden	x	x		
3.9	Beheeroverenkomsten KLE	x	x		
3.10	Beheeroverenkomsten soortenbescherming	x	x		
3.12	Demonstratieprojecten			x	x
3.13	Vorming en advies op maat - vraaggestuurd			x	x
3.14	Vorming en advies op maat - aanbodgestuurd			x	x
3.17	Projectoproep innovatie in kader van EIP			x	x
3.18	LEADER - Opmaak Lokale Ontwikkelingsstrategie	x	x		
3.19	LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie	x	x		
3.21	VLIF			x	x

	Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven				
3.22	VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven			x	x
3.23	VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven			x	x
3.26	VLIF Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen	x	x		
3.27	Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden	x			
3.29	VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf			x	x

N13. Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur

De interventies van het GLB dragen bij tot een verhoogde zorg voor natuur en biodiversiteit door het inzetten op de creatie/het onderhoud van ecologisch waardevolle habitats, een betere intergratie van biodiversiteit in het bestaande landbouwlandschap, verminderd een oordeelkundig gebruik van inputs, enz.

De premie voor het behoud van de gespecialiseerde zoogkoeienhouderij (interventie 1.4) is vandaag een

rechtstreekse inkomenssteun voor zoogkoeienhouders gebaseerd op het aantal kalvingen met als doel om inkomenszekerheid te voorzien. Als de zoogkoeienhouderij verdwijnt, zal er onvermijdelijk grote druk ontstaan op het behouden van de graslanden, o.a. belangrijk voor biodiversiteit. Om dit te voorkomen en tegelijk te zorgen voor een grotere ondernemingsvrijheid voor zoogkoehouders, wordt gewerkt aan een inkomensondersteuning waarbij elk deelnemend bedrijf inspanningen moet leveren op het vlak van duurzaam graslandbeheer en/of eigen ruwvoederproductie en - diversificatie, alsook met betrekking tot het behoud van het blijvend grasland op het bedrijf en de verplichte weidegang van de dieren. Door een combinatie van de instapvoorwaarden en de differentiatie en het plafond van het steunbedrag voor het aantal gesteunde dieren, zal de interventie sturen naar een extensievere bedrijfsvoering en duurzamer graslandbeheer, wat ook een positieve impact heeft op de biodiverstiteit.

De ecoregeling 'Ecologisch beheerd grasland' (interventie 1.6) stimuleert een ecologisch beheer op blijvend grasland. Via beperkende voorwaarden rond bemesting en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen wordt de mogelijkheid gegeven aan grasland om te evolueren naar een botanisch meer divers grasland. Dit heeft een positief effect op de onmiddellijke omgeving (onder meer de bodembiota) en creëert biologisch diverse habitats.

Via de ecoregeling 'Bufferstroken' (interventie 1.10) wordt het aanleggen van verschillende bufferstroken (gras-erosie strook, grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen, bufferstrook) langs landbouwpercelen gestimuleerd. Bufferstroken kunnen bijdragen tot de groene infrastructuur in het landschap. Door het inzaaien van specifieke mengsels kunnen zij ook een geschikt biotoop vormen voor verschillende planten en dieren. De beheerovereenkomst voor het bufferen van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen of het creëren van ecologische verbindingen (interventie 3.8) gaat een stap verder en wordt gebiedsgericht toegepast. Deze AMKM heeft als doel het bufferen van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen, het creëren van een groene en blauwe dooradering en faunavriendelijk leefgebied. Deze interventie zet dus specifiek in op biodiversiteit. De ingezaaide kruidenmengsels of bloemenmengsels verhogen bovendien de overlevingskansen van (wilde) bestuivers. Daar waar het gaat om het bufferen en/of verbinden van leefgebieden van soorten gebonden aan landbouw(activiteiten) zet de interventie ook in op het stopzetten van de achteruitgang en het verbeteren van de kwaliteit van deze leefgebieden.

Via de interventie 'Onderhoud van boslandbouwsystemen' (interventie 3.7) wordt ingezet op houtige componenten in het teeltsysteem. Het doordacht beheer van de boomstroken versterkt de biodiversiteit, enerzijds als habitat van verschillende planten en dieren, anderzijds als mogelijke stapsteen of corridor in het landschap die habitats met elkaar kan verbinden. Een correct en tijdig onderhoud van de bomen is essentieel om de ecosysteemdiensten en andere voordelen die het boslandbouwsysteem kan bieden te optimaliseren. In de interventie 'Onderhoud boslandbouwsystemen' worden vijfjarige verbintenissen aangegaan waarbij landbouwers een jaarlijkse vergoeding ontvangen per hectare goed onderhouden boslandbouwsysteem.

De beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen (interventie 3.9) beoogt het herstel en het behoud van de ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarde van de resterende kleine houtige landschapselementen (zoals hagen, heggen, struwelen, kaphagen, houtkanten, houtwallen, houtsingels, knotbomen). Het achterwege blijven van het (traditionele) beheer van kleine landschapselementen leidt enerzijds tot een aantoonbare kwantitatieve en kwalitatieve achteruitgang van fauna en flora en anderzijds tot een sluipende degeneratie en het uiteindelijke verdwijnen van deze elementen. Een adequaat beheer van houtige landschapselementen draagt onmiskenbaar bij aan de (agro)biodiversiteit. De aanleg van kleine landschapselementen en boslandbouwsystemen wordt gestimuleerd via VLIF niet-productieve investeringen (zie verder).

De beheerovereenkomsten ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten (interventie 3.10) bevordert de instandhouding van fauna en flora gebonden aan landbouwgebied alsook het in stand houden en ontwikkelen van hun leefgebied. Deze beheerovereenkomst zet gebiedsgericht in

op het stopzetten van de achteruitgang en verbeteren van de toestand van de Europees en Vlaams te beschermen habitats en soorten en op het in stand houden van blijvend en waardevol grasland. De interventie verhoogt bovendien de overlevingskansen van (wilde) bestuivers. Deze beheerovereenkomsten geven voor een stuk uitvoering aan de Soortenbeschermingsprogramma's die op Vlaams niveau opgesteld worden, op vlak van inrichting en beheer van het leefgebied. Voor sommige soorten (o.a. akker- en weidevogels (patrijs, veldleeuwerik, geelgros, grauwe gors, de grauwe kiekendief en hamster) waarvoor een soortenbeschermingsprogramma werd opgemaakt, wordt sterk ingezet op de beheerovereenkomsten soortenbescherming. Voor andere soorten zoals o.a. bruine kiekendief, kamsalamander, vleermuizen,… waarvoor een soortenbeschermingsprogramma werd opgemaakt vormt de inzet van de beheerovereenkomsten soortenbescherming niet de hoofdstrategie maar zijn ze wel aanvullend een nuttig instrument om hun leefgebied te versterken of te bufferen en/of te verbinden (zie interventie 3.8). Alle soortenbeschermingsprogramma's zijn raadpleegbaar op: https://natuurenbos.vlaanderen.be/dieren-en-planten/soortenbescherming/soortenbeschermingsprogrammas-sbps

De interventie 'mechanische onkruidbestrijding' (interventie 1.11) stimuleert het toepassen van niet-chemische onkruidbestrijding. Hierbij wordt de meerkost/minderopbrengst vergoed die geleden wordt door het niet toepassen van synthetische gewasbescherming. Het toepassen van deze methode heeft positieve effecten op de biodiversiteit van het perceel en de omgeving.

De AMKM 'Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt' (interventie 3.5) stimuleert de aanleg en het onderhoud van bloemenstroken tussen of aan de rand van fruitboomrijen. Deze bloemenstroken zorgen voor een rijker ecosysteem in de boomgaard, dat aantrekkelijker is voor enerzijds bestuivers en anderzijds natuurlijke vijanden van schadelijke soorten. Dit laatste zorgt voor een betere biologische plaagbestrijding en een verminderde nood aan pesticidegebruik. Bovendien bevordert de onbewerkte bodem van bloemenstroken de aanwezigheid van nuttige geleedpotigen die leven op het bodemoppervlak, zoals loopkevers en spinnen die zich voeden met larven van plaagsoorten.

Via de AMKM 'Omschakeling naar biologische landbouw' (interventie 3.4) en de ecoregeling 'Voortzetting van biologische landbouw' (interventie 1.9) wordt de bio-landbouw gestimuleerd. Door de eerbiediging van de cycli van de natuur en de gezondheid van bodem, water, planten en dieren, is er ook een belangrijke bijdrage aan de (bodem)biodiversiteit.

Ook de keuze van teelten kan een effect hebben op de biodiversiteit. Via de ecoregeling 'Gewasrotatie' (interventie 1.13) worden monoculturen doorbroken. Dit heeft niet alleen een positief effect op de bodemkwaliteit maar de variatie in gewassen geeft ook kansen aan (bodem)biodiversiteit. Ook met de ecoregeling en AMKM 'Steun voor het telen van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen ('ecoteelten') (interventie 1.8 en interventie 3.2) wordt een positief effect op biodiversiteit beoogd door het diversifiëren van de teelten, en in het bijzonder door het telen van faunavriendelijke gewassen.

De AMKM 'Behoud van lokale veerassen' (interventie 3.6) zet in op de genetische diversiteit op het landbouwbedrijf. Deze interventies focussen op het behoud van lokale rassen van landbouwhuisdieren. Het gaat hierbij om lokale rundvee- schapen-, geiten- en varkensrassen.

Naast de verschillende areaalgebonden interventies worden er ook samenwerkings- en investeringsinterventies ingepland die inzetten op het beschermen van de biodiversiteit en natuur.

Het doel van LEADER (interventie 3.18 en interventie 3.19) is om via samenwerkingsverbanden tussen verschillende plattelandsactoren, de kansen te verwezenlijken die het multifunctionele platteland heeft op vlak van voedsel, landbouw, landschap, natuur, milieu en klimaat, recreatie, voorzieningen, circulaire plattelandseconomie en sociale cohesie. De plaatselijke groepen (PG's) zijn publiek-private samenwerkingsverbanden en creëren en realiseren een lokale ontwikkelingsstrategie. De PG's krijgen enkele thema's opgelegd, elke PG bepaalt zelf via een gebiedsanalyse welke thema's prioritair zijn. Eén

van deze thema's is biodiversiteit en landschapskwaliteit. Verschillende plattelandsactoren kunnen een samenwerkingsproject rond dit thema indienen en zo inzetten op de zorg voor natuur/biodiversiteit.

Landbouwers kunnen steun ontvangen voor niet-productieve investeringen voor milieu – en klimaatdoelen (interventie 3.26). De doelstelling van de interventie is het verhogen van de ecologische, landschappelijke, milieukundige en cultuurhistorische waarde van het landbouwgebied en het verhogen van de weerbaarheid van de landbouwproductie tegen klimatologische extremen. De interventie draagt dus ook bij aan de bescherming van de biodiversiteit. Verschillende investeringen zoals de aanleg van plas-dras concepten, oeverzones, bomen…, beschermen de biodiversiteit en versterken ook de ecosystemen, habitats en landschappen.

In de interventie 'Inrichtingsmaatregelen in Natura2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden' (interventie 3.27) wordt er ingezet op het stopzetten van achteruitgang en verbeteren van de toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten. Er zijn twee sub-maatregelen: Natuurinrichting en Projectsubsidies natuur. Het doel van de sub-maatregel Natuurinrichting is om gebieden zo goed mogelijk in te richten met het oog op het behoud, het herstel, het beheer of de ontwikkeling van de natuur of het natuurlijk milieu, en meer bepaald de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen. Het gaat daarbij vooral om grotere gebieden waarbij meerdere eigenaars en grondgebruikers betrokken zijn. Het doel van de sub-maatregel Projectsubsidies Natuur is om, via een oproepsysteem, eenmalige inrichtingswerken te financieren die kaderen in de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen en de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer. Het kan daarbij gaan om kleine tot middelgrote gebieden en de projectindieners/begunstigden zijn private eigenaars of lokale besturen.

In de groenten en fruit sector wordt er via verschillende interventies bijgedragen aan de nood rond biodiversiteit. Onder meer de interventies (niet-productiegerichte) investeringen en andere acties in kader van milieuvriendelijke technieken, biodiversiteit vermindering van risico's gebruik gewasbeschermingsmiddelen,…, biologische of geïntegreerde zetten in op het behoud en bescherming van de biodiversiteit. Voorbeelden zijn: investeringen in bijenhotels, insectenhotels, machines voor onderhoud landschapselementen en bloemenranden,… . De producentenorganisaties kunnen deze interventies opnemen in hun operationele programma's (interventie 2.1) en op deze manier kunnen de landbouwers inzetten op dit thema en bijdragen aan de nood N13.

De meeste interventies binnen de sector bijenteelt dragen bij tot het beschermen van de biodiversiteit. Zo wordt bij het herstel van het bijenbestand en de bestrijding van de Varroa-mijt en andere bedreigingen gefocust op het behoud en verbeteren van de bijenpopulatie. Via het toegepast onderzoek wordt er verder gekeken naar mogelijke oplossingen voor deze bedreigingen. Daarnaast wordt er ook steun gegeven voor technische bijstand waarin onder meer het honingbijen– en bijenteeltmanagement wordt geharmoniseerd waardoor het algemeen stressniveau bij de bijenpopulaties daalt.

Via de basisbetaling voor duurzaamheid (interventie 1.1) wordt een van productie ontkoppelde rechtstreekse inkomenssteun op basis van verhandelbare betalingsrechten aan landbouwers toegekend. Door deze interventie te koppelen aan het naleven van de conditionaliteit (vnl. GLMC 8 en 9 en RBE 3 en 4) wordt hiermee ook indirect ingezet op het behalen van de doelstellingen rond biodiversiteit. Specifiek rond GLMC 8a werd in het MER-rapport berekend dat bij deelname van alle bedrijven die directe inkomenssteun ontvingen in de periode 2014-2020, er 12.785 ha bijkomende niet productieve elementen zouden moeten aangegeven worden als de bedrijven voor de optie 4 % niet productieve elementen gaan en 9.360 ha als de bedrijven voor de 3% niet productieve elementen kiezen. Alle andere interventies die gebonden zijn aan de conditionaliteit (de GBCS-interventie) zullen op deze manier ook bijdragen aan de noden rond zorg voor natuur en biodiversiteit. Echter, om de doelstelling en bijdrage van de specifieke interventies duidelijk te maken wordt de effecten van het voldoen aan de conditionaliteiten in de verdere bespreking (alsook in bovenstaande tabel) buiten beschouwing gelaten.

Naast de directe bijdragen van de hoger gemelde interventies, zijn er ook enkele interventies met een

indirecte bijdrage tot deze nood. De bijdragen van deze interventies worden in meer detail besproken in de afzonderlijke interventiesfiches in hoofdstuk 5.

N14 - Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap

Zoals hierboven beschreven wordt door enkele interventies ingezet op biodiversiteit door het creëren en onderhouden van ecologische waardevolle landschappen. Hierdoor hebben deze maatregelen niet alleen een positief effect op de biodiversiteit maar ook op het landschap. Hiermee dragen zij dus ook bij aan de nood rond de landschappelijke kwaliteit.

Door basisbetaling voor duurzaamheid (interventie 1.1) te koppelen aan het naleven van de conditionaliteit (vnl. GLMC 8 en 9 en RBE 3 en 4) wordt hiermee ook ingezet op het behalen van de doelstellingen rond de zorg voor landschappen met meer ruimte voor grasland en niet-productieve landschapselementen. Alle andere interventies die gebonden zijn aan de conditionaliteit (de GBCS-maatregelen) zullen op deze mannier ook bijdragen aan de nood rond zorg voor landschap. Echter, om de doelstelling en bijdrage van de specifieke interventies duidelijk te maken worden de effecten van het voldoen aan de conditionaliteiten in de verdere bespreking (alsook in bovenstaande tabel) buiten beschouwing gelaten.

Ook de ecoregeling 'Ecologisch beheerd grasland' (interventie 1.6) stimuleert het onderhoud van biologisch divers blijvend grasland. Niet alleen heeft dit een positief effect op de onmiddellijke omgeving maar draagt dit ook bij tot de bescherming, herstel en onderhoud van een biologisch divers landschap.

De ecoregeling 'Bufferstroken' (interventie 1.10) en de Beheerovereenkomsten voor het bufferen van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen of het creëren van ecologische verbindingen (interventie 3.8) zetten in op bufferen van kwetsbare natuur- of natuurlijke elementen, het creëren van een groene en blauwe dooradering en een faunavriendelijk leefgebied. Hiermee dragen zij bij aan het onderhoud en de creatie van een divers landschap.

De interventie 'Onderhoud van boslandbouwsystemen' (interventie 3.7) en de Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen (interventie 3.9) beogen het herstel en het behoud van houtige landschapselementen en boslandbouwsystemen. De aanleg van kleine landschapselementen of boslandbouwsystemen wordt gestimuleerd via VLIF niet-productieve investeringen (interventie 3.26). Deze houtige elementen dragen niet alleen bij aan de (agro)biodiversiteit maar zorgen ook voor een aantrekkelijk en fysisch en biologisch divers landbouwlandschap.

Via de beheerovereenkomsten ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten (interventie 3.10) wordt ingezet op de instandhouding van fauna en floragebonden aan landbouwgebied en het in stand houden en ontwikkelen van hun leefgebied. Het inzetten op het leefgebied van deze fauna en flora zorgt ook voor een bijdrage aan de zorg voor het gehele landbouwlandschap.

LEADER (interventies 3.18 en 3.19) is uitermate geschikt voor het inzetten op de zorg voor landschap. De Plaatselijke Groepen (PG's) krijgen enkele thema's opgelegd, elke PG bepaalt zelf via een gebiedsanalyse welke thema's prioritair zijn. Eén van deze thema's is biodiversiteit en landschapskwaliteit. De PG's zijn opgebouwd uit verschillende plattelandsactoren die via hun samenwerking het brede platteland en bijhorend landschap bereiken. De projecten die inzetten op het thema biodiversiteit en landschapskwaliteit kunnen daarmee een sterke bijdrage brengen aan de zorg voor landschap.

Naast deze directe bijdragen, zijn er ook enkele interventies met een indirecte bijdrage tot deze specifieke nood. De bijdragen van deze interventies worden in meer detail besproken in de afzonderlijke interventiefiches in hoofdstuk 5.

2.1 SO6 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 SO6.7 Plant u een GLB-bijdrage aan het LIFE-programma (alleen voor SD4, SD5, SD6)

: **Nee**

2.1 SO6.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	Streefwaarde
R.4 - Koppeling van inkomenssteun aan normen en goede praktijken Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit	99,73 %
R.6 PR - Herverdeling naar kleinere landbouwbedrijven Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)	101,50 %
R.17 CU PR - Bebost land Areaal met steun voor bebossing en herstel van boslandbouw, met inbegrip van uitsplitsing	359,11 ha
R.19 PR - Verbetering en bescherming van de bodem Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)	19,34 %
R.20 PR - Verbetering van de luchtkwaliteit Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de emissie van ammoniak te verminderen	3,13 %
R.21 PR - Bescherming van de waterkwaliteit Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen	25,00 %
R.22 PR - Duurzaam nutriëntenbeheer Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer	36,51 %
R.24 PR - Duurzaam en verminderd gebruik van pesticiden Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden	13,53 %
R.25 - Milieuprestatie in de veehouderijsector Percentage grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de ecologische duurzaamheid te verbeteren	0,18 %
R.27 CU - Milieu-/klimaatgerelateerde prestaties door investering in landelijke gebieden Aantal verrichtingen dat bijdraagt aan doelstellingen inzake milieuduurzaamheid en matiging van en aanpassing aan klimaatverandering in plattelandsgebieden	759,00
R.28 CU - Milieu- of klimaatgerelateerde prestaties door kennis en innovatie Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren	187.842,00
R.29 PR - Ontwikkeling van biologische landbouw Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) dat door het GLB wordt ondersteund ten behoeve van biologische landbouw, met een	5,00 %

uitsplitsing tussen voortzetting van of omschakeling naar biologische landbouw	
R.31 PR - Instandhouding van habitats en soorten Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter ondersteuning van biodiversiteitsbehoud en -herstel, met inbegrip van landbouwpraktijken met een hoge natuurwaarde	9,55 %
R.32 CU - Investeringen in verband met biodiversiteit Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan biodiversiteit	7,03 %
R.33 - Verbetering van het Natura 2000-beheer Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen	11,82 %
R.34 PR - Behoud van landschapselementen Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor het beheer van landschapselementen, met inbegrip van hagen en bomen	0,07 %

Motivering van de streefcijfers en gerelateerde mijlpalen

Bovenstaande targets vloeien voort uit de nodenanalyse en zijn bijgesteld op basis van de realistische haalbaarheid binnen de beschikbare middelen voor het GLB Strategisch Plan en de voorgestelde interventies.

Voor het linken van inkomenssteun aan standaarden en goede praktijken (R.4) wordt binnen het GLB getracht om het volledige landbouwareaal van de actieve landbouwers te bereiken. Hiermee willen we de noodzakelijke inkomenssteun, en inkomenszekerheid, van de Vlaamse landbouwer koppelen aan het bereiken van de verschillende aspecten van specifieke doelstelling e. In totaal wordt verwacht dat ongeveer 99,73% van het landbouwareaal zal bereikt worden met interventies die bijdragen aan de conditionaliteit. Binnen deze specifieke doelstelling word hier op ingezet met de interventies 1.1 basisinkomenssteun voor duurzaamheid (output: 581 297,7 hectare) en de ecoregelingen 1.6 ‘Ecologisch beheerd grasland’ (19 142,2 hectare), 1.8 ‘Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (7 334 hectare), 1.9 ‘Voortzetting biologische landbouw’ (12 925 hectare), 1.10 ‘Eénjarige bufferstroken’ (7 378 hectare), 1.11 ‘Mechanische onkruidbestrijding’ (6 102 hectare) en 1.13 ‘Gewasrotatie met leguminozen’ (67 800 hectare). Percelen die ingezet worden voor deze ecoregelingen, zullen meestal ook in aanmerking komen voor basisinkomenssteun voor duurzaamheid. Er wordt met andere woorden veel overlap verwacht tussen de basisinkomenssteun voor duurzaamheid en de verschillende ecoregelingen. Daarom is de streefwaarde voor R.4 lager dan de optelsom van de output van de verschillende interventies.

Voor de indicator verbeteren en beschermen van de bodems (R.19) wordt een bereik van 19,34% van het totale landbouwareaal beoogd. Voor het behalen van deze doelstelling worden heel wat interventies opgesteld die voornamelijk van toepassing zijn op akkerlanden. Vanuit specifieke doelstelling f gebeurt dit via de interventies 1.8 en 3.2 ‘Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen’ (respectievelijk 7 334 hectare en 24 716,1 hectare), 1.10 ‘Eénjarige bufferstroken’ (7 378 hectare), 1.13 ‘Mechanische onkruidbestrijding’ (6 102 hectare), 1.9 en 3.4 ‘Voortzetting en Omschakeling biologische landbouw’ (respectievelijk 12 925 hectare en 18 159,72 hectare) en 3.7 ‘Onderhoud van boslandbouwsystemen’ (270 hectare). Daarnaast zijn er ook enkele interventies ingepland onder specifieke doelstelling d en e die bijdragen aan deze indicator. Omdat veel van deze interventies dezelfde nood aanpakken vanuit andere invalshoeken (bijvoorbeeld: rechtstreekse bewerkingen op de bodem, bodemverbeteringen door specifieke/gevarieerde gewassen, verminderen erosie, etc.) is er ook binnen deze indicator een grote mate van overlap mogelijk. Bij het bepalen van de streefwaarde is rekening gehouden met deze overlap, om dubbeltelling te vermijden.

Ook de doelstelling rond het verbeteren op de luchtkwaliteit (R.20) wordt vanuit interventies onder deze specifieke doelstelling aangepakt. De druk op de luchtkwaliteit vanuit landbouw wordt voornamelijk veroorzaakt door ammoniakemissies bij veeteelt (opslag van mest, grazen, …), (kunst)mestgebruik en verwerking van mest. Via verschillende investeringsmaatregelen wordt er ingezet op het aanpakken van dergelijke emissies. De bijdrage hiervan wordt onder meer gecapteerd in R.26 (zie verder). Daarnaast kan

de emissie van ammoniak ook afnemen door het verminderen van bemesting, wat bijgevolg een positief effect zal hebben op de biodiversiteit. Via het GLB wordt er op een beperkte manier direct ingezet op het verminderen van grondgebonden bemesting door middel van ander beheer in zeer specifiek 'ecologisch beheerd grasland'. De doelstelling van 3,13% is daarom ook alleen een reflectie van het aandeel van het totaal landbouwareaal dat kan bereikt worden via een deel van de interventies 1.8 en 3.2 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen'. In de verschillende Beheerovereenkomsten (3.8, 3.9 en 3.10) wordt ook een restrictie op de bemesting opgelegd. Dit gebeurt echter in kader van de biodiversiteit waardoor we het effect op luchtkwaliteit als indirect zien en hier niet mee tellen.

Door het inzetten op het beschermen van de waterkwaliteit (R.21) wordt ook ingezet op het beschermen van de biodiversiteit van waterlopen in landbouwgebieden. We beogen om via verschillende interventies 25,00% van het totale landbouwareaal rechtstreeks in te zetten voor het beschermen van de waterkwaliteit. De interventies die hiertoe bijdragen zijn 1.6 'Ecologisch beheerd grasland' (19 142,2 hectare), 1.8 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen a.k.a. 'ecoteelten' (7 334 hectare), 1.9 en 3.4 'Voortzetting van en omschakeling naar bio-landbouw' (respectievelijk 12 925 hectare en 18 159,72 hectare), 1.10 'Eénjarige bufferstroken' (7 378 hectare), 1.11 'Mechanische onkruidbestrijding' (6 102 hectare), 1.12 'Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken' (89 270 hectare), 1.14 'Precisielandbouw 1.0' (29 380 hectare),1.15 'Precisielandbouw 2.0' (3 955 ha), 3.5 'Meerjarige bloemenstroken' (500,77 hectare) en 3.7 'Onderhoud boslandbouwsystemen' (270 hectare). Opnieuw is er bij deze interventies overlap mogelijk. Bij de inschatting van de streefwaarde is, om dubbeltelling te vermijden, rekening gehouden met deze overlap.

De bodem- en waterkwaliteit worden ook beschermd door in te zetten op het duurzaam beheer van nutriënten (R.22). Dit heeft een positief effect op de biodiversiteit tot gevolg. In de Vlaamse landbouw betekent dit voornamelijk een vermindering van de bemestingsgraad. Het GLB beoogt hiertoe bij te dragen door middel van verschillende interventies op 36,51% van het totale landbouwareaal. Onder deze specifieke doelstelling wordt hierop ingezet met de interventies 1.6 'Ecologisch beheerd grasland'(19 142,2 hectare), 1.8 en 3.2 de ecoregeling en AMKM 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen a.k.a. 'ecoteelten'(respectievelijk. 7 334 hectare en 24 716,1 hectare), 1.10 'Eénjarige bufferstroken' (7 378 hectare) en 1.13 'Gewasrotatie met leguminozen' (67 800 hectare). Opnieuw is er bij deze interventies overlap mogelijk. Bij het bepalen van de streefwaarde is, om dubbeltelling te vermijden, rekening gehouden met deze overlap.

Het inzetten op een duurzaam gebruik van gewasbescherming (R.24) draagt ook bij tot de zorg voor biodiversiteit. We beogen om via het GLB op zo'n 13,53% van het totale landbouwareaal in te zetten op een duurzaam gebruik van gewasbescherming. Hiertoe wordt ook bijgedragen via de investeringsinterventies en de operationele programma's groenten en fruit. De bijdrage hiervan wordt onder meer gecapteerd via R.26 (zie specifieke doelstelling e). Om de doelstelling voor R.24 te behalen worden verschillende interventies gepland zoals 1.6 'Ecologisch beheerd grasland' (19 142,2 hectare), '1.9 en 3.4 'Voortzetting van en omschakeling naar bio-landbouw' (respectievelijk 12 925 hectare en 18 159,72 hectare), 1.10 'Eénjarige bufferstroken', 1.11 'Mechanische onkruidbestrijding' (6 102 hectare), 3.8 'Beheerovereenkomst Bufferen en/of Verbinden' (3 450 hectare) en 3.10 'Beheerovereenkomst Soortenbescherming' (10 259,72 hectare). Opnieuw is er bij deze interventies overlap mogelijk. Bij de inschatting van de streefwaarde is, om dubbeltelling te vermijden, rekening gehouden met deze overlap.

Verder heeft ook het verbeteren van de milieu performantie in de veeteeltsector (R.25) een positief effect op deze doelstelling. Binnen deze indicator wordt er immers gefocust op bedreigde rassen. Met dit in het achterhoofd wordt een doelstelling van 0,18% van het totaal aantal GVE vooropgesteld. Dit zal uitsluitend worden ingevuld door de interventie 3.6 AMKM 'Behoud lokale veerassen'.

Ook de ontwikkeling van biologische landbouw heeft een positief effect op het klimaat en de vermindering van emissie. Voor de ontwikkeling van biologische landbouw (R.29) heeft het GLB als doel

om 31 085 hectare of 5,00% van het totale landbouwareaal, te ondersteunen ten behoeve van biologische landbouw. Dit doel is deel van het overkoepelende ambitieus nieuw strategisch plan biologische landbouw 2023-2027 dat inzet op een realistische groei van niet alleen de biologische landbouw maar ook op de bioketen, consument en onderzoek. Om dit doel binnen het GLB te bekomen worden de interventies 1.9 en 3.4 'Voortzetting en Omschakeling biologische landbouw' (respectievelijk 12 925 hectare en 18 159,72 hectare) gepland.

Het beschermen van biodiversiteit en het behoud van habitats (R.31) valt rechtstreeks onder deze specifieke doelstelling. Als doelstelling wordt hier gesteld om op 9,55% van het totale landbouwareaal hiervoor verbintenissen aan te gaan. Om deze doelstelling te kunnen realiseren worden verschillende interventies gepland: 1.8 en 3.2 de ecoregeling en AMKM 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen a.k.a. 'ecoteelten'(respectievelijk 7 334 hectare en 24 716,1 hectare), 1.9 en 3.4 'Voortzetting van en omschakeling naar bio-landbouw' (respectievelijk 12 925 hectare en 18 159,72 hectare), 1.10 'Eénjarige bufferstroken' (7 378 hectare), 3.5 AMKM 'Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt' (500,77 hectare), 3.7 AMKM 'Onderhoud boslandbouwsystemen' (270 hectare), 3.8 Beheerovereekomst 'Bufferen en/of verbinden' (3 450 hectare), 3.9 Beheerovereenkomst 'Herstellen, ontwikkelen en onderhouden van houtige landschapselementen' (188 hectare) en 3.10 Beheerovereenkomst 'Soortenbescherming' (10 259,72 hectare). Opnieuw is er bij deze interventies overlap mogelijk. Bij de inschatting van de streefwaarde is, om dubbeltelling te vermijden, rekening gehouden met deze overlap.

Ook op landbouwpercelen in Natura 2000 gebieden is het mogelijk een beheerverbintenissen af te sluiten in de vorm van een ecoregeling, AMKM of beheerovereenkomst. Deze verbintenissen dragen bij tot het beheer van de sites. Als doelstelling wordt vastgelegd dat op 11,82 % van het landbouw – en bosareaal in Natura 2000 gebied een verbintenis zal worden aangegaan.

Het beschermen van landschapselementen (R.34) draagt rechtstreeks bij tot de zorg voor landschap en dus ook deze specifieke doelstelling. Specifiek gaat het hier over verbintenissen om landschapselementen in het landbouwareaal te onderhouden. Dit geeft een beperkte mogelijkheid van mogelijke interventies waarmee rekening gehouden werd bij het bepalen van de doelstelling. Daarnaast wordt ook alleen het areaal van deze landschapselementen geteld. Zo wordt de streefwaarde van 0,07% vastgelegd waar binnen het GLB de interventies 3.7 AMKM 'Onderhoud boslandbouwsystemen' (270 hectare) en 3.9 Beheerovereenkomst 'Herstellen, ontwikkelen en onderhouden van houtige landschapselementen' (188 hectare) toe bijdragen.

Naast de grondgebonden interventies wordt er ook via investeringen, kennis – en adviesacties, samenwerking en de operationele programma's groenten en fruit bijgedragen tot de noden rond klimaatmitigatie, klimaatadaptatie en het verminderen van de afhankelijkheid aan natuurlijke hulpbronnen. De effecten van deze interventies zijn zoals vermeld niet mee doorgerekend in de bovenstaande indicatoren. Hiervoor zijn namelijk de onderstaande aparte indicatoren gedefinieerd.

Gebaseerd op historische data (uit PDPO III), de verderzetting van huidige trends en de noden die heersen werden voor de verschillende investeringsindicatoren onder deze specifieke doelstelling (R.17, R.27 en R.32) realistische doelstellingen naar voor geschoven. Bij investeringssteun wordt steeds rekening gehouden met dubbeltelling. Er wordt namelijk voorzien dat een bedrijf mogelijks voor meerdere investeringen steun ontvangt gedurende de programmaperiode. Het aantal investeringen (output) is dus hoger dan het aantal landbouwbedrijven dat investeert (resultaat).

De modernisering van een landbouwbedrijf (R.9) gaat bij bepaalde investeringen gepaard met een verminderde uitstoot van ammoniak wat een positieve invloed heeft op de biodiversiteit. Tegen 2029 wordt er als doelstelling gesteld dat zo'n 35,40% van de Vlaamse landbouwbedrijven (of 8.255 bedrijven) een investering uitvoert voor de modernisatie van het bedrijf. Om deze doelstelling te behalen worden verschillende interventies gepland; VLIF innovatieve investeringen (3.20 en 3.21), VLIF productieve

investeringen (3.22, 3.23 en 3.24) en de Operationele programma's groenten en fruit (2.1). Specifiek wordt er ook een doelstelling gesteld voor investeringen op en door landbouwbedrijven die een positieve impact hebben op de biodiversiteit. Hiervoor wordt beoogd dat 7,03% van de landbouwbedrijven een dergelijke investering uitvoert. Verschillende interventies dragen hiertoe bij: 3.21 VLIF innovatieve groene investeringen, 3.23 VLIF productieve groene investeringen, VLIF – niet-productieve investeringen voor milieu – en klimaatdoelen en 2.1 Operationele programma's groenten en fruit. De VLIF interventies 3.21 en 3.26 dragen voor 91% bij tot de target van R.32.
Bij het vastleggen van de streefwaarde werd rekening gehouden met de dubbeltelling.

Verder dragen ook de investeringen binnen de thema's milieu, klimaat en biodiversiteit op het platteland (en niet op landbouwbedrijven) bij tot deze specifieke doelstelling. Tegen 2029 stellen we een streefwaarde van 759 unieke acties voorop. Naast de interventie LEADER – uitvoering LOS (3.19) spelen hier ook de interventies 3.25 VLIF Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten en 3.27 Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden. Het zijn echter de interventies LEADER en Inrichting Natura 2000 die rechtstreeks inspelen op specifieke doelstelling f. De bijdrage van LEADER is ingeschat op basis van de doelstellingen in de goedgekeurde LOS-en (Lokale Ontwikkelingsstrategie) opgesteld door de LAG (Lokale Actiegroep). De investeringen binnen de VLIF interventie (3.25) zullen eerder gelinkt worden aan specifieke doelstelling e.

Bij de VLIF niet-productieve investeringen wordt er ook steun gegeven voor de aanleg van boslandbouwsystemen en houtige landschapselementen. Dergelijke systemen dragen bij tot de zorg voor biodiversiteit en landschap. Op basis van de ervaringen uit PDPO III en de heersende noden beoogt het GLB tegen 2029 de aanleg van 359,11 hectare bijkomende boslandbouw en houtige landschapselementen (R.17). Het areaal boslandbouwsysteem dat via de onderhoudsinterventie ondersteund wordt, is niet meegeteld in deze interventie. Het gaat louter om nieuw aangelegde systemen en landschapselementen. Ook op Vlaams niveau worden er doelstellingen gesteld voor de aanleg van bijkomend areaal bos. Dit wordt echter volledig geïmplementeerd via Vlaamse maatregelen buiten het GLB. Zie hiervoor ook sectie 2.1 – motivering om bepaalde noden gedeeltelijk of niet aan te pakken via het GLB Strategisch Plan.

Om de performantie op vlak van milieu en klimaat verder te verbeteren wordt in het GLB ook ingezet op het verbeteren van milieu- of klimaatgerelateerde prestaties door kennis (R.28). Onder dit thema vallen ook opleidingen rond biodiversiteit. Gebaseerd op historische data uit PDPO III en de noden rond kennisdeling wordt als doelstelling beoogd om 187 842 personen tegen 2029 van opleidingen, advies of andere kennisacties omtrent milieu- of klimaatgerelateerde thema's te laten genieten. Hier wordt op ingezet door de interventies 3.13 en 3.14 'Vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies', 3.16 'Projectoproep innovatie in kader van EIP', 3.12 'Demonstratieprojecten' en de operationele programma's groenten en fruit (2.1).

Er is ook een link tussen de interventies bij deze specifieke doelstellingen en de resultaatindicatoren R.12 (Adaptatie aan klimaatsverandering), R.21 (Beschermen van waterkwaliteit) en R.22 (Duurzaam nutriëntenbeheer). Deze worden ook besproken bij specifieke doelstelling d en e.

2.1 SO6 9 Motivering van de financiële toewijzing

Voor de interventies van Pijler I-rechtstreekse betalingen werd de verdeling van het budget bepaald door eerst voor alle interventies de steunbedragen vast te leggen en verwachte outputs in te schatten, rekening houdend met de doelstellingen en targets. Dit gebeurde op basis van historische cijfers (waar beschikbaar) of deze werden berekend op basis van de gemaakte kosten/gederfd inkomen. De verdeling van het budget werd dan gemaakt op basis van de bekomen allocatie voor de verschillende interventies. Waar nodig werden er aanpassingen in de interventies, steunvoorwaarden, steunbedragen en/of verwachte outputs doorgevoerd om een gebalanceerde budgetverdeling te bereiken. Hierbij werd steeds voorop gesteld dat beschikbare middelen optimaal worden ingezet om de verschillende doelstellingen en vooropgestelde

targets te behalen.

Ook voor de AMKM onder deze doelstelling werd een steunbedrag bepaald op basis van gederfde inkomsten/extra kosten en transactiekosten als gevolg van de aangegane verbintenissen. Ook hier werd – met het oog op een optimaal gebruik van de overheidsmiddelen om de doelstelling te bereiken – voor sommige acties de keuze gemaakt om niet het volledige bedrag uit te betalen als steunbedrag. Voor de beheerovereenkomsten werden de steunbedragen per sub-maatregel berekende op basis van extra kosten gelinkt aan het uitvoeren van het opgelegde beheer en transactiekosten. Gebaseerd op het steunbedrag, de steunvoorwaarden, historische cijfers en vooropgestelde targets werd een inschatting gemaakt van de output en de totale financiële allocatie.

De interventies aanleg boslandbouwsystemen en VLIF niet-productieve investeringen werden reeds uitgevoerd in de vorige GLB periode. In deze nieuwe programmaperiode wordt dit één interventie, VLIF niet-productieve investeringen. Op basis van de historische data en de normbedragen kan er een inschatting gemaakt worden van het gemiddelde eenheidsbedrag per investering. Op basis van het potentieel tot dergelijke investeringen en de beoogde doelstellingen, werd de output bepaald en via de historische data kennen we het gemiddelde areaal aan boslandbouwsystemen en houtige landschapselementen per investering. De financiële allocatie volgt uit de output en het gemiddelde eenheidsbedrag.

De interventie inrichting natura2000 bestaat uit twee acties, natuurinrichting en projectsubsidie natuur. Op basis van de historische data uit PDPO 2014-2022, kon het gemiddelde eenheidsbedrag bepaald worden. De doelstelling is uitgedrukt als het aantal investeringen, dit werd bepaald op basis van de historische data en de doelstellingen rond biodiversiteit. De financiële allocatie volgt uit het gemiddelde eenheidsbedrag en het aantal investeringen.

Elke producentenorganisatie (PO) krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO's. Het totale budget is afhankelijk van de productie van het voorgaande jaar. Een gedeelte van het jaarlijkse budget dat een PO ter beschikking heeft kan gebruikt worden voor onder meer investeringen rond biodiversiteit of andere acties hieraan gerelateerd. De geplande uitgaves en acties worden verder verduidelijkt in het operationeel programma dat de PO jaarlijks opstelt. Dit programma moet ook worden goedgekeurd. Hierin wordt aangegeven welk aandeel van het budget gaan naar de opgenomen interventies rond biodiversiteit, hierbij wordt er dan steeds vertrokken vanuit de noden van de PO en de opgelegde voorwaarden (vb. ringfencing)..

Voor het nationale bijenteeltprogramma ligt het totale budget vast. Op basis van de meest recente strategie werd een inschatting gemaakt voor de verdeling van het budget over de verschillende interventies. Deze strategie werd recent aangepast en wordt in grote mate verder gezet. Onder meer de interventies herstel van het bijenbestand en bestrijding van vijanden dragen bij aan deze specifieke doelstelling. Het zijn deze twee interventietypes die bijdragen aan de doelstellingen. De drie andere interventies die mogelijk zijn in het Vlaamse bijenteeltprogramma worden niet meegerekend bij de inschatting. Het gaat hier dan om technische bijstand, toegepast onderzoek en kwaliteitsanalyses door laboratoria.

Voor LEADER wordt er een gemiddeld budget vastgelegd per LAG (Lokale Actiegroep). Het totale budget voor de LEADER interventie ligt in lijn met het PDPO 2014-2022 budget voor het thema platteland (maatregel LEADER en Omgevingskwaliteit). Het budget voor LEADER (ten opzichte van het totale budget) is dus hoger in vergelijking met de vorige progammaperiode, er wordt echter verwacht dat er 14 lokale ontwikkelingsstrategieën worden uitgevoerd. Dit zijn er meer in vergelijking met PDPO 2014-2022. De LAG bepalen zelf welk gedeelte van het budget naar het thema biodiversiteit en landschapskwaliteit gaat.

De kennis- en adviesinterventies (EIP, demonstratieprojecten en vorming en advies) hebben een

rechtstreekse invloed op de horizontale doelstelling. Echter, ze dragen ook bij tot het realiseren van de doelen op vlak van milieu en klimaatperformatie. Bij het bepalen van de financiële allocatie voor de verschillende interventies werd er rekening gehouden met de doelstellingen rond het aantal landbouwers dat we willen bereiken. We streven ernaar dat ongeveer de helft van de landbouwers die deelneemt aan ’kennis- of adviesacties, dit doet rond het thema milieu en klimaat. Hiervoor zijn voldoende middelen voorzien op basis van de benodigde output om deze doelstelling te realiseren en het gemiddelde eenheidsbedrag voor de verschillende interventies en acties.

2.1.SO7 Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden

2.1.SO7.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO7.1.1 Sterke punten

Het opleidingsniveau van landbouwers neemt toe doorheen de jaren. Dit doordat het opleidingsniveau van jonge landbouwers (instromers) hoger is. Daarnaast worden innovatieve investeringen vaker doorgevoerd door jonge landbouwers.

Naast het hogere opleidingsniveau en het vaker doorvoeren van investeringen, blijkt dat de schaalgrootte (zowel op vlak van standaardoutput als andere gerelateerde indicatoren) van bedrijven met een jonger bedrijfshoofd vaak hoger is.

In Vlaanderen is er een sterk uitgebouwd aanbod aan onderzoeks- en kennisinstellingen en land – en tuinbouwonderwijs. Het aanbod voor vorming, advies en opleiding is erg breed en wordt ondersteund via verschillende maatregelen. Via de PDPO III maatregelen KRATOS en Naschoolse Vorming zijn er begeleiding en opleiding mogelijk voor jonge landbouwers. Hierbij gaat het dan specifiek overstarterscursussen en over adviezen rond het ondernemingsplan of bedrijfseconomisch advies. Via de PDPO III maatregelen Demonstratieprojecten en EIP wordt er bijkomend ingezet op verbinding tussen de onderzoek – en kennisinstellingen en innovatietoepassingen op het landbouwbedrijf.

De landbouwsector is een professionele, veerkrachtige en wendbare sector waarin de afgelopen jaren wel wat veranderingen hebben plaatsgevonden op vlak van bijvoorbeeld technologie en innovatie, dierenwelzijn en adequaat gebruik van productiemiddelen. Daarnaast treedt er ook groei op, op vlak van productiviteit. Verder neemt ook de tewerkstelling per bedrijf toe en de productiewaarde per arbeidskracht.

In Vlaanderen zijn diverse landbouwmodellen mogelijk. Er zijn zowel gespecialiseerde als gemengde bedrijven, daarnaast zijn er ook veel mogelijkheden op vlak van type bedrijfsvoering. Zowel voor de overname van een bedrijf als de ontwikkeling van een kleine landbouwbedrijf (met veeleer een alternatieve bedrijfsvoering) werd steun toegekend in PDPO III.

Er zijn mogelijkheden voor kapitaal via private financiering (banken) en via overnamesteun en investeringssteun in het PDPO III.

2.1.SO7.1.2 Zwakke punten

De gemiddelde leeftijd van de bedrijfsleiders stijgt steeds verder, van 48 in 2001 tot 54 in 2016. Daarnaast neemt ook het aandeel bedrijfsleiders toe dat ouder is dan 65 jaar. De vergrijzing vormt te samen met het gebrek aan opvolging een grote zwakte van de sector. Uit de bevraging van Statbel uit 2020 blijkt dat slecht 8,9% van de landbouwbedrijven mogelijks een opvolger heeft.

Begeleiding voor de stoppende landbouwer of specifieke begeleiding bij een overname vormen nu nog een hiaat in het aanbod van opleidingen en advies. Daarnaast dient er ook voldoende aandacht besteed worden aan het sociale aspect van een (familiale) bedrijfsovername.

Instappen in landbouwsector is erg kapitaalintensief. Naast hoge prijzen voor grond, zowel op vlak van aankoop als pacht (Toegang tot grond), zijn er vaak ook bijkomende investeringen nodig (Toegang tot kapitaal). Vaak gaat het over bedrijven met een hogere schaalgrootte waardoor de kosten hoger zijn. Bovendien is de rentabiliteit in de landbouwsector laag en onzeker.

Stakeholders gaven aan dat er voor heel wat thema's (belangrijke) nieuwe inzichten verworven zijn, maar dat de toepassingen ervan in de praktijk niet altijd vlot opgenomen worden.

2.1.SO7.1.3 Kansen

Nieuwe tendenzen en (beleids)initiatieven vormen kansen voor landbouwers die hierop kunnen/willen inspelen (nieuwe agrodiensten en bedrijfsmodellen). Voorbeelden zijn:

- het actieplan 'Voedselverlies en biomassa(rest)stromen circulair 2021-2025', dat extra mogelijkheden biedt voor de circulaire economie en de biogebaseerde circulaire economie
- Het wijzigend klimaat en de nood aan robuustere gewassen en eiwithoudende gewassen leidt tot experimenteren met nieuwe teelten of het herontdekken van oude teelten.
- Alternatieve of creatieve vormen van landbouw, waarbij bijvoorbeeld minder grond of minder kapitaal nodig is, kunnen het instappen meer haalbaar maken, zeker voor personen die niet uit de landbouwsector komen.

Landbouwers kunnen verschillende voordelen halen uit data. Door de verworven kennis, kan er efficiënter en slimmer gewerkt worden wat leidt tot duurzamere, betere technische en bedrijfseconomische resultaten. Succesvolle digitalisering en automatisatie kunnen in veel gevallen dus leiden tot een verhoogde opbrengt en milieu en natuur kan beter gespaard worden. Er zijn zo dus winsten te boeken op economisch, ecologisch en sociaal vlak. Dit verhoogt de rentabiliteit binnen de sector (SWOT horizontale doelstelling – digitalisering).

In PDPO III werden twee maatregelen georganiseerd om de link tussen de landbouwsector en onderzoeksinstellingen te verbeteren en zo bottom-up de noden van de landbouwer op vlak van onderzoek aan te pakken. Via de demonstratieprojecten wordt technologie gedemonstreerd in de praktijk waarbij er samenwerking is tussen de eindgebruiker (landbouwer), kennisinstellingen en technologieproviders (bedrijf). Via de maatregel EIP wordt er bottom-up een samenwerking aangegaan tussen landbouwers en kennisinstellingen, bedrijven,… om een oplossing te vinden voor een reële problematiek waar de landbouwer mee geconfronteerd wordt. Dergelijke maatregelen stimuleren de innovatie op landbouwbedrijven.

2.1.SO7.1.4 Bedreigingen

De druk op de open ruimte en de concurrentie met verschillende functies op het platteland zorgen voor een beperktere beschikbaarheid van landbouwgrond. Daarnaast worden vrijkomende hoevegebouwen en bijbehorende landbouwgrond vaak opgeknapt met een nieuwe invulling als doel, zoals bewoning, kantoren,…. Zonevreemde activiteiten en druk op open ruimte vormen dus een bedreiging voor de overblijvende landbouwactiviteiten.

Naast de druk op de open ruimte vormen ook de stijgende prijzen voor landbouwgrond, de stijgende pachtprijzen en het verminderd aantal langdurige verpachte gronden ervoor dat de toegang tot grond nog verder bemoeilijkt wordt. Bovendien komt bij hogere grondprijzen ook de rentabiliteit verder onder druk te staan.

Klimaatverandering en de transitie naar een post-fossiele economie zetten de bestaande bedrijfsmodellen onder druk. Wanneer er onvoldoende adaptatievermogen is vormt dit een bedreiging voor de landbouwsector.

Bijkomende wettelijke normen op momenten met geringe marge (lage rentabiliteit) zijn belastend wanneer dit niet gepaard gaat met een hogere prijszetting (zie specifieke doelstelling 3).
De snel wijzigende regelgeving heeft een negatieve invloed op de sectoren en het ondernemersvertrouwen en dat brengt de investeringszekerheid in gevaar. De ruimtelijke beperkingen gekoppeld aan bijvoorbeeld

de PAS-wetgeving (programmatische aanpak stikstofdepositie), de geplande betonstop en bijkomende beperkingen op het vlak van waterwinning en –behandeling bemoeilijken het investeringsklimaat.

Verschillende pensioenboeren krijgen nog landbouwsteun waardoor ze niet geneigd zijn om hun grond ter beschikking te stellen.

2.1.SO7.1.5 Andere opmerkingen

Nodenanalyse met betrekking tot generatievernieuwing

Instappers in de landbouw hebben het vandaag niet gemakkelijk. Ze hebben een beperkte financiële buffer terwijl de grond- of pachtprijzen hoog zijn, de over te nemen bedrijven zijn vaak groot, maar soms ook verouderd met bijgevolg hoge investeringskosten en een hoge kapitaalsintensiviteit. De verschillende moeilijkheden leiden tot duidelijke noden waarop ingespeeld moet worden om de vergrijzing in de landbouwsector tegen te gaan en voldoende instroom te creëren. Een belangrijke nood is voldoende instroom in de sector waarbij de ondersteuning van de vooral jonge landbouwers cruciaal is net als voldoende aandachtvoor de andere starters.

Bij een bedrijfsovername door een jonge landbouwer is het belangrijk dat er voldoende begeleiding gebeurt, zowel bij de landbouwer die stopt als voor de overnemende landbouwer. Dit houdt in dat de landbouwer ondersteund wordt met correct advies en dat de mogelijkheid tot (om)scholing wordt gegeven. De begeleiding in Vlaanderen van onze producenten zit goed. Er is een goede toegang tot diensten en omkadering rond verschillende thema's. Op vlak van stopzetting en overnames zijn er echter wel nog hiaten, zeker voor de bedrijfsmatige en sociale aspecten van deze onderwerpen. Aandacht voor de zakelijke en het sociale aspect van een (familiale) overname zijn dus een nood in kader van generatievernieuwing.

Bij bedrijven met een oudere, uitbollende bedrijfsleider zien we dat traditie vaak een rem vormt op verandering en innovatie. Op dergelijke bedrijven wordt er vaak slechts beperkt geïnvesteerd, uitgebreid en geïnnoveerd. Op bedrijven met jonge bedrijfsleiders gebeuren deze investeringen en innovaties vaker en wordt er gewerkt aan een technologisch hoogstaand en innovatiegericht bedrijf. Om dit proces te faciliteren en jonge landbouwers en starters te ondersteunen bij de overname en opstart, is het belangrijk dat starters en jonge boeren optimale toegang hebben tot innovaties.

De Vlaamse land- en tuinbouw is verder ook een kapitaals- en arbeidsintensieve sector en daardoor afhankelijk van de steun van de overheid en de kapitaalsverstrekking door de banken. Dit maakt instroom ook extra moeilijk. De kapitaalsbehoefte van de bedrijven is zeer hoog door de in sommige sectoren relatief hoge productiekosten (voor grond, gebouwen en stallingen, machines, enz.) en het rendement op het bedrijfskapitaal en dure investeringen is laag. In kader van generatievernieuwing is het dus belangrijk dat jonge landbouwers voldoende toegang tot kapitaal hebben.

De oprukkende verstedelijking en andere menselijke activiteiten leggen grote druk op de beschikbaarheid van grond. De versnippering van de percelen maakt dat mechanisatie en precisielandbouw moeilijker toe te passen zijn. Er zijn ook altijd wel percelen in de buurt van woongebieden, waar de landbouwer aandacht moet hebben voor o.a. geluids-, geur- en spuithinder. Verder is de grond ook niet altijd meer het eigendom van de landbouwer en zijn de verhuurtarieven hoger dan deze van de pachtwet. Toegang tot grond is een belangrijke nood bij overnames. Er is nood aan instrumenten die landbouwgronden en -gebouwen beschikbaar en betaalbaar maken.

Voor een startende ondernemer zijn een stabiel en motiverend ondernemersklimaat en een vereenvoudigde administratie van fundamenteel belang.

De primaire sector heeft nu vaak een zwakke positie in de handelsketen en moet rekening houden met volatiele prijzen en inkomsten. De landbouwers hebben te weinig grip op de markt of op de keten. De

markt- en onderhandelingspositie van de teler en de producentenorganisaties (PO) tegenover de retail, de industrie en de handel blijft dus een bijzonder aandachtspunt, zeker ook voor een startende landbouwer.

Over het algemeen genomen is er dus nood aan voldoende instrumenten om de uiteenlopende noden en behoeften van verschillende soorten starters tegemoet te treden (jonge/oudere boeren, overnemers/oprichters, bestaand/nieuw bedrijfsmodel…). Doch kan het GLB geen antwoord geven op alle noden (zoals bvb. de beschikbaarheid en betaalbaarheid van landbouwgronden). In de interventiestrategie wordt aangetoond hoe verschillende GLB-interventies inspelen op de noden en zo de generatievernieuwing in de landbouw versterken.

2.1.SO7.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoefte wordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N15	Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector	Zeer hoog	Ja

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

Volgende landenspecifieke aanbeveling van de Europese Commissie is gelinkt aan N15 en zal, net zoals deze nood, ook worden aangepakt via het GLB:

- Meer jongeren, met inbegrip van vrouwen, aanmoedigen om over te stappen op landbouw en andere activiteiten in plattelandsgebieden (biogebaseerde producten, houtsector en toerisme) door het combineren van interventies om belemmeringen voor de toegang tot de productiefactoren weg te nemen (zoals toegang tot grond). (gelinkt aan N15).

2.1.SO7.4 Interventielogica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
DPdecoupled	CIS-YF(30) - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers	1.3 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers	O.6. Aantal hectaren waarvoor aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers wordt ontvangen
Sectoral - Producten van de bijenteelt	ADVIBEES(55(1)(a)) - adviesdiensten, technische bijstand, opleiding, voorlichting van en uitwisseling van beste praktijken, onder meer via netwerkvorming, voor bijenhouders en bijenhoudersorganisaties	2.25 - Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
RD	INSTAL(75) - Vestiging van jonge landbouwers en nieuwe landbouwers, en het opstarten van plattelandsbedrijven	3.28 - VLIF - Opstart en overname door jonge landbouwers	O.25. Aantal jonge landbouwers dat vestigingssteun ontvangt
RD	INSTAL(75) - Vestiging van jonge landbouwers en nieuwe landbouwers, en het opstarten van plattelandsbedrijven	3.29 - VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf	O.27. Aantal plattelandsbedrijven dat opstartsteun ontvangt

Overzicht

Deze specifieke doelstelling is in Vlaanderen gekoppeld aan één nood: N15 – Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de directe en indirecte link tussen de interventies en deze noden.

1.3	Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers	x	
2.25	Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties	x	
3.12	Demonstratieprojecten		x
3.13	Vorming en advies op maat - vraaggestuurd		x
3.14	Vorming en advies op maat - aanbodgestuurd		x
3.17	Projectoproep innovatie in kader van EIP		x
3.20	VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven		x
3.21	VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven		x
3.22	VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven		x
3.23	VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven		x
3.24	VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven		x
3.28	VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers	x	
3.29	VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf	x	

Het GLB strategisch plan zet maximaal in op het aantrekken van jonge en nieuwe landbouwers en het vergemakkelijken van bedrijfsontwikkeling.

Voor jonge landbouwers is het op financieel vlak uitermate moeilijk om nieuwe economische activiteiten in de landbouwsector op te zetten en tot ontwikkeling te brengen; daarmee dient rekening te worden gehouden bij de toewijzing en verdeling van de rechtstreekse betalingen. Deze ontwikkeling van nieuwe

economische activiteiten is van wezenlijk belang voor het concurrentievermogen van de landbouwsector en daarom worden jonge landbouwers gesteund na de initiële oprichting van hun bedrijf via aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwer (interventie 1.3). Ook kunnen jonge en nieuwe landbouwers betalingsrechten aanvragen uit de reserve. Dit kan gaan om een toekenning van de rechten uit de reserve of een ophoging van de rechten uit de reserve. Deze betalingsrechten kunnen geactiveerd worden binnen de basisinkomenssteun voor duurzaamheid (interventie 1.1).

Naast de aanvullende inkomenssteun, kunnen jonge landbouwers ook steun ontvangen voor de overname of opstart van landbouwbedrijven (interventie 3.28). De opstart en/of overname van een landbouwbedrijf is zeer kapitaalintensief en houdt gezien de fluctuerende prijzen, eveneens een belangrijk risico in. De eerste vijf jaar zijn van groot belang voor de levensvatbaarheid van een landbouwbedrijf op de lange termijn. Door de eigenheid van de landbouwsector zijn de productiemiddelen duur. Deze interventie voorziet in een verlichting van het kapitaal dat nodig is om een bestaand landbouwbedrijf over te nemen, zich in te kopen als bedrijfsleider of een landbouwbedrijf op te starten.

Met de interventie 'VLIF-Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf' (interventie 3.29) wordt bijkomend ook kansen gegeven aan landbouwers die willen omschakelen of starten. Er wordt een éénmalige steun voorzien aan individuele land- en tuinbouwbedrijven voor het opstarten of omschakelen van hun bedrijfsvoering naar een vernieuwde toekomstgerichte bedrijfsstrategie op basis van een nieuw doordacht businessplan. Het kan hier bijvoorbeeld gaan over inkomensdiversificatie, differentiatie, verbreding, nieuwe functies en/of verandering/omschakeling in functies van het bedrijf. Het implementeren van een vernieuwde, niet-gangbare bedrijfsstrategie op maat van het bedrijf gaat gepaard met inkomens – en succesrisico's in de eerste jaren van implementatie. Om de ontwikkeling van dergelijke bedrijven te vergemakkelijken, wordt deze interventie voorzien. De interventie is dus gericht op bedrijfsontwikkeling voor het ontplooien van een duurzaam en toekomstgericht bedrijfsplan.

Verder zullen in het GLB Strategisch Plan de begunstigden zo veel mogelijk beperkt worden tot de "actieve landbouwer" om zo het GLB performanter te maken. Verschillende criteria moeten hierbij zorgen dat de GLB-steun toekomt aan degenen die een wezenlijk inkomen uit landbouwactiviteiten halen. Door 'landbouwers' uit te sluiten die het merendeel van hun inkomen buiten landbouw halen, wordt verwacht dat een deel van de gronden die bij deze groep gekapitaliseerd liggen, terug vrij kunnen komen ten voordele van actieve en jonge landbouwers.

Via de sectorale interventies bijenteelt wordt er ook ingezet op jonge en startende imkers. Zo is correcte informatieverstrekking aan de (jonge) startende imker één van de specifieke doelstellingen van de sector bijenteelt. Via de verschillende interventies wordt bijvoorbeeld niet alleen de instapdrempel verlaagd maar ook de uitstapdrempel waardoor een hogere dynamiek is van blijvers. Starterscurssusen gericht op jonge imkers zijn mogelijk onder de interventie Vorming en advies – aanbodgestuurd (interventie 3.14).

Buiten dit geheel aan interventies, dragen er nog andere interventies bij aan de doelstelling generatievernieuwing en het vergemakkelijken van bedrijfsontwikkeling. Het gaat hier echter steeds om een indirecte bijdrage. De bijdragen van deze hieronder worden in meer detail besproken en in hoofdstuk 5.

Investeringen vinden veeleer plaats in landbouwbedrijven met jonge bedrijfsleiders. Door de hoge productiekosten en de volatiele prijzen, is het niet altijd eenvoudig voor jonge landbouwers om de nodige investeringen te kunnen uitvoeren. Via de interventies VLIF productieve investeringen op het landbouwbedrijf (interventie 3.22, 3.23 en 3.24) worden investeringen gesteund die noodzakelijk zijn voor en kansen bieden aan een sterk ondernemerschap. De investeringen zijn nodig om de vele uitdagingen aan te kunnen gaan die noodzakelijk zijn voor de verduurzaming van het bedrijfsmodel. Om ook jonge landbouwers met een hogere kapitaalbehoefte deze mogelijkheid te geven, wordt voor een aantal subsidiecategorieën een bijkomende steun voorzien van 10% voor jonge landbouwers.

In de interventie aanbodgestuurde vorming en advies (interventie 3.14) wordt via de erkende vormingscentra een startersopleiding aangeboden. Deze startersopleidingen zijn een specifiek onderdeel van het strategisch vormingsprogramma. De startersopleidingen zijn bedoeld voor personen die wensen bedrijfsleider te worden op een landbouwbedrijf (overname of opstart), maar die geen landbouwonderwijs gevolgd hebben. Ook op deze manier wordt er ingespeeld op de generatievernieuwing in de landbouw.

Het volledige overzicht van de strategie rond generatievernieuwing in het GLB is terug te vinden in hoofdstuk 3.2.

2.1 SO7 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1.SO7.6 Plant u een GLB-bijdrage aan het Erasmus-programma?

: **Nee**

2.1 SO7.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	Streefwaarde
R.36 CU PR - Generatievernieuwing Aantal jonge landbouwers dat een landbouwbedrijf kan starten dankzij steun van het GLB, uitgesplitst naar geslacht	1.665,00
R.37 CU - Groei en banen in plattelandsgebieden Nieuwe banen in door het GLB ondersteunde projecten	1.776,50

Motivering van de streefcijfers en gerelateerde mijlpalen

Bovenstaande targets vloeien voort uit de nodenanalyse en zijn bijgesteld op basis van de realistische haalbaarheid binnen de beschikbare middelen voor het GLB Strategisch Plan en de voorgestelde interventies.

De doelstelling rond generatievernieuwing (R.36) is vastgelegd op 1.665 jonge landbouwers die dankzij GLB steun kunnen opstarten. Om deze streefwaarde te halen worden er twee interventies opgenomen die hierop inspelen; 1.3 Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers en 3.28 VLIF Opstart of overname door jonge landbouwers. Bij het bepalen van de streefwaarde werd er rekening gehouden met overlap tussen beide interventies. Een jonge landbouwer kan immers steun ontvangen via beide interventies maar wordt slechts eenmaal meegerekend.

Naast generatievernieuwing is ook bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden een onderdeel van deze interventie. De doelstelling hier is 1776,50 nieuwe jobs via GLB projecten. Naast de interventies rond generatievernieuwing (1.3 Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers en 3.28 VLIF Opstart of overname door jonge landbouwers) dragen hier ook de interventies 3.19 LEADER en 3.29 VLIF Opstart van of omschakeling naar een duurzame toekomstgerichte ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf. De bijdrage van LEADER is ingeschat op basis van de doelstellingen in de goedgekeurde LOS-en (Lokale Ontwikkelingsstrategie) opgesteld door de LAG (Lokale Actiegroep).

2.1 SO7 9 Motivering van de financiële toewijzing

De aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers heeft als doel de generatievernieuwing in de landbouwsector te versterken door jonge landbouwers na de initiële overname te ondersteunen.

Gezien het belang om jonge landbouwers aan te trekken en te ondersteunen is ervoor gekozen om 3% van de enveloppe voor de Pijler I-rechtstreekse betalingen voor te behouden voor de interventie 1.3 'Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers'. Op basis van historische cijfers werd de verwachte output ingeschat. Het verwachte eenheidsbedrag vloeit voort uit het beschikbaar gestelde budget en de verwachte output. .

De VLIF-steun voor de opstart en overname van een landbouwbedrijf door een jonge landbouwer is een interventie die wordt verder gezet uit PDPO 2014-2022. Het aantal instromers neemt over de jaren heen af. Toch wordt het aantal dossiers niet verlaagd in vergelijking met de vorige periode omwille van uitgebreidere mogelijkheden in de nieuwe programmaperiode (bvb. ook volledig nieuwe bedrijven). Op basis van het totaal aantal dossiers over de ganse programmaperiode en de drie uniforme vaste eenheidsbedragen, is de financiële allocatie van deze interventie bepaald. Zo worden er voldoende middelen voorzien om doelstellingen op vlak van jonge landbouwers te behalen.

Verder wordt er ook VLIF-steun voorzien voor de opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte ondernemingsstrategie. Ook bij deze interventie wordt er gewerkt met twee vaste eenheidsbedragen. De geschatte output werd bepaald door de targets en ingeschat op basis van het aantal bedrijven in sectoren waar er nood is aan omschakeling of waar de omschakelijking reeds begint plaats te vinden en de uniforme eenheidsbedragen. Op basis hiervan werd de financiële allocatie bepaald. Deze is voldoende om mee de doelstelling rond groei en jobs in rurale gebieden te behalen.

Voor het nationale bijenteeltprogramma ligt het totale budget vast. Op basis van de meest recente strategie werd een inschatting gemaakt voor de verdeling van het budget over de verschillende interventies. Deze strategie werd recent aangepast en wordt in grote mate verder gezet. Ook voor de interventie technische bijstand werd deze oefening gemaakt, op deze manier kan er blijvend worden ingezet op de instroom van nieuwe en/of jonge imkers in de sector. Hiervoor wordt geen aparte doelstelling vastgelegd in de vorm van een resultaatindicator.

2.1.SO8 Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw

2.1.SO8.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO8.1.1 Sterke punten

Vlaanderen heeft een hoog bruto binnenlands product (bbp) per inwoner. De bruto toegevoegde waarde blijft een stijgende trend vertonen. Er is dus een toename van producten met een hoge toegevoegde waarde. De capaciteit voor de verwerking van producten zorgt voor langere bewaarbaarheid van producten, waardoor deze ook makkelijker geëxporteerd kunnen worden (zie SWOT specifieke doelstelling 2).

Vlaanderen is centraal gelegen in Europa en heeft een goede infrastructuur en een groot afzetgebied. Er is een grote nabijheid van consumenten, verwerkende bedrijven, veeartsen, slachthuizen, handel, havens, producentenorganisaties, toelevering, begeleiding en vorming.

Het platteland kent een hoge tewerkstellingsgraad, hoger dan in andere (meer verstedelijkte) gebieden.De werkloosheid is laag.
De landbouwsector heeft een hogere tewerkstelling in de plattelandsgebieden dan in andere gebieden en heeft een impact op de plattelandseconomie (werkgelegenheid, activiteiten, verwerking, toerisme) (en leveren een wezenlijke bijdrage aan het onderhoud van het landschap.

De plattelands-economie is sterk gedifferentieerd, met een hoog aantal zelfstandigen en jonge bedrijven. Zo is de ondernemersgraad het hoogste in de plattelandsgebieden.

De internetconnectie en de dekkingsgraad van breedband zijn hoog.

De bestuurskracht van de gemeentes is hoog; gemeenten zijn professioneel gerunde organisaties met dynamisch, hooggeschoold personeel.

Er bestaan heel wat steunmaatregelen (binnen en buiten het GLB) om de leefbaarheid en levendigheid van het platteland te bevorderen.

2.1.SO8.1.2 Zwakke punten

Op het platteland moet men hier en daar ook rekening houden met een suboptimale infrastructuur en moeilijkere beschikbaarheid van diensten. Zo is vervoersarmoede een problematiek die ook de plattelandsgebieden treft, onder meer door het beperktere aanbod van openbaar vervoer en het verdwijnen van bepaalde diensten op wandelafstand.

Ook op het platteland bestaat substantiële armoedeproblematiek. Een aantal groepen hebben het ook moeilijker, bv ouderen, eenpersoonshuishoudens en eenoudergezinnen. De armoede is lager in de plattelandsgebieden dan in andere gebieden maar het blijft een reële problematiek. Ook in deze gebieden is de kansarmoede-index de afgelopen jaren sterk toegenomen (op en kleine daling sinds 2018 na).

Er is een sterke versnippering van en druk op de open ruimte in Vlaanderen. Hierdoor zijn landbouwpercelen vaak in de buurt van woongebieden, waar de landbouwer aandacht moet hebben voor o.a. geluids-, geur- en spuithinder (Zie ook SWOT specifieke doelstelling 7).

Met een bosoppervlakte die ongeveer 10,3% van het grondgebied inneemt, is Vlaanderen een bosarme regio.

Het aandeel van de tewerkstelling in de primaire sector is klein en daalt verder.

Landbouwers kennen diverse stressfactoren.

2.1.SO8.1.3 Kansen

De ontwikkeling van de bio-economie, de groene economie en de circulaire economie (naast voeding en voeder ook materialen, chemie en energie op basis van biomassa) en andere agrodiensten kunnen nieuwe impulsen of economische kansen geven aan de plattelandseconomie. Ook kan het meehelpen om de landbouw positief te profileren. Op die manier kan de landbouw een deel van de oplossing zijn, eerder dan een deel van het probleem.

Het platteland heeft een rijk cultureel en sociaal kapitaal Het inzetten op lokale voedselproductie, streekidentiteit en lokaal toerisme draagt bij tot de plattelandseconomie. Zo wordt op het Vlaamse platteland wordt steeds meer aan plattelandstoerisme gedaan, gebruik makend van de kwaliteiten van landelijke gebieden zoals agrarische bedrijvigheid, rust en ruimte.

De nabijheid en ruimtelijke verwevenheid van stad en platteland in Vlaanderen (suburbanisatie) maakt initiatieven voor directe afzet boer-consument goed mogelijk. De organisatie van korte ketens biedt mogelijkheden (zie specifieke doelstelling 1 en 3).

Er liggen kansen in een duurzame lokale houtproductie die via korte keten bijdraagt tot een gezonde lokale houtverwerking.. Zo zijn er Vlaanderen reeds verschillende FSC-groepscertificaten voor publieke en private boseigenaren en stijgt het areaal bos onder FSC beheer jaarlijks.

Er is steeds meer aandacht voor stiltegebieden op het platteland.

2.1.SO8.1.4 Bedreigingen

De oprukkende verstedelijking legt grote druk op de beschikbaarheid van grond. De hoge bevolkingsdichtheid en het stijgend aantal ruimtegebruikers zorgt voor druk op wonen, infrastructuur, mobiliteit, open ruimte voor landbouw, recreatie en natuur. Vertuining en verpaarding rukken op en leggen ook druk op de open ruimte en de toegang tot grond. Door de toegenomen verhardingen en urbanisatie is bijkomende ruimte voor water nodig, die gezocht worden in de open ruimte en met name vaak in landbouwgebied. Daarnaast vormen natuur en landbouw vaak ‘restgebied’ tegenover woongebied en industrie/bedrijven.

Niet alleen landbouw in verstedelijkt gebied wordt moeilijk, maar ook nevenactiviteiten moeten hun plaats zoeken in woonomgevingen, in ambachtelijke zones met kleine percelen of in industrieterreinen die te ver van de klant of producent liggen.

Terugtredende diensten en voorzieningen uit de dorpen, vervoersarmoede, onderbescherming en woonnoden op het platteland voor huurders en eigenaars zijn belangrijke factoren van sociale uitsluiting op het platteland. Met name vervoersarmoede is hierin een belangrijke factor (Bereikbaarheid diensten). De vergrijzingsdruk is groot en stijgt, nog meer dan in de andere (meer verstedelijkte) gebieden.

2.1.SO8.1.5 Andere opmerkingen

/

2.1.SO8.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoefte wordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N16	Behoud van open ruimte en landbouw	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N17	Leefbaarheid op het platteland	Hoog	Gedeeltelijk
N18	Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie	Hoog	Gedeeltelijk

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

/

2.1.SO8.4 Interventielogica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.k01 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.k02 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere acties op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ADVI1(47(1)(b)) - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk	2.k03 - Operationele programma's groenten en fruit - Individuele begeleiding en groepsbegeleiding op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtigingen en gezondheid en veiligheid op het werk.	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.25 - VLIF – Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten	O.24. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden buiten de boerderij
RD	COOP(77) - Samenwerking	3.18 - LEADER – Opmaak Lokale Ontwikkelingsstrategie	O.31. Aantal ondersteunde plaatselijke-ontwikkelingsstrategieën (LEADER) of voorbereidende acties
RD	COOP(77) - Samenwerking	3.19 - LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie	O.31. Aantal ondersteunde plaatselijke-ontwikkelingsstrategieën (LEADER) of voorbereidende acties

Overzicht

Met betrekking tot gendergelijkheid zal ten minste één entiteit (organisatie, administratie,, minister, …) die instaat voor gelijke kansen (en ook de belangen van vrouwen behartigt), gevraagd worden om lid te worden van het Toezichtcomité van het GLB-SP.

Deze specifieke doelstelling is in Vlaanderen gekoppeld aan drie noden: N16 – behoud van open ruimte

en landbouw; N17 – leefbaarheid op het platteland en N18 – diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio – en circulaire economie. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de directe en indirecte link tussen de interventies en deze noden.

1.8	Ecoteelten						x
2.1	Operationele programma's Groenten en Fruit		x				
3.2	Ecoteelten						x
3.7	Onderhoud boslandbouwsystemen						x
3.12	Demonstratieprojecten				x	x	x
3.13	Vorming en advies op maat - vraaggestuurd				x	x	x
3.14	Vorming en advies op maat - aanbodgestuurd				x	x	x
3.17	Projectoproep innovatie in kader van EIP				x	x	x
3.18	LEADER - Opmaak Lokale Ontwikkelingsstrategie	x	x	x			
3.19	LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie	x	x	x			
3.20	VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbe				x		x

	drijven						
3.21	VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven				x		x
3.22	VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven						x
3.23	VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven						x
3.25	VLIF Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten			x			
3.28	VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers				x		
3.29	VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf	x		x			

N16. Behoud van open ruimte en landbouw

In het GLB strategisch plan wordt ingespeeld op de leefbaarheid in de plattelandsgebieden en de bio-

economie. De leefbaarheid houdt het ontwikkelen van duurzame economische activiteiten in, het versterken van de ecologische veerkracht van het plattelandsgebied en de sociale veerkracht van de plattelandsgemeenschappen. Dit gebeurt via door de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling. Voor Vlaanderen heerst onder meer specifiek de nood om de ruimtelijke druk op het platteland te verkleinen en de open ruimte en landbouw te behouden.

LEADER is een bottom-up interventie met als doel via samenwerkingsverbanden tussen verschillende plattelandsactoren, samen te werken aan vitaliteit, sociale inclusie, het gemeenschapsleven op het platteland en specifiek in de dorpen. Daarnaast biedt het ook mogelijkheden om werkgelegenheid en nieuwe economische activiteiten rond bio-economie op te zetten. Vooral de valorisatie van beheerresten afkomstig van natuur-, bos- en landschapsbeheer vormen een grote uitdaging waar zich verschillende potenties voordoen , en win-win-mogelijkheden haalbaar zijn. Circulaire economie is een uitgangspunt. De
lokale actiegroepen (LAG, publiek-private samenwerkingsverbanden) creëren en realiseren een participatieve en co-creatieve lokale ontwikkelingsstrategie volgens de principes van community led local development. Vlaanderen legt de 'LAG's hierbij drie prioritaire thema's op. Elke LAG bepaalt zelf via een gebieds- en nodenanalyse wat de specifieke noden en opportuniteiten in het gebied zijn, ontwikkelt een eigen visie op de gewenste lokale ontwikkeling en gaat na hoe de prioritaire thema's concreet en gebiedsgericht een invulling kunnen geven aan deze visie volgens de methodiek van de interventielogica. Een lokale ontwikkelingsstrategie bevat duidelijke doelstellingen, maatregelen en acties om deze visie te realiseren. De prioritaire thema's zijn

1. innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en -afzet, en valorisatie van biomassaresten
2. leefbare en levendige dorpen
3. biodiversiteit en landschapskwaliteit

Deze thema's behandelen zowel de aspecten van het ontwikkelen van duurzame economische activiteiten in, het versterken van de ecologische veerkracht van het plattelandsgebied en de sociale veerkracht van de plattelandsgemeenschappen op een geïntegreerde manier. Deze lokale ontwikkelingsstrategieën vertrekken steeds van de noden die in dat bepaalde gebied heersen. Zo wordt er bottom-up en erg gebiedsgericht gewerkt en wordt rekening gehouden met de lokale dynamieken en situatie.

Via de interventie 3.29 'VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf' wordt er steun gegeven voor de opstart of omschakeling naar een vernieuwde niet-gangbare bedrijfsstrategie. Deze vernieuwde bedrijfsstrategie moet zorgen een veerkrachtig en toekomstgericht bedrijf, waarbij de economische leefbaarheid van het bedrijf gewaarborgd wordt en waarbij bijgedragen wordt aan het leveren van belangrijke diensten in de samenleving. Meer veerkrachtige en toekomstgerichte bedrijven dragen ook bij tot het behoud van landbouw op het platteland.

Er zijn ook verschillende interventies met een indirecte bijdrage tot deze doelstelling. Deze interventies vormen een aanvulling binnen de doelstelling op het aanbod dat gecreëerd wordt bij de interventies met een directe bijdrage. De bijdragen van deze interventies worden in meer detail besproken in hoofdstuk 5.

N17. Leefbaarheid op het platteland

In het GLB strategisch plan wordt ingespeeld op de leefbaarheid in de plattelandsgebieden en de bio-economie. De leefbaarheid houdt het ontwikkelen van duurzame economische activiteiten in, het versterken van de ecologische veerkracht van het plattelandsgebied en de sociale veerkracht van de plattelandsgemeenschappen. Dit gebeurt via door de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling. Voor Vlaanderen heerst onder meer specifiek de nood om in te zetten op de leefbaarheid van het platteland door duurzame mobiliteit en leefbare en inclusieve dorpen. Via sectorale en samenwerkingsinterventies wordt er ingespeeld op de noden en doelstelling.

LEADER is een bottom-up interventie met als doel via samenwerkingsverbanden tussen verschillende plattelandsactoren, samen te werken aan vitaliteit, sociale inclusie, het gemeenschapsleven op het platteland en specifiek in de dorpen. Daarnaast biedt het ook mogelijkheden om werkgelegenheid en nieuwe economische activiteiten rond bio-economie op te zetten. Vooral de valorisatie van beheerresten afkomstig van natuur-, bos- en landschapsbeheer vormen een grote uitdaging waar zich verschillende potenties voordoen, en win-win-mogelijkheden haalbaar zijn. Circulaire economie is een uitgangspunt.

De lokale actiegroepen (LAG, publiek-private samenwerkingsverbanden) creëren en realiseren een participatieve en co-creatieve lokale ontwikkelingsstrategie volgens de principes van community led local development. Vlaanderen legt de 'LAG's hierbij drie prioritaire thema's op. Elke LAG bepaalt zelf via een gebieds- en nodenanalyse wat de specifieke noden en opportuniteiten in het gebied zijn, ontwikkelt een eigen visie op de gewenste lokale ontwikkeling en gaat na hoe de prioritaire thema's concreet en gebiedsgericht een invulling kunnen geven aan deze visie volgens de methodiek van de interventielogica. Een lokale ontwikkelingsstrategie bevat duidelijke doelstellingen, maatregelen en acties om deze visie te realiseren. De prioritaire thema's zijn

1. innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en -afzet, en valorisatie van biomassaresten
2. leefbare en levendige dorpen
3. biodiversiteit en landschapskwaliteit

Onder het thema leefbare en levendige dorpen wordt participatie van en samenwerking tussen dorpsbewoners en andere plattelandsactoren versterkt door onder andere in te zetten op de leefbaarheid en het verhogen van sociale cohesie, aanpakken van vereenzaming,…. Verder zijn er ook investeringen mogelijk in gemeenschapsvormende infrastructuur of materieel.

Ook in de groenten en fruit sector wordt bijgedragen aan deze specifieke doelstelling via de nieuwe interventies gelinkt aan de sectorale doelstelling k rond arbeidsvoorwaarden en werkgeversverplichtingen en gezonheid en veiligheid op het werk die de PO's in hun operationele programma's kunnen opnemen.Een voorbeeld van een mogelijke actie onder deze interventies hiervan is bijvoorbeeld investeringen om de accommodatie van de seizoensarbeiders verbeteren. De landbouwsector is een belangrijke partner op het platteland, door in te zetten op de arbeidsomstandigheden wordt er ook bijgedragen tot een leefbaardere en inclusievere omgeving.

Er zijn ook verschillende interventies met een indirecte bijdrage tot deze doelstelling. Deze interventies vormen een aanvulling binnen de doelstelling op het aanbod dat gecreëerd wordt bij de interventies met een directe bijdrage. De bijdragen van deze interventies worden in meer detail besproken in hoofdstuk 5.

N18. Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

In het GLB strategisch plan wordt ingespeeld op de leefbaarheid in de plattelandsgebieden en de bio-economie. De leefbaarheid houdt het ontwikkelen van duurzame economische activiteiten in, het versterken van de ecologische veerkracht van het plattelandsgebied en de sociale veerkracht van de plattelandsgemeenschappen. Dit gebeurt via door de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling. Voor Vlaanderen heerst onder meer specifiek de nood diversificatie van economische activiteiten en stimuleren van de bio – en circulaire economie. Via verschillende interventies in de vorm van samenwerking – en investeringsprojecten wordt er ingespeeld op de noden en doelstelling.

LEADER is een bottom-up interventie met als doel via samenwerkingsverbanden tussen verschillende plattelandsactoren, samen te werken aan vitaliteit, sociale inclusie, het gemeenschapsleven op het platteland en specifiek in de dorpen. Daarnaast biedt het ook mogelijkheden om werkgelegenheid en nieuwe economische activiteiten rond bio-economie op te zetten. Vooral de valorisatie van beheerresten afkomstig van natuur-, bos- en landschapsbeheer vormen een grote uitdaging waar zich verschillende potenties voordoen , en win-win-mogelijkheden haalbaar zijn. Circulaire economie is een uitgangspunt.

De lokale actiegroepen (LAG, publiek-private samenwerkingsverbanden) creëren en realiseren een participatieve en co-creatieve lokale ontwikkelingsstrategie volgens de principes van community led local development. Vlaanderen legt de 'LAG's hierbij drie prioritaire thema's op. Elke LAG bepaalt zelf via een gebieds- en nodenanalyse wat de specifieke noden en opportuniteiten in het gebied zijn, ontwikkelt een eigen visie op de gewenste lokale ontwikkeling en gaat na hoe de prioritaire thema's concreet en gebiedsgericht een invulling kunnen geven aan deze visie volgens de methodiek van de interventielogica. Een lokale ontwikkelingsstrategie bevat duidelijke doelstellingen, maatregelen en acties om deze visie te realiseren. De prioritaire thema's zijn

1. innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en -afzet, en valorisatie van biomassaresten
2. leefbare en levendige dorpen
3. biodiversiteit en landschapskwaliteit

Binnen het eerste thema komt landbouwverbreding, oogst, opslag verwerking en logistiek van biomassa(resten) uit verschillende bronnen met aandacht voor circulariteit en lokale voedselstrategieën aan bod. Het stimuleren van de bio-economie en circulaire ecnomie is dus een rechstreeks gevolg van deze interventie. Op deze manier wordt de plattelandseconomie gediversifieerd.

Via de interventie 3.29 'VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf' wordt er steun gegeven voor de opstart of omschakeling naar een vernieuwde niet-gangbare bedrijfsstrategie. Deze vernieuwde bedrijfsstrategie moet zorgen een veerkrachtig en toekomstgericht bedrijf, waarbij de economische leefbaarheid van het bedrijf gewaarborgd wordt en waarbij bijgedragen wordt aan het leveren van belangrijke diensten in de samenleving. Voorbeelden van mogelijke bedrijfsstrategieën zijn bedrijven waar ingezet wordt op verbredingsactiviteiten zoals toerisme, natuuronderhoud, rechstreekse verkoop en daarnaast ook productie van grondstoffen voor de bio-economie of gebruik van reststromen uit de de bio-economie als input op landbouwbedrijf. Een diverse groep aan activiteiten wordt dus ondersteund.

De interventie 3.25 'VLIF investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten' steunt bedrijven die actief zijn in het agrobusinesscomplex bij investeringen om de duurzaamheid te verhogen en toegevoegde waarde aan de producten te creëren. De Vlaamse landbouwsector is traditioneel sterk verweven met de historische sterke aanwezigheid van de voedingsindustrie in Vlaanderen. Deze aanwezigheid wordt gezien als een sterkte en een kans om blijvend in te zetten op de verdere verduurzaming en het creëren van toegevoegde waarde bij de eerste verwerking en afzet van primaire land- en tuinbouwproducten. De focus ligt niet enkel op de agrovoedingsketen, maar ook op de niet-voeding en op de biogebaseerde economie en niet enkel op grotere bedrijven, maar ook op het korte ketenverband. Bij bepaalde investeringen kunnen arbeidsplaatsen bij gecreëerd worden. Bedrijven kunnen de activiteiten uitbreiden door reststromen die benut kunnen worden in de bio-economie te valoriseren. Ook dit vraagt specifieke investeringen waarvoor een maximale incentive gegeven wordt door de investeringssteun. Verder wordt hierdoor ook de bedrijfsontwikkeling gesteun in de bio-economie en circulaire economie.

Er zijn ook verschillende interventies met een indirecte bijdrage tot deze doelstelling. Deze interventies vormen een aanvulling binnen de doelstelling op het aanbod dat gecreëerd wordt bij de interventies met een directe bijdrage. De bijdragen van deze interventies worden in meer detail besproken in hoofdstuk 5

2.1 SO8 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 SO8.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	Streefwaarde
R.1 CU PR - Verbetering van prestaties door kennis en innovatie Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren	365.013,00
R.10 CU PR - Betere organisatie van de voorzieningsketen Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen	24,90 %
R.11/Groenten en fruit - Concentratie van het aanbod Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren	108,73 %
R.27 CU - Milieu-/klimaatgerelateerde prestaties door investering in landelijke gebieden Aantal verrichtingen dat bijdraagt aan doelstellingen inzake milieuduurzaamheid en matiging van en aanpassing aan klimaatverandering in plattelandsgebieden	759,00
R.37 CU - Groei en banen in plattelandsgebieden Nieuwe banen in door het GLB ondersteunde projecten	1.776,50
R.38 CU - Dekking van LEADER Aandeel van de plattelandsbevolking dat valt onder een plaatselijke ontwikkelingsstrategie	81,59 %
R.39 CU - Ontwikkeling van de rurale economie Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven	423,00
R.40 CU - Slimme transitie van de plattelandseconomie Aantal ondersteunde "slimme dorpen"-strategieën	89,00
R.41 CU PR - Aansluiting van het platteland van Europa Aandeel van de plattelandsbevolking dat betere toegang tot diensten en infrastructuur door GLB-steun geniet	2,55 %
R.42 CU - Bevordering van sociale inclusie Aantal personen dat onder ondersteunde projecten voor sociale inclusie valt	139.531,00

Motivering van de streefcijfers en gerelateerde mijlpalen

Bovenstaande targets vloeien voort uit de nodenanalyse en zijn bijgesteld op basis van de realistische haalbaarheid binnen de beschikbare middelen voor het GLB Strategisch Plan en de voorgestelde interventies.

Binnen deze specifieke doelstelling worden de verschillende noden die heersen op het platteland omtrent leefbaarheid en ruimtelijke ordening behandeld. Via de interventie LEADER wordt er hierop sterk ingespeeld. Het aandeel van de plattelandsbevolking dat valt onder een lokale ontwikkelingsstrategie is dus een goede weergave van het effect van het GLB, en specifiek de interventies rond LEADER (3.18 en 3.19), op het platteland. We beogen dat 81,59% van de totale plattelandsbevolking onder een dergelijke ontwikkelingsstrategie valt. Hiermee wordt er een grote groep van de plattelandsbewoners bereikt. Dit wordt gerealiseerd via de voorziene uitbreiding van het aantal plaatselijke groepen in vergelijking met de PDPO III periode.

De leefbaarheid op het platteland bestaat uit verschillende aspecten. Via de LEADER interventie zal er onder meer worden ingespeeld op de slimme transitie van de plattelandseconomie (R.40) door middel van Smart Village strategieën. Daarnaast is een betere toegang tot diensten en infrastructuur (R.41) een belangrijke nood en indicator waar LEADER toe bijdraagt. Ten slotte is er ook het bevorderen van de sociale inclusie op het platteland (R.42) waar LEADER een rol in speelt. De bijdrage van LEADER aan deze indicatoren is ingeschat op basis van de doelstellingen in de goedgekeurde LOS-en (Lokale Ontwikkelingsstrategie) opgesteld door de LAG (Lokale Actiegroep).

Daarnaast is er ook een economische aspect binnen de leefbaarheid op het platteland. Hieronder zien we de bedrijfsontwikkeling uitgedrukt in het aantal nieuwe jobs (R.37) en de ontwikkeling van de plattelandseconomie als het aantal gesteunde plattelandsbedrijven (R.39). Voor het aantal nieuwe jobs wordt de streefwaarde vastgelegd op 1.776,50 jobs. Om dit te realiseren worden de interventies 1.3 'Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers', 3.19 LEADER – uitvoering LOS, 3.28 'VLIF Opstart of overname door jonge landbouwers' en 3.29 'VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf' opgenomen in het GLB strategisch plan. Daarnaast wordt als doelstelling gesteld om 423 plattelandsbedrijven (niet-landbouwbedrijven) te ondersteunen via de interventies 3.25 VLIF Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten, de Operationele programma's groenten en fruit en 3.19 LEADER – uitvoering LOS.

Ook een betere organisatie van de voorzieningsketen (R.10) valt onder dit economische aspect. Het gaat dan specifiek over landbouwbedrijven die samenwerken rond bijvoorbeeld lokale markten en korte keten. Dit draagt ook bij tot een verdere ontwikkeling van de plattelandseconomie. We stellen voorop dat 24,90% van de landbouwbedrijven deelneemt aan een samenwerking. Binnen deze specifieke doelstelling zal dit voornamelijk gerealiseerd worden via de interventie LEADER (3.19). Verder draagt ook de interventie Operationele programma's groenten en fruit bij aan deze indicator maar dit wordt verder besprokene onder specifieke doelstelling c.

Ten slotte zijn milieu, klimaat en biodiversiteit belangrijke factoren op het platteland. Door middel van investeringen wordt er hier positief toe bijgedragen (R.27). Tegen 2029 worden er 759 acties voorzien op het platteland binnen de thema's milieu, klimaat en biodiversiteit. Er worden verschillende interventies gepland die deze doelstelling moeten realiseren: 'LEADER – uitvoering LOS' (3.19)', 'VLIF investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten' (3.25) en 'Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden' (3.27).

2.1 SO8 9 Motivering van de financiële toewijzing

Voor plattelandsontwikkeling werd er gekozen voor één instrument LEADER in de programmaperiode 2023-2027, en niet langer verschillende maatregelen (LEADER, Omgevingskwaliteit). Op die manier worden de middelen duidelijk gericht ingezet, zowel gebiedsgericht als meer resultaatgericht in functie van de uitdagingen op het Vlaamse platteland. Voor de twee LEADER-interventies (opmaak Lokale ontwikkelingsstrategie en uitvoering ervan) wordt in totaal ca. 44 miljoen euro ingezet (totale overheidsuitgaven), dit is meer dan de maatregel LEADER in PDPO 2014-2022. De bijdrage van LEADER aan de resultaatindicatoren is ingeschat op basis van de doelstellingen in de goedgekeurde LOS-en (Lokale Ontwikkelingsstrategie) opgesteld door de LAG (Lokale Actiegroep).

De interventie VLIF 'Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten' is een verderzetting van de PDPO III-maatregel 4.3. Het gemiddelde eenheidsbedrag per investering werd bepaald aan de hand van de historische data en het verhoogde steunpercentage. De financiële allocatie werd bepaald aan de hand van dit eenheidsbedrag en de output die overeenstemt met de doelstelling van de interventie.

Elke producentenorganisatie krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO's. Het budget dat een producentenorganisatie uitgeeft aan de diverse maatregelen wordt vastgelegd in de operationele programma's. Zo'n operationeel programma wordt jaarlijks opgesteld en goedgekeurd op basis van de noden binnen de PO. De PO bepaalt zelf wel gedeelte van het budget gebruikt wordt voor de sociale investeringen op basis van de noden van hun leden en de opgelegde voorwaarden (vb. ringfencing) .

2.1.SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

2.1.SO9.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO9.1.1 Sterke punten

De land- en tuinbouwproductie geeft ons een breed scala aan hoogwaardige voedingsmiddelen, met een hoge en uniforme gecontroleerde kwaliteit op het gebied van voedselveiligheid, voedingswaarde, smaak en duurzame productiemethoden. Hiermee probeert de landbouw ook in te spelen op de wensen van de bewuste en kritische consument.

We beschikken over zeer goede kwaliteitssystemen, certificering en traceerbaarheid via privaat-publieke samenwerking. Dankzij deze systemen kunnen er verregaande garanties inzake traceerbaarheid en voedselveiligheid geboden worden, wat de concurrentiepositie versterkt.

De voedingsindustrie produceert een grote hoeveelheid voedselreststromen, maar de agro-voedingsketen sluit nu al kringlopen. Van alle voedselreststromen kent 92% een valorisatie.

Bepaalde sectoren kennen specifieke sterktes die inspelen op maatschappelijke verwachtingen:

- De rundveesector staat sterk op de lokale thuismarkt met kwalitatief en mager vlees..
- De melkveehouderij draagt enerzijds bij tot een wenselijk landbouwlandschap (begraasde weiden) en levert anderzijds een betrouwbaar en voedzaam basisproduct (zuivel).
- De groentesector geniet door hun bijdrage tot een gezonde en duurzame voeding en de trends naar vegetarisme en veganisme van een positief imago

Met betrekking tot het gebruik van pesticiden zijn al heel wat stappen vooruit gezet. (zie ook SWOT onder SpD. 5).

2.1.SO9.1.2 Zwakke punten

Door onvoldoende kennis over het complexe Vlaamse landbouwsysteem en zijn ruimtelijke context heeft de burger steeds minder affiniteit met de land- en tuinbouwsector. Het imago van de landwouw wordt soms tijdelijk aangetast door incidentele of ongenuanceerde berichten in de media over bijvoorbeeld residu's in de voeding of dierenwelzijn.

Binnen het assortiment vers vlees hebben we geen grote merken. Vleeswaren en snacks worden zowel onder fabrikantenmerken, huismerken als zonder merk op de markt gebracht. Dat maakt dat vlees niet onderscheidend is in de perceptie van de consument (zie ook SWOT SpD. 3). Er is een moeilijke profilering van lokaal gekweekt vlees ten opzichte van buitenlandse vleesproducten.

Ondanks de grote inspanningen die landbouwers leveren en de steeds betere leefkwaliteit voor de dieren (onder meer dankzij hogere normen), kunnen in bepaalde sectoren nog problemen optreden met betrekking tot dierenwelzijn (vb. braadkippen met zeer snelle groei, staartbijten bij varkens, …).
De productie en consumptie van biologisch geteelde producten is relatief laag.

Hoewel er al veel vooruitgang is geboekt, is de verkoop en het gebruik van antimicrobiële middelen nog te hoog.

Een groot deel van het landbouwareaal staat in functie van veevoeder. Voor krachtvoer is er nog steeds een grote afhankelijkheid van import van soja. Initiatieven om het aandeel verantwoorde soja te vergroten, hebben beperkt succes omdat de toegevoegde waarde aan het eindproduct (vlees van dieren gevoederd met duurzame soja) niet gevaloriseerd wordt.

2.1.SO9.1.3 Kansen

De consumententrends en hoge EU-normen bieden kansen voor hoogwaardige markten, met grotere aandacht voor de bewuste consument en maatschappelijke betrokkenheid (traceerbaarheid, herkomst voedselveiligheid, gezondheid, gemak, genieten, dierenwelzijn, milieubescherming en gezondheidshypes). De verdere tendens naar gemak en individualisering veroorzaakt een grotere diversiteit in klantvragen, waardoor een gesegmenteerde aanpak steeds meer kansen biedt samen met het inspelen op hypes, de diversiteit in de samenleving, de veranderende gezinssamenstelling, de vraag naar producten van eigen bodem (lokaal).

De toenemende vraag naar plantaardige eiwitten voor humane consumptie opent perspectieven voor nieuwe teelten of teeltplannen.

Meer betrokkenheid van de consument bij landbouw en voeding (bijvoorbeeld via korte keten) creëert wederzijdse begrip en verbetert het imago van de landbouw.

Kwaliteitslabels en lastenboeken zijn een meerwaarde voor de landbouwer als ze geen te abstract verhaal worden voor de erkenbaarheid in de winkel. (zie ook SWOT SpD. 3).

De processen voor valorisatie van overschotten tot voedingsproducten voor humane consumptie(zoveel als mogelijk naar sociale organisaties) kunnen nog verder geoptimaliseerd worden. Ook nieuwe valorisatie richting andere sectoren als feed en biobased materials kunnen mogelijk gemaakt worden via onderzoek en ontwikkeling, met een maximale doorstroming naar alle relevante stakeholders.

2.1.SO9.1.4 Bedreigingen

Door het gebrek aan vertrouwen van de consument en complexiteit van de afzetketens (onder meer de mondialisering) wordt de keten kwetsbaarder voor externe schokken en storingen. In het verleden zijn er al verschillende ziekte-uitbraken en crisissen geweest. Deze crisissen zijn een grote bedreiging voor de sectoren, want op zulke momenten stuikt de consumptie ineen en/of kunnen er exportbeperkingen opgelegd worden.

Bij een gebrekkige aanpassingsvermogen van de landbouwers, kunnen de veranderende eetpatronen (door ondermeer vergrijzing, religie, veganisme en vegetarisme) een bedreiging vormen.
Er is vaak een gebrek aan correcte, genuanceerde en onderbouwde informatie. Dit kan zorgen voor enerzijds gebrekkig kennis bij het brede publiek/consument op vlak van gezondheid en voedselveiligheid en anderzijds een schommelend vertrouwen in de landbouw.

Crisissituaties zoals pandemieën kunnen een sterke impact hebben op het consumptiegedrag en de consumptiepatronen en kanalen.

De steeds hogere welzijnseisen, eisen m.b.t. traceerbaarheid, voedselveiligheid, gezondheid, dierenwelzijn en milieubescherming, gezondheidshypes, systemen voor dierenziektebestrijding die vanuit de maatschappij (distributie en consument) en de overheid opgelegd worden, veroorzaken extra kosten voor de producenten die onvoldoende vergoed worden door de prijs van hun product. Een toenemende trend naar goedkoop voedsel kan die spagaat vergroten.

Er is een kloof tussen wat de consument wil (meer smaak, betere milieuprestaties, gezond eten, eens een ander ras, enz.) versus wat hij ervoor wil betalen.

2.1.SO9.1.5 Andere opmerkingen

/

2.1.SO9.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoefte wordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N20	Verhogen dierenwelzijn in de landbouw	Hoog	Gedeeltelijk
N21	Verlagen antibioticagebruik	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

Volgende landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie zijn gelinkt aan N19, N20, N21 en N22 en zullen, net zoals deze noden, gedeeltelijk worden aangepakt via het GLB:

- De beste praktijken op het gebied van veehouderij en beheersystemen bevorderen om het dierenwelzijn te verbeteren, met name voor varkens en melkkoeien, door gebruik te maken van de beschikbare instrumenten, waaronder de instrumenten in het kader van het GLB. (gelinkt aan N20)
- Bijdragen aan de verwezenlijking van het streefdoel van de Green Deal van de EU om de totale verkoop van antimicrobiële stoffen terug te dringen, ook al ligt de verkoop in België onder het EU-gemiddelde; hiertoe moeten verder maatregelen worden genomen om het gebruik van antimicrobiële stoffen in de veehouderij te verminderen, bijvoorbeeld door streefdoelen op te nemen in concrete en ambitieuzere GLB-acties, onder meer wat innovatieve technieken betreft. (gelinkt aan N21)

2.1.SO9.4 Interventielogica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.9 - Voortzetting biologische landbouw (afgekort: Voortzetting bio)	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.a01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in het kader van productieplanning en -organisatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.a04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in aanplantingen beloftevolle rassen bomen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.a06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen voor bescherming productie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. ecologische verpakkingen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. emissies, afval, reststromen en bijproducten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d09 - Operationele Programma Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. verbetering productkwaliteit	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d11 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. arbeid en arbeidsvoorwaarden	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e02 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen i.k.v. milieuvriendelijke, plaag- en ziektebestendige productiepraktijken	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e05 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in hygiënemaatregelen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e09 - Operationele programma's groenten en fruit - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit / vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: Investeringen voor niet-chemische onkruidbestrijding	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e10 - OP G&F - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit/vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: investeringen voor het vermijden van puntvervuiling en investeringen in andere machines voor goed gebruik van GBM	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e17 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in het kader van afvalbeheer/-vermindering en hergebruik of valorisatie van bijproducten en reststromen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.e18 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere acties in het kader van afvalbeheer/-vermindering en hergebruik of valorisatie van bijproducten en reststromen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.h02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in traceerbaarheidssystemen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.h03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen i.k.v. afzet(bevordering)	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.i03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen ter verhoging van de consumptie van groenten en fruit	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.i04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties ter verhoging van de consumptie van groenten en fruit en tegengaan van voedselverspilling	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.a02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.k.v. productieplanning en -organisatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.a03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Opleiding en studiereizen i.v.m. productieplanning, -organisatie en bedrijfsvoering	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.a05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. aanplantingen beloftevolle rassen bomen: royalties e.d.	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.a07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere kosten voor bescherming productie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten	2.h05 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Promotie, communicatie, deelname met stand aan vakbeurzen en andere kosten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten	2.h06 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Prospectiereizen en beursbezoeken	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	QUAL(47(1)(g)) - uitvoering van op het niveau van de Unie en op nationaal niveau ingestelde kwaliteitsregelingen	2.i02 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Acties i.v.m. nationale en Europese kwaliteitsregelingen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten	2.h04 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Andere kosten i.k.v. afzetbevordering door betere productkwaliteit of afstemming op de consument door o.a. gerichte sortering, kalibrering en verpakking met o.a. focus op traceerbaarheid	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral -	TRACE(47(1)(h)) - invoering van	2.h07 - Operationele programma's	O.35. Aantal ondersteunde

Groenten en fruit	traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten	Groenten en Fruit - Markttoegang derde landen EU en certificering buitenlandse markten.	operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten	2.i01 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Certificatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Producten van de bijenteelt	ACTLAB(55(1)(c)) - acties om laboratoria te ondersteunen bij de analyse van producten van de bijenteelt, verliezen van bijenkolonies of afnemende productiviteit en stoffen die mogelijk toxisch zijn voor bijen	2.24 - Kwaliteitsanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.11 - Reductie antibioticagebruik	O.18. Aantal grootvee-eenheden (GVE) waarvoor steun voor dierenwelzijn, diergezondheid of verhoogde bioveiligheidsmaatregelen wordt ontvangen
RD	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen	3.4 - Omschakeling biologische landbouw	O.17. Aantal hectaren of aantal andere eenheden waarvoor steun voor biologische landbouw wordt ontvangen
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.20 - VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.22 - VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.24 - VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij

Overzicht

Deze specifieke doelstelling is in Vlaanderen gekoppeld aan vier noden: N19 – Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen); N20 – verhogen dierenwelzijn in de landbouw, N21 – verlagen antibioticagebruik en N22 – minder voedselafval en beter gebruik van reststromen. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de directe en indirecte link tussen de interventies en deze noden.

1.9	Voortzetting bio					x	x	x	
2.1	Operationele programma's Groenten en Fruit	x			x				
2.24	Kwaliteit	x							

	sanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria								
3.4	Omschakeling biologische landbouw					x	x	x	
3.7	Onderhoud boslandbouwsystemen						x		
3.11	Reductie antibioticagebruik	x	x	x					
3.12	Demonstratieprojecten					x	x	x	x
3.13	Vorming en advies op maat - vraaggestuurd					x	x	x	x
3.14	Vorming en advies op maat - aanbodgestuurd					x	x	x	x
3.17	Projectoproep innovatie in kader van EIP					x	x	x	x
3.20	VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	x	x	x	x				
3.22	VLIF Productie	x		x	x				

	ve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven								
3.24	VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven	x	x						
3.25	VLIF Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten					x			x
3.29	VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf					x	x	x	x

N19 Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)

Hoewel het imago van landbouwers afhankelijk is heel wat factoren, waarop het GLB niet altijd vat heeft, dragen verschillende interventies in het GLB-strategisch plan positief bij aan het imago van de landbouwsector.

Via de interventie 'Reductie antibioticagebruik' (interventie 3.11) wordt ingespeeld op de steeds groeiende maatschappelijke verwachtingen omtrent dierenwelzijn en voedselveiligheid. Het zijn thema's waarvoor de burger gevoelig is, en waar de landbouwer kan op inspelen.

Via de VLIF Productieve investeringssteun voor verdere verduurzaming en voor dierenwelzijn (interventies 3.22 en 3.24) worden landbouwers gestimuleerd om investeringen te doen die noodzakelijk zijn voor de maatschappelijke verwachtingen rond dierenwelzijn, veilig en kwaliteitsvol voedsel, en investeringen in de korte keten zoals de uitbouw van een hoevewinkel; verkoopsautomaat of marktwagen.…De interventie VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming (interventie 3.20) stimuleert pure innovatie en vernieuwing op het landbouwbedrijf en is een aanvulling op de VLIF productieve investeringssteun. Het betreft investeringen/prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector gerealiseerd worden en nog niet beschikbaar zijn voor de VLIF productieve investeringen. Door innovatieve investeringen door te voeren, niet alleen procesmatig, maar ook op het vlak van organisatie en marketing kunnen landbouwers inspelen op de maatschappelijke verwachtingen; bijvoorbeeld door in te spelen op niches of door het opschalen ervan.

In de sectorale interventies voor groenten en fruit kunnen de producentenorganisaties verschillende interventies opnemen in de operationele programma's die bijdragen tot een beter imago van de sector. Onder meer de interventies Promotie en communicatie, Certificatie (in kader van bijvoorbeeld kwaliteitsregelingen) en Andere kosten i.k.v. afzetbevordering door betere productkwaliteit of afstemming op de consument spelen in op deze nood. Dit kan door het informeren van de consument, een verhoogde productkwaliteit, deelname aan een kwaliteitsregeling,….

Ook in de sector bijenteelt wordt er aandacht besteed aan maatschappelijke verwachtingen. Via de interventie 'analyse door laboratoria' wordt de kwaliteit van de bijenwas en honing nagegaan. Dit moet leiden tot een hogere kwaliteit van de producten.

Buiten deze interventies met een direct effect op de doelstelling, zijn er ook verschillende interventies die indirect bijdragen. De bijdragen van deze maatregelen worden in meer detail besproken in de afzonderlijke interventiefiches in hoofdstuk 5.

N20 Verhogen dierenwelzijn in de landbouw

Via de VLIF Productieve investeringssteun voor dierenwelzijn (interventie 3.24) worden landbouwers gestimuleerd om investeringen te doen ten voordele van dierenwelzijn. Voorbeelden zijn: extra comfortabele koematrassen, zeugenborstel, wintertuin voor kippen,… inrichting van varkensstallen die gecertificeerd zijn volgens dierenwelzijnslabel..

De interventie VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming (interventie 3.20) stimuleert pure innovatie en vernieuwing op het landbouwbedrijf en is een aanvulling op de VLIF productieve investeringssteun. Door innovatieve investeringen door te voeren, niet alleen procesmatig, maar ook op het vlak van organisatie en marketing kunnen landbouwers inspelen op dierenwelzijn. Landbouwers worden met deze interventie gestimuleerd om innovator te zijn op het vlak van bovenwettelijk dierenwelzijn en draagt zo bij aan het verhogen van dierenwelzijn in de landbouwsector.

Buiten deze interventies met een direct effect op de doelstelling, zijn er ook verschillende interventies die indirect bijdragen. De bijdragen van deze maatregelen worden in meer detail besproken in de afzonderlijke interventiefiches in hoofdstuk 5.

N21 Verlagen antibioticagebruik

In januari 2012 werd in België AMCRA, het Kenniscentrum inzake antibioticagebruik en -resistentie bij dieren, opgericht om het antibioticumgebruik bij dieren te reduceren en antibioticumresistentie te bestrijden. Ook via het GLB willen we hier aan bijdragen via de nieuwe interventie 'Reductie antibioticagebruik' (interventie 3.11). Een groot aantal maatregelen kan genomen worden om het antibioticagebruik te verminderen: maatregelen in verband met externe en interne bio veiligheid, vaccinatiemanagement, een aantal goede veeteeltpraktijken met betrekking tot voeder, drinkwater en

stalklimaat, speen- en kraamstalmanagement en genetica. De maatregelen zijn dus talrijk en zeer divers, en wat op het ene bedrijf lukt, lukt niet noodzakelijk op het andere bedrijf. Er is niet één maatregel te identificeren als dé maatregel om het antibiotica gebruik te verminderen. Een op maat gemaakte en bedrijfsspecifieke aanpak is daarom nodig. Met de maatregel worden landbouwers gestimuleerd om in samenspraak met de bedrijfsdierenarts en andere experten in een coaching traject maatregelen te nemen om het antibiotica gebruik verder te reduceren.

Via 'VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven' (interventie 3.22) kunnen investeringen ondersteund worden die ook ten goede komen aan het antibioticagebruik zoals overdrukventilatie waarbij maximaal de bacteriën buiten de stal gehouden kunnen worden net als algemene hygiënemaatregelen zoals een sanitair sas..

De interventie VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming (interventie 3.20) stimuleert pure innovatie en vernieuwing op het landbouwbedrijf en is een aanvulling op de VLIF productieve investeringssteun. Landbouwers worden met deze interventie gestimuleerd om innovatieve profylactische oplossingen te vinden om zo de ziektedruk tegen te gaan.

Buiten deze interventies met een direct effect op de doelstelling, zijn er ook verschillende interventies die indirect bijdragen. De bijdragen van deze maatregelen worden in meer detail besproken in de afzonderlijke interventiefiches in hoofdstuk 5.

N22 Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen

Via de VLIF Productieve investeringssteun voor verdere verduurzaming (interventie 3.22) worden landbouwers gestimuleerd om specifieke investeringen te doen in functie van voedselafval en gebruik van reststromen. Voorbeelden zijn: investeringen in oogstprotectie die de voedselverliezen op het veld beperken of hydrokoeling van zacht fruit waardoor de houdbaarheid verder in de keten sterk verbetert. De interventie VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming (interventie 3.20) stimuleert pure innovatie en vernieuwing op het landbouwbedrijf en is een aanvulling op de VLIF productieve investeringssteun. Het betreft investeringen/prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector gerealiseerd worden en nog niet beschikbaar zijn voor de VLIF productieve investeringen.

In de sector groenten en fruit wordt er ook sterk ingezet op het vermijden van voedselafval en het valoriseren van reststromen. De producentenorganisaties kunnen verschillende interventies opnemen in de operationele programma's die bijdragen tot deze nood. Onder meer de interventies Investeringen voor de bescherming van productie waarbij er wordt ingezet op oogstbescherming wat leidt tot verminderde voedselverliezen of de interventie Onderzoek en studies i.k.v. emissies, afval en bijproducten waarbij er door onderzoek ingezet wordt op het beter gebruik van reststromen en afval. .

Buiten deze interventies met een direct effect op de doelstelling, zijn er ook verschillende interventies die indirect bijdragen. De bijdragen van deze maatregelen worden in meer detail besproken in de afzonderlijke interventiefiches in hoofdstuk 5.

2.1 SO9 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 SO9.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet	Streefwaarde

gedrukt]	
R.10 CU PR - Betere organisatie van de voorzieningsketen Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen	24,90 %
R.11/Groenten en fruit - Concentratie van het aanbod Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren	108,73 %
R.24 PR - Duurzaam en verminderd gebruik van pesticiden Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden	13,53 %
R.29 PR - Ontwikkeling van biologische landbouw Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) dat door het GLB wordt ondersteund ten behoeve van biologische landbouw, met een uitsplitsing tussen voortzetting van of omschakeling naar biologische landbouw	5,00 %
R.39 CU - Ontwikkeling van de rurale economie Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven	423,00
R.43 PR - Beperking van het gebruik van antimicrobiële middelen Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter beperking van het gebruik van antimicrobiële stoffen (preventie/reductie)	5,20 %
R.44 PR - Verbetering van dierenwelzijn Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter verbetering van dierenwelzijn	3,78 %

Motivering van de streefcijfers en gerelateerde mijlpalen

Bovenstaande targets vloeien voort uit de nodenanalyse en zijn bijgesteld op basis van de realistische haalbaarheid binnen de beschikbare middelen voor het GLB Strategisch Plan en de voorgestelde interventies.

Het aspect hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd wordt op vlak van milieuvriendelijk voedsel ook besproken onder specifieke doelstelling 5. Het inzetten op een duurzaam gebruik van gewasbescherming (R.24) draagt bij tot deze nood. We beogen om via het GLB op zo'n 13,53% van het totale landbouwareaal in te zetten op een duurzaam gebruik van gewasbescherming. Hiertoe wordt ook bijgedragen via de investeringsinterventies en de operationele programma's groenten en fruit. De bijdrage hiervan wordt onder meer gecapteerd via R.26 (zie specifieke doelstelling e). Om de doelstelling voor R.24 te behalen worden verschillende interventies gepland onder specifieke doelstelling i: 1.9 en 3.4 'Voortzetting van en omschakeling naar bio-landbouw' (respectievelijk 12 925 hectare en 18 159,72 hectare). Ook de ontwikkeling van biologische landbouw heeft een positief effect op de specifieke doelstelling. Voor de ontwikkeling van biologische landbouw (R.29) heeft het GLB als doel om 31 085 hectare of 5,00% van het totale landbouwareaal, te ondersteunen ten behoeve van biologische landbouw. Dit doel is deel van het overkoepelende ambitieus nieuw strategisch plan biologische landbouw 2023-2027 dat inzet op een realistische groei van niet alleen de biologische landbouw maar ook op de bioketen, consument en onderzoek. Om dit doel binnen het GLB te bekomen worden de interventies 'Voortzetting en Omschakeling biologische landbouw' (respectievelijk 12 925 hectare en 18 159,72 hectare) gepland.

Verder omvat deze specifieke doelstelling ook de nood voor het verlagen van het antibioticagebruik. Dit wordt gecapteerde onder het beperken van het antimicrobieel gebruik (R.43). Tegen het einde van de programmatieperiode voorzien we hiermee jaarlijks van 5,20% van het totale aantal GVE te bereiken. Hiervoor wordt de interventies 3.11 'Reductie antibioticagebruik', 1.9 en 3.4 'Voortzetting van', en 'Omschakeling naar bio-landbouw' gepland. Via een vergoeding worden landbouwers aangemoedigd om minder antimicrobiële middelen te gebruiken.

Verder is er ook de nood rond het verhogen van dierenwelzijn in de landbouwsector. Via het GLB beogen we via verschillende interventies het dierenwelzijn bij 3,78% GVE te verhogen. Bij het vastleggen van de streefwaarde werd rekening gehouden met dubbeltellen. Eenzelfde dierplaats wordt dus niet meerdere keren meegeteld. Er worden verschillende interventies gepland om deze doelstelling te realiseren: 3.22 ‘VLIF productieve groene investeringen’, 3.24 ‘VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven’, 1.9 en 3.4 ‘Voortzetting van' en 'Omschakeling naar bio-landbouw’.

2.1 SO9 9 Motivering van de financiële toewijzing

Voor de maatregelen rond dierenwelzijn en antibioticareductie werd een inschatting gemaakt voor de geleden kosten per bedrijf. Op basis hiervan werd een vast steunbedrag opgesteld per bedrijf per jaar. Aan de hand van de doelstellingen en targets, het steunbedrag en de steunvoorwaarden werd een inschatting gemaakt van de verwachte output en de totale financiële allocatie.

Op basis van de historische data van de VLIF productieve en innovatieve investeringen voor verduurzaming en dierenwelzijn is er een inschatting gemaakt van het gemiddeld eenheidsbedrag per investering. Aan de hand van dit cijfer en de vooropgestelde doelstelling van het aantal investeringen gerelateerd aan dierenwelzijn, is de financiële allocatie bepaald. Er werd vertrokken van een gemiddeld aantal GVE per investering op basis van de historische data. Voor de bepaling van het gemiddelde eenheidsbedrag werd er rekening gehouden met de verhoogde steunpercentages. Bij de interventie VLIF productieve investeringen wordt er gebruik gemaakt van een duurzaamheidskader. Bij investeringen met een hogere bijdrage aan de dierenwelzijnsdoelstellingen, zal een hoger subsidiepercentage van toepassing zijn. Dit is mee verrekend in de eenheidsbedragen en dan voornamelijk in het eenheidsbedrag voor de actie VLIF investeringen voor dierenwelzijn.

Elke producentenorganisatie (PO) krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO’s. Het budget dat een producentenorganisatie uitgeeft aan de diverse maatregelen wordt vastgelegd in de operationele programma’s. Zo’n operationeel programma wordt jaarlijks opgesteld en goedgekeurd op basis van de noden binnen de PO. De PO bepaalt zelf wel gedeelte van het budget gebruikt wordt voor de verschillende maatregelen die leiden tot een verhoogde voedselkwaliteit zoals de implementatie van kwaliteitsregelen of certificatiesystemen. Dit gebeurt steeds op basis van de noden van hun leden en opgelegde voorwaarden (vb. ringfencing).

Voor het nationale bijenteeltprogramma ligt het totale budget vast. Op basis van de meest recente strategie werd een inschatting gemaakt voor de verdeling van het budget over de verschillende interventies. Deze strategie werd recent aangepast en wordt in grote mate verder gezet. Ook voor de interventie analyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria werd deze oefening gemaakt, op deze manier kan er blijvend worden ingezet kwaliteitsvolle producten af te leveren uit de bijensector.

2.1.XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

2.1.XCO.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.XCO.1.1 Sterke punten

Vlaanderen gaat prat op de uitstekende kwaliteit van de onderzoeks- en kennisinstellingen, van het land- en tuinbouwonderwijs en van goed functionerende landbouwkennis- en innovatiesystemen. Er wordt volop gewerkt aan productinnovatie, introductie van nieuwe variëteiten, teelttechnieken, belichting, presentatie, verpakking en bewaarbaarheid.

Er is een goed mix van toegepast wetenschappelijk onderzoek en praktijkonderzoek. De kennisinstellingen staan vrij dicht bij de bedrijven en staan daardoor aan de basis van veel innovatie op de bedrijven en in de voedselketen. Stakeholders gaven als voorbeelden: de grote technische kennis over het fokken, hooggeschoolde dierenartsen en andere dienstverleners, teelttechnische excellentie, …

In Vlaanderen bestaan verschillende netwerken van AKIS-actoren waarbinnen kennis gedeeld wordt en samenwerking afgesproken wordt, zoals Agrolink en Platform voor Landbouwonderzoek.

De Vlaamse landbouwer beschikt over een grote en brede technische kennis en een steeds hoger opleidingsniveau. De sector staat bekend om zijn efficiënte productie en scoort een goede productiviteit per dier of per hectare (zie ook SWOT SpD4). Veel bedrijven zijn technologisch hoogstaand, innovatiegericht en doen investeringen.

Kennis wordt op een neutrale en open wijze verspreid in de sector.

De begeleiding van de producenten is zeer goed. Er is goede toegang tot diensten en omkadering die geleverd worden door de praktijkcentra, loketten, producentenorganisaties of derden. Het gaat niet alleen om de teelt, maar ook om ruimere thema's en vaardigheden. Ook kunnen bedrijven een beroep doen op het advies van voorlichters vanuit de overheid, via studiedagen, brochures, ….

De overheid voorziet in een aantal laagdrempelige en gedifferentieerde steunmaatregelen die de kennisdoorstromingen en innovatie bevorderen. De aanvraagprocedure via e-loket werd door de stakeholders als eenvoudig en snel beoordeeld, zowel voor de landbouwers als voor de adviesdiensten en de centra naschoolse vorming. Ook het gedifferentieerd aanbod van de naschoolse vorming wordt positief beoordeeld.

Europese Innovatiepartnerschappen (EIP) en VLIF Innovatieve projectsteun vormen het potentieel van intens samenwerken tussen de vraagzijde, namelijk de landbouwer als gebruiker, en de aanbodzijde, namelijk de onderzoekswereld en facilitatoren. Landbouwers, kennispartners en facilitatoren leren elkaar nog beter kennen. Het versterken van de uitwisseling tussen hen zorgt voor synergie-effecten, het bundelen van middelen en het bevorderen van innovatie. Door de Europese uitwisseling via EIP-Agri komen operationele groepen in contact met operationele groepen in andere lidstaten die rond hetzelfde thema werken en er worden bruggen gemaakt met Horizon 2020-projecten. De subsidie voor EIP-projecten (Europese Innovatiepartnerschappen) dekt risico in. Het project kan stopgezet worden op elk moment, wanneer blijkt dat de operationele groep niet tot een resultaat kan komen. Ook zonder direct resultaat zijn er waardevolle stappen gezet in het denkproces bij kennispartners en landbouwers.

De demonstratieprojecten zijn heel waardevol voor de doorstroming van kennis naar de sector. Complexe antwoorden op vragen/probleemstellingen uit de landbouw worden vertaald naar voor de landbouwer praktische en haalbare oplossingen. Landbouwbedrijven worden betrokken als demonstratiebedrijven om collega-landbouwers te sensibiliseren.

2.1.XCO.1.2 Zwakke punten

Er is in Vlaanderen wel veel knowhow en onderzoek, maar de doorstroming van onderzoek naar praktijk kan soms nog beter. De resultaten van onderzoek moeten voor de landbouwer haalbaar zijn en de implementatie ervan moet betaalbaar zijn. Ook gebeurt de doorstroming van kennis vaak via erfbetreders, die vaak onvoldoende geïntegreerd zijn in het AKIS.

Ondanks het gedifferentieerd aanbod aan opleiding en advies, zijn er een aantal hiaten. Naast vakkennis is er ook behoefte aan kennis van marktwerking, management, handel, …. Op managementniveau moeten het opleidingsniveau en de professionalisering omhoog. Veel bedrijfsleiders zijn te veel teler en te weinig manager. Gebrek aan inzicht in de marktsituatie en de prijsvorming vormt een groot probleem, waardoor te weinig wordt ingespeeld op de marktvraag en niet alle marktopportuniteiten gegrepen worden. Ook gaven stakeholders aan dat er in de vorming te weinig aandacht is voor duurzaamheid, certificatie en lastenboeken. Ook komen pre-starters te weinig aan bod.

AKIS-actoren zien elkaar dikwijls als concurrenten, wat samenwerking soms belemmert. Zo hebben privévoorlichters er weinig of geen belang bij om kennis te delen. De samenwerking tussen adviesdiensten is te beperkt.

Ondanks de meerwaarde van een laagdrempelig bedrijfsadviessysteem, werden er een aantal zwakheden gesignaleerd. Volgens stakeholders is er te weinig input van de sector bij de opmaak van het aanbod in het adviessysteem Kratos. Bovendien wordt in PDPO III het advies gratis aangeboden, waardoor de landbouwer ook weinig kritisch is voor de geleverde adviezen. De kwaliteit van het advies en de opvolging ervan door de landbouwer is dus niet altijd gegarandeerd. De procedure via de wet op overheidsopdrachten is te rigide en belemmert het inspelen op de actualiteit, crisissen en uitdagingen of het gebruiken van nieuwe vormen van advisering (die verder gaan dan face to face advisering). De adviezen beantwoorden dikwijls vragen over vergunningen en het voldoen aan regelgeving en te weinig over innovatie.

Om kennis en innovaties maximaal uit te dragen zijn er nog te weinig bruggen tussen onderzoek, advisering, naschoolse vorming, EIP en VLIF Innovatieve projectsteun. Zo is de kennisdoorstroming vanuit het onderzoek naar de (naschoolse) vorming soms nog ondermaats en zijn adviseurs nog te weinig betrokken in EIP-projecten.

Er is nog onvoldoende digitalisering van de werkprocessen en van de teelt zelf. In de handel is e-commerce onderbenut (zie SWOT SpD3).

Ondanks de toegankelijkheid van de steunmaatregelen voor kennis en innovatie zijn er ook een aantal beperkingen: ze zijn nog onvoldoende gekend bij de landbouwers en EIP is nog te hoogdrempelig voor landbouwers. Landbouwers zijn immers geïnteresseerd in een snelle oplossing voor hun probleem, terwijl de projectlogica boven hun hoofd blijft hangen. Innovatie via EIP-operationele groepen gaat te traag voor landbouwers. De landbouwer heeft het moeilijk om een operationele groep samen te stellen omdat hij dikwijls niet weet bij welke actoren hij met zijn probleem terecht kan.

Innovatie en de impact van kennis zijn moeilijk meetbaar.

2.1.XCO.1.3 Kansen

De professionalisering van landbouwers als bedrijfsleiders en van proefcentra, onder meer door meer inzicht te verwerven in technische kengetallen en economische resultaten, kan nieuwe kansen bieden.

Door schaalvergroting, en het hogere opleidingsniveau en de toegenomen kanalen voor kennisuitwiseling, beginnen landbouwers zelf kennis te ontwikkelen los van het onderzoek.

Technologieën ter verbetering van informatie, logistiek en organisatie in de voedselketen zoals e-commerce, digitale platformen en termijnmarkten kunnen een nieuwe impuls geven. Informatisering kan

nog verder ontwikkeld worden bij het logistieke proces in de voedselketen met het oog op traceerbaarheid, markttransparantie en beschikbaarheid van gegevens. Innovatieve verkoopsystemen kunnen de vermarkting ondersteunen, zowel tussen boer en producentenorganisatie (PO), tussen PO's en handelaar of rechtstreeks naar de consument.

IT-toepassingen (blockchain, datamanagement, digitaliseren van de stromen, remote sensing (satelliet, drone)) openen perspectieven en kunnen bijvoorbeeld een hefboom zijn voor precisielandbouw. Ook andere technologische vooruitgang is mogelijk: bijvoorbeeld robotisatie en mechanisatie. (zie ook SWOT SpD 2)

Onderzoek naar verbeterde teelten of cultivars (bijvoorbeeld in functie van klimaatadaptatie) of naar nieuwe toepassingen (bijvoorbeeld bioplastic, cosmetica, farmacie en isolatie) kan vele deuren openen. (Zie ook SWOT SpD 2 en, SpD 4)

Er kan nog meer ingezet worden op ondersteuning voor innovaties die weinig kans hebben om te slagen maar veel potentieel voor de sector. Falen brengt immers ook nieuwe kennis mee.
Innovatieve leervormen (webinars, Podcast, blended learning, toelaten van zelfstudie, …) kunnen een breder publiek bereiken.

Afstemming met andere overheden die onderzoek en innovatie in de landbouw ondersteunen zorgt voor synergiën en het versterkt elkaar. Een hogere betrokkenheid van de landbouwers zelf en een hogere bottom-up aanpak bij innovatie kan de toepasbaarheid vergroten.

2.1.XCO.1.4 Bedreigingen

Het wijzigend klimaat kan zorgen voor meer problemen en moeilijker telen. Er ontstaat ook minder oogstzekerheid door extremere toestanden. De mogelijkheden om zich te wapenen zijn beperkt. Er moet ook voorzichtig omgegaan worden met nieuwe teelten, zodat we geen invasieve soorten creëren. De fytosanitaire druk neemt zeker toe door de opkomst van bepaalde ziekten. Er is niet altijd een oplossing voorhanden.

Rigide systemen en beleidsinitiatieven of een te grote top down aanpak, kunnen verhinderen dat onderzoek te kort op de bal speelt en opgepakt wordt door de landbouwers.

Andere dan landbouwwetgeving werkt innovaties soms tegen: er is veel risico en geduld nodig bij de innovatoren en de kans bestaat dat een (ingediend en geselecteerd) project niet uitgevoerd kan worden.
Gebrek aan correcte en objectieve adviesverlening kan leiden tot foute beslissingen. Het zelf ontwikkelen van kennis door grote bedrijven, los van het onderzoek, biedt kansen maar kan ook een bedreiging zijn.

2.1.XCO.1.5 Andere opmerkingen

/

2.1.XCO.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoefte wordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

Volgende landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie zijn gelinkt aan N01 en N02 en zullen, net zoals deze noden, gedeeltelijk worden aangepakt via het GLB:

1. De modernisering en transformatie van de landbouwbedrijven (met inbegrip van de digitale transitie) voortzetten door investeringen rechtstreeks of door middel van financiële instrumenten te ondersteunen om de productiekosten te verlagen (bv. diervoeder, arbeid, grond) en grotere milieu- en dierenwelzijnsvoordelen te behalen. (gelinkt aan N02)
2. Het kennis- en innovatiesysteem voor de landbouw (AKIS) beter integreren, met name door bevordering van de samenwerking tussen de actoren, het creëren van op de behoeften van landbouwers toegesneden oplossingen in interactieve EIP-AGRI-innovatieprojecten, het garanderen van een efficiënt coördinatieorgaan voor AKIS en de financiering van innovatieondersteunende diensten die aan de basis levende ideeën in innovatieve oplossingen kunnen omzetten. (gelinkt aan N01)

De nood rond innovatie en digitalisering (N02) heeft een zeer hoge prioriteit gekregen (en zelfs de hoogste prioriteit binnen het GLB-SP, als het GLB mee als criterium in rekening wordt gebracht).

2.1.XCO.4 Interventielogica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.14 - Precisielandbouw 1.0	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn	1.15 - Precisielandbouw 2.0	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.a01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in het kader van productieplanning en -organisatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.a04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in aanplantingen beloftevolle rassen bomen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.b01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van infrastructuur voor afzet	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.b02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van digitale infrastructuur voor afzet: upgraden en diversifiëren van de verkoopsinstallatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.c02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van activa producenten en PO i.k.v. digitalisering	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. bodembehoud	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. watergebruik en -beheer	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. klimaat	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. energie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. ecologische verpakkingen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. emissies, afval, reststromen en bijproducten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. plagen en gewasbescherming	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d08 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. habitats gunstig voor biodiversiteit	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d09 - Operationele Programma Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. verbetering productkwaliteit	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d10 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. verbetering genetische hulpbronnen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d11 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. arbeid en arbeidsvoorwaarden	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d12 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek i.k.v. digitalisering	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.d13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Ander onderzoek i.k.v. andere gebieden	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.g01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in het kader van productkwaliteit tijdens productie, oogst, vervoer en (tijdelijke) bewaring	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.g02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties in het kader van productkwaliteit tijdens productie, oogst, vervoer en (tijdelijke) bewaring	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.h02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in traceerbaarheidssystemen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek	2.i04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties ter	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

fruit	en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	verhoging van de consumptie van groenten en fruit en tegengaan van voedselverspilling	
Sectoral - Groenten en fruit	ADVI1(47(1)(b)) - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk	2.e04 - Operationele programma's groenten en fruit - Individuele teeltbegeleiding en groepsbegeleiding op gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en duurzaam gebruik van hulpbronnen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ADVI1(47(1)(b)) - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk	2.f10 - Operationele programma's groenten en fruit - Individuele teeltbegeleiding en groepsbegeleiding op gebied van aanpassing aan en matiging van klimaatverandering.	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ADVI1(47(1)(b)) - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk	2.f12 - Operationele programma's groenten en fruit - Begeleiding van PO i.k.v. milieu / klimaat	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRAINCO(47(1)(c)) - opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten	2.b04 - Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op gebied van het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRAINCO(47(1)(c)) - opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten	2.e07 - Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken en het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en andere opleidingen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRAINCO(47(1)(c)) - opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering,	2.f11 - Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op het gebied van aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

	alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten		
Sectoral - Producten van de bijenteelt	ADVIBEES(55(1)(a)) - adviesdiensten, technische bijstand, opleiding, voorlichting van en uitwisseling van beste praktijken, onder meer via netwerkvorming, voor bijenhouders en bijenhoudersorganisaties	2.25 - Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
Sectoral - Producten van de bijenteelt	COOPAPI(55(1)(e)) - samenwerking met instanties die gespecialiseerd zijn in de uitvoering van onderzoeksprogramma's op het gebied van de bijenteelt en de producten van de bijenteelt	2.26 - Toegepast onderzoek	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.20 - VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie	3.21 - VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	COOP(77) - Samenwerking	3.17 - Projectoproep innovatie in kader van EIP	O.1. Aantal projecten van operationele groepen in het kader van het Europees innovatiepartnerschap (EIP)
RD	COOP(77) - Samenwerking	3.19 - LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie	O.31. Aantal ondersteunde plaatselijke-ontwikkelingsstrategieën (LEADER) of voorbereidende acties
RD	KNOW(78) - Uitwisseling van kennis en verspreiding van informatie	3.12 - Demonstratieprojecten	O.33. Aantal ondersteunde opleidings-, advies- en bewustmakingsacties of -eenheden
RD	KNOW(78) - Uitwisseling van kennis en verspreiding van informatie	3.13 - Vorming en advies op maat – vraaggestuurd	O.33. Aantal ondersteunde opleidings-, advies- en bewustmakingsacties of -eenheden
RD	KNOW(78) - Uitwisseling van kennis en verspreiding van informatie	3.14 - Vorming en advies op maat – aanbodgestuurd	O.33. Aantal ondersteunde opleidings-, advies- en bewustmakingsacties of -eenheden

Overzicht

Deze specifieke doelstelling is in Vlaanderen gekoppeld aan twee noden: N1 – Opleiding en kennisstimulering en N2 – Innovatie (inclusief digitalisering). In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de directe en indirecte link tussen de interventies en deze noden.

1.14	Precisielandbouw 1.0		x		
1.15	Precisielandbouw 2.0		x		
1.16	Bodempaspoort				x
2.1	Operationele programma’s	x	x		

	Groenten en Fruit				
2.25	Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties	x			
2.26	Toegepast onderzoek	x	x		
3.12	Demonstratieprojecten	x	x		
3.13	Vorming en advies op maat - vraaggestuurd	x	x		
3.14	Vorming en advies op maat - aanbodgestuurd	x	x		
3.17	Projectoproep innovatie in kader van EIP	x	x		
3.19	LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie		x		
3.20	VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven		x		
3.21	VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven		x		
3.22	VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven				x
3.23	VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijv				x

	en				
3.24	VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven				x
3.25	VLIF Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten				x
3.29	VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf				x

N1- Opleiding en kennisstimulering

In het GLB Strategisch Plan wordt er via verschillende interventies bijgedragen aan de horizontale doelstelling en wordt er ingespeeld op de nood die heerst rond opleiding en kennisstimulering. Ook in de vorige GLB-periode werd hierop ingezet, deze nood blijft actueel aangezien landbouwers bij hun bedrijfsvoering geconfronteerd blijven met heel wat economische, ecologische en maatschappelijke uitdagingen naast veranderende regelgeving, technieken en uitdagingen. Door middel van kennisstimulering en opleiding blijft de landbouwer op de hoogte van deze onderwerpen.

De interventies vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies (interventies 3.13 en 3.14) dragen bij aan de opleiding en kennisstimulering bij landbouwers. Er blijft veel nood aan onafhankelijke, correcte en betaalbare vorming en individueel advies over een groot aantal thema's. Er is al veel kennis in de sector aanwezig maar die raakt nog niet vlot of niet gepersonaliseerd genoeg tot bij de landbouwers. Gesubsidieerde vorming en advies op maat van de landbouwers kunnen hiervoor oplossingen bieden. Via de vraaggestuurde interventie worden opleidingen en adviezen gesteund die op vraag zijn van de landbouwers. Daarnaast zullen er ook aanbodgestuurde opleidingen zijn via de vormingsprogramma's. De aanbodgestuurde vormingen vormen een aanvulling op het vraaggestuurde gedeelte om de beleidsmatige hiaten die zouden ontstaan, indien enkel zou ingezet worden op het vraaggestuurde luik, op te vullen. Zo kan via het aanbodgestuurde luik pro-actieve vorming naar de landbouwer worden aangeboden, bv. met betrekking tot klimaatproblematiek. Het doel van deze interventies is om meer landbouwers gebruik te laten maken van de vormings- en adviseringsmogelijkheden.

Via de interventie demonstratieprojecten (interventie 3.12), die ook in voorgaande programmaperiode een succesvolle maatregel was, worden projecten gesteund om resultaten van wetenschappelijk onderzoek te vertalen naar de praktijk. Op deze manier worden landbouwers bewust gemaakt van nieuwe mogelijkheden op vlak van duurzame praktijken en technieken. Het zwaartepunt van de interventie ligt op het versterken van de kennisbasis van de landbouwers en erfbetreders/adviseurs, en het toepasbaar maken van onderzoeksresultaten voor bedrijven. De hoofddoelstelling van deze interventie is dus het versterken van de kennis bij de landbouwers en via demonstraties nieuwe technieken en praktijken ingang laten

vinden in de Vlaamse bedrijven. Deze gedemonstreerde technieken en praktijken zijn gelinkt aan de negen specifieke doelstellingen.

De EIP-interventie werd, met succes, reeds opgenomen in vorige GLB-periode. De impact van EIP wordt via de interventie 3.17 verder vergroot door het instrument nog laagdrempeliger te maken en meer bottom-up waarbij landbouwers nog meer als initiatiefnemers optreden. Bijgevolg wordt er nog meer ingezet op samenwerking als instrument voor verschillende problematieken. Bij EIP werkt een operationele groep, die bestaat uit verschillende actoren en ontstaat rond een concreet vraagstuk uit de praktijk, samen om zo tot een (innovatieve) oplossing te komen. Via deze interventie wordt dus ook kennisdeling binnen de landouwsector gestimuleerd. De EIP-thema's worden per oproep bepaald en zijn afhankelijk van de noden die zich op dat moment stellen. Om geen innovatieve ideeën te laten verloren gaan, kan de oproep ook gedaan worden zonder het opleggen van thema's. De interventie speelt dus in hoofdzaak in op de horizontale doelstelling en specifieke doelstelling 3 rond samenwerking maar draagt ook bij tot de acht andere specifieke doelstellingen. Via samenwerking kan er immers op een brede waaier aan thema's en problematieken worden ingezet.

Ook in de sector bijenteelt wordt er aandacht besteed aan kennisstimulering en innovatie in de interventies 'technische bijstand' (interventie 2.25) en 'toegepast onderzoek' (interventie 2.26). Via de technische bijstand wordt er onder meer steun gegeven voor het organiseren van opleidingen voor de Vlaamse imkers. Ook de uitbouw van laagdrempelige maar verplichte imkeropleidingen leiden tot verdere kennisstimulering en goed georganiseerde en technische imkerij. Daarnaast wordt ook de samenwerking gestimuleerd tussen instanties gespecialiseerd in toegepast onderzoek rond de bijenhouderij. In het toegepast onderzoek wordt de focus gelegd op de thema's die van belang zijn voor de Vlaamse imkerij. Door de daaropvolgende demonstratie en kennisdeling, vinden de resultaten hun weg in de Vlaamse imkerij.

Ten slotte wordt er in de operationele programma's groenten en fruit aandacht besteed aan kennisstimulering via onder meer de interventies gelinkt aan de interventietypes investeringen in activa, onderzoek en innovaties en andere acties op bepaalde gebieden; adviesdiensten en technische bijstand en opleiding. Via deze verschillende interventies wordt er aandacht besteed aan de opleiding van landbouwers, coöperaties,… door onder meer individuele teeltadviezen, individuele en groepsbegeleiding op gebied van bijvoorbeeld arbeidsvoorwaarden, opleiding op bijvoorbeeld het gebied van aanpassing aan en matiging van klimaatverandering,….

N2 – Innovatie (inclusief digitalisering)

De nood rond innovatie en digitalisering (N02) heeft een zeer hoge prioriteit gekregen. Het GLB-SP zet dan ook een brede waaier aan interventies in om de verdere stappen voorwaarts te maken richting innovatieve en datagedreven landbouwpraktijken. Ook in de vorige GLB-periode werd hierop ingezet en deze nood blijft actueel aangezien landbouwers bij hun bedrijfsvoering geconfronteerd blijven worden met heel wat economische, ecologische en maatschappelijke uitdagingen naast veranderende regelgeving, technieken en uitdagingen. Innovatie en digitalisering kunnen hier oplossingen bieden.

Precisielandbouw wordt gestimuleerd via twee ecoregelingen die het uitrollen van precisielandbouw stimuleren (interventies 1.14 en 1.15). In interventie 'Precisielandbouw 1.0' wordt de uitrol van algemene precisielandbouw gestimuleerd terwijl 'Precisielandbouw 2.0' nog een stap verder gaat door plaatsspecifieke toepassingen aan te moedigen. Deze precisielandbouwtechnieken zijn een voorbeeld van digitale technieken en spelen een cruciale rol in de technologische innovatie en het gebruik van data. Deze helpen de landbouwer bij de verdere verduurzaming van zijn bedrijfsvoering.

De interventies vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies (interventies 3.13 en 3.14) dragen niet alleen bij aan de nood opleiding en kennisstimulering bij landbouwers maar ook aan innovatie (inclusief digitalisering). Zo zijn er opleidingen mogelijk op vlak van digitalisering en kan de landbouwer via het vraaggestuurde luik bijvoorbeeld beroep doen op innovatie-ondersteunende diensten. Een brede

waaier van thema's komt aan bod bij de opleidingen en advies, en dus draagt deze interventie onrechtstreeks bij tot de negen specifieke doelstellingen.

Via de interventie 'Demonstratieprojecten' (interventie 3.12) , die ook in voorgaande programmaperiode een succesvolle maatregel was, worden projecten gesteund om resultaten van wetenschappelijk onderzoek te vertalen naar de praktijk. Op deze manier worden landbouwers bewust gemaakt van nieuwe mogelijkheden op vlak van duurzame praktijken en technieken. Het zwaartepunt van de interventie ligt op het versterken van de kennisbasis van de landbouwers en erfbetreders/adviseurs, en het toepasbaar maken van onderzoeksresultaten voor bedrijven maar het kan hierbij ook gaan over innovatieve technieken en oplossingen en digitalisering. De hoofddoelstelling van deze interventie is dus het versterken van de kennis bij de landbouwers en via demonstraties nieuwe technieken en praktijken ingang laten vinden in de Vlaamse bedrijven. Deze gedemonstreerde technieken en praktijken zijn gelinkt aan de negen specifieke doelstellingen.

De EIP-interventie werd, met succes, reeds opgenomen in vorige GLB-periode. De impact van EIP wordt via de interventie 3.17 verder vergroot door het instrument nog laagdrempeliger te maken en meer bottom-up waarbij landbouwers nog meer als initiatiefnemers optreden. Bijgevolg wordt er nog meer ingezet op samenwerking als instrument voor verschillende problematieken. EIP staat garant voor een multidisciplinaire aanpak waarbij innovatie gestimuleerd wordt door samenwerking tussen onderzoek en praktijk. Een operationele groep bestaande uit verschillende actoren organiseren zich rond een concreet vraagstuk uit de praktijk om zo samen tot een innovatieve oplossing te komen. Via deze interventie wordt innovatie binnen de landouwsector gestimuleerd. De EIP-thema's worden per oproep bepaald en zijn afhankelijk van de noden die zich op dat moment stellen. Om geen innovatieve ideeën te laten verloren gaan, kan de oproep ook gedaan worden zonder het opleggen van thema's. De interventie speelt dus in hoofdzaak in op de horizontale doelstelling en specifieke doelstelling 3 maar draagt ook bij tot de acht andere specifieke doelstellingen. Via samenwerking kan er immers op een brede waaiers aan thema's en problematieken worden ingezet en wordt ketenpositie van de deelnemende landbouwers versterkt.

Innovatie is één van de zeven LEADER-principes en hier zal extra aandacht aan gegeven worden bij de uitvoering van de lokale ontwikkelingsstrategieën. Innovatieve oplossingen voor lokale uitdagingen en kansen vormen de basis van de interventie, waarbij innovatie kan gezocht worden in de activiteiten die ondersteund worden, de producten of diensten die ontwikkeld worden, maar ook in de manier waarop deze tot stand komen (nieuwe samenwerkingsverbanden,…). Om innovatie en kennisoverdracht te bevorderen zal de rol van de coördinator van de Plaatselijke Groep (PG) als animator en projectmakelaar voor zijn/haar LEADER-gebied versterkt worden. Er zal er meer aandacht zijn voor een evenwichtige samenstelling van de Plaatselijke Groep, met aandacht voor voldoende vertegenwoordiging van onafhankelijke experten, burgers en lokale ondernemers. Tevens zal in de methodiek voor projectbeoordeling innovatie als beoordelingscriterium een belangrijke rol innemen. Kennisoverdracht zal onder meer gestimuleerd worden via (grensoverschrijdende) samenwerking tussen LEADER-gebieden en via de organisatie van lerende netwerken door het GLB-netwerk en/of de beheersdienst.

Via het GLB Strategisch Plan wordt ook ingezet op innovatie door middel van de interventie VLIF 'Innovatieve investeringen' op landbouwbedrijven, zowel de groene investeringen (interventie 3.21), als de investering voor verdere verduurzaming (interventie 3.20). In deze interventies wordt er ingezet op de nood innovatie (inclusief digitalisering). Deze investeringssteun, die ook al in het Programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPO) 2014-2022 bestond, stimuleert pure vernieuwing op het landbouwbedrijf en vormt een aanvulling op de VLIF-investeringssteun voor productieve en niet-productieve investeringen. Via deze steunmaatregel worden innovatieve ideeën en concepten op het vlak van productie, verwerking en afzet van landbouwproducten gerealiseerd. Het betreft hier investeringen of prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector in Vlaanderen gerealiseerd worden. De verschillende investeringen hebben als gemeenschappelijk doel de innovatie in de Vlaamse landbouwsector ondersteunen. Daarnaast dragen deze investeringen ook bij aan de negen andere specifieke doelstellingen.

Ook in de sector bijenteelt wordt er aandacht besteed aan innovatie in de interventie ‘toegepast onderzoek’ (interventie 2.26). Zo wordt de samenwerking gestimuleerd tussen instanties gespecialiseerd in toegepast onderzoek rond de bijenhouderij. In het toegepast onderzoek wordt de focus gelegd op de thema’s die van belang zijn voor de Vlaamse imkerij.

Ten slotte wordt er in de operationele programma’s groenten en fruit aandacht besteed aan innovatie via verschillende interventies . Zo wordt er aandacht besteed aan innovatie binnen de producentenorganisaties door het ondersteunen van onderzoek op verschillende gebieden zoals emissies, afval, digitalisering, watergebruik,… Maar ook via andere interventies wordt er bijgedragen, zo zijn er verschillende actie op vlak van digitalisering in de sector. Dit kan bijvoorbeeld op het niveau van productieplanning en afzet.

Er wordt dus een geheel aan interventies, gebaseerd op verschillende interventietypes, gebruikt om innovatie en digitalisering binnen de landbouwsector te stimuleren. Naast kennis- en adviesacties in de vorm van opleidingen, adviezen en demonstratieprojecten, worden er ook, via EIP, samenwerkingen gesteund met het doel om innovatieve oplossingen te creëren die een antwoord zijn op actuele vraagstukken in de sector. Daarnaast kan een landbouwer gesteund worden bij innovatieve investeringen waarvoor via andere kanalen geen steun wordt gegeven. Het hoofddoel van al deze interventies is steeds innovatie maar er wordt ook bijgedragen ook bij aan verschillende andere specifieke doelstellingen.

Naast de hiervoor vermelde interventies, dragen er ook een aantal andere interventies indirect bij tot de specifieke doelstelling. Deze interventies vormen een aanvulling binnen de doelstelling op het aanbod dat gecreëerd wordt bij de interventies met een directe bijdrage. De bijdragen van deze interventies worden in meer detail besproken in de afzonderlijke maatregelfiches in hoofdstuk 5.

2.1 XCO 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 XCO.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	Streefwaarde
R.1 CU PR - Verbetering van prestaties door kennis en innovatie Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren	365.013,00
R.2 CU - Koppeling van advies- en kennissystemen Aantal adviseurs waarvoor steun wordt ontvangen en die in de kennis- en innovatiesystemen voor de landbouw (AKIS) moeten worden geïntegreerd	3.600,00
R.3 CU - Digitalisering van de landbouw Percentage boerderijen dat GLB-steun voor digitale landbouwtechnologie ontvangt	80,71 %
R.9 CU PR - Modernisering van landbouwbedrijven Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie	35,40 %
R.28 CU - Milieu- of klimaatgerelateerde prestaties door kennis en innovatie Aantal	187.842,00

personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren	
R.40 CU - Slimme transitie van de plattelandseconomie Aantal ondersteunde "slimme dorpen"-strategieën	89,00

Motivering van de streefcijfers en gerelateerde mijlpalen

Bovenstaande targets vloeien voort uit de nodenanalyse en zijn bijgesteld op basis van de realistische haalbaarheid binnen de beschikbare middelen voor het GLB Strategisch Plan en de voorgestelde interventies.

De nood rond kennisdeling binnen deze specifieke doelstelling wordt gecapteerd in drie resultaatindicatoren. Het verbeteren van prestaties door kennis en innovatie (R.1), de koppeling van advies – en kennissystemen (R.2) en het verbeteren van milieu – en klimaatgerelateerde prestaties door kennisdeling (R.28). Gebaseerd op historische data uit PDPO III en de noden rond kennisdeling wordt als doelstelling beoogd dat 365 013 personen tegen 2029 kunnen deelnemen aan opleidingen, advies of andere kennisacties ondersteund door het GLB. 207 998 Personen hiervan volgen dan specifiek een opleiding, advies of kennisactie rond de thema's milieu en klimaat. Het gaat hier niet om unieke personen. Er kan deelgenomen worden aan verschillende acties doorheen de ganse programmaperiode. Daarom worden er ook verschillende soorten kennis – en adviesacties georganiseerd. Dit via de interventies 3.13 en 3.14 'Vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies', 3.16 'Projectoproep innovatie in kader van EIP', 3.12 'Demonstratieprojecten' en de operationele programma's groenten en fruit (interventie 2.1).

Het versterken van het AKIS-systeem zal ook ondersteund worden via het GLB. Dit draagt immers bij tot een verbeterde dienstverlening op vlak van kennisdeling. Er wordt beoogd om tegen 2029 3 600 adviseurs te betrekken. Net zoals bij R.1 en R.28 gaat het hier niet om een uniek cijfer. Adviseurs kunnen deelnemen aan verschillende activiteiten, dit leidt immers tot een verhoogde versterking. Dit wordt gerealiseerd via de interventies 3.14 'Aanbodgestuurde vorming en advies', 3.12 'Demonstratieprojecten' en 3.16 'Projectoproep innovatie in kader van EIP'. Aan al deze interventies kunnen adviseurs deelnemen om hun kennis te versterken en de integratie in AKIS te versterken.

Innovatie en het digitaliseren van de landbouw blijft een belangrijke nood in de Vlaamse landbouwsector. Dit kan zowel via investeringen als via kennis – en adviesacties. In totaal voorzien we dat 80,71% van de landbouwbedrijven zal inzetten op digitalisering. Volgende interventies dragen bij tot de streefwaarde van R.3:

3.12 'Demonstratieprojecten' (ca. 16% van de waarde), 3.13 'Vorming en advies op maat – vraaggestuurd' (ca. 22 % van de waarde), 3.14 'Vorming en advies op maat - aanbodgestuurd' (ca. 60% van de waarde) en 3.22 'VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven' (ca. 2 % van de waarde).

In dit cijfer werd rekening gehouden met de dubbeltelling bij investeringen. Een landbouwbedrijf kan dus meerdere investeringen maken rond digitalisering en digitale landbouwtechnologieën (3.22 VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven) maar zal slechts één maal meegeteld worden. Voor de kennis – en adviesacties (3.12 Demonstratieprojecten, 3.13 en 14 Vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies op maat) kan de dubbeltelling niet vermeden worden. Een landbouwbedrijf kan dus meerdere kennis – en adviesacties volgen en zal dan ook meerdere keren worden meegeteld. Hiermee werd rekening gehouden bij het bepalen van de streefwaarde.

De modernisering van landbouwbedrijven (R.9) geeft ook weer hoe er via het GLB wordt ingezet op de horizontale doelstelling en de nood digitalisering en innovatie. Tegen 2029 wordt er als doelstelling gesteld dat zo'n 35,40% van de Vlaamse landbouwbedrijven (of 8.255 bedrijven) een investering uitvoert voor de modernisatie van het bedrijf. Om deze doelstelling te behalen worden verschillende interventies gepland; VLIF innovatieve investeringen (3.20 en 3.21), VLIF productieve investeringen (3.22, 3.23 en

3.24) en de Operationele programma's groenten en fruit (2.1). Verder wordt er via LEADER ingezet op de slimme transitie van de plattelandseconomie (R.40). De doelstelling wordt vastgelegd op 89 gesteunde strategieën tegen 2029. De bijdrage van LEADER is ingeschat op basis van de doelstellingen in de goedgekeurde LOS-en (Lokale Ontwikkelingsstrategie) opgesteld door de LAG (Lokale Actiegroep).

2.1 XCO 9 Motivering van de financiële toewijzing

Elke producentenorganisatie (PO) krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO's. Het totale budget is afhankelijk van de productie van het voorgaande jaar. Een gedeelte van het jaarlijkse budget dat een PO ter beschikking heeft kan gebruikt worden voor onder meer opleidingen, adviezen en andere vormingsactiviteiten. De geplande uitgaves en acties worden verduidelijkt in het operationeel programma dat de PO jaarlijks opstelt. Dit programma moet ook worden goedgekeurd.

Voor het nationale bijenteeltprogramma ligt het totale budget vast. Op basis van de meest recente strategie werd een inschatting gemaakt voor de verdeling van het budget over de verschillende interventies. Deze strategie werd recent aangepast en wordt in grote mate verder gezet. Onder meer de interventie technische bijstand en toegepast onderzoek dragen bij aan de horizontale doelstelling.

Voor de interventie EIP wordt het steunbedrag per project verhoogd ten opzichte van PDPO 2014-2022 op basis van de ervaringen uit het verleden. De totale financiële allocatie is gebaseerd op de verhoogde ambities rond innovatie, het verhoogde steunbedrag per project en de gemiddelde bedragen uit de vorige periode. Voor de interventie demonstratieprojecten werd een gelijkaardige methodiek gevolgd. Ook hier is het steunbedrag verhoogd ten opzichte van PDPO 2014-2022. Dit om ervoor te zorgen dat er voldoende projecten worden ingediend aan een breed scala aan thema's. Het budget is gebaseerd op dit verhoogde steunbedrag en het aantal projecten dat we jaarlijks willen selecteren.

Via de interventies vorming en advies vraaggestuurd en aanbodgestuurd wordt er steun verleend aan opleidingen, adviezen, waarnemings– en waarschuwingssystemen en andere kennisacties. In het vraaggestuurde luik wordt er gewerkt met vouchers waarbij er ook een eigen bijdrage is van de landbouwer. De landbouwer kiest zelf waarover het advies of de opleiding gaat. De vouchers worden nadien vergoed aan de dienstverlener. Bij de aanbodgestuurde interventie wordt er een oproep gelanceerd voor het indienen van een vormingsaanbod. Beide interventies zorgen dus voor een combinatie van top-down en bottom-up. Voor beide interventies werd er budget voorzien om voldoende landbouwers te bereiken om zo de doelstelling te behalen. Op basis van het aantal te bereiken landbouwers, het bedrag aan vouchers en de gemiddelde kost voor verschillende vormen van vorming en het waarnemings- en waarschuwingssysteem, werd het budget bepaald.

Voor de VLIF (productieve en innovatieve) investeringen werd er vertrokken van de historische data uit PDPO 2014-2022 voor het bepalen van het gemiddelde eenheidsbedrag per investering. Hierbij werden de wijzigingen aan steunpercentages in rekening gebracht. Op basis van de doelstellingen werd ingeschat hoeveel landbouwbedrijven we trachten en kunnen bereiken. Aan de hand van het steunbedrag, aantal bedrijven en de geschatte output werd dan het totale budget bepaald.

Voor LEADER wordt er een gemiddeld budget vastgelegd per LAG . Het totale budget voor de LEADER interventie is hoger dan in PDPO 2014-2022, er wordt echter verwacht dat er 14 lokale ontwikkelingsstrategieën worden uitgevoerd. Dit zijn er meer in vergelijking met het vorige programma. De LAG's bepalen zelf welk gedeelte van het budget naar kennisdeling en innovatie gaat. De bijdrage van LEADER aan de resultaatindicatoren is ingeschat op basis van de doelstellingen in de goedgekeurde LOS-en opgesteld door de LAG.

2.2 Contextindicatoren en andere waarden die worden gebruikt voor de berekening van doelen

Contextindicatoren (PMEK-code)	Uitgangswaarde	Uitgangsjaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar	Motivering/Opmerkingen	Gegevensbron
C.01 Totale plattelandsbevolking – voor Leader (R.38) (Persoon)	0,00	2018	1.962.216,00	2021	Nieuwe berekeningsmethodiek Op basis van de definitie in 4.7.2. werden de plattelandsgemeenten bepaald en daarna de totale plattelandsbevolking	Bron inwonersaantallen per gemeente: https://gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be/indicators/inwonersaantal
C.01b Totale plattelandsbevolking – voor diensten en infrastructuur (R.41) (Persoon)	0,00	2018	1.962.216,00	2021	Nieuwe berekeningsmethodiek	Bron inwonersaantallen per gemeente: https://gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be/indicators/inwonersaantal
C.05 Totaal bosareaal (Hectare)	169.600,00	2018	140.729,00	2019	Cijfers op Vlaams niveau en meer up-to-date beschikbaar	https://www.natuurenbos.be/beleid-wetgeving/natuurbeheer/bosinventaris/resultaten
C.12 Totaal aantal landbouwbedrijven (Landbouwbedrijf)	23.980,00	2018	23.318,00	2019	Meer up-to-data data beschikbaar	Statbel 2019; https://statbel.fgov.be/nl/themas/landbouw-visserij/land-en-tuinbouwbedrijven#figures
C.17 Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG) (Hectare)	618.970,00	2018	621.702,00	2019	Meer up-to-date data beschikbaar	Statbel 2019; https://statbel.fgov.be/nl/themas/landbouw-visserij/land-en-tuinbouwbedrijven#figures
C.19 Totaal landbouwareaal en bosareaal in Natura 2000-gebieden (Hectare)	59.421,00	2018	166.322,00	2020	meer up-to-date data beschikbaar	Instituut voor natuur en bos onderzoek (INBO), 2021; https://www.vlaanderen.be/inbo/indicatoren/oppervlakte-natura-2000-gebied
C.23 Totaal aantal grootvee-eenheden (Grootvee-eenheden)	2.754.820,00	2018	2.843.594,09	2020	Meer up-to-date, precieze en complete data beschikbaar	VLM 2021: https://www.vlaanderen.be/publicaties/mestrapport
D.35 Totaal aantal aan de Commissie gemelde bijenkorven: gemiddelde van de laatste drie jaar dat beschikbaar was op het moment dat het plan werd opgesteld. (Bijenkorven)	34.690,00	2020				

2.3 Plan met streefcijfers

2.3.1 Overzichtstabel

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde
R.1 CU PR Verbetering van prestaties door kennis en innovatie Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren	SO8, XCO	6.788,00	47.688,00	113.186,00	177.186,00	241.741,00	305.796,00	365.013,00	365.013,00
R.2 CU Koppeling van advies- en kennissystemen Aantal adviseurs waarvoor steun wordt ontvangen en die in de kennis- en innovatiesystemen voor de landbouw (AKIS) moeten worden geïntegreerd	XCO	0,00	500,00	1.120,00	1.740,00	2.360,00	2.980,00	3.600,00	3.600,00
R.3 CU Digitalisering van de landbouw Percentage boerderijen dat GLB-steun voor digitale landbouwtechnologie ontvangt	SO2, XCO	1,94 %	11,97 %	25,66 %	39,49 %	53,25 %	67,03 %	80,71 %	80,71 %

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde
R.3 Teller: Aantal begunstigden van relevante betaalde steun		453,00 farm	2.792,00 farm	5.984,00 farm	9.209,00 farm	12.418,00 farm	15.630,00 farm	18.821,00 farm	18.821,00 farm
R.3 Noemer: Totaal aantal landbouwbedrijven		23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm
R.4 Koppeling van inkomenssteun aan normen en goede praktijken Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit	SO1, SO4, SO5, SO6		99,73 %	99,73 %	99,73 %	99,73 %	99,73 %		99,73 %
R.4 Teller: Aantal betaalde hectaren		0,00 ha	620.000,00 ha	620.000,00 ha	620.000,00 ha	620.000,00 ha	620.000,00 ha	0,00 ha	620.000,00 ha
R.4 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha
R.5 Risicobeheer Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund	SO1	0,00 %	12,01 %	12,01 %	12,01 %	12,01 %	12,01 %	0,00 %	12,01 %
R.5 Teller: Aantal boerderijen waarvoor relevante steun wordt ontvangen		0,00 farm	2.800,00 farm	2.800,00 farm	2.800,00 farm	2.800,00 farm	2.800,00 farm	0,00 farm	2.800,00 farm
R.5 Noemer: Totaal aantal landbouwbedrijven		23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm
R.6 [PR] Herverdeling naar kleinere landbouwbedrijven	SO1, SO4, SO5, SO6	0,00 %	101,50 %	101,50 %	101,50 %	101,50 %	101,50 %	0,00 %	101,50 %

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde
Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)									
R.6 Teller: Gemiddelde directe betaling/ha betaald aan begunstigden onder de gemiddelde omvang van landbouwbedrijven		0,00 EUR/ha	329,27 EUR/ha	329,27 EUR/ha	329,27 EUR/ha	329,27 EUR/ha	329,27 EUR/ha	0,00 EUR/ha	329,27 EUR/ha
R.6 Noemer: Gemiddelde directe betaling/ha betaald aan alle begunstigden			324,40 EUR/ha	324,40 EUR/ha	324,40 EUR/ha	324,40 EUR/ha	324,40 EUR/ha		324,40 EUR/ha
R.8 Steunverlening gericht op landbouwbedrijven in specifieke sectoren Aandeel boerderijen dat gekoppelde inkomenssteun ter verbetering van het concurrentievermogen, de duurzaamheid of de kwaliteit ontvangt	SO1		11,79 %	11,58 %	11,36 %	11,15 %	10,94 %		10,94 %
R.8 Teller: Aantal begunstigden van gekoppelde inkomenssteun		0,00 farm	2.750,00 farm	2.700,00 farm	2.650,00 farm	2.600,00 farm	2.550,00 farm	0,00 farm	2.550,00 farm
R.8 Noemer: Totaal aantal landbouwbedrijven		23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm
R.9 [CU PR] Modernisering van landbouwbedrijven Aandeel landbouwers dat	SO2, SO3, SO4, XCO	0,00 %	10,16 %	14,24 %	21,13 %	26,45 %	31,86 %	35,40 %	35,40 %

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde
investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie									
R.9 Teller: Aantal begunstigden dat relevante steun ontvangt		0,00 farm	2.369,00 farm	3.321,00 farm	4.927,00 farm	6.167,00 farm	7.430,00 farm	8.255,00 farm	8.255,00 farm
R.9 Noemer: Totaal aantal landbouwbedrijven		23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm
R.10 [CU PR] Betere organisatie van de voorzieningsketen Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen	SO2, SO3, SO4, SO5, SO8, SO9	0,00 %	18,71 %	23,78 %	24,05 %	24,31 %	24,64 %	24,90 %	24,90 %
R.10 Teller: Aantal begunstigden van relevante steun		0,00 farm	4.363,00 farm	5.546,00 farm	5.607,00 farm	5.669,00 farm	5.746,00 farm	5.807,00 farm	5.807,00 farm
R.10 Noemer: Totaal aantal landbouwbedrijven		23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm
R.11 /Groenten en fruit Concentratie van het aanbod Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele	SO2, SO3, SO4, SO5, SO8, SO9	0,00 %	108,73 %	108,73 %	108,73 %	108,73 %	108,73 %	108,73 %	108,73 %

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde
programma's in bepaalde sectoren									
R.11 Teller: Totale waarde van de afgezette productie door Po's met operationele programma's		0,00 EUR	1.350.000.000,00 EUR	1.350.000.000,00 EUR	1.350.000.000,00 EUR	1.350.000.000,00 EUR	1.350.000.000,00 EUR	1.350.000.000,00 EUR	1.350.000.000,00 EUR
R.11 Noemer: Totale productiewaarde van betrokken sectoren		1.241.600.000,00 EUR	1.241.600.000,00 EUR	1.241.600.000,00 EUR	1.241.600.000,00 EUR	1.241.600.000,00 EUR	1.241.600.000,00 EUR	1.241.600.000,00 EUR	1.241.600.000,00 EUR
R.12 Aanpassing aan klimaatverandering Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter verbetering van de aanpassing aan het klimaat	SO4		31,78 %	32,00 %	32,19 %	32,37 %	36,80 %		36,80 %
R.12 Teller: Aantal betaalde hectaren		0,00 ha	197.582,00 ha	198.938,00 ha	200.121,00 ha	201.271,00 ha	228.763,00 ha	0,00 ha	228.763,00 ha
R.12 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha
R.13 [PR] Verlaging van emissies in de veehouderijsector Aandeel grootvee-eenheden (GVE) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de reductie van emissies van broeikasgassen en/of ammoniak, met inbegrip van mestbeheer	SO4	0,00 %	2,81 %	2,81 %	2,81 %	2,81 %	2,81 %	0,00 %	2,81 %
R.13 Teller: Aantal grootvee-		0,00 LU	80.000,00 LU	80.000,00 LU	80.000,00 LU	80.000,00 LU	80.000,00 LU	0,00 LU	80.000,00 LU

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde
eenheden waarvoor een betaling is verricht									
R.13 Noemer: Totaal aantal grootvee-eenheden		2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU
R.14 [PR] Koolstofopslag in bodems en biomassa Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om emissies te beperken, koolstofopslag te behouden en/of te verbeteren (met inbegrip van blijvend grasland, blijvende teelten met blijvende groene bedekking, landbouwgrond in wetlands en veengebied)	SO4, SO5		23,98 %	24,18 %	24,36 %	24,54 %	27,87 %		27,87 %
R.14 Teller: Aantal betaalde hectaren		0,00 ha	149.062,00 ha	150.329,00 ha	151.466,00 ha	152.578,00 ha	173.246,00 ha	0,00 ha	173.246,00 ha
R.14 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha
R.15 [CU] Hernieuwbare energie uit land- en bosbouw en uit andere hernieuwbare bronnen Ondersteunde investeringen in productiecapaciteit voor hernieuwbare energie, onder meer uit biologische	SO4, SO5	0,00 MW	0,89 MW	2,12 MW	3,35 MW	4,64 MW	5,87 MW	6,30 MW	6,30 MW

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde
bronnen (in MW)									
R.16 [CU] Klimaatgerelateerde investeringen Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen	SO2, SO4	0,00 %	1,85 %	4,14 %	8,02 %	11,26 %	14,70 %	17,55 %	17,55 %
R.16 Teller: Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen		0,00 farm	432,00 farm	966,00 farm	1.869,00 farm	2.626,00 farm	3.428,00 farm	4.092,00 farm	4.092,00 farm
R.16 Noemer: Totaal aantal landbouwbedrijven		23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm
R.17 [CU PR] Bebost land Areaal met steun voor bebossing en herstel van boslandbouw, met inbegrip van uitsplitsing	SO4, SO5, SO6	0,00 ha	39,74 ha	96,62 ha	157,24 ha	218,87 ha	288,99 ha	359,11 ha	359,11 ha
R.19 [PR] Verbetering en bescherming van de bodem Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG)	SO4, SO5, SO6		16,73 %	16,89 %	17,05 %	17,21 %	19,34 %		19,34 %

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde
vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)									
R.19 Teller: Aantal betaalde hectaren		0,00 ha	104.000,00 ha	105.000,00 ha	106.000,00 ha	107.000,00 ha	120.260,00 ha	0,00 ha	120.260,00 ha
R.19 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha
R.20 [PR] Verbetering van de luchtkwaliteit Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de emissie van ammoniak te verminderen	SO4, SO5, SO6	0,00 %	3,14 %	3,15 %	1,34 %	1,34 %	3,13 %	0,00 %	3,13 %
R.20 Teller: Aantal betaalde hectaren		0,00 ha	19.537,51 ha	19.569,75 ha	8.319,75 ha	8.319,75 ha	19.463,33 ha	0,00 ha	19.463,33 ha
R.20 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha
R.21 [PR] Bescherming van de waterkwaliteit Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder	SO5, SO6	0,00 %	18,45 %	18,56 %	18,70 %	19,93 %	25,00 %	0,00 %	25,00 %

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde
ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen									
R.21 Teller: Aantal betaalde hectaren		0,00 ha	114.709,00 ha	115.387,50 ha	116.238,00 ha	123.922,40 ha	155.425,50 ha	0,00 ha	155.425,50 ha
R.21 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha
R.22 [PR] Duurzaam nutriëntenbeheer Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer	SO5, SO6	0,00 %	33,56 %	33,56 %	31,15 %	31,15 %	36,51 %	0,00 %	36,51 %
R.22 Teller: Aantal betaalde hectaren		0,00 ha	208.650,00 ha	208.650,00 ha	193.650,00 ha	193.650,00 ha	227.002,00 ha	0,00 ha	227.002,00 ha
R.22 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha
R.24 [PR] Duurzaam en verminderd gebruik van pesticiden Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de	SO5, SO6, SO9	0,00 %	8,68 %	9,12 %	9,58 %	10,64 %	13,53 %	0,00 %	13,53 %

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde
risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden									
R.24 Teller: Aantal betaalde hectaren		0,00 ha	53.949,00 ha	56.688,00 ha	59.574,00 ha	66.140,00 ha	84.138,00 ha	0,00 ha	84.138,00 ha
R.24 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha
R.25 Milieuprestatie in de veehouderijsector Percentage grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de ecologische duurzaamheid te verbeteren	SO4, SO5, SO6		0,18 %	0,18 %	0,18 %	0,18 %	0,18 %		0,18 %
R.25 Teller: Aantal grootvee-eenheden waarvoor een betaling is verricht		0,00 LU	5.050,00 LU	5.050,00 LU	5.050,00 LU	5.050,00 LU	5.050,00 LU	0,00 LU	5.050,00 LU
R.25 Noemer: Totaal aantal grootvee-eenheden		2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU
R.26 [CU] Investeringen in verband met natuurlijke hulpbronnen Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen	SO2, SO4, SO5	0,00 %	2,37 %	4,07 %	7,38 %	10,51 %	14,12 %	17,57 %	17,57 %
R.26 Teller: Aantal boerderijen dat relevante steun ontvangt		0,00 farm	553,00 farm	949,00 farm	1.721,00 farm	2.450,00 farm	3.292,00 farm	4.097,00 farm	4.097,00 farm
R.26 Noemer: Totaal aantal		23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde
landbouwbedrijven									
R.27 [CU] Milieu-/klimaatgerelateerde prestaties door investering in landelijke gebieden Aantal verrichtingen dat bijdraagt aan doelstellingen inzake milieuduurzaamheid en matiging van en aanpassing aan klimaatverandering in plattelandsgebieden	SO5, SO6, SO8	0,00	0,00	97,00	232,00	396,00	586,00	759,00	759,00
R.28 [CU] Milieu- of klimaatgerelateerde prestaties door kennis en innovatie Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren	SO4, SO5, SO6, XCO	3.394,00	19.946,00	54.855,00	88.964,00	123.552,00	157.989,00	187.842,00	187.842,00
R.29 [PR] Ontwikkeling van biologische landbouw Percentage oppervlakte	SO4, SO5, SO6, SO9	0,00 %	1,64 %	1,86 %	2,13 %	3,18 %	5,00 %	0,00 %	5,00 %

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde
cultuurgrond (OCG) dat door het GLB wordt ondersteund ten behoeve van biologische landbouw, met een uitsplitsing tussen voortzetting van of omschakeling naar biologische landbouw									
R.29 Teller: Aantal betaalde hectaren		0,00 ha	10.178,00 ha	11.535,00 ha	13.236,00 ha	19.757,00 ha	31.085,00 ha	0,00 ha	31.085,00 ha
R.29 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha
R.31 [PR] Instandhouding van habitats en soorten Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter ondersteuning van biodiversiteitsbehoud en -herstel, met inbegrip van landbouwpraktijken met een hoge natuurwaarde	SO6	0,00 %	4,53 %	5,11 %	4,52 %	5,92 %	9,55 %	0,00 %	9,55 %
R.31 Teller: Aantal betaalde hectaren		0,00 ha	28.157,00 ha	31.764,00 ha	28.099,00 ha	36.786,00 ha	59.399,00 ha	0,00 ha	59.399,00 ha
R.31 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha
R.32 [CU] Investeringen in verband met biodiversiteit Percentage	SO5, SO6	0,00 %	0,75 %	1,62 %	3,01 %	4,37 %	5,76 %	7,03 %	7,03 %

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde
landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan biodiversiteit									
R.32 Teller: Aantal boerderijen dat relevante steun ontvangt		0,00 farm	174,00 farm	378,00 farm	701,00 farm	1.019,00 farm	1.342,00 farm	1.640,00 farm	1.640,00 farm
R.32 Noemer: Totaal aantal landbouwbedrijven		23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm	23.318,00 farm
R.33 Verbetering van het Natura 2000-beheer Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen	SO4, SO5, SO6		9,03 %	9,39 %	9,74 %	10,08 %	11,82 %		11,82 %
R.33 Teller: Ha met relevante toezeggingen over Natura 2000-gebieden			15.023,00 ha	15.617,00 ha	16.206,00 ha	16.765,00 ha	19.667,00 ha		19.667,00 ha
R.33 Noemer: Totaal landbouwareaal en bosareaal in Natura 2000-gebieden		166.322,00 ha	166.322,00 ha	166.322,00 ha	166.322,00 ha	166.322,00 ha	166.322,00 ha	166.322,00 ha	166.322,00 ha
R.34 PR Behoud van landschapselementen Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor het beheer van landschapselementen, met inbegrip van hagen en bomen	SO6	0,00 %	0,03 %	0,04 %	0,05 %	0,06 %	0,07 %	0,00 %	0,07 %
R.34 Teller: Oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend		0,00 ha	195,50 ha	254,25 ha	324,50 ha	385,75 ha	458,21 ha	0,00 ha	458,21 ha

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde
onder ondersteunde verbintenissen voor het beheer van landschapselementen, met inbegrip van hagen en bomen									
R.34 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha	621.702,00 ha
R.36 CU PR Generatievernieuwing Aantal jonge landbouwers dat een landbouwbedrijf kan starten dankzij steun van het GLB, uitgesplitst naar geslacht	SO7	0,00	950,00	1.145,00	1.340,00	1.535,00	1.665,00	1.665,00	1.665,00
R.37 CU Groei en banen in plattelandsgebieden Nieuwe banen in door het GLB ondersteunde projecten	SO7, SO8	0,00	960,00	1.173,53	1.391,23	1.607,93	1.763,80	1.776,50	1.776,50
R.38 CU Dekking van LEADER Aandeel van de plattelandsbevolking dat valt onder een plaatselijke ontwikkelingsstrategie	SO8		81,59 %	81,59 %	81,59 %	81,59 %	81,59 %	81,59 %	81,59 %
R.38 Teller: Onder plaatselijke actiegroepen vallende landelijke bevolking, gefinancierd via Leader tijdens de programmaperiode		0,00 person	1.600.938,00 person	1.600.938,00 person	1.600.938,00 person	1.600.938,00 person	1.600.938,00 person	1.600.938,00 person	1.600.938,00 person
R.38 Noemer: Totale plattelandsbevolking – voor Leader (R.38)		1.962.216,00 person	1.962.216,00 person	1.962.216,00 person	1.962.216,00 person	1.962.216,00 person	1.962.216,00 person	1.962.216,00 person	1.962.216,00 person
R.39 CU Ontwikkeling	SO2, SO3,	0,00	4,00	65,00	145,00	232,00	338,00	423,00	423,00

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde
van de rurale economie Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven	SO4, SO8, SO9								
R.40 CU Slimme transitie van de plattelandseconomie Aantal ondersteunde “slimme dorpen”-strategieën	SO8, XCO	0,00	0,00	13,00	31,00	49,00	71,00	89,00	89,00
R.41 CU PR Aansluiting van het platteland van Europa Aandeel van de plattelandsbevolking dat betere toegang tot diensten en infrastructuur door GLB-steun geniet	SO8	0,00 %	0,00 %	0,38 %	0,89 %	1,40 %	2,04 %	2,55 %	2,55 %
R.41 Teller: Plattelandsbevolking die profiteert van relevante verbeteringen		0,00 person	0,00 person	7.506,00 person	17.513,00 person	27.520,00 person	40.030,00 person	50.037,00 person	50.037,00 person
R.41 Noemer: Totale plattelandsbevolking – voor diensten en infrastructuur (R.41)		1.962.216,00 person	1.962.216,00 person	1.962.216,00 person	1.962.216,00 person	1.962.216,00 person	1.962.216,00 person	1.962.216,00 person	1.962.216,00 person
R.42 CU Bevordering van sociale inclusie Aantal personen dat onder ondersteunde projecten voor sociale inclusie valt	SO8	0,00	0,00	20.930,00	48.836,00	76.742,00	111.625,00	139.531,00	139.531,00
R.43 PR Beperking van	SO9	0,00 %	5,20 %	5,20 %	5,20 %	5,20 %	5,20 %		5,20 %

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde
het gebruik van antimicrobiële middelen Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter beperking van het gebruik van antimicrobiële stoffen (preventie/reductie)									
R.43 Teller: Aantal grootvee-eenheden waarvoor een betaling is verricht		0,00 LU	148.000,00 LU	148.000,00 LU	148.000,00 LU	148.000,00 LU	148.000,00 LU		148.000,00 LU
R.43 Noemer: Totaal aantal grootvee-eenheden		2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU
R.44 [PR] Verbetering van dierenwelzijn Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter verbetering van dierenwelzijn	SO2, SO9	0,00 %	1,78 %	0,44 %	1,29 %	2,16 %	3,02 %	3,78 %	3,78 %
R.44 Teller: Aantal grootvee-eenheden waarvoor een betaling is verricht		0,00 LU	50.753,00 LU	12.424,00 LU	36.812,00 LU	61.405,00 LU	85.747,00 LU	107.588,00 LU	107.588,00 LU
R.44 Noemer: Totaal aantal grootvee-eenheden		2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU	2.843.594,09 LU

2.3.2 Geplande interventies en output met een rechtstreeks en duidelijk verband met resultaatindicatoren

Zie de tabel in de SFC2021-app

2.3.3 Samenhang met en bijdrage van het strategisch GLB-plan aan de EU-streefdoelen voor 2030 die zijn vastgesteld in de "van boer tot bord"-strategie en de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030

De landenspecifieke aanbevelingen die de Europese Commissie op 18 december 2020 maakte aan België sluiten aan bij de geformuleerde noden (zie hoger in dit hoofdstuk) en ook doorheen het GLB-SP wordt hiernaar verwezen.

De Green Deal doelen tegen 2030 betreffen beleidsdoelen op Europees niveau. Ze zijn niet direct door te vertalen naar streefdoelen op lidstaatniveau. Het GLB kan mee een bijdrage leveren aan deze Europese beleidsdoelen en uiteraard zal ook het Vlaams GLB Strategisch Plan hiertoe zijn steentje bijdragen. Hieronder wordt een overzicht gegeven per Europese Green Deal doelstelling.

50% vermindering van het nutriëntenverlies zonder verslechtering van de vruchtbaarheid van de bodem. Het gebruik van meststoffen zal hierdoor tegen 2030 met ten minste 20 % verminderd zijn.

De Nitraatrichtlijn (91/676/EEG) wordt geïmplementeerd in het Mestdecreet (oorspronkelijk vastgesteld in 1991, sindsdien meermaals (grondig) gewijzigd). Deze wetgeving heeft als doel verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen te verminderen en verdere verontreiniging te voorkomen. Een streefwaarde voor de gemiddelde nitraatconcentratie per afstroomzone van 18 mg nitraat/l voor oppervlaktewater wordt vooropgesteld op langere termijn. Het MAP voorziet via de bijhorende wetgeving in specifieke doelstellingen.

Ook het akkoord rond de Programmatorische Aanpak Stikstof (PAS), het systeem van nutriëntenemissierechten (NER) en het vergunningsbeleid pakken de problematiek van nutriëntenverliezen aan.

Onder hoofdstuk 2.1 ('Behoefteonderzoek en interventiestrategie'), meer bepaald onder de rubriek 'Motivering voor het besluit de in kaart gebrachte behoeften niet aan te pakken in het strategisch GLB-plan of ze gedeeltelijk aan te pakken' staan deze instrumenten toegelicht bij nood N07 (met doorverwijzing vanuit nood N11).

Het Vlaams GLB-SP zet eveneens in op het beperken van nutriëntenverliezen en de reductie van het mestgebruik. Het plan legt via de conditionaliteit randvoorwaarden op met betrekking tot bufferstroken langs waterlopen (GLMC 4) en beheerseisen die voortvloeien uit de nitraatrichtlijn. Zo moeten landbouwers bijvoorbeeld de opslagvoorwaarden van meststoffen op landbouwgrond, de uitrijregeling en het verbod op mestspreiding langs waterlopen naleven.

Ook zijn er een aantal ecoregelingen (Pijler 1) en agromilieu-klimaatmaatregelen (Pijler 2) die de verminderde bemesting van gras- en bouwland ondersteunen.

In het MER (milieu-effectenrapport) wordt geschat dat de areaalgebonden steunmaatregelen in het GLB-SP zullen leiden tot een vermeden stikstofinput van ca. 35 miljoen kg N over de gehele planperiode indien alle vooropgestelde targets gehaald worden. De grootste bijdrage in deze berekening wordt geleverd door de ecoregelingen 'Ecologisch beheerd grasland' en 'Voortzetting van biologische landbouw'. Verder leveren ook de ecoregeling 'Bufferstroken', de beheersovereenkomsten 'Bufferen en Verbinden' en 'Soortenbescherming' en de ecoregelingen en agromilieu-klimaatmaatregelen 'Teelt van (meerjarige) milieu-, biodiversiteits- of klimaatvriendelijke gewassen', 'Gewasrotatie met leguminosen', en 'Omschakeling naar biologische landbouw' een belangrijke bijdrage.

De ecoregelingen 'Organisch koolstofgehalte bodem in bouwland' en 'Teelttechnische erosiebestrijdende technieken' dragen dan weer bij aan het behoud en het verbeteren van de bodemvruchtbaarheid.

Via steun voor productieve en innovatieve investeringen worden landbouwers binnen het GLB gestimuleerd om te investeren in materiaal of constructies die nutriëntenverlies tegengaan. Er is vorming en advies op maat voorzien voor landbouwers, en ook demonstratieprojecten of EIP- projecten kunnen bijdragen tot oordeelkundig mestgebruik, mestverwerking, mestopslag…

10 % van het landbouwareaal met diversiteitsrijke landschapselementen.

Vlaanderen wil de bescherming van de biodiversiteit versterken.

Het Soortenbesluit van 15 mei 2009 voorziet in een verdere bescherming van wilde zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, ongewervelde dieren, planten, korstmossen en zwammen en biedt de mogelijkheid om soortenbeschermingsprogramma's (SBP) vast te stellen om die positieve trend te versterken en versnellen.

Bijkomend is er steun voorzien in het kader van de natuurbeheerplannen en zijn er soortenbeschermingsprogramma's en managementplannen voor Natura 2000-gebieden (met instandhoudingsdoelstellingen) opgemaakt. Het Natura 2000-netwerk bestaat in Vlaanderen uit 24 vogelrichtlijngebieden en 38 habitatrichtlijngebieden. Deze gebieden kunnen zowel op publiek als privéland liggen en de initiatieven binnen deze gebieden moeten passen binnen Natura-2000. Meer dan 12% van de totale oppervlakte in Vlaanderen is deel van het Natura 2000-netwerk. Hiervan was 66.300 hectare in landbouwgebruik aangegeven in de eenmalige perceelsregistratie.

Het agrobeheercentrum Boerennatuur wil landbouwers helpen om zo efficiënt mogelijk op beheerovereenkomsten in te tekenen. Ze willen kansen uitbouwen in Vlaanderen voor landbouw, natuur en landschap. Ze organiseren land- en tuinbouwers om op het terrein gebiedsgericht samen te werken in agrobeheergroepen (ABG) rond agrarisch landschaps-, natuur-, bodem- en/of waterbeheer. Momenteel zijn er al meer dan dertig ABG actief in Vlaanderen rond een ruime waaier van thema's. Ook de Regionale Landschappen spelen een belangrijke rol bij de ondersteuning van projecten rond landbouw, natuur en landschap. Vanuit beide organisaties lopen onder meer projecten rond akkervogels en het beheer van kleine landschapselementen.

Ook draagt het Vlaams GLB-SP bij aan de doelstellingen via de conditionaliteit: enerzijds moet de landbouwer via GLMC 8a een minimumaandeel van zijn areaal voorzien voor niet-productieve elementen; anderzijds is de landbouwer gebonden aan de wettelijke voorwaarden voor wijzigen van landschapselementen (GLMC 8b), het verbod op snoeien van heggen en bomen in de vogelbroedperiode (GLMC 8b) en het verbod op omzetten en ploegen van ecologisch kwetsbaar blijvend grasland (GLMC9). Ook gelden er beheerseisen die voortvloeien uit de habitat- en vogelrichtlijn.

De conditionaliteit (GLMC 8a) legt op dat er minimumaandeel van 3 of 4 % aan niet-productief areaal moet zijn bij de deelnemende bedrijven. Uit de doorrekening blijkt dat dit betekent dat bij deelname van alle bedrijven die in 2014-2022 directe inkomenssteun ontvingen, er 12.784 ha bijkomende niet-productieve elementen zouden moeten aangegeven worden als de bedrijven voor de optie 4 % niet-productieve elementen kiezen en 9.360 ha als de bedrijven voor de 3% niet-productieve elementen kiezen. Uit de verzamelaanvraag blijkt dat in 2021 het aandeel niet-productief areaal in het totaal subsidiabel areaal bij landbouwers met pijler 1 steun ongeveer 1,3% bedraagt. Een opschaling naar 3 of 4 % van het bouwland betreft bijgevolg meer dan een verdubbeling waardoor gesteld kan worden dat het GLB-SP een belangrijke bijdrage levert aan deze doelstelling.

Een heel belangrijke randopmerking hierbij is dat dit geen compleet beeld geeft van de situatie in Vlaanderen. Deze berekening is immers gebeurd op basis van de beschikbare gegevens uit de verzamelaanvraag. In deze cijfers zijn bijvoorbeeld akkerranden, bomenrijen, groepen van bomen, poelen en houtkanten beperkt tot die elementen die de landbouwer wenst te gebruiken om te voldoen aan zijn verplichtingen rond ecologisch aandachtsgebied of vrijwillig of in het kader van een beheerovereenkomst aangeeft. Voor bufferstroken en grachten zijn de cijfers beperkt tot de elementen die potentieel in aanmerking komen voor ecologisch aandachtsgebied (aangrenzend aan of gelegen op bouwland) en al dan niet daarvoor geselecteerd werden door de landbouwer.

Naast de verplichte conditionaliteit, bevat het GLB-SP ook nog vrijwillige maatregelen die het landbouwareaal met diversiteitsrijke landschapselementen verhogen.

Zo bevat het GLB-SP drie types beheerovereenkomsten (gebiedsgerichte agromilieu-klimaatmaatregelen) die inspelen op de soortenbeschermingsprogramma's en ook diversiteitsrijke landschapselementen volop stimuleren.

- Beheerovereenkomst voor bufferen van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen of het creëren van ecologische verbindingen
- Beheerovereenkomst voor bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten
- Beheerovereenkomst voor onderhoud van houtige kleine landschapselementen

De beheerovereenkomsten worden in vergelijking met PDPO III meer gebiedsgericht ingezet en

geoptimaliseerd i.f.v. de soortenbeschermingsprogramma's, waardoor het positief effect hiervan vergroot wordt.

Verder zijn er ecoregelingen of agromilieu-klimaatmaatregelen rond 'ecoteelten' (vb. faunavriendelijke teelten), 'bufferstroken' 'meerjarige bloemenstroken', 'onderhoud boslandbouwsystemen', 'ecologisch beheerd grasland' en bio-landbouw. Ook via de operationele programma's groenten en fruit wordt bijgedragen aan biodiverse landbouw.

Een maatregel die budgettair versterkt wordt in het nieuwe GLB zijn de niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaat, met name de steun voor de aanleg van hagen, heggen, houtkanten, bomenrijen en poelen. Voor hagen, heggen en houtkanten mag enkel gebruik gemaakt worden van streekeigen plantmateriaal en binnen Natura 2000 zelfs enkel autochtoon plantmateriaal.

Er wordt verwacht dat via de vermelde beheerovereenkomsten, ecoregelingen en agro-milieuklimaatmaatregelen 9,55% van het landbouwareaal zal inzetten op de instandhouding van habitats en soorten (resultaatindicator R.31) en dat 7% van de landbouwbedrijven investeringen zal doen die verband houden met de biodiversiteit (resultaatindicator R.32), zonder rekening te houden met investeringen in ammoniakemissiearme systemen (in Vlaanderen belangrijk in kader van stikstofdepositie in natuurgebieden).

Ook hier geldt weer de belangrijke randopmerking dat dit maar een deel van het beeld weergeeft. Niet alle diversiteitsrijke landschapselementen zitten hierin vervat. Enerzijds omvat de resultaatindicator R.31 niet de aanleg van landschapselementen (gezien dit geen areaalgebonden maatregel is). Anderzijds leggen veel landbouwers landschapselementen aan, of onderhouden ze, zonder daar steun voor aan te vragen.

Daarnaast zijn er ook interventies die indirect bijdragen of interventies waarbinnen bepaalde projecten ook zeker een effect zullen hebben op de biodiversiteit Voorbeelden zijn: Projectoproep i.k.v. EIP, Demonstratieprojecten, opleidingen en advies.

Ook ondersteunt het GLB-SP biodiversiteitsdoelen buiten de landbouw, via de interventies "Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden" en via LEADER. Bij deze laatste vormt 'biodiversiteit en landschapskwaliteit' één van de drie prioritaire thema's.

25 % van de landbouwgrond van de EU voor biologische landbouw.

De afgelopen 15 jaar groeide het aantal biologische landbouwbedrijven gestaag en in 2020 werd een totaalaantal van 593 bedrijven gerapporteerd die onder controle staan voor biologische productie. In vergelijking met 2006 is dit een stijging met ruim 150%. De totale bio-oppervlakte groeide sinds 2006 met 180% tot een areaal van 9.124 hectare.

Vlaanderen zet dan ook sterk in op biologische landbouw en dat komt tot uiting in de ambities die zijn opgenomen in het Strategisch Plan Biologische Landbouw 2018-2022. Daarin wordt ingezet op meer en betere biolandbouw door de focus nog sterker op de landbouwer zelf te leggen. Omschakeling naar en de verderzetting van biolandbouw worden ondersteund en aangemoedigd via een sterke focus op onderzoek en innovatie. Op die manier kunnen we ervoor zorgen dat biolandbouwers zich kunnen versterken in hun bedrijfsvoering en toekomstgericht kunnen groeien. Daarnaast is het plan ook gericht op de versterking van de ketenwerking via bioclusters – doelgerichte zones waarbinnen diverse actoren worden samengebracht om een lokale dynamiek te ontwikkelen voor de groei van de biosector. Biologische boeren, als ambassadeurs voor bio, nemen de omschakelaars en startende boeren mee op sleeptouw via bedrijfsbezoeken, infosessies, netwerkmomenten... Er zijn dan ook doelgerichte werkings- en projectsubsidies voorzien voor organisaties die actief zijn in de biosector en meewerken aan onder andere kennisdeling en onderzoek. Het plan legt bovendien de focus op biolandbouw en agro-ecologie in het landbouwonderwijs zodat studenten een geïnformeerde keuze kunnen maken.

Het Vlaams strategisch plan bio 2023-2027 biedt, samen met de bio-maatregelen in het GLB-SP, het Vlaamse antwoord op het 'EU Action plan on organic farming'. In het najaar 2022 zal het ontwerp-plan voorliggen op de strategische stuurgroep bio met oog op lancering tegen 2023.

Financieel worden nieuwe biolandbouwers ondersteund door het Vlaams GLB-SP. Via de agromilieu-klimaatmaatregel 'Omschakeling biologische landbouw' worden landbouwers gestimuleerd om over te schakelen naar de biologische productiemethode. Via de ecoregeling 'Voortzetting biologische landbouw' kunnen de bio-landbouwers jaarlijks een vergoeding krijgen, waarbij zij ook (meer dan in de periode 2014-2022) toegang hebben tot andere ecoregelingen en agromilieu-klimaatmaatregelen. Met deze interventies wordt tegen 2027 12.925 ha in voortzetting en 18.159,72 ha in omschakeling beoogd; dit is

een groei van meer dan 200% tov het eerste jaar van het GLB-SP (2023).

Ook wordt er steun voorzien voor de opstart of omschakeling naar vernieuwende duurzame verdienmodellen. Een project met focus op omschakeling naar biolandbouw behoort tot de mogelijkheid om geselecteerd te worden zeker als het vernieuwend is op Vlaams niveau. Investeringen die typisch zijn voor de biolandbouw krijgen bovendien een hoger percentage VLIF-steun het gaat hierbij om stallen waarbinnen minsten tot vijf jaar na eindbetaling geproduceerd wordt onder lastenboek bio.

50 % vermindering van de verkoop van antimicrobiële stoffen voor landbouwhuisdieren en de aquacultuur.

Ondanks het feit dat de verkoop van antimicrobiële stoffen in België reeds onder het EU-gemiddelde ligt en een dalende trend vertoont, wordt er ingezet op de verdere reductie ervan. Het Belgisch Antibioticaconvenant 2021-2024 voorziet in maatregelen ter bestrijding van antibioticaresistentie in de dierlijke sector. Daarin is onder andere een reductie van 65% van het totale antibioticumgebruik en een reductie van 75% van het gebruik van de met antibiotica gemedicineerde voeders opgenomen (beiden ten opzichte van referentiejaar 2011). De diervoedersector zelf streeft er tegen 2023 zelfs naar antibiotica in gemedicineerde voeders volledig uit te faseren. Daarnaast voorziet het plan in diersoortspecifieke reductiedoelstellingen op bedrijfsniveau, maximum 1% alarmgebruikers en maximaal gebruik van 1 mg colistine per kg biomassa. Het convenant maakt deel uit van het bredere Belgische actieplan 'One Health'.

In de AMCRA 2024 worden de strategische doelstellingen met betrekking tot het antibioticumgebruik en resistentiebeleid bij dieren in België tussen 2021 en 2024 beschreven (AMCRA | Visie 2024). Concreet worden 4 doelstellingen naar voren geschoven:

1. Diersoortspecifieke grenswaarden op bedrijfsniveau en maximum 1% alarmgebruikers tegen 2024
2. Het totaal antibioticumgebruik bij dieren in België evolueert naar het mediaangebruik in Europa tegen 2024
3. Maximaal gebruik van colistine is 1 mg/kg biomassa tegen 2024.
4. Reductie van met antibiotica gemedicineerde voeders met 75% ten opzichte van 2011

Ook binnen het Vlaams GLB-SP worden landbouwers ondersteund bij het reduceren van hun antibioticumgebruik via opleiding en advies, demonstratie- en EIP-projecten. Bovendien wordt er binnen Pijler 2 een nieuwe steunmaatregel voorzien om landbouwers verder aan te moedigen minder antibiotica te gebruiken. Ook wordt via de VLIF-steun voor productieve investeringen bepaalde sanitaire investeringen aangemoedigd (vb. overdrukventilatie, waardoor de ziektedruk van verminderen).

50 % vermindering van het totale gebruik en risico van chemische pesticiden en van het gebruik van nog gevaarlijkere pesticiden.

Het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik 2018-2022 voorziet in een groot aantal richtlijnen voor de gebruikers van pesticiden om de risico's die erdoor veroorzaakt worden zoveel mogelijk te beperken. Zo worden gebruikers voortdurend bijgeschoold en kunnen enkel land- en tuinbouwers met een fytolicentie gebruik maken van professionele gewasbeschermingsmiddelen (na het volgen van verschillende opleidingen). Verder wordt er binnen vorming en advies op maat rond de toepassing van IPM voorzien. Ook technische maatregelen, zoals het verplicht gebruik van driftreducerende spuitdoppen, zijn in het plan opgenomen en helpen de risico's beperken. Verschillende van die investeringen worden via het VLIF financieel ondersteund.

In de periode 2011-2019 daalde het risico verbonden aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in België reeds met 35%. De komende jaren wordt er verder ingezet op een blijvende daling.

In het kader van het Nationaal Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik 2023-2027 (NAPAN) zal de federale overheid, in samenwerking met de deelstaten, een scorebord opstellen dat toelaat het toezicht op en de evaluatie van risico's die verbonden zijn aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen beter in te schatten en het nemen van maatregelen ter beperking van die risico's te vergemakkelijken. Bovendien zullen gebruikers via Fytoweb naar minder risicovolle producten geleid worden. Het verhogen van het aanbod van minder risicovolle producten worden overigens gestimuleerd via een versnelde procedure voor het op de markt brengen ervan.

Vlaanderen maakt tevens een Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik 2023-2027 op.

In PDPO III werd al ingezet op de vermindering van het gebruik van en de milieudruk door gewasbeschermingsmiddelen door agromilieumaatregelen aan te bieden die daarop inspelen. In de periode

2016 tot 2020 bedroeg het jaarlijkse areaal van de agromilieumaatregel mechanische onkruidbestrijding minimaal 1.627 ha (2019) en maximaal 1.925 ha (2016) en bij de agromilieumaatregel verwarringstechniek in de fruitteelt bedroeg dit minimaal 7.602 ha (2020) en maximaal 7.781 ha (2016). Ook via de opgelegde thema's bij de oproepen voor de maatregel demonstatieprojecten werd er hier aandacht aan besteed. In 2018 en 2020 was IPM bijvoorbeeld een thema bij een aantal geselecteerde demonstratieprojecten en in 2019 werden er projecten geselecteerd rond mechanische onkruidbestrijding. Het VLIF heeft in de periode 2015-2020 al voor bijna 12,9 miljoen euro steun geselecteerd rond het thema biodiversiteit waarin gewasbescherming de voornaamste rol speelt met investeringen zoals geavanceerde spuitmachines of andere machines voor een duurzame gewasbescherming.

Het nieuwe GLB-SP gaat verder op hetzelfde elan en voorziet een uitgebreid pakket aan maatregelen die het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen moeten verminderen of de gevolgen van het gebruik moeten milderen. Binnen de conditionaliteit zijn landbouwer gebonden aan de aanleg van bufferstroken langs waterlopen (GLMC 4) en aan de beheerseisen RBE 7 en 8.

Verder zijn er een aantal ecoregelingen en agromilieu-klimaatmaatregelen die ook rechtstreeks inspelen op gewasbescherming. Er wordt verwacht dat via de ecoregelingen 'Precisielandbouw' (toedienen van o.a. gewasbeschermingsmiddelen op basis van GPS gestuurde machines), 'Mechanische onkruidbestrijding', de beheersovereenkomsten en de bio-hectarepremies 12,85% van het landbouwareaal zal inzetten op verminderd gebruik van pesticiden (resultaatindicator R. 24).

Andere voorbeelden die ook bijdragen aan een duurzamere gewasbescherming zijn: de ecoregelingen 'Ecologisch beheerd grasland' (met beperkende voorwaarden rond gebruik van gewasbeschermingsmiddelen), 'Bufferstroken', 'Teelttechnische erosiebestrijdende technieken' (reductie van afspoeling en het verlies aan inputs), 'en AMKM 'Meerjarige bloemenstroken' (minder behandelingen met gewasbeschermingsmiddelen noodzakelijk). Belangrijk zijn de interventies Gewasrotatie' en 'Ecoteelten', die via het teeltplan of gewaskeuze bijdragen tot een lagere noodzaak aan gewasbescherming.

In het Milieu-effectenrapport (MER) werd berekend dat via de areaalgebonden interventies van het GLB-SP ca. 1 miljoen actieve stof kan vermeden worden over de hele planperiode. Meer dan de helft hiervan wordt toegeschreven aan de biologische landbouw.

Naast verschillende areaalgebonden interventies, worden ook diverse project-, investerings- of bedrijfssteunmaatregelen voorzien met als doel de duurzame ontwikkeling en efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen te stimuleren. Voorbeelden zijn de interventies 'VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf', VLIF productieve investeringen , VLIF innovatieve investeringen, …

Ook via vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies, demonstratieprojecten en Projectoproep innovatie i.k.v. EIP wordt ingezet op duurzame gewasbescherming. Specifiek zal ook het systeem van Waarnemingen en Waarschuwingen gestimuleerd worden, waarbij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen gerichter (en beperkter) kan ingezet worden.

Ten slotte wordt er via de operationele programma's groenten en fruit ook ingezet op deze doelstelling.

Volgens het Milieu-effectenrapport (MER) zal het Vlaams GLB-plan naar schatting leiden tot een vermeden gewasbeschermingsmiddelengebruik van ca. 1 miljoen kg actieve stof over de gehele planperiode. In deze berekening dragen vooral de biologische landbouw en de beheerovereenkomsten 'Bufferen en Verbinden' en 'Soorten-bescherming' bij. In vergelijking met het voortzetten van PDPO III heeft het GLB-plan de potentie om meer dan het dubbele bij te dragen.

100 % toegang tot snel breedbandinternet in plattelandsgebieden tegen 2025.

De dekkingsgraad van de vaste breedband van ten minste 30 Mbps bedraagt reeds 99,7 % van de Belgische bevolking. Voor Vlaanderen ligt dat percentage zelfs nog hoger. Ook de Vlaamse plattelandsgebieden hebben dus een quasi volledige dekkingsgraad. De Europese Commissie nam deze doelstelling dan ook niet over in haar specifieke aanbevelingen voor België.

Vlaanderen wil de uitrol van 5G versnellen, en zoveel mogelijk burgers en bedrijven toegang geven tot de technologie. Daarbij hoort een extra inspanning in de 50% dunst bevolkte gebieden. Tegen 2025 moeten grote steden en transportcorridors gedekt zijn. Tegen 2030 moet 5G het hele grondgebied bestrijken.

3 Samenhang van de strategie en complementariteit

3.1 Overzicht van de architectuur van het strategisch GLB-plan op het gebied van milieu en klimaat

3.1.1 Een beschrijving van de algehele bijdrage van conditionaliteit aan de specifieke milieu- en klimaatgerichte doelstellingen als vastgelegd in artikel 6, lid 1, punten d), e) en f)

Doorheen het Vlaams Strategisch GLB-plan zal in het brede steunmaatregelenpakket een groene architectuur verweven worden met als basis de volgende drie pijlers: conditionaliteit, ecoregelingen en agromilieu- en klimaatverbintenissen. De groene architectuur wordt ook ondersteund door maatregelen op vlak van innovatie, niet-productieve en productieve investeringen, kennisdeling en advies, samenwerking, gekoppelde steun, …

De conditionaliteit is opgebouwd uit enerzijds beheerseisen voortvloeiend uit Europese verordeningen en richtlijnen met betrekking tot klimaat en milieu, volksgezondheid, diergezondheid, gezondheid van planten en dierenwelzijn, en anderzijds normen voor het in goede landbouw- en milieuconditie (GLMC) houden van landbouwgrond volgens de thema's klimaatverandering, water, bodem, biodiversiteit en landschap. Landbouwers die deelnemen aan dier- of areaalgebonden GLB-steunregelingen onderwerpen zich aan de conditionaliteit. In die zin draagt de conditionaliteit bij tot de doelstellingen opgesomd in punt d, e en f van artikel 6 lid 1.

Meer details over de invulling van de verschillende conditionaliteit-normen en hun bijdrage aan de specifieke GLB doelstellingen SpD d, e en f zijn raadpleegbaar onder hoofdstuk 3.10.

3.1.2 Overzicht van de complementariteit tussen de relevante basisvoorwaarden, als bedoeld in artikel 31, lid 5, en artikel 70, lid 3, de conditionaliteit en de verschillende interventies die zijn gericht op de milieu- en klimaatgerelateerde doelstellingen

Hieronder wordt per thema aangegeven welke conditionaliteitsvoorwaarden een relevante baseline vormen voor welke GLB-interventies. In de beschrijving van de interventies zelf (hoofdstuk 5) staat meer informatie over de relevante baseline.

Klimaatverandering (SpD d)

GLMC 1 (instandhouding van blijvend grasland) is een relevante baseline voor de ecoregeling 'Meerjarig grasland' en de agromilieu-klimaatmaatregel 'Van tijdelijk naar blijvend grasland'.

GLMC 2 (minimum bescherming van watergebieden en veengebieden) vormt niet direct een relevante basisvoorwaarde voor een interventie.

GLMC 3 (verbod op verbranden van stoppels) is een relevante baseline voor de ecoregeling 'Bodem organisch koolstofgehalte'.

Daarnaast zijn er uiteraard heel wat interventies die inspelen op het klimaat, maar niet direct een GLMC 1, 2 of 3 als baseline hebben. Deze interventies staan opgesomd in hoofdstuk 2, onder SpD d.

Water (SpD e)

GLMC 4 (aanleg bufferstroken langs waterlopen) is een relevante baseline voor de ecoregelingen 'Bufferstroken' en 'Mechanische onkruidbestrijding'.

De beheereisen RBE 1 (Kaderrichtlijn water) en RBE 2 (nitraatrichtlijn) vormen een relevante baseline voor de ecoregelingen 'Bufferstroken' en 'Precisielandbouw 1.0'.

RBE 2 is ook een relevante baseline voor ecoregelingen 'Ecologisch grasland' en 'Bodem organisch koolstofgehalte', actie 2.

RBE 7 (Verordening (EG) nr. 1107/2009) en RBE 8 (Europese richtlijn 2009/128 betreffende een duurzaam gebruik van pesticiden) dragen ook bij tot de waterkwaliteit. RBE 7 en RBE 8 zijn een relevante

baseline voor de ecoregeling ‘Precisielandbouw 1.0’. De verplichte toepassing van IPM (Integrated Pest Management) volgens de Europese richtlijn 2009/128 is een relevante baseline voor de agromilieu-klimaatmaatregel ‘Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt’.

Daarnaast zijn er heel wat interventies die inspelen op de waterkwaliteit, maar niet direct GLMC 4 of RBE 1 of 2 als relevante baseline hebben. Deze interventies staan opgesomd in hoofdstuk 2, onder SpD e.

Bodem (SpD e)

GLMC 7 (gewasrotatie op bouwland) is een relevante baseline voor de ecoregeling ‘Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen' en voor de ecoregeling ‘Gewasrotatie’.

Daarnaast zijn er heel wat interventies die inspelen op de bodemkwaliteit en -erosie, maar niet direct GLMC 5, 6 of 7 als relevante baseline hebben. Deze interventies staan opgesomd in hoofdstuk 2, onder SpD e.

Biodiversiteit (SpD f)

GLMC 8 a (aandeel niet productieve elementen) is een relevante baseline voor de beheerovereenkomsten ‘Bufferen van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen of het creëren van ecologische verbindingen’ en de beheerovereenkomsten ‘ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten’

GLMC 8 b (behoud landschapselementen) is een relevante baseline voor de beheerovereenkomst ‘Bufferen van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen of het creëren van ecologische verbindingen’ en de beheerovereenkomst ‘Onderhoud van kleine houtige landschapselementen’.

GLMC 8 c (verbod op snoeien tijdens vogelbroedperiode) is ook een relevante baseline voor de beheerovereenkomst ‘onderhoud van kleine houtige landschapselementen’ en voor de agromilieu-klimaatmaatregel ‘onderhoud boslandbouwsystemen’.

De overige GLMC’s en RBE’s m.b.t. biodiversiteit zijn niet direct een relevante baseline voor de GLB-interventies.

Ook hier zijn er heel wat interventies die inspelen op biodiversiteit, maar niet direct GLMC 9 of 10, of beheereisen RBE 3 (vogelrichtlijn) en 4 (habitatrichtlijn) als relevante baseline hebben. Deze interventies staan opgesomd in hoofdstuk 2, onder SpD f.

Tabel relatie tussen GLMC8 en ecoregelingen (ER)/agromilieu- en klimaatmaatregelen (AMKM) voor vestigen van biodiversiteitselementen

Legende:

- : naast respecteren van de GLMC-norm in het kader van de conditionaliteit is er geen interactie met de interventie

+ : de naleving van de GLMC-norm is een baseline voor de interventie

++: het object van de interventie komt niet in aanmerking als niet-productief areaal/element om te voldoen aan het minimumaandeel zoals bepaald onder GLMC 8a

	GLMC 8a Minimumaandeel NPE	GLMC 8b Behoud landschapselementen	GLMC 8c Snoeiverbod tijdens broedseizoen	GLMC 8d Voorkomen invasieve planten
1.5. Meerjarig grasland (ER)	-	-	-	-
1.6.-actie 1. Ecologisch beheerd grasland (ER) - ecologisch beheer	-	-	-	-
1.6.-actie 2. Ecologisch beheerd	-	-	-	-

grasland (ER) - top up begrazing				
3.1. Van tijdelijk naar blijvend grasland (AMKM)	-	-	-	-
1.8.-actie 1. Ecoteelten - Eenjarige eiwitteelten	-	-	-	-
1.8.-actie 2. Ecoteelten - Eenjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu	-	-	-	-
1.8.-actie 3. Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - zomergraan/voorjaarsbraak	-	-	-	-
1.8.-actie 3. Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - faunamengsel	-	-	-	-
1.8.-actie 4. Ecoteelten - Faunavriendelijke nateelten	-	-	-	-
3.2.-actie 1. Ecoteelten - meerjarige eiwitteelten	-	-	-	-
3.2.-actie 2. Ecoteelten - meerjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu	-	-	-	-
1.10.-actie 1. Bufferstroken (ER) - grasstrook erosie	-	-	-	-
1.10.-actie 2a. Bufferstroken (ER) - Grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen	++	-	-	-
1.10.-actie 2b. Bufferstroken (ER) - Grasbufferstrook langs waterlopen	++	-	-	-

1.10.-actie 3. Bufferstroken (ER) - Bufferstrook plus - Graskruidenmengsel	++	-	-	-
1.10.-actie 4. Bufferstroken (ER) - Bufferstrook plus - bloemenmengsel	++	-	-	-
3.5.-actie 1. Meerjarige bloemenstrook fruitteelt (AMKM) - tussen bomenrijen	-	-	-	-
3.5.-actie 2. Meerjarige bloemenstrook fruitteelt (AMKM) - aan de rand	++	-	-	-
3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)	-	-	+	-
3.8.-Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden				
3.8.-actie 1. Akkerrand	++	+	-	-
3.8.-actie 2. Kruidenrijke akkerrand 15 juni	++	+	-	-
3.8.-actie 3. Kruidenrijke akkerrand 15 juli - volledig maaien	++	+	-	-
3.8.-actie 4. Kruidenrijke akkerrand 15 juli - gefaseerd maaien	++	+	-	-
3.8.-actie 5. Kruidenrijke akkerrand 15 juli- gefaseerd klepelen	++	+	-	-
3.8.-actie 6. Bloemenakker	++	-	-	-
3.9 - Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen				
3.9.-actie 1. Jaarlijks snoeien	-	+	+	-
3.9.-actie 2. Afzetten en/of terugsnoeien 25%	-	+	+	-
3.9.-actie 3. Afzetten en/of terugsnoeien 50%	-	+	+	-
3.9.-actie 4. Hoofdzakelijk	-	+	+	-

afzetten 75%				
3.9. actie 5. Hoofdzakelijk terugsnoeien 75%	-	+	+	-
3.9.-actie 6. Knotten	-	+	+	-
3.10.-Beheerovereenkomsten soortenbescherming				
3.10.-actie 1. faunavoedselgewas	++	-	-	-
3.10.-actie 2. Faunarand	++	-	-	-
3.10.-actie 3. Fauna-akkerland	++	-	-	-
3.10.-actie 4. Fauna-akkerland luzerne	++	-	-	-
3.10.-actie 5. Fauna - luzernehooiland	++	-	-	-
3.10.-actie 6. Faunagrasland-rustperiode 22 juni	-	-	-	-
3.10.-actie 7. Faunagrasland-rustperiode 22 juni_plasdras	-	-	-	-
3.10.-actie 8. Faunagrasland-rustperiode 15 juli	-	-	-	-
3.10.-actie 9. Botanisch grasland - in stand houden-graskruidenmix	-	-	-	-
3.10.-actie 10. Botanisch grasland - in stand houden-bloemenrijk grasland	-	-	-	-
3.10.-actie 11. Botanisch grasland - ontwikkelen-raaigras	-	-	-	-
3.10.-actie 12. Botanisch grasland - ontwikkelen-grassenmix	-	-	-	-
3.10.-actie 13. Botanisch grasland - ontwikkelen-dominant grasland	-	-	-	-

3.1.3 Verklaring van de wijze waarop de in artikel 105 bedoelde grotere algehele bijdrage moet worden bereikt

Binnen Pijler 1 is de conditionaliteit en daardoor de basis voor de rechtstreekse betalingen verhoogd. Zo

worden de drie vergroeningselementen uit de periode 2014-2022 (behoud blijvend grasland, gewasdiversificatie en ecologisch aandachtsgebied) geïntegreerd in de conditionaliteit waarbij de verplichtingen voor de landbouwer verstrengd worden op een aantal punten, zoals de verplichting om aan gewasrotatie te doen (GLMC 7) in plaats van gewasdiversificatie en het verplicht aanhouden van niet-productieve elementen en arealen (GLMC 8a) terwijl voor de invulling van ecologisch aandachtsgebied de landbouwer de vrije keuze had tussen zowel productieve als niet-productieve elementen en arealen. GLMC 8a legt een minimumaandeel aan niet-productief areaal op bij de deelnemende bedrijven. In het MER (milieu-effectenrapport) werd berekend dat indien alle bedrijven die in de periode 2014-2020 GLB-subsidies hadden, ook zouden deelnemen aan het GLB-plan, er 12.784 ha bijkomende niet-productieve elementen zouden moeten aangegeven worden als de bedrijven voor de optie 4 % niet-productieve elementen kiezen en 9.360 ha als de bedrijven voor de 3% niet-productieve elementen kiezen. Dit is dus duidelijk een grotere bijdrage aan milieu en biodiversiteit t.o.v. de periode 2014-2020.

Bovendien legt Vlaanderen voor de GLMC 1 (behoud blijvend grasland) de lat hoger dan de Europese invulling en dan de vorige programmaperiode: nu zal in Vlaanderen de ratio blijvend grasland t.o.v. het referentiejaar maximaal 3% (in plaats van 5%) mogen dalen. Ook zal Vlaanderen naast de GLMC 9 een nieuwe GLMC 10 voorzien met dezelfde hoofddoelstelling als GLMC 9 (Bescherming van habitats en soorten), waarbij een verbod geldt op het omzetten en ploegen van blijvend grasland dat is aangewezen als ecologisch kwetsbaar blijvend grasland buiten Natura 2000-gebieden.

Bovenop de verhoogde conditionaliteit, wordt 25% van het budget voor rechtstreekse betalingen voorbehouden voor vrijwillige ecoregelingen, die verder gaan dan de verhoogde conditionaliteit. Dit is nieuw ten opzichte van de periode 2014-2022. Er is een breed pallet aan acties. Er zijn maatregelen om het meerjarig aanhouden van blijvend grasland verder te bevorderen en/of grasland ecologisch te beheren, maatregelen om de bodemkwaliteit te verbeteren (door o.a. aanvoer van organisch koolstof, gewasrotatie, teelttechnische erosiebestrijding…), om bufferstroken aan te leggen, het voedermanagement van het vee aan te passen voor lagere enterische emissies, ... Door dit brede scala aan ecoregelingen wordt iedere landbouwer, ongeacht de typologie van zijn/haar bedrijf, gestimuleerd om de inspanningen voor milieu en klimaat te verhogen. Het éénjarig karakter van ecoregelingen moet drempelverlagend werken.

De ecoregelingen worden aangevuld met meerjarige agromilieu en –klimaatmaatregelen (AMKM) en beheerovereenkomsten in pijler 2. Dit zijn verbintenissen die inzetten op specifiek beheer in het kader van biodiversiteit, onderhoud van kleine landschapselementen en boslandbouwsystemen, bufferstroken en bloemenstroken, behoud lokale rassen van landbouwdieren, …

Het totaalpakket aan vrijwillige areaal- en diergebonden maatregelen (ecoregelingen en AMKM) die inspelen op klimaat, milieu, biodiversiteit en landschap wordt dus sterk uitgebreid: 327 miljoen euro aan Europese middelen wordt voor deze maatregelen ingezet in de periode 2023-2027 (tov 98 miljoen in de periode 2014-2022 (9 jaar), exclusief herstelfonds). Als we kijken naar de totale Europese en Vlaamse middelen voorziet het GLB-SP 390 miljoen euro aan vrijwillige areaal-en diergebonden maatregelen; dit is 78 miljoen euro per jaar. Dit is een viervoud ten opzicht van de periode 2014-2022 waar het budget voor deze maatregelen 19,8 miljoen per jaar bedroeg (of 178 miljoen euro voor ganse periode, excl. Herstelfonds).

Het één op één vergelijken met de vorige programmaperiode op niveau van interventies is niet evident of relevant, wegens inhoudelijke verschillen. Ook dragen de meeste interventies direct en indirect bij tot meerdere noden of thema's. Zo dragen bijvoorbeeld interventies met oog op bodem of water ook bij tot een hogere biodiversiteit en omgekeerd.

Specifiek voor biodiversiteit wordt in de Tabel 1 hieronder een vergelijking gemaakt tussen de periode 2014-2022 en de periode 2023-2027 voor de areaalgebonden interventies. In Tabel 2 worden de andere vergelijkbare interventies vergeleken die direct inspelen op de biodiversiteit . Uit beide tabellen blijkt dat het GLB-SP aanzienlijker meer inzet op biodiversiteit ten opzichte van de periode 2014-2022.

Ook via de gekoppelde steun wordt de ambitie omhoog gestuwd. De gekoppelde steunregelingen uit de

periode 2014-2022 (met name de premie voor het behoud van de gespecialiseerde zoogkoehouderij en de premie voor vleeskalveren) worden stopgezet. Er wordt in een nieuwe regeling voor de gespecialiseerde vleesveehouderij voorzien waarbij de betrokken veehouders minstens moeten voldoen aan de instapvoorwaarden. Elk deelnemend bedrijf zal inspanningen moeten leveren op het vlak van duurzaam graslandbeheer en/of eigen ruwvoederproductie en -diversificatie, alsook met betrekking tot het behoud van het blijvend grasland op het bedrijf en de verplichte weidegang van de dieren. Minstens een deel van het areaal zal bijgevolg extensiever beheerd worden. Er wordt een degressief steunbedrag voor hogere aantallen dieren voorzien en is er een absolute beperking op het maximum aantal dieren dat in totaliteit kan vergoed worden. In het milieu-effectenrapport (MER) wordt dan ook gesteld dat een positief milieueffect verwacht wordt ten opzichte van de periode 2014-2022.

Binnen Pijler 2 worden volgende interventies integraal onder de specifieke doelstellingen d, e en f geprogrammeerd:

- Agromilieu- en klimaatverbintenissen
- VLIF 'Productieve investeringen' - groene investeringen
- VLIF 'Innovatieve investeringen' - groene innovatieve investeringen
- VLIF Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu- en klimaatdoelen
- VLIF 'Niet-productieve investeringen'
- Inrichting in Natura 2000 gebieden

Deze vertegenwoordigen maar liefst 52,35 % van het ELFPO-budget (regulier programma + getransfereerd Pijler 1 budget). Het aandeel van deze interventies is ook hoger in vergelijking met hun aandeel in PDPO III (44,5% van het totale ELFPO budget, exclusief Herstelfonds). **54,40%** van het toegekende ELFPO-bedrag is voorbehouden voor specifieke doelstellingen d, e, f en dierenwelzijn, conform art.93 van verordening (EU) 2021/2115. Dit omvat de hoger gemelde interventies en de interventies 3.11 'Reductie antibioticagebruik' en 3.24 'VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn'. Dit is een pak hoger dan de Europese verplichting van 35%. In PDPO III voorzag Vlaanderen een ringfencing van 42,17%.

Daarnaast dragen de Pijler 2-interventies LEADER (3.18 en 3.19) en 'VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf' (3.29) direct bij tot de specifieke doelstellingen d, e, f; maar mogen ze volgens artikel 93 van verordening (EU) 2021/2115 niet meegeteld worden in hoger vermelde berekening.

In Tabel 3 onderaan worden de voornaamste targetindicatoren uit PDPO III vergeleken met overeenkomstige resultaatindicatoren uit het GLB-plan. Enkel voor areaalgebonden maatregelen zijn er vergelijkbare indicatoren om PDPO III met het GLB-plan te vergelijken. Voor dier- en investeringsmaatregelen zijn de targetindicatoren (PDPO III) te verschillend van aard t.o.v. de resultaatindicatoren uit het GLB-plan, waardoor een correcte vergelijking niet mogelijk is.

Uit de tabel blijkt duidelijk dat de ambities van het GLB-plan een pak hoger liggen (mede dankzij de ecoregelingen).

In het MER (milieueffectenrapport) werden een aantal vergelijkingen gemaakt van de impact van het GLB-SP (op basis van de vooropgestelde targets) ten opzichte van de impact die zou bekomen zijn bij verderzetting van PDPO III tot 2027. Hieruit blijkt dat de verwachte impact van het GLB-SP aanzienlijk verder reikt ten opzichte van de verderzetting van PDPO III.

- Nutriëntengebruik: voor de areaalgebonden maatregelen zou het vermeden nutriëntengebruik bij verderzetting van PDPO III slechts 1/3 bedragen van de verwachte vermeden nutriëntengebruik die het GLB-SP beoogt.
- Gewasbescherming: voor de areaalgebonden maatregelen zou het vermeden gewasbeschermingsmiddelengebruik bij verderzetting van PDPO III meer dan de helft lager liggen

dan de verwachte waarden voor het GLB-plan.

- Koolstofopslag: voor de areaalgebonden maatregelen zou bij verderzetting van PDPO III de berekende koolstofopslag slechts een tiende zijn dan deze van het GLB-plan. Dit heeft vooral te maken met de verschillende nieuwe interventies om het (behoud van) blijvend grasland te stimuleren.
- Klimaat: voor de VLIF investeringssteun zou bij verderzetting van PDPO III slechts de helft van het energieverbruik vermeden (ten opzicht van de ingeschatte energiebesparing in het GLB-SP). Ook zou slechts de helft van de broeikasgasemissies vermeden worden.

De impact van het GLB berekenen op biodiversiteit is niet evident, wegens vele factoren waarvan dit afhangt. De landbouwsector kan zijn steentje bijdragen aan de kwaliteit van de habitats door de ammoniakemissies te verminderen. In de MER werd ingeschat dat de VLIF investeringssteun zou leiden tot een vermindering van 2435 ton uitstoot ammoniakuitstoot (cumulatief tegen einde planperiode). Ook dit is een hogere ambitie ten opzichte van het PDPO III (1.632 ton minder ammoniakuitstoot). Daarnaast berekende de MER ook de impact van GLMC 8a (zie hoger).

Daarnaast spelen de meeste andere maatregelen ook direct of indirect in op de specifieke doelstellingen d, e, f. :

- Binnen de maatregel LEADER is biodiversiteit een van de prioritaire thema's die in de lokale ontwikkelingsstrategieën kunnen opgenomen worden. LEADER draagt bijgevolg ook direct bij aan de specifieke doestelling f.
- Via de VLIF 'Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf' wordt de verduurzaming beoogd. Er is een direct effect op SpD e en een indirect effect op SpD d en f. De potentiële ecologische impact moet ingeval van opstart beter scoren dan het gemiddelde van de sector of ingeval van omschakeling een verbetering betekenen tegenover de initiële situatie. De maatregel zal dus intrinsiek tot vooruitgang leiden.
- De kennis- en adviesinterventies (EIP, demonstratieprojecten en vorming en advies) hebben een rechtstreekse invloed op de horizontale doelstelling. Echter, ze dragen ook bij tot het realiseren van de doelen op vlak van milieu- en klimaatperformantie. We streven ernaar dat ongeveer de helft van de landbouwers die deelneemt aan deze kennis- of adviesacties, dit doet rond het thema milieu en klimaat. In het PDPO III werd slechts 1/3 van het budget voor de kennis- en adviesacties voorzien voor de milieu- en klimaatprioriteiten. De nieuwe actie Waarnemings- en waarschuwingssystemen binnen de interventie 'aanbodgestuurde opleiding' zet in op het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, en dus op specifieke doelstelling e.
- Een aanzienlijk deel van VLIF 'Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten' draagt specifiek bij tot milieu en klimaat. Eerder dan projecten in kader van energiebesparing of waterbesparing (hiervoor bestaat ook Vlaamse subsidie buiten GLB) zullen vooral projecten bevoordeeld worden via de selectiecriteria die inzetten op het opwaarderen van reststromen (circulaire economie). Deze projecten kunnen immers ook leiden tot een opwaardering van de economische duurzaamheid van de primaire producenten wat ook een belangrijke doelstelling is van deze maatregel.
- Via de operationele programma's groenten en fruit wordt ook ingezet op deze doelstellingen. Via verschillende interventies wordt er in de sector bijgedragen aan de zorg voor water, bodem, klimaat... Daarnaast leiden deze ook tot een duurzamere landbouw. De productenorganisaties kunnen de volgende interventies opnemen in de operationele programma's binnen dit thema: investeringen in andere acties voor milieu, klimaat…, biologische en geïntegreerde productie en acties voor klimaatmitigatie en adaptatie. Daarnaast zorgt ook de interventie rond duurzaamheid en efficiëntie bij transport en opslag voor onder meer een efficiënter gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Conform art.50 lid 7 van de GLB-plan verordening 2021/2290 moet minstens 15% van de uitgaven van elk operationeel programma besteed worden aan acties rond milieu- of diervriendelijke praktijken of klimaat.

- De meeste interventies binnen de sector bijenteelt dragen bij tot het beschermen van de bijen. Zo wordt bij het herstel van het bijenbestand en de bestrijding van de Varroa-mijt en andere bedreigingen gefocust op het behoud en verbeteren van de bijenpopulatie. Via het toegepast onderzoek wordt er verder gekeken naar mogelijke oplossingen voor deze bedreigingen. Daarnaast wordt er ook steun gegeven voor technische bijstand waarin onder meer het honingbijen– en bijenteeltmanagement wordt geharmoniseerd waardoor het algemeen stressniveau bij de bijenpopulaties daalt.

De effectieve meerwaarde ten aanzien van het milieu of klimaat is voor deze interventies moeilijk te kwantificeren, vaak omdat de bijdragen op voorhand moeilijk te voorspellen zijn (vb. bij thematisch 'brede' maatregelen) of onrechtstreeks zijn (vb. bij kennis en advies).

Tabel 1: Biodiversiteit: vergelijking tussen de periode 2014-2022 en de periode 2023-2027, voor wat betreft areaalgebonden interventies.

	Periode 2014-2022	**Periode 2023-2027 (GLB-plan)**
Areaal	Uitbetaald areaal voor campagnejaar 2020: 9.321 hectare	Target 2027: 138.004 ha
Budget (EU + Vlaams) voor ganse periode	62,4 miljoen euro	242,7 miljoen euro
Budget (EU + Vlaams) per jaar	6,9 miljoen euro/jaar	48,5 miljoen euro/jaar
Welke (deel)interventies zijn meegenomen ?	De areaalgebonden interventies die geprogrammeerd zijn onder focusgebied 4A (*herstellen, in stand houden en versterken van biodiversiteit, met inbegrip van Natura 2000-gebieden, en in gebieden met natuurlijke of andere specifieke beperkingen, en van landbouw met een hoge natuurwaarde, alsook van de toestand van de Europese landschappen*).	De areaalgebonden interventies die volgens de interventielogica een directe link hebben met de nood N13 (*nood om biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur te versterken*), met uitzondering van de basisinkomenssteun.

Tabel 2: Biodiversiteit: vergelijking tussen de periode 2014-2022 en de periode 2023-2027, voor wat betreft budgettoewijzing van andere interventies.

Interventie	Budget (EU+Vlaams) Periode 2014-2022	Budget (EU+Vlaams) Periode 2023-2027 (GLB-SP)
Behoud lokale veerassen	0,8 miljoen euro/jaar	1,4 miljoen euro/jaar
Inrichting in Natura2000 en gebieden met hoge natuurwaarden	2,8 miljoen euro/jaar	3,3 miljoen euro/jaar
VLIF Niet-productieve investeringen	0,6 miljoen euro/jaar	3,0 miljoen euro/jaar

Tabel 3: Vergelijking tussen streefwaarden PDPO III versus GLB-Strategisch plan:

PDPO III periode 2014 - 2022 (excl. Herstelfonds)		**GLB-plan periode 2023-2027**	
Naam van de streefwaarde-indicator	**Streef-waarde 2023**	**Naam van de resultaatindicator**	**Streef-waarde 2027**
T9: % landbouwgrond onder beheerscontracten ter ondersteuning van de biodiversiteit en/of landschappen	1,96 %	R.31: Instandhouding van habitats en soorten (% gebruikt landbouwareaal vallend onder ondersteunde verbintenissen)	9,55 %
T10: % landbouwgrond onder beheerscontracten ter verbetering van het waterbeheer	4,68 %	R.21: Bescherming van de waterkwaliteit (% gebruikt landbouwareaal vallend onder ondersteunde verbintenissen)	25 %
T12: % landbouwgrond onder beheerscontracten ter verbetering van bodembeheer en/of ter voorkoming van bodemerosie	1,57 %	R.19: Verbetering en bescherming van de bodem (% gebruikt landbouwareaal vallend onder ondersteunde verbintenissen)	19,34%
T18: % landbouwgrond onder beheerscontracten gericht op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en/of ammoniak	2,88 %	R.20: Een betere luchtkwaliteit (% gebruikt landbouwareaal vallend onder ondersteunde verbintenissen om ammoniakemissies te verminderen)	3,13 %
T19: % landbouwgrond en bosgrond onder beheerscontracten die bijdragen aan koolstofvastlegging en -behoud	0,05 %	R.14: Koolstofopslag in bodems en biomassa (% gebruikt landbouwareaal vallend onder ondersteunde verbintenissen)	27,87 %

3.1.4 Toelichting op de manier waarop de architectuur van het strategisch GLB-plan op het gebied van milieu en klimaat moet bijdragen aan de reeds vastgestelde nationale langetermijnstreefcijfers die zijn opgenomen in of voortvloeien uit de in bijlage XI vermelde wetgevingsinstrumenten

De invulling van de in bijlage XIII opgenomen Europese wetgevingsinstrumenten staat opgenomen in hoofdstuk 2, onder de doelstellingen SpD d, e en f.

Klimaat

De uitdagingen voor klimaat zijn groot. Zoals aangegeven in de nodenanalyse in hoofdstuk 2 wordt een deel van de klimaatdoelstellingen bereikt via het regulerend beleid.

Binnen het GLB worden volgende stimulerende instrumenten aangereikt die de landbouwsector mee ondersteunen de klimaatdoelstellingen uit het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (VEKP) te halen.

- Reductie uitstoot broeikasgassen (Vlaams doel: -31.3% tegen 2030 (t.o.v. 2005) specifiek voor de Vlaamse landbouw en visserij). Het GLB helpt mee dit te realiseren via de interventies:

- Ecoregelingen en AMKM rond ecoteelten, in het bijzonder eiwitgewassen - veelal vlinderbloemigen. De lagere stikstofbehoefte van deze teelten, impliceert een lagere bemesting met kunstmest en zorgt ook voor een meer lokale eiwitproductie (minder soja-import).
- Ecologisch beheerd grasland: het verbod op het gebruik van kunstmest zorgt voor minder broeikasgasemissies afkomstig van bemesting en draagt ook indirect bij tot minder (energie-intensieve) productie van kunstmest.
- Precisielandbouw. Door het toepassen van precisielandbouw wordt de kunstmestgift gemiddeld verlaagd met 3 a 12 %, wat zorgt voor minder BKG-emissies uit de bodem door bemesting. Bovendien moeten de vermeden kunstmeststoffen niet aangemaakt worden, wat ook een milieu- en klimaatwinst is.
- VLIF productieve investeringen. Via de VLIF-duurzaamheidsdatabank wordt ex-post berekend welke reducties de investeringen gerealiseerd hebben. Zo werd berekend dat in de periode 2015-2019 voor alle uitbetaalde investeringen minimaal 96 kton CO2 equivalent gereduceerd werd tegenover de situatie dat deze investeringen niet zouden gebeurd zijn (minimaal omdat nog niet alle investeringen kwantitatief doorgerekend kunnen worden). In het nieuw GLB zal de reductie toenemen niet alleen omdat meer investeringen kwantitatief doorgerekend zullen kunnen worden maar ook omdat een deel van de klimaatinvesteringen aan een hoger subsidiepercentage dan huidig gesubsidieerd zullen worden. De verwachting hierbij is dat meer landbouwers gestimuleerd zullen worden om dergelijke investeringen uit te voeren. In het Milieu-effectenrapport (MER) werd berekend dat de VLIF-investeringssteun een belangrijke bijdrage kan leveren aan het halen van de oorspronkelijke reductiedoelstelling uit het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (-25% tegen 2030), en dat deze bijdrage ongeveer gelijk is aan de bijkomende reductie opgelegd in de visienota bijkomende maatregelen (-31,3% tegen 2030). De berekende bijdrage van het GLB aan het verminderen van de broeikasgasemissies omvat voor ruim 95% de energetische emissies (CO2-uitstoot). De verwachte bijdrage aan het reduceren van de niet-energetische broeikasgasemissies (uitstoot van methaan en lachgas gelinkt aan landbouwdieren) is volgens de berekeningen zeer beperkt, al kon het positief effect op de niet-energetische emissies van o.a. subsidies voor precisiebemesting en systemen met versnelde afvoer van mest naar een gesloten externe opslag hierbij niet berekend worden.
- VLIF innovatieve investeringen. Duurzaamheid is een belangrijk selectiecriterium. Meer dan 50% van de investeringen in de periode 2015-2020 hadden als hoofddoel het verminderen van de milieu- en klimaatimpact. Gezien de stikstofproblematiek een driver zal zijn voor innovatie, zal de zoektocht naar emissiearme stalsystemen die naast ammoniakemissies ook emissies van broeikasgassen reduceren de komende jaren nog toenemen. Het klimaatslim zijn van het innovatieproject zal een belangrijk aandachtpunt zijn in het selectieproces.

- Een duurzaam alternatief werd uitgewerkt voor de vleesveehouders via een gekoppelde inkomenssteun voor gespecialiseerde vleesveehouderij waarbij de betrokken veehouders minstens moeten voldoen aan de instapvoorwaarden. Elk deelnemend bedrijf zal inspanningen moeten leveren op het vlak van duurzaam graslandbeheer en/of eigen ruwvoederproductie en -diversificatie, alsook met betrekking tot het behoud van het blijvend grasland op het bedrijf en de verplichte weidegang van de dieren. Minstens een deel van het areaal zal bijgevolg extensiever beheerd worden. Er wordt een degressief steunbedrag voor hogere aantallen dieren voorzien en is er een absolute beperking op het maximum aantal dieren dat in totaliteit kan vergoed worden. In het milieu-effectenrapport (MER) wordt dan ook gesteld dat een positief milieueffect verwacht wordt ten opzichte van de periode 2014-2022.
  - GMO groenten en fruit. De reductie van broeikasgassen wordt bewerkstelligd binnen verschillende interventies binnen het milieukader, dat verhoogd wordt naar minimaal 15% van de totale uitgaven in de verschillende operationele programma's. Daar de Europese regelgeving aangeeft dat de milieucluster financieel belangrijker moet worden zal het bereikte effect toenemen. Voorbeelden van acties die die ondersteund kunnen worden zijn: anticondensfolie en gevelschermen, hernieuwbare energie op producentenorganisatie(PO)-

niveau, energieopslag- en warmtebuffersystemen op PO-niveau, restwarmterecuperatie systemen op PO-niveau, …

- Specifiek rond het verminderen van **enterische emissies** is in het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 een doelstelling van 0,44 Mton CO2-eq of 19% t.o.v. 2005 opgenomen tegen 2030. Om deze doelstelling te bereiken werd het convenant 'enterische emissies rundvee 2019-2030' afgesloten met de sector. De doelstelling van het convenant is om de enterische emissies van rundvee te verlagen via marktgerichte en -gestuurde initiatieven, aangevuld met sensibiliserend en stimulerend overheidsbeleid, onder meer via het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid. Een heel specifieke interventie in het GLB-plan is de AMKM rond voedermanagement bij rundvee. Door het toevoegen van bepaalde producten in het voederrantsoen wordt een reductie in methaanuitstoot van 5% (koolzaadvet) tot 15% (3-NOP) verwacht. In het Milieu-effectenrapport (MER) werd berekend dat deze interventie een totale reductie oplevert van 53,9 kt CO2-eq per jaar en voor 12 % bijdraagt aan de doelstelling voor de spijsverteringsemissies.

- **Hernieuwbare energie**: met het VEKP engageert Vlaanderen zich om 28.512 GWh hernieuwbare energie in 2030 over alle sectoren heen te halen. In het milieu-effectenrapport werd ingeschat dat via de VLIF investeringssteun in 2027 8,37 GWh zou geleverd worden aan hernieuwbare energie. Dit is dus een zeer klein aandeel, maar wel 3 keer meer dan wat in PDPO III werd gerealiseerd. De grootste bijdrage binnen VLIF wordt geleverd door de pocketvergisters. Daarnaast wordt via de VLIF-steun voor windturbines op landbouwbedrijven een bescheiden bijdrage aan geleverd aan de specifieke doelstelling die voor windenergie is opgenomen in het Vlaams energie- en klimaatplan, namelijk het vergroten van het vermogen aan windenergie van 1,4 naar 2,5 GW tegen 2030.

- LULUCF No debit rule

Diverse interventies in het GLB zorgen voor koolstofopbouw, bovengronds of in de bodem:

1.
    - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid (en dus ook aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid en aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers): via de GLMC 1, 2, 8
    - Ecoregelingen 'Behoud meerjarig grasland en 'Ecologisch beheerd grasland'
    - AMKM 'Tijdelijk naar blijvend grasland'
    - Ecoregeling 'Bodem organisch koolstofgehalte'
    - Ecoregeling 'Bodempaspoort'
    - Beheerovereenkomsten onderhoud van kleine houtige landschapselementen
    - AMKM 'Onderhoud boslandbouwsystemen'
    - VLIF productieve en niet-productieve investeringen: aanleg van houtige landschapselementen of boslandbouwsystemen, maar ook machines die nodig zijn in kader van duurzaam bodembeheer en LULUCF (vb. compostkeerder en compostverspreiders).

In het MER-rapport werd berekend dat met de diverse ecoregelingen en agromilieu-klimaatmaatregelen zo'n 4000 kton koolstofopslag kan bereikt worden, waarbij de ecoregeling 'Behoud meerjarig grasland' het overgrote aandeel vertegenwoordigt.

De landbouwsector zorgt momenteel ook voor LULUCF-emissies (sources). Deze zijn voornamelijk te wijten aan landgebruiksveranderingen (omzettingen naar akkerland, drainage van wetlands/veen,…) maar ook bepaalde praktijken binnen hetzelfde landgebruik (frequent scheuren grasland, dieper ploegen, minder organische bemesting,…). In het GLB wordt ook ingezet op het vermijden van deze sources via

- Conditionaliteit (bescherming grasland + veengebieden en wetlands)
- Ecoregelingen en AMKM's zoals ecoregeling meerjarig grasland, AMKM tijdelijk naar blijvend grasland, ecoregeling organische koolstof in bodem….

Daarnaast zijn er ook interventies die indirect bijdragen of interventies waarbinnen bepaalde projecten ook zeker een effect zullen hebben op de klimaatdoelstellingen. Voorbeelden zijn:

- Projectoproep innovatie ikv EIP
- Demonstratieprojecten
- Vorming en advies
- Ecoregeling bodempaspoort

Bij EIP of Demonstratieprojecten kan een oproep thematisch gefocust of juist breed zijn en zullen er tijdens de GLB-periode projecten uitgevoerd worden die bijdragen tot de klimaatdoelstellingen.

Bij de vraag- en aanbodgestuurde opleiding en adviezen komt klimaat ook zeker aan bod. Dit is belangrijk om het bewustzijn van de landbouwer en de kennis te verhogen over welke acties nuttig of nodig zijn voor klimaatmitigatie en -adaptatie op bedrijfsniveau.

In het Vlaams Energie en Klimaatplan zijn er bovendien verschillende maatregelen opgenomen die ondersteund worden buiten het GLB: Investeringssteun micro-warmtekrachtkoppeling, groene stroom en warmtekrachtkoppeling certificaten, call voor investeringen in groene warmte en restwarmte, call voor investeringen in kleine en middelgrote windturbines, mini-energiebeleidsovereenkomsten, …

Natuurlijke hulpbronnen

Op lange termijn wordt een streefwaarde voor de gemiddelde nitraatconcentratie per afstroomzone van 18 mg nitraat/l voor oppervlaktewater vooropgesteld. Het MAP voorziet via bijhorende wetgeving in specifieke doelstellingen.

Ondermeer volgende maatregelen in het GLB-plan zetten in op het verminderen van de nitraatconcentratie in bodem en water:

- Basisinkomenssteun voor duurzaamheid (en dus ook aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid en aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers): via GLMC 4, RBE 2;
- Ecoregeling ‘Ecologisch beheerd grasland’;
- Ecoregeling en AMKM ‘Ecoteelten (gewassen met lagere stikstofbehoefte)’;
- Ecoregeling ‘Precisielandbouw’;
- Ecoregeling ‘Bufferstroken’;
- Ecoregeling en AMKM voor ‘Biologische landbouw’
- VLIF ‘Productieve investeringen’, bv. machines of apparatuur voor precisielandbouw (precisiebemesting)
- VLIF Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu- en klimaatdoelen, bv. compostkeerder
- VLIF ‘Niet-productieve investeringen’, bv. aanleg van kleine landschapselementen die dienst doen als buffer
- GMO groenten en fruit, vb. verschillende acties rond precisielandbouw

In het milieu-effectenrapport (MER) werd berekend dat diverse maatregelen uit het GLB-plan zullen leiden tot een vermeden stikstofinput van ca. 35 miljoen kg stikstof over de gehelde planperiode, indien alle vooropgestelde targets gehaald worden. De grootste bijdrage hierin wordt geleverd door de ecoregelingen ‘Ecologisch beheerd grasland’ en ‘Voortzetting bio-landbouw’.

Het integraal waterbeleid voor oppervlaktewater zit vervat in verschillende Stroomgebiedbeheerplannen

(SGBP)(2016 – 2021; 2022-2027). Het SGBP heeft als doel de goede toestand voor het oppervlakte- en grondwater te bereiken en de achteruitgang van de toestand van een waterlichaam tegen te gaan. Daarnaast streeft het ook naar een duurzame vermindering van het overstromingsrisico met voldoende bescherming voor de mens, de economische bedrijvigheid, de ecologie en het cultureel erfgoed. Het bevat per oppervlaktewaterlichaam reductiedoelen afgeleid van de doelstellingen voor een goede toestand en een maatregelenprogramma, waarin ook de afstemming tussen het GLB en de SGBP aan bod komt.

Ondermeer volgende maatregelen in het GLB-plan dragen bij tot het verbeteren van de waterkwaliteit:

- Basisinkomenssteun voor duurzaamheid (en dus ook aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid en aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers): via GLMC 4 en RBE 1, 2, 7 en 8;
- Ecoregeling ‘Ecologisch beheerd grasland’
- Ecoregeling ‘Precisielandbouw’
- Ecoregeling ‘Bufferstroken’
- Ecoregeling en AMKM voor ‘Biologische landbouw’
- Ecoregeling ‘Mechanische onkruidbestrijding’
- AMKM ‘Bloemenstrook in de fruitteelt’
- Vorming en advies op maat – aanbod gestuurd: actie waarnemings- en waarschuwingssysteem
- VLIF ‘Productieve investeringen’ zoals driftreducerende technieken op spuitmachines
- VLIF Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu- en klimaatdoelen, bv. machines voor mechanische onkruidbestrijding
- VLIF ‘Niet-productieve investeringen’ bv. kleine landschapselementen die dienst doen als buffer
- GMO groenten en fruit: maatregelen rond duurzaam waterbeheer en de verbetering van de waterkwaliteit

Voor wat betreft gewasbeschermingsmiddelen, werd in het milieu-effectenrapport (MER) berekend dat diverse maatregelen in het GLB-plan zullen leiden tot een vermeden gebruik van ca. 1 miljoen kg actieve stof over de gehele planperiode. De interventies voor biologische landbouw vormen hierin de belangrijkste bijdrage.

Specifiek om het overstromingsrisico te vermijden en een goed waterbergend vermogen te verhogen zijn volgende GLB-maatregelen relevant:

- Ecoregeling ‘Teelttechnische erosiebestrijding’
- Ecoregeling ‘Gewasrotatie’
- Ecoregeling ‘Bodem organisch koolstofgehalte’
- Ecoregeling en AMKM voor ‘Biologische landbouw’
- VLIF ‘Productieve investeringen’, vb. bodembewerkingsmachines niet-kerend van aard
- VLIF Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu- en klimaatdoelen, bv. peilgestuurde drainage
- VLIF ‘Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen’, vb. ondergrondse infiltratiesystemen
- GMO groenten en fruit: maatregelen rond duurzaam bodembeheer

De interventies rond erosiebestrijdende teelttechnieken en bufferstroken kunnen volgens de MER een sedimentverlies van 716.402 ton vermijden.

Binnen het Luchtbeleidsplan 2030 richten de maatregelen in de landbouwsector zich op de vermindering van de emissies van ammoniak, dat bijdraagt tot de vorming van secundair stof in de atmosfeer en tot de vermestende en verzurende depositie.

Binnen het GLB-plan zullen de interventies VLIF ‘Productieve investeringen’ hiertoe bijdragen, via

ondersteuning van investeringen in kader van afdekking van mest en ammoniakemissie-arme systemen.

In de MER werd berekend dat via deze investeringssteun 2.435 ton ammoniakmissie kan vermeden worden (cumulatief, tegen einde planperiode).

Daarnaast zijn er ook interventies die indirect bijdragen of interventies waarbinnen bepaalde projecten ook zeker een effect zullen hebben op de hoger gemelde doelstellingen rond nitraten, water en lucht. Voorbeelden zijn:

- Projectoproep innovatie ikv EIP
- Demonstratieprojecten

Hier kan een oproep thematisch gefocust of juist breed zijn en is het vrij zeker dat er tijdens de GLB-periode projecten zullen uitgevoerd worden die bijdragen tot deze doelstellingen.

Andere voorbeelden zijn de vraag- en aanbodgestuurde opleiding en adviezen, waarin het oordeelkundig gebruik van meststoffen en gewasbescherming, de zorg voor betere waterkwaliteit en kwantiteit of de vermindering van emissies ook aan bod komen. Dit is belangrijk om het bewustzijn van de landbouwer te verhogen en kennis te verwerven over welke acties nuttig of nodig zijn om op bedrijfsniveau bij te dragen aan deze doelstellingen. Een belangrijk onderdeel in kader van duurzamer gebruik van gewasbescherming is het systeem van waarnemingen en waarschuwingen, dat binnen aanbodgestuurde vorming en advies gestimuleerd wordt.

Biodiversiteit

De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) heeft als doel het planmatig terugdringen van de stikstofdepositie op de speciale beschermingszones (SBZ's), waarbij (nieuwe) economische ontwikkelingen mogelijk blijven en het niveau van de stikstofdepositie op deze zones toch stelselmatig daalt.. In februari 2022 werden in een conceptnota een aantal afspraken vastgelegd voor bijkomende inspanningen om de stikstofdepositie te verminderen. Naast een herbevestiging van de 2030-doelstellingen uit het Luchtbeleidsplan (zie SpD e), omvat dit akkoord ook verdergaande sectorspecifieke reductiedoelstellingen tegen 2030 (vb. -60% ammoniakreductie op stalniveau voor varkens en pluimvee die nog niet in ammoniak-emissiearme stallen gehuisvest zijn). Veeteeltbedrijven met een impactscore van 50% of meer in referentiejaar 2015 moeten uiterlijk in 2030 stoppen; veeteeltbedrijven met een impactscore tussen de 20 en 50% kunnen kiezen voor een vrijwillige stopzetting. Daarnaast zijn er een reeks ingrepen die bedrijfsuitbreiding en –evoluties sterk zullen beïnvloeden (vb. bijsturing van het systeem van nutriënten-emissierechten (NER), striktere drempels in de passende beoordelingen bij vergunning, …). In SBZ-gebieden wordt op alle groene bestemmingen nulbemesting ingesteld. In 2022 zal ook een opkoopregeling voor varkens worden opgestart.

De GLB-maatregelen die bijdragen tot een verminderde stikstofdepositie vanuit landbouw zijn:

- Ecoregeling 'Precisielandbouw'
- VLIF 'Productieve groene investeringen' met name de ammoniak-emissiearme systemen

In het milieu-effectenrapport (MER) werd ingeschat dat de VLIF investeringssteun zou leiden tot een vermindering van 2435 ton uitstoot van ammoniak (cumulatief, tegen einde planperiode).

Het Soortenbesluit van 15 mei 2009 voorziet in de bescherming van wilde zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, ongewervelde dieren, planten, korstmossen en zwammen en biedt de mogelijkheid om soortenbeschermingsprogramma's (SBP) vast te stellen. Bij de uitwerking van verschillende soortenbeschermingsprogramma's (o.a. voor akkervogels en weidevogels) zijn de instrumenten uit het GLB strategisch plan meegenomen in de analyse en vormen deze een onderdeel van het actieplan voor

deze programma's. Voor sommige soorten of soortengroepen zijn beheerovereenkomsten (BO's) een essentieel instrument in de strategie voor de bescherming van de soort (bvb. grauwe kiekendief) of soortengroep (bvb. akkervogels) en worden deze dan maximaal ontworpen i.f.v. de ecologische noden van deze soorten of soortengroepen. Voor andere soorten uit de SBP's zijn BO's een aanvullend of ondersteunend instrument. Ook het toepassingsgebied van de beheerovereenkomsten voor soortenbescherming wordt bepaald door de gebieden zoals ze in de verschillende SBP's worden voorgesteld. Concreet worden drie interventies (met daaronder telkens verschillende acties) voorzien voor de beheerovereenkomsten:

- Beheerovereenkomst voor bufferen van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen of het creëren van ecologische verbindingen'
- Beheerovereenkomst voor bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten '
- Beheerovereenkomst voor onderhoud van houtige kleine landschapselementen

Verder dragen ook volgende GLB-interventies expliciet bij aan de soortenbeschermingsprogramma's, de biodiversiteit en de kwaliteit van de habitats:

- Basisinkomenssteun voor duurzaamheid (en dus ook de aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid en de aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers): via de GLMC 8, 9 en 10 en RBE 3 en 4
- Gekoppelde inkomenssteun voor gespecialiseerde vleesveehouderij (wegens instapvoorwaarden rond o.a. grasland)
- Ecoregeling rond 'Ecoteelten' (faunavriendelijke teelten)
- Ecoregeling 'Bufferstroken'
- Ecoregeling 'Ecologisch beheerd grasland'
- Ecoregeling en AMKM rond 'Biologische landbouw'
- Ecoregeling 'Mechanische onkruidbestrijding'
- Ecoregeling 'Gewasrotatie'
- AMKM 'Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt'
- AMKM 'Onderhoud boslandbouwsystemen'
- Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden
- VLIF 'Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen', bv. aanplant van kleine landschapelementen
- LEADER (wegens thema biodioversiteit)
- GMO groenten en fruit: maatregelen voor functionele agrobiodiversiteit. Voorbeelden van betoelaagbare acties zijn: zaaigoed voor bloemenrand/bloemenbed, plantgoed voor houtige landschapselementen, investeringen in machines voor onderhoud van deze landschapselementen en bloemenranden, bijen- of insectenhotels, nestkasten, ...
- Bijenteeltprogramma

In het milieu-effectenrapport (MER) wordt de bijdrage van het GLB-plan aan de biodiversiteitsstrategie ingeschat. Zo stelt het MER dat de uiteindelijke globale milieu-impact van de aanpassing van de gekoppelde steun op de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen moeilijk ingeschat kan worden, maar dat de VLIF-steun een belangrijke rol zal spelen in het verminderen van de ammoniakemissies en dus stikstofdeposities. Dit is immers een belangrijke factor voor het behalen dat de status dat 30% van de habitats in 2030 een duidelijke verbetering vertonen in de overschrijding van de kritische depositiewaarde.

De VLIF-steun voor niet productieve investeringen zal ook bijdragen aan het behalen van de doestellingen voor de biodiversiteitsstrategie, bijvoorbeeld hagen, heggen, poelen, houtkanten, maar ook ondersteuning bijenhotel, nestkasten en huiszwaluwtil. De impact hiervan kon echter niet doorgerekend worden in de MER.

De MER stelt ook dat de ecoregelingen en agromilieu-klimaatmaatregelen over het algemeen een positieve bijdrage zullen leveren of minstens een verdere achteruitgang van de natuurwaarden beperken.

In het bijzonder van de Inrichtingsmaatregelen i.f.v. Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden (interventie 3.27) en Beheerovereenkomsten (interventies 3.8, 3.9 en 3.10) wordt een positieve bijdrage voor Natura 2000-gebieden verwacht, dit voornamelijk wanneer voldoende landbouwers deze maatregelen toepassen binnen beheergebieden.

Wat betreft het stoppen en omkeren van de achteruitgang van akker- en weidevogels en insecten (bestuivers) stelt het MER dat de maatregelen in het GLB-SP eraan bijdragen maar wel in grote mate gericht zijn op het verbeteren van de agro-functionele biodiversiteit en minder op de ecologische biodiversiteit. De MER stelt ook dat de conditionaliteit de achteruitgang eerder zal beperken, met name door de opname van GLMC-normen 8a, 8b, 8c en 9.

Specifiek rond GLMC 8a werd in het MER-rapport berekend dat bij deelname van alle bedrijven directe inkomenssteun ontvingen in de periode 2014-2020, er 12.785 ha bijkomende niet productieve elementen zouden moeten aangegeven worden als de bedrijven voor de optie 4 % niet productieve elementen gaan en 9.360 ha als de bedrijven voor de 3% niet productieve elementen kiezen.

Ook de interventies die bijdragen tot een verbetering van het milieu en bescherming van de natuurlijke hulpbronnen (bodem, water, lucht – zie hoger) dragen intrinsiek bij tot een verhoogde biodiversiteit .

Daarnaast zijn er ook interventies die indirect bijdragen of interventies waarbinnen bepaalde projecten ook zeker een effect zullen hebben op de biodiversiteit en kwaliteit van de habitats. Voorbeelden zijn:

- Projectoproep innovatie ikv EIP
- Demonstratieprojecten

Hier kan een oproep thematisch gefocust of juist breed zijn en is het zeer waarschijnlijk dat er tijdens de GLB-periode projecten zullen uitgevoerd worden die bijdragen tot deze doelstelling.

Andere voorbeelden zijn de vraag- en aanbodgestuurde opleiding en adviezen, waarin zorg voor natuur en biodiversiteit rechtstreeks of onrechtstreeks aan bod komen. Dit is belangrijk om het bewustzijn van de landbouwer te verhogen en kennis te verwerven over welke acties nuttig of nodig zijn om op bedrijfsniveau bij te dragen aan deze doelstelling.

3.1.5 Indien relevant, GLB-bijdrage aan LIFE-projecten

3.2 Overzicht van de strategie voor generatievernieuwing

In het GLB strategisch plan zijn er verschillende interventies ingepland specifiek voor jonge landbouwers. Het gaat hierbij specifiek over de Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers en de VLIF ‘Opstart en overname door jonge landbouwers’.

Rekening houdend met art. 95 van Verordening (EU) 2021/2115 moet Vlaanderen jaarlijks minstens 6.878.976 euro (Europese middelen) per jaar besteden aan deze interventies (waarbij ook VLIF productieve investeringen voor jonge landbouwers deels mogen meetellen). Jaarlijks wordt tussen de 6,1 en 6,9 miljoen euro voorzien voor de aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers in de eerste pijler. Dit wordt aangevuld met de VLIF-steun voor opstart en overname door jonge landbouwers. Voor deze laatste liggen de verwachte betalingen niet gelijk verdeeld over de jaren, maar wordt toch verwacht dat jaarlijks vanaf 2024 tussen de 1,8 en 5,3 miljoen euro aan ELFPO zal uitbetaald worden. Het verplichte minimum wordt dus zeker gehaald.

In totaal wordt er voor de ganse programmaperiode 73,1 miljoen euro voorzien voor de aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers en VLIF overname en opstartsteun. Hiervan is zo’n 41,7 miljoen euro publieke uitgaven (EU + Vlaams) voorzien voor de opstart en overname en 31,4 miljoen euro voor de aanvullende inkomenssteun in de eerste pijler. De uniforme eenheidsbedragen voor de opstart of overname van een landbouwbedrijf door jonge landbouwers worden in deze periode verhoogd in lijn met

de Europese mogelijkheden. De ervaringen uit het verleden leren dat deze verhoging nodig is.

Naast deze twee interventies zijn er bijkomende mogelijkheden voor jonge landbouwers in andere interventies. Deze dragen er toe bij dat de specifieke noden worden ingevuld.

Jonge en nieuwe landbouwers kunnen betalingsrechten aanvragen uit de reserve. Dit kan gaan om een toekenning van de rechten uit de reserve of een ophoging van de rechten uit de reserve. Deze betalingsrechten kunnen geactiveerd worden binnen de Basisinkomenssteun voor duurzaamheid.

Investeringen vinden veeleer plaats in landbouwbedrijven met jonge bedrijfsleiders. Door de hoge productiekosten en de volatiele prijzen, is het niet altijd eenvoudig voor jonge landbouwers om de nodige investeringen te kunnen uitvoeren. Via de interventie VLIF productieve investeringen op het landbouwbedrijf worden investeringen gesteund die noodzakelijk zijn voor en kansen bieden aan een sterk ondernemerschap. De investeringen zijn nodig om de vele uitdagingen aan te kunnen gaan die noodzakelijk zijn voor de verduurzaming van het bedrijfsmodel. Om ook jonge landbouwers met een hogere kapitaalbehoefte deze mogelijkheid te geven, wordt voor een aantal subsidiecategorieën een bijkomende steun voorzien van 10% voor jonge landbouwers.

In de interventie aanbodgestuurde vorming en advies wordt via de erkende vormingscentra een startersopleiding aangeboden. Deze startersopleidingen zijn een specifiek onderdeel van het strategisch vormingsprogramma. De startersopleidingen zijn bedoeld voor personen die wensen bedrijfsleider te worden op een landbouwbedrijf (overname of opstart), maar die geen landbouwonderwijs gevolgd hebben. Ook op deze manier wordt er ingespeeld op de generatievernieuwing in de landbouw.

Verder worden er ook via de projectoproep Innovatie in kader van EIP mogelijkheden gecreëerd voor generatievernieuwing in de landbouwsector. Deze interventie is breed opgezet zodat er verschillende mogelijke thema's aan bod kunnen komen. Een mogelijk thema is het vergemakkelijken van de toegang tot grond voor jonge landbouwers (bv. via een samenwerkingsproject tussen landbouwers en grondeigenaars).

Specifiek voor de bijensector wordt de instroom van nieuwe en jonge imkers gestimuleerd via starterscursussen, demostanden en opleidingen.

Daarnaast omvat het GLB-plan een aantal brede interventies die via een oproepsysteem werken en hierbij een ruime waaier aan thema's kunnen behandelen. Via deze interventies kunnen potentieel ook projecten gesteund worden die inzetten op jonge en nieuwe landbouwers en op bedrijfsontwikkeling. Het gaat dan om de interventies Vraaggestuurde vorming en advies, Demonstratieprojecten, Projectoproep innovatie i.k.v. EIP en VLIF 'Innovatieve investeringen op het landbouwbedrijf'.

In Vlaanderen is er buiten het GLB geen Vlaams, nationaal fonds dat ook gericht is op de generatiewissel op landbouwbedrijven. De andere EU fondsen zoals bv. EFRO en ESF+ focussen zich hier niet op. Via wetgeving worden echter wel bepaalde elementen geregeld die binnen het thema generatievernieuwing horen.

Zo hebben landbouwers voldoende grond nodig om hun gewassen te telen of dieren te houden. Indien zij zelf onvoldoende grond in eigendom hebben, dan kunnen ze landbouwgrond pachten. Pacht is de benaming voor een overeenkomst waarbij landbouwgronden of gebouwen door de eigenaar in gebruik worden gegeven aan de pachter, waarmee deze laatste zijn kan uitbaten. Voor het gebruik betaalt de pachter een prijs die niet hoger mag zijn dan het wettelijk vastgelegde maximum. De pachtovereenkomst is dus vergelijkbaar met een huurovereenkomst voor landbouwgronden of gebouwen. De pachttijd bedraagt minimaal 9 jaar en maximaal 99 jaar. De maximale pachtprijs wordt bepaald door het niet-geïndexeerde kadastraal inkomen van de grond of het gebouw dat in pacht wordt gegeven en de

pachtprijzencoëfficiënt. Meer informatie is terug te vinden via de volgende links: (Pacht | Vlaanderen.be en Pachtprijzen | Departement Landbouw & Visserij (vlaanderen.be)).

Naast toegang tot grond zijn er nog andere aspecten van belang op vlak van generatietvernieuwing die in Vlaanderen geregeld worden via wetgeving. Hierbij zijn er twee mogelijkheden, een generatiewissel bij landbouwbedrijven na overlijden of bij leven.

In het geval van overlijden zonder planning zal de langstlevende echtgeno(o)t(e) in principe het vruchtgebruik en de kinderen de blote eigendom van de volledige nalatenschap verkrijgen. Hierbij zijn bepaalde tarieven van erfbelasting van toepassing. Deze tarieven zijn verschillend bij vererving naar broers en zussen t.o.v. vererving in de rechte lijn en tussen partners.
In het geval van een overdracht bij overlijden waar er wel een planning werd opgemaakt, zijn andere elementen van toepassing. Zo bestaat er een preferentieel regime voor de overdracht van landbouwbedrijven met als doel de continuïteit van het landbouwbedrijf te verzekeren. Dit heeft als mogelijkheid om het landbouwbedrijf toe te kennen aan de erfgenamen in de rechte lijn (kinderen en kleinkinderen).

Daarnaast is ook een overdracht bij leven mogelijk. Hierbij kan mogelijks gebruik gemaakt worden van het Vlaamse gunstregime voor de overdracht van familiale bedrijven. Bij dit gunstregime is er verlaagde erf – en schenkbelasting van toepassing. Een landbouwbedrijf kan ook onder dit regime vallen indien het voldoet aan de voorwaarden van een familiale onderneming en de voorwaarden gekoppeld aan het gunstregime.

Meer informatie omtrent generatiewissel op een landbouwbedrijf en de fiscale en financiële aspecten (zoals de van toepassing zijnde percentages erf – en/of schenkbelasting, vrijstellingen,…) is terug te vinden via volgende link: Generatiewissel bij land- en tuinbouwondernemingen | Departement Landbouw & Visserij (vlaanderen.be).

3.2.1 Indien relevant, GLB-bijdrage aan Erasmus-projecten

Niet van toepassing

3.3 Verklaring over hoe de interventies in het kader van gekoppelde inkomenssteun als vermeld in Titel III, hoofdstuk II, deel 3, subsectie 1, consistent zijn met de kaderrichtlijn water - 2000/60/EG

De premie voor het produceren van vleeskalveren wordt afgeschaft. Voor de gekoppelde steun kiezen we voor een duurzaam alternatief waarbij de betrokken vleesveehouders bijkomende milieu-inspanningen leveren in de vorm van instapvoorwaarden verbonden aan de steun, wegens het belang van zoogkoehouders als beheerders van blijvend grasland. Zo moet de zoogkoehouder een aantal inspanningen leveren op vlak van duurzaam graslandbeheer en eigen voedervoorziening om recht te hebben op de premie. Hij/zij kan kiezen uit een lijst van acties waarbij hij een aantal punten moet behalen en zo te kunnen instappen in de premieregeling. Een veehouder die niet voldoet aan deze instapvoorwaarden kan niet deelnemen aan de gekoppelde steun.

In de keuzelijst zitten een aantal acties die een positieve invloed hebben op de waterkwaliteit en op duurzaam waterbeheer, zoals bijvoorbeeld graslanden met natuurbeheerplan, ecologisch kwetsbaar blijvend grasland of extensief beheerd grasland (verbod op gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, met uitzondering van de pleksgewijze bestrijding van akkerdistel en verbod op gebruik van kunstmest). Blijvende graslanden bouwen meer organische koolstof op in de bodem waardoor het waterbergend vermogen van de bodem verhoogd wordt en de bodem beter bestand is tegen waterschaarste/droogte.

De gekoppelde steun betreft geen financiering van de teelt van waterintensieve gewassen in gebieden met

waterstress.

3.4 Overzicht van hoe wordt gewerkt aan de doelstelling van een eerlijkere verdeling en het doeltreffender en doelmatiger toespitsen van de inkomenssteun

Vlaanderen voorziet in mechanismen om de rechtstreekse inkomenssteun aan landbouwers op een gelijkmatigere en doelgerichtere wijze te verdelen, namelijk een definitie actieve landbouwer, interne convergentie, verlaging van betalingen (‘capping’ of plafonnering genaamd) en een aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid.

In Vlaanderen ontvangt 20% van de landbouwers 55% van de steun en is de nood aan herverdeling niet zo pertinent in vergelijking met het Europese gemiddelde.

Er wordt een scherp afgebakende definitie ingesteld voor ‘actieve landbouwer’ (zie hoofdstuk 4, punt 4.1.4), zodat de steun zoveel mogelijk toekomt naar de beoogde doelgroep van de maatregel. De definitie wordt toegepast binnen de rechtstreekse betalingen en in een aantal interventies van pijler 2. De waarden van de betalingsrechten zullen verder naar elkaar toe convergeren waardoor er belangrijke stappen worden gezet (zie Hoofdstuk4, punt 4.2.1). Daarnaast zullen de mogelijkheden die de Verordening (EU) 2021/2115 biedt met betrekking tot verlaging van betaling en capping maximaal ingevuld worden (zie Hoofdstuk 4, punt 4.2.2). Een aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid zal ingesteld worden (zie hoofdstuk 5, punt 5.1 interventie 1.2).

De combinatie van deze verschillende interventies en mechanismen resulteert in een algemene streefwaarde voor de resultaatindicator R.6 van 101,5% tegen 2026 wat impliceert dat een hoger bedrag aan rechtstreekse betalingen per ha terechtkomt bij de bedrijven met een bedrijfsareaal lager dan het gemiddelde bedrijfsareaal in Vlaanderen.

In hoofdstuk 5 is onder de interventie ‘aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid’ een analyse terug te vinden van het inkomen en de rechtstreekse betalingen gerelateerd aan de areaalgrootte.

Motivering voor de afwijking in verband met artikel 29, lid 1, tweede alinea en artikel 98

niet van toepassing

3.5 Overzicht van de sectorgerelateerde interventies

3.5.1 Groenten en fruit

Op basis van de SWOT’s van de verschillende specifieke doelstellingen en de uitgebreide nodenanalyse (die ook de noden geformuleerd door stakeholders omvat, zie bijlage 2) zijn er ook enkele specifieke sectornoden gedefinieerd. Deze zijn een aanvulling op de reeds eerder gedefinieerde algemeen geldende noden in hoofdstuk 2. Voor de sector groenten en fruit zijn dit de volgende:

- De tuinbouw doet beroep op en heeft nood aan veel externe arbeidskrachten. Mechanisatie (bijvoorbeeld plukrobots en zelfrijdende tractors) kan een oplossing bieden op (middel)lange termijn, al zou het ook diversificatie in soorten kunnen tegenwerken. Op korte en middellange termijn kan de overheid een grote rol spelen in de voldoende beschikbaarheid van arbeidskrachten door Vlaamse werklozen bijvoorbeeld te stimuleren richting seizoensarbeid.
- De nood aan innovatie met betrekking tot (resistente) fruitrassen is hoog (door overaanbod van bepaalde rassen). Er hangt echter een groot financieel risico aan investeringen in nieuwe rassen. De productiecyclus van boomgaarden maakt ook dat men minder snel kan inspelen op veranderingen in de markt of op crisissituaties. Strategische keuzes binnen de sector dienen daarom zo goed mogelijk op elkaar afgestemd te worden. Naast nood aan nieuwe variëteiten is er bijvoorbeeld ook behoefte aan nieuwe, aantrekkelijke en betere verpakkingen, nieuwe producten,….

- Ondanks een breed gamma aan gezonde producten met een positief imago en een hoge kwaliteit stagneert de consumptie van groenten en fruit. Op vlak van commercialisatie kan ingespeeld worden op het positieve imago van het product en de sector, op hypes, de diversiteit in de samenleving, de veranderende gezinssamenstelling en de vraag naar producten van eigen bodem. Een sterk Vlaams merk kan helpen en de merkdifferentiatie kan nog beter (waarbij moet gewaakt worden op van versnippering in te kleine initiatieven). Algemeen moet blijvend ingezet worden in kwaliteitsbewaking doorheen de keten. Nieuwe inzichten uit het onderzoek rond bewezen gezondheidseffecten en impact op de milieubalans kunnen die promotie ondersteunen. Aanvullend kunnen ook innovaties in productontwikkeling en vermarktingsconcepten de consumptie verder stimuleren, bijvoorbeeld verwerkte producten met een goede voedingswaarde of Nutri-score. Naast de strategie om een hoger volume aan te bieden op de wereldmarkt, leeft ook de nood om een meerwaardestrategie te verkennen door in te zetten op kortere ketens.
- Innovatieve verkoopsystemen moeten de vermarkting kunnen ondersteunen in elke schakel van de keten. Dergelijke initiatieven en alternatieve verdienmodellen dienen opgeschaald worden.Bij groenten zijn er al termijncontracten, voorverkoop, middelingscontracten, klokverkoop, enz. Bij hardfruit kan hier nog van geleerd worden en is er nood aan meer centrale aansturing van de verkoop. De markt- en onderhandelingspositie van de teler en de producentenorganisaties (PO's) tegenover de retail, de industrie en de handel blijft een bijzonder aandachtspunt. Er is meer samenwerking nodig (ook transnationaal) om een sterkere markt- en onderhandelingspositie te verkrijgen
- Als gevolg van de stijgende productie in andere landen, wordt de groenten- en fruitproductie in Vlaanderen bedreigd.Het blijft daarom belangrijk om exportkansen te creëren en te grijpen. Handelsakkoorden met (economische) groeilanden bieden een grote kans evenals het kweken van specifieke producten die gericht zijn op specifieke export- of nichemarkten of bepaalde bevolkingsgroepen en kwaliteitseisen.
- Een gebrek aan marktinzicht speelt in vele sectoren, met name voor industriegroenten. Algemeen wordt de hoge organisatiegraad nog onvoldoende uitgespeeld als troef voor billijke prijsvorming. Bestaande producentenorganisaties kunnen samenwerken in unies om samen sterker te staan. Producentenorganisaties (PO's) kunnen groter worden maar moeten tegelijkertijd oog hebben voor de grotere diversiteit van noden en belangen van hun leden. De producentenorganisaties moeten zichzelf heruitvinden en op zoek gaan naar verdergaande vormen van samenwerking. Dezelfde uitdaging geldt voor de handel, die zich ook moet durven vernieuwen en uitkijken naar partnerschappen. Samenwerking in de keten voor fruit (via een brancheorganisatie) kan nieuwe perspectieven openen voor een goed ketenoverleg. Hier liggen kansen op vlak van kwaliteit, onderzoek, enz.
- Bij de groenten- en fruitsector zijn de openluchtteelten zeer weersafhankelijk. Er komen meer en meer periodes van wateroverlast (overstromingen) en periodes van watergebrek: er is nood aan bijkomende oplossingen voor wateroverlast of -tekort. Er is tevens nood aan oplossingen voor het verdwijnen van bloembestuivende insecten en natuurlijke vijanden en het verschijnen van nieuwe plagen of ziektes
- In de periode 2009-2014 is broeikasgasuitstoot in de landbouwsector vrij stabiel rond 6.6 Mton CO_2-eq maar de laatste jaren is een lichte stijging waar te nemen (+8% in 2019 t.o.v. 2014). Deze toename is voornamelijk toe te schrijven aan de emissie van CH_4 in de rundveehouderij en de stijging in CO_2 emissie in de glastuinbouw
- Het nettobedrijfsresultaat (NBR) per familiale arbeidskracht is de periode 2015 - 2020 positief voor het totaal van de tuinbouw en vooral voor de glasgroenten is het in grote mate positief. Door de huidige hoge energieprijzen en onzekerheid kan het inkomen in de glastuinbouw onder druk komen te staan.

Via de sectorale interventies groenten- en fruit worden operationele programma's opgezet door producentenorganisaties actief in de groenten- en fruitsector. De producentenorganisaties kunnen verschillende interventies opnemen in hun operationele programma's. De informatie hieromtrent is terug

te vinden in de verschillende interventiefiches. Het doel van het geheel aan interventies is het versterken van de positie van de individuele groenten – en fruittelers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Via de verschillende interventies wordt er ingespeeld op bijna alle noden in de sector. Zo kunnen de PO's de interventies Investeringen in nieuwe aanplantingen beloftevolle rassen bomen en Nieuwe aanplantingen en heraanplantingen van beloftevolle rassen i.k.v. klimaat opnemen en zo inspelen op de nood aan innovatieve fruitrassen. Ook promotie en innovatie van vermarkting en verkoop komt aan bod via verschillende interventies zoals bijvoorbeeld Promotie, communicatie, deelname met stand aan vakbeurzen en andere kosten en Optimalisatie van digitale infrastructuur voor afzet: Het upgraden en diversifiëren van de verkoopsinstallatie. De deelname aan vakbeurzen en prospectiereizen draagt bij tot de mondialisering van de sector. Er wordt in de programma's ook aandacht besteed aan weersafhankelijkheid en de bedreigingen door plagen. Zo zijn er verschillende interventies mogelijk rond plaag en ziektebestrijding zoals Investeringen i.k.v. milieuvriendelijke, plaag- en ziektebestendige productiepraktijken en Plaag- en ziektebestendige productiepraktijken. De weersafhankelijkheid kan bijvoorbeeld aangepakt worden via Investeringen voor oogstbescherming tegen gevolgen van klimaatverandering waarin onder meer hagelnetten gesteund worden. De stijgende CO_2 emissie wordt aangepakt op verschillende manieren zoals Onderzoek en studies i.k.v. emissies, afval, reststromen en bijproducten of Investeringen in het kader van energiebesparing, energie-efficiëntie en -productie en gebruik van hernieuwbare energie.

Verder staan de meeste GLB-interventies open voor alle sectoren.

De landbouwbedrijven met groente- en fruitproductie komen net als andere sectoren in aanmerking voor VLIF-steun voor productieve, innovatieve en niet-productieve investeringen. Voorbeelden van subsidiabele investeringen specifiek voor de sector zijn een geautomatiseerde champignonplukmachine, een weerstation in kader van een waarneming – en waarschuwingssysteem of een HFK (fluorkoolwatersof)-vrije en/of energiezuinige koelinstallatie. Deze investeringen zijn een aanvulling op de bedrijfsspecifieke investeringen die ook mogelijk zijn binnen de operationele programma's. Ook de andere niet-GBCS interventies zijn toegankelijk voor groenten – en fruittelers. Dubbelfinanciering wordt 100% vermeden daar de begunstigde van de facturen verschillend is. Er vindt ook interne coördinatie plaats om dit te vermijden. Ook VLIF-steun voor innovatieve investeringen is toegankelijk voor deze sector. Een voorbeeld uit de huidige GLB-periode is een innovatieve sorteermachines die in meer klassen dan gebruikelijk appelen en peren kan onderverdelen. Dit betekent eveneens een opwaardering van fruit dat normaliter bestemd was voor de sap productie. Dergelijke investeringen dragen rechtstreeks bij tot de sectorale noden. Zo zorgt een sorteermachine voor mechanisatie en minder voedselverlies en een energiezuinige koelinstallatie zorgt ook voor minder uitstoot van broeikasgassen. En ander voorbeeld is een solargedreven plukmachine voor blauwe bessen met zachte opvang van de vruchtjes om tot 20% voedselverlies te voorkomen.

De producentenorganisaties groenten & fruit kunnen op zich ook begunstigden zijn bij de interventie projectoproep innovatie in kader van EIP. Het gaat hier dan echter om een vernieuwend project dat nog geen steun kan krijgen via de GMO of een oplossing biedt voor een bepaalde nood. Ook individuele telers kunnnen deel uitmaken van dergelijke samenwerking. Deze innovaties kunnen thematisch heel breed zijn en dragen dus bij aan de verschillende noden.

Ook voor de areaalgebonden interventies komen landbouwbedrijven uit de groenten – en fruitsector in aanmerking. Indien zij voldoen aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden, kunnen zijn begunstigden zijn van de desbetreffende interventie. De AMKM 'Meerjarige bloemenstrook' in de fruitteelt is specifiek gericht op percelen met meerjarige fruitteelt. Dubbelfinanciering wordt uitgesloten.
Vele andere agro-milieuklimaatverbintenissen of ecoregelingen zullen ook toegepast kunnen worden in de fruit- of groententeelt (vb. Mechanische onkruidbestrijding, Omzetting naar of Voortzetting van biologische productiemethode, Gewasrotatie met vlinderbloemigen, Precisielandbouw …).

Het inzetten op promotie, marketing, korte keten en afzet wordt ook deels buiten het GLB aangepakt. Zo

staat het Vlaams Centrum voor Agro – en Visserijmarketing (VLAM vzw) in voor de promotie van Vlaamse landbouwproducten zoals bijvoorbeeld groente en fruit producten. Dit gebeurt onder meer via mooi uitgewerkte website zoals www.rechtvanbijdeboer.be of www.allesoverbio.be waarop onder meer promotiefilmpjes, aanwezigheid op beurzen, verkooppunten, recepten,… zijn verzameld. VLAM zorgt niet alleen voor promotie, maar omvat ook een aantal expertisecentra rond communicatie, marketing, voeding, export,….

Op vlak van onderzoek en doorstroming van kennis en informatie naar de producenten zijn ook de proef- en praktijkcentra belangrijk. Specfiek voor de sectoren groenten en fruit hebben we het Proefstation voor de Groenteteelt, het Provinciaal Proefcentrum voor de Groenteteelt Oost-Vlaanderen vzw, het Proefcentrum Hoogstraten (voor aardbeien, tomaat en paprika), …

Zoals eerder vermeld is er een grote nood aan externe arbeidskrachten in de tuinbouwsector. Dit wordt zowel aangepakt via het GLB als er buiten. Via het GLB wordt dit ondersteund via de nieuwe interventies waarin de PO's acties kunnen ondernemen rond de arbeidsomstandigheden,…. Buiten het GLB lopen er verschillende initiatieven zoals Help de oogst (VDAB en Departement Landbouw en Visserij). VDAB en EURES nemen ook een rol op in het recruteren van werkzoekenden in de regio's buiten Vlaanderen (https://ec.europa.eu/eures/public/index_nl). Verder wordt voor seizoenarbeiders uit de Oekraïne een verlenging van de arbeidskaarten vereenvoudigd (https://www.vlaanderen.be/toegang-tot-arbeid-voor-oekraiense-onderdanen).

De hoger gemelde noden rond ondernemerschap, klimaatmitigatie en -adaptatie, innovatie,… vallen ook onder de algemene noden en worden besproken in de interventielogica in hoofdstuk 2. En omgekeerd zijn ook de algemene noden (hoofdstuk 2) geldig in deze sector. Bijvoorbeeld de nood N11 'Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water' is erg relevant in deze sector. Zo wordt in de glastuinbouw in grote mate geïnvesteerd in hemelwateropvang, hergebruik van water, ontsmetting, … (bijvoorbeeld via de VLIF interventies of de sectorale interventies). Voor openluchtteelten zijn er ook investeringen mogelijk in bufferbekkens. Daarnaast wordt er buiten het GLB ook de Blue-deal georganiseerd waar een grote interesse is uit deze sector, bijvoorbeeld via de oproep rond hergebruik restwater (zie ook: https://bluedeal.integraalwaterbeleid.be/).

3.5.2 Producten van de bijenteelt

Analyse van de Vlaamse imkerij

- Structuur

Het belang van de imkerij zit in het bekomen van bijenteeltproducten : honingproductie, propolis, was,… De sector levert echter ook niet onbelangrijke ecosysteemdiensten aan de maatschappij. De fruitsector, maar ook sommige landbouwteelten (bijvoorbeeld koolzaad), hebben de bijen nodig voor een goede bestuiving en vruchtzetting.

In België zijn ongeveer een 10.000 imkers actief, vooral in bijverdienste. Het gaat hierbij om ongeveer 5500 Vlaamse imkers en 4500 hebben Waalse imkers. Gemiddeld heeft een imker 6 kasten, mogelijks op verschillende bijenstanden.

Sinds 2006 is elke imker verplicht zich te registreren bij het Federaal Voedselagentschap (FAVV). Momenteel staan hier 5400 Vlaamse imkers geregistreerd (Bijlage Structuur Vlaamse imkerij). Er is een sterk vermoeden dat een niet onaanzienlijk deel van de Vlaamse imkers niet voldoet aan deze registratieverplichting.

Een beeld van de structuur van de Vlaamse imkerij wordt ook gegeven op de website van Honeybee Valley: https://www.honeybeevalley.eu/bijenloket/nuttige-links

De sector is buitengewoon heterogeen, zelfs versnipperd. Tientallen imkertechnieken geven een veelvoud aan imkermethoden. Het netwerk van de individuele imker situeert zich vooral in de plaatselijke vereniging(en). Hij kan daar genieten van de kleinschalige dienstverlening: gebruik van dure materialen, toestellen, persoonlijke begeleiding, peterschap, vaak een eerste volkje om te starten,…

De plaatselijke verenigingen kunnen voor grootschalige dienstverlening (verzekering) en hun logistieke ondersteuning terecht bij de koepelverenigingen. Deze koepels hebben een sterke identiteit: KonVIB (Koninklijke Vlaamse Imkerbond), VBI (Vlaams Bijeninstituut), FIV (Federale Imkervereniging), VNIF (Vlaams Nederlandse Imkerfederatie) en AVI (Algemene Vlaamse Imkervereniging).

Vanuit het onderzoeksveld zijn Honeybee Valley, UGent, ILVO en KU Leuven bij het imkergebeuren betrokken. Deze onderzoeksinstellingen zijn in Vlaanderen belangrijk voor het toegepast onderzoek en kennisopbouw rond imkerij. Tot vandaag zijn zij belangrijke partners in de uitvoering van het bijenteeltprogramma.

Niet elke imker is aangesloten bij een vereniging of koepel. Deze niet-aangesloten of ‘vrije’ imkers zijn voor de overheden moeilijk bereikbaar.

Verder merken we in Vlaanderen een jaarlijkse stijging op van het aantal imkers, het aantal bijenvolken en het gemiddeld aantal volken per imker ().

	Aantal imkers	Aantal bijenvolken	Gemiddeld aantal volken per imker
2017	4.665	28.832	6,1
2018	4.714	29.323	6,2
2019	4.830	33.919	7,0
2020	5.050	34.999	6,9
2021	5.087	35.252	6,9
2022	5.229	37.523	7,2

In Vlaanderen zien we dus een groei van het aantal imkers met rond de 5.300 imkers in 2022. Het gemiddeld aantal bijenvolken per imker bevindt zich al een aantal jaar rond 7 volken per imker. De totale productie van honing in Vlaanderen bedroeg zo’n 577.500 kg honing/jaar in de lente - zomer van 2022.

Wat betreft de honingproductie, dit hangt af van verschillende factoren. Hierbij wordt er onderscheid gemaakt tussen een rijpe, volwaardige kolonie (10 ramer kast), die onmiddellijk na de winter de drachtpiek van het voorjaar kan benutten, en een jonge starterkolonie (6 ramer kast) die bij het uitkomen uit de winter nog moet uitgroeien en pas in de zomer honing als reserve begint op te slaan. De verschillende factoren met impact op de productie:

- Jonge kolonie (6 ramer kast): bij dergelijke kolonie kan er één keer honing geoogst worden, dit in de late zomer. Er wordt gemiddeld 10 kg honing geoogst.
- Volwassen kolonie: bij dergelijke kolonie kan er twee keer honing geoogst worden, in de lente en de late zomer. In totaal wordt er in één jaar dus zo’n 20 kg honing geoogst.
- Professionaliseringniveau van de imker: professionele imkers zullen twee keer zoveel honing oogsten als een hobby imker
- De hoeveelheid nectar en pollen binnen het vliegbereik (3 km) van de bijenvolken

- Vorming

De koepels hebben hun eigen scholingscentra:
https://www.levedebijen.be/Bijen/nl/activiteiten/opleidingen_626.aspx
Deze organiseren de starterscursussen, de imkeropleidingen, en ontvangen hiervoor subsidie vanuit de

maatregel Naschoolse Vorming (M01.1) in PDPO III (https://lv.vlaanderen.be/nl/voorlichting-info/voorlichting/vormingsaanbod). In de nieuwe GLB-periode zal dit opgenomen worden in de interventie 3.14 'Vorming en advies op maat - aanbodgestuurd'.

De opleidingen staan inhoudelijk onder grote druk door het falen van oude imkertechnieken in het kader van de bijensterfte (https://konvib.be/?page_id=2917) en door de verschuivingen in het Vlaamse imkerlandschap naar duurzaamheid (Bijlage Vorming Vlaamse imkerij). De imkerij wordt bovendien maatschappelijk geviseerd. De consument verwacht dat de imker op een duurzame manier met de bijen omgaat. De jaarlijkse bijensterfte is in dit kader een negatief gegeven.

- Nieuwe imkertechnieken

Een beginnend imker start vaak vanuit de wens tot natuurbeleving. Deze nieuwe benadering geeft heel wat polarisatie tussen de oudere generatie commerciële imkers en de nieuwe garde.

Momenteel is binnen de sector een generatiewissel aan de gang die heel wat verschuivingen veroorzaakt binnen de toegepaste imkertechnieken: van traditioneel gangbaar naar progressief natuurlijk imkeren.

De belangrijkste verschuivingen situeren zich op het vlak van selectie en varroabehandeling (Bijlage Nieuwe imkertechnieken).

Noden van de Vlaamse imkerij

- Opleiding imkers, technische ondersteuning

Startende imkers kiezen vaak voor een eerste bijenteelt ervaring vanuit de wens tot natuurbeleving, minder vanuit economische motieven. Er is hierdoor een spanningsveld ontstaan tussen de oudere en jongere generatie imkers.

Nieuwe bedrijfssystemen dienen zich aan. Er groeit een duidelijke interesse binnen de imkerij voor het gebruik van natuurlijke methodes (natuurlijke vijanden: roofmijten, boekenschorpioen,…) en natuurlijke producten (oxaalzuur) in de bestrijding van varroa en andere plagen.

De nood aan theoretische en praktische opleidingen voor starters en gevorderden blijft onveranderd. Focus op de praktijkopleidingen kan gelegd worden in de educatieve en demonstratieve bijenstanden, welke vaak gekoppeld zijn aan plaatselijke bijenteeltverenigingen.

Materiële en logistieke ondersteuning van de plaatselijke bonden kan het niveau van nodige investeringen voor de startende imker drukken. Dit kan zowel de instap- als de uitstapdrempel van de individuele imker in en uit de sector verlagen. Dit zal op termijn leiden tot een meer dynamische en beter gemotiveerde imkerij.

- Selectie

Onze huidige bijenrassen Carnica, Buckfast,… werden in het verleden vooral geselecteerd op raamvastheid, honingproductie, zachtaardigheid en zwermtraagheid.

De huidige noden van de imkerij gaan naar projectwerking rond virusvrije moeren, kolonies met varroatolerantie, varroasensitieve hygienisch gedrag (poetsgedrag), lokaal aangepaste veerkrachtige bijen in een kader van diversiteit en selectieverbreding eerder dan van raszuiverheid. De Vlaamse imker is echter bijzonder gehecht aan zijn bijenras.

Binnen de sectorale interventies rond bijenteelt moet blijvend worden ingezet op een Vlaamse veerkrachtige bij, los van de reeds beschikbare bijenrassen. Lokale bevruchtingsstations kunnen de komende jaren moeren met superkwaliteiten laagdrempelig ter beschikking stellen aan elke imker in de buurt om de gewenste genen in zijn bijenpopulaties te kunnen inkruisen. Om hierin efficiënt vooruitgang te boeken moet ingezet worden op een centraal georganiseerd selectiewerk.

- Ziekten en plagen

Resistentieproblematiek in de Varroabestrijding:

Door decennialang gebruik van een enge groep chemische bestrijdingsmiddelen kampt de sector momenteel met ernstige resistentieproblemen van Varroamijtpopulaties tegen deze middelen. Verder

gebruik van deze chemische methoden leidt enkel tot meer gebruik.

Dergelijke middelen kunnen een noodzakelijke oplossing zijn voor de beginnende imker, die vaak ook niet met de sterkste volken van start gaat. De uitdaging voor de gevorderde imker bestaat erin om van deze bestrijdingswijzen af te stappen en te kiezen voor biotechnische methoden om uit deze resistentieproblemen te kunnen stappen.

Aziatische hoornaar:

Een ander belangrijk en acuut probleem is de Aziatische hoornaar waar lokaal aanwezige kolonies een bedreiging vormen voor de honingbij. Met het citizen-science project VespaWatch werd de eerste golf van deze nieuwe invasieve soort opgevolgd en een bewakingssysteem op poten gezet. Op het einde van het project hebben een aantal vrijwilligers de werkzaamheden verdergezet. Via de sectorale interventies rond bijenteelt moet blijvend worden ingezet op de beheersing van deze invasieve soort.

- Transparantie van het Vlaams Bijenteeltprogramma en de toekomstige sectorale interventies rond bijenteelt naar de sector toe

De transparantie naar de imkerij over de realisaties van het Vlaams Bijenteeltprogramma was in het verleden reeds een aandachtspunt en dit blijft ook zo voor de sectorale interventies. Verzuiling binnen de imkerijsector belemmert soms de transparantie naar de sector toe.

Momenteel verloopt de digitale communicatie naar mogelijk geïnteresseerden via de website van Honeybee Valley. De sectorale interventies rond bijenteelt moeten ook in deze format een eigen signatuur krijgen.

- Relativering van de imkersbonden

De media-aandacht voor de bijensterfte heeft heel wat mensen aangezet om imker te worden. De imkerverenigingen proberen zo goed mogelijk al deze startende imkers op te vangen en te begeleiden. Niet alle imkers zijn echter aangesloten bij een imkervereniging. Indien aangesloten blijkt de betrokkenheid en het engagement van de individuele imker vaak bijzonder laag.

Het gebeurt ook dat de (commerciële) belangen van de imkerbonden in strijd zijn met de beleidsprioriteiten. De sector heeft nood aan een objectieve overkoepeling over de grenzen van de imkerverenigingen heen. Versnippering binnen het werkveld van de imkerbonden leidt ertoe dat de overheid hier blijvend haar rol van coördinator en bruggenbouwer moet opnemen.

Vanuit de verschillende overheden (FAVV, ANB, Departement Landbouw en Visserij,…) moet op alle fronten verder worden gewerkt aan een kentering in de historische versnippering van de imkerij.

Specifieke doelstelling van de Vlaamse Imkerij

Uit de analyse van de sector, de nodenanalyse en de afstemming met de bijenteeltorganisaties werden volgende specifieke doelstellingen geformuleerd:

- Correcte informatieverstrekking aan de (jonge) startende, maar ook de ervaren imker
- Minder bijensterfte door kennis en techniek
- Ondersteuning van de genetische diversiteit binnen de bijenteeltpopulatie en de beschikbaarheid van veerkrachtige en lokaal aangepaste bijenvolkeren
- Ondersteuning van de biodiversiteit en harmonie tussen wilde bestuivers en de honingbij

De opgemaakte interventies dragen allen bij tot deze doelstellingen. Dit is beschreven in hoofdstuk 5 bij elke relevante interventie. De bijenteeltinterventies zijn integraal gericht op de verduurzaming van deze sector. Er wordt ingezet op verschillende acties om deze doelstelling te realiseren. Het gaat hierbij om e volgende interventies:

- Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties (art. 55(1)(a))
- Kwaliteitsanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria (art. 55(1)(c))
- Toegepast onderzoek (art. 55 (1)(e))

- Maatregelen voor het herstel van het bijenbestand in de Unie (art. 55(1)(d))
- Bestrijding van vijanden en ziekten in de bijenteelt, in het bijzonder de Varroa (art. 55(1)(b))

Complementariteit en demarcatie met andere interventies

De meeste GLB-interventies staan open voor alle sectoren. Een aantal interventies zijn - hoewel niet direct gericht op bijentelers- wel onrechtstreeks van belang voor de bijenteelt. Voorbeelden zijn de AMKM 'Meerjarige bloemenstrook' (interventie 3.5, Art. 70) en andere agro-milieuklimaatmaatregelen (Art. 70) en ecoregelingen (Art. 31) in functie van biodiversiteit, die ook positief zijn voor bestuivers en dus ook voor de bijenteelt.

Binnen de VLIF 'Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen' (interventie 3.26, Art. 73) zijn er subsidiabele investeringen met een positieve impact op de bestuivers zoals de aanleg van kleine landschapselementen of bijenhotels. Hoewel deze laatste eerder door wilde bijen gebruikt zullen worden, zal de eerste wel ook voor honingbijen nuttig zijn. Verder zijn er ook in de operationele programma's in de groenten en fruit sector subsidiabele investeringen opgenomen die direct gericht zijn op het verbeteren van de biodiversiteit en het beschermen van bestuivers, bijvoorbeeld de interventie 'Operationele programma's groenten en fruit - Niet-productiegerichte investeringen en andere acties i.k.v. milieuvriendelijke technieken en behoud van biodiversiteit (interventie 2.e01, Art. 47(1)(a)).

Imkers die ook in een andere sector actief zijn, komen ook in aanmerking voor de andere GLB-interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden van de desbetreffende interventie voldoet. Het gaat hierbij weliswaar dan niet over acties gericht op de bijenteelt. Bijkomende demarcatie is in dit geval dus niet nodig aangezien het niet over hetzelfde type van investeringen gaat binnen de bijenteeltinterventie 'investeringen en acties bestrijding van de Varroa-mijt en andere bedreigingen' en de andere investeringsinterventies binnen de plattelandsontwikkelingsinterventies.

Ten slotte maken imkers deel uit van de doelgroep van de interventie 'Vorming en advies op maat – aanbodgestuurd' (interventie 3.14, Art. 78). Onder deze interventie zijn namelijk imkercursussen mogelijk. Hierbij wordt de aanvraag ingediend door een erkend scholingscentrum. Het gaat hierbij voornamelijk om theoretische opleidingen zoals bijvoorbeeld een starterscursus. De opleidingen in het kader van de bijenteeltinterventie zijn thematische praktijkopleidingen voor gevorderde imkers in de eductieve bijenstanden. Bij deze vormingen dient er geen erkend scholingscentrum betrokken te zijn.

Financiële allocatie sectorale interventies bijenteelt

Het cofinancieringspercentage voor de sectorale interventies bijenteelt bedraagt 50%.

In de financiële allocaties voor 2023 (zie hoofdstuk 5 en 6) is het bedrag voorzien voor het Vlaamse bijenteeltprogramma van 2020-2022 voor de periode 1 augustus 2022 tot 31 december 2022 in mindering gebracht. De financiële allocatie voor de verschillende interventies bestaat dus louter uit het budget voorzien voor de bijenteeltinterventies in het GLB strategisch plan. Het bedrag uit het budget voor 2023 dat voorzien wordt voor de periode 1 augustus 2022 tot 31 december 2022 bedraagt 142.144 euro totale publieke uitgave.

In Vlaanderen wordt de steun voor de bijenteeltinterventies niet rechstreeks uitbetaald aan de imkers. Zij zijn immers niet zelf de begunstigden van een bepaalde interventie, dat zijn de bijenteeltorganisatie, eventueel aangvuld met andere actoren (bijvoorbeeld onderzoeksinstellingen, adviseurs en bedrijven die betrokken zijn bij en relevante kennis hebben over de bijenteelt). Hierdoor kunnen de bijenteeltinterventies niet gerapporteerd worden onder resultaatindicator R.35 (Behoud van bijenkasten). Voor deze indicator worden er dus geen streefwaarden of mijlpalen ingepland. De hierboven genoemde interventies zoals investeringen en agro-milieuklimaatmaatregelen zijn niet gericht op de bijenkasten en hebben geen direct effect hierop, alleen indirect. Bijgevolg kunnen ook deze interventies niet

gerapporteerd worden onder R.35.

Beschrijving van een gevestigde betrouwbare methode voor de berekening van het aantal bijenkasten dat elk jaar tussen 1 september en 31 december op het grondgebied van de lidstaten klaar is om te overwinteren

Elke voorzitter van elke lokale vereniging heeft de opdracht vanuit zijn koepelvereniging waar hij lid van is om het aantal bijenkasten van de leden van zijn vereniging vast te stellen

Onder **"bijenkast"** wordt verstaan de eenheid die en honingbijenkolonie bevat die voor de productie van honing, andere producten van de bijenteelt of kweekmateriaal voor honingbijen wordt gebruikt, en alle elementen die voor het overleven van die kolonie nodig zijn. Een volwaardig bijenvolk is een eenheid die in staat is te overwinteren.

- De voorzitter doet dit door een jaarlijkse 100% bevraging van al zijn leden/imkers
    - Elk lid/imker van de vereniging krijgt de vraag zijn aantal kasten op te geven (via ledenblad, via mail, via digitale toepassing...
    - De leden/imkers die in de telling worden meegenomen zijn de leden die lid zijn op 31/12 (jaar N).
    - De voorzitter registreert op basis van de antwoorden het aantal kasten van elk van zijn leden tegen 31/1 (jaar N+1).
    - Ingeval niet alle leden/imkers hun aantal volken hebben opgegeven wordt een gemiddelde berekend van het aantal volken van de leden-imkers die hun volken wel hebben opgegeven
    - Leden/imkers die hun volken niet hebben opgegeven krijgen dan dit gemiddeld aantal volken voor de vereniging toegewezen
    - Aangesloten leden/imkers die hebben opgeven dat ze 0 volken hebben worden niet meegeteld voor de berekening van het gemiddelde en het totaal.
    - De som van het aantal volken van de leden/imkers die hun volken hebben opgegeven en van de leden/imkers die een gemiddelde hebben gekregen is het totaal aantal volken van de vereniging
    - Ingeval minder dan 25% van de leden/imkers zijn kasten heeft opgegeven worden enkel de kasten van die imkers geteld die hun kasten hebben opgegeven.

- Of via een steekproef.
    - De steekproef omvat minstens 25% van de leden/imkers van de vereniging. Bij verenigingen met minder dan 20 leden zijn dit er minstens 5. Elke jaar moet er minstens 25% nieuwe/andere leden in de steekproef worden opgenomen. Over een periode van 4 jaar moet minstens 90% van de imkers hebben deelgenomen aan de steekproef.
    - Er wordt een gemiddelde berekend van het aantal volken van de leden-imkers in de steekproefselectie
    - Elk lid krijgt dat gemiddeld aantal volken toegewezen
    - Aangesloten Leden/imkers die opgeven dan ze 0 volken hebben worden niet meegeteld voor de berekening van het gemiddelde en het totaal.

- Ingeval minder dan 25% van de leden/imkers zijn kasten heeft opgegeven worden enkel de kasten van die imkers geteld die hun kasten hebben opgegeven.

- Het berekend aantal kasten van de vereniging wordt overgemaakt aan de koepelvereniging die de cijfers van alle lokale verenigingen (lid van de koepelvereniging) registreert en totaliseert.

- De koepelvereniging maakt het definitief cijfer (kasten + leden-imkers) van alle leden-verenigingen over aan de Vlaamse administratie uiterlijk 1/3

- De som van alle kasten opgegeven door de koepelverenigingen is het totaal aantal kasten voor Vlaanderen

3.5.3 Wijn

Landbouwbedrijven met wijnproductie komen net als andere sectoren in aanmerking voor alle GLB-interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoet van de desbetreffende interventie. De meeste interventies staan open voor alle sectoren. Bepaalde subsidiabele investeringen binnen de interventie VLIF 'Productieve investeringen op landbouwbedrijven' zijn zelfs enkel relevant voor deze specifieke sector, zoals bijvoorbeeld een insteekmachine voor de wijnbouw.

3.5.4 Hop

Landbouwbedrijven met hopproductie komen net als andere sectoren in aanmerking voor alle GLB-interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoet. De meeste interventies staan open voor alle sectoren. Bepaalde types subsidiabele investeringen of bepaalde agromilieu- en klimaatverbintenissen of ecoregelingen kunnen zeker toegepast worden in deze specifieke sector.

3.5.5 Olijfolie en tafelolijven

Geen productie in Vlaanderen

3.5.6 Rundvlees

Op basis van de SWOT's van de verschillende specifieke doelstellingen en de uitgebreide nodenanalyse (die ook de noden geformuleerd door stakeholders omvat, zie bijlage 2) zijn er ook enkele specifieke sectornoden gedefinieerd. Deze zijn een aanvulling op de reeds eerder gedefinieerde algemeen geldende noden in hoofdstuk 2. Voor de sector vleesvee/rundvee zijn dit de volgende:

- Van alle sectoren is het inkomen voor de periode 2015 – 2020 in de vleesveesector het laagst, met een negatief arbeidsinkomen en netto bedrijfsresultaat per familiaal arbeidsinkomen (FAK). Het bevindt zich op een niveau waar de productiefactoren onvoldoende vergoed worden. De vleesveebedrijven zien gemiddeld genomen slechts een zeer magere vergoeding voor eigen arbeid per FAK van 10.800 euro. Van die bedrijven is het aandeel van de GLB rechtstreekse steun (basisbetaling, vergroening en zoogkoeienpremie) in het inkomen groot waardoor die daar sterk afhankelijk van zijn. Vooral in de zoogkoeienhouderij stelt zich dat probleem.
- De rundvleessector is in België tamelijk eenzijdig gericht op Belgisch witblauw dat op de brug zit tussen bulkproduct en kwaliteitsproduct. Witblauw kan niet altijd beantwoorden aan de trend naar enerzijds minder, maar smaakvollere (vetter) vlees en anderzijds meer gebruik van gehakt en vleesbereidingen, waarvoor het witblauw te goed is. Doordat de hoeveverkoop klein is, weten de veehouders niet altijd wat de consument of de markt wil. Er is dus nood aan meer marktgerichtheid, meer storytelling, …. Door de integratie en contractwerking is de situatie in de kalversector anders: de meeste productieketens hebben naast de kweek ook hun eigen slachthuis en vermarkten dus hun eigen vlees; hierdoor kunnen ze vraag en aanbod beter op elkaar afstemmen.
- Vergroot de herkenbaarheid van het Belgisch rundvlees, ook in het buitenland: Er is een duidelijke etikettering met informatie over de plaatsen van geboorte, kweek, slacht en versnijding. Enkel als dat allemaal in België is gebeurd, mag het product het label 'herkomst België' dragen. Bij export van het vlees is het label 'herkomst België' niet altijd vanzelfsprekend.
- De rundveehouderijsector heeft te weinig grip op de markt en op de keten. De verdeling van de marges in de keten blijft een heikel punt. Er is nood aan het ontwikkelen van een ketenvisie en -structuur voor het rundvlees. Slachthuizen staan dicht bij de markt en weten wat er leeft. De versnijdingssector en de verpakkingssector houden rekening met afnemers. Daarom moet er verder worden ingezet op ketenoverleg voor een transparantere keten en een correcte en een betere afstemming van vraag en aanbod.

- Er zouden meer afspraken kunnen gemaakt worden tussen akkerbouwers en gespecialiseerde rundveebedrijven om stromen (voeders vanuit akkerteelt of weiland; mest vanuit veeteelt; …) uit te wisselen.
- Er is meer nood aan onderzoek en demonstratieprojecten binnen de sector.
- Bedrijfsleiders op gespecialiseerde rundvleesbedrijven hebben het vaakst uitsluitend praktische ervaring (58%). Bij akkerbouw ligt het percentage rond de 50% voor pluimvee op 42%.
- In de periode 2009-2014 is broeikasgasuitstoot in de landbouwsector vrij stabiel rond 6.6 Mton CO_2-eq maar de laatste jaren is een lichte stijging waar te nemen (+8% in 2019 t.o.v. 2014). Deze toename is voornamelijk toe te schrijven aan de emissie van CH_4 in de rundveehouderij en de stijging in CO_2 emissie in de glastuinbouw
- Binnen de dierlijke sector wordt ervanuit gegaan dat door de klimaatverandering de kans op het introduceren en het verspreiden van nieuwe ziekten vergroot. Wanneer de temperatuur boven de thermoneutrale bovengrens klimt, zal het dier minder produceren. Toenemende droogteperiodes hebben daarenboven ook invloed op dierenwelzijn. Onderzoek en maatregelen zijn nodig om te werken aan de adaptatie van de sector. Het wijzigende klimaat houdt risico's in voor de bedrijfseigen voederproductie (tegenvallende oogsten van mais en grasland). Betere kennis van teelt van voedergewassen onder een wijzigend klimaat zijn nodig (verschuiven naar andere teelten, andere graslandsamenstelling en – uitbating).
- De ammoniakuitstoot door de veeteelt kan plaatsvinden in de stal (inclusief opslag in mestkelder, 70%), tijdens het extern opslaan van de mest, tijdens het grazen (8%) en na mestaanwending op het land (22%). Als al deze bronnen in rekening gebracht worden zien we dat de varkens en runderen de grootste bron van NH_3 uitstoot zijn.
- Het behoud van genetische diversiteit van traditionele rassen is nochtans een basis voor het behoud van diversiteit op het platteland. Bovendien is een dergelijke levende genenbank van belang om specifieke eigenschappen in te kruisen in bestaande rassen en variëteiten.
- De vooruitzichten voor een opvolging van het landbouwbedrijf is sectorafhankelijk. Vleesvee en akkerbouw scoren met respectievelijk 10% en 11% het laagst. Maar 10% van de huidige vleesveebedrijven heeft dus een mogelijkse opvolger. Het aandeel jonge bedrijfsleiders <= 40 jaar is ook het laagst voor akkerbouw (9%) en vleesvee (10%).

De gekoppelde steun is een directe inkomenssteun voor zoogkoehouders gebaseerd op het aantal kalvingen. Deze steun bestond in de vorige GLB-periodes en heeft als doel een inkomenszekerheid te voorzien. Maar tegelijk maakt het voor zoogkoehouders moeilijk om in te spelen op markttendenzen. Als de zoogkoehouderij verdwijnt, zal er onvermijdelijk grote druk ontstaan op het behouden van de graslanden, o.a. belangrijk voor koolstofopslag, erosiebestrijding en biodiversiteit. Wegens het belang van zoogkoehouders als beheerders van het blijvend grasland wordt gekoppelde steun voor de zoogkoehouders behouden, maar wel afgebouwd en gekoppeld aan een aantal voorwaarden. Zo moet de zoogkoehouder om recht te hebben op de premie een aantal inspanningen leveren op vlak van duurzaam graslandbeheer en/of eigen ruwvoederproductie en -diversificatie, alsook met betrekking tot het behoud van het blijvend grasland op het bedrijf en de verplichte weidegang van de dieren. Hij/zij kan kiezen uit een lijst van acties om en in totaal minstens 20 punten te behalen om en zo in te kunnen instappen in de premieregeling. Een veehouder die niet voldoet aan deze instapvoorwaarden kan niet deelnemen aan de gekoppelde steun. Deze interventie is dus uitsluitend voorzien voor de zoogkoehouders. De steun speelt rechtstreeks in op het verhogen van het bedrijfsinkomen.

Daarnaast komen landbouwbedrijven uit de rundvleessector ook in aanmerking voor de andere GLB-interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoet. Maar ook bepaalde types subsidiabele investeringen binnen de VLIF-investeringssteun (vb. een afkalfmatras voor verhoogd dierenwelzijn of een melkkoeltank) of bepaalde agromilieu- en klimaatverbintenissen of ecoregelingen (vb. Behoud meerjarig grasland, Ecologisch beheerd grasland, Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen, Tijdelijk grasland naar blijvend grasland)

zijn specifiek relevant voor deze sector.

Dierenwelzijn kan binnen de rundveesector ook verbeterd worden door de VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn zoals windschermen en koeborstel. Ook inspanningen rond antibioticareductie bij kalveren kunnen via een pijler2-verbintenis vergoed worden.

De broeikasgasuitstoot wordt specifiek aangepakt via de ecoregeling voedermanagement en VLIF investeringen zoals vaste mestloods en ledverlichting.

De genetische diversiteit wordt gepromoot via de AMKM lokale rassen waarin er steun gegeven wordt voor lokale rundveerassen die bedreigd zijn.

Via de VLIF overnamesteun en opstartsteun voor jonge landbouwers en de aanvullende inkomenssteun wordt er ook bijgedragen aan de generatievernieuwing binnen de sector. Deze interventies zijn van toepassing binnen alle sectoren en dus ook in de rundveesector, waar de nood zeer hoog is. Ook de interventies Vorming en advies, Demonstratieprojecten en Projectoproep innovatie EIP staan open voor alle sectoren. Deze interventies zorgen niet alleen voor kennisoverdracht en innovatie maar de EIP interventie kan ook samenwerkingsprojecten binnen de keten omvatten waarbij de marktgerichtheid wordt verhoogd of er ketenoverleg wordt opgestart.

Het inzetten op promotie, marketing, korte keten en afzet wordt ook deels buiten het GLB aangepakt. Zo staat het Vlaams Centrum voor Agro – en Visserijmarketing (VLAM vzw) in voor de promotie van Vlaamse landbouwproducten zoals bijvoorbeeld rundvee/vleesveesector. Dit gebeurt onder meer via mooi uitgewerkte website zoals www.rechtvanbijdeboer.be of www.allesoverbio.be waarop onder meer promotiefilmpjes, aanwezigheid op beurzen, verkooppunten, recepten,… zijn verzameld. VLAM zorgt niet alleen voor promotie, maar omvat ook een aantal expertisecentra rond communicatie, marketing, voeding, export,….
Praktijkinformatie en onderzoeksresultaten worden via het living lab veehouderij van ILVO aan de veehouders aangeboden en up-to-date gehouden, meer specifiek via de werking en de website van het rundveeloket www.rundveeloket.be.

De landbouw- en voedingssector werkt sterkt marktgericht. Door de veranderende markt is het niet altijd gemakkelijk voor land- en tuinbouwers om een goed overzicht op de prijzen te hebben en te houden. De Europese lidstaten zijn verplicht marktinformatie aan de Europese Commissie te melden. Het gaat hier voornamelijk om wekelijks en maandelijks te melden prijsgegevens van de meeste landbouwsectoren, maar ook om productie- en areaalgegevens van een aantal sectoren. Naast de gegevens over de ‘ruwe’ landbouwproducten worden ook marktgegevens over verwerkte producten gepubliceerd. Het Departement Landbouw en Visserij verzamelt en verwerkt deze gegevens en publiceert deze gegevens op een website (https://landbouwcijfers.vlaanderen.be/marktinformatie). Specifiek voor de rundveesector zijn er gegevens beschikbaar over de prijzen van kalveren, levende runderen en runderkarkassen, alsook gegevens over productie en karkasclassificatie. Actuele prijzen en marktinformatie helpen de marktdeelnemers om de ontwikkelingen in de marktsituatie op te volgen.

De meer algemene noden rond ondernemerschap, klimaat,… vallen ook onder de algemene noden en worden besproken in de interventielogica in hoofdstuk 2. Omgekeerd zijn de algemene noden uit hoofdstuk 2 ook van toepassing op deze sector.

3.5.7 Melk en zuivelproducten

Op basis van de SWOT’s van de verschillende specifieke doelstellingen en de uitgebreide nodenanalyse (die ook de noden geformuleerd door stakeholders omvat, zie bijlage 2) zijn er ook enkele specifieke sectornoden gedefinieerd. Deze zijn een aanvulling op de reeds eerder gedefinieerde algemeen geldende noden in hoofdstuk 2. Voor de melkvee sector zijn dit de volgende:

- Het arbeidsinkomen in de melkveehouderij per FAK is positief voor de periode 2015 -2020, het nettobedrijfsresultaat (NBR) per familiale arbeidskracht daarentegen was negatief. Dat betekent dat voor die sector de productiefactoren van het bedrijf, en dan vooral de eigen arbeid, onvoldoende vergoed worden.
- De toenemende productie van kaas en producten met een toegevoegde waarde heeft een belangrijke impact op de benodigde volumes van rauwe melk. De productiecapaciteit voor de bereiding van melkpoeder zorgt voor lange bewaarbaarheid van de melk, waardoor deze ook makkelijker geëxporteerd kan worden. Het creëren van producten met toegevoegde waarde zorgt voor een toename van de afzetbevordering en het marktgericht werken. Het produceren en exporteren van zuivelproducten met toegevoegde waarde is belangrijk in Vlaanderen en moet verder ondersteund worden.
- Benut zowel de wereldwijde als de lokale consumentenvraag naar zuivelproducten: Wereldwijd blijft de vraag naar zuivelproducten toenemen als gevolg van de bevolkingsgroei en de economische groei. Op de West-Europese en in het bijzonder de Belgische markt wordt een toenemend verbruik van kaas en andere producten met een hogere toegevoegde waarde genoteerd (yoghurt, drinks, nicheproducten zoals omega 3-melk, biomelk, enz.). De lokale kapitaalkrachtige afzetmarkt is belangrijk voor zuivelproducten met meestal een beperkte houdbaarheid. Er moet zowel op die lokale als op de internationale vraag worden ingespeeld om afzet te verzekeren
- Via horizontale en verticale samenwerking moeten producenten kansen grijpen en bereid zijn om mee te investeren in productinnovatie en promotiestrategieën. Dat kan leiden tot markttoegang en –bevoorrading. Samenwerking op kleinere schaal zoals rond machines, perceelruil en groepsaankopen kan nieuwe kansen creëren. Wisselwerking met de akkerbouw kan nog verder uitgewerkt worden bijvoorbeeld rond afspraken over de uitwisseling van stromen.
- Binnen de dierlijke sector wordt ervanuit gegaan dat door de klimaatverandering de kans op het introduceren en het verspreiden van nieuwe ziekten vergroot. Wanneer de temperatuur boven de themoneutrale bovengrens klimt, zal het dier minder produceren. Toenemende droogteperiodes hebben daarenboven ook invloed op dierenwelzijn. Onderzoek en maatregelen zijn nodig om te werken aan de adaptatie van de sector. Het wijzigende klimaat houdt risico's in voor de bedrijfseigen voederproductie (tegenvallende oogsten van mais en grasland). Betere kennis van teelt van voedergewassen onder een wijzigend klimaat zijn nodig (verschuiven naar andere teelten, andere graslandsamenstelling en – uitbating).

Landbouwbedrijven in de sector melk en melkproducten komen net als andere sectoren in aanmerking voor alle GLB- interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoet. De meeste interventies staan open voor alle sectoren. Bepaalde types subsidiabele investeringen of bepaalde agromilieu- en klimaatverbintenissen of ecoregelingen kunnen zeker toegepast worden in deze specifieke sector zoals Behoud meerjarig grasland, Ecologisch beheerd grasland, Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen, Tijdelijk grasland naar blijvend grasland, Omschakeling naar biologische landbouw en Voortzetting biologische landbouw.

Via de Ecoregeling 'Aanpassing voedermanagement bij rundvee' worden melkveehouders gestimuleerd om bepaalde voedermaatregelen uit te voeren zodat de enterische methaanemissies van het vee verminderen. Daarnaast zijn er ook mogelijkheden via de VLIF investeringssteun om de broeikasgasemissies aan te pakken bijvoorbeeld door investeringen in energiebesparing zoals een melkvoorkoeler, warmterecuperatie melkkoeltank, maar ook randinvesteringen pocketvergister in kader van niet-energetische emissies...

Dierenwelzijn kan binnen de melkveesector verbeterd worden door de VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn waarin investeringen zoals een koematras mogelijk zijn.

Via de interventie VLIF Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten kan er ook specifiek steun gegeven worden voor de verwerking van landbouwproducten. Hiermee wordt direct ingespeeld op de nood verwerking van melk tot producten met toegevoegde waarde. De interventie zorgt

niet alleen voor een toename op vlak van producten met toegevoegde waarde maar ondersteunt ook bedrijven die dergelijke producten produceren.

Daarnaast bestaan er ook verschillende producentenorganisaties in de melkveesector waar dus wordt ingezet op horizontale samenwerking, binnen de brancheorganisatie wordt verticaal samengewerkt. Dit verloopt echter buiten het GLB. De producentenorganisaties kunnen echter wel via de Projectoproep innovatie in kader van EIP ondersteund worden via het GLB om een innovatieve oplossing uit te werken voor een bepaalde problematiek, eventueel in samenwerking met andere partners. Ook andere projecten rond samenwerking zijn hier mogelijk. Verder wordt samenwerking binnen de melkveesector ook buiten het GLB gesteund via bijvoorbeeld het project Veldbonen, van veld tot voer uit de oproep van het Relance programma in kader van de eiwitstrategie https://lv.vlaanderen.be/nl/subsidies/scholen-groeperingen-vzws-organisaties/projecten-relance-2021/projecten-realisatie#VELD).

Het inzetten op promotie, marketing, korte keten en afzet wordt ook deels buiten het GLB aangepakt. Zo staat het Vlaams Centrum voor Agro – en Visserijmarkteing (VLAM vzw), samen met de verschillende sectoren, in voor de promotie van Vlaamse landbouwproducten zoals bijvoorbeeld melk en zuivelproducten. Dit gebeurt onder meer via mooi uitgewerkte websites zoals www.rechtvanbijdeboer.be of www.lekkervanbijons.be waarop onder meer promotiefilmpjes, aanwezigheid op beurzen, verkooppunten, recepten,… zijn verzameld. VLAM zorgt niet alleen voor promotie, maar omvat ook een aantal expertisecentra rond communicatie, marketing, voeding, export,….

De meer algemene noden rond ondernemerschap, klimaat, … vallen ook onder de algemene noden en worden besproken in de interventielogica in hoofdstuk 2. Daarnaast zijn ook de algemene noden (hoofdstuk 2) geldig in deze sector. Bijvoorbeeld de nood rond inkomenszekerheid blijft relevant omdat landbouwer prijsnemer is en een lagere melkprijs zorgt voor een hogere druk op de landbouwgezinnen.

3.5.8 Schapen en geiten

Op basis van de SWOT's van de verschillende specifieke doelstellingen en de uitgebreide nodenanalyse (die ook de noden geformuleerd door stakeholders omvat, zie bijlage 2) zijn ook de volgende specifieke sectornoden gedefinieerd voor de schapen – en geitensector. Deze is een aanvulling op de reeds eerder gedefinieerde algemeen geldende noden in hoofdstuk 2:

- Het behoud van genetische diversiteit van traditionele rassen is een basis voor het behoud van diversiteit op het platteland. Bovendien is een dergelijke levende genenbank van belang om specifieke eigenschappen in te kruisen in bestaande rassen en variëteiten.
- Om de meerwaardecreatie in de schapenhouderij vergroten en de om de sector toekomstperspectieven te bieden kunnen kleinere slachthuizen of mobiele slachteenheden inspelen op de acute noden van een sector die vooral gericht is op de korteketen en kleinere of schommelende volumes (bijvoorbeeld bij niche producten)
- Binnen de dierlijke sector wordt ervanuit gegaan dat door de klimaatverandering de kans op het introduceren en het verspreiden van nieuwe ziekten vergroot. Wanneer de temperatuur boven de themoneutrale bovengrens klimt, zal het dier minder produceren. Toenemende droogteperiodes en klimaatverandering hebben daarenboven ook invloed op dierenwelzijn. Onderzoek en maatregelen zijn nodig om te werken aan de adaptatie van de sector. Het wijzigende klimaat houdt risico's in voor de bedrijfseigen voederproductie (tegenvallende oogsten van maïs en grasland).

Landbouwbedrijven met schapen en geiten komen net als andere sectoren in aanmerking voor alle GLB-interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoet. De meeste interventies staan open voor alle sectoren. Bepaalde types subsidiabele investeringen of bepaalde agromilieu- en klimaatverbintenissen of ecoregelingen kunnen zeker toegepast worden in deze specifieke sector.

Zo zijn er in de AMKM 'Behoud lokale veerassen' specifieke mogelijkheden voor de het behoud van

lokale schapen-en geitenrassen. Verder zijn er ook bepaalde investeringen via de VLIF investeringssteun specifiek relevant voor deze sector (bijvoorbeeld verhoogde steun voor geitenborstels en melkvoorkoelers).

De interventies Demonstratieprojecten en Projectoproep innovatie EIP staan open voor alle sectoren. Deze interventies zorgen niet alleen voor kennisoverdracht en innovatie maar de EIP interventie kan ook samenwerkingsprojecten binnen de keten omvatten waarbij de marktgerichtheid wordt verhoogd of er ketenoverleg wordt opgestart.

Het inzetten op promotie, marketing, korte keten en afzet wordt ook deels buiten het GLB aangepakt. Zo staat het Vlaams Centrum voor Agro – en Visserijmarketing (VLAM vzw) in voor de promotie van Vlaamse landbouwproducten zoals lamsvlees. Dit gebeurt onder meer via Pastorale (https://www.lekkervanbijons.be/producten/vlees/pastorale-voor-kwekers-en-slagers).

De landbouw- en voedingssector werkt sterkt marktgericht. Door de veranderende markt is het niet altijd gemakkelijk voor land- en tuinbouwers om een goed overzicht op de prijzen te hebben en te houden. De Europese lidstaten zijn verplicht marktinformatie aan de Europese Commissie te melden. Het gaat hier voornamelijk om wekelijks en maandelijks te melden prijsgegevens van de meeste landbouwsectoren, maar ook om productie- en areaalgegevens van een aantal sectoren. Naast de gegevens over de 'ruwe' landbouwproducten worden ook marktgegevens over verwerkte producten gepubliceerd. Het Departement Landbouw en Visserij verzamelt en verwerkt deze gegevens en publiceert deze gegevens op een website (https://landbouwcijfers.vlaanderen.be/marktinformatie). Specifiek voor de schapensector zijn er gegevens beschikbaar over de prijzen van lamskarkassen en gegevens over productie. Actuele prijzen en marktinformatie helpen de marktdeelnemers om de ontwikkelingen in de marktsituatie op te volgen.

3.5.9 Eiwithoudende gewassen

In het GLB strategisch plan werd de nood N08 Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen gedefinieerd. Deze bestaat uit de volgende deelnoden:

- Verminderen van de afhankelijkheid aan import van eiwitten

Het verminderen van de afhankelijkheid van de import van eiwit van buiten Europa is een belangrijke uitdaging voor het veilig stellen van de beschikbaarheid van voldoende eiwit met de gewenste kwaliteitskenmerken. Verschillende instrumenten kunnen daarbij ingezet worden, zoals sensibilisering en voorlichting, stimulering van onderzoek, stimulering van teelten bij de landbouwers, optimalisatie van rantsoenen, valorisatie van bijproducten en nevenstromen, productieomschakelingen.

- Begeleiding van de dierlijke sector in eigen eiwitteelt

Met de toenemende aandacht voor meer duurzaamheid ligt er ook een grote uitdaging klaar inzake eigen eiwitvoorziening. Vandaag wordt er nog steeds veel soja geïmporteerd, als onderdeel van een volwaardige veevoeding. De duurzaamheid van deze soja-invoer wordt regelmatig in vraag gesteld. Door een (gedeeltelijke) eigen eiwitvoorziening – er is bijvoorbeeld al gestart met lokale sojaproductie en andere eiwitgewassen – zou de dierlijke sector (en niet alleen de rundveesector) een stapje verder kunnen zetten in het duurzaamheidstraject.

Voor de bespreking van de aanpak van deze nood verwijzen we naar de interventielogica in hoofdstuk 2 – specifieke doelstelling 4. De nood omvat verschillende sectoren (zowel dierlijke sector als akkerbouw).

3.5.10 Suikerbieten

Op basis van de SWOT's van de verschillende specifieke doelstellingen en de uitgebreide nodenanalyse (die ook de noden geformuleerd door stakeholders omvat, zie bijlage 2) zijn er ook enkele specifieke sectornoden gedefinieerd. Deze zijn een aanvulling op de reeds eerder gedefinieerde algemeen geldende noden in hoofdstuk 2. Voor de akkerbouwsector, waar suikerbieten deel van uit maken, zijn dit de

volgende:

- Zet met de akkerbouw ook in op de lokale markt: Bij de consument is er meer aandacht voor het lokale aspect van voedselvoorziening, ook bij verwerkte producten. Voorbeelden hiervan zijn bier met grondstoffen van hier, brood van lokaal geteelde tarwe en aardappelautomaten. Daar kan verder op ingespeeld worden.
- Het gros van de Vlaamse aardappelproductie is echter bestemd voor de export (meestal verwerkt). Rechtstreeks contact met de consument blijft beperkt tot de lokale hoeveverkoop en korte keten. Er zou nog meer ruimte moeten zijn voor lokale aardappelen in de retail. Ook meer aandacht voor (nieuwe) resistente rassen is nodig. Een hoger bewust zijn van de lokale kwaliteit die kan geleverd worden en de meerwaarde ervan kan leiden tot een nagaan betere afzet in de lokale voedingsketen.
- Grijp kansen op de wereldmarkt van akkerbouw: De wereldwijde stijgende vraag naar voeding moet ook de Vlaamse sector kansen bieden, bijvoorbeeld voor de afzet van verwerkte aardappelproducten in Azië.
- Meer samenwerking stimuleren in de akkerbouw om professionalisering en duurzaamheid te bevorderen: De professionaliteit van de akkerbouwbedrijven neemt toe door onder andere een groeiende samenwerking doorheen de keten. De akkerbouw beschikt over zeer goede kwaliteitssystemen, certificering en traceerbaarheid via privaat-publieke samenwerking (Vegaplan). Dit moet kunnen gevaloriseerd worden. Samenwerking via producenten- en brancheorganisaties zou in het bijzonder kunnen inzetten op aanbodbeheersing in bepaalde akkerbouwsectoren en het (vooraf) regelen van de afzet (contractwerking), alsook op risicobeheersing en informatiedoorstroming over de specifieke eisen (variëteiten en kwaliteit van de grondstoffen) vanuit de verwerkende industrie.
- In de akkerbouwsector is klimaatverandering een driver van verschuiving in soorten wilde planten op de akkers en van veranderende condities voor ziekten en plagen. De gezondheid van planten, plantaardige producten en landschap komt meer onder druk te staan. Dit wordt reeds aangegeven door de opgang van warmteminnende plantschadelijke organismen (bvb in de aardappelteelt) en door kortere biologische cycli van parasieten. Ook moeten akkerbouwers rekening houden met toenemende extremen, zowel droogte als wateroverlast. Mogelijkheden voor irrigatie en (on)beschikbaarheid van water zullen de grenzen van de productie aangeven. Onderzoek en maatregelen zijn nodig om duurzame aanpassingen in de sector door te voeren.
- Er is nood aan digitalisering en innovatie binnen de sector.
- Voldoende opvolging op landbouwbedrijven is een knelpunt en is ook sectorafhankelijk. Vleesvee en akkerbouw scoren met respectievelijk 10% en 11% het laagst. Maar 11% van de huidige akkerbouwbedrijven heeft dus een mogelijke opvolger. Daarnaast is ook het aandeel jonge bedrijfsleiders <= 40 jaar is laagst voor akkerbouw (9%).

Landbouwbedrijven in de akkerbouwsector komen net als andere sectoren in aanmerking voor alle GLB-interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoet. De meeste interventies staan open voor alle sectoren. Bepaalde types subsidiabele investeringen of bepaalde agromilieu- en klimaatverbintenissen of ecoregelingen kunnen zeker toegepast worden in deze specifieke sector, met name deze die op bouwland kunnen toegepast worden (vb. ecoregelingen rond verhogen bodemkoolstof, precisielandbouw, mechanische onkruidbestrijding, ...). Bepaalde subsidiabele investeringen binnen de interventies VLIF ‘Productieve investeringen op landbouwbedrijven’ zijn zelfs enkel relevant voor de sector, zoals bijvoorbeeld verhoogde steun voor bietenreinigers.

Via de VLIF overnamesteun en opstartsteun voor jonge landbouwers en de aanvullende inkomenssteun wordt er ook bijgedragen aan de generatievernieuwing binnen de sector. Deze interventies zijn van toepassing binnen alle sectoren maar dragen ook bij aan de nood in deze sector. Ook de interventies Demonstratieprojecten en Projectoproep innovatie EIP staan open voor alle sectoren. Deze interventies zorgen niet alleen voor kennisoverdracht en innovatie maar de EIP interventie kan ook samenwerkingsprojecten binnen de keten omvatten waarbij de marktgerichtheid wordt verhoogd of er ketenoverleg wordt opgestart.

Het inzetten op promotie, marketing, korte keten en afzet wordt ook deels buiten het GLB aangepakt. Zo staat het Vlaams Centrum voor Agro – en Visserijmarketing (VLAM vzw) in voor de promotie van Vlaamse landbouwproducten zoals bijvoorbeeld akkerbouwproducten. Dit gebeurt onder meer via mooi uitgewerkte website zoals www.rechtvanbijdeboer.be of www.allesoverbio.be waarop onder meer promotiefilmpjes, aanwezigheid op beurzen, verkooppunten, recepten,… zijn verzameld. VLAM zorgt niet alleen voor promotie, maar omvat ook een aantal expertisecentra rond communicatie, marketing, voeding, export,….

Op vlak van onderzoek en doorstroming van kennis en informatie naar de producenten zijn ook de proef- en praktijkcentra belangrijk. Zo is er specfiek voor de bietenteelt het Koninklijk Belgisch Instituut tot Verbetering van de Biet vzw.

De meer algemene noden rond ondernemerschap, klimaat, bedrijfsopvolging… vallen ook onder de algemene noden en worden besproken in de interventielogica in hoofdstuk 2. Omgekeerd zijn de algemene noden uit hoofdstuk 2 ook van toepassing op de bietenteelt en bij uitbreiding op de akkerbouwsector.

3.5.11 Andere sectoren

Sierteelt:

Op basis van de SWOT's van de verschillende specifieke doelstellingen en de uitgebreide nodenanalyse (die ook de noden geformuleerd door stakeholders omvat, zie bijlage 2) zijn er ook enkele specifieke sectornoden gedefinieerd. Deze zijn een aanvulling op de reeds eerder gedefinieerde algemeen geldende noden in hoofdstuk 2. Voor de sierteeltsector zijn dit de volgende:

- Nood aan sterkere promotie: Door de kleine interne markt is het nodig om exportpromotie voor sierteeltproducten verder uit te bouwen. De voordelen van groen in de omgeving (bijvoorbeeld de positieve effecten in kantoren en ziekhuizen) moeten meer belicht worden, alsook de ecologische aspecten. Dat alles kan meer technisch en wetenschappelijk onderbouwd worden. Er zijn labels maar die zijn nog niet goed bekend. Ook in de tuinaanleg kunnen labels een belangrijke rol spelen. Wildgroei aan labels moet vermeden worden. Er is nood aan combiaudits met private lastenboeken. Er is nog een groot marktpotentieel dat aangesproken kan worden omdat het momenteel steeds dezelfde bevolkingsgroepen zijn die sierteeltproducten aankopen. Hierbij dient zeker ingespeeld te worden consumentenverwachtingen en het gegeven van een lokale productie.
- Vergroot de marktgerichtheid in de sector en speel in op specifieke afzetmarkten: een sterkere inzet op duurzaamheid en het lokale karakter kan de risico's van wereldmarkt pareren. De sector is sterk gedifferentieerd, maar er zijn kansen voor verdere promotie en vermarkting van al deze gedifferentieerde producten op verschillende nieuwe markten. Ook trends in het kleinhandelstadium en nieuwe bedrijfsvormen vormen opportuniteiten. Men kan openbare besturen stimuleren om streekeigen producten aan te kopen of om groene openbare aanbestedingen uit te schrijven. Ook voor de beplanting in kantoorgebouwen zijn er nog mogelijkheden, zoals plantenabonnementen. Contractteelt is een optie voor sommige individuele bedrijven, maar enkel als het product zich daartoe leent.
- Stimuleer ondernemerschap: Ondernemerschap tonen biedt nieuwe kansen. Er zijn al siertelers die zelf nieuwe producten ontwikkelen of een eigen magazine uitbrengen. Ondernemerschap toont zich ook vaak bij crisissen waarbij de echte ondernemers hun managementcapaciteiten kunnen tonen. Dit dient meer gestimuleerd te worden, onder andere via het onderwijs. Een belangrijk onderdeel hierbij is een verdere digitalisering en gebruik van data, bv. naar traceerbaarheid en verbeteren van digitale aanbod toe.
- Op vlak van horizontale samenwerking tussen de siertelers is er zeker nog ruimte voor verbetering. Vroeger waren er meerdere veilingen; nu verloopt veel via Nederland. Er zijn enkele voorbeelden van samenwerking op beperkte schaal, zoals telers die samenwerken voor de logistiek of die een gezamenlijke aanwerving doen voor export. Er is ook nog ruimte voor samenwerking buiten de sector, waaronder de bouw en de overheid.

- Ook in de sierteeltsector kan het wijzigend klimaat zorgen voor meer problemen en moeilijker telen en moeten risico's door extremere toestanden (temperatuur en droogte) en invasieve soorten ingeperkt worden (vooral van belang voor openluchtteelten). Kansen voor nieuwe teelten of variëteiten en afzetmarkten moeten zoveel mogelijk benut worden. Vooral het telen van soorten die beter om kunnen met de gewijzigde klimaatomstandigheden biedt kansen voor behouden en/of verhogen van afzet richting particulieren, openbaar groen en export. Er moeten overheidsmiddelen vrijgemaakt worden om de sierteeltsector bij te staan bij deze adaptatie.
- Net als in de andere intensieve tuinbouwsectoren kampt de sierteeltsector met de het aantrekken en behouden van (geschoolde) arbeidskrachten. Het verder ontsluiten van de arbeidsmarkt (langdurig werklozen) biedt hier eventueel mogelijkheden, maar ook op vlak van onderwijs en vorming dient er meer maatwerk geleverd te worden. De sector zelf dient de arbeidsmogelijkheden duidelijker en attractiever in de markt te plaatsen.

Landbouwbedrijven in de sierteeltsector komen net als andere sectoren in aanmerking voor alle GLB-interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoet. De meeste interventies staan open voor alle sectoren. Bepaalde types subsidiabele investeringen of bepaalde agromilieu- en klimaatverbintenissen of ecoregelingen kunnen zeker toegepast worden in deze specifieke sector. Bij verwarmde serres is er verhoogde VLIF-steun voorzien voor energiebesparende investeringen zoals energieschermen en warmtebuffer. Er is ook ondersteuning mogelijk via VLIF voor o.a. innoverende technieken inzake watergebruik en arbeidsefficiëntie waar ook siertelers in toenemende mate kansen in zien.

De interventies Demonstratieprojecten en Projectoproep innovatie EIP staan open voor alle sectoren. Deze interventies zorgen niet alleen voor kennisoverdracht en innovatie maar de EIP interventie kan ook samenwerkingsprojecten binnen de keten omvatten waarbij de marktgerichtheid wordt verhoogd of er ketenoverleg wordt opgestart.

Het inzetten op promotie, marketing en afzet wordt buiten het GLB aangepakt. Zo staat het Vlaams Centrum voor Agro – en Visserijmarketing (VLAM vzw) in voor de promotie van Vlaamse landbouwproducten zoals bijvoorbeeld sierteeltproducten. Voor sierteelt gebeurt dit bijvoorbeeld via de website www.groenvanbijons.be en www.gentseazalea.be waarop onder meer promotiefilmpjes, aanwezigheid op beurzen, verkooppunten, plantadviezen,… zijn verzameld. VLAM zorgt niet alleen voor promotie, maar omvat ook een aantal expertisecentra rond communicatie, marketing, voeding, export,….

Op vlak van onderzoek en doorstroming van kennis en informatie naar de producenten zijn ook de proef- en praktijkcentra belangrijk. Zo is er specifiek voor de sierteelt het Proefcentrum voor Sierteelt vzw (PCS).

De meer algemene noden rond ondernemerschap, klimaat, … vallen ook onder de algemene noden en worden besproken in de interventielogica in hoofdstuk 2. Omgekeerd zijn de algemene noden uit hoofdstuk 2 ook van toepassing op de sierteeltsector.

Pluimveesector:

Op basis van de SWOT's van de verschillende specifieke doelstellingen en de uitgebreide nodenanalyse (die ook de noden geformuleerd door stakeholders omvat, zie bijlage 2) zijn er ook enkele specifieke sectornoden gedefinieerd. Deze zijn een aanvulling op de reeds eerder gedefinieerde algemeen geldende noden in hoofdstuk 2. Voor de pluimveesector zijn dit de volgende:

- Meerwaardecreatie in de pluimveesector vergroten en de sector voorbereiden op nieuwe vragen uit de markt: De bulkproductie (vb. standaardkip) kan een voorwaarde zijn voor export, maar bevat weinig toegevoegde waarde. De sector moet werken aan een ander type kip als voorbereiding op toekomstige vragen vanuit de retail. Hierbij moeten de marktpartijen bereid zijn om een meerprijs te betalen. Onderzoek en ontwikkeling op dit vlak moeten ondersteund worden. Kleinere

slachthuizen of mobiele slachteenheden kunnen inspelen op kleinere of schommelende volumes (bijvoorbeeld bij niche producten). Ten slotte speelt ook vierkantsverwaarding een rol en moeten alle delen van de kip verkocht kunnen worden.

- Consumptie van eieren en pluimveevlees stimuleren door marktgerichte promotie: In de promotiecommunicatie moet meer ingespeeld worden op de positieve aspecten van pluimveeproducten: kippenvlees is vetarm, gemakkelijk te bereiden, heeft een relatief lage ecologische voetafdruk en eieren maken deel uit van een gezond voedingspatroon. Ook in tijden van crisis moet correct en snel gecommuniceerd worden. Er is meer exportgerichte promotie nodig.
- Binnen de dierlijke sector wordt ervanuit gegaan dat door de klimaatverandering de kans op het introduceren en het verspreiden van nieuwe ziekten vergroot. Wanneer de temperatuur boven de thermoneutrale bovengrens klimt, zal het dier minder produceren. Toenemende droogteperiodes en klimaatverandering hebben daarenboven ook invloed op dierenwelzijn. Pluimvee heeft een beperkte temperatuurregulatie, waardoor deze dieren vaker last krijgen van hittestress. Onderzoek en maatregelen zijn nodig om te werken aan de adaptatie van de sector.
- Het ontwikkelen van nieuwe technologieën en verdere ontwikkeling van e-commerce en digitalisering binnen de pluimveesector

Landbouwbedrijven in de pluimveesector komen net als andere sectoren in aanmerking voor alle GLB-interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoet. De meeste interventies staan open voor alle sectoren. Bepaalde types subsidiabele investeringen in deze specifieke sector kunnen via VLIF investeringssteun ondersteund worden. Er wordt verhoogde investeringssteun voorzien voor de ammoniak emissie-arme systemen, voor bijkomende isolatie, warmterecuperatiesystemen, ... Dit zijn typische investeringen die van toepassing zijn in de pluimveesector.

Dierenwelzijn kan binnen de pluimveesector verbeterd worden door de ‘VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn’ waarin investeringen zoals wintertuin en mobiele kippenstal mogelijk zijn. Via de pijler 2-verbintenis rond antibioticareductie worden pluimveehouders gestimuleerd om het antibioticagebruik te reduceren.

De interventies Demonstratieprojecten en Projectoproep innovatie EIP staan open voor alle sectoren. Deze interventies zorgen niet alleen voor kennisoverdracht en innovatie maar de EIP interventie kan ook samenwerkingsprojecten binnen de keten omvatten waarbij de marktgerichtheid wordt verhoogd of er ketenoverleg wordt opgestart.

Het inzetten op promotie, marketing, korte keten en afzet wordt ook deels buiten het GLB aangepakt. Zo staat het Vlaams Centrum voor Agro – en Visserijmarketing (VLAM vzw) in voor de promotie van Vlaamse landbouwproducten zoals bijvoorbeeld pluimveeproducten. Dit gebeurt onder meer via mooi uitgewerkte website zoals www.rechtvanbijdeboer.be of Alles over Bio | Alles over bio Homepage waarop onder meer promotiefilmpjes, aanwezigheid op beurzen, verkooppunten, recepten,… zijn verzameld. VLAM zorgt niet alleen voor promotie, maar omvat ook een aantal expertisecentra rond communicatie, marketing, voeding, export,….

Praktijkinformatie en onderzoeksresultaten worden via het living lab veehouderij van ILVO aan de Pluimveehouders aangeboden en up-to-date gehouden, meer specifiek via de werking en de website van het Pluimveeloket www.pluimveeloket.be.

De landbouw- en voedingssector werkt sterkt marktgericht. Door de veranderende markt is het niet altijd gemakkelijk voor land- en tuinbouwers om een goed overzicht op de prijzen te hebben en te houden. De Europese lidstaten zijn verplicht marktinformatie aan de Europese Commissie te melden. Het gaat hier voornamelijk om wekelijks en maandelijks te melden prijsgegevens van de meeste landbouwsectoren,

maar ook om productie- en areaalgegevens van een aantal sectoren. Naast de gegevens over de 'ruwe' landbouwproducten worden ook marktgegevens over verwerkte producten gepubliceerd. Het Departement Landbouw en Visserij verzamelt en verwerkt deze gegevens en publiceert deze gegevens op een website (Marktinformatie | Landbouw & Visserij (vlaanderen.be)). Specifiek voor de pluimveesector zijn er gegevens beschikbaar over de prijzen van pluimveevlees en eieren per houderijsysteem, alsook gegevens over productie van pluimveevlees en de inleg, opzet en handel in broedeieren en eendagskuikens. Actuele prijzen en marktinformatie helpen de marktdeelnemers om de ontwikkelingen in de marktsituatie op te volgen.

De meer algemene noden rond marktgerichtheid, ondernemerschap,… vallen ook onder de algemene noden en worden besproken in de interventielogica in hoofdstuk 2.

Varkensvlees:

Op basis van de SWOT's van de verschillende specifieke doelstellingen en de uitgebreide nodenanalyse (die ook de noden geformuleerd door stakeholders omvat, zie bijlage 2) zijn er ook enkele specifieke sectornoden gedefinieerd. Deze zijn een aanvulling op de reeds eerder gedefinieerde algemeen geldende noden in hoofdstuk 2. Voor de varkensvleessector zijn dit de volgende:

- Vergroot de marktgerichtheid, creëer toegevoegde waarde en speel in op de evoluties binnen de verschillende afzetmarkten voor varkensvlees: Er wordt in zeer beperkte mate aan marktinnovatie en marktprospectie gedaan. De sector blijft gericht op bulkproductie (handel in karkassen), waardoor er te weinig toegevoegde waarde gecreëerd wordt. Daarnaast zijn er opportuniteiten voor andere types varkens(rassen) waarbij meer ingezet wordt op smaak, vleeskwaliteit en herkomst. De toenemende aandacht van consumenten voor de herkomst en productiewijze biedt ook troeven om het Belgische varkensvlees meer in de verf te zetten. Daarnaast zorgt de grotere diversiteit in klantvragen voor steeds meer kansen in een gesegmenteerde of gedifferentieerde aanpak. Door de centrale ligging in de EU beschikt Vlaanderen over een grote afzetmarkt, wat voor vers vlees belangrijk is. Nieuwe exportmarkten en afzetmogelijkheden moeten aangeboord worden.
- Aan de afzetzijde van de keten is er een sterke versnippering. Eventuele fusies, producentenorganisaties of vormen van samenwerking over de landsgrenzen moeten daarom – met enige voorzichtigheid voor nadelige effecten) gestimuleerd worden. Afhankelijk van het soort onderhandeld contract kan via deze verticale integratie sterk op de eigendomsverhoudingen van deze bedrijven ingegrepen worden en wordt de zelfstandige ondernemer een gerant.
- Binnen de dierlijke sector wordt ervanuit gegaan dat door de klimaatverandering de kans op het introduceren en het verspreiden van nieuwe ziekten vergroot. Wanneer de temperatuur boven de thermoneutrale bovengrens klimt, zal het dier minder produceren. Toenemende droogteperiodes en klimaatverandering hebben daarenboven ook invloed op dierenwelzijn. Varkens hebben een beperkte temperatuurregulatie, waardoor deze dieren vaker last krijgen van hittestress. Onderzoek en maatregelen zijn nodig om te werken aan de adaptatie van de sector. Het wijzigende klimaat houdt risico's in voor de bedrijfseigen voederproductie (tegenvallende oogsten van mais en grasland). Betere kennis van teelt van voedergewassen onder een wijzigend klimaat zijn nodig (verschuiven naar andere teelten, andere graslandsamenstelling en – uitbating).
- Een bekend probleem in de varkensteelt is het staartbijten. Staartbijten geeft onnodig veel pijn, stress en frustratie voor de dieren.
- De ammoniakuitstoot door de veeteelt kan plaatsvinden in de stal (inclusief opslag in mestkelder, 70%), tijdens het extern opslaan van de mest, tijdens het grazen (8%) en na mestaanwending op het land (22%). Als al deze bronnen in rekening gebracht worden zien we dat de varkens en runderen de grootste bron van NH_3 uitstoot zijn.

Landbouwbedrijven in de varkensvleessector komen net als andere sectoren in aanmerking voor alle GLB- interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoet. De meeste interventies staan open voor alle sectoren. Bepaalde types subsidiabele investeringen kunnen via

VLIF investeringssteun ondersteund worden Er wordt verhoogde VLIF-steun voor investeringen in energiebesparing zoals bijkomende isolatie, warmtepomp, LED-verlichting en energiezuinige ventilatie voorzien.

Dierenwelzijn kan binnen de varkenssector verbeterd worden door de VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn waarin investeringen zoals zeugenborstel, balanskooi, biggenblazer, biggencouveuse,… mogelijk zijn. Via de pijler 2-verbintenis rond antibioticareductie worden varkenshouders gestimuleerd om het antibioticagebruik te reduceren.

De ammoniakuitstoot binnen de sector kan verminderd worden via verschillende investeringsmogelijkheden binnen de VLIF investeringssteun. Zo worden via de VLIF productieve groene investeringen, investeringen rond ammoniak-emissie arme stallen ondersteund.

De interventies Demonstratieprojecten en Projectoproep innovatie EIP staan open voor alle sectoren. Deze interventies zorgen niet alleen voor kennisoverdracht en innovatie maar de EIP interventie kan ook samenwerkingsprojecten binnen de keten omvatten waarbij de marktgerichtheid wordt verhoogd of er ketenoverleg wordt opgestart.

Het inzetten op promotie, marketing, korte keten en afzet wordt ook deels buiten het GLB aangepakt. Zo staat het Vlaams Centrum voor Agro – en Visserijmarketing (VLAM vzw) in voor de promotie van Vlaamse landbouwproducten zoals bijvoorbeeld varkensvlees producten. Dit gebeurt onder meer via mooi uitgewerkte website zoals www.rechtvanbijdeboer.be of Alles over Bio | Alles over bio Homepage waarop onder meer promotiefilmpjes, aanwezigheid op beurzen, verkooppunten, recepten,… zijn verzameld. VLAM zorgt niet alleen voor promotie, maar omvat ook een aantal expertisecentra rond communicatie, marketing, voeding, export,….

Praktijkinformatie en onderzoeksresultaten worden via het living lab veehouderij van ILVO aan de varkenshouders aangeboden en up-to-date gehouden, meer specifiek via de werking en de website van het varkensloket www.varkensloket.be.

Geïntegreerde persoonlijke data en benchmarks zijn ter beschikking van varkenshouders via de Vlaamse Producentenorganisatie Varkens (VPOV, www.vpov.be). Deze data laten toe zichzelf te positioneren en te verbeteren op het vlak van afzet, kwaliteit en inkoop.

De landbouw- en voedingssector werkt sterkt marktgericht. Door de veranderende markt is het niet altijd gemakkelijk voor land- en tuinbouwers om een goed overzicht op de prijzen te hebben en te houden. De Europese lidstaten zijn verplicht marktinformatie aan de Europese Commissie te melden. Het gaat hier voornamelijk om wekelijks en maandelijks te melden prijsgegevens van de meeste landbouwsectoren, maar ook om productie- en areaalgegevens van een aantal sectoren. Naast de gegevens over de ‘ruwe’ landbouwproducten worden ook marktgegevens over verwerkte producten gepubliceerd. Het Departement Landbouw en Visserij verzamelt en verwerkt deze gegevens en publiceert deze gegevens op een website (Marktinformatie | Landbouw & Visserij (vlaanderen.be)). Specifiek voor de varkenssector zijn er gegevens beschikbaar over de prijzen van biggen, varkenskarkassen en deelstukken, alsook over mengvoederprijzen en gegevens over productie en karkasclassificatie. Actuele prijzen en marktinformatie helpen de marktdeelnemers om de ontwikkelingen in de marktsituatie op te volgen.

De meer algemene noden rond marktgerichtheid, ondernemerschap,… vallen ook onder de algemene noden en worden besproken in de interventielogica in hoofdstuk 2.

3.6 Overzicht van de interventies die bijdragen tot een coherente en geïntegreerde aanpak van het risicobeheer, waar nodig

Globaal kunnen er drie niveaus van risico’s op landbouwbedrijven worden onderscheiden. Het onderscheid tussen de drie niveaus is belangrijk met oog op de rol van de overheid (incl. GLB) op vlak

van het beheer van de betrokken risico's:

1. *Normale bedrijfsrisico's*. Dit zijn zaken die frequent kunnen voorkomen maar waarvan de impact relatief beperkt is. De beste manier om met die risico's om te gaan zijn bedrijfseigen maatregelen, zoals investeringen om de oogst- en opbrengstvariatie te verkleinen, diversificatie of niet alle eieren in één mand leggen, etc.
2. *Vermarktbare risico's.* Dit zijn risico's die het eigen bedrijf overstijgen maar waar er mogelijkheden zijn om ze met anderen te delen of solidariseren. Voorbeelden hiervan zijn het sanitair fonds voor bestrijdingsplichtige dierziekten en de brede weersverzekering, maar evengoed collectief verkopen via productenorganisaties. Of de termijnmarkt is ook zo'n instrument.
3. *Catastrofische risico's.* Dit zijn risico's waar je als bedrijf of als sector niet kan op anticiperen. Gelukkig komen ze niet frequent voor, maar als bedrijven er mee geconfronteerd worden is de impact vaak zeer groot. Voorbeelden hiervan zijn plotse handelsembargo's (cfr. Ruslandboycot), pandemieën (cfr. COVID), risico op onteigening voor algemeen nut, risico op gewijzigd vergunningenbeleid door overheid (stikstof), etc …

Voor catastrofische risico's voorziet het Europese staatssteunkader mogelijkheden voor lidstaten om getroffen ondernemingen te helpen overleven, denk bijvoorbeeld aan de Vlaamse COVID-beschermingsmaatregelen die we genomen hebben (voor alle ondernemingen). Al kan ook de Europese Unie in uitzonderlijke gevallen zelf ook middelen vrijmaken voor het milderen van de effecten van catastrofische risico's, zoals handelsgeschillen die boven het hoofd van de ondernemers worden beslecht.

In Vlaanderen zijn er heel wat steunelementen met betrekking tot risicobeheer, binnen en buiten het GLB:

1. Het beheer en de behandeling van uitzonderlijke weersfenomenen, ook deze met impact op de landbouw, vallen sinds 2020 onder het (Algemeen) Rampenfonds, wat volledig buiten het GLB wordt geregeld.
2. Sinds 2020 ondersteunt Vlaanderen, eveneens buiten het GLB, de brede weersverzekering voor land- of tuinbouwers met een open teelt (bv. fruit, akkerbouw, …) die zich bij een private verzekeraar verzekeren tegen schade aan gewassen door extreme en ongunstige weersomstandigheden. Een erkende brede weersverzekering dekt minstens de weersfenomenen storm, hagel, vorst, ijs, regenval en droogte. Indien de landbouwer een erkende brede weersverzekering afsluit, dan kan hij een subsidie ontvangen.
3. Daarnaast bestaat in Vlaanderen buiten het GLB eveneens financiële instrumenten onder hoede van het VLIF. Zo is er een tijdelijk waarborgregeling mogelijk bij calamiteiten waarbij een overheidswaarborg gegeven wordt voor overbruggingskredieten en kredieten voor werkingskapitaal. Zo werd in kader van de COVID-19 crisis deze tijdelijke waarborgregeling nog opengesteld.
4. Via de GLB-maatregel VLIF 'Productieve investeringen op landbouwbedrijven' kunnen bepaalde investeringen voor oogstprotectie (hagelnetten, vogelnetten, hagelkanon, nachtvorstberegeningssysteem, warmtekanon, wildnet, insectengaas, klimaatdoek,…) gesteund worden. Ook investeringen in het kader van bioveiligheid van de dierlijke sector worden ondersteund in het VLIF, bijvoorbeeld investeringen tegen de insleep van aviaire influenza (vogelgriep) of Afrikaanse varkenspest .
5. Diversificatie van economische activiteiten wordt gestimuleerd via verschillende interventies. Zo worden investeringen in verbreding en ook de biologische landbouw verhoogd gesubsidieerd via VLIF productieve investeringen. De nieuwe GLB-maatregel 'Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie' zet bijkomend in op het stimuleren van diversificatie.
6. Binnen AKIS worden adviesmogelijkheden voorzien rond het maken van bedrijfskeuzes op lange termijn waarbij ook risico's tegen elkaar afgewogen moeten worden en de piste van meer diversificatie van de economische activiteiten op bedrijfsniveau onderzocht moet worden.
7. Via VLIF 'Niet-productieve investeringen' kunnen investeringen in omheiningen tegen aanvallen

van wolven gefinancierd worden.

8. Binnen de interventie projectoproep ‘Samenwerking’ kunnen bepaalde risicobeheer projecten gestimuleerd worden. Het opzetten van onderlinge fondsen waartoe bepaalde subsectoren zelf het initiatief nemen, behoort tot de mogelijkheden.
9. Het vermijden van crisissen en het opvangen ervan is een corebusiness van de operationele programma’s groenten en fruit. Zo worden investeringen ondersteund om het beheer van de in de handel gebrachte hoeveelheden efficiënter te maken. Er wordt ingezet op afzetbevordering en communicatie, waaronder acties en activiteiten die zijn gericht op diversificatie en consolidatie van de groente- en fruitmarkten, preventief of gedurende een crisisperiode. Ook is steun mogelijk voor de administratieve kosten van het opzetten van onderlinge fondsen en een financiële bijdrage voor het invullen en aanvullen van onderlinge fondsen na de compensatie van aangesloten producenten wier inkomen ten gevolge van ongunstige marktomstandigheden ernstig is gedaald. Er is steun voor de herbeplanting van boomgaarden waar dat nodig is na verplichte rooien om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit. Er is ondersteuning voor het uit de markt nemen van producten en het groen/niet oogsten van groenten en fruit. Ook steun voor oogstverzekeringen behoren tot de mogelijkheid. Tot slot is er ondersteuning voor de opslag van producten geproduceerd door de producentenorganisatie (PO) of door de leden van de PO, inclusief waar nodig gemeenschappelijke verwerking (behandeling) om dergelijke opslag te vergemakkelijken.
10. In het Vlaams bijenteeltprogramma is de bijengezondheid één van de speerpunten. Met het programma wilt Vlaanderen de bijensterfte terugdringen door het promoten van betere, wetenschappelijk onderbouwde imkertechnieken en door het opzetten van een selectiewerking, gebaseerd op de gedocumenteerde prestaties van het teeltmateriaal. Het is dus geen steunstelsel met rechtstreekse financiële bijstand aan individuele producenten of lokale groepen.

3.7 Wisselwerking tussen nationale en regionale interventies

3.7.1 Indien relevant, een beschrijving van de wisselwerking tussen nationale en regionale interventies, met inbegrip van de verdeling van de financiële toewijzingen per interventie en per fonds.

Niet van toepassing

3.7.2 Indien relevant, als elementen van het strategisch GLB-plan op regionaal niveau zijn vastgesteld: hoe zorgt de interventiestrategie voor coherentie en consistentie van deze elementen met de elementen van het strategisch GLB-plan die op nationaal niveau zijn vastgesteld?

Niet van toepassing

3.8 Overzicht van de wijze waarop het strategisch GLB-plan bijdraagt aan de in artikel 6, lid 1, punt i), vastgestelde doelstelling om het dierenwelzijn te verbeteren en antimicrobiële resistentie te verminderen, met inbegrip van de basisvoorwaarden en de complementariteit

Om het dierenwelzijn verder te verhogen voorziet het GLB-plan de volgende interventie die expliciet hierop inzet:

Via de interventie 'VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn' kunnen investeringen die bijdragen aan dierenwelzijn ondersteund worden. Bovenwettelijke dierenwelzijnsinvesteringen ontvangen een verhoogd subsidiepercentage. Voorbeelden zijn: extra comfortabele koematrassen , zeugenborstel, wintertuin voor kippen, … inrichting van varkensstallen die gecertificeerd zijn volgens dierenwelzijnslabel. Er wordt verwacht dat er gedurende de ganse programmaperiode 1.650 dergelijke investeringen zullen ondersteund worden met ELFPO-middelen.

Ook biologische landbouw draagt bij tot verhoogd dierenwelzijn en verminderd antibioticagebruik.

In kader van dierengezondheid worden eveneens twee interventies in het GLB-plan expliciet naar voren geschoven:

- De Pijler 2-interventie rond antibioticareductie: Deze interventie wil via éénjarige verbintenissen varkens, pluimvee- en kalverbedrijven stimuleren om de nodige inspanningen te leveren voor het verminderen van het antibioticumgebruik, uitgedrukt in BD100. Er wordt verwacht dat 400 landbouwers jaarlijks deelnemen.
- Binnen VLIF-steun voor productieve investeringen kunnen sanitaire investeringen ondersteund worden. Bijvoorbeeld: overdrukventilatie, waarbij gezorgd wordt dat geen infecties via de lucht de stal kunnen binnendringen.

3.9 Vereenvoudiging en vermindering van administratieve lasten

Dossierbehandeling

Het is een algemene doelstelling zowel voor de areaalgebonden als de niet-areaalgebonden interventies om te komen tot maximaal gebruik van data voor het controleren van de toegangs- en verbintenisvoorwaarden. Zo wordt de toepassing met bedrijfsgebonden generieke data (identificatietoepassing) verder uitgewerkt. De toepassingen die gebruikt worden door de verschillende interventies zullen allen dezelfde data (of deel ervan) gaan aanspreken om te gebruiken in de controle van de toegangs- en verbintenisvoorwaarden.

Binnen de maatregelspecifieke toepassingen wordt eveneens maximaal ingezet op automatische controle.

Voor de interventies beheerd door het Departement Landbouw en Visserij werd een overlegstructuur in het leven geroepen om over interventies heen te werken aan een meer uniforme, een kwalitatief betere en een voor de aanvrager administratief eenvoudigere steunaanvraag, betalingsaanvraag en controle van de voorwaarden.

De meeste interventies worden via een webapplicatie op het e-loket beheerd. Voor de verschillende clusters aan interventies zijn er wel verschillende onderdelen in het e-loket. De applicaties zijn volledig op maat van de beheerautoriteit ontwikkeld. Zowel de begunstigden (landbouwers, adviesdiensten, vormingscentra, …) of hun gemachtigden als het betaalorgaan kunnen gebruik maken van deze webtoepassingen.

- Begunstigden: De webtoepassing is heel intuïtief opgebouwd zodat gebruikers een duidelijk overzicht krijgen van de subsidiemogelijkheden, heel vlot hun aanvragen kunnen indienen en ook daarna vlot de voortgang van hun dossier kunnen raadplegen. Bij de aanvraag zullen door automatische controles al heel wat voorwaarden elektronisch gecontroleerd worden en kunnen we de gebruiker indien nodig waarschuwen om fouten in de aanvraag te vermijden. Ook wordt het ‘only once’ principe zoveel mogelijk toegepast en wordt de reeds gekende gegevens automatisch vooraf ingevuld in de toepassing.
- Betaalorgaan: De dossierbehandeling gebeurt via een intern luik van diezelfde webtoepassingen. Dit laat toe om de dossierbehandelaars te begeleiden in heel wat aspecten van de dossierbehandeling door o.m. automatische kruiscontroles uit te voeren en waarschuwingen of blokkeringen te tonen waar nodig. Bovendien zorgt een digitale procesflow er ook voor dat de interventies op een efficiënte manier beheerd kunnen worden. Daarnaast zal het betaalorgaan ook maximaal gebruik maken van de beschikbare data in de applicatie voor beleidsevaluaties.

Voor de areaalgebonden en op termijn ook steeds meer voor de niet-areaal gebonden maatregelen wordt in het controleproces gebruik gemaakt van technieken zoals opladen van geo-tagged foto’s, monitoring op basis van satellietbeelden of hieraan equivalente technieken. Er zal hierbij ook gebruik gemaakt worden

van artificiële intelligentie (AI) voor automatisch interpretatie van verworven data zoals satellietbeelden en luchtfoto's. Voor de geotagged foto's zal gebruik gemaakt worden van een geo-tagged foto app (LV-AgriLens) om bewijsmateriaal van de begunstigde aan de administratie over te maken.

Specifiek voor de beheerovereenkomsten beheerd door VLM is er sinds 2019 een e-loket voor het indienen van aanvragen voor beheerovereenkomsten en voor het contractbeheer: het BO-loket. Dit loket zorgt niet alleen voor het digitaliseren van de correspondentie tussen VLM en de begunstigde van een beheerovereenkomst (met het oog op een snellere en klantvriendelijkere dienstverlening), maar maakt het ook mogelijk dat de begunstigde een gedigitaliseerde aanvraag online kan indienen, dat aanvragen en (ontwerp)overeenkomsten online ter beschikking gesteld kunnen worden van de begunstigde, dat de begunstigde zijn vooringevulde aanvraag en zijn (ontwerpovereenkomst) online kan ondertekenen en valideren en dat de begunstigde online een melding kan doen van eventuele problemen bij de uitvoering van zijn beheerovereenkomst.

Er wordt bestudeerd in welke mate technieken zoals opladen van geo-tagged foto's en monitoring op basis van satellietbeelden ingeschakeld kunnen worden in het controleproces voor beheerovereenkomsten.

Voor de Leader-interventie is er sinds 2016 een plattelandsloket. Het loket omvat de projectaanvraag, beoordeling, de administratieve opvolging en controle. Er wordt permanent ingezet op de verdere uitbouw en verbetering van dit loket om de administratieve taken voor de begunstigde te vereenvoudigen en om de controletaken voor de beheersdienst te vereenvoudigen.

Voor het indienen van de Projectsubsidies Natuur (PSN) onder interventie 'Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden' wordt eveneens met een e-loket gewerkt. De begunstigden kunnen in dit e-loket hun aanvraag digitaal en online indienen. Ook de beoordeling van de aanvragen gebeurt op dit platform tot en met de goedkeuring. Er wordt ook bekeken hoe de betaalaanvragen en uitbetalingen via dit platform kunnen gebeuren.

De eindbegunstigden worden gesensibiliseerd en individueel of in groep begeleid door de bevoegde administratie, onder andere voor indiening van de elektronische verzamelaanvraag via het e-loket, voor toelichting over administratieve aangelegenheden bij oproepen,…

Vereenvoudigde kostenopties

Er zal gebruik gemaakt worden van vereenvoudigde kostenopties (VKO). Voor de interventies 'Demonstratieprojecten', 'Projectoproep in kader van EIP' en 'Projectoproep Samenwerking' zullen de loonkosten en de kosten die ermee verbonden zijn berekend worden via een standaard uurtarief, waardoor complexe loonberekeningen uitgesloten worden. Ook zal voor de genoemde maatregelen gebruik gemaakt worden van een VKO voor overheadkosten en wordt het gebruik van eventuele andere vereenvoudigde kostenopties nog onderzocht. Voor investeringssteun wordt het gebruik van VKO's onderzocht. Ook bij andere interventies, zoals LEADER en de operationele programma's groenten en fruit, zullen er vereenvoudigde kostopties worden gebruikt voor bijvoorbeeld de loonkosten, overhead, meerkosten, …. Zo zal er bij LEADER bijvoorbeeld ook gebruik gemaakt worden van het standaard uurtarief en worden er ook opties onderzocht voor VKO's voor bepaalde investeringen.

Beheersbaarheid

Verder maken de interventies VLIF 'Productieve investeringen op landbouwbedrijven' en VLIF 'Opstart en overname door jonge landbouwers' deel uit van de vereenvoudigingsagenda. In de periode 2015-2022 en ook de jaren ervoor waren er heel wat regionale (Vlaamse) toegangs- en verbintenisvoorwaarden bovenop de Europees verplichte. De noodzakelijkheid van elke regionale toegangs- en verbintenisvoorwaarde werd in het voorbereidend proces in vraag gesteld. Er wordt nu slechts een beperkte set voorwaarden overgehouden waarvan het zeer duidelijk is dat deze in regionale context noodzakelijk zijn om beter de Europese doelstellingen te kunnen bereiken. Bovendien zal hierbij

maximaal ingezet worden op gebruik van bestaande data met bijzondere aandacht voor het once only principe zodat ook de toegangs- en verbintenisvoorwaarden maximaal automatisch gecontroleerd kunnen worden. Dit zal ook de doorlooptijd van de dossiers ten goede komen.

Ook voor de interventies beheerovereenkomsten gebeurt in het voorbereidend proces een screening van de instap-en verbintenisvoorwaarden. Hierbij gebeurt steeds een afweging tussen de noodzakelijkheid van elke voorwaarde i.f.v. het realiseren van de gewenste doelen enerzijds en de beheersbaarheid van de maatregel.

Voor de Leader-interventie worden ook micro- en koepelprojecten uitgewerkt. Microprojecten zijn door hun kleinschaligheid beperkt in administratieve last. Bij koepelprojecten is er één partij die de administratieve taken en opvolging op zich neemt voor alle deelnemers van het project.

3.10 Conditionaliteit

3.10.1 Belangrijkste punt: Klimaatverandering (matiging van en aanpassing aan)

3.10.1.1 GLMC 1: Instandhouding van blijvend grasland op basis van een verhouding blijvend grasland ten opzichte van het landbouwareaal

3.10.1.1.1 Samenvatting verplichting landbouwbedrijf (bv. regeling van voorafgaande toestemming en heromzettingsverplichting)

Jaarlijkse monitoring evolutie Vlaamse ratio t.o.v. 2018. In geval van overschrijding van 10%-tolerantie: verbod op het omzetten van BG in de lopende campagne en verplichting herinzaaien van blijvend grasland (BG) dat in de twee voorgaande campagnes werd omgezet zodat de ratiodaling t.o.v. de referentieratio opnieuw onder de 10% tolerantie wordt gebracht.

Territoriale reikwijdte: percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

3.10.1.1.2 Territoriaal toepassingsgebied (nationaal, regionaal, groepen bedrijven, bedrijfsniveau)

regionaal

3.10.1.1.3 Waarde van de referentieratio (inclusief berekeningsmethode)

NUTS 2 of relevant NUTS-niveau	Waarde van de referentieratio

Toelichting

Op basis van de landbouwers die in 2018 rechtstreekse betalingen ontvingen, gecorrigeerd voor de arealen bij landbouwers die geen actieve landbouwer in 2018 zijn volgens de nieuwe definitie actieve landbouwer, inclusief het in 2025 van kracht geworden criterium ‘rustpensioen’, en bijgevolg in 2018 geen rechtstreekse betalingen zouden ontvangen hebben, bedraagt de referentieratio 2018 26,15%.

A = Totaal areaal blijvend grasland in 2018 van landbouwers die in 2018 rechtstreekse betalingen ontvingen, gecorrigeerd met het areaal blijvend grasland van landbouwers die in 2018 geen rechtstreekse betalingen zouden ontvangen hebben volgens de nieuwe definitie actieve landbouwer: 138.709,92 ha

B = Totaal landbouwareaal in 2018 van landbouwers die in 2018 rechtstreekse betalingen ontvingen, gecorrigeerd met het areaal van landbouwers die in 2018 geen rechtstreekse betalingen zouden ontvangen hebben volgens de nieuwe definitie actieve landbouwer: 530.423,71 ha

Berekening referentieratio: (A/B) x 100 = 26,15%

3.10.1.1.4.Betrokken type landbouwers (alle landbouwers die blijvend grasland hebben)

Alle landbouwers met blijvend grasland onderworpen aan de conditionaliteit.

3.10.1.1.5 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm

Met deze GLMC1 wordt het behoud van het areaal blijvend grasland beoogd, zodat de organische koolstofvoorraad onder het grasland behouden blijft.

3.10.1.2 GLMC 2: Bescherming van wetlands en veengebieden

3.10.1.2.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf

Graslanden gelegen in wetlands en veengebieden mogen niet omgezet, niet geploegd en niet gedraineerd worden. Ook het verbranden van de vegetatie en turfwinning zijn niet toegelaten in deze gebieden. Vernieuwing van drainage is enkel mogelijk in overeenstemming met de geldende Vlaamse wetgeving (zoals natuurwetgeving), waarbij de vergunningverlenende overheden instaan voor het verlenen van vergunningen binnen de geldende wetgeving. De leefmilieuadministratie kan beroep aantekenen tegen beslissingen van de vergunningverlenende overheden die zouden indruisen tegen de geldende wetgeving.

De vigerende wetgeving is hierna opgelijst:

- De bescherming van veengebieden en wetlands, inclusief het verbod op drainage in deze gebieden, is ook opgenomen in de Vlaamse natuurwetgeving:

Dit wil zeggen dat wetlands en veengebieden zowel binnen als buiten Natura 2000-gebieden beschermd zijn aangezien er een verbod geldt op het wijzigen van de vegetatie van o.a. vennen en heiden, moerassen en waterrijke gebieden, met inbegrip van hoog- en laagveen (artikel 7 van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu). Dit verbod op het wijzigen van de vegetatie betekent concreet dat elke handeling die een impact heeft op de typische vegetatie van wetlands en veengebieden niet zijn toegelaten, met inbegrip van drainage. Het gebruik van herbiciden is dan ook niet toegestaan alsook de bemesting is beperkt op basis van de Vlaamse mestwetgeving. Het verbod op drainage wordt ook verduidelijkt in de '*Omzendbrief LNW/98/01 betreffende algemene maatregelen inzake natuurbehoud en wat de voorwaarden voor het wijzigen van vegetatie en kleine landschapselementen betreft volgens het besluit van de Vlaamse regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu'* en de bijhorende bijlage I. Voor zover deze handelingen niet verboden zijn geldt een vergunningsplicht voor het rechtstreeks of onrechtstreeks wijzigen van de waterhuishouding door drainage, ontwatering, dichten alsook het wijzigen van het overstromingsregime van vegetatie in verschillende bestemmingsgebieden met ecologische waarde volgens de ruimtelijke planning in Vlaanderen, zoals omschreven in artikel 8, §1, 4° van hetzelfde besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998.

- Daarbovenop zijn binnen Natura 2000-gebieden alle blijvend graslanden gelegen in wetlands en

veengebieden al aangeduid als ecologisch kwetsbaar (GLMC 9). Deze ecologisch kwetsbare blijvende graslanden mogen conform GLMC 9, niet omgezet noch omgeploegd worden. Aangezien ze ook onder het verbod op het wijzigen van de vegetatie vallen, is drainage niet toegelaten. Ook buiten de Natura 2000-gebieden zijn blijvende graslanden als ecologisch kwetsbaar aangeduid (GLMC 10). Deze graslanden mogen eveneens niet omgezet, noch omgeploegd worden.

- Het naleven van het verbod op het wijzigen van de vegetatie en de vergunningsplicht voor het wijzigen van de vegetatie, beide op basis van de natuurwetgeving, maken deel uit van de beheerseisen die voortvloeien uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (RBE 3 & 4). Bijgevolg maken deze deel uit van de conditionaliteit.

Dit wil zeggen dat drainage in veengebieden en wetlands niet is toegestaan omdat drainage de vegetatie wijzigt, terwijl het wijzigen van de vegetatie niet is toegestaan. Wanneer een perceel in een veengebied of wetland toch gedraineerd zou zijn en de landbouwer deze drainage wenst te vernieuwen, dan moet hij de vergunningsplicht zoals hierboven beschreven respecteren. De bevoegde autoriteit moet voor het verlenen van de vergunningsaanvraag de voorschriften volgen zoals vastgelegd in de bovenstaande wetgeving.

Landbouwers kunnen in de verzamelaanvraag zien of hun perceel onder de bescherming valt van GLMC 2 aan de hand van de perceelsinformatie (attribuut). Ook in de Agrilens app (geotagged photo app) kan de landbouwer zijn perceelsinformatie raadplegen. Deze kaart wordt jaarlijks geüpdatet door bijkomend veen en wetland toe te voegen dat aan de hand van veldverificaties wordt vastgesteld in het kader van (door)lopende beleidsprocessen (inclusief overheidsopdrachten). Wanneer deze toe te voegen gronden in landbouwgebruik nog niet onder het bovenvermeld beschermingskader vallen en nog bijkomende bescherming behoeven, zal een passend beschermingskader ingesteld worden dat erop gericht is om het veengebied of wetland als dusdanig in stand te houden, zoals bijvoorbeeld een drainageverbod, een verbod op het verbranden van de vegetatie, een verbod op het winnen van turf en/of een verbod op het diep ploegen van bouwland.

3.10.1.2.2 Jaar van toepassing van de GLMC

Selecteer jaar: **2023**

Rechtvaardiging

Het in 3.10.1.2.1. beschreven bestaand beschermingskader is van kracht bij de start van het GLB strategisch plan.

3.10.1.2.3 Territoriaal toepassingsgebied en aangewezen gebied

Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

3.10.1.2.4 Betrokken type landbouwers

Alle landbouwers met wetlands en veengebieden onderworpen aan de conditionaliteit.

3.10.1.2.5 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm

Het al bestaand beschermingskader en het eventueel nog te ontwikkelen beschermingskader voor wetlands en veengebieden moeten ervoor zorgen dat deze gebieden in hun oorspronkelijke toestand behouden blijven zodat de organische koolstof die in de bodem van deze wetlands en veengebieden is opgeslagen, niet afgebroken zou worden.

3.10.1.2.6 Indication of the requirements for which payments will be provided, if any

/

3.10.1.3 GLMC 3: Verbod op het verbranden van stoppels, behalve om fytosanitaire redenen

3.10.1.3.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf

Stoppels mogen na het oogsten niet afgebrand worden, behalve om fytosanitaire redenen.

Minstens één geldig analyseresultaat OC en pH per schijf van 5 ha areaal landbouwgrond exclusief grasland en permanente bedekking: als OC-gehalte te laag: advies aantoonbaar volgen dat bij het analyseresultaat is gevoegd; als pH te laag: bekalken.

3.10.1.3.2 Territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

3.10.1.3.3 Betrokken type landbouwers

Alle landbouwers met bouwland onderworpen aan de conditionaliteit

3.10.1.3.4 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm

Het verbod op het verbranden van de stoppels zorgt voor een verhoogde aanvoer van organisch materiaal in de bodem wat de natuurlijke afbraak van organisch materiaal in de bodem helpt compenseren zodat het organisch koolstofgehalte in de bodem behouden blijft. Het laten analyseren van het OC-gehalte van de bodem maakt de landbouwer bewust van de toestand van de bodem van zijn percelen en zet hem aan om remediërende acties te ondernemen wanneer deze te kort schiet.

3.10.2 Belangrijkste punt: Water

3.10.2.1 GLMC 4: Het aanleggen van bufferstroken langs waterlopen

3.10.2.1.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf

Langs alle waterlopen moeten de landbouwers, landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud, de volgende bufferstroken respecteren:

1.
   - Voor alle niet-nitraatgevoelige teelten (ongeacht het gebiedstype) of voor nitraatgevoelige teelten in gebiedstype 0 en 1:
     - 3 m strook met spontane vegetatie of een meerjarig buffergewas conform de Vlaamse wetgeving
     - 3 m pesticidevrije strook
     - 3 m bemestingsvrije strook (10 m indien een helling grenst aan de waterloop en in gebieden die behoren tot het Vlaams Ecologisch Netwerk) => bemesting is verboden, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing op grasland conform het Vlaamse Waterwetboek dat voor de omzetting van de kaderrichtlijn Water zorgt
   - Voor alle nitraatgevoelige teelten in gebiedstype 2 en 3 en voor zowel nitraatgevoelige als niet-nitraatgevoelige teelten in natuurgebied:
     - 5 m strook met spontane vegetatie of een meerjarig buffergewas conform de Vlaamse wetgeving
     - 5 m pesticidevrije strook
     - 5 m bemestingsvrije strook (10 m indien een helling grenst aan de waterloop en in gebieden die behoren tot het Vlaams Ecologisch Netwerk) => bemesting is verboden, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing op grasland conform het Vlaamse Waterwetboek dat voor de omzetting van de kaderrichtlijn Water zorgt

De indeling in gebiedstypes gebeurt conform artikel 14 van het Mestdecreet van 22 december 2006.

Zoals hierboven gesteld, zijn deze verplichtingen van toepassing op alle landbouwgebruikspercelen die gelegen zijn langs alle Vlaamse waterlopen, inclusief ontwaterings- en irrigatiesloten en waterlopen die gedurende een deel van het jaar opdrogen. Vlaamse waterlopen zijn opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA). Deze kaart maakt deel uit van de Vlaamse wetgeving die uitvoering geeft aan deze GLMC in Vlaanderen.

De VHA is het vectoriële bestand met de assen van het waterlopennetwerk in Vlaanderen, zoals vermeld in het Verslag aan de leden van de Vlaamse Regering van 7 mei 2021 bij het besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van diverse bepalingen uit de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat betreft het toezicht op de naleving van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen (Belgisch Staatsblad van 28 juni 2021, p. 65698). De VHA is dan ook de referentiekaart voor de waterlopen in Vlaanderen: van de bevaarbare waterlopen tot de watervoerende sloten, inclusief de ontwaterings- en irrigatiesloten, ook al staan ze een deel van het jaar droog.

De VHA omvat alle waterlopen die door openbare instanties beheerd worden, gelegen binnen het Vlaams Gewest (code 0, 1, 2 en 3) en de andere niet-geklasseerde waterlopen (code 9 en 99). De atlas is onderhevig aan regelmatige actualisering waarbij ontbrekende waterlopen met afvoerende functie toegevoegd worden. De waterlopen zijn ingedeeld in de volgende categorieën:

0: bevaarbare waterlopen;

1: geklasseerde onbevaarbare waterlopen van eerste categorie;

2: geklasseerde onbevaarbare waterlopen van tweede categorie;

3: geklasseerde onbevaarbare waterlopen van derde categorie;

9: niet geklasseerde onbevaarbare waterlopen

99: grachten van algemeen belang

De onbevaarbare waterlopen zijn in drie categorieën ingedeeld op grond van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen met name eerste, tweede en derde categorie:

1. In de eerste categorie: de gedeelten van de onbevaarbare waterlopen, stroomafwaarts van het punt waar hun waterbekken ten minste 5 000 hectare bedraagt. Onbevaarbare waterlopen van categorie 1 worden beheerd door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM);

2. In de tweede categorie: de onbevaarbare waterlopen of gedeelten ervan die noch in de eerste, noch in de derde categorie gerangschikt zijn Onbevaarbare waterlopen van categorie 2 worden beheerd door de provincie;

3. in de derde categorie: de onbevaarbare waterlopen of gedeelten ervan, stroomafwaarts van het punt waarop hun waterbekken ten minste 100 hectare bedraagt, tot ze de grens hebben bereikt van de gemeente waar die oorsprong zich bevindt of tot ze uitmonden, hetzij in bevaarbare waterlopen, hetzij in onbevaarbare waterlopen van de eerste of van de tweede categorie. Onbevaarbare waterlopen van categorie 3 worden beheerd door de gemeente.

Soms is een 'polder of watering' beheerder, in dat geval is het beheer van de waterlopen van categorie 2 en 3 én de grachten de taak van het bestuur van de polder of watering.

Onder de niet-geklasseerde waterlopen (code 9 en 99) vallen de volgende waterlopen:

- baangrachten langs gemeentewegen, beheerd door de gemeente;

- baangrachten langs gewestwegen en snelwegen in Vlaanderen, beheerd door het Agentschap voor Wegen en Verkeer;

- andere niet-geklasseerde waterlopen en privégrachten, beheerd door de eigenaar van het aangrenzende perceel.

- ‘publieke grachten’, wanneer de gemeente of de polder of watering, het beheer ervan op zich neemt, zonder het eigendom ervan over te kopen.

Deze invulling houdt in dat ten opzichte van alle waterlopen en watervoerende sloten, inclusief alle ontwaterings- en irrigatiesloten en sloten die gedurende een deel van het jaar droog staan, er minstens een pesticidevrije strook van drie meter alsook een bemestingsvrije strook van minstens 3 meter moet nageleefd worden wanneer langs waterlopen een niet-nitraatgevoelige teelt of in gebiedstype 0 en 1 een nitraatgevoelige teelt wordt aangehouden. Wanneer in gebiedstype 2 en 3 een nitraatgevoelige teelt wordt aangehouden of wanneer het perceel in een natuurgebied gelegen is ongeacht er een nitraatgevoelige of niet-nitraatgevoelige teelt wordt aangehouden, moet er minstens een pesticidevrije strook van 5 meter alsook een bemestingsvrije strook van minstens 5 meter nageleefd worden. De te respecteren

bemestingsvrije strook bedraagt zelfs 10 meter indien een helling grenst aan de waterloop in gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN).

De waterlopen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA) worden voorgedrukt op de fotoplannen van de verzamelaanvraag.

3.10.2.1.2 Minimale breedte van de bufferstroken (in m)

3.10.2.1.3 Territoriaal toepassingsgebied, met inbegrip van definitie waterlopen

Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

3.10.2.1.4 Betrokken type landbouwers

Alle landbouwers met landbouwgrond ter hunne beschikking langs waterlopen als bedoeld in rubriek 3.10.2.1.1 en die onderworpen zijn aan de conditionaliteit.

3.10.2.1.5 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm

Deze bufferstroken moeten er toe bijdragen dat er geen gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen afspoelen naar de waterlopen.

3.10.3 Belangrijkste punt: bodem (bescherming en kwaliteit)

3.10.3.1 GLMC 5: Bodembewerkingsbeheer, ter vermindering van het risico van bodemdegradatie en erosie, onder meer door rekening te houden met de hellingshoek

3.10.3.1.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf

Verplichting om maatregelen te nemen op percelen met een zeer hoge en hoge erosiegevoeligheid (paars en rood); afhankelijk van het type teelt en de erosiegevoeligheid van het perceel moeten maatregelen gekozen worden uit 4 maatregelenpakketten.

De erosiegevoeligheid van een perceel wordt bepaald door de entiteit van het beleidsdomein Omgeving bevoegd voor bodembescherming op basis van de modelmatige berekening van de gemiddelde potentiële jaarlijkse erosie per ha aan de hand van de herziene universele bodemverliesvergelijking of RUSLE (Revised Universal Soil Loss Equation). Op die manier wordt zowel hellingsgraad, hellingslengte en bodemtype in rekening gebracht. Er zijn zes erosiegevoeligheidsklassen: zeer hoog (paars), hoog (rood), medium (oranje), laag (geel), zeer laag (lichtgroen) en verwaarloosbaar (groen).

Alle landbouwteelten zijn opgedeeld in de volgende vier teeltcategorieën:

- Teelten die het jaar rond een volledige bedekking van de bodem bieden, vb. grasland;
- Teelten ingezaaid vóór 1 januari, vb. wintergranen;
- Teelten ingezaaid na 1 januari, vb. suikerbieten, maïs, groenten, ruggenteelten;
- Meerjarige teelten, vb. fruitteelt, boomkwekerij.

Verplichtingen op percelen met een zeer hoge erosiegevoeligheid:

Afhankelijk van de teeltcategorie zijn de volgende maatregelen verplicht:

- Het omzetten van blijvend grasland naar akkerland is verboden, met uitzondering van blijvend grasland dat is aangelegd ter uitvoering van een. beheerovereenkomst of een overeenkomst gesloten in het kader van het erosiebesluit.
- Voor teelten ingezaaid vóór 1 januari zowel een maatregel toepassen uit het basispakket (cf. infra) als een maatregel uit ofwel het keuzepakket bufferstroken (cf. infra), ofwel het keuzepakket teelttechnische maatregelen (cf. infra), ofwel het keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken (cf. infra).

- Voor teelten ingezaaid na 1 januari zijn er 2 keuzemogelijkheden: een maatregel toepassen uit het basispakket alsook een maatregel uit zowel het keuzepakket bufferstroken als het keuzepakket teelttechnische maatregelen, ofwel een maatregel toepassen uit het basispakket en een maatregel uit het keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken.
- Voor meerjarige teelten: ofwel er voor zorgen dat de bodem voor minstens 80 % bedekt is door de combinatie van enerzijds de teelt zelf en van anderzijds gras of een andere waterdoorlatende bodembedekking tussen de rijen, ofwel een maatregel toepassen uit het keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken.

Verplichtingen op percelen met een hoge erosiegevoeligheid:

Afhankelijk van de teeltcategorie zijn de volgende maatregelen verplicht:

- Voor teelten ingezaaid vóór 1 januari: maatregel toepassen uit ofwel het basispakket ofwel het keuzepakket bufferstroken, ofwel het keuzepakket teelttechnische maatregelen, ofwel het keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken.
- Voor teelten ingezaaid na 1 januari: een maatregel toepassen uit het basispakket alsook een maatregel uit ofwel het keuzepakket bufferstroken ofwel het keuzepakket teelttechnische maatregelen, ofwel een maatregel toepassen uit het keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken. Indien een maatregel uit het keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken toegepast wordt, is het toepassen van een maatregel uit het basispakket niet verplicht.
- Voor meerjarige teelten: ofwel er voor zorgen dat de bodem voor minstens 80 % bedekt is door de combinatie van enerzijds de teelt zelf en van anderzijds gras of een andere waterdoorlatende bodembedekking tussen de rijen, ofwel een maatregel toepassen uit het keuzepakket bufferstroken ofwel een maatregel toepassen uit het keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken.

Maatregelen vervat in het basispakket en de keuzepakketten:

BASISPAKKET

- Als de teelt geoogst wordt vóór 15 oktober, minstens één van de volgende maatregelen toepassen:

o het inzaaien van een groenbedekker vóór 1 december;
o het inzaaien van een andere teelt vóór 1 december.

- Als de teelt geoogst wordt na 15 oktober, minstens één van de volgende maatregelen toepassen:

o het inzaaien van een groenbedekker vóór 1 december;
o de bodem niet-kerend bewerken vóór 1 december;
o het inzaaien van een andere teelt vóór 1 december;
o het behouden van een bodembedekking door oogstresten bij korrelmais, spruiten en andere koolsoorten tot de inzaai van de volgende teelt;
o het toepassen van wintervoorploegen (winterlabeur) op percelen met een leem- en kleibodem (op basis van de bodemkaart of bodemstaal).

- Als de teelt niet geoogst is op 1 december, minstens één van de volgende maatregelen toepassen:

o het behouden van de teelt of van de teeltresten tot de inzaai van de volgende teelt;
o het toepassen van wintervoorploegen (winterlabeur) op percelen met een leem- en kleibodems (op basis van de bodemkaart of bodemstaal).

KEUZEPAKKET BUFFERSTROOK voor een perceel met een zeer hoge erosiegevoeligheid (PAARS perceel)
Minstens één van de volgende maatregelen uitvoeren:

- het hebben of aanleggen van een grasbufferstrook van minstens 9 m breed bij een perceel met uniforme helling, in samenwerking met een bedrijfsplanner of een erosiecoördinator
- het hebben of aanleggen van een grasgang van minstens 12 m breed bij een perceel met een sonk of een droge vallei, in samenwerking met een bedrijfsplanner of een erosiecoördinator
- het hebben of aanleggen van een graszone bij een perceel met een complexe topografie, in samenwerking met een bedrijfsplanner of een erosiecoördinator
- het hebben of aanleggen van een dam uit plantaardige materialen bij een perceel met complexe topografie, eventueel in combinatie met een grasbufferstrook, in samenwerking met een bedrijfsplanner of een erosiecoördinator

KEUZEPAKKET TEELTTECHNISCHE MAATREGELEN voor een perceel met een zeer hoge erosiegevoeligheid (PAARS perceel)

Minstens één van de volgende maatregelen uitvoeren:

- niet kerende bodembewerking toepassen voor de inzaai van de teelt;
- directe inzaai toepassen;
- strip-till toepassen bij de inzaai van de teelt;
- bij niet-biologische aardappelen is het aanleggen van drempels sowieso verplicht. Bij biologische aardappelteelt is schoffelen en wieden toegelaten als alternatief voor drempels;
- bij andere ruggenteelten dan aardappelen is het aanleggen van drempeltjes of het toepassen van een diepe tandbewerking verplicht.

KEUZEPAKKET BUFFERSTROOK voor een perceel met een hoge erosiegevoeligheid (ROOD perceel)

Minstens één van de volgende maatregelen uitvoeren:

- het hebben of aanleggen van een grasbufferstrook van minstens 9 m breed bij een perceel met een uniforme helling;
- het hebben of aanleggen van een grasgang van minstens 12 m breed bij een perceel met een sonk of een droge vallei;
- het hebben of aanleggen van een graszone bij een perceel met een complexe topografie, in samenwerking met een bedrijfsplanner of een erosiecoördinator;
- het hebben of aanleggen van een dam uit plantaardige materialen bij een perceel met complexe topografie, eventueel in combinatie met een grasbufferstrook, in samenwerking met een bedrijfsplanner of een erosiecoördinator.

KEUZEPAKKET TEELTTECHNISCHE MAATREGELEN voor een perceel met een hoge erosiegevoeligheid (ROOD perceel)

Minstens één van de volgende maatregelen uitvoeren:

- niet kerende bodembewerking toepassen voor de inzaai van de teelt;
- directe inzaai toepassen;
- strip-till toepassen bij de inzaai van de teelt;
- zaaien volgens de hoogtelijnen bij andere dan ruggenteelten;
- bij niet-biologische aardappelen is het aanleggen van drempels sowieso verplicht. Bij biologische aardappelteelt is schoffelen en wieden toegelaten als alternatief voor drempels;
- bij andere ruggenteelten dan aardappelen is het aanleggen van drempeltjes of het toepassen van een diepe tandbewerking verplicht.
- onbeteelde zones (kopakkers) inzaaien met gras in de groeifase van de teelt.

KEUZEPAKKET STRUCTURELE EROSIEBESTRIJDINGSWERKEN

Het pakket “Structurele erosiebestrijdingswerken” is een keuzemogelijkheid bij alle betreffende percelen om voorzieningen permanent aan te leggen om erosieproblemen van één of meerdere percelen te

vermijden. Deze structurele werken worden aangelegd om afstromend water en sediment tijdelijk op te vangen in een bufferzone of in een uitgegraven erosiepoel achter een (aarden) dam, waarbij het sediment bezinkt en het water vertraagd wordt afgevoerd of om het afstromend (modder)water af te leiden van bedreigde locaties naar een lager gelegen structureel erosiewerk. Op deze manier vermindert de kans op bodemerosie stroomafwaarts en worden wegen en bebouwing beschermd tegen water- en modderoverlast en wordt het afvoerdebiet naar het grachtenstelsel en waterlopen beperkt.

In tegenstelling tot de meeste andere maatregelen, zijn structurele erosiewerken ook effectief bij extreme neerslagbuien. M.a.w. structurele erosiewerken bieden een 'ultieme' bescherming van afwaarts gelegen woonwijken, infrastructuur en waterlopen bij extreme weersomstandigheden.

Minstens één van de volgende maatregelen uitvoeren:

• het hebben of aanleggen van een bufferende aarden dam met een erosiepoel (eventueel met een geleidende aarden dam);

• het hebben of aanleggen van een bufferbekken (eventueel met een geleidende aarden dam);

De maatregelen zijn gebonden aan de volgende voorwaarden:

- De aanleg van de structurele erosiebestrijdingswerken voldoet aan de code goede praktijk voor erosiebestrijdingswerken en gebeurt verplicht onder coördinatie van een bedrijfsplanner of een erosiecoördinator. De aanleg van de maatregel moet goedgekeurd worden door de overheid of uitgevoerd worden in het kader van het Erosiebesluit van de Vlaamse Regering.
- Ook reeds aangelegde structurele erosiebestrijdingswerken komen in aanmerking nadat deze zijn goedgekeurd door de overheid of aangelegd werden in het kader van het erosiebesluit.
- De maatregel moet aanwezig zijn op een akkerbouwperceel dat de landbouwer zelf gebruikt; maatregelen aanwezig op een openbaar domein komen niet in aanmerking.
- Enkel het oorspronkelijke perceel waarop de maatregel is aangelegd voldoet aan het pakket 'structurele erosiebestrijdingswerken'. Andere percelen waarvan water en sediment in de buffervoorziening terecht komen, voldoen niet aan het pakket structurele erosiebestrijdingswerken. Voor deze percelen moeten maatregelen uit de andere pakketten genomen worden.

ENKELE BEGRIPPEN UIT DE KEUZEPAKKETTEN:

1° directe inzaai: het direct inzaaien in een voldoende bodembedekking. Om gunstige zaaicondities te creëren wordt bij directe inzaai toegestaan dat de bodem, vóór de insnijding van de zaaikouters, wordt geopend en verkruimeld. Concreet gaat het om schijven of een combinatie van schijven en tanden die werkzaam zijn in dezelfde lijn als de zaaikouter en met een werkbreedte per schijf van maximaal 3 cm;

2° strip-till: de techniek waarbij de teelt ingezaaid wordt op een strook bewerkte grond van maximaal 30 cm breed, terwijl de rest van het veld onbewerkt blijft en een voldoende bodembedekking heeft;

3° drempeltjes: aanaardingen aangebracht dwars tussen de ruggen met een aangepaste machine.

4° In samenwerking met een bedrijfsplanner of een erosiecoördinator: De standaardinvulling van het keuzepakket bufferstrook bestaat uit de aanleg van een grasbufferstrook van minstens 9 m breed onderaan elk afhellend gedeelte van het perceel en de aanleg van een grasgang van minstens 12 m breed in elke droge vallei in het perceel. Wanneer de landbouwer van deze standaardinvulling afwijkt, moet hij aan de hand van een schriftelijk attest of een equivalent bewijs kunnen aantonen dat de genomen maatregelen gevalideerd zijn door een erosiecoördinator of een bedrijfsplanner. In gemeenten waar een erosiecoördinator actief is, is deze persoon het eerste aanspreekpunt. Wanneer er geen erosiecoördinator actief is in de gemeente, moet de landbouwer beroep doen op een bedrijfsplanner van de Vlaamse Landmaatschappij. Indien de landbouwer een passende beheersovereenkomst heeft afgesloten, volstaat dit om de samenwerking aan te tonen.

Momenteel wordt het erosiebeleid in Vlaanderen geëvalueerd. Op basis van de aanbevelingen uit deze evaluatie kan de Vlaamse Regering beslissen om de huidige maatregelen nog bij te sturen.

3.10.3.1.2 Territoriaal toepassingsgebied (inclusief gebieden met erosierisico en de hellingsgraad)

Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest) waarop

verplichtingen in dit kader van toepassing .

3.10.3.1.3 Betrokken type landbouwers

Alle landbouwers met erosiegevoelige percelen waarop verplichtingen in dit kader van toepassing zijn en die onderworpen zijn aan de conditionaliteit.

3.10.3.1.4 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm

Deze GLMC moet erosie en de gevolgen ervan zoveel mogelijk beperken op percelen met een hoge en zeer hoge erosiegevoeligheid.

3.10.3.2 GLMC 6: Minimale bodembedekking om in de meest kwetsbare perioden kale grond te voorkomen

3.10.3.2.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf (met inbegrip van de betrokken periode)

Landbouwers moeten zorgen voor een minimale bodembedekking tijdens de meest kwestbare periode. Hieraan voldoen zij door:

- Het respecteren van de basisvanggewasregeling in het kader van de mestwetgeving. Dit houdt in dat zij een vanggewas moeten inzaaien of het zaaien of planten van een nateelt op percelen waar de gewassen vóór eind augustus geoogst zijn, en dit in de gebiedstypes 1, 2 en 3, met uitzondering van de zware kleigronden.
- in het kader van GLMC 5 op percelen met een hoge en zeer hoge erosiegevoeligheid afhankelijk van de aangehouden hoofdteelt, een maatregel uit het basispakket toe te passen dat er tevens op gericht is om de bodem bedekt te houden of in een conditie te houden waarbij erosie in de winter wordt geminimaliseerd (zie 3.10.3.1.1.).

3.10.3.2.2 Territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

3.10.3.2.3 Betrokken type landbouwers

Alle landbouwers met percelen waarop verplichtingen in dit kader van toepassing zijn en die onderworpen zijn aan de conditionaliteit.

3.10.3.2.4 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm

Door te zorgen voor een bodembedekking vermindert het risico op bodemerosie en -verslemping in de periodes wanneer de bodem daar het meest kwetsbaar voor is, namelijk in de winter en het voorjaar. Ook zorgt de bodembedekking na de oogst voor het vastleggen van nutriënten die na de oogst nog in het bodemprofiel aanwezig zijn, zodat het risico op uitspoeling naar grond- en oppervlaktewater vermindert.

3.10.3.3 GLMC 7: Gewasrotatie op bouwland, met uitzondering van gewassen die onder water groeien

3.10.3.3.1 Samenvatting van de praktijk voor gewasrotatie op het landbouwbedrijf

<u>Basisnorm tot en met campagnejaar 2024:</u>

Gewasrotatie wordt nageleefd op twee niveaus:

- Op bedrijfsniveau zorgt de landbouwer ervoor dat hij elk jaar op minimaal een derde van zijn bouwlandareaal, gewasrotatie toepast door:

o Ofwel een andere hoofdteelt te telen dan het voorgaande jaar;

o Ofwel na de hoofdteelt een nateelt aan te houden die minstens twaalf weken op het perceel aanwezig moet blijven en die tot een andere gewassoort behoort dan de hoofdteelt van het betrokken jaar;

- Op peceelsniveau zorgt de landbouwer ervoor dat hij nooit 4 jaar na elkaar dezelfde hoofdteelt aanhoudt, tenzij die hoofdteelt behoort tot de meerjarig gewassen, grassen en andere kruidachtige voedergewassen of braakliggend land.

Vanaf 2025 wordt de bovenstaande norm gewasrotatie vervangen en is voldaan aan de norm gewasrotatie door elk jaar op perceelsniveau gewasrotatie toe te passen als volgt:

- ofwel een hoofdteelt te telen die tot een andere teeltgroep behoort dan de teeltgroep waartoe hoofdteelt van het voorgaande jaar behoort;
- ofwel na de hoofdteelt een nateelt aan te houden die minstens twaalf weken op het perceel aanwezig moet blijven en die tot een andere teeltgroep behoort dan de hoofdteelt van het betrokken jaar.

Toegestane afwijkingen van de basisnorm voor gewasrotatie op perceelsniveau:

- Vrijstelling voor teelten onder vaste overkapping in volle grond. Het gaat over een zeer beperkte oppervlakte - ongeveer 500 ha groenten, sierteelt en (klein)fruit.
- Vrijstelling voor percelen met knolbegonia, voor sierteelten in containers op en in volle grond (zoals potchrysant en Erica gracilis), aardbeien en forcerie van grondwitloof. De totale oppervlakte van knolbegonia bedraagt 35 à 40 ha waarbij alle bedrijven met knolbegonia kleiner dan 15 ha zijn. Voor sierplanten in containers op en in volle grond bedraagt het totale areaal in Vlaanderen ongeveer 170 ha. Voor aardbeien in volle grond bedraagt het areaal 480 ha, voor forcerie van grondwitloof is dit 3 ha. De teelten, met uitzondering van de forcerie, worden gekenmerkt door het gebruik van vaste irrigatiesystemen. Bij de forcerie van grondwitloof wordt gebruikt gemaakt van vaste verwarmingssystemen in de bodem.
- Op percelen besmet met knolcyperus is maïs na maïs toegelaten tot wanneer het perceel vrij van knolcyperus is. Geschat wordt dat ongeveer 25.000 ha landbouwareaal in Vlaanderen besmet is met knolcyperus.

De volgende bedrijven zijn vrijgesteld van de toepassing van de norm voor gewasrotatie:

a) Bedrijven waarvan meer dan 75 % van het bouwland wordt gebruikt voor de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen, braak ligt, wordt gebruikt voor de teelt van vlinderbloemige gewassen of wordt gebruikt voor een combinatie van deze toepassingen;

b) Bedrijven waarvan meer dan 75 % van het subsidiabele landbouwareaal blijvend grasland is, wordt gebruikt voor de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen of voor de teelt van gewassen onder water, hetzij voor een aanzienlijk deel van het jaar of voor een aanzienlijk deel van de gewascyclus, of onderworpen is aan een combinatie van die toepassingen;

c) Bedrijven met oppervlakte bouwland van maximaal 10 ha.

In uitvoering van artikel 1, lid 1, van uitvoeringsverordening (EU) 2022/1317 van de Commissie van 27 juli 2022 zijn in 2023 bouwlandpercelen gelegen in de zone Noord vrijgesteld van de toepassing van GLMC 7, met uitzondering van de rotatieverplichting voor aardappelen. Percelen waarop een ecoregeling of agromilieuklimaatmaatregel afgesloten wordt waarbij GLMC 7 een relevante baseline is, komen niet in aanmerking voor deze vrijstelling.

Specifieke norm voor de aardappelteelt:

Op een perceel waar aardappelen geteeld worden, moet minstens 2 jaar een ander gewas geteeld worden alvorens er opnieuw aardappelen op dat perceel kunnen geteeld worden. Bij de teelt van gecertificeerd pootgoed is dit minstens 3 jaar.

Deze verplichting geldt niet voor de teelt van aardappelen onder niet verplaatsbare serres.

3.10.3.3.2 Samenvatting van de praktijk voor gewasdiversificatie op het landbouwbedrijf

In plaats van gewasrotatie kan een landbouwer vanaf 2025 ook voldoen aan deze norm door toepassing van gewasdiversificatie volgens de volgende minimumvereisten:

- ingeval de oppervlakte van het bouwland van een bedrijf meer dan 10 en niet meer dan 30 hectare bedraagt, houdt gewasdiversificatie in dat op het bouwland van dat bedrijf ten minste twee verschillende hoofdteelten worden geteeld. De omvangrijkste teelt bestrijkt daarbij niet meer dan

75% van het areaal bouwland .

- ingeval de oppervlakte van het bouwland van een bedrijf meer dan 30 hectare bedraagt, houdt gewasdiversificatie in dat op het bouwland van dat bedrijf ten minste drie verschillende hoofdteelten worden geteeld. De omvangrijkste teelt bestrijkt niet meer dan 75 % van het bouwland en de twee omvangrijkste teelten bestrijken samen niet meer dan 95 % van het bouwland.

De volgende bedrijven zijn vrijgesteld van de toepassing van de norm:

a) Bedrijven waarvan meer dan 75 % van het bouwland wordt gebruikt voor de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen, braak ligt, wordt gebruikt voor de teelt van vlinderbloemige gewassen of wordt gebruikt voor een combinatie van deze toepassingen;

b) Bedrijven waarvan meer dan 75 % van het subsidiabele landbouwareaal blijvend grasland is, wordt gebruikt voor de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen of voor de teelt van gewassen onder water, hetzij voor een aanzienlijk deel van het jaar of voor een aanzienlijk deel van de gewascyclus, of onderworpen is aan een combinatie van die toepassingen;

c) Bedrijven met een oppervlakte bouwland van maximaal 10 ha.

Specifieke norm voor de aardappelteelt:

Op een perceel waar aardappelen geteeld worden, moet minstens 2 jaar een ander gewas geteeld worden alvorens er opnieuw aardappelen op dat perceel kunnen geteeld worden. Bij de teelt van gecertificeerd pootgoed is dit minstens 3 jaar.

Deze verplichting geldt niet voor de teelt van aardappelen onder niet verplaatsbare serres.

3.10.3.3.3 Territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

3.10.3.3.4 Betrokken type landbouwers

☐Alle landbouwers die bouwland ter beschikking hebben (geen vrijstelling)

☑Toepasselijke vrijstellingen

Ingeval meer dan 75 % van het subsidiabele landbouwareaal blijvend grasland is (voetnoot 7 van bijlage III, punt 1 b))

Ingeval meer dan 75 % van het bouwland wordt gebruikt voor de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen, braak ligt, gebruikt wordt voor de teelt van vlinderbloemige gewassen, of voor een combinatie daarvan (voetnoot 7 van bijlage III, punt 1 a)

3.10.3.3.5 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm (met name indien de lidstaat voor gewasdiversificatie heeft gekozen)

Type van betrokken landbouwers:

alle landbouwers met bouwland onderworpen aan de conditionaliteit, maar de bedrijven

1. waar meer dan 75 % van het bouwland wordt gebruikt voor de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen of voor de teelt van vlinderbloemige gewassen, braak ligt, of voor een combinatie daarvan wordt gebruikt; of
2. waar meer dan 75 % van het subsidiabele landbouwareaal blijvend grasland is, wordt gebruikt voor de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen of gedurende een aanzienlijk deel van het jaar of een aanzienlijk deel van de gewascyclus wordt beteeld met gewassen die onder water staan, of voor een combinatie daarvan wordt gebruikt
3. met een oppervlakte bouwland van maximaal tien ha (vanaf 2025)

zijn vrijgesteld van het voldoen aan deze norm.

Geen vrijstelling voor bedrijven met areaal bouwland tot 10 ha in 2023 en 2024.

Door het roteren van de gewassen op een perceel wordt bodemuitputting vermeden en kan de ontwikkeling van bodempathogenen afgeremd worden, zodat het bodempotentieel behouden blijft.

3.10.4 Belangrijkste punt: Biodiversiteit en landschap (bescherming en kwaliteit)

3.10.4.1 GLMC 8: Behoud van landschapselementen.Verbod op het snoeien van heggen en bomen in de vogelbroedperiode. Facultatief, maatregelen om invasieve plantensoorten te voorkomen

3.10.4.1.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf

Norm voor minimumaandeel:

☑Ten minste 4 % van het bouwland op bedrijfsniveau dat bestemd is voor niet-productieve arealen en elementen, met inbegrip van braakliggend land.
Aandeel (%) landbouwareaal dat bestemd is voor niet-productieve arealen en elementen : **4.0%**

☐Ten minste 3 % van het bouwland op bedrijfsniveau dat bestemd is voor niet-productieve arealen en elementen, met inbegrip van braakliggend land ingeval een landbouwer zich er in het kader van een uitgebreide ecoregeling overeenkomstig artikel 31, lid 5, punt b), toe verbindt ten minste 7 % van zijn bouwland te bestemmen voor niet-productieve arealen en elementen, braakliggend land inbegrepen.

☑Ten minste 7 % van het bouwland op bedrijfsniveau bestemd voor niet-productieve arealen en elementen, met inbegrip van braakliggend land, en vanggewassen of stikstofbindende gewassen omvat die geteeld worden zonder gebruikmaking van gewasbeschermingsmiddelen, waarvan 3 % braak ligt of niet-productieve arealen of elementen zijn. De lidstaten moeten voor vanggewassen de wegingsfactor 0,3 hanteren.
Aandeel (%) bouwland dat bestemd is voor niet-productieve arealen en elementen en voor vanggewassen of stikstofbindende gewassen : **7.0%**

Lijst van elementen (Indicatieve lijst van elementen en niet-productieve arealen die in aanmerking komen voor de berekening van het minimumpercentage)

☐Bufferstroken

☐Cairns

☐cultuurelementen

☑Sloten
Verklaring

Voor de definitie van de sloten die als niet-productief element kunnen ingebracht worden om te voldoen aan GLMC 8a, wordt uitgegaan van dezelfde definitie die in het huidige GLB 2014-2022 gehanteerd wordt voor landschapselementen die als ecologisch aandachtsgebied kunnen meetellen en die vastgesteld is in art. 45.4., 1ste alinea van gedelegeerde verordening (EU) nr. 639/2014:
(e) ditches, including open watercourses for the purpose of irrigation or drainage. Channels with walls of concrete shall not be considered ecological focus areas.

Een sloot is een waterloop in een natuurlijke of aangelegde laagte, van minstens 2 meter en maximaal 6 meter breed en geschikt voor afvoer van water. Waterlopen met betonnen wanden worden niet als sloot beschouwd.

☑Akkerranden, stukjes grond of percelen
Verklaring

Onder bufferstroken en akkerranden vallen alle bufferstroken en akkerranden, met inbegrip van de bufferstroken langs waterlopen die vereist zijn in het kader van GLMC 4, RBE 1, RBE 2 of RBE 7 als bedoeld in bijlage III bij Verordening (EU) nr. 2021/2115, en de akkerranden die beschermd zijn in het kader van GLMC 8, RBE 3 of RBE 4 als bedoeld in die bijlage, met een minimumbreedte van minstens 1 meter. Bufferstroken en akkerranden moeten ofwel bedekt zijn door de ontwikkeling van een spontane

vegetatie, ofwel door de inzaai van een gewas, zonder dat er landbouwproductie op mag plaatsvinden. Als de bufferstroken of akkerranden kunnen worden onderscheiden van de aangrenzende teelt, mogen ze worden begraasd of gemaaid. Oevervegetatie langs waterlopen wordt meegeteld bij de berekening van het niet-productief areaal.

Deze omschrijving stemt overeen met de bepalingen van art. 45.5. van gedelegeerde verordening (EU) nr. 639/2014.

☑Hagen, afzonderlijke bomen of groepen bomen, bomenrijen

Verklaring

Voor de definitie van deze landschapselementen die als niet-productief element kunnen ingebracht worden om te voldoen aan GLMC 8a, wordt uitgegaan van dezelfde definities die in het huidige GLB 2014-2022 gehanteerd worden voor landschapselementen die als ecologisch aandachtsgebied kunnen meetellen en die vastgesteld zijn in art. 45.4., 1ste alinea van gedelegeerde verordening (EU) nr. 639/2014:

(a) hedges, wooded strips or trees in line;

(c) field copses including trees, bushes or stones;

Bomenrij: een lijnvormig vrijstaand landschapselement, bestaande uit minstens drie bomen in één rij geplant met maximaal twintig meter tussen de stammen.

Groep van bomen: bomen in groep met overlappende kruinen en vrijstaand. Een groep van bomen heeft een maximale oppervlakte van 0,30 hectare.

Haag of heg: een rij bomen of struiken die vlak naast elkaar staan en aaneengesloten zijn. Een haag of heg is overal minder dan 2 meter breed.

Houtkant: een uitgestrekte en aaneengesloten vegetatiestrook, vrijstaand van andere landschapselementen, die bestaat uit struiken of uit bomen. Een houtkant is maximaal 10 meter breed.

☑Braakliggend land

Verklaring

Voor de definitie van braakliggend land dat als niet-productief element kan ingebracht worden om te voldoen aan GLMC 8a, wordt uitgegaan van dezelfde definitie die in het vorige GLB gehanteerd worden voor braakliggend land dat als ecologisch aandachtsgebied kon meetellen en dat vastgesteld was in art. 45.2., van gedelegeerde verordening (EU) nr. 639/2014:

Braakliggend land is bouwland waarop geen landbouwproductie plaatsvindt maar waarop ofwel een spontane vegetatie tot ontwikkeling komt ofwel een maatregel wordt genomen om de biodiversiteitsvoordelen te vergroten.

☐Andere

☑Kleine plassen

Verklaring

Voor de definitie van een poel die als niet-productief element kan ingebracht worden om te voldoen aan GLMC 8a, wordt uitgegaan van dezelfde definitie die in het huidige GLB gehanteerd wordt voor poelen die als ecologisch aandachtsgebied kunnen meetellen en die vastgesteld is in art. 45.4., 1ste alinea van gedelegeerde verordening (EU) nr. 639/2014: (d) ponds. Reservoirs made of concrete or plastic shall not be considered ecological focus areas;

Een poel is een geïsoleerd watervlak in een natuurlijke laagte, in een uitgraving of in een geconstrueerd waterbekken dat het grootste deel van het jaar met water gevuld is en niet verbonden is met waterlopen. Een poel heeft een maximale oppervlakte van 0,10 hectare.

☐Kleine wetlands

☐Stapelmuurtjes

☐Waterlopen

☐Terrassen

Lijst van elementen (voor behoud)

- Hagen, afzonderlijke bomen of groepen bomen, bomenrijen

Verbod op het snoeien van heggen en bomen in de vogelbroedperiode (verplicht)

Het is verboden heggen en bomen te snoeien tijdens het broeiseizoen (indicatief 15 maart tot 15 juni)

Maatregelen om invasieve plantensoorten te voorkomen

In kader van preventief beleid zullen maatregelen genomen worden om overwoekering door invasieve planten te voorkomen.

3.10.4.1.2 Territoriaal toepassingsgebied (van toepassing voor de norm "minimumaandeel")

Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

3.10.4.1.3 Betrokken type landbouwers

☐Alle landbouwers die bouwland ter beschikking hebben (geen vrijstelling)

☑Toepasselijke vrijstellingen

☐Niet van toepassing

Met een oppervlakte bouwland van maximaal 10 hectare (voetnoot 5 van bijlage III, punt 1 c))

Ingeval meer dan 75 % van het subsidiabel landbouwareaal blijvend grasland is (voetnoot 7 van bijlage III, punt 1 b))

Ingeval meer dan 75 % van het bouwland wordt gebruikt voor de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen, braak ligt, gebruikt wordt voor de teelt van vlinderbloemige gewassen, of voor een combinatie daarvan (voetnoot 7 van bijlage III, punt 1 a)

3.10.4.1.4 Motivering van de bijdrage aan de hoofddoelstelling van de praktijk/norm

Deze GLMC moet er toe bijdragen dat:

- er meer ruimte komt voor biodiversiteit op de landbouwbedrijven
- waardevolle landschapselementen in het landbouwlandschap worden in stand gehouden.
- vogels tijdens de broedperiode worden beschermd
- de inzet van gewasbeschermingsmiddelen in de strijd tegen invasieve planten beperkt blijft

De wegingsfactoren die zullen gebruikt worden, zijn dezelfde als deze die in het huidige GLB 2014-2022 voor ecologisch aandachtsgebied zijn opgenomen in bijlage X van Verordening (EG) nr. 1307/2013:

Types niet-productief areaal/element	
Braakliggend land	1
Bufferstroken en akkerranden	1,5
Landschapselement houtkanten/hagen/heggen	2
Landschapselement groep van bomen	1,5
Landschapselement bomenrijen	2
Landschapselement poelen	1,5
Landschapselement sloten	2
Vanggewas	0,3

In uitvoering van art.1., lid 1, van uitvoeringsverordening (EU) 2022/1317 van de Commissie van 27 juli

2022 mogen op percelen die in 2023 braak gelegd worden om te komen tot een minimumaandeel van 4% (of 3% wanneer ook minstens 4% vanggewassen) aan niet-productieve arealen en elementen van het bouwlandareaal, groenten en graangewassen geteeld worden. Dit geldt echter niet voor percelen gelegen in de groene bestemmingsgebieden.

In uitvoering van artikelen 1 en 2 van uitvoeringsverordening (EU) 2024/587 van de Commissie van 12 februari 2024 voldoen landbouwers in 2024 ook aan de eerste eis van GLMC-norm 8 door een minimumaandeel van ten minste 4% bouwland op landbouwbedrijfsniveau te bestemmen voor niet-productieve arealen en elementen, met inbegrip van braakliggend land, of voor vanggewassen of een combinatie hiervan. Voor vanggewassen wordt binnen deze optie een wegingsfactor 1 gebruikt. Deze bijkomende optie wordt toegevoegd aan de opties die vermeld zijn in rubriek 3.10.4.1.1 en geldt enkel in 2024. Om te voldoen aan deze norm, moeten landbouwers aan één van de aangeboden opties voldoen. De Europese Commissie werd hiervan in kennis gesteld zoals artikel 2 voorschrijft van uitvoeringsverordening (EU) 2024/587.

De verplichting om een minimumaandeel bouwland te bestemmen voor niet-productieve arealen of elementen binnen GLMC 8 wordt geschrapt uit bijlage III van Verordening (EU) 2021/2115 als gevolg van de herziening hiervan bij Verordening (EU) 2024/1468. Vlaanderen past de schrapping van deze verplichting tot het bestemmen van een minimaalaandeel bouwland voor niet-productieve arealen of elementen binnen GLMC 8 toe vanaf 2025. De verplichtingen onder GLMC 8 inzake het behoud van landschapselementen en het verbod op het snoeien van hagen en bomen in het broedseizoen blijven ongewijzigd van toepassing. Ook de mogelijkheid om invasieve soorten te bestrijden, blijft behouden.

Omwille van het afgesloten karakter van de bouwlandpercelen onder vaste overkapping, draagt het aanhouden van niet-productieve oppervlakten of elementen op deze percelen niet wezenlijk bij tot de doelstelling van norm GLMC 8, namelijk de verbetering van de biodiversiteit op de landbouwbedrijven. Om die reden worden bedrijven met niet meer dan 10 ha bouwland waarvan minstens 50% van het bouwlandareaal onder vaste overkapping is, vrijgesteld van de norm 'minimumaandeel landbouwareaal dat gewijd is aan niet-productieve oppervlakten of elementen'.

3.10.4.2 GLMC 9: Verbod op het omzetten of ploegen van blijvend grasland dat is aangewezen als ecologisch kwetsbaar blijvend grasland in Natura 2000-gebieden

3.10.4.2.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf

Verbod op het omzetten en omploegen van ecologisch kwetsbaar blijvend grasland (EKBG) aangeduid binnen Natura 2000-gebieden.

De aanduiding van ecologisch kwetsbaar blijvend grasland vond plaats in het kader van de vergroeningsbetaling van het GLB 2014-2022 en is gebaseerd op artikel 45, 1. van Verordening (EU) nr. 1307/2013. In de Vlaamse wetgeving is dat geregeld in het artikel 37, §2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 24 oktober 2014 tot vaststelling van de voorschriften voor de rechtstreekse betalingen aan landbouwers in het kader van de steunregelingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en verder uitgewerkt in artikel 5 van het ministerieel besluit van 13 juli 2015 houdende uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 24 oktober 2014. De criteria voor de aanduiding van de te beschermen graslanden zijn opgenomen in bijlage 1 van dat ministerieel besluit van 13 juli 2015.

In een specifieke vrijstelling van het ploegverbod (dus niet van het omzettingsverbod) onder deze norm wordt vanaf 2025 voorzien om het herstel van dit blijvend grasland mogelijk te maken onder de volgende voorwaarden:

- De grasvegetatie is vernietigd als gevolg van schade die is aangebracht door wilde dieren of invasieve soorten waarop de landbouwer zelf geen invloed heeft en waardoor het behoud van het ecologisch kwetsbaar blijvend grasland in gevaar komt, zoals door vraat of wroetgedrag of de

overwoekering van het gras door de invasieve soort;

- Het ploegen is enkel gericht op het herstel van de aangetaste delen van het ecologisch kwetsbaar blijvend grasland;
- Onverminderd de bepalingen van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu en zijn uitvoeringsbesluiten.

3.10.4.2.2 Territoriaal toepassingsgebied

Totaal indicatief gebied van ecologisch kwetsbaar blijvend grasland in Natura 2000-gebieden dat onder GLMC valt, in hectare: **6551.0**

3.10.4.2.3 Betrokken type landbouwers

Alle landbouwers met EKBG-percelen gelegen binnen Natura 2000-gebieden en die onderworpen zijn aan de conditionaliteit.

3.10.4.2.4 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm

Met het omzetting- en ploegverbod worden ecologisch kwetsbare blijvend graslanden in hun oorspronkelijke toestand behouden.

3.10.4.2.5 Indication of the requirements for which payments will be provided, if any

/

3.10.5 Aanvullende GLMC (indien van toepassing)

Code	Titel	Beschrijving
GAEC10	Verbod op het omzetten of ploegen van blijvend grasland dat is aangewezen als EKBG buiten Natura 2000-gebieden	3.10.5.1 GLMC10: Verbod op het omzetten of ploegen van blijvend grasland dat is aangewezen als ecologisch kwetsbaar blijvend grasland buiten Natura 2000-gebieden Deze GLMC 10 is een aanvullende GLMC bij '3.10.4 Biodiversiteit en landschap (bescherming en kwaliteit)'. 3.10.5.1.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf Verbod op het omzetten en omploegen van ecologisch kwetsbaar blijvend grasland (EKBG) aangeduid buiten Natura 2000-gebieden in het kader van de bescherming van historisch permanent grasland in de Polders. Voor de aanwijzing van arealen ecologisch kwetsbaar blijvend grasland die buiten de Natura 2000-gebieden gelegen zijn, is gebruik gemaakt van het kader dat is vastgelegd in artikel 45, 1., tweede alinea van Verordening (EU) nr. 1307/2013 en in artikel 41 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 639/2014. In de Vlaamse wetgeving is de aanduiding van ecologisch kwetsbaar blijvend grasland geregeld in het artikel 37, §2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 24 oktober 2014 tot vaststelling van de voorschriften voor de rechtstreekse betalingen aan landbouwers in het kader van de steunregelingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en verder uitgewerkt in artikel 5 van het ministerieel besluit van 13 juli 2015 houdende uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 24 oktober 2014. De criteria voor de aanduiding van de te beschermen

		graslanden zijn opgenomen in bijlage 1 van dat ministerieel besluit van 13 juli 2015. In een specifieke vrijstelling van het ploegverbod (dus niet van het omzettingsverbod) onder deze norm wordt vanaf 2025 voorzien om het herstel van dit blijvend grasland mogelijk te maken onder de volgende voorwaarden: 1. De grasvegetatie is vernietigd als gevolg van schade die is aangebracht door wilde dieren of invasieve soorten waarop de landbouwer zelf geen invloed heeft en waardoor het behoud van het ecologisch kwetsbaar blijvend grasland in gevaar komt, zoals door vraat of wroetgedrag of de overwoekering van het gras door de invasieve soort; 2. Het ploegen is enkel gericht op het herstel van de aangetaste delen van het ecologisch kwetsbaar blijvend grasland; 3. Onverminderd de bepalingen van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu en zijn uitvoeringsbesluiten. <u>3.10.5.1.2. Territoriaal toepassingsgebied</u> Totaal indicatief areaal ecologisch kwetsbaar blijvend grasland buiten Natura-2000 gebied in ha dat onder de toepassing van deze GLMC valt in ha: 3334 <u>3.10.5.1.3 Betrokken type landbouwers</u> Alle landbouwers met EKBG-percelen gelegen buiten Natura 2000-gebieden en die onderworpen zijn aan de conditionaliteit. <u>3.10.5.1.4. Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm</u> Met het omzetting- en ploegverbod worden ecologisch kwetsbare blijvend graslanden in hun oorspronkelijke toestand behouden. De aanduiding van ecologisch kwetsbaar blijvend grasland buiten Natura 2000-gebieden draagt bij tot de instandhouding van de historisch permanente graslanden in de Polders.

4 Elementen die gemeenschappelijk zijn voor verschillende interventies

4.1 Definitie en minimumvereisten

4.1.1 Landbouwactiviteit

4.1.1.1 Definitie van productie

a) Het telen van landbouwproducten en de eerste verwerking hiervan tot landbouwproduct;
b) Het melken van dieren en de eerste verwerking hiervan tot landbouwproduct;
c) Het fokken van dieren voor landbouwdoeleinden;
d) Het houden van dieren voor landbouwdoeleinden, exclusief paarden voor sport -en recreatiedoeleinden.

Landbouwproducten: de producten die zijn vermeld in bijlage I bij het VWEU, met inbegrip van katoen en hakhout met korte omlooptijd, exclusief visserijproducten.

4.1.1.2 Definitie van instandhouding van landbouwareaal

4.1.1.2.1 Instandhoudingscriteria in bouwland

Het onderhoud moet gebeuren op braakliggend land of natuurlijke graslanden zonder productie die nog als bouwland beschouwd worden. Het onderhoud bestaat uit het beperken van opslag van houtige planten en verruiging zodoende dat dit zorgt voor een staat die beweiding of teelt mogelijk maakt zonder dat daarvoor voorbereidende activiteiten nodig zijn die verder gaan dan het gebruik van de gebruikelijke landbouwmethoden en -machines. Voorbeelden van onderhoud zijn maaien, het beperken van opslag van houtige planten en verruiging,…

Braakliggend land: bouwland waarop geen landbouwproductie plaatsvindt maar waarop ofwel een spontane vegetatie tot ontwikkeling komt ofwel een maatregel wordt genomen om de biodiversiteitsvoordelen te vergroten. Percelen met gras als hoofdteelt in de voorgaande campagne kunnen niet als braakliggend land beschouwd worden.

Natuurlijk grasland: zie 4.1.1.2.3

4.1.1.2.2 Instandhoudingscriteria in blijvende teelten

Het onderhoud op een perceel blijvende teelten wordt geverifieerd door na te gaan of verruiging beperkt wordt en het gewas moet in een voor de productie geschikte toestand zijn. Voorbeelden van onderhoud zijn de teelt in goede vegetatieve conditie houden (bv door snoeien); het beperken van opslag van houtige planten; het gras tussen de rijen maaien; ….

4.1.1.2.3 Instandhoudingscriteria in blijvend grasland

Het onderhoud moet gebeuren op natuurlijke graslanden en bestaat uit het beperken van verruiging zodoende dat dit zorgt voor een staat die beweiding of maaien mogelijk maakt zonder dat daarvoor voorbereidende activiteiten nodig zijn die verder gaan dan het gebruik van de gebruikelijke landbouwmethoden en -machines. Voorbeelden van onderhoud zijn maaien, het beperken van verruiging,…

Natuurlijke graslanden: gronden met ruige grassen, grassen met een belangrijke aanwezigheid van mossen, kruidachtige gewassen of andere weinig voedzame grassoorten, of ouder weidegras met een zekere graad van spontane ontwikkeling van kruidachtige gewassen.

4.1.2 Landbouwareaal

4.1.2.1 Elementen van agrobosbouwsystemen die op het landbouwareaal worden opgezet of in stand worden gehouden

4.1.2.1.1 Elementen van agrobosbouwsystemen in bouwland

Het minimum en maximum aantal toegelaten geïsoleerde bomen op een subsidiabele hectare:

- minimaal 30 bomen per hectare;
- maximaal 200 bomen per hectare. Een uitzondering op dit maximum geldt voor percelen waar een afwijking werd goedgekeurd in het kader van een aanvraag voor een premie voor de aanleg van de boslandbouwsysteem binnen pijler 2;
- een homogene verspreiding van de bomen over het perceel.

Definitie boslandbouwsysteem: een systeem voor grondgebruik waarbij de teelt van bomen wordt gecombineerd met landbouw op dezelfde grond, toegepast op een perceel landbouwgrond als vermeld in artikel 2, 12° van het decreet van 22 december 2006 houdende inrichting van een gemeenschappelijke identificatie van landbouwer, exploitatie en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en het landbouwbeleid en waarvan de aanmelding via de verzamelaanvraag en het aanplanten van de bomen gebeurde na het in werking treden van het decreet van 20 april 2012 houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en natuur.

4.1.2.1.2 Elementen van agrobosbouwsystemen in blijvende teelten

Het minimum en maximum aantal toegelaten geïsoleerde bomen op een subsidiabele hectare:

- minimaal 30 bomen per hectare;
- maximaal 200 bomen per hectare. Een uitzondering op dit maximum geldt voor percelen waar een afwijking werd goedgekeurd in het kader van een aanvraag voor een premie voor de aanleg van de boslandbouwsysteem binnen pijler 2;
- een homogene verspreiding van de bomen over het perceel.

Definitie boslandbouwsysteem: een systeem voor grondgebruik waarbij de teelt van bomen wordt gecombineerd met landbouw op dezelfde grond, toegepast op een perceel landbouwgrond als vermeld in artikel 2, 12° van het decreet van 22 december 2006 houdende inrichting van een gemeenschappelijke identificatie van landbouwer, exploitatie en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en het landbouwbeleid en waarvan de aanmelding via de verzamelaanvraag en het aanplanten van de bomen gebeurde na het in werking treden van het decreet van 20 april 2012 houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en natuur.

4.1.2.1.3 Elementen van agrobosbouwsystemen in blijvend grasland

Het minimum en maximum aantal toegelaten geïsoleerde bomen op een subsidiabele hectare:

- minimaal 30 bomen per hectare;
- maximaal 200 bomen per hectare. Een uitzondering op dit maximum geldt voor percelen waar een afwijking werd goedgekeurd in het kader van een aanvraag voor een premie voor de aanleg van de boslandbouwsysteem binnen pijler 2;
- een homogene verspreiding van de bomen over het perceel.

Definitie boslandbouwsysteem: een systeem voor grondgebruik waarbij de teelt van bomen wordt gecombineerd met landbouw op dezelfde grond, toegepast op een perceel landbouwgrond als vermeld in artikel 2, 12° van het decreet van 22 december 2006 houdende inrichting van een gemeenschappelijke identificatie van landbouwer, exploitatie en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en het landbouwbeleid en waarvan de aanmelding via de verzamelaanvraag en het aanplanten van de bomen gebeurde na het in werking treden van het decreet van 20 april 2012 houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en natuur.

4.1.2.2 Bouwland

4.1.2.2.1 Andere opmerkingen in verband met de definitie van bouwland

In Vlaanderen is er geen areaal dat is braakgelegd overeenkomstig de artikelen 22, 23 en 24 van Verordening (EG) nr. 1257/1999 van de Raad, artikel 39 van Verordening (EG) nr. 1698/2005 van de Raad.

4.1.2.3 Blijvende teelten

4.1.2.3.1 Definitie van kwekerijen

Arealen met jonge houtachtige planten in de openlucht, bestemd om later te worden verplant, en wel kwekerijen van:

- wijnstokken en moederplanten;
- vruchtbomen en kleinfruitgewassen;
- siergewassen;
- voor de verkoop bestemde bosplanten, exclusief de in het bos gelegen bosboomkwekerijen voor de eigen behoefte van het bedrijf;
- bomen en heesters ter beplanting van tuinen, parken, straten en wegbermen (bijvoorbeeld haagplanten, rozen en andere sierheesters, sierconiferen), alsmede onderstammen en jonge zaailingen ervan.

4.1.2.3.2 Definitie van hakhout met korte omlooptijd

De maximale omlooptijd voor hakhout met korte omlooptijd bedraagt in het huidige GLB acht jaar en de boomsoorten die in het huidige GLB in aanmerking komen voor hakhout met korte omlooptijd zijn:
1° zwarte els;
2° fladderolm;
3° gladde olm;
4° hazelaar;
5° gewone esdoorn;
6° gewone es;
7° alle populieren- en wilgensoorten.
8° zomerlinde;
9° winterlinde;
10° Amerikaanse eik;
11° zomereik;
12° wintereik;
13° lijsterbes;
14° haagbeuk;
15° ruwe berk;
16° boskers;
17° tamme kastanje;
De lijst werd geüpdatet in samenspraak met Agentschap Natuur en Bos van de Vlaamse Overheid.

De maximale omlooptijd is 8 jaar.
De minimale aanplantdichtheid moet ongeveer 1000 bomen/ha zijn.

4.1.2.3.3 Andere opmerkingen in verband met de definitie van blijvende teelten

Niet van toepassing.

4.1.2.4 Blijvend grasland

4.1.2.4.1 Definitie van grassen en andere kruidachtige voedergewassen

Alle kruidachtige planten die traditioneel in natuurlijk grasland voorkomen of normaliter in zaadmengsels voor grasland worden opgenomen, ongeacht of het betrokken grasland voor het weiden van dieren wordt gebruikt.

4.1.2.4.2 Besluit om "ploeg"criterium te gebruiken in verband met de classificatie van blijvend grasland

: **Nee**

4.1.2.4.3 Besluit om het criterium "frezen" te gebruiken in verband met de classificatie van blijvend grasland

: **Nee**

4.1.2.4.4 Besluit om het criterium "opnieuw inzaaien met andere grassoorten" te gebruiken in verband met de classificatie van blijvend grasland

: **Nee**

4.1.2.4.5 Besluit in verband met het meerekenen van andere soorten, zoals struiken en/of bomen die diervoeder produceren, mits de grassen en andere kruidachtige voedergewassen blijven overheersen

: **Nee**

4.1.2.4.6 Besluit in verband met het meerekenen van andere soorten, zoals struiken en/of bomen die kunnen worden begraasd of die diervoeder produceren, waarbij grassen en andere kruidachtige voedergewassen traditioneel niet overheersen of afwezig zijn in de graasgedeelten

Besluit in verband met het meerekenen van andere soorten, zoals struiken en/of bomen die kunnen worden begraasd of die diervoeder produceren, waarbij grassen en andere kruidachtige voedergewassen traditioneel niet overheersen of afwezig zijn in de graasgedeelten : **Nee**

a) in geval van positief antwoord, van toepassing op de hele lidstaat/regio? : **Nee**

b) in geval van een negatief antwoord op vraag a), alleen van toepassing op land dat deel uitmaakt van de gangbare plaatselijke praktijken? : **Nee**

c) in geval van een negatief antwoord op vraag a), niet beperkt tot of van toepassing op andere gebieden dan gangbare plaatselijke praktijken? : **Nee**

4.1.2.4.7 The minimum period during which the land used to grow grasses or other herbaceous forage has not been included in the crop rotation of the holding

7

4.1.2.4.8 Decision not to classify into permanent grassland arable land used to grow grasses or other herbaceous forage, which was classified as arable lands on 1 January 2026 and has not been ploughed, or tilled, or reseeded with different grasses for a period referred to in section 4.1.2.4.7 or longer

: **Nee**

4.1.2.4.9 Other comments relating to the definition of permanent grassland

Niet van toepassing.

4.1.2.5 Andere opmerkingen in verband met de definitie van landbouwareaal in het algemeen

Arealen, die door het afsluiten van een bepaalde ecoregelingen of bepaalde agromilieuklimaatmaatregelen (incl. beheerovereenkomsten), blijvend grasland geworden zijn, worden vrijgesteld van een mogelijke herinzaaiverplichting als gevolg van een overschrijding van de ratiodaling t.o.v. referentieratio, wanneer zij binnen een periode van twee jaar na afloop van deze verbintenis werden omgezet. Ook wanneer arealen door de aanleg van beschermingsstroken blijvend grasland zijn geworden, worden deze arealen vrijgesteld van een mogelijke herinzaaiverplichting als gevolg van een overschrijding van de ratiodaling

t.o.v. de referentieratio, wanneer zij binnen een periode van twee jaar worden omgezet.

4.1.3 Subsidiabele hectare

4.1.3.1 Criteria aan de hand waarvan overheersing van de landbouwactiviteit kan worden vastgesteld indien het land ook voor niet-landbouwactiviteiten wordt gebruikt

- Landbouwareaal van een bedrijf dat ook voor niet-landbouwactiviteiten wordt gebruikt, wordt aangemerkt als een overwegend voor landbouwactiviteiten gebruikt areaal mits de uitoefening van de landbouwactiviteiten geen noemenswaardige hinder ondervindt van de intensiteit, de aard, de duur en de planning van de niet-landbouwactiviteiten. Tijdelijke niet-landbouwgerelateerde activiteiten op een subsidiabel landbouwperceel of een deel ervan wijzigen de subsidiabiliteit van het perceel niet als de activiteiten op het perceel tijdelijk van aard zijn en in totaal - al dan niet aaneensluitend - niet langer dan drie maanden van het kalenderjaar in kwestie duren.
- Een lijst van areaal dat overwegend voor niet-landbouwactiviteiten wordt gebruikt en bijgevolg als niet-subsidiabel wordt beschouwd, zal opgesteld en uitgewerkt worden via de regelgeving. Landbouwers kunnen een gemotiveerd bezwaar indienen om zo aan te tonen dat het betrokken areaal alsnoog overwegend voor landbouwactiviteiten wordt gebruikt.
- Via de regelgeving zal bepaald worden welke landschapselementen, die gelegen zijn op subsidiabel areaal, beschouwd zullen worden als deel uitmakend van dat subsidiabel areaal alsook hun toegestane afmetingen.

Tijdelijke niet-landbouwgerelateerde activiteiten op een subsidiabel landbouwperceel of een deel ervan wijzigen de subsidiabiliteit van het perceel niet als de activiteiten op het perceel tijdelijk van aard zijn en in totaal al dan niet aaneensluitend niet langer dan drie maanden van het kalenderjaar in kwestie duren.

4.1.3.2 Criteria om te waarborgen dat de grond ter beschikking van de landbouwer staat

Criteria die verzekeren dat de grond ter beschikking van de landbouwer is:

1. De landbouwer moet de in aanmerking komende grond wettig tot zijn beschikking hebben op basis van het genotrecht waarover hij voor het perceel in kwestie beschikt ten gevolge van een eigendomsrecht, een pachtrecht, een cultuurcontract, een vruchtgebruik, een opstalrecht, een erfpacht, een gebruikrecht om niet of een huurrecht;
2. De landbouwer moet de beslissingsbevoegdheid hebben over de op in aanmerking komende grond verrichte landbouwactiviteiten en draagt de financiële risico's in verband met die activiteiten. Deze beslissingsbevoegdheid impliceert het gebruik en dus de effectieve uitbating van het betreffende aaneengesloten stuk landbouwgrond.

4.1.3.3 Periode waarin een areaal moet voldoen aan de definitie van “subsidiabele hectare”

De periode waarin een areaal moet voldoen aan de definitie van ‘subsidiabele hectare’ is het volledige kalenderjaar.

Overmacht of uitzonderlijke omstandigheden kunnen toegepast worden.

4.1.3.4 Besluit in verband met het meerekenen van arealen die slechts om het jaar voor landbouwactiviteiten worden gebruikt

: **Nee**

4.1.3.5 Besluit in verband met het meerekenen van andere landschapselementen (die in het kader van GLMC-normen niet worden beschermd) op voorwaarde dat ze niet overheersen en de uitvoering van een landbouwactiviteit niet aanzienlijk belemmeren door de oppervlakte die ze beslaan

: **Nee**

4.1.3.6 Besluit om op blijvend grasland met geïsoleerde niet-subsidiabele elementen vaste verlagingscoëfficiënten toe te passen om het subsidiabel areaal te bepalen

: **Nee**

4.1.3.7 Besluit om de subsidiabiliteit van arealen die subsidiabel waren en niet meer voldoen aan de definitie van "subsidiabele hectare" uit hoofde van artikel 4, punt 4, a) en b), van de VSP te behouden vanwege de uitvoering van nationale regelingen, waarvan de voorwaarden compatibel zijn met de interventies van het in artikel 63, lid 2, van de horizontale verordening bedoelde geïntegreerd systeem voor de natte teelt van niet in bijlage I vermelde producten en die bijdragen tot een of meer milieu- of klimaatgerelateerde doelstellingen van de VSP

: **Nee**

4.1.4 Actieve landbouwer

4.1.4.1 Criteria om te bepalen welke landbouwers ten minste een minimumniveau aan landbouwactiviteit verrichten

Criteria (aan alle criteria dient voldaan te zijn):

- Het hebben van een NACEBEL-code landbouw voor de btw-activiteiten, toegekend door de Federale Overheidsdienst Financiën: de landbouwer is geregistreerd met een ondernemingsnummer in de Kruispuntbank van Ondernemingen van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie en heeft een NACEBEL-code voor de btw-activiteiten die betrekking hebben op een landbouwactiviteit;

- De verhouding van de btw verkoopshandelingen als gevolg van de landbouwactiviteit en als gevolg van de verkoop van bier van hoofdzakelijk eigen geteelde granen, likeuren en jenevers van hoofdzakelijk eigen geteelde granen, fruit of noten en consumptie-ijs of yoghurt van melk, hoofdzakelijk van eigen dieren ten opzichte van de btw verkoopshandelingen van de totale economische activiteiten van de betrokken onderneming zonder rekening te houden met verbonden ondernemingen is groter of gelijk aan 1/3.

o Volgende landbouwers zijn vrijgesteld van deze voorwaarde :

 Landbouwers die opteren voor een bijzondere landbouwregeling binnen de btw-aangifte zijn vrijgesteld van dit criterium. De bijzondere landbouwregeling is immers expliciet voorbehouden voor ondernemers met landbouwactiviteiten.

 Landbouwers die enkel onderhoud op landbouwareaal als landbouwactiviteit uitvoeren zijn vrijgesteld maar dienen wel te voldoen aan het volgende criterium: Deze landbouwers dienen onderhoud uit te voeren op ten minste 75 % van hun totale landbouwareaal (zowel subsidiabel als niet subsidiabel landbouwareaal). De verhouding wordt berekend als volgt: het landbouwareaal van de landbouwer met onderhoud ten opzichte van het totale landbouwareaal van de landbouwer (zowel subsidiabel als niet subsidiabel landbouwareaal).

o Landbouwers kunnen vrijgesteld worden van deze voorwaarde in geval van opstart.

- Het hebben van een bepaalde standaardverdiencapaciteit inclusief pijler 1 premies. De standaardverdiencapaciteit is een maat voor het factorinkomen op jaarbasis als resultaat van de

landbouwactiviteiten. De landbouwer kan de productie van bier, likeur of jenever van hoofdzakelijk eigen geteelde granen, fruit of noten en consumptie-ijs of yoghurt van melk van hoofdzakelijk eigen dieren op basis van de nodige boekhoudkundige cijfers meetellen in de berekening van de standaardverdiencapaciteit (of het potentiële factorinkomen). De grens voor standaardverdiencapaciteit wordt vastgelegd op 7.500 euro, wat ongeveer 35 % is van het gewaarborgd minimumloon (netto) dat momenteel is vastgelegd in België. Een aangepaste grens wordt in de regelgeving voorzien voor instromers en landbouwers met biologische productie, namelijk 3.000,00 euro. Landbouwareaal met onderhoud krijgt dezelfde waarde als landbouwgrond met de overeenstemmende teelt. Bijvoorbeeld, als het een graslandperceel betreft met onderhoud, zal dit perceel op dezelfde manier verrekend worden als een graslandperceel met productie.

Tijdens de GLB-periode 2023-2027 zal een bijkomend criterium ingevoerd worden om generatiewissel te bevorderen. Dit criterium zal volgende subjecten uitsluiten binnen de definitie actieve landbouwer:

a) de natuurlijke persoon die een rustpensioen ontvangt;

b) de rechtspersoon of groeperingen van natuurlijke personen, vennootschappen of verenigingen waarvan alle zaakvoerders, leden, vennoten of bestuurders een rustpensioen ontvangen.

De technische modaliteiten worden verder uitgewerkt.

4.1.4.2 Besluit om een negatieve lijst van niet-landbouwactiviteiten te gebruiken als aanvullend instrument

: **Ja**

Ja, namelijk overheidsinstellingen, terreinbeherende natuurverenigingen, universiteiten en hogescholen.

De negatieve lijst is gebaseerd op het primaire ondernemingsdoel van deze ondernemingen. Landbouwers op deze negatieve lijst komen niet in aanmerking voor steun. Ze kunnen gemotiveerd bezwaar aantekenen tegen dit vermoeden door aan te tonen dat hun voornaamste doel landbouw is aan de hand van vast te leggen criteria (mogelijke criteria die onderzocht worden zijn statuten, tijdsbesteding maar dit wordt nog uitgewerkt in de regelgeving). Indien dit bezwaar gegrond is, dienen ze ook te voldoen aan de vermelde criteria onder 4.1.4.1.

4.1.4.3 Besluit tot vaststelling van een bedrag aan rechtstreekse betalingen, niet hoger dan 5 000 EUR, waarbij de landbouwers in elk geval worden beschouwd als “actieve landbouwers”

: **Nee**

4.1.5 Jonge landbouwer

4.1.5.1 Maximale leeftijdsgrens

Maximale leeftijdsgrens: **40**

4.1.5.2 Voorwaarden om “bedrijfshoofd” te zijn

De jonge zaakvoerder is bedrijfshoofd als hij daadwerkelijk en langdurig zeggenschap heeft binnen de rechtspersoon of de groepering van natuurlijke personen.

Er is sprake van werkelijk en langdurig zeggenschap wanneer de landbouwer voldoet aan de volgende voorwaarden:

1.
    1. indien hij deel uitmaakt van een rechtspersoon is hij daarvan bestuurder, gecommanditeerde vennoot of de vennoot onder firma, bezit hij minstens 15% van de aandelen en 15% van het stemrecht volgens het UBO-register en bevatten de statuten van

de rechtspersoon geen bepalingen die een onevenwicht inhouden tussen de bevoegdheid van de landbouwer en de andere bestuurders;

2. indien hij deel uitmaakt van een maatschap of van een groepering van natuurlijke personen met ondernemingsnummer is hij
   - daarvan zaakvoerder of lid en;
   - bezit hij minstens 15% van de aandelen en 15% stemrecht volgens het UBO-register en;
   - bestaat er een geregistreerd samenuitbatingscontract van de maatschap of van de groepering waaruit de zeggenschap van de landbouwer blijkt. Het contract mag geen bepalingen bevatten, waardoor er een onevenwicht ontstaat in de uitoefening van de bevoegdheden tussen de landbouwer en de maten of leden.

4.1.5.3 Vereiste passende opleiding en/of vaardigheden

De jonge zaakvoerder volgde succesvol een opleiding uit een lijst met toegestane landbouwdiploma's (of gelijkwaardig) of de jonge zaakvoerder heeft een installatieattest van een startersopleiding land- en tuinbouw.

4.1.5.4 Andere opmerkingen in verband met de definitie van jonge landbouwer

Niet van toepassing.

4.1.6 Nieuwe landbouwer

4.1.6.1 Voorwaarden om voor het eerst "bedrijfshoofd" te zijn

Er is sprake van een "bedrijfshoofd" en dus van werkelijk en langdurig zeggenschap wanneer de landbouwer voldoet aan de volgende voorwaarden:

1.
   1. indien hij deel uitmaakt van een rechtspersoon is hij daarvan bestuurder, bezit hij minstens 15% van de aandelen en bevatten de statuten van de rechtspersoon geen bepalingen die een onevenwicht inhouden tussen de bevoegdheid van de landbouwer en de andere bestuurders;
   2. indien hij deel uitmaakt van een maatschap of van een groepering van natuurlijke personen met ondernemingsnummer bestaat er een geregistreerd samenuitbatingscontract van de maatschap of van de groepering waaruit de zeggenschap van de landbouwer blijkt. Het contract mag geen bepalingen bevatten, waardoor er een onevenwicht ontstaat in de uitoefening van de bevoegdheden tussen de landbouwer en de maten of leden.

De nieuwe landbouwer mag voorafgaand aan het opstarten van de landbouwactiviteiten geen landbouwactiviteit hebben verricht in eigen naam en voor eigen risico en evenmin de controle hebben gehad over een rechtspersoon die een landbouwactiviteit uitoefende.

4.1.6.2 Vereiste passende opleiding en vaardigheden

Eventuele regels m.b.t. vakbekwaamheid worden via de regelgeving uitgewerkt.

4.1.7 Minimumvereisten voor het ontvangen van rechtstreekse betalingen

4.1.7.1 Drempelwaarde

Drempelwaarde in ha:
Drempelwaarde in EUR: **400**

4.1.7.2 Verklaring

- De ondergrens van 400 euro uit het huidige GLB 2014-2022 wordt behouden om continuïteit te

bieden.

- Er wordt niet met een ondergrens in areaal gewerkt, zodat landbouwers met kleine arealen niet van de ecoregelingen uitgesloten worden.

4.1.8 Andere in het GLB-plan gebruikte definities

Titel	Beschrijving
Minimumoppervlakte van een perceel landbouwgrond voor aanvraag van steun	De minimumoppervlakte van een landbouwperceel dat aangegeven moet worden en waarvoor betalingsrechten aangevraagd en geactiveerd kunnen worden, is 0,01 hectare. De aanvraag van ecoregelingen en agromilieu-klimaatmaatregelen, mits uitzonderingen, zal een minimumoppervlakte per perceel van 0,30 hectare vereisen.
Zoogkoe	Vrouwelijk rund van het vleestype, geïdentificeerd conform het koninklijk besluit van 23 maart 2011 tot vaststelling van een identificatie- en registratieregeling voor runderen en in Sanitel geregistreerd, dat een kalf heeft voortgebracht van het vleestype, en dat behoort tot een veebeslag dat wordt gebruikt voor het opkweken van kalveren bestemd voor de productie van runderen van superieure tot goede bevleesdheid.
Hoofdteelt	De hoofdteelt is de teelt die volgens de gangbare teeltpraktijk op een perceel overwegend aanwezig is van 15 mei tot 31 augustus. Als op die datum geen teelt, een grasachtige voorteelt of een gewas dat uitsluitend als groenbedekker bestemd is en nog niet vernietigd is, aanwezig is op het perceel dan is de hoofdteelt de eerstvolgende teelt die op het perceel wordt ingezaaid.
Andere	Met betrekking tot de kleine landschapselementen en andere aspecten zullen definities uitgewerkt worden via de regelgeving.

4.2 Element in verband met rechtstreekse betalingen

4.2.1 Beschrijving van de vaststelling van de betalingsrechten, indien van toepassing, en werking van de reserve

4.2.1.1 Rechten

Blijft u rechten gebruiken ten minste gedurende het eerste jaar waarin de [verordening GLB-plannen] wordt toegepast? : **Ja**
Indien ja, bent u van plan de rechten in die periode niet langer te gebruiken? : **Nee**

4.2.1.2 Territorialisatie

Past u de territorialisering van de BIS toe? (art. 22, lid 2) : **Nee**
Differentieert u het systeem van rechten volgens de groep gebieden? : **Nee**

Definitie van de groep gebieden	Gebruikt u rechten in die groep gebieden?	Bent u van plan niet langer gebruik te maken van rechten in de nieuwe programmeringsperiode na 2020 (art. 19, lid 2)?	Indien ja, wat is het eerste jaar zonder rechten (artikel 23, lid 2)?	Toelichting

4.2.1.3 Systeem van interne convergentie

Differentiëert u de methode voor interne convergentie volgens de groep gebieden? : **Nee**
Past u het forfaitair bedrag toe vanaf het eerste jaar? : **Nee**
Code convergentiemethode
Streefjaar voor het maximumniveau voor de waarde van de rechten (art. 24, lid 3)) in EUR/recht **2026**
Maximumniveau voor de waarde van de rechten (art. 24, lid 3) **1500.0**
Streefjaar voor het minimaal convergentiepercentage (art. 24, lid 5) **2026**
Minimumwaarde per eenheid als % van het geplande gemiddelde eenheidsbedrag voor basisinkomenssteun voor duurzaamheid (BIS) voor het streefjaar (art. 24, lid 5) **85.0**
Convergentiestappen (art. 24, lid 4) **2024, 2023, 2026, 2025**
Financiering van de convergentie (art. 24, lid 6)

De financiering van de verhoging van de rechten onder het gemiddelde gebeurt deels door het toepassen van een maximum unit amount en deels door een proportionele daling van de betalingsrechten boven het gemiddelde in 2026.

Past u de verlaging toe op slechts een deel van de betalingsrechten waarvan de waarde hoger is dan het geplande gemiddelde eenheidsbedrag (art. 20, lid 6, tweede alinea)? : **Nee**
Past u de maximumverlaging van de waarde per eenheid van het recht toe? (art. 24, lid 7) : **Nee**
Indien het forfaitair bedrag is bereikt tegen het streefjaar, wat is dan de forfaitaire waarde? (Art. 24, lid 4) in EUR/recht
Toelichting

In 2026 zal de minimumwaarde van het laagste betalingsrecht 85% van het gemiddelde zijn. De maximumwaarde zal 1.500 euro per betalingsrecht zijn. Dit is het eindpunt.

De beginwaarde van elke betalingsrecht is gebaseerd op de som van zijn waarde en de betaling voor vergroening in 2022, proportioneel aangepast aan het beschikbare budget in 2023 voor de basisinkomenssteun voor duurzaamheid. Dit is het startpunt. De interne convergentie gebeurt in vier gelijke stappen. De eerste interne convergentiestap zal in 2023 toegepast worden. De tweede, derde stap en tenslotte vierde stap zullen in respectievelijk, 2024, 2025 en 2026 toegepast worden. Er zal jaarlijks rekening gehouden worden met de beschikbare enveloppe.

Mogelijke bijkomende verklaring voor convergentieregels

- Door interne convergentie gaat het gemiddelde van de betalingsrechten van landbouwers met een areaal kleiner dan het Vlaamse gemiddelde achteruit.

- Bepaalde kleine landbouwers worden zeer zwaar getroffen en verliezen zeer sterk (zie tabel 1). Het is belangrijk voor deze landbouwers om de convergentie geleidelijk aan te laten gebeuren.

Tabel 1: Aantal landbouwers dat verliest en spreiding van dit verlies van de landbouwers die door het opleggen van een maximum bedrag van 1000 en 2000 euro per betalingsrecht getroffen worden waarbij het verlies gelijk is aan het bedrag boven de 1000 en 2000 euro

	Aantal lb'ers	**Verlies van bedrijven boven de grens van X euro per recht, in euro**						
		Totaal	**Gem**	**P25**	**P50**	**P75**	**P90**	**P95**
Betalingsrecht met een maximum waarde van 2000 euro in 2026	93	921.810	9.912	2.173	5.898	10.575	17.747	31.309
Betalingsrecht met een maximum waarde van 1000 euro	256	1.982.205	7.743	1.259	3.978	10.004	17.600	22.720

4.2.1.4 Werking van de reserve

Past u een reserve toe in elke groep gebieden (art. 26, lid 2)? : **Nee**
Differentiëert u de methode voor de vaststelling van de reserve volgens de groep gebieden? : **Nee**
Beschrijving van het systeem voor de vaststelling van de reserve

In 2023 zal een lineaire procentuele verlaging toegepast worden op de enveloppe voor de basisbetaling om de reserve te vormen.

Categorieën in aanmerking komende landbouwers en andere regels in verband met toewijzingen uit de reserve. (Artikel 26)

Titel van de categorie	**Beschrijving**	**Voorschriften**	**Prioriteit**
Nieuwe landbouwers	1. Enkel actieve landbouwers bestaande uit uitsluitend nieuwe landbouwers komen in aanmerking 2. De landbouwer dient binnen de twee kalenderjaren na het jaar van de eerste vestiging een aanvraag voor Vlaamse betalingsrechten via de reserve in. 3. Eventuele regels m.b.t. vakbekwaamheid worden via de regelgeving uitgewerkt.	/ Toewijzing van nieuwe rechten/ Verhoging van de waarde van de bestaande rechten	1
landbouwer met bio-perceel(en)	Titel van de categorie: Landbouwers met een of meerdere biologisch gecertificeerde percelen. Eén betalingsrecht (max 1ha) kan aangevraagd worden door landbouwers zonder betalingsrechten die grondgebonden teelten op percelen hebben die biologisch gecertificeerd zijn en onder controle staan van een erkend controleorgaan. Gezien het strategisch belang van de biologische landbouw binnen de 'Van boert tot bord' strategie van de Europese Commissie wordt deze groep toegevoegd.	/ Toewijzing van nieuwe rechten	2
Jonge landbouwers	Definitie jonge landbouwer	/ Toewijzing van nieuwe rechten/ Verhoging van	1

		de waarde van de bestaande rechten	

Voorschriften in verband met de financiële aanvulling van de reserve

Het aanvullen van de reserve zal gebeuren door middel van een lineaire verlaging van de waarde van alle betalingsrechten wanneer de reserve niet volstaat voor de toewijzing van betalingsrechten.

Voorschriften in verband met het vervallen van de betalingsrechten en de overdracht naar de reserve

Hetzelfde oppervlakte equivalent aan betalingsrechten als het oppervlakte equivalent aan betalingsrechten dat gedurende 2 opeenvolgende jaren niet geactiveerd is, vervalt aan de reserve.

Andere elementen in verband met de reserve

Begunstigden, uitgezonderd de jonge landbouwers, kunnen éénmalig een aanvraag indienen om betalingsrechten te verkrijgen uit de reserve, hetzij onder de vorm van nieuwe betalingsrechten hetzij door ophoging van bestaande rechten. Jonge landbouwers kunnen jaarlijks gedurende vijf jaar een aanvraag indienen om betalingsrechten te verkrijgen uit de reserve, hetzij onder de vorm van nieuwe betalingsrechten hetzij door ophoging van bestaande rechten.

Overdrachtverbod: een overdrachtverbod zal onderzocht en ingesteld worden via de regelgeving voor rechten ontvangen (of opgehoogd) uit de reserve.

4.2.1.5 Voorschriften in verband met overdrachten van betalingsrechten (indien van toepassing)

Aanvullende regels zullen waar nodig via de regelgeving uitgewerkt worden.

4.2.2 Verlaging van de rechtstreekse betalingen

4.2.2.1 Beschrijving van de verlaging en/of plafonnering van rechtstreekse betalingen

Past u verlaging van de betalingen toe? : **Ja**

Vermindering	**Schijven**			
Verlagingspercentage (in %)	**Van**	**Aan**	**Geldig vanaf**	**Geldig tot**
85.0	60000.0	100000.0	CY2023 / FY2024	

85.0 - 60000.0 - 100000.0

Vlaanderen past verlaging van betaling (basisinkomenssteun voor duurzaamheid) maximaal toe met het oog op een betere verdeling van de middelen

Past u plafonnering toe (d.w.z. 100 % verlaging)? : **Ja**

Toelichting

Vlaanderen past een plafonnering van betalingen (basisinkomenssteun voor duurzaamheid) maximaal toe met het oog op een betere verdeling van de middelen. Een verlagingspercentage van 100% wordt toegepast vanaf 100.000 euro.

4.2.2.2 Aftrek van de arbeidskosten

Past u aftrek van de arbeidskosten toe? : **Nee**

4.2.2.3 Geraamde opbrengsten van de verlaging van de rechtstreekse betalingen en plafonnering voor elk jaar

Aanvraagjaar	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Toelichting**
Boekjaar	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	
Totale jaarlijkse geraamde opbrengst (EUR)	200000	150000	100000	50000	50000	
- gebruik voor herverdelingsbetaling (EUR)	200000	150000	100000	50000	50000	Deze waarden betreffen enkel een indicatieve schatting en kunnen nog niet nauwkeurig

Aanvraagjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Toelichting
Boekjaar	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	
						vastgelegd worden.
- gebruik voor andere interventies in de vorm van rechtstreekse betalingen (EUR)	0	0	0	0	0	
- overdracht naar het Elfpo (EUR)	0	0	0	0	0	

4.2.3 Toepassing op het niveau van de leden van rechtspersonen of groepen/ op het niveau van de groep van verbonden rechtspersonen (artikel 110)

- Toepassing van in de [VSP] of [horizontale verordening] vastgestelde drempels/bovengrenzen op het niveau van de leden van rechtspersonen of groepen:

Artikel 17, lid 4, van [VSP] Verlaging van betalingen
Pas drempel toe : **Nee**

Artikel 29, lid 6, eerste alinea, van [VSP] CRIS
Pas drempel toe : **Nee**

Artikel 30, lid 4, van [VSP] CISYF
Pas drempel toe : **Ja**
Rechtvaardig uw beslissing

De gemiddelde leeftijd van de bedrijfsleiders van de Vlaamse landbouwbedrijven is de afgelopen decennia toegenomen en de vergrijzing vormt een bedreiging voor de sector. Vlaanderen wil de focus op de verjonging van de landbouwsector daarom versterken. Door bij de toekenning van de betaling voor jonge landbouwers in het nieuwe GLB rekening te houden met het aantal jonge landbouwers dat binnen het bedrijf aanwezig is, kan de steun optimaal ingezet worden.

Interventies:
1.3 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers

Artikel 17, lid 1, van [VSP] Financiële discipline
Pas drempel toe : **Nee**

- In het geval van door de lidstaat vastgestelde drempels/bovengenzen; toepassing van deze drempels/bovengrenzen op het niveau van de leden van rechtspersonen/groepen:

Artikel 28 van [VSP] Betaling voor jonge landbouwers
Pas drempel toe : **Nee**

Artikel 31 van [VSP] Ecoregelingen
Pas drempel toe : **Nee**

Artikelen 32-34, van [VSP] CIS
Pas drempel toe : **Nee**

Artikel 70 van [VSP] Milieu-, klimaat- en andere beheersverbintenissen
Pas drempel toe : **Nee**

Artikel 71 van [VSP] Natuurlijke en andere gebiedsspecifieke beperkingen
Pas drempel toe : **Nee**

Artikel 72 van [VSP] Gebiedsspecifieke nadelen als gevolg van bepaalde verplichte vereisten
Pas drempel toe : **Nee**

Artikel 73 van [VSP] Investeringen
Pas drempel toe : **Nee**

Artikel 75 van [VSP] Vestiging van jonge landbouwers en het opstarten en ontwikkelen van plattelandsbedrijven
Pas drempel toe : **Nee**

- Toepassing van drempels/bovengrenzen vastgesteld in de [VSP] op het niveau van een groep van verbonden rechtspersonen:
Artikel 29, lid 6, tweede alinea, van [VSP] CRIS
Pas drempel toe : **Nee**

4.2.4 Bijdrage aan risicobeheersinstrumenten

Past u de optie toe om tot 3 % van de rechtstreekse betalingen slechts toe te kennen op voorwaarde dat dit bedrag wordt gebruikt ter ondersteuning van de bijdrage aan een risicobeheersinstrument? : **Nee**
Wat is het percentage?
Belangrijkste elementen

4.3 Technische bijstand

4.3.1 Doelstellingen

Het voorbehouden budget voor technische bijstand wordt ingezet voor het effectieve beheer en de effectieve uitvoering van de steun met betrekking tot het strategisch GLB-plan, met inbegrip van het opzetten en het functioneren van het Vlaams Ruraal Netwerk.

Om aan de verplichtingen zoals opgenomen in art. 123 van Verordening (EU) 2021/2115 te voldoen, is budget nodig voor onder meer:

- het beheer en de controle van de interventies;
- opzet, onderhoud en bijsturingen van de IT toepassingen die nodig zijn als beheer- en controlesystemen;
- het opzetten van het prestatiekader, monitoring van de interventies en het GLB-plan en jaarlijkse opmaak van het prestatieverslag;
- evaluaties in kader van PDPO III, het GLB-plan 2023-2027 (en de diverse interventies hieronder) en het GLB post2027;
- de oprichting en organisatie van een toezichtcomité;
- interne communicatie en afstemming;
- externe communicatie over het GLB-strategisch plan en de diverse onderdelen en interventies, inbegrepen communicatiekanalen en-dragers van de beheersdiensten;
- de werking van het Vlaams Ruraal Netwerk en diens communicatiekanalen;
- …

De acties inzake technische bijstand kunnen betrekking hebben op voorgaande, huidige en volgende perioden van het GLB.

4.3.2 Reikwijdte en indicatieve planning van activiteiten

Binnen de technische bijstand van het Vlaams GLB Strategisch Plan kaderen uitgaven voor acties op het gebied van voorbereiding, beheer, toezicht, monitoring, evaluatie en voorlichting door de beheerautoriteit, het betaalorgaan, de beheerdiensten en het Vlaams Ruraal Netwerk.

Volgens art.94 van de GLB-verordening (EU) nr. 2021/2115 kan tot 6 % van het ELFPO-budget aan de acties voor technische bijstand van het Vlaams GLB Strategisch plan worden besteed. Technische bijstand zal door de Europese Commissie uitgekeerd worden als een flat-rate financiering op de tussentijdse betalingen zoals voorzien in art. 32 van Verordening (EU) 2021/2116. Voor het Vlaamse GLB Strategisch plan wordt het flat rate percentage bepaald op **5,359350948%.**

Technische bijstand is niet bestemd voor de financiering van certificerende instanties in de zin van artikel 12 van Verordening (EU) 2021/2116.
Het budget voor technische bijstand zal door de Europese Commissie betaald worden als een vast % van de totale gedeclareerde uitgaven. Dit is een vereenvoudiging op gebied van administratief beheer maar betekent ook dat het budget niet altijd ter beschikking komt op het moment dat de uitgaven voor technische bijstand nodig zijn, en omgekeerd.

Technische bijstand-budget wordt ingezet op programmaniveau en op (sub)interventieniveau en betreft zowel personeel als de aankoop van diensten of goederen:

- Bij het beheer en de uitvoering van het GLB Strategisch plan is heel wat personeel betrokken. Hiervan zullen een aantal VTE worden gefinancierd vanuit technische bijstand. Dit zijn personeelsleden die onder meer instaan voor de monitoring en evaluatie, beheer van interventies en het Vlaams Ruraal Netwerk. Het aantal VTE betaald vanuit technische bijstand kan evolueren in de looptijd van het GLB Strategisch plan.
- Voor de aankoop van diensten of goederen zal de reglementering inzake overheidsopdrachten, zoals verplicht binnen België en Vlaanderen, gevolgd worden. Middelen voor technische bijstand betreffen uitgaven voor acties op het gebied van voorbereiding, beheer, toezicht, monitoring, evaluatie en voorlichting door de beheerautoriteit, het betaalorgaan, de beheerdiensten en het Vlaams Ruraal Netwerk. Voorbeelden van uitgaven voor diensten en goederen zijn: studies en evaluaties voor de effectiviteit van de interventies en acties, het opzetten of bijdragen aan meetnetwerken voor agrarische biodiversiteit (specifieke en/of generieke soorten in landbouwgebied), kosten voor communicatie-initiatieven, ontwikkeling van website of webonderdelen, opzet IT-applicaties voor o.a. beheer en controle van de (sub)maatregelen, …. De activiteiten verlopen voorafgaand aan de start van het GLB-Plan (vb. ontwikkeling IT, communicatie,…), tijdens de looptijd van het GLB-plan (vb. monitoring, beheer en controle,communicatie,…) en op het einde of na de looptijd (vb. evaluaties GLB 2023-2027, ex-ante evaluatie van het GLB post 2027, …).

4.3.3 Begunstigden

Begunstigden van de technische bijstand zijn de entiteiten die belast zijn met het beheer en uitvoering van het GLB Strategisch Plan, namelijk het Departement Landbouw en Visserij, Vlaamse Landmaatschappij en Agentschap voor Natuur en Bos. De verdeling wordt toegekend gerelateerd aan de door hen gedeclareerde uitgaven.
De hierboven genoemde entiteiten kunnen (een deel van) het budget ook toewijzen aan decentrale entiteiten naar wie bepaalde taken zijn gedelegeerd of naar externen die een specifieke opdracht krijgen toegewezen via de procedure van de overheidsopdrachten.

4.3.4 Percentage

Geef het percentage van de totale Elfpo-bijdrage aan het strategisch GLB-plan aan die zal worden gebruikt om de acties in verband met technische bijstand te financieren. Een enkel percentage voor de hele periode (tot 4 %/ tot 6 % voor BE, DK, EE, CY, LV, LT, LU, MT, NL, SI, SE) **5.359405021**

4.4 GLB-netwerk

4.4.1 Samenvattend overzicht en doelstellingen van het nationaal GLB-netwerk, met inbegrip van activiteiten ter ondersteuning van EIP en kennisstromen binnen AKIS

Algemeen:

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om de naam 'Vlaams Ruraal Netwerk' (VRN) te behouden voor het GLB Netwerk. Zo wordt de naambekendheid van het netwerk behouden, en blijven de intussen bereikte stakeholders aan boord. In de programmaperiode 2023-2027 zal het Vlaams Ruraal Netwerk ingebed blijven in het Departement Landbouw en Visserij en de werking verderzetten, uitbreiden en aanpassen conform Verordening (EU) 2021/2115.

De scope van het Vlaams Ruraal Netwerk wordt uitgebreid, en omvat naast Pijler II nu ook Pijler I van het GLB. De Pijler I-doelgroep is niet nieuw voor het netwerk. Ook in PDPO III werden alle Pijler I-begunstigden betrokken. Zij werden al geïnformeerd over alle mogelijkheden.

Toch wordt hier in het nieuwe programma extra aandacht aan besteed: twee nieuwe werknemers werden aangeworven én er zal een versterkte inbreng zijn van de Pijler I-experten bij de opmaak van het programma van het Vlaams Ruraal Netwerk (VRN). Zo blijft zeker niemand ongeïnformeerd.

Bijvoorbeeld:

- In de aanloop naar de nieuwe GLB-periode worden in september-november 2022 opnieuw infosessies over het nieuwe GLB georganiseerd voor landbouwers, waar zowel Pijler I als Pijler II aan bod komen. Ook tijdens de landbouwbeurs Agriflanders wordt hier helemaal op ingezet.
- Ook tijdens de rest van de GLB-periode zal actief gecommuniceerd worden naar Pijler 1-begunstigden. Via samenwerking met de beheerautoriteit en de beheersdiensten kunnen deze begunstigden al vlot bereikt worden, en hier zal het netwerk nog meer op inzetten in het nieuwe GLB. Extra synergiën met partners te velde worden hiervoor gezocht (zowel in landbouwmiddens als bij andere groepen, bijvoorbeeld natuur/landschappen/burgers).
- De nieuwe website van het VRN wordt nog meer dan nu, afgestemd op de doelgroep landbouwers en op kennisdeling rond maatregelen en projecten (platform).

Doelstellingen:

Netwerking door de GLB Netwerken, en dus ook door het Vlaams Ruraal Netwerk, zal volgende doelstellingen hebben (art. 126):

1. De betrokkenheid van alle relevante stakeholders verhogen in de implementatie van het GLB Strategisch Plan en, waar relevant, de opmaak hiervan;
2. Het begeleiden van de administratie van de lidstaat/regio bij de implementatie van het GLB Strategisch Plan en de overgang naar een prestatiegericht delivery model;
3. Bijdragen aan het verbeteren van de kwaliteit van de implementatie van het GLB Strategisch Plan;
4. Bijdragen aan het informeren van het publiek en potentiële begunstigden over het GLB en de steunmogelijkheden;
5. Innovatie in landbouw en plattelandsontwikkeling bespoedigen, en het ondersteunen van peer-to-peer leren en de inclusie van, en de interactie tussen, alle stakeholders in het kennisuitwisselings- en kennisopbouwproces;
6. Bijdragen aan de capaciteit en activiteiten voor monitoring en evaluatie;
7. Bijdragen aan de verspreiding van de resultaten van het GLB Strategisch Plan.

Thema's:

Het grote thema waar het Vlaams Ruraal Netwerk rond zal werken in de programmaperiode 2023-2027 is uiteraard het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Dit zal worden onderverdeeld in brede subthema's, bijvoorbeeld:

1. Generatiewissel - Start to boer
2. Kennis en Innovatie (AKIS)
3. Duurzaam ondernemen
4. Milieu en klimaat
5. LEADER
6. Samenwerking

Activiteiten:

Het Vlaams Ruraal Netwerk werkt een meerjarenplan (2023-2027) uit, dat wordt doorvertaald in jaaractieplannen. Via de organisatie van activiteiten, communicatie en het verzorgen van de link naar het Europese niveau, wil het Vlaams Ruraal Netwerk duidelijke communicatie met een gespecialiseerd én met het brede publiek voeren.

Taken:

De taken van het Vlaams Ruraal Netwerk voor het bereiken van de doelstellingen zoals hierboven opgesomd zijn de volgende:

- Verzamelen, analyseren en verspreiden van informatie over acties en goede praktijken uitgevoerd of ondersteund binnen het GLB Strategisch Plan, net als analyse over ontwikkelingen in landbouw en op het platteland die relevant zijn voor de specifieke doelstellingen zoals in Artikel 6 lid 1 vermeld;
    - Voor deze taak wil het Vlaams Ruraal Netwerk voornamelijk communiceren via de website, sociale media, de nieuwsbrief … Ook tijdens verschillende activiteiten zal deze informatie verspreid worden.
- Bijdragen aan de capaciteitsopbouw van administraties binnen de lidstaat/regio en van andere actoren die betrokken zijn in de implementatie van het GLB Strategisch Plan, waaronder met betrekking tot monitorings- en evaluatieprocessen. het Vlaams Ruraal Netwerk neemt de taak op zich om betrokkenen te informeren, maar ook mee te vormen.
    - Net zoals in de PDPO III-periode zal het Vlaams Ruraal Netwerk opnieuw opleidingen voorzien m.b.t. monitoring en evaluatie.
    - Het VRN zal ook, in samenwerking met de beheerautoriteit, samenwerken met het Europese GLB netwerk, rond monitoring en evaluatie. In de PDPO III-periode werd bijvoorbeeld door het VRN een monitoringstabel opgemaakt en afgestemd met de CNS die door ENRD jaarlijks werden opgevraagd. In de toekomst wil het VRN hier ook verder op inzetten, en aanpassingen doen waar nodig.
    - Andere horizontale thema’s zoals innovatie en kennisdeling worden ook doorheen alle activiteiten verwerkt.
    - Naar externen toe worden in het najaar van 2022 tien grote, publiek toegankelijke infosessies doorheen gans Vlaanderen, gepland. Deze worden ook opgenomen en zo verder verspreid. In januari 2023 zal op Agriflanders heel wat info beschikbaar gesteld worden aan landbouwers, wellicht worden ook studiedagen georganiseerd tijdens de beurs. Daarnaast zal volop gecommuniceerd worden op de nieuwe website van het netwerk (lancering najaar 2022).
    - Het netwerk heeft intussen ook een raamovereenkomst afgesloten om specifieke reportages te maken en er is ook een overeenkomst met de thematische televisie zender PlattelandsTv. Daarnaast zullen in de komende jaren heel wat activiteiten georganiseerd worden, waar info over het nieuwe GLB zal worden gedeeld. Telkens zal de prioritaire doelgroep afhangen van de thema's/interventies die behandeld worden. Zo kan men zich richten tot landbouwers, adviseurs, onderzoekers, lokale besturen, verenigingen ...
    - Er worden regelmatig infomomenten over het nieuwe GLB georganiseerd voor collega's van de beheersdiensten en andere betrokken diensten. Daarnaast zijn zij ook steeds welkom op alle andere activiteiten, ook als deze eerder op externen gericht zijn.

- Creëren van platformen, fora en events om uitwisselingen van ervaringen te faciliteren tussen stakeholders en peer-to-peer leren, waaronder uitwisselingen met netwerken in derde landen waar relevant;
    - Tijdens activiteiten van het VRN, en specifiek ook tijdens netwerkactiviteiten, zal ruimte voorzien worden voor het uitwisselen van kennis en ervaringen. Daarnaast zal ook een samenwerkingsplatform opgenomen worden op de website van het VRN.
- Verzamelen van informatie en faciliteren van de verspreiding ervan, net als netwerking met ondersteunde structuren en projecten, zoals Lokale ActieGroepen (Artikel 33 van Verordening (EU) 2021/1060), Operationele Groepen van het 'European Innovation Partnership for agricultural productivity and sustainability' (Artikel 127 lid 3 van Verordening (EU) 2021/2115) en vergelijkbare structuren en projecten;
    - Zie onder punten EIP en AKIS en Netwerkactiviteiten voor Lokale ActieGroepen LEADER
- Ondersteunen van samenwerkingsprojecten tussen EIP Operationele Groepen, Lokale ActieGroepen (Artikel 33 van Verordening (EU) 2021/1060) of gelijkaardige structuren voor lokale ontwikkeling, inclusief transnationale samenwerking;
    - Hier kan het VRN netwerkactiviteiten voorzien; regionale, nationale of Europese contacten inroepen; ... Ook het samenwerkingsplatform op de VRN-website kan hierbij helpen.
- Creëren van linken met andere strategieën of netwerken die door de EU worden gefinancierd;
    - Ook in de toekomst zal het VRN verder samenwerken met bv. EFRO, ESF+ en EFMZVA, om te communiceren naar de burger …
- Bijdragen aan de verdere ontwikkeling van het GLB en de voorbereiding van een volgende GLB Strategisch Plan periode;
    - Tijdens activiteiten zal verder input worden verzameld over het GLB. Deze info zal worden doorgegeven aan de beheerautoriteit. Het VRN zal ook bijdragen aan de voorbereiding van een volgende GLB Strategisch Plan periode, bv. door het opzetten van stakeholderbevragingen …
- Voor de nationale GLB netwerken: deelnemen en bijdragen aan activiteiten van het Europese GLB netwerk.
    - Het VRN zal ook in de toekomst blijven bijdragen en deelnemen aan activiteiten van het Europese GLB netwerk. Ook voor het VRN zijn deze activiteiten belangrijk, bv. om info te krijgen vanop het Europese niveau, en ook vanuit andere lidstaten en regio's.

De voorbeelden van activiteiten van het VRN die per taak werden opgesomd, zullen verder worden aangevuld en uitgewerkt in het meerjarenplan.

EIP en AKIS:

Beschikken over voldoende en nuttige kennis is heel belangrijk voor de moderne landbouwer. Daarnaast, en daar deels aan gekoppeld, is ook innovatie een belangrijk aspect. Innovatie is een aspect om zich voor te bereiden op de toekomst. Duurzaam betekent ook dat de economische, ecologische en sociale uitdagingen getackeld worden onder meer door kennis en innovatie dichter bij de boer te brengen.

De doelstellingen van het Vlaams Ruraal Netwerk rond AKIS bestaan erin om enerzijds innovatie te bespoedigen, en anderzijds het ondersteunen van de inclusie van alle stakeholders in het proces van kennisuitwisseling en kennisopbouw. Het Vlaams Ruraal Netwerk zal daarom extra inzetten op communicatie over de interventies rond kennis en innovatie. Daarnaast wil het Vlaams Ruraal Netwerk een netwerk vormen voor de actoren binnen het Vlaamse AKIS, en zorgen voor een betere doorstroming van de kennis. Ook kennis uit onderzoek, EIP-Operationele Groepen, Horizon Europe-projecten… uit andere Europese lidstaten zal waar mogelijk gedeeld worden.

Het Vlaams Ruraal Netwerk wil dit concreet aanpakken door volgende acties:

1. Delen van info, good practices, oproepen … zowel via digitale kanalen (nieuwsbrief, website,social media, webinars, …) als fysieke bijeenkomsten (studiedagen, excursies …);
2. Op de website zal 'kennis en innovatie' één van de grote thema's zijn;
3. Er wordt onderzocht of een samenwerkingsplatform kan ontwikkeld worden op de website van het VRN, met als doel kennis te delen, oproepen naar samenwerking te bundelen, … ;
4. In de projectendatabank kunnen bijvoorbeeld de EIP-Operationele groepen uit Vlaanderen en, waar relevant voor Vlaanderen, ook uit andere Europese regio's of lidstaten worden opgenomen. Ook andere interessante projecten (bv. Horizon Europe) kunnen hierin opgenomen worden;
5. Er wordt onderzocht of in de agenda op de website van het Vlaams Ruraal Netwerk opleidingscentra zelf hun komende opleidingen kunnen ingeven, zodat info van verschillende centra op 1 plaats wordt gecentraliseerd en één algemeen overzicht kan worden gegeven;
6. Er wordt een GLB-steunwijzer opgenomen op de nieuwe website. Zo kan iedere potentieel begunstigde snel en op maat opzoeken welke steunmogelijkheden er binnen het GLB specifiek voor hem/haar relevant kunnen zijn;
7. Er zullen bijkomende wervingen gebeuren voor het Vlaams Ruraal Netwerk, waardoor de collega's van het Vlaams Ruraal Netwerk meer thematisch zullen werken. Eén van de collega's zich zal kunnen focussen op 'kennis en innovatie', en zodoende de rol van expert vervullen binnen het VRN met betrekking tot deze thema's;
8. Het Vlaams Ruraal Netwerk zal samenwerken met en deelnemen aan events van EIP-Agri.

Netwerkactiviteiten voor Lokale ActieGroepen LEADER:

Het Vlaams Ruraal Netwerk wil ook in de volgende GLB-periode sterk inzetten op netwerkactiviteiten voor de Lokale ActieGroepen LEADER (LAG's). Zo kunnen de Lerende Netwerken LEADER, die het VRN tijdens PDPO III organiseerde, ook in de komende jaren worden verder gezet. Daarnaast zijn ook andere netwerkactiviteiten mogelijk, bijvoorbeeld met LAG's uit andere Europese regio's en lidstaten.

Al verschillende programmaperiodes zijn er heel nauwe contacten tussen het netwerk en de LEADER-groepen. Er is zelfs een expert-LEADER binnen het netwerk. Ook in het nieuwe GLB wordt hier nauw samengewerkt met de LEADER-coördinatoren en de beheersdienst voor LEADER. Zo worden de succesvolle praktijken uit het heden en verleden verdergezet: Lerende Netwerken LEADER, maar ook doelgerichte studiedagen, excursies, vormingen, netwerkactiviteiten ...

4.4.2 Structuur, governance en werking van het nationaal GLB-netwerk

Structuur en beheer:

In België worden twee regionale GLB Strategische Plannen opgemaakt: één door Wallonië en één door Vlaanderen. Er worden dan ook twee regionale rurale netwerken opgericht, één in Wallonië en één in Vlaanderen, die communiceren over de respectievelijke GLB Strategische Plannen.

Nationaal contactpunt: België heeft twee regionale GLB-netwerken, met één uniek contactpunt, nl. Het Vlaams Ruraal Netwerk.

Het Vlaams Ruraal Netwerk-secretariaat, dat destijds onder PDPO II werd opgericht, blijft bestaan onder het Departement Landbouw en Visserij. Het zal bij aanvang van de programmaperiode 2023-2027 bestaan uit minstens 3 VTE's. Uitbreiding van personeelsinzet wordt voorzien. Daarnaast wordt er nauw samengewerkt met de diensten Communicatie en IT van het Departement Landbouw en Visserij en uiteraard ook met alle diensten verantwoordelijk voor het beheer van de GLB-interventies. Ook kan er steeds een beroep gedaan worden op ad hoc-expertise van externen.

Het Vlaams Ruraal Netwerk-secretariaat, onder leiding van een coördinator, werkt nauw samen met de beheerautoriteit van het GLB Strategisch Plan. Daarnaast wordt het omkaderd door een tweeledig advies-netwerk:

- een pool van stakeholders m.b.t. Vlaamse landbouw en platteland (zijnde alle contacten van het Vlaams Ruraal Netwerk)

- de entiteiten die instaan voor de uitvoering van het GLB Strategisch Plan.

Beide groepen worden op regelmatige basis om advies en evaluatie met betrekking tot de activiteiten en communicatie van het Vlaams Ruraal Netwerk gevraagd. De modaliteiten hiervoor worden in 2023 verder uitgewerkt.

Werking:

Lidmaatschap

Het Vlaams Ruraal Netwerk kent een informeel lidmaatschap, wat inhoudt dat alle geïnteresseerde stakeholders en burgers kunnen deelnemen aan activiteiten of een beroep doen op het netwerk voor concrete vragen.

Taken

Het Vlaams Ruraal Netwerk voert de verplichte taken uit zoals hoger aangegeven. We kunnen deze taken in 3 categorieën indelen:

- organisatie: via het organiseren van allerlei activiteiten (studiedagen, infosessies, excursies, opleidingen, lerende netwerken …) worden goede voorbeelden gedeeld, wordt kennis uitgewisseld enz.
- communicatie: via verschillende kanalen wordt heel wat info met betrekking tot het GLB gedeeld, zoals bv. inspirerende verhalen, projectoproepen enz.
- netwerking: het Vlaams Ruraal Netwerk is op diverse niveaus actief bezig met vertegenwoordiging en netwerking. Hierbij gaat er, naast de plattelandsactoren, specifieke aandacht naar de samenwerking met de Europese Netwerken die worden opgericht in het kader van het nieuwe GLB.

Planning

Het VRN wil ook in de nieuwe GLB-periode een jaarlijkse planning opmaken, met aandacht voor input van stakeholders waar mogelijk.

Het indicatieve aandeel financiering vanuit de technische bijstand dat aan het netwerk wordt toegewezen en indicatieve budget voor deze periode

De middelen voor het Vlaams ruraal netwerk maken deel uit van de 6% van het totale ELFPO-budget dat wordt gereserveerd voor de technische bijstand binnen het Vlaams GLB strategisch plan. Het indicatieve aandeel financiering vanuit de technische bijstand dat aan het netwerk wordt toegewezen bedraagt 15%, en het indicatieve budget dat aan het netwerk wordt toegewezen voor deze periode bedraagt 3.000.000 euro.

Indicatieve tijdslijn voor lancering van het nationale GLB-netwerk

Het Vlaams Ruraal Netwerk neemt reeds tijdens de ontwerpfase van het GLB Strategisch Plan de nodige voorbereidingen, zodat de continuïteit is verzekerd bij de start van het nieuwe GLB. Zo is reeds in 2021 en 2022 de nieuwe website in opmaak, worden de eerste stappen gezet in de voorbereiding van de communicatie … Bij de lancering van het nieuwe GLB begin 2023, wil het Vlaams Ruraal Netwerk dan ook klaar staan om volop te communiceren over dit nieuwe GLB.

4.5 Overzicht van de coördinatie, afbakening en complementariteit tussen het Elfpo-fonds en andere Uniefondsen die actief zijn in plattelandsgebieden

Binnen het GLB-plan

Er wordt uiteraard voor gezorgd dat er geen dubbelfinanciering plaatsvindt tussen de interventies onderling (zie ook de interventies in hoofdstuk 5). De betrokken entiteiten houden elkaar op de hoogte van mogelijke risico's en coördineren waar nodig.

Met betrekking tot de groene architectuur is in nauw overleg met de betrokken beherende instanties ervoor gezorgd dat elke ecoregeling en agromilieu-klimaatverbintenis verder gaat dan de relevante conditionaliteit en dat ze onderling voldoende zijn gedemarqueerd en tegelijkertijd aanvullend zijn. De combinatie van steunvoorwaarden, steunbedragen en -waar relevant- gebiedsafbakening, zorgt voor een coherent geheel. Sommige ecoregelingen, AMKM en beheerovereenkomsten zijn onderling niet of beperkt (nl. aan een verminderd steunbedrag) combineerbaar. Hiervoor wordt een combinatietabel opgemaakt en duidelijk gecommuniceerd naar de potentieel begunstigden.

Ook tussen niet-areaal gebonden maatregelen wordt intern gecoördineerd, bijvoorbeeld met betrekking tot kosten die werden ingediend door producentenorganisaties in hun Operationeel Programma Groenten en Fruit, die mogelijks al elders in het GLB werden gefinancierd.

Binnen het interventietype samenwerking (art. 77) worden er twee interventies uitgewerkt; innovatie in kader van EIP (interventie 3.17) en LEADER (interventies 3.18 en 3.19). De maatregelen onderscheiden zich van elkaar op vlak van thema's, toepassingsgebied, finaliteit, doelstellingen en uitwerking.

- Zo is de finaliteit van een EIP-project een innovatieve oplossing voor een bepaald probleem of een opportuniteit in de landbouwsector; de innovativiteit situeert zich op niveau van de landbouwsector als geheel of een deelsector ervan. Deze oplossing wordt ontwikkeld door een operationele groep waarvan landbouwers verplicht deel uitmaken. Het aspect innovatie is ook een doelstelling binnen de interventie LEADER. EIP-projecten kunnen wel overal in Vlaanderen opgezet worden, in tegenstelling met LEADER-projecten die gefocust zijn op het platteland en daar heersende noden.
- De LEADER-interventie richt zich specifiek op plattelandsgebieden. In de LEADER interventie worden er Lokale ActieGroepen samengesteld die een lokale ontwikkelingsstrategie uitwerken op basis van de noden (plattelandsuitdagingen) in hun gebied rond een aantal afgebakende thema's. In de erkende LEADER-gebieden kunnen samenwerkingsverbanden van verschillende plattelandsactoren (landbouwers, lokale overheden, ngo's, enzovoort) projecten indienen die moeten bijdragen aan de noden en doelstellingen die vastgelegd zijn in de lokale ontwikkelingsstrategie van dat gebied.

De verschillen tussen de interventies maken dat er verschillende mogelijkheden gecreëerd worden op vlak van samenwerking. Er wordt uiteraard ook gezorgd dat er geen dubbelfinanciering plaatsvindt tussen de verschillende interventies. De verschillende entiteiten houden elkaar op de hoogte van mogelijke risico's en coördineren waar nodig.

Coördinatie met andere Europese fondsen

- Algemeen: Vlaanderen kiest ervoor om CLLD / LEADER niet fondsoverschrijdend in te zetten maar LEADER toe te passen binnen ELFPO (Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling) enerzijds en EFMZVA (Europees Fonds voor Maritieme Zaken, Visserij en Aquacultuur) anderzijds (zie ook interventiefiche LEADER). Een meer uitgebreide analyse vindt men terug in het Partnerschapsakkoord. Wegens dit niet-toepassen van een fondsoverschrijdende CLLD-samenwerking dient er dus geen Lead Fund vooropgesteld te worden.
- EFMZVA: in het kader van het ELFPO-programma worden geen acties rond of voor de visserijsector voorzien (en vice versa). Noch qua thema's en maatregelen, noch qua gebied is er overlap mogelijk tussen ELFPO en EFMZV. Daarnaast wordt de coördinatie ook verzekerd doordat de beheerautoriteiten van beide programma's tot hetzelfde beleidsdomein behoren. Hierdoor dienen geen specifieke rollen geïdentificeerd te worden.
- ESF+ (Europees Sociaal Fonds Plus) en EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling): er is geen overlap met de werking van het ESF+-programma en het EFRO-programma. Mogelijke overlap in de toekomst wordt voorkomen door de voorwaarden inzake dubbelfinanciering binnen het ELFPO-programma. Hiervoor werden afspraken inzake rollen en coördinatie vastgelegd:

dubbelfinanciering wordt vermeden door middel van duidelijke afbakeningen (zie hieronder). Volgende afspraken gelden alvast:

- GLB – ESF+: De coördinatie van het bewaken van deze afbakeningen ligt bij de beheerdienst van de interventies van het GLB-plan. Indien nodig wordt hiervoor bilateraal overlegd.
- GLB – EFRO: Hierbij werkt men verder op de afspraken die reeds in voege waren tijdens de voorbije programmeringsperiodes, waarbij dossiers met mogelijke overlap aan het andere fonds worden voorgelegd voor verificatie op dubbelfinanciering, alvorens een beslissing genomen wordt. Beide fondsen spelen hierbij de rol van bewaker. Met betrekking tot subsidies vanuit EFRO aan verwerkende bedrijven in de agrovoedingsketen is afgesproken een uitwisseling op te zetten van zowel de geselecteerde projecten als de projecten waarvoor de betalingsaanvraag ingediend werd, gezien daar een risico op overlap bestaat met de subsidies vanuit het GLB-plan (in het bijzonder de interventie VLIF 'Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten'.

- LIFE/INTERREG: specifiek voor de Projectsubsidies Natuur wordt gecontroleerd of de ingediende projecten niet met LIFE of INTERREG gecofinancierd worden. Voor de interventies 'beheerovereenkomsten' is er overlap/complementariteit met welbepaalde projecten in kader van Interreg. Beheerovereenkomsten worden soms ingezet i.k.v. Interreg-projecten gelinkt aan biodiversiteit (bv. Beespoke Partridge). Ook op vlak basisdiensten en infrastructuur op het platteland kunnen de INTERREG en LIFE projecten een aanvulling vormen. Hierdoor kan er overlap/complementariteit optreden met de LEADER interventie. Lokale gemeenschappen zullen via de lokale ontwikkelingsstrategie echter kijken welke instrumenten het meest geschikt zijn en afstemming gebeurt om dubbelfinanciering te voorkomen. De Lokale ActieGroepen (LAG's) moeten in het financieringsplan en de interventielogica bij opmaak van de Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS) aangeven welke specifieke acties worden uitgevoerd met LEADER budget. Voor andere acties dient ook te worden aangegeven welke andere fondsen of middelen zullen aangewend worden.
- Horizon Europe: Vanuit Vlaanderen voorzien we een cofinanciering voor de volgende partnerschappen: agro-ecologie, food systems, data of agriculture en animal health of welfare. De financiering van onderzoek is gecentraliseerd in Vlaanderen en gebeurt vanuit het beleidsdomein EWI (Economie, Wetenschap en Innovatie). Beleidsdomein Landbouw en Visserij en EWI werken nauw samen bij het invullen van deze 4 partnerschappen. Er is een platform voor landbouw- en voedingsonderzoek dat bestaat uit onderzoekers, beleidsmakers en landbouworganisaties waar in diverse mirror-working groups de partnerschappen worden voorbereid. Hierbij worden de inhoudelijke beleidsexperten van het domein landbouw en visserij ook betrokken. We streven hier naar een continue wisselwerking tussen deze drie actorgroepen om de transitie in deze domeinen te versnellen. Daarnaast is er belangrijke link met demo en EIP instrumenten om deze innovatie/onderzoek versneld op de land- en tuinbouwbedrijven te krijgen.
- RRF (Recovery and Resilience Facility): Dit programma (https://dermine.belgium.be/sites/default/files/articles/NL - Nationaal plan voor herstel een veerkracht_1.pdf) is in België ingevuld in het Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht. Dit plan zet in op zes verschillende assen: klimaat; duurzaamheid en innovatie; digitale transformatie; mobiliteit; mens en samenleving; economie van de toekomst en productiviteit; overheidsfinanciën. Onder deze assen vallen verschillende maatregelen. Enkele hiervan spelen in op dezelfde doelstellingen en noden gedefinieerd in het GLB-plan:
  - **Ecologische ontsnippering**: Deze maatregel zet in op de ecologische ontsnippering van bestaande gewestelijke transportinfrastructuur. Er is een eerste vijfjarenprogramma opgemaakt met concrete projecten langs gewest – en snelwegen. Overlap met andere GLB-interventies is hier niet mogelijk.
  - **Blue Deal**: De Blue Deal is een programma van de Vlaamse Regering om via tal van acties de strijd aan te gaan tegen waterschaarste en droogte op het terrein. Een gedeelte van deze projecten worden gefinancierd via het Europese Herstelplan (RRF). De projecten die gerealiseerd worden via dit programma zetten in op thema's die overlappend/aanvullend

zijn met het GLB. Zo is er overlap mogelijk met de interventies VLIF niet-productieve investeringen, LEADER en Inrichtingsmaatregelen Natura 2000. Een gedeelte van het beschikbare budget (4 miljoen euro) wordt voorzien voor niet-productieve investeringen. Normaliter is dit budget reeds uitgegeven voor 2023. Daarnaast is dubbelfinanciering ook niet aan de orde. Een deel van de Blue Deal budgetten zijn projectoproepen die beheerd worden binnen dezelfde beheersdienst als de VLIF niet-productieve investeringen. Indien binnen projecten blijkt dat er ook investeringen subsidiabel zijn die via de VLIF niet-productieve investeringen mogelijk zijn, dan wordt er nagegaan of hiervoor nog geen steun werd aangevraagd. Daarnaast wordt bij elke VLIF steunaanvraag ook elektronisch door landbouwers verklaard voor hetzelfde goed van geen enkele andere overheidsinstantie subsidie gekregen te hebben of te zullen aanvragen. Ook met projectsubsidies natuur (actie onder de interventie Inrichtingsmaatregelen Natura 2000) is er mogelijk een overlap, in de praktijk zal dit echter niet mogelijk zijn omdat deze aanvragen in dezelfde oproep ingediend kunnen worden en vervolgens wordt dus beslist of dit onder Blue Deal of GLB wordt uitgevoerd. Voor LEADER zullen er afspraken gemaakt worden met de beheerder van Blue deal projecten buiten de beheersdienst om maximaal dubbelfinanciering te vermijden. Daarnaast dienen de LAG's, net zoals bij de LIFE en INTERREG-projecten, aan te geven voor welke specifieke acties via LEADER zullen verlopen en welke andere fondsen/middelen worden aangewend voor de andere projecten.

- **Versterken van Onderzoek & Ontwikkeling (specifiek impulsprogramma bio-economie)**: Het impulsprogramma bio-economie wordt beheerd door VLAIO. De overlap met GLB instrumenten is beperkt en indien dit het geval is, zal dit voornamelijk gebeuren met de interventies VLIF - investeringssteun voor verwerking en afzet en via de Projectoproep innovatie i.k.v. EIP . Dit wordt meegenomen in de algemene uitwisseling met VLAIO, zo wordt VLAIO bijvoorbeeld rechtstreeks betrokken bij de jurering van de EIP projecten. Dit programma vormt dus eerder een aanvulling op het GLB.
- **Governance Circular Flanders**: In de werkgroep circulaire landbouw wordt Vlaanderen Circulair betrokken. Er is uitwisseling van projecten. De grootste overlap kan optreden met de interventie VLIF - investeringssteun voor verwerking en afzet en via de projectoproep innovatie i.k.v. EIP. Er zal een contactpersoon bij Vlaanderen Circulair aangesteld worden om ook op dossierniveau de check op dubbelfinanciering uit te voeren.
- Daarnaast zijn er nog andere thema's binnen het Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht met gelijkaardige doelstellingen als het GLB. Enkele voorbeelden zijn: fietsinfrastructuur, inclusieve arbeidsmarkt, levenslang leren, verbreden innovatiebasis,…. Bij deze projecten ligt de focus echter op andere gebieden waardoor er geen overlap optreedt. Deze zijn dus aanvullend op het GLB.

- DEP (Digital Europe Programme) en CEF2 Digital (Connecting Europe Facility Digital): CEF2 Digital omvat voornamelijk projecten rond de uitrol van 5G, dit verloopt in Vlaanderen niet via het GLB en valt onder meer onder het Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht.

Andere

Er wordt uiteraard voor gezorgd dat er geen dubbelfinanciering plaatsvindt ten opzichte van andere subsidieverlenende instanties (bijvoorbeeld VLAM, VLAIO, VLM, VEKA, gemeentes en provincies…). De betrokken entiteiten houden elkaar op de hoogte van mogelijke risico's en coördineren waar nodig.

Verder zijn er natuurlijk ook overeenkomsten en afspraken met activiteiten en inspanningen die vanuit de Vlaamse overheid voorzien worden. Deze worden opgevolgd door de betrokken beheerdiensten van de GLB-interventies, die de nodige kennis en expertise terzake hebben. Dit komt vooral voor bij AKIS. Voorbeelden (niet-limitatief) van overheidsinitiatieven die interfereren met AKIS zijn:

- het reguliere landbouwonderwijs (zowel middelbaar als hoger onderwijs) incl. bosbouw;
- opleidingen, trainingen en bijscholingen voor land-, tuin- en bosbouwers en adviseurs via federale en provinciale administraties (bijv. Federaal Agentschap voor de Voedselveiligheid, provinciale proefcentra, …);
- de (op regelmatige basis georganiseerde) infosessies van het beleidsdomein Landbouw en Visserij

voor de adviseurs en consulenten;
- de informatie verspreid via Syntra, AgriPrevent, ILVO en andere wetenschappelijke onderzoeksinstellingen, VVP en VVSG;
- herscholingsmogelijkheden via VDAB…

Voor sommige initiatieven is er ook meer permanente coördinatie opgezet. De verspreiding van de resultaten van de landbouw (LA-)trajecten van VLAIO en de interventie demonstratieprojecten binnen het GLB zouden bijvoorbeeld kunnen overlappen. De VLAIO-verantwoordelijken voor de LA-trajecten worden echter betrokken in de selectieprocedure voor de GLB-demonstratieprojecten. . Zij gaan voor elk project na of er geen overlap is met projecten die zij al financierden. Op die manier maakt dubbelfinanciering geen kans. Ook met betrekking tot Vlaamse subsidies voor verwerkende bedrijven in de agrovoedingssector is er afgesproken met VLAIO om een uitwisseling op te zetten van zowel de geselecteerde projecten als de projecten waarvoor de betalingsaanvraag ingediend werd.

4.6 Financieringsinstrumenten

4.6.1 Beschrijving van het financieringsinstrument

Niet van toepassing

4.7 Gemeenschappelijke elementen voor interventietypes plattelandsontwikkeling

4.7.1 Lijst van niet-subsidiabele investeringen

Er zijn meerdere interventies geprogrammeerd onder artikel 73. Het gaat hierbij om de volgende interventies:

- VLIF ‘Innovatieve investeringen op landbouwbedrijven’
- VLIF ‘Productieve investeringen op landbouwbedrijven’
- VLIF ‘Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten’
- VLIF ‘Niet-productieve investeringen voor milieu – en klimaatdoelen’
- Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden

Daarnaast zijn er binnen de verschillende interventies onder het interventietype samenwerking ook investeringen mogelijk. Dit punt heeft ook betrekking op deze interventies:

- Projectoproep ‘Innovatie in kader van EIP’
- LEADER – realisatie LOS

Op basis van artikel 73 van Verordening (EU) 2021/2115 wordt volgende lijst van niet-subsidiabele investeringen opgesteld:

- Aankoop van landbouwproductierechten
- Aankoop van betalingsrechten
- Aankoop van grond voor een bedrag hoger dan 10% van de totale uitgave voor de actie
- Dieren en zaai – en pootgoed van eenjarige gewassen alsmede het planten ervan met uitzondering voor het herstellen van landbouw of bosbouwpotentieel na een (natuurlijke) ramp of ongunstige weersomstandigheden, voor het beschermen van vee tegen grote predatoren, voor het gebruik in bosbouw in plaats van machines of voor het behoud van bedreigde soorten of rassen.
- Interest op schulden
- Investeringen in grootschalige infrastructuur
- Investeringen in bebossing die niet in lijn zijn met milieu en klimaatdoelstellingen en de duurzame bosbouwprincipes zoals opgesteld in de Pan-Europese richtlijnen voor Bebossing en herbebossing

- Investeringen waarvoor een betaalbaar duidelijk alternatief bestaat met minder milieu-impact.

De bijkomende, specifieke niet-subsidiabele investeringen worden bij elke betrokken interventie, onder hoofdstuk 5, weergegeven.

4.7.2 Definitie van plattelandsgebied en toepasbaarheid

De definitie van de plattelandsgebieden is van toepassing bij de interventies LEADER – opmaak LOS en LEADER – realisatie LOS. De plattelandsgemeenten zijn immers de primaire doelgroep voor de LEADER-interventies, waarbij samenwerking met omliggende gemeenten (minder plattelandskarakter ingevolge verstedelijkingsdruk) mogelijk blijft op voorwaarde dat het totale LEADER-gebied een plattelandskarakter heeft en in concreto beantwoordt aan de criteria voor plattelandsgebied. De centrumsteden sluiten we evenwel volledig uit omdat zij geen doelgroep vormen binnen de context van plattelandsontwikkeling.

De plattelandsgebieden of plattelandsgemeenten zijn gemeenten met een bevolkingsdichtheid van maximum 350 inwoners/km² of met een ruimtebeslag van maximum 30%, uitgezonderd de centrumsteden. Onderstaande kaart geeft aan welke gemeenten in Vlaanderen behoren tot de plattelandsgemeenten.

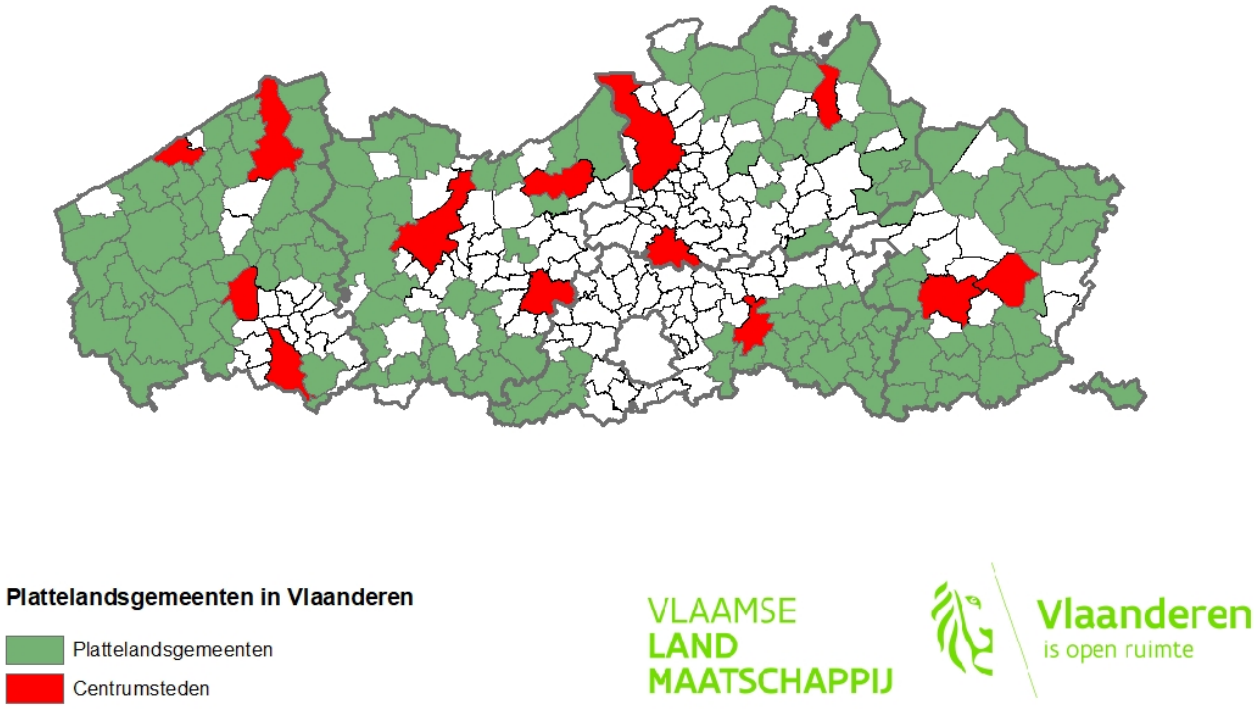

4.7.3 Aanvullende elementen die gemeenschappelijk zijn voor sectorale interventies, voor interventies voor plattelandsontwikkeling, of die

gemeenschappelijk zijn voor zowel sectorale als plattelandsontwikkelingsinterventies

Bij de berekening van de gemaakte kosten en gederfde inkomsten bij de agro-milieuklimaatregelen uit pijler 2 en de ecoregelingen uit pijler1, zijn wettelijke uitzonderingssituaties (zoals de derogatie in kader van de mestwetgeving) niet meegenomen.

Om de landbouwer te begeleiden in zijn keuze binnen het grote gamma aan maatregelen (interventies) wordt ingezet op een gerichte communicatie, zoals bv.:

- Infomomenten te velde
- Info-filmpjes
- Vernieuwde website
- Subsidiewijzer op de website met duidelijke indicatie naar de doelstellingen van de maatregel
- Inzetten op administratieve vereenvoudiging: waar dat mogelijk is, zal gebruik gemaakt worden van automatic claim bij het invullen van de verzamelaanvraag

Daarnaast zal bij de communicatie van de ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen ook getoond worden tot welke doelstellingen deze interventies bijdragen om zo de landbouwer te helpen in zijn keuze.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

De afspraken voor de toepassing en uitvoering van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) op het grondgebied Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn opgenomen in het Samenwerkingsakkoord tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met betrekking tot de uitoefening van de geregionaliseerde bevoegdheden op het gebied van Landbouw en Visserij.

Daarnaast worden ook nog ad hoc afspraken gemaakt op het overlegorgaan PW-IMO en PW-ICLB. PW-IMO staat voor 'Permanente Werkgroep van het Intergewestelijk ministerieel Overleg' en is een structureel overlegorgaan tussen de 3 Belgische gewesten (Vlaamse Gewest, Waalse Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest). PW-ICLB of de 'Permanente Werkgroep van de Interministeriële Conferentie voor het Landbouwbeleid' omvat naast de drie gewesten ook de federale overheid.

In het kader van de nieuwe MFK-programmeringsperiode (2021-2027) werd voor de verdeling van de beschikbare EU- landbouwmiddelen voor België een consensus bereikt tussen de 3 gewesten. De middelen binnen het GLB, en dus tussen de GLB-Strategisch Plannen (GLB-SP), worden via een verdeelsleutel toegewezen. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft geen eigen GLB-Strategisch Plan.

Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF, pijler 1)

Rechtstreekse betalingen

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) delegeert de uitvoering van de rechtstreekse betalingen aan het Vlaamse Gewest.

- De percelen gelegen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest behoren samen met deze in het Vlaams Gewest tot Zone Noord. Concreet betekent dit dat voor percelen gelegen in Zone Noord de modaliteiten gelden die zijn opgesteld door het Vlaams Gewest met betrekking tot de areaalgebonden interventies uit de rechtstreekse betalingen.
- Voor de diergebonden interventies (gekoppelde steun en de ecoregeling voedermanagement) verleent het Vlaamse Gewest bijstand aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als het actieve landbouwers met een actief rundveebeslag betreft.

Sectorale steun

Voor de **GMO groenten en fruit** zijn transregionale producentenorganisaties (PO's) toegelaten: concreet betekent dit dat een Brusselse groente- of fruitteler kan aansluiten bij een Vlaamse PO of een Waalse PO.

Een Brusselse PO is mogelijk indien het grootste deel van de WAP van de PO wordt gerealiseerd in Brussel of het grootste gedeelte van de leden in Brussel zijn gevestigd. In dat geval is het aan BHG om de

PO te erkennen en moet de PO zijn operationeel programma indienen in het BHG en moet het BHG de controle en de betaling van de steun doen. In werkelijkheid bestaan er geen Brusselse PO's omdat ze niet voldoende Brusselse telers hebben, zodat het merendeel van de WAP of de leden nooit in Brussel kan liggen.

Wat betreft het **bijenteeltprogramma** worden de Brusselse imkers mee in de scope genomen van het Waalse bijenteeltprogramma.

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO, pijler 2)

Het Brussels hoofdstedelijk Gewest is een sterk verstedelijkt gebied en heeft niet de kenmerken van een plattelandsgebied, met uitzondering van het gehucht Neerpede (gemeente Anderlecht).

Vanwege de kosten van de tenuitvoerlegging in verhouding tot het kleine aantal betrokken landbouwers, heeft het BHG nooit een programma voor plattelandsontwikkeling opgezet. De maatregelen om tegemoet te komen aan de behoeften van zijn landbouwers (en met name de ontwikkeling van de stadslandbouw) zijn (en zullen nog steeds in 2023-2027) uit eigen BHG-middelen gefinancierd.

VLIF

Vlaanderen zal tegen het jaar 2025 de bijdrage en de vooruitgang van elke VLIF-interventie die meetelt voor milieu- en klimaatdoelstellingen monitoren en analyseren in welke mate de gesubsidieerde investeringen tegemoet komen aan alle geïdentificeerde behoeften en prioriteiten die in het plan zijn vastgesteld, op basis van de gegevens die zijn verzameld in het kader van het raamwerk van verordening 2021/2290 en andere beschikbare gegevens. Deze analyse zal besproken worden in de jaarlijkse review-vergadering met de commissie. Vlaanderen zal wijzigingen in het plan voorstellen indien de investeringen niet voldoende beantwoorden aan de behoeften en prioriteiten.

4.7.4 Op plattelandsontwikkelingsinterventies toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Nationale bijdragepercentage(s)

Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
155(2)(c) - Vervroegde uittreding		20,00%	43,00%
91(2)(a) - Minder ontwikkelde regio's		20,00%	85,00%
91(2)(b) - Ultraperifere gebieden en kleinere eilanden in de Egeïsche Zee		20,00%	80,00%
91(2)(c) - Overgangsregio's in de zin van artikel 108, lid 2, eerste alinea, punt b), van Verordening (EU) 2021/1060		20,00%	60,00%
91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
91(3)(a) - Payments for natural or others area-specific constraints under Article 71 and Article 78(b)		20,00%	65,00%
91(3)(b) - Betalingen uit hoofde van artikel 70, betalingen uit hoofde van artikel 72, steun voor niet-productieve investeringen bedoeld in artikel 73, steun voor de projecten van operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap uit hoofde van artikel 77, lid 1, punt a), en voor Leader uit hoofde van artikel 77, lid 1, punt b)		20,00%	80,00%
91(3)(c) - Verrichtingen die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103	100,00%	20,00%	100,00%
91(3)(b) - 70 - Betalingen uit hoofde van artikel 70		20,00%	80,00%
91(3)(b) - 72 - Betalingen uit hoofde van artikel 72		20,00%	80,00%
91(3)(b) - 73 - Steun voor niet-productieve investeringen bedoeld in artikel 73		20,00%	80,00%
91(3)(b) - 77(1)(a) - Steun voor het Europees innovatiepartnerschap uit hoofde van artikel 77, lid 1, punt a)		20,00%	80,00%
91(3)(b) - 77(1)(b) - Leader uit hoofde van artikel 77, lid 1, punt b)		20,00%	80,00%

91(3)(c) - 70 - Verrichtingen in het kader van artikel 70 die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 71 - Verrichtingen in het kader van artikel 71 die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 72 - Verrichtingen in het kader van artikel 72 die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 73-74 - Verrichtingen in het kader van artikel 73-74 die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 75 - Verrichtingen in het kader van artikel 75 die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 76 - Verrichtingen in het kader van artikel 76 die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 77 - Verrichtingen in het kader van artikel 77 die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 78 - Verrichtingen in het kader van artikel 78 die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103		20,00%	100,00%

Regionale bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief

5 In de strategie gespecificeerde rechtstreekse betalingen, sectorale en plattelandsontwikkelingsinterventies

Fonds	Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Overdracht	Gemeenschappelijke outputindicator	Gen. Renewal	Env.	Kortingstelsel ecoregeling	LEADER
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	BISS(21)	1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid		O.4				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	CRISS(29)	1.2 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid		O.7				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	CIS-YF(30)	1.3 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers		O.6				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.10 - Bufferstroken	Nee	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.11 - Mechanische onkruidbestrijding	Gedeeltelijk	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.12 - Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken	Nee	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.13 - Gewasrotatie (Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen)	Nee	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt a) - Aanvullende betaling aan het BIS	1.14 - Precisielandbouw 1.0		O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.15 - Precisielandbouw 2.0	Nee	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt a) - Aanvullende betaling aan het BIS	1.16 - Ecoregeling ‘Bodempaspoort voor een duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau’ (afgekort: Bodempaspoort)		O.8				

ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.17 - Aanpassingen in voedermanagement op bedrijfsniveau bij rundvee om emissies broeikasgassen te verminderen (afgekort: Voedermanagement bij rundvee)	Nee	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.5 - Behoud meerjarig grasland	Nee	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.6 - Ecologisch beheerd grasland	Nee	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.7 - Ecoregeling bodem organisch koolstofgehalte (afgekort: Organisch koolstofgehalte)	Nee	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.8 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	Nee	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt a) - Aanvullende betaling aan het BIS	1.9 - Voortzetting biologische landbouw (afgekort: Voortzetting bio)		O.8				
ELGF	Gekoppelde rechtstreekse betalingen	CIS(32)	1.4 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij		O.11				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.a01 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Investeringen in het kader van productieplanning en - organisatie		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.a04 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Investeringen in aanplantingen beloftevolle rassen bomen		O.35				

ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.a06 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Investeringen voor bescherming productie		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.b01 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Optimalisatie van infrastructuur voor afzet		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.b02 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Optimalisatie van digitale infrastructuur voor afzet: upgraden en diversifiëren van de verkoopsinstallatie		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.b05 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Optimalisatie van infrastructuur voor opslag producten i.f.v. concentratie		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.b06 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Investeringen voor bevordering van concentratie van aanbod en verhandelen		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.b09 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Kosten i.v.m. fusies en/of overnames van PO's en UPO's en kosten i.v.m. de oprichting van transnationale PO's of UPO's		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.c01 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Modernisering van infrastructuur PO		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.c02 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Modernisering van activa producenten en PO i.k.v. digitalisering		O.35				

ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.c03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van activa producenten en PO i.k.v. teelt		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.c04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van activa PO en producenten i.k.v. efficiënte opslag		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.c05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van intern transport en transportmiddelen PO i.k.v. concentratie		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.c06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van de energieinfrastructuur		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.d01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. bodembehoud		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.d02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. watergebruik en -beheer		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.d03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. klimaat		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.d04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. energie		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.d05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. ecologische verpakkingen		O.35				

ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.d06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. emissies, afval, reststromen en bijproducten		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.d07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. plagen en gewasbescherming		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.d08 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. habitats gunstig voor biodiversiteit		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.d09 - Operationele Programma Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. verbetering productkwaliteit		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.d10 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. verbetering genetische hulpbronnen		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.d11 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. arbeid en arbeidsvoorwaarden		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.d12 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek i.k.v. digitalisering		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.d13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Ander onderzoek i.k.v. andere gebieden		O.35				

ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.e01 - Operationele programma’s groenten en fruit - Niet-productiegerichte investeringen en andere acties i.k.v. milieuvriendelijke technieken en behoud van biodiversiteit		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.e02 - Operationele programma’s groenten en fruit - Investeringen i.k.v. milieuvriendelijke, plaag- en ziektebestendige productiepraktijken		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.e05 - Operationele programma’s groenten en fruit - Investeringen in hygiënemaatregelen		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.e09 - Operationele programma’s groenten en fruit - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit / vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: Investeringen voor niet-chemische onkruidbestrijding		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.e10 - OP G&F - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit/vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: investeringen voor het vermijden van puntvervuiling en investeringen in andere machines voor goed gebruik van GBM		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.e12 - Operationele programma’s groenten en fruit - Duurzaam gebruik van water: Investeringen i.k.v. waterbeheer (waterbehoud)		O.35				

ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.e14 - Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van bodem: Investeringen in machines voor optimalisering bemesting		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.e15 - Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van bodem: Investeringen voor behoud en verbetering bodemstructuur		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.e16 - Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van hulpbron bodem: andere acties		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.e17 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in het kader van afvalbeheer/-vermindering en hergebruik of valorisatie van bijproducten en reststromen		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.e18 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere acties in het kader van afvalbeheer/-vermindering en hergebruik of valorisatie van bijproducten en reststromen		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.f01 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in het kader van energiebesparing, energie-efficiëntie en -productie en gebruik van hernieuwbare energie		O.35				

ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.f02 - Operationele programma's groenten en fruit - Aanpassingen infrastructuur voor vervoer en opslag producten i.f.v. klimaatverandering: koeling		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.f04 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in aanplantingen beloftevolle rassen bomen i.k.v. klimaat		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.f05 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen voor oogstbescherming tegen gevolgen van klimaatverandering		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.f06 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere investeringen in verband met klimaatadaptatie		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.f07 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere investeringen in verband met klimaatmitigatie		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.g01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in het kader van productkwaliteit tijdens productie, oogst, vervoer en (tijdelijke) bewaring		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.g02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties in het kader van productkwaliteit tijdens productie, oogst, vervoer en (tijdelijke) bewaring		O.35				

ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.g03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen voor vervoer/verplaatsing en opslag van producten i.k.v. productkwaliteit na-oogst (Investeringen niet-infrastructuur en niet-koeling)		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.g04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: koeling infrastructuur.		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.g05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: andere investeringen koeling.		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.g07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Infrastructuurinvesteringen in keurinstallaties		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.g08 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in keurinstallaties		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.h01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Infrastructuurinvesteringen i.k.v. afzet(bevordering): loodsen		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.h02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in traceerbaarheidssystemen		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.h03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen i.k.v. afzet(bevordering)		O.35				

ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.i03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen ter verhoging van de consumptie van groenten en fruit		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.i04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties ter verhoging van de consumptie van groenten en fruit en tegengaan van voedselverspilling		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.k01 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.k02 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere acties op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ADVI1(47(1)(b))	2.e04 - Operationele programma's groenten en fruit - Individuele teeltbegeleiding en groepsbegeleiding op gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en duurzaam gebruik van hulpbronnen		O.35				

ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ADVI1(47(1)(b))	2.f10 - Operationele programma's groenten en fruit - Individuele teeltbegeleiding en groepsbegeleiding op gebied van aanpassing aan en matiging van klimaatverandering.		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ADVI1(47(1)(b))	2.f12 - Operationele programma's groenten en fruit - Begeleiding van PO i.k.v. milieu / klimaat		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ADVI1(47(1)(b))	2.k03 - Operationele programma's groenten en fruit - Individuele begeleiding en groepsbegeleiding op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtigingen en gezondheid en veiligheid op het werk.		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	TRAINCO(47(1)(c))	2.b04 - Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op gebied van het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	TRAINCO(47(1)(c))	2.e07 - Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken en het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en andere opleidingen		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	TRAINCO(47(1)(c))	2.f11 - Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op het gebied van aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering		O.35				

ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d))	2.a02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.k.v. productieplanning en -organisatie		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d))	2.a03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Opleiding en studiereizen i.v.m. productieplanning, -organisatie en bedrijfsvoering		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d))	2.a05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. aanplantingen beloftevolle rassen bomen: royalties e.d.		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d))	2.a07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere kosten voor bescherming productie		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d))	2.e03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Plaag- en ziektebestendige productiepraktijken		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d))	2.e06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere hygiënemaatregelen i.k.v. gewasbescherming		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d))	2.e08 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken + bescherming en verbetering van de biodiversiteit waaronder functionele biodiversiteit		O.35				

ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d))	2.e11 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit / vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: Andere acties voor goed gebruik gewasbeschermingsmiddelen		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d))	2.e13 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Duurzaam gebruik van water: Andere acties		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d))	2.f13 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Klimaat en de biologische en geïntegreerde productie		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	TRANS(47(1)(e))	2.b07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. opslag producten i.f.v. concentratie		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	TRANS(47(1)(e))	2.f03 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. aanpassingen vervoer en opslag producten i.f.v. klimaatverandering		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	TRANS(47(1)(e))	2.g06 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: andere kosten koeling		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f))	2.b03 - Operationele Programma’s Groenten en Fruit - Optimalisatie van afzet		O.35				

ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f))	2.b08 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie samenwerking PO's i.f.v. concentratie en afzet		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f))	2.h05 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Promotie, communicatie, deelname met stand aan vakbeurzen en andere kosten		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f))	2.h06 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Prospectiereizen en beursbezoeken		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	QUAL(47(1)(g))	2.g13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die vallen onder door de Unie of lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	QUAL(47(1)(g))	2.i02 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Acties i.v.m. nationale en Europese kwaliteitsregelingen		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h))	2.g09 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Voedselkwaliteitssystemen PO		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h))	2.g10 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Monitoring van de productkwaliteit o.a. i.k.v. tracering		O.35				

ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h))	2.g11 - Operationele Programma’s Groenten en Fruit - Individuele teeltbegeleiding of groepsbegeleiding i.k.v. productkwaliteit, voedselveiligheid en traceerbaarheid en certificatie		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h))	2.g12 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Opleiding i.k.v. productkwaliteit, voedselveiligheid en traceerbaarheid en certificatie		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h))	2.h04 - Operationele Programma’s Groenten en Fruit - Andere kosten i.k.v. afzetbevordering door betere productkwaliteit of afstemming op de consument door o.a. gerichte sortering, kalibrering en verpakking met o.a. focus op traceerbaarheid		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h))	2.h07 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Markttoegang derde landen EU en certificering buitenlandse markten.		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h))	2.i01 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Certificatie		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	CLIMA(47(1)(i))	2.f08 - Operationele Programma’s Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. klimaatadaptatie		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	CLIMA(47(1)(i))	2.f09 - Operationele Programma’s Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. klimaatmitigatie		O.35				

ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	SETUP(47(2)(a))	2.j-2a01 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Onderlinge fondsen PO's en UPO's		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVVO(47(2)(b))	2.j-2b01 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Investeringen om de op markt gebrachte hoeveelheden efficiënter te beheren		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ORCHA(47(2)(d))	2.j-2d01 - Operationele programma’s groenten en fruit – herbeplanting van boomgaarden		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	WITHD(47(2)(f))	2.j-2f01 - Operationele programma’s groenten en fruit – het uit de markt nemen		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	GREEN(47(2)(g))	2.j-2g01 - Operationele programma’s groenten en fruit – groen oogsten		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	NOHAR(47(2)(h))	2.j-2h01 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - niet oogsten		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	HARIN(47(2)(i))	2.j-2i01 - Operationele programma’s groenten en fruit – oogst- en productieverzekering ten voordele van producenten		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	COACH(47(2)(j))	2.j-2j01 - Operationele programma’s groenten en fruit – begeleiding van andere PO’s, UPO’s en coaching van individuele producenten		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	3COUN(47(2)(k))	2.j-2k01 - Operationele programma’s Groenten en Fruit - Markttoegang derde landen		O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	COMM(47(2)(l))	2.j-2l01 - Operationele programma’s groenten en fruit – Communicatieacties naar consumenten		O.35				

ELGF	Sectoraal - Producten van de bijenteelt	ADVIBEES(55(1)(a))	2.25 - Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties		O.37				
ELGF	Sectoraal - Producten van de bijenteelt	INVAPI(55(1)(b))	2.27 - Bestrijding van vijanden en ziekten in de bijenteelt, in het bijzonder de Varroa		O.37				
ELGF	Sectoraal - Producten van de bijenteelt	ACTLAB(55(1)(c))	2.24 - Kwaliteitsanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria		O.37				
ELGF	Sectoraal - Producten van de bijenteelt	PRESBEEHIVES(55(1)(d))	2.23 - Maatregelen voor het herstel van het bijenbestand in de Unie		O.37				
ELGF	Sectoraal - Producten van de bijenteelt	COOPAPI(55(1)(e))	2.26 - Toegepast onderzoek		O.37				
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	ENVCLIM(70)	3.1 - Tijdelijk grasland naar blijvend grasland	Nee	O.14	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	ENVCLIM(70)	3.10 - Beheerovereenkomsten ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten (afgekort: Beheerovereenkomsten soortenbescherming)	Nee	O.14	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	ENVCLIM(70)	3.11 - Reductie antibioticagebruik	Nee	O.18	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	ENVCLIM(70)	3.2 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	Gedeeltelijk	O.14	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	ENVCLIM(70)	3.4 - Omschakeling biologische landbouw	Gedeeltelijk	O.17	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	ENVCLIM(70)	3.5 - Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt (afgekort: Meerjarige bloemenstrook fruit)	Nee	O.14	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	ENVCLIM(70)	3.6 - Behoud van lokale rundvee-, schapen-, geiten- en varkensrassen (afgekort: Lokale veerassen)	Gedeeltelijk	O.19	Nee	Ja	Nee	Nee

Elfpo	Plattelandsontwikkeling	ENVCLIM(70)	3.7 - Onderhoud boslandbouwsystemen	Nee	O.16	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	ENVCLIM(70)	3.8 - Beheerovereenkomsten voor het bufferen van kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen of voor het creëren van ecologische verbindingen (afgekort: Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden)	Nee	O.14	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	ENVCLIM(70)	3.9 - Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen (afgekort: Beheerovereenkomsten KLE)	Nee	O.14	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	INVEST(73-74)	3.20 - VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	Nee	O.20	Nee	Nee		Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	INVEST(73-74)	3.21 - VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven	Nee	O.20	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	INVEST(73-74)	3.22 - VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	Nee	O.20	Nee	Nee		Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	INVEST(73-74)	3.23 - VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven	Nee	O.20	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	INVEST(73-74)	3.24 - VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven	Nee	O.20	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	INVEST(73-74)	3.25 - VLIF – Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten	Nee	O.24	Nee	Nee		Nee

Elfpo	Plattelandsontwikkeling	INVEST(73-74)	3.26 - VLIF – Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen	Nee	O.21	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	INVEST(73-74)	3.27 - Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden	Nee	O.23	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	INVEST(73-74)	3.30 - VLIF – Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu- en klimaatdoelen	Nee	O.20	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	INSTAL(75)	3.28 - VLIF - Opstart en overname door jonge landbouwers	Nee	O.25	Ja	Nee		Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	INSTAL(75)	3.29 - VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf	Nee	O.27	Nee	Nee		Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	COOP(77)	3.17 - Projectoproep innovatie in kader van EIP	Nee	O.1	Nee	Nee		Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	COOP(77)	3.18 - LEADER – Opmaak Lokale Ontwikkelingsstrategie	Nee	O.31	Nee	Nee		Ja
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	COOP(77)	3.19 - LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie	Nee	O.31	Nee	Nee		Ja
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	KNOW(78)	3.12 - Demonstratieprojecten	Nee	O.33	Nee	Nee		Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	KNOW(78)	3.13 - Vorming en advies op maat – vraaggestuurd	Nee	O.33	Nee	Nee		Nee
Elfpo	Plattelandsontwikkeling	KNOW(78)	3.14 - Vorming en advies op maat – aanbodgestuurd	Nee	O.33	Nee	Nee		Nee

5.1 Interventies in de vorm van rechtstreekse betalingen

BISS(21) - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid

1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid

Interventiecode (lidstaat)	1.1
Naam interventie	Basisinkomenssteun voor duurzaamheid
Soort interventie	BISS(21) - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid
Gemeenschappelijke outputindicator	O.4. Aantal hectaren waarvoor basisinkomenssteun wordt ontvangen

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

In tegenstelling tot private goederen zijn publieke diensten niet-exclusief en niet-uitsluitbaar wat er toe leidt dat (het gros van de) consumenten de levering er van niet vrijwillig vergoedt. Via de liberalisering van de handel zijn bovendien competitieve private goederen op de interne EU-markt beschikbaar gekomen, afkomstig uit productieregio's waar lokale overheden geen of minder publieke diensten eisen van de landbouwers. De basisinkomenssteun voor duurzaamheid streeft naar het corrigeren van dit marktfalen voor de levering van publieke diensten op de interne markt en naar het compenseren van het ongelijke speelveld met producenten uit derde landen. Een billijk landbouwbedrijfsinkomen blijft in de toekomst van essentieel belang voor de voedselzekerheid, de milieu- en klimaatambities en de vitaliteit van het platteland.

Binnen de mogelijkheden van het nieuwe GLB en zonder aan gold plating te doen kiest Vlaanderen bij de toekenning van de inkomenssteun om dit zo maximaal mogelijk en resultaatgericht te koppelen aan het leveren van publieke diensten en milieuprestaties via de conditionaliteit (klimaat, milieu,

volksgezondheid, plantgezondheid en dierenwelzijn).

De interventie draagt bij tot specifieke doelstelling (a) aangezien steun wordt geboden met het oog op een leefbaar landbouwbedrijfsinkomen en veerkracht (ter ondersteuning van de voedselzekerheid) (nood 3). Deze steun vormt ook een buffer tegen prijs- en inkomensvolatiliteit,

De interventie draagt **indirect** bij tot specifieke doelstelling (d), (e) en (f) aangezien de basisinkomenssteun voor duurzaamheid de ambitie heeft om landbouwers op het gebied van milieu en klimaat op een hoger niveau te brengen door toepassing van de conditionaliteit. Door het koppelen van de inkomenssteun aan de conditionaliteit lenigt deze steun mee de noden gelinkt aan klimaatverandering, bodem, water, biodiversiteit en landschap (nood 7, 11, 12, 13 en 14).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

1. Voor een toekenning van nieuwe rechten uit de reserve of een ophoging van bestaande rechten uit de reserve moet de begunstigde voldoen aan de definitie van jonge landbouwer of nieuwe landbouwer of een landbouwer zijn met een of meerdere biologisch gecertificeerde percelen.
2. Overdrachten van betalingsrechten wordt uitgewerkt in de regelgeving.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Het impact assessment van de Europese Commissie (resource.html (europa.eu)), welke uitgevoerd werd ter voorbereiding van het GLB Post 2020 toont aan dat de bezuinigingen samen met veranderingen in basisinkomenssteun en de hogere milieueisen een sterk negatief effect hebben op het inkomen van de landbouwers, met een daling van het totale landbouwinkomen in de onderzochte opties in vergelijking met het referentiescenario. De GLB-steun blijft bijgevolg van cruciaal belang voor het verkleinen van de inkomenskloof tussen het landbouwinkomen en andere economische sectoren en tussen lidstaten en regio's. Het voorgestelde eenheidsbedrag is te klein om deze inkomenskloof te dichten maar vormt een compromis waarbij rekening gehouden wordt met de verschillende specifieke GLB-doelstellingen.

Daarnaast toont het volgend kort rapport (https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/key_policies /documents/cap_specific _objectives_-_brief_1_-_ensuring_viable_farm_income.pdf) en de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees economisch en sociaal comité en het comité van de regio's met betrekking tot de aanbevelingen aan de lidstaten betreffende hun strategisch plan voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid (resource.html (europa.eu)) ook aan dat de rechtstreekse betalingen een belangrijk aandeel vormen in het inkomen van de landbouwer en dat desondanks het gemiddelde landbouwerinkomen nog steeds aanzienlijk lager ligt dan het gemiddelde inkomen. Basisinkomenssteun fungeert ook als een jaarlijkse, stabiele buffer tegen inkomensschommelingen. In de landbouw in Vlaanderen komt het aandeel van de rechtstreekse steun in de opbrengst en het bedrijfsinkomen van landbouwbedrijven voor de periode 2014-2018 uit op 5% van de opbrengst en 29% van het bedrijfsinkomen. Het bedrijfsinkomen is wat overblijft voor de vergoeding van de inzet van de eigen productiefactoren: grond, bedrijfskapitaal en arbeid. Er worden dus geen aangerekende kosten voor de productiefactoren (fictieve pacht, fictieve rente, vergoeding eigen arbeid) in rekening gebracht. (bron: Aandeel rechtstreekse steun in de opbrengst en het inkomen | Landbouw & Visserij (vlaanderen.be).

Daartegenover staat dat het familiaal arbeidsinkomen van een voltijdse landbouwer in 2018 met 32.930 euro ruim 31% lager ligt dan het inkomen van een voltijds loontrekkende in Vlaanderen.

Artikel 39 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie stelt dat het gemeenschappelijk landbouwbeleid als doel heeft:

1. de productiviteit van de landbouw te doen toenemen door de technische vooruitgang te bevorderen en door zowel de rationele ontwikkeling van de landbouwproductie als een optimaal gebruik van de productiefactoren, met name de arbeidskrachten, te verzekeren
2. aldus de landbouwbevolking een redelijke levensstandaard te verzekeren, met name door de verhoging van het hoofdelijk inkomen van hen die in de landbouw werkzaam zijn;
3. de markten te stabiliseren;
4. de voorziening veilig te stellen;
5. redelijke prijzen bij de levering aan verbruikers te verzekeren

De keuze van het eenheidsbedrag is gebaseerd op basis van deze literatuur en de nodenanalyse waaruit inkomenszekerheid als een zeer belangrijke nood naar voor kwam. Het eenheidsbedrag in het GLB 2014-2022 draagt bij tot inkomenszekerheid en verkleint de inkomenskloof tussen de landbouwsector en de andere economische sectoren. Het voorgestelde eenheidsbedrag ligt echter aanzienlijk lager dan het eenheidsbedrag in het GLB 2014-2022 door de introductie van de ecoregelingen. Het aandeel 'BISS + CRISS' in het nieuwe GLB ligt in concreto ongeveer een derde lager dan de steun via de basisbetaling en vergroening in het huidige GLB. Samen met de bovenstaande cijfers betekent dit dat het vooropgestelde eenheidsbedrag gerechtvaardigd is voor het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Is deze BIS-interventie een betaling voor kleine landbouwers? (Artikel 28)

☐ Ja ☑ Nee

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 6 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §6 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- Basisinkomenssteun voor duurzaamheid komt enkel actieve landbouwers toe.
- Basisinkomenssteun voor duurzaamheid is niet gerelateerd aan (met andere woorden 'ontkoppeld van') de productie, met name de productieniveaus of productprijzen. De betaling heeft geen invloed op op het type of de omvang van de landbouwproductie ("ontkoppeling"). De gestelde voorwaarden sluiten elke koppeling uit tussen enerzijds de hoogte van de betalingen en anderzijds de productie, de prijzen of de productiefactoren in geen enkel jaar na het referentiejaar.
- Bovendien is geen productie vereist om deze betalingen te ontvangen maar volstaat minimaal onderhoud

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid - gepland eenheidsbedrag per betalingsrecht	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.4; R.6

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid - gepland eenheidsbedrag per betalingsrecht

De output werd geraamd op basis van de gegevens van 2020 met een zeer beperkte correctie voor toepassing van de definitie actieve landbouwer.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting en onderbenutting te voorkomen. Dit kan aangezien het geplande steunbedrag lager is dan de noden aangeven. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Het maximumbedrag werd gekozen omwille van volgende redenen:

- onzekerheid met betrekking tot de financiële allocaties met betrekking tot de ecoregelingen, gekoppelde steun en aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwer;
- de toepassing van de definitie actieve landbouwer zorgt voor onzekerheid met betrekking tot de output;
- het principe van overboeking is niet apart voorzien.

Het minimumbedrag werd gekozen omwille van volgende reden:

- compensatie indien ecoregelingen meer succes hebben dan voorzien waarbij de voorziene financiële allocaties voor ecoregelingen niet volstaan.

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
1.1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid - gepland eenheidsbedrag per betalingsrecht	Gepland eenheidsbedrag	192,00	190,00	190,00	188,00	213,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	177,60	175,75	175,75	159,80	181,05	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	220,80	218,50	218,50	216,20	244,95	
	O.4 (eenheid: Hectare)	580.416,27	580.007,04	580.006,63	576.704,20	578.703,78	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	111.439.923,84	110.201.337,60	110.201.259,70	108.420.389,60	123.263.905,14	563.526.815,88
TOTAAL	O.4 (eenheid: Hectare)	580.416,27	580.007,04	580.006,63	576.704,20	578.703,78	**Som:** 2.895.837,92 **Max:** 580.416,27

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	111.439.924,56	110.201.338,67	110.201.260,14	108.420.390,94	123.263.906,85	563.526.821,16
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

CRISS(29) - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid

1.2 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid

Interventiecode (lidstaat)	1.2
Naam interventie	Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid
Soort interventie	CRISS(29) - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid
Gemeenschappelijke outputindicator	O.7. Aantal hectaren waarvoor aanvullende herverdelende inkomenssteun wordt ontvangen

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

/

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Deze interventie heeft tot doel om, samen met de plafonnering (capping) en interne convergentie, bij te dragen tot een nog betere verdeling van de rechtstreekse betalingen. Verdeling van de steun blijft immers een actueel thema. Ondanks dat Vlaanderen in vergelijking met andere lidstaten al een goede verdeling van de middelen heeft, is nog verbetering mogelijk (zie CATS- DG AGRI gegevens en gegevens Departement Landbouw en Visserij). In de EU-28 ontvangt 20% van de bedrijven 81% van de steun (eerste figuur). In Vlaanderen heeft 20% van de landbouwers 55% van de steun (tweede figuur). De herverdelende betaling moet bijdragen aan een adequaat landbouwbedrijfsinkomen wat van essentieel belang is voor de voedselzekerheid, de milieu- en klimaatambitie en de vitaliteit van het platteland.

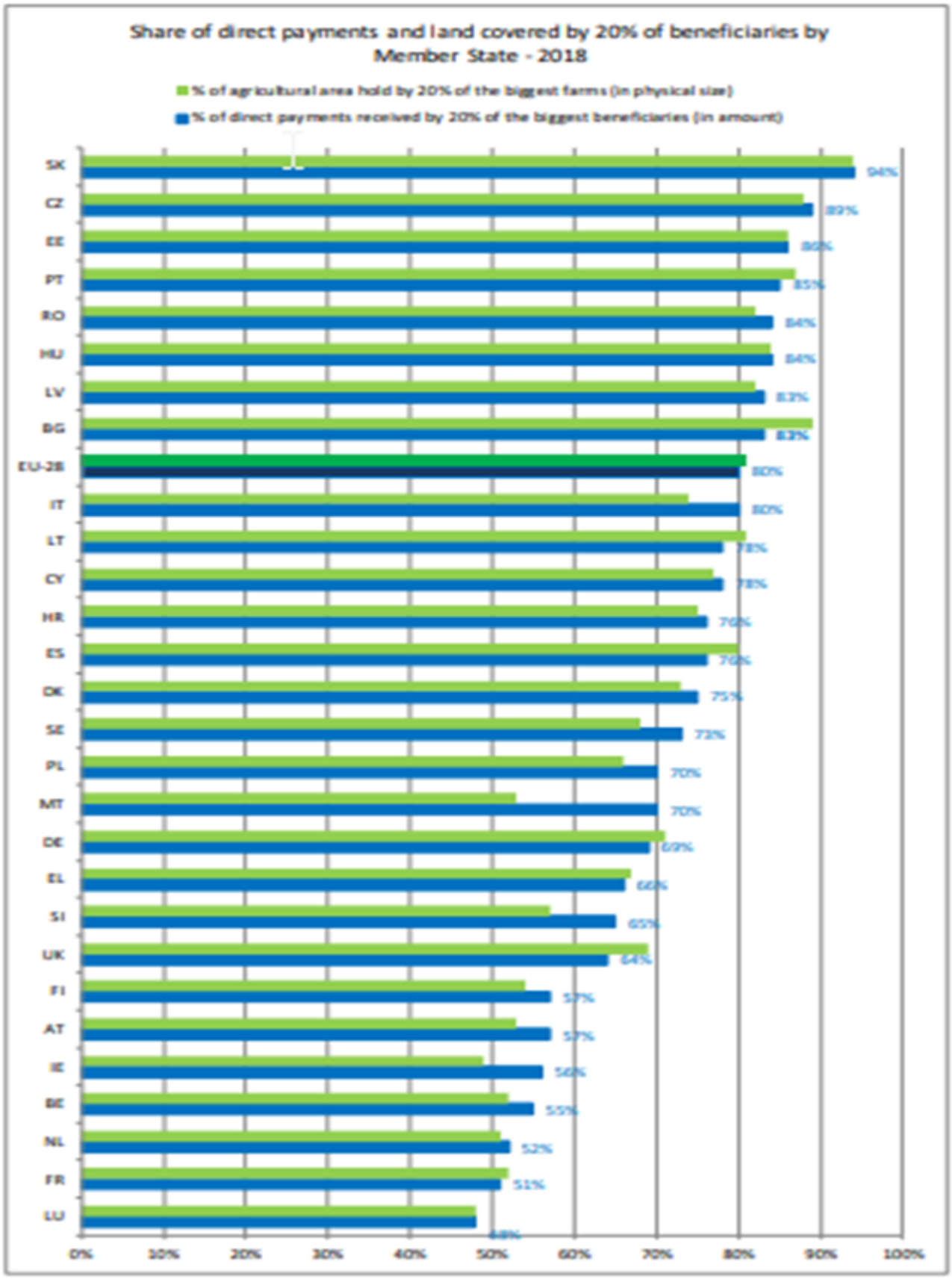

Bron: Europese Commissie, DG - Agri

Verdeling directe steun over de begunstigden, Vlaanderen, 2018

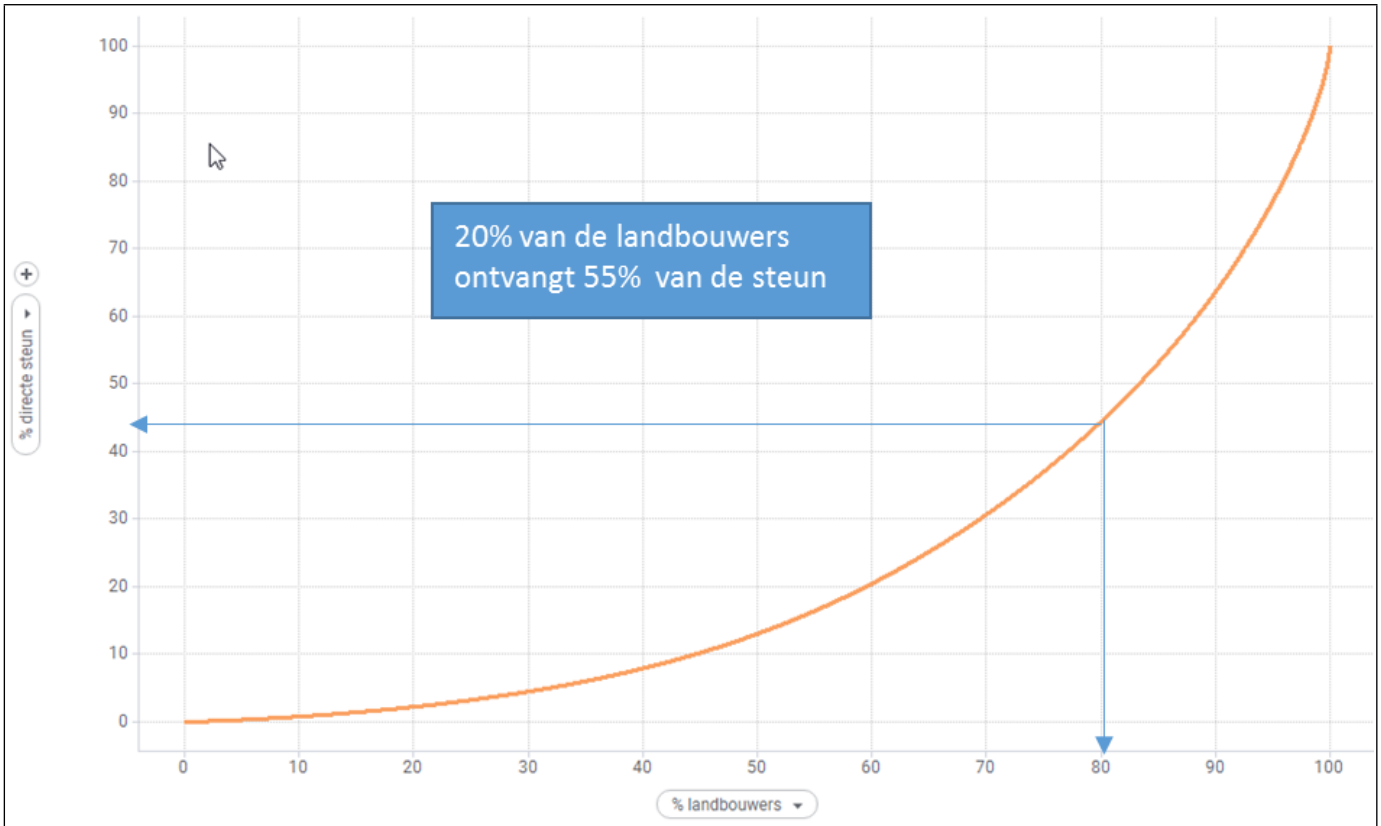

Bron: Departement Landbouw en Visserij

De interventie draagt bij tot **specifieke doelstelling (a)** aangezien steun wordt geboden met het oog op een leefbaar landbouwbedrijfsinkomen en veerkracht (ter ondersteuning van de voedselzekerheid) (nood 3). Deze steun vormt ook een buffer vormen tegen prijs- en inkomensvolatiliteit.

De interventie draagt **indirect** bij tot **specifieke doelstelling (d), (e) en (f)** aangezien de herverdelende inkomenssteun als aanvulling bij de basisinkomenssteun ook de ambitie heeft om landbouwers op het gebied van milieu en klimaat op een hoger niveau te brengen door toepassing van de conditionaliteit. Door het koppelen van de herverdelende inkomenssteun aan de conditionaliteit lenigt deze steun mee de noden gelinkt aan klimaatverandering, bodem, water, biodiversiteit en landschap (nood 7, 11, 12, 13 en 14).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

- De landbouwer activeert minstens een betalingsrecht in het jaar van aanvraag voor de basisinkomenssteun voor duurzaamheid.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Het eenheidsbedrag is vastgesteld op basis van de geldende Europese regelgeving, de nodenanalyse en de landenspecifieke aanbevelingen.

Elke landbouwer krijgt voor de eerste schijf ha, namelijk van 0 t.e.m. de 30,00ste hectare, een bijkomende betaling van ongeveer 52 euro/subsidiabele hectare in kalenderjaren 2023 en 2024 en ongeveer 63

euro/subsidiabele hectare in de volgende jaren van de GLB - periode.

De figuur toont een analyse van het bedrijfsinkomen van de landbouwbedrijven, inclusief de betaalde lonen, die directe steun ontvangen, opgedeeld in verschillende oppervlakteklassen en op basis van de FADN-data voor de periode 2015-2019. De analyse toont aan dat het bedrijfsinkomen per voltijdse arbeidskracht (VAK) voor de bedrijven in de klasse van 10-20 ha en 20-30-ha onder de 90% grens ligt, en dat het bedrijfsinkomen voor de andere klassen de grens benadert of er boven ligt. In Vlaanderen wordt er daarom voor gekozen met een herverdelende betaling steun te geven voor het areaal tussen 0 en 30 ha. Daarmee draagt de herverdelende betaling nagenoeg volledig bij aan R.6 aangezien de gemiddelde oppervlakte van een landbouwbedrijf met pijler 1 steun in 2019 29,3 ha bedroeg.

Toelichting bij de figuur voor de klasse < 10 ha: Het grote aantal niet- of minder grondgebonden varkens- en pluimveebedrijven en tuinbouwbedrijven zorgt voor het hogere inkomen in de categorie tot 10 ha. Bij die groep < 10 ha zal de directe steun echter wel dalen als gevolg van de interne convergentie en het instellen van een maximum bedrag per betalingsrecht. In het FADN zijn daarnaast een groot aantal zeer kleine bedrijven in vooral akkerbouw en vleesvee niet vertegenwoordigd omdat die beneden de grens van 25.000 euro standaard output per bedrijf vallen. Deze bedrijven met een lage standaard output zijn dus niet in de figuur opgenomen bij de klasse <10 ha.

Figuur : Bedrijfsinkomen en directe steun per voltijdse arbeidskracht (VAK), en directe steun per ha volgens groottecategorie van hectares, 2015 – 2019. De eerste figuur toont de resultaten op basis van de daadwerkelijke waarde van de huidige betalingsrechten, de tweede figuur toont de resultaten wanneer de waarde van betalingsrechten afgetopt zou worden op 1500 euro.

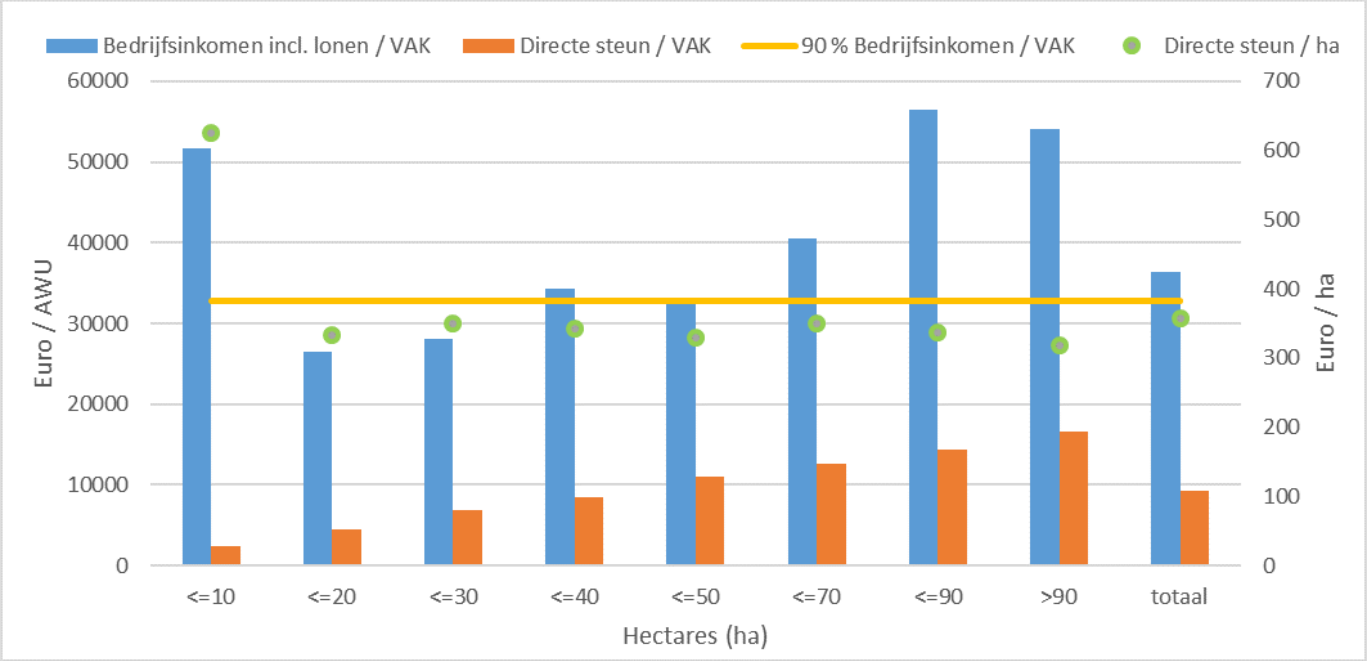

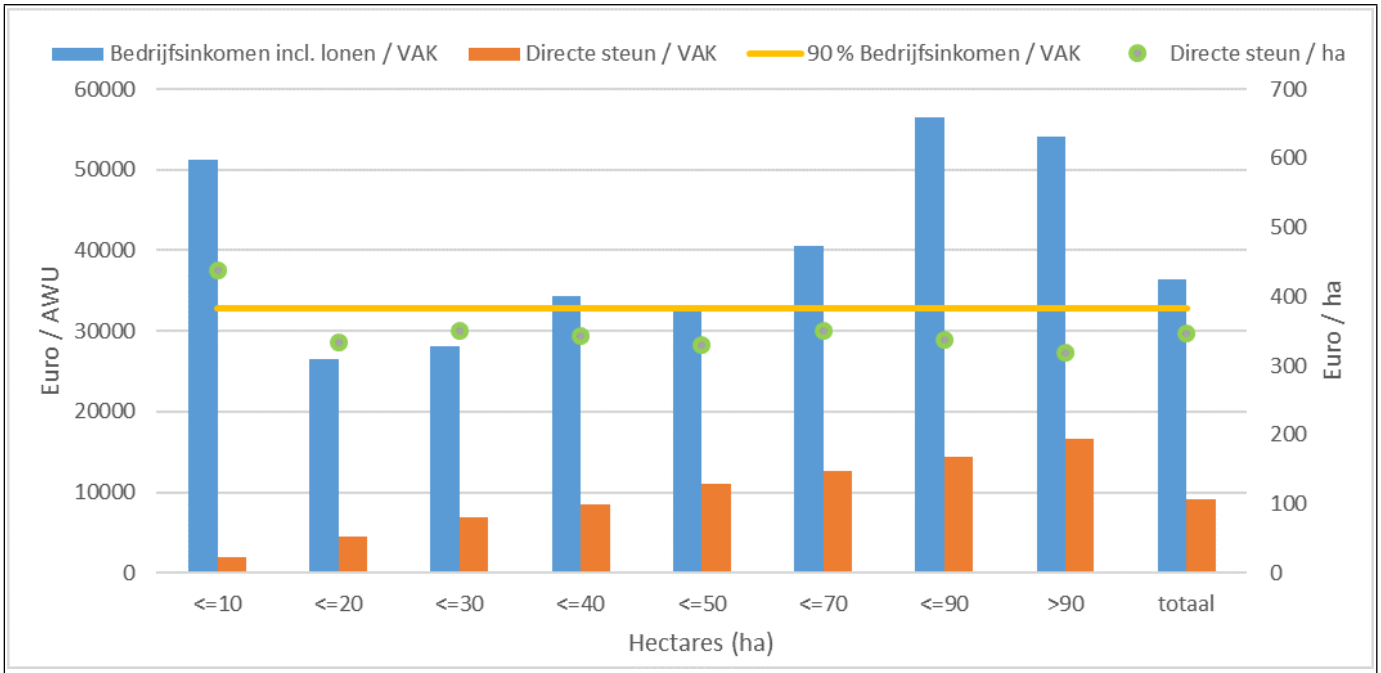

Bron: Landbouwmonitoring Netwerk (LMN)

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Past u de territorialisering voor CRISS toe?

☐ Ja ☑ Nee

Past u verschillende bedragen toe voor verschillende reeksen hectaren? (art. 29, lid 3)

☐ Ja ☑ Nee

Wat is het maximumaantal hectaren per landbouwer aan wie CRISS is betaald? (art. 29, lid 3)

30,00

- Sluit u landbouwbedrijven uit van CRISS op basis van hun fysieke omvang?

☐ Ja ☑ Nee

- Aanvullende regels en/of verklaringen in verband met CRISS

Van 0 tot en met 30,00 ha: Gepland eenheidsbedrag per subsidiabele hectare van 52,76 euro/subsidiabele hectare bij aanvang van het nieuwe GLB tot 62,2 euro/subsidiabele hectare op het einde van de periode.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 6 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze maatregel is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §6 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid is enkel bedoeld voor actieve landbouwers.
- Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid is niet gerelateerd aan (met andere woorden ‘ontkoppeld van’) de productie, met name de productieniveaus of productprijzen. De betaling heeft geen invloed op het type of de omvang van de landbouwproductie ("ontkoppeling"). De gestelde voorwaarden sluiten elke koppeling uit tussen enerzijds de hoogte van de betalingen en anderzijds de productie, de prijzen of de productiefactoren in geen enkel jaar na het referentiejaar.
- Bovendien is geen productie vereist om deze betalingen te ontvangen maar volstaat minimaal onderhoud.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.2.1 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.6

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.2.1 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid - gepland eenheidsbedrag per hectare

De output werd geraamd op basis van de gegevens van 2021.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) wordt een minimum- en maximumbedrag ingesteld om over- en onderbenutting te voorkomen. Met het oog op een optimaal gebruik van de voor de herverdelende betaling beschikbare vaste enveloppe, wordt gekozen voor een variatie van +15% (in 2023 en 2024), van +20% (in de daaropvolgende jaren) en -7,5%. De herverdelende betaling is een nieuwe interventie voor Vlaanderen en deze ingestelde variatie moet de onzekerheid met betrekking tot de evoluties in de landbouwsector opvangen. Het is namelijk moeilijk in te schatten hoe de verdeling van het landbouwareaal over de bedrijven zal evolueren. Zo zien we o.a. enerzijds dat er zich bij de bedrijven met minder dan 10 ha heel wat oudere bedrijfsleiders (>65 jaar) bevinden. Het is onzeker of deze landbouwers in de loop van het nieuwe GLB zullen stoppen en waar de arealen van deze bedrijven terecht zullen komen. Een ander voorbeeld van onzekerheid is anderzijds hoeveel kleinere bedrijven er bij zullen komen in de looptijd van het nieuwe GLB of hoe reeds bestaande bedrijven met een areaal minder dan 30 ha nog zullen groeien. Deze bedrijven kunnen de hoeveelheid areaal in de categorie van 0-30 ha doen toenemen, wat betekent dat de enveloppe over een groter areaal verdeeld moet worden. Dit wordt opgevangen door het instellen van een minimumbedrag.

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
1.2.1 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	52,76	52,05	63,00	66,30	75,60	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	48,80	48,15	58,28	61,33	69,93	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	60,67	59,86	75,60	76,25	86,94	
	O.7 (eenheid: Hectare)	394.937,98	394.959,38	325.518,03	305.103,13	304.034,29	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	20.836.927,82	20.557.635,73	20.507.635,89	20.228.337,52	22.984.992,32	105.115.529,28
TOTAAL	O.7 (eenheid: Hectare)	394.937,98	394.959,38	325.518,03	305.103,13	304.034,29	**Som:** 1.724.552,81 **Max:** 394.959,38
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	20.836.927,82	20.557.635,73	20.507.636,26	20.228.337,52	22.984.992,32	105.115.529,65

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

CIS-YF(30) - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers

1.3 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers

Interventiecode (lidstaat)	1.3
Naam interventie	Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers
Soort interventie	CIS-YF(30) - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers
Gemeenschappelijke outputindicator	O.6. Aantal hectaren waarvoor aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers wordt ontvangen

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

/

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie
SO7 Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste	Ja
N15	Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.36 Aantal jonge landbouwers dat een landbouwbedrijf kan starten dankzij steun van het GLB, uitgesplitst naar geslacht
R.37 Nieuwe banen in door het GLB ondersteunde projecten
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Er wordt een aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers voorzien om de instroom en de verjonging van de landbouwsector te bevorderen (nood 5). De ontwikkeling van nieuwe economische activiteiten bij jonge landbouwers is immers van wezenlijk belang voor het concurrentievermogen van de landbouwsector. Voor jonge landbouwers en instappers in de landbouw is het financieel heel moeilijk om nieuwe economische activiteiten in de landbouwsector op te zetten en tot ontwikkeling te brengen. Ze hebben een beperkte financiële buffer terwijl de grond- of pachtprijzen en overnamekosten hoog zijn. Toegang tot kapitaal is bijgevolg noodzakelijk. Hiermee dient rekening gehouden te worden bij de toewijzing en verdeling van de rechtstreekse betalingen.

De interventie draagt bij tot:

- **specifieke doelstelling (a)** aangezien steun wordt geboden met het oog op een leefbaar landbouwbedrijfsinkomen en veerkracht (ter ondersteuning van de voedselzekerheid) (nood 3). Deze steun vormt ook een buffer vormen tegen prijs- en inkomensvolatiliteit,
- **specifieke doelstelling (g)** aangezien steun wordt geboden om jonge landbouwers aan te trekken en om bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden te stimuleren (nood 15). Deze steun vormt ook een buffer vormen tegen prijs- en inkomensvolatiliteit,

De interventie draagt **indirect** bij tot **specifieke doelstellingen (d), (e) en (f).** aangezien de aanvullende inkomenssteun jonge landbouwer de ambitie heeft om landbouwers op het gebied van milieu en klimaat op een hoger niveau te brengen door toepassing van de conditionaliteit. Door het koppelen van de aanvullende inkomenssteun jonge landbouwer aan de conditionaliteit lenigt deze steun mee de noden gelinkt aan klimaatverandering, bodem, water, biodiversiteit en landschap (nood.7, 11, 12, 13 en 14).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers die voldoen aan de definitie van jonge landbouwer

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

- Het gaat om de eerste vestiging van de jonge zaakvoerder. De eerste aanvraag moet ten laatste gebeuren in het jaar dat de jonge landbouwer 40 jaar wordt (cfr. definitie jonge landbouwer).

Onder eerste vestiging van een jonge landbouwer wordt één van de volgende gevallen bedoeld:

1.
    - hij baat als natuurlijk persoon voor de eerste keer een landbouwbedrijf uit in eigen naam;
    - hij is als natuurlijk persoon voor de eerste keer bestuurder, vennoot die deelneemt aan het beheer, of zaakvoerder van een rechtspersoon;
    - hij is als natuurlijk persoon voor de eerste keer lid van een groepering;
    - hij is als natuurlijk persoon voor de eerste keer lid van een maatschap.
2. De jonge zaakvoerder vraagt binnen de vijf jaar na zijn eerste vestiging de betaling voor jonge landbouwers voor de eerste keer aan. Dit betekent dat als de eerste vestiging in jaar X gebeurt, de eerste aanvraag mag gebeuren tot in jaar X+5.
3. Als het landbouwbedrijf al eerder bestond (bv. in het geval van een rechtspersoon) maar de jonge zaakvoerder later is toegetreden, wordt als jaar van eerste vestiging het jaar genomen waarin de jonge zaakvoerder verantwoordelijk is geworden binnen het landbouwbedrijf.
4. Het landbouwbedrijf kan gedurende 5 opeenvolgende jaren steun voor jonge landbouwer aanvragen maar dient hiervoor jaarlijks een aanvraag in.
5. De subsidie wordt toegekend per jonge landbouwer binnen het landbouwbedrijf (toepassing van artikel 30(4) van Verordening (EU) 2021/2115). voor een onderneming waarin meerdere jonge zaakvoerders voldoen aan de persoonsgebonden vereisten van een jonge landbouwer wordt het maximum aantal hectaren zoals bedoeld in artikel 30(3) van dezelfde verordening maximaal zo veel keer toegepast als het aantal zaakvoerders dat voldoet aan de vereisten van jonge landbouwer. Hierbij is het aantal ha op ondernemingsniveau limiterend.
6. De actieve landbouwer activeert betalingsrecht(en) in het jaar van aanvraag.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Instroom is cruciaal en heeft een zeer hoge prioriteit. Studies hebben aangetoond dat het eenheidsbedrag van GLB 2014-2020 veel te laag is en dat dit vooral speelt voor kleinere landbouwbedrijven. Het eenheidsbedrag wordt in de nieuwe periode daarom significant verhoogd (van 2% naar 3%) en gedifferentieerd, waarbij de schijf tussen 0 ha en 45 ha, een hoger eenheidsbedrag krijgt. De grens van 45 ha is gekozen op basis van het gemiddeld areaal van de jonge landbouwers die steun aanvroegen voor de betaling voor jonge landbouwers. Daarnaast werd gekozen om de grens van 90 ha uit het huidige GLB (2014-2022) te behouden. Dit stemt overeen met de P90. Het eenheidsbedrag tussen 0-45 ha ligt 25% hoger dan het eenheidsbedrag tussen 45-90 ha.

Deze maatregel maakt deel uit van een totaalpakket voor de jonge landbouwer in het GLB plan waarmee Vlaanderen wil inzetten op instroom en verjonging in de landbouwsector.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Gedurende hoeveel jaar geeft de interventie steun aan jonge landbouwers? **5**

Welke voorwaarden worden toegepast voor de definitie van nieuwe vestiging?

1. Het gaat om de eerste vestiging van de jonge zaakvoerder.
2. Als het landbouwbedrijf al eerder bestond (bv. in het geval van een rechtspersoon) maar de jonge zaakvoerder later is toegetreden, wordt het jaar genomen waarin de jonge zaakvoerder verantwoordelijk is geworden binnen het landbouwbedrijf.

In welke vorm wordt de steun verstrekt: **een jaarlijkse ontkoppelde betaling per subsidiabele hectare**

Wat is het steunbedrag per hectare/vast bedrag? **200**

Stelt u een maximum vast wat betreft het aantal ha? J/N

☑ Ja ☐ Nee

Indien ja, wat is het maximumaantal hectaren? **90**

Andere opmerkingen over drempels?

Het landbouwbedrijf kan de betaling per subsidiabele hectare verkrijgen voor maximaal 90 subsidiabele hectaren waarbij een hoger eenheidsbedrag voorzien wordt voor de schijf tussen 0-45 ha.

Past u continuïteit met de vorige regeling toe (betaling voor jonge landbouwers)?

Landbouwers die in de huidige GLB periode al steun ontvangen hebben, komen in aanmerking indien ze voldoen aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden en de voorwaarden voor jonge landbouwer. Ze mogen in totaal niet meer dan 5 jaar steun ontvangen.

Overige opmerkingen

Jaarlijks ontkoppelde betaling per subsidiabele hectare

Het landbouwbedrijf kan de extra betaling per subsidiabele hectare verkrijgen voor maximaal 90 subsidiabele hectaren waarbij een hoger eenheidsbedrag voorzien wordt voor de schijf tussen 0-45 ha.

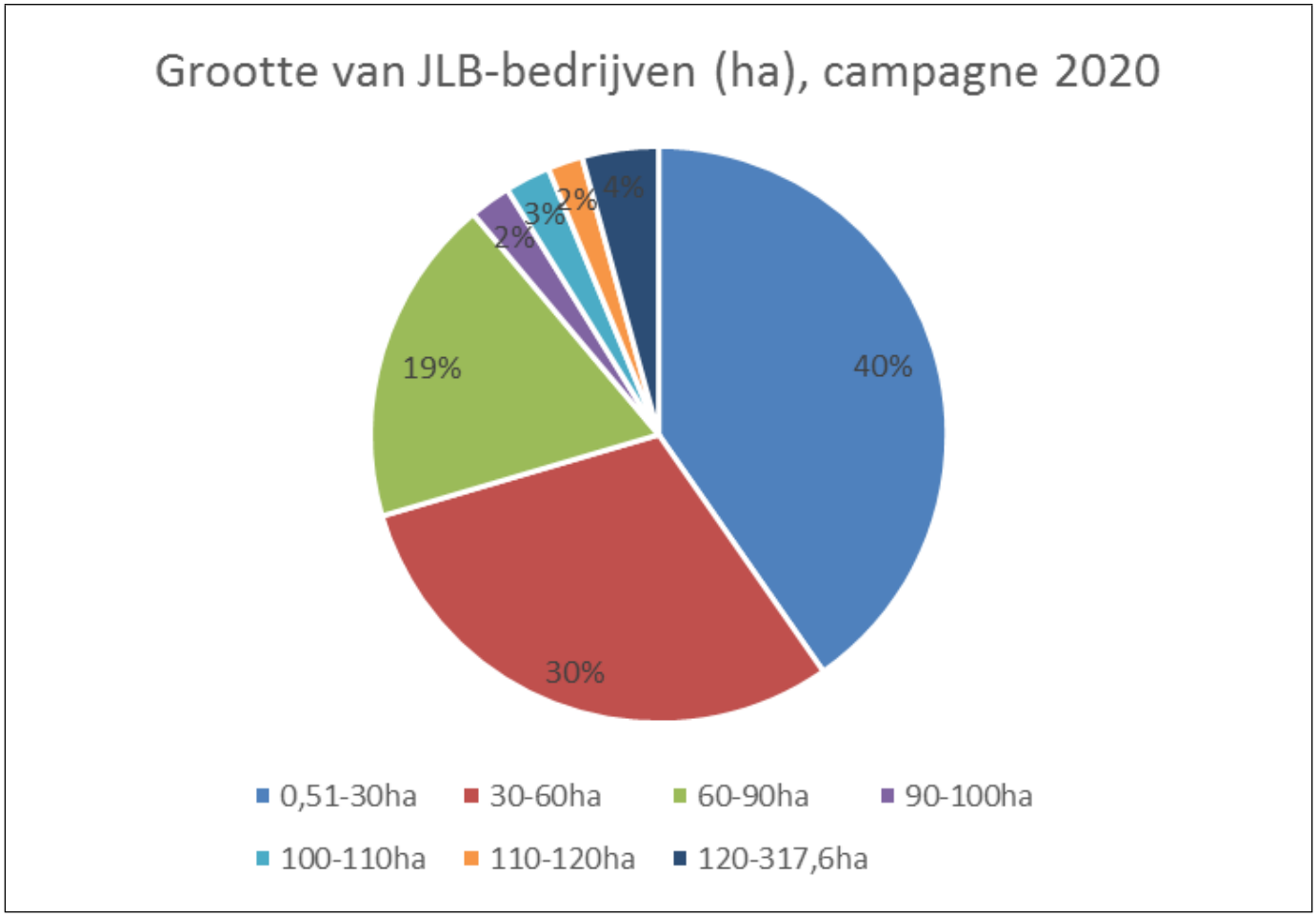

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 6 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze maatregel is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §6 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers komt enkel actieve landbouwers toe.
- Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers is niet gerelateerd aan (met andere woorden ‘ontkoppeld van’) de productie, met name de productieniveaus of productprijzen. De betaling heeft geen invloed op op het type of de omvang van de landbouwproductie ("ontkoppeling"). De gestelde voorwaarden sluiten elke koppeling uit tussen enerzijds de hoogte van de betalingen en anderzijds de productie, de prijzen of de productiefactoren in geen enkel jaar na het referentiejaar.
- Bovendien is geen productie vereist om deze betalingen te ontvangen maar volstaat minimaal onderhoud.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.3.1 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.36; R.37; R.4; R.6

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.3.1 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers - gepland eenheidsbedrag per hectare

De output is ingeschat op basis van 2020 en 2021. In 2018 en 2019 lag dit cijfer hoger door de versoepeling van de voorwaarden volgens Verordening (EU) 2017/2393. In 2020 is dit effect uitgedoofd. We zien een lichte afname die vermoedelijk zal doorzetten in de overgangsperiode. Deze werd meegenomen in de raming samen met een zeer beperkte correctie voor toepassing van de definitie actieve landbouwer.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting en onderbenutting te voorkomen. Dit kan aangezien het geplande steunbedrag lager is dan de noden aangeven. Dit is nodig aangezien de toepassing van actieve landbouwer een belangrijke impact heeft. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
1.3.1 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	200,00	197,49	200,73	198,47	229,20	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	200,00	197,49	200,73	198,47	229,20	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	230,00	227,11	230,84	228,24	263,58	
	O.6 (eenheid: Hectare)	30.955,39	31.000,00	30.500,00	30.500,00	30.013,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	6.191.078,00	6.122.190,00	6.122.265,00	6.053.335,00	6.878.979,60	31.367.847,60
TOTAAL	O.6 (eenheid: Hectare)	30.955,39	31.000,00	30.500,00	30.500,00	30.013,00	**Som:** 152.968,39 **Max:** 31.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	6.191.078,00	6.122.190,00	6.122.265,00	6.053.335,00	6.878.979,60	31.367.847,60
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)	5.399.995,40	5.399.995,00	5.399.995,00	5.399.995,00	5.399.995,40	26.999.975,80

Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn

1.10 - Bufferstroken

Interventiecode (lidstaat)	1.10
Naam interventie	Bufferstroken
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

Code + beschrijving ACTIEGEBIEDEN GLB
AOA-C bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden
AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]
AOA-E bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-

doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)
R.21 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen
R.22 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer
R.24 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden
R.31 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter ondersteuning van biodiversiteitsbehoud en -herstel, met inbegrip van landbouwpraktijken met een hoge natuurwaarde
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De ecoregeling voor bufferstroken stimuleert de aanleg van bufferstroken/akkerranden. Onder deze interventie vallen 5 acties:

1. **Actie 1:** Grasstrook erosie, deze actie is gericht op de aanleg grasstroken onderaan erosiegevoelige percelen met als doel afspoelende bodemdeeltjes, nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen op te vangen;
2. **Actie 2a:** Grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen (houtkanten, holle wegen,…) ter bescherming van deze kwetsbare landschapselementen tegen mogelijke negatieve impact of verontreiniging door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten op het naastliggend perceel;
3. **Actie 2b:** Beheer bufferstrook langs waterlopen (conform artikel 31 (5) laatste alinea van Verordening (EU) 2021/2115);
4. **Actie 2c:** Beheer bufferstrook langs waterlopen met afvoer van het maaisel (conform artikel 31 (5) laatste alinea van Verordening (EU) 2021/2115);
5. Tot en met kalenderjaar 2025: **Actie 3:** Bufferstrook plus - Graskruidenmengsel waarbij de bufferstrook ingezaaid wordt met een graskruidenmengsel dat aan specifieke voorwaarden voldoet;
6. **Actie 4:** Bufferstrook plus - Bloemenmengsel waarbij de bufferstrook ingezaaid wordt met een bloemenmengsel dat aan specifieke voorwaarden voldoet.

De interventie draagt bij tot:

- **specifieke doelstelling (e).** en is hiermee onderdeel van nood 10 ‘ontwikkeling van een meer duurzaam landbouwsysteem (nood 10), Bufferstroken verminderen de uitspoeling van nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen en sediment naar oppervlaktewateren en dragen zo bij aan de milieukwaliteitsdoelstellingen (nood 11). Bufferstroken bufferen kwetsbare landschapselementen zoals heggen, houtkanten, waterlopen en bossen tegen drift en afspoeling van meststoffen en bestrijdingsmiddelen (nood 14). Bufferstroken voorkomen dat bodemdeeltjes wegspoelen, en zorgen voor het afremmen van afstromende water en het opvangen het meegevoerde bodemdeeltjes. Hiermee speelt de interventie in op de erosieproblematiek in erosiegevoelige gebieden (nood 12).
- **specifieke doelstelling (f)**. Bufferstroken dragen bij tot de groene infrastructuur in het landschap en aan de groene dooradering van het landbouwgebied (nood 14). Door het inzaaien van specifieke mengsels en een gepast beheer van zulke bufferstroken kunnen bufferstroken een geschikt biotoop vormen voor verschillende planten en dieren en de (functionele) agrobiodiversiteit (bv. bloemenrijke akkerranden) ondersteunen (cfr. actie bufferstroken plus) (nood 13). Omwille van de negatieve impact op bestuivers van neonicotinoïden is het conform de gebruiksvoorwaarden van imidaclorprid, de inzaai van een bloemenstrook niet toegelaten op een perceel waarop in de

voorgaande drie jaar suikerbieten zijn geteeld waarvan het zaaizaad behandeld was met imidacloprid.

Deze interventie heeft ook **indirect** een bijdrage aan **specifieke doelstelling (d)** door een positieve invloed op de koolstofopbouw (nood 7). De aanleg van bufferstroken erosie dragen bij tot het klimaatbestendiger maken van het landschap door het milderen van de gevolgen van intensere regenbuien als gevolg van de klimaatverandering. Bufferstroken langs waterlopen dragen bij tot een beter waterbergend vermogen (nood 9).

Actie 1 'bufferstroken (ER) - grasstrook erosie' van deze interventie 1.10 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.16. Bodempaspoort

Actie 2a. 'Bufferstroken (ER) - Grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen' van deze interventie 1.10 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.16. Bodempaspoort

Actie 2b ‘Bufferstroken (ER) - Beheer bufferstrook langs waterlopen’ van deze interventie 1.10 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.16. Bodempaspoort

Actie 2c ‘Bufferstroken (ER) - Beheer bufferstrook langs waterlopen met afvoer van het maaisel’ van deze interventie 1.10 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.16. Bodempaspoort

Actie 3 'Bufferstroken (ER) - Bufferstrook plus - Graskruidenmengsel' van deze interventie 1.10 (die stopgezet wordt vanaf kalenderjaar 2026) kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.16. Bodempaspoort

Actie 4. 'Bufferstroken (ER) - Bufferstrook plus - bloemenmengsel' van deze interventie 1.10 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.16. Bodempaspoort

Deze interventie 1.10 ecoregeling Bufferstroken, ongeacht welke actie, mag niet gelijktijdig op eenzelfde perceel afgesloten worden als er een verbintenis voor één van de verschillende acties van interventies 3.8 ‘Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden’ is afgesloten. Deze acties zijn dus niet onderling combineerbaar op perceelsniveau.
Het is op beschermingsstroken belangrijk dat landbouwers de aanwezige landschapselementen in stand houden conform GLMC 8 (het is namelijk verboden hagen, heggen, houtkanten en bomen te snoeien tijdens het broedseizoen) en dat ze de regelgeving met betrekking tot het beheer van de taluds volgen. Indien de landbouwer instaat voor het beheer, moet dit gebeuren conform de bijlage van het BVR van 10 juli 2015 tot vaststelling van een code van goede natuurpraktijk voor het beheer van waterlopen als vermeld in artikel 14, § 2, van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het

natuurlijk milieu.

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:
Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:
Wanneer een landbouwer in het kader van deze ecoregeling een bufferstrook wenst aan te leggen dan heeft hij de keuze tussen één van de volgende acties, waarbij deze niet onderling kunnen overlappen. Langs waterlopen kan enkel actie 2b – beheer bufferstrook langs waterlopen of actie 2c – beheer bufferstrook langs waterlopen met afvoer van het maaisel.

Actie 1: Grasstrook-erosie

1. Deze ecoregeling kan afgesloten worden op percelen met een zeer hoge (paarse percelen), hoge (rode percelen), medium (oranje percelen), lage (gele percelen) of heel lage (lichtgroene percelen) erosiegevoeligheid, voor zover de aanleg van een bufferstrook niet verplicht is in het kader van de erosiemaatregelen in de conditionaliteit.
2. De grasstrook bestaat uit een strook ingezaaid met gras
    1. onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland waarvan de hoofdteelt niet behoort tot de gewasgroep “grassen”; of
    2. als grasgang bij een perceel bouwland met een zonk of een droge vallei en waarvan de hoofdteelt niet behoort tot de gewasgroep “grassen”.
3. De grasstrook moet in het voorgaande najaar ingezaaid worden of al aanwezig zijn zodat deze al goed ontwikkeld is bij de start van de verbintenis. De grasstrook moet minstens aangehouden worden tot 31 december van het betrokken jaar, tenzij in het najaar van het betrokken jaar een winterteelt ingezaaid wordt of in het najaar van het betrokken jaar de grasstrook-erosie opnieuw aangelegd wordt.
4. De minimale breedte van de grasstrook-erosie bedraagt minstens 6 m over de ganse lengte van de strook met een maximum van 24 m op oranje, gele en lichtgroene percelen en minstens 9 m met een maximum van 30 m op rode en paarse percelen.
5. De oppervlakte van de grasstrook moet kleiner zijn dan de oppervlakte van het aangrenzende perceel bouwland waarvan de strook wordt afgesplitst.
6. Minimaal onderhoud toepassen.
7. Op de bufferstrook is geen bemesting toegelaten, en mogen geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden.
8. Indien de grasstrook voldoende ontwikkeld is en dit geen impact heeft op zijn functie erosiebestrijding, mag de grasstrook gebruikt worden als wendakker.
9. Een eventuele ploegvoor of -wal tussen de akker en de grasstrook moet genivelleerd worden zodat afstromend water optimaal over de grasstrook kan vloeien.
10. Stockage van bieten of andere knolgewassen op de grasstrook is toegelaten.
11. De grasstrook kan gecombineerd worden met een plantaardige dam.

Actie 2a: Grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen (houtkanten, holle wegen,…)

1. De grasstrook bestaat uit een strook ingezaaid met gras op een perceel bouwland waarvan de hoofdteelt niet behoort tot de gewasgroep “grassen” en waarbij de grasstrook gelegen is langs een kwetsbaar landschapselement.
2. De grasstrook moet in het voorgaande najaar ingezaaid worden of al aanwezig zijn zodat deze al goed ontwikkeld is bij de start van de verbintenis. Voor verbintenissen in 2023 moet de

bufferstrook uiterlijk op 30 april 2023 aanwezig zijn, om landbouwers voldoende kans te geven om deel te nemen in het eerste jaar van de GLB-periode. Voor verbintenissen in 2024 moet de bufferstrook uiterlijk op 30 april 2024 aanwezig zijn, om landbouwers voldoende kans te geven om deel te nemen gezien de wateroverlast en de natte weersomstandigheden in Vlaanderen in het najaar van 2023. De grasstrook moet minstens aangehouden worden tot 31 december van het betrokken jaar, tenzij in het najaar van het betrokken najaar een winterteelt wordt ingezaaid of in het najaar van het betrokken jaar de bufferstrook opnieuw wordt aangelegd.

3. De minimale breedte van de bufferstrook bedraagt minstens 6 m over de ganse lengte van de strook met een maximum van 12 m. Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland bedraagt de minimale breedte van de strook minstens 6 m over de ganse lengte van de strook met een maximum van 24 m op lichtgroene, oranje en gele percelen en minstens 9 m met een maximum van 30 m op rode en paarse percelen.
4. De oppervlakte van de grasstrook moet kleiner zijn dan de oppervlakte van het aangrenzende perceel bouwland waarvan de strook wordt afgesplitst.
5. Op de bufferstrook is geen bemesting toegelaten, en mogen geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden.
6. Minimaal onderhoud toepassen.
7. Indien de grasstrook voldoende ontwikkeld is en dit geen impact heeft op zijn bufferende functie, mag de grasstrook gebruikt worden als wendakker.
8. Stockage van bieten op de grasbufferstrook is toegelaten.
9. Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland moet een eventuele ploegvoor of -wal tussen de akker en de grasstrook genivelleerd worden zodat afstromend water optimaal over de grasstrook kan vloeien.
10. Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland kan de grasstrook gecombineerd worden met een plantaardige dam.

Actie 2b: Beheer bufferstrook langs waterlopen

1. De strook is gelegen langs een waterloop. Een bufferstrook bestaande uit houtige gewassen en miscanthus komt niet in aanmerking voor deze actie.
2. De breedte van de strook bedraagt minstens 3 m. De maximumbreedte wordt in de Vlaamse regelgeving vastgelegd.
3. Maaien en klepelen is niet toegestaan in het voorjaar. Deze periode vangt aan in de loop van de maand maart en eindigt op 15 juli. De exacte startdatum wordt vastgelegd in de Vlaamse regelgeving.
4. Begrazing is niet toegelaten.
5. De strook mag gebruikt worden als wendakker, op voorwaarde dat dat gebruik geen impact heeft op de beschermende functie en de bufferstrook voldoende ontwikkeld is.
6. Conform de GLMC 4 bufferstroken langs waterlopen is op deze bufferstrook geen bemesting toegelaten, en mogen er geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden. Als er een bredere strook wordt aangelegd dan de minimale verplichtingen, geldt het verbod op bemesting en op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ook op het bredere deel van de strook. Deze voorwaarden worden nageleefd tot en met 31 december van het verbintenisjaar, behalve als op het aangrenzende perceel een winterteelt in het najaar wordt ingezaaid. In dat laatste geval blijven de voorwaarden van toepassing op de bufferstrook die overblijft.
7. Onderhoud toepassen via klepelmaaien.
8. Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland moet een eventuele ploegvoor of -wal tussen de akker en de strook genivelleerd worden zodat afstromend water optimaal over de strook kan vloeien.

Actie 2c: Beheerbufferstrook langs waterlopen met afvoer van het maaisel

1. De strook is gelegen langs een waterloop. Een bufferstrook bestaande uit houtige gewassen en

miscanthus komt niet in aanmerking voor deze actie.

2. De breedte van de strook bedraagt minstens 3 m. De maximumbreedte wordt in de Vlaamse regelgeving vastgelegd.
3. Maaien en klepelen is niet toegestaan in het voorjaar. Deze periode vangt aan in de loop van de maand maart en eindigt op 15 juli. De exacte startdatum wordt vastgelegd in de Vlaamse regelgeving.
4. Begrazing is niet toegelaten.
5. De strook mag gebruikt worden als wendakker, op voorwaarde dat dat gebruik geen impact heeft op de beschermende functie en de bufferstrook voldoende ontwikkeld is.
6. Conform de GLMC 4 bufferstroken langs waterlopen is op deze strook geen bemesting toegelaten, en mogen er geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden. Als er een bredere strook wordt aangelegd dan de minimale verplichtingen, geldt het verbod op bemesting en op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ook op het bredere deel van de strook. Deze voorwaarden worden nageleefd tot en met 31 december van het verbintenisjaar, behalve als op het aangrenzende perceel een winterteelt in het najaar wordt ingezaaid. In dat laatste geval blijven de voorwaarden van toepassing op de bufferstrook die overblijft.
7. Onderhoud toepassen via maaien waarbij er geen maaisel op de strook mag blijven liggen.
8. Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland moet een eventuele ploegvoor of -wal tussen de akker en de strook genivelleerd worden zodat afstromend water optimaal over de strook kan vloeien.

Actie 3: Bufferstrook plus - Graskruidenmengsel

1. De bufferstrook bestaat uit een ingezaaide strook langs een perceel langs bouwland dat geen grasland is, tenzij de bufferstrook plus steeds kan worden onderscheiden van het aangrenzend bouwland of langs een perceel met een blijvende teelt.
2. Het ingezaaide mengsel is een specifiek graskruidenmengsel zoals wordt vastgelegd in de regelgeving van de interventie.
3. De bufferstrook moet in het voorgaande najaar ingezaaid worden of al aanwezig zijn zodat deze al goed ontwikkeld is bij de start van de verbintenis. Voor verbintenissen in 2023 moet de bufferstrook uiterlijk op 30 april 2023 aanwezig zijn, om landbouwers voldoende kans te geven om deel te nemen in het eerste jaar van de GLB-periode. Voor verbintenissen in 2024 moet de bufferstrook uiterlijk op 30 april 2024 aanwezig zijn, om landbouwers voldoende kans te geven om deel te nemen gezien de wateroverlast en de natte weersomstandigheden in Vlaanderen in het najaar van 2023.
4. De minimale breedte van de bufferstrook bedraagt minstens 6 m over de ganse lengte van de strook en maximaal 18 m; indien de strook niet overal minstens 6 m breed is, moet hij minstens 0,3 ha groot zijn. Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bedraagt de minimale breedte van de strook minstens 6 m over de ganse lengte van de strook met een maximum van 24 m op lichtgroene, oranje en gele percelen en minstens 9 m met een maximum van 30 m op rode en paarse percelen.
5. De oppervlakte van de bufferstrook moet kleiner zijn dan de oppervlakte van het aangrenzende perceel waarvan de strook wordt afgesplitst.
6. Op de bufferstrook is geen bemesting toegelaten, en mogen geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden.
7. De bufferstrook ingezaaid met een graskruidenmengsel mag niet gemaaid worden vóór 15 juli tenzij minstens een derde van de breedte van de strook ongemoeid wordt gelaten.
8. Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel dient een eventuele ploegvoor of -wal tussen de akker en de grasstrook genivelleerd te worden.
9. Stockage van bieten op de bufferstrook plus is toegelaten.
10. Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel kan de grasstrook gecombineerd worden met een plantaardige dam.

Deze actie wordt stopgezet vanaf kalenderjaar 2026.

Actie 4: Bufferstrook plus - bloemenmengsel

- De bufferstrook bestaat uit een ingezaaide strook langs bouwland dat geen grasland is, tenzij de bufferstrook plus steeds kan worden onderscheiden van het aangrenzend bouwland of langs een perceel met een blijvende teelt.
- Het ingezaaide mengsel is een bloemenmengsel zoals wordt vastgelegd in de regelgeving van de interventie.
- De bufferstrook moet in het voorgaande najaar ingezaaid worden of al aanwezig zijn zodat deze al goed ontwikkeld is bij de start van de verbintenis. Van deze voorwaarde kan afgeweken worden mits inzaai uiterlijk vóór 1 mei.
- De bufferstrook met bloemenmengsel moet minstens aangehouden worden tot 31 december van het betrokken jaar, tenzij in het najaar van het betrokken jaar een winterteelt wordt ingezaaid of in het najaar van het betrokken jaar de bufferstrook opnieuw wordt aangelegd.
- De bufferstrook plus via de inzaai van een bloemenmengsel (inzaai tot 1 mei) kan enkel worden aangelegd op een perceel met een lage tot verwaarloosbare erosiegevoeligheid (gele, lichtgroen en donkergroene percelen op de erosiegevoeligheidskaart).
- De minimale breedte van de bufferstrook bedraagt minstens 6 m over de ganse lengte van de strook en maximaal 18 m; indien de strook niet overal minstens 6 m breed is, moet hij minstens 0,3 ha groot zijn.
- De oppervlakte van de bufferstrook moet kleiner zijn dan de oppervlakte van het aangrenzende perceel waarvan de strook wordt afgesplitst.
- Op de bufferstrook is geen bemesting toegelaten, en mogen geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden.
- De bufferstroken ingezaaid met een meerjarig bloemenmengsel moeten in het najaar gemaaid worden (periode half september/half oktober).
- Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel moet een eventuele ploegvoor of -wal tussen de akker en de bufferstrook met bloemenmengsel genivelleerd worden.
- Stockage van bieten op de bufferstrook plus is toegelaten.
- Samenstelling bloemenmengsel en de zaaidichtheden wordt nog verder uitgewerkt en vastgelegd in de regelgeving van de interventie (ter inspiratie: https://www.inagro.be/groepsaankoopbloemenmengsels#bloemenakker)

Wanneer uitzonderlijke weersomstandigheden de tijdige aanleg van de grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen (actie 2a) of van de bufferstrook plus actie 4) verhinderen zoals in de bovenstaande subsidiabiliteitscriteria is vastgelegd, kan bij beslissing door de Vlaamse minister bevoegd voor landbouw van de uiterste inzaaidata afgeweken worden, zonder daarmee afbreuk te doen aan de specifieke doelstellingen van de betrokken acties.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC04	Het aanleggen van bufferstroken langs waterlopen
SMR01	Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid: Artikel 11, lid 3, punt e), en artikel 11, lid 3, punt h), met betrekking tot verplichte vereisten ter beheersing van diffuse bronnen van vervuiling door fosfaten
SMR02	Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen: artikelen 4 en 5

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

In het kader van de nitraatrichtlijn zijn lidstaten verplicht om de voorwaarden voor het op of in de bodem brengen van een meststof in de nabijheid van waterlopen te bepalen. In de Vlaamse mestwetgeving is dit gekoppeld aan de verplichting tot het aanhouden van beschermingsstroken langs waterlopen, zoals omschreven in het Waterwetboek. De breedte van de te respecteren beschermingsstrook langs een waterloop is minstens 3 meter, behalve op de percelen met een nitraatgevoelige hoofdteelt in de gebiedstypes 2 en 3 en in natuur- en bosgebieden, waar de beschermingsstrook minstens 5 meter moet zijn. Deze beschermingsstrook mag niet bemest worden, er mogen geen gewasbeschermingsmiddelen op gebruikt worden, er moet ofwel een spontane vegetatie of een meerjarig buffergewas aanwezig zijn en er gelden beperkingen op de bodembewerkingen. Indien een helling grenst aan de waterloop en op percelen in VEN-gebied moet een bemestingsvrije strook van 10 meter gerespecteerd worden. Deze verplichtingen maken deel uit van de conditionaliteit opgenomen als een beheerseis voortvloeiend uit zowel de kaderrichtlijn Water (RBE 1) als de nitraatrichtlijn (RBE 2). De voorgestelde acties bouwen verder op deze verplichtingen en streven naar een gepast beheer van de stroken langs waterlopen dat de biodiversiteit ten goede komt.

GLMC 4: Bufferstroken langs waterlopen.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Steun per ha aangelegde bufferstrook:

- **Actie 1:** Grasstrook-erosie: 1.025 euro/ha
- **Actie 2a:** Grasbufferstrook - Kwetsbaar landschapselement: 1.025 euro/ha
- **Actie 2b:** Beheer bufferstrook langs waterloop: 1.000 euro/ha
- **Actie 2c:** Beheer bufferstrook langs waterloop met afvoer van het maaisel: 1.250,00 euro/ha
- **Actie 3:** Bufferstrook plus - graskruidenmengsel: 1.095 euro/ha. Deze actie wordt stopgezet vanaf kalenderjaar 2026.
- **Actie 4:** Bufferstrook plus - bloemenmengsel: 1.745 euro/ha

Op basis van extra kosten en gederfde inkomsten:

Actie 1: Grasstrook –erosie:

- verschil tussen 89 % van het referentiesaldo bouwland (11% verlies in randen gem 9m breed) en het saldo van een fase 2-grasland;
- vermeerderd met de extra kost voor de aanleg van de bufferstrook. Voor alle bewerkingen wordt 20% extra bij de variabele kosten (meer arbeid omwille van de versnippering);
- transactiekost.

Het steunbedrag bedraag 95% van het berekende bedrag.

Actie 2a: Bufferstrook langs kwetsbaar landschapselement:

- verschil tussen 89% van het referentiesaldo akkerbouw (11% verlies in randen gem 9m breed) en het saldo van een fase 2-grasland;
- vermeerderd met de extra kost voor de aanleg van de bufferstrook. Voor alle bewerkingen wordt 20% extra bij de variabele kosten geteld omwille van de versnippering en de moeilijke bewerkbaarheid van de randen;
- transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 95% van het berekende bedrag.

Actie 2b: Beheer bufferstrook langs waterlopen:

- verschil tussen het saldo fase 1 grasland voor strook langs blijvend grasland en grasklaver voor strook langs bouwlanden en geen saldo (niet-productief),
- vermeerderd met de de beheerkosten van het uitgesteld maaien en de niet-chemische bestrijding van ongewenste soorten. Voor alle bewerkingen wordt 20% extra bij de variabele kosten geteld omwille van de versnippering en de moeilijke bewerkbaarheid van de randen;
- transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 90% van het berekende bedrag.

Actie 2c: Beheer bufferstrook langs waterlopen met afvoer van het maaisel:

- verschil tussen het saldo fase 1 grasland voor strook langs blijvend grasland en grasklaver voor strook langs bouwlanden en geen saldo (niet-productief),
- vermeerderd met de beheerkosten van het uitgesteld maaien (inclusief afvoer van het maaisel) en de niet-chemische bestrijding van ongewenste soorten. Voor alle bewerkingen wordt 20% extra bij de variabele kosten geteld omwille van de versnippering en de moeilijke bewerkbaarheid van de randen;
- transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 86% van het berekende bedrag.

Actie 3: Bufferstrook plus – graskruiden:

- verschil tussen 89% van het referentiesaldo bouwland (11% verlies in randen) en een graskruidenstrook die niet bemest mag worden en waarop geen gewasbeschermingsmiddelen mogen gebruikt worden;
- Voor alle bewerkingen wordt 20% extra bij de variabele kosten geteld omwille van de versnippering en de moeilijke bewerkbaarheid van de randen;
- transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 100% van het berekende bedrag.
Deze actie wordt stopgezet vanaf kalenderjaar 2026.

Actie 4: Bufferstrook plus – bloemenmengsel:

- verschil tussen 89% van het referentiesaldo bouwland (11% verlies in randen) en het saldo van een bloemenmengsel (geen opbrengst, variabele kosten van het bloemenmengsel);
- Voor alle bewerkingen wordt 20% extra bij de variabele kosten geteld omwille van de versnippering en de moeilijke bewerkbaarheid van de randen;
- transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 100% van het berekende bedrag.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie
n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels
Groene doos
Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht erop maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.10.1 - Bufferstroken - actie 1 – erosie - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.19; R.21; R.22; R.24; R.33; R.4; R.6
1.10.2.1 - Bufferstroken - actie 2a – kwetsbaar landschapselement - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.19; R.21; R.22; R.24; R.33; R.4; R.6
1.10.2.2 - Bufferstroken - actie 2b – Beheer bufferstrook langs waterlopen - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.19; R.21; R.22; R.24; R.31; R.33; R.4; R.6
1.10.2.3 - Bufferstroken - actie 2c – beheer bufferstrook langs waterlopen met afvoer van maaisel - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.19; R.21; R.22; R.24; R.31; R.33; R.4; R.6
1.10.3 - Bufferstroken - actie 3 - graskruiden - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.19; R.21; R.22; R.24; R.31; R.33; R.4; R.6
1.10.4 - Bufferstroken - actie 4 – bloemenmengsel - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.19; R.21; R.22; R.24; R.31; R.33; R.4; R.6

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.10.1 - Bufferstroken - actie 1 – erosie - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.10.2.1 - Bufferstroken - actie 2a – kwetsbaar landschapselement - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.10.2.2 - Bufferstroken - actie 2b – Beheer bufferstrook langs waterlopen - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.10.2.3 - Bufferstroken - actie 2c – beheer bufferstrook langs waterlopen met afvoer van maaisel - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.
Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.10.3 - Bufferstroken - actie 3 - graskruiden - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.10.4 - Bufferstroken - actie 4 – bloemenmengsel - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115)

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	**Begrotingsjaar**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Totaal 2024 - 2028**
	Kalenderjaar	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
1.10.1 - Bufferstroken - actie 1 – erosie - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	1.025,00	1.025,00	1.025,00	1.025,00	1.025,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	922,50	922,50	922,50	922,50	922,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	1.078,00	1.078,00	1.078,00	1.078,00	1.078,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	2.050,00	2.050,00	2.050,00	2.050,00	2.318,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	2.101.250,00	2.101.250,00	2.101.250,00	2.101.250,00	2.375.950,00	10.780.950,00
1.10.2.1 - Bufferstroken - actie 2a – kwetsbaar landschapselement - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	1.025,00	1.025,00	1.025,00	1.025,00	1.025,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	922,50	922,50	922,50	922,50	922,50	
	Maximumbedrag voor het geplande	1.078,00	1.078,00	1.078,00	1.078,00	1.078,00	

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
	eenheidsbedrag (EUR)						
	O.8 (eenheid: Hectare)	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.130,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.025.000,00	1.025.000,00	1.025.000,00	1.025.000,00	1.158.250,00	5.258.250,00
1.10.2.2 - Bufferstroken - actie 2b – Beheer bufferstrook langs waterlopen - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	945,00	945,00	945,00	1.000,00	1.000,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	850,50	850,50	850,50	900,00	900,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	949,00	949,00	949,00	1.112,00	1.112,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	2.500,00	2.500,00	2.500,00	1.700,01	1.950,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	2.362.500,00	2.362.500,00	2.362.500,00	1.700.010,00	1.950.000,00	10.737.510,00
1.10.2.3 - Bufferstroken - actie 2c – beheer bufferstrook langs waterlopen met afvoer van maaisel - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	0,00	0,00	0,00	1.250,00	1.250,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	0,00	0,00	0,00	1.125,00	1.125,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	0,00	0,00	0,00	1.449,00	1.449,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	0,00	0,00	0,00	1.355,60	1.492,72	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	0,00	0,00	0,00	1.694.500,00	1.865.900,00	3.560.400,00
1.10.3 - Bufferstroken - actie 3 - graskruiden - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	1.095,00	1.095,00	1.095,00	0,00	0,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	985,50	985,50	985,50	0,00	0,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	1.099,00	1.099,00	1.099,00	0,00	0,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	600,00	600,00	600,00	0,00	0,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	657.000,00	657.000,00	657.000,00	0,00	0,00	1.971.000,00
1.10.4 - Bufferstroken - actie 4 – bloemenmengsel - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	1.745,00	1.745,00	1.745,00	1.745,00	1.745,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	1.570,50	1.570,50	1.570,50	1.570,50	1.570,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	1.751,00	1.751,00	1.751,00	1.751,00	1.751,00	

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
	O.8 (eenheid: Hectare)	400,00	400,00	400,00	400,00	452,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	698.000,00	698.000,00	698.000,00	698.000,00	788.740,00	3.580.740,00
TOTAAL	O.8 (eenheid: Hectare)	6.550,00	6.550,00	6.550,00	6.505,61	7.342,73	**Som:** 33.498,34 **Max:** 7.342,73
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	6.843.750,00	6.843.750,00	6.843.750,00	7.218.760,64	8.138.849,49	35.888.860,13
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.11 - Mechanische onkruidbestrijding

Interventiecode (lidstaat)	1.11
Naam interventie	Mechanische onkruidbestrijding
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

Code + beschrijving ACTIEGEBIEDEN GLB
AOA-C bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden
AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]
AOA-E bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.21 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen
R.24 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden

R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving

Deze interventie wil landbouwers stimuleren om mechanische onkruidbestrijding toe te passen als alternatief voor chemische bestrijding. Vooral gewassen in rij gezaaid/geplant lenen zich sterk voor mechanische onkruidbestrijding. Bruikbare werktuigen voor mechanische onkruidbestrijding zijn onder andere de wiedeg, de schoffelmachine en de vingereg.

De maatregel bestond al in het PDPO 2014-2020 als een agromilieu-klimaatmaatregel. Echter werd ondervonden dat de duur van een vijfjarige verbintenis en de vaste verbintenisoppervlakte voor 5 jaar een hoge drempel was. Mechanische onkruidbestrijding kan immers niet op elk gewas even succesvol toegepast worden en de landbouwer kan niet vijf jaar op voorhand zijn/haar teeltplan met zekerheid vastleggen. Daarom wordt deze maatregel nu verder gezet als een ecoregeling. Op die manier kan deze praktijk gemakkelijker ingeschoven worden in het teeltplan van de landbouwer (nood 10).

De interventie draagt bij tot:

- **specifieke doelstelling (e).** Mechanische onkruidbestrijding als alternatief voor chemische bestrijding heeft een onmiddellijk positief effect op de kwaliteit van de bodem (nood 12) en van het grond- en oppervlaktewater (nood 11).
- **specifieke doelstelling (f).** Mechanische onkruidbestrijding als alternatief voor chemische bestrijding heeft een onmiddellijk positief effect op de biodiversiteit van het perceel en zijn omgeving (nood 13).

Deze interventie 1.11. 'Mechanische onkruidbestrijding (ER)' kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:

• 1.7. -actie 1. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – teeltplan

• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - aanvoer

• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - resultaat

• 1.8.-actie 1. Ecoteelten - Eenjarige eiwitteelten

• 1.8.-actie 2. Ecoteelten - Eenjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu

• 1.8.-actie 3a en 3c. Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - zomergraan/voorjaarsbraak

• 1.8.-actie 4. Ecoteelten - Faunavriendelijke nateelten

• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)

• 3.5.-actie 1. Meerjarige bloemenstrook fruitteelt (AMKM) - tussen bomenrijen

• 1.12.-actie 2. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - niet kerende bodembewerking

• 1.12.-actie 3. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - vollevelds inzaai

• 1.13. Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen

• 1.14. Precisielandbouw 1.0

• 1.15. Precisielandbouw 2.0

• 1.16. Bodempaspoort

• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:
actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

- Mechanische onkruidbestrijding toepassen op voor-, hoofd- en nateelt;
- Verbod op gebruik van herbiciden of bodemontsmettingsmiddelen;
- Toepassing is mogelijk op alle teelten, met uitzondering van: grasland, grasklaver, grasluzerne, klaver, luzerne, vlinderbloemige mengsels, miscanthus en bebossing.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC04	Het aanleggen van bufferstroken langs waterlopen

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

GLMC 4 – Deze GLMC betreft het aanhouden van een 3 m gewasbeschermingsmiddelvrije strook en van een 5 m bemestingsvrije strook (10 m langs hellingen en in VEN-gebied), waarvan de eerste meter bovendien teeltvrij moet zijn, langs de bevaarbare waterlopen en onbevaarbare waterlopen van 1ste, 2de en 3de categorie. Deze actie gaat verder aangezien mechanische onkruidbestrijding een alternatief is voor chemische bestrijding met een onmiddellijk positief effect op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Bedrag per hectare: 310 euro/ha

Op basis van extra kosten en gederfde inkomsten:

- Meerkost van een mechanische onkruidbestrijding (aantal schoffel- of wiedegbeurten in loonwerk) t.o.v. een chemische onkruidbestrijding (bespuitingen in loonwerk, gewasbeschermingsmiddelen bij mais, spruiten en bloemkool);
- beperkte (1 à 5%) inkomstenderving door schade door mechanische onkruidbestrijding;
- transactiekosten.

Het steunbedrag bedraagt 97% van het berekende bedrag.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
1.11.1 - Mechanische onkruidbestrijding - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.21; R.24; R.33; R.4; R.6	Ja

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.11.1 - Mechanische onkruidbestrijding - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het geplande eenheidsbedrag is uniform en identiek aan het steunbedrag.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
1.11.1 - Mechanische onkruidbestrijding - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	310,00	310,00	310,00	310,00	310,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	279,00	279,00	279,00	279,00	279,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	318,00	318,00	318,00	318,00	318,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	5.100,00	5.100,00	5.100,00	5.400,00	6.102,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.581.000,00	1.581.000,00	1.581.000,00	1.674.000,00	1.891.620,00	8.308.620,00
TOTAAL	O.8 (eenheid: Hectare)	5.100,00	5.100,00	5.100,00	5.400,00	6.102,00	**Som:** 26.802,00 **Max:** 6.102,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	1.581.000,00	1.581.000,00	1.581.000,00	1.674.000,00	1.891.620,00	8.308.620,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Waarvan moest worden	270.000,00	220.000,00	0,00	0,00	0,00	490.000,00

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
	overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 31, lid 7, punt b), als de interventie overdracht omvat)						

1.12 - Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken

Interventiecode (lidstaat)	1.12
Naam interventie	Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen

Code + beschrijving ACTIEGEBIEDEN GLB
AOA-C bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden
AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]
AOA-E bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)
R.21 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Op de bodemerosiekaart worden percelen met een zeer hoge erosiegevoeligheid in het paars aangeduid, percelen met een hoge erosiegevoeligheid in het rood, percelen met een medium erosiegevoeligheid in het oranje, percelen met een lage erosiegevoeligheid in het geel, percelen met een zeer lage erosiegevoeligheid in het lichtgroen en percelen met een verwaarloosbare erosiegevoeligheid in het donkergroen. De conditionaliteit bevat erosiemaatregelen voor de paarse en rode percelen.

Op de oranje, gele en in bepaalde gevallen zelfs op lichtgroene percelen kan er echter ook een acuut erosierisico ontstaan, ook al zijn deze percelen minder erosiegevoelig dan de paarse en rode percelen.

Deze ecoregeling stimuleert het toepassen van brongerichte erosiebestrijdende acties door de landbouwer op oranje, gele of lichtgroene percelen met name:

- de aanleg van drempels tussen de ruggen bij ruggenteelten (actie 1);
- niet kerende bodembewerking met bodembedekking (incl. strip-till en directe inzaai) toepassen voor de inzaai van de teelt die geen ruggenteelt is (actie 2);
- het vollevelds inzaaien van maïs (actie 3).

Actie 2 wordt uitgebreid naar percelen met een verwaarloosbare erosiegevoeligheid aangezien niet-kerende bodembewerking met bodembedekking bijdraagt tot een betere bodemstructuur wat de waterhuishouding van de bodem ten goede komt.

De lijst met in aanmerking komende acties kan via een planwijziging nog aangepast of uitgebreid worden op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten.

De interventie draagt bij tot **de specifieke doelstelling (e)**. De brongerichte aanpak van het risico op erosie draagt bij tot het behoud van waardevolle, vruchtbare bodems (nood 12) en het verminderen van afspoeling van en verlies aan inputs (zaaigoed, meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen). Daarnaast resulteert deze aanpak tot een beperkte aanvoer van sediment naar waterlopen, woonkernen, kwetsbare natuur, … (nood 11). Deze aanpak heeft bijgevolg een positieve impact op de waterkwaliteit en reduceert de kosten voor het ruimen van waterlopen en modder/wateroverlast naar wegen en huizen lager. Tevens verminderen de acties ‘niet-kerende bodembewerking' en 'aanleg van drempels' de waterafstroming en verhogen ze het waterbergend vermogen van het perceel, met dus een positief effect op de waterhuishouding en het tegengaan van verdroging. Doordat er hierdoor ook minder waterafstroming is, is er op de onderliggende percelen ook minder erosie. Deze interventie draagt hiermee bij aan een duurzaam landbouwbeheer (nood 10).

Actie 1 'Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - aanleg drempels' van interventie 1.12 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:

• 1.7. -actie 1. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - teeltplan
• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - aanvoer
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - resultaat
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.13. Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen
• 1.14. Precisielandbouw 1.0
• 1.15. Precisielandbouw 2.0
• 1.16. Bodempaspoort
• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)

Actie 2 'Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - niet kerende bodembewerking' van interventie 1.12 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of

deelinterventies:
• 1.7. -actie 1. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - teeltplan
• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - aanvoer
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - resultaat
• 1.8.-actie 1. Ecoteelten - Eenjarige eiwitteelten
• 1.8.-actie 2. Ecoteelten - Eenjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
• 1.8.-actie 3a en 3c. Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - zomergraan/voorjaarsbraak
• 1.8.-actie 3b. Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - faunamengsel
• 1.8.-actie 4. Ecoteelten - Faunavriendelijke nateelten
• 3.2.-actie 1. Ecoteelten - meerjarige eiwitteelten
• 3.2.-actie 2. Ecoteelten - meerjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.11. Mechanische onkruidbestrijding (ER)
• 1.13. Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen
• 1.14. Precisielandbouw 1.0
• 1.15. Precisielandbouw 2.0
• 1.16. Bodempaspoort
• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)

Actie 3 'Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - vollevelds inzaai' van interventie 1.12 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.7. -actie 1. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - teeltplan
• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - aanvoer
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - resultaat
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.11. Mechanische onkruidbestrijding (ER)
• 1.13. Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen
• 1.14. Precisielandbouw 1.0
• 1.15. Precisielandbouw 2.0
• 1.16. Bodempaspoort
• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:
Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Algemene voorwaarden:

- het perceel bouwland heeft een erosiegevoeligheidsklasse oranje, geel, of lichtgroen. Actie 2 kan ook toegepast worden op percelen met een verwaarloosbare erosiegevoeligheid (donkergroene percelen).

Actie 1: Aanleg van drempels tussen de ruggen bij ruggenteelten

- er is een ruggenteelt aanwezig op het perceel.
- op regelmatige afstand drempels (aanaardingen) dwars tussen de ruggen aanleggen met een aangepaste machine.

Actie 2: niet kerende bodembewerking met bodembedekking (incl. strip-till en directe inzaai) toepassen voor de inzaai van de teelt

- de actie kan niet toegepast worden bij ruggenteelten.
- er moeten voldoende gewasresten aanwezig zijn.
- de bodem wordt niet-kerend bewerkt bij de inzaai van de hoofdteelt.

Actie 3: vollevelds inzaaien van maïs

- Teelt van maïs. In de praktijk kan de techniek op dit ogenblik enkel toegepast worden bij kuilmaïs omdat in korrelmaïs geen rijonafhankelijke oogstmachines beschikbaar zijn.
- Bij de inzaai van maïs wordt het rijenpatroon van maïs doorbroken, door het verkleinen van de afstand tussen de rijen tot <25 cm bij een gelijke dosis zaaizaad t.o.v. klassieke inzaai maïs (dit houdt in dat de plantafstand in dezelfde rij groter is en de afstand tussen de rijen kleiner is dan bij klassieke inzaai maïs). Dit wordt doorgaans goed bereikt met een pneumatische graanzaaimachine.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

niet van toepassing

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Bedrag per hectare bouwland:

- actie 1: aanleg van drempels: 25 euro/ha
- actie 2: niet-kerende bodembewerking: 86 euro/ha
- actie 3: volleveldzaai maïs: 25 euro/ha

Op basis van extra kosten en gederfde inkomsten:

Actie 1: Aanleg drempels: meerkost van het loonwerk voor aanleg drempels

Actie 2: Niet-kerende bodembewerking: 4 à 5% opbrengstderving

Actie 3: Volleveldsinzaai maïs: meerkost van het loonwerk voor pneumatisch zaaien t.o.v. rijenzaai (meer arbeid nodig door beperktere werkbreedte van de machine en de nood aan extra afdraaiproeven)

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.12.1 - Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken – actie 1 – drempels – gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.19; R.21; R.33; R.4; R.6
1.12.2 - Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken – actie 2 – niet-kerende bodembewerking – gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.19; R.21; R.33; R.4; R.6
1.12.3 - Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken – actie 3 – volleveldsinzaai – gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.19; R.21; R.33; R.4; R.6

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.12.1 - Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken – actie 1 – drempels – gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.12.2 - Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken – actie 2 – niet-kerende bodembewerking – gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.12.3 - Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken – actie 3 – volleveldsinzaai – gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
1.12.1 - Teelttechnische	Gepland eenheidsbedrag	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken – actie 1 – drempels – gepland eenheidsbedrag per hectare	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	22,50	22,50	22,50	22,50	22,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	16.950,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	375.000,00	375.000,00	375.000,00	375.000,00	423.750,00	1.923.750,00
1.12.2 - Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken – actie 2 – niet-kerende bodembewerking – gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	60,00	86,00	86,00	86,00	86,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	54,00	78,00	78,00	78,00	78,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	72,00	86,00	86,00	86,00	86,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	60.000,00	42.000,00	42.000,00	42.000,00	47.460,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	3.600.000,00	3.612.000,00	3.612.000,00	3.612.000,00	4.081.560,00	18.517.560,00
1.12.3 - Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken – actie 3 – volleveldsinzaai – gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	22,50	22,50	22,50	22,50	22,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.520,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	113.000,00	513.000,00
TOTAAL	O.8 (eenheid: Hectare)	79.000,00	61.000,00	61.000,00	61.000,00	68.930,00	**Som:** 330.930,00 **Max:** 79.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	4.075.000,00	4.087.000,00	4.087.000,00	4.087.000,00	4.618.310,00	20.954.310,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.13 - Gewasrotatie (Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen)

Interventiecode (lidstaat)	1.13
Naam interventie	Gewasrotatie (Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen)
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

Code + beschrijving ACTIEGEBIEDEN GLB
AOA-C bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden
AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]
AOA-E bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)
R.22 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd

nutriëntenbeheer
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Deze interventie stimuleert de landbouwers om het principe van vruchtafwisseling, dat al is verplicht in de biologische landbouw, ook toe te passen in een gangbare bedrijfsvoering (nood 10). In de teeltrotatie moeten in een periode van 5 opeenvolgende jaren hoofdteelten uit minstens 3 verschillende gewasgroepen geteeld worden waarbij minstens éénmaal leguminosen (vlinderbloemigen) als hoofdteelt gekozen wordt.

De teeltgroepen die als basis dienen voor GLMC 7 – gewasrotatie zijn gebaseerd op de definitie van een gewas opgenomen in art. 44. lid 4 van verordening (EU) nr. 1307/2013 en gaan uit van geslacht of soort, vb. koolachtigen, raapachtigen, tarwe, haver, … In deze indeling worden winter- en zomerteelten (bv. wintertarwe en zomertarwe) als aparte gewassen beschouwd.

De gewasgroepen voor deze ecoregeling zijn opgemaakt per plantenfamilie, vb kruisbloemigen, vlinderbloemigen, granen, … In deze gewasgroepen zitten verwante teelten in éénzelfde groep. Dit wil zeggen dat bv. alle kruisbloemigen voor deze ecoregeling tot dezelfde gewasgroep 'kruisbloemigen' behoren. Deze groepen zijn ruimer (bevatten meer teelten) dan de gewasgroepen voor de GLMC 7. Zo vormen alle granen samen 1 gewasgroep voor deze interventie, terwijl voor de voorwaarden van GLMC 7 deze bijna allemaal tot aparte groepen behoren.

Een aantal rotaties die wél conform de GLM-7 voorwaarden zijn, zullen daardoor niet in aanmerking komen voor de ecoregeling. Er zal bijgevolg ruimer moeten geroteerd worden om te voldoen aan de voorwaarden van de ecoregeling.

Onderstaand voorbeeld maakt dit duidelijk. Een perceel ondergaat volgende vruchtafwisseling:

Jaar 1: Wintergerst

Jaar 2: Wintertarwe

Jaar 3: Winterveldboon

Jaar 4: Wintergerst

Jaar 5: Wintertarwe

Deze vruchtafwisseling voldoet aan GLMC7 maar niet aan de vereisten van de ecoregeling 'Gewasrotatie':

- Voor de GLMC-7 zijn wintertarwe en wintergerst 2 verschillende teelten, waardoor het perceel voldoet aan de voorwaarde dat geen 2 dezelfde teelten na elkaar worden geteeld.
- Voor de ecoregeling behoren wintergerst en wintertarwe beiden tot de vruchtafwisselingsgroep "granen", waardoor er in deze rotatie slechts 2 verschillende vruchtafwisselingsgroepen zijn, en het perceel niet voldoet aan de subsidievoorwaarden voor de ecoregeling.

Voorbeelden van vruchtafwisseling die in aanmerking komen voor deze ecoregeling:

1. Melkveebedrijf

a) jaar 1: grasklaver

jaar 2: grasklaver

jaar 3: grasklaver

jaar 4: mais

jaar 5: zomergerst

b) jaar 1:grasklaver

jaar 2: grasklaver

jaar 3: voederbieten
jaar 4: mais
jaar 5: wintertarwe

2. Akkerbouwbedrijf:
jaar 1: aardappel
jaar 2: wintertarwe
jaar 3: winterveldboon
jaar 4: maïs
jaar 5: suikerbieten

Daarnaast is er voor deze ecoregeling de bijkomende voorwaarde dat er minstens 1 keer per 5 jaar een vlinderbloemige moet geteeld worden. Deze voorwaarde komt boven op de GLMC 7 norm.

Deze interventie draagt bij tot:

- **specifieke doelstelling (e).** De ecoregeling wil een doordachte vruchtafwisseling en een ruimere teeltrotatie stimuleren en draagt zo bij aan het doorbreken van monoculturen. Het voorkomen van monocultuur is belangrijk voor het op peil houden van de bodemvruchtbaarheid en de –-kwaliteit (nood 12). Vlinderbloemigen (door hun N-fixatie uit de lucht) en een doordachte teeltrotatie verminderen de behoefte aan stikstofbemesting. Dit is gunstig voor de waterkwaliteit (nood 11). Vlinderbloemigen zijn niet erosiegevoelig en verminderen zo risico op afstroming en bodemerosie. Teeltrotatie helpt ook om ziekten, plagen en onkruiden te beheersen.
- **specifieke doelstelling (f).** Bij vlinderbloemigen is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen beperkt wat positief is voor milieu en biodiversiteit (nood 13). Het toepassen van teeltrotatie en de introductie van vlinderbloemigen draagt bij tot een meer divers landschap (indirecte nood 14).

Deze interventie draagt ook **indirect** bij tot **specifieke doelstelling (d).** Teeltrotatie heeft een positief effect op de organische koolstofopbouw in de bodem (nood 7). Bepaalde vlinderbloemigen kunnen ook bijdragen aan bedrijfseigen krachtvoederproductie (nood 8). Vlinderbloemigen in de teeltrotatie fixeren N uit de lucht waardoor er minder (di)stikstofoxide (=N_2O) als broeikasgas vrijkomt in de atmosfeer (klimaatbestendig) (nood 9).

Omdat de berekening van de vergoeding gebaseerd is op het 1 keer per 5 jaar telen van een vlinderbloemige, is deze interventie 1.13 Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen tegelijkertijd en op hetzelfde perceel niet combineerbaar met actie 1 van interventie 1.8 'éénjarige ecoteelten – eiwitteelten'. Er is wel een mogelijkheid tot combinatie met andere 1-jarige ecoteelten van interventie 1.8, aangezien deze niet meegenomen zijn in de berekening van de steun van deze interventie 1.13.

Interventie 1.13. Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.6.-actie 1. Ecologisch beheerd grasland (ER) - ecologisch beheer (enkel combineerbaar indien tijdelijk grasland (bouwland))
• 1.6.-actie 2. Ecologisch beheerd grasland (ER) - top up begrazing (enkel combineerbaar indien tijdelijk grasland (bouwland))
• 1.7. -actie 1. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - teeltplan
• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - aanvoer
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - resultaat
• 1.8.-actie 2. Ecoteelten - Eenjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
• 1.8.-actie 3a en 3c. Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - zomergraan/voorjaarsbraak
• 1.8.-actie 3b. Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - faunamengsel

• 1.8.-actie 4. Ecoteelten - Faunavriendelijke nateelten
• 3.2.-actie 2. Ecoteelten - meerjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.11. Mechanische onkruidbestrijding (ER)
• 1.12.-actie 1. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - aanleg drempels
• 1.12.-actie 2. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - niet kerende bodembewerking
• 1.12.-actie 3. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - vollevelds inzaai
• 1.14. Precisielandbouw 1.0
• 1.15. Precisielandbouw 2.0
• 1.16. Bodempaspoort
• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)
• 3.10.-actie 1. faunavoedselgewas
• 3.10.-actie 3A. Fauna-akkerland
• 3.10.-actie 3B. Fauna-akkerland plus
• 3.10.-actie 6A. Faunagrasland- ontwikkeling
• 3.10.-actie 11. Botanisch grasland - ontwikkelen- raaigras

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:
Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Op perceelsniveau:

1. De hoofdteelten in de huidige en de vier voorgaande campagnes moet behoren tot minstens drie verschillende ‘gewasgroepen’ die in de regelgeving van de interventie worden vastgelegd, waarvan minstens 1 maal vlinderbloemigen als hoofdteelt. De vlinderbloemigen die in aanmerking komen worden bepaald in de regelgeving van de interventie.
2. Het perceel is in het huidige en in de twee voorgaande jaren bouwland (volgens de verzamelaanvraag).
3. Het perceel werd in de voorbije vier jaar minstens twee jaar aangegeven als in gebruik voor de hoofdteelt door de aanvrager van de premie. Een uitzondering wordt voorzien in het kader van volledige bedrijfsovernames.
4. De percelen moeten in eigen gebruik zijn gedurende de teeltperiode van de hoofdteelt in het jaar van de premie-aanvraag.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE’s) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE’s en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

/

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Bedrag per hectare bouwland: 108 euro/ha

Op basis van extra kosten en gederfde inkomsten:

- het verschil tussen het saldo van het referentie bouwland en het saldo van vlinderbloemigen x 20% (eens om de vijf jaar vlinderbloemigen);
- transactiekost.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht erop maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.13.1 - Gewasrotatie - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.19; R.22; R.33; R.4; R.6

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.13.1 - Gewasrotatie - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het geplande eenheidsbedrag is uniform en identiek aan het steunbedrag.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
1.13.1 - Gewasrotatie - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	108,00	108,00	108,00	108,00	108,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	97,20	97,20	97,20	97,20	97,20	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	108,00	108,00	108,00	108,00	108,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	60.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	46.560,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	6.480.000,00	4.320.000,00	4.320.000,00	4.320.000,00	5.028.480,00	24.468.480,00
TOTAAL	O.8 (eenheid: Hectare)	60.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	46.560,00	**Som:** 226.560,00 **Max:** 60.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	6.480.000,00	4.320.000,00	4.320.000,00	4.320.000,00	5.028.480,00	24.468.480,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.14 - Precisielandbouw 1.0

Interventiecode (lidstaat)	1.14
Naam interventie	Precisielandbouw 1.0
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn / Artikel 31, lid 7, punt a) - Aanvullende betaling aan het BIS
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

Code + beschrijving ACTIEGEBIEDEN GLB
AOA-C bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden
AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.21 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen
R.22 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd

nutriëntenbeheer
R.24 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Precisielandbouw speelt een cruciale rol in technologische innovatie en het doelgericht gebruik van data (nood 2) om de milieu- en klimaatprestaties van het bedrijf te verbeteren en helpt hiermee de landbouwer bij de verdere verduurzaming van zijn bedrijfsvoering (nood 10). Deze interventie precisielandbouw 1.0' bevordert de uitrol van precisielandbouw op bedrijfsniveau door toediening van korrelmeststoffen en/of gewasbeschermingsmiddelen via (RTK)-GPS-aangestuurde machines (automatische aansturing, dus zonder menselijke tussenkomst). De inzet van (RTK)-GPS-aangestuurde machines resulteert in een doordachte en gerichte bemesting met korrelmeststoffen (KM) en/of de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen (GBM) door het vermijden van overlapping (= dubbele toepassing vermijden).

Door de automatische aansturing van de machine wordt voorkomen dat er overlapping is in de stroken waar meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen toegediend worden. Er wordt daarbij een onderscheid gemaakt tussen machines aangestuurd via de 'gewone' -GPS, en machines aangestuurd via Real Time Kinematic- (RTK-)GPS, waarbij de nauwkeurigheid tussen beide verschilt. Met RTK-GPS kan gewerkt worden met een nauwkeurigheid tot 2,5 cm. Via de gewone -GPS is de nauwkeurigheid 20-30 cm. Afhankelijk van de toepassing is een grotere nauwkeurigheid gewenst. Daarnaast is het zo dat een RTK-GPS positie onveranderd in de tijd blijft (door kalibratie met een basisstation 'op aarde'). Bij de gewone GPS (die enkel op satellieten gebaseerd is) is er een verschuiving van de positie met de tijd. De posities moeten bijgevolg opnieuw gekalibreerd worden bij een nieuwe toediening (een paar uur later al). De landbouwer heeft de keuze om ofwel de toediening van korrelmeststoffen (KM) ofwel van gewasbeschermingsmiddelen (GBM) via (RTK-) GPS uit te voeren, of beide. Een verschillend subsidiebedrag is voorzien voor de toepassing van 1 van beide inputs (GBM of KM) of voor beide op een perceel. Daarnaast wordt een onderscheid gemaakt in het type GPS dat de aansturing doet.

Deze actie wordt geëvalueerd en bijgestuurd in functie van de evoluties in de interventie 'precisielandbouw 2.0'. Zo wordt de sector actief gestuurd naar het toepassen van de meest efficiënte toepassing van meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen en andere inputs.

In uitvoering van Richtlijn 2009/128 voor een duurzaam gebruik van pesticiden moeten alle professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen IPM-gecertificeerd zijn (driejaarlijkse controle door erkende onafhankelijke controle-instelling). Dit houdt onder meer in dat ze voor akkerbouwteelten verplicht per gewas informatie beschikbaar moeten hebben over de belangrijkste ziekten, plagen, onkruiden en/of nuttigen. De teler moet voor de teelten op zijn bedrijf ook toegang hebben tot informatie over de lijst met erkende gewasbeschermingsmiddelen voor zijn teelten. Om gewasbeschermingsmiddelen te mogen gebruiken, moet de landbouwer bovendien beschikken over een fytolicentie. Daarvoor is een basisopleiding vereist, gevolgd door verplichte bijscholing (om de fytolicentie te behouden moet een landbouwer 4 bijscholingen op 6 jaar volgen). In deze bijscholingen komt IPM met nadruk op preventie van ziekten en plagen en waarnemen steeds aan bod. Hierbij wordt ook aandacht geschonken aan, indien er geen andere oplossingen meer zijn dan de inzet van gewasbeschermingsmiddelen, een duurzaam gebruik ervan en hoe deze beperkter ingezet kunnen worden met zo min mogelijke impact naar de omgeving. In de toekomst kunnen de mogelijkheden van precisielandbouw op dat vlak meer prominent aan bod komen.

Onder de maatregel aanbod-gestuurde vorming (interventie 3.14) worden waarnemings- en

waarschuwingssystemen gesubsidieerd. Een waarnemings- en waarschuwingssysteem verwittigt op basis van veldwaarnemingen en modellen de landbouwer op welk tijdstip hij een ziekte of plaag in een bepaald stadium kan waarnemen en hoe hij deze best geïntegreerd beheerst of bestrijdt. Waarnemings- en waarschuwingssystemen worden opgezet voor verschillende sectoren en ziekten en plagen. Bijkomend hebben zowel in de vraag-gestuurde vorming en advies als in de aanbod-gestuurde vorming (interventies 3.13 en 3.14) landbouwers de mogelijkheid om specifieke training te volgen en advies te krijgen over IPM en/of precisielandbouw.

De interventie draagt hiermee **direct** bij aan:

- **de cross-cutting doelstelling (horizontale doelstelling) 'kennisstimulering en – deling, innovatie en digitalisering in de plattelandsgebieden'**;
- **specifieke doelstelling (d).** Door de automatische aansturing van de machine wordt voorkomen dat er overlapping is in de stroken waar meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen toegediend worden. Dit zorgt voor een vermindering in het kunstmest gebruik. Dit is positief voor de bodem en vermindert de uitstoot van broeikasgassen (nood 7);
- **specifieke doelstelling (e).** Door het toepassen van precisielandbouw kan de landbouwer gerichter te werk gaan en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest verminderen wat positief is voor de bodem- en waterkwaliteit (nood 11 en nood 12). Bij precisielandbouw 1.0 kan er een reductie zijn van 3 tot 12 % in het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest.

De interventie draagt ook **indirect** bij aan de noden 8 en 9 onder **aan specifieke doelstelling (d).** De bedoeling is om precisielandbouw te stimuleren als onderdeel van een toekomstgerichte bedrijfsvoering. Een verdere evolutie van deze techniek zal de landbouwer minder afhankelijk maken van externe hulpbronnen (nood 8) en weerbaarder maken tegen klimaatverandering door een verbetering van het waterbergend vermogen van de bodem bij verminderde bodemverdichting (nood 9).

Interventie 1.14. 'Precisielandbouw 1.0' kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.5. Meerjarig grasland (ER)
• 3.1. Van tijdelijk naar blijvend grasland (AMKM)
• 1.7. -actie 1. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - teeltplan
• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - aanvoer
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - resultaat
• 1.8.-actie 1. Ecoteelten - Eenjarige eiwitteelten
• 1.8.-actie 2. Ecoteelten - Eenjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
• 1.8.-actie 3a en 3c. Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - zomergraan/voorjaarsbraak
• 1.8.-actie 4. Ecoteelten - Faunavriendelijke nateelten
• 3.2.-actie 1. Ecoteelten - meerjarige eiwitteelten
• 3.2.-actie 2. Ecoteelten - meerjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.11. Mechanische onkruidbestrijding (ER)
• 1.12.-actie 1. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - aanleg drempels
• 1.12.-actie 2. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - niet kerende bodembewerking
• 1.12.-actie 3. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - vollevelds inzaai
• 1.13. Gewasrotatie met leguminosen (=Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen)
• 1.15. Precisielandbouw 2.0

• 1.16. Bodempaspoort
• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

Areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:
Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

- Precisielandbouw 1.0 toepassen bij elke toediening van gewasbeschermingsmiddelen en/of korrelmeststoffen op de hoofdteelt op 80% van het subsidiabel areaal van de landbouwer. Percelen waar de toepassing van korrelmeststoffen (KM) en/of gewasbescherming (GWB) niet gebruikelijk is (vb. bio-gecertificeerde percelen met grasland of meerjarige voederteelten) of niet toegelaten is, worden niet meegeteld om de 80%-grens te bepalen.
- De machines in bezit of in gebruik voor de maatregel (korrelmeststoffen strooien of gewasbeschermingsmiddelen toedienen of beide) waarvoor men zich aanmeldt, moeten daarvoor uitgerust zijn.
- Gebruik van GPS-aangestuurde machine kunnen aantonen
- Subsidie is degressief in functie van de oppervlakte en beperkt tot 100 ha/bedrijf

Bijkomende voorwaarde voor waterkwaliteit:

- Tenzij met een pneumatische strooier gewerkt wordt, is het afkantstrooien van korrelmeststoffen altijd verplicht bij alle graslanden. Bij akkerland is afkantstrooien verplicht wanneer korrelmeststoffen gestrooid worden vóór zaaien of planten.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
SMR01	Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid: Artikel 11, lid 3, punt e), en artikel 11, lid 3, punt h), met betrekking tot verplichte vereisten ter beheersing van diffuse bronnen van vervuiling door fosfaten
SMR02	Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen: artikelen 4 en 5
SMR07	Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de Richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad: artikel 55, eerste en tweede zin
SMR08	Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden: artikel 5, lid 2 en artikel 8, leden 1 tot en 5; artikel 12 met betrekking tot beperkingen op het gebruik van pesticiden in op basis van Richtlijn 2000/60/EG en Natura

	2000-wetgeving omschreven gebieden; artikel 13, leden 1 en 3, inzake de hantering en opslag van pesticiden en de verwijdering van resten

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

Precisielandbouw beoogt een accuratere inzet van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen waardoor de risico's op verliezen naar de omgeving toe worden beperkt. In dat opzicht is het evident dat de geldende regels rond enerzijds het correct gebruik van meststoffen zoals opgenomen in de beheerseisen voortvloeiend uit RBE 1 en 2 en anderzijds het correct gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zoals opgenomen in de beheereisen voortvloeiend uit RBE 7 en 8 worden nageleefd.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Bedrag per subsidiabele hectare:

Soort GPS	**Maatregel**	**0-10 ha*** **(euro/ha)**	**11-20 ha*** **(euro/ha)**	**>21 ha*** **(euro/ha)**
RTK-GPS				
	GWB of KM	75	50	10
	GWB en KM	90	65	15
Andere GPS				
	GWB of KM	60	35	7
	GWB en KM	75	50	10

GBM: gewasbeschermingsmiddelen, KM: korrelmeststoffen

*: subsidiebedragen degressief i.f.v. de oppervlakte, d.w.z. dat een bedrijf van 50 ha bv. 10 ha gesubsidieerd krijgt aan bedrag in kolom 3, 10 ha aan bedrag in kolom 4 en 30 ha aan bedrag in kolom 5.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 6 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §6 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- komt enkel actieve landbouwers toe.
- is niet gerelateerd aan (met andere woorden 'ontkoppeld van') de productie, met name de productieniveaus of productprijzen. De betaling heeft geen invloed op het type of de omvang van de landbouwproductie ("ontkoppeling"). De gestelde voorwaarden sluiten elke koppeling uit tussen enerzijds de hoogte van de betalingen en anderzijds de productie, de prijzen of de productiefactoren in geen enkel jaar na het referentiejaar.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.14.1 - Precisielandbouw 1.0 – gepland eenheidsbedrag per hectare	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.21; R.22; R.24; R.33; R.4; R.6

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.14.1 - Precisielandbouw 1.0 – gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gemiddelde eenheidsbedrag is het gewogen gemiddelde bedrag berekend op basis van:
- 20% van het areaal in de categorie 0-10 ha
- 18% van het areaal in de categorie 11-20 ha
- 62% van het areaal in de categorie 21-100 ha

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien gezien het een gemiddeld eenheidsbedrag betreft en de gemiddelde bedrijfsgrootte kan variëren. De volgorde voor het toepassen van de mechanismen voor over- en onderbenutting worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
1.14.1 - Precisielandbouw 1.0 – gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	33,00	33,00	33,00	33,00	33,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	26.000,00	26.000,00	26.000,00	26.000,00	29.380,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	780.000,00	780.000,00	780.000,00	780.000,00	881.400,00	4.001.400,00
TOTAAL	O.8 (eenheid: Hectare)	26.000,00	26.000,00	26.000,00	26.000,00	29.380,00	**Som:** 133.380,00 **Max:** 29.380,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	780.000,00	780.000,00	780.000,00	780.000,00	881.400,00	4.001.400,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.15 - Precisielandbouw 2.0

Interventiecode (lidstaat)	1.15
Naam interventie	Precisielandbouw 2.0
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

Code + beschrijving ACTIEGEBIEDEN GLB
AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]
AOA-E bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)
R.21 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen
R.22 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer

R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Precisielandbouw speelt een cruciale rol in technologische innovatie en het doelgericht gebruik van data (nood 2) om de milieu- en klimaatprestaties van het bedrijf te verbeteren en helpt hiermee de landbouwer bij de verdere verduurzaming van zijn bedrijfsvoering (nood 10). Deze interventie 'precisielandbouw 2.0' gaat nog een stap verder dan interventie 'precisielandbouw 1.0' door plaatsspecifieke toepassingen te bemoedigen, te starten met het plaatsspecifiek optimaliseren van de pH op perceelsniveau.

Precisielandbouw 2.0 is de zogenaamde vakjeslandbouw waarbij op basis van perceelsgegevens (bodemgegevens, gewasbeelden of opbrengstgegevens, in dit laatste geval van de vorige teelt) plaatsspecifiek in het perceel gehandeld wordt. Dit laat bijvoorbeeld toe om inputs meer gericht toe te dienen.

Bij de interventie 1.15 'Precisielandbouw 2.0' moet de landbouwer op het aangevraagde perceel de bekalking plaatsspecifiek uitvoeren in functie van de pH, op basis van een taakkaart die aangemaakt wordt na een bodemscan.

Dit wil dus zeggen dat de bekalking moet gebeuren via de zogenaamde 'vakjeslandbouw'. Daarbij wordt kalk (Ca) als input plaatsspecifiek toegediend, dit wil zeggen volgens een pleksgewijze differentiëring binnen het perceel. Plaatsspecifiek bekalken laat toe percelen te homogeniseren.

Een optimale pH is essentieel voor een goede opname van nutriënten én is een parameter die relatief snel kan verbeterd worden.

Bijkomend is deze plaatsspecifieke bekalking dé opstap naar meer precisielandbouwtechnieken 2.0 met bijkomend milieuvoordeel. De machines kunnen dit in vele gevallen al technisch aan, maar de bijkomende toepassingen moeten nog beter gevalideerd worden. Er wordt daarom bij de start van deze ecoregeling gekozen om plaatsspecifiek bekalken voor een optimale PH te ondersteunen omdat deze toepassing al het verst staat.

De interventie wordt tijdens de planperiode geëvalueerd en kan bijgestuurd worden in functie van nieuwe precisielandbouwtechnieken 2.0 die gevalideerd zijn voor de praktijk, inclusief voor nutriëntenbeheer. Dat zal gebeuren via een planwijziging.

Zowel in de vraaggestuurde als in de aanbodgestuurde vorming (interventies 3.13 en 3.14) zullen landbouwers de mogelijkheid hebben voor specifieke training over precisielandbouw.

De interventie draagt hiermee bij aan:

- **de cross-cutting doelstelling (horizontale doelstelling) 'kennisstimulering en – deling, innovatie en digitalisering in de plattelandsgebieden'**;
- **specifieke doelstelling (e).** Door het toepassen van precisielandbouw kan de landbouwer gerichter te werk gaan en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest verminderen en de bekalking voor een optimale pH gerichter laten gebeuren, wat positief is voor de bodem- en waterkwaliteit (nood 11 en nood 12). Bij precisielandbouw 1.0 kan er een reductie zijn van 3 tot 12 % in het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest. Bij precisielandbouw 2.0 kunnen inputs nog preciezer worden afgestemd op de behoefte van de plant met mogelijke bijkomende reductie op inputs.

De bedoeling is om precisielandbouw te stimuleren als onderdeel van een toekomstgerichte

bedrijfsvoering.

Deze ecoregeling “Precisielandbouw 2.0” (interventie 1.15) zoomt zeer gedetailleerd in op de zuurtegraad plaatsspecifiek binnen het perceel. Het bodempaspoort in interventie 1.16 en de taakkaart voor deze interventie 1.15 ‘precisielandbouw 2.0’ betreffen verschillende datasets van verschillende aard van detail, die op verschillende wijze in de bedrijfsvoering ingezet worden. “Bodempaspoort” focust op vier parameters op perceelsniveau (OC-, P-, K- en pH-waarden). Beide interventies hebben dan ook een verschillende benadering, zowel conceptueel als inhoudelijk:

- De ecoregeling “Bodempaspoort” gaat de landbouwer op bedrijfsniveau aan, waarbij hij een aanvullende betaling ontvangt bij de basisbetaling voor het ganse subsidiabele areaal van het bedrijf (maximum 100 ha), voor het nemen van een bepaald aantal bodemstalen per bedrijfsareaal en voor het ontsluiten van de data via een digitale tool, het bodempaspoort.
- De ecoregeling “Precisielandbouw 2.0” is een interventie die de landbouwer op perceelsniveau afsluit en waarvoor hij een vergoeding per ha ontvangt. Precisielandbouw 2.0 is vakjeslandbouw waarbij op basis van perceelsgegevens plaatsspecifieke acties uitgevoerd worden. De interventie “Precisielandbouw 2.0” focust op plaatsspecifieke bekalking en heeft tot doel door plaatsspecifieke bekalking de plaatsspecifieke pH-optimalisering te stimuleren op het perceel. De interventie vormt (een opstap om zo de landbouwer te stimuleren om op termijn in de richting van een bredere toepassing van plaatsspecifieke toepassingen op het veld te gaan.
    - Om tot een plaatsspecifieke bekalking te komen moet eerst een taakkaart opgemaakt worden, die op zijn beurt opgemaakt wordt op basis van een bodemscan die een zeer gedetailleerd beeld geeft van de zuurtegraad, overal in het perceel.
    - De bodemdata uit het bodempaspoort worden niet gebruikt om de taakkaart op te maken omdat voor de taakkaart een ander detailniveau vereist is.
    - De uitvoering van de bodemscan op zijn beurt geeft geen invulling aan de subsidievereisten en gevraagde bodemanalyses die gevraagd worden in de interventie “Bodempaspoort”.

Interventie 1.15. 'Precisielandbouw 2.0' kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:

• 1.5. Meerjarig grasland (ER)
• 3.1. Van tijdelijk naar blijvend grasland (AMKM)
• 1.7. -actie 1. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – teeltplan
• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - aanvoer
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - resultaat
• 1.8.-actie 1. Ecoteelten - Eenjarige eiwitteelten
• 1.8.-actie 2. Ecoteelten - Eenjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
• 1.8.-actie 3a en 3c. Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - zomergraan/voorjaarsbraak
• 3.2.-actie 1. Ecoteelten - meerjarige eiwitteelten
• 3.2.-actie 2. Ecoteelten - meerjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.11. Mechanische onkruidbestrijding (ER)
• 3.5.-actie 1. Meerjarige bloemenstrook fruitteelt (AMKM) - tussen bomenrijen
• 1.12.-actie 1. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - aanleg drempels
• 1.12.-actie 2. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - niet kerende bodembewerking
• 1.12.-actie 3. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - vollevelds inzaai

• 1.13. Gewasrotatie met leguminosen (=Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen)
• 1.14. Precisielandbouw 1.0
• 1.16. Bodempaspoort
• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:
Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

- De pH van percelen plaatsspecifiek optimaliseren a.d.h.v. taakkaarten. Een taakkaart is een met behulp van grondmonsters gekalibreerde kaart die informatie over pH-variaties in de bodem weergeeft en plaatsspecifiek bekalkingsadvies geeft op basis van een bodemscan van het perceel.
- Elk perceel komt maximum 1 keer om de 3 jaar in aanmerking omdat een taakkaart meerdere jaren kan gebruikt worden.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

/

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Bedrag per subsidiabele hectare: 100 euro/ha

Berekende vergoeding op basis van meerkost/minderopbrengst:

- de meerkost is de aanmaak van een taakkaart en de transactiekost.
- De minderopbrengst is het lagere verbruik van inputs, in dit geval kalkmeststof.

Het steunbedrag bedraagt 52% van het berekende bedrag.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht erop maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.15.1 - Precisielandbouw 2.0 – gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.19; R.21; R.22; R.33; R.4; R.6

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.15.1 - Precisielandbouw 2.0 – gepland eenheidsbedrag per hectare

Het geplande eenheidsbedrag is uniform en identiek aan het steunbedrag.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
1.15.1 - Precisielandbouw 2.0 – gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	120,00	130,00	130,00	130,00	130,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.955,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	350.000,00	350.000,00	350.000,00	350.000,00	395.500,00	1.795.500,00
TOTAAL	O.8 (eenheid: Hectare)	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.955,00	**Som:** 17.955,00 **Max:** 3.955,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	350.000,00	350.000,00	350.000,00	350.000,00	395.500,00	1.795.500,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.16 - Ecoregeling ‘Bodempaspoort voor een duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau’ (afgekort: Bodempaspoort)

Interventiecode (lidstaat)	1.16
Naam interventie	Ecoregeling ‘Bodempaspoort voor een duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau’ (afgekort: Bodempaspoort)
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn / Artikel 31, lid 7, punt a) - Aanvullende betaling aan het BIS
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen

Code + beschrijving ACTIEGEBIEDEN GLB
AOA-A matiging van klimaatverandering, met inbegrip van vermindering van de broeikasgasemissies als gevolg van landbouwpraktijken, behoud van bestaande koolstofopslagplaatsen en vergroten van koolstofvastlegging
AOA-B aanpassing aan klimaatverandering, met inbegrip van acties om de veerkracht van voedselproductiesystemen en de diversiteit van dieren en planten te verbeteren en zo de weerstand tegen ziekten en klimaatverandering te vergroten
AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.14 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om emissies te beperken, koolstofopslag te behouden en/of te verbeteren (met inbegrip van blijvend grasland, blijvende teelten met blijvende groene bedekking, landbouwgrond in wetlands en veengebied)
R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor

bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Vlaanderen wil met deze ecoregeling een duw geven aan de omschakeling naar een datagedreven landbouwbedrijfsvoering en de stap naar het gebruik van digitale bodemtools en dus naar datagedreven goede landbouwpraktijken faciliteren en zo het aantal landbouwers dat beslissingen neemt op basis van data verhogen. Met een ecoregeling die volledig de focus legt op het bodempaspoort wil Vlaanderen bovendien een duurzaam bodembeheer als een belangrijk thema in de verf zetten. Het bodempaspoort past dan ook in het bredere beleidskader waar een duurzaam bodembeheer als een van de sleutelelementen wordt gezien voor klimaatmitigatie: de bodem wordt beschouwd als een niet-hernieuwbare hulpbron. Hij slaat veel stoffen, waaronder water, voedingsstoffen en koolstof op, en filtert en transformeert ze. Bodems zijn daarom cruciaal voor de mitigatie en adaptatie van klimaatverandering, de landbouw en voedselzekerheid, en het natuur- en biodiversiteitsbehoud.

Het bodempaspoort is een online applicatie voor landbouwers die bodemgerelateerde objectieve informatie op een efficiënte, overzichtelijke en eenvoudige manier op perceelsniveau voorstelt. Op dit moment zijn bodemdata vaak al wel beschikbaar, maar worden ze weinig of niet ten volle benut. Bovendien zitten bodemdata vaak verspreid over verschillende bronnen, zowel bij landbouwers als overheid. Het samenbrengen en uitwisselen van bodemdata en het op functionele wijze ter beschikking stellen van deze data aan de landbouwer helpt hem bij het maken van duurzame keuzes in zijn bedrijfsvoering (nood 10). Het gebruik van het bodempaspoort bevordert op die manier de kennisopbouw van de landbouwer en moet leiden tot een beter bodembeheer van de landbouwbodems wat bijdraagt aan de inspanningen in de strijd tegen droogte en waterschaarste.

De landbouwer verbindt zich er via deze ecoregeling toe om jaarlijks een aantal bodemstalen te laten nemen en te laten analyseren (organische koolstof, P-, K- en pH-waarden), zich aan te sluiten bij het datauitwisselingsplatform en de resultaten van de bodemanalyses via dit platform te laten doorstromen naar het bodempaspoort. In het bodempaspoort zullen minstens volgende gegevens over de bovenste grondlagen van het landbouwgebruiksperceel terug te vinden: pH, koolstofpercentage, bodemtype, fosfaattoestand en teeltrotatie van de voorbije vijf jaar.

Het bodempaspoort staat de landbouwer bij in een doordacht gebruik van gegevens in zijn bedrijfsvoering door het aanleveren van en het informeren over de aangeleverde en samengebrachte data op perceelsniveau. Het bodempaspoort:

- visualiseert perceelsgebonden bodemgerelateerde parameters;
- toont de evolutie in de tijd van deze parameters;
- biedt de landbouwer een evaluatie aan van bepaalde parameters met het oog op benchmarking van zijn bedrijf.

Deze ecoregling 1.16 ‘bodempaspoort’ is combineerbaar met alle andere ecoregelingen en met alle agromilieu- en klimaatmaatregelen en beheerovereenkomsten met uitzondering van interventie 3.9 ’Beheerovereenkomsten kleine landschapselementen’.

De interventie draagt bij aan:

- **specifieke doelstelling (d).** Een actief gebruik van het bodempaspoort stimuleert een duurzaam bodembeheer. Een duurzaam bodembeheer vormt een meerwaarde voor koolstofopslag en klimaat. Door de opslag van atmosferische koolstof in de bodem als organische stof kunnen

landbouwbodems dienen als carbon sink of zgn. ‘negatieve emissies’ (nood 7). Organische stof in de bodem zorgt ook voor een goede bodemkwaliteit en zorgt ervoor dat de bodem beter bestand is tegen klimaatverandering. Bodems met een hoger organische stofgehalte zorgen voor minder erosie, voor meer wateropslag en zijn minder gevoelig aan droogte of wateroverlast (nood 9).

- **specifieke doelstelling (e).** Een actief gebruik van het bodempaspoort stimuleert een duurzaam bodembeheer. De opbouw van organische stof in de bodem zorgt er voor dat deze beter bestand is tegen erosie, een betere waterhuishouding kent en vruchtbaarder is (nood 12). Dit zorgt indirect ook voor een bodem die niet alleen beter gewapend is tegen droogte, maar ook tegen erosie en waterafstroming, waardoor minder kostbare bodem in waterlopen terecht komt (indirecte nood 11).

De interventie draagt ook **indirect** bij aan de cross-cutting doelstelling (‘**horizontale doelstelling**’) ‘kennisstimulering en – deling, innovatie en digitalisering in de plattelandsgebieden’. Digitale data vormen mee de bouwsteen voor verdere professionalisering en verduurzaming van de volledige landbouwketen. Bodemdata zijn cruciaal om een goed bodembeheer te voeren. Het bodempaspoort stelt de bodemgerelateerde informatie op een efficiënte, overzichtelijke en eenvoudige manier digitaal voor aan de landbouwer en op die manier versterkt het digitaal bodempaspoort de bedrijfsvoering van de landbouwer (nood 2).

Het mag duidelijk zijn dat met het bodempaspoort een hefboomeffect beoogd wordt. Digitale data vormen de bouwstenen voor een verdere professionalisering en verduurzaming. De implementatie van het bodempaspoort past in de bredere digitale transformatie en verduurzaming. Deze ecoregeling draagt dus bij tot het ondersteunen en aanmoedigen van de landbouwer bij de digitale duurzame transformatie van zijn bedrijfsvoering.

Vlaanderen zet via meerdere interventies in op een toename van de bodemkennis op perceelsniveau. Daar waar de de ecoregeling “Bodempaspoort” focust op vier parameters op perceelsniveau (OC-, P-, K- en pH-waarden), zoomt de ecoregeling “Precisielandbouw 2.0” (1.15) zeer gedetailleerd in op de zuurtegraad doorheen het perceel. Het gaat om verschillende datasets, die op verschillende wijze in de bedrijfsvoering ingezet worden. Beide interventies hebben dan ook een verschillende benadering, zowel conceptueel als inhoudelijk:

- De ecoregeling “Bodempaspoort” gaat de landbouwer op bedrijfsniveau aan, waarbij hij een aanvullende betaling ontvangt bij de basisbetaling voor het ganse subsidiabele areaal van het bedrijf (maximum 100 ha), voor het nemen van een bepaald aantal bodemstalen per bedrijfsareaal en voor het ontsluiten van de data via een digitale tool, het bodempaspoort.
- De ecoregeling “Precisielandbouw 2.0” is een interventie die de landbouwer op perceelsniveau afsluit en waarvoor hij een vergoeding per ha ontvangt. Precisielandbouw 2.0 is vakjeslandbouw waarbij op basis van perceelsgegevens plaatsspecifieke acties uitgevoerd worden. De interventie “Precisielandbouw 2.0” focust op plaatsspecifieke bekalking en heeft tot doel door plaatsspecifieke bekalking de plaatsspecifieke pH-optimalisering te stimuleren op het perceel. De interventie vormt (een opstap om zo de landbouwer te stimuleren om op termijn in de richting van een bredere toepassing van plaatsspecifieke toepassingen op het veld te gaan.
    - Om tot een plaatsspecifieke bekalking te komen moet eerst een taakkaart opgemaakt worden, die op zijn beurt opgemaakt wordt op basis van een bodemscan die een zeer gedetailleerd beeld geeft van de zuurtegraad, overal in het perceel.
    - De bodemdata uit het bodempaspoort worden niet gebruikt om de taakkaart op te maken omdat een ander detailniveau vereist is.
    - De uitvoering van de bodemscan op zijn beurt geeft geen invulling aan de subsidievereisten en gevraagde bodemanalyses die gevraagd worden in de interventie “Bodempaspoort”.

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:
Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

- De percelen moeten in eigen gebruik zijn gedurende de teeltperiode van de hoofdteelt.
- De interventie moet toegepast worden op het totaal subsidiabel areaal van de begunstigde.
- De landbouwer laat minstens volgend aantal bodemstalen nemen door een erkend laboratorium en analyseren door een erkend laboratorium in het kalenderjaar van aanvraag:
    - Voor de eerste schijf tot 10 hectare landbouwareaal op minstens 2 percelen een bodemanalyse van OC-, P-, K- en pH-waarden;
    - Per volgende begonnen schijf van 10 ha op minstens één perceel een bodemanalyse van OC-, P-, K- en pH-waarden.
    - In afwijking van de twee voorgaande voorwaarden gelden specifieke voorwaarden in specifieke gevallen zoals:
        - De landbouwer die slechts beschikt over één perceel, waarvan de oppervlakte kleiner of gelijk is aan 5 hectare, moet een bodemanalyse uitvoeren;
        - De landbouwer die slechts beschikt over één perceel, waarvan de oppervlakte groter is dan 5 hectare, maar kleiner of gelijk aan 10 hectare, moet twee bodemanalyses uitvoeren;
        - De landbouwer die slechts beschikt over één perceel, waarvan de oppervlakte groter is dan 10 hectare, moet twee bodemanalyses uitvoeren op de eerste 10 hectare, en moet op iedere volgende 10 hectare een bodemanalyse uitvoeren;
        - De landbouwer waarvan alle percelen groter zijn dan 10 hectare, moet twee bodenanalyses uitvoeren op de eerste 10 hectare en moet op iedere volgende 10 hectare minstens een bodemanalyse uitvoeren;
        - De landbouwer die beschikt over meerdere percelen waarbij elke combinatie van twee percelen samen meer dan 10 hectare vormt, moet twee bodenanalyses uitvoeren op de eerste 10 hectare en moet op iedere volgende 10 hectare minstens een bodemanalyse uitvoeren.
- De landbouwer moet ervoor zorgen dat de data van de analyses van de bodemstalen worden ontsloten via het bodempaspoort.
- De landbouwer sluit in hetzelfde aanvraagjaar een verbintenis af voor minstens één van volgende ecoregelingen of heeft voor het betreffende aanvraagjaar minstens een verbintenis afgesloten of lopen voor één van volgende agromilieuklimaatmaatregelen:
    - Ecoregelingen:

□ 1.5. Meerjarig grasland
□ 1.6.-actie 1. Ecologisch beheerd grasland - ecologisch beheer
□ 1.6.-actie 2. Ecologisch beheerd grasland - top up begrazing
□ 1.7.-actie 1. Organisch koolstofgehalte bodem - teeltplan
□ 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem - aanvoer
□ 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem - resultaat
□ 1.8.-actie 1. Ecoteelten - Eenjarige eiwitteelten
□ 1.8.-actie 2. Ecoteelten - Eenjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
□ 1.8.-actie 3a en 3c. Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - zomergraan/voorjaarsbraak
□ 1.8.-actie 3b. Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - faunamengsel
□ 1.8.-actie 4. Ecoteelten - Faunavriendelijke nateelten
□ 1.9. Voortzetting biologische landbouw
□ 1.10.-actie 1. Bufferstroken - grasstrook erosie
□ 1.11. Mechanische onkruidbestrijding

□ 1.12.-actie 1. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken - aanleg drempels
□ 1.12.-actie 2. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken - niet kerende bodembewerking
□ 1.12.-actie 3. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken - vollevelds inzaai
□ 1.13. Gewasrotatie met leguminosen
□ 1.14. Precisielandbouw 1.0
□ 1.15. Precisielandbouw 2.0

1.

- Agromilieuklimaatmaatregelen

□ 3.1. Van tijdelijk naar blijvend grasland
□ 3.2.-actie 1. Ecoteelten - meerjarige eiwitteelten
□ 3.2.-actie 2. Ecoteelten - meerjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
□ 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw
□ 3.7. Agroforestry – onderhoud

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

/

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Degressief subsidiebedrag in functie van de oppervlakte:

- van 0 t.e.m. 20 ha: 15 euro/ha
- van 20 t.e.m. 45 ha: 10 euro/ha
- van 45 t.e.m. 100 ha: 5 euro/ha

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 6 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §6 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- komt enkel actieve landbouwers toe.
- is niet gerelateerd aan (met andere woorden 'ontkoppeld van') de productie, met name de productieniveaus of productprijzen. De betaling heeft geen invloed op het type of de omvang van de landbouwproductie ("ontkoppeling"). De gestelde voorwaarden sluiten elke koppeling uit

tussen enerzijds de hoogte van de betalingen en anderzijds de productie, de prijzen of de productiefactoren in geen enkel jaar na het referentiejaar.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.16.1 - Bodempaspoort - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.14; R.19; R.33; R.4; R.6

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.16.1 - Bodempaspoort - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gemiddelde eenheidsbedrag is het gewogen gemiddelde bedrag.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien gezien het een gemiddeld eenheidsbedrag betreft en de gemiddelde bedrijfsgrootte kan variëren. De volgorde voor het toepassen van de mechanismen voor over- en onderbenutting worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
1.16.1 - Bodempaspoort - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	11,50	11,50	11,50	11,50	11,50	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	11,50	11,50	11,50	11,50	11,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	12,65	15,00	15,00	15,00	15,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	21.849,00	35.332,00	34.898,00	44.181,00	77.779,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	251.263,50	406.318,00	401.327,00	508.081,50	894.458,50	2.461.448,50
TOTAAL	O.8 (eenheid: Hectare)	21.849,00	35.332,00	34.898,00	44.181,00	77.779,00	**Som:** 214.039,00 **Max:** 77.779,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	251.263,50	406.318,00	401.327,00	508.081,50	894.458,50	2.461.448,50
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.17 - Aanpassingen in voedermanagement op bedrijfsniveau bij rundvee om emissies broeikasgassen te verminderen (afgekort: Voedermanagement bij rundvee)

Interventiecode (lidstaat)	1.17
Naam interventie	Aanpassingen in voedermanagement op bedrijfsniveau bij rundvee om emissies broeikasgassen te verminderen (afgekort: Voedermanagement bij rundvee)
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

/

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen

Code + beschrijving ACTIEGEBIEDEN GLB
AOA-A matiging van klimaatverandering, met inbegrip van vermindering van de broeikasgasemissies als gevolg van landbouwpraktijken, behoud van bestaande koolstofopslagplaatsen en vergroten van koolstofvastlegging
AOA-E bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.13 Aandeel grootvee-eenheden (GVE) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de reductie van emissies van broeikasgassen en/of ammoniak, met inbegrip van mestbeheer
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Deze interventie wil rundveehouders stimuleren om voedermaatregelen uit te voeren zodat de enterische methaanemissies van rundvee verminderen.

De interventie maakt deel uit van het stimulerend beleid dat de overheid wil voeren rond de reductie van enterische emissies. In het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 is het verminderen van de enterische emissies met 0,44 Mton CO2-eq of 19% t.o.v. 2005 in 2030, als onderdeel van de landbouwemissies, opgenomen als actie. Om deze doelstelling te bereiken werd het convenant ‘enterische emissies rundvee 2019-2030’ afgesloten met de sector. De doelstelling van het convenant is om de enterische emissies van rundvee te verlagen via marktgerichte en -gestuurde initiatieven, aangevuld met

sensibiliserend en stimulerend overheidsbeleid onder meer via het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid waarbij er op regelmatige tijdstippen evaluaties voorzien zijn. In het convenant 'enterische emissies rundvee 2019-2030' is voorzien dat in 2025 de behaalde reductie wordt afgetoetst ten opzichte van de doelstelling, om te bepalen of bijkomende maatregelen noodzakelijk zijn ten opzichte van de doelstelling.

Concreet kan de landbouwer gedurende de looptijd van de verbintenis kiezen uit een lijst van voedermaatregelen. Afhankelijk van nieuwe wetenschappelijke inzichten kunnen voedermaatregelen toegevoegd en aangepast worden. Voedermaatregelen - inclusief de voorwaarden – worden gevalideerd cfr. het convenant enterische emissies.

Voedermaatregel 1: toevoegen van geëxtrudeerd/geëxpandeerd lijnzaad aan het rantsoen voor lacterend melkvee.

Bij toepassing van deze voedermaatregel wordt een methaanreductie van 9 % in rekening gebracht op jaarbasis voor het aantal lacterende melkkoeien op het bedrijf die het rantsoen toegediend krijgen. Het gebruik van geëxtrudeerd/geëxpandeerd lijnzaad heeft geen impact op de N-efficiëntie.

Voedermaatregel 2: toevoegen van nitraat aan het rantsoen voor lacterend melkvee.

Toevoegen van 1% nitraat aan het totale rantsoen op droge stof basis zorgt voor een methaanreductie van 10%. Een correctie van het eiwitgehalte van het rantsoen is nodig voor het toevoegen van nitraat om verhoogde N-emissies uit mest te voorkomen.

Voedermaatregel 3: toevoegen van 3-NOP aan het rantsoen voor lacterend melkvee.

Toepassing van deze maatregel volgens goede praktijk zorgt voor een verlaging van de enterische methaanemissies. Het reductiepercentage is afhankelijk van de dosering. Zoals gevalideerd cfr. het convenant enterische emissies zorgt bijvoorbeeld een dosering van 60 mg per kg droge stof opname voor een verlaging met 26% van de enterische methaanemissies. Het supplement verhoogt de carbon footprint van het voeder, maar de methaanreductie heft dat effect ruimschoots op. De totale carbon footprint van 1 kg meetmelk ligt daarom met het supplement lager dan bij het normale rantsoen. Het gebruik van 3-NOP heeft geen impact op de N-efficiëntie. Het supplement is erkend op basis van Ver. (EU) 2022/265.

Voedermaatregel 4: toevoegen van bierdraf en koolzaadschroot aan het rantsoen voor lacterend melkvee.

Bij toepassing van deze voedermaatregel wordt een methaanreductie van 8% in rekening gebracht op jaarbasis voor het aantal lacterende melkkoeien op het bedrijf die het rantsoen toegediend krijgen. Bierdraf en koolzaadschroot zijn reststromen en vervangen sojaschroot in het rantsoen. Deze reststromen worden momenteel reeds gebruikt op Vlaamse melkveebedrijven maar niet in de verhoudingen tussen bierdraf, koolzaadschroot, graskuil en maïskuil die nodig zijn voor de methaanreductie. De carbon footprint van melk verlaagt door het toepassen van deze voedermaatregel. Deze maatregel wordt vanaf 2024 niet meer verdergezet.

Voedermaatregel 5: toevoegen van koolzaadvet aan het rantsoen voor lacterend melkvee

Bij toepassing van deze voedermaatregel wordt een methaanreductie van 5% in rekening gebracht op jaarbasis voor het aantal lacterende melkkoeien die het rantsoen toegediend krijgen. Er is geen impact op de N-efficiëntie.

Voedermaatregel 6: toevoegen van nitraat aan het rantsoen voor vleesvee

Toevoegen van 1% nitraat aan het totale rantsoen op droge stof basis zorgt voor een methaanreductie van 8%. Een correctie van het eiwitgehalte van het rantsoen is nodig voor het toevoegen van nitraat om verhoogde N-emissies uit mest te voorkomen.

De vergoeding wordt uitbetaald per dag dat een rund aanwezig is op het bedrijf en het aangepaste voeder conform de subsidiabiliteitsvoorwaarden krijgt toegediend.

Op basis van bijkomend onderzoek en voorstellen van de stuurgroep van het convenant enterische emissies rundvee kan de lijst met voedermaatregelen bijgestuurd worden en kunnen combinaties van voedermaatregelen eventueel toegelaten worden. Het onderzoek naar methaanreducerend voeder evolueert heel snel waardoor nieuwe methaanreducerende voeders beschikbaar kunnen worden gesteld tijdens de looptijd van het strategisch plan. De goedgekeurde voedermaatregelen met methaanreducerend effect worden onder de vorm van fiches gepubliceerd op een website zodat deze raadpleegbaar zijn door de sector. De voorwaarden voor elke voedermaatregel worden hier ook gepubliceerd.

Om een maximale methaanreductie te bekomen zijn vanaf 2024 uitsluitend volgende maatregelen en combinaties toegelaten:

- voedermaatregel 1 (lijnzaad bij melkvee)
- voedermaatregel 2 (nitraat bij melkvee)
- voedermaatregel 3 (3-NOP bij melkvee)
- voedermaatregel 6 (nitraat bij vleesvee)
- combinatie van voedermaatregel 1 en 2 (lijnzaad en nitraat bij melkvee);
- combinatie van voedermaatregel 2 en 5 (nitraat en koolzaadvet bij melkvee).

De interventie draagt bij tot **specifieke doelstelling (d).** De maatregel heeft tot doel om rundveehouders te stimuleren om de methaanemissies, afkomstig uit de verteringprocessen van runderen, op hun bedrijf te reduceren door het toepassen van voedermaatregelen op bedrijfsniveau die opgenomen zijn in het actiekader van het convenant enterische emissies rundvee. Aangepaste voederrantsoenen kunnen de methaanuitstoot per dier terugdringen. Deze interventie draagt bij aan de reductie van de enterische emissies van het broeikasgas CH_4 van de rundveestapel (op Vlaams niveau of per dier) (nood 7).

Deze interventie 1.17 'voedermanagement' is combineerbaar met de volgende diergebonden (deel)interventies:

- 3.6-actie 1 'behoud van lokale rundveerassen';
- 3.11 'reductie antibioticumgebruik'.

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

Diergebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

<u>Begunstigden</u>:
Actieve landbouwers met rundvee

<u>Subsidiabiliteitsvoorwaarden:</u>

Algemene voorwaarden:
· tijdige en correcte identificatie en registratie van de betrokken runderen;
· (jaarlijks) rantsoenberekeningen uitvoeren;
gedurende de looptijd van de overeenkomst een van de onderstaande voedermaatregelen voor lacterend melkvee en/of de onderstaande voedermaatregel voor vleesvee op bedrijfsniveau toepassen.
De specifieke voorwaarden worden vastgelegd in de regelgeving van de interventie.

Voedermaatregel 1: geëxtrudeerd/geëxpandeerd lijnzaad toevoegen aan het rantsoen voor lacterend melkvee:
Het totale rantsoen moet bestaan uit (op droge stof basis) maïskuil, graskuil en geëxtrudeerd/geëxpandeerd lijnzaad. De samenstelling en dosering worden vastgelegd in de regelgeving van de interventie.

Voedermaatregel 2: nitraat toevoegen aan het rantsoen voor lacterend melkvee:
De dosering wordt vastgelegd in de regelgeving van de interventie.

Voedermaatregel 3: voedersupplement 3-NOP toevoegen aan het rantsoen voor lacterend melkvee:
De dosering wordt vastgelegd in de regelgeving van de interventie.

Voedermaatregel 4: toevoegen van bierdraf en koolzaadschroot aan het rantsoen voor lacterend melkvee:

Het totale rantsoen moet bestaan uit (op droge stof basis) bierdraf, (on)bestendig koolzaadschroot, maïskuil en graskuil. De samenstelling en dosering worden vastgelegd in de regelgeving van de interventie.

Voedermaatregel 5: toevoegen van koolzaadvet aan het rantsoen voor lacterend melkvee
De dosering wordt vastgelegd in de regelgeving van de interventie.

Voedermaatregel 6: nitraat toevoegen aan het rantsoen voor vleesvee
De dosering wordt vastgelegd in de regelgeving van de interventie.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

niet van toepassing

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Berekening op basis van meerkost/minderopbrengst:

Dit omvat volgende kosten:

- extra kosten (kostprijs van het voedersupplement of meerkost van het rantsoen)
- er is geen gederfd of extra inkomen.

We gaan uit van de meerkost (aanpassing rantsoen of kostprijs van de voederadditieven) van de voedermaatregelen die momenteel onderzocht zijn. Deze kosten bedragen (Bron: experten Departement Landbouw en Visserij, Boerenbond, Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek; persoonlijke mededeling):

- Lijnzaad: 0,14 euro/dier/dag
- Nitraat: 0,12 euro/dier/dag
- 3-NOP: 80 euro/dier of 0,225 euro/dier/dag (bij toepassing van 355 dagen)
- Bierdraf + koolzaadschroot: 0,30 euro/dier/dag
- Koolzaadvet: 0,30 euro/dier/dag

Er wordt voorgesteld volgende steunbedragen te voorzien in 2023.

- lijnzaad: max. 200 dagen aan 0,08 euro/dag/dier;
- nitraat: max. 355 dagen aan 0,04 euro/dag/dier;
- 3-NOP: max. 355 dagen aan 0,07 euro/dag/dier;
- Koolzaadschroot / bierdraf: max. 200 dagen aan 0,08 euro/dag/dier;
- koolzaadvet: max. 200 dagen aan 0,08 euro/dag/dier;
- Nitraat voor vleesvee: max. 365 dagen aan 0,04 euro/dag/dier.

In 2024 worden volgende steunbedragen voorzien (~ 80% van het berekende bedrag):

- lijnzaad: max. 200 dagen aan 0,11 euro/dag/dier;
- nitraat: max. 355 dagen aan 0,10 euro/dag/dier;
- 3-NOP: max. 355 dagen aan 0,18 euro/dag/dier;
- koolzaadvet: max. 200 dagen aan 0,24 euro/dag/dier;
- Nitraat voor vleesvee: max. 365 dagen aan 0,10 euro/dag/dier.

In 2025 worden volgende steunbedragen voorzien (~ 70% van het berekende bedrag):

- lijnzaad: max. 200 dagen aan 0,10 euro/dag/dier;
- nitraat: max. 355 dagen aan 0,08 euro/dag/dier;
- 3-NOP: max. 355 dagen aan 0,16 euro/dag/dier;
- koolzaadvet: max. 200 dagen aan 0,21 euro/dag/dier;
- Nitraat voor vleesvee: max. 365 dagen aan 0,08 euro/dag/dier.

In 2026 worden volgende steunbedragen voorzien (~ 50% van het berekende bedrag):

- lijnzaad: max. 200 dagen aan 0,07 euro/dag/dier;
- nitraat: max. 355 dagen aan 0,06 euro/dag/dier;
- 3-NOP: max. 355 dagen aan 0,12 euro/dag/dier;
- koolzaadvet: max. 200 dagen aan 0,15 euro/dag/dier;
- Nitraat voor vleesvee: max. 365 dagen aan 0,06 euro/dag/dier.

In 2027 worden volgende steunbedragen voorzien (~ 40% van het berekende bedrag):

- lijnzaad: max. 200 dagen aan 0,06 euro/dag/dier;
- nitraat: max. 355 dagen aan 0,05 euro/dag/dier;
- 3-NOP: max. 355 dagen aan 0,09 euro/dag/dier;
- koolzaadvet: max. 200 dagen aan 0,12 euro/dag/dier;
- Nitraat voor vleesvee: max. 365 dagen aan 0,05 euro/dag/dier.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis. Bovendien wordt steunbedrag beperkt tot max. 80% van het berekende bedrag.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.17.1 - Voedermanagement bij rundvee – gemiddeld gepland eenheidsbedrag per GVE	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.13; R.4; R.6

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.17.1 - Voedermanagement bij rundvee – gemiddeld gepland eenheidsbedrag per GVE

Het geplande eenheidsbedrag is een gemiddeld bedrag van 20 euro per GVE in 2023. In 2024 is het 40 euro per GVE, in 2025 35 euro per GVE, in 2026 25 euro per GVE en in 2027 20 euro per GVE.

De voorgestelde vergoeding bedraagt, afhankelijk van de gekozen voedermaatregel, tussen de 14,20 en 24,85 euro per GVE per jaar in 2023. Het gemiddelde eenheidsbedrag wordt ingesteld op 20 euro per GVE per jaar in 2023. Dit is het gemiddelde van de twee uiterste bedragen (afgerond naar 15 en 25 euro per GVE per jaar) van de vergoedingen van de verschillende maatregelen.

In de volgende kalenderjaren wordt een hoger percentage van de berekende kost vergoed. Het gemiddeld gepland eenheidsbedrag is:

- 2024: 80% van de berekende kost, het gemiddelde eenheidsbedrag is 40 euro per GVE per jaar.
- 2025: 70% van de berekende kost, het gemiddelde eenheidsbedrag is 35 euro per GVE per jaar
- 2026: 50% van de berekende kost, het gemiddelde eenheidsbedrag is 25 euro per GVE per jaar
- 2027: 40% van de berekende kost, het gemiddelde eenheidsbedrag is 20 euro per GVE per jaar

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
1.17.1 - Voedermanagement bij rundvee – gemiddeld gepland eenheidsbedrag per GVE	Gepland eenheidsbedrag	20,00	40,00	35,00	25,00	20,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	18,00	36,00	31,50	23,00	18,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	24,00	50,00	45,50	33,00	26,00	
	O.8 (eenheid: Grootvee-eenheden)	80.000,00	40.000,00	45.050,00	57.600,00	80.000,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.600.000,00	1.600.000,00	1.576.750,00	1.440.000,00	1.600.000,00	7.816.750,00
TOTAAL	O.8 (eenheid: Grootvee-eenheden)	80.000,00	40.000,00	45.050,00	57.600,00	80.000,00	**Som:** 302.650,00 **Max:** 80.000,00

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	1.600.000,00	1.600.000,00	1.576.750,00	1.440.000,00	1.600.000,00	7.816.750,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.5 - Behoud meerjarig grasland

Interventiecode (lidstaat)	1.5
Naam interventie	Behoud meerjarig grasland
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen

Code + beschrijving ACTIEGEBIEDEN GLB
AOA-A matiging van klimaatverandering, met inbegrip van vermindering van de broeikasgasemissies als gevolg van landbouwpraktijken, behoud van bestaande koolstofopslagplaatsen en vergroten van koolstofvastlegging
AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.12 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter verbetering van de aanpassing aan het klimaat
R.14 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om emissies te beperken, koolstofopslag te behouden en/of te verbeteren (met inbegrip van blijvend grasland, blijvende teelten met blijvende groene bedekking, landbouwgrond in wetlands en veengebied)
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Met deze ecoregeling “behoud meerjarig grasland” willen we landbouwers stimuleren en vergoeden om blijvend graslandpercelen van minstens 10 jaar met een voortschrijdende koolstofopbouw langer aan te houden op hetzelfde perceel zonder deze te vernieuwen via ploegen. Een hogere vergoeding wordt voorzien voor de blijvend graslandpercelen die minstens 15 jaar aanliggen. Hoe langer graslanden aanliggen zonder ploegen, hoe groter de opgebouwde koolstofstocks zullen zijn. Er kan bijgevolg verwacht worden dat onder grasland dat al minstens 15 jaar aanligt meer koolstof opgeslagen is dan onder grasland dat 10 jaar aanligt. Anderzijds zal de productiviteit van oudere graslanden afnemen, en zal de druk om te vernieuwen toenemen. Om een incentive te geven aan landbouwers om blijvende graslanden niet te vernieuwen via ploegen, wordt voorzien in een hogere vergoeding vanaf 15 jaar. Het areaal BG en de andere percelen BG moeten op bedrijfsniveau behouden blijven om een daling van de koolstofbalans te vermijden.

Het belang van blijvend grasland (BG) werd reeds onderstreept in het huidige GLB via het statuut ‘Blijvend grasland’. Onder de vergroening in de periode 2015-2022 krijgen percelen die 5 jaar aanliggen als grasland, namelijk na het 5de jaar het statuut ‘blijvend grasland’. In het GLB 2023-2027 zal een gelijkaardige regeling voortgezet worden, met 2018 als referentiejaar (GLMC 1). Deze ecoregeling gaat verder dan de definitie van blijvend grasland door als bijkomende voorwaarde het niet vernieuwen via ploegen op te leggen. De meerjarige agromilieuklimaatmaatregel (AMKM) in pijler II zet landbouwers aan om tijdelijk naar blijvend grasland om te zetten. Deze ecoregeling sluit daarop aan.

Door het stimuleren van landbouwers om grasland langer aan te houden op hetzelfde perceel zonder dit te vernieuwen via ploegen draagt de interventie bij tot:

1. **specifieke doelstelling (d).** Het is bekend dat grasland kan fungeren als een belangrijke koolstofsink (nood 7). De verklaring hiervoor ligt in de combinatie van een constante aanvoer van organisch materiaal onder de vorm van wortels, wortelexudaten en grasresten en de afwezigheid van intensieve bewerkingen waardoor het organisch materiaal minder snel wordt afgebroken. Verschillende Franse en Belgische studies hebben aangetoond dat in de bodem evenveel koolstof kan worden opgeslagen onder grasland als onder bos. Het hoge koolstofopslagpotentieel in combinatie met een aanzienlijk areaal grasland (in Vlaanderen ligt bijna 30% van het landbouwareaal onder grasland, waarvan ongeveer 75% blijvend grasland is) maakt dat grasland een belangrijke rol kan spelen in de strijd tegen de klimaatsverandering. De hoeveelheid koolstof die onder grasland wordt opgeslagen, wordt grotendeels bepaald door de bodemtextuur (vb. kleibodems houden meer koolstof vast dan zandige bodems), het klimaat (temperatuur en neerslag beïnvloeden de afbraaksnelheid van organische stof in de bodem), veranderingen in landgebruik (vb. omzetten van gras- naar akkerland) en het type uitbating. Het belangrijkste criterium blijft echter de aanhoudperiode: **hoe langer grasland op eenzelfde perceel blijft aanliggen, hoe meer koolstof er wordt gestockeerd** (tot een bepaald evenwicht wordt bereikt). Onder blijvend grasland verbetert de waterinfiltratie en het water wordt beter vastgehouden waardoor het grasland minder gevoelig is voor droogte (indirecte nood 9).
2. **specifieke doelstelling (e)**. Onder blijvend grasland wordt er meer organische stof in de bodem vastgelegd wat de bodemvruchtbaarheid en –structuur ten goede komt (nood 12). Doordat het grasland niet geploegd wordt, wordt de mogelijke uitspoeling van nitraten naar het oppervlakte- of grondwater verminderd (indirecte nood 11). Door landbouwers blijvend grasland langer te laten aanhouden worden ze gestimuleerd om deze goede landbouwpraktijken te integreren in hun bedrijfsvoering en te evolueren naar een nog meer integraal duurzaam landbouwbeheer (nood 10).

De interventie draagt ook **indirect** bij tot de **specifieke doelstelling (f)**. Het aanhouden van blijvend grasland bevordert het bodemecosysteem en heeft een positief effect op bodembiodiversiteit (nood 13). Het behoud van blijvend grasland draagt ook bij tot de bescherming, herstel en onderhoud van een biologisch divers landschap (nood 14).

Deze interventie 1.5. Meerjarig grasland (ER) kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:

• 1.6.-actie 1. Ecologisch beheerd grasland (ER) - ecologisch beheer
• 1.6.-actie 2. Ecologisch beheerd grasland (ER) - top up begrazing (enkel indien deelname aan 1.6.-actie 1. Ecologisch beheerd grasland (ER) - ecologisch beheer)
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.14. Precisielandbouw 1.0
• 1.15. Precisielandbouw 2.0
• 1.16. Bodempaspoort
• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)
• 3.10.-actie 6A. Faunagrasland- ontwikkeling
• 3.10.-actie 6B. Faunagrasland- rustperiode 22 juni
• 3.10.-actie 7. Faunagrasland- rustperiode 22 juni_plasdras
• 3.10.-actie 8. Faunagrasland- rustperiode 15 juli
• 3.10.-actie 9. Botanisch grasland - in stand houden- graskruidenmix
• 3.10.-actie 10. Botanisch grasland - in stand houden- bloemenrijk grasland
• 3.10.-actie 11. Botanisch grasland - ontwikkelen- raaigras
• 3.10.-actie 12. Botanisch grasland - ontwikkelen- grassenmix
• 3.10.-actie 13. Botanisch grasland - ontwikkelen- dominant grasland

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:
Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

- Perceel grasland dat minstens 10 jaar (actie 1) of 15 jaar (actie 2) wordt aangegeven met een graslandcode in de verzamelaanvraag
- Perceel grasland dat in de laatste 6 jaar en jaar zelf niet vernieuwd (i.e. omgeploegd en opnieuw ingezaaid) is (jaar van aangifte is 7de jaar)
- Niet voor graslanden met ploegverbod (Met ploegen wordt elke bodembewerking bedoeld waarbij de grasvegetatie vernietigd of gewijzigd wordt) met uitzondering van de graslanden beschermd door GLMC 2, 9 en 10, ook als ze onder de bescherming van het Natuurdecreet vallen
- Geen omzetting van andere percelen BG naar akkerland en behoud van areaal BG op bedrijfsniveau in het jaar van de steunaanvraag

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC01	Instandhouding van blijvend grasland op basis van een verhouding blijvend grasland ten opzichte van het landbouwareaal op nationaal, regionaal, subregionaal niveau of op het niveau van groepen bedrijven of individuele bedrijven, dit alles ten opzichte van het referentiejaar 2018. Maximale daling van 5 % ten opzichte van het referentiejaar.

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

GLMC 1: Deze ecoregeling gaat verder dan de definitie van blijvend grasland door als bijkomende voorwaarde het niet vernieuwen via ploegen op te leggen.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Bedrag per hectare blijvend grasland

- **Actie 1:** Grasland dat minstens 10 jaar tot 14 jaar aanligt: 115 euro/ha
- **Actie 2:** Grasland dat minstens 15 jaar aanligt: 145 euro/ha

Opportuniteitskost voor behoud van blijvend grasland, op basis van Annex 2D van de ex-ante evaluatie van de Europese Commissie over vergroening (Greening - Results of partial analysis on impact on farm income using FADN (europa.eu)): 145 euro/ha.

Voor Vlaanderen (en Wallonië) werd de opportuniteitskost berekend die veeteeltbedrijven (melkvee en vleesvee) ondervinden door blijvend grasland aan te houden en bijgevolg door het niet kunnen omzetten in een ander voedergewas (bv. snijmaïs). Om deze opportuniteitskost te bepalen werden de bedrijven onderverdeeld in een groep met veel grasland, nl. met meer dan 75% van het areaal voedergewassen aan tijdelijk grasland en blijvend grasland en meer dan 50% blijvend grasland, en een andere groep die niet aan deze voorwaarde voldoet (en dus relatief meer andere voedergewassen heeft dan gras). Het verschil in de brutomarge/ha tussen beide groepen is de opportuniteitskost voor blijvend grasland.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht erop maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.5.1 - Behoud meerjarig grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.12; R.14; R.33; R.4; R.6

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.5.1 - Behoud meerjarig grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare

Geplande eenheidsbedrag: gemiddeld bedrag: 130 euro/ha.
Er wordt aangenomen dat 50% van het areaal in de categorie >10 – 15 jaar zal zitten, en 50% van het areaal in de categorie > 15 jaar.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden voor beide acties en onderbenutting te voorkomen voor actie 1 aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
1.5.1 - Behoud meerjarig grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	102,00	130,00	130,00	130,00	130,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	92,00	115,00	115,00	115,00	115,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	137,50	145,00	145,00	145,00	145,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	90.096,50	87.423,00	87.670,00	87.670,00	102.532,63	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	9.189.843,00	11.364.990,00	11.397.100,00	11.397.100,00	13.329.241,90	56.678.274,90
TOTAAL	O.8 (eenheid: Hectare)	90.096,50	87.423,00	87.670,00	87.670,00	102.532,63	**Som:** 455.392,13 **Max:** 102.532,63
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	9.189.843,00	11.364.990,00	11.397.100,00	11.397.100,00	13.329.241,90	56.678.274,90
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.6 - Ecologisch beheerd grasland

Interventiecode (lidstaat)	1.6
Naam interventie	Ecologisch beheerd grasland
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

Code + beschrijving ACTIEGEBIEDEN GLB
AOA-A matiging van klimaatverandering, met inbegrip van vermindering van de broeikasgasemissies als gevolg van landbouwpraktijken, behoud van bestaande koolstofopslagplaatsen en vergroten van koolstofvastlegging
AOA-C bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden
AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]
AOA-E bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden
AOA-F acties voor een duurzaam en verminderd gebruik van pesticiden, met name pesticiden die risico's inhouden voor de menselijke gezondheid of het milieu

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de	Zeer hoog	Gedeeltelijk

	natuur		
N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.21 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen
R.22 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer
R.24 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Landbouwers met bestaande percelen grasland worden gestimuleerd om deze minder intensief uit te baten. De voorwaarden zijn geïnspireerd op de voorwaarden die van toepassing zijn op biologisch uitgebate graslandpercelen: enkel bemesting via dierlijke mest is toegelaten en er mogen geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden.

Op graslanden waar geen wettelijke beperkingen met betrekking tot bemesting en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, is deze maatregel een stap richting een meer extensieve uitbating van graslanden. In gebieden die hiervoor in aanmerking komen kunnen nadien of als alternatief ook meer gerichte maatregelen (beheerovereenkomsten – interventie 3.10) in functie van ontwikkeling of instandhouding van botanisch beheer worden afgesloten.

Voor grasland die niet onder deze interventie vallen, zonder specifieke bepalingen, is de maximaal toegelaten norm voor werkzame stikstof (N), afhankelijk van het gebiedstype en de bodemsoort. Van deze werkzame N mag maximum 170 kg per ha en per jaar aangebracht worden via dierlijke mest. Zo mag voor grasland dat uitsluitend gemaaid wordt, in gebiedstype 1 en zandbodem, maximum 375 kg N per ha en per jaar aangebracht worden. Als er effectief 170 kg N uit dierlijke mest toegediend wordt, kan er dus nog bijkomend 205 kg N per ha en per jaar bijkomend opgebracht worden.

Omdat de subsidievoorwaarden voor deze interventie bepalen dat er geen kunstmest mag toegepast worden, zal in alle gevallen de stikstofbemesting beperkt zijn tot maximum 170 kg N/ha dierlijke mest.

Deze interventie kan niet afgesloten worden op percelen waar derogatie (en dus een hogere bemestingsnorm voor dierlijke mest) wordt aangevraagd.

Op deze manier wordt de nutriëntenaanvoer beperkt. De opgelegde voorwaarden hebben een onmiddellijke invloed op de water- lucht- en bodemkwaliteit en geven de mogelijkheid te evolueren naar een meer divers grasland. Zowel tijdelijke als blijvende graslanden komen in aanmerking voor de maatregel. Deze interventie met een extensievere graslanduitbating kan in heel Vlaanderen toegepast: er wordt geen beperking opgelegd met betrekking tot toepassingsgebied.

In een tweede actie kan, als de dierlijke bemesting uitsluitend via rechtstreekse begrazing gebeurt, daarvoor een bijkomende vergoeding ontvangen worden. Deze begrazing moet dan gebeuren aan een maximale veebezetting van 2 GVE/ha op elk moment op de deelnemende percelen. De veebezetting wordt berekend over de totale oppervlakte van de percelen waarvoor de beperking van toepassing is.

De ecoregeling kan gecombineerd worden met de ecoregeling 1.5 'behoud meerjarig grasland' of de AMKM 3.1 'van tijdelijk naar blijvend grasland'.

Actie 2 kan enkel toegepast worden als deelgenomen wordt aan actie 1.

De interventie draagt bij tot:

1. **specifieke doelstelling (d)**. Het integreren van ecologisch beheerd grasland in de bedrijfsvoering stimuleert de landbouwers om te evolueren naar een nog meer duurzaam landbouwsysteem (nood 10). De evolutie naar een meer divers grasland verhoogt ook de weerbaarheid tegen klimaatverandering (indirecte nood 9) en het vermeden kunstmest vermindert de klimaatimpact (nood 7).
2. **specifieke doelstelling (e)**. Het ecologisch beheer van grasland heeft door het weren van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest, en bijgevolg de lagere nutriënteninput, een positieve invloed op water- lucht- en bodemkwaliteit en biodiversiteit (nood 11 en 12).
3. **specifieke doelstelling (f)**. De beperking op gebruik van gewasbeschermingsmiddelen heeft een positieve invloed op het bodemleven en geeft de mogelijkheid te evolueren naar een meer divers grasland (nood 13). Het ecologisch beheer van grasland draagt ook bij tot de bescherming, herstel en onderhoud van een biologisch divers landschap (nood 14).

Verder kan de interventie 1.6.-actie 1. Ecologisch beheerd grasland (ER) - ecologisch beheer enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:

• 1.5. Meerjarig grasland (ER)

• 3.1. Van tijdelijk naar blijvend grasland (AMKM)

• 1.6.-actie 2. Ecologisch beheerd grasland (ER) - top up begrazing (enkel indien deelname aan 1.6.-actie 1. Ecologisch beheerd grasland (ER) - ecologisch beheer)

• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – aanvoer (enkel combineerbaar indien tijdelijk grasland (bouwland))

• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – resultaat (enkel combineerbaar indien tijdelijk grasland (bouwland))

• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)

• 1.13. Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen (enkel combineerbaar indien tijdelijk grasland (bouwland))

• 1.16. Bodempaspoort

• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM

Interventie 1.6.-actie 2. Ecologisch beheerd grasland (ER) - top up begrazing kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies*:

• 1.6.-actie 1. Ecologisch beheerd grasland (ER) - ecologisch beheer

• 1.5. Behoud meerjarig grasland (ER)

• 3.1. Van tijdelijk naar blijvend grasland (AMKM)

• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – aanvoer (enkel combineerbaar indien tijdelijk grasland (bouwland))

• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – resultaat [(enkel combineerbaar indien tijdelijk grasland (bouwland))

• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)

• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)

• 1.13. Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen(enkel combineerbaar indien tijdelijk grasland (bouwland))

• 1.16. Bodempaspoort

• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)

* Deelname Interventie 1.6.-actie 2.kan enkel indien deelname aan interventie 1.6.-actie 1. Ecologisch

beheerd grasland (ER) - ecologisch beheer OF aan interventie 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

Areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:
Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

1. De ecoregeling wordt toegepast op percelen aangegeven als grasland waar geen wettelijke beperkingen zijn opgelegd met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen of kunstmest, met uitzondering van de graslanden beschermd door GLMC 2, 9 en 10, ook als ze onder de bescherming van het Natuurdecreet vallen
2. Verbod op gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, met uitzondering van de pleksgewijze bestrijding van akkerdistel
3. Verbod op gebruik van kunstmest
4. Derogatiepercelen, zoals vastgelegd in de mestwetgeving (MAP), komen niet in aanmerking.
5. Bijkomende vergoeding (actie 2) als de toepassing van dierlijke bemesting uitsluitend via directe begrazing aan max 2 GVE/ha gebeurt. Er mogen op de deelnemende percelen gedurende het volledige jaar op geen enkel moment meer dieren dan 2 GVE/ha aanwezig zijn.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
SMR02	Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen: artikelen 4 en 5

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

RBE 2 (gebruiksnorm dierlijke mest). Deze ecoregeling gaat verder dan de mestwetgeving en deze RBE 2 door het verbod op het gebruik van kunstmest en in het geval van de bijkomende vergoeding (actie 2) door de beperking van dierlijke bemesting op de deelnemende percelen tot uitsluitend directe begrazing aan max. 2 GVE/ha op elk moment gedurende het volledige jaar.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Actie 1: 300 euro/ha grasland

Actie 2: 100 euro/ha, nl. een bijkomende vergoeding voor begrazing met maximaal 2 GVE/ha op jaarbasis van 100 euro/ha.

Berekening steunbedrag op basis van extra kosten en gederfde inkomsten:

- Gederfde inkomsten (minderopbrengst grasland omwille van verminderde bemesting en

verminderde gewasbescherming);

- Verminderd met verminderde kosten (geen aankoop en toepassing van gewasbescherming en kunstmest);
- Verminderd met verminderde oogstkosten omwille van verminderde opbrengst;
- Transactiekost

Het steunbedrag bedraagt 60% van het berekende bedrag.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.6.1 - Ecologisch beheerd grasland - actie 1 – ecologisch beheerd grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.21; R.22; R.24; R.33; R.4; R.6
1.6.2 - Ecologisch beheerd grasland - actie 2 – bijkomende vergoeding begrazing met maximaal 2 GVE/ha - Gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.21; R.22; R.24; R.33; R.4; R.6

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.6.1 - Ecologisch beheerd grasland - actie 1 – ecologisch beheerd grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.6.2 - Ecologisch beheerd grasland - actie 2 – bijkomende vergoeding begrazing met maximaal 2 GVE/ha - Gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
1.6.1 - Ecologisch beheerd grasland - actie 1 – ecologisch beheerd grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	270,00	270,00	270,00	270,00	270,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	360,00	390,00	390,00	390,00	390,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	15.400,00	16.700,00	16.700,00	16.665,07	18.702,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	4.620.000,00	5.010.000,00	5.010.000,00	4.999.521,00	5.610.600,00	25.250.121,00
1.6.2 - Ecologisch beheerd grasland - actie 2 – bijkomende vergoeding	Gepland eenheidsbedrag	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
	Minimumbedrag voor het geplande	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
begrazing met maximaal 2 GVE/ha - Gepland eenheidsbedrag per hectare	eenheidsbedrag						
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	120,00	130,00	130,00	130,00	130,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	1.540,00	1.540,00	1.540,00	1.540,00	1.740,20	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	154.000,00	154.000,00	154.000,00	154.000,00	174.020,00	790.020,00
TOTAAL	O.8 (eenheid: Hectare)	15.400,00	16.700,00	16.700,00	16.665,07	18.702,00	**Som:** 84.167,07 **Max:** 18.702,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	4.774.000,00	5.164.000,00	5.164.000,00	5.153.522,00	5.784.620,00	26.040.142,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.7 - Ecoregeling bodem organisch koolstofgehalte (afgekort: Organisch koolstofgehalte)

Interventiecode (lidstaat)	1.7
Naam interventie	Ecoregeling bodem organisch koolstofgehalte (afgekort: Organisch koolstofgehalte)
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest).

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen

Code + beschrijving ACTIEGEBIEDEN GLB
AOA-A matiging van klimaatverandering, met inbegrip van vermindering van de broeikasgasemissies als gevolg van landbouwpraktijken, behoud van bestaande koolstofopslagplaatsen en vergroten van koolstofvastlegging
AOA-B aanpassing aan klimaatverandering, met inbegrip van acties om de veerkracht van voedselproductiesystemen en de diversiteit van dieren en planten te verbeteren en zo de weerstand tegen ziekten en klimaatverandering te vergroten
AOA-C bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden
AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-

doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.12 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter verbetering van de aanpassing aan het klimaat
R.14 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om emissies te beperken, koolstofopslag te behouden en/of te verbeteren (met inbegrip van blijvend grasland, blijvende teelten met blijvende groene bedekking, landbouwgrond in wetlands en veengebied)
R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)
R.22 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Met deze interventie willen we de opbouw van organische koolstof (OC) in de bodem stimuleren door het toepassen van goede praktijken (actie 1 en 2) en door landbouwers te belonen voor percelen met goede resultaten met betrekking tot bodem OC-gehalte en bodem pH-(actie 3). Een goede pH is essentieel voor een goede koolstofopbouw en een goede bodemstructuur.

De laatste decennia wordt in Vlaanderen een daling van het organische koolstofgehalte (OC-gehalte) en van de pH van de bodem vastgesteld. Het OC-gehalte en de pH van een belangrijk aandeel van de Vlaamse bodems is suboptimaal tot zeer laag. Dit heeft verschillende oorzaken: de laatste decennia is er een afname van het areaal granen, minder gebruik/beschikbaarheid van stalmest, gewijzigde bouwplannen/teeltrotaties, …. Het stimuleren van praktijken die zorgen voor een opbouw van organische stof in de bodem is daarom nodig.

Het belang van de opbouw van organische koolstof in de bodem wordt erkend in verschillende beleidsdoelen:

- De Europese Unie heeft de ambitie om het eerste klimaatneutrale continent te worden tegen 2050 en verankert deze ambitie in de teksten van de Green Deal (Klimaatwet, Farm to Fork, …). Dit zal niet mogelijk zijn zonder verhoogde koolstofopslag in onder andere de landbouwbodems.
- In het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 wordt vastgesteld dat Vlaanderen in de periode 2021 – 2030 moet voldoen aan de ‘no debit rule’. Er mag dus netto geen koolstof verloren gaan uit de bodem, natuur en bos of landgebruik. Ook voor deze doelstelling zal koolstofopslag in de landbouwbodems zeer belangrijk zijn.
- Het belang van het verbeteren van de bodemkwaliteit, door onder andere de opbouw van organische stof in de bodem via teelten, technieken en meststoffen zoals bijvoorbeeld stalmest en compost wordt erkend in het MAP.

Deze interventie omvat 3 acties:

Actie 1 - op basis van het jaarlijks teeltplan het organische stof gehalte in de bodem verhogen op bedrijfsniveau.

Het bodemorganische stofgehalte kan verhoogd worden door teelten die organische stof aanvoeren.

Op bedrijfsniveau moet op het areaal bouwland, de gemiddelde toegediende hoeveelheid effectieve organische koolstof (EOC) via het teeltplan een minimale drempelwaarde bereiken (minimale drempelwaarde: 1.250 kg EOC/ha). Een hogere aanvoer van EOC wordt gestimuleerd door de steun te

laten toenemen in functie van de bereikte drempelwaarde.

Hierbij wordt de gemiddelde EOC-aanbreng over alle percelen bouwland van het bedrijf in rekening gebracht. Door deze aanpak op bedrijfsniveau wordt vermeden dat positieve effecten op bepaalde percelen ongedaan gemaakt worden door een minder oordeelkundig beheer op de overige percelen van het bedrijf.
Aan elke teelt wordt een EOC-waarde toegekend o.b.v. de Code goede praktijk bodembescherming', de Demetertool en/of nieuwe wetenschappelijke inzichten.

Op basis van het teeltplan dat aangegeven wordt in de verzamelaanvraag kan de gemiddelde aanvoer van de effectieve organische koolstof in de bodem op bedrijfsniveau berekend worden. Zowel de hoofdteelt als de nateelt wordt mee in rekening gebracht voor de aanvoer van effectieve organische koolstof. Voorteelten worden niet in rekening gebracht gezien de aanvoer van de effectieve organische koolstof berekend wordt op jaarbasis. De nateelt ontwikkelt verder in het voorjaar en compenseert deels voor het niet meetellen van de voorteelt.

Actie 2 – stimuleren en faciliteren van het gebruik van producten met hoog koolstof-gehalte

Het bodemorganische stofgehalte kan verhoogd worden door toediening van (stabiele) producten met een hoge koolstof (C)-inhoud zoals compost, houtsnippers, stalmest … Stalmest wordt meegenomen, gezien dit enerzijds stro omvat, maar anderzijds ook een goede praktijk stimuleert (nl. vervanging van kunst- of andere dierlijke mest) en dit een bodemverbeteraar is.

Deze interventie heeft tot doel om de bewustwording van het belang van de aanvoer van organisch materiaal te doen toenemen en het gebruik van producten met hoog C-gehalte te ondersteunen door een vergoeding te geven voor het gebruik op perceelsniveau.

Er wordt een premie gegeven wanneer op een perceel een bepaalde hoeveelheid van het product toegediend wordt. Deze hoeveelheid aanvoer is zo ingesteld dat er zeker voldaan is aan de mestwetgeving. In bepaalde gevallen zal een hogere toediening toegelaten zijn (binnen het kader van de mestwetgeving), maar deze wordt niet bijkomstig vergoed.

Volgende producten kunnen bijvoorbeeld in aanmerking komen:

- Actie 2a Compost:
    - Extern aangekochte compost van erkende compostinstallaties
    - Boerderijcompost, van eigen bedrijf en/of in samenwerkingsverband
- Actie 2b Stalmest:
    - Stalmest van het eigen bedrijf
    - Stalmest extern verkregen
    - Champost van het eigen bedrijf
    - Champost extern verkregen
- Actie 2c Houtsnippers:
    - Voor houtsnippers is het momenteel enkel toegelaten om bedrijfseigen houtsnippers onder te werken op een perceel (binnen VLAREMA). Daarom worden enkel houtsnippers die op het bedrijf zelf verkregen werden, meegenomen.

Andere producten (zoals bv. Biochar) komen niet in aanmerking omdat deze landbouwkundig gezien weinig zouden bijdragen en de kennis hierover nog onvoldoende is.

Actie 3 - landbouwers belonen voor percelen met goede resultaten met betrekking tot bodem OC-gehalte en bodem pH-waarde;

Deze actie beloont landbouwers die de streefzone bereikt hebben op perceelsniveau voor het effectieve organische stofgehalte en een goede pH handhaven.

Streefwaarden en concrete toepassingsmodaliteiten (interrelatie C t.o.v. pH) worden vastgelegd in de regelgeving van deze interventie.

De acties kunnen gecombineerd worden.:

- acties 1 en 2 kunnen gecombineerd worden;
- actie 3 kan niet afzonderlijk afgesloten worden, enkel in combinatie met actie 1 en/of 2.

De interventie draagt bij aan:

- **specifieke doelstelling (d**). Door opslag van atmosferische koolstof in de bodem als organische stof kunnen landbouwbodems dienen als carbon sink of zgn. 'negatieve emissies' (nood 7). Organische stof in de bodem zorgt voor een goede bodemkwaliteit en zorgt ervoor dat de bodem beter bestand is tegen klimaatverandering. Bodems met een hoger organische stofgehalte zorgen voor minder erosie, voor meer wateropslag en zijn minder gevoelig aan droogte of wateroverlast (nood 9).
- **specifieke doelstelling (e).** De opbouw van organische stof in de bodem zorgt er voor dat deze beter bestand is tegen erosie, een betere waterhuishouding kent en vruchtbaarder is (nood 12). Dit zorgt ook voor een bodem die niet alleen beter gewapend is tegen droogte, maar ook tegen erosie en waterafstroming, waardoor minder kostbare bodem in waterlopen terecht komt (nood 11). De aandacht voor de opbouw van het organisch koolstofgehalte in de bodem maakt integraal deel uit van een verbeterd bodembeheer op het bedrijf en betekent een verdere verduurzaming van de bedrijfsvoering (nood 10).

De interventie draagt ook **indirect bij aan specifieke doelstelling (f).** Een hoger organische stofgehalte bevordert het bodemecosysteem en heeft een positief effect op bodembiodiversiteit (nood 13).

Actie 1. 'Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - teeltplan' van deze interventie 1.7 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 3.1. Van tijdelijk naar blijvend grasland (AMKM) (enkel in eerste jaar van de AMKM)
• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – aanvoer (enkel in eerste jaar van de AMKM)
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – resultaat (enkel in eerste jaar van de AMKM)
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.11. Mechanische onkruidbestrijding (ER)
• 1.12.-actie 1. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - aanleg drempels
• 1.12.-actie 2. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - niet kerende bodembewerking
• 1.12.-actie 3. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - vollevelds inzaai
• 1.13. Gewasrotatie met leguminosen (=Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen)
• 1.14. Precisielandbouw 1.0
• 1.15. Precisielandbouw 2.0
• 1.16. Bodempaspoort
• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)

Actie 2 'Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – aanvoer' van deze interventie 1.7 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:

• 1.6.-actie 1. Ecologisch beheerd grasland (ER) - ecologisch beheer (enkel combineerbaar indien tijdelijk grasland (bouwland))
• 1.6.-actie 2. Ecologisch beheerd grasland (ER) - top up begrazing (enkel combineerbaar indien tijdelijk grasland (bouwland))
• 3.1. Van tijdelijk naar blijvend grasland (AMKM) (enkel combineerbaar indien tijdelijk grasland (bouwland))
• 1.7.-actie 1. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – teeltplan
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – resultaat
• 1.8.-actie 1. Ecoteelten - Eenjarige eiwitteelten
• 1.8.-actie 2. Ecoteelten - Eenjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
• 1.8.-actie 3a en 3c. Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - zomergraan/voorjaarsbraak
• 1.8.-actie 3b. Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - faunamengsel
• 1.8.-actie 4. Ecoteelten - Faunavriendelijke nateelten
• 3.2.-actie 1. Ecoteelten - meerjarige eiwitteelten
• 3.2.-actie 2. Ecoteelten - meerjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.11. Mechanische onkruidbestrijding (ER)
• 1.12.-actie 1. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - aanleg drempels
• 1.12.-actie 2. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - niet kerende bodembewerking
• 1.12.-actie 3. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - vollevelds inzaai
• 1.13. Gewasrotatie met leguminosen (=Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen)
• 1.14. Precisielandbouw 1.0
• 1.15. Precisielandbouw 2.0
• 1.16. Bodempaspoort
• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)
• 3.10.-actie 1. faunavoedselgewas

Actie 3 'Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – resultaat' van deze interventie 1.7 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.6.-actie 1. Ecologisch beheerd grasland (ER) - ecologisch beheer (enkel combineerbaar indien tijdelijk grasland (bouwland))
• 1.6.-actie 2. Ecologisch beheerd grasland (ER) - top up begrazing (enkel combineerbaar indien tijdelijk grasland (bouwland))
• 3.1. Van tijdelijk naar blijvend grasland (AMKM) (enkel combineerbaar indien tijdelijk grasland (bouwland))
• 1.7.-actie 1. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - teeltplan
• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - aanvoer
• 1.8.-actie 1. Ecoteelten - Eenjarige eiwitteelten
• 1.8.-actie 2. Ecoteelten - Eenjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
• 1.8.-actie 3a en 3c. Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - zomergraan/voorjaarsbraak
• 1.8.-actie 3b. Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - faunamengsel
• 1.8.-actie 4. Ecoteelten - Faunavriendelijke nateelten
• 3.2.-actie 1. Ecoteelten - meerjarige eiwitteelten
• 3.2.-actie 2. Ecoteelten - meerjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)

• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.11. Mechanische onkruidbestrijding (ER)
• 1.12.-actie 1. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - aanleg drempels
• 1.12.-actie 2. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - niet kerende bodembewerking
• 1.12.-actie 3. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - vollevelds inzaai
• 1.13. Gewasrotatie met leguminosen (=Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen)
• 1.14. Precisielandbouw 1.0
• 1.15. Precisielandbouw 2.0
• 1.16. Bodempaspoort
• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)
• 3.10.-actie 1. faunavoedselgewas

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:
Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Algemene voorwaarden van toepassing op acties 1, 2 en 3

- Voor actie 1 was het perceel in de verzamelaanvraag in de twee voorgaande jaren bouwland. Voor acties 2 en 3 was het perceel in de twee voorgaande jaren bouwland of een blijvende teelt. Deze voorwaarde wordt gesteld om te vermijden dat gescheurd blijvend grasland mee wordt genomen in deze acties. Onder grasland wordt doorgaans meer koolstof opgeslagen dan onder bouwland. Het is dus essentieel om de koolstofstocks van grasland te bewaren.
- Het perceel moet in eigen gebruik zijn gedurende de teeltperiode van de hoofdteelt.

Acties 1, 2 en 3 kunnen gecombineerd worden. Voor actie 3 kan enkel een verbintenis afgesloten worden in combinatie met actie 1 en/of actie 2.

Voorwaarden voor actie 1: op basis van het jaarlijks teeltplan het organische stof gehalte in de bodem verhogen op bedrijfsniveau:

- De actie wordt uitgevoerd op het volledige areaal bouwland, dat in aanmerking komt voor de vergoeding, van het bedrijf.
- Alle teelten die deel uitmaken van het teeltplan zijn zichtbaar aanwezig en normaal ontwikkeld.
- De subsidie is afhankelijk van de op bedrijfsniveau gemiddelde toegediende hoeveelheid EOC aangevoerd via het teeltplan en neemt toe in functie van de bereikte drempelwaarden waarbij volgende drempelwaarden gehanteerd worden: 1.250 kg EOC/ha, 1.300 kg EOC/ha, 1.350 kg EOC/ha of meer dan 1.400 kg EOC/ha.

Voorwaarden voor actie 2: stimuleren en faciliteren van het gebruik van producten met hoog koolstofgehalte:

- Actie 2a: Minimale toediening van 10 ton/ha compost op het perceel. De compost kan extern aangekocht zijn van een erkende compostinstallatie of is afkomstig zijn van het eigen bedrijf of samenwerkingsverband (boerderijcompost).

- Actie 2b: Minimale toediening van 15 ton/ha stalmest of 10 ton/ha champost op het perceel. De stalmest of champost mag van het eigen bedrijf of extern aangekocht zijn.
- Actie 2c: Minimale aanvoer van 10 ton/ha houtsnippers – slechts één maal per vijf jaar, op het perceel. De houtsnippers moeten afkomstig zijn van houtige elementen, zoals houtkanten, hagen, heggen, kaphagen, knotbomen gelegen op het eigen bedrijf en moeten aangegeven zijn in de verzamelaanvraag.

Combinaties tussen acties 2a, 2b en 2c zijn, binnen de wettelijke grenzen, mogelijk op eenzelfde perceel.

Voorwaarden voor actie 3: landbouwers belonen voor percelen met goede resultaten met betrekking tot bodem OC-gehalte en bodem pH-waarde:

- Deze actie kan enkel aangevraagd worden in combinatie met actie 1 en/of actie 2.
- Elk perceel bouwland kan maar éénmaal per 5 jaar in aanmerking komen voor de premie.
- Bij de aanvraag wordt een staal uit het jaar van aanvraag aangeleverd dat aantoont dat het perceel in goede bodemconditie (OC en pH) is.
- Deelname aan bodempaspoort: de resultaten van de analyse moeten opgenomen worden in bodempaspoort
- Staalnames en analyses dienen door erkende laboratoria uitgevoerd te worden volgens de regels van het compendium.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC03	Verbod op het verbranden van stoppels, behalve om fytosanitaire redenen
SMR02	Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen: artikelen 4 en 5

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

Actie 2: RBE 2 (gebruiksnorm dierlijke mest). In de mestwetgeving is bepaald welke hoeveelheid nutriënten maximaal mogen toegediend worden onafhankelijk van kunstmest of dierlijke mest, maar met een maximale gebruiksnorm voor N afhankelijk van dierlijke mest (zoals opgenomen onder RBE2). De aangebrachte hoeveelheid mag niet hoger zijn dan voorwaarden in mestwetgeving. Deze interventie stimuleert het gebruik van stalmest door bijkomend een minimale hoeveelheid aan stalmest op te leggen met het oog op het verbeteren van het organische koolstofgehalte van de bodem.

Actie 3: GLMC 3 (Handhaving van organisch bodemmateriaal) Afhankelijk van zijn totale areaal landbouwgrond exclusief grasland en permanente bedekking moet de landbouwer per begonnen schijf van vijf hectare minstens één geldig analyseresultaat kunnen voorleggen.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Actie 1: Bedrag per hectare in functie van volgende indicatieve drempelwaarden (cfr. supra) voor aanvoer EOC:

1. 70 euro/ha bouwland, als op het volledige areaal bouwland gemiddeld 1.250,00 kg effectieve organische koolstof wordt toegediend via het teeltplan;
2. 100 euro/ha bouwland, als op het volledige areaal bouwland gemiddeld 1.300,00 kg effectieve

organische koolstof wordt toegediend via het teeltplan;
3. 130 euro/ha bouwland als op het volledige areaal bouwland gemiddeld 1.350,00 kg effectieve organische koolstof wordt toegediend via het teeltplan;
4. 160 euro/ha bouwland als op het volledige areaal bouwland gemiddeld 1.400,00 kg effectieve organische koolstof wordt toegediend via het teeltplan.

Actie 2: Bedrag per hectare met aanvoer producten hoge C-inhoud:

1. Actie 2a: 130 euro/ha voor de aanvoer van minimaal 10 ton/ha compost op het perceel
2. Actie 2b: 60-40 euro/ha (degressief in de tijd) voor de aanvoer van minimaal 15 ton/ha stalmest of 10 ton/ha champost op het perceel.
3. Actie 2c: 602,5 euro/ha voor de aanvoer van minimaal 10 ton/ha houtsnippers afkomstig van het eigen bedrijf op het perceel.

Actie 3: Bedrag per hectare

1. Bijkomende vergoeding per hectare mits goede resultaten: 60 euro/ha

Berekening op basis van extra kosten en gederfde inkomsten:

Actie 1:

De landbouwers brengen momenteel gemiddeld 899 kg EOC/ha aan op basis van hun huidige bouwplannen. Landbouwers die momenteel de drempel van 1.250 kg EOC/ha halen, hebben gemiddeld veel meer rustteelten en groenbedekkers.

Om de drempel van 1.250 kg EOC/ha te halen moet gemiddeld nog 350 kg EOC/ha aangebracht worden door (bijkomend) groenbedekkers in te zaaien (0,51 euro/kg EOC) of door meer rustteelten in de rotatie op te nemen (0,54 euro/kg EOC). Dit komt voor 350 kg EOC/ha neer op een bijkomende kost van ca. 179 euro/ha.

Om de drempel van 1.300 kg EOC/ha te halen moet gemiddeld 400 kg EOC/ha aangebracht worden. Aan een kost van 0,5 euro/kg EOC betekent dit een bijkomende kost van 200 euro/ha.

Om de drempel van 1.350 kg EOC/ha te halen moet gemiddeld 450 kg EOC/ha aangebracht worden. Aan een kost van 0,5 euro/kg EOC betekent dit een bijkomende kost van 225 euro/ha.

Om de drempel van 1.400 kg EOC/ha te halen moet gemiddeld 500 kg EOC/ha aangebracht worden. Aan een kost van 0,5 euro/kg C betekent dit een bijkomende kost van 250 euro/ha.

Het steunbedrag bedraagt 40-64% van het berekende bedrag.

Actie 2:

De vergoeding wordt bepaald door het verschil tussen het uitrijden van mest met een stalmeststrooier en het uitrijden van drijfmest in loonwerk. Hierbij worden nog 20% transactiekosten geteld. Voor de actie 2c ‘aanvoer van houtsnippers’ wordt ook de analysekost van de houtsnippers in rekening gebracht.

Het steunbedrag bedraagt 31-100% van het berekende bedrag.

Actie 3:

De vergoeding wordt bepaald door de standaardanalysekost te delen door de gemiddelde perceelsgrootte. Hierbij wordt nog 20% transactiekosten geteld.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.7.1 - Bedrag per hectare in functie van indicatieve drempelwaarden voor aanvoer EOC	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.12; R.14; R.19; R.22; R.33; R.4; R.6
1.7.2.1 - Organisch koolstofgehalte - actie 2a – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name compost - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.12; R.14; R.19; R.22; R.33; R.4; R.6
1.7.2.2 - Organisch koolstofgehalte - actie 2b – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name stalmest en champost - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.12; R.14; R.19; R.22; R.33; R.4; R.6
1.7.2.3 - Organisch koolstofgehalte - actie 2c – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name houtsnippers - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.12; R.14; R.19; R.22; R.33; R.4; R.6
1.7.3 - Organisch koolstofgehalte - actie 3 – resultaatsgericht - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.12; R.14; R.19; R.22; R.33; R.4; R.6

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.7.1 - Bedrag per hectare in functie van indicatieve drempelwaarden voor aanvoer EOC

Het geplande eenheidsbedrag is een gemiddeld bedrag van 115 euro/ha.

Dit is het gemiddelde van de twee uiterste bedragen (= (60+ 160)/2)). Er wordt aangenomen dat elke categorie goed is voor 25% van het areaal.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.7.2.1 - Organisch koolstofgehalte - actie 2a – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name compost - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.7.2.2 - Organisch koolstofgehalte - actie 2b – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name stalmest en champost - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen

van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.7.2.3 - Organisch koolstofgehalte - actie 2c – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name houtsnippers - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.7.3 - Organisch koolstofgehalte - actie 3 – resultaatsgericht - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	**Begrotingsjaar**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Totaal 2024 - 2028**
	Kalenderjaar	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
1.7.1 - Bedrag per hectare in functie van indicatieve drempelwaarden voor aanvoer EOC	Gepland eenheidsbedrag	115,00	115,00	115,00	115,00	115,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	103,50	103,50	103,50	103,50	103,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	138,00	149,50	149,50	149,50	149,50	
	O.8 (eenheid: Hectare)	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	28.250,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	2.875.000,00	2.875.000,00	2.875.000,00	2.875.000,00	3.248.750,00	14.748.750,00
1.7.2.1 - Organisch koolstofgehalte - actie 2a – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name compost - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	130,00	130,00	130,00	130,00	130,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	117,00	117,00	117,00	117,00	117,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	130,00	130,00	130,00	130,00	130,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	11.300,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.300.000,00	1.300.000,00	1.300.000,00	1.300.000,00	1.469.000,00	6.669.000,00
1.7.2.2 - Organisch koolstofgehalte -	Gepland eenheidsbedrag	60,00	50,00	50,00	50,00	50,00	

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
actie 2b – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name stalmest en champost - gepland eenheidsbedrag per hectare	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	54,00	45,00	45,00	36,00	36,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	72,00	65,00	65,00	65,00	65,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	92.000,00	80.991,12	80.613,80	75.000,00	75.000,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	5.520.000,00	4.049.556,00	4.030.690,00	3.750.000,00	3.750.000,00	21.100.246,00
1.7.2.3 - Organisch koolstofgehalte - actie 2c – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name houtsnippers - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	482,00	602,50	602,50	602,50	602,50	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	433,80	542,00	542,00	542,00	542,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	482,00	782,00	782,00	782,00	782,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	500,00	400,00	400,00	400,00	452,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	241.000,00	241.000,00	241.000,00	241.000,00	272.330,00	1.236.330,00
1.7.3 - Organisch koolstofgehalte - actie 3 – resultaatsgericht - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	13.200,00	13.200,00	13.200,00	13.200,00	14.916,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	792.000,00	792.000,00	792.000,00	792.000,00	894.960,00	4.062.960,00
TOTAAL	O.8 (eenheid: Hectare)	110.000,00	98.391,00	98.013,00	97.441,00	102.556,00	**Som:** 506.401,00 **Max:** 110.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	10.728.000,00	9.257.556,00	9.238.690,00	8.958.000,00	9.635.040,00	47.817.286,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.8 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)

Interventiecode (lidstaat)	1.8
Naam interventie	Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

Code + beschrijving ACTIEGEBIEDEN GLB
AOA-A matiging van klimaatverandering, met inbegrip van vermindering van de broeikasgasemissies als gevolg van landbouwpraktijken, behoud van bestaande koolstofopslagplaatsen en vergroten van koolstofvastlegging
AOA-B aanpassing aan klimaatverandering, met inbegrip van acties om de veerkracht van voedselproductiesystemen en de diversiteit van dieren en planten te verbeteren en zo de weerstand tegen ziekten en klimaatverandering te vergroten
AOA-C bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden
AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]
AOA-E bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden
AOA-F acties voor een duurzaam en verminderd gebruik van pesticiden, met name pesticiden die risico's inhouden voor de menselijke gezondheid of het milieu

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N08	Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk

N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.12 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter verbetering van de aanpassing aan het klimaat
R.14 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om emissies te beperken, koolstofopslag te behouden en/of te verbeteren (met inbegrip van blijvend grasland, blijvende teelten met blijvende groene bedekking, landbouwgrond in wetlands en veengebied)
R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)
R.20 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de emissie van ammoniak te verminderen
R.21 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen
R.22 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer
R.24 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden
R.31 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter ondersteuning van biodiversiteitsbehoud en -herstel, met inbegrip van landbouwpraktijken met een hoge natuurwaarde
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De landbouw heeft de voortdurende opdracht zich verder aan te passen naar een integraal duurzaam landbouwproductiesysteem en duurzame productiemethoden (nood 10). Verschillende milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen, hierna ook ‘ecoteelten’ genoemd, kunnen hiertoe bijdragen. Het potentieel van deze gewassen is echter nog onderbenut. Ecoteelten dragen bij aan een betere bodemkwaliteit, klimaatmitigatie, klimaatadaptatie (bv. droogteresistentie, wateroverlast), biodiversiteit, het verminderen van de eiwitafhankelijkheid, de bio-economie en circulaire landbouw. We stellen een dynamische lijst op van potentiële gewassen die een positieve impact hebben op milieu, klimaat of biodiversiteit.

Om de uitdagingen en risico’s voor de landbouwer aanvaardbaar te houden, zijn in eerste instantie enkel teelten opgenomen die voldoende matuur zijn qua teelttechniek, oogst of de afzet, maar die in Vlaanderen nog maar (zeer) beperkt worden geteeld. Teelten die op een of meerdere van deze domeinen nog te veel in hun kinderschoenen staan, kunnen worden opgenomen op de lijst zodra hun maturiteit door nieuw onderzoek, praktijkervaringen en/of marktontwikkelingen voldoende is toegenomen. Deze interventie is niet gericht op het ondersteunen van pioniers maar van de early adopters. Deze lijst zal dus binnen deze GLB-periode dynamisch zijn: teelten kunnen aangevuld worden of verwijderd worden van de lijst als de marktwerking speelt. Concreet wordt een teelt van de lijst verwijderd als het productieareaal van teelten voor menselijke voeding binnen de beoogde actie het areaal van 1.000 ha overschrijdt. Nieuwe teelten

kunnen toegevoegd worden als hun positieve impact op milieu-, klimaat of biodiversiteit voldoende kan aangetoond worden, de teelttechniek, oogst en afzet voldoende ontwikkeld zijn en het areaal in Vlaanderen nog beperkt is.

Deze interventie stimuleert het verbouwen van éénjarige "ecoteelten" van deze lijst :

- **Actie 1:** Eénjarige eiwitteelten die voordeel opleveren voor biodiversiteit, klimaat en/of milieu (bv. veldbonen, voedererwten, soja, quinoa, of mengsels).

De teelt van deze gewassen draagt vooral bij aan een duurzame lokale eiwitvoorziening, waardoor minder buitenlands eiwit dient ingevoerd te worden. Hierdoor wordt bijgedragen aan meer circulariteit, de Green Deal en het klimaatbeleid. Bij de vlinderbloemige teelten (alle hieronder vermelde behalve quinoa) is er het bijkomend voordeel dat deze stikstof uit de lucht halen waardoor er minder bemesting nodig is (milieuvriendelijk) en dus ook minder (di)stikstofoxide (=N2O=broeikasgas) vrijkomt in de atmosfeer (klimaatbestendig). Bovendien is er een beperkt gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij deze teelten (milieu- en biodiversiteitsvriendelijk t.o.v. andere akkerbouwteelten), en zijn de teelten niet of minder erosiegevoelig (milieuvriendelijk). Mengteelten worden eveneens toegelaten,. De maatregel kan voor een gangbare landbouwer een opstap naar biologische teelt betekenen en op die manier bijdragen aan de 'Van boer tot bord'-strategie. Quinoa is het enige niet-vlinderbloemige gewas op de lijst. De teelt is duurzaam omwille van zijn lage watervoetafdruk, hoge eiwitefficiëntie, lage ziektedruk en hoge stressbestendigheid van het gewas (droogte, vorst, facultatief zoutminnend) (Teeltgids Quinoa, ILVO, 2017).

- **Actie 2:** Eénjarige teelten die voordeel opleveren voor biodiversiteit, klimaat en/of milieu die geen eiwitteelten zijn (bv. hennep, tagetes, groenbedekkers in hoofdteelt).

Door deze teelten in te bouwen krijgt de landbouwer een extensiever bouwplan. Hierdoor zal er een lagere druk zijn van gewas-gebonden ziektes en in het algemeen zal het organische stof gehalte in de bodem toenemen.

1.
    - De specifieke voordelen van de diep wortelende maaigewassen (gele mosterd, bladrammenas) zijn de volgende:

De wortels van een diep wortelend gewas gaan dieper de grond in en leggen voedingstoffen dieper in de bodem vast. De structuur van de bodem verbetert en dat zorgt voor een betere waterhuishouding. Indirect vermindert dit de afspoeling van gewasbestrijdingsmiddelen en nutriënten richting het oppervlaktewater.

1.
    - De specifieke voordelen van de teelt van hennep zijn de volgende:

Hennep is een diep wortelend gewas, is droogteresistent en zorgt voor een goede bodemstructuur. De teelt vergt weinig inputs en heeft daardoor een positieve invloed op de waterkwaliteit; in hennep vindt geen gewasbescherming plaats en slechts weinig bemesting. Een hoge N-beschikbaarheid beïnvloedt de vezelkwaliteit immers negatief. De teelt van hennep vraagt weinig bewerkingen, en het type bewerkingen is positief/minder schadelijk op de bodemstructuur. Na de oogst is de bodem in goede conditie, mede door de onkruidonderdrukking die teelt tot gevolg heeft. Een laatste specifiek voordeel van hennep is de het effect naar klimaat door de lange termijnopslag van CO2 in duurzame materialen (textiel, bouwmateriaal, composieten).

1.
    - De specifieke voordelen van de teelt van tagetes zijn de volgende:

Tagetes patula heeft een aaltjes-reducerende werking, hierdoor moeten er in de vervolgteelt minder gewasbeschermingsmiddelen ingezet worden wat de waterkwaliteit ten goede komt. Tagetes zorgt voor een hoge aanvoer van organische stof (door sterke beworteling en de mulchlaag) wat de bodemvruchtbaarheid ten goede komt. De gewasresten ervan bieden bescherming tegen het stuiven van de bodem. Tagetes is ook een bloeiend gewas en biedt daardoor voedsel voor bijen, hommels, vlinders en andere bestuivers.

- **Actie 3:** Eénjarige faunavriendelijke teelten: : zomergraan, faunamengsel (mengsel met granen en

andere zaadleverende gewassen), voorjaarsbraak;

In deze actie worden hoofdteelten ondersteund die voornamelijk bijdragen aan de biodiversiteit. Concreet worden hoofdteelten beoogd die als leefgebied of foerageerplaats kunnen dienen voor fauna, zoals bv. akkervogels. Door het gebruik van zomergranen is het graan nog ijl genoeg voor een tweede broedronde, biedt het dekking en kan het gebruikt worden om in te foerageren.
De actie waarbij de late hoofdteelt voorafgegaan wordt door braak, combineert de voordelen van braak en uitgestelde bewerkingen.
Bij deze acties mogen er in de periode van 15 maart tot 10 mei geen bewerkingen (uitstellen van grondbewerking, bemesting en bestrijding) plaatsvinden op het gehele perceel. Dit zorgt voor rust bij het broeden en bij het vliegvlug worden van de kuikens. De uitkomstpiek van kievitsnesten ligt gemiddeld in de laatste 2 weken van april. Omdat kuikens pas na 2-3 weken in staat zijn om weg te rennen voor agrarische bewerkingen, zou bij een gemiddeld broedseizoen 10 mei een 'veilige' datum zijn (Project Kansen voor de Kievit, 2012-2014).
De actie 3c 'voorjaarsbraak' wordt vanaf 2026 niet meer verdergezet.

- **Actie 4:** Faunavriendelijke nateelten: een vroegafrijpende variant van Japanse Haver of een mengsel hiermee.

In deze actie worden nateelten ondersteund die voornamelijk bijdragen aan de biodiversiteit. Concreet worden nateelten beoogd die als leefgebied (dekking) of foerageerplaats voor fauna, o.a. (akker)vogels en hamster, kunnen dienen. Een vroegafrijpende variant van Japanse Haver zal minder uitstoelen, dus een minder dicht gewas vormen en meer aar vormen i.p.v. blad. De nateelt (vanggewas/groenbemester) vervult daarnaast zijn klassieke landbouwkundige werking van bodemverbeteraar, stikstofvanger, erosieremmer en aaltjesbestrijder. Omdat biodiversiteit het hoofddoel is, is het aanhouden tot 15 maart van het volgende jaar opgenomen, op die manier poogt men de 'hungry gap' mee te dichten. Deze actie wordt vanaf 2026 niet meer verdergezet.

De teelt van meerjarige milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen wordt ondersteund als agromilieuklimaatmaatregel (AMKM) in pijler II.

De interventie draagt bij tot:

- **specifieke doelstelling (d).** De teelt van lokale eiwitteelten draagt bij aan de eiwittransitie, zorgt voor een meer diverse en bedrijfsgebonden ruwvoederwinning, een lokaal aanbod aan eiwit waardoor in het buitenland ontbossing (voor sojateelt) wordt vermeden. De teelt van lokale eiwitten beperkt het gebruik van stikstofmeststoffen (nood 8) en reduceert de broeikasgasemissies (nood 7). Diepwortelende gewassen (bv. gele mosterd) zijn, net als enkele van de eiwitteelten, beter bestand tegen droogte (nood 9).
- **specifieke doelstelling (e).** Door ecoteelten te telen, zet de landbouwer verder in op het verduurzamen van zijn bouwplan (nood 10). Hierdoor zullen er minder gewasgebonden ziektes optreden wat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen kan verminderen. Dit heeft een positief effect op de waterkwaliteit (nood 11). De teelt van diepwortelende gewassen draagt ook bij tot een betere bodemstructuur (nood 12).
- **specifieke doelstelling (f).** Faunavriendelijke gewassen bevorderen de biodiversiteit (nood 13) en maken het landschap diverser (indirecte nood 14).

De interventie draagt ook **indirect** bij tot **specifieke doelstelling (h).** Het ondersteunen van de teelt van biogebaseerde toepassingen (bv. hennep) kan een hefboom zijn voor de biogebaseerde economie (nood 18).

Deze interventie 1.8 ‘éénjarige ecoteelten’ is niet combineerbaar met interventie 3.2 ‘meerjarige ecoteelten’ op eenzelfde perceel. Actie 1 ‘éénjarige eiwitteelten’ van deze ecoregeling 1.8 kan niet op hetzelfde moment en hetzelfde perceel gecombineerd worden met 1.13 Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen (ER).

Actie 1 'Ecoteelten - Eenjarige eiwitteelten' van deze interventie 1.8 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – aanvoer
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – resultaat
• 1.8.-actie 4. Ecoteelten - Faunavriendelijke nateelten (ER)
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.11. Mechanische onkruidbestrijding (ER)
• 1.12.-actie 2. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - niet kerende bodembewerking
• 1.14. Precisielandbouw 1.0
• 1.15. Precisielandbouw 2.0
• 1.16. Bodempaspoort
• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)

Actie 2. 'Ecoteelten - Eenjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu' van deze interventie 1.8 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – aanvoer
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – resultaat
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.11. Mechanische onkruidbestrijding (ER)
• 1.12.-actie 2. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - niet kerende bodembewerking
• 1.13. Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen
• 1.14. Precisielandbouw 1.0
• 1.15. Precisielandbouw 2.0
• 1.16. Bodempaspoort
• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)

Interventie 1.8.-actie 3a en 3c 'Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - zomergraan/voorjaarsbraak' van deze interventie 1.8 kunnen enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – aanvoer
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – resultaat
• 1.8.-actie 4. Ecoteelten - Faunavriendelijke nateelten (ER) (enkel combinatie met actie 3a)
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.11. Mechanische onkruidbestrijding (ER)
• 1.12.-actie 2. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - niet kerende bodembewerking
• 1.13. Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen
• 1.14. Precisielandbouw 1.0
• 1.15. Precisielandbouw 2.0
• 1.16. Bodempaspoort

• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)

Actie 3b. 'Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten – faunamengsel' van deze interventie 1.8 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – aanvoer
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – resultaat
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.12.-actie 2. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - niet kerende bodembewerking
• 1.13. Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen
• 1.16. Bodempaspoort

Actie 4 'Ecoteelten - Faunavriendelijke nateelten' van deze interventie 1.8 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – aanvoer
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – resultaat
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.8.-actie 1. Ecoteelten - Eenjarige eiwitteelten (ER)
• 1.8.-actie 3a. Ecoteelten - Eenjarige faunavriendelijke teelten (ER) - zomergraan
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.11. Mechanische onkruidbestrijding (ER)
• 1.12.-actie 2. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - niet kerende bodembewerking
• 1.13. Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen
• 1.14. Precisielandbouw 1.0
• 1.16. Bodempaspoort
• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:
Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Actie 1 Eenjarige eiwitteelten:

1. Het perceel werd de vorige twee campagnes aangegeven als bouwland of blijvende teelt.
2. De teelten dienen als hoofdteelt geteeld te worden.
3. Er zal een dynamische lijst worden vastgelegd met reinteelten en mengteelten die in aanmerking komen als eiwitteelt. Het moet hierbij gaan om teelten waarvan het potentieel momenteel nog onderbenut is.
4. Voor mengteelten worden zaaidichtheden opgelegd.
5. Bij mengteelten moet de vlinderbloemige zichtbaar aanwezig zijn.
6. Zaaizaadfacturen moeten ter beschikking gehouden worden.

Actie 2 Eenjarige teelten die voordeel opleveren voor biodiversiteit, klimaat en milieu:

1. Het perceel werd de vorige twee campagnes aangegeven als bouwland of blijvende teelt

2. Er zal een dynamische lijst worden vastgelegd met teelten die in aanmerking komen. Dit kunnen zowel teelten zijn die geoogst kunnen worden, als teelten die dienen ingewerkt te worden. Het moet hierbij gaan om teelten/gebruiken waarvan het potentieel momenteel nog onderbenut is. Per teelt kunnen nog specifieke voorwaarden opgelegd worden.
3. De teelten dienen als hoofdteelt geteeld te worden.
4. Teelten die geoogst worden, kunnen regulier geteeld worden. Teelten die niet geoogst worden (groenbedekkers, tagetes), dienen minstens gedurende een bepaalde periode en een bepaalde aanhoudtermijn, die worden vastgelegd in de regelging van de interventie, op het veld te staan.
5. Zaaizaadfacturen moeten ter beschikking worden gehouden.

Actie 3 Faunavriendelijke teelten

1. Het perceel werd de vorige twee campagnes aangegeven als bouwland of blijvende teelt.
2. Het betreft de teelt van regulier zomergraan (actie 3a), een faunamengsel (actie 3b) of voorjaarsbraak (voorjaar wordt gedefinieerd in de voorwaarden) gevolgd door een andere hoofdteelt (actie 3c)
3. De actie 3a kan enkel afgesloten worden in soortenbeschermingsgebieden.
4. Naleven van datumgebonden voorwaarden (bv. inzaai- en aanhouddata), opgelegd in de regelgeving van de interventie, waar relevant voor de specifieke teelt.
5. Op het faunamengsel mogen geen gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt.
6. Zaaizaadfacturen moeten ter beschikking worden gehouden.

Actie 4 Faunavriendelijke nateelten

1. Het perceel werd de vorige twee campagnes aangegeven als bouwland of blijvende teelt.
2. Het betreft de nateelt van een vroegafrijpende variant van Japanse Haver of een mengsel hiermee. De teelt moet als nateelt worden aangeven.
3. Bij mengsels worden minimale zaaidichtheden opgelegd.
4. Naleven van de datumgebonden voorwaarden opgelegd in de regelgeving van de interventie (bv. inzaai- en aanhouddata)
5. Na de hoofdteelt mag geen gewasbescherming meer toegepast worden.
6. De actie kan enkel afgesloten worden in soortenbeschermingsgebieden.
7. Zaaizaadfacturen moeten ter beschikking worden gehouden

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

/

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Bedrag per hectare

Actie 1:

- Eenjarige eiwitteelten: 600 euro/ha

Actie 2:

- 2a / Eenjarige teelten met voordeel voor milieu, etc – met oogst: 230 euro/ha
- 2b / Eenjarige teelten met voordeel voor milieu, etc – zonder oogst: 600 euro/ha

Actie 3:

- 3a / Faunavriendelijke hoofdteelten – regulier zomergraan: 350 euro/ha
- 3b / Faunavriendelijke hoofdteelten – faunamengsel: 1.500 euro/ha
- 3c / Faunavriendelijke hoofdteelten – voorjaarsbraak: 350 euro/ha

Actie 4:

- Faunavriendelijke nateelten: 60 euro/ha

Op basis van berekende extra kosten en gederfde inkomsten:

1/ Eenjarige eiwitteelten:

- het verschil tussen het referentiesaldo bouwland en het saldo van eenjarige eiwitteelte
- en transactiekost

Het steunbedrag bedraagt 45-60% van het berekende bedrag.

2a / Eenjarige teelten met voordeel voor milieu, etc. – met oogst:

- het verschil tussen het referentiesaldo bouwland en het saldo van de milieuvriendelijke teelten (opbrengst milieuvriendelijke teelt –variabele kosten)
- en transactiekost

Het steunbedrag bedraagt 24-32% van het berekende bedrag.

2b / Eenjarige teelten met voordeel voor milieu, etc. – zonder oogst:

- het verschil tussen het referentiesaldo bouwland en het saldo van de milieuvriendelijke teelt (waarvan de opbrengst 0 is omwille van het niet-productieve karakter van de teelt en dus gelijk is aan de variabele kosten voor de teelt)
- en transactiekosten

Het steunbedrag bedraagt 27-33% van het berekende bedrag.

3a / Faunavriendelijke hoofdteelten – regulier zomergraan:

- het verschil tussen het referentiesaldo van bouwland en het saldo van de zomertarwe
- en transactiekosten

Het steunbedrag bedraagt 28% van het berekende bedrag.

3b / Faunavriendelijke hoofdteelten – faunamengsel:

- ·het verschil tussen het referentiesaldo van bouwland en het saldo voor faunamengsel (geen opbrengsten, variabele kost voor zomertarwe, uitgespaarde kost gewasbescherming cfr. zomertarwe

- en transactiekosten

Het steunbedrag bedraagt 72% van het berekende bedrag.

3c / Faunavriendelijke hoofdteelt – voorjaarsbraak:.
Het verschil tussen referentiesaldo bouwland en 80% van het saldo van mais. Er wordt aangenomen dat door de vereiste van de late inzaai de maisteelt eens in de 5 jaar volledig mislukt

Het steunbedrag bedraagt 93% van het berekende bedrag.

4 / Faunavriendelijke nateelt:
Meerkost voor het specifieke zaaizaad van de groenbedekker Japanse haver

Het steunbedrag bedraagt 100% van het berekende bedrag.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie
n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels
Groene doos
Punt 12 van bijlage 2 WTO
Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.8.1 - Ecoteelten – actie 1 – éénjarige eiwitteelten - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.12; R.20; R.21; R.22; R.33; R.4; R.6
1.8.2.1 - Ecoteelten – actie 2a – éénjarige teelten milieu met oogst - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.12; R.14; R.19; R.21; R.22; R.33; R.4; R.6
1.8.2.2 - Ecoteelten – actie 2b – éénjarige teelten milieu zonder oogst - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.14; R.19; R.21; R.22; R.31; R.33; R.4; R.6
1.8.3.1 - Ecoteelten – actie 3a – zomergraan - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.31; R.33; R.4; R.6
1.8.3.2 - Ecoteelten – actie 3b – faunamengsel - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.21; R.22; R.24; R.31; R.33; R.4; R.6
1.8.3.3 - Ecoteelten – actie 3c – voorjaarsbraak - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.21; R.22; R.31; R.33; R.4; R.6
1.8.4 - Ecoteelten – actie 4 – faunavriendelijke nateelten - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.14; R.19; R.21; R.22; R.31; R.33; R.4; R.6

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.8.1 - Ecoteelten – actie 1 – éénjarige eiwitteelten - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.8.2.1 - Ecoteelten – actie 2a – éénjarige teelten milieu met oogst - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.8.2.2 - Ecoteelten – actie 2b – éénjarige teelten milieu zonder oogst - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen

van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.8.3.1 - Ecoteelten – actie 3a – zomergraan - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.8.3.2 - Ecoteelten – actie 3b – faunamengsel - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.8.3.3 - Ecoteelten – actie 3c – voorjaarsbraak - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

1.8.4 - Ecoteelten – actie 4 – faunavriendelijke nateelten - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	**Begrotingsjaar**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Totaal 2024 - 2028**
	Kalenderjaar	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
1.8.1 - Ecoteelten – actie 1 – éénjarige eiwitteelten - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	540,00	540,00	540,00	540,00	540,00	

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	1.050,00	1.093,00	1.093,00	1.093,00	1.235,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	630.000,00	655.800,00	655.800,00	655.800,00	741.000,00	3.338.400,00
1.8.2.1 - Ecoteelten – actie 2a – éénjarige teelten milieu met oogst - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	230,00	230,00	230,00	230,00	230,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	207,00	207,00	207,00	207,00	207,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	276,00	299,00	299,00	299,00	299,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	650,00	200,00	200,00	200,00	226,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	149.500,00	46.000,00	46.000,00	46.000,00	51.980,00	339.480,00
1.8.2.2 - Ecoteelten – actie 2b – éénjarige teelten milieu zonder oogst - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	540,00	540,00	540,00	540,00	540,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	720,00	780,00	780,00	780,00	780,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	400,00	417,00	417,00	417,00	471,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	240.000,00	250.200,00	250.200,00	250.200,00	282.600,00	1.273.200,00
1.8.3.1 - Ecoteelten – actie 3a – zomergraan - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	315,00	315,00	315,00	315,00	315,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	420,00	455,00	455,00	455,00	455,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	1.050,00	1.050,00	1.050,00	1.050,00	1.187,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	367.500,00	367.500,00	367.500,00	367.500,00	415.450,00	1.885.450,00
1.8.3.2 - Ecoteelten – actie 3b – faunamengsel - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	1.500,00	1.500,00	1.500,00	1.500,00	1.500,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	1.350,00	1.350,00	1.350,00	1.350,00	1.350,00	
	Maximumbedrag voor het geplande	1.800,00	1.950,00	1.950,00	1.950,00	1.950,00	

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
	eenheidsbedrag (EUR)						
	O.8 (eenheid: Hectare)	1.500,00	1.500,00	1.400,00	1.400,00	1.500,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	2.250.000,00	2.250.000,00	2.100.000,00	2.100.000,00	2.250.000,00	10.950.000,00
1.8.3.3 - Ecoteelten – actie 3c – voorjaarsbraak - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	315,00	315,00	315,00	315,00	315,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	375,00	375,00	375,00	375,00	375,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	900,00	900,00	900,00	0,00	0,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	315.000,00	315.000,00	315.000,00	0,00	0,00	945.000,00
1.8.4 - Ecoteelten – actie 4 – faunavriendelijke nateelten - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	1.000,00	1.000,00	1.000,00	0,00	0,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	60.000,00	60.000,00	60.000,00	0,00	0,00	180.000,00
TOTAAL	O.8 (eenheid: Hectare)	6.550,00	6.160,00	6.060,00	4.160,00	4.619,00	**Som:** 27.549,00 **Max:** 6.550,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	4.012.000,00	3.944.500,00	3.794.500,00	3.419.500,00	3.741.030,00	18.911.530,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.9 - Voortzetting biologische landbouw (afgekort: Voortzetting bio)

Interventiecode (lidstaat)	1.9
Naam interventie	Voortzetting biologische landbouw (afgekort: Voortzetting bio)
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn / Artikel 31, lid 7, punt a) - Aanvullende betaling aan het BIS
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Aantal hectaren of grootvee-eenheden waarvoor ecoregelingen gelden

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Bio-gecertificeerde percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest) die onder bio-controle staan van een erkend controleorgaan.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

Code + beschrijving ACTIEGEBIEDEN GLB
AOA-C bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden
AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]
AOA-E bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de	Zeer hoog	Gedeeltelijk

	natuur		

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.14 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om emissies te beperken, koolstofopslag te behouden en/of te verbeteren (met inbegrip van blijvend grasland, blijvende teelten met blijvende groene bedekking, landbouwgrond in wetlands en veengebied)
R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)
R.21 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen
R.24 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden
R.29 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) dat door het GLB wordt ondersteund ten behoeve van biologische landbouw, met een uitsplitsing tussen voortzetting van of omschakeling naar biologische landbouw
R.31 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter ondersteuning van biodiversiteitsbehoud en -herstel, met inbegrip van landbouwpraktijken met een hoge natuurwaarde
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit
R.43 Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter beperking van het gebruik van antimicrobiële stoffen (preventie/reductie)
R.44 Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter verbetering van dierenwelzijn
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Om landbouwers er toe aan te zetten de biologische landbouwproductie te continueren en uit te breiden kunnen landbouwers een vergoeding bovenop de basisinkomenssteun voor duurzaamheid ontvangen voor de subsidiabele percelen die de omschakelingsperiode doorlopen hebben en biologisch gecertificeerd zijn.

Deze ondersteuning voor het verderzetten van biologische landbouwpraktijken na de omschakelingsperiode(nood 10) vormt een waardering voor de niet-kwantificeerbare en niet-vergoedbare maatschappelijke voordelen en ecosysteemdiensten die de biologische landbouw levert.

Teneinde subsidie te bekomen dient voldaan te worden aan Verordening (EU) 2018/848 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad, de uitvoeringsverordeningen en gedelegeerde verordeningen en de Vlaamse wetgeving inzake biologische productie. Zo moet een bedrijf dat slechts gedeeltelijk omschakelt naar de biologische productie worden opgedeeld in duidelijk en daadwerkelijk gescheiden productie-eenheden voor biologische en niet-biologische productie en productie in omschakeling, mits voor de niet-biologische productie-eenheden het volgende geldt:

a) wat dieren betreft, zijn verschillende soorten betrokken

b) wat planten betreft, zijn verschillende rassen betrokken die gemakkelijk van elkaar te onderscheiden zijn.

De landbouwer dient zijn activiteit te melden of gemeld te hebben aan het Departement Landbouw en Visserij en aangesloten te zijn bij een erkend controleorgaan voor de biologische productiemethode (zijnde een gemachtigde instantie in de zin van artikel 3, punt 5, Verordening (EU) 2017/625, en artikelen 28 en 29 van Verordening (EU) 2017/625) en dient Verordening 2018/848, de uitvoeringsverordeningen en gedelegeerde verordeningen, en Vlaamse regelgeving na te leven.

Er wordt daarbij geen onderscheid gemaakt tussen plantaardige en dierlijke productie: alle percelen die voldoen aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden komen in aanmerking voor de steun.

Deze interventie draagt bij tot:

1. **specifieke doelstelling (d).** De biologische landbouw draagt bij tot een hoger organisch stof gehalte in de bodem (nood 7).
2. **specifieke doelstelling (e).** Het toepassen van de biologische landbouwpraktijken (nood 10) impliceert een verbod op het gebruik van kunstmeststoffen en van gewasbeschermingsmiddelen die niet zijn toegelaten in de biologische landbouw. Dit heeft een positief effect op de water - en luchtkwaliteit. Een sleutelelement in de biologische landbouw is de extra zorg voor de bodem. Bioplanten groeien immers in volle grond, een rijk bodemleven is daarbij van cruciaal belang. De bodemvruchtbaarheid zal bijgevolg verhogen (nood 11 en 12).
3. **specifieke doelstelling (f).** Het verbod op het gebruik van kunstmeststoffen en voor de biologische landbouw niet toegelaten gewasbeschermingsmiddelen en het uitvoeren van biologische landbouwpraktijken (bv. gewasrotatie, gebruik maken van resistente rassen …) in de biologische landbouw heeft een positief effect op de biodiversiteit (nood 13). Het teeltplan van biologische bedrijven omvat vaak een grotere variatie aan gewassen waardoor de landschappelijke waarde verhoogt (indirecte nood 14).

Deze interventie draagt ook **indirect** bij tot:

1. **specifieke doelstelling (a) en (b).** De stimulering van biologische productie ook bij aan het versterken van de veerkracht van de bedrijven en heeft deze interventie dus ook een indirecte bijdrage aan nood 4. De biologische landbouwproductie speelt in op de (lokale) consumentenvraag en de diversificatie op biologische landbouwbedrijven (nood 5).
2. **specifieke doelstelling (i).** De ondersteuning van de biologische landbouw speelt in op de verwachtingen van de bewuste consument in het kleinhandel-stadium (vraag naar biologische producten) en draagt bij aan de verbetering van het imago van de landbouwsector (nood 19). In de biologische landbouw krijgen dieren meer ruimte wat bijdraagt aan dierenwelzijn alsook een vermindering van de ziektedruk en het antibioticumgebruik (nood 20 en 21).

Deze interventie 1.9 ‘voortzetting bio’ is combineerbaar met alle ecoregelingen, agromilieu- en klimaatmaatregelen en beheerovereenkomsten behalve met interventies 3.4 ‘omschakeling naar biologische landbouw’ en interventie 3.9 ‘beheerovereenkomsten KLE’.

Veel praktijken die worden ondersteund door ecoregelingen, agromilieu- en klimaatmaatregelen en beheerovereenkomsten vinden hun oorsprong in de biologische landbouw. De specifieke voorwaarden zijn veelal relatief makkelijk haalbaar voor bio-landbouwers, al vormen ze geen verplichting in de biologische landbouw. Daardoor is de interventie ‘voortzetting bio’ een extra vergoeding bovenop de vergoeding voor de andere relevante maatregelen.

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:
Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Instapvoorwaarden:
De landbouwer dient zijn activiteit te melden of gemeld te hebben aan het Departement Landbouw en Visserij en aangesloten te zijn bij een erkend controleorgaan voor de biologische productiemethode (zijnde een gemachtigde instantie in de zin van artikel 3, punt 5, Verordening (EU) 2017/625, en artikelen 28 en 29 van Verordening (EU) 2017/625) en dient Verordening 2018/848, de uitvoeringsverordeningen en gedelegeerde verordeningen na te leven.

Subsidievoorwaarden:

De steun kan aangevraagd worden voor percelen met teelten in volle grond die onder controle staan van een erkend controleorgaan en niet gedeclasseerd zijn.

1. de percelen moeten gedurende de looptijd van de verbintenis voor de hoofdteelt in eigen gebruik zijn.
2. voor meerjarige fruitteelten moeten hoogstammige fruitbomen een dichtheid hebben van minstens 15 bomen/ha die homogeen verspreid staan op het perceel. Laagstammige fruitbomen en heesters moeten een dichtheid hebben van minimum 300 bomen/ha.

De bio-subsidie voor hoogstammige fruitbomen kan enkel worden toegekend op bio-percelen als de fruitopbrengst van hoogstammige fruitbomen, die meer dan vijf jaar geleden aangeplant werden, wordt gecommercialiseerd. Voor hoogstammige fruitbomen jonger dan vijf jaar is commercialisatie van de opbrengst niet vereist

Deze steun kan gecombineerd worden met andere areaalgebonden steun via artikel 31 en 70. Container- en substraatteelten en percelen waarop geen bijkomende eisen door toepassing van biologische lastenboeken van toepassing zijn, worden uitgesloten.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

niet van toepassing

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Bedrag per hectare:
0 – 5 ha: 300 euro/ha
>5 – 75 ha: 100 euro/ha
>75 ha: 50 euro/ha

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 6 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §6 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- komt enkel actieve landbouwers toe.
- niet gerelateerd aan (met andere woorden ‘ontkoppeld van’) de productie, met name de productieniveaus of productprijzen. De betaling heeft geen invloed op het type of de omvang van de landbouwproductie (‘ontkoppeling’). De gestelde voorwaarden sluiten elke koppeling uit tussen enerzijds de hoogte van de betalingen en anderzijds de productie, de prijzen of de productiefactoren in geen enkel jaar na het referentiejaar..

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.9.1 - Voortzetting bio – gepland eenheidsbedrag per hectare	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.14; R.19; R.21; R.24; R.29; R.31; R.33; R.4; R.43; R.44; R.6

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.9.1 - Voortzetting bio – gepland eenheidsbedrag per hectare

Op basis van aangiftes uit de voorgaande jaren wordt ingeschat dat ongeveer 26% van aangevraagde oppervlakte in de categorie 0 – 5 ha valt, 69 % van de aangevraagde oppervlakte in de categorie 5-75 ha en 5% van de oppervlakte in de categorie >75ha.

Het geplande eenheidsbedrag is het gewogen gemiddelde van de voorziene steunbedragen: 0.26*300 + 0.69*100 +0.05*50= 149,50 euro/ha, afgerond is dit een gemiddeld steunbedrag van 150 euro/ha.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien gezien het een gemiddeld eenheidsbedrag betreft en de gemiddelde bedrijfsgrootte kan variëren. De volgorde voor het toepassen van de mechanismen voor over- en onderbenutting worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
1.9.1 - Voortzetting bio – gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	118,00	150,00	150,00	150,00	150,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	118,00	140,00	140,00	140,00	140,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	141,60	200,00	200,00	200,00	200,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	7.860,00	8.800,00	9.900,00	11.215,00	12.925,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	927.480,00	1.320.000,00	1.485.000,00	1.682.250,00	1.938.750,00	7.353.480,00
TOTAAL	O.8 (eenheid: Hectare)	7.860,00	8.800,00	9.900,00	11.215,00	12.925,00	**Som:** 50.700,00 **Max:** 12.925,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	927.480,00	1.320.000,00	1.485.000,00	1.682.250,00	1.938.750,00	7.353.480,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
	artikel 30) (Bijdrage van de Unie)						

CIS(32) - Gekoppelde inkomenssteun

1.4 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij

Interventiecode (lidstaat)	1.4
Naam interventie	Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij
Soort interventie	CIS(32) - Gekoppelde inkomenssteun
Gemeenschappelijke outputindicator	O.11. Aantal dieren waarvoor gekoppelde inkomenssteun wordt ontvangen

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

/

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste	Ja
N04	Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)	Hoog	Gedeeltelijk
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N08	Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

R.8 Aandeel boerderijen dat gekoppelde inkomenssteun ter verbetering van het concurrentievermogen, de duurzaamheid of de kwaliteit ontvangt

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

We kiezen hier voor een inkomensondersteuning aan de betrokken veehouders die een duurzame lokale rundsvleesproductie combineren met inspanningen onder meer op vlak van lokale eiwitvoorziening, eigen ruwvoederproductie en -diversificatie en langdurig graslandbeheer.

Alle bedrijven die deelnemen aan de nieuwe gekoppelde steunregeling zullen minstens moeten voldoen aan de instapvoorwaarden. Elk deelnemend bedrijf zal bijgevolg inspanningen moeten leveren op het vlak van duurzaam graslandbeheer en/of eigen ruwvoederproductie en -diversificatie, alsook met betrekking tot het behoud van het blijvend grasland op het bedrijf en de verplichte weidegang van de dieren. Minstens een deel van het areaal zal bijgevolg extensiever beheerd worden.

Om te voldoen aan de instapvoorwaarden kunnen in een aantal gevallen arealen waarop bepaalde ecoregelingen en/of agromilieu- en klimaatmaatregelen (AMKM) (met teelten die in aanmerking komen voor de instapvoorwaarden) afgesloten worden, in rekening gebracht worden. De gekoppelde steun zelf is een vergoeding voor de specifieke subsidievoorwaarden gelinkt aan de betrokken sector, in dit geval de rundvleessector. Deze subsidie is geen vergoeding voor het voldoen aan de instapvoorwaarden. De instapvoorwaarden bakenen enkel de groep van steungerechtigden af.

De voorwaarden van de interventie sturen naar een extensievere bedrijfsvoering:

1. de instapvoorwaarden: hoe intensiever een bedrijf, hoe groter de nood om de beschikbare oppervlakte maximaal te valoriseren, en hoe moeilijker aan deze instapvoorwaarden zal kunnen voldaan worden. Bedrijven hebben bijgevolg baat bij een extensievere uitbating.
2. het hebben van meer grasland wordt een meerwaarde in deze regeling.
3. door het gradueel lagere bedrag voor hogere aantallen dieren, wordt de meerwaarde daarvan lager. Finaal is er een absolute beperking op het maximum aantal dieren dat in totaliteit kan vergoed worden via de gekoppelde steunregeling.

Door de omvorming van de gekoppelde steun zullen minder dieren steun krijgen.

- **De interventie draagt bij tot specifieke doelstelling (a)** aangezien steun wordt geboden met het oog op een leefbaar landbouwbedrijfsinkomen en veerkracht (ter ondersteuning van de voedselzekerheid) voor een sector in moeilijkheden (nood 3). Deze steun vormt ook een buffer tegen prijs- en inkomensvolatiliteit (nood 4),
- **De interventie draagt bij tot specifieke doelstelling (d), (e) en (f)**, aangezien de gekoppelde steun voor gespecialiseerde vleesveehouderij de ambitie heeft om landbouwers op het gebied van milieu en klimaat op een hoger niveau te brengen door het stellen van voorwaarden met betrekking duurzaam graslandbeheer, eigen ruwvoederproductie en -diversificatie en lokale eiwitvoorziening (rechtstreeks gerelateerd aan nood 7, 8, 12 en 13 en indirect aan nood 11 en 14).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers waarvoor het Vlaams gewest is aangeduid als bevoegd gewest en met een actief rundveebeslag.

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Subsidievoorwaarden

1. Minstens 90% van de moederdieren moet gedurende 8 maanden voor de kalving onafgebroken

aanwezig geweest zijn op het beslag.

2. De zoogkoeien zijn vanaf 1 januari van het jaar waarvoor de subsidie wordt aangevraagd correct geïdentificeerd en geregistreerd. De referentiedatum, conform artikel 34 lid 2 van Verordening (EU) 2021/2115, is 1 januari van het jaar waarvoor de subsidie wordt aangevraagd.
3. Vlees-type moederdieren
4. Minstens 30% van de kalveren type vlees, geboren tijdens het kalenderjaar, moeten minimaal 3 maanden aangehouden worden.
5. Minimum 10 zoogkoeien die tijdens het kalenderjaar minstens één kalf hebben voortgebracht
6. De zoogkoeien hebben minstens van 15 mei tot 15 september toegang tot of staan op de weide.

Instapvoorwaarden voor duurzame bedrijfsvoering (Een veehouder die niet voldoet aan deze instapvoorwaarden kan niet deelnemen aan de subsidieregeling):

1. Het areaal blijvend grasland op het bedrijf blijft behouden.
2. Graslandbeheer + eigen voedervoorziening:

De landbouwer moet in totaal minstens 20 punten behalen op de voorwaarden graslandbeheer en eigen voedervoorziening (op basis van de aangifte in de verzamelaanvraag) samen.

1/ Graslandbeheer	**Aantal punten afhankelijk van het % van het areaal grasland onder beheer ten opzichte van het totaal areaal grasland lineair te berekenen volgens volgende grenzen:** **8%: 4 punten; vanaf 20%: 20 punten**
Aanhouden meerjarig grasland, cfr. voorwaarden gelijkaardige ecoregeling	
Extensief beheerd grasland (verbod op gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, met uitzondering van de pleksgewijze bestrijding van akkerdistel en verbod op gebruik van kunstmest)	
2-GVE percelen, EKBG, HPG	
Strategisch gelegen graslanden (valleigebieden, erosiepercelen)	
Productief kruidenrijk grasland	
Graslandareaal onder beheerovereenkomsten op grasland (opsomming zal toegevoegd worden)	
Omvorming van het tijdelijk grasland naar blijvend grasland (net calculation) op bedrijfsniveau	
Natuurgrasland met natuurbeheerplan type 3 of 4	
2/ ruwvoederproductie- en diversificatie	**enkel punten voor bedrijven met oppervlakte ruwvoeder groter dan 7 ha**
Punten voor het aandeel grasland in de oppervlakte ruwvoeder lineair te berekenen tussen volgende grenzen	*40%: 7 punten* *60%: 13 punten*
Bijkomende punten: >= 5% ruwvoederteelten met uitzondering van gras	3 punten 7 punten

en maïs >=7% ruwvoederteelten met uitzondering van gras en maïs (op totaal) én >=5% eiwit op totaal ruwvoederteelten	

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Degressief steunbedrag waarbij een hoger eenheidsbedrag zal ingesteld worden voor de eerste 50 premiegerechtigde dieren, een lager steunbedrag voor de volgende 50 premiegerechtigde dieren en het laagste voor de dieren boven 100.

Het eenheidsbedrag is degressief en neemt met 10% af per categorie (<51 dieren, 51 tot en met 100 dieren, > 100 dieren).

Onderbouwing steunbedrag

De zoogkoehouderij is enerzijds een belangrijke economische sector en anderzijds ook ook heel belangrijk in het kader van graslandbeheer. Zoals aangegeven in volgende rubriek (8 motivering moeilijkheden), is de zoogkoeienhouderij een sector in moeilijkheden. Als gevolg van de aanhoudend lage prijzen in de vleesveehouderij, is de rentabiliteit van de sector laag tot zeer laag. De cashflow na financieringslast bedraagt immers, op basis van 2014-2018, 22.800 euro per bedrijf. Zonder aanvullend inkomen bevinden ze zich duidelijk in de risicozone als je rekening houdt met het feit dat de gemiddelde uitgaven per huishouden per jaar 36.895 euro bedraagt (Statbel, 2020).

Het steunbedrag is berekend op een gemiddelde bijkomende steun van ongeveer 6000 euro per bedrijf per jaar aan 2750 bedrijven met gemiddeld 36 dieren. Hierop wordt de degressiviteit van 10% toegepast voor de categorieën met meer dan 50 dieren (51 dieren tot en met 100 dieren, >100 dieren).

De steun van gemiddeld 6000 euro per bedrijf dicht zeker niet de kloof maar levert een belangrijke bijdrage aan een leefbaar landbouwinkomen en past binnen de budgettaire beperkingen.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Motivering moeilijkheid/heden waarmee de beoogde sector(en)/productie of bedrijfstype(s) te kampen hebben.

Onderbouwing voor de steun aan een sector in moeilijkheden:

- Vlaanderen telt in 2019 bijna 1,3 miljoen runderen. Onderstaande tabel geeft de totale veestapel weer en de evolutie in de tijd. Het aantal runderen nam sinds 2005 sterk af, ondanks een lichte stijging in 2015 en 2016. Het aantal melkkoeien varieert de laatste jaren, maar nam toe in vergelijking met 2005. In tegenstelling neemt, het aantal zoogkoeien sterk af.

Tabel: Evolutie van de totale veestapel, 2005 en 2015-2019 (Bron: FOD Economie - Algemene Directie Statistiek)

Veestapel	**2005**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
aantal runderen	1 350 304	1 321 005	1 327 837	1 278 920	1 283 482	1 275 983

waarvan melkkoeien	292 842	304 304	311 984	309 605	317 264	325 273
waarvan zoogkoeien	174 217	153 268	163 325	148 607	143 005	137 798

- Resultaatrekeningen: De zoogkoeienhouderij blijft verlieslatend in Vlaanderen. Dat blijkt uit het overzicht van de resultatenrekeningen:

Tabel: Resultatenrekening van gesloten vleesveehouderij in euro per aantal gemiddeld aanwezige zoogkoeien

Jaar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	gemiddeld 2016-2020
Familiaal arbeidsinkomen	107,97	-1,13	-212,12	-251	-94,34	-220,11	-165,7	-236,67	-290,72	-402,68	-515,62	-299,19	-348,98
Netto bedrijfsresultaat	-722,48	-773,77	-978,9	-1089,28	-933,46	-1047,81	-936,73	-989,19	-1002,51	-1104,09	-1249,94	-978,32	-1064,81

- Cashflow: Als gevolg van de aanhoudend lage prijzen in de vleesveehouderij, is de rentabiliteit van de sector laag tot zeer laag. Zo is het voor de vleesveebedrijven, rekening houdend met de gemiddelde uitgaven per huishouden per jaar van 36.895 euro (Statbel, 2020) onwaarschijnlijk dat vanuit de normale bedrijfsvoering gemiddeld genomen voldoende cash beschikbaar is voor het betalen van belastingen en sociale zekerheid én het voorzien in een leefbaar inkomen, laat staan dat er dan nog een marge zou zijn voor nieuwe leningen en/of nieuwe investeringen. De cashflow na financieringslast bedraagt immers, op basis van 2014-2018, 22.800€ per bedrijf. Zonder aanvullend inkomen bevinden ze zich duidelijk in de risicozone. Dit is zichtbaar in bijgevoegde figuur.

Figuur 8. Cashflowindicatoren, per sector, vijfjarig gemiddelde (2014-2018), in euro per bedrijf

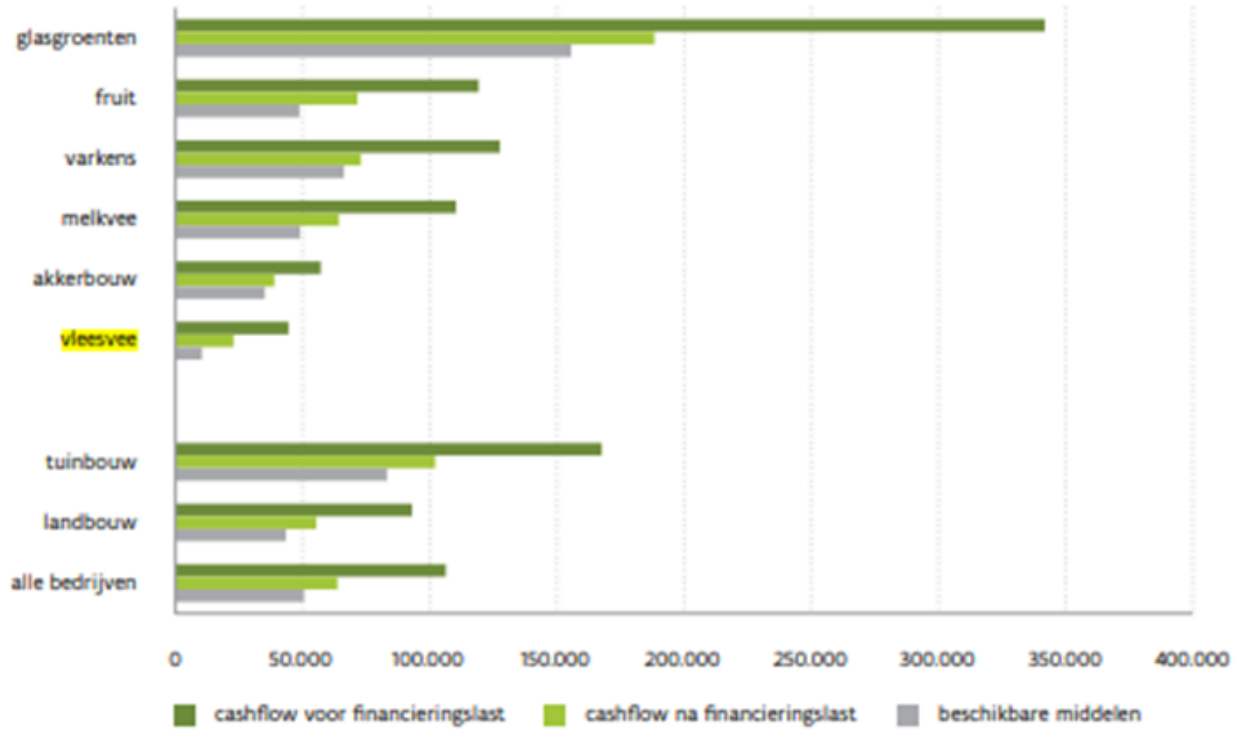

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van LMN

- Bedrijfsinkomen: Het bedrijfsinkomen geeft het inkomen aan dat overblijft als vergoeding voor de interne productiefactoren. Voor vleesvee ligt het bedrijfsinkomen het laagste van alle sectoren. Dit wordt getoond in de onderstaande figuur.

Figuur 1. Vier inkomensindicatoren voor land- en tuinbouw en een aantal sectoren, vijfjarig gemiddelde (2014-2018), in euro per bedrijf

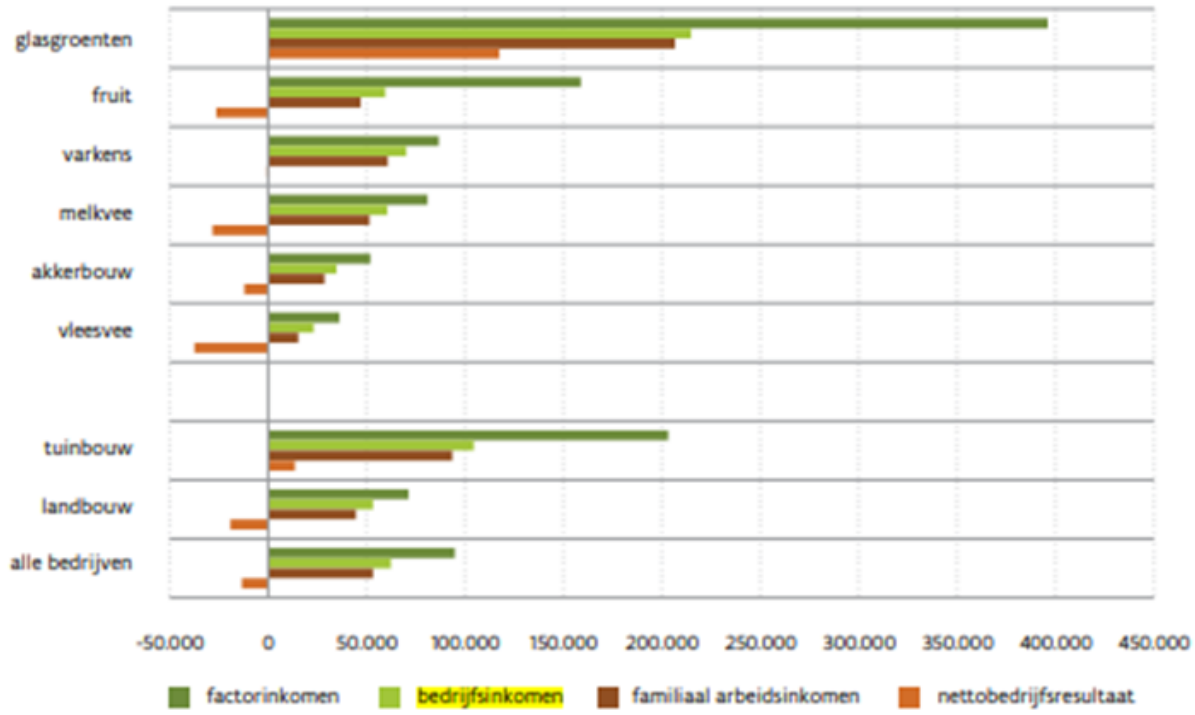

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van LMN

- Opmerking: 2020 was voor de vleesveehouderij een beter jaar. Het bedrijfsinkomen, en ook de cashflow voor en na financieringslast toonden in dat jaar de hoogste waarde sinds 2012. Over de periode 2016-2020 is deze cashflow na financieringslast iets gestegen naar 24.567 euro per bedrijf. Desondanks blijven de cashflow en het bedrijfsinkomen, zeker in vergelijking met andere sectoren, zeer laag.

Gevreesd wordt dat met het verdwijnen van de zoogkoehouderij ook de druk op de (kwetsbare) graslanden zal toenemen. De zoogkoehouderij is immers de belangrijkste vorm van landbouw om deze graslanden economisch te kunnen valoriseren.

Wat is het doel van de interventie op het gebied van de beoogde sector(en)/productie of bedrijfstype(s)?

☑ om het concurrentievermogen te vergroten

☐ kwaliteitsverbetering

☑ om de duurzaamheid te verbeteren

Hoe zal de interventie de in kaart gebrachte moeilijkheid/heden aanpakken (verklaring van de doelgerichtheid)?

Door de doelgroep af te bakenen aan de hand van een aantal duurzaamheidscriteria, en deze gericht te ondersteunen wordt verwacht dat dit een weerslag zal hebben op de rentabiliteit van de sector als geheel.

Welke sector(en) zijn betrokken?

Rundvlees

Motivering van het belang van de beoogde sector(en)/productie of bedrijfstype(s)

In Vlaanderen heeft 12 à 13% van de bedrijven de typologie ‘gespecialiseerde vleesveehouderij’. Daarnaast wordt nog vleesvee gehouden op gemengde bedrijven met ook melkvee of akkerbouw. Het aantal zoogkoeien is sinds 2009 met een vijfde gedaald, tot zo’n 138.000 dieren in 2019.

Socio-economisch belang van de sector:

- Consumentenvoorkeur: De Belgische consument geeft de voorkeur aan mager vlees. Het Belgisch witblauwe ras (BWB) is hiervoor het meest geschikt: vlees van Belgisch witblauwe dieren worden gekenmerkt door zeer mager vlees.
- Kruisingsmateriaal: Het Belgisch witblauwe ras (BWB ras) wordt in België en Nederland, maar ook wereldwijd, veelvuldig gebruikt voor gebruikskruising (ter info: gebruikskruising is het kruisen van 2 rassen waarvan het kruisingsproduct het eindproduct is, dus om te slachten en niet om verder mee te fokken). Omdat het BWB ras sterk bespierd is, wordt sperma van BWB-stieren ingezet op melkkoeien (in Vlaanderen, Nederland, wereldwijd) en vleeskoeien (wereldwijd) zodat de kruislingkalveren meer bespierd zijn.

De kruislingkalveren van BWB met melkkoe gaan naar kalverhouderijen voor kalfvleesproductie. De kruislingkalveren van BWB x vleeskoe worden afgemest voor productie van jong stierenvlees. De BWB-stieren die ingezet worden voor gebruikskruising bij melkvee worden zodanig geselecteerd dat ze gemakkelijke kalvingen geven, men spreekt van BWB gebruikskruisingstier.

- Graslandbeheer: Vleesvee (vnl. vrouwelijke dieren) staat in om de graslanden in Vlaanderen te onderhouden via begrazing. De evolutie van het aantal zoogkoeien in productie in de periode 2000-2020 kent echter een dalende trend (zie figuur volgende figuur). Aangezien gevreesd wordt dat met het verdwijnen van de zoogkoehouderij ook de druk op de (kwetsbare) graslanden zal toenemen, voorziet Vlaanderen mede daarom een gekoppelde steun voor deze sector en meer bepaald voor de bedrijven die de zoogkoehouderij linken aan inspanningen op het vlak van duurzaam graslandbeheer en eigen eiwitvoorziening.

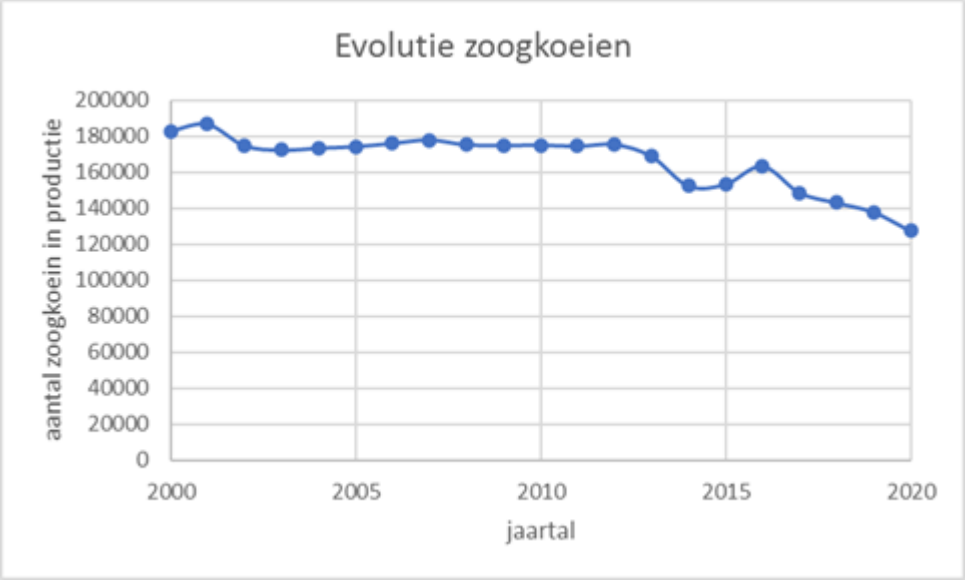

(bron: Departement Landbouw en Visserij, op basis van Statbel)

In de huidige maatschappelijke context staat vleesproductie – niet in het minst in het kader van de klimaatdiscussie – in toenemende mate onder druk. Anderzijds is vleesvee, en bij uitbreiding alle rundvee en herkauwers één van de weinige diersoorten die gras kunnen valoriseren en omzetten in melk of vlees voor de mens. Daarnaast heeft (blijvend) grasland op milieutechnisch en klimatologisch vlak veel voordelen onder meer door de C-opslag in de bodem en het potentieel aan ecosysteemdiensten. Als deze graslanden verdwijnen of intensiever worden uitgebaat, wordt het realiseren van de doelstellingen in het kader van de Blue Deal en de Green Deal in Vlaanderen moeilijk.

Verklaring over hoe de interventies consistent zijn met de kaderrichtlijn water (2000/60/EG).

De premie voor het produceren van vleeskalveren wordt afgeschaft. Voor de gekoppelde steun kiezen we voor een duurzaam alternatief waarbij de betrokken vleesveehouders bijkomende milieu-inspanningen leveren in de vorm van instapvoorwaarden verbonden aan de steun, wegens het belang van zoogkoehouders als beheerders van blijvend grasland. Zo moet de zoogkoehouder een aantal inspanningen leveren op vlak van duurzaam graslandbeheer en eigen voedervoorziening om recht te hebben op de premie. Hij/zij kan kiezen uit een lijst van acties waarbij hij een aantal punten moet behalen en zo te kunnen instappen in de premieregeling. Een veehouder die niet voldoet aan deze instapvoorwaarden kan niet deelnemen aan de gekoppelde steun.

In de keuzelijst zitten een aantal acties die een positieve invloed hebben op de waterkwaliteit en op duurzaam waterbeheer, zoals bijvoorbeeld graslanden met natuurbeheerplan, ecologisch kwetsbaar blijvend grasland of extensief beheerd grasland (verbod op gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, met uitzondering van de pleksgewijze bestrijding van akkerdistel en verbod op gebruik van kunstmest). Blijvende graslanden bouwen meer organische koolstof op in de bodem waardoor het waterbergend vermogen van de bodem verhoogd wordt en de bodem beter bestand is tegen waterschaarste/droogte.

De gekoppelde steun betreft geen financiering van de teelt van waterintensieve gewassen in gebieden met waterstress.

Wordt de interventie gedeeltelijk of volledig gefinancierd uit de extra steun voor eiwithoudende gewassen (maximaal 2 % in totaal) overeenkomstig artikel 96, lid 3, van de VSP?

☐ Ja ☑ Nee

Als de interventie gericht is op een mengeling van peulgewassen en grassen: geef het minimumpercentage peulgewassen in de mengeling aan.

n.v.t.

Gekoppelde inkomenssteun voor zijderupsen is diergebonden steun waarbij het gebruik van “kop” als de basiseenheid voor de steun voorafgaande verduidelijking vereist van het volgende:

verduidelijk het omrekeningspercentage tussen deze eenheid en “kop” (d.w.z. hoeveel van deze eenheid komt overeen met “1 kop”?) in het kader van bv. indicatoren.
n.v.t.
Het is mogelijk meer uitleg te geven in een opmerking (bv. het gewicht van de eieren in de doos)

9 Naleving van de WTO-regels
Gele doos
Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van artikel 6.5 van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw (blauwe doos)

De steun valt onder het AMS (aggregate Measure of Support) plafond van de EU (art. 6§3). Zo’n plafond is voorzien in de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw voor de steun die in relatie staat tot productie. De steun is onderworpen aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.4.1 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij - <51 dieren - gepland eenheidsbedrag per dier	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.6; R.8
1.4.2 - 1.4.2 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij – 51 tot en met 100 dieren - gepland eenheidsbedrag per dier	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.6; R.8
1.4.3 - 1.4.3 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij – > 100 dieren - gepland eenheidsbedrag per dier	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.6; R.8

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.4.1 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij - <51 dieren - gepland eenheidsbedrag per dier

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting en onderbenutting te voorkomen. Dit is nodig aangezien instapvoorwaarden met betrekking tot duurzaamheid worden toegepast. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115). Indien het gepland aantal dieren overschreden wordt, zal lineair gekort worden op aantal subsidiabele dieren dat uitbetaald wordt.

1.4.2 - 1.4.2 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij – 51 tot en met 100 dieren - gepland eenheidsbedrag per dier

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting en onderbenutting te voorkomen. Dit is nodig aangezien instapvoorwaarden met betrekking tot duurzaamheid worden toegepast. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115). Indien het gepland aantal dieren overschreden wordt, zal lineair gekort worden op aantal subsidiabele dieren dat uitbetaald wordt.

1.4.3 - 1.4.3 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij – > 100 dieren - gepland eenheidsbedrag per dier

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting en onderbenutting te voorkomen. Dit is nodig aangezien instapvoorwaarden met betrekking tot duurzaamheid worden toegepast. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115). Indien het gepland aantal dieren overschreden wordt, zal lineair gekort worden op aantal subsidiabele dieren dat uitbetaald wordt.

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
1.4.1 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij - <51 dieren - gepland eenheidsbedrag per dier	Gepland eenheidsbedrag	169,41	167,53	167,53	165,65	188,24	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	156,70	154,97	154,97	153,23	174,12	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	203,29	201,04	201,04	198,78	225,89	

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal 2024 - 2028
	Kalenderjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
	O.11 (eenheid: Hoofd)	79.499,00	79.500,00	79.500,00	79.500,00	79.500,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	13.467.925,59	13.318.635,00	13.318.635,00	13.169.175,00	14.965.080,00	68.239.450,59
1.4.2 - 1.4.2 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij – 51 tot en met 100 dieren - gepland eenheidsbedrag per dier	Gepland eenheidsbedrag	152,47	150,78	150,78	149,09	169,42	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	141,03	139,47	139,47	137,91	156,71	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	182,96	180,94	180,94	178,91	203,30	
	O.11 (eenheid: Hoofd)	15.500,00	15.510,00	15.510,00	15.520,00	15.498,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	2.363.285,00	2.338.597,80	2.338.597,80	2.313.876,80	2.625.671,16	11.980.028,56
1.4.3 - 1.4.3 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij – > 100 dieren - gepland eenheidsbedrag per dier	Gepland eenheidsbedrag	135,53	134,02	134,02	132,52	150,59	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	125,37	123,97	123,97	122,58	139,30	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	162,64	160,82	160,82	159,02	180,71	
	O.11 (eenheid: Hoofd)	5.001,00	4.990,00	4.990,00	4.980,00	5.002,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	677.785,53	668.759,80	668.759,80	659.949,60	753.251,18	3.428.505,91
TOTAAL	O.11 (eenheid: Hoofd)	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	**Som:** 500.000,00 **Max:** 100.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	16.508.996,12	16.325.992,60	16.325.992,60	16.143.001,40	18.344.002,34	83.647.985,06
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

5.2 Sectorale interventies

Groenten en fruit

Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
2.1.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per operationeel programma groenten en fruit	Gemiddeld		R.1; R.10; R.11; R.15; R.16; R.26; R.28; R.3; R.32; R.5; R.9

Beschrijving

2.1.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per operationeel programma groenten en fruit

De inschatting is gebaseerd op het huidige aantal producentenorganisaties in de sector groenten en fruit met een operationeel programma (13). Daarnaast werd gekeken naar het huidige budget voor de programma's. We vermoeden een stijging van het budget de komende jaren en dit werd in rekening gebracht. Mogelijke afwijkingen zijn mogelijk omwille van onvoorziene situaties die een invloed hebben op de markt.

Geplande eenheidsbedragen - financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
2.1.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per operationeel programma groenten en fruit	Gepland eenheidsbedrag (Totale Unie-uitgaven in EUR)	6.150.000,00	6.666.666,67	6.750.000,00	6.833.333,33	6.916.666,67	
	O.35 (eenheid: Operationele programma's)	10,00	12,00	12,00	12,00	12,00	
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	61.500.000,00	80.000.000,00	81.000.000,00	82.000.000,00	83.000.000,00	387.500.000,00

INVRE(47(1)(a)) - - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties

2.a01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in het kader van productieplanning en - organisatie

Interventiecode (lidstaat)	2.a01
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in het kader van productieplanning en - organisatie
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROD(46(a)) productieplanning, aanpassing van de productie aan de vraag, met name wat kwaliteit en hoeveelheid betreft, optimalisatie van de productiekosten en van het rendement op investeringen en stabilisatie van de producentenprijzen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.3 Percentage boerderijen dat GLB-steun voor digitale landbouwtechnologie ontvangt
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals productieplanning en – organisatie (art.47(1)(a)(xiv)).

De PO's kunnen de interventie investeringen in het kader van productieplanning en - organisatie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- IT-investeringen voor aanvoerprognoses en areaalenquêtes, IT-investeringen voor teeltregistratiesystemen,…
- Andere investeringen binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen a en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid, dit kan door investeringen op vlak van korte keten, een verbeterde productie of het behalen van bovenwettelijke maatschappelijke wensen op vlak van milieu en klimaat.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Binnen de voorgestelde interventie zijn er specifieke investeringen mogelijk gericht op digitalisering zoals IT-investeringen rond het aanvoerproces of teelregistratie.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N2, N5 en N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.a04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in aanplantingen beloftevolle rassen bomen

Interventiecode (lidstaat)	2.a04
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in aanplantingen beloftevolle rassen bomen
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROD(46(a)) productieplanning, aanpassing van de productie aan de vraag, met name wat kwaliteit en hoeveelheid betreft, optimalisatie van de productiekosten en van het rendement op investeringen en stabilisatie van de producentenprijzen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals verbetering van genetische hulpbronnen' (art. 47(1)(a)(xii)).

De PO's kunnen deze interventie investeringen in aanplantingen beloftevolle rassen bomen opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen in aanplantingen beloftevolle rassen bomen
- Andere investeringen binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling a, en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid, dit kan door investeringen op vlak van korte keten, een verbeterde productie of het behalen van bovenwettelijke maatschappelijke wensen op vlak van milieu en klimaat.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;***
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Het gaat om nieuwe en beloftevolle rassen, dit is een voorbeeld van innovatie.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N2, N5, N6 en N19.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.a06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen voor bescherming productie

Interventiecode (lidstaat)	2.a06
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen voor bescherming productie
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROD(46(a)) productieplanning, aanpassing van de productie aan de vraag, met name wat kwaliteit en hoeveelheid betreft, optimalisatie van de productiekosten en van het rendement op investeringen en stabilisatie van de producentenprijzen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals voorkoming van schade veroorzaakt door ongunstige weersomstandigheden en stimulering van de ontwikkeling en het gebruik van variëteiten, rassen en beheerspraktijken die aan de veranderende klimaatomstandigheden zijn aangepast' (art. 47(1)(a)(iii)).

De PO's kunnen deze interventie investeringen voor bescherming productie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meerworden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen in toestellen en materialen ter bescherming tegen (lente)nachtvorst;
- Andere investeringen binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling a en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid, dit kan door investeringen op vlak van korte keten, een verbeterde productie of het behalen van bovenwettelijke maatschappelijke wensen op vlak van milieu en klimaat.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** De mogelijke investeringen zijn gericht op oogstbescherming, dit leidt ertoe dat er minder voedsel verspild wordt.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N2, N5, N6, N19 en N22.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.b01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van infrastructuur voor afzet

Interventiecode (lidstaat)	2.b01
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van infrastructuur voor afzet
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CONC(46(b)) concentratie van het aanbod en het in de handel brengen van de producten, onder meer door middel van direct marketing

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om

de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoalsconcentratie van producten i.k.v. afzetverbetering, afzet en verbetering van de landbouwers in de waardeketen' (art. 47 (1)(a)(xv).

De PO's kunnen deze interventie investeringen in Optimalisatie van infrastructuur voor afzet opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen in infrastructuurprojecten zoals onder meer de bouw van een nieuwe verkoopzaal,…;
- Andere investeringen binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling b, en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid, dit kan door investeringen op vlak van korte keten, een verbeterde productie of het behalen van bovenwettelijke maatschappelijke wensen op vlak van milieu en klimaat.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Naast materiële en immateriële investeringen, zijn er ook investeringen mogelijk op vlak van onderzoek en experimentele productie. Dit leidt tot innovatie en modernisatie binnen de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N2, N5 en N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste

bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.b02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van digitale infrastructuur voor afzet: upgraden en diversifiëren van de verkoopsinstallatie

Interventiecode (lidstaat)	2.b02
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van digitale infrastructuur voor afzet: upgraden en diversifiëren van de verkoopsinstallatie
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CONC(46(b)) concentratie van het aanbod en het in de handel brengen van de producten, onder meer door middel van direct marketing

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.3 Percentage boerderijen dat GLB-steun voor digitale landbouwtechnologie ontvangt
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals digitalisering' (art. 47 (1)(a)(xix)).

De PO's kunnen deze interventie Optimalisatie van digitale infrastructuur voor afzet: het upgraden en diversifiëren van de verkoopsinstallatie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Aankoop van investeringen in digitalisering (o.a. thuiskoopsysteem (ontwikkeling en uitbreiding); e-commerce (ontwikkeling));
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling b, en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid, dit kan door investeringen op vlak van korte keten, een verbeterde productie of het behalen van bovenwettelijke maatschappelijke wensen op vlak van milieu en klimaat.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Binnen deze interventie wordt er specifiek steun gegeven voor investeringen die kaderen binnen het optimaliseren van het afzetten van producten door digitalisering.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N2, N5 en N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.b05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van infrastructuur voor opslag producten i.f.v. concentratie

Interventiecode (lidstaat)	2.b05
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van infrastructuur voor opslag producten i.f.v. concentratie
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CONC(46(b)) concentratie van het aanbod en het in de handel brengen van de producten, onder meer door middel van direct marketing

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype –'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals concentratie van producten i.k.v. afzetverbetering, afzet en verbetering van de landbouwers in de waardeketen' (art. 47 (1)(a)(xv).

De PO's kunnen de interventie Optimalisatie van infrastructuur voor opslag producten i.f.v. concentratie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen in infrastructuurprojecten: bouw van aanvoerplatformen, transportloodsen e.a.;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling b, en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid, dit kan door investeringen op vlak van korte keten, een verbeterde productie of het behalen van bovenwettelijke maatschappelijke wensen op vlak van milieu en klimaat.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5 en N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en

opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.b06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen voor bevordering van concentratie van aanbod en verhandelen

Interventiecode (lidstaat)	2.b06
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen voor bevordering van concentratie van aanbod en verhandelen
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CONC(46(b)) concentratie van het aanbod en het in de handel brengen van de producten, onder meer door middel van direct marketing

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype –'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals concentratie van producten i.k.v. afzetverbetering, afzet en verbetering van de landbouwers in de waardeketen' (art. 47 (1)(a)(xv)).

De PO's kunnen de interventie Investeringen voor bevordering van concentratie van aanbod en verhandelen opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Aankoop palletboxen, palloxen, kisten, palloxen voor bewaring van o.a. witloofwortelen, bulkcontainers, alsook afdekking/afschermingsmateriaal geoogste groenten bij transport en bewaring
- Investeringen in scanners voor tracering paloxen
- Mobiele groentereiniger/kisten;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling b, en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid, dit kan door investeringen op vlak van korte keten, een verbeterde productie of het behalen van bovenwettelijke maatschappelijke wensen op vlak van milieu en klimaat.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5 en N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.b09 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Kosten i.v.m. fusies en/of overnames van PO's en UPO's en kosten i.v.m. de oprichting van transnationale PO's of UPO's

Interventiecode (lidstaat)	2.b09
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Kosten i.v.m. fusies en/of overnames van PO's en UPO's en kosten i.v.m. de oprichting van transnationale PO's of UPO's
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CONC(46(b)) concentratie van het aanbod en het in de handel brengen van de producten, onder meer door middel van direct marketing

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen

om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals concentratie van producten i.k.v. afzetverbetering, afzet en verbetering van de landbouwers in de waardeketen' (art. 47(1)(a)(xv)).

De PO's kunnen de interventie Kosten i.v.m. fusies en/of overnames van PO's en UPO's opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Juridische kosten en administratiekosten in verband met fusies of overnames van PO's en UPO's of in verband met de oprichting van transnationale PO's of UPO's
- Haalbaarheidsstudies en voorstellen die met het oog hierop in opdracht van PO's worden verricht;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling b en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid, dit kan door investeringen op vlak van korte keten, een verbeterde productie of het behalen van bovenwettelijke maatschappelijke wensen op vlak van milieu en klimaat.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5 en N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en

opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert punt 2 van Annex II:

- de steun omvat uitgaven in verband met operationele programma's groenten en fruit die diensten of voordelen verlenen aan de landbouw betreft, met name uitgaven voor haalbaarheidsstudies en juridische kosten in het kader van fusies en overnames.
- De steun betreft geen rechtstreekse betalingen aan producenten, is niet afhankelijk van handelingen van consumenten en is niet afhankelijk van prijzen.

2.c01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van infrastructuur PO

Interventiecode (lidstaat)	2.c01
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van infrastructuur PO
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
COMP(46(c)) verbetering van het concurrentievermogen voor de middellange en lange termijn, met name door modernisering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa,

onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals xv) concentratie van producten i.k.v. afzetverbetering, afzet en verbetering van de landbouwers in de waardeketen' (art. 47(1)(a)(xv)).

De PO's kunnen de interventie Modernisering van infrastructuur PO opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Infrastructuurprojecten: Alle infrastructuurprojecten die niet aan een andere meer specifieke doelstelling kunnen gekoppeld worden, maar wel subsidiabel zijn
- Hernieuwing van de verlichtingsinfrastructuur
- Modernisering IT-infrastructuur van de PO
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling c, en aan de volgende specifieke doelstelling:

- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de nood N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.c02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van activa producenten en PO i.k.v. digitalisering

Interventiecode (lidstaat)	2.c02
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van activa producenten en PO i.k.v. digitalisering
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
COMP(46(c)) verbetering van het concurrentievermogen voor de middellange en lange termijn, met name door modernisering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.3 Percentage boerderijen dat GLB-steun voor digitale landbouwtechnologie ontvangt
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen

om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals digitalisering' (art. 47(1)(a)(xix)).

De PO's kunnen deze interventie Modernisering van activa producenten en PO i.k.v. digitalisering opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Hardware en software voor de teler, e.a.
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling c en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Deze interventie ondersteunt investeringen die noodzakelijk zijn om digitalisering bij de producenten (landbouwers) te verbeteren.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N2 en N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11: • Productie van een bepaald product niet vereist • Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven • Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.c03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van activa producenten en PO i.k.v. teelt

Interventiecode (lidstaat)	2.c03
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van activa producenten en PO i.k.v. teelt
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
COMP(46(c)) verbetering van het concurrentievermogen voor de middellange en lange termijn, met name door modernisering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals

teelttechnieken en opvolging teelten' (art. 47(1)(a)(xvii)).

De PO's kunnen de interventie Modernisering van activa producenten en PO i.k.v. teelt opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Plantmachines, oogstmachines, aanpassingen aan machines (zoals bladlichters);
- Hardware en software voor de teler i.k.v. teeltopvolging (vb. zwaardere PC's)
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling c en aan de volgende specifieke doelstelling:

- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de nood N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.c04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van activa PO en producenten i.k.v. efficiënte opslag

Interventiecode (lidstaat)	2.c04
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van activa PO en producenten i.k.v. efficiënte opslag
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
COMP(46(c)) verbetering van het concurrentievermogen voor de middellange en lange termijn, met name door modernisering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoalshet

verbeteren van het vervoer en de opslag van producten' (art. 47(1)(a)(xviii)).

De PO's kunnen de interventie Modernisering van activa PO en producenten i.k.v. efficiënte opslag opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen in openklapmachines klapkisten;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling c en aan de volgende specifieke doelstelling:

- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de nood N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels
Groene doos
Punt 11 van bijlage 2 WTO
Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.c05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van intern transport en transportmiddelen PO i.k.v. concentratie

Interventiecode (lidstaat)	2.c05
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van intern transport en transportmiddelen PO i.k.v. concentratie
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
COMP(46(c)) verbetering van het concurrentievermogen voor de middellange en lange termijn, met name door modernisering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa,

onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoalshet verbeteren van het vervoer en de opslag van producten' (art. 47(1)(a)(xviii)).

De PO's kunnen de interventie modernisering van intern transport en transportmiddelen PO i.k.v. concentratie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen in rollend materieel (zoals vorkheftrucks, transpalletten);
- Investeringen in batterijen, PC's, printers gekoppeld aan rollend materieel;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling c en aan de volgende specifieke doelstelling:

- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de nood N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels
Groene doos
Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.c06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van de energieinfrastructuur

Interventiecode (lidstaat)	2.c06
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Modernisering van de energieinfrastructuur
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
COMP(46(c)) verbetering van het concurrentievermogen voor de middellange en lange termijn, met name door modernisering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa,

onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals het vergroten van energiebesparingen, meer energie-efficiëntie en een groter gebruik van hernieuwbare energie (art. 47(1)(a)(iv).

De PO's kunnen de interventie Modernisering van de energieinfrastructuur opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen in vervanging zonnepanelen e.a. mits aantonen dat dit voor een kostenverlaging zorgt;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling c en aan de volgende specifieke doelstelling:

- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de nood N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.d01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. bodembehoud

Interventiecode (lidstaat)	2.d01
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. bodembehoud
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoalsbodembehoud, met inbegrip van de verhoging van het koolstofgehalte van de bodem en de verbetering van de bodemstructuur, en de vermindering van verontreinigende stoffen' (art. 47(1)(a)(i)).s

De PO's kunnen deze interventie Onderzoek en studies i.k.v. bodembehoud opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Onderzoek en studies door PO in eigen beheer (Investeringen & diensten (D)/ verbruiksgoederen (VG) mogelijk);
- Onderzoek en studies door praktijkcentra (enkel D/VG);
- Onderzoek en studies door andere derden (enkel D/VG);
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling d, en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van onderzoek rondt productiemethoden in bomdembehoud kunnen leiden tot een efficiëntieverhoging van de productie. Dit leidttot een verhoging van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Naast materiële en immateriële investeringen, zijn er ook investeringen mogelijk op vlak van onderzoek en experimentele productie. Dit leidt tot innovatie en modernisatie binnen de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N5 en N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector. Verder wordt er ook bijgedragen aan specifieke doelstelling e en de daarbijhorende noden N10 en N12. Onderzoek naar bodembehoud kunnen bijdragen tot een duurzamer bodembeheer en dus ook landbouwbeheer.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma’s Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie ondersteunt onderzoeksprogramma's naar bodembehoud.

2.d02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. watergebruik en -beheer

Interventiecode (lidstaat)	2.d02
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. watergebruik en -beheer
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals ii) verbetering van het gebruik en het goede beheer van water, onder meer op het gebied van waterbesparing, waterbehoud en waterdrainage' (art. 47(1)(a)(ii))).

De PO's kunnen de interventie Onderzoek en studies i.k.v. watergebruik en -beheer opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Onderzoek en studies door PO in eigen beheer (Investeringen & diensten (D)/verbruiksgoederen (VG) mogelijk);
- Onderzoek en studies door praktijkcentra (enkel D/VG);
- Onderzoek en studies door andere derden (enkel D/VG);
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling d en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van onderzoek rond productiemethoden in watergebruik kunnen leiden tot een efficiëntieverhoging van de productie. Dit leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Naast materiële en immateriële investeringen, zijn er ook investeringen mogelijk op vlak van onderzoek en experimentele productie. Dit leidt tot innovatie en modernisatie binnen de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N5 en N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector. Verder wordt er ook bijgedragen aan specifieke doelstelling e en de daarbijhorende noden N10 en N11. Onderzoek naar waterbeheer en watergebruik kan bijdragen tot een duurzamer watergebruik en dus ook landbouwbeheer.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma’s Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma’s Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie ondersteunt onderzoeksprogramma's naar watergebruik

2.d03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. klimaat

Interventiecode (lidstaat)	2.d03
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. klimaat
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals voorkoming van schade veroorzaakt door ongunstige weersomstandigheden en stimulering van de ontwikkeling en het gebruik van variëteiten, rassen en beheerspraktijken die aan de veranderende klimaatomstandigheden zijn aangepast' (art. 47(1)(a)(iii)).

De PO's kunnen deze interventie onderzoek en studies i.k.v. klimaat opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Onderzoek en studies door PO in eigen beheer (Investeringen & diensten (D)/verbruiksgoederen (VG) mogelijk);
- Onderzoek en studies door praktijkcentra (enkel D/VG);
- Onderzoek en studies door andere derden (enkel D/VG);
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling d en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van onderzoek rond nieuwe productiemethoden i.k.v. klimaatverandering kunnen leiden tot een efficiëntieverhoging van de productie. Dit leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Naast materiële en immateriële investeringen, zijn er ook investeringen mogelijk op vlak van onderzoek en experimentele productie. Dit leidt tot innovatie en modernisatie binnen de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N5 en N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector. Verder wordt er ook bijgedragen aan specifieke doelstelling d en e en de daarbijhorende noden N9 en N10. Onderzoek naar de ontwikkeling van nieuwe landbouwpraktijken in kader van klimaatverandering kunnen bijdragen tot een duurzamer landbouwbeheer en klimaatadaptatie.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie ondersteunt onderzoeksprogramma's naar nieuwe landbouwpraktijken in kader van klimaatverandering.

2.d04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. energie

Interventiecode (lidstaat)	2.d04
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. energie
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals het vergroten van energiebesparingen, meer energie-efficiëntie en een groter gebruik van hernieuwbare energie' (art. 47(1)(a)(iv)).

De PO's kunnen de interventie Onderzoek en studies i.k.v. energie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Onderzoek en studies door PO in eigen beheer (Investeringen & diensten (D)/verbruiksgoederen (VG) mogelijk);
- Onderzoek en studies door praktijkcentra (enkel D/VG);
- Onderzoek en studies door andere derden (enkel D/VG);
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling d en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van onderzoek rond energie kan leiden tot een efficiëntieverhoging van de productie. Dit leidttot een verhoging van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Naast materiële en immateriële investeringen, zijn er ook investeringen mogelijk op vlak van onderzoek en experimentele productie. Dit leidt tot innovatie en modernisatie binnen de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N5 en N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector. Verder wordt er ook bijgedragen aan specifieke doelstelling d en e en de daarbijhorende noden N8 en N10. Onderzoek naar energie kan bijdragen tot een duurzamer landbouwbeheer en verminderde afhankelijkheid van externe hulpbronnen.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma’s Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie ondersteunt onderzoeksprogramma's naar energie.

2.d05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. ecologische verpakkingen

Interventiecode (lidstaat)	2.d05
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. ecologische verpakkingen
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N20	Verhogen dierenwelzijn in de landbouw	Hoog	Gedeeltelijk
N21	Verlagen antibioticagebruik	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals ecologische verpakking, uitsluitend op het gebied van onderzoek en experimentele productie' (art. 47(1)(a)(v)).

De PO's kunnen de Interventie onderzoek en studies i.k.v. ecologische verpakkingen opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Onderzoek en studies door PO in eigen beheer (Investeringen & diensten (D)/verbruiksgoederen (VG) mogelijk);
- Onderzoek en studies door praktijkcentra (enkel D/VG);
- Onderzoek en studies door andere derden (enkel D/VG);
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling d en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van onderzoek rond ecologische verpakkingen kan leiden tot een efficiëntieverhoging van de productie. Dit leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** De mogelijke investeringen zijn gericht op verschillende thema's. Zo kan onderzoek naar ecologische verpakkingen bijdragen tot minder afval bij de voedselproductie.

- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Naast materiële en immateriële investeringen, zijn er ook investeringen mogelijk op vlak van onderzoek en experimentele productie. Dit leidt tot innovatie en modernisatie binnen de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N5, N6, N19 en N22.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector. Verder wordt er ook bijgedragen aan specifieke doelstelling e en de daarbijhorende nood N10. Onderzoek naar ecologische verpakkingen kan bijdragen tot een duurzamer landbouwbeheer.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie ondersteunt onderzoeksprogramma's naar ecologische verpakkingen.

2.d06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. emissies, afval, reststromen en bijproducten

Interventiecode (lidstaat)	2.d06
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. emissies, afval, reststromen en bijproducten
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren

R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals vermindering van emissies en afvalstoffen, verbetering van het gebruik van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie daarvan, en afvalbeheer' (art. 47(1)(a)(vii)).

De PO's kunnen de interventie Onderzoek en studies i.k.v. emissies, afval, reststromen en bijproducten opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Inhoudelijke acties zoals onderzoek om de productie CO2-neutraal te maken
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten
- Onderzoek en studies door PO in eigen beheer (Investeringen & diensten (D)/ verbruiksgoederen (VG) mogelijk);
- Onderzoek en studies door praktijkcentra (enkel D/VG);
- Onderzoek en studies door andere derden (enkel D/VG).

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling d en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van onderzoek rond emissies en hergebruik en valorisatie van bijproducten kan leiden tot een efficiëntieverhoging van de productie. Dit leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** Binnen de interventie is onderzoek mogelijk naar ondermeer afval en bijproducten. Dit zorgt mogelijks voor verminderd afval en een beter gebruik van de reststromen.

- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Naast materiële en immateriële investeringen, zijn er ook investeringen mogelijk op vlak van onderzoek en experimentele productie. Dit leidt tot innovatie en modernisatie binnen de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N5, N6, N19 en N22.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector. Verder wordt er ook bijgedragen aan specifieke doelstelling e en de daarbijhorende nood N10. Onderzoek naar emissies, afval en bijproducten kan bijdragen tot een duurzamer landbouwbeheer.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie ondersteunt onderzoeksprogramma's naar emissies, afval en bijproducten.

2.d07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. plagen en gewasbescherming

Interventiecode (lidstaat)	2.d07
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. plagen en gewasbescherming
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals viii) verbetering van de weerbaarheid tegen plagen en vermindering van de risico's en de effecten van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, met inbegrip van de toepassing van geïntegreerde plaagbestrijdingsstechnieken' (art. 47(1)(a)(viii)).

De PO's kunnen de interventie Onderzoek en studies i.k.v. plagen en gewasbescherming opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Onderzoek en studies door PO in eigen beheer (Investeringen & diensten (D)/verbruiksgoederen (VG) mogelijk);
- Onderzoek en studies door praktijkcentra (enkel D/VG);
- Onderzoek en studies door andere derden (enkel D/VG);
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling d, en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van onderzoek rond gewasbeschermingsmiddelen – en methoden kan leiden tot een efficiëntieverhoging van de productie. Dit leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Naast materiële en immateriële investeringen, zijn er ook investeringen mogelijk op vlak van onderzoek en experimentele productie. Dit leidt tot innovatie en modernisatie binnen de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N5 en N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector. Verder wordt er ook bijgedragen aan specifieke doelstelling e en de daarbijhorende nood N10. Onderzoek naar gewasbeschermingsmiddelen – en methoden kan bijdragen tot een duurzamer landbouwbeheer.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie ondersteunt onderzoeksprogramma's naar plagen en gewasbescherming.

2.d08 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. habitats gunstig voor biodiversiteit

Interventiecode (lidstaat)	2.d08
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. habitats gunstig voor biodiversiteit
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals aanleg en behoud van habitats die gunstig zijn voor de biodiversiteit' (art. 47(1)(a)(x)).

De PO's kunnen de interventie Onderzoek en studies i.k.v. habitats gunstig voor biodiversiteit opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Onderzoek en studies door PO in eigen beheer (Investeringen & diensten (D)/verbruiksgoederen (VG) mogelijk);
- Onderzoek en studies door praktijkcentra (enkel D/VG);
- Onderzoek en studies door andere derden (enkel D/VG);
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling d, en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van onderzoek naar habitats gunstig voor biodiversiteit kan leiden tot een efficiëntieverhoging van de productie. Dit leidttot een verhoging van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Naast materiële en immateriële investeringen, zijn er ook investeringen mogelijk op vlak van onderzoek en experimentele productie. Dit leidt tot innovatie en modernisatie binnen de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N5 en N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector. Verder wordt er ook bijgedragen aan specifieke doelstelling e en f en de daarbijhorende noden N10 en N13. Onderzoek naar habitats gunstig voor biodiversiteit kan bijdragen tot een duurzamer landbouwbeheer en zorg voor de biodiversiteit.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie ondersteunt onderzoeksprogramma's naar habitats gunstig voor biodiversiteit.

2.d09 - Operationele Programma Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. verbetering productkwaliteit

Interventiecode (lidstaat)	2.d09
Naam interventie	Operationele Programma Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. verbetering productkwaliteit
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren

R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals verbetering van de productkwaliteit' (art. 47(1)(a)(xi).

De PO's kunnen de interventie Onderzoek en studies i.k.v. verbetering productkwaliteit opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Inhoudelijke acties zoals smaakonderzoek, ander productonderzoek
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten
- Onderzoek en studies door PO in eigen beheer (Investeringen & diensten (D)/ verbruiksgoederen (VG) mogelijk);
- Onderzoek en studies door praktijkcentra (enkel D/VG);
- Onderzoek en studies door andere derden (enkel D/VG).

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling d, en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van onderzoek naar productkwaliteit kan leiden tot een efficiëntieverhoging van de productie of de toegevoegde waarde. Dit leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** Onderzoek naar verbetering van de productkwaliteit draagt direct bij tot de kwaliteit van voedsel.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van***

de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing; Naast materiële en immateriële investeringen, zijn er ook investeringen mogelijk op vlak van onderzoek en experimentele productie. Dit leidt tot innovatie en modernisatie binnen de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N5, N6, N19 en N22.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels
Groene doos
Punt 2 van bijlage 2 WTO
Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie ondersteunt onderzoeksprogramma's naar de verbetering van de productkwaliteit.

2.d10 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. verbetering genetische hulpbronnen

Interventiecode (lidstaat)	2.d10
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. verbetering genetische hulpbronnen
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals xii) verbetering van genetische hulpbronnen' (art. 47(1)(a)(xii)).

De PO's kunnen de interventie Onderzoek en studies i.k.v. verbetering genetische hulpbronnen opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Inhoudelijke acties zoals rassenonderzoek
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten
- Onderzoek en studies door PO in eigen beheer (Investeringen & diensten (D)/ verbruiksgoederen (VG) mogelijk);
- Onderzoek en studies door praktijkcentra (enkel D/VG);
- Onderzoek en studies door andere derden (enkel D/VG).

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling d, en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van onderzoek naar genetische hulpbronnen kan leiden tot een efficiëntieverhoging van de productie. Dit leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Naast materiële en immateriële investeringen, zijn er ook investeringen mogelijk op vlak van onderzoek en experimentele productie. Dit leidt tot innovatie en modernisatie binnen de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N5 en N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie ondersteunt onderzoeksprogramma's naar genetische hulpbronnen.

2.d11 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. arbeid en arbeidsvoorwaarden

Interventiecode (lidstaat)	2.d11
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek en studies i.k.v. arbeid en arbeidsvoorwaarden
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen

R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals verbetering van de arbeidsvoorwaarden en handhaving van de werkgeversverplichtingen en van de vereisten voor gezondheid en de veiligheid op de werkplek overeenkomstig de Richtlijnen 89/391/EEG, 2009/104/EG en (EU) 2019/1152' (art. 47(1)(a)(xiii).

De PO's kunnen de interventie Onderzoek en studies i.k.v. arbeid en arbeidsvoorwaarden opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Onderzoek en studies door PO in eigen beheer (Investeringen & diensten (D)/verbruiksgoederen (VG) mogelijk);
- Onderzoek en studies door praktijkcentra (enkel D/VG);
- Onderzoek en studies door andere derden (enkel D/VG);
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling d, en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van onderzoek naar arbeid en arbeidsvoorwaarden kan leiden tot een verhoging van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** Onderzoek naar arbeid en arbeidsvoorwaarden kan leiden tot een veiligere omgeving om voedsel te produceren.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie,***

kennisuitwisseling en scholing; Naast materiële en immateriële investeringen, zijn er ook investeringen mogelijk op vlak van onderzoek en experimentele productie. Dit leidt tot innovatie en modernisatie binnen de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N5, N6, en N19 .

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie ondersteunt onderzoeksprogramma's naar arbeid en arbeidsvoorwaarden.

2.d12 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek i.k.v. digitalisering

Interventiecode (lidstaat)	2.d12
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderzoek i.k.v. digitalisering
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals xix) digitalisering' (art. 47(1)(a)(xix)).

De PO's kunnen de interventie Onderzoek i.k.v. digitalisering opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Inhoudelijke acties zoals onderzoek naar digitale verkoopvormen
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten
- Onderzoek en studies door PO in eigen beheer (Investeringen & diensten (D)/ verbruiksgoederen (VG) mogelijk);
- Onderzoek en studies door praktijkcentra (enkel D/VG);
- Onderzoek en studies door andere derden (enkel D/VG).

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling d, en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van onderzoek naar digitalisering kan leiden tot een efficiëntieverhoging van de productie. Dit leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Naast materiële en immateriële investeringen, zijn er ook investeringen mogelijk op vlak van onderzoek en experimentele productie. Dit leidt tot innovatie en modernisatie binnen de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N5 en N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie ondersteunt onderzoeksprogramma's naar digitalisering.

2.d13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Ander onderzoek i.k.v. andere gebieden

Interventiecode (lidstaat)	2.d13
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Ander onderzoek i.k.v. andere gebieden
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals overige gebieden' (art. 47(1)(a)).
De PO's kunnen de interventie ander Onderzoek i.k.v. andere gebieden opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Inhoudelijke acties zoals marktonderzoek
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten
- Onderzoek en studies door PO in eigen beheer (Investeringen & diensten (D)/ verbruiksgoederen (VG) mogelijk);
- Onderzoek en studies door praktijkcentra (enkel D/VG);
- Onderzoek en studies door andere derden (enkel D/VG).

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling d, en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van onderzoek kan leiden tot een efficiëntieverhoging van de productie. Dit leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Naast materiële en immateriële investeringen, zijn er ook investeringen mogelijk op vlak van onderzoek en experimentele productie. Dit leidt tot innovatie en modernisatie binnen de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N5 en N6.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie ondersteunt onderzoeksprogramma's naar andere gebieden.

2.e01 - Operationele programma's groenten en fruit - Niet-productiegerichte investeringen en andere acties i.k.v. milieuvriendelijke technieken en behoud van biodiversiteit

Interventiecode (lidstaat)	2.e01
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Niet-productiegerichte investeringen en andere acties i.k.v. milieuvriendelijke technieken en behoud van biodiversiteit
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.32 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan biodiversiteit

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals: bodembehoud, met inbegrip van de verhoging van het koolstofgehalte van de bodem en de verbetering van de bodemstructuur, en de vermindering van verontreinigende stoffen;

verbetering van de weerbaarheid tegen plagen en vermindering van de risico's en de effecten van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, met inbegrip van de toepassing van geïntegreerde plaagbestrijdingsstechnieken; aanleg en behoud van habitats die gunstig zijn voor de biodiversiteit ' (art. 47(1)(a)(i), art. 47(1)(a)(viii) en art. 47 (1)(a)(x)).

De PO's kunnen de interventie Niet-productiegerichte investeringen en andere acties i.k.v. milieuvriendelijke technieken en behoud van biodiversiteit opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties en investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Bijenhotels, insectenhotels, nestkasten en zitstangen;
- Zaaizaad bloemenranden;
- Plantgoed voor heggen, hagen, houtkanten en andere landschapselementen;
- Machines voor onderhoud landschapselementen en bloemenranden;
- Andere investeringen i.k.v. bescherming en verbetering van de biodiversiteit;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen e en op de specifieke doelstellingen e en f:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema milieuvriendelijke technieken en biodiversiteit.. Hieronder vallen ook acties rond bodembehoud en gewasbeschermingsmiddelen.
- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;***

Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema milieuvriendelijke technieken en biodiversiteit. Hierbij wordt er ook gefocust op de aanleg van habitats gunstig voor de biodiversiteit.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N10 tot en met N14 .

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.e02 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen i.k.v. milieuvriendelijke, plaag- en ziektebestendige productiepraktijken

Interventiecode (lidstaat)	2.e02
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen i.k.v. milieuvriendelijke, plaag- en ziektebestendige productiepraktijken
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk

N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen
R.32 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan biodiversiteit

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving:

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals verbetering van de weerbaarheid tegen plagen en vermindering van de risico's en de effecten van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, met inbegrip van de toepassing van geïntegreerde plaagbestrijdingsstechnieken' (art. 47(1)(a)(viii)).

De PO's kunnen de interventie Investeringen i.k.v. milieuvriendelijke, plaag- en ziektebestendige productiepraktijken opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Weerstations, monitoringssystemen (microscopen, apparatuur voor automatische plaagdetectie), systemen voor automatische bepaling druk ziektes en plagen (o.a. Padregistratie), UV-toestellen (zoals Octinion - Lumion - curion);
- Folies, netten en hun oprolsystem (voor buiten houden schadelijken en behouden nuttigen) + andere afsluitingen tegen insecten;
- Duurzame wildafweersystemen en geïntegreerde bestrijding van knaagdieren;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen e en op de specifieke doelstellingen e, f en i:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke***

hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen; Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema milieuvriendelijke, plaag- en ziektebestendigeproductiepraktijken. Deze investeringen hebben mee tot doel een verminderde afhankelijkheid van chemische gewasbestrijdingsmiddelen.

- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema milieuvriendelijke, plaag- en ziektebestendigeproductiepraktijken. Deze investeringen hebben mee tot doel een verminderde afhankelijkheid van chemische gewasbestrijdingsmiddelen.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** In de interventie worden er mogelijkheden ondersteund voor plaagdetectie en mechanische onkruidbestrijding ter vervanging van chemische onkruidbestrijding.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N10-N14 en N19.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.e05 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in hygiënemaatregelen

Interventiecode (lidstaat)	2.e05
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in hygiënemaatregelen
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-

doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals verbetering van de weerbaarheid tegen plagen en vermindering van de risico's en de effecten van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, met inbegrip van de toepassing van geïntegreerde plaagbestrijdingstechnieken' (art. 47(1)(a)(viii)).

De PO's kunnen de interventie Investeringen in hygiënemaatregelen opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Hygiënesluizen en ontsmettingssystemen (vb. ontsmettingsinstallatie voor verenkelingsrekken witloof, ontsmettingsinstallatie voor witloofkisten);
- Wasinstallaties i.k.v. gewasbescherming (vb. wasinstallatie voor loofdoeken);
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen e en op de specifieke doelstellingen e en i:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema hygiënemateriaal in kader van gewasbeschermingsmiddelen. Dit kadert binnen een duurzamer landbouwbeheer.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie****;* In de interventie wordt er ook aandacht besteed aan afvalbeheer en de valorisatie van reststromen. Verder worden er ook mogelijkheden ondersteund voor plaagdetectie en mechanische onkruidbestrijding ter vervanging van chemische onkruidbestrijding.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N10, N11, N12, N19 en N22.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de

gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.e09 - Operationele programma's groenten en fruit - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit / vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: Investeringen voor niet-chemische onkruidbestrijding

Interventiecode (lidstaat)	2.e09
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit / vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: Investeringen voor niet-chemische onkruidbestrijding
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de	Zeer hoog	Gedeeltelijk

	biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur		
N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen
R.32 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan biodiversiteit

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals verbetering van de weerbaarheid tegen plagen en vermindering van de risico's en de effecten van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, met inbegrip van de toepassing van geïntegreerde plaagbestrijdingstechnieken' (art. 47(1)(a)(viii)).

De PO's kunnen de interventie Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit / vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: investeringen voor niet-chemische onkruidbestrijding opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Aankoop van (cameragestuurde) schoffelmachines, vingerwieders, torsiewieders, onkruidbranders, andere machines voor niet-chemische onkruidbestrijding;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen e en op de specifieke doelstellingen e, f en i:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema niet-chemische onkruidbestrijding. Deze

interventie is direct gelinkt aan een verminderd gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema niet-chemische onkruidbestrijding. Deze interventie is direct gelinkt aan een verminderd gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie****;* In de interventie worden er mogelijkheden ondersteund voor plaagdetectie en mechanische onkruidbestrijding ter vervanging van chemische onkruidbestrijding.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N10 - N14 en N19.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.e10 - OP G&F - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit/vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: investeringen voor het vermijden van puntvervuiling en investeringen in andere machines voor goed gebruik van GBM

Interventiecode (lidstaat)	2.e10
Naam interventie	OP G&F - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit/vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: investeringen voor het vermijden van puntvervuiling en investeringen in andere machines voor goed gebruik van GBM
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de	Zeer hoog	Gedeeltelijk

	biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur		
N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen
R.32 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan biodiversiteit

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals verbetering van de weerbaarheid tegen plagen en vermindering van de risico's en de effecten van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, met inbegrip van de toepassing van geïntegreerde plaagbestrijdingsstechnieken' (art. 47(1)(a)(viii)).

De PO's kunnen de interventie Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit / vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: investeringen voor het vermijden van puntvervuiling en investeringen in andere machines voor goed gebruik van gewasbeschermingsmiddelen opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen voor het vermijden van puntvervuiling zoals gesloten transfersystemen / vulsystemen, fytobak, biofilter, heliosec, sentinel, mobiele spoelplaats, Water IQ systeem ontzouting drainwater, automatisch spoelsysteem spuittoestel, continu circulatie met luchtdrukafsluiters;
- Andere investeringen voor goed gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zoals ombouwen van spuitbomen in het kader van driftreductie, windnetten voor driftreductie, plaats specifieke bespuiting, GPS-technologie (plaatselijke behandeling);
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen e en op de specifieke doelstellingen e, f en i:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema puntvervuiling door gewasbeschermingsmiddelen. Dit draagt direct bij tot een verbeterde water – en bodemkwaliteit.
- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema puntvervuiling door gewasbeschermsmiddelen. Dit zorgt tot een betere ondersteuning van de ecosystemen en verminderde impact op de biodiversiteit.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** In de interventie worden er mogelijkheden ondersteund voor verminderde vervuiling door gewasbeschermingsmiddelen. .

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N10 tot en met N14 en N19.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.e12 - Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van water: Investeringen i.k.v. waterbeheer (waterbehoud)

Interventiecode (lidstaat)	2.e12
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van water: Investeringen i.k.v. waterbeheer (waterbehoud)
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals verbetering van het gebruik en het goede beheer van water, onder meer op het gebied van waterbesparing, waterbehoud en waterdrainage' (art. 47(1)(a)(ii)).

De PO's kunnen de interventie Duurzaam gebruik van water: Investeringen i.k.v. waterbeheer (waterbehoud) opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen i.k.v. waterbehoud: waterzuivering en hergebruik, anti-algenzeilen, milieuvriendelijke algendoders zoals ultrasone algendoders, waterbassins;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling e en op de specifieke doelstelling e:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema waterbeheer. Deze interventie draagt rechstreeks bij tot de zorg voor water.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N10 en N11.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.e14 - Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van bodem: Investeringen in machines voor optimalisering bemesting

Interventiecode (lidstaat)	2.e14
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van bodem: Investeringen in machines voor optimalisering bemesting
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen
R.32 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan biodiversiteit

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals bodembehoud, met inbegrip van de verhoging van het koolstofgehalte van de bodem en de verbetering van de bodemstructuur, en de vermindering van verontreinigende stoffen' (art. 47(1)(a)(i)).

De PO's kunnen de interventie Duurzaam gebruik van bodem: investeringen in machines voor optimalisering bemesting opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen in machines voor precisiebemesting zoals kantstrooiers, rijen- en bandbemesting, sectie strooiers, sensoren en meetsensoren in kader van precisiebemesting;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling e en op de specifieke doelstellingen e en f:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema duurzaam bodemgebruik, specifiek verminderde bemesting. Dit draagt rechtstreeks bij tot de zorg voor bodem en zorgt voor een efficiënter gebruikt van natuurlijke hulpbronnen.
- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema duurzaam bodemgebruik, specifiek verminderde bemesting. Hierdoor wordt ook bijgedragen aan de biodiversiteit.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N10 tot en met N14.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de

gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.e15 - Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van bodem: Investeringen voor behoud en verbetering bodemstructuur

Interventiecode (lidstaat)	2.e15
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van bodem: Investeringen voor behoud en verbetering bodemstructuur
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen
R.32 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan biodiversiteit

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals bodembehoud, met inbegrip van de verhoging van het koolstofgehalte van de bodem en de verbetering van de bodemstructuur, en de vermindering van verontreinigende stoffen' (art. 47(1)(a)(i)).

De PO's kunnen de interventie Investeringen voor behoud en verbetering bodemstructuur opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen i.k.v. preventie (wind)erosie zoals erosieploegen, diepwoelers (= diepwerkende niet-kerende grondbewerkingsmachines), plaatsspecifieke compostverspreiders, klepelmaaiers, schijveneggen, mulchfrezen;
- Investeringen i.k.v. behoud bodemstructuur zoals ombouwing naar breedspoortractor, aangepaste banden op oogstmachines en plantmachines (lagedrukbanden, rupsbanden), drukwisselsysteem banden;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen e en op de specifieke doelstellingen e en f:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema thema duurzaam bodemgebruik, specifiek verbetering van de bodemstructuur. Dit draagt rechtstreeks bij tot het verbeteren van de bodemkwaliteit.
- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema duurzaam bodemgebruik, specifiek verbetering van de bodemstructuur. Hierdoor wordt ook bijgedragen aan de biodiversiteit.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N10 tot en met N14.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.e16 - Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van hulpbron bodem: andere acties

Interventiecode (lidstaat)	2.e16
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Duurzaam gebruik van hulpbron bodem: andere acties
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals bodembehoud, met inbegrip van de verhoging van het koolstofgehalte van de bodem en de verbetering van de bodemstructuur, en de vermindering van verontreinigende stoffen' (art. 47(1)(a)(i)).

De PO's kunnen deze interventie duurzaam gebruik van hulpbron bodem: andere acties opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Andere acties i.k.v. erosie zoals preventie van stuifschade;
- Andere acties i.k.v. duurzaam bodembeheer;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling e en op de specifieke doelstelling e:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema thema duurzaam bodemgebruik,. Dit draagt rechtstreeks bij tot de zorg voor bodem.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N10 tot en met N12.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.e17 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in het kader van afvalbeheer/-vermindering en hergebruik of valorisatie van bijproducten en reststromen

Interventiecode (lidstaat)	2.e17
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in het kader van afvalbeheer/-vermindering en hergebruik of valorisatie van bijproducten en reststromen
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties,

lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.15 Ondersteunde investeringen in productiecapaciteit voor hernieuwbare energie, onder meer uit biologische bronnen (in MW)
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals vermindering van emissies en afvalstoffen, verbetering van het gebruik van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie daarvan, en afvalbeheer' (art. 47(1)(a)(vii)).

De PO's kunnen de interventie Investeringen in het kader van afvalbeheer/-vermindering en hergebruik of valorisatie van bijproducten en reststromen opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen rond de valorisatie van reststromen gewas (bv. tomatenvezels);
- Investeringen rond de valorisatie van reststromen substraat (bv. champost);
- Investeringen i.v.m. afvalbeheer gewasafval: verwerkingsinstallaties teeltafval met energierecuperatie: composteerinstallaties, vergistingsinstallaties;
- Andere afval reducerende investeringen;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen e en op de specifieke doelstellingen e en i:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema afvalbeheer – of vermindering en hergebruik of valorisatie van reststromen. Dit zorgt voor een verminderde afhankelijkheid van andere hulpbronnen.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** In de interventie wordt er ook aandacht besteed aan afvalbeheer en de valorisatie van reststromen. De interventie is rechtstreeks gericht op het verminderen van afval in de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N10, N12, N19 en N22.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.e18 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere acties in het kader van afvalbeheer/-vermindering en hergebruik of valorisatie van bijproducten en reststromen

Interventiecode (lidstaat)	2.e18
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Andere acties in het kader van afvalbeheer/-vermindering en hergebruik of valorisatie van bijproducten en reststromen
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties,

lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals vermindering van emissies en afvalstoffen, verbetering van het gebruik van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie daarvan, en afvalbeheer' (art. 47(1)(a)(vii)).

De PO's kunnen de interventie Andere acties in het kader van afvalbeheer/-vermindering en hergebruik of valorisatie van bijproducten opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Acties rond de valorisatie van reststromen gewas zoals recyclage na versnipperen/verhakselen/zeven loof van groenten en fruit (vb. aardbeien, aubergines);
- Acties rond de valorisatie van reststromen substraat (bv. champost, recyclage substraat);
- Andere acties i.v.m. afvalbeheer: duurzame verwerking gewasafval door composteren;
- Andere afval reducerende acties door gebruik biodegradeerbaar tuinbouwmateriaal (vb. clipsen, touwen, beugels, plastiek);
- Andere afval reducerende acties door recyclage tuinbouwmateriaal (vb. plastiek);
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen e en op de specifieke doelstellingen e en i:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema afvalbeheer – of vermindering en hergebruik of valorisatie van reststromen. Dit zorgt voor een verminderde afhankelijkheid van andere hulpbronnen.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** In de interventie wordt er ook aandacht besteed aan afvalbeheer en de valorisatie van reststromen. De interventie is rechtstreeks gericht op het verminderen van afval in de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N10, N12, N19 en N22.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en .

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.f01 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in het kader van energiebesparing, energie-efficiëntie en - productie en gebruik van hernieuwbare energie

Interventiecode (lidstaat)	2.f01
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in het kader van energiebesparing, energie-efficiëntie en - productie en gebruik van hernieuwbare energie
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N08	Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.15 Ondersteunde investeringen in productiecapaciteit voor hernieuwbare energie, onder meer uit biologische bronnen (in MW)
R.16 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de

organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals het vergroten van energiebesparingen, meer energie-efficiëntie en een groter gebruik van hernieuwbare energie' (art. 47(1)(a)(iv).

De PO's kunnen de interventie Investeringen in het kader van energiebeheer energiebesparing, energie-efficiëntie en - productie en gebruik van hernieuwbare energie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen voor productie hernieuwbare energie zonder verbruik van energie, zoals zonnepanelen, windturbines, warmtepompen, geothermie,...
- Investeringen voor productie van hernieuwbare energie met verbruik van andere energie, zoals warmtekrachtkoppelingen, restwarmterecuperatiesystemen...
- Systemen voor efficiënt gebruik van energie, zoals energieopslag - en buffersystemen
- Investeringen voor besparing energieverbruik zoals relighting, flappen aan koelcellen;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling f en op de specifieke doelstelling d:

- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema energiebeheer en gebruik van hernieuwbare energie. Hiermee wordt rechstreeks een bijdrage geleverd tot het bevorderen van duurzame energie klimaatmitigatie.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N7 tot en met N9.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.f02 - Operationele programma's groenten en fruit - Aanpassingen infrastructuur voor vervoer en opslag producten i.f.v. klimaatverandering: koeling

Interventiecode (lidstaat)	2.f02
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Aanpassingen infrastructuur voor vervoer en opslag producten i.f.v. klimaatverandering: koeling
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N08	Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.16 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om

hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals het verbeteren van het vervoer en de opslag van producten' (art. 47(1)(a)(xviii)).

De PO's kunnen de interventie Aanpassingen infrastructuur voor vervoer en opslag producten i.f.v. klimaatverandering: koeling opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Infrastructuurprojecten: ombouw van koelcellen naar natuurlijk en milieuvriendelijk koelmiddel en/of naar efficiëntere en milieuvriendelijkere systemen;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling f en op de specifieke doelstelling d:

- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk. Het gaat echter steeds om infrastructuurprojecten rond vervoer en opslag van producten i.f.v. klimaatverandering. Concreet gaat het hier om investeringen in meer milieu – en klimaatvriendelijke systemen of middelen.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N7 tot en met N10.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.f04 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in aanplantingen beloftevolle rassen bomen i.k.v. klimaat

Interventiecode (lidstaat)	2.f04
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen in aanplantingen beloftevolle rassen bomen i.k.v. klimaat
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.16 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals

voorkoming van schade veroorzaakt door ongunstige weersomstandigheden en stimulering van de ontwikkeling en het gebruik van variëteiten, rassen en beheerspraktijken die aan de veranderende klimaatomstandigheden zijn aangepast' (art. 47(1)(a)(iii)).

De PO's kunnen de interventie Investeringen in aanplantingen beloftevolle rassen bomen i.k.v. klimaat opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen in aanplantingen van beloftevolle rassen bomen i.k.v. klimaat;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling f en op de specifieke doelstelling d:

- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het klimaatverandering. Specifiek gaat het hier om het aanplanten van beloftevolle rassen in kader van het wijzigende klimaat, dit valt rechtstreeks onder klimaatadaptatie.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de nood N9.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels
Groene doos
Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 12. De interventie kadert binnen het gebied ‘voorkoming van schade veroorzaakt door ongunstige weersomstandigheden en stimulering van de ontwikkeling en het gebruik van variëteiten, rassen en beheerspraktijken die aan de veranderende klimaatomstandigheden zijn aangepast’, in dit geval specifiek door investeringen gericht op het aanplanten van beloftevolle rassen bomen in kader van klimaatverandering. Dit valt onder betaling voor milieuprogramma’s.

2.f05 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen voor oogstbescherming tegen gevolgen van klimaatverandering

Interventiecode (lidstaat)	2.f05
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen voor oogstbescherming tegen gevolgen van klimaatverandering
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.16 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals voorkoming van schade veroorzaakt door ongunstige weersomstandigheden en stimulering van de ontwikkeling en het gebruik van variëteiten, rassen en beheerspraktijken die aan de veranderende klimaatomstandigheden zijn aangepast' (art. 47(1)(a)(iii)).

De PO's kunnen de interventie Investeringen voor oogstbescherming tegen gevolgen van klimaatverandering opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen in oogstbescherming zoals hagelnetten;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling f en op de specifieke doelstelling d:

- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het themaklimaatverandering. Specifiek gaat het hier om het investeren in oogstbescherming in kader van het wijzigende klimaat, dit valt rechstreeks onder klimaatadaptatie.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de nood N9.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 12. De interventie kadert binnen het gebied ‘voorkoming van schade veroorzaakt door ongunstige weersomstandigheden en stimulering van de ontwikkeling en het gebruik van variëteiten, rassen en beheerspraktijken die aan de veranderende klimaatomstandigheden zijn aangepast’, in dit geval specifiek door investeringen gericht op oogstbescherming in kader van klimaatverandering. Dit valt onder betaling voor milieuprogramma’s.

2.f06 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere investeringen in verband met klimaatadaptatie

Interventiecode (lidstaat)	2.f06
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Andere investeringen in verband met klimaatadaptatie
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.15 Ondersteunde investeringen in productiecapaciteit voor hernieuwbare energie, onder meer uit biologische bronnen (in MW)
R.16 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op diverse gebieden' (art. 47(1)(a)).

De PO's kunnen de interventie Andere investeringen i.v.m. klimaatadaptatie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen binnen de diverse gebieden die niet vallen onder interventies f01, f02, f04, f05 en f07.
- Personeelskosten
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen het kader

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling f en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** Binnen de interventie worden investeringen rond klimaatadaptatie gesteund. Zo wordt er binnen de groenten – en fruitsector rechtstreeks bijgedragen tot de aanpassing aan klimaatverandering.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N7 en N9.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Steunbetalingen op basis van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.f07 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere investeringen in verband met klimaatmitigatie

Interventiecode (lidstaat)	2.f07
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Andere investeringen in verband met klimaatmitigatie
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.15 Ondersteunde investeringen in productiecapaciteit voor hernieuwbare energie, onder meer uit biologische bronnen (in MW)
R.16 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op diverse gebieden' (art. 47(1)(a)).

De PO's kunnen deze interventie Andere investeringen i.v.m. klimaatmitigatie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen binnen de diverse gebieden die niet vallen onder interventies f01, f02, f04, f05 en f06.
- Personeelskosten
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen het kader

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling f en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** Binnen de interventie worden investeringen rond klimaatmitigatie gesteund. Zo wordt er binnen de groenten – en fruitsector rechtstreeks bijgedragen tot de matiging van klimaatverandering.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N7 en N9.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Steunbetalingen op basis van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet

specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.g01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in het kader van productkwaliteit tijdens productie, oogst, vervoer en (tijdelijke) bewaring

Interventiecode (lidstaat)	2.g01
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in het kader van productkwaliteit tijdens productie, oogst, vervoer en (tijdelijke) bewaring
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
BOOST(46(g)) verhoging van de handelswaarde en de kwaliteit van de producten, met inbegrip van het verbeteren van de productkwaliteit en het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen vallen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om

hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals verbetering van de productkwaliteit' (art. 47(1)(a)(xi)).

De PO's kunnen de interventie Investeringen in het kader van productkwaliteit tijdens productie, oogst, vervoer en (tijdelijke) bewaring opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Aankoop investeringen i.k.v. productkwaliteit tijdens productie (vb. bladblazers, verenkelingsrekken witloof);
- Aankoop investeringen voor het bepalen van het ideale oogsttijdstip;
- Aankoop greenhouse gas analysers (zoals Mac View);
- Aankoop investeringen voor bewaking productkwaliteit tijdens de oogst (vb. oogstkarren met containersysteem voor komkommers, roterende preicontainer);
- Aankoop investeringen i.k.v. productkwaliteit na oogst (vb. afdekzeilen voor tijdelijke bewaring vollegrondsgroenten, droogkoepels; uienontstaarter);
- Andere investeringen i.v.m. productkwaliteit;
- Smartsensors
- Andere investeringen binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling g en op specifieke doelstelling b en de horizontale doelstelling:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid. Bij deze interventie wordt dit specifiek bewerkstelligd door investeringen tijdens de productie, oogst, vervoer en tijdelijke bewaring om een verhoogde productkwaliteit te bekomen.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;***

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N2 en N5.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskostengelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie kadert binnen het gebied 'verbetering van de productkwaliteit, in dit geval specifiek door investeringen gericht op het verbeteren van de productkwaliteiten tijdens de productie, oogst, vervoer en tijdelijk bewaring. Dit valt onder algemene diensten, in dit geval deze specifiek voor landbouw.

2.g02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties in het kader van productkwaliteit tijdens productie, oogst, vervoer en (tijdelijke) bewaring

Interventiecode (lidstaat)	2.g02
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties in het kader van productkwaliteit tijdens productie, oogst, vervoer en (tijdelijke) bewaring
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
BOOST(46(g)) verhoging van de handelswaarde en de kwaliteit van de producten, met inbegrip van het verbeteren van de productkwaliteit en het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen vallen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen

om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals verbetering van de productkwaliteit' (art. 47(1)(a)(xi)).

De PO's kunnen de interventie Andere acties in het kader van productkwaliteit tijdens productie, oogst, vervoer en (tijdelijke) bewaring opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Aankoop verbruiksgoederen en diensten i.k.v. productkwaliteit tijdens productie (vb. zwart-witfolie asperges);
- Aankoop toestellen voor het bepalen van het ideale oogsttijdstip zoals penetrometers, refractometers, brixmeters, kleurenkaarten (voor de bepaling van het ideale pluktijdstip van o.a. kiwibes, appelen, aardbeien, tomaten);
- Aankoop verbruiksgoederen en diensten i.k.v. productkwaliteit na oogst (vb. smartfresh, fysium, afdekzeilen voor tijdelijke bewaring vollegrondsgroenten);
- Andere verbruiksgoederen en diensten i.v.m. productkwaliteit
- Smartsensors
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling g en de specifieke doelstelling b en de horizontale doelstelling:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen of andere acties leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid. Bij deze interventie wordt dit specifiek bewerkstelligd door andere acties tijdens de productie, oogst, vervoer en tijdelijke bewaring om een verhoogde productkwaliteit te bekomen.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;***

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N2 en N5.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening

2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie kadert binnen het gebied 'verbetering van de productkwaliteit, in dit geval specifiek door andere acties gericht op het verbeteren van de productkwaliteiten tijdens de productie, oogst, vervoer en tijdelijk bewaring. Dit valt onder algemene diensten, in dit geval deze specifiek voor landbouw

2.g03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen voor vervoer/verplaatsing en opslag van producten i.k.v. productkwaliteit na-oogst (Investeringen niet-infrastructuur en niet-koeling)

Interventiecode (lidstaat)	2.g03
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen voor vervoer/verplaatsing en opslag van producten i.k.v. productkwaliteit na-oogst (Investeringen niet-infrastructuur en niet-koeling)
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
BOOST(46(g)) verhoging van de handelswaarde en de kwaliteit van de producten, met inbegrip van het verbeteren van de productkwaliteit en het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen vallen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals verbetering van de productkwaliteit' (art. 47(1)(a)(xi)).

De PO's kunnen de interventie Investeringen voor vervoer/verplaatsing en opslag van producten i.k.v. productkwaliteit na-oogst (Investeringen niet-infrastructuur en niet-koeling) opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen in palletomwikkelmachines of -omsnoeringsmachines, palletkaartprinters;
- Andere investeringen i.v.m. productkwaliteit (vb. palloxenvuller);
- Andere investeringen binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling g en specifieke doelstelling b:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen of andere acties leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid. Bij deze interventie wordt dit specifiek bewerkstelligd door investeringen voor na-oogst om de productkwaliteit te verhogen.

.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de nood N5.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie kadert binnen het gebied 'verbetering van de productkwaliteit, in dit geval specifiek door investeringen gericht op het verbeteren van de productkwaliteit tijdens de na-oogst. Dit valt onder algemene diensten, in dit geval deze specifiek voor landbouw.

2.g04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: koeling infrastructuur.

Interventiecode (lidstaat)	2.g04
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: koeling infrastructuur.
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
BOOST(46(g)) verhoging van de handelswaarde en de kwaliteit van de producten, met inbegrip van het verbeteren van de productkwaliteit en het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen vallen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype –'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals verbetering van de productkwaliteit' (art. 47(1)(a)(xi)).

De PO's kunnen de interventie Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: koeling infrastructuur opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Infrastructuurprojecten: Investeringen in gebouwen voor koeling en bijhorende koelinstallaties
- Andere investeringen binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen g en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen of andere acties leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid. Bij deze interventie wordt dit specifiek bewerkstelligd door investeringen in infrastructuurwerken voor koeling infrastructuur om de productkwaliteit te verhogen.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de nood N5.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie kadert binnen het gebied ‘verbetering van de productkwaliteit, in dit geval specifiek door investeringen in infrastructuurwerken gericht op het verbeteren van de productkwaliteit tijdens de opslag door middel van koeling. Dit valt onder algemene diensten, in dit geval deze specifiek voor landbouw.

2.g05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: andere investeringen koeling.

Interventiecode (lidstaat)	2.g05
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: andere investeringen koeling.
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
BOOST(46(g)) verhoging van de handelswaarde en de kwaliteit van de producten, met inbegrip van het verbeteren van de productkwaliteit en het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen vallen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype –'Iinvesteringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals verbetering van de productkwaliteit' (art. 47(1)(a)(xi)).

De PO's kunnen de interventie Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: andere investeringen koeling opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen in mobiele koeling (truckvoorziening voor koeltransport of CA-vervoer (enkel koelruimte met bijhorende koelinstallatie));
- Investeringen in sturingssystemen koeling;
- Investering in PGA koelcellen (vb. Koelinfrastructuur asperges);
- Investeringen in hydro/ijswaterkoeling;
- Investeringen in participaties koeling
- Andere investeringen binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling g en aan specifieke doelstelling b:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen of andere acties leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid. Bij deze interventie wordt dit specifiek bewerkstelligd door investeringen voor koeling om de productkwaliteit te verhogen.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de nood N5.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet

specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie kadert binnen het gebied 'verbetering van de productkwaliteit, in dit geval specifiek door investeringen gericht op het verbeteren van de productkwaliteit tijdens de opslag door middel van koeling. Dit valt onder algemene diensten, in dit geval deze specifiek voor landbouw.

2.g07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Infrastructuurinvesteringen in keurinstallaties

Interventiecode (lidstaat)	2.g07
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Infrastructuurinvesteringen in keurinstallaties
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
BOOST(46(g)) verhoging van de handelswaarde en de kwaliteit van de producten, met inbegrip van het verbeteren van de productkwaliteit en het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen vallen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype ‘Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals verbetering van de productkwaliteit’ (art. 47(1)(a)(xi)).

De PO’s kunnen de interventie infrastructuurinvesteringen in keurinstallaties opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Infrastructuurprojecten: bouw en inrichting keurlokalen
- Andere investeringen binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen g en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen of andere acties leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid. Bij deze interventie wordt dit specifiek bewerkstelligd door infrastructuurinvesteringen in keurinstallaties (keurlokalen) om de productkwaliteit te verhogen.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de nood N5.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma’s Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma’s Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie kadert binnen het gebied ‘verbetering van de productkwaliteit, in dit geval specifiek door investeringen gericht op het verbeteren van de productkwaliteit. In deze interventie wordt dit bewerkstelligd door middel van investeringen in keurinstallaties. Dit valt onder algemene diensten, in dit geval deze specifiek voor landbouw

2.g08 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in keurinstallaties

Interventiecode (lidstaat)	2.g08
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in keurinstallaties
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
BOOST(46(g)) verhoging van de handelswaarde en de kwaliteit van de producten, met inbegrip van het verbeteren van de productkwaliteit en het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen vallen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype ‘Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals verbetering van de productkwaliteit’ (art. 47(1)(a)(xi)).

De PO’s kunnen de interventie Investeringen in keurinstallaties opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen in keursystemen;
- Andere investeringen m.b.t. keuring (bijvoorbeeld keurtafels)
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen g en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid. In dit geval gebeurt dit door investeringen in keursystemen. Keuringen leiden tot een verhoging van de productkwaliteit.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de nood N5.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma’s Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Steunbetalingen op basis van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma’s Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.h01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Infrastructuurinvesteringen i.k.v. afzet(bevordering): loodsen

Interventiecode (lidstaat)	2.h01
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Infrastructuurinvesteringen i.k.v. afzet(bevordering): loodsen
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
MARKET(46(h)) afzetbevordering en marketing van producten

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen

om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals concentratie van producten i.k.v. afzetverbetering, afzet en verbetering van de landbouwers in de waardeketen' (art. 47(1)(a)(xv)).

De PO's kunnen de interventie Infrastructuurinvesteringen i.k.v. afzet(bevordering): loodsen opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Infrastructuurprojecten: bouw van sorteerloods, loods voor waslijnen, verpakkingsloods;
- Andere investeringen binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling h en aan de volgende specifieke doelstelling:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen of andere acties leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid. Bij deze interventie wordt dit specifiek bewerkstelligd door infrastructuurinvesteringen in onder meer loodsen om de afzet te bevorderen.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5 en N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product is niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.h02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in traceerbaarheidssystemen

Interventiecode (lidstaat)	2.h02
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen in traceerbaarheidssystemen
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
MARKET(46(h)) afzetbevordering en marketing van producten

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie
Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals digitalisering' (art. 47(1)(a)(xix)).

De PO's kunnen de interventie Investeringen in traceerbaarheidssystemen opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen in IT-systemen voor traceerbaarheid;
- Andere investeringen binnen dit thema die passen binnen het kader;
- Personeelskosten.

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling h en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid, dit kan door investeringen op vlak van korte keten, een verbeterde productie of het behalen van bovenwettelijke maatschappelijke wensen op vlak van milieu en klimaat.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** De mogelijke investeringen zijn gericht op traceerbaarheid en dragen bij tot het imago van de landbouw en bijkomende informatie over de producten.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Er worden digitale technologieën ondersteund.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N2, N5, N6, N19 en N22.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Steunbetalingen op basis van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.h03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen i.k.v. afzet(bevordering)

Interventiecode (lidstaat)	2.h03
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen i.k.v. afzet(bevordering)
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
MARKET(46(h)) afzetbevordering en marketing van producten

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel

programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals concentratie van producten i.k.v. afzetverbetering, afzet en verbetering van de landbouwers in de waardeketen' (art. 47(1)(a)(xv)).

De PO's kunnen de interventie Investeringen i.k.v. afzet(bevordering) opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen in sorteer-, kalibreer- en verpakkingsinstallaties, (mobiele) weegtoestellen + bijhorende camera's en etiketteermachines;
- Investeringen in doosopzetmachines;
- Wasinstallaties voor verpakkingen
- Andere investeringen binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling h en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen of andere acties leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid. Bij deze interventie wordt dit specifiek bewerkstelligd door investeringen te steunen die gericht zijn op sorteren, kalibreren en verpakken waardoor de productkwaliteit verhoogd wordt.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** Er zijn verschillende investerinen mogelijk onder deze interventie. Het doel is echter om via deze investeringen de productkwaliteit te verhogen wat bijdraagt aan de doelstelling hoogkwalitatief, veilig en duurzaam voedsel.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5, N6, N19 en N22.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2.De interventie kadert binnen het gebied 'verbetering van de productkwaliteit, in dit geval specifiek door investeringen gericht op het verbeteren van de productkwaliteit. In deze interventie wordt dit bewerkstelligd door middel van investeringen in sorteer -, kalibreer - en verpakkingsinstallaties om de productkwaliteit te verhogen. Dit valt onder algemene diensten, in dit geval deze specifiek voor landbouw.

2.i03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen ter verhoging van de consumptie van groenten en fruit

Interventiecode (lidstaat)	2.i03
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen ter verhoging van de consumptie van groenten en fruit
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CONS(46(i)) verhoging van de consumptie van producten van de sector groenten en fruit, in verse dan wel verwerkte vorm

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen

om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals verbetering van de productkwaliteit' (art. 47(a)(a)(xi)).

De PO's kunnen de interventie Investeringen ter verhoging van de consumptie van groenten en fruit opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Aankoop van investeringen voor de stimulatie van consumptie groenten en fruit zoals wasinstallaties groenten en fruit, snijinstallaties;
- Aankoop van investeringen voor de stimulatie van consumptie groenten en fruit, zoals busselmachines, bindmachines producten, aspergeschilmachines, halfautomatische inpakmachine prei
- Investeringen voor het behalen van normen m.b.t. voedselveiligheid, - kwaliteit en - verspilling
- Andere investeringen binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling i en aan de volgende specifieke doelstelling:

- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie****;* Er zijn verschillende investerinen mogelijk op vlak van wassen en snijden van groenten en fruit onder deze interventie. Deze investeringen hebben mee als doel de productkwaliteit te verhogen.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N19 en N22.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding,

uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie kadert binnen het gebied 'verbetering van de productkwaliteit, in dit geval specifiek door investeringen gericht op het verbeteren van de productkwaliteit. In deze interventie wordt dit bewerkstelligd door middel van investeringen in was – en snijinstallaties. Dit valt onder algemene diensten, in dit geval deze specifiek voor landbouw.

2.i04 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties ter verhoging van de consumptie van groenten en fruit en tegengaan van voedselverspilling

Interventiecode (lidstaat)	2.i04
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties ter verhoging van de consumptie van groenten en fruit en tegengaan van voedselverspilling
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CONS(46(i)) verhoging van de consumptie van producten van de sector groenten en fruit, in verse dan wel verwerkte vorm

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals xi) verbetering van de productkwaliteit en xx) andere gebieden waaronder voedselverspilling' (art. 47(1)(a)(xi) en art. 47(1)(a)(xx)).

De PO's kunnen de interventie Andere acties ter verhoging van de consumptie groenten en fruit en tegengaan van voedselverspilling opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Acties i.k.v. tegengaan voedselverspilling;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen het kader;
- Personeelskosten;

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen i en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** Deze interventie focust specifiek op acties om voedselverspilling tegen te gaan en draagt dus rechtstreeks bij tot de doelstelling.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Naast materiële en immateriële investeringen, zijn er ook investeringen mogelijk op vlak van onderzoek en experimentele productie. Dit leidt tot innovatie en modernisatie binnen de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N2, N19 en N22.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Steunbetalingen op basis van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11: • Productie van een bepaald product niet vereist • Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven • Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.k01 - Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk

Interventiecode (lidstaat)	2.k01
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Investeringen op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
EMPL(46(k)) verbeteren van de arbeidsvoorwaarden en handhaven van de werkgeversverplichtingen en van eisen voor gezondheid en veiligheid op het werk overeenkomstig de Richtlijnen 89/391/EEG, 2009/104/EG en (EU) 2019/1152

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO8 Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N17	Leefbaarheid op het platteland	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om

hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals verbetering van de arbeidsvoorwaarden en handhaving van de werkgeversverplichtingen en van de vereisten voor gezondheid en de veiligheid op de werkplek overeenkomstig de Richtlijnen 89/391/EEG, 2009/104/EG en (EU) 2019/1152' (art. 47(1)(a)(xiii)).

De PO's kunnen de interventie Investeringen op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen in accomodatie van seizoensarbeiders
- Investeringen in beschermingsmateriaal voor personeel bij pandemie
- Investeringen in veiligheidsmateriaal voor personeel
- Investeringen die re-integratie of sociale inclusie van werknemers bevorderen
- Andere investeringen binnen dit thema die passen binnen de interventie
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling k en op de specifieke doelstellingen b, c en h:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid, daarnaast worden ook de arbeidsvoorwaarden verbeterd wat een effect heeft op de werking van het bedrijf.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;*** Via deze interventie wordt er ingespeeld op de arbeidsvoorwaarden – en omstandigheden in de groente en fruitsector. De producentenorganisaties kunnen verschillende investeringen opnemen in hun operationeel programma die bijvoorbeeld de accommodatie van de seizoensarbeiders verbeteren.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5, N6 en N17.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere

steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie kadert binnen het gebied 'verbetering van de arbeidsvoorwaarden en waarborging van het nakomen van werkgeversverplichtingen en van vereisten voor gezondheid en de veiligheid op de werkplek'. In deze interventie wordt dit bewerkstelligd door middel van investeringen specifiek op de arbeidsomstandigheden.

2.k02 - Operationele programma's groenten en fruit - Andere acties op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk

Interventiecode (lidstaat)	2.k02
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Andere acties op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
EMPL(46(k)) verbeteren van de arbeidsvoorwaarden en handhaven van de werkgeversverplichtingen en van eisen voor gezondheid en veiligheid op het werk overeenkomstig de Richtlijnen 89/391/EEG, 2009/104/EG en (EU) 2019/1152

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO8 Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N17	Leefbaarheid op het platteland	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties op gebieden zoals xiii) verbetering van de arbeidsvoorwaarden en handhaving van de werkgeversverplichtingen en van de vereisten voor gezondheid en de veiligheid op de werkplek overeenkomstig de Richtlijnen 89/391/EEG, 2009/104/EG en (EU) 2019/1152' (art. 47(1)(a)(xiii)).

De PO's kunnen de interventie Andere acties op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Andere kosten m.b.t. verbetering van de arbeidsvoorwaarden en handhaving van de werkgeversverplichtingen en van de vereisten voor gezondheid en de veiligheid op de werkplek.
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling k en op de specifieke doelstellingen b, c en h:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Via de interventie worden acties ondersteund om de arbeidsvoorwaarden te verbeteren wat een effect heeft op de werking van het bedrijf.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;*** Via deze interventie wordt er ingespeeld op de arbeidsvoorwaarden – en omstandigheden in de groente en fruitsector. De producentenorganisaties kunnen verschillende investeringen of andere acties opnemen in hun operationeel programma die bijvoorbeeld de accommodatie van de seizoensarbeiders verbeteren.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5, N6 en N17.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en

opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 2. De interventie kadert binnen het gebied 'verbetering van de arbeidsvoorwaarden en waarborging van het nakomen van werkgeversverplichtingen en van vereisten voor gezondheid en de veiligheid op de werkplek'. In deze interventie wordt dit bewerkstelligd door middel van acties specifiek gericht op de arbeidsomstandigheden.

ADVI1(47(1)(b)) - - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk

2.e04 - Operationele programma's groenten en fruit - Individuele teeltbegeleiding en groepsbegeleiding op gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en duurzaam gebruik van hulpbronnen

Interventiecode (lidstaat)	2.e04
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Individuele teeltbegeleiding en groepsbegeleiding op gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en duurzaam gebruik van hulpbronnen
Soort interventie	ADVI1(47(1)(b)) - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief	Zeer hoog	Ja

	digitalisering)		
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk' (art. 47(1)(b)).

De PO's kunnen de interventie Individuele teeltbegeleiding en groepsbegeleiding op gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en duurzaam gebruik van hulpbronnen opnemen in het operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen ondermeer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Individuele voorlichting GWB (+ analyses i.k.v. teeltbegeleiding GWB);
- Waarnemings- en waarschuwingssystemen;
- Individuele teeltbegeleiding i.v.m. aangepaste teelttechnieken water (o.a. begeleiding implementatie nieuwe technieken, beregeningsadvies) (doel is beter gebruik van water);
- Individuele teeltbegeleiding i.v.m. bodem;
- Groepsadvisering GWB (o.a. advieskaarten voor rassen)
- Groepsadvisering water onder meer i.v.m. aangepaste teelttechnieken water
- Groepsadvisering bodem
- Andere thema's of types adviezen die van belang zijn voor de sector en de PO

- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling e en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Binnen de interventie individuele teeltbegeleiding van producenten ondersteund. De begeleiding kan gaan over verschillende onderwerpen. Deze moeten echter te maken hebben met duurzame plaag – en ziektebestrijding, duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en hulpbronnen. Dit heeft een rechstreekse impact op een efficiënter beheer van natuurlijke hulpbronnen en verminderde afhankelijkheid van chemische gewasbestrijdingsmiddelen.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** In deze interventie wordt er teeltbegeleiding voorzien voor individuele producenten. Dit draagt bij aan kennisdeling in de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N10, N11 en N12.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. Deze interventie betreft

steun voor adviesdiensten.

2.f10 - Operationele programma's groenten en fruit - Individuele teeltbegeleiding en groepsbegeleiding op gebied van aanpassing aan en matiging van klimaatverandering.

Interventiecode (lidstaat)	2.f10
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Individuele teeltbegeleiding en groepsbegeleiding op gebied van aanpassing aan en matiging van klimaatverandering.
Soort interventie	ADVI1(47(1)(b)) - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N08	Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees

innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk' (art. 47(1)(b)).

De PO's kunnen de interventie Individuele teeltbegeleiding en groepsbegeleiding op gebied van aanpassing aan en matiging van klimaatverandering van hulpbronnen opnemen in het operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Individuele advisering i.v.m. klimaatbestendige rassen;
- Individuele advisering i.v.m. duurzame energie;
- Individuele advisering i.v.m. emissies en andere klimaatgerelateerde onderwerpen;
- Groepsadvisering i.v.m. klimaatbestendige rassen;
- Groepsadvisering i.v.m. duurzame energie;
- Groepsadvisering i.v.m. emissies en andere klimaatgerelateerde onderwerpen;
- Andere thema's of types adviezen die van belang zijn voor de sector en de PO
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling f en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** Binnen de interventie zijn wordt individuele teeltbegeleiding van producenten ondersteund. De begeleiding kan gaan over verschillende onderwerpen. Deze moeten echter te maken hebben met de aanpassing en matiging van klimaatverandering. Dit heeft een rechtstreekse impact de doelstelling.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** In deze interventie wordt er teeltbegeleiding voorzien voor individuele producenten. Dit draagt bij aan kennisdeling in de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N7, N8 en N9.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. Deze interventie betreft steun voor adviesdiensten.

2.f12 - Operationele programma's groenten en fruit - Begeleiding van PO i.k.v. milieu / klimaat

Interventiecode (lidstaat)	2.f12
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Begeleiding van PO i.k.v. milieu / klimaat
Soort interventie	ADVI1(47(1)(b)) - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N08	Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk' (art. 47(1)(b)).

De PO's kunnen de interventie Begeleiding van PO i.k.v. milieu / klimaat opnemen in het operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen ondermeer worden uitgevoerdonder deze interventie:

- Duurzaamheidscoördinator;
- Andere begeleidingstypes die van belang zijn voor de sector en de PO
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling f en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** Binnen de interventie wordt begeleiding van producenten ondersteund. De begeleiding kan gaan over verschillende onderwerpen. Deze moeten echter te maken hebben met de aanpassing en matiging van klimaatverandering. Dit heeft een rechtstreekse impact op de doelstelling.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** In deze interventie wordt er begeleiding voorzien voor producenten. Dit draagt bij aan kennisdeling in de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N7, N8 en N9.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. Deze interventie betreft steun voor adviesdiensten.

2.k03 - Operationele programma's groenten en fruit - Individuele begeleiding en groepsbegeleiding op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtigingen en gezondheid en veiligheid op het werk.

Interventiecode (lidstaat)	2.k03
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - Individuele begeleiding en groepsbegeleiding op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtigingen en gezondheid en veiligheid op het werk.
Soort interventie	ADVI1(47(1)(b)) - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
EMPL(46(k)) verbeteren van de arbeidsvoorwaarden en handhaven van de werkgeversverplichtingen en van eisen voor gezondheid en veiligheid op het werk overeenkomstig de Richtlijnen 89/391/EEG, 2009/104/EG en (EU) 2019/1152

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO8 Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N17	Leefbaarheid op het platteland	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om

hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk' (art. 47(1)(b)).

De PO's kunnen de interventie Individuele begeleiding en groepsbegeleiding op gebied van arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtigingen en gezondheid en veiligheid op het werk opnemen in het operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Individuele begeleiding i.v.m. bedrijfsvoering op vlak van arbeidsvoorwaarden en veiligheid;
- Groepsbegeleiding i.v.m. bedrijfsvoering op vlak van arbeidsvoorwaarden en veiligheid
- Andere thema's of types adviezen die van belang zijn voor de sector en de PO
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling k en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;*** Via deze interventie wordt er ingespeeld op de arbeidsvoorwaarden – en omstandigheden in de groente en fruitsector. De producentenorganisaties kunnen ondersteuning voor begeleiding rond dit thema opnemen in hun operationeel programma.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** In deze interventie wordt er individuele begeleiding voorzien voor producenten. Dit draagt bij aan kennisdeling in de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2 en N17.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. Deze interventie betreft steun voor adviesdiensten.

TRAINCO(47(1)(c)) - - opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten

2.b04 - Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op gebied van het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten

Interventiecode (lidstaat)	2.b04
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op gebied van het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten
Soort interventie	TRAINCO(47(1)(c)) - opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CONC(46(b)) concentratie van het aanbod en het in de handel brengen van de producten, onder meer door middel van direct marketing

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-

doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten' (art. 47 (1)(c)).

De PO's kunnende interventie Opleiding op gebied van het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten opnemen in het operationeel programma.
Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Vorming personeel (U)PO op vlak van handel;
- Personeel;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling b, en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van opleiding kan, afhankelijk van het thema, inspelen op de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven. In deze interventie wordt er opleiding ondersteund binnen de thema's handel, marktinformatie,…. Deze thema's zijn gelinkt aan de doelstelling.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** In deze interventie wordt er opleiding voorzien voor producenten. Dit draagt bij aan kennisdeling in de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N5 en N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werd reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. Deze interventie betref steun voor opleidingsdiensten.

2.e07 - Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken en het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en andere opleidingen

Interventiecode (lidstaat)	2.e07
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken en het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en andere opleidingen
Soort interventie	TRAINCO(47(1)(c)) - opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk

N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten' (art. 47 (1)(c)).

De PO's kunnende interventie Opleiding op gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken en het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en andere opleidingen opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen ondermeer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Vorming + studiereizen personeel/teeltbegeleiders van PO's;
- Vorming + studiereizen leden-bestuurders van coöperaties van PO's;
- Vorming + studiereizen producenten/bedrijfsleiders;
- Personeel;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling e en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Binnen de interventie opleiding van producenten ondersteund. De opleiding kan gaan over verschillende onderwerpen. Deze moeten echter te maken hebben met duurzame plaag – en ziektebestrijding, duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en hulpbronnen. Dit heeft een rechstreekse impact op een efficiënter beheer van natuurlijke hulpbronnen en verminderde afhankelijkheid van chemische gewasbestrijdingsmiddelen.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie,***

kennisuitwisseling en scholing; In deze interventie wordt er opleiding voorzien voor producenten. Dit draagt bij aan kennisdeling in de sector

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N10, N11 en N12.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werd reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 22. Deze interventie betref steun voor opleidingsdiensten.

2.f11 - Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op het gebied van aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering

Interventiecode (lidstaat)	2.f11
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit – Opleiding op het gebied van aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering
Soort interventie	TRAINCO(47(1)(c)) - opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N08	Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees

innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten' (art. 47 (1)(c)).

De PO's kunnen de interventie Opleiding op het gebied van aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Vorming + studiereizen personeel/teeltbegeleiders van PO's;Vorming + studiereizen leden-bestuurders van coöperaties van PO's;
- Vorming + studiereizen producenten/bedrijfsleiders;
- Personeel;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling f en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** Binnen de interventie wordt opleiding van producenten ondersteund. De opleiding kan gaan over verschillende onderwerpen. Deze moeten echter te maken hebben met de aanpassing en matiging van klimaatverandering. Dit heeft een rechtstreekse impact de doelstelling.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** In deze interventie wordt er opleiding voorzien voor individuele producenten. Dit draagt bij aan kennisdeling in de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2, N7, N8 en N9.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werd reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 22. Deze interventie betref steun voor opleidingsdiensten.

ORGAN(47(1)(d)) - - biologische of geïntegreerde productie

2.a02 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.k.v. productieplanning en -organisatie

Interventiecode (lidstaat)	2.a02
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.k.v. productieplanning en -organisatie
Soort interventie	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROD(46(a)) productieplanning, aanpassing van de productie aan de vraag, met name wat kwaliteit en hoeveelheid betreft, optimalisatie van de productiekosten en van het rendement op investeringen en stabilisatie van de producentenprijzen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om

hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.
De interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Biologische of geïntegreerde productie' (art. 47(1)(d)).

De PO's kunnen de interventie Andere acties i.k.v. productieplanning en - organisatie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Aankoop van abonnementen en lidmaatschappen kennisplatformen en dergelijke;
- Kosten i.v.m. teeltregistratiesystemen (diensten, abonnementen, etc.)
- Andere kosten i.v.m. communicatie met producenten;
- Andere kosten i.v.m. opvolging en afstemming productieplanning op vraag.
- Personeel;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling a op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie****;* Door in te zetten op productieplanning en organisatie, zal er minder voedsel verspild worden. Er wordt immers getracht de productieplanning zoveel mogelijk af te stemmen op de vraag.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N6, N19 en N20.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vegoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor de biologische en geïntegreerde productie wordt er gebruik gemaakt van enkele vereenvoudigde kostenopties:

- Forfaitaire bedragen: de meerkost bij het gebruik van natuurlijk vijanden, biologische en milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen, fysieke teeltmaatregelen, driftreducerende doppen, middelen in het kader van waarnemingen en waarschuwingen, resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten en aanverwanten,..

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Verder is

deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

De bovenstaande vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 12. De interventie betref steun voor de biologische of geïntegreerde productie. Dit valt onder betaling voor milieuprogramma's. De betalingen hebben alleen betrekking op gemaakte kosten/gederfd inkomen.

2.a03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Opleiding en studiereizen i.v.m. productieplanning, - organisatie en bedrijfsvoering

Interventiecode (lidstaat)	2.a03
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Opleiding en studiereizen i.v.m. productieplanning, - organisatie en bedrijfsvoering
Soort interventie	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROD(46(a)) productieplanning, aanpassing van de productie aan de vraag, met name wat kwaliteit en hoeveelheid betreft, optimalisatie van de productiekosten en van het rendement op investeringen en stabilisatie van de producentenprijzen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.
De interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Biologische of geïntegreerde productie' (art. 47(1)(d)).

De PO's kunnen de interventie Opleiding en studiereizen i.v.m. productieplanning, -organisatie en bedrijfsvoering opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Vorming producenten door PO i.k.v. bedrijfsvoering (o.a. gebruik teeltregistratiesystemen);
- Studiereizen producenten/(U)PO medewerkers i.k.v. bedrijfsvoering;
- Personeel.

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling a op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** Door in te zetten op opleiding en studiereizen rond productieplanning en organisatie, zo zal er minder voedsel verspild worden.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N6, N19 en N20.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vegoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor de biologische en geïntegreerde productie wordt er gebruik gemaakt van enkele vereenvoudigde kostenopties:

- Forfaitaire bedragen: de meerkost bij het gebruik van natuurlijk vijanden, biologische en milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen, fysieke teeltmaatregelen, driftreducerende doppen, middelen in het kader van waarnemingen en waarschuwingen, resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten en aanverwanten,..
- Vaste bedragen: maximumbedragen bij acties fytobak, biofilter, vul – en spoelplaats,…

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

De bovenstaande vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma’s Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 12. De interventie betref steun voor de biologische of geïntegreerde productie. Dit valt onder betaling voor milieuprogramma’s. De betalingen hebben alleen betrekking op gemaakte kosten/gederfd inkomen.

2.a05 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. aanplantingen beloftevolle rassen bomen: royalties e.d.

Interventiecode (lidstaat)	2.a05
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. aanplantingen beloftevolle rassen bomen: royalties e.d.
Soort interventie	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROD(46(a)) productieplanning, aanpassing van de productie aan de vraag, met name wat kwaliteit en hoeveelheid betreft, optimalisatie van de productiekosten en van het rendement op investeringen en stabilisatie van de producentenprijzen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Biologische of geïntegreerde productie' (art. 47(1)(d)).

De PO's kunnen de interventie Andere acties i.v.m. aanplantingen beloftevolle rassen bomen: royalties e.d. opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Kosten voor diversifiëring in de fruitsector (o.a. royalties bij aankoop bomen en royalties op de producten)
- Personeel

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling a en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie****;* Door in te zetten op productieplanning en organisatie, zal er minder voedsel verspild worden. Ook op de kwaliteit wordt ingespeeld via het werken met beloftevolle rassen.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N6, N19 en N20.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vegoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor de biologische en geïntegreerde productie wordt er gebruik gemaakt van enkele vereenvoudigde kostenopties:

- Forfaitaire bedragen: de meerkost bij het gebruik van natuurlijk vijanden, biologische en milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen, fysieke teeltmaatregelen, driftreducerende doppen, middelen in het kader van waarnemingen en waarschuwingen, resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten en aanverwanten,..

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

De bovenstaande vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 12. De interventie betref steun voor de biologische of geïntegreerde productie. Dit valt onder betaling voor milieuprogramma's. De betalingen hebben alleen betrekking op gemaakte kosten/gederfd inkomen.

2.a07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere kosten voor bescherming productie

Interventiecode (lidstaat)	2.a07
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere kosten voor bescherming productie
Soort interventie	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROD(46(a)) productieplanning, aanpassing van de productie aan de vraag, met name wat kwaliteit en hoeveelheid betreft, optimalisatie van de productiekosten en van het rendement op investeringen en stabilisatie van de producentenprijzen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen

om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Biologische of geïntegreerde productie' (art. 47(1)(d)).

De PO's kunnen de interventie Andere kosten voor bescherming productie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Toestellen en materialen ter bescherming tegen lentenachtvorst (diensten en verbruiksgoederen)
- Personeel

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling a en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** Door in te zetten op op het beschermen van de productie, specifiek ter bescherming tegen lentenachtvorst, zal er minder voedsel verspild worden.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N6, N19 en N22.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vegoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor de biologische en geïntegreerde productie wordt er gebruik gemaakt van enkele vereenvoudigde kostenopties:

- Forfaitaire bedragen: de meerkost bij het gebruik van natuurlijk vijanden, biologische en milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen, fysieke teeltmaatregelen, driftreducerende doppen, middelen in het kader van waarnemingen en waarschuwingen, resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten en aanverwanten,..

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

De bovenstaande vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 12. De interventie betref steun voor de biologische of geïntegreerde productie. Dit valt onder betaling voor milieuprogramma's. De betalingen hebben alleen betrekking op gemaakte kosten/gederfd inkomen.

2.e03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Plaag- en ziektebestendige productiepraktijken

Interventiecode (lidstaat)	2.e03
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Plaag- en ziektebestendige productiepraktijken
Soort interventie	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel

programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Biologische of geïntegreerde productie' (art. 47(1)(d)).

De PO's kunnen de interventie Plaag- en ziektebestendige productiepraktijken opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Acties m.b.t. Resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten en aanverwanten;
- Milieuvriendelijke gewasbescherming, bestrijding van ziekten en plagen, zoals aankoop of huur van natuurlijke vijanden, nuttigen, feromoonverwarringstechnieken, lokstoffen, biologische en milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen, maatregelen voor het vangen van plagen, zaaizaad voor biologische aaltjesbestrijding;
- Duurzame middelen/technieken ter voorkoming van ziekten en plagen zoals
    - PMV-vaccin;
    - Hulpmiddelen voor waarnemen en waarschuwen zoals scouting apps telers, lenzen monitoring, weerstations, vangplaten, feromoonvallen, feromoondoppen + diensten daaromtrent;
    - Folies of netten ter bescherming tegen insecten en wildschade;
- Personeel;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling e en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Het verminderen van chemische bestrijding op landbouw percelen draagt bij tot een duurzaam landbouwbeheer.
- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Door de eerbiediging van de cycli van de natuur en de gezondheid van bodem, water, planten en dieren, is er ook een belangrijke bijdrage aan biodiversiteit (zeker met betrekking tot bodembiodiversiteit).

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N10 en N13.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vegoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van

forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor de biologische en geïntegreerde productie wordt er gebruik gemaakt van enkele vereenvoudigde kostenopties:

- Forfaitaire bedragen: de meerkost bij het gebruik van natuurlijk vijanden, biologische en milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen, fysieke teeltmaatregelen, driftreducerende doppen, middelen in het kader van waarnemingen en waarschuwingen, resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten en aanverwanten,..

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

De bovenstaande vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma’s Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 12. De interventie betreft steun voor de biologische of geïntegreerde productie. Dit valt onder betaling voor milieuprogramma’s. De betalingen hebben alleen betrekking op gemaakte kosten/gederfd inkomen.

2.e06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere hygiënemaatregelen i.k.v. gewasbescherming

Interventiecode (lidstaat)	2.e06
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere hygiënemaatregelen i.k.v. gewasbescherming
Soort interventie	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel

programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Biologische of geïntegreerde productie' (art. 47(1)(d)).

De PO's kunnen de interventie Andere hygiënemaatregelen i.k.v. gewasbescherming opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Stomen van substraten;
- Behandeling van circulaire verpakkingen tegen virussen zoals ToBRFV tomaten;
- Personeel;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling e en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Het verminderen van chemische bestrijding op landbouw percelen draagt bij tot een duurzaam landbouwbeheer.
- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Door de eerbiediging van de cycli van de natuur en de gezondheid van bodem, water, planten en dieren, is er ook een belangrijke bijdrage aan biodiversiteit (zeker met betrekking tot bodembiodiversiteit).

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N10 en N13.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vegoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor de biologische en geïntegreerde productie wordt er gebruik gemaakt van enkele vereenvoudigde kostenopties:

- Forfaitaire bedragen: de meerkost bij het gebruik van natuurlijk vijanden, biologische en milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen, fysieke teeltmaatregelen, driftreducerende

doppen, middelen in het kader van waarnemingen en waarschuwingen, resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten en aanverwanten,..

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

De bovenstaande vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 12. De interventie betreft steun voor de biologische of geïntegreerde productie. Dit valt onder betaling voor milieuprogramma's. De betalingen hebben alleen betrekking op gemaakte kosten/gederfd inkomen.

2.e08 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken + bescherming en verbetering van de biodiversiteit waaronder functionele biodiversiteit

Interventiecode (lidstaat)	2.e08
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken + bescherming en verbetering van de biodiversiteit waaronder functionele biodiversiteit
Soort interventie	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties,

lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Biologische of geïntegreerde productie' (art. 47(1)(d)).

De PO's kunnen de Interventie Milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken + bescherming en verbetering van de biodiversiteit waaronder functionele biodiversiteit opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Teeltbegeleiding (o.a. rond bemesting, gebruik gemengde rassen) m.i.v. analyses (bijvoorbeeld. blad, water, bodemanalyses) en bijhorende verbruiksgoederen (bijvoorbeeld grondboor);
- Kosten met betrekking tot milieuvriendelijke en biologische middelen en –technieken voor onkruidbestrijding (bijvoorbeeld antiworteldoeken en afdekmatjes; thermische onkruidbestrijding). Het doel is het vermijden van onkruid, waardoor minder herbiciden ingezet moeten worden (preventie);
- Diensten en verbruiksgoederen ter verbetering van de bestuiving in gewassen (bijvoorbeeld hommels, bijen)
- Kosten m.b.t. duurzaamheidscertificaten (bijvoorbeeld biolabel);
- Personeel;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling e en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Het verminderen van chemische bestrijding op landbouw percelen zal een positief effect hebben op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater. Het draagt ook bij tot een duurzaam landbouwbeheer.
- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Door de eerbiediging van de cycli van de natuur en de gezondheid van bodem, water, planten en dieren, is er ook een belangrijke bijdrage aan biodiversiteit (zeker met betrekking tot bodembiodiversiteit).

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N10-N13.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor de biologische en geïntegreerde productie wordt er gebruik gemaakt van enkele vereenvoudigde kostenopties:

- Forfaitaire bedragen: de meerkost bij het gebruik van natuurlijk vijanden, biologische en milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen, fysieke teeltmaatregelen, driftreducerende doppen, middelen in het kader van waarnemingen en waarschuwingen, resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten en aanverwanten,..

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

De bovenstaande vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 12. De interventie betreft steun voor de biologische of geïntegreerde productie. Dit valt onder betaling voor milieuprogramma's. De betalingen hebben alleen betrekking op gemaakte kosten/gederfd inkomen.

2.e11 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit / vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: Andere acties voor goed gebruik gewasbeschermingsmiddelen

Interventiecode (lidstaat)	2.e11
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit / vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: Andere acties voor goed gebruik gewasbeschermingsmiddelen
Soort interventie	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-

doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Biologische of geïntegreerde productie' (art. 47(1)(d)).

De PO's kunnen de interventie Milieuvriendelijke methoden m.b.t. waterkwaliteit / vermindering van risico's van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: Andere acties voor goed gebruik gewasbeschermingsmiddelen' opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Driftreducerende doppen, gesloten vulsystemen voor gewasbeschermingsmiddelen en andere verbruiksgoederen;
- Abonnementskosten GPS-technologie;
- Dienst gebruik sentinel
- Personeel;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling e en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Het verminderen van chemische bestrijding op landbouw percelen zal een positief effect hebben op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater. Het draagt ook bij tot een duurzaam landbouwbeheer.
- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Door de eerbiediging van de cycli van de natuur en de gezondheid van bodem, water, planten en dieren, is er ook een belangrijke bijdrage aan biodiversiteit (zeker met betrekking tot bodembiodiversiteit).

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N10-N13.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor de biologische en geïntegreerde productie wordt er gebruik gemaakt van enkele vereenvoudigde kostenopties:

- Forfaitaire bedragen: de meerkost bij het gebruik van natuurlijk vijanden, biologische en milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen, fysieke teeltmaatregelen, driftreducerende doppen, middelen in het kader van waarnemingen en waarschuwingen, resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten en aanverwanten,..

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

De bovenstaande vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 12. De interventie betreft steun voor de biologische of geïntegreerde productie. Dit valt onder betaling voor milieuprogramma's. De betalingen hebben alleen betrekking op gemaakte kosten/gederfd inkomen.

2.e13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Duurzaam gebruik van water: Andere acties

Interventiecode (lidstaat)	2.e13
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Duurzaam gebruik van water: Andere acties
Soort interventie	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Biologische of geïntegreerde productie' (art. 47(1)(d)).

De PO's kunnen de interventie Duurzaam gebruik van water: Andere acties opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Andere acties i.k.v. waterbesparing: Drip-tape, bodemvochtsensoren, precisieberegeningssystemen, monitoringssystemen beregeningshaspels (o.a. crodeon reporter), waterbesparende sturingssystemen en stralingssensoren bij irrigatie, abonnementskost voor monitoringssystemen beregeningshaspels;
- Andere acties i.k.v. waterbehoud: anti-algenzeilen, milieuvriendelijke algendoders, actief kool;
- Personeel;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling e en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** De interventie speelt in op onder meer waterbesparking door drip tape en waterbehoud door middel van milieuvriendelijke algendoders. Dit draagt bij tot de zorg voor water en zorgt voor een duurzamer landbouwbeheer.
- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Door de eerbiediging van de cycli van de natuur en de gezondheid van bodem, water, planten en dieren, is er ook een belangrijke bijdrage aan biodiversiteit (zeker met betrekking tot bodembiodiversiteit).

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N10, N11 en N13.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere

steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor de biologische en geïntegreerde productie wordt er gebruik gemaakt van enkele vereenvoudigde kostenopties:

- Forfaitaire bedragen: de meerkost bij het gebruik van natuurlijk vijanden, biologische en milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen, fysieke teeltmaatregelen, driftreducerende doppen, middelen in het kader van waarnemingen en waarschuwingen, resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten en aanverwanten,..

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

De bovenstaande vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 12. De interventie betreft steun voor de biologische of geïntegreerde productie. Dit valt onder betaling voor milieuprogramma's. De betalingen hebben alleen betrekking op gemaakte kosten/gederfd inkomen.

2.f13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Klimaat en de biologische en geïntegreerde productie

Interventiecode (lidstaat)	2.f13
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Klimaat en de biologische en geïntegreerde productie
Soort interventie	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Biologische of geïntegreerde productie' (art. 47(1)(d)).

De PO's kunnen de interventie Klimaat en de biologische en geïntegreerde productie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder

deze interventie:

- Mogelijke acties gelinkt aan klimaat en de biologische productiemethode
- Personeel;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling e en op de volgende specifieke doelstelling:

- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzzame energie te bevorderen;*** De interventie omvat de steun voor acties rond klimaat en biologische landbouw. De adaptatie aan klimaatverandering is dus een doelstelling van de interventie.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de nood N9.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor de biologische en geïntegreerde productie wordt er gebruik gemaakt van enkele vereenvoudigde kostenopties:

- Forfaitaire bedragen: de meerkost bij het gebruik van natuurlijk vijanden, biologische en milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen, fysieke teeltmaatregelen, driftreducerende doppen, middelen in het kader van waarnemingen en waarschuwingen, resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten en aanverwanten,..

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

De bovenstaande vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels
Groene doos
Punt 12 van bijlage 2 WTO
Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 12:. De interventie betreft

steun voor de biologische of geïntegreerde productie. Dit valt onder betaling voor milieuprogramma's. De betalingen hebben alleen betrekking op gemaakte kosten/gederfd inkomen.

TRANS(47(1)(e)) - - acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren

2.b07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. opslag producten i.f.v. concentratie

Interventiecode (lidstaat)	2.b07
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. opslag producten i.f.v. concentratie
Soort interventie	TRANS(47(1)(e)) - acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CONC(46(b)) concentratie van het aanbod en het in de handel brengen van de producten, onder meer door middel van direct marketing

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren' (art. 47(1)(e)).

De PO's kunnen de interventie Andere acties i.v.m. opslag producten i.f.v. concentratie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Huur en uitbating aanvoerplatform, loodsen,...
- Afdekking/afschermingsmateriaal geoogste groenten bij transport;
- Abonnementskosten traceringsystemen bulkcontainers/palloxen en dergelijke
- Personeel;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling b en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Inspelen op de concentratie van producten door de opslag ervan leidt tot een hogere marktgerichtheid van de landbouwbedrijven.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5 en N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11.

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.f03 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. aanpassingen vervoer en opslag producten i.f.v. klimaatverandering

Interventiecode (lidstaat)	2.f03
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. aanpassingen vervoer en opslag producten i.f.v. klimaatverandering
Soort interventie	TRANS(47(1)(e)) - acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren' (art. 47(1)(e)).

De PO's kunnen de interventie Andere acties i.v.m. aanpassingen vervoer en opslag producten i.f.v. klimaatverandering opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Acties rond aanpassingen vervoer en opslag van producten in kader van klimaatverandering
- Personeel

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling f en op de volgende specifieke doelstelling:

- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** Aanpassingen aan de opslag en het transport van producten in kader van klimaatverandering draagt bij aan de adaptatie door de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan nood N9.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.g06 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: andere kosten koeling

Interventiecode (lidstaat)	2.g06
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: andere kosten koeling
Soort interventie	TRANS(47(1)(e)) - acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
BOOST(46(g)) verhoging van de handelswaarde en de kwaliteit van de producten, met inbegrip van het verbeteren van de productkwaliteit en het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen vallen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren' (art. 47(1)(e)).

De PO's kunnen de interventie Opslag van producten i.k.v. productkwaliteit: andere kosten koeling opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Personeel (o.a. personeelskosten opvolging ketenbewaking (koeling));
- Kosten voor functioneren van koelinstallaties;
- Koelkosten;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling g en op de volgende specifieke doelstelling:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Via deze interventie worden verschillende acties ondersteund die een hogere productkwaliteit als oelstelling door middel van verbeterde koeling. Een hogere productkwaliteit leidt ook tot een verbeterd concurrentievermogen van de bedrijven.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan nood N9.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteer Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

PROMO(47(1)(f)) - - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten

2.b03 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van afzet

Interventiecode (lidstaat)	2.b03
Naam interventie	Operationele Programma's Groenten en Fruit - Optimalisatie van afzet
Soort interventie	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CONC(46(b)) concentratie van het aanbod en het in de handel brengen van de producten, onder meer door middel van direct marketing

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel

programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten' (art. 47(1)(f)).

De PO's kunnen de interventie Optimalisatie van afzet opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Andere kosten in kader van verkoop (klokverkoop, simultane klokverkoop en bemiddelingsverkoop): opvolging en gebruik van thuiskoopsysteem, e-commerce;
- Aankoop van abonnementen tijdschriften in kader van verkoop;
- Andere diensten in verband met digitalisering (o.a. abonnementen, licenties IT-systemen)
- Personeel (o.a. personeel verkoop);

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling b en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Door de afzet van producten te optimaliseren wordt het concurrentievermogen van de producent ook verbeterd.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5 en N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. De interventie voorziet in marketing en promotie van de groenten en fruitsector, specifiek door het optimaliseren van de afzet.

2.b08 - Operationele Programma’s Groenten en Fruit - Optimalisatie samenwerking PO's i.f.v. concentratie en afzet

Interventiecode (lidstaat)	2.b08
Naam interventie	Operationele Programma’s Groenten en Fruit - Optimalisatie samenwerking PO's i.f.v. concentratie en afzet
Soort interventie	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma’s

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CONC(46(b)) concentratie van het aanbod en het in de handel brengen van de producten, onder meer door middel van direct marketing

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma’s in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma’s groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO’s toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO’s krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen

om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten' (art. 47(1)(f)).

De PO's kunnen de interventie Optimalisatie samenwerking PO's i.f.v. concentratie en afzet opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Kosten i.v.m. productfusies
- Personeel

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen b en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Door samen te werken om de afzet van producten te optimaliseren wordt het concurrentievermogen van de producenten ook verbeterd.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5 en N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels
Groene doos
Punt 2 van bijlage 2 WTO
Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. De interventie voorziet in marketing en promotie van de groenten en fruitsector, specifiek door het optimaliseren van de afzet door

middel van samenwerking.

2.h05 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Promotie, communicatie, deelname met stand aan vakbeurzen en andere kosten

Interventiecode (lidstaat)	2.h05
Naam interventie	Operationele Programma's Groenten en Fruit - Promotie, communicatie, deelname met stand aan vakbeurzen en andere kosten
Soort interventie	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
MARKET(46(h)) afzetbevordering en marketing van producten

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996.

Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten' (art. 47(1)(f)).

De PO's kunnen de interventie Promotie, communicatie, deelname met stand aan vakbeurzen en andere kosten opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Algemene promotie en/of promotie kwaliteitsmerken en/of promotie voor merknamen / handelsmerken van PO's: promotiecampagnes, promotionele acties via derden (o.a. VLAM), POS-materiaal, folders, brochures, kosten voor commercialisatie merken;
- Kosten voor communicatiedragers voor promotiedoeleinden, zoals dekvellen, stickers en flyers;
- Kosten voor bedrijfsfilm;
- Kosten voor andere elementen die subsidiabel zijn op vlak van promotie en communicatie;
- Kosten verbonden aan deelname aan vakbeurzen: standmateriaal
- Informatiemomenten naar consumenten: zoals plattelandsklassen
- Personeel

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling h en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** De inzet van promotie, communicatie en marketing zorgt voor een verbeterd concurrentievermogen door meer bekendheid van het product.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie****;* Via promotie, marketing en communicatie wordt er ingezet op het informeren van de markt en het bekend maken van producten uit de groenten en fruitsector. Hierdoor wordt specifiek bijgedragen aan de nood rond het verbeteren van het imago van de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5, N6 en N19.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van

forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. De interventie voorziet in marketing en promotie van de groenten en fruitsector, specifiek door het ondersteunen van promotie en communicatie.

2.h06 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Prospectiereizen en beursbezoeken

Interventiecode (lidstaat)	2.h06
Naam interventie	Operationele Programma's Groenten en Fruit - Prospectiereizen en beursbezoeken
Soort interventie	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
MARKET(46(h)) afzetbevordering en marketing van producten

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om

de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten' (art. 47(1)(f)).

De PO's kunnen de interventie Prospectiereizen en beursbezoeken opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Reiskosten voor beursbezoeken;
- Vorming producenten door PO i.k.v. marktinformatie
- Studiereizen producenten/(U)PO-medewerkers i.k.v. marktinformatie en handel (bijvoorbeeld i.k.v. marktprospectie)
- Personeel

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen b, g, h en i en op de specifieke doelstellingen b, c en i:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** De inzet van promotie, communicatie en marketing zorgt voor een verbeterd concurrentievermogen door meer bekendheid van het product. Daarnaast wordt ook duidelijker wat de markt wil. Naast inzetten op promotie en communicatie kan dit ook door deel te nemen aan vakbeurzen.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** Via promotie, marketing en communicatie wordt er ingezet op het informeren van de markt en het bekend maken van producten uit de groenten en fruitsector. Hierdoor wordt specifiek bijgedragen aan de nood rond het verbeteren van het imago van de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5, N6 en N19.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave, steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere

steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. De interventie voorziet in marketing en promotie van de groenten en fruitsector, specifiek door het ondersteunen van deelname aan vakbeurzen.

QUAL(47(1)(g)) - - uitvoering van op het niveau van de Unie en op nationaal niveau ingestelde kwaliteitsregelingen

2.g13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die vallen onder door de Unie of lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen

Interventiecode (lidstaat)	2.g13
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die vallen onder door de Unie of lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen
Soort interventie	QUAL(47(1)(g)) - uitvoering van op het niveau van de Unie en op nationaal niveau ingestelde kwaliteitsregelingen
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
BOOST(46(g)) verhoging van de handelswaarde en de kwaliteit van de producten, met inbegrip van het verbeteren van de productkwaliteit en het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen vallen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om

hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Uitvoering van op nationaal niveau en op het niveau van de Unie ingestelde kwaliteitsregelingen' (art. 47(1)(g)).

De PO's kunnen Het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of met een beschermde geografische aanduiding, of van producten die vallen onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen' opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of met een beschermde geografische aanduiding;
- Het ontwikkelen van producten die vallen onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen het kader;
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling g en op de volgende specifieke doelstelling:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Door te werken met oorsprongsbenamingen en kwaliteitsregelingen wordt er blijk gegeven van een verhoogde handelswaarde van de producten. Dit zorgt voor een verbeterd concurrentievermogen en marktgerichtheid.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de nood N5.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma’s Groenten en Fruit

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. De interventie voorziet in ondersteuning voor acties rond nationale en Europese keurmerken en kwaliteitsregelingen.

2.i02 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Acties i.v.m. nationale en Europese kwaliteitsregelingen

Interventiecode (lidstaat)	2.i02
Naam interventie	Operationele Programma's Groenten en Fruit - Acties i.v.m. nationale en Europese kwaliteitsregelingen
Soort interventie	QUAL(47(1)(g)) - uitvoering van op het niveau van de Unie en op nationaal niveau ingestelde kwaliteitsregelingen
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CONS(46(i)) verhoging van de consumptie van producten van de sector groenten en fruit, in verse dan wel verwerkte vorm

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Uitvoering van op nationaal niveau en op het niveau van de Unie ingestelde kwaliteitsregelingen' (art. 47(1)(g)).

De PO's kunnen de interventie Acties i.v.m. nationale en Europese kwaliteitsregelingen opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Kosten met betrekking tot nationale en Europese kwaliteitsregelingen/labels in het kader van verhogen consumptie
- Personeel

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen i en op de volgende specifieke doelstelling:

- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie****;* Acties voor nationale of andere Europese keurmerken, verhogen het imago van de sector. Er moet immers aan bepaalde voorwaarden voldaan worden om tot dat keurmerk of kwaliteitsregeling te behoren. .

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de nood N19.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels
Groene doos
Punt 2 van bijlage 2 WTO
Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. De interventie voorziet in

ondersteuning voor acties rond nationale en Europese keurmerken en kwaliteitsregelingen

TRACE(47(1)(h)) - - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten

2.g09 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Voedselkwaliteitssystemen PO

Interventiecode (lidstaat)	2.g09
Naam interventie	Operationele Programma's Groenten en Fruit - Voedselkwaliteitssystemen PO
Soort interventie	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
BOOST(46(g)) verhoging van de handelswaarde en de kwaliteit van de producten, met inbegrip van het verbeteren van de productkwaliteit en het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen vallen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten' (art. 47(1)(h)).

De PO's kunnen de interventie Voedselkwaliteitssystemen PO opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Ontwikkeling en opvolging kwaliteitssystemen PO
- Uitbouw van teams van interne auditoren en kwaliteitsbegeleiders binnen de PO's (o.a. opleiding en vorming auditoren/keurders)
- Personeel

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling g en op de volgende specifieke doelstelling:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Door in te zetten op de verbetering van de productiekwaliteit zal de landbouwer ook meer inzetten op marktgericht ondernemerschap. Dit leidt tot een vergroting van de marktgerichtheid en van het concurrentievermogen.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan nood N5.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels
Groene doos
Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. De interventie draagt bij tot de kwaliteitsbewaking in de groenten en fruitsector.

2.g10 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Monitoring van de productkwaliteit o.a. i.k.v. tracering

Interventiecode (lidstaat)	2.g10
Naam interventie	Operationele Programma's Groenten en Fruit - Monitoring van de productkwaliteit o.a. i.k.v. tracering
Soort interventie	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
BOOST(46(g)) verhoging van de handelswaarde en de kwaliteit van de producten, met inbegrip van het verbeteren van de productkwaliteit en het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen vallen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte

producten' (art. 47(1)(h))

De PO's kunnen de intervetie Monitoring van de productkwaliteit o.a. i.k.v. tracering opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Kosten in verband met kwaliteitscontrole van producten (o.a. wat betreft behalen kwaliteitsnormen, houdbaarheid) en residucontroles (na-oogstcontrole, residubewakingsplan, opvolgen middelen). Dit is inclusief productanalyses (residuanalyses) in functie van productkwaliteit en ook verbruiksmateriaal in kader van keuringen op de PO.
- Bepaling productkwaliteit via onderaanneming
- Personeel

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling g en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Door in te zetten op de verbetering van de productiekwaliteit zal de landbouwer ook meer inzetten op marktgericht ondernemerschap. Dit leidt tot een vergroting van de marktgerichtheid en van het concurrentievermogen.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan nood N5.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels
Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. De interventie draagt bij tot de kwaliteitsbewaking in de groenten en fruitsector.

2.g11 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Individuele teeltbegeleiding of groepsbegeleiding i.k.v. productkwaliteit, voedselveiligheid en traceerbaarheid en certificatie

Interventiecode (lidstaat)	2.g11
Naam interventie	Operationele Programma's Groenten en Fruit - Individuele teeltbegeleiding of groepsbegeleiding i.k.v. productkwaliteit, voedselveiligheid en traceerbaarheid en certificatie
Soort interventie	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
BOOST(46(g)) verhoging van de handelswaarde en de kwaliteit van de producten, met inbegrip van het verbeteren van de productkwaliteit en het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen vallen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Invoering van traceerbaarheids- en

certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten' (art. 47(1)(h)).

De PO's kunnen de intervetie Individuele teeltbegeleiding of groepsbegeleiding i.k.v. productkwaliteit, voedselveiligheid en traceerbaarheid en certificatie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Individuele teeltbegeleiding in het kader van productkwaliteit
- Groepsbegeleiding in het kader van productkwaliteit
- Personeel;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling g en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Door in te zetten op de verbetering van de productiekwaliteit zal de landbouwer ook meer inzetten op marktgericht ondernemerschap. Dit leidt tot een vergroting van de marktgerichtheid en van het concurrentievermogen.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan nood N5.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan de horizontale doelstelling en daaraan gekoppelde nood N1. Er wordt hier immers specifiek ingezet op begeleiding van de producten. Verder draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit**.**

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit**.**

8 Naleving van de WTO-regels
Groene doos
Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. De interventie draagt bij tot de kwaliteitsbewaking in de groenten en fruitsector, specifiek door middel van individuele en groepsbegeleiding.

2.g12 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Opleiding i.k.v. productkwaliteit, voedselveiligheid en traceerbaarheid en certificatie

Interventiecode (lidstaat)	2.g12
Naam interventie	Operationele Programma's Groenten en Fruit - Opleiding i.k.v. productkwaliteit, voedselveiligheid en traceerbaarheid en certificatie
Soort interventie	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
BOOST(46(g)) verhoging van de handelswaarde en de kwaliteit van de producten, met inbegrip van het verbeteren van de productkwaliteit en het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen vallen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Invoering van traceerbaarheids- en

certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten' (art. 47(1)(h)).

De PO's kunnen de intervetie Individuele teeltbegeleiding of groepsbegeleiding i.k.v. productkwaliteit, voedselveiligheid en traceerbaarheid en certificatie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Opleidingen
- Personeel

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling g en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Door in te zetten op de verbetering van de productiekwaliteit zal de landbouwer ook meer inzetten op marktgericht ondernemerschap. Dit leidt tot een vergroting van de marktgerichtheid en van het concurrentievermogen.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan nood N5.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan de horizontale doelstelling en daaraan gekoppelde nood N1. Er wordt hier immers specifiek ingezet op begeleiding van de producten. Verder draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit**.**

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit**.**

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. De interventie draagt bij tot de kwaliteitsbewaking in de groenten en fruitsector, specifiek door middel van opleidingen.

2.h04 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Andere kosten i.k.v. afzetbevordering door betere productkwaliteit of afstemming op de consument door o.a. gerichte sortering, kalibrering en verpakking met o.a. focus op traceerbaarheid

Interventiecode (lidstaat)	2.h04
Naam interventie	Operationele Programma's Groenten en Fruit - Andere kosten i.k.v. afzetbevordering door betere productkwaliteit of afstemming op de consument door o.a. gerichte sortering, kalibrering en verpakking met o.a. focus op traceerbaarheid
Soort interventie	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
MARKET(46(h)) afzetbevordering en marketing van producten

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel

programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten' (art. 47(1)(h)).

De PO's kunnen de intervetie Andere kosten i.k.v. afzetbevordering door betere productkwaliteit of afstemming op de consument door o.a. gerichte sortering, kalibrering en verpakking met o.a. focus op traceerbaarheid opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Kosten voor verbruiksgoederen en diensten i.v.m. sorteer-, kalibreer- en verpakkingsinstallaties, (mobiele) weegtoestellen + bijhorende camera's en etiketteermachines;
- Kosten voor andere verbruiksgoederen zoals aankoop stickertangen en kodeertangen;
- Abonnementskosten traceerbaarheidssystemen
- Kosten unieke labeling
- Huur van externe loodsen voor sortering, kalibrering en verpakking
- Personeel;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling h en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Door in te zetten op de verbetering van de productiekwaliteit zal de landbouwer ook meer inzetten op marktgericht ondernemerschap. Dit leidt tot een vergroting van de marktgerichtheid en van het concurrentievermogen.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** Een verhoogde productiekwaliteit door middel van traceerbaarheidspeelt mee in op de maatschappelijke verwachtingen waarbij consumenten meer informatie willen krijgen over de producten die ze kopen. Ook wordt er bijgedragen tot een verhoogde voedselkwaliteit.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5, N6 en N19.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. De interventie draagt bij tot de kwaliteitsbewaking in de groenten en fruitsector.

2.h07 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Markttoegang derde landen EU en certificering buitenlandse markten.

Interventiecode (lidstaat)	2.h07
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Markttoegang derde landen EU en certificering buitenlandse markten.
Soort interventie	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
MARKET(46(h)) afzetbevordering en marketing van producten

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om

hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Uitvoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten' (art. 47(1)(h)).

De PO's kunnen de intervetie Markttoegang derde landen EU en certificering buitenlandse markten opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Uitvoering en beheer van (fyto)sanitaire voorschriften derde landen': Specifieke kosten die nodig zijn om te monitoren dat de handelsnormen, de fytosanitaire voorschriften en de maximale residugehalten in acht worden genomen (bv. controle productkwaliteit, preventieve analyses i.k.v. exportafzet);
- Certificering om toegang te hebben tot buitenlandse markten;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen het kader;
- Personeelskosten;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling h en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Door ondersteuning te bieden aan de producentenorganisaties om te kunnen deelnemen aan buitenlandse markten, wordt de marktgerichtheid van de landbouwbedrijven verhoogd.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie****;* Er wordt specifiek steun gegeven om te voldoen aan de voorwaarden rond verschillende aspecten van voedselkwaliteit. Dit zorgt rechtstreeks voor een bijdrage aan deze doelstelling.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5, N6 en N19.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening

2021/2115 worden voldaan.

Steunbetalingen op basis van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. De interventie voorziet in ondersteuning voor kwaliteitsbewaking in de sector en certificatie in kader van keurmerken en kwaliteitsregelingen.

2.i01 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Certificatie

Interventiecode (lidstaat)	2.i01
Naam interventie	Operationele Programma's Groenten en Fruit - Certificatie
Soort interventie	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CONS(46(i)) verhoging van de consumptie van producten van de sector groenten en fruit, in verse dan wel verwerkte vorm

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Uitvoering van op nationaal niveau en op het niveau van de Unie ingestelde kwaliteitsregelingen' (art. 47(1)(g)).

De PO's kunnen de interventie Certificatie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- PAG: certificeren van de werking van de aangesloten productiebedrijven volgens algemeen aanvaarde standaarden;
- POA: Certificeren van de werking van de PO volgens de lastenboeken van keurmerken;
- Personeel;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling i en op de volgende specifieke doelstelling:

- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie****;* Certificeren van producten voor het verkrijgen van keursmerken of kwaliteitsregelingen, verbetert het imago van de sector. Er moet immers aan bepaalde voorwaarden voldaan worden om tot dat keurmerk of kwaliteitsregeling te behoren.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan nood N19.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:
Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels
Groene doos
Punt 2 van bijlage 2 WTO
Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. De interventie voorziet in

ondersteuning voor certificatie in kader van keurmerken en kwaliteitsregelingen.

CLIMA(47(1)(i)) - - acties ter aanpassing aan en matiging van klimaatverandering

2.f08 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. klimaatadaptatie

Interventiecode (lidstaat)	2.f08
Naam interventie	Operationele Programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. klimaatadaptatie
Soort interventie	CLIMA(47(1)(i)) - acties ter aanpassing aan en matiging van klimaatverandering
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N08	Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Aanpassing en matiging van klimaatverandering' (art. 47(1)(i)).

De PO's kunnen de interventie 'Andere acties i.v.m. klimaatadaptatie' opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Kosten voor diversifiëring in de fruitsector (o.a. royalties bij aankoop bomen en roaylties op de producten)
- Middelen tegen zonnebrand (schermmiddelen);
- Verbruiksgoederen/diensten voor energiebesparing zoals anti condens-folie;
- Meerkost voor gebruik rassen en gewassen beter aangepast aan het klimaat
- Personeel

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling f en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** Het hoofddoel van de verschillende acties die mogelijk zijn onder deze interventie is de mitigatie en adaptatie aan klimaatverandering. Verder zijn er ook verschillende mogelijkheden op vlak van energiebesparing.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N7-N9.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 12. De acties mogelijk onder deze interventie moeten gelinkt zijn aan het thema klimaat. De betalingen hebben alleen betrekking op gemaakte kosten/gederfd inkomen.

2.f09 - Operationele Programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. klimaatmitigatie

Interventiecode (lidstaat)	2.f09
Naam interventie	Operationele Programma's Groenten en Fruit - Andere acties i.v.m. klimaatmitigatie
Soort interventie	CLIMA(47(1)(i)) - acties ter aanpassing aan en matiging van klimaatverandering
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken..

Deze interventie is gekoppeld aan het interventietype 'Aanpassing en matiging van klimaatverandering' (art. 47(1)(i)).

De PO's kunnen de interventie Klimaatmitigatie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Acties in kader van klimaatmitigatie
- Personeel

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling f en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** Het hoofddoel van de verschillende acties die mogelijk zijn onder deze interventie is de mitigatie en adaptatie aan klimaatverandering. Verder zijn er ook verschillende mogelijkheden op vlak van duurzame energie.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N7-N9.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling c en de gekoppelde nood N6. Het gaat hier om een interventie opgenomen door een producentenorganisatie. Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers. Zo wordt de positie van de landbouwers versterkt in de keten.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 12. De acties mogelijk onder deze interventie moeten gelinkt zijn aan het thema klimaat. De betalingen hebben alleen betrekking op gemaakte kosten/gederfd inkomen.

SETUP(47(2)(a)) - - het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of op grond van artikel 67, lid 7, van deze verordening

2.j-2a01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderlinge fondsen PO's en UPO's

Interventiecode (lidstaat)	2.j-2a01
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Onderlinge fondsen PO's en UPO's
Soort interventie	SETUP(47(2)(a)) - het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of op grond van artikel 67, lid 7, van deze verordening
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste	Ja
N04	Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)	Hoog	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen

R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (c) en (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (collectieve opslag en aanvulling van de veestapel).

De PO's kunnen de interventie Onderlinge fondsen PO's en UPO's opnemen in hun operationeel programma (art. 47(2)(a)). Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor de administratieve kosten van het opzetten van onderlinge fondsen en een financiële bijdrage voor het invullen en aanvullen van onderlinge fondsen na de compensatie van aangesloten producenten wier inkomen ten gevolge van ongunstige marktomstandigheden ernstig is gedaald. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Inbrengen administratieve kosten voor het oprichten van het onderling fonds;
- Inbrengen kosten voor het vullen van het onderling fonds;
- Inbrengen kosten voor het opnieuw aanvullen van het onderling fonds;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen het kader;
- Personeelskosten;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de specifieke doelstellingen a, b en c en de horizontale doelstelling:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** Deze interventie heeft mede als doel het compenseren van de aangesloten producenten van wie het inkomen door ongunstige marktomstandigheden sterk is gedaald. Dit draagt rechtstreeks bij tot het streven naar een leefbaar bedrijfsinkomen en het verhogen van de veerkracht. Daarnaast is deze vorm van samenwerking ook gelinkt aan risicobeheer.
- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het deelnemen aan een PO of een UPO zorgt voor het verhoogd concurrentievermogen en marktgerichtheid van de deelnemende landbouwers.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgaven voor de administratieve kosten van het oprichten van onderlinge fondsen omvatten zowel de financiële steun van de Unie als de bijdrage van de begunstigde. Het bedrag van de subsidiabele uitgaven mag niet hoger zijn dan 20 %, 16 % of 8 % van de bijdrage van de begunstigde in het kapitaal van het onderlinge fonds in respectievelijk het eerste, het tweede en het derde jaar van de werking van het onderlinge fonds.

Een begunstigde kan slechts eenmaal en alleen in de eerste drie jaar van de werking van een onderling fonds steun ontvangen voor de administratieve kosten van het oprichten van een onderling fonds.

Wanneer een begunstigde alleen in het tweede of het derde jaar van de werking van de onderlinge fondsen steun aanvraagt, bedraagt de steun 16 % of 8 % van de bijdrage van de begunstigde in het kapitaal van het onderlinge fonds in respectievelijk het tweede en derde jaar van de werking van dat fonds.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 7 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 7. Het gaat hier om steun voor onderlinge fondsen. De onderlinge fondsen ondersteun producenten van wie het inkomen is gedaald omwille van ongunstige marktsituaties

INVVO(47(2)(b)) - - investeringen in materiële en immateriële activa met het oog op een efficiënter beheer van de op de markt gebrachte hoeveelheden, waaronder voor collectieve opslag

2.j-2b01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen om de op markt gebrachte hoeveelheden efficiënter te beheren

Interventiecode (lidstaat)	2.j-2b01
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Investeringen om de op markt gebrachte hoeveelheden efficiënter te beheren
Soort interventie	INVVO(47(2)(b)) - investeringen in materiële en immateriële activa met het oog op een efficiënter beheer van de op de markt gebrachte hoeveelheden, waaronder voor collectieve opslag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste	Ja
N04	Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)	Hoog	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (c) en (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (collectieve opslag en aanvulling van de veestapel).

De PO's kunnen de interventie Investeringen om de op markt gebrachte hoeveelheden efficiënter te beheren opnemen in hun operationeel programma (art. 47(2)(b)). Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Investeringen voor efficiënter beheer van de in de handel gebrachte hoeveelheden.
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen het kader
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** Er wordt getracht te vermijden dat de markt verstoord wordt, dit leidt tot een hogere veerkracht van de landbouwsector en een leefbaarder bedrijfsinkomen
- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen specifieke gericht op de hoeveelheden in handel gebrachte producten leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid en concurrentievermogen. De investeringen moeten ertoe helpen dat te grote hoeveelheden producten de markt zouden verstoren.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 11. Er worden investeringen ondersteund waarbij de productie van een bepaald product niet vereist is en de steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven. Het recht op investeringssteun is bepaald op basis van duidelijk afgelijnde criteria.

ORCHA(47(2)(d)) - - herbeplanting van boomgaarden of olijfgaarden waar dat nodig is na verplichte rooiing om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit van de lidstaat of om aan te passen aan de klimaatverandering

2.j-2d01 - Operationele programma's groenten en fruit – herbeplanting van boomgaarden

Interventiecode (lidstaat)	2.j-2d01
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit – herbeplanting van boomgaarden
Soort interventie	ORCHA(47(2)(d)) - herbeplanting van boomgaarden of olijfgaarden waar dat nodig is na verplichte rooiing om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit van de lidstaat of om aan te passen aan de klimaatverandering
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste	Ja
N04	Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)	Hoog	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (c) en (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (collectieve opslag en aanvulling van de veestapel).

De PO's kunnen de interventie Herbeplanting van boomgaarden na verplichte rooiing opnemen in hun operationeel programma (art. 47(2)(d)). Volgende acties **(investeringen)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Heraanplanting van bomen na verplichte rooiing om gezondheids-of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit van de lidstaat;
- Heraanplanting van bomen na verplichte rooiing ter aanpassing aan klimaatverandering;
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen het kader;
- Personeelskosten;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de specifieke doelstellingen a, b en c:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** De verschillende acties hebben als doel het voorkomen van crisissituaties en aan risicobeheer te doen. Op deze manier wordt de veerkracht van de landbouwers verhoogd.
- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het ondersteunen van investeringen leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid, dit kan door investeringen op vlak van korte keten, een verbeterde productie of het behalen van bovenwettelijke maatschappelijke wensen op vlak van milieu en klimaat.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 8 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 8. Alleen getroffen percelen komen in aanmerking voor steun via deze investering en per producent worden de betrokken percelen, het aantal bomen en de variëteiten vermeld.

WITHD(47(2)(f)) - - uitdemarktneming voor gratis verstrekking of andere bestemmingen, met inbegrip van de verwerkingskosten die nodig zijn om de uitdemarktneming te faciliteren

2.j-2f01 - Operationele programma's groenten en fruit – het uit de markt nemen

Interventiecode (lidstaat)	2.j-2f01
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit – het uit de markt nemen
Soort interventie	WITHD(47(2)(f)) - uitdemarktneming voor gratis verstrekking of andere bestemmingen, met inbegrip van de verwerkingskosten die nodig zijn om de uitdemarktneming te faciliteren
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste	Ja
N04	Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)	Hoog	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (c) en (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (collectieve opslag en aanvulling van de veestapel).

De PO's kunnen de interventie het uit de markt nemen van producten opnemen in hun operationeel programma (art. 47(2)(f)). Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor het uit de markt nemen van producten. Deze interventie wordt beschouwd als een vangnet voor moeilijke situaties. De PO's moeten echter zelf beslissen of ze al dan niet gebruik maken van deze mogelijkheid. De PO's die deze mogelijkheid willen benutten, moeten interventiemaatregelen vooraf inschrijven in hun OP. Deze interventie kan ook via een tussentijdse wijziging worden aangevraagd. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Kosten m.b.t. het uit de markt nemen van producten als ze niet verkocht zijn.
- Personeelskosten;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de specifieke doelstellingen a, b en c:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** Deze interventie kan genomen worden in moeilijke situaties en dient als vangnet, het verhoogt de veerkracht van de landbouwsector.
- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Deze interventie kan genomen worden in moeilijke situaties en dient als vangnet, hierdoor wordt het concurrentievermogen van betrokken bedrijven minder zwaar aangetast.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Maximumbedragen voor uit de marktgenomen producten vastgesteld door door de lidstaat.

Vergoeding voor vervoerskosten verbonden aan gratis verstrekking vastgesteld door lidstaat.

Vergoeding voor sorteer- en verpakkingskosten verbonden aan gratis verstrekking vastgesteld door de lidstaat.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun voor andere bestemmingen en 100% steun voor gratis verstrekking. Andere steunpercentages (60%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

De uitgaven voor interventies in het kader van de in verordening 2021/2115, artikel 47, lid 2, punten f), g) en h), bedoelde interventietypes (uit de markt nemen/groen oogsten/niet-oogsten) mogen niet meer dan één derde uitmaken van de totale uitgaven per kalenderjaar van het operationeel programma.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Gele doos

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO gele doos en respecteert Art. 7:

• Via het uit de handel nemen, niet-oogsten of groen oogsten ontvangt de producent een minimumprijs voor zijn product.

• Het biedt een inkomensvangnet voor de producent

GREEN(47(2)(g)) - - groen oogsten, waaronder wordt verstaan het oogsten op een bepaald areaal van de totale hoeveelheid onrijpe, niet-afzetbare producten die vóór het groen oogsten niet beschadigd zijn als gevolg van weersomstandigheden, ziekte of andere oorzaken

2.j-2g01 - Operationele programma's groenten en fruit – groen oogsten

Interventiecode (lidstaat)	2.j-2g01
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit – groen oogsten
Soort interventie	GREEN(47(2)(g)) - groen oogsten, waaronder wordt verstaan het oogsten op een bepaald areaal van de totale hoeveelheid onrijpe, niet-afzetbare producten die vóór het groen oogsten niet beschadigd zijn als gevolg van weersomstandigheden, ziekte of andere oorzaken
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste	Ja
N04	Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)	Hoog	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen

met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (c) en (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (collectieve opslag en aanvulling van de veestapel).

De PO's kunnen de interventie groen oogsten opnemen in hun operationeel programma (art. 47(2)(g)). Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor het groen oogsten van groenten en fruit. Onder groen oogsten wordt verstaan het oogsten van de totale hoeveelheid onrijpe, niet-afzetbare producten op een bepaalde oppervlakte. De betrokken producten mogen vóór het groen oogsten niet beschadigd zijn als gevolg van weersomstandigheden, ziekte of andere oorzaken. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Groen oogsten;
- Personeelskosten;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de volgende specifieke doelstellingen a:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** Het gaat om een interventie die kan ingesteld worden in een crisisperiode, dit leidt tot een extra vangnet voor de landbouwers en dus een hogere veerkrachtigheid.
- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het gaat om een interventie die kan ingesteld worden in een crisisperiode, dit leidt tot een extra vangnet voor de landbouwers en dus een vermindering van het verlaagde concurrentievermogen.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoedingen voor groen oogsten, bestaande uit zowel de financiële steun van de Unie als de bijdrage van de producentenorganisatie, unie van producentenorganisaties, transnationale producentenorganisatie, transnationale unie van producentenorganisaties of producentengroepering, zijn door de lidstaat als

betalingen per hectare vastgesteld op een niveau van niet meer dan 90 % van het maximumsteunniveau voor uitdemarktnemingen, behalve gratis verstrekking, dat van toepassing is op hetzelfde product.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%)zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

De uitgaven voor interventies in het kader van de in verordening 2021/2115, artikel 47, lid 2, punten f), g) en h), bedoelde interventietypes (uit de markt nemen/groen oogsten/niet-oogsten) mogen niet meer dan één derde uitmaken van de totale uitgaven per kalenderjaar van het operationeel programma.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma’s Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Gele doos

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO gele doos en respecteert Art. 7:

- Via het uit de handel nemen, niet-oogsten of groen oogsten ontvangt de producent een minimumprijs voor zijn product.
- Het biedt een inkomensvangnet voor de producent.

NOHAR(47(2)(h)) - - niet oogsten, waaronder wordt verstaan de beëindiging van de aan de gang zijnde productiecyclus op het betrokken areaal wanneer het product goed ontwikkeld en van gezonde handelskwaliteit is, met uitzondering van de vernietiging van producten wegens weersomstandigheden of ziekte

2.j-2h01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - niet oogsten

Interventiecode (lidstaat)	2.j-2h01
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - niet oogsten
Soort interventie	NOHAR(47(2)(h)) - niet oogsten, waaronder wordt verstaan de beëindiging van de aan de gang zijnde productiecyclus op het betrokken areaal wanneer het product goed ontwikkeld en van gezonde handelskwaliteit is, met uitzondering van de vernietiging van producten wegens weersomstandigheden of ziekte
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste	Ja
N04	Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)	Hoog	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen

R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (c) en (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (collectieve opslag en aanvulling van de veestapel).

De PO's kunnen deze interventie Groen oogsten opnemen in hun operationeel programma (art. 47(2)(h)). Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor het niet oogsten van groenten en fruit. Niet oogsten betekent de beëindiging van de huidige productiecyclus van de betrokken oppervlakte wanneer het product goed ontwikkeld en van gezonde handelskwaliteit is. De vernietiging van producten als gevolg van weersomstandigheden of ziekte wordt niet als niet-oogsten beschouwd. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Niet oogsten;
- Personeelskosten;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** Het gaat om een interventie die kan ingesteld worden in een crisisperiode, dit leidt tot een extra vangnet voor de landbouwers en dus een hogere veerkrachtigheid.
- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het gaat om een interventie die kan ingesteld worden in een crisisperiode, dit leidt tot een extra vangnet voor de landbouwers en dus een vermindering van het verlaagde concurrentievermogen.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoedingen voor niet oogsten, bestaande uit zowel de financiële steun van de Unie als de bijdrage van de producentenorganisatie, unie van producentenorganisaties, transnationale producentenorganisatie,

transnationale unie van producentenorganisaties of producentengroepering, zijn door de lidstaat als betalingen per hectare vastgesteld op een niveau van niet meer dan 90 % van het maximumsteunniveau voor uitdemarktnemingen, behalve gratis verstrekking, dat van toepassing is op hetzelfde product.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

De uitgaven voor interventies in het kader van de in verordening 2021/2115, artikel 47, lid 2, punten f), g) en h), bedoelde interventietypes (uit de markt nemen/groen oogsten/niet-oogsten) mogen niet meer dan één derde uitmaken van de totale uitgaven per kalenderjaar van het operationeel programma.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma’s Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Gele doos

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO gele doos en respecteert Art. 7:

• Via het uit de handel nemen, niet-oogsten of groen oogsten ontvangt de producent een minimumprijs voor zijn product.

• Het biedt een inkomensvangnet voor de producent.

HARIN(47(2)(i)) - - oogstverzekeringen die de inkomsten van de producenten helpen veiligstellen bij verliezen als gevolg van natuurrampen, ongunstige weersomstandigheden, ziekten of plagen en er tegelijk voor zorgen dat de begunstigden de nodige risicopreventiemaatregelen nemen

2.j-2i01 - Operationele programma's groenten en fruit – oogst- en productieverzekering ten voordele van producenten

Interventiecode (lidstaat)	2.j-2i01
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit – oogst- en productieverzekering ten voordele van producenten
Soort interventie	HARIN(47(2)(i)) - oogstverzekeringen die de inkomsten van de producenten helpen veiligstellen bij verliezen als gevolg van natuurrampen, ongunstige weersomstandigheden, ziekten of plagen en er tegelijk voor zorgen dat de begunstigden de nodige risicopreventiemaatregelen nemen
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	**Beschrijving**
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	**Beschrijving**	**Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan**	**Aangepakt in strategisch GLB-plan**
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste	Ja
N04	Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)	Hoog	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties,

lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (c) en (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (collectieve opslag en aanvulling van de veestapel).

De PO's kunnen deze interventie groen oogsten opnemen in hun operationeel programma (art. 47(2)(i)). Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor oogst- en productieverzekeringen.De acties in verband met de oogst- en productieverzekeringen dragen bij tot het vrijwaren van het producenteninkomen en het dekken van omzetverliezen die de PO en/of haar leden hebben geleden als gevolg van natuurrampen, ongunstige klimaatomstandigheden en, in voorkomend geval, ziekten of plagen. Dit soort verzekeringen betreft enkel de oogst, niet de mogelijke schade aan gebouwen en/of installaties. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Afsluiten verzekering tegen oogstderving
- Personeelskosten;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** Deze interventie draagt bij tot dekken van omzetverliezen als gevolgen van natuurrampen, ziekten,…. Dit leidt tot een verhoogde veerkracht en een stabieler bedrijfsinkomen.
- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Door ondersteuning bij rampscenario's wordt vermeden dat het concurrentievermogen van de betrokken producenten te snel keldert.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Gele doos

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO gele doos en respecteert Annex II Art. 8.

Er wordt een oogstverzekering voorzien in geval van natuurrampen, ongunstige klimaatomstandigheden en, in voorkomend geval, ziekten en plagen.

COACH(47(2)(j)) - - coaching van andere producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of artikel 67, lid 7, van Verordening (EU) 2021/2115, of van individuele producenten

2.j-2j01 - Operationele programma's groenten en fruit – begeleiding van andere PO's, UPO's en coaching van individuele producenten

Interventiecode (lidstaat)	2.j-2j01
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit – begeleiding van andere PO's, UPO's en coaching van individuele producenten
Soort interventie	COACH(47(2)(j)) - coaching van andere producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of artikel 67, lid 7, van Verordening (EU) 2021/2115, of van individuele producenten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste	Ja
N04	Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)	Hoog	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen

R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (c) en (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (collectieve opslag en aanvulling van de veestapel).

De PO's kunnen deze interventie begeleiding van andere PO's, UPO's en coaching van individuele producenten opnemen in hun operationeel programma (art. 47(2)(j)). Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor begeleiding (coaching) van andere PO's en UPO's of van individuele producenten. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Uitwisselen beste praktijken om PO te helpen met uitvoering interventies o.v.v. crisispreventie en -beheer
- Bevorderen oprichten nieuwe (U)PO's en aansluiten nieuwe producenten door aanbieden coaching
- Netwerkkansen vergroten voor aanbieders coaching om afzetkanalen te versterken.
- Coaching van individuele producenten
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen het kader;
- Personeelskosten

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** Het uitwisselen van goede praktijken rond crisispreventie en crisisbeheer zorgt ervoor dat een PO en dus ook de leden beter zijn voorbereid op een crisissituatie. Dit verhoogt de veerkracht.
- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Een betere voorbereiding op een crisis leidt tot een verhoogd concurrentievermogen. De crisis zal mogelijks immers minder impact hebben.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3, N4, N5 en N6.

Verder wordt er ook indirect bijgedragen tot de horizontale doelstelling. De voornaamste doelstelling van

de interventie is risicobeheer, maar dit wordt gerealiseerd door middel van kennisdeling. Hierdoor wordt er ook bijgedragen aan N1.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat uit 100% Europese steun voor acties in verband met het coachen van andere producentenorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 mits die producentenorganisaties uit de in artikel 53, lid 2, van verordening 2021/2115 bedoelde regio's van lidstaten komen, of voor acties in verband met het coachen van individuele producenten van die andere producentenorganisaties.

De subsidiabele uitgave voor de andere acties bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun..

Andere steunpercentages (60%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2:

- Steun voor opleidingsdiensten, zowel algemene als gespecialiseerde opleidingen

3COUN(47(2)(k)) - - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire protocollen van derde landen op het grondgebied van de Unie om de toegang tot de markten van derde landen te vergemakkelijken

2.j-2k01 - Operationele programma's Groenten en Fruit - Markttoegang derde landen

Interventiecode (lidstaat)	2.j-2k01
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - Markttoegang derde landen
Soort interventie	3COUN(47(2)(k)) - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire protocollen van derde landen op het grondgebied van de Unie om de toegang tot de markten van derde landen te vergemakkelijken
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste	Ja
N04	Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)	Hoog	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren

R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (c) en (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (collectieve opslag en aanvulling van de veestapel).

De PO's kunnen de interventie Markttoegang derde landen opnemen in hun operationeel programma (art. 47(2)(k)). Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor de uitvoering en het beheer van sanitaire en fytosanitaire voorschriften van derde landen op het grondgebied van de Unie om de toegang tot de markten van derde landen te vergemakkelijken. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Kosten voor de uitvoering en het beheer van (fyto)sanitaire voorschriften van derde landen op het grondgebied van de Unie: o.a. kosten die nodig zijn om te monitoren dat de handelsnormen, de fytosanitaire voorschriften en de maximale residugehalten in acht worden genomen (bv. controle productkwaliteit, preventieve analyses i.k.v. exportafzet);
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen het kader;
- Personeelskosten;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** Bijkomende voorwaarden gaan gepaard met bijkomende kosten. Er wordt steun gegeven voor het beheer en de uitvoering van deze voorwaarden en zo heeft de producent eenvoudiger toegang tot de markt.
- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Via deze interventie wordt het behalen van bijkomende maatschappelijke wensen gesteund waardoor de marktgerichtheid bewaard blijft of zelfs verhoogd wordt.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2:

- De interventie draait om fytosanitaire en sanitaire voorwaarden, dit kadert mee in de controle op ziekten en plagen

COMM(47(2)(l)) - - communicatieacties gericht op bewustmaking en het informeren van consumenten

2.j-2l01 - Operationele programma's groenten en fruit – Communicatieacties naar consumenten

Interventiecode (lidstaat)	2.j-2l01
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit – Communicatieacties naar consumenten
Soort interventie	COMM(47(2)(l)) - communicatieacties gericht op bewustmaking en het informeren van consumenten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste	Ja
N04	Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)	Hoog	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen
R.11/Groenten en fruit Percentage van de productiewaarde afgezet door producentenorganisaties of producentengroeperingen met operationele programma's in bepaalde sectoren
R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (c) en (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (collectieve opslag en aanvulling van de veestapel).

Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor communicatie, waaronder acties en activiteiten die zijn gericht op diversificatie en consolidatie van de groente- en fruitmarkten, preventief of gedurende een crisisperiode.

De PO's kunnen deze interventie communicatieacties naar consumenten opnemen in hun operationeel programma (art. 47(2)(l)). Deze interventie wil in de eerste plaats het concurrentievermogen van de door de PO/UPO in de handel gebrachte producten versterken wanneer de markt ernstig wordt verstoord, wanneer er een verlies van vertrouwen bij de consument optreedt of wanneer andere daarmee samenhangende problemen rijzen. Volgende acties **(andere acties)** kunnen onder meer worden uitgevoerd onder deze interventie:

- Acties om bekendheid te geven aan kwaliteit landbouwproducten; concurrentievermogen en consumptie producten te verhogen; bekendheid kwaliteitsregelingen te verhogen; marktaandeel Europese producten te verhogen; bijdragen tot herstel van de marktvoorwaarden; meer bekendheid te geven aan duurzame productie; bekendheid merknamen en handelsmerken PO's te verhogen bij consumenten.
- Andere acties binnen dit thema die passen binnen het kader;
- Personeelskosten;

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de volgende specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** Door tijdig te communiceren in geval van crisis of verlies van vertrouwen bij de consument, kunnen de gevolgen hiervan beperkt worden. Dit draagt bij tot de veerkracht van de sector.
- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** De interventie heeft tot doel het concurrentievermogen te verhogen wanneer de markt ernstig verstoord is.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Vergoeding op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

Steunbetalingen in de vorm van forfaitaire standaardtarieven, schalen van eenheidskosten of vaste bedragen zijn eveneens mogelijk.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Zie bijlage Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2:

- Het voorzien van marketing en promotie diensten

Producten van de bijenteelt

ADVIBEES(55(1)(a)) - - adviesdiensten, technische bijstand, opleiding, voorlichting van en uitwisseling van beste praktijken, onder meer via netwerkvorming, voor bijenhouders en bijenhoudersorganisaties

2.25 - Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties

Interventiecode (lidstaat)	2.25
Naam interventie	Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties
Soort interventie	ADVIBEES(55(1)(a)) - adviesdiensten, technische bijstand, opleiding, voorlichting van en uitwisseling van beste praktijken, onder meer via netwerkvorming, voor bijenhouders en bijenhoudersorganisaties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van het bijenteeltprogramma is het grondgebied van het Vlaams Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen
SO7 Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N15	Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De vele inspanningen die binnen de afgelopen Vlaamse Bijenteeltprogramma's werden geleverd, werpen hun vruchten af en in Vlaanderen lijkt een belangrijk keerpunt bereikt inzake de bijensterfte. De toekomst zal uitwijzen of deze tendens stabiel is. Het doel van de interventie blijft om de imkerij duurzaam te

wapenen voor problemen die gerelateerd zijn aan de bijensterfte en duurzame oplossingen aan te reiken ter verbetering van de productie en afzet van producten van de bijenteelt.

Voor de Vlaamse bijenteeltsector blijft de technische bijstand van de verenigingen een belangrijke interventie om de sector te ondersteunen. De mogelijke acties in dit kader zullen waken over het op peil houden van het technisch niveau van het bijenteeltmanagement.

Er wordt op regelmatige basis een projectoproep gelanceerd die de bijenteeltorganisaties, al dan niet in samenwerking met andere relevante partners (vb onderzoeksinstellingen, adviseurs, ..) in Vlaanderen de mogelijkheid zullen geven om projecten in te dienen die bijdragen aan de verdere uitbouw van een duurzame imkerij in Vlaanderen.

Binnen de projecten worden acties ontwikkeld die inzetten op:

Kennisopbouw van de Vlaamse imker. Verdere uitbouw van een goed georganiseerde en technisch sterke imkerij. Inzetten op het aantrekken van nieuwe en jonge imkers door laagdrempelige maar verplichte imkeropleidingen. Daarnaast kan er ook aandacht zijn om de imkerij beter te wapenen tegen crisissituaties (vb covid-19), waarbij ingezet kan worden op activiteiten die zorgen voor een verdere harmonisering van het bijenteeltmanagement.

Concreet voorbeelden van acties :

- Voorbereiding en publicatie van brochures, opbouwen en onderhoud van websites, scholing, opleidingen, cursussen, demostanden, opstart en onderhoud educatief bijenloket…

Specifiek naar startende (jonge) imkers toe verlaagt de materiële ondersteuning van de verenigingen de in- en de uitstapdrempel. Het instappen in de imkerij vraagt immers een hoge investeringskost (materiaal, machines,…). Daarnaast zijn in Vlaanderen de meeste imkers ook hobby-imkers. Een verlaagde instapdrempel biedt de startende imker voordelen op vlak van tijdsbesteding, ruimte en benodigde individuele investeringen. De materiële kosten worden immers ondersteund waardoor de investeringskost bij instap verlaagd wordt. Een verlaagde uitstapdrempel zal bijdragen aan een hogere dynamiek van blijvers door een intensere selectie op duurzame geëngageerde imkers. De imkers zijn immers niet meer verplicht om al deze hoge investeringskosten zelf te maken door de ondersteuning van de verenigingen. Hierdoor wordt uitstap dus vereenvoudigd.

De selectie van de projecten gebeurt op basis van selectiecriteria met betrekking tot onder andere:

- De mate waarin de doelgroep (de Vlaamse imkers) bereikt worden, met specifieke aandacht voor de jonge en startende imker
- De inhoud: de kwaliteit van het project en de bijdrage aan de specifieke doelstellingen
- De redelijkheid van de kosten: de verhouding kostprijs/resultaat
- De geschiktheid van de uitvoerders

De interventie speelt in op drie specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Bescherming van de bij door bijensterfte te verminderen via gericht wetenschappelijk onderzoek en bevorderen natuurlijke bestuiving (versterken ecosysteem) draagt bij tot de bescherming van de biodiversiteit.
- ***(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;*** Het aantrekken van nieuwe en jonge imkers via gerichte acties, opleidingen binnen de imkerij, starterscursussen, opzetten van demostanden zorgen voor het vergemakkelijken van de bedrijfsontwikkeling en de generatievernieuwing binnen de Vlaamse imkerij.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling,***

innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing; Via deze interventie wordt er ook aan kennisdeling gedaan via opleidingen, cursussen en demostanden.

Hieraan worden ook de volgende noden gekoppeld:

- N1 Opleiding en kennisstimulering
- N13 Zorg voor natuur / biodiversiteit
- N15 Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector

De interventie speelt ook in op de specifieke doelstellingen voor de bijenteeltsector:
B1 - Correcte informatieverstrekking aan de (jonge) startende , maar ook de ervaren imker
B2 - Minder bijensterfte door kennis en techniek
B4 - Ondersteuning van de biodiversiteit en harmonie tussen wilde bestuivers en de honingbij

Voorwaarden begunstigden:
Mogelijke begunstigden zijn bijenteeltorganisaties, onderzoeksinstellingen, adviseurs en bedrijven die betrokken zijn bij en relevante kennis hebben over de bijenteelt.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

- De projectgroep moet minstens bestaan uit een bijenteeltorganisatie, eventueel aangevuld met andere actoren. De samenstelling van de projectgroep is één van de selectiecriteria
- Indien er meerdere projectuitvoerders zijn, wordt de samenwerking geformaliseerd met een samenwerkingsovereenkomst ondertekend door alle uitvoerders.
- Het projectvoorstel is uitgewerkt in het opgelegde sjabloon en ingediend via het e-loket
- Het project draagt bij tot de specifieke doelstellingen
- Er is een tussentijdse en eindrapportering met inhoudelijke en financiële verslaggeving.

Subsidiabele kosten

- Personeelskosten: Personeelskosten zijn enkel subsidiabel voor de duur van het project en voor het personeel dat rechtstreeks bij de inhoudelijke uitvoering van het project betrokken is
- Overheadkosten (beperkt tot 15% van de personeelskost)
- Werkingskosten: Werkingskosten zijn subsidiabel op voorwaarde dat ze een rechtstreeks verband hebben met de doelstellingen van het project en ze noodzakelijk zijn voor de algemene werking van het project.
- Externe prestaties: Deze rubriek omvat de kosten van de prestaties die door externen (derden) in het kader van het project worden geleverd.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van gemaakte kosten, voor werkingskosten en personeelskosten geldt een steunpercentage van 100%.

Verder zullen er ook vereenvoudigde kostenopties worden toegepast:

- Voor eenheidskosten van het standaarduurtarief voor de personeelskosten op basis van Art 83(1)(b), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)
- Voor de indirecte kosten beperkt tot overheadkosten: forfaitaire financiering (flat rate) vereenvoudigde kostenoptie op basis van Art 83(1)(c), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Niet van toepassing

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, art. 2. Het gaat om programma's met onder meer volgende actie:

- · Het verlenen van voorlichting en advies aan de imkers

9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
2.4.1 - Gemiddelde eenheidsbedrag voor de technische bijstand per imker	Gemiddeld	BE2;	

Beschrijving

2.4.1 - Gemiddelde eenheidsbedrag voor de technische bijstand per imker

De output voor deze interventie bedraagt het aantal imkers dat jaarlijks bereikt wordt via de technische bijstand. Via de verschillende acties die onder deze interventie gepland worden, wordt getracht zoveel mogelijk imkers in Vlaanderen te bereiken. Een exacte inschatting van dit cijfer is echter moeilijk door de verscheidenheid aan acties die mogelijk zijn onder technische bijstand. Zo worden er bijvoorbeeld verschillende brochures opgesteld voor imkers of worden er steun gegeven voor het maken van educatieve filmpje over de bijenteelt. Op basis van enkele acties uit het verleden wordt gesteld dat er jaarlijks ongeveer 50% van de imkers rechtstreeks bereikt wordt.

Het hieruitvolgende eenheidsbedrag is dus ook een beperkt bedrag. Dit is echter eigen aan het type acties die mogelijk zijn onder deze interventie. Via bijvoorbeeld een website kan er grote groep imkers bereikt worden voor een relatief beperkt budget. Doordat het aantal imkers dat bereikt wordt groeit, verwachten we een stijging van de jaarlijkse outputs. Hierdoor daalt de unit amount.

De financiële allocatie voorzien voor 2023 ligt lager omwille van de overgangsperiode van het voorgaande bijenteeltprogramma.

10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
2.4.1 - Gemiddelde eenheidsbedrag voor de technische bijstand per imker	Gepland eenheidsbedrag (Totale Unie-uitgaven in EUR)	20,28	26,00	25,00	23,21	23,21	
	O.37 (eenheid: Bijenhouders)	1.200,00	1.250,00	1.300,00	1.400,00	1.400,00	**Som:** 6.550,00 **Max:** 1.400,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	24.337,99	32.500,00	32.500,00	32.500,00	32.500,00	154.337,99
TOTAAL	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	48.675,99	65.000,00	65.000,00	65.000,00	65.000,00	308.675,99
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	24.337,99	32.500,00	32.500,00	32.500,00	32.500,00	154.337,99
	EU-medefinanciering in %	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	

INVAPI(55(1)(b)) - - investeringen in materiële en immateriële activa, alsook andere acties

2.27 - Bestrijding van vijanden en ziekten in de bijenteelt, in het bijzonder de Varroa

Interventiecode (lidstaat)	2.27
Naam interventie	Bestrijding van vijanden en ziekten in de bijenteelt, in het bijzonder de Varroa
Soort interventie	INVAPI(55(1)(b)) - investeringen in materiële en immateriële activa, alsook andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van het bijenteeltprogramma is het grondgebied van het Vlaams Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De vele inspanningen die binnen de afgelopen Vlaamse Bijenteeltprogramma's werden geleverd, werpen hun vruchten af en in Vlaanderen lijkt een belangrijk keerpunt bereikt inzake de bijensterfte. De toekomst zal uitwijzen of deze tendens stabiel is. Het doel van de interventie blijft om de imkerij duurzaam te wapenen voor problemen die gerelateerd zijn aan de bijensterfte en duurzame oplossingen aan te reiken ter verbetering van de productie en afzet van producten van de bijenteelt.

Voor de Belgische bijenteeltsector blijft het van groot belang om blijvend in te zetten op de ziekte- en plaagbeheersing, meer bepaald de varroadruk, aangezien dit één van de belangrijke oorzaken is van Colony Collapse, en op de verdere analyse van andere factoren welke verder doorslaggevend zijn bij Colony Collapse.

Daarnaast vormen ook nieuwe plagen, zoals de Aziathische hoornaar en de kleine kastkever een steeds groter probleem voor de imkerij in Vlaanderen. Er wordt gericht gezocht naar aangepaste bestrijdingsstrategieën om deze problematieken verder in te dijken.

Er wordt op regelmatige basis een projectoproep gelanceerd die de bijenteeltorganisaties, al dan niet in samenwerking met andere relevante partners (vb onderzoeksinstellingen, adviseurs, ..)in Vlaanderen de mogelijkheid zullen geven om projecten in te dienen die bijdragen aan de verdere uitbouw van een duurzame imkerij in Vlaanderen.

Binnen de projecten worden acties ontwikkeld die inzetten op:

- Het verbeteren van de controle van de Varroa-mijtziekte en hierdoor het reduceren van de schade die deze ectoparasiet direct en indirect aanricht. Concreet: uitwerken van antiresistentiestrategieën tegen Varroa: inzetten op natuurlijke bestrijding van Varroa met de hulp van nuttige organismen (schimmels, roofmijten,…), biotechnische methoden. Een voorbeeld van mogelijke kosten hierbij zijn de opstart van kolonies en ander bijenkorfmateriaal zoals een broedkamer
- Het uitbouwen van een referentiekader, zowel wat betreft de ontwikkeling van het bijenvolk, als de populatiedynamiek van de Varroa-mijt. Concreet: opbouw en verfijning van een Varroa populatiemodel
- Monitoring en strategische aanpak van nieuwe ziekten en plagen (Aziatische hoornaar, kleine kastkever). Concreet: imkers in de mogelijkheid stellen om te helpen bij het opsporen van nieuwe ziekten en plagen (Aziatische hoornaar, kleine kastkever,…), opsporen van de nesten om het verdelgen ervan toe te laten, bijvoorbeeld door het opbouwen van een netwerk en coördinatie rond het monitoren van dergelijke nieuwe plagen en ziektes binnen de bijenhoudersorganisaties. Een voorbeeld van subsidiabele kosten zijn computer en IT-materialen voor het traceren en monitoren van de ziekten en plagen.
- Begeleiding imkerij. Concreet: uitbouw van gezondheidsdiensten binnen de imkerverenigingen, een voorbeeld van subsidiabele kosten zijn computer en IT-materiaal.

Educatieve en lokale bijenstanden vormen een belangrijke manier om de nieuwste imkerijtechnieken dichter bij de basis te brengen en de informatiedoorstroming verder te faciliteren. Daarbij is het van belang dat deze bijenstanden over de juiste uitrusting kunnen beschikken. Hierbij wordt voorzien in de mogelijkheid om te investeren in hoogwaardige aparatuur en materiaal via technische ondersteuning.

- Drempelverlaging voor gebruik van hoogwaardige apparatuur en materiaal via de de technische ondersteuning van de bijenteeltverenigingen m.b.t. de maatregelen die de actoren kunnen nemen ten gunste van de bijen. Concreet: materiële ondersteuning van lokale werking (verenigingen) en educatieve bijenstanden, zoals de aankoop van bijenkasten, waswafeltoestellen, omkaderingsmateriaal, ….

Specifiek naar startende (jonge) imkers toe wordt een degelijk kenniskader aangereikt. Gezondheidsdiensten fungeren binnen de imkerverenigingen als aanspreekpunt. Een voldoende basiskennis van ziekten en plagen worst gekoppeld aan de kennis van de fysiologie van de honingbij. Dit moet de basis vormen voor een eigen holistische visie bij de startende imker. Waar voorheen de focus werd gelegd op de chemische aanpak van ziekten en plagen, komen nu ook biotechnische methodes (broedloze fazen,…) en het gebruik van natuurlijke beheersing (natuurlijke vijanden zoals roofmijten,…) in beeld. Verder verlaagt de materiële ondersteuning van de verenigingen de in- en de uitstapdrempel voor jonge imkers. Het instappen in de imkerij vraagt immers een hoge investeringskost (materiaal, machines,…). Daarnaast zijn in Vlaanderen de meeste imkers ook hobby-imkers. Een verlaagde instapdrempel biedt de startende imker voordelen op vlak van tijdsbesteding, ruimte en benodigde individuele investeringen. De materiële kosten worden immers ondersteund waardoor de investeringskost bij instap verlaagd wordt. Een verlaagde uitstapdrempel zal bijdragen aan een hogere dynamiek van blijvers door een intensere selectie op duurzame geëngageerde imkers. De imkers zijn immers niet meer

verplicht om al deze hoge investeringskosten zelf te maken door de ondersteuning van de verenigingen. Hierdoor wordt uitstap dus vereenvoudigd.

De selectie van de projecten gebeurt op basis van selectiecriteria met betrekking tot onder andere:

- De mate waarin de doelgroep (de Vlaamse imkers) bereikt worden, met specifieke aandacht voor de jonge en startende imker
- De inhoud: de kwaliteit van het project en de bijdrage aan de specifieke doelstellingen
- De redelijkheid van de kosten: de verhouding kostprijs/resultaat
- De geschiktheid van de uitvoerders

De interventie speelt in op twee specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouw¬bedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Via onderzoek, technologie, investeringen,… wordt ingezet op het verminderen van bijensterfte door ziekte en plagen. Dit leidt tot vergroting van de marktgerichtheid en concurrentievermogen.
- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Bescherming van de bij door bijensterfte te verminderen via gericht wetenschappelijk onderzoek en bevorderen natuurlijke bestuiving (versterken ecosysteem) draagt bij tot de bescherming van de biodiversiteit.

Hieraan worden ook de volgende noden gekoppeld:

- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N13 Zorg voor natuur / biodiversiteit

De interventie speelt ook in op de specifieke doelstellingen:
B1 - Correcte informatieverstrekking aan de (jonge) startende, maar ook de ervaren imker
B2 - Minder bijensterfte door kennis en techniek
B4 - Ondersteuning van de biodiversiteit en harmonie tussen wilde bestuivers en de honingbij

Voorwaarden begunstigden:
Mogelijke begunstigden zijn bijenteeltorganisaties, onderzoeksinstellingen, adviseurs en bedrijven die betrokken zijn bij en relevante kennis hebben over de bijenteelt.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

- De projectgroep moet minstens bestaan uit een bijenteeltorganisatie, eventueel aangevuld met andere actoren. De samenstelling van de projectgroep is één van de selectiecriteria
- Indien meerdere projectuitvoerders word de samenwerking geformaliseerd met een samenwerkingsovereenkomst ondertekend door alle uitvoerders.
- Het projectvoorstel is uitgewerkt in het opgelegde sjabloon en ingediend via het e-loket
- Het project draagt bij tot de specifieke doelstellingen
- Er is een tussentijdse en eindrapportering met inhoudelijke en financiële verslaggeving.

Subsidiabele kosten:

- Personeelskosten: Personeelskosten zijn enkel subsidiabel voor de duur van het project en voor het personeel dat rechtstreeks bij de inhoudelijke uitvoering van het project betrokken is
- Overheadkosten (beperkt tot 15% van de personeelskost)

- Werkingskosten: Werkingskosten zijn subsidiabel op voorwaarde dat ze een rechtstreeks verband hebben met de doelstellingen van het project en ze noodzakelijk zijn voor de algemene werking van het project.
- Externe prestaties: Deze rubriek omvat de kosten van de prestaties die door externen (derden) in het kader van het project worden geleverd.
- Investeringskosten: voor investeringskosten bedraagt het steunpercentage maximaal 90%.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van gemaakte kosten, voor werkingskosten en personeelskosten geldt een steunpercentage van 100% en voor investeringskosten bedraagt dit maximaal 90%.

Verder zullen er ook vereenvoudigde kostenopties worden toegepast:

- Voor eenheidskosten van het standaarduurtarief voor de personeelskosten op basis van Art 83(1)(b), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)
- Voor de indirecte kosten beperkt tot overheadkosten: forfaitaire financiering (flat rate) vereenvoudigde kostenoptie op basis van Art 83(1)(c), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Niet van toepassing

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Opgelet! Interventies in het kader van artikel 55, lid 1, punt b), i) en ii), overeenkomstig artikel 10 en bijlage II moeten voldoen aan de groenedooscriteria van de WTO. Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie kadert binnen artikel 55 lid 1 punt b), i) en valt onder de WTO groene doos. Deze interventie respecteert Annex II, art. 2. Het gaat om programma's met onder meer volgende actie:

- De bestrijding van ziekten en plagen.

9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
2.6.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per actie tegen ziekten en bedreigingen	Gemiddeld	BE2;	

Beschrijving

2.6.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per actie tegen ziekten en bedreigingen

Het eenheidsbedrag is gebaseerd op de historische data van de voorgaande programma's. Dit ligt op zo'n 1.000 euro. Op basis van de nieuwe budgetten en de historische trends, werd ook de output bepaald. Doordat de financiële allocatie voorzien voor 2023 lager is dan de andere jaren omwille van de overgangsperiode van het voorgaande bijenteeltprogramma, is de gegenereerde output lager in 2023 dan in de daaropvolgende jaren.

10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
2.6.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per actie tegen ziekten en bedreigingen	Gepland eenheidsbedrag (Totale Unie-uitgaven in EUR)	1.069,80	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	
	O.37 (eenheid: Acties)	35,00	50,00	50,00	50,00	50,00	**Som:** 235,00 **Max:** 50,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	37.443,07	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	237.443,07
TOTAAL	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	74.886,14	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	474.886,14
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	37.443,07	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	237.443,07
	EU-medefinanciering in %	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	

ACTLAB(55(1)(c)) - - acties om laboratoria te ondersteunen bij de analyse van producten van de bijenteelt, verliezen van bijenkolonies of afnemende productiviteit en stoffen die mogelijk toxisch zijn voor bijen

2.24 - Kwaliteitsanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria

Interventiecode (lidstaat)	2.24
Naam interventie	Kwaliteitsanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria
Soort interventie	ACTLAB(55(1)(c)) - acties om laboratoria te ondersteunen bij de analyse van producten van de bijenteelt, verliezen van bijenkolonies of afnemende productiviteit en stoffen die mogelijk toxisch zijn voor bijen
Gemeenschappelijke outputindicator	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van het bijenteeltprogramma is het grondgebied van het Vlaams Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving van de interventie:

De vele inspanningen die binnen de afgelopen Vlaamse Bijenteeltprogramma's werden geleverd, werpen hun vruchten af, de aandacht voor een betere honingkwaliteit neemt toe. Honing blijft een product dat gevoelig is aan fraude inzake kwaliteit, echtheid en residuen. Daarom wordt er met deze interventie verder ingezet op het versterken van de kwaliteit van honing in Vlaanderen.

Voor de Vlaamse bijenteeltsector blijft het belangrijk om de laboratoria te ondersteunen voor de analyse van producten van de bijenteelt om zo bijenhouders te helpen de kwaliteit van hun product op hoog niveau te houden, en zelfs te verhogen.

Binnen de projecten worden acties ontwikkeld die inzetten op:

1. Waken over de kwaliteit van honing:
    1. Analyses in de strijd tegen honingvervalsing
    2. Risicoanalyses bij alternatieve bedrijfsmethodes of producten (vb analyse van honingstalen na het inzetten van natuurlijke vijanden of alternatieve bestrijdingen zoals oxaalzuur)
    3. Analyses op het voorkomen van milieucontaminanten in honing (vb pesticiden, PFAS chemicals,…)
2. Waken over de kwaliteit van de bijenwas bedoeld voor raatbouw. Concreet: analyses van wasmengstalen op residuen en gewasbeschermingsmiddelen

De focus van de interventie ligt op de kwaliteitszorg van honing en bijenwas, het inschatten van risico's die gepaard gaan met oude en nieuwe bijenteeltpraktijken en de traceerbaarheid van deze bijenproducten.

Specifiek naar de startende (jonge) imker toe is de boodschap prioritair om honing van hoge kwaliteit aan te bieden aan de consument. Een duurzame imkerij heeft immers nood aan een hoog niveau van professionaliteit in een hobby-omgeving. Het is belangrijk om deze mentale switch te faciliteren bij de jonge, startende imkers. Zo kan honing worden geprofileerd als een natuurproduct dat alle respect verdient, gekoppeld aan een correcte prijszetting. De gesloten wascyclus is vooral voor de startende imker de basis van een duurzame bedrijfsvoering. Het koppelen van natuurbouw aan een gesloten wascyclus vertaalt zich van jaar tot jaar in hogere overlevingskansen van de bijenvolken. Het ondersteunen van investeringen op niveau van de bijenhoudersorganisaties zorgt voor een verlaagde in – en uitstapdrempel.

De selectie van de projecten gebeurt op basis van selectiecriteria met betrekking tot onder andere:

- De mate waarin de doelgroep (de Vlaamse imkers) bereikt worden, met specifieke aandacht voor de jonge en startende imker
- De inhoud: de kwaliteit van het project en de bijdrage aan de specifieke doelstellingen
- De redelijkheid van de kosten: de verhouding kostprijs/resultaat
- De geschiktheid van de uitvoerders

De interventie speelt in op twee specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Door de verbetering van de kwaliteit van de honing, de promotie van honing als natuurproduct via korte keten (bioproduct) en het behoud van de bijenpopulatie wordt er onder meer ingezet op deze doelstelling.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** De laboratoria voeren analyses uit naar de kwaliteit en veiligheid van honing en bijenwas. De analyses zorgen dat er gewaakt wordt over de kwaliteiten van de producten afkomstig uit de bijenteelt.

Hieraan worden ook de volgende noden gekoppeld:

- N5 – marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N19 – verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijk en/of

consumentenverwachtingen)

De interventie speelt ook in op de specifieke doelstellingen:
B1 - Correcte informatieverstrekking aan de (jonge) startende , maar ook de ervaren imker
B2 - Minder bijensterfte door kennis en techniek

***Voorwaarden begunstigden*:**
Mogelijke begunstigden zijn bijenteeltorganisaties, laboratoria, onderzoeksinstellingen, adviseurs en bedrijven die betrokken zijn bij en relevante kennis hebben over de bijenteelt.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

- De projectgroep moet minstens bestaan uit een bijenteeltorganisatie, eventueel aangevuld met andere actoren. De samenstelling van de projectgroep is één van de selectiecriteria
- Indien meerdere projectuitvoerders word de samenwerking geformaliseerd met een samenwerkingsovereenkomst ondertekend door alle uitvoerders.
- Het projectvoorstel is uitgewerkt in het opgelegde sjabloon en ingediend via het e-loket
- Het project draagt bij tot de specifieke doelstellingen
- Er is een tussentijdse en eindrapportering met inhoudelijke en financiële verslaggeving.

Subsidiabele kosten:

- Personeelskosten: Personeelskosten zijn enkel subsidiabel voor de duur van het project en voor het personeel dat rechtstreeks bij de inhoudelijke uitvoering van het project betrokken is
- Overheadkosten (beperkt tot 15% van de personeelskost)
- Werkingskosten: Werkingskosten zijn subsidiabel op voorwaarde dat ze een rechtstreeks verband hebben met de doelstellingen van het project en ze noodzakelijk zijn voor de algemene werking van het project.
- Externe prestaties: Deze rubriek omvat de kosten van de prestaties die door externen (derden) in het kader van het project worden geleverd.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van gemaakte kosten, voor werkingskosten en personeelskosten geldt een steunpercentage van 100%.

Verder zullen er ook vereenvoudigde kostenopties worden toegepast:

- Voor eenheidskosten van het standaarduurtarief voor de personeelskosten op basis van Art 83(1)(b), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)
- Voor de indirecte kosten beperkt tot overheadkosten: forfaitaire financiering (flat rate) vereenvoudigde kostenoptie op basis van Art 83(1)(c), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Niet van toepassing

8 Naleving van de WTO-regels
Groene doos
Punt 2 van bijlage 2 WTO
Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. Het gaat om programma's met onder meer volgende acties:

- Voorzien in steun voor onderzoek
- Voorziet in de kwaliteitsbewaking van bijenproducten

9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
5.2.3.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per analyse door een laboratorium	Gemiddeld	BE2;	

Beschrijving

5.2.3.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per analyse door een laboratorium

Zowel het eenheidsbedrag als de output is gebaseerd op het aantal analyses en acties dat tijdens de vorige programmaperiode werd uitgevoerd en de gemiddelde kost per acties. Op basis van de cijfers van 2019, 2020 en 2021 werd een gemiddelde bepaald voor het aantal honing – en wasanalyses, rekening houdend met nieuwe jaarbudget voor de sectorale interventies bijenteelt. Doordat de financiële allocatie voorzien voor 2023 lager is dan de andere jaren omwille van de overgangsperiode van het voorgaande bijenteeltprogramma, is de gegenereerde output lager in 2023 dan in de daaropvolgende jaren.

10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
5.2.3.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per analyse door een laboratorium	Gepland eenheidsbedrag (Totale Unie-uitgaven in EUR)	208,02	206,90	206,90	206,90	206,90	
	O.37 (eenheid: Monsters)	108,00	145,00	145,00	145,00	145,00	**Som:** 688,00 **Max:** 145,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	22.465,84	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	142.465,84
TOTAAL	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	44.931,68	60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	284.931,68
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	22.465,84	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	142.465,84
	EU-medefinanciering in %	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	

PRESBEEHIVES(55(1)(d)) - - acties om het bestaande aantal bijenbestanden in de Unie in stand te houden of te vergroten, waaronder de bijenteelt

2.23 - Maatregelen voor het herstel van het bijenbestand in de Unie

Interventiecode (lidstaat)	2.23
Naam interventie	Maatregelen voor het herstel van het bijenbestand in de Unie
Soort interventie	PRESBEEHIVES(55(1)(d)) - acties om het bestaande aantal bijenbestanden in de Unie in stand te houden of te vergroten, waaronder de bijenteelt
Gemeenschappelijke outputindicator	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van het bijenteeltprogramma is het grondgebied van het Vlaams Gewest

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Het is van belang dat de Vlaamse imkers kunnen beschikken over bijen die voldoende aangepast zijn aan de lokale omstandigheden. Daarom worden selectie-initiatieven ondersteund die hiertoe bijdragen en ook specifieke aandacht hebben voor de selectie van zachtaardige en veerkrachtige honingbijen. Tegelijk is het ook van belangrijk om de genetische diversiteit binnen de bijenstapel te bewaken.

Er wordt op regelmatige basis een projectoproep gelanceerd die de bijenteeltorganisaties, al dan niet in samenwerking met andere relevante partners (vb onderzoeksinstellingen, adviseurs, ..) in Vlaanderen de mogelijkheid zullen geven om projecten in te dienen die bijdragen aan de verdere uitbouw van een duurzame imkerij in Vlaanderen.

Binnen de projecten worden acties ontwikkeld die inzetten op:

- Het selecteren van bijenvolken met een grotere weerbaarheid en veerkracht, die zijn aangepast aan onze lokale omgevingsomstandigheden en waarbij gestreefd wordt om medicatievrij te kunnen imkeren, en wel door:
    - het verbeteren van de genetische diversiteit van de bijenstapel
    - inzetten van diverse selectiemethodes (natuurlijke selectie volgens Black Box/Bottelneck methodiek, selectie al dan niet met genenpoel,…) om de natuurlijke weerstand van de bijen tegen de Varroa-mijtziekte te versterken en naar voor te brengen
    - lokale technische training van de imkerij
- Concreet: behoud van de genenpoel van bewezen varroa tolerante (o.a. in het wild overlevende) kolonies, ondersteuning lokale bevruchtingsstations, Darwiniaanse selectie, VSH training door middel van bijvoorbeeld steun voor bijenkorfmateriaal (zoals broedkamers)
- Het ondersteunen van de verschillende selectie-initiatieven in Vlaanderen en hun onderlinge interactie stimuleren. Concreet: centraal georganiseerd selectiewerk virusvrije moeren, KI, bevruchtingseilanden
- Het propageren en verdelen van de meest interessante bloedlijnen. Concreet: centraal georganiseerd selectiewerk overlarven. Mogelijke subsidiabele kosten zijn de kosten gelinkt aan het coördineren van de samenwerking tussen de verschillende cellen verantwoordelijk voor het selectiewerk.

Specifiek voor de startende (jonge) imker is het belangrijk de discussie van de bijenrassen (Buckfast, Carnica, Zwarte bij,…) te overstijgen. Selectie en ter beschikking stellen aan de startende imker van waardevolle lokaal-veerkrachtige bijenmoeren geeft hem of haar de garantie op waardevolle volken. Dit is het meest duurzame alternatief voor de vrije marktverkoop waar zelden de beste moeren aan betaalbare prijs worden aangeboden. Op termijn zal dergelijke strategie zich vertalen in minder wintersterfte en een lager volkenverlies.

De selectie van de projecten gebeurt op basis van selectiecriteria met betrekking tot onder andere:

- De mate waarin de doelgroep (de Vlaamse imkers) bereikt worden, met specifieke aandacht voor de jonge en startende imker
- De inhoud: de kwaliteit van het project en de bijdrage aan de specifieke doelstellingen
- De redelijkheid van de kosten: de verhouding kostprijs/resultaat
- De geschiktheid van de uitvoerders

De interventie speelt in op twee specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. b*) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Door via verschillende acties in te zetten het behoud van de bijenpopulatie en de eventuele verbetering hiervan wordt er onder meer ingezet op deze doelstelling.
- **(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;** Bescherming van de bij door bijensterfte te verminderen via gericht wetenschappelijk onderzoek en bevorderen natuurlijke bestuiving (versterken ecosysteem) draagt bij tot de bescherming van de biodiversiteit.

Hieraan worden ook de volgende noden gekoppeld:

- N5 – marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N13 – vermindering van impact op natuur/biodiversiteit

De interventie speelt ook in op de specifieke doelstellingen:

B1 - Correcte informatieverstrekking aan de (jonge) startende , maar ook de ervaren imker

B2 - Minder bijensterfte door kennis en techniek

B3 - Ondersteuning van de genetische diversiteit binnen de bijenteeltpopulatie en de beschikbaarheid van veerkrachtige en lokaal aangepaste bijenvolkeren

Voorwaarden begunstigden:

Mogelijke begunstigden zijn bijenteeltorganisaties, laboratoria, onderzoeksinstellingen, adviseurs en bedrijven die betrokken zijn bij en relevante kennis hebben over de bijenteelt.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

- De projectgroep moet minstens bestaan uit een bijenteeltorganisatie, eventueel aangevuld met andere actoren. De samenstelling van de projectgroep is één van de selectiecriteria
- Indien meerdere projectuitvoerders word de samenwerking geformaliseerd met een samenwerkingsovereenkomst ondertekend door alle uitvoerders.
- Het projectvoorstel is uitgewerkt in het opgelegde sjabloon en ingediend via het e-loket
- Het project draagt bij tot de specifieke doelstellingen
- Er is een tussentijdse en eindrapportering met inhoudelijke en financiële verslaggeving.

Subsidiabele kosten:

- Personeelskosten: Personeelskosten zijn enkel subsidiabel voor de duur van het project en voor het personeel dat rechtstreeks bij de inhoudelijke uitvoering van het project betrokken is
- Overheadkosten (beperkt tot 15% van de personeelskost)
- Werkingskosten: Werkingskosten zijn subsidiabel op voorwaarde dat ze een rechtstreeks verband hebben met de doelstellingen van het project en ze noodzakelijk zijn voor de algemene werking van het project.
- Externe prestaties: Deze rubriek omvat de kosten van de prestaties die door externen (derden) in het kader van het project worden geleverd.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van gemaakte kosten, voor werkingskosten en personeelskosten geldt een steunpercentage van 100%.

Verder zullen er ook vereenvoudigde kostenopties worden toegepast:

- Voor eenheidskosten van het standaarduurtarief voor de personeelskosten op basis van Art 83(1)(b), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)
- Voor de indirecte kosten beperkt tot overheadkosten: forfaitaire financiering (flat rate) vereenvoudigde kostenoptie op basis van Art 83(1)(c), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Niet van toepassing

8 Naleving van de WTO-regels

Gele doos

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO gele doos en dient niet te voldoen aan specifieke criteria van de groene doos.

9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
2.2.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per actie voor het herstel van het bijenbestand	Gemiddeld	BE2;	

Beschrijving

2.2.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per actie voor het herstel van het bijenbestand

Op basis van de data uit de voorgaande programma's werd een inschatting gemaakt van het aantal acties binnen deze interventie en gemiddelde eenheidsbedrag per actie, rekening houdend met nieuwe jaarbudget voor de sectorale interventies bijenteelt. Doordat de financiële allocatie voorzien voor 2023 lager is dan de andere jaren omwille van de overgangsperiode van het voorgaande bijenteeltprogramma, is de gegenereerde output lager in 2023 dan in de daaropvolgende jaren.

10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
2.2.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per actie voor het herstel van het bijenbestand	Gepland eenheidsbedrag (Totale Unie-uitgaven in EUR)	14.041,15	12.500,00	12.500,00	12.500,00	12.500,00	
	O.37 (eenheid: Acties)	4,00	6,00	6,00	6,00	6,00	**Som:** 28,00 **Max:** 6,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	56.164,60	75.000,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00	356.164,60
TOTAAL	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	112.329,20	150.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00	712.329,20
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	56.164,60	75.000,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00	356.164,60
	EU-medefinanciering in %	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	

COOPAPI(55(1)(e)) - - samenwerking met instanties die gespecialiseerd zijn in de uitvoering van onderzoeksprogramma's op het gebied van de bijenteelt en de producten van de bijenteelt

2.26 - Toegepast onderzoek

Interventiecode (lidstaat)	2.26
Naam interventie	Toegepast onderzoek
Soort interventie	COOPAPI(55(1)(e)) - samenwerking met instanties die gespecialiseerd zijn in de uitvoering van onderzoeksprogramma's op het gebied van de bijenteelt en de producten van de bijenteelt
Gemeenschappelijke outputindicator	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van het bijenteeltprogramma is het grondgebied van het Vlaams Gewest

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SECTORALE GLB-DOELSTELLING

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Om de toekomst van de imkerij te vrijwaren en innovatieve technieken ingang te laten vinden is er ook nood aan verder onderzoek en ontwikkeling. De toepassing van de resultaten van fundamenteel onderzoek moeten hun weg kunnen vinden binnen de imkerij, waarvoor meestal nog verder toegepast onderzoek en demonstratie noodzakelijk is.

Er wordt op regelmatige basis een projectoproep gelanceerd die de bijenteeltorganisaties, in samenwerking met onderzoeksinstellingen in Vlaanderen de mogelijkheid zullen geven om projecten in te

dienen die bijdragen aan de verdere uitbouw van een duurzame imkerij in Vlaanderen.

Volgende onderzoeksthema's zijn van belang voor de imkerij in Vlaanderen en dragen bij aan deze interventie:
Introductie van bewezen nuttige innovaties in de praktijk door toegepast onderzoek, zoals de electronische opvolging en tracking van koninginnen, de verdere uitdieping van de methodieken van natuurlijk imkeren, onderzoek naar belangrijke waardplanten, …
Concreet: de projecten richten zich enerzijds op het onderzoek en de uitwerking van de nieuwe methodologieën en daarnaast ook op de implementatie van innovatieve technieken in de praktijk door demonstratie.

Specifiek bij de startende (jonge) imker primeert vaak de wens naar natuurbeleving op economische motieven (oogsten van bijenteeltproducten zoals honing,…). De opwaardering van de ecosysteemdiensten (bestuiving,…) vraagt een bredere benadering van de honingbij in relatie tot haar omgeving en andere levensvormen. Het onderzoek naar duurzame imkerij ligt in lijn met de wensen van jonge, startende imkers. Er wordt hierbij immers gefocust op nieuwe methodes.

De selectie van de projecten gebeurt op basis van selectiecriteria met betrekking tot onder andere:

- De mate waarin de doelgroep (de Vlaamse imkers) bereikt worden, met specifieke aandacht voor de jonge en startende imker
- De inhoud: de kwaliteit van het project en de bijdrage aan de specifieke doelstellingen
- De redelijkheid van de kosten: de verhouding kostprijs/resultaat
- De geschiktheid van de uitvoerders

De interventie speelt in op twee specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Bescherming van de bij door bijensterfte te verminderen via gericht wetenschappelijk onderzoek en bevorderen natuurlijke bestuiving (versterken ecosysteem) draagt bij tot de bescherming van de biodiversiteit.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Via deze interventie wordt er onderzoek verricht naar thema's die van belang zijn voor de Vlaamse imkerij om zo nieuwe technieken te kunnen invoeren. Via onder meer demonstratie vinden deze onderzoeken hun weg in de Vlaamse imkerij.

Hieraan worden ook de volgende noden gekoppeld:

- N1 Opleiding en kennisstimulering
- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N13 Zorg voor natuur / biodiversiteit

De interventie speelt ook in op de specifieke doelstellingen:
B1 - Correcte informatieverstrekking aan de (jonge) startende , maar ook de ervaren imker
B2 - Minder bijensterfte door kennis en techniek
B3 - Ondersteuning van de genetische diversiteit binnen de bijenteeltpopulatie en de beschikbaarheid van veerkrachtige en lokaal aangepaste bijenvolkeren
B4 - Ondersteuning van de biodiversiteit en harmonie tussen wilde bestuivers en de honingbij

Voorwaarden begunstigden:

Mogelijke begunstigden zijn onderzoeksinstellingen, bijenteeltorganisaties, adviseurs en bedrijven die betrokken zijn bij en relevante kennis hebben over de bijenteelt

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

- De projectgroep moet minstens bestaan uit een bijenteeltorganisatie en relevante onderzoeksinstelling. De samenstelling van de projectgroep is één van de selectiecriteria
- Indien meerdere projectuitvoerders word de samenwerking geformaliseerd met een samenwerkingsovereenkomst ondertekend door alle uitvoerders.
- Het projectvoorstel is uitgewerkt in het opgelegde sjabloon en ingediend via het e-loket
- Het project draagt bij tot de specifieke doelstellingen
- Er is een tussentijdse en eindrapportering met inhoudelijke en financiële verslaggeving.

Subsidiabele kosten:

- Personeelskosten: Personeelskosten zijn enkel subsidiabel voor de duur van het project en voor het personeel dat rechtstreeks bij de inhoudelijke uitvoering van het project betrokken is
- Overheadkosten (beperkt tot 15% van de personeelskost)
- Werkingskosten: Werkingskosten zijn subsidiabel op voorwaarde dat ze een rechtstreeks verband hebben met de doelstellingen van het project en ze noodzakelijk zijn voor de algemene werking van het project.
- Externe prestaties: Deze rubriek omvat de kosten van de prestaties die door externen (derden) in het kader van het project worden geleverd.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van gemaakte kosten, voor werkingskosten en personeelskosten geldt een steunpercentage van 100%.

Verder zullen er ook vereenvoudigde kostenopties worden toegepast:

- Voor eenheidskosten van het standaarduurtarief voor de personeelskosten op basis van Art 83(1)(b), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)
- Voor de indirecte kosten beperkt tot overheadkosten: forfaitaire financiering (flat rate) vereenvoudigde kostenoptie op basis van Art 83(1)(c), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Niet van toepassing

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2. Het gaat om programma's met onder meer volgende acties:

- Het voeren van onderzoek
- De resultaten van dit onderzoek verspreiden onder de imkers

9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
2.5.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per onderzoeksactie	Gemiddeld	BE2;	

Beschrijving

2.5.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per onderzoeksactie

Het aantal onderzoeksacties en het gemiddelde eenheidsbedrag per onderzoekactie zijn gebaseerd op de gegevens uit de voorgaande programmaperiode, rekening houdend met nieuwe jaarbudget voor de sectorale interventies bijenteelt. In 2023 voorzien we geen betalingen voor dergelijke onderzoeksacties. Dergelijke projecten vragen wel wat opstarttijd waardoor er pas vanaf 2024 de eerste betalingen worden voorzien.

10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
2.5.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per onderzoeksactie	Gepland eenheidsbedrag (Totale Unie-uitgaven in EUR)	7.994,50	7.994,50	7.994,50	7.994,50	7.994,50	
	O.37 (eenheid: Acties)	0,00	3,00	3,00	3,00	3,00	**Som:** 12,00 **Max:** 3,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	0,00	23.983,50	23.983,50	23.983,50	23.983,50	95.934,00
TOTAAL	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	47.967,00	47.967,00	47.967,00	47.967,00	191.868,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	0,00	23.983,50	23.983,50	23.983,50	23.983,50	95.934,00
	EU-medefinanciering in %		50,00	50,00	50,00	50,00	

5.3 Plattelandsontwikkelingsinterventies

ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen

3.1 - Tijdelijk grasland naar blijvend grasland

Interventiecode (lidstaat)	3.1
Naam interventie	Tijdelijk grasland naar blijvend grasland
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen
Gemeenschappelijke outputindicator	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja Kortingstelsel ecoregeling: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van het Vlaams Gewest

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.12 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter verbetering van de aanpassing aan het klimaat
R.14 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om emissies te beperken, koolstofopslag te behouden en/of te verbeteren (met inbegrip van blijvend grasland, blijvende teelten met blijvende groene bedekking, landbouwgrond in wetlands en veengebied)
R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen,

vruchtwisseling met peulgewassen)
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Deze interventie stimuleert en vergoedt landbouwers om hun tijdelijke graslanden langer aan te houden op hetzelfde perceel en niet vroegtijdig om te zetten naar bouwland maar aan te houden als blijvend grasland. Tegelijkertijd mogen bestaande percelen blijvend grasland op het bedrijf niet omgezet worden naar bouwland waardoor er een netto-toename van de oppervlakte blijvend grasland op het bedrijf plaatsvindt. De landbouwer gaat daarvoor een verbintenis aan met een looptijd van 5 jaar op percelen die alleen de 4 voorgaande campagnes werden aangegeven als grasland.

Vanaf 2026 kan de looptijd van nieuwe verbintenissen aangepast worden naar 3 jaar of 4 jaar. Als deze verbintenissen met kortere looptijd aflopen, kunnen deze verlengd worden met periodes van 1 jaar.

Het belang van blijvend grasland wordt reeds onderstreept in het huidige GLB 2014-2022 via het statuut 'Blijvend grasland'. Onder de vergroening van het huidige GLB krijgen percelen die 5 jaar aanliggen als grasland, na het 5de jaar het statuut 'blijvend grasland'. De vrees voor het statuut 'Blijvend grasland' zorgen ervoor dat het koolstofopslagpotentieel onder een belangrijk aandeel van de graslanden onder benut blijft. De verbintenissen binnen deze interventie doorbreken dit op bedrijfsniveau.

Na afloop van de verbintenis kan de landbouwer op hetzelfde perceel de ecoregeling 'meerjarig grasland' aangaan.

De interventie is combineerbaar met de ecoregeling 'ecologisch beheerd grasland'.

In het eerste jaar van de verbintenis behoort het perceel nog tot het areaal bouwland, en kan het bijgevolg gecombineerd worden met een aantal maatregelen die specifiek van toepassing zijn op bouwland (vb. ecoregelingen precisielandbouw, ecoregeling 1.7 actie 1 'organische koolstofgehalte bouwland via teeltplan'). Vanaf het tweede jaar van een verbintenis is het perceel blijvend grasland geworden en is er geen combinatie meer mogelijk met andere ecoregelingen op bouwland.

Door het stimuleren van landbouwers om grasland langer aan te houden op hetzelfde perceel draagt de interventie bij tot:

1. specifieke doelstelling (d). Het is bekend dat grasland kan fungeren als een belangrijke koolstofsink (nood 7). De verklaring hiervoor ligt in de combinatie van een constante aanvoer van organisch materiaal onder de vorm van wortels, wortelexudaten en grasresten en de afwezigheid van intensieve bewerkingen waardoor het organisch materiaal minder snel wordt afgebroken. Verschillende Franse en Belgische studies hebben aangetoond dat in de bodem evenveel koolstof kan worden opgeslagen onder grasland als onder bos. Het hoge koolstofopslagpotentieel in combinatie met een aanzienlijk areaal (In Vlaanderen ligt bijna 30% van het landbouwareaal onder grasland) maakt dat grasland een belangrijke rol kan spelen in de strijd tegen de klimaatsverandering. De hoeveelheid koolstof die onder grasland wordt opgeslagen, wordt grotendeels bepaald door de bodemtextuur (vb. kleibodems houden meer koolstof vast dan zandige bodems), het klimaat (temperatuur en neerslag beïnvloeden de afbraaksnelheid van organische stof in de bodem), veranderingen in landgebruik (vb. omzetten van gras- naar bouwland) en het type uitbating. Het belangrijkste criterium blijft echter de periode: hoe langer grasland op eenzelfde perceel blijft aanliggen, hoe meer koolstof er wordt gestockeerd (tot een bepaald evenwicht wordt bereikt). Onder blijvend grasland verbetert de waterinfiltratie en het water wordt beter vastgehouden waardoor het grasland minder gevoelig is voor droogte (nood 9). Door landbouwers blijvend grasland langer te laten aanhouden, worden ze gestimuleerd om deze goede landbouwpraktijken te integreren in hun bedrijfsvoering en te evolueren nog een meer duurzaam

landbouwsysteem (nood 10).

2. specifieke doelstelling (e). Onder blijvend grasland wordt er meer organische stof in de bodem vastgelegd wat de bodemvruchtbaarheid en –structuur ten goede komt (nood 12). Doordat grasland minder bewerkt wordt, wordt de mogelijke uitspoeling van nitraten naar het oppervlakte- of grondwater vermeden (indirecte nood 11).

De interventie draagt ook indirect bij tot specifieke doelstelling (f). Het aanhouden van blijvend grasland bevordert immers het bodemecosysteem en heeft een positief effect op bodembiodiversiteit (nood 13). Het creëren en behouden van blijvend grasland draagt bovendien bij tot de bescherming, herstel en onderhoud van een biologisch divers landschap (nood 14).

Met de middelen die ter beschikking gesteld worden voor de interventie 3.13 'vraaggestuurd advies' zal het voor land- en tuinbouwers ook mogelijk zijn om advies in te winnen over agromilieu- en klimaatmaatregelen (AMKM).

Lopende verbintenissen voor AMKM-maatregelen onder artikel 70 van Verordening (EU) 2021/2115 kunnen worden aangepast als gevolg van wijzigingen van de toepasselijke verplichte normen, vereisten of verplichtingen, om dubbelfinanciering met ecoregelingen te vermijden of, in geval de verbintenis verderloopt in de volgende GLB-periode, aan het rechtskader van deze periode. Als de begunstigde deze aanpassing niet aanvaardt, eindigt de verbintenis en wordt geen terugbetaling verlangd voor de periode waarin de verbintenis is toegepast.

Interventie 3.1. 'Van tijdelijk naar blijvend grasland (AMKM)' kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:

• 1.6.-actie 1. Ecologisch beheerd grasland (ER) - ecologisch beheer
• 1.6.-actie 2. Ecologisch beheerd grasland (ER) - top up begrazing
• 1.7.-actie 1. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – teeltplan (enkel in eerste jaar van de AMKM)
• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – aanvoer (enkel in eerste jaar van de AMKM)
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – resultaat (enkel in eerste jaar van de AMKM)
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.14. Precisielandbouw 1,0
• 1.15. Precisielandbouw 2,0
• 1.16. Bodempaspoort
• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)
• 3.10.-actie 6A. Faunagrasland- ontwikkeling
• 3.10.-actie 6B. Faunagrasland- rustperiode 22 juni
• 3.10.-actie 7. Faunagrasland- rustperiode 22 juni_plasdras
• 3.10.-actie 8. Faunagrasland- rustperiode 15 juli
• 3.10.-actie 9. Botanisch grasland - in stand houden- graskruidenmix
• 3.10.-actie 10. Botanisch grasland - in stand houden- bloemenrijk grasland
• 3.10.-actie 11. Botanisch grasland - ontwikkelen- raaigras
• 3.10.-actie 12. Botanisch grasland - ontwikkelen- grassenmix
• 3.10.-actie 13. Botanisch grasland - ontwikkelen- dominant grasland

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden:
Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

- Instapvoorwaarde: Tijdelijk grasland dat de afgelopen 4 jaar niet vernieuwd is.
- Percelen grasland aanhouden gedurende de volledige looptijd van de verbintenis.
- Bestaande percelen blijvend grasland op bedrijf mogen niet omgezet worden naar bouwland en er is een netto-toename van de oppervlakte blijvend grasland op het bedrijf met de verbintenis.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

areaalgebonden subsidie

O14 Welk areaal komt in aanmerking?

☑Voor het GLB-plan gedefinieerd landbouwareaal

☐Landbouwgrond met inbegrip van landbouwareaal of verder

☐Niet-landbouwgrond

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	**Beschrijving**
GAEC01	Instandhouding van blijvend grasland op basis van een verhouding blijvend grasland ten opzichte van het landbouwareaal op nationaal, regionaal, subregionaal niveau of op het niveau van groepen bedrijven of individuele bedrijven, dit alles ten opzichte van het referentiejaar 2018. Maximale daling van 5 % ten opzichte van het referentiejaar.

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

GLMC 1: Op het niveau van de individuele landbouwer mogen percelen 'blijvend grasland' wisselen, maar de ratio blijvend grasland/totaal landbouwareaal op niveau van de lidstaat mag niet met meer dan 5% dalen ten opzichte van het referentiejaar 2018. Deze interventie beoogt een stijging van het areaal blijvend grasland op niveau van de landbouwer.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☑ **GBCS**

☐ **Niet-GBCS**

GBCS-deel

Soort betaling

☑ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gederfde inkomsten

☑ transactiekosten inbegrepen

☐ eenmalige betaling

☐ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Bedrag per hectare grasland: 325 euro/ha

Berekeningsmethode

Op basis van de meerkosten en minderopbrengsten :

- Verschil tussen het referentiesaldo bouwland en het referentiesaldo van grasland
- Transactiekosten

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat zijn de modellen voor de toezegging(en) in de interventie?

☐ op resutaten gebaseerd (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)

☑ op basis van het beheer (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)

☐ combinatie (op basis van het beheer en van de resultaten)

Verklaar de verplichtingen/mogelijkheden voor begunstigden in verband met de in de interventie vastgestelde toezeggingen

Zie rubriek 5 'beschrijving en subsidiabiliteitscriteria'

Wat is de looptijd van de contracten?

vijf jaar

Vanaf 2026 kan de looptijd van nieuwe verbintenissen aangepast worden naar 3 jaar of 4 jaar. Aflopende verbintenissen met kortere looptijd kunnen vanaf 2027 verlengd worden met periodes van 1 jaar.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio’s	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.1.1 - Tijdelijk naar blijvend grasland – gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.12; R.14; R.19; R.33	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.1.1 - Tijdelijk naar blijvend grasland – gepland eenheidsbedrag per hectare

Explanation and justification related to the value of the unit amoun

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.1.1 - Tijdelijk naar blijvend grasland – gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		325,00	325,00	325,00	325,00	325,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		2.000,00	3.000,00	4.000,00	5.000,00	5.000,00		**Som:** 19.000,00 **Max:** 5.000,00
TOTAAL	O.14 (eenheid: Hectare)		2.000,00	3.000,00	4.000,00	5.000,00	5.000,00		**Som:** 19.000,00 **Max:** 5.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		650.000,00	975.000,00	1.300.000,00	1.625.000,00	1.625.000,00		6.175.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		279.500,00	419.250,00	559.000,00	698.750,00	698.750,00		2.655.250,00

	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

3.10 - Beheerovereenkomsten ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten (afgekort: Beheerovereenkomsten soortenbescherming)

Interventiecode (lidstaat)	3.10
Naam interventie	Beheerovereenkomsten ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten (afgekort: Beheerovereenkomsten soortenbescherming)
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen
Gemeenschappelijke outputindicator	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja Kortingstelsel ecoregeling: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van het Vlaamse Gewest.

De interventie wordt toegepast op landbouwgebruikspercelen in beheergebied. Gebieden waarvoor specifieke beleidsinstrumenten (subsidies) worden ingezet, worden uitgesloten zoals, natuur- en bosgebieden (i.c. reservaten), gebieden waarvoor een natuurbeheerplan werd opgemaakt, …

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.24 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden
R.31 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter ondersteuning van biodiversiteitsbehoud en -herstel, met inbegrip van landbouwpraktijken met een hoge natuurwaarde
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De primaire doelstelling van deze interventie is de instandhouding van fauna en flora gebonden aan landbouwgebied en het in stand houden en ontwikkelen van hun leefgebied. De interventie zet in op het aanpakken van de nood tot zorg voor natuur/biodiversiteit (nood 13) en dus **specifieke doelstelling f**. Meer specifiek zet deze interventie in op en vergoedt deze de multifunctionaliteit van de landbouw voor de biodiversiteit. De interventie zet ook in op het stopzetten van de achteruitgang en verbeteren van de toestand van de Europees en Vlaams te beschermen habitats en soorten en op het in stand houden van blijvend en waardevol grasland. De beheerovereenkomsten "soortenbescherming" worden ingezet om mee uitvoering te geven aan de soortenbeschermingsprogramma's akkervogels, weidevogels, grauwe kiekendief, hamster, bruine kiekendief, zomertortel, grauwe klauwier, hazelmuis, boomkikker, kamsalamander, vroedmeesterpad, knoflookpad, beekprik, kleine modderkruiper, rivierdonderpad, …
De interventie verhoogt bovendien de overlevingskansen van (wilde) bestuivers.

Gezien de beperking op landbouwactiviteit en het verbod op bestrijdingsmiddelengebruik is er tevens een **indirect** effect op water- en bodemkwaliteit (**specifieke doelstelling e**).

Een aantal acties onder deze interventie betreffen het ontwikkelen en in stand houden van (soortenrijke) graslanden en hebben daardoor ook **indirect** een effect op de **specifieke doelstelling (d)** m.b.t. klimaat.

De voorgestelde interventie bouwt voort op een bestaande maatregel die opgenomen is in het Vlaamse Plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO III 2014–2022. Het betreft het behoud van een bestaande maatregel, mits optimalisaties en een aantal nieuwe acties voor fauna en flora gebonden aan landbouwgebied. De huidige pakketten werden geëvalueerd en bijgestuurd op basis van hun bijdrage aan de doelstellingen, hun inpasbaarheid in de landbouwbedrijfsvoering en hun administratieve opvolging/controle.

De acties zijn semi-vast. Dat betekent dat ze gedurende de looptijd van de overeenkomst in overleg met de beheerdienst op andere percelen van het bedrijf kunnen toegepast worden als dat nuttig is voor de doelstelling.

Voor alle acties zal een herzieningsclausule van toepassing zijn cfr. Punt 7 van Art. 70 van Verordening 2021/2115 zodat de overeenkomsten kunnen aangepast worden in geval van wijzigingen in de baseline of indien de overeenkomsten de programmaperiode van het GLB SP overschrijden opdat ze kunnen aangepast worden aan het nieuwe rechtskader. Als de begunstigde deze aanpassing niet aanvaardt, eindigt de verbintenis en wordt geen terugbetaling verlangd voor de periode waarin de verbintenis is toegepast.

De beheersdienst zorgt voor de nodige expertise door het inzetten van deskundigen die de begunstigden informeren, ondersteunen en begeleiden bij het aanvragen en bij het uitvoeren van de verschillende acties.

Wanneer ecoregelingen, AMKM en beheerovereenkomsten gedeeltelijk hetzelfde vergoeden, mogen ze niet gelijktijdig op eenzelfde perceel toegepast worden om dubbelfinanciering uit te sluiten.

De beheerovereenkomsten "soortenbescherming" bestaan uit 13 acties:

Actie 1: Faunavoedselgewas

Het doel van deze actie is: op bouwland wintervoedsel en jaarrond dekking voorzien voor (groepen van) faunasoorten door het inzaaien van granen of andere zaadleverende gewassen. Door geen bestrijdingsmiddelen te gebruiken, wordt bijkomend het jaarrond een insectenrijk leefgebied gecreëerd.

Actie 2A en 2B: Faunarand en Faunarand plus

Het doel van deze actie is: op bouwland faunastroken aanleggen en/of behouden en door en door

aangepast maaibeheer (vroege maaibeurt voorjaar, late maaibeurt vanaf half augustus) een structuurrijke vegetatie realiseren. Hierdoor worden foerageermogelijkheden, zomervoedsel, dekking en nestgelegenheid geboden voor (groepen van) faunasoorten. Een overblijvend deel zorgt ervoor dat insecten kunnen overwinteren en dat in het voorjaar en de zomer een insectenrijk leefgebied ontstaat.

Actie 3A en 3B: Fauna – akkerland en Fauna - akkerland plus

Het doel van deze actie is: op bouwland door combinatie van een faunavoedselgewas en faunaranden het jaarrond geschikt leefgebied (nestgelegenheid, foerageermogelijkheden en dekking) realiseren voor (groepen van) faunasoorten.

Actie 4: Fauna - akkerland luzerne

Het doel van deze actie is: op bouwland foerageermogelijkheden, dekking en nestgelegenheid voorzien voor (groepen van) faunasoorten door combinatie van extensieve luzerneteelt luzerneteelt (uitgestelde maaidatum (juni) in functie van eerste legsel akkervogels) (of andere voor soortenbescherming geschikte teelten) en extensieve kruidenrijke stroken..

Actie 5: Luzernehooiland

Het doel van deze actie is : op bouwland foerageermogelijkheden, dekking en nestgelegenheid voorzien voor (groepen van) faunasoorten door zeer extensief luzerne te telen (uitgestelde maaidatum (augustus) i.f.v. laat broedende soorten) gevolgd door een faunavriendelijke teelt van wintergranen en zomerstoppel.

Actie 6A: Faunagrasland-ontwikkeling

Het doel van deze actie is: op tijdelijk grasland nestgelegenheid, schuilgelegenheid en foerageergebied voor weidevogels realiseren door een rustperiode in acht te nemen tijdens het broedseizoen (tot 22 juni)

Actie 6B: Faunagrasland rustperiode 22 juni

Het doel van deze actie is: op blijvend grasland nestgelegenheid, schuilgelegenheid en foerageergebied voor weidevogels realiseren door een rustperiode in acht te nemen tijdens het broedseizoen (tot 22 juni).

Actie 7: Faunagrasland rustperiode 22 juni – plasdras

Het doel van deze actie is: op grasland nestgelegenheid, schuilgelegenheid en foerageergebied voor weidevogels realiseren door een rustperiode in acht te nemen tijdens het broedseizoen (tot 22 juni) en het grasland te vernatten.

Actie 8: Faunagrasland rustperiode 15 juli

Het doel van deze actie is: op grasland nestgelegenheid, schuilgelegenheid en kruidenrijk foerageergebied voor weidevogels realiseren door een rustperiode in acht te nemen tijdens het broedseizoen (tot 15 juli). De verder uitgestelde maaidatum (15 juli) creëert insectenrijk leefgebied voor o.a. grutto jongen.

Actie 9: Botanisch grasland - instandhouden – graskruidenmix

Het doel van deze actie is: door aangepast graslandbeheer soortenrijk grasland in stand houden en/of verder ontwikkelen.

Actie 10: Botanisch grasland - instandhouden - bloemenrijk grasland

Het doel van deze actie is : door aangepast graslandbeheer soortenrijk grasland in stand houden en/of verder ontwikkelen.

Actie 11: Botanisch grasland - ontwikkelen – raaigras

Het doel van deze actie is: door aangepast graslandbeheer of door het omzetten van bouwland in grasland de soortendiversiteit van grasland bevorderen.

Actie 12: Botanisch grasland - ontwikkelen – grassenmix

Het doel van deze actie is: door aangepast graslandbeheer de soortendiversiteit van grasland bevorderen.

Actie 13: Botanisch grasland - ontwikkelen - dominant grasland

Het doel van deze actie is: door aangepast graslandbeheer de soortendiversiteit van grasland bevorderen

De verschillende acties van interventies 3.8 ‘Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden’, 3.9 ‘Beheerovereenkomsten KLE’ en 3.10 ‘Beheerovereenkomsten soortenbescherming’ zijn onderling niet combineerbaar.

Wat betreft de combineerbaarheid van de acties uit deze interventie met de ecoregelingen, de interventies 3.1 tot en met 3.5 en 3.7. zijn enkel volgende combinaties toegelaten:

- alle acties met interventie 1.9 ‘voortzetting biologische landbouw’
- alle acties met interventie 1.16 ‘bodempaspoort’
- acties 6A tot en met 12 met interventie 1.5 ‘behoud meerjarig grasland’;
- acties 6A tot en met 12 met interventie 3.1 ‘tijdelijk naar blijvend grasland’
- acties 1, 3A, 3B en 6A met interventie 1.13 ‘gewasrotatie met leguminosen’
- actie 1 met actie 2 en 3 van interventie 1.7 ‘organisch koolstofgehalte bodem’.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden:

De begunstigden zijn actieve landbouwers en andere grondgebruikers mits ze gronden registeren in het GBCS. Overheden en terreinbeherende organisaties worden uitgesloten.

specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Algemene Vlaamse voorwaarden

- Met betrekking tot de begunstigde van de interventie zal opgelegd worden dat deze niet mag vallen onder één van deze categorieën:
    1. Dienst of agentschap die afhangt van het Vlaamse Gewest;
    2. Bestuur, publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersoon die in het Vlaamse Gewest belast is met taken van openbaar nut;
    3. Erkende terreinbeherende natuurverenigingen.

De reden is het vermijden van dubbelfinanciering.

- Er wordt een instapdrempel ingevoerd, die bepaalt dat de beheervergoeding bij de start van de beheerovereenkomst minstens 150 euro per jaar bedraagt. Het sluiten van een beheerovereenkomst vergt immers inzet van personeel en IT (beheerskosten) en via deze instapdrempel wordt beoogd dat de baten van de beheerovereenkomst (output op het terrein) in evenwicht zijn met de kosten voor het sluiten van de beheerovereenkomst.

- Het perceel moet uitgebaat en geregistreerd zijn als subsidiabele landbouwgrond, waarbij voldaan is aan de definitie van subsidiabele hectare zoals bepaald in artikel 4 van Verordening (EU) 2021/2115.

Hiermee wordt bewaakt dat er betaald wordt voor agromilieu-klimaatmaatregelen gelinkt aan het landbouwlandschap.

- De beheerovereenkomsten mogen niet gelegen zijn in gebieden waar reeds specifieke beleidsinstrumenten beschikbaar zijn zoals bos- of natuurreservaten, gebieden waarvoor een natuurbeheerplan werd opgemaakt, … . Het uitsluiten gebeurt met het oog op het vermijden van dubbelfinanciering.

Daarnaast wordt voorzien dat ze gelegen moeten zijn binnen het beheergebied voor beheerovereenkomsten. De afbakening gebeurt in overleg met externe experten van het Agentschap voor Natuur en Bos en met het Instituut voor Natuur-en Bosonderzoek. Voor deze interventie ‘BO’s soortenbescherming’ is de afbakening gebaseerd op de actiegebieden uit de Soortenbeschermingsplannen (SBP’s) van de soorten waarvoor de Beheerovereenkomsten worden ingezet. Deze beheergebieden worden vastgelegd in de Vlaamse wetgeving en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Ze kunnen geëvalueerd worden op basis van nieuwe terreindata.

Het instellen van een beheergebied voor beheerovereenkomsten heeft als doel de acties in te zetten in gebieden waarvan verwacht wordt dat de acties het meest kunnen bijdragen aan de doelstelling en kunnen

bijdragen aan het behoud en het versterken van het leefgebied van soorten en soortengroepen. Bijkomend kan om de effectiviteit van de acties (d.m.v. hogere dichtheden) te stimuleren, gebiedsgerichte samenwerking bevorderd worden.

- Voor alle beheerovereenkomsten soortenbescherming zijn geen activiteiten toegestaan op het perceel behoudens het uitvoeren van het opgelegde beheer (zie beheervoorwaarden). Van de beheervoorwaarden kan afgeweken worden mits toestemming van de beheerdienst indien dit nuttig is voor de doelstelling (bv. bij voorkomen van een broedgeval of in kader van bestrijding ongewenste soorten). De beheerdienst kan bepalen welke activiteiten naast het beoogd beheer toegestaan worden op het perceel / strook.

- Voor de acties waar een verbod op het gebruik van bestrijdingsmiddelen van toepassing is, kan hier in uitzonderlijke gevallen en steeds in overleg met de beheerdienst van afgeweken worden voor de bestrijding van ongewenste soorten. In deze gevallen zal de uitbetaalde vergoeding verlaagd worden. In het geval van een pleksgewijze bestrijding kan hiervan afgeweken worden.

- De beheervoorwaarden kunnen in overleg met de beheerdienst aangepast worden tijdens de looptijd van de overeenkomst als dat nuttig is voor de doelstelling. Een aanpassing is alleen mogelijk als het aangepaste beheer minstens gelijkwaardig is aan de beheervoorwaarden hieronder beschreven in de tabel.

De beheerdienst kan afwijkingen voorzien van de opgelegde referentiedatums inzake het uitvoeren van het beoogde beheer.
De beheerdienst kan in functie van de doelstelling een oppervlakte vaststellen die minimaal en of maximaal beheerd wordt.

- De verplichtingen inzake het in stand houden van blijvend grasland gelden niet in het geval dat landbouwers blijvend grasland hebben aangelegd in uitvoering van actie 2 en 11 in hoofde van voorliggend GLB-strategisch plan (Verordening (EU) nr. 2020/2115) als voor gelijksoortige acties onder de programmaperiode voor plattelandsontwikkeling 2014-2022 (Verordening (EU) nr. 1305/2013).

- In het geval de soortenrijkdom van een perceel blijvend grasland (actie 9 of 10) niet instandgehouden wordt, wordt het steunbedrag verlaagd. Het steunbedrag kan nooit hoger zijn dan het steunbedrag dat overeenstemt met de fase die de deskundige vaststelt in het vijfde jaar van de overeenkomst.

- Tenslotte gelden voor elke actie binnen de interventie ‘soortenbescherming’ ook specifieke inhoudelijke instapvoorwaarden die als doel hebben de actie ruimtelijk te focussen.

Actie 1: Faunavoedselgewas

Instapvoorwaarden:
1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.

Beheervoorwaarden:
1. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken
2. Het beheerobject jaarlijks inzaaien met een goedgekeurd zaadleverend mengsel. Voor beheerobjecten van minstens 1,5 hectare mag, mits toestemming van de beheersdienst, een derde van de oppervlakte niet ingezaaid worden.
3. Het ingezaaide zaadleverend mengsel aanhouden in de winter (niet oogsten of onderwerken)
4. Op percelen met een ernstige onkruidproblematiek die binnen de beheervoorwaarden 1 tot en met

3 niet meer structureel aangepakt kan worden, mag – mits toestemming van de beheerdienst – in plaats van het zaadleverend mengsel een meerjarig mengsel van vlinderbloemigen ingezaaid worden. Het mengsel van vlinderbloemigen wordt één, twee of, in heel uitzonderlijke gevallen, maximaal drie jaar aangehouden. Gedurende deze jaren blijft het verbod op bestrijdingsmiddelen van kracht.

Actie 2A: Faunarand

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject inzaaien met een goedgekeurd kruidenrijk mengsel of een bestaande faunastrook behouden
2. De graskruidenvegetatie in stand houden
3. Het beheerobject jaarlijks gefaseerd maaien
4. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken
5. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken

Actie 2B: Faunarand plus

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied
2. Het perceel is bouwland.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject inzaaien met een goedgekeurd kruidenrijk mengsel of een bestaande faunastrook behouden
2. De graskruidenvegetatie in stand houden
3. Het beheerobject jaarlijks gefaseerd maaien
4. Bijkomend, in overleg met de beheerdienst, een strook inzaaien met een goedgekeurd bloemenmengsel en deze strook herinzaaien in overleg met de beheerdienst
5. Bijkomend, in overleg met de beheerdienst, een strook inzaaien met een goedgekeurd laagblijvend gewas en deze strook het hele jaar kort houden
6. Bijkomend, in overleg met de beheerdienst, een strook bouwland niet inzaaien en de bodem open (bloot) te houden
7. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken
8. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken

Actie 3A: Fauna-akkerland

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject voor minstens 40% inzaaien met een goedgekeurd mengsel en het beheer uitvoeren zoals bepaald in de actie 'faunavoedselgewas'
2. Het beheerobject voor minstens 40% inzaaien met stroken van gemiddeld minstens 3 m breed met een goedgekeurd kruidenrijk mengsel en het beheer uitvoeren zoals bepaald in de actie 'faunarand'

Actie 3B: Fauna-akkerland plus

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.

2. Het perceel is bouwland.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject voor minstens 40% inzaaien met een goedgekeurd mengsel en het beheer uitvoeren zoals bepaald in de actie 'faunavoedselgewas'
2. Het beheerobject voor minstens 40% inzaaien met stroken van gemiddeld minstens 3 m breed met een goedgekeurd kruidenrijk mengsel en het beheer uitvoeren zoals bepaald in de actie 'Ffaunarand plus' .

Actie 4: Fauna-akkerland luzerne

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject in het eerste jaar inzaaien met graan of een mengsel van graan en vlinderbloemigen of graan aanhouden dat regulier geoogst wordt.
2. In het najaar van het eerste jaar minstens 40 % van het beheerobject inzaaien met luzerne of een goedgekeurd mengsel met luzerne.
3. In het najaar van het eerste jaar minstens 40% van het beheerobject inzaaien met stroken van gemiddeld minstens 6 m breed met een éénjarig of meerjarig goedgekeurd mengsel, in overleg met de beheerdienst
4. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken, behalve een kalibemesting op de luzerne of het mengsel met luzerne vanaf het tweede jaar
5. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken
6. Op de luzerne een extensief maaibeheer (maaidatum half juni) toepassen waarbij jaarlijks minstens 2 keer gemaaid wordt; in overleg met de beheerdienst kan het beheer aangepast worden
7. Op de stroken met een meerjarig mengsel een extensief beheer uitvoeren door jaarlijks een deel te maaien; in overleg met de beheersdienst kan het beheer aangepast worden

Actie 5: Luzernehooiland

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject in het eerste jaar inzaaien met een mengsel van luzerne, andere vlinderbloemigen en granen of met granen of een mengteelt van granen en vlinderbloemigen.
2. Wanneer het beheerobject in het eerste jaar ingezaaid werd met een mengsel van luzerne, andere vlinderbloemigen en granen, op de luzerne een extensief maaibeheer (maaidatum augustus) toepassen
3. Wanneer het beheerobject in het eerste jaar ingezaaid werd met een mengsel van luzerne, andere vlinderbloemigen en granen, in het najaar van het derde jaar inzaaien met granen of een mengteelt van granen en vlinderbloemigen en deze aanhouden tot het najaar van het 5de jaar.
4. Wanneer het beheerobject in het eerste jaar ingezaaid werd met granen of een mengteelt van granen en vlinderbloemigen, een mengsel van luzerne, andere vlinderbloemigen en granen inzaaien in het najaar van het tweede jaar.
5. Wanneer het beheerobject in het eerste jaar ingezaaid werd met granen of een mengteelt van granen en vlinderbloemigen, in jaar 3 t.e.m. jaar 5 op de luzerne een extensief beheer (maaidatum augustus) toepassen.
6. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken, behalve een kalibemesting op de luzerne of het mengsel met luzerne.
7. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Actie 6A: Faunagrasland ontwikkeling

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is tijdelijk grasland
3. Een deskundige bepaalt of het perceel in aanmerking voor ontwikkelingsbeheer

Beheervoorwaarden:

1. De bestaande gras(kruiden)vegetatie in stand houden
2. Tijdens de rustperiode in het voorjaar tot 22 juni geen activiteiten uitvoeren behoudens een extensief graasbeheer
3. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken
4. Geen kunstmest gebruiken

Actie 6B: Faunagrasland rustperiode 22 juni

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is blijvend grasland.

Beheervoorwaarden:

1. De bestaande gras(kruiden)vegetatie in stand houden
2. Tijdens de rustperiode in het voorjaar tot 22 juni geen activiteiten uitvoeren behoudens een extensief graasbeheer
3. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken
4. Geen kunstmest gebruiken

Actie 7: Faunagrasland rustperiode 22 juni_plasdras

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is blijvend grasland.

Beheervoorwaarden:

1. De bestaande gras(kruiden)vegetatie in stand houden
2. Tijdens de rustperiode in het voorjaar tot 22 juni geen activiteiten uitvoeren behoudens een extensief graasbeheer
3. Tijdens de rustperiode in het voorjaar tot 22 juni het perceel bijkomend vernatten door de inzet van een plas-draspomp onder begeleiding van een deskundige
4. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken
5. Geen kunstmest gebruiken

Actie 8: Faunagrasland rustperiode 15 juli

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is blijvend grasland.

Beheervoorwaarden:

1. De bestaande gras(kruiden)vegetatie in stand houden
2. Tijdens de rustperiode in het voorjaar tot 15 juli geen activiteiten uitvoeren behoudens een extensief graasbeheer
3. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken
4. Geen kunstmest gebruiken

Actie 9: Botanisch grasland – in stand houden - graskruidenmix

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is blijvend grasland of de verbintenis volgt op een aflopende verbintenis met actie 11
3. Een deskundige bepaalt op basis van de aanwezige vegetatie (graslandfase) of het perceel in aanmerking komt (minstens graskruidenmix)

Beheervoorwaarden:

1. De graslandfase zoals bepaald door de deskundige bij aanvang van de overeenkomst minstens in stand houden gedurende de looptijd van de overeenkomst
2. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken, met uitzondering van bemesting door beweiden (indien toegestaan)
3. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Actie 10: Botanisch grasland – in stand houden – bloemenrijk grasland

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is blijvend grasland of de verbintenis volgt op een aflopende verbintenis met actie 11
3. Een deskundige bepaalt op basis van de aanwezige vegetatie (graslandfase) of het perceel in aanmerking komt (minstens bloemenrijk grasland)

Beheervoorwaarden:

1. De graslandfase zoals bepaald door de deskundige bij aanvang van de overeenkomst minstens in stand houden gedurende de looptijd van de overeenkomst
2. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken, met uitzondering van bemesting door beweiden (indien toegestaan)
3. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Actie 11: Botanisch grasland – ontwikkelen - raaigras

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Een deskundige bepaalt of het perceel in aanmerking voor ontwikkelingsbeheer.

Beheervoorwaarden:

1. Als het perceel bouwland is, het perceel inzaaien met een goedgekeurd mengsel
2. Als het perceel grasland is, de bestaande gras(kruiden)vegetatie gedurende de volledige looptijd van de overeenkomst in stand houden, doorzaaien of herinzaaien zijn bijvoorbeeld niet toegestaan.
3. Het perceel jaarlijks maaien en/of beweiden zoals bepaald in het attest opgemaakt door de deskundige in opdracht van de beheerdienst

Actie 12: Botanisch grasland – ontwikkelen - grassenmix

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Een deskundige bepaalt op basis van de aanwezige vegetatie (graslandfase) of het perceel in aanmerking (minstens grassenmix).
3. Het perceel is blijvend grasland.

Beheervoorwaarden:

1. De bestaande gras(kruiden)vegetatie gedurende de volledige looptijd van de overeenkomst in stand houden, doorzaaien of herinzaaien zijn bijvoorbeeld niet toegestaan
2. Het perceel jaarlijks maaien en/of beweiden zoals bepaald in het attest opgemaakt door de deskundige in opdracht van de beheerdienst
3. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken, met uitzondering van bemesting door

beweiden (indien toegestaan)
4. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Actie 13: Botanisch grasland – ontwikkelen – dominant grasland

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Een deskundige bepaalt op basis van de aanwezige vegetatie (graslandfase) of het perceel in aanmerking (minstens dominant grasland).
3. Het perceel is blijvend grasland.

Beheervoorwaarden:

1. De bestaande gras(kruiden)vegetatie gedurende de volledige looptijd van de overeenkomst in stand houden, doorzaaien of herinzaaien zijn bijvoorbeeld niet toegestaan
2. Het grasland jaarlijks maaien en/of beweiden zoals bepaald in het attest opgemaakt door de deskundige in opdracht van de beheerdienst
3. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken, met uitzondering van bemesting door beweiden (indien toegestaan)
4. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Areaalgebonden subsidie

O14 Welk areaal komt in aanmerking?

☑Voor het GLB-plan gedefinieerd landbouwareaal

☐Landbouwgrond met inbegrip van landbouwareaal of verder

☐Niet-landbouwgrond

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

Volgende basiselementen zijn relevant voor de beheerovereenkomsten soortenbescherming:

- het minimaal onderhoud van landbouwgrond respecteren. Dit verwijst naar artikel 70 lid 3 c) van Verordening (EU) 2021/2115 dat bepaalt dat subsidiabele landbouwgrond in goede landbouw-en milieuconditie moet worden gehouden. Landbouwers moeten een minimumactiviteit uitvoeren op deze percelen (bv. minstens éénmaal om de 2 jaar maaien) om verruiging en verbossing tegen te gaan. Dit basiselement heeft betrekking op acties waarbij het perceel bestaat uit gras(kruiden) (actie 2 en 6-13). De beheervoorwaarden gaan steeds verder dan het uitvoeren van het minimaal onderhoud van landbouwgrond;
- geen handelingen verrichten met het opzet vogels of hun nesten te verstoren of te vernielen. Het betreft hier relevante nationale wetgeving die bepaalt dat het verboden is om beschermde diersoorten opzettelijk te doden, te vangen of betekenisvol te verstoren (art. 10 Soortenbesluit). Deze baseline is relevant voor alle acties gericht op fauna (actie 1 t.e.m. 8).
- Voor campagnejaar 2024: GLMC 8a: aanleg van niet-productief areaal/elementen: deze conditionaliteitseis verplicht landbouwers om minstens 3% (indien aangevuld met vanggewassen)

of 4% van hun bouwlandareaal braak te laten liggen of in te vullen met niet-productieve elementen (NPE). Landbouwers kunnen ook gebruik maken van de optie 4% NPE en/of vanggewassen. Bepaalde acties onder de beheerovereenkomsten soortenbescherming kunnen samenvallen met NPE. Het gaat om acties 1, 2A, 2B , 3A, 3B en 5. Deze kunnen overlappen met NPE braakliggend land of NPE akkerrand. In geval van overlap met NPE (niet-productief element) wordt de uitbetaalde vergoeding voor de actie verlaagd zodat enkel vergoed wordt voor inspanningen die verder gaan dan deze basisnorm. Het betreft dan bv. verdergaande inspanningen zoals het inzaaien van specifieke zaaizaadmengsels die gunstig zijn voor fauna die in de regelgeving voor de implementatie van deze interventie zijn opgenomen, of het naleven van een specifiek maaibeheer i.f.v. een grotere biodiversiteitsbijdrage. De steunbedragen als beheervergoeding voor de acties 1, 2A, 2B, 3A, 3B en 5 vermeld in punt 7 worden verlaagd met 1433 euro/ha in het geval van overlap met deze GLMC 8a. Deze beheerovereenkomsten komen niet in aanmerking als vanggewas onder GLMC 8a en komen enkel in aanmerking (mits een verlaagd steunbedrag) voor combinatie met GLMC 8a in het geval van niet-productief elementen (die geen vanggewas zijn), inclusief braak. Vanaf campagnejaar 2025 wordt GLMC 8a geschrapt en is de verlaging van het steunbedrag niet langer van toepassing.

- Vanaf campagne 2026: de conditionaliteitseis binnen GLMC4 met betrekking tot het aanhouden van beschermingsstroken langs VHA waterlopen. Deze conditionaliteitseis verplicht landbouwers om een beschermingsstrook te voorzien die voldoet aan de bepalingen in het Waterwetboek langs VHA waterlopen in Vlaanderen. Bepaalde acties onder de beheerovereenkomsten soortenbescherming mogen ruimtelijk overlappen met de verplichte beschermingsstrook. Het gaat om acties 2A (faunarand) en 2B (faunarand plus), 6A t.e.m.8 (faunagrasland) en 9 t.e.m. 13 (botanisch grasland). In geval van overlap met de beschermingsstrook wordt voor acties 2A en 2B de uitbetaalde vergoeding verlaagd voor de overlappende oppervlakte zodat enkel vergoed wordt voor inspanningen die verder gaan dan deze basisnorm. Het betreft dan verdergaande inspanningen zoals het inzaaien van specifieke zaaizaadmengsels die gunstig zijn voor fauna die in de regelgeving voor de implementatie van deze interventie zijn opgenomen, en het naleven van een specifiek maaibeheer i.f.v. een grotere biodiversiteitsbijdrage. De steunbedragen als beheervergoeding voor de acties 6A t.e.m. 8 en 9 t.e.m. 13 worden niet verlaagd aangezien de vergoeding enkel inspanningen bovenop de baseline omvat. Voor alle andere acties onder de beheerovereenkomsten soortenbescherming mag er geen ruimtelijke overlap zijn met de beschermingsstrook. Beheerovereenkomsten die worden aangelegd op percelen langs een VHA waterloop moeten in dat geval aangelegd worden naast de beschermingsstrook.

Alle acties van de beheerovereenkomsten soortenbescherming (interventie 3.10) zijn zo opgezet dat ze verder gaan dan de bepalingen waarin de conditionaliteit al voorziet (GLMC, RBE) en verder dan de relevante nationale normen.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☑ **GBCS**

☐ **Niet-GBCS**

GBCS-deel

Soort betaling

☑ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gederfde inkomsten

☑ transactiekosten inbegrepen

☐ eenmalige betaling

☐ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

De hierna vermelde verlagingen van het steunbedrag zijn met betrekking tot niet-productieve elementen van toepassing voor campagnejaar 2024. Vanaf campagnejaar 2025 wordt GLMC 8a geschrapt en is de verlaging van het steunbedrag niet langer van toepassing. De hierna vermelde verlagingen van het steunbedrag met betrekking tot beschermingsstroken langs waterlopen zijn van toepassing vanaf

campagnejaar 2026.

Actie 1: Faunavoedselgewas: 2.053 euro/ha/jaar. In het geval van overlap met GLMC 8 niet-productieve elementen wordt dit steunbedrag verlaagd met 1.433 euro/ha tot 620 euro/ha.

Actie 2A: Faunarand: 2.444 euro/ha/jaar. . In het geval van overlap met GLMC 8 niet-productieve elementen wordt dit steunbedrag verlaagd met 1.433 euro/ha tot 1.011 euro/ha. In het geval van overlap met de beschermingsstrook langs waterlopen (GLMC4) wordt dit steunbedrag vanaf campagnejaar 2026 verlaagd met 641 euro/ha tot 1.803 euro/ha voor de overlappende oppervlakte.

Actie 2B: Faunarand plus: 2.644 euro/ha/jaar. In het geval van overlap met GLMC 8 niet-productieve elementen wordt dit steunbedrag verlaagd met 1.433 euro/ha tot 1.211 euro/ha. In het geval van overlap met de beschermingsstrook langs waterlopen (GLMC4) wordt dit steunbedrag vanaf campagnejaar 2026 verlaagd met 470 euro/ha tot 2.174 euro/ha voor de overlappende oppervlakte.

Actie 3A: Fauna-akkerland: 2.248 euro/ha/jaar. In het geval van overlap met GLMC 8 niet-productieve elementen wordt dit steunbedrag verlaagd met 1.433 euro/ha tot 815 euro/ha.

Actie 3B: Fauna-akkerland plus: 2.349 euro/ha/jaar. In het geval van overlap met GLMC 8 niet-productieve elementen wordt dit steunbedrag verlaagd met 1.433 euro/ha tot 916 euro/ha.

Actie 4: Fauna-akkerland luzerne: 2.072 euro/ha/jaar

Actie 5: Luzernehooiland: 2.094 euro/ha/jaar. In het geval van overlap met GLMC 8 niet-productieve elementen wordt dit steunbedrag verlaagd met 1.433 euro/ha tot 661 euro/ha.

Actie 6A: Faunagrasland ontwikkeling: 599 euro/ha/jaar.

Actie 6B: Faunagrasland rustperiode 22 juni: 754 euro/ha/jaar.

Actie 7: Faunagrasland rustperiode 22 juni-plasdras: 1.414 euro/ha/jaar

Actie 8: Faunagrasland rustperiode 15 juli: 1.220 euro/ha/jaar.

Actie 9: Botanisch grasland - instandhouden – graskruidenmix: 1.406 euro/ha/jaar.

Actie 10: Botanisch grasland - instandhouden - bloemenrijk grasland: 1.593 euro/ha/jaar

Actie 11: Botanisch grasland - ontwikkelen – raaigras: 432 euro/ha/jaar.

Actie 12: Botanisch grasland - ontwikkelen – grassenmix: 870 euro/ha/jaar.

Actie 13: Botanisch grasland - ontwikkelen - dominant grasland: 1.225 euro/ha/jaar

Berekeningsmethode

De vergoedingen voor de acties ‘soortenbescherming’ zijn 4-ledig: gederfde inkomsten, extra kosten, uitgespaarde kosten en transactiekosten:

- Gederfde inkomsten:
  - Voor acties 1 t.e.m. 3: gemiddelde bruto standaard saldo van akkerbouwgewassen (100% opbrengstderving);
  - Voor actie 4: het verschil in bruto standaard saldo tussen akkerbouwgewassen en extensief beheerde luzerne;
  - Voor actie 5: het verschil in bruto standaard saldo tussen akkerbouwgewassen en zeer extensief beheerde luzerne (3 jaar) en 100% opbrengstderving (2 jaar - gemiddelde bruto standaard saldo van akkerbouwgewassen;
  - Voor acties 6 t.e.m. 13: De berekening van de opbrengstderving voor maatregelen op grasland is gebaseerd op de methode van de voederwaardeprijs. Hierbij wordt de bruto opbrengst van ruwvoeder bepaald volgens de VEM/ DVE inhoud (voedereenheid melk en darmverteerbaar eiwit).

Voor de referentie van de opbrengsten onder reguliere omstandigheden, baseren we ons op de kostprijsraming ruwvoeders van het LCV (grasland één snede maaien dan begrazen). Voor de opbrengst onder beheervoorwaarden, worden een raming gemaakt van de opbrengst in VEM en DVE waarde, gelinkt aan tabellen uit de literatuur.

- Extra kosten (enkel van toepassing voor acties 1 t.e.m. 5):

dit omvat afhankelijk van de beheervoorwaarden:

1.
   - kosten zaaizaad (actie 1 t.e.m 5);
   - kosten grondbewerking i.f.v. zaaien (onderwerken stoppel, ploegen, zaaiklaar leggen, zaaien) (actie 1 t.e.m. 5);
   - kosten voor gevraagd beheer zoals maaien, harken, oprapen, klepelen (actie 2 en 3);
   - kosten voor afpaling van het perceel en voor extra bewerkingskost omwille van versnippering van het perceel (20%) (actie 2);
   - kosten om ongewenste (kruiden)soorten te beheersen (actie 1 t.e.m. 5 en actie 7 en 8).

- Uitgespaarde kosten (enkel van toepassing voor acties 6 t.e.m. 13):

Dit omvat de uitgespaarde kosten voor chemische gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest (verbod binnen beheervoorwaarden) en uitgespaarde kosten voor oogst (minder maaibeurten toegestaan onder beheervoorwaarden)

- Transactiekosten:

Voor alle acties wordt een transactiekost opgenomen in de vergoeding, gelinkt aan het zoeken van de benodigde informatie, en aan administratieve taken verbonden aan de actie. De transactiekosten zijn gebaseerd op een studie (Mettepenningen et al., Iteaes studie analysis of private transaction costs related to agrienvironmental schemes, UGent) en zijn verschillend voor complexe beheerpakketten (hogere transactiekost) en eenvoudigere beheerpakketten.

Acties 6 en 8 t.e.m 13 hebben de laagste transactiekost (eenvoudige beheerpakketten): 50 euro/ha.

Acties 1 t.e.m. 5 en 7 hebben de hoogste transactiekost (complexe beheerpakketten): 100 euro/ha

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat zijn de modellen voor de toezegging(en) in de interventie?

☐ op resutaten gebaseerd (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)

☑ op basis van het beheer (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)

☑ combinatie (op basis van het beheer en van de resultaten)

Verklaar de verplichtingen/mogelijkheden voor begunstigden in verband met de in de interventie vastgestelde toezeggingen

Acties 1 t.e.m. 8 en acties 12-13: op beheer gebaseerd

Actie 9 en 10: resultaatgericht en managementbased (hybrid)

Zie ook rubriek 5 'begunstigden en subsidiabilteitscriteria'

Wat is de looptijd van de contracten?

Alle BO hebben een looptijd van 5 jaar. Vanaf 2027 kan de looptijd van nieuwe verbintenissen aangepast worden naar 3 jaar. Aflopende verbintenissen kunnen vanaf 2027 verlengd worden met periodes van 1, 2 of 3 jaar.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht erop maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB-plan en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio’s	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Verrichtingen die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.10.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 1 – faunavoedselgewas - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(3)(c)-BE-100,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.10.10 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 10 – botanisch grasland - instandhouden - bloemenrijk grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.10.11 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 11 – botanisch grasland - ontwikkelen - raaigras - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.10.12 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 12 – botanisch grasland - ontwikkelen - grassenmix - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.10.13 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 13 – botanisch grasland - ontwikkelen - dominant grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.10.2.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 2A – faunarand - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.10.2.2 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 2B – faunarand plus - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.10.3.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 3A – fauna-akkerland - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.10.3.2 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 3B – fauna-akkerland plus - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.10.4 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 4 – fauna-akkerland luzerne - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.10.5 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 5 – Luzernehooiland - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.10.6.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 6A – faunagrasland ontwikkeling - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.10.6.2 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 6B – faunagrasland rustperiode 22 juni - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee

3.10.7 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 7 – faunagrasland rustperiode 22 juni plas-dras - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.10.8 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 8 – faunagrasland rustperiode 15 juli - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.10.9 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 9 – botanisch grasland - instandhouden - graskruidenmix - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.10.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 1 – faunavoedselgewas - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.10.10 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 10 – botanisch grasland - instandhouden - bloemenrijk grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.10.11 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 11 – botanisch grasland - ontwikkelen - raaigras - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.10.12 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 12 – botanisch grasland - ontwikkelen - grassenmix - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.10.13 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 13 – botanisch grasland - ontwikkelen - dominant grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.10.2.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 2A – faunarand - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.10.2.2 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 2B – faunarand plus - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.10.3.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 3A – fauna-akkerland - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.10.3.2 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 3B – fauna-akkerland plus - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.10.4 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 4 – fauna-akkerland luzerne - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag

3.10.5 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 5 – Luzernehooiland - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.10.6.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 6A – faunagrasland ontwikkeling - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.10.6.2 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 6B – faunagrasland rustperiode 22 juni - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.10.7 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 7 – faunagrasland rustperiode 22 juni plas-dras - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.10.8 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 8 – faunagrasland rustperiode 15 juli - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.10.9 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 9 – botanisch grasland - instandhouden - graskruidenmix - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.10.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 1 – faunavoedselgewas - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.053,00	2.053,00	2.053,00	2.053,00	2.053,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		250,00	500,00	750,00	1.150,00	1.556,57		**Som:** 4.206,57 **Max:** 1.556,57
3.10.10 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 10 – botanisch grasland - instandhouden - bloemenrijk grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.593,00	1.593,00	1.593,00	1.593,00	1.593,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								

	O.14 (eenheid: Hectare)		10,00	20,00	30,00	40,00	54,56		**Som:** 154,56 **Max:** 54,56
3.10.11 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 11 – botanisch grasland - ontwikkelen - raaigras - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		432,00	432,00	432,00	432,00	432,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		25,00	50,00	75,00	96,20	136,39		**Som:** 382,59 **Max:** 136,39
3.10.12 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 12 – botanisch grasland - ontwikkelen - grassenmix - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		870,00	870,00	870,00	870,00	870,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		56,00	112,00	168,00	224,00	305,51		**Som:** 865,51 **Max:** 305,51
3.10.13 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 13 – botanisch grasland - ontwikkelen - dominant grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.225,00	1.225,00	1.225,00	1.225,00	1.225,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		24,00	48,00	72,00	96,00	130,93		**Som:** 370,93 **Max:** 130,93
3.10.2.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 2A – faunarand - gepland eenheidsbedrag	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.444,00	2.444,00	2.444,00	2.444,00	2.444,00		

per hectare (Subsidie - Homogeen)	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		175,00	325,00	475,00	700,00	977,95		**Som:** 2.652,95 **Max:** 977,95
3.10.2.2 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 2B – faunarand plus - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.644,00	2.644,00	2.644,00	2.644,00	2.644,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		175,00	325,00	475,00	700,00	965,63		**Som:** 2.640,63 **Max:** 965,63
3.10.3.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 3A – fauna-akkerland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.248,00	2.248,00	2.248,00	2.248,00	2.248,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		75,00	150,00	225,00	350,00	583,40		**Som:** 1.383,40 **Max:** 583,40
3.10.3.2 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 3B – fauna-akkerland plus - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.349,00	2.349,00	2.349,00	2.349,00	2.349,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								

	O.14 (eenheid: Hectare)		75,00	150,00	225,00	350,00	579,59		**Som:** 1.379,59 **Max:** 579,59
3.10.4 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 4 – fauna-akkerland luzerne - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.072,00	2.072,00	2.072,00	2.072,00	2.072,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		200,00	400,00	600,00	800,00	1.200,00		**Som:** 3.200,00 **Max:** 1.200,00
3.10.5 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 5 – Luzernehooiland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.094,00	2.094,00	2.094,00	2.094,00	2.094,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		150,00	300,00	450,00	700,00	911,61		**Som:** 2.511,61 **Max:** 911,61
3.10.6.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 6A – faunagrasland ontwikkeling - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		599,00	599,00	599,00	599,00	599,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		100,00	200,00	300,00	400,00	619,00		**Som:** 1.619,00 **Max:** 619,00
3.10.6.2 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 6B – faunagrasland rustperiode 22 juni -	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		754,00	754,00	754,00	754,00	754,00		

gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		270,00	585,00	900,00	1.215,00	1.669,00		**Som:** 4.639,00 **Max:** 1.669,00
3.10.7 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 7 – faunagrasland rustperiode 22 juni plas-dras - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.414,00	1.414,00	1.414,00	1.414,00	1.414,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		30,00	65,00	100,00	134,99	185,50		**Som:** 515,49 **Max:** 185,50
3.10.8 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 8 – faunagrasland rustperiode 15 juli - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.220,00	1.220,00	1.220,00	1.220,00	1.220,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		100,00	200,00	300,00	400,00	545,55		**Som:** 1.545,55 **Max:** 545,55
3.10.9 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 9 – botanisch grasland - instandhouden - graskruidenmix - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.406,00	1.406,00	1.406,00	1.406,00	1.406,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								

	O.14 (eenheid: Hectare)		40,00	80,00	120,00	160,00	218,22		**Som:** 618,22 **Max:** 218,22
TOTAAL	O.14 (eenheid: Hectare)		1.755,00	3.510,00	5.265,00	7.016,19	10.259,72		**Som:** 27.805,91 **Max:** 10.259,72
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		3.065.915,00	5.794.855,00	8.652.765,00	12.566.169,26	17.844.187,49		47.923.891,75
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		1.610.895,95	3.036.052,15	4.537.085,70	6.655.261,13	9.367.370,43		25.206.665,36
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

3.11 - Reductie antibioticagebruik

Interventiecode (lidstaat)	3.11
Naam interventie	Reductie antibioticagebruik
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen
Gemeenschappelijke outputindicator	O.18. Aantal grootvee-eenheden (GVE) waarvoor steun voor dierenwelzijn, diergezondheid of verhoogde bioveiligheidsmaatregelen wordt ontvangen
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja Kortingstelsel ecoregeling: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Actieve landbouwers waarvoor het Vlaams gewest is aangeduid als bevoegd gewest en met een actief vleeskalver-, pluimvee- of varkensbeslag

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N20	Verhogen dierenwelzijn in de landbouw	Hoog	Gedeeltelijk
N21	Verlagen antibioticagebruik	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.43 Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter beperking van het gebruik van antimicrobiële stoffen (preventie/reductie)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Deze GLB-interventie wil varkens-, pluimvee- en kalverbedrijven stimuleren om de nodige inspanningen te doen voor het verminderen van het antibioticumgebruik (nood 21), uitgedrukt in BD100.

Hiermee draagt deze interventie bij **aan specifieke doelstelling (i)**.

Binnen Europa werd in 2010 afgesproken om het antibioticumgebruik in de veehouderij terug te dringen. In januari 2012 werd in België het Kenniscentrum inzake antibioticagebruik en -resistentie bij dieren 'AMCRA' opgericht om het antibioticumgebruik bij dieren te reduceren en antibioticumresistentie te

bestrijden. Veehouders en dierenartsen registreren hun antibioticagebruik in verschillende systemen (data-collectiesystemen beheerd door de overheid of door de sector). AMCRA verwerkt de data en ontwikkelt benchmark rapporten met individuele scores voor veehouders en dierenartsen. Veehouders krijgen een rapport waarin hun gebruik gebenchmarkt wordt per diercategorie met andere bedrijven. Deze benchmarking heeft een dubbel doel: bedrijven krijgen inzicht en worden gemotiveerd en gestimuleerd om het individueel beter te doen en als gevolg daarvan zakt het gebruik over de totale sector en worden de doelstellingen om het gebruik te verminderen gehaald.

Bedrijven die hun antibioticagebruik registreren worden per diercategorie gebenchmarkt op basis van hun behandelingsincidentie, uitgedrukt in de BD100 (aantal BehandelDagen met antibiotica op 100 dagen of anders gezegd, het percentage behandeldagen met antibiotica), op die manier wordt de bedrijfsgrootte als factor geëlimineerd.

Het verminderen van het antibioticumgebruik speelt in op maatschappelijke verwachtingen en draagt bij aan de positieve beeldvorming van de landbouwsector (nood 19). Een verlaging van de nood aan antibioticumgebruik is verbonden aan een verlaging van de ziektedruk en een verhoogd dierenwelzijn (nood 20).
De interventie wil een verdere reductie van het antibiotica gebruik ondersteunen. De laatste jaren zijn al inspanningen geleverd, maar dit is nog onvoldoende en een verdere stimulans is nodig. Economische factoren beïnvloeden de keuzes van landbouwers sterk, en landbouwers zijn bezorgd over de financiële implicaties van antibiotica reductie voor hun bedrijf. Een groep landbouwers waarvan het antibiotica verbruik nog steeds hoog ligt, vertoont koud water vrees om antibiotica verregaand te reduceren. Daarnaast blijft er de nood om, op bedrijven die al inspanningen geleverd hebben, het antibiotica verbruik verder te doen dalen.

Een groot aantal maatregelen kan genomen worden om het antibiotica gebruik te verminderen: maatregelen in verband met externe en interne bio veiligheid, vaccinatiemanagement, en een aantal goede veeteeltpraktijken met betrekking tot voeder, drinkwater, stalklimaat, speen- en kraamstalmanagement en genetica. De maatregelen zijn dus talrijk en zeer divers, en wat op het ene bedrijf lukt, lukt niet noodzakelijk op het andere bedrijf. Er is niet één maatregel te identificeren als dé maatregel om het antibiotica gebruik te verminderen. Een aanpak op maat van het bedrijf en de specifieke diercategorie is daarom nodig. Met de maatregel worden landbouwers gestimuleerd om in samenspraak met de bedrijfsdierenarts en andere experten in een coaching traject maatregelen te nemen om het antibiotica gebruik verder te reduceren.

Elke veehouder kan maximum 3 keer een verbintenis van 1 jaar aanvragen. De stimulans in deze eerst jaren is nodig om de landbouwer aan te zetten de stap te zetten, ondanks de verhoogde kosten in de beginperiode van antibioticumreductie.

Met de middelen die ter beschikking gesteld worden voor de interventie 3.13 'vraaggestuurd advies' zal het voor land- en tuinbouwers ook mogelijk zijn om advies in te winnen over agromilieu- en klimaatmaatregelen.

Lopende verbintenissen voor AMKM-maatregelen onder artikel 70 van Verordening (EU) 2021/2115 kunnen worden aangepast als gevolg van wijzigingen van de toepasselijke verplichte normen, vereisten of verplichtingen, om dubbelfinanciering met ecoregelingen te vermijden of, in geval de verbintenis verderloopt in de volgende GLB-periode, aan het rechtskader van deze periode. Als de begunstigde deze aanpassing niet aanvaardt, eindigt de verbintenis en wordt geen terugbetaling verlangd voor de periode waarin de verbintenis is toegepast.

Deze interventie 3.11 'Reductie antibioticumgebruik' is – voor wat betreft de diergebonden ecoreglingen en diergebonden agromilieu- en klimaatmaatregelen - enkel combineerbaar met actie 3 van interventie 3.6

'behoud van lokale varkensrassen'.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Actieve landbouwers waarvoor het Vlaams gewest is aangeduid als bevoegd gewest en met een actief vleeskalver-, pluimvee- of varkensbeslag

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Bedrijfsgebonden subsidie

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

Niet van toepassing

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☑ **GBCS**

☐ **Niet-GBCS**

GBCS-deel

Soort betaling

☐ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gederfde inkomsten

☐ transactiekosten inbegrepen

☐ eenmalige betaling

☑ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

2.600 euro per diercategorie per bedrijf

Berekeningsmethode

De lump sum kan verkregen wanneer de in de subsidiabiliteitvoorwaarden opgelegde minimale reductie aan BD100-waarde voor een diercategorie wordt gerealiseerd. De lump sum is berekend op basis van de transactiekost voor de begeleiding en coaching die nodig is om te komen tot verbetering van het antibiotica-gebruik.

Een gangbaar coaching traject is dat de landbouwbedrijven in het eerste jaar driemaal bezocht worden. Een eerste keer staat in het teken van de informatievergaring en bestaat uit een rondgang en een interview. Daarna wordt een bedrijfsspecifiek actieplan met maatregelen opgemaakt, dat eveneens wordt voorgelegd aan de bedrijfsdierenarts (indien die niet de coach is), en dat tijdens een tweede bezoek besproken wordt met de landbouwer, en in samenspraak met hem vertaald wordt in een lijst van concrete actiepunten. Tijdens een derde bezoek, wordt de vooruitgang geanalyseerd. Er volgt een nieuwe bedrijfsrondgang, een interview, de controle van de implementatie van de maatregelen, en een analyse van de diagnostische resultaten. Daarnaast vinden tussentijdse telefoongesprekken / raadplegingen met de coach / dierenarts plaats, neemt de landbouwer deel aan studiedagen / - avonden, en is een analyse budget beschikbaar (PCR, autopsie, afdrukplaatjes).

Teneinde een verdere reductie te realiseren moet dit de daaropvolgende jaren herhaald worden, met minimum twee bedrijfsbezoeken per jaar. De bedoeling is dit proces een aantal jaar te herhalen. Daarbij vergt een blijvende reductie van het antibioticagebruik normaliter steeds meer inspanning, gezien het laaghangend fruit al geplukt zal zijn.

Voor het bepalen van het bedrag wordt het aantal dagen dat de coach, de bedrijfsdierenarts en de landbouwer aan het coaching traject besteden, vermenigvuldigd met een kost per dag. Daarnaast wordt een budget voor analyses voorzien. Dit geeft een bedrag van 2.608 euro per diercategorie per bedrijf per jaar voor de interventie.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat zijn de modellen voor de toezegging(en) in de interventie?

☑ op resutaten gebaseerd (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)

☐ op basis van het beheer (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)

☐ combinatie (op basis van het beheer en van de resultaten)

Verklaar de verplichtingen/mogelijkheden voor begunstigden in verband met de in de interventie vastgestelde toezeggingen

Zie rubriek 5 'beschrijving en subsidiabiliteitscriteria'

Wat is de looptijd van de contracten?

1 jaar, maximum 3 opeenvolgende jaren aan te vragen

De interventie 3.11 ‘reductie antibioticumgebruik’ is een zuiver resultaatgerichte maatregel. Er wordt uitsluitend vergoed als de vooropgestelde reductie bereikt wordt. De te behalen reductie is elk jaar hoger en wordt bekeken ten opzichte van de referentiewaarde. Deze referentiewaarde is het gemiddelde van de waarden in de 2 jaar voorafgaand aan het 1ste jaar waarin de verbintenis wordt afgesloten (1ste jaar -10%, 2de jaar -20%, 3de jaar -30%). Om te vermijden dat het niet behalen van de reductiedoelstellingen in het tweede of derde jaar een impact zou hebben op eerder ontvangen vergoedingen, wordt ervoor gekozen om de looptijd van de verbintenis te beperken tot 1 jaar. De verbintenis kan maximaal 3 jaar opeenvolgend aangevraagd worden.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.11.1 - Reductie antibioticagebruik – gepland eenheidsbedrag per bedrijf	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.43	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.11.1 - Reductie antibioticagebruik – gepland eenheidsbedrag per bedrijf

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.11.1 - Reductie antibioticagebruik – gepland eenheidsbedrag per bedrijf (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.600,00	2.600,00	2.600,00	2.600,00	2.600,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.18 (eenheid: Grootvee-eenheden)		400,00	400,00	400,00	400,00	400,00		**Som:** 2.000,00 **Max:** 400,00
TOTAAL	O.18 (eenheid: Grootvee-eenheden)		400,00	400,00	400,00	400,00	400,00		**Som:** 2.000,00 **Max:** 400,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.040.000,00	1.040.000,00	1.040.000,00	1.040.000,00	1.040.000,00		5.200.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		447.200,00	447.200,00	447.200,00	447.200,00	447.200,00		2.236.000,00

	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

3.2 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)

Interventiecode (lidstaat)	3.2
Naam interventie	Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen
Gemeenschappelijke outputindicator	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja Kortingstelsel ecoregeling: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van het Vlaams Gewest

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N08	Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.12 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter verbetering van de aanpassing aan het klimaat
R.14 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om emissies te beperken, koolstofopslag te behouden en/of te verbeteren (met inbegrip van blijvend grasland, blijvende teelten met blijvende groene bedekking, landbouwgrond in wetlands en veengebied)
R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)
R.20 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de emissie van ammoniak te verminderen
R.22 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer
R.31 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter ondersteuning van biodiversiteitsbehoud en -herstel, met inbegrip van landbouwpraktijken met een hoge natuurwaarde
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De landbouw heeft de voortdurende opdracht zich verder aan te passen naar een integraal duurzaam landbouwproductiesysteem en duurzame productiemethoden (nood 10). Verschillende milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen, hierna ook ‘ecoteelten’ genoemd, kunnen hiertoe bijdragen. Ecoteelten dragen bij aan een betere bodemkwaliteit, klimaatmitigatie, klimaatadaptatie (bv. droogteresistentie, wateroverlast), biodiversiteit, het verminderen van de eiwitafhankelijkheid, de bio-economie en circulaire landbouw. Het potentieel van deze gewassen is echter nog onderbenut. We stellen een dynamische lijst op van potentiële gewassen die een positieve impact hebben om milieu, klimaat of biodiversiteit.

Zowel de teelt van meerjarige vlinderbloemigen, van productieve kruidenrijke graslanden (actie 1) als van korte omloophout en miscanthus (actie 2) vragen zeer weinig inputs. Bij vlinderbloemigen, die stikstof uit de lucht fixeren, is een bijkomende N-bemesting (zeer) beperkt.

Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is, omwille van de meerdere componenten in een mengsel nagenoeg niet mogelijk, of omwille van de eigenheid van de teelt (miscanthus, korte omloophout) sowieso beperkt. Het opleggen van extra voorwaarden inzake gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zou slechts weinig extra milieubaat opleveren maar wel extra administratieve last veroorzaken, en is daarom niet voorzien.

De bloeiperiode van meerjarige vlinderbloemigen (actie 1a) en kruiden (actie 1b), vanaf eind juni tot augustus, zorgt voor een voedselbron voor bloembezoekende insecten zoals bijen en hommels in een periode wanneer dat vaak weinig beschikbaar is. Actie 1c met luzerne met uitgestelde maaidatum in gebieden voor soortenbescherming is specifiek gericht op het verbeteren van het leefgebied van akkervogels (nestgelegenheid, dekking, overlevingskansen kuikens).

Door de verschillende bewortelingsdieptes verbetert de bodemkwaliteit en stijgt de bodemvruchtbaarheid. Bij grasklaver (actie 1a) wordt het bodemleven extra gestimuleerd waardoor er tot tweemaal zoveel wormen voorkomen dan onder een reincultuur van gras. Door de extra wormactiviteit ligt de waterinfiltratie onder grasklaver dan ook hoger dan onder gras. Bij rode klaver zorgt de penwortel voor het doorbreken van verdichte lagen wat eveneens in een betere waterhuishouding in de bodem resulteert.

Voor de (honing)bijen is witte klaver (actie 1a) één van de beste drachtplanten in onze contreien. Bij een minimale temperatuur van 21 graden kan witte klaver in de maanden juni en juli grote hoeveelheden nectar en stuifmeel leveren. Rode klaver levert ook veel nectar en stuifmeel op, maar de langere kroonbuis van het bloempje verhindert dat de honingbij met zijn korte tong hier bij kan. Rode klaver wordt wel heel

frequent bezocht door andere, langtongige insecten en hommels tijdens de bloei. Ook luzerne (actie 1c) kan heel wat nectar afgeven en is dus eveneens een heel interessante voedselverstrekker voor vele insecten (bron: praktijkgids 'landbouw en natuur', Vlaamse Overheid).

De aanplanting van miscanthus en korte omloophout zorgt dankzij de stevige wortels voor een bescherming tegen erosie. De gewassen zijn een ideale schuilplaats voor fauna (insecten, vogels, zoogdieren) en dragen bij aan de C-opbouw.

Deze interventie stimuleert het verbouwen van meerjarige 'ecoteelten' (meerjarige vlinderbloemigen (bv. klaver, luzerne), graskruiden, grasklaver, miscanthus, korte omloophout):

- **Actie 1:** meerjarige eiwitteelten ;
- **Actie 2:** meerjarige teelten met positieve impact op milieu, klimaat en/of biodiversiteit die geen eiwitteelten zijn, zoals korte omloophout en miscanthus.

De teelt van éénjarige ecoteelten wordt ondersteund als ecoregeling 1.8 in pijler 1 en kan op hetzelfde moment en op hetzelfde perceel niet gecombineerd worden met deze AMKM meerjarige ecoteelten.

De combinatie van de ecoregeling 1.13 'gewasrotatie met leguminosen' met actie 1 'meerjarige eiwitteelten' uit deze interventie is niet toegelaten.

De interventie draagt bij tot:

- **specifieke doelstelling (d).** De teelt van lokale eiwitteelten draagt bij aan de eiwittransitie, zorgt voor een meer diverse en bedrijfsgebonden ruwvoederwinning, een lokaal aanbod aan eiwit waardoor in het buitenland ontbossing wordt vermeden, en kan het gebruik van stikstofmeststof beperken (nood 8). Meerjarige teelten (bv. miscanthus, korte omloophout) zorgen voor koolstofopslag (nood 7). Meerjarige gewassen zijn diepwortelender en daardoor meer droogtetolerant en beter bestand tegen klimaatverandering (nood 9).
- **specifieke doelstelling (e).** Er zullen minder gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden (bv. miscanthus, korte omloophout, mengsels met diverse samenstelling aan soorten), wat een positief effect heeft op de waterkwaliteit (nood 11). Meerjarige gewassen hebben een langere groeitijd en de planten ontwikkelen hiermee een veel groter en dieper wortelstelsel en hebben zo een positief effect op de bodemstructuur. De aanplanting van bv. miscanthus en korte omloophout zorgt dankzij de stevige wortels ook voor een bescherming tegen erosie (nood 12).
- **specifieke doelstelling (f).** De (bloeiende) gewassen zijn een ideale schuilplaats voor fauna (insecten, vogels, zoogdieren)en hebben dus een positief effect op de biodiversiteit (nood 13). De actie rond specifiek beheer op luzernepercelen in soortenbeschermingsgebieden kadert bovendien in akkervogelbeheer (nood 13). De bloeiende gewassen verhogen ook de landschappelijke waarde (indirecte nood 14).

De interventie draag ook **indirect** bij tot **specifieke doelstelling (h).** Het ondersteunen van de teelt van biogebaseerde toepassingen (bv. miscanthus, korte omloophout) kunnen een hefboom zijn voor de biogebaseerde economie (nood 18).

Met de middelen die ter beschikking gesteld worden voor de interventie 3.13 'vraaggestuurd advies' zal het voor land- en tuinbouwers ook mogelijk zijn om advies in te winnen over agromilieu- en klimaatmaatregelen (AMKM).

Lopende verbintenissen voor AMKM-maatregelen onder artikel 70 van Verordening (EU) 2021/2115 kunnen worden aangepast als gevolg van wijzigingen van de toepasselijke verplichte normen, vereisten of verplichtingen, om dubbelfinanciering met ecoregelingen te vermijden of, in geval de verbintenis verderloopt in de volgende GLB-periode, aan het rechtskader van deze periode. Als de begunstigde deze

aanpassing niet aanvaardt, eindigt de verbintenis en wordt geen terugbetaling verlangd voor de periode waarin de verbintenis is toegepast.

Actie 1 'Ecoteelten - meerjarige eiwitteelten' van deze interventie 3.2 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – aanvoer
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – resultaat
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.12.-actie 2. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - niet kerende bodembewerking
• 1.14. Precisielandbouw 1.0
• 1.15. Precisielandbouw 2.0
• 1.16. Bodempaspoort
• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)

Actie 2 'Ecoteelten - meerjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu' van deze interventie 3.2 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – aanvoer
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) – resultaat
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.12.-actie 2. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - niet kerende bodembewerking
• 1.13. Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen
• 1.14. Precisielandbouw 1.0
• 1.15. Precisielandbouw 2.0
• 1.16. Bodempaspoort
• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden:
Actieve landbouwers

Instapvoorwaarde voor actie 1 'meerjarige eiwitteelten':

Op het perceel werd de voorgaande 2 jaar geen AMKM 'meerjarige eiwitteelten' uitgevoerd.

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Actie 1: Meerjarige eiwitteelten:

1. Het perceel was de vorige 2 campagnes aangegeven als bouwland of blijvende teelt
2. Er wordt een lijst opgemaakt van zowel rein- als mengteelten die in aanmerking komen als meerjarige eiwitteelt (bv. meerjarige vlinderbloemigen, mengsels met meerjarige vlinderbloemigen, graskruidenmengsel). De teelt moet als hoofdteelt worden aangegeven.
3. Bij mengteelten worden minimale zaaidichtheden vastgelegd.
4. De vlinderbloemigen en kruiden moeten steeds zichtbaar aanwezig zijn.
5. Modaliteiten voor beheer worden per teelt vastgelegd (bv. inzake begrazing, uitgestelde

bewerkingen, aanhouddata) indien relevant voor de specifieke teelt. Indien relevant, kunnen gebiedsbeperkingen worden opgelegd (bv. uitgestelde luzerne kan enkel in soortenbeschermingsgebieden).
6. Waar relevant moeten zaaizaadfacturen ter beschikking gehouden worden.

Actie 2: Meerjarige teelten met positieve impact op milieu, klimaat en/of biodiversiteit

1. Het perceel was de vorige 2 campagnes aangegeven als bouwland of blijvende teelt
2. Meerjarige teelten die in aanmerking komen zijn bijvoorbeeld korte omloophout en miscanthus.
3. Er wordt een nieuwe aanplant gedaan met plantdichtheden en uiterste plantdata die zullen vastgelegd worden in de regelgeving van de interventie.
4. Bemesting is niet toegelaten.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Areaalgebonden subsidie.

Deze interventie had een voorganger in PDPO III, namelijk de maatregel "AMKM 01 – teelt van vlinderbloemigen". Aangezien het budget van PDPO III ontoereikend is om alle in PDPO III gestarte verbintenissen te betalen, zal deze maatregel via de AMKM ecoteelten verder betaald worden via het GLB-Strategisch Plan 2023-2027.

O14 Welk areaal komt in aanmerking?

☑Voor het GLB-plan gedefinieerd landbouwareaal

☐Landbouwgrond met inbegrip van landbouwareaal of verder

☐Niet-landbouwgrond

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

/

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☑ **GBCS**

☐ **Niet-GBCS**

GBCS-deel

Soort betaling

☑ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gederfde inkomsten

☑ transactiekosten inbegrepen

☐ eenmalige betaling

☐ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Bedrag per hectare:

Actie 1:

- 1a / Meerjarige eiwitteelten - vlinderbloemigen: 230 euro/ha
- 1b / Meerjarige eiwitteelten – graskruiden: 350 euro/ha
- 1c / Meerjarige eiwitteelten – uitgestelde luzerne: 600 euro/ha

Actie 2:

- Meerjarige teelten met voordeel voor milieu, etc.: 600 euro/ha

Berekeningsmethode

Actie 1

1a / Meerjarige eiwitteelten - vlinderbloemigen:

- verschil tussen het referentiesaldo van grasland en het saldo van de meerjarige eiwitteelten (referentieteelt grasklaver, op basis van gegevens van het Landbouwcentrum voor Voedergewassen (LCV)
- transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 100% van het berekende bedrag.

1b / Meerjarige eiwitteelten – graskruiden:

- verschil tussen het referentiesaldo van grasland en het saldo van graskruidenmengsels;
- transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 79% van het berekende bedrag.

1c / Meerjarige eiwitteelten – uitgestelde luzerne:

- verschil tussen het referentiesaldo van grasland en het saldo van de uitgestelde luzerne;
- transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 58% van het berekende bedrag.

Actie 2:

Meerjarige teelten met voordeel voor milieu etc.:

1. verschil tussen het referentiesaldo van bouwland en het saldo van de specifieke teelt (opbrengsten – jaarlijkse afschrijving van de aanplant, jaarlijkse kosten voor oogst en het uiteindelijk verwijderen van de aanplant);
2. transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 66-75% van het berekende bedrag.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat zijn de modellen voor de toezegging(en) in de interventie?

☐ op resutaten gebaseerd (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)
☑ op basis van het beheer (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)
☑ combinatie (op basis van het beheer en van de resultaten)

Verklaar de verplichtingen/mogelijkheden voor begunstigden in verband met de in de interventie vastgestelde toezeggingen

Zie rubriek 5 'beschrijving en subsidiabiliteitscriteria'

Wat is de looptijd van de contracten?

Actie 1: Meerjarige eiwitteelten:

Kortlopende, vaste AMKM van 2 jaar, verlengbaar met 1 jaar. Daarna op zelfde perceel 2 jaar niet mogelijk om deze AMKM af te sluiten.

De looptijd van deze AMKM wordt standaard beperkt tot 2 jaar: Het gaat immers gedeeltelijk om een resultaatsgerichte verbintenis waarbij de vlinderbloemigen en/of kruiden zichtbaar aanwezig moeten zijn in het grasland. Na 2 jaar vermindert hun aanwezigheid en zal het perceel evolueren naar grasland. De landbouwer kan een verlenging van 1 jaar aanvragen als de vlinderbloemigen en kruiden nog voldoende aanwezig zijn. Om te vermijden dat dit grasland vroegtijdig gescheurd wordt (gezien de voorwaarde stelt dat het perceel nieuw ingezaaid moet worden), kan de maatregel in de daaropvolgende 2 jaar op hetzelfde perceel niet afgesloten worden.

Actie 2: Meerjarige teelten met positieve impact op milieu, klimaat en/of biodiversiteit:

5 jaar

Vanaf 2026 kan de looptijd van nieuwe verbintenissen aangepast worden naar 3 jaar of 4 jaar. Aflopende verbintenissen kunnen vanaf 2027 verlengd worden met periodes van 1 jaar.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio’s	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Verrichtingen die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.2.1.1 - Ecoteelten - actie 1a –meerjarige eiwitteelten - vlinderbloemigen - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Homogeen	BE2;	R.12; R.19; R.20; R.22; R.31; R.33	Ja
3.2.1.2 - Ecoteelten - actie 1b – meerjarige eiwitteelten - graskruiden - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Homogeen	BE2;	R.12; R.19; R.22; R.31; R.33	Nee
3.2.1.3 - Ecoteelten - actie 1c –meerjarige eiwitteelten – uitgestelde luzerne - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.12; R.19; R.22; R.31; R.33	Nee
3.2.2 - Ecoteelten - actie 2 –meerjarige teelten met voordeel voor milieu etc. - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.12; R.14; R.19; R.22; R.33	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.2.1.1 - Ecoteelten - actie 1a –meerjarige eiwitteelten - vlinderbloemigen - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.2.1.2 - Ecoteelten - actie 1b – meerjarige eiwitteelten - graskruiden - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag

3.2.1.3 - Ecoteelten - actie 1c –meerjarige eiwitteelten – uitgestelde luzerne - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag

3.2.2 - Ecoteelten - actie 2 –meerjarige teelten met voordeel voor milieu etc. - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.2.1.1 - Ecoteelten - actie 1a – meerjarige eiwitteelten - vlinderbloemigen - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		230,00	230,00	230,00	230,00	230,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								

	O.14 (eenheid: Hectare)		25.000,00	25.000,00	10.000,00	10.000,00	24.716,10		**Som:** 94.716,10 **Max:** 25.000,00
3.2.1.2 - Ecoteelten - actie 1b – meerjarige eiwitteelten - graskruiden - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		350,00	350,00	350,00	350,00	350,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		3.400,00	3.400,00	3.400,00	3.400,00	3.400,00		**Som:** 17.000,00 **Max:** 3.400,00
3.2.1.3 - Ecoteelten - actie 1c – meerjarige eiwitteelten – uitgestelde luzerne - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		600,00	600,00	600,00	600,00	600,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		**Som:** 500,00 **Max:** 100,00
3.2.2 - Ecoteelten - actie 2 – meerjarige teelten met voordeel voor milieu etc. - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		600,00	600,00	600,00	600,00	600,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		100,00	105,00	110,00	115,00	120,00		**Som:** 550,00 **Max:** 120,00

TOTAAL	O.14 (eenheid: Hectare)		28.600,00	28.605,00	13.610,00	13.615,00	28.336,00		**Som:** 112.766,00 **Max:** 28.605,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		7.060.000,00	7.063.000,00	3.616.000,00	3.619.000,00	7.006.703,00		28.364.703,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		4.272.384,89	4.640.825,31	2.290.805,24	2.292.095,24	4.339.917,70		17.836.028,38
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)		1.385.000,00	918.000,00	0,00	0,00	0,00		2.303.000,00
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)		595.550,00	394.740,00	0,00	0,00	0,00		990.290,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

3.4 - Omschakeling biologische landbouw

Interventiecode (lidstaat)	3.4
Naam interventie	Omschakeling biologische landbouw
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen
Gemeenschappelijke outputindicator	O.17. Aantal hectaren of aantal andere eenheden waarvoor steun voor biologische landbouw wordt ontvangen
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja Kortingstelsel ecoregeling: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van het Vlaams Gewest, die onder bio-controle staan van een erkend controleorgaan tijdens de omschakelingsperiode naar biologische landbouw.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.14 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om emissies te beperken,

koolstofopslag te behouden en/of te verbeteren (met inbegrip van blijvend grasland, blijvende teelten met blijvende groene bedekking, landbouwgrond in wetlands en veengebied)
R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)
R.21 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen
R.24 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden
R.29 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) dat door het GLB wordt ondersteund ten behoeve van biologische landbouw, met een uitsplitsing tussen voortzetting van of omschakeling naar biologische landbouw
R.31 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter ondersteuning van biodiversiteitsbehoud en -herstel, met inbegrip van landbouwpraktijken met een hoge natuurwaarde
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen
R.43 Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter beperking van het gebruik van antimicrobiële stoffen (preventie/reductie)
R.44 Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter verbetering van dierenwelzijn

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Deze interventie wil landbouwers stimuleren om hun bedrijf of een gedeelte van hun bedrijf om te schakelen naar de biologische landbouwproductiemethode (nood 10). Er wordt daarbij geen onderscheid gemaakt tussen plantaardige en dierlijke productie: alle percelen die voldoen aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden komen in aanmerking voor de steun.

De landbouwer kan een subsidie ontvangen in functie van de teelt tijdens de wettelijke omschakelingsduur naar de biologische productiemethode conform Verordening (EU) 2018/848 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad. Zo moet een bedrijf dat slechts gedeeltelijk omschakelt naar de biologische productie worden opgedeeld in duidelijk en daadwerkelijk gescheiden productie-eenheden voor biologische en niet-biologische productie en productie in omschakeling, mits voor de niet-biologische productie-eenheden het volgende geldt:

a) wat dieren betreft, zijn verschillende soorten betrokken;

b) wat planten betreft, zijn verschillende rassen betrokken die gemakkelijk van elkaar te onderscheiden zijn.

De landbouwer dient daarvoor aangesloten te zijn bij een erkend controleorgaan voor de biologische productiemethode en de wettelijke verplichtingen met betrekking tot de biologische productiemethode na te leven.

Deze interventie draagt bij tot:

- **specifieke doelstelling (d).** De biologische landbouw draagt bij tot een hoger organisch stof gehalte in de bodem (nood 7).
- **specifieke doelstelling (e).** Het toepassen van de biologische landbouwpraktijken (nood 10) impliceert een verbod op het gebruik van kunstmeststoffen en van gewasbeschermingsmiddelen die niet toegelaten zijn in de biologische landbouw. Dit heeft een positief effect op de water- en luchtkwaliteit. Een sleutelelement in de biologische landbouw is de extra zorg voor de bodem. Bio-planten groeien immers in volle grond, een rijk bodemleven is daarbij van cruciaal belang. De bodemvruchtbaarheid zal bijgevolg verhogen (nood 11 en 12).
- **specifieke doelstelling (f).** Het verbod op het gebruik van kunstmeststoffen en voor de biologische landbouw niet toegelaten gewasbeschermingsmiddelen en het uitvoeren van biologische landbouwpraktijken (bv. gewasrotatie, gebruik maken van resistente rassen …) in de biologische landbouw heeft een positief effect op de biodiversiteit (nood 13). Het teeltplan van biologische

bedrijven omvat vaak een grotere variatie aan gewassen waardoor de landschappelijke waarde verhoogt (indirecte nood 14).

Deze interventie draagt ook **indirect** bij tot:

- **specifieke doelstelling (a) en (b).** Het stimuleren van de biologische productie draagt ook bij aan het versterken van de veerkracht van de bedrijven (nood 4). De biologische landbouwproductie speelt in op de (lokale) consumentenvraag en de diversificatie op landbouwbedrijven (nood 5).
- **specifieke doelstelling (i).** De ondersteuning van de biologische landbouw speelt in op de verwachtingen van de bewuste consument in het kleinhandel-stadium (vraag naar biologische producten) en draagt bij aan de verbetering van het imago van de landbouwsector (nood 19). In de biologische landbouw krijgen dieren meer ruimte wat bijdraagt aan het dierenwelzijn alsook een vermindering van de ziektedruk en het antibioticumgebruik (nood 20 en 21).

Met de middelen die ter beschikking gesteld worden voor de interventie 3.13 'vraaggestuurd advies' zal het voor land- en tuinbouwers ook mogelijk zijn om advies in te winnen over agromilieu- en klimaatmaatregelen (AMKM).

Lopende verbintenissen voor AMKM-maatregelen onder artikel 70 van Verordening (EU) 2021/2115 kunnen worden aangepast als gevolg van wijzigingen van de toepasselijke verplichte normen, vereisten of verplichtingen, om dubbelfinanciering met ecoregelingen te vermijden of, in geval de verbintenis verderloopt in de volgende GLB-periode, aan het rechtskader van deze periode. Als de begunstigde deze aanpassing niet aanvaardt, eindigt de verbintenis en wordt geen terugbetaling verlangd voor de periode waarin de verbintenis is toegepast.

Interventie 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM) kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:

• 1.5. Meerjarig grasland (ER)
• 1.6.-actie 2. Ecologisch beheerd grasland (ER) - top up begrazing
• 3.1. Van tijdelijk naar blijvend grasland (AMKM)
• 1.7. -actie 1. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - teeltplan
• 1.7.-actie 2. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - aanvoer
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - resultaat
• 1.8.-actie 1. Ecoteelten - Eenjarige eiwitteelten
• 1.8.-actie 2. Ecoteelten - Eenjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
• 1.8.-actie 3a en 3c. Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - zomergraan/voorjaarsbraak
• 1.8.-actie 4. Ecoteelten - Faunavriendelijke nateelten
• 3.2.-actie 1. Ecoteelten - meerjarige eiwitteelten
• 3.2.-actie 2. Ecoteelten - meerjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
• 1.11. Mechanische onkruidbestrijding (ER)
• 3.5.-actie 1. Meerjarige bloemenstrook fruitteelt (AMKM) - tussen bomenrijen
• 1.12.-actie 1. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - aanleg drempels
• 1.12.-actie 2. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - niet kerende bodembewerking
• 1.12.-actie 3. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - vollevelds inzaai
• 1.13. Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen
• 1.14. Precisielandbouw 1.0
• 1.15. Precisielandbouw 2.0
• 1.16. Bodempaspoort

• 3.7. Agroforestry – onderhoud (AMKM)

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

De steun kan aangevraagd worden voor teelten in volle grond. Van bij de start van de omschakeling moeten de teelten biologisch gecertificeerd zijn en onder controle staan van een erkend controleorgaan.

Instapvoorwaarden:

- De landbouwer is aangesloten bij een erkend controleorgaan voor de biologische productie
- Het perceel mag tijdens de laatste vijf jaar geen deel uitgemaakt hebben van een biologische productie-eenheid.
- Er kan in het systeem ingestapt worden vanaf het moment dat het perceel onder controle staat door een erkend controleorgaan en dit uiterlijk binnen het jaar nadat het betreffende perceel onder controle komt. Als later dan een jaar vanaf eerste aansluiting wordt ingestapt, krijgt de landbouwer een verbintenis voor de resterende omschakelingsperiode, en wordt hij enkel voor de resterende periode uitbetaald (geen uitbetaling in het eerste jaar aangezien er geen betalingsaanvraag was).

Verbintenisvoorwaarden:

- de percelen staan onder controle van een erkend controleorgaan en het perceel werd niet gedeclasseerd.
- de percelen moeten gedurende de looptijd van de verbintenis voor de hoofdteelt in eigen gebruik zijn.
- voor meerjarige fruitteelten moeten hoogstammige fruitbomen een dichtheid hebben van minstens 15 bomen/ha die homogeen verspreid staan op het perceel. Laagstammige fruitbomen en heesters moeten een dichtheid hebben van minimum 300 bomen/ha.

De bio-subsidie voor hoogstammige fruitbomen kan enkel worden toegekend op bio-percelen als de fruitopbrengst van hoogstammige fruitbomen, die meer dan vijf jaar geleden aangeplant werden, wordt gecommercialiseerd. Voor hoogstammige fruitbomen jonger dan vijf jaar, is commercialisatie van de opbrengst niet vereist

Teelten niet in volle grond en percelen waarop geen bijkomende eisen door toepassing van biologische lastenboeken van toepassing zijn, worden uitgesloten.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

areaalgebonden subsidie

Deze interventie had een voorganger in PDPO III, namelijk de maatregel “M11.1 Hectaresteun voor de omschakeling naar de biologische productiemethode”. Aangezien het budget van PDPO III ontoereikend is om alle in PDPO III gestarte verbintenissen te betalen, zal deze maatregel via de AMKM “Omschakeling naar biologische landbouw” verder betaald worden via het GLB-Strategisch Plan 2023-2027.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE’s) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante

verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

niet van toepassing

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☑ **GBCS**

☐ **Niet-GBCS**

GBCS-deel

Soort betaling

☑ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gederfde inkomsten

☑ transactiekosten inbegrepen

☐ eenmalige betaling

☐ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Bedrag per hectare, afhankelijk van de teeltgroep:

- Teeltgroep 1: Grasland en meerjarige voederteelten: 390 euro/ha
- Teeltgroep 2: Akkerbouwteelten: 900 euro/ha
- Teeltgroep 3: Fruit, groenten, kruiden en sierteelt: 1.700 euro/ha

Berekeningsmethode

Teeltgroep 1: Bio-grasland en meerjarige voederteelten: verschil tussen het saldo per 100l melk tussen een gangbaar en een bedrijf in omschakeling vermenigvuldigd met het aantal liter melk per ha voedergewas die in biologische landbouw gehaald wordt

Teeltgroep 2: Bio-akkerbouw:

- verschil tussen het gewogen gemiddeld saldo van granen, mais en aardappelen in gangbare teelt en in omschakeling, waarbij uitgegaan is van alle arbeid in loonwerk. Voor de omschakeling wordt gerekend met gangbare prijzen en bio-opbrengsten en variabele kosten van de bio-teelt
- transactiekosten

Teeltgroep 3: Bio-groenten, fruit, kruiden en sierteelt: de derving bij groenten en fruit is in dezelfde grootteorde, daarom is ervoor gekozen om deze in één teeltgroep onder te brengen.

Bio-groenten

- het verschil tussen het gewogen gemiddeld saldo van prei, bloemkool, knolselder, bonen en pompoen in gangbare teelt en in omschakeling, waarbij uitgegaan is van alle arbeid in loonwerk. Voor de omschakeling wordt gerekend met gangbare prijzen en bio-opbrengsten en variabele kosten van de bio-teelt
- transactiekosten

Bio-fruit:

- het verschil tussen het gewogen gemiddeld saldo van appel en peer in gangbare teelt en in omschakeling, waarbij uitgegaan is van alle arbeid in loonwerk. Voor de omschakeling wordt

gerekend met gangbare prijzen en bio-opbrengsten en variabele kosten van de bio-teelt
- transactiekosten

De berekende bedragen worden beperkt tot het dubbele van de subsidiebedragen opgenomen in het huidige plattelandsontwikkelingsdocument PDPOIII.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat zijn de modellen voor de toezegging(en) in de interventie?

☐ op resutaten gebaseerd (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)

☑ op basis van het beheer (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)

☐ combinatie (op basis van het beheer en van de resultaten)

Verklaar de verplichtingen/mogelijkheden voor begunstigden in verband met de in de interventie vastgestelde toezeggingen

zie rubriek 5 'beschrijving en subsidiabilteitscriteria'

Wat is de looptijd van de contracten?

Afhankelijk van de wettelijke omschakeltermijn:
- Standaard: 2 jaar
- 3 jaar voor meerjarige teelten (niet-voedergewassen)

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):
- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio’s	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.4.1 - Omschakeling biologische landbouw – Teeltgroep 1: Grasland en meerjarige voederteelten - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.14; R.19; R.21; R.24; R.29; R.31; R.33; R.43; R.44	Ja
3.4.2 - Omschakeling biologische landbouw – Teeltgroep 2: Akkerbouwteelten -gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.14; R.19; R.21; R.24; R.29; R.31; R.33	Ja
3.4.3 - Omschakeling biologische landbouw – Teeltgroep 3: Fruit, groenten, kruiden en sierteelt - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.14; R.19; R.21; R.24; R.29; R.31; R.33	Ja

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.4.1 - Omschakeling biologische landbouw – Teeltgroep 1: Grasland en meerjarige voederteelten - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het steunbedrag is afhankelijk van de teelt. De maatregel wordt ingedeeld in 3 teeltgroepen, waarbinnen een uniform steunbedrag geldt.

Het geplande eenheidsbedrag per teelgroep is een uniform bedrag. De geplande output per teelgroep is gebaseerd op de aangiftecijfers in 2020 en 2021 van de verschillende teeltgroepen (ca. 59% grasland en meerjarige voederteelten, 22% eenjarige akkerbouw- en ruwvoederteelten, 19% fruit, groenten en kruiden.)

3.4.2 - Omschakeling biologische landbouw – Teeltgroep 2: Akkerbouwteelten -gepland eenheidsbedrag per hectare

Het steunbedrag is afhankelijk van de teelt. De maatregel wordt ingedeeld in 3 teeltgroepen, waarbinnen een uniform steunbedrag geldt.

Het geplande eenheidsbedrag per teeltgroep is een uniform bedrag. De geplande output per teeltgroep is gebaseerd op de aangiftecijfers in 2020 en 2021 van de verschillende teeltgroepen (ca. 59% grasland en meerjarige voederteelten, 22% eenjarige akkerbouw- en ruwvoederteelten, 19% fruit, groenten en kruiden).

3.4.3 - Omschakeling biologische landbouw – Teeltgroep 3: Fruit, groenten, kruiden en sierteelt - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het steunbedrag is afhankelijk van de teelt. De maatregel wordt ingedeeld in 3 teeltgroepen, waarbinnen een uniform steunbedrag geldt.

Het geplande eenheidsbedrag per teeltgroep is een uniform bedrag. De geplande output per teeltgroep is gebaseerd op de aangiftecijfers in 2020 en 2021 van de verschillende teeltgroepen (ca. 59% grasland en meerjarige voederteelten, 22% eenjarige akkerbouw- en ruwvoederteelten, 19% fruit, groenten en kruiden).

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.4.1 - Omschakeling biologische landbouw – Teeltgroep 1: Grasland en meerjarige voederteelten - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		390,00	390,00	390,00	390,00	390,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.17 (eenheid: Hectare)		1.368,07	1.614,19	1.968,90	5.039,78	10.714,23		**Som:** 20.705,17 **Max:** 10.714,23
3.4.2 - Omschakeling biologische landbouw – Teeltgroep 2: Akkerbouwteelten -gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		900,00	900,00	900,00	900,00	900,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.17 (eenheid: Hectare)		509,51	601,16	733,26	1.879,24	3.995,14		**Som:** 7.718,31 **Max:** 3.995,14
3.4.3 - Omschakeling biologische landbouw – Teeltgroep 3: Fruit, groenten, kruiden en sierteelt - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.700,00	1.700,00	1.700,00	1.700,00	1.700,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.17 (eenheid: Hectare)		440,42	519,65	633,84	1.622,98	3.450,35		**Som:** 6.667,24 **Max:** 3.450,35
TOTAAL	O.17 (eenheid: Hectare)		2.318,00	2.735,00	3.336,00	8.542,00	18.159,72		**Som:** 35.090,72 **Max:** 18.159,72

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.740.820,30	2.053.983,10	2.505.333,00	3.207.519,70	4.329.510,10		13.837.166,20
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		748.552,73	883.212,73	1.077.293,19	1.379.233,47	1.861.689,34		5.949.981,46
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)		750.000,00	170.000,00	0,00	0,00	0,00		920.000,00
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)		322.500,00	73.100,00	0,00	0,00	0,00		395.600,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

3.5 - Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt (afgekort: Meerjarige bloemenstrook fruit)

Interventiecode (lidstaat)	3.5
Naam interventie	Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt (afgekort: Meerjarige bloemenstrook fruit)
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen
Gemeenschappelijke outputindicator	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja Kortingstelsel ecoregeling: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van het Vlaamse Gewest

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.21 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen

R.24 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden
R.31 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter ondersteuning van biodiversiteitsbehoud en -herstel, met inbegrip van landbouwpraktijken met een hoge natuurwaarde
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Het doel van deze interventie is het aanleggen van meerjarige bloemenstroken te stimuleren en zo een gepast ecologisch klimaat te creëren in de fruitboomgaard. Hierdoor zijn minder behandelingen met gewasbeschermingsmiddelen noodzakelijk. Onder deze interventie zijn twee acties, die onderling niet combineerbaar zijn op hetzelfde perceel, mogelijk:

- **Actie 1** ondersteunt de aanleg en het onderhoud van een meerjarige bloemenstrook tussen de fruitbomenrijen;
- **Actie 2** ondersteunt de aanleg en het onderhoud van een meerjarige bloemenstrook aan de rand van de fruitboomgaard.

De interventie draagt bij tot:

- **specifieke doelstelling (e).** Door het inzetten op natuurlijke vijanden van plaaginsecten kan het gebruik van chemische gewasbescherming (insecticiden) sterk verminderd worden, wat de bodem- en waterkwaliteit ten goede komt (nood 11 en nood 12). Het creëren van functionele biodiversiteit maakt deel uit van een evolutie naar een meer duurzame bedrijfsvoering (nood 10).
- **specifieke doelstelling (f).** De aanleg van bloemenstroken zorgt voor een rijker ecosysteem in de boomgaard (nood 14) dat aantrekkelijker is voor enerzijds bestuivers en anderzijds natuurlijke vijanden van schadelijke soorten. Dit zorgt voor een betere biologische plaagbestrijding. De bloemenstroken bevorderen nuttige geleedpotigen die leven op het bodemoppervlak, zoals loopkevers en spinnen die zich voeden met larven van plaagsoorten (nood 13).

<u>De rol van natuurlijke vijanden op plaaginsecten :</u>

Algemeen wordt aangenomen dat bloemenstroken ten minste twee voordelen hebben: meer bestuivingsdiensten en plaagbestrijding. Hoewel bestuivingsdiensten ook in boomgaarden van cruciaal belang zijn, ligt de nadruk van deze interventie op de bijdrage aan plaagbestrijding en het verminderde gebruik van pesticiden. De doeltreffendheid van bloemenstroken tegen insectenplagen is herhaaldelijk onderzocht in boomgaarden en andere agrarische omgevingen, met over het algemeen positieve resultaten.

In een recente meta-analyse (Albrechts et al 2020) was het effect van bloemenstroken op plagen het meest significante resultaat (rekening houdend met verschillende soorten productiesystemen en effecten).

Meerjarige bloemenstroken als onderdeel van agromilieuregelingen bleken de soortenrijkdom aan kruiden, de bedekking en het daarmee samenhangende nectar- en stuifmeelaanbod te vergroten. Naast de ingezaaide kruiden breidden de zich spontaan ontwikkelende kruiden het effect uit, vooral in de winter en het voorjaar (Schmidt et al., 2022). Dit impliceert dat de ingreep zichzelf na verloop van tijd versterkt, mits goed verzorgd.

De bloemstroken vervangen misschien niet het gebruik van pesticiden, maar verminderen de druk van bepaalde plagen aangezien bloemstroken de volgende functies vervullen:

- Ze bieden een habitat voor een gevarieerde reeks natuurlijke vijanden van belangrijke plagen, met name Dysaphis plantaginea (Passerini) (bladluis) en Cydia pomonella (L.) (fruitmot);
- Indien niet gemaaid in de herfst bieden ze een schuilplaats voor predatoren tijdens de winter;
- Na het maaien in het voorjaar verplaatsen de nuttige organismen zich van de bloemenstrook naar de boomgaard.

De onderzoeksresultaten waren niet altijd eenduidig. Factoren die de effectiviteit verminderen en aandacht behoeven bij de aanleg van de stroken zijn onder meer de volgende:

- Grasbedekking
- Schaduw
- Het zaadmengsel moet een soortenrijk mengsel van wilde bloemen zijn
- Eerder bemeste gronden
- Gebrek aan advies
- Afstand tot de bomen: nabijheid verhoogt overvloed aan predatoren
- Tijd sinds aanleg: met de tijd neemt het effect op predatoren toe.

Met de middelen die ter beschikking gesteld worden voor de interventie 3.13 ‘vraaggestuurd advies’ zal het voor land- en tuinbouwers ook mogelijk zijn om advies in te winnen over agromilieu- en klimaatmaatregelen (AMKM).

Lopende verbintenissen voor AMKM-maatregelen onder artikel 70 van Verordening (EU) 2021/2115 kunnen worden aangepast als gevolg van wijzigingen van de toepasselijke verplichte normen, vereisten of verplichtingen, om dubbelfinanciering met ecoregelingen te vermijden of, in geval de verbintenis verderloopt in de volgende GLB-periode, aan het rechtskader van deze periode. Als de begunstigde deze aanpassing niet aanvaardt, eindigt de verbintenis en wordt geen terugbetaling verlangd voor de periode waarin de verbintenis is toegepast.

Actie 1. 'Meerjarige bloemenstrook fruitteelt (AMKM) - tussen bomenrijen' van deze interventie 3.5 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.11. Mechanische onkruidbestrijding (ER)
• 1.15. Precisielandbouw 2.0
• 1.16. Bodempaspoort

Actie 2. 'Meerjarige bloemenstrook fruitteelt (AMKM) - aan de rand' van deze interventie 3.5 kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.16. Bodempaspoort

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden:
Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Actie 1: Aanleg en onderhoud van meerjarige bloemenstrook tussen de fruitbomenrijen
De fruitteler engageert zich voor de aanleg en het onderhoud van een bloemenstrook om de 3 bomenrijen volgens de regelgeving vast te leggen richtlijnen met betrekking tot de samenstelling van het in te zaaien bloemenmengsel en het maairegime (zie EcoOrchard project):

In te zaaien mengsel: mengsel van éénjarige, tweejarige en vaste wilde bloemen.

De breedte van de bloemenstroken wordt verder uitgewerkt in de regelgeving. De breedte komt in principe overeen met de breedte tussen de binnenkant van de wielen van de tractor die tussen de rijen gebruikt wordt voor de standaardwerkzaamheden in de fruitboomgaard. Deze is in principe minstens 1 meter breed, tenzij de spoorbreedte van de machines kleiner is.

Beheer:
Maairegime, vast te leggen in de regelgeving van de interventie in functie van de onderdrukking van ongewenste kruiden bij de opstart en het stimuleren van de groei en bloei van de gewenste kruiden, zowel in het jaar van aanleg als de daaropvolgende jaren.

Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de bloemenstrook is niet toegelaten.

Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de fruitbomen:

- Tijdens de bloei is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen die schadelijk zijn voor bijen, zoals vermeld op de toegelaten erkenningen, verboden. Bespuiting kan enkel wanneer de nuttigen niet actief zijn (’s avonds of ’s morgens).
- IPM-voorschriften volgen: enkel selectieve gewasbeschermingsmiddelen die onschadelijk zijn voor de nuttige insecten en andere niet-doel organismen mogen gebruikt worden.
- Als een behandeling toch noodzakelijk is, moet de strook eerst gemaaid worden.
- Beroep doen op een begeleidingsdienst zoals zal worden vastgelegd in de regelgeving van de interventie.

Actie 2: Aanleg en onderhoud van een meerjarige bloemenstrook aan de rand van de fruitboomgaard

- De fruitteler legt een bloemenstrook van minstens 3 m breedte aan de rand van zijn fruitboomgaard, waarvoor hij één bomenrij opoffert.
- Inzaaien van een mengsel van éénjarige en meerjarige wilde bloemen in het najaar van het jaar voorafgaand aan de verbintenis tot uiterlijk op 31 mei van het eerste jaar van de verbintenis; bij de samenstelling van het mengsel wordt gestreefd om een bloeiboog te bekomen en om de biodiversiteit aan nuttigen te bevoordelen.
- De fruitteler beheert gedurende de looptijd van de verbintenis de bloemenstrook op gepaste wijze (zoals wordt vastgelegd in de regelgeving) zodat de aanwezigheid van bloeiend planten gegarandeerd blijft.
- Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de bloemenstrook is niet toegelaten.

Maairegime in functie van de onderdrukking van ongewenste kruiden bij de opstart en het stimuleren van de groei en bloei van de gewenste kruiden, zowel in het jaar van aanleg als de daaropvolgende jaren.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

areaalgebonden subsidie

O14 Welk areaal komt in aanmerking?

☑Voor het GLB-plan gedefinieerd landbouwareaal

☐Landbouwgrond met inbegrip van landbouwareaal of verder

☐Niet-landbouwgrond

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE’s) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE’s en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

IPM

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

IPM:
op basis van artikel 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 december 2014 houdende de toepassing van geïntegreerde gewasbescherming door professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen zijn alle professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen verplicht om de algemene beginselen van IPM toe te passen. Voor de fruitteelt betekent dit dat fruitteler de richtsnoeren, opgesteld door de overheid moet naleven. Deze richtsnoeren zijn o.a. opgenomen in de praktijkgids gewasbescherming – Module IPM Fruitteelt en de checklist die aan de producenten ter beschikking wordt gesteld.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☑ **GBCS**

☐ **Niet-GBCS**

GBCS-deel

Soort betaling

☑ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gederfde inkomsten

☑ transactiekosten inbegrepen

☐ eenmalige betaling

☐ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Actie 1: Bloemenstrook tussen de fruitbomenrijen: 200 euro/ha boomgaard

Actie 2: Bloemenstrook aan de rand van de fruitaanplanting: 10.160 euro/ha bloemenstrook

Berekeningsmethode

Op basis van extra kosten en gederfd inkomen voor aanleg en beheer bloemenstroken

Dit omvat volgende kosten:

- het verwijderen van een deel van de grasstrook (m.n. het deel tussen de tractorwielen, dit zal ca. 1m bedragen);
- aanleg en voorbereiding zaaibed (inclusief de kosten voor het zaaizaad);
- onderhoudskost;
- transactiekosten.

Voor de aanleg van een bloemenstrook aan de rand van het perceel wordt een bijkomende kost gerekend voor het rooien van bomen en de bijhorende inkomensderving.

Het steunbedrag bedraagt 71% van het berekende bedrag.

Bij de bloemenstrook aan de rand van de fruitaanplanting (actie 2) heeft de vergoeding enkel betrekking op de oppervlakte aangelegde bloemenstrook. Een vooropgestelde output van 16 ha bloemenstrook aan een breedte van 3 m betekent in totaal de aanleg van 54 km bloemenstrook.

Een vierkant perceel van 1 ha heeft een omtrek van 400 m, als twee zijden worden ingericht als bloemenstrook waarbij een bomenrij opgeofferd wordt, dan heeft die bloemenstrook een oppervlakte van 0,06 ha. Aan een vergoeding van 10.160 euro/ha bloemenstrook is de totale vergoeding 610 euro. Wanneer de bloemenstrook beperkt is tot 1 zijde, dan bedraagt de vergoeding 305 euro voor een vierkant perceel fruit van 1 ha.

16 ha aan bloemenstroken komt overeen overeen met een bloemenstrook langs ongeveer 6,8% van appel- en peeraanplantingen, uitgaande van het 9800 percelen aan bestaande appel- en peeraanplantingen

(ongeveer 13.300 ha) en een gemiddelde van 0,03 ha bloemenstrook per ha fruitaanplanting.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat zijn de modellen voor de toezegging(en) in de interventie?

☐ op resutaten gebaseerd (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)

☑ op basis van het beheer (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)

☐ combinatie (op basis van het beheer en van de resultaten)

Verklaar de verplichtingen/mogelijkheden voor begunstigden in verband met de in de interventie vastgestelde toezeggingen

Zie rubriek 5 'beschrijving en subsidiabiliteitscriteria'

Wat is de looptijd van de contracten?

Vijf jaar

Vanaf 2026 kan de looptijd van nieuwe verbintenissen aangepast worden naar 3 jaar of 4 jaar. Aflopende verbintenissen kunnen vanaf 2027 verlengd worden met periodes van 1 jaar.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht erop maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio’s	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.5.1 - Meerjarige bloemenstrook fruit - actie 1 – tussen de fruitbomenrijen - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.21; R.24; R.31; R.33	Nee
3.5.2 - Meerjarige bloemenstrook fruit - actie 2 – rand van de fruitaanplanting - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.21; R.24; R.31; R.33	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.5.1 - Meerjarige bloemenstrook fruit - actie 1 – tussen de fruitbomenrijen - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.5.2 - Meerjarige bloemenstrook fruit - actie 2 – rand van de fruitaanplanting - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.5.1 - Meerjarige bloemenstrook fruit - actie 1 – tussen de fruitbomenrijen - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		82,00	82,00	82,00	82,00	200,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		500,00	500,00	500,00	500,00	408,20		**Som:** 2.408,20 **Max:** 500,00
3.5.2 - Meerjarige bloemenstrook fruit - actie 2 – rand van de fruitaanplanting - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		10.160,00	10.160,00	10.160,00	10.160,00	10.160,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								

	O.14 (eenheid: Hectare)		20,00	20,00	20,00	20,00	16,00		**Som:** 96,00 **Max:** 20,00
TOTAAL	O.14 (eenheid: Hectare)		520,00	520,00	520,00	520,00	424,20		**Som:** 2.504,20 **Max:** 520,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		244.200,00	244.200,00	244.200,00	244.200,00	244.200,00		1.221.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		105.006,00	105.006,00	105.006,00	105.006,00	105.006,00		525.030,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

3.6 - Behoud van lokale rundvee-, schapen-, geiten- en varkensrassen (afgekort: Lokale veerassen)

Interventiecode (lidstaat)	3.6
Naam interventie	Behoud van lokale rundvee-, schapen-, geiten- en varkensrassen (afgekort: Lokale veerassen)
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen
Gemeenschappelijke outputindicator	O.19. Aantal verrichtingen of eenheden ter ondersteuning van genetische hulpbronnen
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja Kortingstelsel ecoregeling: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

/

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.25 Percentage grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de ecologische duurzaamheid te verbeteren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De genetische diversiteit op het landbouwbedrijf moet bewaard en beschermd worden, door het inzetten van zoveel mogelijk dierenrassen. De genetische diversiteit binnen soorten is belangrijk voor o.a. de biodiversiteit, het verkrijgen van aangepaste rassen met gewenste eigenschappen, het verkrijgen van aangepaste rassen voor gebieden met bepaalde beheereisen, de voedselzekerheid (nl. de aanpassingsmogelijkheden aan veranderende klimaatomstandigheden), de robuustheid van rassen (o.a. in biologische landbouw), …

Deze interventie zet specifiek in op het behoud van lokale rundvee-, schapen-, geiten- en varkensrassen.

Het stamboek voor het betrokken ras waarvoor steun verleend wordt in deze interventie, wordt

bijgehouden door een daarvoor door de Vlaamse Overheid erkende stamboekvereniging.

De betreffende rassen zullen enkel in aanmerking komen voor steun vanuit deze interventie na erkenning van de rassen als met uitsterven bedreigd op basis van wetenschappelijke validatie conform artikel 45 lid 2a, 4 en 5 van Verordening (EU) 2022/126.

Hiermee draagt deze interventie bij aan **specifieke doelstelling (f)** en aan de doelstelling opgenomen in Vizier 2030, het Vlaamse doelstellingenkader 2030, en die luidt als volgt: 'Tegen 2030 is de genetische diversiteit in stand gehouden van zaden, cultuurgewassen en gefokte en gedomesticeerde dieren en hun in het wild levende verwanten, en worden de voordelen afkomstig van het gebruik van genetische hulpbronnen en daaraan gekoppelde traditionele kennis eerlijk en billijk gedeeld.' Dit sluit aan bij nood 13. De maatregel bestond reeds in het Vlaamse plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2022, maar wordt bijgestuurd voor een hogere doelmatigheid. Er wordt naast steun voor het houden van lokale runder- en schapenrassen, ook steun voorzien voor het houden van lokale geiten- en varkensrassen (nood 13). Daarnaast wordt het minimum aantal runderen of schapen waarvoor een verbintenis kan afgesloten worden verminderd naar 10.

Concreet kan een veehouder een verbintenis aangaan als hij een per diersoort vastgelegd minimum aantal dieren heeft die aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoen.

De evolutie van de aantallen (vrouwelijke) fokdieren per ras ('breeding females) in Vlaanderen wordt weergegeven in de volgende figuren:

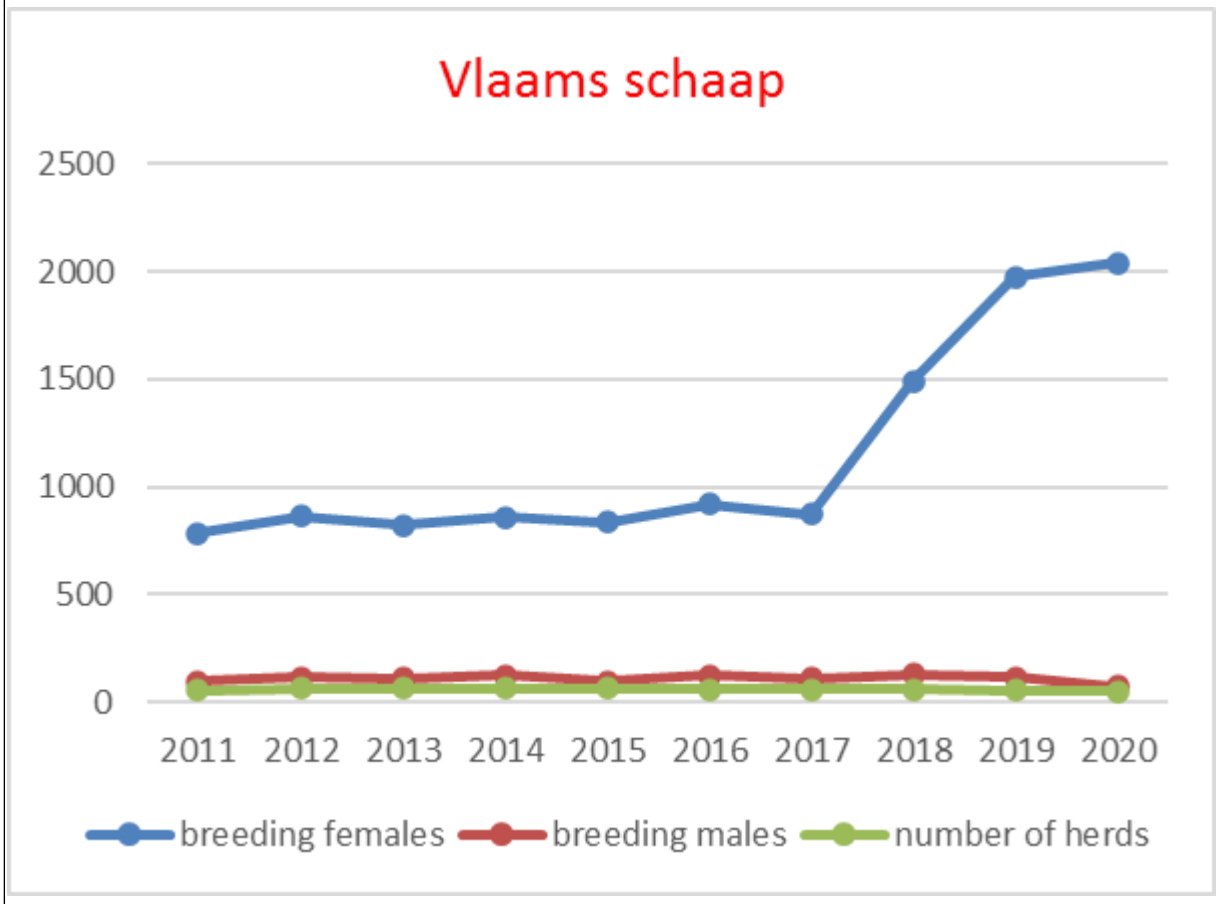

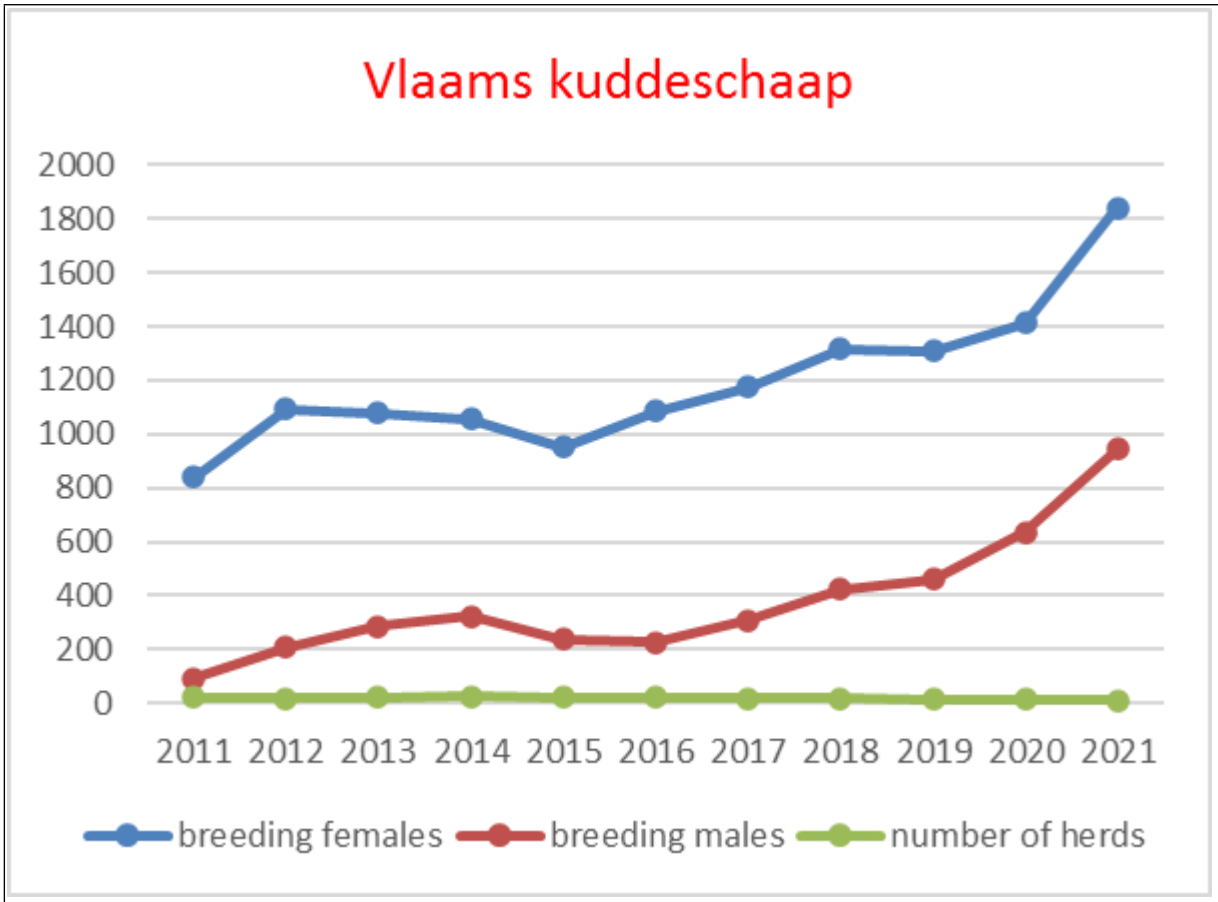
Vlaams kuddeschaap
2000
1800
1600
1400
1200
1000
800
600
400
200
0
2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021
breeding females
breeding males
number of herds

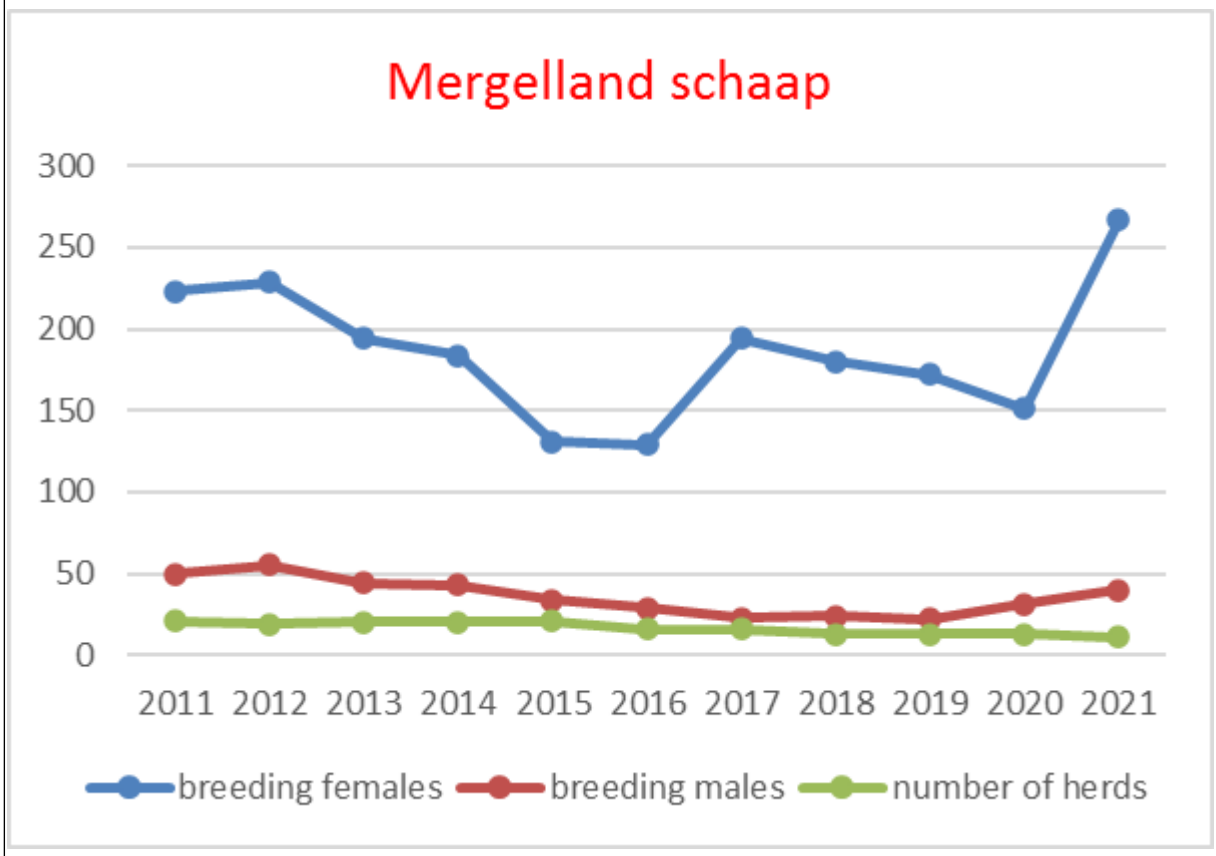
Mergelland schaap
300
250
200
150
100
50
0
2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021
breeding females
breeding males
number of herds

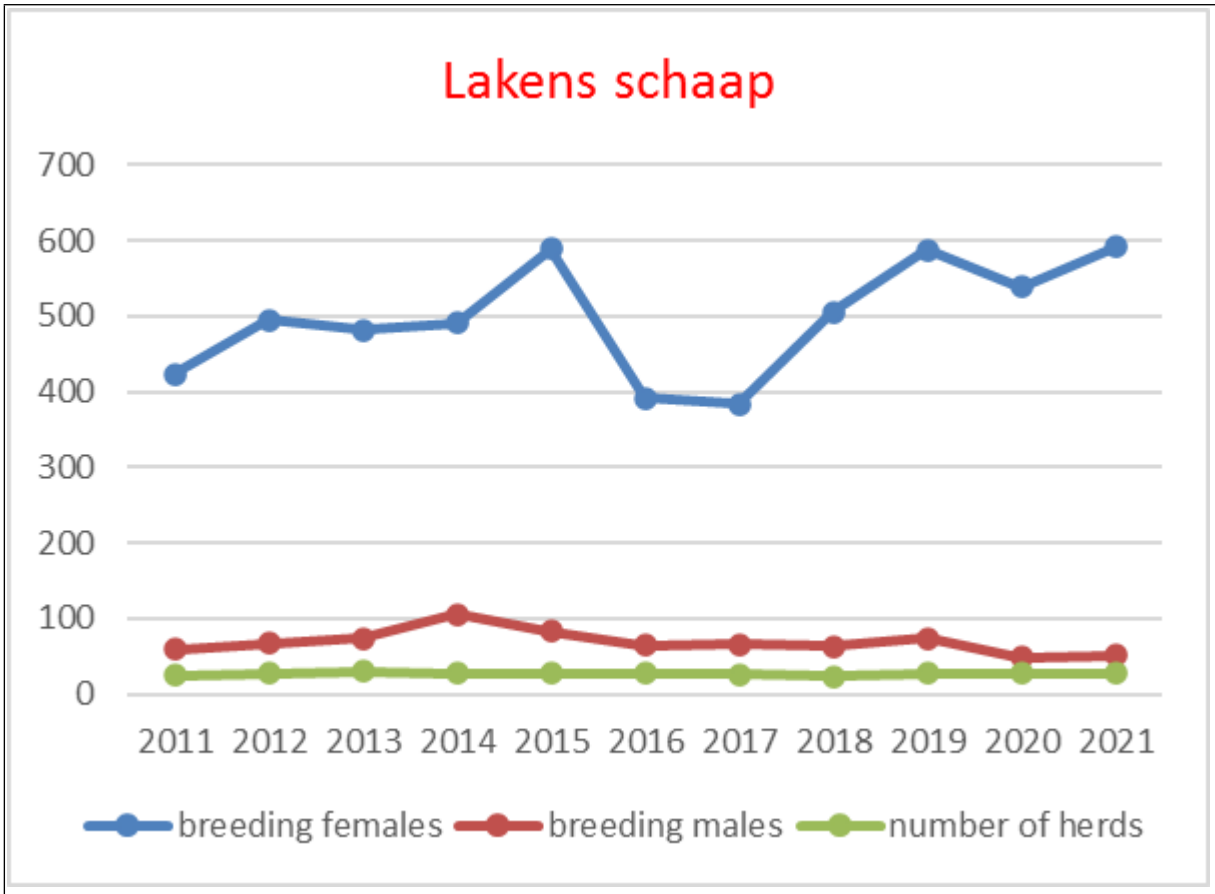
Lakens schaap
700
600
500
400
300
200
100
0
2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021
breeding females
breeding males
number of herds

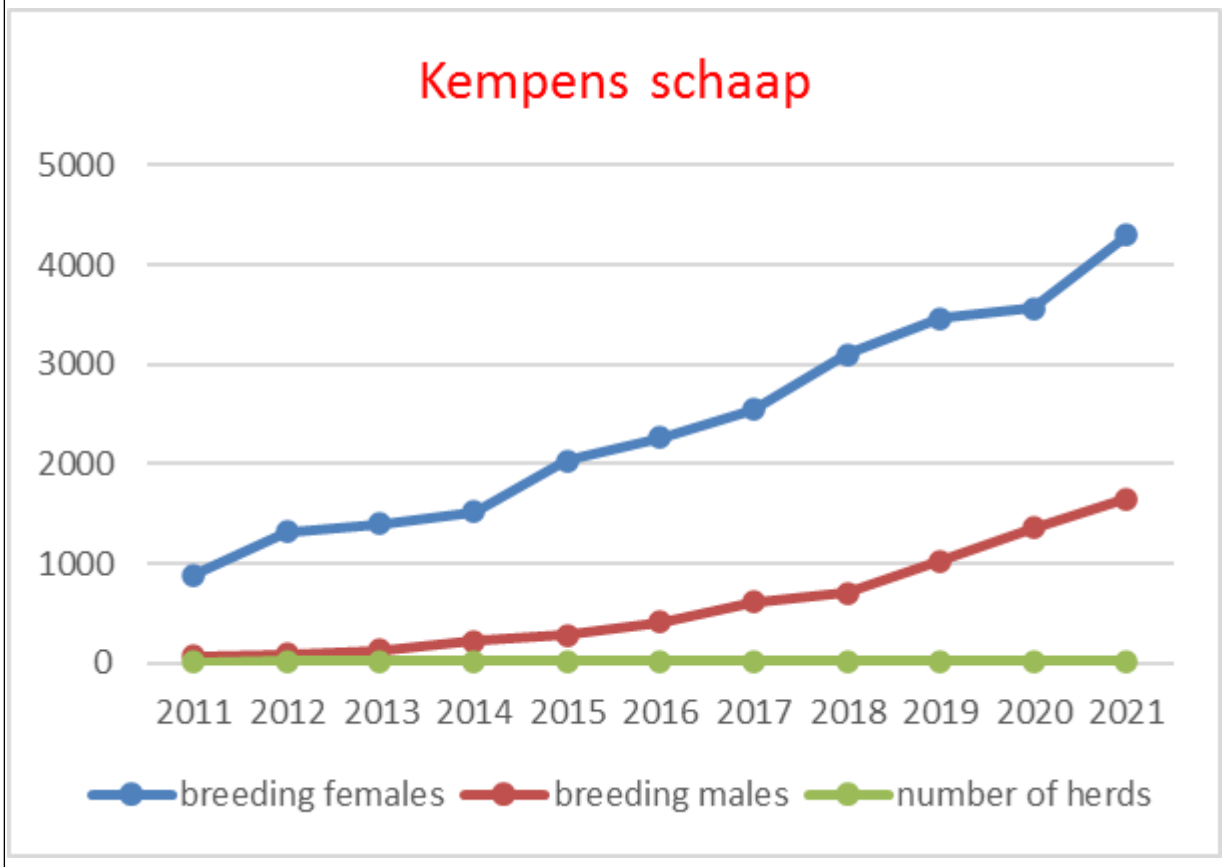
Kempens schaap
5000
4000
3000
2000
1000
0
2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021
breeding females
breeding males
number of herds

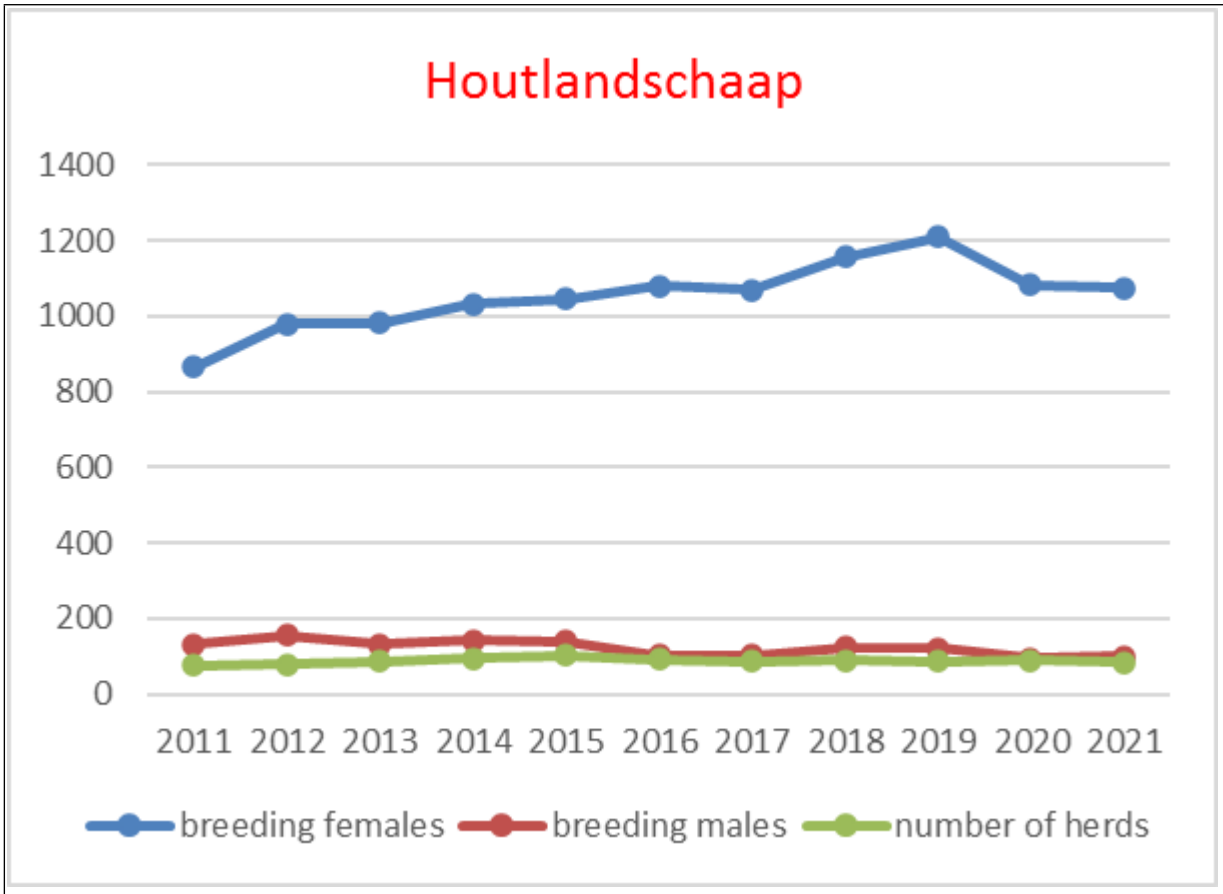
Houtlandschaap
1400
1200
1000
800
600
400
200
0
2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021
breeding females
breeding males
number of herds

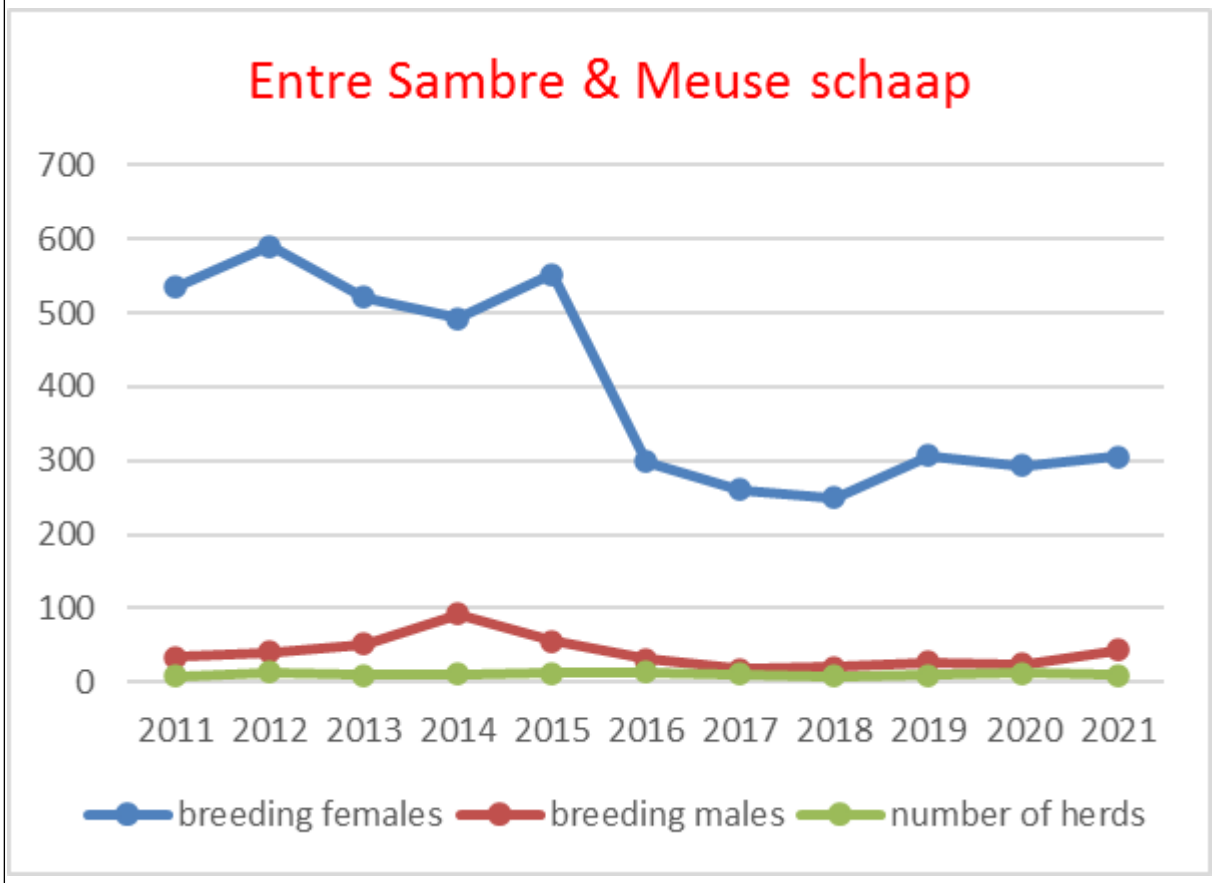
Entre Sambre & Meuse schaap
700
600
500
400
300
200
100
0
2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021
breeding females
breeding males
number of herds

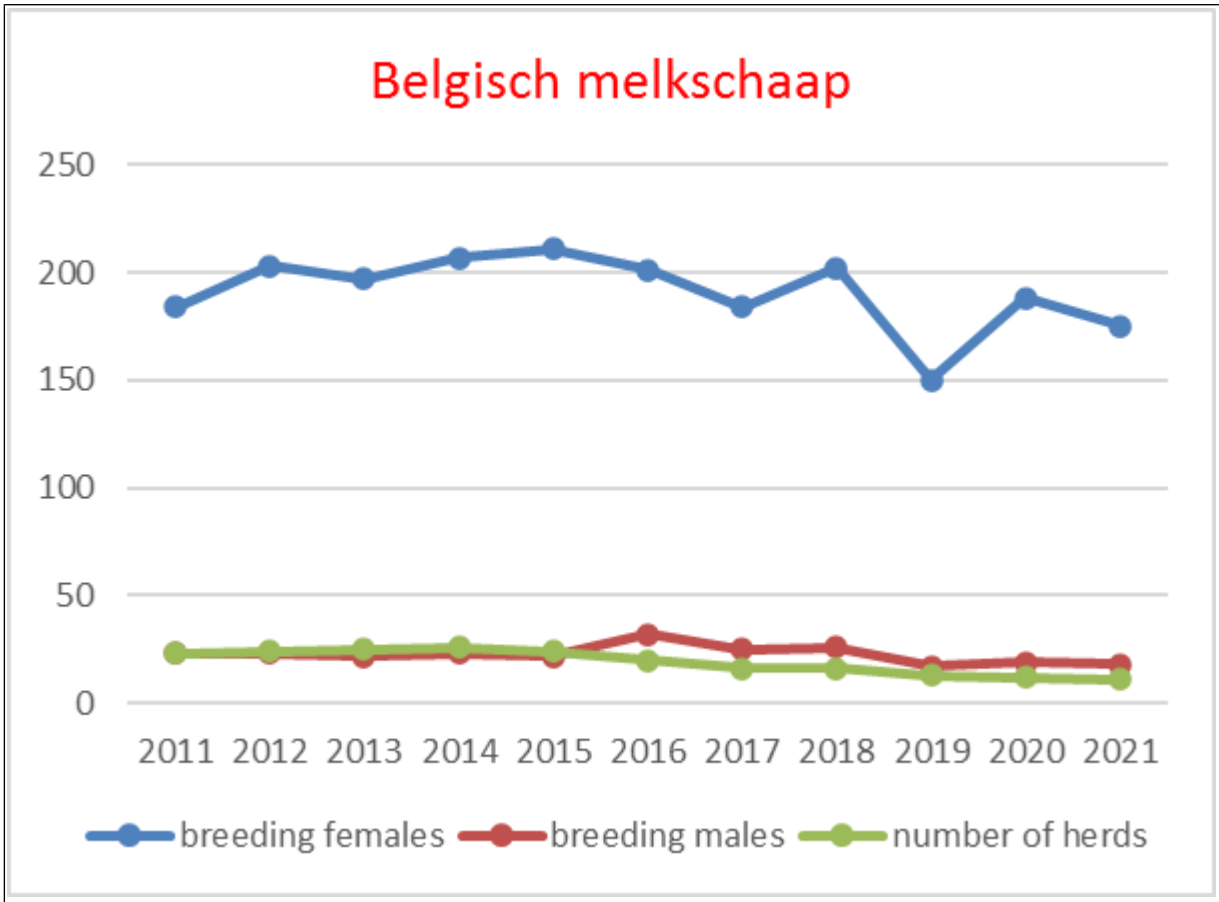
Belgisch melkschaap
250
200
150
100
50
0
2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021
breeding females
breeding males
number of herds

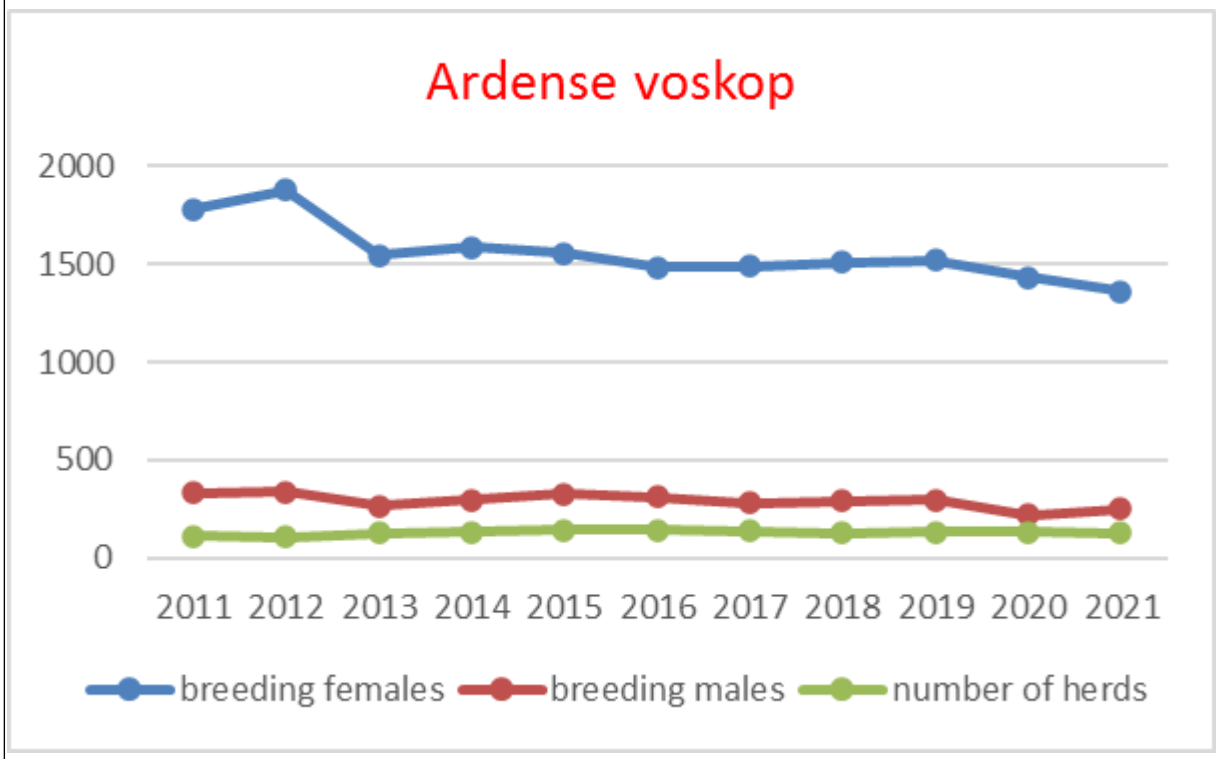
Ardense voskop
2000
1500
1000
500
0
2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021
breeding females
breeding males
number of herds

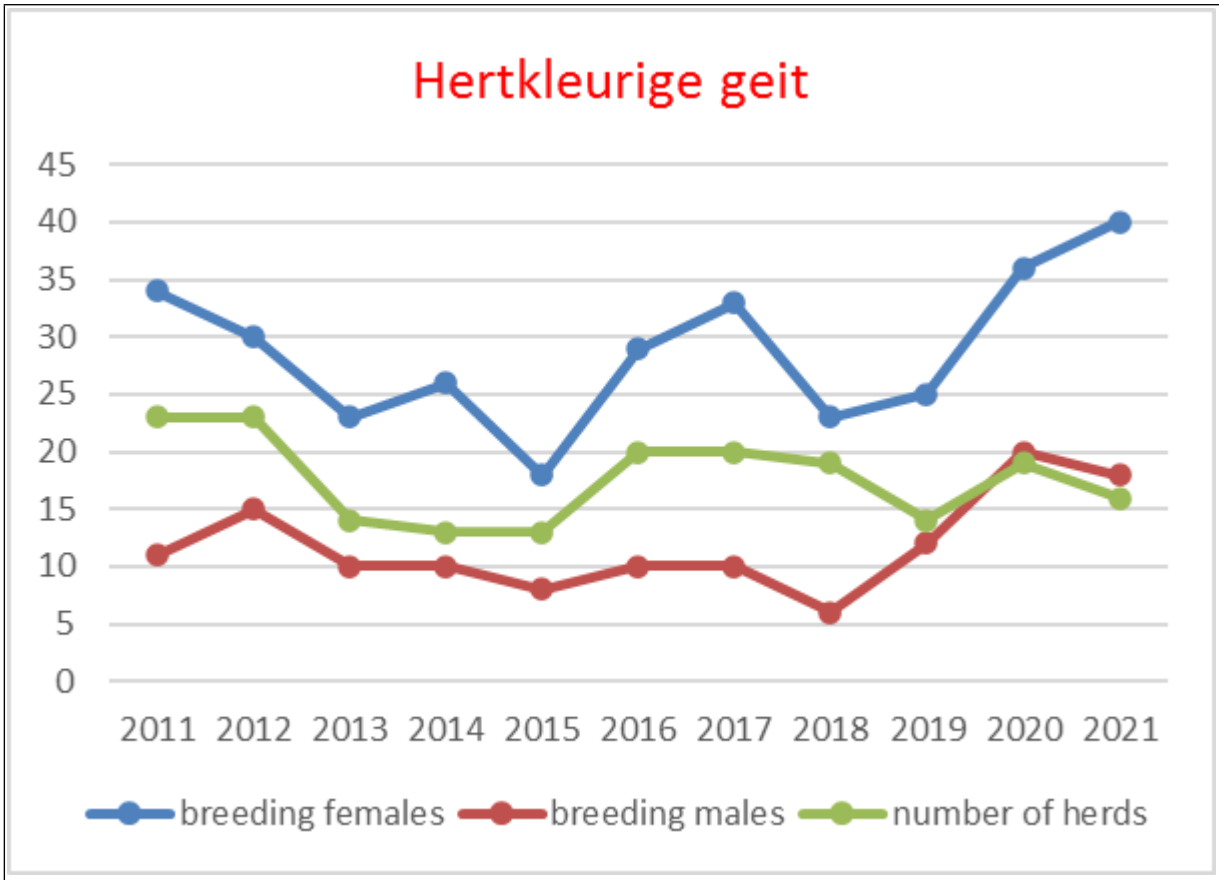
Hertkleurige geit
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021
breeding females
breeding males
number of herds

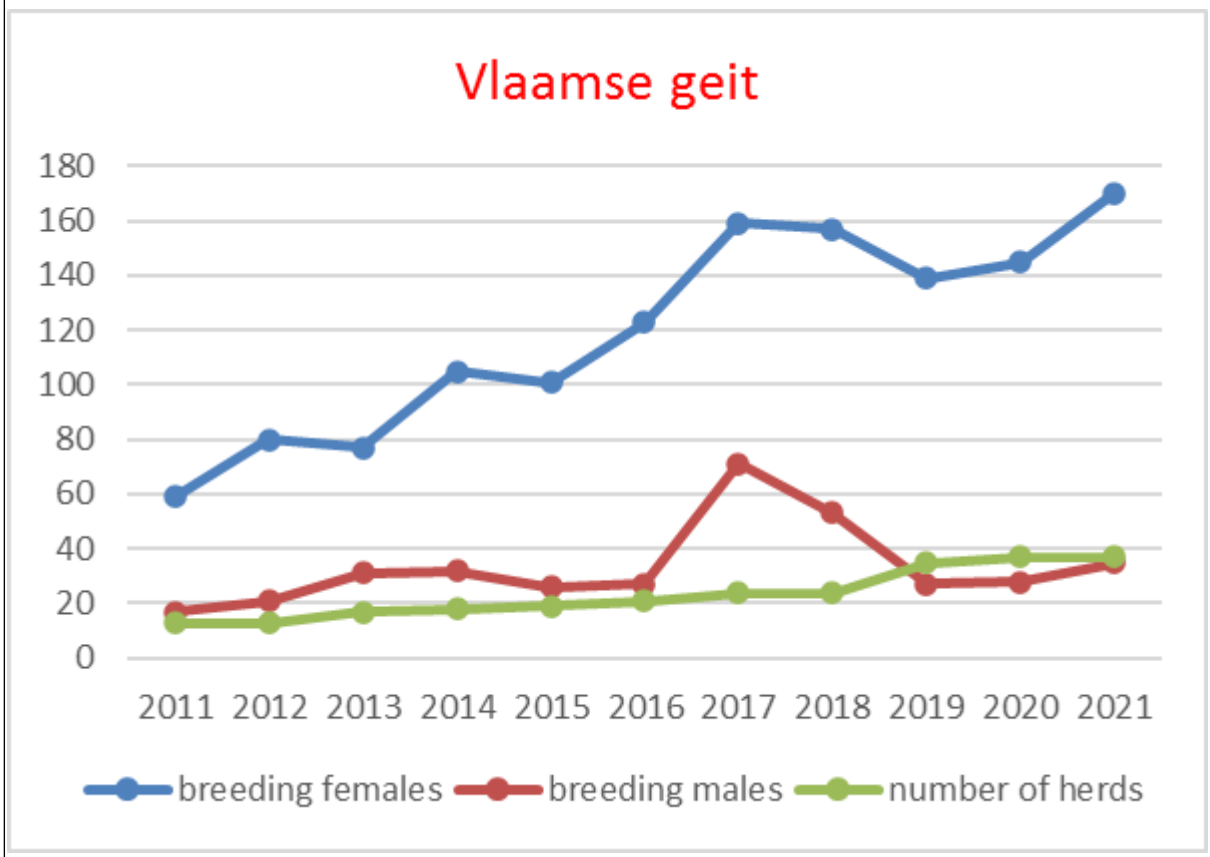
Vlaamse geit
180
160
140
120
100
80
60
40
20
0
2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021
breeding females
breeding males
number of herds

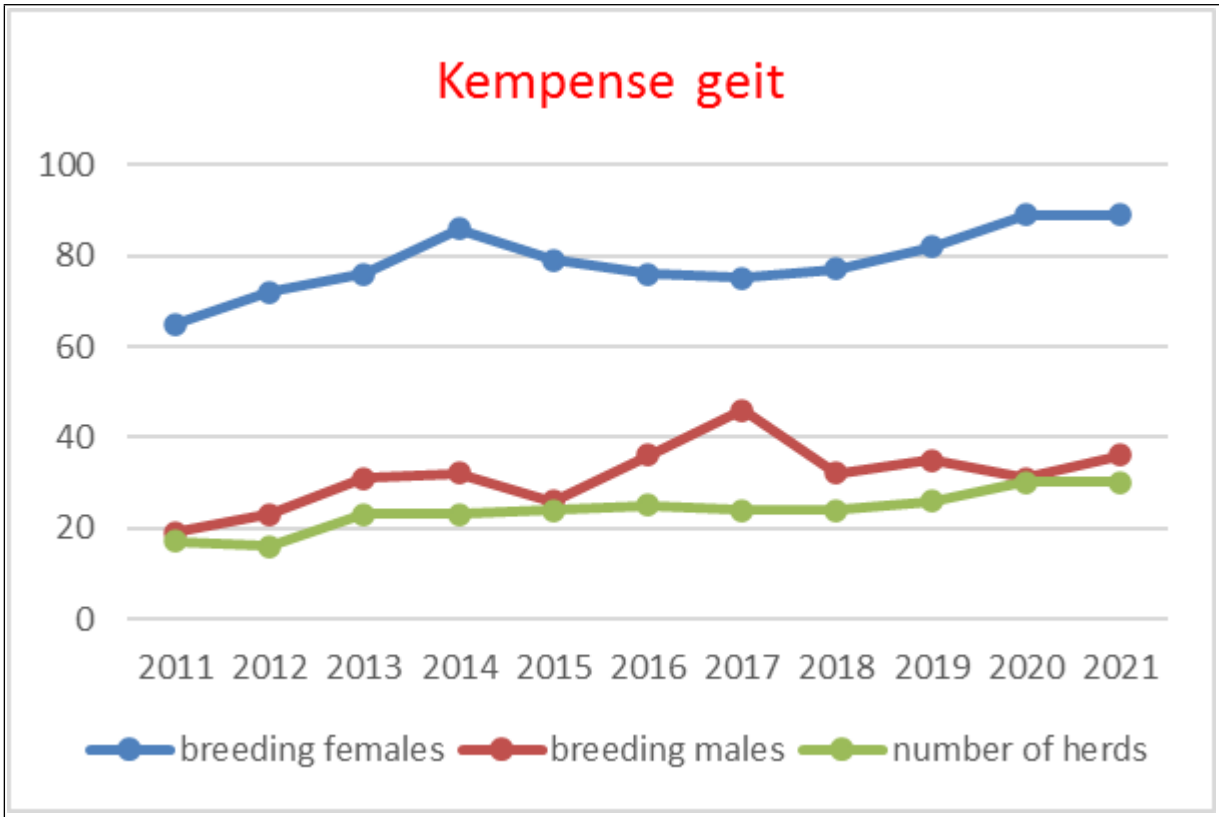
Kempense geit
100
80
60
40
20
0
2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021
breeding females
breeding males
number of herds

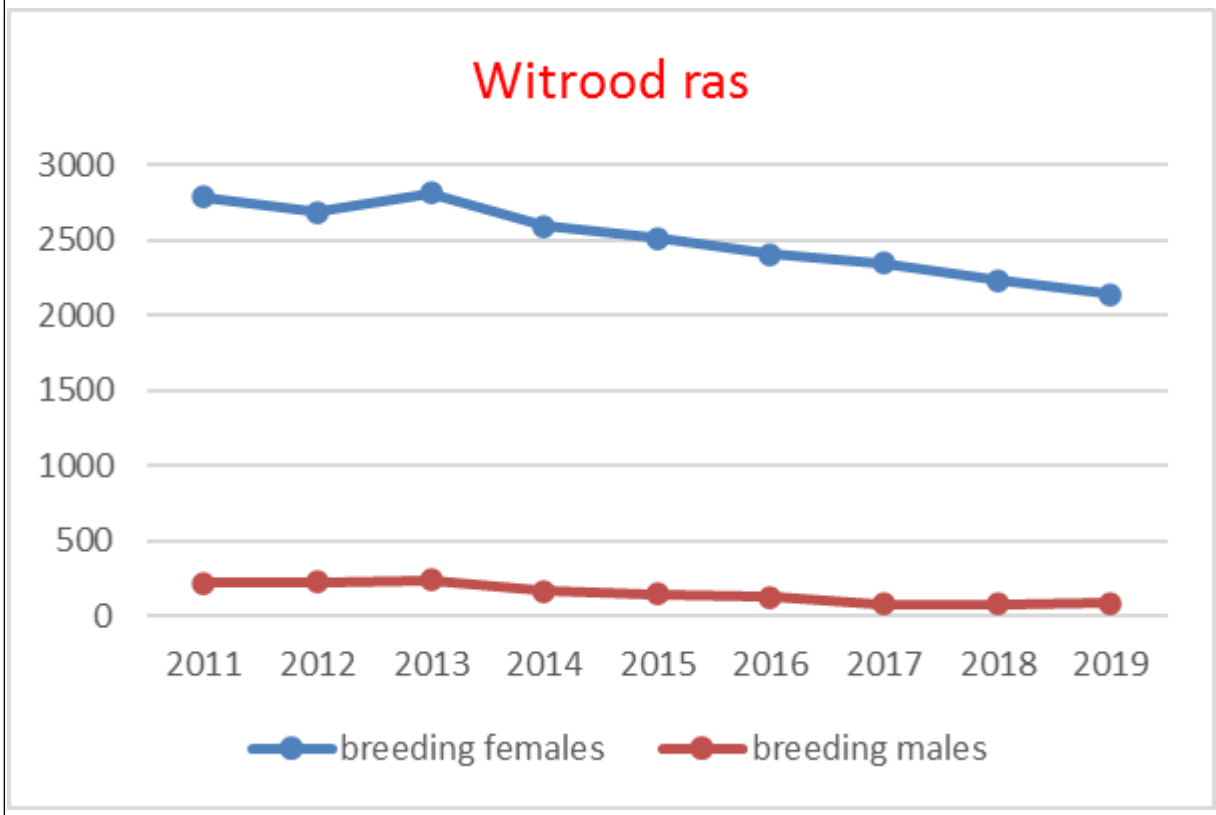
Witrood ras
3000
2500
2000
1500
1000
500
0
2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019
breeding females
breeding males

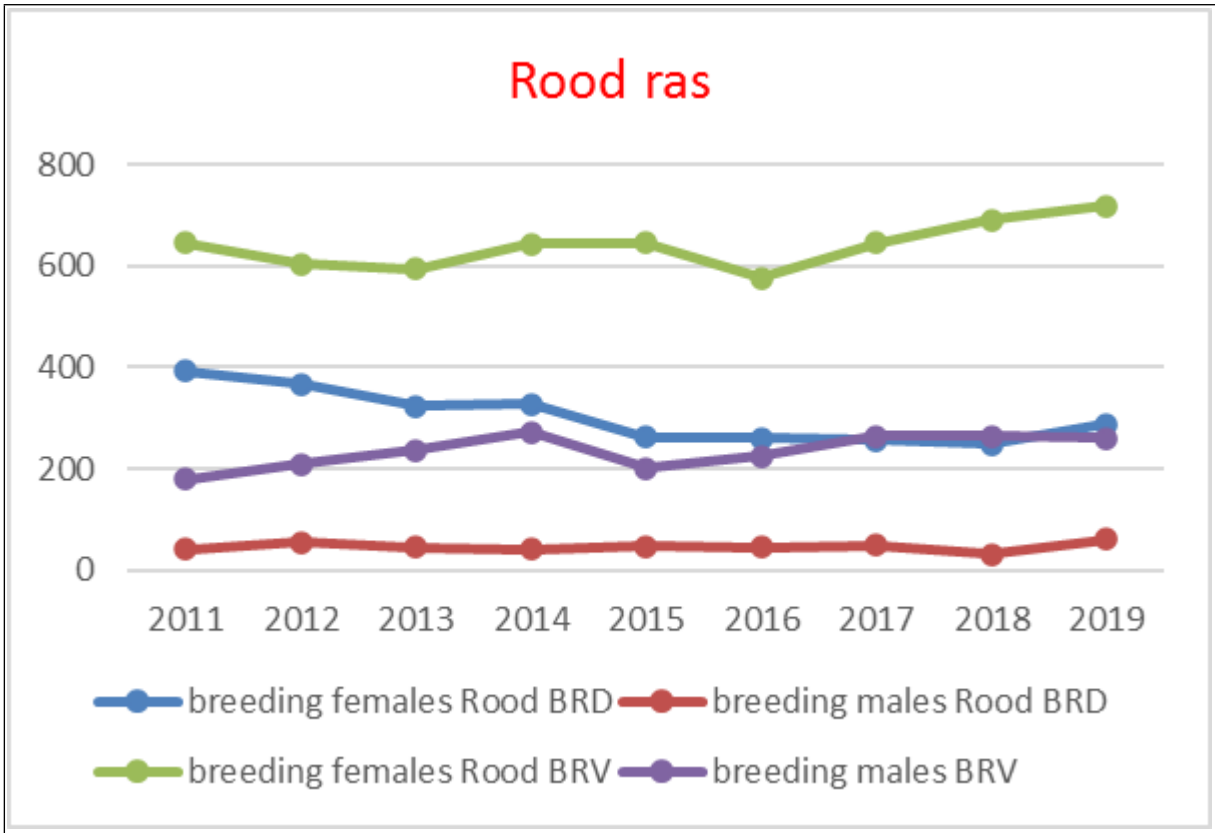
Rood ras
800
600
400
200
0
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
breeding females Rood BRD
breeding males Rood BRD
breeding females Rood BRV
breeding males BRV

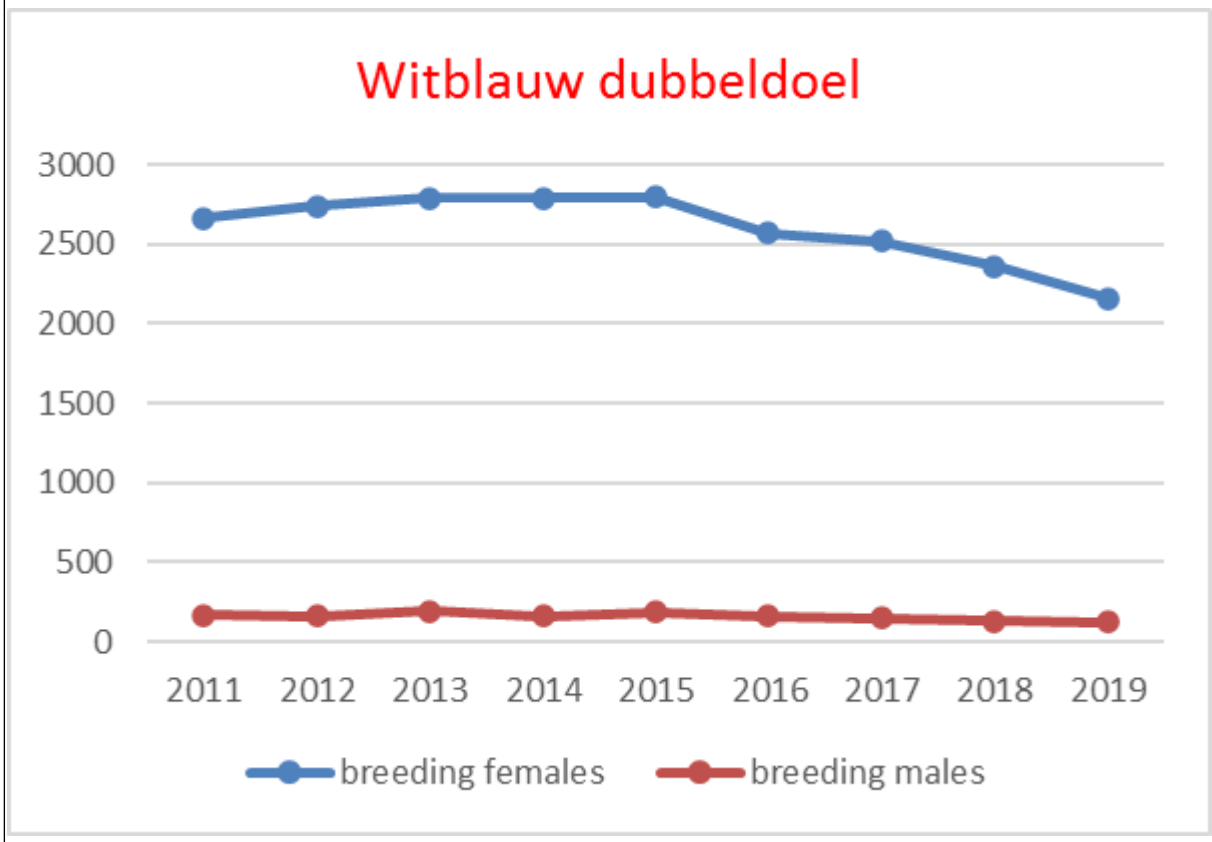
Witblauw dubbeldoel
3000
2500
2000
1500
1000
500
0
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
breeding females
breeding males

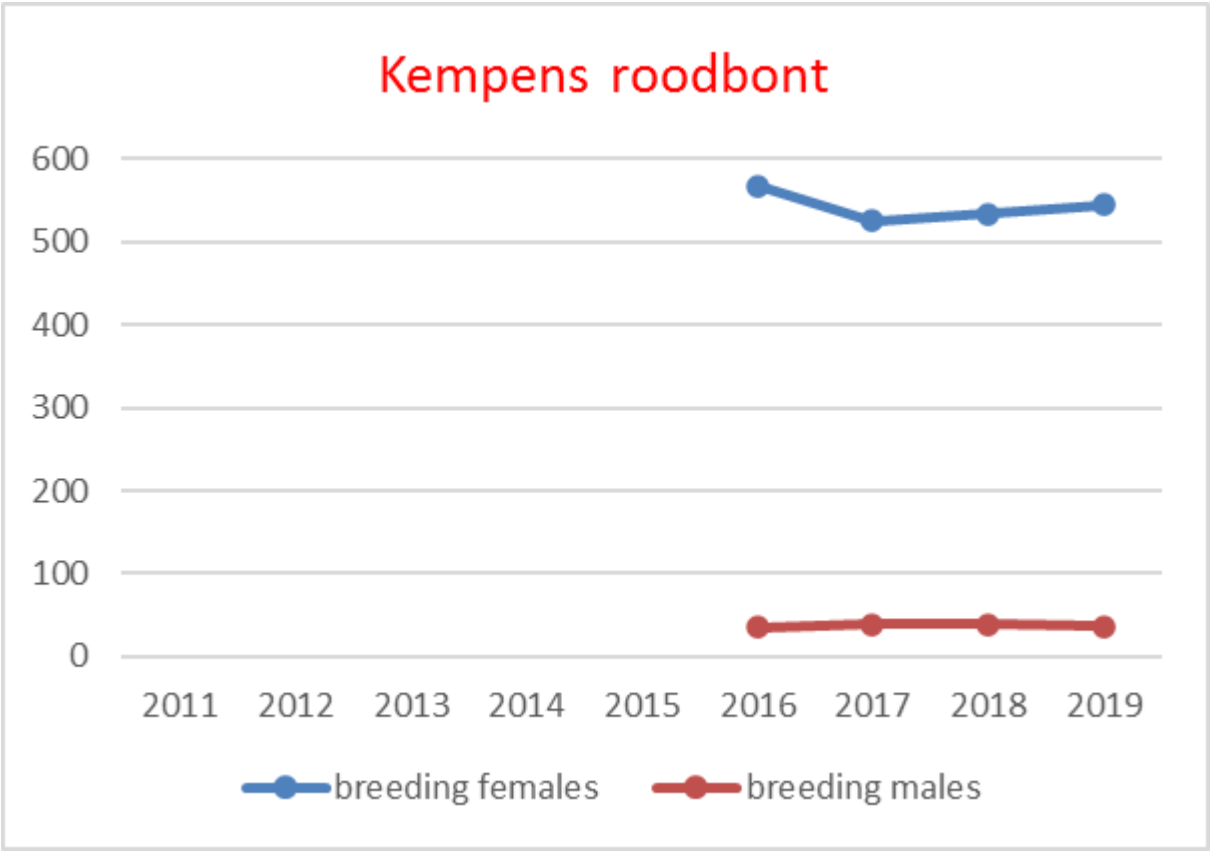

De stamboeken voor deze rassen worden bijgehouden door daarvoor door de Vlaamse Overheid erkende stamboekverenigingen. Deze rassen zullen enkel in aanmerking komen voor steun vanuit deze interventie na erkenning van de rassen als met uitsterven bedreigd op basis van wetenschappelijke validatie conform artikel 45 lid 2a, 4 en 5 van Verordening (EU) 2022/126.

De interventie draagt ook **indirect** bij tot **strategische doelstelling (e).** Het behoud van de genetische diversiteit draagt immers bij aan een duurzaam landbouwbeheer (nood 10). Daarnaast hebben de genetische hulpbronnen ook een maatschappelijke relevantie (cultureel erfgoed).

Met de middelen die ter beschikking gesteld worden voor de interventie 3.13 'vraaggestuurd advies' zal het voor land- en tuinbouwers ook mogelijk zijn om advies in te winnen over agromilieu- en klimaatmaatregelen (AMKM).

De landbouwer kan tijdens de looptijd van een verbintenis:

1. een nieuwe verbintenis aangaan als hij het verbintenisaantal verhoogt met meer dan 20 %. Die nieuwe verbintenis heeft opnieuw een duur van vijf opeenvolgende jaren;
2. in het tweede of derde jaar van zijn lopende verbintenis de verbintenis uitbreiden als hij het verbintenisaantal verhoogt met maximaal 20%. De looptijd van de verbintenis blijft daarbij ongewijzigd.

Lopende verbintenissen voor AMKM-maatregelen onder artikel 70 van Verordening (EU) 2021/2115 kunnen worden aangepast als gevolg van wijzigingen van de toepasselijke verplichte normen, vereisten of verplichtingen, om dubbelfinanciering met ecoregelingen te vermijden of, in geval de verbintenis verderloopt in de volgende GLB-periode, aan het rechtskader van deze periode. Als de begunstigde deze aanpassing niet aanvaardt, eindigt de verbintenis en wordt geen terugbetaling verlangd voor de periode waarin de verbintenis is toegepast.

Voor wat betreft de combineerbaarheid met andere diergerelateerde ecoreglingen en diergebonden agromilieu- en klimaatmaatregelen:

- zijn de acties van deze interventie onderling combineerbaar;
- is deze interventie 3.6 combineerbaar met interventie 3.11 ‘reductie antibioticumgebruik’;

- is van deze interventie enkel actie 1 ‘behoud van lokale rundveerassen’ combineerbaar met de diergebonden interventie 1.17 ‘voedermanagement’.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden

Landbouwers zoals gedefinieerd in artikel 3 van Verordening (EU) 2021/2115 met een actief veebeslag met een adres gelegen in het Vlaams Gewest.

Specifieke subsidiabiliteitsvereisten

Actie 1: behoud van lokale rundveerassen

- Minimaal 5 en maximaal 225 subsidiabele dieren van één of meerdere van de volgende lokale rundveerassen houden:
    - Rood ras
    - Witrood ras
    - Belgisch witblauw – dubbeldoeltype
    - Kempens Roodbont
- De runderen moeten aan volgende voorwaarden voldoen:
    - Ingeschreven zijn in de hoofdsectie van een stamboek, waarvoor in het Vlaamse Gewest een goedgekeurd fokprogramma wordt uitgevoerd als vermeld in art. 13 van het fokkerijbesluit;
    - Geboortes, vertrekken en aankomsten zijn tijdig gemeld aan Sanitel
    - I&R is gedurende het hele verbintenisjaar correct en op tijd gebeurd
    - Een vrouwelijk dier zijn
    - Minstens 6 maanden oud zijn op 1 januari of bij vervanging.
- Verhoogde betaling voor deelname aan melkproductieregistratie (MPR) waarbij de resultaten hiervan gebruikt worden bij de fokwaardeschatting.

Actie 2: behoud van lokale schapen- en geitenrassen

- Minimaal 10 en maximaal 500 subsidiabele dieren van één of meerdere van de volgende lokale schapen- en/of geitenrassen houden:
    - Ardense voskop
    - Belgisch melkschaap
    - Entre-Sambre-et-Meuse schaap
    - Houtlandschaap
    - Kempens schaap
    - Lakense schaap
    - Mergelland schaap
    - Vlaams kuddeschaap
    - Vlaams schaap
    - Kempense geit
    - Vlaamse geit
    - Belgische hertegeit
- De schapen en geiten moeten aan volgende voorwaarden voldoen:
    - Tijdig en conform de voorwaarden, vermeld in het technisch reglement van het stamboek ingeschreven zijn in de hoofdsectie van een stamboek, waarvoor in het Vlaamse Gewest een goedgekeurd fokprogramma wordt uitgevoerd als vermeld in artikel 13 van het fokkerijbesluit;
    - De identificatie en registratie (I&R) is gedurende het hele verbintenisjaar correct en op tijd gebeurd
    - Minstens 1 jaar oud zijn op de uiterste indieningsdatum van de verzamelaanvraag of bij

vervanging

- Het maximum aantal subsidiabele schapen en geiten per jaar is het aantal lammeren van deze rassen dat in het stamboek geregistreerd werd van geboortes bij de begunstigde tussen 1 september van het jaar voordien en 31 augustus van het jaar

Actie 3: behoud van lokale varkensrassen

- Minimaal 5 en maximaal 125 subsidiabele dieren van één van de volgende lokale varkensrassen houden:
  - Belgisch landras
  - Piétrain
- De varkens moeten aan volgende voorwaarden voldoen:
  - Tijdig en conform de voorwaarden opgenomen in het technisch reglement van het stamboek ingeschreven zijn in de hoofdsectie van een stamboek, waarvoor in het Vlaamse Gewest een goedgekeurd fokprogramma wordt uitgevoerd als vermeld in artikel 13 van het fokkerijbesluit;
  - Een vrouwelijk dier zijn
  - Minstens 6 maanden oud zijn op 1 januari of bij vervanging

Het maximum aantal subsidiabele varkens is het aantal productieve zeugen voor elk ras apart in het stamboek geregistreerd bij de landbouwer met minstens 1 correct geregistreerde worp in dat jaar.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

GBCS-diergebonden subsidie (steun per dier).

Deze interventie had voor rundvee en voor schapen een voorganger in PDPO III, namelijk de maatregel "AMKM 05 – behoud lokale veerassen". Aangezien het budget van PDPO III ontoereikend is om alle in PDPO III gestarte verbintenissen te betalen, zal deze maatregel via de 'AMKM Behoud van lokale rundvee-, schapen-, geiten- en varkensrassen' verder betaald worden via het GLB-Strategisch Plan 2023-2027.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

Niet van toepassing

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☑ **GBCS**

☐ **Niet-GBCS**

GBCS-deel

Soort betaling

☑ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gederfde inkomsten

☑ transactiekosten inbegrepen

☐ eenmalige betaling

☐ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Vast steunbedrag per dier:

- **Actie 1:**
  - Runderen zonder deelname aan melkproductieregistratie: 250 euro/dier
  - Runderen met deelname aan melkproductieregistratie: 280 euro/dier
- **Actie 2:** schapen, geiten: 40 euro/dier
- **Actie 3:** varkens: 100 euro/dier

Omgerekend naar grootvee-eenheden (GVE) is dit:

	Omrekenfactor	Steunbedrag per GVE
Actie 1: runderen	1 dier = 1 GVE	250 euro /GVE of 280 euro/GVE
Actie 2: schapen en geiten	1 dier = 0,1 GVE	400 euro/GVE
Actie 3: varkens	1 dier = 0,5 GVE	200 euro/GVE

Bron: eurostat (Glossary:Livestock unit (LSU) - Statistics Explained (europa.eu))

Berekeningsmethode

Berekening op basis van meerkost/minderopbrengst:

Actie 1:

Lokaal rundvee: gederfde inkomsten (verschil tussen de mindere melk- en betere vleesopbrengsten van de lokale rundveerassen t.o.v. Frysian-Holstein) en uitgespaarde kost voor krachtvoeder.

Het steunbedrag bedraagt 25-42% van het berekende bedrag voor runderen zonder deelname aan melkproductieregistratie en 28-47% voor runderen met deelname aan melkproductieregistratie aangezien de resultaten hiervan kunnen gebruikt worden bij de fokwaardeschatting

Actie 2:

Lokale schapenrassen: verschil tussen de vleesopbrengsten (verkoop lammeren: bepaald door aantal lammeren, bevleesdheid en de prijs van het lamsvlees), de verschillen in opbrengst bij verkoop van reforme ooien en een beperkte lagere wolopbrengst tussen een gangbaar schapenras en een lokaal schapenras.

Het steunbedrag bedraagt 100% van het berekende bedrag.

Lokale geitenrassen: verschil tussen de melkopbrengst van de Saanengeit (gangbaar geitenras) en de Belgische Hertegeit (lokaal schapenras) en uitgespaard krachtvoeder.

Het steunbedrag bedraagt 33% van het berekende bedrag.

Actie 3:

Lokale varkensrassen: verschil tussen het productiegetal van gangbare varkensrassen en lokale varkensrassen bij een gelijk verondersteld saldo per afgeleverde big.

Het steunbedrag bedraagt 100% van het berekende bedrag.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat zijn de modellen voor de toezegging(en) in de interventie?

☐ op resutaten gebaseerd (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)

☑ op basis van het beheer (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)

☐ combinatie (op basis van het beheer en van de resultaten)

Verklaar de verplichtingen/mogelijkheden voor begunstigden in verband met de in de interventie vastgestelde toezeggingen

Zie rubriek 5 ‘beschrijving en subsidiabliteitscriteria’

Wat is de looptijd van de contracten?

5 jaar

Vanaf 2026 kan de looptijd van nieuwe verbintenissen aangepast worden naar 2 jaar of 3 jaar. Aflopende verbintenissen kunnen vanaf 2027 verlengd worden met periodes van 1 jaar.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze maatregel is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio’s	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.6.1 - Lokale veerassen - actie 1a - rundvee zonder MPR- gepland eenheidsbedrag per GVE	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.25	Ja
3.6.2 - Lokale veerassen - actie 1b - rundvee met GVE	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.25	Ja
3.6.3 - Lokale veerassen - actie 2 – schapen/geiten - gepland eenheidsbedrag per GVE	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.25	Ja
3.6.4 - Lokale veerassen - actie 3 – varkens - gepland eenheidsbedrag per GVE	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.25	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.6.1 - Lokale veerassen - actie 1a - rundvee zonder MPR- gepland eenheidsbedrag per GVE

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.6.2 - Lokale veerassen - actie 1b - rundvee met GVE

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.6.3 - Lokale veerassen - actie 2 – schapen/geiten - gepland eenheidsbedrag per GVE

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.6.4 - Lokale veerassen - actie 3 – varkens - gepland eenheidsbedrag per GVE

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.6.1 - Lokale veerassen - actie 1a - rundvee zonder MPR- gepland eenheidsbedrag per GVE (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		250,00	250,00	250,00	250,00	250,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.19 (eenheid: Grootvee-eenheden)		1.400,00	1.400,00	1.400,00	1.400,00	1.400,00		**Som:** 7.000,00 **Max:** 1.400,00

3.6.2 - Lokale veerassen - actie 1b - rundvee met GVE (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		280,00	280,00	280,00	280,00	280,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.19 (eenheid: Grootvee-eenheden)		2.800,00	2.800,00	2.800,00	2.800,00	2.800,00		**Som:** 14.000,00 **Max:** 2.800,00
3.6.3 - Lokale veerassen - actie 2 – schapen/geiten - gepland eenheidsbedrag per GVE (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		400,00	400,00	400,00	400,00	400,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.19 (eenheid: Grootvee-eenheden)		350,00	350,00	350,00	350,00	350,00		**Som:** 1.750,00 **Max:** 350,00
3.6.4 - Lokale veerassen - actie 3 – varkens - gepland eenheidsbedrag per GVE (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		200,00	200,00	200,00	200,00	200,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.19 (eenheid: Grootvee-eenheden)		500,00	500,00	500,00	500,00	500,00		**Som:** 2.500,00 **Max:** 500,00
TOTAAL	O.19 (eenheid: Grootvee-eenheden)		5.050,00	5.050,00	5.050,00	5.050,00	5.050,00		**Som:** 25.250,00 **Max:** 5.050,00

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.374.000,00	1.374.000,00	1.374.000,00	1.374.000,00	1.374.000,00		6.870.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		590.820,00	590.820,00	590.820,00	590.820,00	590.820,00		2.954.100,00
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)		800.000,00	650.000,00	0,00	0,00	0,00		1.450.000,00
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)		344.000,00	279.500,00	0,00	0,00	0,00		623.500,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

3.7 - Onderhoud boslandbouwsystemen

Interventiecode (lidstaat)	3.7
Naam interventie	Onderhoud boslandbouwsystemen
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen
Gemeenschappelijke outputindicator	O.16. Aantal hectaren of aantal andere eenheden waarvoor onderhoudsverbintenissen gelden ten faveure van bebossing en boslandbouw
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja Kortingstelsel ecoregeling: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Boslandbouwpercelen gelegen op het grondgebied van het Vlaams Gewest die voldoen aan de subsidievoorwaarden voor de aanplantsubsidie voor boslandbouwsystemen.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.12 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter verbetering van de aanpassing aan het klimaat
R.14 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om emissies te beperken, koolstofopslag te behouden en/of te verbeteren (met inbegrip van blijvend grasland, blijvende teelten met blijvende groene bedekking, landbouwgrond in wetlands en veengebied)
R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)
R.21 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen
R.31 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter ondersteuning van biodiversiteitsbehoud en -herstel, met inbegrip van landbouwpraktijken met een hoge natuurwaarde
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen
R.34 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor het beheer van landschapselementen, met inbegrip van hagen en bomen

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Boslandbouw is een duurzaam productiesysteem dat landbouwgewassen of veehouderij doelbewust combineert met houtige gewassen op éénzelfde perceel. De interventie “onderhoud boslandbouwsystemen” kan alleen uitgevoerd worden op bestaande en gekende boslandbouwpercelen. In PDPO II en PDPO III werd de aanleg van boslandbouwsystemen gestimuleerd met een aanplantsubsidie voor agroforestry. Deze aanleg wordt verder aangemoedigd via financiële ondersteuning vanuit de interventie 3.26 ‘Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen’. Het zijn deze percelen, en percelen die aan dezelfde voorwaarden voldoen maar die aangelegd werden zonder aanplantsubsidie, die in aanmerking komen voor deze onderhoud-interventie. Een goed onderhoud en behoud van de aangelegde en bestaande boslandbouwsystemen is van belang om beide teeltsystemen, zowel de landbouwteelt als de boomteelt, elkaar te laten versterken op lange termijn en om hun milieu- en klimaatbijdragen niet verloren te laten gaan. Een correct en tijdig onderhoud van de boomcomponent is essentieel om de ecosysteemdiensten en andere voordelen die het boslandbouwsysteem biedt te optimaliseren. Deze interventie zet in op de ondersteuning van dit onderhoud.

Een landbouwer die een verbintenis afsluit onder deze interventie gaat een vijfjarig engagement aan om een bestaand boslandbouwsysteem volgens opgelegde voorwaarden te onderhouden.

Deze interventie draagt bij aan:

- **specifieke doelstelling (d).** Boslandbouwsystemen dragen door de productie van biomassa bij aan klimaatmitigatie. Zowel de houtmassa als het wortelstelsel van de bomen zorgen voor een significante verhoging van de koolstofopslag (nood 7). Boslandbouwsystemen zijn weerbaarder tegen klimatologische veranderingen (nood 9).
- **specifieke doelstelling (e).** De bomen zorgen voor een betere bodem- en waterhuishouding (nood 11 en nood 12), onder meer omdat de wortels een andere bodemdiepte aanspreken. Het integreren van boslandbouw in de bedrijfsvoering betekent een verdere verduurzaming van de bedrijfsvoering (nood 10).
- **specifieke doelstelling (f).** Boslandbouw heeft een positieve invloed op de biodiversiteit (nood 13). Vooral in boslandbouwsystemen waar de bomen in rijen aangeplant zijn, is er een onbewerkte bodemzone tussen en langs de bomen. Deze ontstaat noodgedwongen omdat bewerkingen en klassieke teelt tussen de bomen doorgaans uitgesloten of toch erg moeilijk zijn. Het doordacht beheer van de boomstroken versterkt de biodiversiteit. De aanwezigheid van een diverse fauna en flora in een boslandbouwsysteem vormt tevens een stapsteen of corridor in het landschap die habitats met elkaar kan verbinden (nood 14).

De interventie draagt **indirect** bij aan:

- **specifieke doelstelling (a)**. Het inzetten op boslandbouwsystemen kan resulteren in alternatieve landbouwsystemen en diversificatie (nood 4) en een element zijn voor duurzame houtproductie (indirecte nood 18, indirecte specifieke doelstelling (h)).
- **specifieke doelstelling (i).** De bomen brengen schaduw en verkoeling voor het vee dat tussen de bomen kan grazen en is hiermee positief voor dierenwelzijn (nood 20).

Met de middelen die ter beschikking gesteld worden voor de interventie 3.13 'vraaggestuurd advies' zal het voor land- en tuinbouwers ook mogelijk zijn om advies in te winnen over agromilieu- en klimaatmaatregelen (AMKM).

Lopende verbintenissen voor AMKM-maatregelen onder artikel 70 van Verordening (EU) 2021/2115 kunnen worden aangepast als gevolg van wijzigingen van de toepasselijke verplichte normen, vereiste of verplichtingen, om dubbelfinanciering met ecoregelingen te vermijden of, in geval de verbintenis verderloopt in de volgende GLB-periode, aan het rechtskader van deze periode. Als de begunstigde deze aanpassing niet aanvaardt, eindigt de verbintenis en wordt geen terugbetaling verlangd voor de periode waarin de verbintenis is toegepast.

Deze interventie 3.7. 'Agroforestry – onderhoud (AMKM)' kan enkel gecombineerd worden met volgende interventies of deelinterventies:
• 1.5. Meerjarig grasland (ER)
• 1.6.-actie 1. Ecologisch beheerd grasland (ER) - ecologisch beheer
• 1.6.-actie 2. Ecologisch beheerd grasland (ER) - top up begrazing
• 3.1. Van tijdelijk naar blijvend grasland (AMKM)
• 1.7. -actie 1. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - teeltplan
• 1.7.-actie 3. Organisch koolstofgehalte bodem (ER) - resultaat
• 1.8.-actie 1. Ecoteelten - Eenjarige eiwitteelten
• 1.8.-actie 2. Ecoteelten - Eenjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
• 1.8.-actie 3a en 3c. Ecoteelten - Faunavriendelijke teelten - zomergraan/voorjaarsbraak
• 1.8.-actie 4. Ecoteelten - Faunavriendelijke nateelten
• 3.2.-actie 1. Ecoteelten - meerjarige eiwitteelten
• 3.2.-actie 2. Ecoteelten - meerjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu
• 3.4. Omschakeling naar biologische landbouw (AMKM)
• 1.9. Voortzetting biologische landbouw (ER)
• 1.11. Mechanische onkruidbestrijding (ER)
• 1.12.-actie 1. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - aanleg drempels
• 1.12.-actie 2. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - niet kerende bodembewerking
• 1.12.-actie 3. Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken (ER) - vollevelds inzaai
• 1.13. Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen
• 1.14. Precisielandbouw 1.0
• 1.15. Precisielandbouw 2.0
• 1.16. Bodempaspoort

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabliliteitscriteria:

Definitie boslandbouwsysteem: een systeem voor grondgebruik waarbij de teelt van bomen wordt gecombineerd met landbouw op dezelfde grond, toegepast op een perceel landbouwgrond als vermeld in artikel 2, 12° van het decreet van 22 december 2006 houdende inrichting van een gemeenschappelijke identificatie van landbouwer, exploitatie en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en het landbouwbeleid en waarvan de aanmelding via de verzamelaanvraag en het aanplanten van de bomen gebeurde na het in werking treden van het decreet van 20 april 2012 houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en natuur

- De bomen van het boslandbouwsysteem
  - Worden jaarlijks gesnoeid om kwaliteitshout te verkrijgen of om fruitproductie te stimuleren;
  - De snoei moet duidelijk zichtbaar zijn op het terrein.
- De strook tussen de bomen of een straal rond de bomen wordt beheerd om de groei van de bomen niet te hinderen. Deze oppervlakte mag niet behandeld worden met herbiciden met uitzondering van een pleksgewijze bestrijding wanneer het strikt noodzakelijk is.
- De veebescherming rond de bomen wordt onderhouden zodat de bomen beschermd blijven. Het materiaal voor wildbescherming wordt tijdig verwijderd of vervangen.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Areaalgebonden subsidie

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC08	Behoud van landschapselementen.Verbod op het snoeien van heggen en bomen in de vogelbroedperiode. Facultatief, maatregelen om invasieve plantensoorten te voorkomen

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

Betreft GLMC 8c: verbod op snoeien tijdens vogelbroedperiode.

Deze interventie beoogt een positief effect op de biodiversiteit. Een doordacht beheer van het boslandbouwsysteem is immers gunstig voor de diverse fauna en flora aanwezig in het systeem. Het niet uitvoeren van onderhoudswerken tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren vormt daarbij een evidentie, aangezien zulke werken de positieve effecten te niet zouden kunnen doen. GLMC 8c, die bepaalt dat het verboden is om heggen en houtachtige gewassen te snoeien tijdens de broedperiode voor vogels vormt dan ook een baseline voor deze interventie.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☑ **GBCS**

☐ **Niet-GBCS**

GBCS-deel

Soort betaling

☑ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gederfde inkomsten
☑ transactiekosten inbegrepen
☐ eenmalige betaling
☐ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Bedrag per hectare: 270 euro/ha

Berekeningsmethode

Berekening op basis van meerkost/minderopbrengst

In het eerste systeem staan (fruit)bomen verspreid op het perceel, de bomen worden jaarlijks gesnoeid met handgereedschap. We rekenen met 5 minuten snoeien per boom. Het hout wordt opgeladen en afgevoerd, hiervoor rekenen we 1 uur voor alles op te laden en af te voeren. De boomspiegel (we rekenen tot 1,5m rond de stam van de boom) wordt 2x per jaar gemaaid met een bosmaaier. Er zijn gemiddeld 66 bomen per ha.

In het tweede systeem staan (bos)bomen in een alleycroppingsysteem. De bomen staan in rijen op het perceel, ze zijn max. 4m hoog en 13cm diameter, de bomen worden jaarlijks gesnoeid met handgereedschap. Hier wordt gerekend met 4,5 minuut per boom (bomen mooi op rijen, minder verspreid). Het hout wordt opgeladen en afgevoerd, hiervoor rekenen we 1 uur. Het gras tussen de bomenrijen wordt 2x per jaar gemaaid met een maaibalk op de tractor, de volledige rij wordt gemaaid, de breedte is afgestemd op de breedte van de maaibalk. We rekenen hiervoor 2,5u. Er zijn gemiddeld 66 bomen per ha.

Hierbij wordt nog een transactiekost bijgeteld. Het steunbedrag bedraagt 99% van het berekende bedrag.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☑ Ja ☐ Nee ☐ Gemengd

Vermeding van steunactiviteiten die buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU vallen

Boslandbouwsystemen vallen buiten de werkingssfeer van artikel 42 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☑ GVOL ☐ de-minimis

Nummer van de staatssteunmaatregel

SA.110135

Aanvullende informatie:

☐ De lidstaat heeft het instrument/ de instrumenten nog niet gekozen en heeft de alternatieven aangegeven. Er wordt geen steun uitbetaald aan de begunstigden voor de datum van goedkeuring van het gekozen instrument. ☐ De lidstaat heeft het instrument gekozen, zoals aangegeven, maar de goedkeuring is nog niet verkregen. Er wordt geen steun uitbetaald aan de begunstigden voor de datum van goedkeuring.

☑ De lidstaat heeft gekozen voor het instrument, zoals aangegeven, de goedkeuring is verkregen en het staatssteunnummer is ter kennisgeving vermeld, AGVV of GVVL

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat zijn de modellen voor de toezegging(en) in de interventie?

☐ op resutaten gebaseerd (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)

☑ op basis van het beheer (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)
☐ combinatie (op basis van het beheer en van de resultaten)

Verklaar de verplichtingen/mogelijkheden voor begunstigden in verband met de in de interventie vastgestelde toezeggingen

Zie rubriek 5 ‘beschrijving en subsidiabliteitscriteria’

Wat is de looptijd van de contracten?

vijf jaar
Vanaf 2026 kan de looptijd van nieuwe verbintenissen aangepast worden naar 3 of 4 jaar. Aflopende verbintenissen kunnen vanaf 2027 verlengd worden met periodes van 1 jaar.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio’s	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.7.1 - Onderhoud boslandbouwsystemen – gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.12; R.14; R.19; R.21; R.31; R.33; R.34	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.7.1 - Onderhoud boslandbouwsystemen – gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.7.1 - Onderhoud boslandbouwsystemen – gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		270,00	270,00	270,00	270,00	270,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.16 (eenheid: Hectare)		150,00	175,00	207,00	240,00	270,00		**Som:** 1.042,00 **Max:** 270,00
TOTAAL	O.16 (eenheid: Hectare)		150,00	175,00	207,00	240,00	270,00		**Som:** 1.042,00 **Max:** 270,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		40.500,00	47.250,00	55.890,00	64.800,00	72.900,00		281.340,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		17.415,00	20.317,50	24.032,70	27.864,00	31.347,00		120.976,20

	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

3.8 - Beheerovereenkomsten voor het bufferen van kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen of voor het creëren van ecologische verbindingen (afgekort: Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden)

Interventiecode (lidstaat)	3.8
Naam interventie	Beheerovereenkomsten voor het bufferen van kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen of voor het creëren van ecologische verbindingen (afgekort: Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden)
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen
Gemeenschappelijke outputindicator	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja Kortingstelsel ecoregeling: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van het Vlaamse Gewest

De interventie wordt toegepast op landbouwgebruikspercelen in beheergebied. Gebieden waarvoor specifieke beleidsinstrumenten (subsidies) worden ingezet, worden uitgesloten zoals, natuur- en bosgebieden (i.c. reservaten), gebieden waarvoor een natuurbeheerplan werd opgemaakt, …

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.24 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden
R.31 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter ondersteuning van biodiversiteitsbehoud en -herstel, met inbegrip van landbouwpraktijken met een hoge natuurwaarde
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De interventie betreft het bufferen van kwetsbare natuur en natuurlijke elementen en het creëren van ecologische verbindingen langs groene en blauwe landschapselementen. Bovendien draagt de interventie bij aan het versterken van de (functionele) biodiversiteit door o.a. bestuivers en andere functioneel nuttige insecten van voedsel te voorzien. Tegelijk leveren ze verschillende ecosysteemdiensten (regulerende, culturele en ondersteunende diensten). Verder leiden ze vaak tot een grotere waardering van de omgeving/het landschap/de landbouwers door bewoners en recreanten. Een geïntegreerde benadering waarbij meerdere uitdagingen (landschap, water, bodem, klimaat, soorten) samensporen is mogelijk (multifunctioneel).

De interventie zet in op het aanpakken van de nood tot zorg voor natuur/biodiversiteit (nood 13) en dus **specifieke doelstelling f**. Meer bepaald zorgt de interventie voor het bufferen van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen, of het creëren van een groene en blauwe dooradering of faunavriendelijk leefgebied. De interventie zet zo in op en vergoedt de multifunctionaliteit van de landbouw voor de biodiversiteit. De ingezaaide kruidenmengsels of bloemenmengsels verhogen bovendien de overlevingskansen van (wilde) bestuivers. Daar waar het gaat om het bufferen en/of verbinden van leefgebieden van soorten gebonden aan landbouw(activiteiten) zet de interventie ook in op het stopzetten van de achteruitgang en het verbeteren ervan.

Ook is er een **indirect** effect op de **specifieke doelstelling (e)**. De interventie draagt op lange termijn bij aan productieve en veerkrachtige bodems (nood 12) en zorgen door de beheersbeperkingen en het verbod op bestrijdingsmiddelen voor een betere waterkwaliteit (nood 11).

Verder heeft de interventie ook een **indirect** effect op de **specifieke doelstelling (d)**. Door de aanleg en het onderhoud van bufferstroken langs kwetsbare natuur of natuurlijke elementen verminderen de acties de impact van de klimaatverandering op de landbouw en dragen ze bij tot het behoud van de bestaande koolstofvoorraden in het kader van het LULUCF-beleid (nood 7).

De voorgestelde interventie bouwt voort op een bestaande maatregel die opgenomen is in het Vlaamse Plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO III 2014 – 2022. Het betreft het behoud van een bestaande maatregel, mits optimalisaties en een aantal nieuwe acties De huidige pakketten werden geëvalueerd en bijgestuurd op basis van hun bijdrage aan de doelstellingen, hun inpasbaarheid in de landbouwbedrijfsvoering en hun administratieve opvolging/controle.

Voor alle acties zal een herzieningsclausule van toepassing zijn cfr. Punt 7 van Art. 70 van Verordening 2021/2115 zodat de overeenkomsten kunnen aangepast worden in geval van wijzigingen in de baseline of indien de overeenkomsten de programmaperiode van het GLB SP overschrijden opdat ze kunnen aangepast worden aan het nieuwe rechtskader. Als de begunstigde deze aanpassing niet aanvaardt, eindigt de verbintenis en wordt geen terugbetaling verlangd voor de periode waarin de verbintenis is toegepast.

De beheersdienst zorgt voor de nodige expertise door het inzetten van deskundigen die de begunstigden informeren, ondersteunen en begeleiden bij het aanvragen en bij het uitvoeren van de verschillende acties.

Wanneer ecoregelingen, AMKM en beheerovereenkomsten gedeeltelijk hetzelfde vergoeden, mogen ze niet gelijktijdig op eenzelfde perceel toegepast worden om dubbelfinanciering uit te sluiten.

De beheerovereenkomsten voor bufferen en verbinden (interventie 3.8) onderscheiden zich van de interventie 1.10. ecoregeling ‘bufferstroken’ doordat ze inhoudelijk verder gaan: het zijn meerjarige verbintenissen (5 jaar) (ecoregelingen = 1 jaar) én ze worden ingezet in specifieke gebieden met hoger potentieel voor bufferen en verbinden van kwetsbare natuur en/of natuurlijke elementen (ecoregelingen

kunnen in heel Vlaanderen). Het maaibeheer van ecoregelingen is vrij terwijl de akkerranden onder interventie 3.8 latere maaidata hebben met het oog op een grotere bijdrage voor fauna. Ook de verplichte inzaai van een mengsel in geval de strook niet voldoende kruidenrijk is (assessment door farm advisor), gaat verder dan de bepalingen in de ecoregeling.

De ecoregeling en de beheerovereenkomst zijn onderling niet combineerbaar op perceelsniveau.

De interventie 'Beheerovereenkomsten voor bufferen van kwetsbare natuur en natuurlijke elementen en het creëren van ecologische verbindingen' bestaat uit 6 acties:

- Actie 1: Akkerrand

Het doel van deze actie is : op bouwland stroken aanleggen of behouden om kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen te bufferen tegen de input van meststoffen en pesticiden.

- Actie 2: Kruidenrijke akkerrand 15 juni

Het doel van deze actie is: op bouwland stroken aanleggen en/of behouden om kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen te bufferen tegen de input van meststoffen of pesticiden of om ecologische verbindingen te realiseren.

- Actie 3: Kruidenrijke akkerrand 15 juli – volledig maaien

Het doel van deze actie is: op bouwland kruidenrijke stroken aanleggen of behouden om kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen te bufferen tegen de input van meststoffen en pesticiden of om ecologische verbindingen te realiseren.

- Actie 4: Kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd maaien

Het doel van deze actie is: op bouwland kruidenrijke stroken aanleggen of behouden om kwetsbare natuur of natuurlijke elementen te bufferen tegen de input van meststoffen en pesticiden of om ecologische verbindingen te realiseren en voor faunasoorten dekking, foerageermogelijkheden en voedsel (incl. pollen en nectar voor bestuivers) aan te bieden door gefaseerd te maaien vanaf 15 juli.

- Actie 5: Kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd klepelen

Het doel van deze actie is: op bouwland kruidenrijke stroken aanleggen en/of behouden om kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen te bufferen tegen de input van meststoffen en pesticiden of om ecologische verbindingen te realiseren en voor faunasoorten dekking, foerageermogelijkheden en voedsel (incl. pollen en nectar voor bestuivers) aan te bieden door gefaseerd te klepelen vanaf 15 juli.

- Actie 6: Bloemenakker

Het doel van deze actie: bouwland inzaaien met bloemrijke mengsels om het aanbod aan pollen en nectar te vergroten voor bestuivers en de biomassa aan insecten te verhogen.

De verschillende acties van interventies 3.8 'Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden', 3.9 'Beheerovereenkomsten KLE' en 3.10 'Beheerovereenkomsten soortenbescherming' zijn onderling niet combineerbaar.

Wat betreft de combineerbaarheid van de acties uit deze interventie met de ecoregelingen, de interventies 3.1 tot en met 3.5 en 3.7. zijn enkel volgende combinaties toegelaten:

- alle acties met interventie 1.9 'voortzetting biologische landbouw';
- alle acties met interventie 1.16 'bodempaspoort'.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden:

De begunstigden zijn actieve landbouwers en andere grondgebruikers mits ze gronden registeren in het GBCS. Overheden en terreinbeherende organisaties worden uitgesloten.

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Algemene Vlaamse voorwaarden

- Met betrekking tot de begunstigde van de interventie zal opgelegd worden dat deze niet mag vallen onder één van deze categorieën:
    1. Dienst of agentschap die afhangt van het Vlaamse Gewest;
    2. Bestuur, publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersoon die in het Vlaamse Gewest belast is met taken van openbaar nut;
    3. Erkende terreinbeherende natuurverenigingen.

De reden is het vermijden van dubbelfinanciering.

- Er wordt een instapdrempel ingevoerd die bepaalt dat de beheervergoeding bij de start van de beheerovereenkomst minstens 150 euro per jaar bedraagt. Het sluiten van een beheerovereenkomst vergt immers inzet van personeel en IT (beheerskosten) en via deze instapdrempel wordt beoogd dat de baten van de beheerovereenkomst (output op het terrein) in evenwicht zijn met de kosten voor het sluiten van de beheerovereenkomst.

- Het perceel moet uitgebaat en geregistreerd zijn als subsidiabele landbouwgrond, waarbij voldaan is aan de definitie van subsidiabele hectare zoals bepaald in artikel 4 van Verordening (EU) 2021/2115.

Hiermee wordt bewaakt dat er betaald wordt voor agromilieu-klimaatmaatregelen gelinkt aan het landbouwlandschap.

- De beheerovereenkomsten mogen niet gelegen zijn in gebieden waar reeds specifieke beleidsinstrumenten beschikbaar zijn zoals bos- of natuurreservaten, gebieden waarvoor een natuurbeheerplan werd opgemaakt, e.a.… . Het uitsluiten gebeurt met het oog op het vermijden van dubbelfinanciering.

Daarnaast wordt voorzien dat ze gelegen moeten zijn binnen het beheergebied voor beheerovereenkomsten. Deze beheergebieden worden vastgelegd in de Vlaamse wetgeving en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Ze kunnen geëvalueerd worden op basis van nieuwe terreindata.
Het instellen van een beheergebied voor beheerovereenkomsten heeft als doel de acties in te zetten in gebieden waarvan verwacht wordt dat de acties het meest bijdragen aan de doelstelling en aan het behoud en het versterken van het leefgebied van soorten en soortengroepen. Bijkomend kan om de effectiviteit van de acties (d.m.v. hogere dichtheden) te stimuleren, gebiedsgerichte samenwerking bevorderd worden.

Binnen de bovengenoemde beheergebieden richt deze interventie zich op het bufferen van kwetsbare natuur zoals Natura2000 habitats, regionaal (Vlaams) belangrijke biotopen, bosreservaten, natuurreservaten of gebieden met een natuurbeheerplan, soortenrijke graslanden,… en van kwetsbare natuurlijke elementen zoals houtkanten, holle wegen, graften, poelen, bermen… De kwetsbare natuur en natuurlijke elementen die in aanmerking komen voor deze interventie worden vastgelegd in de Vlaamse wetgeving en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

- Er zijn geen activiteiten toegestaan behoudens het uitvoeren van het opgelegde beheer (zie beheervoorwaarden), met uitzondering van de actie 1 'akkerrand'. Van de beheervoorwaarden kan afgeweken worden mits toestemming van de beheerdienst indien dit nuttig is voor de doelstelling (bv. bij voorkomen van een broedgeval of in kader van bestrijding ongewenste soorten). De beheerdienst kan in functie van de doelstelling bepalen welke activiteiten naast het beoogde beheer

toegestaan zijn op het perceel / strook.

- Voor de acties waar een verbod op het gebruik van bestrijdingsmiddelen van toepassing is, kan hier in uitzonderlijke gevallen van afgeweken worden voor de bestrijding van ongewenste soorten en steeds in overleg met de beheersdienst. In deze gevallen zal de uitbetaalde vergoeding verlaagd worden. In het geval van een pleksgewijze bestrijding kan hiervan afgeweken worden.

- De beheervoorwaarden kunnen in overleg met de beheerdienst aangepast worden in de looptijd van de overeenkomsten als dat nuttig is voor de doelstelling. Een aanpassing is alleen mogelijk als het aangepaste beheer minstens gelijkwaardig is aan de beheervoorwaarden hieronder beschreven in de tabel.

De beheerdienst kan afwijkingen voorzien van de opgelegde referentiedatums inzake het uitvoeren van het beoogde beheer.

De beheerdienst kan in functie van de doelstelling een oppervlakte vaststellen die minimaal en/ of maximaal beheerd wordt als dat nuttig is voor de doelstelling.

De verplichtingen inzake het in stand houden van blijvend grasland gelden niet in het geval dat landbouwers blijvend grasland hebben aangelegd in uitvoering van acties 1 tot en met 5.

- Tenslotte gelden voor elke actie binnen de maatregel 'beheerovereenkomsten bufferen en verbinden' ook specifieke inhoudelijke instapvoorwaarden die als doel hebben de (sub)maatregel ruimtelijk te focussen.

Actie 1: Akkerrand

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.
3. Het beheerobject is gelegen langs kwetsbare natuur of een kwetsbaar natuurlijk element.

Beheervoorwaarden:

1. Een bestaande gras(kruiden)strook behouden of de strook inzaaien met een gras(kruiden)mengsel
2. De gemiddelde breedte is maximaal 6m
3. De graskruidenvegetatie in stand houden
4. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken
5. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Actie 2: Kruidenrijke akkerrand 15 juni

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.
3. Het beheerobject is gelegen langs of verbindt kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen of binnen beheergebied voor soortenbescherming.

Beheervoorwaarden:

1. Een bestaande graskruidenstrook behouden of de strook inzaaien met een goedgekeurd gras(kruiden)mengsel
2. De gemiddelde breedte is maximaal 18m
3. De graskruidenvegetatie in stand houden

4. Het beheerobject jaarlijks minstens eenmaal maaien vanaf 15 juni
5. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken
6. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Actie 3: Kruidenrijke akkerrand 15 juli – volledig maaien

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.
3. Het beheerobject is gelegen langs of verbindt kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen of binnen beheergebied voor soortenbescherming.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject inzaaien met een goedgekeurd mengsel of een bestaande kruidenrijke strook behouden
2. de gemiddelde breedte is maximaal 18m
3. De graskruidenvegetatie in stand houden
4. Het beheerobject jaarlijks minstens eenmaal maaien voor minstens 75% van de oppervlakte vanaf 15 juli.
5. Bijkomend kan een strook aangelegd worden die minstens 2 maal gemaaid wordt.
6. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen
7. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken,

Actie 4: Kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd maaien

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.
3. Het beheerobject is gelegen langs of verbindt kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen of binnen beheergebied voor soortenbescherming.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject inzaaien met een goedgekeurd mengsel of een bestaande kruidenrijke strook behouden
2. De gemiddelde breedte is maximaal 18m
3. De graskruidenvegetatie in stand houden
4. Het beheerobject jaarlijks minstens eenmaal gefaseerd maaien vanaf 15 juli
5. Bijkomend kan een strook aangelegd worden die minstens 2 maal gemaaid wordt.
6. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen
7. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Actie 5: Kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd klepelen

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland .
3. Het beheerobject is gelegen langs of verbindt kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen of binnen beheergebied voor soortenbescherming.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject inzaaien met een goedgekeurd mengsel of een bestaande kruidenrijke strook behouden
2. de gemiddelde breedte is maximaal 18m
3. De graskruidenvegetatie in stand houden
4. Het beheerobject jaarlijks minstens eenmaal gefaseerd klepelen vanaf 15 juli
5. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen
6. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Actie 6: Bloemenakker

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. De ligging van de strook of het perceel is geschikt voor de aanleg van een bloemenakker.
3. Het perceel is bouwland.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject inzaaien met een goedgekeurd eenjarig of meerjarig mengsel
2. Bij meerjarige mengsels de strook jaarlijks gedeeltelijk maaien na de bloei en volledig maaien in het najaar
3. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen
4. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Voor actie 2 t.e.m.5 bestaat het goedgekeurd mengsel uit een mix van een beperkt aantal laag productieve grassen (bvb. *Festuca rubra*), een aantal vlinderbloemigen (bvb. *Trifolium pratense*) en een aantal éénjarige (bvb. *Centaurea cyanus*) en meerjarige kruidensoorten (bvb. *Daucus carota*).

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Areaalgebonden subsidie

O14 Welk areaal komt in aanmerking?

☑Voor het GLB-plan gedefinieerd landbouwareaal

☐Landbouwgrond met inbegrip van landbouwareaal of verder

☐Niet-landbouwgrond

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC08	Behoud van landschapselementen.Verbod op het snoeien van heggen en bomen in de vogelbroedperiode. Facultatief, maatregelen om invasieve plantensoorten te voorkomen

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

Voor de acties 1 t.e.m. 5 zijn volgende basiselementen relevant:

- GLMC 8b: Behoud van landschapselementen: deze GLMC bepaalt dat landbouwers binnen én

buiten de zones aangeduid i.k.v. vogel- en habitatrichtlijn het verbod, de (natuur)vergunningsplicht en de voorwaarden voor het wijzigen van landschapselementen moeten naleven. Dit basiselement is relevant voor acties 1 t.e.m. 5 die naast deze landschapselementen liggen;

- Het minimaal onderhoud van landbouwgrond respecteren. Dit verwijst naar artikel 70 lid 3 c van Verordening (EU) 2021/2115 dat bepaalt dat subsidiabele landbouwgrond in goede landbouw- en milieuconditie moet worden gehouden. Landbouwers moeten een minimumactiviteit uitvoeren op deze percelen (bv. minstens éénmaal om de 2 jaar maaien) om verruiging en verbossing tegen te gaan. Dit basiselement heeft betrekking op acties waarbij het perceel bestaat uit gras(kruiden) (actie 1-5). De beheervoorwaarden gaan steeds verder dan het uitvoeren van het minimaal onderhoud van landbouwgrond.
- Voor campagnejaar 2024: GLMC 8a: aandeel niet-productief areaal/elementen: deze conditionaliteitseis verplicht landbouwers om minstens 3% (indien aangevuld met vanggewassen) of 4% van hun bouwlandareaal braak te laten liggen of in te vullen met niet-productieve elementen (NPE). Landbouwers kunnen ook gebruik maken van de optie 4% NPE en/of vanggewassen. Bepaalde acties onder de beheerovereenkomsten bufferen en verbinden kunnen samenvallen met NPE, inclusief braak en exclusief vanggewassen. Het gaat om acties 2, 3, 4 en 6. Deze kunnen overlappen met NPE braakliggend land of NPE bufferstrook/akkerrand. In geval van overlap wordt de uitbetaalde vergoeding voor de actie verlaagd zodat enkel vergoed worden voor inspanningen die verder gaan dan deze basisnorm. Het betreft dan bv. verdergaande inspanningen zoals het inzaaien van specifieke zaaizaadmengsels die gunstig zijn voor fauna die in de regelgeving voor de implementatie van deze interventie zijn opgenomen, of het naleven van een specifiek maaibeheer i.f.v. een grotere biodiversiteitsbijdrage. De steunbedragen als beheervergoeding voor deze acties 2, 3, 4 en 6 vermeld in punt 7 worden verlaagd met 1433 euro/ha in het geval van overlap met GLMC 8a. Deze beheerovereenkomsten komen niet in aanmerking als vanggewas onder GLMC 8a en komen enkel in aanmerking (mits een verlaagd steunbedrag) voor combinatie met GLMC 8a in het geval van niet-productief elementen (die geen vanggewas zijn), inclusief braak. Vanaf campagnejaar 2025 wordt GLMC 8a geschrapt en is de verlaging van het steunbedrag niet langer van toepassing.
- Voor de acties 1 t.e.m. 6 is volgend basiselement relevant vanaf campagne 2026: conditionaliteitseis binnen GLMC4 met betrekking tot het aanhouden van beschermingsstroken langs VHA waterlopen. Deze conditionaliteitseis verplicht landbouwers om een beschermingsstrook te voorzien langs VHA waterlopen in Vlaanderen die voldoen aan de bepalingen in het Waterwetboek. Bepaalde acties onder de beheerovereenkomsten bufferen en verbinden kunnen ruimtelijk overlappen met de verplichte beschermingsstrook. Het gaat om acties 2 (kruidenrijke akkerrand 15 juni), 3 (kruidenrijke akkerrand 15 juli – volledig maaien), 4 (kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd maaien) en 5 (kruidenrijke akkerrand 15 juli- gefaseerd klepelen). In geval van overlap met de beschermingsstrook wordt de uitbetaalde vergoeding voor deze acties verlaagd voor de overlappende oppervlakte zodat enkel vergoed wordt voor inspanningen die verder gaan dan deze basisnorm. Het betreft dan bv. verdergaande inspanningen zoals het verplicht afvoeren van het maaisel, het inzaaien van specifieke zaaizaadmengsels of het naleven van een specifiek maaibeheer i.f.v. een grotere biodiversiteitsbijdrage. De steunbedragen als beheervergoeding voor de acties 2, 3, 4 en 5 vermeld in punt 7 worden verlaagd met 641 euro/ha voor de oppervlakte die overlapt met de beschermingsstrook. Voor alle andere acties onder de beheerovereenkomsten bufferen en verbinden mag er geen ruimtelijke overlap zijn met de beschermingsstrook. Beheerovereenkomsten die worden aangelegd op percelen langs een VHA waterloop moeten in dat geval aangelegd worden naast de beschermingsstrook.

Alle acties van de beheerovereenkomsten bufferen en verbinden (interventie 3.8) zijn zo opgezet dat ze verder gaan dan de bepalingen waarin de conditionaliteit al voorziet (GLMC, RBE) en verder dan de relevante nationale normen.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☑ **GBCS**

☐ **Niet-GBCS**

GBCS-deel

Soort betaling

☑ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gederfde inkomsten

☑ transactiekosten inbegrepen

☐ eenmalige betaling

☐ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

De hierna vermelde verlagingen van het steunbedrag met betrekking tot niet-productieve elementen zijn van toepassing voor campagnejaar 2024. Vanaf campagnejaar 2025 wordt GLMC 8a geschrapt en is de verlaging van het steunbedrag niet langer van toepassing. De hierna vermelde verlagingen van het steunbedrag met betrekking tot beschermingsstroken langs waterlopen zijn van toepassing vanaf campagnejaar 2026.

Actie 1: Akkerrand: 1.231 euro/ha/jaar

Actie 2: Kruidenrijke akkerrand 15 juni: 1.536 euro/ha/jaar tot en met campagnejaar 2025; vanaf campagnejaar 2026 1.857 euro/ha/jaar. Voor campagnejaar 2024 wordt in het geval van overlap met GLMC 8 niet-productieve elementen het steunbedrag verlaagd met 1.433 euro/ha tot 103 euro/ha. Vanaf campagenjaar 2026 wordt in het geval van overlap met de beschermingsstrook langs waterlopen (GLMC4) het steunbedrag verlaagd met 641 euro/ha tot tot 1.216 euro/ha voor de overlappende oppervlakte.

Actie 3: Kruidenrijke akkerrand 15 juli – volledig maaien: 1.924 euro/ha/jaar tot en met campagnejaar 2025; vanaf campagnejaar 2026 2.211 euro/ha/jaar. Voor campagnejaar 2024 wordt in het geval van overlap met GLMC 8 niet-productieve elementen het steunbedrag verlaagd met 1.433 euro/ha tot 491 euro/ha. Vanaf campagnejaar 2026 wordt in het geval van overlap met de beschermingsstrook langs waterlopen (GLMC4) het steunbedrag verlaagd met 641 euro/ha tot 1.570 euro/ha voor de overlappende oppervlakte.

Actie 4: :Kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd maaien: 2.058 euro/ha/jaar tot en met campagnejaar 2025; vanaf campagnejaar 2026 2.345 euro/ha/jaar. Voor campagnejaar 2024 wordt in het geval van overlap met GLMC 8 niet-productieve elementen het steunbedrag verlaagd met 1.433 euro/ha tot 625 euro/ha. Vanaf campagenjaar 2026 wordt in het geval van overlap met de beschermingsstrook langs waterlopen (GLMC4) het steunbedrag verlaagd met 641 euro/ha tot 1.704 euro/ha voor de overlappende oppervlakte.

Actie 5: Kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd klepelen: 1.231 euro/ha/jaar jaar tot en met campagnejaar 2025, vanaf campagnejaar 2026 1.783 euro/ha/jaar. Vanaf campagenjaar 2026 wordt in het geval van overlap met de beschermingsstrook langs waterlopen (GLMC4) het steunbedrag verlaagd met 641 euro/ha tot 1.142 euro/ha voor de overlappende oppervlakte.

Actie 6: Bloemenakker: 1.998 euro/ha/jaar. In het geval van overlap met GLMC 8 niet-productieve elementen wordt dit steunbedrag verlaagd met 1.433 euro/ha tot 565 euro/ha.

Berekeningsmethode

De vergoedingen voor de acties ‘bufferen en verbinden’ zijn 3-ledig: gederfde inkomsten, extra kosten en transactiekosten:

- Gederfde inkomsten:
  - Voor acties 1 t.e.m. 2: verschil tussen gemiddelde bruto standaard saldo van akkerbouwgewassen en het bruto saldo van grasland onder beheervoorwaarden;
  - Voor acties 3 t.e.m. 5: gemiddelde bruto standaard saldo van akkerbouwgewassen(gaat uit van 100% opbrengstderving);
  - Voor actie 6: gemiddelde bruto standaard saldo van akkerbouwgewassen (gaat uit van 100% opbrengstderving).

- Extra kosten:

Dit omvat afhankelijk van de beheervoorwaarden:

1.
    - kosten zaaizaad (actie 3 t.e.m. 6);
    - aanlegkosten (arbeid voor aanleg van de strook) (actie 1 t.e.m. 6);
    - kosten voor gevraagd beheer zoals maaien of klepelen (actie 3 t.e.m. 5);
    - (vanaf campagnejaar 2026) kosten voor het afvoeren van maaisel (actie 3 t.e.m. 4);
    - (vanaf campagnejaar 2026) meerkosten voor het hooien (actie 2);
    - extra bewerkingskost omwille van versnippering van het perceel (20%) (actie 1 t.e.m. 6)
    - kosten om ongewenste kruidensoorten te beheersen (actie 2 t.e.m. 6).

- Transactiekosten:

Voor alle acties wordt een transactiekost opgenomen in de vergoeding, gelinkt aan het zoeken van de benodigde informatie, en aan administratieve taken verbonden aan de actie. De transactiekosten zijn gebaseerd op een studie (Mettepenningen et al., Iteaes studie analysis of private transaction costs related to agrienvironmental schemes, UGent) en zijn verschillend voor complexe beheerpakketten (hogere transactiekost) en eenvoudigere beheerpakketten.

Acties 1 t.e.m. 6 hebben de laagste transactiekost (eenvoudige beheerpakketten): 50 euro/ha.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat zijn de modellen voor de toezegging(en) in de interventie?

☐ op resutaten gebaseerd (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)

☑ op basis van het beheer (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)

☐ combinatie (op basis van het beheer en van de resultaten)

Verklaar de verplichtingen/mogelijkheden voor begunstigden in verband met de in de interventie vastgestelde toezeggingen

Zie rubriek 5 'begunstigden en subsidiabiliteitscriteria'

Wat is de looptijd van de contracten?

Alle BO hebben een looptijd van 5 jaar. Vanaf 2027 kan de looptijd van nieuwe verbintenissen aangepast worden naar 3 jaar. Aflopende verbintenissen kunnen vanaf 2027 verlengd worden met periodes van 1, 2 of 3 jaar.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht erop maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB-plan

en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.

- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.8.1 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 1 – akkerrand - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.8.2 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 2 – kruidenrijke akkerrand 15 juni - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.8.3 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 3 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – volledig maaien - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.8.4 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 4 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd maaien - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.8.5 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 5 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd klepelen - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee
3.8.6 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 6 – bloemenakker - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.24; R.31; R.33	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.8.1 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 1 – akkerrand - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.8.2 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 2 – kruidenrijke akkerrand 15 juni - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.8.3 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 3 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – volledig maaien - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.8.4 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 4 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd maaien - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.8.5 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 5 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd klepelen - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.8.6 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 6 – bloemenakker - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.8.1 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 1 – akkerrand - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.231,00	1.231,00	1.231,00	1.231,00	1.231,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		100,00	200,00	300,00	400,00	500,00		**Som:** 1.500,00 **Max:** 500,00
3.8.2 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 2 – kruidenrijke akkerrand 15 juni - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.536,00	1.536,00	1.536,00	1.857,00	1.857,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		50,00	100,00	150,00	250,00	272,03		**Som:** 822,03 **Max:** 272,03
3.8.3 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 3 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – volledig maaien - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.924,00	1.924,00	1.924,00	2.211,00	2.211,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		200,00	300,00	400,00	550,00	694,85		**Som:** 2.144,85 **Max:** 694,85
3.8.4 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 4 – kruidenrijke akkerrand 15 juli –	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.058,00	2.058,00	2.058,00	2.345,00	2.345,00		

gefaseerd maaien - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		200,00	300,00	400,00	550,00	684,72		**Som:** 2.134,72 **Max:** 684,72
3.8.5 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 5 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd klepelen - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.231,00	1.231,00	1.231,00	1.783,00	1.783,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		50,00	100,00	150,00	200,00	250,00		**Som:** 750,00 **Max:** 250,00
3.8.6 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 6 – bloemenakker - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.998,00	1.998,00	1.998,00	1.998,00	1.998,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		250,00	500,00	750,00	1.100,00	1.420,42		**Som:** 4.020,42 **Max:** 1.420,42
TOTAAL	O.14 (eenheid: Hectare)		850,00	1.500,00	2.150,00	2.800,00	3.450,00		**Som:** 10.750,00 **Max:** 3.450,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.557.350,00	2.544.540,00	3.632.040,00	5.159.415,00	6.484.905,00		19.378.250,00

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		669.660,50	1.094.152,20	1.561.777,20	2.218.548,45	2.788.509,15		8.332.647,50
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

3.9 - Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen (afgekort: Beheerovereenkomsten KLE)

Interventiecode (lidstaat)	3.9
Naam interventie	Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen (afgekort: Beheerovereenkomsten KLE)
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen
Gemeenschappelijke outputindicator	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja Kortingstelsel ecoregeling: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van het Vlaamse Gewest
Gebieden waarvoor specifieke beleidsinstrumenten (subsidies) worden ingezet, worden uitgesloten zoals, natuur- en bosgebieden (i.c. reservaten), gebieden waarvoor een natuurbeheerplan werd opgemaakt,…

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.31 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter ondersteuning van biodiversiteitsbehoud en -herstel, met inbegrip van landbouwpraktijken met een hoge natuurwaarde
R.33 Percentage van het totale Natura 2000-gebied vallend onder ondersteunde verbintenissen
R.34 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor het beheer van landschapselementen, met inbegrip van hagen en bomen

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De interventie beoogt het herstel en het behoud van de ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische

waarde van de resterende kleine houtige landschapselementen (hagen, heggen, struwelen, kaphagen, houtkanten, houtwallen, houtsingels, knotbomen, taluds en holle wegen met houtige vegetatie). De interventie voorziet meer variatie in het beheer van houtige kleine landschapselementen om zowel beter in te kunnen spelen op de noden op het terrein, als om de opnamegraad van bepaalde beheervormen bij de doelgroep te verhogen. Daartoe wordt een onderscheid gemaakt tussen intensieve (jaarlijkse) snoei, het (al dan niet gefaseerd) cyclisch afzetten en/of terugsnoeien en knotbeheer. De impact en de effectiviteit van de interventie wordt verder versterkt door een gebiedsgerichte inzet in combinatie met de interventie 'beheerovereenkomsten bufferen en verbinden" en "beheerovereenkomsten soortenbescherming'.

De interventie komt tegemoet aan de nood tot bescherming van de biodiversiteit, het versterken van ecosysteemdiensten en het in stand houden van habitats en landschappen (nood 13) en dus **specifieke doelstelling (f)**. De interventie zet ook in op en vergoedt de multifunctionaliteit van de landbouw voor de biodiversiteit.

Het achterwege blijven van het (traditionele) beheer van kleine landschapselementen leidt enerzijds tot een aantoonbare kwantitatieve en kwalitatieve achteruitgang van fauna en flora (o.a. Broere, 2010, Effecten van hakhoutbeheer op de biodiversiteit), en anderzijds tot een sluipende degeneratie en het uiteindelijke verdwijnen van deze elementen. Een adequaat beheer van houtige landschapselementen draagt onmiskenbaar bij aan de (agro)biodiversiteit. Dit kan binnen de huidige economische context echter niet zonder de ermee gepaard gaande extra inspanningen en kosten te vergoeden.

De interventie heeft ook een indirect effect op de **specifieke doelstelling (d)** m.b.t. klimaat omwille van de biomassa (zowel boven- als ondergronds) die goed onderhouden landschapselementen produceren. Er is ook een **indirect** effect op **specifieke doelstelling (e)** m.b.t.. de natuurlijke hulpbronnen doordat de kleine landschapselementen instaan voor een betere bodem- en waterhuishouding.

De voorgestelde interventie bouwt voort op een bestaande maatregel die opgenomen is in het Vlaamse plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO III 2014–2022. Het betreft het behoud van een bestaande maatregel, mits optimalisaties en een aantal nieuwe acties. De huidige pakketten werden geëvalueerd en bijgestuurd op basis van hun bijdrage aan de doelstellingen, hun inpasbaarheid in de landbouwbedrijfsvoering en hun administratieve opvolging/controle.

Voor alle acties zal een herzieningsclausule van toepassing zijn cfr. Punt 7 van Art. 70 van Verordening 2021/2115 zodat de overeenkomsten kunnen aangepast worden in geval van wijzigingen in de baseline of indien de overeenkomsten de programmaperiode van het GLB SP overschrijden opdat ze kunnen aangepast worden aan het nieuwe rechtskader. Als de begunstigde deze aanpassing niet aanvaardt, eindigt de verbintenis en wordt geen terugbetaling verlangd voor de periode waarin de verbintenis is toegepast.

De beheersdienst zorgt voor de nodige expertise door het inzetten van deskundigen die de begunstigden informeren, ondersteunen en begeleiden bij het aanvragen en bij het uitvoeren van de verschillende acties.

Wanneer ecoregelingen, AMKM en beheerovereenkomsten gedeeltelijk hetzelfde vergoeden, mogen ze niet gelijktijdig op eenzelfde perceel toegepast worden om dubbelfinanciering uit te sluiten.

De interventie 'Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen' bestaat uit 6 acties:

- Actie 1: Jaarlijks snoeien (yearly trimming/pruning)

Het doel van deze actie is: door jaarlijkse snoei van lijnvormige houtige landschapselementen (hagen) en het in goede conditie houden van deze landschapselementen bijdragen tot de bescherming van de biodiversiteit, het versterken van ecosysteemdiensten en het in stand houden van habitats en landschappen.

- Actie 2: Afzetten en/of terugsnoeien 25% (cut off and/or pruning for 25%)

- Actie 3: Afzetten en/of terugsnoeien 50% (cut off and/or pruning for 50%)
- Actie 4: (Hoofdzakelijk) afzetten 75% (mainly cut off 75%)
- Actie 5: (Hoofdzakelijk) terugsnoeien 75% (mainly pruning 75%)

Het doel van deze acties is: door het cyclisch afzetten, dunnen en terugsnoeien van lijnvormige houtige landschapselementen (houtkanten, houtwallen, houtsingels, heggen en struwelen) en het in goede conditie houden van deze landschapselementen bijdragen tot de bescherming van de biodiversiteit, het versterken van ecosysteemdiensten en het in stand houden van habitats en landschappen. De frequentie en dynamiek van het beheer worden afgestemd op de karakteristieken van het landschapselement en het beoogde eindbeeld. Hiervoor worden vier beheervarianten voorzien: minstens 25% afzetten of terugsnoeien (actie 2), minstens 50% afzetten of terugsnoeien (actie 3), minstens 75% hoofdzakelijk afzetten (actie 4) of minstens 75% hoofdzakelijk terugsnoeien (actie 5).

- Actie 6: Knotten

Het doel van deze actie is : door geschikt knotbeheer van hoogstammige knotbomen en het in goede conditie houden van deze landschapselementen bijdragen tot de bescherming van de biodiversiteit, het versterken van ecosysteemdiensten en het in stand houden van habitats en landschappen.

Alle 6 acties binnen de interventie 'beheerovereenkomsten KLE' betreffen het uitvoeren van onderhoud van bestaande houtige landschapselementen en omvatten niet de aanleg van nieuwe landschapselementen. De aanleg van nieuwe landschapselementen valt onder een andere interventie in het strategisch plan, namelijk interventie 3.26 (VLIF niet-productieve investeringen voor milieu en klimaat). Beide interventies zijn complementair, d.w.z dat na de aanleg de nieuwe landschapselementen op termijn ook in aanmerking komen voor een vergoeding voor het onderhoud via interventie 3.9.

De verschillende acties van interventies 3.8 'Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden', 3.9 'Beheerovereenkomsten KLE' en 3.10 'Beheerovereenkomsten soortenbescherming' zijn onderling niet combineerbaar. De acties van deze interventie 3.9 zijn ook niet combineerbaar met de ecoregelingen, niet combineerbaar met de interventies 3.1 tot en met 3.5 en niet combineerbaar met interventie 3.7.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden

De begunstigden zijn actieve landbouwers en andere grondgebruikers mits ze gronden registeren in het GBCS. Overheden en terreinbeherende organisaties worden uitgesloten.

Specifieke subsidiabiliteitscriteria

Algemene Vlaamse voorwaarden

- Met betrekking tot de begunstigde van de interventie zal opgelegd worden dat deze niet mag vallen onder één van deze categorieën:
    1. Dienst of agentschap die afhangt van het Vlaamse Gewest;
    2. Bestuur, publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersoon die in het Vlaamse Gewest belast is met taken van openbaar nut;
    3. Erkende terreinbeherende natuurverenigingen.

De reden is het vermijden van dubbelfinanciering.

- Er wordt een instapdrempel ingevoerd die bepaalt dat de beheervergoeding bij de start van de beheerovereenkomst minstens 150 euro bedraagt. Het sluiten van een beheerovereenkomst vergt immers inzet van personeel en IT (beheerskosten) en via deze instapdrempel wordt beoogd dat de baten van de beheerovereenkomst (output op het terrein) in evenwicht zijn met de kosten voor het

sluiten van de beheerovereenkomst.

- De landschapselementen moeten gelegen zijn op of naast een perceel dat uitgebaat en geregistreerd is als subsidiabele landbouwgrond, waarbij voldaan is aan de definitie van subsidiabele hectare zoals bepaald in artikel 4 van Verordening (EU) 2021/2115. Hiermee wordt bewaakt dat er betaald wordt voor agromilieu-klimaatmaatregelen gelinkt aan het landbouwlandschap.

- De beheerovereenkomsten mogen niet gelegen zijn in gebieden waar reeds specifieke beleidsinstrumenten beschikbaar zijn zoals bos- of natuurreservaten, gebieden waarvoor een natuurbeheerplan werd opgemaakt, … . Het uitsluiten gebeurt met het oog op het vermijden van dubbelfinanciering.

Daarnaast wordt voorzien dat ze gelegen moeten zijn binnen het beheergebied voor beheerovereenkomsten. Deze beheergebieden worden vastgelegd in de Vlaamse wetgeving en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Ze kunnen geëvalueerd worden op basis van nieuwe terreindata.

Het instellen van een beheergebied voor beheerovereenkomsten heeft als doel de acties in te zetten in gebieden waarvan verwacht wordt dat de acties kunnen bijdragen aan het behoud en het versterken van het leefgebied van soorten en soortengroepen. Bijkomend kan om de effectiviteit van de acties (d.m.v. hogere dichtheden) te stimuleren, gebiedsgerichte samenwerking bevorderd worden.

- De beheervoorwaarden kunnen in overleg met de beheerdienst aangepast worden in de looptijd van de overeenkomst als dat nuttig is voor de doelstelling. Een aanpassing is alleen mogelijk als het aangepaste beheer minstens gelijkwaardig is aan de beheervoorwaarden hieronder beschreven in de tabel.

De beheerdienst kan afwijkingen voorzien voor de opgelegde referentiedatums inzake het uitvoeren van het beoogde beheer.

De beheerdienst kan in functie van de doelstelling een oppervlakte vaststellen die minimaal beheerd wordt.

- Tenslotte gelden voor elke actie binnen de interventie ‘beheerovereenkomsten KLE’ ook specifieke inhoudelijke instapvoorwaarden die als doel hebben de actie ruimtelijk te focussen.

Actie 1: Jaarlijks snoeien

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het beheerobject is een lijnvormig landschapselement bestaande uit inheemse houtige gewassen, dat door jaarlijks snoeien compact wordt gehouden.
3. Als het beheerobject een windscherm is, voldoet de samenstelling van het beheerobject aan de criteria opgelegd in de Vlaamse wetgeving.
4. De lengte van het beheerobject bedraagt minstens 25 meter.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject jaarlijks snoeien
2. Afgestorven planten vervangen

Actie 2: Afzetten en/of terugsnoeien 25%
Actie 3: Afzetten en/of terugsnoeien 50%
Actie 4: (Hoofdzakelijk) afzetten 75%
Actie 5: (Hoofdzakelijk) terugsnoeien 75%

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het beheerobject is een lijnvormig landschapselement bestaande uit inheemse houtige gewassen.
3. Als het beheerobject een windscherm is, voldoet de samenstelling van het beheerobject aan de criteria opgelegd in de Vlaamse wetgeving.
4. Het beheerobject sluit niet aan op een bos.
5. Bij meerrijige beheerobjecten bedraagt de oppervlakte van het beheerobject minstens 0,01 ha.
6. Bij één-of tweerijige beheerobjecten bedraagt de lengte van het beheerobject minstens 25 meter

Beheervoorwaarden:

1. De houtige begroeiing tijdens de looptijd voor minstens 25% (actie 2), 50 % (actie 3)of 75 % afzetten of terugsnoeien (respectievelijk actie 4 en 5)
2. Afgestorven planten vervangen

Actie 6: Knotten

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het beheerobject bestaat uit minstens 10 knotbomen van inheemse soorten of populieren.
3. Het beheerobject is geen windscherm.

Beheervoorwaarden:

1. De bomen knotten tijdens de looptijd van de overeenkomst
2. Afgestorven planten vervangen

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Areaalgebonden subsidie

O14 Welk areaal komt in aanmerking?

☑Voor het GLB-plan gedefinieerd landbouwareaal

☐Landbouwgrond met inbegrip van landbouwareaal of verder

☐Niet-landbouwgrond

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC08	Behoud van landschapselementen.Verbod op het snoeien van heggen en bomen in de vogelbroedperiode. Facultatief, maatregelen om invasieve plantensoorten te voorkomen

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

Volgende basiselementen zijn relevant voor de beheerovereenkomsten KLE:

- Tijdens het broedseizoen geen werken uitvoeren om broedende vogels niet te verstoren' (actie 1) of 'de beheerwerken uitvoeren in de winterperiode' (acties 2 t.e.m. 6). Dit is gebaseerd op GLMC 8c ('Verbod op het snoeien van heggen en bomen in de vogelbroedperiode') die bepaalt dat het verboden is om heggen en houtachtige gewassen te snoeien tijdens de broedperiode voor vogels.

De beheervoorwaarden gaan steeds verder dan deze baseline, maar de baseline bepaalt dat de beheerwerken steeds buiten deze periode moeten plaatsvinden.

- Behoudens het in de overeenkomst opgenomen beheer, geen enkele activiteit uitvoeren die het landschapselement of de bijhorende vegetatie beschadigt of vernietigt. Dit is gebaseerd op GLMC 8b (behoud van landschapselementen) die bepaalt dat landbouwers binnen én buiten de zones aangeduid i.k.v. vogel- en habitatrichtlijn het verbod, de (natuur)vergunningsplicht en de voorwaarden voor het wijzigen van landschapselementen moeten naleven.

Alle acties van de beheerovereenkomsten KLE (interventie 3.9) zijn zo opgezet dat ze verder gaan dan de bepalingen waarin de conditionaliteit al voorziet (GLMC, RBE) en verder dan de relevante nationale normen.

De vergoedingen binnen interventie 3.9 'beheerovereenkomsten KLE' betreffen specifiek het uitvoeren van beheeractiviteiten die niet vallen onder de conditionaliteiten. GLMC7:(o.a. het in stand houden van landschapselementen. De acties van interventie 3.9 zijn complementair en vergoeden specifiek beheeractiviteiten zoals (terug)snoeien, afzetten en knotten die nodig zijn om deze landschapselementen te onderhouden.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☑ **GBCS**

☐ **Niet-GBCS**

GBCS-deel

Soort betaling

☑ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gederfde inkomsten

☑ transactiekosten inbegrepen

☐ eenmalige betaling

☐ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Actie 1: Jaarlijks snoeien: 1,95 euro/m/jaar

Actie 2: Afzetten en/of terugsnoeien 25%: 1.827 euro/ha/jaar

Actie 3: Afzetten en/of terugsnoeien 50%: 2.315 euro/ha/jaar

Actie 4: (Hoofdzakelijk) afzetten 75%: 2.725 euro/ha/jaar

Actie 5: (Hoofdzakelijk) terugsnoeien 75%: 2.882 euro/ha/jaar

Actie 6: Knotten: 8,51 euro/boom/jaar

Berekeningsmethode

De vergoedingen voor de acties 'KLE' omvatten extra kosten gelinkt aan het uitvoeren van het opgelegde beheer en transactiekosten:

- Gederfde inkomsten:

Er zijn geen gederfde inkomsten in rekening gebracht voor het onderhoud en beheren van kleine landschapselementen

- Extra kosten:

Dit omvat diverse elementen afhankelijk van het gevraagde beheer per actie.

Bv. arbeidskost voor het verwijderen van niet-streekeigen soorten; snoeien, vellen hakhout, afvoeren snoeihout of hakhout, knotten van bomen, versnipperen hout,…

- Transactiekosten:

Voor alle acties wordt een transactiekost opgenomen in de vergoeding, gelinkt aan het zoeken van de

benodigde informatie, en aan administratieve taken verbonden aan de actie. De transactiekosten zijn gebaseerd op een studie (Mettepenningen et al., Iteaes studie analysis of private transaction costs related to agrienvironmental schemes, UGent) en zijn verschillend voor complexe beheerpakketten (hogere transactiekost) en eenvoudigere beheerpakketten.

Acties 1 t.e.m 6 hebben de laagste transactiekost (eenvoudige beheerpakketten): 50 euro/ha.

Voor de aanleg van bloemenranden rond het perceel wordt een bijkomende kost gerekend voor het rooien van bomen en de bijhorende inkomensderving.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat zijn de modellen voor de toezegging(en) in de interventie?

☐ op resutaten gebaseerd (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)

☑ op basis van het beheer (met mogelijkheid te selecteren en te kiezen)

☐ combinatie (op basis van het beheer en van de resultaten)

Verklaar de verplichtingen/mogelijkheden voor begunstigden in verband met de in de interventie vastgestelde toezeggingen

Zie rubriek 5 'Begunstigden en subsidiabiliteitscriteria'

Wat is de looptijd van de contracten?

Alle BO hebben een looptijd van 5 jaar. Vanaf 2027 kan de looptijd van nieuwe verbintenissen aangepast worden naar 3 jaar. Aflopende verbintenissen kunnen vanaf 2027 verlengd worden met periodes van 1, 2 of 3 jaar.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw (‘groene doos'):

- De steun en het recht erop maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB-plan en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio’s	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.9.1 - Beheerovereenkomsten KLE - actie 1 - jaarlijks snoeien - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31; R.33; R.34	Nee
3.9.2 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 2 - afzetten en/of terugsnoeien 25% - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31; R.33; R.34	Nee
3.9.3 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 3 - afzetten en/of terugsnoeien 50% - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31; R.33; R.34	Nee
3.9.4 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 4 – (hoofdzakelijk) afzetten 75% - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31; R.33; R.34	Nee
3.9.5 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 5 – (hoofdzakelijk) terugsnoeien 75% - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31; R.33; R.34	Nee
3.9.6 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 6 - knotten - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31; R.33; R.34	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.9.1 - Beheerovereenkomsten KLE - actie 1 - jaarlijks snoeien - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag

3.9.2 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 2 - afzetten en/of terugsnoeien 25% - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.9.3 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 3 - afzetten en/of terugsnoeien 50% - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.9.4 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 4 – (hoofdzakelijk) afzetten 75% - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.9.5 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 5 – (hoofdzakelijk) terugsnoeien 75% - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.9.6 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 6 - knotten - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.9.1 - Beheerovereenkomsten KLE - actie 1 - jaarlijks snoeien - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		13.000,00	13.000,00	13.000,00	13.000,00	13.000,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		24,00	36,75	55,50	65,25	80,20		**Som:** 261,70 **Max:** 80,20
3.9.2 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 2 - afzetten en/of terugsnoeien 25% - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.827,00	1.827,00	1.827,00	1.827,00	1.827,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		4,50	9,00	13,00	17,00	22,91		**Som:** 66,41 **Max:** 22,91
3.9.3 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 3 - afzetten en/of terugsnoeien 50% - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.315,00	2.315,00	2.315,00	2.315,00	2.315,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		4,50	9,00	13,00	17,00	22,91		**Som:** 66,41 **Max:** 22,91
3.9.4 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 4 – (hoofdzakelijk) afzetten 75% - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.725,00	2.725,00	2.725,00	2.725,00	2.725,00		

(Subsidie - Homogeen)	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		4,50	9,00	13,00	17,00	22,91		**Som:** 66,41 **Max:** 22,91
3.9.5 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 5 – (hoofdzakelijk) terugsnoeien 75% - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.882,00	2.882,00	2.882,00	2.882,00	2.882,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		5,00	9,00	13,00	17,00	22,91		**Som:** 66,91 **Max:** 22,91
3.9.6 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 6 - knotten - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		8.510,00	8.510,00	8.510,00	8.510,00	8.510,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		3,00	6,50	10,00	12,50	16,37		**Som:** 48,37 **Max:** 16,37
TOTAAL	O.14 (eenheid: Hectare)		45,50	79,25	117,50	145,75	188,21		**Som:** 576,21 **Max:** 188,21
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		382.841,50	620.806,00	933.337,00	1.120.358,00	1.405.216,28		4.462.558,78

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		164.621,85	266.946,58	401.334,91	481.753,94	604.243,00		1.918.900,28
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie

3.20 - VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven

Interventiecode (lidstaat)	3.20
Naam interventie	VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven
Soort interventie	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee Kortingstelsel ecoregeling: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaamse Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N20	Verhogen dierenwelzijn in de landbouw	Hoog	Gedeeltelijk
N21	Verlagen antibioticagebruik	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

VLIF-steun innovatie stimuleert pure innovatie en vernieuwing op het landbouwbedrijf en vormt een aanvulling op de reguliere VLIF-investeringssteun. Via deze steun wil het VLIF innovatieve ideeën en concepten op het vlak van productie, verwerking en afzet van landbouwproducten realiseren.

Het betreft investeringen of prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector in Vlaanderen gerealiseerd worden. Via deze interventie zijn innovatieve investeringstypes subsidiabel die bv. nog niet beschikbaar zijn op de lijst van subsidiabele investeringen voor de interventie VLIF productieve investeringen op landbouwbedrijven (de "VLIF-lijst"). Daarnaast zijn ook investeringstypes subsidiabel die reeds opgenomen werden op de VLIF-lijst, maar die tegelijk ook een duidelijk aantoonbare innovatie inhouden. Innovaties in een eindfase van ontwikkeling en die uitgetest worden in praktijkomstandigheden op landbouwbedrijven zijn eveneens subsidiabel via deze interventie.

Er zal met de uitwerking van de interventie verder ingezet worden op het stimuleren van samenwerking via samenwerkingsverbanden en het aanvragen van steun door groepen van landbouwers.

Deze interventie is sterk gelinkt aan de interventie "Projectoproep 'innovatie' in kader van EIP" en zijn beiden gericht op zowel technologische als niet-technologische innovatie, en zowel product- als procesinnovatie. Beide interventies worden beter gestroomlijnd en geïntegreerd in één oproep. Het blijven echter afzonderlijke interventies. Individuele landbouwbedrijven die geen link hebben met EIP projecten blijven begunstigde net als groepen van landbouwers die geen link hebben met EIP projecten. De meerwaarde zit er dus in dat landbouwers die in aanraking komen met VLIF innovatie sneller een inhoudelijke link kunnen leggen met reeds bestaande of toekomstige EIP projecten en omgekeerd eveneens. Een groep van landbouwers dat al betrokken is bij een EIP project en gezamenlijk of individueel ook VLIF innovatie aanvraagt zal bevoordeeld worden in de selectie.

VLIF-steun voor innovatieve investering (zeker in combinatie met EIP operationele groepen) heeft tot doel:

- het aantal landbouwbedrijven dat innoveert en de impact ervan te vergroten;
- door innovatie de slagkracht en de weerbaarheid van de landbouwbedrijven verhogen;
- het stimuleren van samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen, bedrijven onderling en met andere actoren;
- grotere bottom-up benadering;
- oplossingen op maat van de landbouwbedrijven.

Het verschil met de interventie VLIF innovatieve groene investeringen komt tot uiting via de gerelateerde noden, specifieke doelstellingen en resultaatindicatoren. Zo zullen de VLIF innovatie groene investeringen direct gelinkt kunnen worden aan specifieke doelstelling d en e. Bij de VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming is dit niet steeds het geval. Verder zullen de VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming bijdragen aan resultaatindicator R.9 (Modernisering van landbouwbedrijven) en niet tot resultaatindicatoren R.16 (Klimaatgerelateerde investeringen) en R.26 (Investeringen met betrekking tot natuurlijke hulpbronnen). De selectieprocedure voor de twee interventies is echter wel gelijk. Het is tijdens deze procedure dat bepaald wordt onder welke interventie een bepaalde innovatieve investering thuis hoort.

De interventie kan bijdragen aan alle specifieke doelstellingen maar draagt direct bij aan de volgende doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het is de interventie bij uitstek waarbij, startende van resultaten uit onderzoek, de link wordt gelegd naar vernieuwende methoden en technologie en digitalisering. De resultaten van het onderzoek worden omgezet in investeringen op maat van een landbouwbedrijf. De interventie draagt bij aan het vergroten van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** Door innovatieve invetseringen door te voeren, niet alleen procesmatig, maar ook op het vlak van organisatie en marketing kunnen landbouwers inspelen op de maatschappelijke verwachtingen. Dit kan zowel inspelen zijn op niches als juiste de opschaling ervan. Zo blijkt uit onderzoek dat vooral de jonge generatie steeds meer belang hecht aan dierenwelzijn. Landbouwers worden met deze interventie gestimuleerd om innovator te zijn op het vlak van bovenwettelijk dierenwelzijn.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Via deze interventie worden innovatieve ideeën en concepten op het vlak van productie, verwerking en afzet van landbouwproducten gerealiseerd. Het betreft hier investeringen of prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector in Vlaanderen gerealiseerd worden. De verschillende investeringen hebben als gemeenschappelijk doel de innovatie in de Vlaamse landbouwsector ondersteunen. In deze interventie wordt er ingezet op de nood digitalisering en innovatie en niet zozeer op opleiding en kennisdeling om zo innovatie in de landbouwsector te stimuleren.

Daarnaast draagt de interventie ook indirect bij aan de andere specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** Innovatie zorgt voor het economisch veilig stellen van de landbouwsector in zijn geheel en draagt bij aan het halen van een leefbaar inkomen voor een landbouwbedrijf. Innovaties dragen ook bij tot de verhoging van de veerkracht en de voedselzekerheid, bv. wanneer ze gericht zijn op inkomensdiversificatie of op het verminderen van risico's (o.a. weersinvloeden).
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** VLIF-steun voor innovatieve investeringen ondersteuning bieden aan vernieuwende markt- of andere concepten waarbij de landbouwsector in een sterkere positie in de keten staat.
- ***(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;*** Jonge landbouwers die meestal meer oog hebben voor innovatie worden met deze interventie ondersteund zodat ze rendabel en duurzaam kunnen produceren en perspectieven hebben voor de toekomst.
- ***(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;*** De interventie staat open voor projecten die dit kunnen bevorderen, we denken dan bv. aan de uitwerking van innovatieve concepten rond verbreding en rechtstreekse verkoop en de bijhorende innovatieve investeringen. Bij deze wordt de lokale werkgelegenheid bevorderd, alsook de ontwikkeling van het platteland en de sociale cohesie. Ook innovatieve praktijken met het oog op produceren van biomassa, al dan niet met een eerste verwerking op het landbouwbedrijf die verderop in de keten een toepassing krijgen in kader (bio-economie), worden geviseerd.

De interventie kan direct gelinkt worden aan de volgende noden:

- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N19 Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)
- N20 Verhogen dierenwelzijn in de landbouw
- N21 Verlagen antibioticagebruik
- N22 Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen

Verder wordt er ook ingespeeld op de onderstaande noden, al is dit effect eerder indirect:

- N3 Inkomenszekerheid
- N4 Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)
- N6 Ketenpositie versterken door samenwerking
- N15 Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector
- N16 Ruimtelijke druk op platteland verkleinen - behoud van open ruimte en landbouw
- N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

Er wordt gewerkt met oproepen. Hierbij worden de investeringen waarvoor steun aangevraagd wordt, gerangschikt van hoog naar laag volgens de mate waarin ze bijdragen aan de realisatie van de GLB-specifieke doelstellingen en de selectiecriteria van de interventie inzake innovatie, kwaliteit van de aanvraag, verduurzaming en samenwerking. Tijdens dit proces wordt ook bepaald of de investering thuishoort onder de VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming of de VLIF innovatieve groene investeringen. Dit wordt bepaald op basis van de bijdrage aan de GLB specifieke doelstellingen. De aanvrager kan zelf een voorstel op vlak van thema doen. Dit wordt vervolgens bekeken door de jury en nagegaan of dit klopt met de voorstellen.

Investeringen moeten de bepalingen van artikel 74 van verordening (EU) 2021/2115 respecteren, net als de Kaderrichtlijn water.

Indien er binnen deze interventie investeringen in kader van irrigatie met grond- of oppervlaktewater worden geselecteerd, zullen deze - conform artikel 74 verordening (EU) 2021/2115- leiden tot significante waterbesparing (al dan niet samengaande met het gebruik van plantsensoren), en kunnen die leiden tot uitbreiding van het areaal dat geïrrigeerd wordt. Binnen deze interventie worden geen verbeteringen aan bestaande irrigatie gesubsidieerd.

De redelijkheid van de kosten wordt beoordeeld in het selectiecriterium over de kwaliteit van de aanvraag en wordt maximaal ondersteund door offertes.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Actieve landbouwers of een groep van landbouwers, waarvan de hele groep moet voldoen aan de definitie van actieve landbouwer en de helft van de groep eveneens voldoende verdiencapaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproductie.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

De volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing (hieraan moet voldaan zijn op aanvraagniveau):

1. Enkel investeringen die bijdragen tot één of meer specifieke doelstellingen kunnen gesubsidieerd worden.

2. Indien het Unierecht leidt tot het opleggen van nieuwe eisen aan landbouwers, kan steun worden verleend voor investeringen om aan die eisen te voldoen gedurende maximaal 24 maanden vanaf de datum waarop zij voor het bedrijf verplicht worden.
3. Het bedrijf dat de aanvraag indient voldoet aan de criteria van een actieve landbouwer.
4. Het bedrijf behaalt voldoende verdiencapaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproductie. In het geval van groep van landbouwers bestaat de groep uit actieve landbouwers waarbij een gedeelte van de bedrijven eveneens voldoende verdiencapaciteit haalt uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproducten

De volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing en worden gecontroleerd op moment van de betalingsaanvraag:

1. De investeringen die gesubsidieerd worden zijn conform de omgevingsvergunning.
2. Enkel investeringen die gelinkt kunnen worden aan een exploitatie gelegen in het Vlaams gewest worden gesubsidieerd
3. Er moet een eindrapport voorgelegd worden
4. De investering waarvoor steun gevraagd wordt werd nog niet aangevat voor eerste dag na aanvraagperiode . Als bewijsstuk wordt hiervoor gekeken naar de factuurdatum. Voor algemene kosten (punt 4 van de subsidiable kosten) verbonden aan de uitgaven is dit niet van toepassing

Tot vijf jaar na uitbetaling van steun moet het investeringsgoed verbonden blijven aan het bedrijf dat de steun verkreeg of de overnemer van dat bedrijf. Het goed mag dus niet doorverkocht worden.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Omschrijving van de in aanmerking komende types van steun

Subsidiabele kosten:

1. Constructie of verwerving, van onroerende goederen die voor het eerst in gebruik genomen worden
2. Constructie of verwerving van installaties, machines en uitrusting die voor het eerst in gebruik genomen worden
3. Verwerving van software en sturingsprogramma's
4. Algemene kosten zoals onderzoeks-, studie- en begeleidingskosten en resultaatsmetingen

De redelijkheid van de kosten wordt maximaal bepaald op basis experteninschatting en offertes.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☑ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☑ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☐ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Er wordt gewerkt met een subsidiepercentage van 50% op de totale projectkost. Voor meetkosten die onder de algemene kosten vallen zal 65% subsidie voorzien worden.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat komt niet in aanmerking voor steun?

Naast de niet-subsidiabele kosten in art. 73 van Verordening (EU) 2021/2115, komen volgende elementen niet in aanmerking voor steun. Dit wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.7:

- Aankoop van grond
- Aankoop van dieren en éénjarige planten
- Tweedehandsmateriaal

Omvat de investering irrigatie?

☑ Ja ☐ Nee

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen: wat is/zijn de vereiste potentiële waterbesparing(en), uitgedrukt in een percentage

n.v.t.

Details over potentiële waterbesparing volgens het type installatie of infrastructuur (indien van toepassing)

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen (die gevolgen hebben voor waterlichamen waarvan de toestand minder dan goed is): wat is/zijn de vereiste(n) om tot een daadwerkelijke vermindering van het watergebruik te komen, uitgedrukt in een percentage

n.v.t.

Uitsplitsing naar regio

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en –tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.20.1 - VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming – gepland eenheidsbedrag per investering	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE2;	R.9	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.20.1 - VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming – gepland eenheidsbedrag per investering

De unit amount werd bepaald op basis van historische gegevens uit PDPO III, rekening houdend met het feit dat het gemiddeld steunpercentage door de invoering van hogere steunpercentages voor een aantal subsidiecategorieën ook hoger zal zijn.

Rekening houdend met de variabiliteit van de steun is vanaf begrotingsjaar 2026 een maximumeenheidsbedrag van 300.000,00 euro toegevoegd. Dit is 75% van de maximale subsidie per project (400.000,00 euro) zoals vastgelegd in de Vlaamse wetgeving.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.20.1 - VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			188.366,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	
	O.20 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	2,00	7,00	20,00	21,00	21,00	26,00	**Som:** 97,00 **Max:** 26,00
TOTAAL	O.20 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	2,00	7,00	20,00	21,00	21,00	26,00	**Som:** 97,00 **Max:** 26,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	301.385,19	1.054.848,15	3.013.851,86	3.164.544,46	3.164.544,46	3.918.007,42	14.617.181,54
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	129.595,62	453.584,71	1.295.956,30	1.360.754,12	1.360.754,12	1.684.743,19	6.285.388,06

	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

3.21 - VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven

Interventiecode (lidstaat)	3.21
Naam interventie	VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven
Soort interventie	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja Kortingstelsel ecoregeling: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaamse Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N08	Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.15 Ondersteunde investeringen in productiecapaciteit voor hernieuwbare energie, onder meer uit biologische bronnen (in MW)
R.16 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen
R.32 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan biodiversiteit
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

VLIF-steun innovatie stimuleert pure innovatie en vernieuwing op het landbouwbedrijf en vormt een aanvulling op de reguliere VLIF-investeringssteun. Via deze steun wil het VLIF innovatieve ideeën en concepten op het vlak van productie, verwerking en afzet van landbouwproducten realiseren.

Het betreft investeringen of prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector in Vlaanderen gerealiseerd worden. Via deze interventie zijn innovatieve investeringstypes subsidiabel die bv. nog niet beschikbaar zijn op de lijst van subsidiabele investeringen voor de interventie VLIF productieve investeringen op landbouwbedrijven (de "VLIF-lijst"). Daarnaast zijn ook investeringstypes subsidiabel die reeds opgenomen werden op de VLIF-lijst, maar die tegelijk ook een duidelijk aantoonbare innovatie inhouden. Innovaties in een eindfase van ontwikkeling en die uitgetest worden in praktijkomstandigheden op landbouwbedrijven zijn eveneens subsidiabel via deze interventie.

Er zal met de uitwerking van de interventie verder ingezet worden op het stimuleren van samenwerking via samenwerkingsverbanden en het aanvragen van steun door groepen van landbouwers.

Deze interventie is sterk gelinkt aan de interventie "Projectoproep 'innovatie' in kader van EIP" en zijn beiden gericht op zowel technologische als niet-technologische innovatie, en zowel product- als procesinnovatie. Beide interventies worden beter gestroomlijnd en geïntegreerd in één oproep. Het blijven echter afzonderlijke interventies. Individuele landbouwbedrijven die geen link hebben met EIP projecten blijven begunstigde net als groepen van landbouwers die geen link hebben met EIP projecten. De meerwaarde zit er dus in dat landbouwers die in aanraking komen met VLIF innovatie sneller een inhoudelijke link kunnen leggen met reeds bestaande of toekomstige EIP projecten en omgekeerd eveneens. Een groep van landbouwers dat al betrokken is bij een EIP project en gezamenlijk of individueel ook VLIF innovatie aanvraagt zal bevoordeeld worden in de selectie.

VLIF-steun voor innovatieve investering (zeker in combinatie met EIP operationele groepen) heeft tot doel:

- het aantal landbouwbedrijven dat innoveert en de impact ervan te vergroten;
- door innovatie de slagkracht en de weerbaarheid van de landbouwbedrijven verhogen;
- het stimuleren van samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen, bedrijven onderling en met andere actoren;
- grotere bottom-up benadering;
- oplossingen op maat van de landbouwbedrijven.

Het verschil met de interventie VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming komt tot uiting via de gerelateerde noden, specifieke doelstellingen en resultaatindicatoren. Zo zullen de VLIF innovatie groene investeringen direct gelinkt kunnen worden aan specifieke doelstelling d en e. Bij de

VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming is dit niet steeds het geval. Verder zullen de VLIF innovatieve groene investeringen bijdragen tot resultaatindicatoren R.16 (Klimaatgerelateerde investeringen), R.26 (Investeringen met betrekking tot natuurlijke hulpbronnen) en R.32 (investeringen biodiversiteit) naast resultaatindicator R.9 (Modernisering van landbouwbedrijven). Naar verwachting zal ongeveer 28% van het budget gealloceerd voor deze interventie (ELFPO en Vlaamse cofinanciering) bijdragen aan natuurlijke hulpbronnen (R.26) en ongeveer 56% aan klimaat (R.16).
De selectieprocedure voor de twee interventies is echter wel gelijk. Het is tijdens deze procedure dat bepaald wordt onder welke interventie een bepaalde innovatieve investering thuis hoort.

Investeringen moeten de bepalingen van artikel 74 van verordening (EU) 2021/2115 respecteren, net als de Kaderrichtlijn Water.
Indien er binnen deze interventie investeringen in kader van irrigatie met grond- of oppervlaktewater geselecteerd worden, zullen deze, conform artikel 74 verordening (EU) 2021/2115, leiden tot significante waterbesparing (al dan niet samengaande met het gebruik van plantsensoren), maar kunnen ze niet samengaan met uitbreiding van het areaal dat geïrrigeerd wordt.

Daarnaast zijn ook innovatieve investeringen mogelijk die leiden tot significante waterbesparing eventueel gebruikmakende van plantsensoren waarbij gebruik gemaakt wordt van hemelwater, in dat geval is er ook uitbreiding van het areaal mogelijk.

Ook worden onder deze interventie mogelijks innovatieve investeringen in kader gerecycleerd water gesubsidieerd, verordening (EU) 2020/741 respecterende.

Mogelijke investeringstypes die onder deze interventie vallen betreffen geen investeringen om te voldoen aan wettelijke normen die voortvloeien uit het Unierecht, rekening houdend met artikel 73 lid 5 van Verordening (EU) 2021/2115.

Bij investeringen in hernieuwbare energie mag er niet meer steun opgewekt worden dan op een jaar gebruikt kan worden op het landbouwbedrijf.

De interventie kan bijdragen aan alle specifieke doelstellingen maar draagt direct bij aan de volgende doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het is de interventie bij uitstek waarbij, startende van resultaten uit onderzoek, de link wordt gelegd naar vernieuwende methoden en technologie en digitalisering. De resultaten van het onderzoek worden omgezet in investeringen op maat van een landbouwbedrijf. Daarnaast kunnen bepaalde investeringen de markgerichtheid verhogen zoals investeringen in bovenwettelijke maatschappelijke wensen op milieu -en klimaatvlak De interventie draagt dus bij aan het vergroten van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen.
- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** Innovatie is een belangrijke game changer om de landbouwsector hiertoe te laten bijdragen. VLIF-steun voor innovatieve groene investeringen is een interventie waarmee een incentive gecreëerd wordt om klimaatvriendelijke en innovatieve praktijken en investeringen door te voeren, alsook de implementatie van nieuwe technologieën in het kader van duurzame energie. Reductie van emissies kunnen enkel bewerkstelligd worden door de best beschikbare technieken toe te passen. Ook precisielandbouw, smart farming en emissiearme bemestingstechnieken kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelstellingen. Het is belangrijk de omschakeling naar deze nieuwe technieken en praktijken goed te kaderen en te ondersteunen, gezien dit een grote aanpassing aan de huidige teelttechniek en infrastructuur vergt. Het is belangrijk dat het steunpercentage voldoende hoog is zodat er een voldoende stimulans is om

klimaatvriendelijke praktijken en investeringen door te voeren, die ook voor de koplopers in de landbouw een zeker risico inhouden gezien de afwezigheid van ervaring.

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Innovatie is een belangrijke gamechanger om de landbouwsector hiertoe te laten bijdragen. VLIF-steun voor innovatieve groene investeringen is een interventie waarmee een incentive gecreëerd wordt om innovatieve investeringen in kader van duurzame ontwikkeling door te voeren met een zeer belangrijke focus op duurzamer en efficiënter beheer van de natuurlijke hulpbronnen.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Via deze interventie worden innovatieve ideeën en concepten op het vlak van productie, verwerking en afzet van landbouwproducten gerealiseerd. Het betreft hier investeringen of prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector in Vlaanderen gerealiseerd worden. De verschillende investeringen hebben als gemeenschappelijk doel de innovatie in de Vlaamse landbouwsector ondersteunen. In deze interventie wordt er ingezet op de nood digitalisering en innovatie en niet zozeer op opleiding en kennisdeling om zo innovatie in de landbouwsector te stimuleren.

Daarnaast draagt de interventie ook indirect bij aan de andere specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** Innovatie zorgt voor het economisch veilig stellen van de landbouwsector in zijn geheel en draagt bij aan het halen van een leefbaar inkomen voor een landbouwbedrijf. Innovaties dragen ook bij tot de verhoging van de veerkracht en de voedselzekerheid, bv. wanneer ze gericht zijn op inkomensdiversificatie of op het verminderen van risico's (o.a. weersinvloeden).
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** VLIF-steun voor innovatieve investeringen ondersteuning bieden aan vernieuwende markt- of andere concepten waarbij de landbouwsector in een sterkere positie in de keten staat.
- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** De interventie staat open voor projecten die hiertoe een bijdrage kunnen leveren. Voorbeelden zijn de innovatieve investeringen in het kader van emissiereductie, deze investeringen kunnen een positieve bijdrage leveren aan de biodiversiteit en het tegengaan van de verzuring van de habitats. Uiteraard zit de reductie van amoniakuitstoot op de eerste plaats onder specifieke doelstelling (e). Het beperkt zich echter hier niet toe. Met deze interventie kunnen alle innovatieve investeringen ondersteund worden die bijdragen tot een betere integratie van landbouwpraktijken in de omliggende natuur om zo te komen tot meer natuurinclusieve landbouw. Er is ook een link met andere interventies. Innovaties kunnen bijdragen tot een betere uitvoering van AMKM's en ecoregelingen en een inspiratie zijn voor AMKM's en ecoregelingen van de toekomst.
- ***(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;*** Jonge landbouwers die meestal meer oog hebben voor innovatie worden met deze interventie ondersteund zodat ze rendabel en duurzaam kunnen produceren en perspectieven hebben voor de toekomst.
- ***(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;*** De interventie staat open voor projecten die dit kunnen bevorderen, we denken dan bv. aan de uitwerking van innovatieve concepten rond verbreding en rechtstreekse verkoop en de bijhorende innovatieve investeringen. Bij deze wordt de lokale werkgelegenheid bevorderd, alsook de ontwikkeling van het platteland en de sociale cohesie. Ook innovatieve praktijken met het oog op produceren van

biomassa, al dan niet met een eerste verwerking op het landbouwbedrijf die verderop in de keten een toepassing krijgen in kader (bio-economie), worden geviseerd.

De interventie kan direct gelinkt worden aan de volgende noden:

- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N7 Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen
- N8 Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen
- N9 Adaptatie aan klimaatverandering
- N10 Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)
- N11 Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water
- N12 Nood aan productieve en veerkrachtige bodems

Verder wordt er ook ingespeeld op de onderstaande noden, al is dit effect eerder indirect:

- N3 Inkomenszekerheid
- N4 Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)
- N6 Ketenpositie versterken door samenwerking
- N13 Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur
- N14 Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap
- N15 Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector
- N16 Ruimtelijke druk op platteland verkleinen - behoud van open ruimte en landbouw
- N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

Er wordt gewerkt met oproepen. Hierbij worden de investeringen waarvoor steun aangevraagd wordt, gerangschikt van hoog naar laag volgens de mate waarin ze bijdragen aan de realisatie van de GLB-specifieke doelstellingen en de selectiecriteria van de interventie inzake innovatie, kwaliteit van de aanvraag, verduurzaming en samenwerking. Een wetenschapper van het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) en een milieudeskundige met landbouwkennis van een milieu-overheidsinstantie of een onafhankelijke instantie met een milieuafdeling of -expertise zullen deel uitmaken van de jury voor de selectie van de projecten.

Investeringsprojecten in bestaande irrigatie installaties die tot een hogere potentiële en desgevallend effectieve waterbesparing leiden, worden bevoordeeld in de selectie. Tijdens dit proces wordt ook bepaald of de investering thuis hoort onder de VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming of de VLIF innovatieve groene investeringen. Dit wordt bepaald op basis van de bijdrage aan de GLB specifieke doelstellingen. De aanvrager kan zelf een voorstel op vlak van thema doen. Dit wordt vervolgens bekeken door de jury en nagegaan of dit klopt met de voorstellen. De aanvraag zal onder deze interventie vallen als de beschreven investeringen zowel op inhoudelijk als budgettair vlak dominant groen zijn.

De volgende voorbeelden van innovatieve groene investeringen zijn mogelijk:

· Een innovatief ammoniak emissie-arm systeem dat voor het eerste in Vlaanderen in praktijkomstandigheden uitgetest wordt

· Een innovatieve bodembewerkingsmachine die leidt tot minder bodemcompactie en verhoging van het koolstofgehalte in de bodemlaag op plantdiepte

· Een nieuwe ontvochtingstechniek in een serre, waarmee significant primaire energie kan bespaard worden

· Een nieuwe techniek waarmee kostenefficiënt op boerderijschaal bio-gas kan opgewaardeerd worden tot aardgaskwaliteit

. …

De redelijkheid van de kosten wordt beoordeeld in het selectiecriterium over de kwaliteit van de aanvraag en wordt maximaal ondersteund door offertes.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Actieve landbouwers of een groep van landbouwers, waarvan de hele groep moet voldoen aan de definitie van actieve landbouwer en de helft van de groep eveneens voldoende verdiencapaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproductie

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

De volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing (hieraan moet voldaan zijn op aanvraagniveau):

1. Enkel investeringen die bijdragen tot één of meer specifieke doelstellingen d, e en f kunnen gesubsidieerd worden.
2. Indien het Unierecht leidt tot het opleggen van nieuwe eisen aan landbouwers, kan steun worden verleend voor investeringen om aan die eisen te voldoen gedurende maximaal 24 maanden vanaf de datum waarop zij voor het bedrijf verplicht worden.
3. Het bedrijf dat de aanvraag indient voldoet aan de criteria van een actieve landbouwer.
4. Het bedrijf behaalt voldoende verdiencapaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproductie. In het geval van groep van landbouwers bestaat de groep uit actieve landbouwers waarbij een gedeelte van de bedrijven eveneens voldoende verdiencapaciteit haalt uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproducten
5. Indien een bestaand irrigatiesysteem aangepast wordt en hierbij oppervlakte- of grondwater gebruikt wordt, moet de techniek minimaal een potentiële waterbesparing hebben van 10% en indien de toestand van die waterbron minder dan goed is op het vlak van waterkwantiteit moet de effectieve waterbesparing minstens 50% bedragen van de potentiële waterbesparing.

De volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing en worden gecontroleerd op moment van de betalingsaanvraag:

1. De investeringen die gesubsidieerd worden zijn conform de omgevingsvergunning.
2. Enkel investeringen die gelinkt kunnen worden aan een exploitatie gelegen in het Vlaams gewest worden gesubsidieerd
3. Er moet een eindrapport voorgelegd worden
4. De investering waarvoor steun gevraagd wordt werd nog niet aangevat voor de eerste dag na aanvraagperiode. Als bewijsstuk wordt hiervoor gekeken naar de factuurdatum. Voor algemene kosten (punt 4 van de subsidiable kosten) verbonden aan de uitgaven is dit niet van toepassing

Tot vijf jaar na uitbetaling van steun moet het investeringsgoed verbonden blijven aan het bedrijf dat de steun verkreeg of de overnemer van dat bedrijf. Het goed mag dus niet doorverkocht worden.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

1. Constructie of verwerving, van onroerende goederen die voor het eerst in gebruik genomen worden
2. Constructie of verwerving van installaties, machines en uitrusting die voor het eerst in gebruik genomen worden
3. Verwerving van software en sturingsprogramma's
4. Algemene kosten zoals onderzoeks-, studie- en begeleidingskosten en resultaatsmetingen

De redelijkheid van de kosten wordt maximaal bepaald op basis experteninschatting en offertes.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☑ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☑ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☐ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Er wordt gewerkt met een subsidiepercentage van 50% op de totale projectkost. Voor meetkosten die onder de algemene kosten vallen zal 65% subsidie voorzien worden. Indien de meetkosten gelinkt zijn aan milieu- en klimaatinvesteringen wordt hiervoor 80% subsidie voorzien.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat komt niet in aanmerking voor steun?

Naast de niet-subsidiabele kosten in art. 73 van Verordening (EU) 2021/2115, komen volgende elementen niet in aanmerking voor steun. Dit wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.7:

- Aankoop van grond
- Aankoop van dieren en éénjarige planten
- Tweedehandsmateriaal

Omvat de investering irrigatie?

☑ Ja ☐ Nee

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen: wat is/zijn de vereiste potentiële waterbesparing(en), uitgedrukt in een percentage

10,00 %

Details over potentiële waterbesparing volgens het type installatie of infrastructuur (indien van toepassing)

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen (die gevolgen hebben voor waterlichamen waarvan de toestand minder dan goed is): wat is/zijn de vereiste(n) om tot een daadwerkelijke vermindering van het watergebruik te komen, uitgedrukt in een percentage

50,00 %

Uitsplitsing naar regio

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en –tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Verrichtingen die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.21.1 - VLIF innovatieve groene investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gemiddeld	BE2;	R.15; R.16; R.26; R.32; R.9	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.21.1 - VLIF innovatieve groene investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering

De unit amount werd bepaald op basis van historische gegevens uit PDPO III, rekening houdend met het feit dat het gemiddeld steunpercentage door de invoering van hogere steunpercentages voor een aantal subsidiecategorieën ook hoger zal zijn.

Rekening houdend met de variabiliteit van de steun is vanaf begrotingsjaar 2026 een maximumeenheidsbedrag van 300.000,00 euro toegevoegd. Dit is 75% van de maximale subsidie per project (400.000,00 euro) zoals vastgelegd in de Vlaamse wetgeving.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.21.1 - VLIF innovatieve groene investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	150.692,59	150.692,59	186.340,30	186.340,30	186.340,30	186.340,30	186.340,30	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			232.925,37	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	
	O.20 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	2,00	6,00	20,00	21,00	21,00	25,00	**Som:** 95,00 **Max:** 25,00
TOTAAL	O.20 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	2,00	6,00	20,00	21,00	21,00	25,00	**Som:** 95,00 **Max:** 25,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	301.385,19	1.118.041,82	3.726.806,07	3.913.146,37	3.913.146,37	4.658.507,59	17.631.033,41
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	177.775,09	659.488,23	2.198.294,09	2.308.208,79	2.308.208,79	2.747.867,61	10.399.842,60

	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

3.22 - VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven

Interventiecode (lidstaat)	3.22
Naam interventie	VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven
Soort interventie	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee Kortingstelsel ecoregeling: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaamse Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N21	Verlagen antibioticagebruik	Standaard	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.16 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen
R.3 Percentage boerderijen dat GLB-steun voor digitale landbouwtechnologie ontvangt
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

VLIF-productieve investeringssteun aan landbouwbedrijven is sinds 20 jaar een sterkhouder in het Vlaams programma voor plattelandsontwikkeling. De PDPO III maatregel wordt opgedeeld in drie interventies; VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming, VLIF productieve groene investeringen en VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn. De interventies worden aangepast om nog meer een toekomstgericht ondernemingsfonds te zijn.

Ondernemerschap in de landbouw houdt in dat het landbouwbedrijf inspeelt op veranderingen, en ontwikkelingen in de natuurlijke en maatschappelijke omgeving van het bedrijf en in de markt om crisisbestendiger en veerkrachtiger te zijn en haar strategische rol in onze economie en maatschappij te vervullen. Investeringssteun aan landbouwbedrijven richt zich op een klimaat- en milieuvriendelijke landbouw. Het VLIF ondersteunt maximaal investeringen die noodzakelijk zijn voor, en kansen biedt aan een sterk ondernemerschap via een diversiteit aan bedrijfsmodellen (incl. investeringen in korte en circulaire keten en biolandbouw, investeringen die noodzakelijk zijn in een agro-ecologisch verdienmodel).

Investeringen zijn nodig om de vele uitdagingen te kunnen aangaan die noodzakelijk zijn in de verduurzaming van elk bedrijfsmodel in het kader van klimaatmitigatie en –adaptatie, bodemkwaliteit, waterkwaliteit- en waterkwantiteit, verbetering van de biodiversiteit, luchtkwaliteit, risicopreventie, vermindering van voedselverliezen en circulaire economie, dierenwelzijn, voedselkwaliteit- en veiligheid, arbeidskwaliteit en –veiligheid, arbeidsrationalisatie en ruimtelijke kwaliteit Zowel het bovenwettelijk karakter als het principe van level playing field (gelijkspeelveld), waarbij investeringssteun voorzien wordt voor strengere wettelijke verplichtingen dan voor gelijkaardige spelers buiten onze lidstaat, zijn hierbij de leidraad.

De verhoogde investeringssteun voor milieu-investeringen in de landbouw kadert bovendien in het behalen van milieu- en natuurdoelstellingen voor Vlaanderen. De VLIF investeringssteun draagt bij aan het realiseren van de volgende Vlaamse klimaat, milieu en natuurplannen (op hun beurt ter uitvoering van Europese verordeningen en richtlijnen):

- Vlaams Natura 2000-programma – 2021-2025
- Stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas
- Mestactieplan (MAP)
- Luchtbeleidsplan 2030
- Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030
- Nationaal actieplan voor hernieuwbare energie
- Opvolger van het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik 2018-2022

Het verschil tussen de drie interventies zijn de doelstellingen waar direct toe wordt bijgedragen via die investeringen. Dit uit zich ook in verschillende steunpercentages en dus unit amounts. De selectieprocedure voor de drie interventies is echter gelijk. Tijdens deze procedure wordt bepaald onder welke interventie een bepaalde investering thuis hoort. Dan wordt ook het toepasselijke steunpercentage bepaald. Zo behoren investeringen onder bijvoorbeeld het investeringstype aangaande verwerking van landbouwproducten en investeringen in nieuwe daken na verwijdering van asbest thuis onder de VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming.

Mogelijke investeringstypes die onder deze interventie vallen zijn de volgende:

- Investeringen in automatisatie gericht op een verhoging van de arbeidsproductiviteit:
    - Bijvoorbeeld automatisch voersysteem, zelfsluitend voederhekken, gestuurd koeverkeer, krachtvoerautomaat, melkrobot, automatische monster- en analysesysteem (melk),

geboortemelders, sorteermachines, verpakkingsmachines, inpotmachine, oppotmachines…

- Investeringen gericht op de verhoging van de ruimtelijke kwaliteit:
    - Bijvoorbeeld verduisteringsscherm in serres, afdeksystemen voor sleufsilos zonder autobanden, geluidsisolatie, investeringen in onroerend erfgoed…
- Investeringen gericht op de verbetering van de voedselveiligheid en de sanitaire veiligheid:
    - Bijvoorbeeld (gekoelde) kadaveropslag, hygiënesluizen, wielontsmettingsbad, quarantainestal, voedergangbrug…
- Investeringen gericht op de verbetering van de arbeidskwaliteit en de arbeidsveiligheid:
    - Bijvoorbeeld stappenteller, tochtigheiddetectie, vee behandeling (klauwverzorgingsboxen, behandelstraat, keizersnede box..), vervanging van asbestdaken…
- Aanplant van nieuwe beloftevolle fruitvariëteiten:
    - Bijvoorbeeld aanplant van nieuwe rassen van appels, peren..
- Aankoop meerjarig plantgoed:
    - Bijvoorbeeld rozen- en moederplanten, hop- en aspergeplanten, houtachtig kleinfruit, snijheesters, rabarber, kersen, pruimen, druiven en blauwe bessen…
- Investeringen in onroerend goed gericht op de realisatie van een structuurverbetering:
    - Bijvoorbeeld ruwbouw en inrichting van stal, loods en serre, sanitaire ruimte, sleufsilo, voederkeuken, gewone frigo/koelcel, hagelnetten, hydrokoeling,…
- Investeringen in roerend goed met een minimale bijdrage aan de verduurzaming
    - Bijvoorbeeld planters, oogstmachines, rooiers, opraapwagen, inschuurmachine, kistenklem, maaier, kuilverdeler, kalverhutten…
- Specifieke investeringen gericht op het uitoefenen van activiteiten met betrekking tot verwerking van voornamelijk bedrijfseigen landbouwproducten, korte keten van voornamelijk bedrijfseigen landbouwproducten, zorgboerderijen, recreatie, educatie en hoevetoerisme
    - Bijvoorbeeld bouwen, verbouwen en uitrusten van bedrijfsgebouwen voor de rechtstreekse verkoop (opslag, koelruimte en verkoop ruimte), verkoopautomaat, specifieke afwerking van gebouwen voor verwerking van producten, materieel voor verwerking hoevezuivel, hoevevlees…

<u>Investeringen in irrigatie:</u>

Investeringen moeten de bepalingen van artikel 74 van verordening (EU) 2021/2115 respecteren, net als de Kaderrichtlijn Water.

Investeringen in de verbetering van bestaande irrigatie-installaties zijn in het kader van deze interventie gekoppeld aan de vervanging van oude installaties door dezelfde techniek, terwijl interventie 3.23 verbeteringen/vervangingen van bestaande installaties zal ondersteunen die tot grotere besparingen/efficiëntiewinsten leiden.

Subsidiabele investeringen onder deze interventie zijn:

- In een serre: alle systemen voor watergift , zoals bvb. druppelirrigatie, eb-vloed systemen, Nutrient Fluid Technique (NFT), regenautomaat, …
- Buiten een serre: fertigatiesystemen en gietwagen die gebruikt worden op container- en trayvelden, druppelirrigatie met uitbreiding van geïrrigeerd areaal (waarbij art.74 van verordening (EU) 2021/20155 wordt gerespecteerd indien gebruik gemaakt wordt van grond- of oppervlaktewater)

Binnen deze interventie is er geen steun mogelijk voor regenhaspels.

Als het gaat over een aanpassing aan de techniek op een bestaande areaal en waarbij ook grond of oppervlaktewater gebruikt wordt moet de potentiële waterbesparing minstens 10% bedragen. Als het gaat over verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen (die gevolgen hebben voor waterlichamen waarvan de toestand minder dan goed is) moet de effectieve waterbesparing minstens 50%

bedragen van de potentiële waterbesparing.

Er wordt aan deze interventie bijkomende nationale financiering voorzien in kader van de definitieve programmatorische aanpak stikstof DPAS met het oog op het behalen van de goede staat van instandhouding van de natuurgebieden aangemeld als Natura 2000.

De interventie draagt direct bij tot het realiseren van onderstaande doelstellingen van het strategisch plan en kan gelinkt worden aan verschillende noden:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Voor het behoud van het concurrentievermogen is het level playing field binnen de Europese Unie belangrijk. Ook al delen de lidstaten verschillende doelstellingen op klimaat- en milieuvlak, op vlak van dierenwelzijn en voedselveiligheid,… de uitwerking ervan van is lidstaat tot lidstaat verschillend. Om bepaalde doelen te bereiken worden verplichtingen opgelegd die niet geldig zijn in andere lidstaten. Om het concurrentievermogen te behouden, is het belangrijk dat deze investeringen financieel ondersteund worden vanuit de overheid. Daarnaast kunnen bepaalde investeringen de markgerichtheid verhogen zoals investeringen in bovenwettelijke maatschappelijke wensen of investeringen in een kortere keten. Het is belangrijk dat met het subsidiepercentage er voldoende incentive is om landbouwers aan te moedigen om die investeringen uit te voeren die de marktgerichtheid verhogen, zeker in het kader van de afbouw van inkomensondersteuningsmechanismen.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie.*** Specifieke investeringen dragen bij tot de voedselveiligheid. Met het selectiesysteem wordt voor elke subsector gestreefd dat er met het geven van investeringssteun een maximale incentive is naar voedsel dat op de meest duurzame wijze geproduceerd wordt. Specifieke investeringen zoals oogstprotectie kunnen de voedselverliezen op het veld beperken.

De interventie kan direct gelinkt worden aan de volgende noden:

- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N19 Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)
- N21 Verlagen antibioticagebruik
- N22 Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen

Daarnaast speelt de interventie ook in op een aantal andere noden en doelstellingen. Deze effecten zijn echter meer indirect:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** Investeringen zijn noodzakelijk om de weerbaarheid en veerkracht van bedrijven te verhogen. Investeringen zijn noodzakelijk om op lange termijn het landbouwinkomen veilig te stellen en te verbeteren, om inkomensdiversificatie te creëren en om risico's (o.a. weersinvloeden) te verminderen.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een eerlijkere verdeling van de marges kan niet bereikt worden met investeringssteun. Investeringssteun kan landbouwers er wel toe aanzetten om investeringen door te voeren op het bedrijf waardoor ze meer prijszetter kunnen worden i.p.v. prijsnemer, met name investeringen gericht op het verkorten van de keten of met het oog op differentiatie van de land- en tuinbouwproducten. Deze differentiatie kan een opstap betekenen voor een betere positie van de landbouwers in de waardeketen omdat

afnemers bereid zijn een voldoende hoge prijs te betalen wanneer er minder aanbod is van andere bedrijven met hetzelfde product.

- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** Het Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030 geeft aan dat om de doelstellingen te behalen naast teelttechnische areaalgebonden interventies een belangrijke bijdrage kan geleverd worden door energiebesparing te realiseren van de landbouwbedrijfsgebouwen en reductie van emissies uit bedrijfsgebouwen als het gevolg van biologische processen met name de productie van methaan en lachgas. Deze reducties kunnen enkel bewerkstelligd worden door de best beschikbare technieken te gebruiken. Ook precisielandbouw en emissiearme bemestingstechnieken kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelstellingen. Bepaalde investeringen die mogelijk zijn via de VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming zullen hier ook toe bijdragen. De voornaamste bijdrage volgt echter uit de VLIF productieve groene investeringen.
- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen is een belangrijk onderdeel in het bevorderen van duurzame ontwikkeling. Verschillende productieve investeringen voor verdere verduurzaming kunnen hier ook een indirect effect hebben doordat de technologie bijvoorbeeld een besparing meebrengt op het gebruik van natuurlijke hulpbronnen ondanks dat dit niet het hoofddoel is van deze bepaalde investering.
- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Op verschillende wijzen kunnen investeringen op landbouwbedrijven bijdragen tot deze strategische doelstellingen. Zo draagt bvb. een te hoge ammoniakdepositie bij aan de verzuring van habitats. Alle ammoniakreducerende investeringen komen dus de kwaliteit van de habitats ten goede. Investeringssteun kan ook bijdragen aan de verhoging van de biodiversiteit door alle investeringen te ondersteunen die bijdragen aan een agro-ecologische bedrijfsvoering (mechanische onkruidbestrijding, technieken voor de verspreiding van biologische bestrijdingsmiddelen, enz.) een verhoging van de landschapskwaliteit (bv. onderhoud van (kleine) landschapselementen) enz.
- ***(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;*** Naast de interventie overnamesteun zet investeringssteun in op het aantrekken van jonge landbouwers. Bedrijven met jonge landbouwers als zaakvoerder krijgen voorrang. We ondersteunen tevens bedrijven bij nieuwe investeringen voor het ontwikkelen van/ omschakelen naar nieuwe activiteiten.
- ***(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;*** Investeringen in verbredingsactiviteiten en de rechtstreekse verkoop creëren meestal arbeidsplaatsen. De sociale inclusie wordt bevorderd door deze bedrijven die inzetten op verbreding en rechtstreekse verkoop. Bedrijven kunnen omschakelen naar het produceren van grondstoffen voor de bio-economie en door reststromen uit de de bio-economie te gebruiken als input. Ook dit vraagt specifieke investeringen waarvoor een maximale incentive gegeven wordt door de investeringssteun.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing.***

De interventie geeft dan ook een bijkomend antwoord op de volgende vragen:

- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N3 Inkomenszekerheid
- N4 Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)

- N6 Ketenpositie versterken door samenwerking
- N7 Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen
- N8 Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen
- N9 Adaptatie aan klimaatverandering
- N10 Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)
- N11 Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water
- N13 Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur
- N14 Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap
- N15 Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector
- N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

Driemaandelijks worden de investeringen waarvoor de steun aangevraagd werd, gerangschikt van hoog naar laag volgens de mate waarin ze bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van de interventie inzake verduurzaming, verjonging en samenwerking.

De selectieprocedure bestaat uit een beoordeling van de mate waarin de investering duurzaam is op het vlak van economische, sociale en ecologische duurzaamheid. Met de totaalscore van duurzaamheid hangt eveneens het steunpercentage samen. Investeringen in bestaande irrigatie installaties die tot een hogere potentiële en desgevallend effectieve waterbesparing leiden, worden bevoordeeld in de selectie. Zo zullen investeringen die een uitgesproken meerwaarde hebben naar milieu- en klimaat en dierenwelzijn toe in de hoogste subsidiepercentages gesubsidieerd worden. Dit zijn de investeringen die horen onder de interventie VLIF productieve groene investeringen en VLIF productieve investeringen dierenwelzijn en niet onder de VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming. Bij de duurzaamheidsscore per investering komt dat een bijkomende score indien de investering aangevraagd werd door een jonge landbouwer en indien de investeringen aangevraagd worden in het kader van gemeenschappelijk gebruik door verschillende landbouwers (samenwerking). Er wordt onderzocht hoe projectcontext de selectie mee zal bepalen. Investeringen in bestaande irrigatie installaties die tot een hoge potentiële en desgevallend effectieve waterbesparing leiden, worden bevoordeeld in de selectie. De VLIF limitatieve lijst van investeringscodes bepaalt ook onder welke interventie de investeringen thuishoren. Zo worden bijvoorbeeld de investeringen in melkverwerking en vernieuwing van asbestdaken gelinkt aan de VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Actieve landbouwers met een minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten. Daarnaast komen ook samenwerkingsverbanden van landbouwbedrijven in aanmerking.

Alle leden moeten actieve landbouwers zijn, de helft van de leden moet ook aan het minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten voldoen.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

De volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing (hieraan moet voldaan zijn op aanvraagniveau):

1. Enkel investeringen die bijdragen tot één of meer specifieke doelstellingen kunnen gesubsidieerd worden.
2. Indien het Unierecht leidt tot het opleggen van nieuwe eisen aan landbouwers, kan steun worden verleend voor investeringen om aan die eisen te voldoen gedurende maximaal 24 maanden vanaf de datum waarop zij voor het bedrijf verplicht worden.
3. Het bedrijf dat de aanvraag indient voldoet aan de criteria van een actieve landbouwer. Indien het

een groep van landbouwers (samenwerkingsverband) betreft voldoen alle leden aan de definitie van actieve landbouwers

4. Het bedrijf behaalt voldoende verdiencapaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproducten. Indien het groep van landbouwers (samenwerkingsvervand) betreft behaalt de helft van de leden ook een minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten
5. Voor investeringen die vergunningsplichtig zijn wordt een omgevingsvergunning ter beschikking gesteld
6. Indien een bestaand irrigatiesysteem aangepast wordt en hierbij oppervlakte- of grondwater gebruikt wordt, moet de techniek minimaal een potentiële waterbesparing hebben van 10% en indien de toestand van die waterbron minder dan goed is op het vlak van waterkwantiteit moet de effectieve waterbesparing minstens 50% bedragen van de potentiële waterbesparing.

De volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing en worden gecontroleerd op moment van de betalingsaanvraag:

1. De investeringen die gesubsidieerd worden zijn conform de omgevingsvergunning.
2. Enkel investeringen die gelinkt kunnen worden aan een exploitatie gelegen in het Vlaams gewest worden gesubsidieerd
3. De investering waarvoor steun gevraagd wordt werd nog niet aangevat voor eerste dag na aanvraagperiode. Als bewijsstuk wordt hiervoor gekeken naar de factuurdatum.

Tot vijf jaar na uitbetaling van steun moet het investeringsgoed verbonden blijven aan het bedrijf dat de steun verkreeg of de overnemer van dat bedrijf. Het goed mag dus niet doorverkocht worden.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

1. Constructie of verwerving, van onroerende goederen die voor het eerst in gebruik genomen worden
2. Constructie of verwerving van installaties, machines en uitrusting die voor het eerst in gebruik genomen worden
3. Verwerving van software en sturingsprogramma's

De redelijkheid van de kosten wordt maximaal bepaald op basis van de toepassing van eenheidskosten. Deze eenheidskosten worden bepaald op basis van literatuurgegevens en/of administratieve databank. Indien dit niet mogelijk is wordt er gewerkt met offerten.

Er wordt gewerkt met een limitatieve lijst van investeringen die ex-ante aan elke aanvraagperiode kan aangepast worden.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☑ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☑ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☑ eenheidskosten
☐ vast bedrag
☐ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

In het geval van de eenheidskosten zal dit mogelijks gebaseerd worden op de P50 of P75 waarden in de historische databank 2015-2022 van de kosten per eenheid (ii) of gebruik van objectieve gegevens afkomstig van publicaties van Wageningen Universiteit (Nederland) KWIN. De bedragen werden dus vastgesteld op basis van de methode in Art. 83(2)(a) en hierbinnen i) en ii).

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Er wordt gewerkt met drie niveaus van basissubsidiepercentages (bepaald door de aard van de investering): 15%, 30% en 40%. Voor jonge landbouwers wordt voor de subsidiecategorieën 30% en 40% een bijkomende steun van 10% voorzien. Voor jonge landbouwers wordt de definitie gebruikt zoals bepaald in 4.1.5.

Contextuele parameters in kader van verdere verduurzaming kunnen aanleiding geven tot een verhoging van subsidiepercentages, bijvoorbeeld in kader van definitieve programmatorische aanpak stikstof (DPAS). In deze context is er steun tot 65% mogelijk voor deelinvesteringen voor alle landbouwers in de verdere verduurzaming binnen de bouw van een ammoniak emissiearme (AEA) stal of de omvorming naar een AEA-stal. Hier wordt het procentuele maximum op de totale kost van de stal van 40% dus verhoogd tot 65% voor jonge landbouwers.

Er wordt een maximale steun of maximale subsidiabele investeringskost over de ganse GLB-periode vastgelegd.

Het duurzaamheidskader, dat eveneens de kans op selectie bepaalt, geeft aan welk subsidiepercentage van toepassing is op de investering. Met deze gevarieerde vork aan subsidiepercentages is het mogelijk om landbouwers te triggeren naar de meest duurzame uitvoering van een project. Bij investeringen met een hogere bijdrage aan de milieu – en klimaatdoelstellingen en de dierenwelzijnsdoelstellingen zal er een hoger subsidiepercentage van toepassing zijn. Ook onder de categorie ‘investeringen voor verdere verduurzaming‘ vallen er investeringen met hogere duurzaamheidsscores.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat komt niet in aanmerking voor steun?

Naast de niet-subsidiabele kosten in art. 73(3) van Verordening (EU) 2021/2115 komen volgende elementen niet in aanmerking voor steun. Dit wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.7:

- Aankoop van grond
- Aankoop van dieren en éénjarige planten
- Algemene kosten zoals onderzoek -, studie – en begeleidingskosten en resultaatsmetingen
- Investeringstypes waarvoor een betaalbaar significant milieuvriendelijker alternatief bestaat zoals verwarming op steenkool en zware stookolie
- Tweedehands materiaal

Omvat de investering irrigatie?

☑ Ja ☐ Nee

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen: wat is/zijn de vereiste potentiële waterbesparing(en), uitgedrukt in een percentage
10,00 %

Details over potentiële waterbesparing volgens het type installatie of infrastructuur (indien van toepassing)

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen (die gevolgen hebben voor waterlichamen waarvan de toestand minder dan goed is): wat is/zijn de vereiste(n) om tot een daadwerkelijke vermindering van het watergebruik te komen, uitgedrukt in een percentage
50,00 %

Uitsplitsing naar regio

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie especteert Annex II, art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Verrichtingen die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.22.1 - VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming – gepland eenheidsbedrag per investering	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gemiddeld	BE2;	R.16; R.26; R.3; R.9	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.22.1 - VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming – gepland eenheidsbedrag per investering

De unit amount werd bepaald op basis van historische gegevens uit PDPO III, rekening houdend met het feit dat het gemiddeld steunpercentage per interventie ook hoger zal zijn door de invoering van de verhoogde steunpercentages per subsidiecategorie. Het gemiddelde eenheidsbedrag van de PDPO III projecten werd verhoogd om rekening te houden met de hogere subsidiepercentages. Er werd eveneens rekening gehouden dat een belangrijk deel van de middelen gereserveerd zijn in kader van de programmatorische aanpak stikstof. Dit gaat gepaard met een bijkomende verhoging van het maximale subsidiepercentage (65%) en de gemiddelde eenheidskost.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.22.1 - VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	16.999,67	16.999,67	16.999,67	16.999,67	16.999,67	16.999,67	16.999,67	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.20 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	472,00	1.052,00	1.524,00	1.674,00	1.825,00	1.825,00	**Som:** 8.372,00 **Max:** 1.825,00
TOTAAL	O.20 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	472,00	1.052,00	1.524,00	1.674,00	1.825,00	1.825,00	**Som:** 8.372,00 **Max:** 1.825,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	5.439.895,93	12.732.756,42	18.189.652,03	18.189.652,03	18.189.652,03	18.189.652,03	90.931.260,47
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	2.974.987,66	6.963.330,49	9.947.614,97	9.947.614,97	9.947.614,97	9.947.614,97	49.728.778,03

	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

3.23 - VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven

Interventiecode (lidstaat)	3.23
Naam interventie	VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven
Soort interventie	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja Kortingstelsel ecoregeling: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaamse Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N08	Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.15 Ondersteunde investeringen in productiecapaciteit voor hernieuwbare energie, onder meer uit biologische bronnen (in MW)

R.16 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

VLIF-productieve investeringssteun aan landbouwbedrijven is sinds 20 jaar een sterkhouder in het Vlaams programma voor plattelandsontwikkeling. De PDPO III maatregel wordt opgedeeld in drie interventies; VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming, VLIF productieve groene investeringen en VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn. De interventies worden aangepast om nog meer een toekomstgericht ondernemingsfonds te zijn.

Ondernemerschap in de landbouw houdt in dat het landbouwbedrijf inspeelt op veranderingen, en ontwikkelingen in de natuurlijke en maatschappelijke omgeving van het bedrijf en in de markt om crisisbestendiger en veerkrachtiger te zijn en haar strategische rol in onze economie en maatschappij te vervullen. Investeringssteun aan landbouwbedrijven richt zich op een klimaat- en milieuvriendelijke landbouw. Het VLIF ondersteunt maximaal investeringen die noodzakelijk zijn voor, en kansen biedt aan een sterk ondernemerschap via een diversiteit aan bedrijfsmodellen (incl. investeringen in korte en circulaire keten en biolandbouw, investeringen die noodzakelijk zijn in een agro-ecologisch verdienmodel).

Investeringen zijn nodig om de vele uitdagingen te kunnen aangaan die noodzakelijk zijn in de verduurzaming van elk bedrijfsmodel in het kader van klimaatmitigatie en –adaptatie, bodemkwaliteit, waterkwaliteit- en waterkwantiteit, verbetering van de biodiversiteit, luchtkwaliteit, risicopreventie, vermindering van voedselverliezen en circulaire economie, dierenwelzijn, voedselkwaliteit- en veiligheid, arbeidskwaliteit en –veiligheid, arbeidsrationalisatie en ruimtelijke kwaliteit Zowel het bovenwettelijk karakter als het principe van level playing field (gelijkspeelveld), waarbij investeringssteun voorzien wordt voor strengere wettelijke verplichtingen dan voor gelijkaardige spelers buiten onze lidstaat, zijn hierbij de leidraad. Binnen deze interventie wordt gefocust op investeringen rond milieu en klimaat.

De verhoogde investeringssteun voor milieu-investeringen in de landbouw kadert bovendien in het behalen van milieu- en natuurdoelstellingen voor Vlaanderen. De VLIF investeringssteun draagt bij aan het realiseren van de volgende Vlaamse klimaat, milieu en natuurplannen (op hun beurt ter uitvoering van Europese verordeningen en richtlijnen):

- Vlaams Natura 2000-programma – 2021-2025
- Stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas
- Mestactieplan (MAP)
- Luchtbeleidsplan 2030
- Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030
- Nationaal actieplan voor hernieuwbare energie
- Opvolger van het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik 2018-2022

Er wordt aan deze interventie bijkomende nationale financiering voorzien in kader van de definitieve programmatorische aanpak stikstof DPAS met het oog op het behalen van de goede staat van instandhouding van de natuurgebieden aangemeld als Natura 2000.

Het verschil tussen de drie interventies zijn de doelstellingen waar direct toe wordt bijgedragen via die

investeringen. Dit uit zich ook in verschillende steunpercentages en dus unit amounts. De selectieprocedure voor de drie interventies is echter gelijk. Tijdens deze procedure wordt bepaald onder welke interventie een bepaalde investering thuis hoort. Dan wordt ook het toepasselijke steunpercentage bepaald.

Mogelijke investeringstypes die onder deze interventie vallen betreffen geen investeringen om te voldoen aan wettelijke normen die voortvloeien uit het Unierecht, rekening houdend met artikel 73 lid 5 van Verordening (EU) 2021/2115.

Mogelijke investeringstypes die onder deze interventie vallen zijn de volgende:

- Productie hernieuwbare energie op voorwaarde dat op jaarbasis alle geproduceerde energie gebruikt wordt op het landbouwbedrijf
    - Bijvoorbeeld kleine en middelgrote windturbines, batterijen voor opslag groene energie, warmtepomp, warmterecuperatiesystemen, zonneboiler…
- Waterkwantiteit en waterkwaliteit
    - Bijvoorbeeld opvang- en recirculatiesystemen, waterbehandelingssystemen, fytobak, biofilter, vul- en spoelplaats spuittoestel, opslag van spuiwater, plantmeettechnieken en plantsensoren…
- Primaire energiebesparing
    - Bijvoorbeeld Energieschermen/schermdoeken, ontvochtigingstechnieken in serres, automatische klimaatregeling in bewaarloods, dubbele beglazing, energiebesparende koeltechnieken, investeringen in geothermie, energiezuinige ventilatiesystemen…
- Precisielandbouw: investeringen gericht op reduceren van inputs
    - Bijvoorbeeld drone voor landbouwtoepassingen, sensoren voor het maten van oogstparameters, basisstation RTK, variabele dosis technologie, verwerkings- en communicatie-unit voor precisielandbouwdata…
- Emissies van ammoniak, fijn stof en NOx, niet-energetische broeikasgassen
    - Bijvoorbeeld brongerichte AEA-systemen, chemische luchtwasser, externe mestopslagsystemen, ammoniakemissie reducerende vloersystemen, mestrobot…
- Bodemkwaliteit
    - Bijvoorbeeld ecoploeg, strokenfrees, schijveneg, compostverspreider, diepwoeler..
- Biologische landbouw
    - Bijvoorbeeld: de aanplant van hoogstamboomgaarden en andere blijvende gewassen met biologisch gecertificeerd plantgoed op voorwaarde dat minsten tot vijf jaar na eindbetaling de boomgaard / perceel met blijvende gewassen uitgebaat blijft onder biologisch lastenboek (of omschakeling er naar toe).
- Biodiversiteit
    - Bijvoorbeeld messenbalk/maaibalk waarbij significant minder sterfte aan insecten, ...

Investeringen moeten de bepalingen van artikel 74 van verordening (EU) 2021/2115 respecteren, net als de Kaderrichtlijn Water.

Onder deze interventie worden systemen van druppelirrigatie gesubsidieerd buiten serres; indien echter gebruik gemaakt wordt van grondwater of oppervlaktewater, is - conform artikel 74 van verordening (EU) 2021/2115, dit enkel mogelijk indien er geen uitbreiding van het geïrrigeerd areaal plaatsvindt.

Ook kunnen onder deze interventie investeringen in kader gerecycleerd water gesubsidieerd worden, de verordening (EU) 2020/741 respecterend.

Doelstellingen van de interventie:

De interventie draagt direct bij tot het realiseren van onderstaande doelstellingen van het strategisch plan en kan gelinkt worden aan verschillende noden:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Voor het behoud van het concurrentievermogen is het level playing field binnen de Europese Unie belangrijk. Ook al delen de lidstaten de doelstellingen op klimaat- en milieuvlak, de uitwerking ervan van is lidstaat tot lidstaat verschillend. Om bepaalde milieu- en klimaatdoelen te bereiken worden verplichtingen opgelegd die niet geldig zijn in andere lidstaten. Om het concurrentievermogen te behouden, is het belangrijk dat deze investeringen financieel ondersteund worden vanuit de overheid. Daarnaast kunnen bepaalde investeringen de markgerichtheid verhogen zoals investeringen in bovenwettelijke maatschappelijke wensen op milieu -en klimaatvlak. Het is belangrijk dat met het subsidiepercentage er voldoende incentive is om landbouwers aan te moedigen om die investeringen uit te voeren die de marktgerichtheid verhogen, zeker in het kader van de afbouw van inkomensondersteuningsmechanismen.
- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** Het Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030 geeft aan dat om de doelstellingen te behalen naast teelttechnische areaalgebonden intereventies een belangrijke bijdrage kan geleverd worden door energiebesparing te realiseren van de landbouwbedrijfsgebouwen en reductie van emissies uit bedrijfsgebouwen als het gevolg van biologische processen met name de productie van methaan en lachgas. Deze reducties kunnen enkel bewerkstelligd worden door de best beschikbare technieken te gebruiken. Ook precisielandbouw en emissiearme bemestingstechnieken kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelstellingen. Daarnaast kunnen landbouwbedrijven ook een steentje bijdragen in de productie van hernieuwbare energie met name door de vergisting van mest en de productie van windenergie. Ook wat dat betreft moet de investeringssteun aanleiding geven tot voldoende incentive. Bij investeringen die bijdragen aan klimaatadaptatie gaat het over investeringen in waterbesparing, bodemkwaliteit en biodiversiteit. Het is belangrijk dat het subsidiepercentage voldoende hoog is zodat voldoende incentive gecreëerd kan worden om klimaatvriendelijke, klimaatmitigerende en klimaatadaptieve investeringen door te voeren.
- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen is een belangrijk onderdeel in het bevorderen van duurzame ontwikkeling. Er wordt voorrang gegeven aan die investeringen die waterkwaliteit en –kwantiteit verhogen, landbouwwerktuigen die de kwaliteit van de bodem verhogen en die investeringen die ammoniak, NOx en fijn stof in de lucht reduceren.

De interventie kan direct gelinkt worden aan de volgende noden:

- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N7 Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen
- N8 Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen
- N9 Adaptatie aan klimaatverandering
- N10 Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)
- N11 Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water
- N12 Nood aan productieve en veerkrachtige bodems

Daarnaast speelt de interventie ook in op een aantal andere noden en doelstellingen. Deze effecten zijn

echter meer indirect:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** Investeringen zijn noodzakelijk om de weerbaarheid en veerkracht van bedrijven te verhogen. Investeringen zijn noodzakelijk om op lange termijn het landbouwinkomen veilig te stellen en te verbeteren, om inkomensdiversificatie te creëren en om risico's (o.a. weersinvloeden) te verminderen.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een eerlijkere verdeling van de marges kan niet bereikt worden met investeringssteun. Investeringssteun kan landbouwers er wel toe aanzetten om investeringen door te voeren op het bedrijf waardoor ze meer prijszetter kunnen worden i.p.v. prijsnemer, met name investeringen gericht op het verkorten van de keten of met het oog op differentiatie van de land- en tuinbouwproducten. Deze differentiatie kan een opstap betekenen voor een betere positie van de landbouwers in de waardeketen omdat afnemers bereid zijn een voldoende hoge prijs te betalen wanneer er minder aanbod is van andere bedrijven met hetzelfde product.
- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Op verschillende wijzen kunnen investeringen op landbouwbedrijven bijdragen tot deze strategische doelstellingen. Zo draagt bvb. een te hoge ammoniakdepositie bij aan de verzuring van habitats. Alle ammoniakreducerende investeringen komen dus de kwaliteit van de habitats ten goede. Investeringssteun kan ook bijdragen aan de verhoging van de biodiversiteit door alle investeringen te ondersteunen die bijdragen aan een agro-ecologische bedrijfsvoering (mechanische onkruidbestrijding, technieken voor de verspreiding van biologische bestrijdingsmiddelen, enz.) een verhoging van de landschapskwaliteit (bv. onderhoud van (kleine) landschapselementen) enz.
- ***(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;*** Naast de interventie overnamesteun zet investeringssteun in op het aantrekken van jonge landbouwers. Bedrijven met jonge landbouwers als zaakvoerder krijgen voorrang. We ondersteunen tevens bedrijven bij nieuwe investeringen voor het ontwikkelen van/ omschakelen naar nieuwe activiteiten.
- ***(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;*** Investeringen in verbredingsactiviteiten en de rechtstreekse verkoop creëren meestal arbeidsplaatsen. De sociale inclusie wordt bevorderd door deze bedrijven die inzetten op verbreding en rechtstreekse verkoop. Bedrijven kunnen omschakelen naar het produceren van grondstoffen voor de bio-economie en door reststromen uit de de bio-economie te gebruiken als input. Ook dit vraagt specifieke investeringen waarvoor een maximale incentive gegeven wordt door de investeringssteun.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing.***

De interventie geeft dan ook een bijkomend antwoord op de volgende vragen:

- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N3 Inkomenszekerheid
- N4 Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)
- N6 Ketenpositie versterken door samenwerking
- N13 Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur
- N14 Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap
- N15 Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector

- N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

Driemaandelijks worden de investeringen waarvoor de steun aangevraagd werd, gerangschikt van hoog naar laag volgens de mate waarin ze bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van de interventie inzake verduurzaming, verjonging en samenwerking.

De selectieprocedure is volledig geautomatiseerd. Vlaanderen zal het toezichtcomité raadplegen over de selectiecriteria (cfr. art. 79 van Verordening EU 2115/2021). Zowel SALV (Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij) als Mina (Adviesraad voor Milieu en Natuur) zijn lid van het toezichtcomité. De selectieprocedure bestaat uit een beoordeling van de mate waarin de investering duurzaam is op het vlak van economische, sociale en ecologische duurzaamheid. Met de totaalscore van duurzaamheid hangt eveneens het steunpercentage samen. Zo zullen investeringen die een uitgesproken meerwaarde hebben naar milieu- en klimaat toe in de hoogste subsdiepercentages gesubsidieerd worden. Dit zijn ook de investeringen die horen onder deze interventie en niet onder de VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming. Bij de duurzaamheidsscore per investering komt dat een bijkomende score indien de investering aangevraagd werd door een jonge landbouwer en indien de investeringen aangevraagd worden in het kader van gemeenschappelijk gebruik door verschillende landbouwers (samenwerking). Er wordt onderzocht hoe projectcontext de selectie mee zal bepalen.

Investeringen in bestaande irrigatie installaties die tot een hoge potentiële en desgevallend effectieve waterbesparing leiden, worden bevoordeeld in de selectie.

De VLIF limitatieve lijst van investeringscodes bepaalt ook onder welke actie de investeringen thuishoren. Zo zijn de VLIF groene investeringen, de investeringen met een hoge duurzaamheidsscore op vlak van milieu en klimaat. Naar verwachting zal ongeveer 28% van het budget gealloceerd voor deze interventie (ELFPO en Vlaamse cofinanciering) bijdragen aan natuurlijke hulpbronnen (R.26) en ongeveer 56% aan klimaat (R.16).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Actieve landbouwers met een minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten. Daarnaast komen ook samenwerkingsverbanden van landbouwbedrijven in aanmerking.

Alle leden moeten actieve landbouwers zijn, de helft van de leden moet ook aan het minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten voldoen.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

De volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing (hieraan moet voldaan zijn op aanvraagniveau):

1. Enkel investeringen die bijdragen tot één of meer specifieke doelstellingen d, e en f kunnen gesubsidieerd worden.
2. Indien het Unierecht leidt tot het opleggen van nieuwe eisen aan landbouwers, kan steun worden verleend voor investeringen om aan die eisen te voldoen gedurende maximaal 24 maanden vanaf de datum waarop zij voor het bedrijf verplicht worden.
3. Het bedrijf dat de aanvraag indient voldoet aan de criteria van een actieve landbouwer. Indien het een groep van landbouwers (samenwerkingsverband) betreft voldoen alle leden aan de definitie van actieve landbouwers
4. Het bedrijf behaalt voldoende verdiencapaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproducten. Indien het groep van landbouwers (samenwerkingsvervand) betreft behaalt de helft van de leden ook een minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten
5. Voor investeringen die vergunningsplichtig zijn wordt een omgevingsvergunning ter beschikking gesteld
6. Indien een bestaand irrigatiesysteem aangepast wordt en hierbij oppervlakte- of grondwater

gebruikt wordt, moet de techniek minimaal een potentiële waterbesparing hebben van 10% en indien de toestand van die waterbron minder dan goed is op vlak van waterkwantiteit moet de effectieve waterbesparing minstens 50% bedragen van de potentiële waterbesparing.

De volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing en worden gecontroleerd op moment van de betalingsaanvraag:

1. De investeringen die gesubsidieerd worden zijn conform de omgevingsvergunning.
2. Enkel investeringen die gelinkt kunnen worden aan een exploitatie gelegen in het Vlaams gewest worden gesubsidieerd
3. De investering waarvoor steun gevraagd wordt werd nog niet aangevat voor eerste dag na aanvraagperiode. Als bewijsstuk wordt hiervoor gekeken naar de factuurdatum.

Tot vijf jaar na uitbetaling van steun moet het investeringsgoed verbonden blijven aan het bedrijf dat de steun verkreeg of de overnemer van dat bedrijf. Het goed mag dus niet doorverkocht worden.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

1. Constructie of verwerving, van onroerende goederen die voor het eerst in gebruik genomen worden
2. Constructie of verwerving van installaties, machines en uitrusting die voor het eerst in gebruik genomen worden
3. Verwerving van software en sturingsprogramma's

De redelijkheid van de kosten wordt maximaal bepaald op basis van de toepassing van eenheidskosten. Deze eenheidskosten worden bepaald op basis van literatuurgegevens en/of administratieve databank. Indien dit niet mogelijk is wordt er gewerkt met offerten.

Er wordt gewerkt met een limitatieve lijst van investeringen die ex-ante aan elke aanvraagperiode kan aangepast worden.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☑ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☑ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☑ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

In het geval van de eenheidskosten zal dit mogelijks gebaseerd worden op de P50 of P75 waarden in de historische databank 2015-2022 van de kosten per eenheid (ii) of gebruik van objectieve gegevens afkomstig van publicaties van Wageningen Universiteit (Nederland) KWIN. De bedragen werden dus vastgesteld op basis van de methode in Art. 83(2)(a) en hierbinnen i) en ii).

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Er wordt gewerkt met drie niveaus van basissubsidiepercentages (bepaald door aard van investering): 30%, 40% en 50% Voor jonge landbouwers wordt voor deze subsidiecategorieën een bijkomende steun van 10% voorzien. Voor jonge landbouwers wordt de definitie gebruikt onder 4.1.5.gebruikt.

De 50% subsidiecategorie is voorbehouden voor investeringen waar er het meest uitgesproken milieuvoordeel is. Het typevoorbeeld is een fytobak waarmee resten van gewasbeschermingsmiddelen geneutraliseerd worden. Energiebesparende investeringen met relatief korte terugverdientijd komen hiervoor niet in aanmerking.

Contextuele parameters in kader van verdere verduurzaming kunnen aanleiding geven tot een verhoging van subsidiepercentages. In kader van de definitieve programmatorische aanpak stikstof (DPAS) is er steun tot 80% mogelijk voor groene deelinvesteringen binnen de bouw van een ammoniak emissiearme (AEA) stal of omvorming naar een AEA-stal waarbij het procentuele maximum op de totale kost van de stal van 40% van toepassing blijft en verhoogd is tot 65% voor jonge landbouwers.

Er wordt een maximale steun of maximale subsidiabele investeringskost over de ganse GLB-periode vastgelegd.

Het duurzaamheidskader, dat eveneens de kans op selectie bepaalt, geeft aan welk subsidiepercentage van toepassing is op de investering. Met deze gevarieerde vork aan subsidiepercentages is het mogelijk om landbouwers te triggeren naar de meest duurzame uitvoering van een project. Bij investeringen met een hogere bijdrage aan de milieu – en klimaatdoelstellingen en de dierenwelzijnsdoelstellingen zal er een hoger subsidiepercentage van toepassing zijn. Ook onder de categorie ‘investeringen voor verdere verduurzaming‘ vallen er investeringen met hogere duurzaamheidsscores zoals specifieke investeringen in de korte keten.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat komt niet in aanmerking voor steun?

Naast de niet-subsidiabele kosten in art. 73(3) van Verordening (EU) 2021/2115 komen volgende elementen niet in aanmerking voor steun. Dit wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.7:

- Aankoop van grond
- Aankoop van dieren en éénjarige planten
- Algemene kosten zoals onderzoek -, studie – en begeleidingskosten en resultaatsmetingen
- Investeringstypes waarvoor een betaalbaar significant milieuvriendelijker alternatief bestaat zoals verwarming op steenkool en zware stookolie
- Tweedehands materiaal

Omvat de investering irrigatie?

☑ Ja ☐ Nee

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen: wat is/zijn de vereiste potentiële waterbesparing(en), uitgedrukt in een percentage

10,00 %

Details over potentiële waterbesparing volgens het type installatie of infrastructuur (indien van toepassing)

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen (die gevolgen hebben voor waterlichamen waarvan de toestand minder dan goed is): wat is/zijn de vereiste(n) om tot een daadwerkelijke vermindering van het watergebruik te komen, uitgedrukt in een percentage
50,00 %

Uitsplitsing naar regio

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Verrichtingen die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.23.1 - VLIF productieve groene investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gemiddeld	BE2;	R.15; R.16; R.26; R.9	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.23.1 - VLIF productieve groene investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering

De unit amount werd bepaald op basis van historische gegevens uit PDPO III, rekening houdend met het feit dat het gemiddeld steunpercentage per investering ook hoger zal zijn door de invoering van de verhoogde steunpercentages per subsidiecategorie. Het gemiddelde eenheidsbedrag van de PDPO III projecten werd verhoogd om rekening te houden met de hogere subsidiepercentages. Er werd eveneens rekening gehouden dat een belangrijk deel van de middelen gereserveerd zijn in kader van de programmatorische aanpak stikstof. Dit gaat gepaard met een bijkomende verhoging van het maximale subsidiepercentage (65%) en de gemiddelde eenheidskost.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.23.1 - VLIF productieve groene investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	25.003,46	25.003,46	25.003,46	25.003,46	25.003,46	25.003,46	25.003,46	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.20 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	482,00	1.061,00	1.544,00	1.740,00	1.936,00	1.936,00	**Som:** 8.699,00 **Max:** 1.936,00
TOTAAL	O.20 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	482,00	1.061,00	1.544,00	1.740,00	1.936,00	1.936,00	**Som:** 8.699,00 **Max:** 1.936,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	7.150.989,52	16.727.314,66	23.878.304,18	23.878.304,18	23.878.304,18	23.878.304,18	119.391.520,90
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	4.378.756,35	10.242.615,40	14.621.371,77	14.621.371,77	14.621.371,77	14.621.371,77	73.106.858,83

	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

3.24 - VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven

Interventiecode (lidstaat)	3.24
Naam interventie	VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven
Soort interventie	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja Kortingstelsel ecoregeling: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaamse Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard	Gedeeltelijk
N20	Verhogen dierenwelzijn in de landbouw	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.44 Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter verbetering van dierenwelzijn
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

VLIF-productieve investeringssteun aan landbouwbedrijven is sinds 20 jaar een sterkhouder in het Vlaams programma voor plattelandsontwikkeling. De PDPO III maatregel wordt opgedeeld in drie interventies; VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming, VLIF productieve groene investeringen en VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn. De interventies worden aangepast

om nog meer een toekomstgericht ondernemingsfonds te zijn.

Ondernemerschap in de landbouw houdt in dat het landbouwbedrijf inspeelt op veranderingen, en ontwikkelingen in de natuurlijke en maatschappelijke omgeving van het bedrijf en in de markt om crisisbestendiger en veerkrachtiger te zijn en haar strategische rol in onze economie en maatschappij te vervullen. Investeringssteun aan landbouwbedrijven richt zich op een klimaat- en milieuvriendelijke landbouw. Het VLIF ondersteunt maximaal investeringen die noodzakelijk zijn voor, en kansen biedt aan een sterk ondernemerschap via een diversiteit aan bedrijfsmodellen (incl. investeringen in korte en circulaire keten en biolandbouw, investeringen die noodzakelijk zijn in een agro-ecologisch verdienmodel).

Investeringen zijn nodig om de vele uitdagingen te kunnen aangaan die noodzakelijk zijn in de verduurzaming van elk bedrijfsmodel in het kader van klimaatmitigatie en –adaptatie, bodemkwaliteit, waterkwaliteit- en waterkwantiteit, verbetering van de biodiversiteit, luchtkwaliteit, risicopreventie, vermindering van voedselverliezen en circulaire economie, dierenwelzijn, voedselkwaliteit- en veiligheid, arbeidskwaliteit en –veiligheid, arbeidsrationalisatie en ruimtelijke kwaliteit Zowel het bovenwettelijk karakter als het principe van level playing field (gelijkspeelveld), waarbij investeringssteun voorzien wordt voor strengere wettelijke verplichtingen dan voor gelijkaardige spelers buiten onze lidstaat, zijn hierbij de leidraad. Binnen deze interventie wordt gefocust op het aspect dierenwelzijn.

Het verschil tussen de drie interventies zijn de doelstellingen waar direct toe wordt bijgedragen via die investeringen. Dit uit zich ook in verschillende steunpercentages en dus unit amounts. De selectieprocedure voor de drie interventies is echter gelijk. Tijdens deze procedure wordt bepaald onder welke interventie een bepaalde investering thuis hoort. Dan wordt ook het toepasselijke steunpercentage bepaald. Zo behoren investeringen zoals koematrassen met focus op dierenwelzijn (voldoen aan technische parameters) en een wintertuin voor legkippen bijvoorbeeld thuis onder de VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn.

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de wetgeving die van toepassing is op vlak van dierenwelzijn.

Vergelijking wetgeving Vlaams/Federaal met Europees:

Diercategorie	**EU-wetgeving**	**Federaal/Vlaams**	**Verschil**
Varkens	RICHTLIJN 2008/120/EG VAN DE RAAD van 18 december 2008 tot vaststelling van minimumnormen ter bescherming van varkens (Gecodificeerde versie)	15 MEI 2003. - Koninklijk besluit betreffende de bescherming van varkens in Varkenshouderijen	Extra eis naar lichtinval “Teneinde natuurlijke lichtval toe te laten moeten in elke varkensstal gebouwd na 1 januari 2003 lichtdoorlatende openingen in dak en/of muren voorzien worden, waarvan de totale oppervlakte niet kleiner mag zijn dan 3 % van de vloeroppervlakte.”
Rundvee	RICHTLIJN 2008/119/EG VAN DE RAAD van 18 december 2008	KB van 23 januari 1998 betreffende de bescherming van kalveren in kalverhouderijen	Getrouwe omzetting

	tot vaststelling van minimumnormen ter bescherming van kalveren (Gecodificeerde versie)		
Vleeskippen	RICHTLIJN 2007/43/EG VAN DE RAAD van 28 juni 2007 tot vaststelling van minimumvoorschriften voor de bescherming van vleeskuikens	13 JUNI 2010. - Koninklijk besluit tot vaststelling van de minimumvoorschriften voor de bescherming van vleeskuikens	Getrouwe omzetting
Leghennen	RICHTLIJN 1999/74/EG VAN DE RAAD van 19 juli 1999 tot vaststelling van minimumnormen voor de bescherming van legkippen	Koninklijk besluit van 17 oktober 2005 tot vaststelling van de minimumnormen voor de bescherming van legkippen	Getrouwe omzetting. Kooihuisvesting werd mee overgenomen, met voorwaarden (Artikel 6 Paragraaf 2) waardoor een beëindiging van de kooihuisvesting tot de mogelijkheden behoort.
Konijnen	RICHTLIJN 98/58/EG VAN DE RAAD van 20 juli 1998 inzake de bescherming van voor landbouwdoeleinden gehouden dieren	Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het welzijn van konijnen in fokkerijen 19/12/2020	Volledig nieuwe wetgeving i.k.v. huisvesting konijnen, die veel verder gaat dan EU regelgeving. Vlaanderen is hier koploper in Europa wat betreft huisvesting en dierenwelzijn.
Loopvogels	RICHTLIJN 98/58/EG VAN DE RAAD van 20 juli 1998 inzake de bescherming van voor landbouwdoeleinden gehouden dieren	4 MAART 2005. — Koninklijk besluit inzake het welzijn van loopvogels gehouden voor landbouwdoeleinden	Bijkomende voorwaarden naar huisvesting, beschikbare oppervlakte, buitenbeloop,…
Houden van pelsdieren en het houden van eenden en ganzen voor de productie van foie gras door middel van dwangvoedering	RICHTLIJN 98/58/EG VAN DE RAAD van 20 juli 1998 inzake de bescherming van voor landbouwdoeleinden gehouden dieren	Besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van de vergoeding bij de bedrijfsstopzetting en bedrijfsreconversie van de pelsdierhouderijen en de eenden- of ganzenhouderijen (15/5/2020)	Verbod in Vlaanderen vanaf 30 november 2023

Mogelijke investeringstypes die onder deze interventie vallen zijn de volgende:

- De verbetering van het dierenwelzijn die verder gaan dan de wettelijke normen
    - Bijvoorbeeld afkalfmatras met verhoogd dierenwelzijn, balanssysteem, biggencouveuse / biggennursery, biggenverjager – biggenblazer, bovenbouw serrestal, daksystemen voor inbreng van daglicht in de stal met uitzondering van varkensstallen, geiten/koe/kalver/schapen/zeugen borstel, koelsysteem (vloerkoeling, nevelkoeling,

padkoeling), meerkost bij diepstrooiselboxen, mobiele kippenstal, overdrukbuisventilatie, parkhuisvesting, sorteersluis, springplateau, stalgordijnen en/of windschermen, stalgordijnen en/of windschermen, systeem voor split-suckling, toplaag van vloer: rubber, andere zachte laag of asfalt, vrijloop kraamhok, wintertuin, stallen onder biologische veehouderij, varkensstallen louter gericht op dierenwelzijn, die voorzien in minstens 20% meer ruimte voor de dieren, enzovoort

VLIF-Maatregel	**Bovenwettelijk**	**Reden**
Afkalfmatras met verhoogd welzijn	Ja	Geen specifieke vereisten voor afkalfruimte of voor ligbedbedekking
Balanssysteem	Ja	Geen verplichting voor maatregelen tegen doodliggen van biggen
Biggencouveuse/nursery	Ja	Maatregelen om overleving van boventallige biggen te bevorderen zijn niet verplicht
Biggenverjager-biggenblazer	Ja	Geen verplichting voor maatregelen tegen doodliggen van biggen
Bovenbouw serrestal	Ja	Extra daglicht is niet verplicht
Daksystemen voor inbreng van daglicht in de stal met uitzondering varkensstallen	Ja	Daglicht via het dak is niet verplicht
Geitenborstel	Ja	Verzorgings-/verrijkingsmateriaal niet verplicht
Kalverborstel	Ja	Verzorgings-/verrijkingsmateriaal niet verplicht
Koeborstel	Ja	Verzorgings-/verrijkingsmateriaal niet verplicht
Koelsysteem (vloer-, nevel- of padkoeling)	Ja	Koeling niet verplicht
Koematrassen verhoogd dierenwelzijn	Ja	Geen wettelijke eisen voor ligboxbedekking
Meerkost diepstrooiselboxen	Ja	Geen wettelijke eisen voor ligboxbedekking
Mobiele kippenstal	Ja	Geen wettelijke verplichting voor uitloop van kippen
Overdrukbuisventilatie	Ja	Mechanische ventilatie bij rundvee is niet verplicht
Schapenborstel	Ja	Verzorgings-/verrijkingsmateriaal niet verplicht
Sorteersluis	Ja	Individuele zorg is niet verplicht
Springplateau	Ja	Geen verplichting voor extra oppervlakte, schuilmogelijkheden, uitdaging
Stalgordijnen en/of windschermen	Ja	Windbreking in een stal is niet verplicht
Systemen voor automatische bijvoedering voor biggen	Ja	Geen verplichting tot bijvoederen
Systeem voor split-suckling	Ja	Maatregelen om overleving van

		boventallige biggen te bevorderen zijn niet verplicht
Systeem voor verkoeling (o.a. nevelkoeling en padkoeling)	Ja	Koeling niet verplicht
Toplaag van vloer: rubber, andere zachte laag of asfalt	Ja	Geen verplichting voor zachtere vloeren dan beton
Bio-stal of varkensstal voor bovenwettelijk dierenwelzijn	Ja	Voldoen aan dierenwelzijnslabels /meer dan 20% ruimte is niet verplicht
Vloerkoelsysteem	Ja	Koeling niet verplicht
Voederhek in de hoogte verstelbaar	Ja	Niet verplicht, ook een vast voerderhek is toegelaten
Vrijloopkraamhok	Ja	Zeugen vrij laten rondlopen in kraamhok is niet verplicht
Wintertuin	Ja	Extra loopruimte is niet verplicht
Zeugenborstel	Ja	Verzorgingsmateriaal niet verplicht

Binnen varkensstallen wordt steun voorzien voor de volgende investeringen (wordt desgevallend aangevuld met nieuwe marktklare bovenwettelijke innovaties in het kader van dierenwelzijn):

- Balanssysteem. Een systeem waarbij door een bewegende vloer in het kraamhok vermeden wordt dat deze zeug op de biggen gaat liggen.
- Biggencouveuse. Een biggencouveuse is een klein en goed bereikbaar hok. Het heeft een voorziening waarmee gecontroleerd kunstmelk kan worden verstrekt aan de biggen. Bovendien zijn er mogelijkheden voor goede klimatiseren en maximale hygiëne. De goede klimatiseren is nodig om de kwetsbare biggen tegen onderkoelen te beschermen en om ongewenste warmteverliezen tegen te gaan
- Biggenblazer. Biggenblazer is een speciaal voor het kraamhok ontwikkelde luchtblazer; wanneer de zeug gaat staan start een sterke luchtstroom onder de zeug zodat biggen niet onder de zeug gaan liggen.
- Vrijloopkraamhok. Een kraamhok met speciale voorzieningen om zeugen niet vast te zetten en meer bewegingsruimte te geven.
- Systeem split suckling. Wanneer er meer biggen geboren worden dan dat er functionerende spenen zijn, ontstaat er een probleem met de biestvoorziening. De zeug heeft dan niet voldoende spenen om alle biggen van biest te voorzien. Er zijn extra maatregelen benodigd om ervoor te zorgen dat alle biggen voldoende biest krijgen en een verhoogde overlevingskans hebben
- Gedeeltelijke of volledige volle vloeren. Dit is een systeem dat het mogelijk maakt om afleidingsmateriaal te voorzien dat ook gemanipuleerd kan worden door de varkens zoals stro. Op deze manier wordt het dan meer haalbaar om varkens te houden met intacte staarten met geen of beperkte kans op staartbijten.
- Zeugenborstel. Borstel waartegen zeugen kunnen aanschuren.

Daarnaast worden binnen deze maatregel investeringen in stallen onder biologische certificering gesubsidieerd (gezien de hogere eisen rond dierenwelzijn).

Ook investeringen in varkensstallen die erop gericht zijn om varkens met intacte staarten te houden met geen of beperkt risico op staartbijten, worden gesteund. Het gaat dan om:

- het biolastenboek: dit verbiedt het couperen van staarten en schrijft expliciet een hoge standaard voor van afleidingsmateriaal, meer dan 20% meer plaats per dier, enz
- investeringen in stallen waarbij de dieren onder dierenwelzijnslabel inclusief certificatie gehouden

worden (tot minsten vijf jaar na eindbetaling). Het gaat echter enkel over dierenwelzijnslabels waarbij de lat voldoende hoog ligt. Het gaat dan concreet over het dierenwelzijnslabel 'Beter Leven' tweester of driester of gelijkwaardig. Vanaf Beter Leven tweester is het verboden om de staarten te couperen en gelden de voorschriften om staartbijten te voorkomen zoals meer dan 20% meer plaats per dier en maximale inzet op afleidingsmateriaal zoals verplichting om stro te voorzien dat ook de bodem bedekt.).

- varkensstallen die niet onder een dierenwelzijnslabel vallen en louter gericht zijn op een verbeterd dierenwelzijn (met minstens 20% meer ruimte t.o.v. de wettelijke normen en voldoende volle vloeren).

Varkensstallen die dierenwelzijnsmaatregelen combineren (ofwel via een lastenboek (bio en beter leven of gelijkwaardig) ofwel 20% meer oppervlakte in combinatie met een volle vloer of andere dierenwelzijnsmaatregelen) krijgen een hogere selectiekans en een hoger steunpercentage (+ 15% op de 15% codes zijnde de structurele investeringen).

Pluimveehouders die verrijkte kooien omvormen naar niet-kooihuisvesting zullen bevoordeeld worden in de selectie

Er wordt aan deze interventie bijkomende nationale financiering voorzien in kader van de definitieve programmatorische aanpak stikstof DPAS met het oog op het behalen van de goede staat van instandhouding van de natuurgebieden aangemeld als Natura 2000.

De interventie draagt direct bij tot het realiseren van onderstaande doelstellingen van het strategisch plan en kan gelinkt worden aan verschillende noden:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Voor het behoud van het concurrentievermogen is het level playing field binnen de Europese Unie belangrijk. Ook al delen de lidstaten de verschillende doelstellingen op onder meer het vlak van dierenwelzijn, de uitwerking ervan van is lidstaat tot lidstaat verschillend. Om bepaalde doelen te bereiken worden verplichtingen opgelegd die niet geldig zijn in andere lidstaten. Om het concurrentievermogen te behouden, is het belangrijk dat deze investeringen financieel ondersteund worden vanuit de overheid. Daarnaast kunnen bepaalde investeringen de markgerichtheid verhogen zoals investeringen in bovenwettelijke maatschappelijke wensen op milieu, klimaat en dierenwelzijnsvlak of investeringen in een kortere keten. Het is belangrijk dat met het subsidiepercentage er voldoende incentive is om landbouwers aan te moedigen om die investeringen uit te voeren die de marktgerichtheid verhogen, zeker in het kader van de afbouw van inkomensondersteuningsmechanismen.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie.*** Specifieke investeringen dragen bij tot dierenwelzijn. Zo wordt er via de investeringssteun aangemoedigd tot investeringen in bovenwettelijk dierenwelzijn en wordt bijgedragen tot deze maatschappelijke bekommernis.

De interventie kan direct gelinkt worden aan de volgende noden:

- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N19 Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)
- N20 Verhogen dierenwelzijn in de landbouw

Daarnaast speelt de interventie ook in op een aantal andere noden en doelstellingen. Deze effecten zijn echter meer indirect:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** Investeringen zijn noodzakelijk om de weerbaarheid en veerkracht van bedrijven te verhogen. Investeringen zijn noodzakelijk om op lange termijn het landbouwinkomen veilig te stellen en te verbeteren, om inkomensdiversificatie te creëren en om risico's (o.a. weersinvloeden) te verminderen.
- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een eerlijkere verdeling van de marges kan niet bereikt worden met investeringssteun. Investeringssteun kan landbouwers er wel toe aanzetten om investeringen door te voeren op het bedrijf waardoor ze meer prijszetter kunnen worden i.p.v. prijsnemer, met name investeringen gericht op het verkorten van de keten of met het oog op differentiatie van de land- en tuinbouwproducten. Deze differentiatie kan een opstap betekenen voor een betere positie van de landbouwers in de waardeketen omdat afnemers bereid zijn een voldoende hoge prijs te betalen wanneer er minder aanbod is van andere bedrijven met hetzelfde product.
- ***(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;*** Naast de interventie overnamesteun zet investeringssteun in op het aantrekken van jonge landbouwers. Bedrijven met jonge landbouwers als zaakvoerder krijgen voorrang. We ondersteunen tevens bedrijven bij nieuwe investeringen voor het ontwikkelen van/ omschakelen naar nieuwe activiteiten.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing.***

De interventie geeft dan ook een bijkomend antwoord op de volgende vragen:

- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N3 Inkomenszekerheid
- N4 Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)
- N6 Ketenpositie versterken door samenwerking
- N15 Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector

Driemaandelijks worden de investeringen waarvoor de steun aangevraagd werd, gerangschikt van hoog naar laag volgens de mate waarin ze bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van de interventie inzake verduurzaming, verjonging en samenwerking.

De selectieprocedure bestaat uit een beoordeling van de mate waarin de investering duurzaam is op het vlak van economische, sociale en ecologische duurzaamheid. Met de totaalscore van duurzaamheid hangt eveneens het steunpercentage samen. Zo zullen investeringen die een uitgesproken meerwaarde hebben naar milieu- en klimaat toe in de hoogste subsidiepercentages gesubsidieerd worden. Bij de duurzaamheidsscore per investering komt dat een bijkomende score indien de investering aangevraagd werd door een jonge landbouwer en indien de investeringen aangevraagd worden in het kader van gemeenschappelijk gebruik door verschillende landbouwers (samenwerking). Er wordt onderzocht hoe projectcontext de selectie mee zal bepalen. De VLIF limitatieve lijst van investeringscodes bepaalt ook onder welke actie de investeringen thuishoren. Bij de VLIF investeringen dierenwelzijn, kan de investering direct gelinkt worden aan een verhoging van het dierenwelzijn. Enkel investeringen in bovenwettelijk dierenwelzijn vallen hieronder.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Actieve landbouwers met een minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten. Daarnaast komen ook samenwerkingsverbanden van landbouwbedrijven in aanmerking.

Alle leden moeten actieve landbouwers zijn, de helft van de leden moet ook aan het minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten voldoen.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

De volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing (hieraan moet voldaan zijn op aanvraagniveau):

1. Enkel investeringen die bijdragen tot aan specifieke doelstelling i kunnen gesubsidieerd worden.
2. Indien het Unierecht leidt tot het opleggen van nieuwe eisen aan landbouwers, kan steun worden verleend voor investeringen om aan die eisen te voldoen gedurende maximaal 24 maanden vanaf de datum waarop zij voor het bedrijf verplicht worden.
3. Het bedrijf dat de aanvraag indient voldoet aan de criteria van een actieve landbouwer. Indien het een groep van landbouwers (samenwerkingsverband) betreft voldoen alle leden aan de definitie van actieve landbouwers
4. Het bedrijf behaalt voldoende verdiencapaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproducten. Indien het groep van landbouwers (samenwerkingsvervand) betreft behaalt de helft van de leden ook een minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten
5. Voor investeringen die vergunningsplichtig zijn wordt een omgevingsvergunning ter beschikking gesteld

De volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing en worden gecontroleerd op moment van de betalingsaanvraag:

1. De investeringen die gesubsidieerd worden zijn conform de omgevingsvergunning.
2. Enkel investeringen die gelinkt kunnen worden aan een exploitatie gelegen in het Vlaams gewest worden gesubsidieerd
3. De investering waarvoor steun gevraagd wordt werd nog niet aangevat voor eerste dag na aanvraagperiode. Als bewijsstuk wordt hiervoor gekeken naar de factuurdatum.

Tot vijf jaar na uitbetaling van steun moet het investeringsgoed verbonden blijven aan het bedrijf dat de steun verkreeg of de overnemer van dat bedrijf. Het goed mag dus niet doorverkocht worden.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

1. Constructie of verwerving, van onroerende goederen die voor het eerst in gebruik genomen worde
2. Constructie of verwerving van installaties, machines en uitrusting die voor het eerst in gebruik genomen worden
3. Verwerving van software en sturingsprogramma's

De redelijkheid van de kosten wordt maximaal bepaald op basis van de toepassing van eenheidskosten. Deze eenheidskosten worden bepaald op basis van literatuurgegevens en/of administratieve databank. Indien dit niet mogelijk is wordt er gewerkt met offerten.

Er wordt gewerkt met een limitatieve lijst van investeringen die ex-ante aan elke aanvraagperiode kan aangepast worden.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☑ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☑ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☑ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

In het geval van de eenheidskosten zal dit mogelijks gebaseerd worden op de P50 of P75 waarden in de historische databank 2015-2022 van de kosten per eenheid (ii) of gebruik van objectieve gegevens afkomstig van publicaties van Wageningen Universiteit (Nederland) KWIN. De bedragen werden dus vastgesteld op basis van de methode in Art. 83(2)(a) en hierbinnen i) en ii).

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Er wordt gewerkt met twee niveaus van basissubsidiepercentages (bepaald door de aard van de investering): 30% en 40%. Voor jonge landbouwers wordt voor de subsidiecategorieën 30% en 40% een bijkomende steun van 10% voorzien. Voor jonge landbouwers wordt de definitie gebruikt zoal bepaald in 4.1.5.

Contextuele parameters in kader van verdere verduurzaming kunnen aanleiding geven tot een verhoging van subsidiepercentages gelimiteerd door Europese maxima. In kader van de definitieve aanpak programmatorische stikstof (DPAS) is steun tot 80% mogelijk voor dierenwelzijnsinvesteringen binnen de bouw van een ammoniak emissiearme (AEA) stal of omvorming naar een AEA-stal waarbij het procentuele maximum op de totale kost van de stal van 40% van toepassing blijft en verhoogd wordt tot 65% voor jonge landbouwers.

Er wordt een maximale steun of maximale subsidiabele investeringskost over de ganse GLB-periode vastgelegd.

Het duurzaamheidskader, dat eveneens de kans op selectie bepaalt, geeft aan welk subsidiepercentage van toepassing is op de investering. Met deze gevarieerde vork aan subsidiepercentages is het mogelijk om landbouwers te triggeren naar de meest duurzame uitvoering van een project. Bij investeringen met een hogere bijdrage aan de milieu – en klimaatdoelstellingen en de dierenwelzijnsdoelstellingen zal er een hoger subsidiepercentage van toepassing zijn. Ook onder de categorie 'investeringen voor verdere verduurzaming' vallen er investeringen met hogere duurzaamheidsscores zoals specifieke investeringen in de korte keten. Voor investeringen in stallen onder biologische certificering (voor vijf jaar) en onder dierenwelzijnslabels (voor vijf jaar) en varkensstallen met 20% meer ruimte en voldoende volle vloeren die onder meer tegemoet komen aan de problematiek rond staartbijten bij varkens worden bevoordeeld in de selectie en hier wordt een significant hoger steunpercentage aan toegekend.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat komt niet in aanmerking voor steun?

Naast de niet-subsidiabele kosten in art. 73(3) van Verordening (EU) 2021/2115 komen volgende elementen niet in aanmerking voor steun. Dit wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.7:

- Aankoop van grond
- Aankoop van dieren en éénjarige planten
- Algemene kosten zoals onderzoek -, studie – en begeleidingskosten en resultaatsmetingen
- Investeringstypes waarvoor een betaalbaar significant milieuvriendelijker alternatief bestaat zoals verwarming op steenkool en zware stookolie
- Tweedehands materiaal

Omvat de investering irrigatie?

☐ Ja ☑ Nee

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen: wat is/zijn de vereiste potentiële waterbesparing(en), uitgedrukt in een percentage

n.v.t.

Details over potentiële waterbesparing volgens het type installatie of infrastructuur (indien van toepassing)

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen (die gevolgen hebben voor waterlichamen waarvan de toestand minder dan goed is): wat is/zijn de vereiste(n) om tot een daadwerkelijke vermindering van het watergebruik te komen, uitgedrukt in een percentage

n.v.t.

Uitsplitsing naar regio

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Verrichtingen die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.24.1 - VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn – gepland eenheidsbedrag per investering	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gemiddeld	BE2;	R.44; R.9	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.24.1 - VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn – gepland eenheidsbedrag per investering

De unit amount werd bepaald op basis van historische gegevens uit PDPO III, rekening houdend met het feit dat het gemiddeld steunpercentage per investering ook hoger zal zijn door de invoering van de verhoogde steunpercentages per subsidiecategorie. Het gemiddelde eenheidsbedrag van de PDPO III projecten werd verhoogd om rekening te houden met de hogere subsidiepercentages. Er werd eveneens rekening gehouden dat een belangrijk deel van de middelen gereserveerd zijn in kader van de programmatorische aanpak stikstof. Dit gaat gepaard met een bijkomende verhoging van het maximale subsidiepercentage (65%) en de gemiddelde eenheidskost.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.24.1 - VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	15.999,55	15.999,55	15.999,55	15.999,55	15.999,55	15.999,55	15.999,55	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.20 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	40,00	89,00	119,00	140,00	150,00	150,00	**Som:** 688,00 **Max:** 150,00
TOTAAL	O.20 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	40,00	89,00	119,00	140,00	150,00	150,00	**Som:** 688,00 **Max:** 150,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	463.986,96	1.087.969,41	1.567.955,92	1.567.955,92	1.567.955,92	1.567.955,92	7.823.780,05
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	281.483,04	660.029,20	951.218,53	951.218,53	951.218,53	951.218,53	4.746.386,36

	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

3.25 - VLIF – Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten

Interventiecode (lidstaat)	3.25
Naam interventie	VLIF – Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten
Soort interventie	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.24. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden buiten de boerderij
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee Kortingstelsel ecoregeling: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaams Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO8 Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk
N18	Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.27 Aantal verrichtingen dat bijdraagt aan doelstellingen inzake milieuduurzaamheid en matiging van en aanpassing aan klimaatverandering in plattelandsgebieden
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Het verhogen van de duurzaamheid en het creëren en behouden van toegevoegde waarde van de Vlaamse landbouwproducten bij verwerking en afzet voor de biogebaseerde economie (voeding en materialen) en kringlooplandbouw is een belangrijke strategie om het inkomen/winst van de bedrijven die actief zijn in het agrobusinesscomplex (ABC) te verbeteren of veilig te stellen voor de toekomst.

De Vlaamse landbouwsector is traditioneel sterk verweven met de historische sterke aanwezigheid van de voedingsindustrie in Vlaanderen (de belangrijkste maakindustrie in Vlaanderen). Deze aanwezigheid

wordt gezien als een sterkte en een kans om blijvend in te zetten op de verdere verduurzaming en het creëren van toegevoegde waarde bij de eerste verwerking en afzet van primaire landbouwproducten.

De toegevoegde waarde kan ook gecreëerd worden tussen landbouwbedrijven en ketenpartners, andere dan voedingsbedrijven (retail, coöperaties tussen landbouwers, veilingen). De focus ligt niet enkel in het creëren van toegevoegde waarde bij de eerste verwerking binnen de agrovoedingsketen, maar ook binnen de biogebaseerde economie. Investeringen in de eerste verwerking- en afzet in zowel grotere bedrijven als via het korte ketenverband worden ondersteund. Er zal met de projectoproep en met de communicatie ervan meer dan voordien ingezet worden op samenwerking tussen verschillende ketenpartners en er zal ook specifiek gefocust worden op andere ketenpartners dan enkel verwerkende bedrijven.

Bijzondere aandacht gaat naar investeringen waarbij de ecologische voetafdruk van landbouwproducten verminderd wordt en projecten gericht op de circulaire economie. De interventie sluit aan bij het voornemen van de Vlaamse Regering om ketenvernieuwing en keteninnovatie te ondersteunen (vb. circulariteit door meer in te zetten op lokale stromen, reststromen en het sluiten van de nutriëntkringloop en de eiwitkringloop).

De selectiecriteria waken er over dat enkel duurzame projecten geselecteerd worden en dat er steeds een win-win is tussen landbouwers en andere ketenpartners waarbij onze landbouwers een strategische rol spelen voor onze economie en onze maatschappij. Bij betalingsaanvraag wordt nagegaan via het eindrapport of de beloofde winsituatie voor de landbouwsector in de projectaanvraag in voldoende mate gerealiseerd werd.

De interventie draagt direct bij aan het realiseren van de volgende doelstellingen van het strategisch plan:

- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Landbouwers die de verwerking en de afzet van hun landbouwproducten zelf in handen nemen, verbeteren uiteraard hun positie in de waardeketen. Projecten die de duurzaamheid verhogen bij de verwerkende industrie kunnen hier ook aanleiding toe geven. Indien een hogere toegevoegde waarde gecreëerd kan worden is er meer marge om een deel hiervan ook toe te kennen aan de leveranciers van de primaire producten. Om geselecteerd te kunnen worden, moet het project aantonen dat ook de landbouwers zullen profiteren op economisch vlak. Dit is een belangrijk selectiecriterium.

- ***(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;*** Bepaalde investeringen in automatisatie zijn eerder gericht op arbeidsbesparing. Andere investeringen kunnen daarentegen bijkomende arbeidsplaatsen creëren. Bedrijven kunnen de activiteiten uitbreiden door reststromen te valoriseren. Ook dit vraagt specifieke investeringen waarvoor een maximale incentive gegeven wordt door de investeringssteun.

De interventie geeft een direct antwoord op de volgende noden:

- N6 Ketenpositie versterken door samenwerking
- N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

Naast een directe bijdrage, is er ook een indirecte bijdrage aan de andere specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** De productie en de verwerking van landbouwproducten in de eerste fase zijn nauw met elkaar verbonden. Landbouwbedrijven die de verwerking zelf in handen nemen kunnen op termijn het landbouwinkomen verhogen. Ook landbouwbedrijven die de producten leveren aan een afzetcoöperatie of verwerkende industrie hebben baat bij een verdere verduurzaming van deze

sector. Op deze manier is minstens de lokale afzet verzekerd voor de toekomst. De projecten die ondersteund worden, gaan echter verder. Er moet ook een duidelijke winsituatie zijn op economisch vlak voor de betrokken landbouwers.

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Er moet een duidelijke winsituatie zijn op economisch vlak (verhoging van het concurrentievermogen) voor de landbouwbedrijven die hun producten leveren aan de verwerkend industrie. Deze toegevoegde waarde creatie tijdens verwerking en afzet gaat vaak hand in hand met verbeteringen op het vlak van technologie en gaat vaak samen met verdere stappen in de digitalisering.

- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;***Er kan een belangrijke bijdrage geleverd worden aan de doelstellingen van het Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030 door energiebesparing te realiseren tijdens o.a. industriële verwerkingsprocessen.. Deze reducties kunnen enkel bewerkstelligd worden door de best beschikbare technieken te gebruiken. Daarnaast is echter ook innovatie een belangrijke game changer. Verwerkende bedrijven kunnen tevens een steentje bijdragen in de productie van hernieuwbare energie. Bepaalde investeringen kunnen ook bijdragen aan klimaatadaptatie.

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** In het selectiesysteem wordt voorrang gegeven aan de meest duurzame investeringen. Ecologische duurzaamheid is hierbij een belangrijk onderdeel (bijvoorbeeld investeringen die waterkwaliteit en –kwantiteit verhogen).

- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie***. Specifieke investeringen dragen bij tot de verhoging van de voedselveiligheid. Specifieke investeringen in de verwerkende industrie kunnen de voedselverliezen beperken.

- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Specifieke investeringen kunnen gelinkt zijn aan het thema digitalisering. Daarnaast is één van de selectiecriteria van de interventie de mate waarin het project innoverend is binnen de subsector waarin het bedrijf actief is.

De interventie speelt ook indirect in op volgende noden:

- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N3 Inkomenszekerheid
- N4 Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)
- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N7 Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen
- N8 Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen
- N9 Adaptatie aan klimaatverandering
- N10 Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)

- N11 Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water
- N19 Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen
- N22 Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen

Bij elke oproep worden aanvragen gerangschikt van hoog naar laag volgens de mate waarin ze bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van de interventie. Mogelijke selectiecriteria zijn o.a. de mate van kwaliteit van de aanvraag (nadruk op een realistisch stappenplan), de mate waarin het project kan bijdragen aan de verbetering of behoud van de economische situatie voor de primaire producenten, de mate waarin het project innoverend is binnen de subsector waarin het bedrijf actief is, de mate waarin het project bijdraagt aan de verduurzaming van het agrobusinesscomplex en de mate van samenwerking.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Projectpartners: bedrijf of bedrijven actief in de agrovoedingsketen of de biogebaseerde economie. Het gaat hierbij over bedrijven die actief zijn in de eerste verwerking of afzet van landbouwproducten. Ook groepen bestaande uit landbouwers en verwerkers behoren tot de doelgroep. Voorwaarde is dat 50% van de landbouwproducten die verwerkt en/of afgezet worden afkomstig zijn van de groep en dat eveneens meer dan de helft van het stemrecht in de handen is van landbouwers-leden.

Belangrijk is echter dat het gaat over de eerste transformatie van landbouwproducten. Zo moet het uitgangsproduct van de het verwerkingsproces een landbouwproduct zijn dat voorkomt in bijlage 1 van het verdrag van Rome (werking van de EU). Ook de restromen die ontstaan en eventueel een valorisatie krijgen binnen de landbouwsector moeten afkomstig zijn van werking en afzet van bijlage 1 producten.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

De volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing (hieraan moet voldaan zijn op aanvraagniveau):

1. Enkel investeringen die bijdragen tot één of meer specifieke doelstellingen kunnen gesubsidieerd worden.
2. Het bedrijf dient een aanvraagformulier in met een uitgebreide beschrijving van het project inclusief offertes

De volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing en worden gecontroleerd op moment van de betalingsaanvraag:

1. De investeringen die gesubsidieerd worden zijn conform de omgevingsvergunning.
2. Enkel investeringen die gelinkt kunnen worden aan een exploitatie gelegen in het Vlaams gewest worden gesubsidieerd.
3. Er moet een eindrapport worden voorgelegd.
4. De investering waarvoor steun gevraagd wordt werd nog niet aangevat voor eerste dag na aanvraagperiode. Als bewijsstuk wordt hiervoor gekeken naar de factuurdatum. Voor algemene kosten verbonden aan de uitgaven is dit niet van toepassing.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

1. Constructie of verwerving van onroerende goederen die voor het eerst in gebruik genomen worden
2. Constructie of verwerving van installaties, machines en uitrusting die voor het eerst in gebruik genomen worden
3. Verwerving van software en sturingsprogramma's
4. Algemene kosten zoals onderzoek -, studie – en begeleidingskosten en resultaatsmetingen.

De redelijkheid van de kosten wordt maximaal bepaald op basis van de toepassing van experteninschatting en offertes.

Tot vijf jaar na uitbetaling van steun moet het investeringsgoed verbonden blijven aan het bedrijf dat de steun verkreeg of de overnemer van dat bedrijf. Het goed mag dus niet doorverkocht worden.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☑ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☑ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☐ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Er wordt gewerkt met een subsidiepercentage van 40% op de totale projectkost

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat komt niet in aanmerking voor steun?

Naast de niet-subsidiabele kosten in art. 73(3) van Verordening (EU) 2021/2115 komen volgende elementen niet in aanmerking voor steun. Dit wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.7:

- Aankoop van grond
- Aankoop van dieren en éénjarige planten

Omvat de investering irrigatie?

☐ Ja ☑ Nee

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen: wat is/zijn de vereiste potentiële waterbesparing(en), uitgedrukt in een percentage

n.v.t.

Details over potentiële waterbesparing volgens het type installatie of infrastructuur (indien van toepassing)

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen (die gevolgen hebben voor waterlichamen waarvan de toestand minder dan goed is): wat is/zijn de vereiste(n) om tot een daadwerkelijke vermindering van het watergebruik te komen, uitgedrukt in een percentage

n.v.t.

Uitsplitsing naar regio

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteer Annex II, art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.25.1 - VLIF Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten – gepland eenheidsbedrag per investering	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE2;	R.27; R.39	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.25.1 - VLIF Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten – gepland eenheidsbedrag per investering

De unit amount werd bepaald op basis van historische gegevens uit PDPO III. Aan de hand van deze gegevens werd een gemiddeld steunbedrag per project bepaald waarbij rekening werd gehouden met de verhoogde subsidiepercentages. Op basis van het gemiddelde steunbedrag uit PDPO III en het verhoogde subsidiepercentage wordt het gemiddelde eenheidsbedrag bepaald.

Rekening houdend met de variabiliteit van de steun is vanaf begrotingsjaar 2026 een maximumeenheidsbedrag van 400.000,00 euro toegevoegd op basis van de maximale subsidie per project zoals vastgelegd in de Vlaamse wetgeving.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.25.1 - VLIF Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	283.176,30	283.176,30	283.176,30	283.176,30	283.176,30	283.176,30	283.176,30	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)				400.000,00	400.000,00	400.000,00	400.000,00	
	O.24 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	0,00	1,00	3,00	10,00	10,00	8,00	**Som:** 32,00 **Max:** 10,00
TOTAAL	O.24 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	0,00	1,00	3,00	10,00	10,00	8,00	**Som:** 32,00 **Max:** 10,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	0,00	283.176,30	849.528,91	2.831.763,04	2.831.763,04	2.265.410,43	9.061.641,72

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	0,00	121.765,80	365.297,43	1.217.658,11	1.217.658,11	974.126,49	3.896.505,94
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

3.26 - VLIF – Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen

Interventiecode (lidstaat)	3.26
Naam interventie	VLIF – Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen
Soort interventie	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.21. Aantal ondersteunde niet-productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja Kortingstelsel ecoregeling: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaams Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste	Gedeeltelijk
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste	Gedeeltelijk
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-

doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.17 Areaal met steun voor bebossing en herstel van boslandbouw, met inbegrip van uitsplitsing
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen
R.32 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan biodiversiteit

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Actieve landbouwers worden aangemoedigd om niet-productieve investeringen uit te voeren voor de verwezenlijking van doelstellingen inzake erosie, waterbeheer, biodiversiteit en landschappelijke integratie.

Het gaat hierbij o.a. over de volgende investeringen :

1. Het aanleggen van kleine landschapselementen zoals hagen, heggen, houtkanten en bomenrijen. Kleine landschapselementen bepalen het uitzicht van kleinschalige, halfopen landschappen. Tal van dieren verkiezen dat landschapstype als leefgebied: van vogels zoals kneu, ringmus en geelgors, over zoogdieren zoals de das tot een hele reeks insecten, waaronder vlinders. De houtkanten doen dienst als nest- of overwinteringsplaats, beschutting of voedselbron. Hagen en houtkanten kunnen ook dienst doen als belangrijke voedselbronnen: op bloeiende sleedoorn, meidoorn en bramen vinden vlinders, bijen en zweefvliegen nectar en stuifmeel, terwijl vogels dan weer van de bessen kunnen eten. Ook blijken oude muizenholen en pakketten oud mos of gras in houtkanten erg belangrijk als nestplaats voor hommels.
2. Het (her-) aanleggen van poelen. Poelen hebben een belangrijke landschaps- en natuurwaarde. Onder meer heel wat kikkers en salamanders vinden er hun thuis.
3. Het aanleggen van plantaardige dammen (inclusief strobalen dammen) op erosiestroken gericht op het verminderen van erosie.
4. Investeringen voor het aanleggen en het onderhouden van kleinschalige waterinfrastructuur zoals regelbare stuwtjes, grond- en stenen dammen, knijpconstructies, peilbuizen aanpassing slootprofiel om water vast te houden of vertraagd af te voeren. Dit vergt samenwerking met de waterbeheerder.
5. Aanleg infiltratiesystemen (WADI en andere). Een bovengrondse en/of ondergrondse infiltratievoorziening infiltreert de neerslag of het aangevoerde hemelwater op een rechtstreekse wijze in de bodem. Het doel is om de water beter te laten indringen in de bodem en de grondwaterreserves aan te vullen. Dit is een collectief belang voor de hele maatschappij, het leefmilieu en de hieraan verbonden ecosystemen en biodiversiteit (waterbeheer), geen individueel belang van een bedrijf. Een WADI is een combinatie van een bovengrondse infiltratiekom met een ondergrondse infiltratievoorziening die ingezet wordt wanneer de bodem minder infiltratiegevoelig is.
6. Aanleg retentiebekken / wetland. Het bekken is een gebied dat speciaal is ingericht om overtollig water uit de rivieren op te vangen. Het maakt deel uit van het reguliere waterhuishoudingssysteem. Het wordt gebruikt om bij een hoogwaterstand voldoende extra bergingscapaciteit te hebben om overlast voor andere gebieden te voorkomen. Binnenpolders en rivieren met onvoldoende uiterwaarden kunnen zo gevrijwaard blijven van overstromingen
7. Aanleg van natuurvriendelijke oevers (oeverzones) waarbij vanaf de beek tot in het perceel een flauw oplopende oever wordt aangelegd waardoor het waterbergend vermogen vergroot.
8. Investeringen noodzakelijk om graslanden of greppels op natuurlijke of artificiële wijze te laten overstromen (plas-dras concept). Plasdras situaties hebben een hoge natuurwaarde. Doortrekkende vogels zoals watersnip, kemphaan en regenwulp en weidevogels zoals kievit, tureluur en grutto rusten er uit en vinden er voedsel. Ook allerlei eendensoorten voelen er zich thuis en amfibieën planten zich er voort. Naargelang de periode waarin de plasdras situatie zich voordoet, zullen andere soorten ervan profiteren. In het vroege voorjaar is plasdras vooral gunstig voor amfibieën, voor weidevogels en voor trekvogels die naar het noorden trekken. In het late voorjaar vinden broedvogels en hun jongen er voedsel. In de zomer vinden weidevogels er rust en voedsel na de

broedperiode.

9. Het aanleggen van aanplantingen gericht op de landschappelijke integratie van landbouwbedrijfsgebouwen al dan niet gebruikmakend van autochtoon plantgoed (groenschermen, windsingels). Meer biodiversiteit op het landbouwerf zorgt voor de bescherming en het herstel van natuurwaarden en versterkt het 'groenblauwe netwerk'. Meer groen op het landbouwerf heeft ook positieve gevolgen voor ons klimaat en draagt onder andere bij tot waterzuivering, brengt verkoeling en zuivert de lucht.
10. Aankoop nestkasten voor bepaalde soorten (bijvoorbeeld boerenzwaluw, kerkuil, mus, torenvalk, steenuil, vleermuis). Veel fauansoorten (vleermuizen, uilen, mussen, zwaluwen) die normaal op de boerderij voorkomen worden bedreigd in hun bestaan o.a. door gebrek aan nestgelegendheid.
11. Bekleding van gesloten gevels met inheemse en autochtone plantensoorten en aanlegkosten voor begroeide platte of licht hellende daken (groendak) (dragen bij aan waterretentie en biodiversiteit). Dakbegroening van bedrijfsgebouwen bestaat uit een begroeid dak met minstens een wortelwerende laag, een substraatlaag en een vegetatielaag. De vegetatie bevat geen landbouwgewassen. Gevelbegroeiing bestaat uit een grondgebonden systemen waarbij klimplanten (geen landbouwgewassen) bij de voet van de gevel geplaatst worden. Groendaken en gevelbegroeiing bieden een belangrijke toevluchthaven voor microleven zoals insecten en dergelijke. Dakbegroeiing en groene gevels dragen bij aan verbetering van de luchtkwaliteit en gaan de effecten van klimaatverandering tegen. Door het vastleggen en opnemen van CO2, NO2 en fijnstof (PM10) helpen deze investeringen in het verbeteren van de luchtkwaliteit.
12. Faunapanelen. Dit is een paneel dat voorzien is van verschillende openingen waarin nesten aangebracht kunnen worden. Veel faunasoorten (vleermuizen, uilen, mussen, zwaluwen) die normaal op de boerderij voorkomen worden bedreigd in hun bestaan o.a. door gebrek aan nestgelegendheid
13. Aanleg van boslandbouwsystemen. Agroforestry of boslandbouw is een landbouwsysteem waar bomen of struiken gecombineerd worden met een landbouwgewas of landbouwdieren op eenzelfde perceel. Bij een goed werkend agroforestrysysteem hebben beide componenten een neutrale of positieve invloed op elkaar, en worden negatieve interacties zoveel mogelijk vermeden door een weldoordacht ontwerp. Agroforestry kan daarnaast ook ecosysteemdiensten leveren zoals koolstofopslag, schaduw voor vee of luchtzuivering.
14. Wolvenwerende investeringen binnen afgelijnd geografisch gebied door het Agentschap voor Natuur en Bos. Na een eeuw afwezigheid is de wolf terug in Vlaanderen. Goed nieuws voor de biodiversiteit, maar samenleven met het beruchte roofdier vraagt wel wat inspanningen. Schapen en ander kleinvee kunnen bijvoorbeeld prima tegen een wolf beschermd worden door wolfwerende investeringen.
15. Kuddehonden binnen afgelijnd geografisch gebied door het Agentschap voor Natuur en Bos. Na een eeuw afwezigheid is de wolf terug in Vlaanderen. Goed nieuws voor de biodiversiteit, maar samenleven met het beruchte roofdier vraagt wel wat inspanningen. Schapen en ander kleinvee kunnen bijvoorbeeld prima tegen een wolf beschermd worden door de inzet van kuddehonden.
16. …

Niet-productieve investeringen die weliswaar nog steeds beperkt bijdragen tot de winstgevendheid van het bedrijf, maar wel meer productie gerelateerd zijn zoals bodembewerkingsmachines, worden niet onder deze interventie gesubsidieerd maar wel onder de interventie VLIF - Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu - klimaatdoelen (3.30).

De doelstelling van de interventie is het verhoging van de ecologische, landschappelijke, milieukundige en cultuurhistorische waarde van het landbouwgebied en het verhogen van de weerbaarheid van de landbouwproductie tegen klimatologische extremen. Naar verwachting zal ongeveer 41% van het budget gealloceerd voor deze interventie (ELFPO + Vlaamse cofinanciering), bijdragen aan natuurlijke hulpbronnen (R.26) en 59% aan biodiversiteit (R.32).

De interventie draagt bij aan het realiseren van de volgende doelstellingen van het strategisch plan.

- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;***Niet-productieve investeringen dragen zowel bij aan klimaatadaptatie als aan klimaatmitigatie. Bij klimaatadaptatie gaat het over investeringen om het waterbergend vermogen van landbouwgrond te verhogen, zoals bijvoorbeeld investeringen noodzakelijk om graslanden of greppels op artificiële wijze te laten overstromen. Klimaatmitigatie wordt bereikt door onder andere de aanplant van kleine landschapselementen en boslandbouwsystemen.

- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Niet-productieve investeringen dragen bij aan de duurzame ontwikkeling en efficiënt beheer van water en bodem. Wat het eerste betreft gaat het om investeringen met betrekking tot bijvoorbeeld de ombouw en aanleg van kleine waterinfrastructuur, infiltratiebekkens, filterboxen op drainagebuizen. Wat betreft bodem zijn bijvoorbeeld erosiedammen mogelijk. Door de combinatie van de verschillende lagen beplanting in een boslandbouwsysteem worden verschillende niveaus van hulpbronnen gebruikt en dus geoptimaliseerd.

- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Niet-productieve investeringen zoals de aanplant van kleine landschapselementen, maar ook de aanleg van plas-dras concepten of oeverzones beschermen de biodiversiteit, maar versterken ook ecosystemen, habitats en landschappen.

De interventie komt tegemoet aan de volgende noden:

- N7 Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen
- N9 Adaptatie aan klimaatverandering
- N10 Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)
- N11 Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water
- N12 Nood aan productieve en veerkrachtige bodems
- N13 Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur
- N14 Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap

De selectieprocedure is volledig geautomatiseerd. Vlaanderen zal het toezichtcomité raadplegen over de selectiecriteria (cfr. art. 79 van Verordening EU 2115/2021). Zowel SALV (Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij) als Mina (Adviesraad voor Milieu en Natuur) zijn lid van het toezichtcomité. De milieu-entiteiten zijn vooraf geraadpleegd voor de lijst van in aanmerking komende investeringen.

Op regelmatige tijdstippen worden de investeringen waarvoor de steun aangevraagd werd, gerangschikt van hoog naar laag volgens de mate waarin ze bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van de interventie inzake verduurzaming, verjonging en samenwerking met het oog op een selectie. De aanvraagprocedure en selectie gebeuren tezamen met deze van de interventie VLIF - Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu - en klimaatdoelen (3.30).

Er wordt gewerkt met een puntensysteem op basis van een aantal criteria zoals bijvoorbeeld de mate waarin de investering bijdraagt aan de verhoging van de biodiversiteit, de mate waarin de investering bijdraagt aan de verhoging van de waterkwaliteit- en kwantiteit, de mate waarin de investering bijdraagt aan de verhoging de bodemkwaliteit, de mate waarin de investering bijdraagt tot luchtkwaliteit en klimaatmitigatie,…. Investeringen met uitgesproken bijdrage aan de biodiversiteit worden het hoogst

gerangschikt. Kleine landschapselementen (poelen, hagen, heggen, houtkanten en bomenrijen) worden het allerhoogste gerangschikt in de selectie.

De doelstelling van Vlaanderen is dat via de VLIF niet-productieve investeringssteun 10.000 nieuwe bomen, 130 km nieuwe heggen, 30 km nieuwe houtwallen en 1.000 are nieuwe houtkanten ontstaan tegen het einde van de planperiode. De gewenste realisatie (aantal bomen, km haag, houtwallen en bosranden) door toepassing voor kleine landschapselementen in de periode 2023-2027 (5 jaar) zal 4 keer hoger zijn dan in de periode 2015-2022 (over 8 jaar).

Steunaanvragen voor boslandbouwsystemen worden geëvalueerd op basis van criteria zoals bijvoorbeeld streekeigenheid van de boomsoorten, de functionaliteit van het boslandbouwsysteem en de boomsoortendiversiteit op het perceel.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Actieve landbouwers of een groep van actieve landbouwers afhankelijk van het type investeringen

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

De volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing (hieraan moet voldaan zijn op aanvraagniveau):

1. Enkel investeringen die bijdragen tot één of meer specifieke doelstellingen kunnen gesubsidieerd worden.
2. Indien het Unierecht leidt tot het opleggen van nieuwe eisen aan landbouwers, kan steun worden verleend voor investeringen om aan die eisen te voldoen gedurende maximaal 24 maanden vanaf de datum waarop zij voor het bedrijf verplicht worden.
3. Het bedrijf dat de aanvraag indient voldoet aan de criteria van een actieve landbouwer. In het geval van groep van landbouwers bestaat de groep uit landbouwers waarbij een nog te bepalen gedeelte van de groep moet voldoen aan de definitie van actieve landbouwer. De verantwoordelijke van de groep dient een actieve landbouwer te zijn

De volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing en worden gecontroleerd op moment van de betalingsaanvraag:

1. De investeringen die gesubsidieerd worden zijn conform de omgevingsvergunning en gebiedsgerichte beperkingen. Voor relevante investeringen wordt dit aangetoond aan de hand van technisch verantwoordingsadvies
2. De investering waarvoor steun gevraagd wordt werd nog niet aangevat voor eerste dag na aanvraagperiode. Als bewijsstuk wordt hiervoor gekeken naar de factuurdatum. Voor algemene kosten verbonden aan de uitgaven is dit niet van toepassing.
3. De percelen waarop of waarlangs de investeringen plaatsvinden zijn geregistreerd in het Geïntegreerd Beheer- en Controlesysteem (GBCS) of het betreft aanplantingen op en rond de bedrijfszetel afhankelijk van het type investeringen

Tot vijf jaar na uitbetaling van steun moet het investeringsgoed verbonden blijven aan het bedrijf dat de steun verkreeg of de overnemer van dat bedrijf. Het goed mag dus niet doorverkocht worden.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

1. Constructie of verwerving van onroerende goederen die voor het eerst in gebruik genomen worden
2. Constructie of verwerving van roerende goederen en uitrusting die voor het eerst in gebruik genomen worden
3. Algemene kosten zoals onderzoek -, studie – en begeleidingskosten en resultaatsmetingen.

De redelijkheid van de kosten wordt maximaal bepaald op basis van de toepassing van eenheidskosten. Deze eenheidskosten worden bepaald op basis van literatuurgegevens en/of administratieve databank. Indien dit niet mogelijk is wordt er gewerkt met offerten of kostenraming beoordeeld door experten. Voor de arbeidskosten van de aanplant van boslandbouwsystemen kan gewerkt worden met vereenvoudigde kostenopties.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☑ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☑ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☑ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

In het geval van de eenheidskosten zal dit mogelijks gebaseerd worden op de P50 of P75 waarden in de historische databank 2015-2022 van de kosten per eenheid (ii) of gebruik van objectieve gegevens afkomstig van publicaties van Wageningen Universiteit (Nederland) KWIN. De bedragen werden dus vastgesteld op basis van de methode in Art. 83(2)(a) en hierbinnen i) en ii). Verder zijn er ook eenheidskosten voor de eigen arbeid in kader van de aanplant van boslandbouwsystemen op basis van Art. 83(1)(b), gekwantificeerd op basis van Art. 83(2)(a).

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Er wordt gewerkt met twee subsidieniveaus: 75% en 100% .

Voor investeringen waarbij algemeen aangenomen wordt dat er geen productieve aspecten aan verbonden zijn bedraagt de subsidie 100%. In de andere gevallen wordt een inschatting gemaakt van het productieve aspect van de investering en wordt dit in rekening gebracht om in een lager subsidiepercentage te voorzien namelijk 75%.

Er wordt gewerkt met een limitatieve lijst van investeringen die ex-ante aan elke aanvraagperiode kan aangepast worden.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☐ Nee ☑ Gemengd

Vermeding van steunactiviteiten die buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU vallen

De aanleg van boslandbouwsystemen valt buiten het toepassingsgebied van art. 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling.

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☑ GVOL ☐ de-minimis

Nummer van de staatssteunmaatregel

Aanvullende informatie:
☐ De lidstaat heeft het instrument/ de instrumenten nog niet gekozen en heeft de alternatieven aangegeven. Er wordt geen steun uitbetaald aan de begunstigden voor de datum van goedkeuring van het gekozen instrument. ☐ De lidstaat heeft het instrument gekozen, zoals aangegeven, maar de goedkeuring is nog niet verkregen. Er wordt geen steun uitbetaald aan de begunstigden voor de datum van goedkeuring.
☑ De lidstaat heeft gekozen voor het instrument, zoals aangegeven, de goedkeuring is verkregen en het staatssteunnummer is ter kennisgeving vermeld, AGVV of GVVL

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat komt niet in aanmerking voor steun?

Naast de niet-subsidiabele kosten in art. 73(3) van Verordening (EU) 2021/2115 komen volgende elementen niet in aanmerking voor steun. Dit wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.7:

- Aankoop van grond
- Aankoop éénjarige planten
- Tweedehandsmateriaal

Omvat de investering irrigatie?
☐ Ja ☑ Nee

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen: wat is/zijn de vereiste potentiële waterbesparing(en), uitgedrukt in een percentage
n.v.t.

Details over potentiële waterbesparing volgens het type installatie of infrastructuur (indien van toepassing)

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen (die gevolgen hebben voor waterlichamen waarvan de toestand minder dan goed is): wat is/zijn de vereiste(n) om tot een daadwerkelijke vermindering van het watergebruik te komen, uitgedrukt in een percentage
n.v.t.

Uitsplitsing naar regio

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos
Punt 11 van bijlage 2 WTO
Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE -	91(3)(c) - Verrichtingen die worden gefinancierd met	100,00%	20,00%	100,00%

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
Belgique/België	middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103			

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.26.1 - VLIF Niet-productieve investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gemiddeld	BE2;	R.17; R.26; R.32	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.26.1 - VLIF Niet-productieve investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering

De unit amount werd bepaald op basis van historische gegevens van de maatregelen aanleg boslandbouwsystemen en VLIF niet-productieve investeringen uit PDPO III rekening houdende met de nieuwe steunpercentages en de verschillende types investeringen.

De interventie is een verderzetting van maatregel 4.4 en maatregel 8.2 uit PDPO III.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.26.1 - VLIF Niet-productieve investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	5.500,00	5.500,00	5.500,00	5.500,00	5.500,00	5.500,00	5.500,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.21 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	178,00	435,00	537,00	537,00	539,00	540,00	**Som:** 2.766,00 **Max:** 540,00
TOTAAL	O.21 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	178,00	435,00	537,00	537,00	539,00	540,00	**Som:** 2.766,00 **Max:** 540,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	979.000,00	2.392.500,00	2.953.500,00	2.953.500,00	2.964.500,00	2.970.000,00	15.213.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	609.125,30	1.487.733,26	1.837.108,60	1.837.108,60	1.843.597,06	1.845.962,06	9.460.634,88

	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

3.27 - Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden

Interventiecode (lidstaat)	3.27
Naam interventie	Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden
Soort interventie	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.23. Aantal ondersteunde niet-productieve investeringsverrichtingen of -eenheden buiten de boerderij
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja Kortingstelsel ecoregeling: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaams Gewest, vooral binnen speciale beschermingszones en gebieden met hoge natuurwaarden, incl. niet-landbouwgronden.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.27 Aantal verrichtingen dat bijdraagt aan doelstellingen inzake milieuduurzaamheid en matiging van en aanpassing aan klimaatverandering in plattelandsgebieden

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De interventie zet in op het aanpakken van de nood tot zorg voor natuur/biodiversiteit (nood 13) en specifieke doelstelling f. Meer bepaald zet de interventie in op het stopzetten van de achteruitgang en verbeteren van de toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten. Daarbij wordt de interventie afgestemd op de maatregelen die landbouwers nemen in functie van IHD. De interventie verhoogt bovendien de overlevingskansen van (wilde) bestuivers.

De interventie betreft een verderzetting van actuele maatregel M07 “Inrichting in functie van Natura2000” uit het PDPO III.

Met de interventie willen we, in functie van Natura 2000 habitats en -soorten en in functie van het

natuurlijk erfgoed in gebieden met hoge natuurwaarden, de studies en investeringen i.v.m. onderhoud, herstel en verhoging van de natuurwaarden en de kwaliteit van het natuurlijk milieu ondersteunen.

Concreet worden de acties Natuurinrichting en Projectsubsidies Natuur en Soorten voorzien.

Het doel van **de actie Natuurinrichting** is om gebieden zo goed mogelijk in te richten met het oog op het behoud, het herstel, het beheer of de ontwikkeling van de natuur of het natuurlijk milieu en meer bepaald de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen. Het gaat daarbij vooral om grotere gebieden waarbij meerdere eigenaars en grondgebruikers zijn betrokken. Daarnaast hebben de bijkomende middelen t.o.v. PDPOIII hebben betrekking op het versneld inzetten van natuurinrichting i.f.v. herstel hydrologie in verschillende habitatrichtlijngebieden. Het gaat voornamelijk om vernatting, waarbij verschillende doelen gerealiseerd worden: instandhoudingsdoelstellingen, PAS-herstelbeheer, doelen uit de stroomgebiedbeheerplannen en de Blue Deal en klimaatdoelen.

De selectie van natuurinrichtingsprojecten gebeurt in twee fasen. Eerst tijdens het voortraject via een onderzoek naar de haalbaarheid van een natuurinrichtingsproject, en daarna wordt via de echte selectieprocedure een selectie gemaakt van de werken (delen van de natuurinrichtingsprojecten) die in aanmerking komen voor deze actie. De tweede fase van de selectie (selectie van de werken) verloopt als volgt: VLM legt op afgesproken tijdstippen een lijst voor aan ANB met de projecten die zouden kunnen uitgevoerd worden. ANB selecteert onafhankelijk van VLM uit deze lijst (delen van) projecten die in aanmerking komen voor uitvoering en welke daarvan in aanmerking komen voor cofinanciering via ELFPO. De selectie wordt gebaseerd op de criteria opgenomen in de haalbaarheidsstudie en de mate waarin bijgedragen wordt tot de instandhoudingsdoelen en het verminderen van de gevolgen van deze doelen voor een normale landbouwuitbating. Er wordt gewerkt met een minimumscore.

De mate van bijdrage tot de instandhoudingsdoelen is het belangrijkste selectiecriterium. Dit wordt afgetoetst aan de habitattypes (prioriteit, oppervlaktes) en soorten die vooropgesteld werden per speciale beschermingszone of op niveau Vlaanderen.

Het doel van **de actie Projectsubsidies Natuur** is om eenmalige inrichtingswerken te financieren die kaderen in de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen en die kaderen in de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer. Het kan daarbij gaan om kleine tot middelgrote gebieden en de projectindieners/begunstigden zijn private eigenaars of lokale besturen. De actie **Projectsubsidie Soorten** is bedoeld om de uitvoering van maatregelen van Europees beschermde soorten te ondersteunen. Het gaat specifiek om eerder kleinschalige projecten waarvoor een natuurbeheerplan geen evidentie is. De subsidie is gericht op het versterken van het leefgebied van een afgebakend aantal beschermde soorten. De geografische focus ligt op: actiegebieden van soortenbeschermingsprogramma's, Actueel Relevante en Potentiële Leefgebieden (ARPL), en expertkennis over gekende leefgebieden.

Er wordt gewerkt met een oproep. De dossiers worden met een puntensysteem gerangschikt op basis van o.a. de mate van bijdrage tot de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen, de kosteneffectiviteit en de mate van relevantie van de inrichtingsmaatregel voor het verminderen van de gevolgen van deze doelen voor een normale landbouwuitbating; De beoordelingscriteria kunnen verschillen per oproep. Er zal gewerkt worden met een selectiecomité. Er wordt een minimumscore toegepast.

De doelstelling van de natuurinrichtingsmaatregelen zijn steeds het herstel, de realisatie en/of versterking van Natura2000 doelen. Hieronder is een niet exhaustieve indicatieve lijst opgesomd van de mogelijke subsidiabele acties:

- Aanplanten
- Afgraven
- Afrastering plaatsen
- Afrastering verwijderen

- Afvissen wateren
- Baggeren / ruimen (stilstaande) wateren
- Begrazen
- Bekalken
- Bosrandbeheer
- Chopperen
- Exotenbestrijding
- Frezen bodem
- Hakhoutbeheer
- Herprofileren wateren
- Kaalkap + afvoer hout
- Kappen van opslag
- Leem aanbrengen
- Maaien
- Nieuwe uitgraving in potentierijke omgeving
- Ontstronken
- Plaggen
- Plaatsen raster om recreatie/betreding uit te sluiten
- Snoeien
- Snoeken opzetten
- Uitgraven of ruimen van greppels
- Variabel dunnen en lichten
- Vrijstellen
- Wildbescherming
- Zuiveren

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Natuurinrichting: Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

Projectsubsidies Natuur: publiekrechtelijke rechtspersonen (openbare besturen), privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen

Projectsubsidies Soorten: natuurlijke personen, privaatrechtelijke rechtspersonen of publiekrechtelijke rechtspersonen (openbare en lokale besturen).

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

Algemene verbintenisvoorwaarden:

- De werken worden uitgevoerd conform het goedgekeurde projectuitvoeringsplan (of het goedgekeurde projectrapport), of verbintenis/ministerieel besluit.
- De wetgeving op overheidsopdrachten wordt toegepast.
- De nodige vergunningen, toestemmingen of machtigingen zijn verkregen.

De volgende voorwaarden zijn van toepassing voor de actie Natuurinrichting:

De instapvoorwaarden zijn er op gericht enkel de effectieve natuurinrichtingswerken in aanmerking te laten komen voor de interventie. Inrichtingswerken moeten structureel bijdragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelen:

- De Vlaamse regering of zijn gemachtigde heeft een natuurinrichtingsproject ingesteld en de

werken zijn in uitvoering daarvan.
- Het betreft geen recreatieve infrastructuur
- Het betreft geen LIFE-project
- Het betreft een inrichtingsmaatregel.

De volgende voorwaarden zijn van toepassing voor de actie Projectsubsidies Natuur:
Instapvoorwaarden:
- gelegen in Natura 2000-gebied of een gebied met hoge natuurwaarde
- in functie van en conform de instandhoudingsdoelstellingen
- indien van toepassing, toelating voor de realisatie van de werken door de eigenaar
- het project is nog niet gestart op het ogenblik van de goedkeuring van de projectsubsidie.
- de aanvrager beschikt over een goedgekeurd(e verkenning van een) natuurbeheerplan van type 2, 3 of 4 (zie https://natuurenbos.vlaanderen.be/natuurbeheerplannen/algemeen-beleidskader-informatie#toc-vier-types-natuurbeheerplannen-) of gaat een verbintenis aan om zo'n beheerplan op te stellen. Het met het project beoogde natuurstreefbeeld moet opgenomen zijn of worden in het beheerplan.
- het project hoeft niet te worden uitgevoerd op basis van wettelijke verplichtingen en is niet in strijd met de geldende wetgeving.
- voor het project worden geen andere subsidies voor investeringen gevraagd met toepassing van het subsidiebesluit voor het geïntegreerd natuurbeheer.
- De cumulatie van de subsidies met een subsidie als vermeld in een andere wet of een ander reglement, is toegelaten tenzij die andere wet of dat ander reglement dit verbiedt. De aanvrager bezorgt een overzicht van deze subsidies. De gezamenlijke subsidies kunnen niet meer bedragen dan de totale en aangetoonde of realistisch geraamde kostprijs van de uitgevoerde maatregelen

Bijkomende verbintenisvoorwaarden:
- specifieke voorwaarden: timing van de werken, voorwaarden over de wijze van uitvoering,…
- het project waarvoor de projectsubsidie wordt aangevraagd, te starten uiterlijk in het jaar na het jaar waarin de subsidie wordt toegekend, en uiterlijk drie jaar na de toekenning van die subsidie beëindigd te hebben.

De volgende voorwaarden zijn van toepassing voor de actie Projectsubsidies Soorten:
Instapvoorwaarden:
gelegen in Natura 2000-gebied of een gebied met hoge natuurwaarde of belang voor soorten
- in functie van en conform de instandhoudingsdoelstellingen
- indien van toepassing, toelating voor de realisatie van de werken door de eigenaar
- het project is nog niet gestart op het ogenblik van de goedkeuring van de projectsubsidie.
- het project hoeft niet te worden uitgevoerd op basis van wettelijke verplichtingen en is niet in strijd met de geldende wetgeving.
- voor het project worden geen andere subsidies voor investeringen gevraagd met toepassing van het subsidiebesluit voor het geïntegreerd natuurbeheer.
- De cumulatie van de subsidies met een subsidie als vermeld in een andere wet of een ander reglement, is toegelaten tenzij die andere wet of dat ander reglement dit verbiedt. De aanvrager bezorgt een overzicht van deze subsidies. De gezamenlijke subsidies kunnen niet meer bedragen dan de totale en aangetoonde of realistisch geraamde kostprijs van de uitgevoerde maatregelen

Bijkomende verbintenisvoorwaarden:
- specifieke voorwaarden: timing van de werken, voorwaarden over de wijze van uitvoering, …
- het project waarvoor de projectsubsidie wordt aangevraagd, te starten uiterlijk in het jaar na het

jaar waarin de subsidie wordt toegekend, en uiterlijk twee jaar na de toekenning van die subsidie beëindigd te hebben. Facturen na twee jaar komen niet meer in aanmerking

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

De kosten voor de geplande inrichtingswerken, zoals kosten voor de uitvoering van de werken door derden en de huur van machines (niet de aankoop) zijn subsidiabel, net als algemene kosten (bijvoorbeeld inschakelen van derden voor advies en studies).

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☑ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☑ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☐ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Natuurinrichting:

100% van de subsidiabele en bewezen kosten

Projectsubsidies Natuur:

Voor de reguliere projectsubsidie gelden de volgende steunpercentages:

- 50% voor een natuurbeheerplan van type 2
- 80% voor een natuurbeheerplan van type 3
- 90% voor een natuurbeheerplan van type 4

Indien de acties relevant zijn in kader van PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) bedragen de steunpercentages:

- 75% voor een natuurbeheerplan van type 2
- 90% voor een natuurbeheerplan van type 3
- 95% voor een natuurbeheerplan van type 4

Projectsubsidies Soorten:

70% van de subsidiabele en bewezen kosten

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☐ Nee ☑ Gemengd

Vermeding van steunactiviteiten die buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU vallen

De investeringssteun in kader van deze interventie wordt gegeven aan niet-economische activiteiten en valt bijgevolg buiten de scope van staatssteun. In het geval dat er door de begunstigde toch een product of dienst gelinkt aan het natuurgebied wordt vermarkt, zal de steun via de-minimis steun vallen.

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:
☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☑ de-minimis

Aanvullende informatie:
☐ De lidstaat heeft het instrument/ de instrumenten nog niet gekozen en heeft de alternatieven aangegeven. Er wordt geen steun uitbetaald aan de begunstigden voor de datum van goedkeuring van het gekozen instrument. ☐ De lidstaat heeft het instrument gekozen, zoals aangegeven, maar de goedkeuring is nog niet verkregen. Er wordt geen steun uitbetaald aan de begunstigden voor de datum van goedkeuring.
☐ De lidstaat heeft gekozen voor het instrument, zoals aangegeven, de goedkeuring is verkregen en het staatssteunnummer is ter kennisgeving vermeld, AGVV of GVVL

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat komt niet in aanmerking voor steun?

In aanvulling op hoofdstuk 4.7 zijn de volgende investeringskosten niet-subsidiabel:

- Aankoop machines;
- Aankoop grond;
- Aankoop dieren.

Omvat de investering irrigatie?
☐ Ja ☑ Nee

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen: wat is/zijn de vereiste potentiële waterbesparing(en), uitgedrukt in een percentage

n.v.t.

Details over potentiële waterbesparing volgens het type installatie of infrastructuur (indien van toepassing)

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen (die gevolgen hebben voor waterlichamen waarvan de toestand minder dan goed is): wat is/zijn de vereiste(n) om tot een daadwerkelijke vermindering van het watergebruik te komen, uitgedrukt in een percentage

n.v.t.

Uitsplitsing naar regio

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Er is geen productie vereist
- De steun bedraagt ten hoogste 100% van de te maken of gemaakte investeringskost
- Steun wordt gegeven op basis van duidelijke criteria binnen een overheidsprogramma

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Verrichtingen die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.27.1 - Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden – gepland eenheidsbedrag per investering	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gemiddeld	BE2;	R.27	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.27.1 - Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden – gepland eenheidsbedrag per investering

De inschattingen zijn gebaseerd op het gemiddeld aantal projecten en de gemiddelde projectkosten uit PDPOIII. De interventie is namelijk een gedeeltelijk verderzetting van maatregel 7.6 uit PDPO III. Daarnaast werd ook in rekening gebracht dat de projecten vaak een langere looptijd hebben. Hierdoor zal de output toenemen naar de laatste jaren van het programma. Verder is er een toename voorzien op vlak van aantal projecten door de meervraag i.f.v. vernattingsprojecten in habitatrichtlijngebied.

In 2025 wordt het gemiddeld gepland eenheidsbedrag van financieel jaar 2026 verhoogd omwille van prijsstijgingen en duurdere projectkosten ten opzicht van de vorige GLB-periode (PDPO III). Sinds de inschatting van de eenheidsbedragen in 2021 was er een sterke inflatie. Daarnaast blijkt dat er voornamelijk projecten binnen het thema natte natuur worden ingediend. Deze projecten hebben typisch een hogere projectkost door de aard van de werken.

In financieel jaar 2026 wordt het gemiddeld gepland maximumeenheidsbedrag bepaald op 450.950,58 EUR omwille van de grote variabiliteit aan steunbedragen en duurtijd van projecten.

Dit wordt in 2026 doorgetrokken voor begrotingsjaren 2027-2029.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.27.1 - Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	83.648,92	83.648,92	83.648,92	171.945,00	83.648,92	83.648,92	83.648,92	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)				450.950,58	450.950,58	450.950,58	450.950,58	
	O.23 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	0,00	15,00	15,00	50,00	50,00	60,00	**Som:** 190,00 **Max:** 60,00
TOTAAL	O.23 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	0,00	15,00	15,00	50,00	50,00	60,00	**Som:** 190,00 **Max:** 60,00

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	0,00	1.254.733,81	2.091.223,02	4.182.446,05	4.182.446,05	5.018.935,26	16.729.784,19
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	0,00	700.101,98	1.166.836,63	2.333.673,25	2.333.673,25	2.800.407,89	9.334.693,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

3.30 - VLIF – Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu- en klimaatdoelen

Interventiecode (lidstaat)	3.30
Naam interventie	VLIF – Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu- en klimaatdoelen
Soort interventie	INVEST(73-74) - Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja Kortingstelsel ecoregeling: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaams Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Actieve landbouwers worden aangemoedigd om productieve investeringen uit te voeren die slechts beperkt bijdragen tot de winstgevendheid van het bedrijf, maar wel voor een belangrijke bijdrage zorgen in het behalen van doelstellingen inzake erosie, koolstofopbouw en waterbeheer.

Het gaat hierbij o.a. over de volgende investeringen :

- Omvorming van gewone drainage naar peilgestuurde drainage; infiltratie drainagesysteem of onderwaterdrainage of drukdrainage. Het concept van peilgestuurde drainage, ook wel klimaatadaptieve drainage genoemd, is zodanig dat regionale waterbeheerders en lokale boeren samenwerken aan het drainagesysteem, om zo het bodemsysteem op boerderijschaal te gebruiken als een optimaal waterbergingssysteem. Door de bodem op lokale schaal te gebruiken als waterberging tijdens regenbuien, kunnen de huidige piekafvoeren worden verminderd, zodat stroomafwaartse problemen met de waterhuishouding kunnen worden opgelost.
- Elektronische waterpeilmeters (+peilbuis). Deze investering omvat een permanente waterpeilmeter en peilbuis zowel als de uitleeseenheid en is bedoeld om de doeltreffendheid van de ondergrondse infiltratiesystemen en bovengrondse infiltratiesystemen (WADI en andere) te verbeteren. Ze is bedoeld om de hoogte van de waterlagen in de bodem te kunnen monitoren en het effect van de infiltratie te meten. Door het waterpeil in de bodem op te volgen via het uitlezen van het grondwaterpeil wordt meer bewustzijn van de landbouwer daarrond gecreëerd, wordt de efficiëntie van waterconserveringsmaatregelen verhoogd en dus ingezet op integraal waterbeheer. Deze elektronische waterpeilmeters zijn bedoeld om maximaal ecologisch rendement te halen. Aan de hand hiervan kan een probleem (verstopping) tijdig opgespoord worden en kan de infiltratiecapaciteit in de bodem maximaal benut worden Deze investering is niet subsidieerbaar bij regenwaterbassins/-reservoirs.
- Wateropslag voor regenwater. . Het is nodig land- en tuinbouwers te overtuigen om te investeren in het maximaal opvangen van regenwater van bedrijfseigen ondoorlaatbare oppervlakten in plaats van het overtollige regenwater –zoals vandaag vaak gebeurt - versneld af te voeren. Dit opgevangen regenwater kan dan in droogteperiodes ingezet worden als alternatief voor het gebruik van kwalitatief grondwater, oppervlaktewater en leidingwater. Deze aanpak moet ervoor zorgen dat de druk en de potentiële schade aan ecosystemen door het gebruik van grondwater en oppervlaktewater in droogteperiodes verminderd wordt. Het verbeteren van het waterbeheer primeert. De ecologische meerwaarde zit in het feit dat door regenwater maximaal op te vangen dat het dan uitgesteld geïnfiltreerd wordt in de bodem in plaats van dat het versneld afgevoerd wordt (zonder infiltratie) op het moment van de regenval.
- Machines voor mechanische onkruidbestrijding en loofverwijdering. Bij mechanische onkruidbestrijding worden ongewenste kruiden met behulp van werktuigen mechanisch verwijderd in plaats van door gebruik van herbiciden of pesticiden. Hiermee wordt de uitspoeling van dergelijke stoffen naar grond- en oppervlaktewater significant verminderd. Mechanische bestrijding heeft als primair doel de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit en de bodemkwaliteit te verbeteren en heeft een positief effect op de biodiversiteit van het perceel en de omgeving.
- Weerstation voor gebruik binnen waarnemings- en waarschuwingssysteem ikv IPM. De weerstations hebben als doel data-input aan te leven voor ziekte- en/of plaagmodellen zodat accurate informatie over ziektes en plagen aan het betrokken bedrijf ter beschikking komt. Op dit moment wordt er doorgaans een algemeen advies gegeven voor een grotere regio (bv. door praktijkcentra), waardoor er soms te veel en lokaal niet op het juiste moment behandelingen worden uitgevoerd. Met lokale weerstations kan je lokaal een advies op maat maken. Door het inzetten van een lokaal weerstation is er een veel accuratere waarschuwing mogelijk (luik ‘waarnemen en waarschuwen’ binnen IPM) en dus een veel accuratere interventie mogelijk waarbij enkel op het juiste moment tussengekomen wordt op maat van de lokale situatie. Dit zorgt ervoor dat minder gewasbeschermingsmiddelen in de omgeving terechtkomen. IPM is er dus op gericht de milieudoelen te versterken (goede bodemkwaliteit en grond- en oppervlaktewaterkwaliteit en verbetering biodiversiteit) door een doordacht gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Een gerichter en accurater advies verhoogt het vertrouwen in het advies en het beter toepassen van de regels van IPM. Een tijdige en gerichte waarschuwing kan ook het toepassen van niet-chemische alternatieven bevorderen , met bijkomende milieuwinst.
- Compostkeerder. Toepassen van compost is belangrijk voor het verhogen van het koolstofgehalte van de bodem. Ook het hergebruik van grondstoffen door landbouwers wordt gestimuleerd om op die manier minder gebruik te maken van kunstmeststoffen. Om bedrijfseigen compost te maken is een compostkeerder noodzakelijk.

- Drempelmachine. De drempelmachine legt op regelmatige afstanden drempels aan tussen ruggen. Het primaire doel van deze niet-productieve drempels is te zorgen dat water beter infiltreert en erosie vermeden wordt en ook op deze manier landbouwers te wapenen tegen de klimaatverandering.
- Graslandwoeler. Deze machine snijdt graszoden in grasland door om bodemverdichting in grasland op te heffen en zo waterinfiltratie te bevorderen en wortelgroei te stimuleren. Met deze techniek wordt het in stand houden van bestaande grasland als blijvend grasland gestimuleerd in plaats van oud grasland met verminderde opbrengsten te scheuren en volledig te vernieuwen. Het in stand houden van blijvend grasland is belangrijk voor het bevorderen van het koolstofbehoud en een goede beworteling is essentieel voor de koolstofvastlegging. Deze investering verbetert de bodemgezondheid en verhoogt de CO2-opslag in de bodem (belangrijk in kader van klimaatmitigatie).

Investeringen moeten de bepalingen van artikel 74 van verordening (EU) 2021/2115 respecteren, net als de Kaderrichtlijn Water.

De bepalingen in Kader Richtlijn Water worden steeds gerespecteerd, in het bijzonder ook artikel 4.7.
Zo wordt verzekerd dat in kader van de omvorming van gewone drainage naar peilgestuurde er zelfs geen enkele achteruitgang is wat de toestand betreft, enkel een belangrijke verbetering. Dit wordt geborgd door een uitgebreid verantwoordingsadvies dat opgemaakt moet worden door experts ter zake. Er moet eveneens een positief advies zijn van een milieu-instantie.

De doelstelling van de interventie is het verhoging van de milieukundige waarde van het landbouwgebied en het verhogen van de weerbaarheid van de landbouwproductie tegen klimatologische extremen.
Naar verwachting zal het volledige budget gealloceerd voor deze interventie (ELFPO + cofinanciering), bijdragen aan natuurlijke hulpbronnen (R.26).

De interventie draagt bij aan het realiseren van de volgende doelstellingen van het strategisch plan.

- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** De productieve investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid van het bedrijf dragen bij aan. Het gaat hier dan over investeringen om het waterbergend vermogen van landbouwgrond te verhogen, zoals bijvoorbeeld peilgestuurde drainage of de opslag van regenwater.
- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** De productieve investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid van het bedrijf dragen bij aan de duurzame ontwikkeling en efficiënt beheer van water en en de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleien. Wat het eerste betreft gaat het om investeringen met betrekking tot bijvoorbeeld wateropslog voor regenwater en peilgestuurde drainage. Zo kan door peilgestuurde drainage het waterbergend vermogen van de bodem verhoogd worden wat ten goede komt aan de bodemkwaliteit en bodemstructuur. Bovendien leidt peilgestuurde drainage tot minder nutriëntenverliezen. Wat betreft de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen zijn er investeringen mogelijk zoals machines voor mechanische onkruidbestrijding of weerstations in kader van IPM.

De interventie komt tegemoet aan de volgende noden:

- N7 Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen
- N9 Adaptatie aan klimaatverandering
- N10 Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-

landbouw)

- N11 Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water
- N12 Nood aan productieve en veerkrachtige bodems

Op regelmatige tijdstippen worden de investeringen waarvoor de steun aangevraagd werd, gerangschikt van hoog naar laag volgens de mate waarin ze bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van de interventie inzake verduurzaming, verjonging en samenwerking met het oog op een selectie.

Er wordt gewerkt met een puntensysteem op basis van een aantal criteria zoals bijvoorbeeld de mate waarin de investering bijdraagt aan de verhoging van de waterkwaliteit- en kwantiteit, de mate waarin de investering bijdraagt aan de verhoging de bodemkwaliteit, de mate waarin de investering bijdraagt tot klimaatmitigatie,…. De aanvraagprocedure en selectie gebeuren tezamen met deze van de interventie VLIF Niet-productieve investeringen voor milieu – en klimaatdoelen (3.26).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Actieve landbouwers of een groep van actieve landbouwers afhankelijk van het type investeringen

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

De volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing (hieraan moet voldaan zijn op aanvraagniveau):

1. Enkel investeringen die bijdragen tot één of meer specifieke doelstellingen d, e en f kunnen gesubsidieerd worden.
2. Indien het Unierecht leidt tot het opleggen van nieuwe eisen aan landbouwers, kan steun worden verleend voor investeringen om aan die eisen te voldoen gedurende maximaal 24 maanden vanaf de datum waarop zij voor het bedrijf verplicht worden.
3. Het bedrijf dat de aanvraag indient voldoet aan de criteria van een actieve landbouwer. In het geval van groep van landbouwers bestaat de groep uit landbouwers waarbij een nog te bepalen gedeelte van de groep moet voldoen aan de definitie van actieve landbouwer. De verantwoordelijke van de groep dient een actieve landbouwer te zijn

De volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing en worden gecontroleerd op moment van de betalingsaanvraag:

1. De investeringen die gesubsidieerd worden zijn conform de omgevingsvergunning en gebiedsgerichte beperkingen. Voor relevante investeringen wordt dit aangetoond aan de hand van technisch verantwoordingsadvies
2. De investering waarvoor steun gevraagd wordt werd nog niet aangevat voor eerste dag na aanvraagperiode. Als bewijsstuk wordt hiervoor gekeken naar de factuurdatum. Voor algemene kosten verbonden aan de uitgaven is dit niet van toepassing.
3. De percelen waarop of waarlangs de investeringen plaatsvinden zijn geregistreerd in het Geïntegreerd Beheer- en Controlesysteem (GBCS) of het betreft aanplantingen op en rond de bedrijfszetel afhankelijk van het type investeringen

Tot vijf jaar na uitbetaling van steun moet het investeringsgoed verbonden blijven aan het bedrijf dat de steun verkreeg of de overnemer van dat bedrijf. Het goed mag dus niet doorverkocht worden.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

- Constructie of verwerving van onroerende goederen die voor het eerst in gebruik genomen worden
- Constructie of verwerving van roerende goederen en uitrusting die voor het eerst in gebruik

genomen worden
- Algemene kosten zoals onderzoek -, studie – en begeleidingskosten en resultaatsmetingen.

De redelijkheid van de kosten wordt maximaal bepaald op basis van de toepassing van eenheidsbedragen. Deze worden bepaald op basis van literatuurgegevens en/of administratieve databank. Indien dit niet mogelijk is wordt er gewerkt met offerten of kostenraming beoordeeld door experten

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☑ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☑ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☑ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

In het geval van de eenheidskosten zal dit mogelijks gebaseerd worden op de P50 of P75 waarden in de historische databank 2015-2022 van de kosten per eenheid (ii) of gebruik van objectieve gegevens afkomstig van publicaties van Wageningen Universiteit (Nederland) KWIN. De bedragen werden dus vastgesteld op basis van de methode in Art. 83(2)(a) en hierbinnen i) en ii).

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Er wordt gewerkt met twee subsidieniveaus: 50% en 75% .

Er wordt een inschatting gemaakt van het productieve aspect van de investering en wordt dit in rekening gebracht om ofwel 50% ofwel 75% subsidie te voorzien. Er wordt gewerkt met een limitatieve lijst van investeringen die ex-ante aan elke aanvraagperiode kan aangepast worden.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat komt niet in aanmerking voor steun?

Naast de niet-subsidiabele kosten in art. 73(3) van Verordening (EU) 2021/2115 komen volgende elementen niet in aanmerking voor steun. Dit wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.7:
- Aankoop van grond
- Aankoop éénjarige planten
- Tweedehandsmateriaal

Omvat de investering irrigatie?

☐ Ja ☑ Nee

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen: wat is/zijn de vereiste potentiële waterbesparing(en), uitgedrukt in een percentage

n.v.t.

Details over potentiële waterbesparing volgens het type installatie of infrastructuur (indien van toepassing)

Op de verbetering van bestaande irrigatie-installaties gerichte investeringen (die gevolgen hebben voor waterlichamen waarvan de toestand minder dan goed is): wat is/zijn de vereiste(n) om tot een daadwerkelijke vermindering van het watergebruik te komen, uitgedrukt in een percentage

n.v.t.

Uitsplitsing naar regio

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Verrichtingen die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.30.1 - VLIF – Productieve investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid van het bedrijf en gericht op milieu- en klimaatdoelen – gepland eenheidsbedrag per investering	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gemiddeld	BE2;	R.26	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.30.1 - VLIF – Productieve investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid van het bedrijf en gericht op milieu- en klimaatdoelen – gepland eenheidsbedrag per investering

De unit amount werd bepaald op basis van historische gegevens van de maatregel VLIF niet-productieve investeringen uit PDPO III (M4.04) rekening houdende met de nieuwe steunpercentages en de verschillende types investeringen.

De interventie is een gedeeltelijke verderzetting van maatregel 4.4 uit PDPO III.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.30.1 - VLIF – Productieve investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid van het bedrijf en gericht op milieu- en klimaatdoelen – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	11.010,36	11.010,36	11.010,36	11.010,36	11.010,36	11.010,36	11.010,36	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.20 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	99,00	243,00	300,00	300,00	301,00	301,00	**Som:** 1.544,00 **Max:** 301,00
TOTAAL	O.20 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	99,00	243,00	300,00	300,00	301,00	301,00	**Som:** 1.544,00 **Max:** 301,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	1.090.025,91	2.675.518,13	3.303.108,81	3.303.108,81	3.314.119,17	3.314.119,17	17.000.000,00

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	642.962,76	1.578.181,31	1.948.371,99	1.948.371,99	1.954.866,57	1.954.866,57	10.027.621,19
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

INSTAL(75) - Vestiging van jonge landbouwers en nieuwe landbouwers, en het opstarten van plattelandsbedrijven

3.28 - VLIF - Opstart en overname door jonge landbouwers

Interventiecode (lidstaat)	3.28
Naam interventie	VLIF - Opstart en overname door jonge landbouwers
Soort interventie	INSTAL(75) - Vestiging van jonge landbouwers en nieuwe landbouwers, en het opstarten van plattelandsbedrijven
Gemeenschappelijke outputindicator	O.25. Aantal jonge landbouwers dat vestigingssteun ontvangt
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Ja Milieu: Nee Kortingstelsel ecoregeling: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaams Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO7 Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N15	Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.36 Aantal jonge landbouwers dat een landbouwbedrijf kan starten dankzij steun van het GLB, uitgesplitst naar geslacht
R.37 Nieuwe banen in door het GLB ondersteunde projecten

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Overname en/of opstart van een landbouwbedrijf is zeer kapitaalintensief en houdt gezien de fluctuerende prijzen, eveneens een belangrijk risico in. De eerste vijf jaar is van groot belang voor de levensvatbaarheid van een landbouwbedrijf op de lange termijn. Met deze interventie wordt steun gegeven aan pré-landbouwers of landbouwers die:

- zich minder dan 24 maanden gevestigd hebben
- jonger zijn dan 40 jaar op 1 januari van het jaar van steunaanvraag
- een bestaand landbouwbedrijf volledig overnemen, bedrijfsleider worden in een bestaand bedrijf of een nieuwe landbouwbedrijf opstarten.

De overname /opstartsteun wordt gekoppeld aan de uitvoering van een door de begunstigde specifiek voor het bedrijf opgemaakt business(ontwikkeling)plan. De uitvoering van dit plan moet er mede toe leiden dat

op moment van de eindbetaling de minimumdrempel aan verdiencapaciteit behaald wordt (dit is dezelfde drempel als voor VLIF investeringssteun). De exploitatie van het uiteindelijk bedrijf dat in rekening wordt gebracht voor de economische bedrijfsgrootte moet gelegen zijn in het Vlaamse gewest en de bedrijfszetel moet gelegen zijn in het Vlaamse gewest.

We laten toe dat bedrijfsgebouwen overgenomen worden die al een tijd niet meer in gebruik zijn (reconversie van landbouwbedrijven).
De subsidiabiliteitsvoorwaarden laten toe dat ook geleidelijke bedrijfsovernames mogelijk zijn, waarbij de jonge overnemer geleidelijk het inkomen buiten het landbouwbedrijf afbouwt en de overlater het bedrijf gefaseerd verlaat door geleidelijk meer inkomen te halen buiten het landbouwbedrijf of te kiezen voor een pensioenuitkering.

Het inzetten op de instroom van landbouwers en generatiewissel in de landbouwsector speelt een belangrijke rol in de toekomstgerichte verduurzaming van de landbouwsector. Een voldoende kritische massa aan lokale landbouwproductie is niet alleen van strategisch belang voor het sociaal kapitaal van de landbouw (en het platteland), de economische ontwikkeling van de agrovoedingssector, en op langere termijn voor de voedselproductie, maar biedt ook op vlak van milieu, klimaat en dierenwelzijn heel wat voordelen.

De interventie draagt bij aan de volgende specifieke doelstelling:

- ***(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;*** Om de aanwezigheid van de landbouw in Vlaanderen veilig te stellen is er nood aan instroom van jonge mensen naar het beroep van landbouwer. Door de eigenheid van de landbouwsector zijn de productiemiddelen duur. Deze interventie verlicht het kapitaal dat in het bezit moet zijn om een bestaand landbouwbedrijf over te nemen, in te kopen als bedrijfsleider of een landbouwbedrijf op te starten.

Daarnaast draagt de interventie ook indirect bij aan de andere specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** Om de toekomstige voedselzekerheid veilig te stellen is er nood aan instroom van jonge mensen naar het beroep van landbouwer. Door de eigenheid van de landbouwsector zijn de productiemiddelen duur. Deze interventie verlicht het kapitaal dat in het bezit moet zijn om een bestaand landbouwbedrijf over te nemen, in te kopen als bedrijfsleider of een landbouwbedrijf op te starten.

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouw¬bedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Het is geweten dat bij instap van een jonge bedrijfsleider in een bestaand landbouwbedrijf of bij de volledige overname ervan enige tijd erna het bedrijf ook gemoderniseerd wordt of dat misschien gekozen wordt voor een meer markgericht bedrijfsmodel. Bij opstart van een volledig nieuw landbouwbedrijf is de verwachting dat gekozen zal worden voor een marktgericht bedrijfsmodel.

- ***(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;*** Een nieuwe landbouwbedrijfsleider in een bedrijf zorgt voor de stijging van de werkgelegenheid en biedt kansen voor economische groei van het landbouwbedrijf. Het behoud van open ruimte op het platteland wordt ondersteund.

De interventie kan direct gelinkt worden aan de nood N15 (bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector).

Verder wordt er ook ingespeeld op de onderstaande noden, al is dit effect eerder indirect:

- N3 Inkomenszekerheid
- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N16 Behoud van open ruimte en landbouw

Periodiek worden de projecten waarvoor de steun aangevraagd werd, gerangschikt van hoog naar laag op basis van o.a. de volgende selectiecriteria:

- Het verwachte aantal bedrijfsleiders na de uitvoering van het bedrijfsplan (hogere score bij minder bedrijfsleiders)
- De omvang van het bedrijf dat gaat naar de jonge landbouwer. De fractie wordt ofwel bepaald op basis van de aandelen die overgenomen worden ofwel op basis van de bedrijfsbekleding en eveneens rekening houdende met de grootte van het overgenomen bedrijf uitgedrukt in verdiencapaciteit. Er wordt echter wel gewerkt met een minimumscore. (hoe hoger het overgenomen deel hoe hoger de score)
- Overname bedrijf volgens biologische productiemethode/korte keten of opstart van een biologisch bedrijf/korte keten
- De verwachte verdiencapaciteit per bedrijfsleider na uitvoering bedrijfsplan (hogere score bij lagere verdiencapaciteit per bedrijfsleider)

Deze scores worden bepaald door een jury op basis van een evaluatierooster.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Pré-landbouwers of landbouwers die zich minder dan 24 maanden gevestigd hebben en jonger zijn dan 40 jaar op 1 januari van jaar van steunaanvraag

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

In artikel 75 en artikel 4 lid 6 worden de volgende Europese voorwaarden opgelegd (aanvraagniveau):

- De aanvrager is jonger dan 40 jaar op 1 januari van het jaar van steunaanvraag
- Minder dan 24 maanden voor aanvraag gevestigd als landbouwer.
- Het indienen van een opstart- of overnameplan. Vlaamse invulling: inclusief controle gevraagde vormelijke kenmerken waaronder gegevens noodzakelijk voor de selectie die moeten voldoen aan de minimale kwaliteitseisen. De rubrieken waar het bedrijfsplan minimaal uit moet bestaan zijn:
    - Beschrijving van het over te nemen bedrijf (indien van toepassing)
    - Beschrijving juridische structuur na opstart
    - Doelstelling en duurzame ontwikkeling bedrijf (bedrijfsontwikkeling: behoud of verandering van verdienmodel, noodzakelijke adviezen en opleidingen, noodzakelijke investeringen)
    - Bedrijfseconomische projectie
    - Aanvullende informatie

Extra Vlaamse toegangsvoorwaarden bij overname van een bedrijf (aanvraagniveau):

- Overname van aandelen of bedrijfsbekleding

Europese verbintenisvoorwaarden (betalingsaanvraag):

- Op moment van eindbetaling is de jonge landbouwer vakbekwaam.
- Jonge landbouwer vestigt zich als bedrijfshoofd. Conform hoofdstuk 4 wordt dit bepaald als volgt: De jonge zaakvoerder volgde succesvol een opleiding uit een lijst met toegestane landbouwdiploma's (of gelijkwaardig) of de jonge zaakvoerder heeft een installatieattest van een startersopleiding land- en tuinbouw.
- Zeggenschap van de jonge landbouwer wordt niet ingeperkt. In dat geval is de definitie van 'bedrijfshoofd' van toepassing (zie hoofdstuk 4 GLB SP) namelijk: De jonge zaakvoerder heeft daadwerkelijk en langdurig zeggenschap binnen de rechtspersoon of de groepering van natuurlijke personen. Concreet wordt gecontroleerd dat er in de statuten (of het contract in geval van een groepering) van het bedrijf niets het zeggenschap (beslissingsmacht) van de jonge landbouwers beperkt tegenover de overige bedrijfsleiders.

Extra Vlaamse verbintenisvoorwaarden (betalingsaanvraag):

- Het bedrijf voldoet op moment van de betalingsaanvraag aan de criteria van een actieve landbouwer. Verantwoording: Overnamesteun wordt enkel toegestaan voor bedrijven die zich ontwikkelen tot een actieve landbouwer (minimumeis).
- Het bedrijf behaalt op het moment van de betalingsaanvraag voldoende verdiencapaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproducten. De verdiencapaciteit die behaald moet worden is dezelfde als deze voor de interventie VLIF productieve investeringen op landbouwbedrijven. De minimale verdiencapaciteit wordt toegepast per bedrijfsleider.
- Om voldoende zekerheid te hebben dat de jonge landbouwer voldoende actief is op het landbouwbedrijf worden bijkomende voorwaarden opgelegd. Zo wordt bepaald dat een jonge landbouwer slechts maximaal een halftijdse job in loonverband mag uitoefenen. Daarnaast wordt ook een extra voorwaarde opgelegd naar inkomen toe indien de jonge landbouwer meerdere zelfstandige activiteiten combineert.
- Controle van de wettelijke bepalingen die nodig zijn voor de uitbating (geldige milieuvergunning voor het geheel aan ontplooide activiteiten,…)
- Voor de controle van het overnamepercentage worden de overdracht van aandelen gecontroleerd op basis van het aandelenregister en de overname van bedrijfsbekleding op basis van de inventaris
- De score van de selectie wordt met gegevens dan voorhanden nog steeds behaald

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Niet van toepassing

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☑ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☐ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☐ eenheidskosten

☑ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

Forfaitair bedrag (lump sum) op basis van Verordening (EU) 2021/2115 Art. 75(4) en op basis van de methode in Art. 83(1)(c) en artikel 81(2) a) en hierbinnen i en ii.

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Niet van toepassing, er wordt gewerkt met forfaitaire bedragen op basis van de verdiencapaciteit van het bedrijf:

- 40.000 euro
- 70.000 euro
- 100.000 euro

De grenzen vanaf wanneer 70.000 en 100.000 euro steun mogelijk is worden bepaald door de verdiencapaciteit per bedrijfsleider en het aantal bedrijfsleiders.

Er werd voor gekozen om grotere bedrijven in economische termen een hoger subsidie te geven. Dit is verantwoord omdat in de praktijk een groter bedrijf overnemen veel kostelijker is. Er wordt voor gekozen om een ondergrens in te stellen. Indien, nadat de jonge landbouwer in het bedrijf gekomen is, de standaard verdiencapaciteit of het factorinkomen te laag is, wordt er geen steun voorzien. In dat geval is de kans op oversubsidiëring te groot.

Enige bedrijfsleiders worden bevoordeeld. De rationale hierachter is dat we in het geval van enige bedrijfsleider 100% zeker zijn van 100% toewijding van de jonge landbouwer aan het bedrijf. Ook het volledige zeggenschap behoort dan tot de jonge landbouwer. Indien het gaat om bv. een familiale overname kunnen de ouders nog wel stille vennoot blijven.

De grenzen in standaardverdiencapaciteit vanaf wanneer een hoger subsidie mogelijk is werden bepaald op basis van historische gegevens (populatie bedrijven die overnamesteun gekregen hebben 2015-2021) in relatie tot het voorziene budget voor de interventie.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

10 Naleving van de WTO-regels

Gele doos

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Steun voor jonge landbouwers
- Recht op steun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Verrichtingen die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.28.1 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 1 (40.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Homogeen	BE2;	R.36; R.37	Nee
3.28.2 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 2 (70.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Homogeen	BE2;	R.36; R.37	Nee
3.28.3 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 3 (100.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Homogeen	BE2;	R.36; R.37	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.28.1 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 1 (40.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier

Voor deze interventie wordt er gewerkt met drie uniforme eenheidsbedragen die overeenkomen met de forfaitaire bedragen. Het bedrag per overname is afhankelijk van de verdiencapaciteit van het bedrijf. In Vlaanderen is de kost van een overname of opstart kostelijk, hierdoor werden de maximumbedragen genomen in lijn met de Europese verhoging.

3.28.2 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 2 (70.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier

Voor deze interventie wordt er gewerkt met drie uniforme eenheidsbedragen die overeenkomen met de forfaitaire bedragen. Het bedrag per overname is afhankelijk van de verdiencapaciteit van het bedrijf. In Vlaanderen is de kost van een overname of opstart kostelijk, hierdoor werden de maximumbedragen genomen in lijn met de Europese verhoging.

3.28.3 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 3 (100.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier

Voor deze interventie wordt er gewerkt met drie uniforme eenheidsbedragen die overeenkomen met de forfaitaire bedragen. Het bedrag per overname is afhankelijk van de verdiencapaciteit van het bedrijf. In Vlaanderen is de kost van een overname of opstart kostelijk, hierdoor werden de maximumbedragen genomen in lijn met de Europese verhoging.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.28.1 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 1 (40.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								

	O.25 (eenheid: Begunstigden)								
3.28.2 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 2 (70.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.25 (eenheid: Begunstigden)								
3.28.3 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 3 (100.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.25 (eenheid: Begunstigden)								
TOTAAL	O.25 (eenheid: Begunstigden)	0,00	200,00	135,00	180,00	180,00	180,00	180,00	**Som:** 1.055,00 **Max:** 200,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	12.347.719,68	8.334.710,82	8.334.710,82	8.334.710,82	4.331.699,78	0,00	41.683.551,92
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	7.832.913,56	5.287.216,66	5.287.216,66	5.287.216,66	2.747.862,02	0,00	26.442.425,56
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)	0,00	1.478.979,84	1.478.979,84	3.439.488,00	3.439.488,00	3.439.488,00		13.276.423,68

	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)	0,00	1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84	0,00	7.394.899,20

3.29 - VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf

Interventiecode (lidstaat)	3.29
Naam interventie	VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf
Soort interventie	INSTAL(75) - Vestiging van jonge landbouwers en nieuwe landbouwers, en het opstarten van plattelandsbedrijven
Gemeenschappelijke outputindicator	O.27. Aantal plattelandsbedrijven dat opstartsteun ontvangt
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee Kortingstelsel ecoregeling: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaams Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO7 Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N11	Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water	Hoogste	Gedeeltelijk
N12	Nood aan productieve en veerkrachtige bodems	Hoogste	Gedeeltelijk
N15	Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.37 Nieuwe banen in door het GLB ondersteunde projecten

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Deze interventie voorziet in een éénmalige steun aan individuele landbouwbedrijven voor het opstarten of omschakelen van hun bedrijfsvoering naar een vernieuwde toekomstgerichte bedrijfsstrategie op basis van een nieuw doordacht businessplan. Het kan hier bijvoorbeeld gaan over inkomensdiversificatie, differentiatie, verbreding, nieuwe functies en/of verandering/omschakeling in functies van het bedrijf.

Deze steun ondersteunt de bedrijven voor het implementeren van een vernieuwde niet-gangbare bedrijfsstrategie op maat van het bedrijf, die gepaard gaat met inkomens- en succesrisico's in de eerste jaren van de implementatie. De vernieuwde bedrijfsstrategie moet hun bedrijf veerkrachtig en toekomstgericht maken, de economische leefbaarheid van het bedrijf waarborgen en bijdragen aan het leveren van belangrijke diensten aan de samenleving . Hiermee stimuleren we bedrijfsleiders die een antwoord willen bieden en meewerken aan de maatschappelijke, ecologische en economische doelstellingen waarbij economie en ecologie hand in hand kunnen gaan.

De interventie draagt direct bij aan het realiseren van de volgende doelstellingen van het strategisch plan:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouw¬bedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** De interventie ondersteunt landbouwbedrijven om om te schakelen naar meer markgerichte en veerkrachtige bedrijfsmodellen. Hierbij worden ook vernieuwende bedrijfsmodellen aangemoedigd.
- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** De duurzaamheid van de bedrijfsmodellen naar waar wordt overgeschakeld, wordt vooropgesteld. Efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen is een belangrijk onderdeel in het bevorderen van duurzame ontwikkeling wat met deze bedrijfsmodellen beoogd wordt. Omschakeling naar bedrijfsmodellen die per definitie leiden tot een hogere negatieve impact op water, bodem en lucht ofwel op productniveau ofwel op areaalniveau komen niet in aanmerking.
- ***(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;*** Interventies zoals overnamesteun zijn meer geschikt voor het aantrekken van jonge landbouwers, maar deze interventie is specifiek gericht op de bedrijfsontwikkeling, namelijk het ontplooien van een duurzaam en toekomstgericht bedrijfsplan.

De interventie geeft een direct antwoord op de volgende noden:

- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N10 Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)
- N11 Verbeteren van de waterkwantiteit en -kwaliteit en het voorzien van ruimte voor water
- N12 Nood aan productieve en veerkrachtige bodems
- N15 Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector

Naast een directe bijdrage, is er ook een indirecte bijdrage aan de andere specifieke doelstellingen en de horizontale doelstelling:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** Indien het bedrijfsmodel niet meer in staat is om het leefbaar landbouwinkomen te genereren biedt deze interventie de mogelijkheid om van bedrijfsmodel te veranderen dat meer

marktgericht en veerkrachtig is. Het businessplan moet aantonen dat het haalbaar is om het landbouwinkomen te verbeteren.

- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;*** Een meer eerlijke verdeling van de marges kan niet bereikt worden met deze interventie. De interventie kan landbouwers wel aanmoedigen om om te schakelen naar een bedrijfsmodel dat toelaat om meer prijszetter te zijn i.p.v. prijsnemer. Zo kan een nieuw bedrijfsmodel zich richten op het verkorten van de keten of op meer differentiatie van de land- en tuinbouwproducten. Deze differentiatie kan een opstap betekenen voor een betere positie van de landbouwers in de waardeketen omdat afnemers bereid zijn een voldoende hoge prijs te betalen wanneer er minder aanbod is van andere bedrijven met hetzelfde product.
- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** De duurzaamheid van de bedrijfsmodellen naar waar wordt overgeschakeld, wordt met de interventie vooropgesteld. Aanpassingen met betrekking tot klimaatrobuustheid of duurzame energie zijn een belangrijk onderdeel in het bevorderen van duurzame ontwikkeling. Omschakeling naar bedrijfsmodellen die leiden naar een hogere klimaatimpact hebben ofwel op productniveau ofwel op areaalniveau komen niet in aanmerking.
- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** De duurzaamheid van de bedrijfsmodellen naar waar wordt overgeschakeld, wordt vooropgesteld. Bijdragen tot de bescherming van de biodiversiteit, versterken van ecosysteemdiensten en in stand houden van habitats en landschappen is een belangrijk onderdeel in het bevorderen van duurzame ontwikkeling. Natuurinclusieve landbouw als bedrijfsmodel behoort tot de mogelijkheden.
- ***(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;*** Bedrijfsmodellen die opgestart worden of naar waar overgeschakeld wordt kunnen de sociale inclusie bevorderen. Dit zijn voornamelijk bedrijven die inzetten op verbredingsactiviteiten zoals toerisme en rechtstreekse verkoop. Bedrijven kunnen omschakelen om grondstoffen te produceren voor de bio-economie en om reststromen uit de de bio-economie te gebruiken als input.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie.*** Bedrijfsmodellen die opgestart worden of naar waar overgeschakeld wordt kunnen specifiek inspelen op de maatschappelijke verwachtingen. Zo kan een bedrijfsmodel specifiek inzetten op (rechtstreekse verkoop van) gezonde voeding, voedselverspilling beperken en kan een meerwaarde gezocht worden in bovenwettelijk dierenwelzijn.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en schooling;*** De omschakeling of opstart naar een toekomstgerichte en duurzame ondernemingsstrategie, is vaak ook een vernieuwende strategie. Zo is in de selectiecriteria het vernieuwende van het bedrijfsmodel opgenomen als punt.

De interventie speelt ook indirect in op volgende noden:

- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N3 Inkomenszekerheid
- N4 Veerkrachtige landbouwbedrijven met focus op risicobeheer (waaronder diversificatie)
- N6 Ketenpositie versterken door samenwerking
- N7 Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen
- N8 Afhankelijkheid van externe eiwitbronnen verminderen

- N9 Adaptatie aan klimaatverandering
- N13 Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur
- N14 Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap
- N16 Behoud van open ruimte en landbouw
- N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie
- N19 Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen
- N20 Verhogen dierenwelzijn in de landbouw
- N21 Verlagen antibioticagebruik
- N22 Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen.

De steun in de vorm van een vast steunbedrag is gekoppeld aan de voorwaarden met betrekking tot de te realiseren output van het nieuwe businessplan en stimuleert de landbouwer om ondanks de inkomens- en succesrisico's het nieuwe businessplan uit te voeren.
De exploitatie van het uiteindelijk bedrijf dat in rekening gebracht wordt voor de economische bedrijfsgrootte en waar het bedrijfsplan voornamelijk uitgevoerd wordt , moet gelegen zijn in het Vlaams gewest en de bedrijfszetel moet gelegen zijn in het Vlaams gewest.

Investeringen die nodig zijn voor de omschakeling worden gesubsidieerd binnen de interventie investeringssteun voor landbouwbedrijven (F27, F30 of F32). Met deze interventie daarentegen willen we landbouwers die naar een duurzaam en vernieuwend verdienmodel willen overschakelen en startende ondernemers een bijkomende duw in de rug geven. Bovendien worden ook landbouwbedrijven ondersteund die zich willen ontwikkelen, maar op het moment van indiening nog niet voldoen aan de voorwaarden om toegang te krijgen tot de interventie VLIF productieve investeringen op landbouwbedrijven. In het algemeen stimuleert deze interventie landbouwers om via een doordacht businessplan te kiezen voor een veerkrachtig toekomstgericht en duurzaam verdienmodel.

De opstart van een landbouwactiviteit wordt gedefinieerd als een specifiek product- of dienstenaanbod van het landbouwbedrijf gelinkt aan bijlage 1 producten exclusief visserijproducten zoals bepaald in bijlage 1 van Verdrag van Rome, dat nog niet op het bedrijf bestond op het moment van steunaanvraag.
Alles wat geen link heeft met productie van bijlage 1 producten valt dan onder diversificatie naar niet-landbouw activiteit.
Indien het bedrijfsplan enkel een modernisering van het landbouwbedrijf beoogt, zal dit niet in aanmerking komen onder deze maatregel.

Indien de omschakeling een niet-landbouwactiviteit betreft, zal dit onder staatsteun worden aangemeld.

De projecten worden gerangschikt van hoog naar laag op basis van o.a. de volgende selectiecriteria: kwaliteit van omschakelingsplan/opstartplan, de mate waarin het bedrijfsmodel duurzaam is (zowel de economische, ecologische en sociale aspecten), de mate waarin het bedrijfsmodel vernieuwend is op Vlaams niveau en de mate waarin het bedrijfsplan haalbaar is (voornamelijk op economisch vlak op bedrijfsniveau).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Deze interventie voorziet in twee types begunstigde:

1. Opstart van bedrijven met een duurzaam en vernieuwend verdienmodel
2. Bestaande bedrijven aanpassen/diversifiëren/omschakelen naar een vernieuwend en duurzaam verdienmodel.

In beide gevallen gaat het over actieve landbouwers.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

Toegangsvoorwaarden (steunaanvraag):

- Het indienen van een omschakelings- of opstartplan. Het businessplan moet onder meer bevatten: de doelstellingen, de veranderingselementen in het geval van omvorming van het huidige businessplan, het ontwikkelingspotentieel van het nieuwe businessplan, voorziene kosten en inkomensvorming en economische leefbaarheid een stappenplan met de stappen die zullen doorlopen worden en de realisatie die beoogd worden
- In het geval van de opstart van een nieuw bedrijf moet op moment van de aanvraag reeds een geldige omgevingsvergunning kunnen voorgelegd worden.

Verbintenisvoorwaarden (betalingsaanvraag):

- Het bedrijf voldoet aan de criteria van een actieve landbouwer
- Het bedrijf behaalt voldoende verdiencapaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproducten. De verdiencapaciteit die behaald moet worden is lager dan deze die van toepassing is voor de interventie VLIF productieve investeringen op landbouwbedrijven.
- Het halen van minstens een bepaalde omzet van het bedrijf die rechtstreeks toegeschreven zal kunnen worden aan (verdere uitbouw van) activiteiten die voorvloeien uit de uitvoering van het bedrijfsplan en die op het moment van de aanvraag nog niet bestonden.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Niet van toepassing

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☑ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☐ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☐ eenheidskosten

☑ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

Forfaitair bedrag (lump sum), op basis van Verordening (EU) 2021/2115 Art. 75(4) en op basis van de methode in Art. 83(1)(c) en artikel 81(2) a) en hierbinnen i en ii.

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Niet van toepassing, er wordt gewerkt met forfaitaire bedragen afhankelijk van de nieuw ontwikkelde activiteiten zoals beschreven in het bedrijfsplan:

- 20.000 euro
- 40.000 euro

De jury van de selectieprocedure beslist welke duurzame bedrijfsmodellen kunnen worden geselecteerd,

rekening houdend met de minimale omzet die moet worden bereikt (worst-case) na uitvoering van het bedrijfsplan.

Deskundigen op het gebied van bedrijfsontwikkeling in de landbouw oordeelden dat 20.000 en 40.000 euro subsidie redelijk zijn om het nemen van risico's en administratieve lasten aan te moedigen door een nieuw bedrijfsmodel te ontwikkelen dat op jaarbasis rond de 20.000 en minimaal 40.000 omzet oplevert.

De ervaring met de PDPO III-maatregel "ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven", waarbij 7.000, 11.000 en in zeldzame gevallen 15.000 euro (Europees maximum) wordt toegekend, die niet erg succesvol was, wees uit dat het forfaitaire bedrag meer dan 15.000 euro moet bedragen.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☐ Nee ☑ Gemengd

Vermeding van steunactiviteiten die buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU vallen

De diversificatie naar niet-landbouwactiviteiten valt buiten het toepassingsgebied van art. 42 VWEU.

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☑ GVOL ☐ de-minimis

Nummer van de staatssteunmaatregel

SA.109807

Aanvullende informatie:

☐ De lidstaat heeft het instrument/ de instrumenten nog niet gekozen en heeft de alternatieven aangegeven. Er wordt geen steun uitbetaald aan de begunstigden voor de datum van goedkeuring van het gekozen instrument. ☐ De lidstaat heeft het instrument gekozen, zoals aangegeven, maar de goedkeuring is nog niet verkregen. Er wordt geen steun uitbetaald aan de begunstigden voor de datum van goedkeuring.

☑ De lidstaat heeft gekozen voor het instrument, zoals aangegeven, de goedkeuring is verkregen en het staatssteunnummer is ter kennisgeving vermeld, AGVV of GVVL

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

10 Naleving van de WTO-regels

Gele doos

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Diversificatie van plattelandsactiviteiten

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.29.1 - VLIF Omschakeling verdienmodel – actie 1 (20.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.37	Nee
3.29.2 - VLIF Omschakeling verdienmodel – actie 2 (40.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.37	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.29.1 - VLIF Omschakeling verdienmodel – actie 1 (20.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier

Voor deze interventie wordt er gewerkt met twee uniforme eenheidsbedragen die overeenkomen met de forfaitaire bedragen. Het bedrag per dossier is afhankelijk van de nieuw ontwikkelde activiteiten zoals beschreven in het bedrijfsplan.

3.29.2 - VLIF Omschakeling verdienmodel – actie 2 (40.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier

Voor deze interventie wordt er gewerkt met twee uniforme eenheidsbedragen die overeenkomen met de forfaitaire bedragen. Het bedrag per dossier is afhankelijk van de nieuw ontwikkelde activiteiten zoals beschreven in het bedrijfsplan.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.29.1 - VLIF Omschakeling verdienmodel – actie 1 (20.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.27 (eenheid: Begunstigden)								
3.29.2 - VLIF Omschakeling verdienmodel – actie 2 (40.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.27 (eenheid: Begunstigden)								

TOTAAL	O.27 (eenheid: Begunstigden)	0,00	48,00	48,00	48,00	48,00	48,00	0,00	**Som:** 240,00 **Max:** 48,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	1.807.797,52	1.807.797,52	1.807.797,52	1.807.797,52	1.807.797,54	0,00	9.038.987,62
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	777.352,94	777.352,94	777.352,94	777.352,94	777.352,92	0,00	3.886.764,68
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

COOP(77) - Samenwerking

3.17 - Projectoproep innovatie in kader van EIP

Interventiecode (lidstaat)	3.17
Naam interventie	Projectoproep innovatie in kader van EIP
Soort interventie	COOP(77) - Samenwerking
Gemeenschappelijke outputindicator	O.1. Aantal projecten van operationele groepen in het kader van het Europees innovatiepartnerschap (EIP)
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee Kortingstelsel ecoregeling: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van Vlaams Gewest. Een project mag echter ook buiten het Vlaamse Gewest uitgevoerd worden op voorwaarde dat het project de landbouw in het Vlaamse Gewest ten goede komt. Investeringen moet echter in het Vlaams Gewest gebeuren.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.2 Aantal adviseurs waarvoor steun wordt ontvangen en die in de kennis- en innovatiesystemen voor de landbouw (AKIS) moeten worden geïntegreerd
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Door de toenemende complexiteit kunnen landbouwbedrijven niet altijd zelf innovatieve oplossingen ontwikkelen. Dit noodzaakt een multidisciplinaire aanpak. Door middel van Europese partnerschappen voor innovatie (EIP) wordt innovatie gestimuleerd via een grotere interactie tussen onderzoek, innovation

brokers, adviseurs en praktijk. Geïnteresseerde landbouwers, adviseurs, onderzoekers, ondernemers en/of andere actoren kunnen zich organiseren in een 'operationele groep' rond een concreet vraagstuk (probleem of opportuniteit) uit de praktijk, waarvoor ze samen een innovatieve oplossing ontwikkelen. De interactie/cocreatie tussen onderzoekers, innovation brokers en landbouwers is van belang. Door de landbouwers te betrekken worden de opportuniteiten en oplossingen meer op basis van de praktijk bepaald, is er meer interactie tussen landbouwers onderling en leren onderzoekers, innovation brokers, adviseurs hoe hun ideeën weerslag vinden in de praktijk.

Een operationele groep moet zo samengesteld zijn dat de uitvoerders beschikken over de juiste/vereiste expertise voor het welslagen van het samenwerkingsverband en het bereiken van het doel. Indien nodig kunnen ook actoren uit andere sectoren betrokken worden.

Projectuitvoerders krijgen de kans om via het Europese EIP-Agri-netwerk in contact te komen met operationele groepen uit andere Europese lidstaten die rond dezelfde thema's werken, waardoor een grensoverschrijdende kennisuitwisseling gebeurt.

Deze interventie wordt sterk gelinkt aan de interventie 'VLIF Innovatieve investeringen op landbouwbedrijven' gezien de complementariteit op het vlak van finaliteit. Beide zijn gericht op zowel technologische als niet-technologische innovatie, en zowel product- als procesinnovatie. Beide interventies worden zo goed mogelijk gestroomlijnd en geïntegreerd in één oproep. Zo kunnen potentieel begunstigden links leggen tussen beide interventies en wordt een grotere zichtbaarheid gegeven aan de innovatie-interventies.

De innovatie-interventies EIP en VLIF innovatieve investeringen hebben tot doel:

- het aantal landbouwbedrijven dat innoveert en de impact ervan te vergroten;
- door innovatie de slagkracht en de weerbaarheid van de landbouwbedrijven verhogen;
- het stimuleren van samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen, bedrijven onderling en met andere actoren;
- grotere bottom-up benadering;
- oplossingen op maat van de landbouwbedrijven.

Deze interventie werd al onder PDPO III uitgevoerd. De impact van EIP wordt vergroot door het instrument laagdrempeliger te maken en dus meer bottom-up, en landbouwers als initiatiefnemers en quick win-projecten te stimuleren. Dit gebeurt via verschillende aanpassingen. De drempel voor landbouwers verlagen kan ervoor zorgen dat er meer variatie is in de subsidie, van projecten van een paar duizenden euro tot projecten met de maximum subsidie, dus dat de hoogte van de subsidie beter aangepast is aan de noden. Eventueel kan een onderscheid gemaakt worden in de oproep tussen projecten voor kleiner en groter budget. Ook wordt het mogelijk gemaakt om voorschotten uit te betalen.

De interventie draagt potentieel bij aan alle GLB - specifieke doelstellingen. Dit is afhankelijk van de doelstellingen en het thema van het project van de operationele groep. Dit wordt nagegaan bij de selectie.

De interventie wordt echter geprogrammeerd op de specifieke doelstellingen die meer direct gelinkt kunnen worden:

- ***(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen****;* In EIP-projecten moeten steeds landbouwers betrokken zijn. Er is dus een directe impact op de doelstelling want via de samenwerking zijn er kansen om de positie van landbouwer in de keten te versterken. Een voorbeeld van een project zou kunnen zijn: de oprichting van een brancheorganisatie die zich tot een van de doelen stelt om verdeling van de marges in de keten te onderzoeken en te objectiveren, ook projecten in het kader van het opschalen van de korte keten vallen hieronder.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie,***

kennisuitwisseling en scholing;

De interventie geeft direct een antwoord op de volgende noden:

- N1 Opleiding en kennisstimulering
- N2 Digitalisering en innovatie
- N6 Ketenpositie versterken door samenwerking

Bijkomend speelt de interventie dus ook in op de andere specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedszekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;*** Een voorbeeld van een samenwerking zou kunnen zijn: een samenwerking tussen landbouwers voor het kweken/telen van een niet-gangbaar landbouwproduct, de organisatie van de verwerking en de afzet ervan.
- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouw¬bedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Een voorbeeld van een samenwerking zou kunnen zijn: een samenwerkingsproject rond informatiedeling op basis van nieuwe technologieën tussen landbouwers en hun afnemers om vraag en aanbod beter op elkaar af te stellen.
- ***(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;*** Een voorbeeld van een samenwerking zou kunnen zijn: een samenwerkingsverband tussen landbouwers en andere bedrijvenkennisinstellingen met het oog op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen in een bepaalde sector die hand in hand gaat met een economische valorisatie van de inspanningen door bijvoorbeeld de uitwisseling van restwarmte.
- ***(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;*** Binnen de interventie zijn er veel mogelijkheden op vlak van samenwerking. Zo is ook duurzame landbouw een thema waarbij de zorg voor milieu aan bod komt. Een voorbeeld van een samenwerking zou kunnen zijn: een samenwerking tussen landbouwers en waterbeheerders om in een bepaald gebied een overstromingsgebied aan te leggen.
- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Een voorbeeld van een samenwerking zou kunnen zijn: een samenwerking tussen landbouwers en op onderhoud van landschappen gerichte vereniging om in een bepaald gebieden de natuurdoelen te bereiken.
- ***(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;*** Een voorbeeld van een samenwerking zou kunnen zijn: toegang tot grond voor jonge landbouwers vergemakkelijken door een samenwerkingsproject tussen landbouwers en grondeigenaars.
- ***(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;***Inzet op korte keten, circulaire economie,.. zijn allemaal mogelijkheden binnen de EIP-projecten. Zo wordt er ook bijgedragen aan de ontwikkeling van de bio-economie en plattelandsgebieden. Een voorbeeld van een samenwerking zou kunnen zijn: een landbouworganisatie die het initiatief neemt om een platform op te zetten om vraag en aanbod van biomassa uit de landbouwsector op elkaar af te stemmen.
- ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de***

voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie. Een voorbeeld van een samenwerking zou kunnen zijn: een NGO bekommerd om dierenwelzijn die samen met landbouwers en de retail een verdienmodel ontwikkelt op basis van een bovenwettelijk niveau van dierenwelzijn.

Bijkomend draagt de interventie ook bij aan de invulling van onderstaande noden. Dit effect is eerder indirect:

- N3 Inkomenszekerheid
- N4 Risicobeheer door, onder andere, diversificatie economische activiteiten
- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N7 Koolstofopbouw en Vermindering broeikasgassen
- N8 Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen
- N9 Adaptatie aan klimaatverandering
- N10 Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)
- N11 Zorg voor water
- N12 Zorg voor bodem
- N13 Zorg voor natuur / biodiversiteit
- N14 Zorg voor landschap
- N15 Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector
- N16 Behoud van open ruimte en landbouw
- N17 Leefbaarheid op het platteland
- N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio– en circulaire economie
- N19 Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)
- N20 Verhogen dierenwelzijn in de landbouw
- N21 Verlagen antibioticagebruik
- N22 Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen

Bij de selectie wordt geoordeeld of EIP-projecten bijdragen aan de specifieke doelstellingen; dit is onderdeel van één van de selectiecriteria. Projecten die niet bijdragen aan één of meerdere van de specifieke doelstellingen worden niet gesubsidieerd.

Selectiecriteria voor EIP betreffen onder andere:

- conformiteit met de bepalingen in de oproep;
- samenstelling van de operationele groep;
- beoogde doel en de verwachte output;
- kwaliteit van het voorstel en de voorgestelde acties;
- complementariteit met bestaande initiatieven;
- wijze van verspreiding van de resultaten.

De redelijkheid van de kosten wordt beoordeeld in het selectiecriterium over de kwaliteit van het projectvoorstel (value for money).

Een beoordelingscommissie evalueert de projectvoorstellen op basis van de selectiecriteria en maakt een rangschikking van de projecten volgens score.

De operationele groepen verspreiden de resultaten van het EIP-project over de doelgroep en via de GLB-netwerken.

Samenwerking groeit vaak vanuit de basis en/of stakeholders actief in agrovoedingsketen of vanuit het

agrarisch natuurbeheer. Met deze interventie geven de Europese Commissie en de Vlaamse overheid een boost aan veelbelovende samenwerkingsprojecten.

Een belangrijke oplossing om de economische weerbaarheid van individuele landbouwers te verhogen is meer samenwerking. Er zijn eveneens via samenwerking winsten te boeken op het vlak van kwaliteit van de producten, milieu (bodem, lucht en water), energievoorziening, voedselverspilling, circulaire economie, dierenwelzijn, biodiversiteit en landschap, ….

Een brede waaier aan thema's komt aan bod. Bij elke oproep kunnen wel accenten gelegd worden waarvoor een specifiek budget naar voren geschoven wordt. De volgende thema's kunnen in aanmerking komen (niet limitatieve lijst): versterken van de marktpositie van landbouwers, toegang tot grond (ruilen van gronden, faciliteren van proces koper-verkoper en pachter-verpachter, enz.), circulaire economie, hernieuwbare energie, verdienmodellen, verweving landbouw-natuur, Regional Branding, enz.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Mogelijke begunstigden zijn actoren zoals landbouwers, onderzoekers, adviseurs en bedrijven die betrokken zijn bij de landbouw- en voedingssector en die relevant zijn voor het verwezenlijken van de doelstellingen van het Europees partnerschap voor innovatie (EIP) voor de productiviteit en de duurzaamheid in de landbouw.

Om geen innovatieve ideeën te laten verloren gaan, worden er geen beperkingen opgelegd wat de begunstigden betreft. Het moet weliswaar gaan over een project dat voldoet aan de GLB – en de EIP-doelstellingen en waarin minstens landbouwers betrokken zijn. De aanvrager heeft een vestigingseenheid in het Vlaams gewest. Buitenlandse partners zijn mogelijk.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

- De operationele groep moet minstens bestaan uit een landbouwer aangevuld met andere actoren. De samenstelling van de operationele groep is één van de selectiecriteria.
- Er is per project in de operationele groep slechts één financieel begunstigde.
- Het projectvoorstel is uitgewerkt in het opgelegd sjabloon en werd ingediend via e-loket.
- Het projectvoorstel draagt bij tot één of meerdere specifieke doelstellingen.
- De operationele groep wordt geformaliseerd met een samenwerkingsovereenkomst ondertekend door alle leden.
- De duur van de projecten is beperkt tot 2 jaar, tenzij in de oproep een andere termijn bepaald is; termijnverlenging is mogelijk onder gemotiveerde voorwaarden.
- Activiteiten moeten de landbouw in het Vlaamse Gewest ten goede komen.
- Er volgt een tussentijdse en eindrapportering met inhoudelijke en financiële verslaggeving.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

- personeelskosten (op basis van het standaarduurtarief en tijdsregistratie),
- overheadkosten (beperkt tot max. 15% van de personeelskost),
- werkingskosten,
- externe prestaties,
- investeringskosten: beperkt tot een bepaald percentage van de projectkost en investeringen enkel ten bate van individuele (landbouw)bedrijven zelf zijn uitgesloten van steun. Het aandeel investeringskosten wordt beperkt aangezien voor deze kosten beroep kan gedaan worden op de

interventie VLIF Innovatieve projectsteun, die niet alleen voor individuele landbouwers open staat maar ook voor een groep landbouwers (belangrijk voor operationele groepen).

Het subsidiebedrag is maximaal afgestemd op de nood van het project en wordt onderbouwd met een gedetailleerde en realistische projectbegroting (kosten en opbrengsten).

De redelijkheid van de kosten wordt bepaald op basis van experteninschatting tijdens de jurering, offertes of VKO. De begunstigden moeten, waar nodig, de wet op overheidsopdrachten naleven.

Bij de betalingsaanvraag worden de gemaakte kosten gestaafd met facturen en betalingsbewijzen. Voor vereenvoudigde kostenopties, zoals het standaard uurtarief voor de personeelskosten moet de gevraagde informatie (tijdsregistraties, bepaalde loonfiches,…) voorgelegd worden.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☑ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☑ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☑ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☑ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

- Vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde;
- Voor de indirecte kosten beperkt tot overheadkosten: forfaitaire financiering (flat rate) volgens vast percentage (max. 15% van de personeelskosten), vereenvoudigde kostenoptie op basis van Art 83(1)(d), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c), nog te bepalen;
- Voor eenheidskosten van het standaarduurtarief voor de personeelskosten op basis van Art 83(1)(b), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c) (standaard uurtarief, gebaseerd op werkelijke loonkost, zoals bepaald in art. 55 van Verordening (EU) 2021/1060);
- Voor tijdsbesteding van landbouwers en andere actoren zonder loonfiches: eenheidskosten volgens Art 83(1)(b), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(a), nog te berekenen;
- voor km-vergoeding: eenheidskosten op basis van Art 83(2)(b), gekwantificeerd op basis van Art 82(2)(d) (officieel tarief, bepaald door federale overheid;

Het is mogelijk dat voor sommige types kosten, bv. analysekosten, gebruik gemaakt wordt van eenheidskosten gebaseerd op de toepassing van de gebruikelijke kostenberekeningsmethoden van individuele begunstigden (Art 83(2)(a)(iii).

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

De maximum subsidie per project is 350.000 euro, maar wordt per oproep waarschijnlijk lager ingesteld (range 200.000 - 275.000 euro).

Het steunpercentage is maximaal 90%.

Het uitbetalen van een voorschot tot 50% van de toegekende subsidie is een mogelijkheid.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☐ Nee ☑ Gemengd

Vermeding van steunactiviteiten die buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU vallen

Deze interventie is bedoeld voor de agri-food sector en geldt dus niet alleen voor de primaire landbouwsector. Dit kan dus ook gaan over niet-annex 1 producten.

De steun die via deze interventie gegeven wordt, valt onder artikel 40 van de landbouwvrijstellingsverordening waardoor kennisgeving niet moet gebeuren. Daarnaast is ook artikel 11 van toepassing waarin EIP projecten worden vrijgesteld van kennisgeving en verslaglegging in sari.

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☑ GVOL ☐ de-minimis

Nummer van de staatssteunmaatregel

n.v.t.

Aanvullende informatie:

☐ De lidstaat heeft het instrument/ de instrumenten nog niet gekozen en heeft de alternatieven aangegeven. Er wordt geen steun uitbetaald aan de begunstigden voor de datum van goedkeuring van het gekozen instrument. ☐ De lidstaat heeft het instrument gekozen, zoals aangegeven, maar de goedkeuring is nog niet verkregen. Er wordt geen steun uitbetaald aan de begunstigden voor de datum van goedkeuring.

☐ De lidstaat heeft gekozen voor het instrument, zoals aangegeven, de goedkeuring is verkregen en het staatssteunnummer is ter kennisgeving vermeld, AGVV of GVVL

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Respecteert Annex II, art. 2:

- Voorziet in vorming van de landbouwers
- Voorziet in de voorlichting van en advies aan de landbouwers
- Marketing en promotie
- Andere algemene diensten

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.17.1 - EIP – gepland eenheidsbedrag per project	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE2;	R.1; R.2; R.28	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.17.1 - EIP – gepland eenheidsbedrag per project

De maximale steun per project bedraagt 350.000 euro. Vermoedelijk zal echter de maximale steun die per oproep vastgelegd wordt lager zijn dan de 350.000 euro eerder in de range 200.000 - 275.000 euro. Per project wordt de subsidie op gemiddeld 185.000 euro geraamd, of op 183.981,16 euro om in totaal op 100 projecten uit te komen.

Een maximumeenheidsbedrag is ingesteld om rekening te houden met de variabiliteit van de steunbedragen tussen de projecten in de interventie en is gebaseerd op de maximale subsidie per project vermeld in rubriek 7.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.17.1 - EIP – gepland eenheidsbedrag per project (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	183.981,16	183.981,16	183.981,16	183.981,16	183.981,16	183.981,16	183.981,16	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			250.000,00	250.000,00	250.000,00	250.000,00	250.000,00	
	O.1 (eenheid: Projecten)	0,00	0,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	**Som:** 100,00 **Max:** 20,00
TOTAAL	O.1 (eenheid: Projecten)	0,00	0,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	**Som:** 100,00 **Max:** 20,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	0,00	3.679.623,13	3.679.623,13	3.679.623,13	3.679.623,13	3.679.623,13	18.398.115,65
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	0,00	1.582.237,95	1.582.237,95	1.582.237,95	1.582.237,95	1.582.237,95	7.911.189,75

	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

3.18 - LEADER – Opmaak Lokale Ontwikkelingsstrategie

Interventiecode (lidstaat)	3.18
Naam interventie	LEADER – Opmaak Lokale Ontwikkelingsstrategie
Soort interventie	COOP(77) - Samenwerking
Gemeenschappelijke outputindicator	O.31. Aantal ondersteunde plaatselijke-ontwikkelingsstrategieën (LEADER) of voorbereidende acties
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee Kortingstelsel ecoregeling: LEADER: Ja

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Uitgaande van het initiële doel “plattelandsontwikkeling” vormen de plattelandsgemeenten de primaire doelgroep voor de LEADER-interventies, waarbij samenwerking met omliggende gemeenten (minder plattelandskarakter ingevolge verstedelijkingsdruk) mogelijk blijft op voorwaarde dat het totale LEADER-gebied een plattelandskarakter heeft en in concreto beantwoordt aan de criteria voor plattelandsgebied. De centrumsteden sluiten we evenwel volledig uit omdat zij geen doelgroep vormen binnen de context van plattelandsontwikkeling. De LAG vormt en focust zich bij voorkeur op een voldoende specifiek subregionaal niveau. Met subregionaal worden gebieden bedoeld die herkenbaar zijn als plattelandsgebied, bvb. op fysisch-geografisch, landschappelijk en sociaal-economisch vlak, met een schaal kleiner dan provincies en groter dan individuele gemeenten.

Leader-gebieden voldoen aan de volgende criteria:

- Minstens 3 plattelandsgemeenten maken integraal deel uit en vormen de kern van het LEADER-gebied;
- Voor het gehele gebied bedraagt de bevolkingsdichtheid maximum 350 inw/km² of heeft het een ruimtebeslag van maximum 30%;
- Fysisch-geografisch, landschappelijk en sociaal-economisch een geheel vormen;
- Bestuurlijk coherent zijn;
- Beschikken over een dynamisch samenwerkingsinitiatief met een representatieve vertegenwoordiging van de relevante lokale plattelandsactoren;

Voor de definitie van plattelandsgemeenten en bijhorende criteria wordt verwezen naar hoofdstuk 4.7.

Dankzij deze interventie kunnen LEADER-gebieden erkend worden, inzake gebiedsafbakening en werking Lokale actiegroepen. In de volgende fase (onderdeel van een andere interventie) wordt uitvoering gegeven aan de Lokale ontwikkelingsstrategieën via de werking van Lokale Actiegroep (LAG) en projectmatige implementatie van de strategie (projectinitiatie, oproep, beoordeling en selectie, ondersteuning, opvolging, enz).

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen
SO8 Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk
N16	Behoud van open ruimte en landbouw	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N17	Leefbaarheid op het platteland	Hoog	Gedeeltelijk
N18	Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.38 Aandeel van de plattelandsbevolking dat valt onder een plaatselijke ontwikkelingsstrategie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Het doel van deze interventie is om de kansen die het multifunctionele platteland intrinsiek heeft (op vlak van voedsel, landbouw, landschap, natuur, milieu en klimaat, recreatie, voorzieningen, circulaire plattelandseconomie en sociale cohesie), te verwezenlijken via samenwerkingsverbanden tussen verschillende plattelandsactoren,. Vanuit lokale initiatieven wordt er ingezet op een kwalitatieve inbedding van de huidige dynamiek die zich voordoet op het Vlaamse platteland.

Op Europees niveau ontstond begin jaren ’90 LEADER als een innovatieve methode om aan plattelandsbeleid te doen. Via een bottom-up aanpak wordt er een gebiedsgerichte visie op lange termijn ontwikkeld en uitgevoerd. Plaatselijke publiek-private samenwerkingsverbanden, de zogenaamde Lokale Actiegroepen (LAG), creëren en realiseren deze lokale ontwikkelingsstrategieën. Dit houdt in dat zij onder meer verantwoordelijk zijn voor de opmaak van de strategie, de selectie van projecten, de begeleiding van de promotoren, de financiële en inhoudelijke opvolging van de uitvoering van de lokale ontwikkelingsstrategie en voorlichting en publiciteit. Tevens dienen de LAG’s multisectoraal te werken, waardoor samenwerking en netwerkvorming bereikt worden.

In de voorbije periode hebben we opnieuw ervaren hoe het platteland in Vlaanderen dankzij de LEADER-interventie evolueert van een gebied met hoofdaandeel landbouwactiviteiten naar een gebied met een veelvoud van diensten, functies en capaciteiten. Ze ontwikkelt een economische, ecologische en bestuurlijke slagkracht. De LEADER-aanpak zorgt voor een sterkere netwerkvorming én samenwerking tussen plattelandsactoren in een gebied. Daarenboven vormt dit vaak een stimulans om zelf actie te ondernemen in hun werk-, woon- en leefomgeving met specifieke behoeften en uitdagingen ingevolge de tendensen op het platteland. Dankzij een bottum-up-aanpak en de nadruk op participatie wordt een grote meerwaarde bekomen in de betrokken plattelandsgebieden, voornamelijk door de projectuitvoering onder de vorm van nieuwe initiatieven en zichtbare realisaties.

Vertrekkende van deze werkwijze uit de vorige programmaperiode, en drie prioritaire (beleids)thema’s voor het Vlaamse platteland, maken de LAG’s een gebiedsanalyse waarin de thema’s gespecifieerd worden inclusief noden/behoeften, kansen, potenties,…; vervolgens bepalen ze de prioriteit van de thema’s voor hun gebied en op welke manier er aan deze onderwerpen projectmatig gewerkt zal worden. Deze gegevens zijn de onderbouwing van de lokale ontwikkelingsstrategie.

Er wordt prioriteit gegeven aan volgende 3 thema's in aansluiting bij de vastgestelde noden en de beleidsnota Omgeving 2019-2024 – ISE Platteland:

1. Innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en -afzet, en valorisatie van biomassaresten:
    - De bijhorende (kleine) investeringen in collectieve infrastructuur of materieel voor oogst, opslag, verwerking en logistiek van biomassa(resten) uit natuur – en landschapsbeheer en lokale land -, tuin – en bosbouw met het oog op een hoogwaardige lokale toepassing en met aandacht voor circulariteit.
    - Uitvoering van lokale voedselstrategieën, stimuleren en bevorderen van de korte keten, evenals de bijhorende (kleine) investeringen;
    - Samenwerking met de ambitie om duurzame landbouwverbreding in te zetten voor gemeenschappelijke doelen;
    - ...
2. Leefbare en levendige dorpen:
    - De opmaak en uitvoering van slimme dorpenstrategieën als instrument om maatschappelijke uitdagingen en transitievraagstukken, zoals de energietransitie of digitale transitie, aan te pakken via cocreatie met dorpsgemeenschappen en plattelandsactoren en door sociale, digitale en/of technologische innovatie.
    - Participatie van en samenwerking tussen dorpsbewoners en andere plattelandsactoren versterken met volgende ambities: de dorpsgemeenschappen toekomstbestendig en divers ontwikkelen; de leefbaarheid en sociale cohesie verhogen, evenals vereenzaming aanpakken; een kwalitatieve leef- en werkomgeving creëren met innovatieve en duurzame initiatieven; duurzame mobiliteit stimuleren en vervoersarmoede aanpakken; de dienstverlening en het voorzieningenniveau verbeteren; enz..
    - De bijhorende investeringen in gemeenschapsvormende infrastructuur (publieke ruimte of dorpslokalen) of materieel;
    - ...
3. Biodiversiteit en landschapskwaliteit:
    - Samenwerking tussen verschillende plattelandsactoren met de volgende ambities: de open ruimte en het landschap kwalitatief versterken; de biodiversiteit, de bodem- en waterkwaliteit verbeteren; verbindingen creëren die de streekidentiteit versterken, bijdragen aan de klimaatdoelstellingen (adaptatie en mitigatie), landschappen, water en natuur aan elkaar rijgen;
    - De bijhorende (kleine) investeringen om de biodiversiteit en landschapskwaliteit te versterken.
    - ...

Deze thema's zullen in de voorbereiding op het programma verder worden uitgewerkt.

Via de interventie wordt er direct ingespeeld op de volgen specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Via het thema biodiversiteit en landschapskwaliteit wordt er rechtstreeks bijgedragen aan de behoud en verbetering van de biodiversiteit en de zorg van het landschap. Projectpromotoren kunnen samenwerkingsprojecten voorstellen die de ambitie hebben bijvoorbeeld het landschap kwalitatief te versterken.
- ***(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;*** Zowel projecten die vallen onder het thema levendige dorpen als projecten onder het thema innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en -afzet, en valorisatie van biomassaresten dragen bij tot deze doelstelling. Er wordt hierbij ingezet op projecten die betrekken hebben op bio-economie, de

werkgelegenheid in plattelandsgebieden en de leefbaarheid van dit platteland.

Door in te zetten op bovenstaande doelstellingen, draagt de interventie ook bij aan het realiseren van de onderstaande noden:

- N13 Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur
- N14 Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap
- N16 Behoud van open ruimte en landbouw
- N17 Leefbaarheid op het platteland
- N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

Via het GLB wordt op verschillende manieren ingezet op samenwerking. De verschillende interventies die hieronder vallen (LEADER, projectoproep samenwerking en projectoproep innovatie in kader van EIP) zijn afgestemd op elkaar. De demarcatie van de verschillende interventies is opgenomen in hoofdstuk 4.5.

De versnippering van het Vlaamse platteland vraagt een gebiedsgerichte aanpak die toelaat om samenwerkingsverbanden op maat van de gebieden te stimuleren en op die manier de plattelandsuitdagingen aan te pakken en in te spelen op specifieke lokale kansen en noden.

De bevoegde beheerautoriteit is verantwoordelijk voor de oproep naar kandidaat-LEADER-gebieden, procedure en selectie die leidt tot erkenning. Uitgaande van het initiële doel “plattelandsontwikkeling” vormen de plattelandsgemeenten de primaire doelgroep voor deze interventie, waarbij samenwerking met omliggende gemeenten (met een minder ruraal karakter)mogelijk blijft gezien de specifieke situatie in Vlaanderen (sterke verstedelijkingsgraad, druk op open ruimte). Het totale LEADER-gebied moet evenwel een duidelijk plattelandskarakter hebben en in concreto beantwoorden aan de Vlaamse criteria voor plattelandsgebied. De centrumsteden sluiten we volledig uit omdat zij geen doelgroep vormen binnen de context van plattelandsontwikkeling.

Bij de afbakening van het toepassingsgebied wordt er steeds op toegezien dat er geen enkele discriminatie kan optreden. Op basis van een open oproep kunnen potentiële Leadergebieden hun kandidatuur indienen op voorwaarde dat ze voldoen aan onderstaande criteria en dit staven in hun kandidatuur. Elk potentieel Leadergebied maakt tevens een Lokale Ontwikkelingsstrategie op en doet een voorstel voor samenstelling van de Plaatselijk Groep dat getuigt van een publiek-private samenwerking, representatief voor het gebied zoals nader omschreven.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Met deze interventie wordt de opmaak van de lokale ontwikkelingsstrategie uitgaande van de LEADER-filosofie vergoed. De kandidaten Lokale Actiegroepen die beantwoorden aan de vooropgestelde samenstelling én een ontvankelijke Lokale Ontwikkelingsstrategie hebben ingediend, zijn de begunstigden voor deze interventie.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

Samenstelling en aard van de Lokale Actiegroep:

Uitvoering gevend aan de reglementering van Verordening (EU) 2021/1060 wordt de samenstelling van de Lokale Actiegroep als volgt gespecifieerd: De Lokale Actiegroep is een publiek-private samenwerking en moet bestaan uit een geheel van partners waarin de sociaal-economische milieus van het gebied evenwichtig en representatief vertegenwoordigd zijn. Tevens dient de Lokale Actiegroep voldoende rekening te houden met een representatieve en inclusieve vertegenwoordiging op basis van o.a. gender en leeftijd. Op het niveau van de besluitvorming echter moet de private sector (zijnde de economische en sociale partners, het middenveld, de verenigingen en eventueel private niet-gebonden personen) ten minste 50% van het plaatselijke partnerschap uitmaken. De keuze van de partners moet weloverwogen zijn om de

opgelegde taken degelijk, kwaliteitsvol en integer uit te voeren. De ontwikkelingsstrategie moet tevens gedragen worden door de ganse LAG en de leden moeten door de positie die ze innemen kunnen bijdragen tot de uitvoering van de ontwikkelingsstrategie.

De leden van de LAG's moeten blijk geven van hun vermogen om samen een ontwikkelingsstrategie voor het gebied uit te stippelen en deze uit te voeren. Ook de betrokkenheid na de goedkeuring van projecten dient te worden behouden. De LAG-leden moeten zich actief inzetten voor de realisatie van de ontwikkelingsstrategie door de inbreng van knowhow, het actief benaderen van plattelandsactoren, kwaliteit en innovativiteit te stimuleren,…

De toepasbaarheid en het operationeel karakter van het partnerschap zal worden beoordeeld in termen van de transparantie en duidelijkheid van de taakverdeling en verantwoordelijkheden. De partners moeten garanderen dat zij zich aan de toegekende taken kunnen voldoen en dat de werkingsmechanismen en de besluitvorming doeltreffend, transparant en niet-discriminerend zijn. Hierbij moeten LAG's één van de partners als administratieve en financiële verantwoordelijke aanduiden, ofwel een gezamenlijke wettelijke structuur oprichten.

Lokale ontwikkelingsstrategie (LOS):

LEADER heeft tot doel plattelandsactoren ertoe aan te zetten en te helpen na te denken over het potentieel van hun gebied in een langere-termijn perspectief. Hierbij wordt samenwerking nadrukkelijk vooropgesteld. Er wordt beoogd om kwalitatief hoogstaande, geïntegreerde, originele en innovatieve strategieën te ontwerpen om de vitaliteit in de plattelandsgebieden te ondersteunen en te versterken.

Volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing:

- De strategie moet worden voorgedragen door een kandidaat Lokale Actiegroep, die opgericht is conform opgelegde voorwaarden
- De strategie is gericht op een gebied dat voldoet aan de criteria voor leadergebieden (cfr. toepassingsgebied)

Volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing:

- De strategie omvat de benodigde onderdelen zoals vermeld in de Verordening (EU) 2021/1060.
- De strategie dient voldoende gebiedsspecifiek te zijn, een duidelijke thematische focus (bij voorkeur invulling geven aan de drie prioritaire thema's) te bevatten én verband te houden met het platteland.
- Andere verbintenisvoorwaarden en de selectiecriteria worden bij de oproep tot indiening van de lokale ontwikkelingsstrategieën gecommuniceerd.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

- Het opstellen van een lokale ontwikkelingsstrategie zoals beschreven in het oproepreglement;
- Dynamisering van het betrokken gebied en de plattelandsactoren met als doel een collectief en gedragen territoriaal project haalbaar maken incl. organisatie van opleidingen, netwerkvorming, participatieproces, procesondersteuning, enz;
- De beheerskosten die met de opmaak van de strategie gepaard gaan;
- Enkel de kosten voor de samenwerking komen in aanmerking, kosten voor de uitvoering van de strategie worden niet gesubsidieerd via deze interventie.

Volgende rubrieken van kosten komen in aanmerking voor subsidiëring: personeelskosten; werkingskosten, overheadkosten, externe prestaties, inkomsten (in mindering te brengen). Een gedetailleerde beschrijving van de subsidiabele kosten per rubriek wordt gecommuniceerd bij het lanceren

van de projectoproep aan de potentiële begunstigde.

Er worden geen voorschotten gegeven. De projectpromotor betaalt eerst alle kosten zelf, waarna een declaratiedossier wordt ingediend om de betalingsaanvraag te verantwoorden.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☑ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☑ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☑ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☑ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

Voor eenheidskosten van het standaarduurtarief voor de personeelskosten op basis van Art 83(1)(b), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c).

Voor de indirecte kosten beperkt tot overheadkosten: forfaitaire financiering (flat rate) vereenvoudigde kostenoptie op basis van Art 83(1)(c), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

De maximum subsidie per lokale ontwikkelingsstrategie is 25.000 euro per strategie.

Het steunpercentage bedraagt maximaal 100%.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☑ Ja ☐ Nee ☐ Gemengd

Vermeding van steunactiviteiten die buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU vallen

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en moet worden getoetst op staatssteun. Er wordt namelijk steun voorzien voor de opmaak van Lokale Ontwikkelingsstrategieën, deze activiteit valt dus buiten de scope aangezien dit artikel over de handel in landbouwproducten gaat.

LEADER valt onder staatssteuninstrument AGVV op basis van Artikel 19 bis § 1 en Artikel 19 ter § 1. De steun onder interventie 3.18 is echter beperkt tot maximaal 25.000 EUR per LOS en hiervoor zal de-minimis als staatssteuninstrument worden gebruikt voor de goedkeuring van de steun.

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☑ de-minimis

Aanvullende informatie:

☐ De lidstaat heeft het instrument/ de instrumenten nog niet gekozen en heeft de alternatieven aangegeven. Er wordt geen steun uitbetaald aan de begunstigden voor de datum van goedkeuring van het gekozen instrument. ☐ De lidstaat heeft het instrument gekozen, zoals aangegeven, maar de goedkeuring is nog niet verkregen. Er wordt geen steun uitbetaald aan de begunstigden voor de datum van goedkeuring.

☐ De lidstaat heeft gekozen voor het instrument, zoals aangegeven, de goedkeuring is verkregen en het staatssteunnummer is ter kennisgeving vermeld, AGVV of GVVL

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat is de beoogde meerwaarde van de Leader-aanpak voor plattelandsontwikkeling?

In het sterk verstedelijkte Vlaanderen staat de open ruimte onder druk en is het noodzakelijk om ze te behouden én te versterken. Bovendien ervaren plattelandsbewoners een sterke afhankelijkheid van de stedelijke voorzieningen en komt het eigen voorzieningenniveau in het gedrang. Daarentegen verzorgt het platteland diverse functies voor de streekbewoners, maar ook voor de stedelingen; we spreken van een multifunctioneel platteland. Verder merken we een verminderde bestuurskracht bij sommige plattelandsgemeenten, te verstaan als een spanning tussen enerzijds de capaciteit van een gemeentebestuur (bestuur, middelen, personeel, enz.) en anderzijds de bevoegdheden, taken en verwachtingen. Gedurende de lockdown ingevolge van de Covid19-pandemie werd ook duidelijk dat de vereenzaming op het platteland een thema was, en dat gemeenschapsversterking nodig is.

De LEADER-benadering en het Community Led Local Development-principe (CLLD) bieden de mogelijkheid aan publieke en private plattelandsactoren om bottom-up voorgaande algemene tendensen en uitdagingen samen innovatief aan te pakken door eerst een strategie op te maken en die vervolgens uit te voeren. De LAG, die per definitie sterk lokaal geworteld en verankerd is, heeft als enige eigenaarsschap over de doelstellingen van de LAG en hoe deze te verwezenlijken. De leden zijn de meest aangewezen ambassadeurs voor het programma en de LOS in hun eigen gebied. In dat gegeven zit de *toegevoegde waarde* van Leader als methodiek. Die toegevoegde waarde uit zich nadrukkelijk op drie, met elkaar verweven en elkaar versterkende niveaus. Te weten 1) versterken van het lokaal sociaal kapitaal, 2) versterken van de lokale multi-level governance en 3) uitvoering van realisaties (ENDR, 2017). Ten eerste versterkt de LAG het lokaal sociaal kapitaal door de betrokkenheid en emancipatie van lokale actoren en stakeholders in het ontwerp en de uitvoering van de LOS. Ten tweede bevordert de LAG de lokale multilevel governance door de verschillende actoren te verenigen en te laten samenwerken binnen de eigen structuren en daarbuiten, door hen gezamenlijk eigenaarsschap over de LOS en de uitvoering ervan te geven en door daarvoor de nodige procedures en platformen ter beschikking te stellen, bvb. op het vlak van objectieve beoordeling en goedkeuring van projecten, monitoring en evaluatie en dergelijke meer. De manier van samenwerken binnen de LAG en de resultaten van projecten zorgen bij alle betrokkenen voor duurzame gedragswijzigingen. De LAG moet er te allen tijde naar streven om de betrokkenheid alle mogelijke relevante actoren in het gebied te verhogen. Enkel zo versterkt men de lokale gedragenheid voor de LOS en de uitvoering ervan. Ten derde waarborgt de LAG de uitvoering van concrete realisaties door middel van een integrale implementatie van de Leader-methodiek en door een ondersteunende rol als project- en innovatiemakelaar op te nemen. Monitoring en evaluatie van de werking van de LAG zal gestoeld zijn op de wijze waarop en de mate waarin de LAG deze drie dimensies vervult.

De hoger geschetste multifunctionaliteit impliceert immers samenwerking tussen verschillende lokale actoren en bestuursniveaus heen: publieke actoren onderling (intergemeentelijke en interbestuurlijke samenwerkingen), private actoren afzonderlijk, als publiek-private samenwerkingsverbanden. Dankzij die samenwerking en netwerkvorming in functie van een ontwikkelingsstrategie (en de latere uitvoering) wordt het sociaal kapitaal en gemeenschapsgevoel versterkt op streekniveau. Deze aanpak zorgt voor een groter eigenaarschap en betrokkenheid van de plattelandsactoren bij de ontwikkeling van hun leefomgeving en streek. Bij de uitvoeringsfase van lokale ontwikkelingsstrategie levert dit kwaliteitsvolle projecten op die na afloop bestendigd worden, en zelfs navolging krijgen in de omgeving of andere plattelandsgebieden. In deze aspecten zit het grote verschil met klassieke systemen.

Beschrijf hoe de basisvereisten en beginselen in verband met de Leader-aanpak zullen worden gewaarborgd via het uitvoeringsmodel

Gebiedsgericht en samenwerking

De bevoegde beheerautoriteit organiseert een open oproep naar kandidaat-Lokale Actiegroepen. Zij moeten een lokale ontwikkelingsstrategie indienen die beantwoordt aan de basisprincipes van de

methodiek.

ENRD definieert Leader volgens de volgende 7 principes die we integreren in deze interventie:

1. Bottom-up: met Leader geven we de kans aan lokale actoren om samen de uitdagingen van het gebied te formuleren en aan te pakken.
2. Gebiedsgericht: de gebieden zijn afgebakend op basis van duidelijke criteria. Daarnaast worden de gebieden gekenmerkt door een zekere mate van homogeniteit en herkenbaarheid.
3. Lokale partnerschappen: we verwachten van de Lokale Actiegroepen dat ze representatief zijn voor de actoren in het gebied en een mix van publieke en private partners bevatten.
4. Een geïntegreerde en multisectorale strategie: de lokale ontwikkelingsstrategie moet lokale actoren aansporen om op geïntegreerde wijze, over de verschillende sectoren heen, uitdagingen aan te pakken.
5. Netwerkvorming: lokale partnerschappen en de geïntegreerde en multisectorale strategie leiden tot duurzame netwerkvorming binnen het gebied zelf maar ook tussen verschillende gebieden.
6. Innovatie: de kandidaat-Lokale Actiegroepen moeten in hun lokale ontwikkelingsstrategie acties uitwerken met een innovatief karakter. De strategie moet aangeven dat de middelen waarmee nieuwe wegen naar duurzame ontwikkeling worden ingeslagen, een stimulans en meerwaarde voor het betrokken gebied zullen opleveren.
7. Samenwerking: Lokale Actiegroepen kijken ook buiten de grenzen van het eigen gebied en zoeken actief naar samenwerking met andere Leadergebieden binnen de lidstaat of in andere lidstaten.

Is steun van meer dan een EU-fonds gepland?
☐ Ja ☑ Nee

Zou de hoofdfondsoptie worden toegepast?
☐ Ja ☑ Nee

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Respecteert Annex II, art. 2:

- Opstellen van een kwalitatieve ontwikkelingsstrategie
- Stimuleren innovatie bij het opstellen van de strategie
- Ondersteuning collectieve infrastructuurwerken
- Marketing en promotie van lokale producten

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.18.1 - Opmaak Lokale ontwikkelingsstrategie en erkenning LEADER-gebieden – gepland eenheidsbedrag per LOS	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE2;	R.38	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.18.1 - Opmaak Lokale ontwikkelingsstrategie en erkenning LEADER-gebieden – gepland eenheidsbedrag per LOS

Als referentie baseren we ons op de bedragen voor opmaak LOS in de programmaperiode 2014-2020. Gelet op het belang van de lokale ontwikkelingsstrategie voor een goede LAG-werking en de ontwikkeling van kwalitatieve en innovatieve projecten, en gelet op de vernieuwingen en bijkomende aspecten ten opzichte van de vorige programmaperiode, verhogen we het maximale bedrag voor opmaak LOS van 20.000 euro per LOS in de programmaperiode 2014-2020 tot 25.000 euro per LOS.

We schatten in dat de meeste LAG's dit maximale bedrag zullen aanvragen.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.18.1 - Opmaak Lokale ontwikkelingsstrategie en erkenning LEADER-gebieden – gepland eenheidsbedrag per LOS (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.31 (eenheid: Voorbereidende maatregelen)	14,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**Som:** 15,00 **Max:** 14,00
TOTAAL	O.31 (eenheid: Voorbereidende maatregelen)	14,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**Som:** 15,00 **Max:** 14,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	350.000,00	0,00	18.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	368.000,00

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	150.500,00	0,00	7.740,00	0,00	0,00	0,00	0,00	158.240,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

3.19 - LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie

Interventiecode (lidstaat)	3.19
Naam interventie	LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie
Soort interventie	COOP(77) - Samenwerking
Gemeenschappelijke outputindicator	O.31. Aantal ondersteunde plaatselijke-ontwikkelingsstrategieën (LEADER) of voorbereidende acties
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee Kortingstelsel ecoregeling: LEADER: Ja

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van deze interventie zijn de erkende Leadergebieden uit interventie “LEADER – opmaak Lokale ontwikkelingsstrategie”. De voorwaarden voor de LEADER-gebieden zijn in die interventie opgesomd.

Voor de definitie van plattelandsgebieden wordt verwezen naar hoofdstuk 4.7.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen
SO8 Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja
N13	Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N14	Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap	Hoog	Gedeeltelijk
N16	Behoud van open ruimte en landbouw	Zeer hoog	Gedeeltelijk
N17	Leefbaarheid op het platteland	Hoog	Gedeeltelijk
N18	Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie	Hoog	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Aandeel landbouwers dat deelneemt aan door het GLB ondersteunde producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen

R.27 Aantal verrichtingen dat bijdraagt aan doelstellingen inzake milieuduurzaamheid en matiging van en aanpassing aan klimaatverandering in plattelandsgebieden
R.37 Nieuwe banen in door het GLB ondersteunde projecten
R.38 Aandeel van de plattelandsbevolking dat valt onder een plaatselijke ontwikkelingsstrategie
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven
R.40 Aantal ondersteunde “slimme dorpen”-strategieën
R.41 Aandeel van de plattelandsbevolking dat betere toegang tot diensten en infrastructuur door GLB-steun geniet
R.42 Aantal personen dat onder ondersteunde projecten voor sociale inclusie valt

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Het doel van deze interventie is om de kansen die het multifunctionele platteland intrinsiek heeft (op vlak van voedsel, landbouw, landschap, natuur, milieu en klimaat, recreatie, voorzieningen, circulaire plattelandseconomie en sociale cohesie), te verwezenlijken via samenwerkingsverbanden tussen verschillende plattelandsactoren,. Vanuit lokale initiatieven wordt er ingezet op een kwalitatieve inbedding van de huidige dynamiek die zich voordoet op het Vlaamse platteland.

Op Europees niveau ontstond begin jaren ’90 LEADER als een innovatieve methode om aan plattelandsbeleid te doen. Via een bottom-up aanpak wordt er een gebiedsgerichte visie op lange termijn ontwikkeld en uitgevoerd. Plaatselijke publiek-private samenwerkingsverbanden, de zogenaamde Lokale Actiegroepen (LAG), creëren en realiseren deze lokale ontwikkelingsstrategieën. Dit houdt in dat zij onder meer verantwoordelijk zijn voor de opmaak van de strategie, de selectie van projecten, de begeleiding van de promotoren, de financiële en inhoudelijke opvolging van de uitvoering van de lokale ontwikkelingsstrategie en voorlichting en publiciteit. Tevens dienen de LAG’s multisectoraal te werken, waardoor samenwerking en netwerkvorming bereikt worden.

In deze volgende programmaperiode wordt opnieuw deze werkwijze gevolgd. De LAG’s krijgen drie prioritaire thema’s opgelegd. Op basis van de gebiedsanalyse wordt bepaald welke thema’s prioritair zijn in het gebied en hoe er aan deze onderwerpen gewerkt wordt. Deze gegevens zijn de onderbouwing van de lokale ontwikkelingsstrategie.

Er wordt prioriteit gegeven aan volgende 3 thema’s in aansluiting bij de vastgestelde noden en de beleidsnota Omgeving 2019-2024 – ISE Platteland:

1. Innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en -afzet, en valorisatie van biomassaresten:
    - De bijhorende (kleine) investeringen in collectieve infrastructuur of materieel voor oogst, opslag, verwerking en logistiek van biomassa(resten) uit natuur – en landschapsbeheer en lokale land -, tuin – en bosbouw met het oog op een hoogwaardige lokale toepassing en met aandacht voor circulariteit.
    - Uitvoering van lokale voedselstrategieën, stimuleren en bevorderen van de korte keten, evenals de bijhorende (kleine) investeringen;
    - Samenwerking met de ambitie om duurzame landbouwverbreding in te zetten voor gemeenschappelijke doelen;
    - ...
2. Leefbare en levendige dorpen:
    - De opmaak en uitvoering van slimme dorpenstrategieën als instrument om maatschappelijke uitdagingen en transitievraagstukken, zoals de energietransitie of digitale transitie, aan te pakken via cocreatie met dorpsgemeenschappen en plattelandsactoren en door sociale, digitale en/of technologische innovatie
    - Participatie van en samenwerking tussen dorpsbewoners en andere plattelandsactoren versterken met volgende ambities: de dorpsgemeenschappen toekomstbestendig en divers ontwikkelen; de leefbaarheid en sociale cohesie verhogen, evenals vereenzaming aanpakken; een kwalitatieve leef- en werkomgeving creëren met innovatieve en duurzame

initiatieven; duurzame mobiliteit stimuleren en vervoersarmoede aanpakken; de dienstverlening en het voorzieningenniveau verbeteren; enz..
    - De bijhorende investeringen in gemeenschapsvormende infrastructuur (publieke ruimte of dorpslokalen) of materieel;
    - ...
3. Biodiversiteit en landschapskwaliteit:
    - Samenwerking tussen verschillende plattelandsactoren met de volgende ambities: de open ruimte en het landschap kwalitatief versterken; de biodiversiteit, de bodem- en waterkwaliteit verbeteren; verbindingen creëren die de streekidentiteit versterken, bijdragen aan de klimaatdoelstellingen (adaptatie en mitigatie), landschappen, water en natuur aan elkaar rijgen;
    - De bijhorende (kleine) investeringen om de biodiversiteit en landschapskwaliteit te versterken.
    - ...

Deze thema's zullen in de voorbereiding op het programma verder worden uitgewerkt.

Via de interventie wordt er direct ingespeeld op de volgen specifieke doelstellingen:

- ***(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;*** Via het thema biodiversiteit en landschapskwaliteit wordt er rechtstreeks bijgedragen aan de behoud en verbetering van de biodiversiteit en de zorg van het landschap. Projectpromotoren kunnen projecten voorstellen die de ambitie hebben bijvoorbeeld het landschap kwalitatief te versterken.
- ***(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;*** Zowel projecten die vallen onder het thema levendige dorpen als projecten onder het thema innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en -afzet, en valorisatie van biomassaresten dragen bij tot deze doelstelling. Er wordt hierbij ingezet op projecten die betrekken hebben op bio-economie, de werkgelegenheid in plattelandsgebieden en de leefbaarheid van dit platteland.
- ***(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;*** Via deze interventie wordt er ook bijgedragen aan de transversale doelstelling rond innovatie en kennisdeling. Zoals vermeld in 5.3.19.9 is één van de zeven LEADER-principes innovatie. Verder vormt innovatie een cruciaal en blijvend aandachtspunt dat gestimuleerd en bewaakt moet worden, en waarbij de Lokale Actiegroepen een belangrijke rol spelen.

Door in te zetten op bovenstaande doelstellingen, draagt de interventie ook bij aan het realiseren van de onderstaande noden:

- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N13 Versterken van de biodiversiteit in het landbouwlandschap en de natuur
- N14 Versterken van de landschappelijke kwaliteit in het landbouwlandschap
- N16 Behoud van open ruimte en landbouw
- N17 Leefbaarheid op het platteland
- N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

Via het GLB wordt op verschillende manieren ingezet op samenwerking. De verschillende interventies die hieronder vallen (LEADER, projectoproep samenwerking en projectoproep innovatie in kader van EIP) zijn afgestemd op elkaar. De demarcatie van de verschillende interventies is opgenomen in hoofdstuk 4.5.

Deze interventie is het vervolg op de oproep en erkenning van LEADER-gebieden in Vlaanderen en beoogt de uitvoering van de Lokale ontwikkelingsstrategieën in die gebieden.

Lokale gemeenschappen, representatief voor het gebied, krijgen zelf de mogelijkheid om te werken aan een sociaal en economisch vitaal platteland zonder overwicht van één sector. De Lokale Actiegroepen nemen hierbij het voortouw en zetten initiatieven op om ook andere plattelandsactoren mee te engageren, te begeleiden en te ondersteunen bij de projectmatige uitvoering op verschillende schaalniveaus; zij vormen als het ware de motor en katalysator voor de ontwikkeling binnen de LEADER-gebieden. Vanuit de LEADER- en de CLLD-filosofie (Community Led Local Development) willen we immers lokale plattelandsactoren (besturen, organisaties en zelfs individuele personen) betrekken bij de ontwikkeling van hun woon- en leefomgeving op het platteland én hun capaciteit versterken zodat ze zich ook engageren om zelf en in partnerschap bij te dragen aan die ontwikkeling en de goedgekeurde strategie. Vanuit de gebiedsgerichte, geïntegreerde en multisectorale aanpak worden nieuwe en innovatieve oplossingen voor lokale uitdagingen opgenomen door de lokale plattelandsactoren; in concreto gebeurt dit projectmatig waarbij een partnerschap gevormd wordt rond een gemeenschappelijke uitdaging, doelstelling, plan van aanpak, financieringsafspraken, enz.

Daarnaast behouden de Lokale Actiegroepen ook het overzicht op de strategie, actoren en gebied, voeren ze controle uit op de projectuitvoering, én monitoren ze de voortgang in de realisatie van de lokale ontwikkelingsstrategie.

De realisatie van de Lokale ontwikkelingsstrategie omvat twee onderdelen: de LAG-werking als motor voor de lokale ontwikkeling, én de projectmatige uitvoering van de strategie door plattelandsactoren.

1. LAG-Werking

Het onderdeel ‘werking Lokale Actiegroepen’ van deze interventie regelt de steun voor het beheer van de Lokale Actiegroepen, de verwerving van vakkundigheid en de dynamisering van het gebied. De leden van de LAG's dienen in de loop van de programmaperiode de nodige vakkundigheid te verwerven om de Leadermethode in hun gebied optimaal te kunnen toepassen. Daartoe nemen ze o.a. deel aan studiedagen, terreinbezoeken of andere activiteiten die bijvoorbeeld door de beheersdienst, het Vlaams Ruraal Netwerk of de coördinator van de LAG worden georganiseerd. De leden van de LAG’s hebben in een eerste fase samen een lokale ontwikkelingsstrategie voor het gebied uitgewerkt die geleid heeft tot de erkenning als LEADER-gebied. In de volgende fase zijn ze zelf verantwoordelijk voor de uitvoering ervan: ze zetten zich actief in voor de realisatie van de ontwikkelingsstrategie en nemen de nodige initiatieven hiervoor (niet-limitatieve lijst: het actief benaderen van plattelandsactoren, medewerking bij ontwikkeling van projectideeën, netwerking, projectoproepen, selectie/beoordelingsprocedure o.b.v. objectieve en transparante selectiecriteria toekenning projectsteun, de inbreng van knowhow, administratieve en inhoudelijke opvolging projecten, enz. Ook de betrokkenheid na de goedkeuring van projecten dient te worden behouden. Het LAG-secretariaat verzorgt de dagelijkse werking van de Lokale Actiegroepen en vormt de frontoffice voor de projectwerking, samen met de LAG-coördinator. In deze programmaperiode zal de coördinator nog meer fungeren als projectmakelaar om projecten te initiëren, partners samen te brengen rond gemeenschappelijke problematieken en uitdagingen, enz. Om het Leadergebied te kunnen dynamiseren, de Lokale Actiegroepen op een goede manier te beheren en het verwerven van vakkundigheid te realiseren worden de LAG’s ondersteund binnen deze interventie. Ze kunnen hun werking opstarten vanaf 1 juni 2023 onder voorbehoud van goedkeuring van de ontwikkelingsstrategie

1. Projectmatige uitvoering van de Lokale Ontwikkelingsstrategie

Zoals hoger aangegeven wordt de lokale ontwikkelingsstrategie projectmatig uitgevoerd waarbij verschillende soorten projecten ingezet worden om zoveel mogelijk actoren te betrekken en te engageren. We onderscheiden projecten naargelang verschillende schaalniveaus (micro tot koepelprojecten – zgn. “umbrella-projecten”), de capaciteit van actoren, enz. De samenwerkingsprojecten vormen hierbij een speciale categorie omdat ze samenwerking tussen verschillende LEADER-gebieden beogen. Voor de administratieve procedure en specifieke financieringsvoorwaarden maken we voor reguliere, koepel- en

samenwerkingsprojecten verder een onderscheid in dienstverlenings- en investeringsprojecten.

Overzicht van het type projecten:

	Investeringsprojecten	**Dienstverleningsprojecten**
Microprojecten	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Reguliere projecten	Investeringskosten bedragen minstens 50% van de totale goedgekeurde * projectkosten	Investeringskosten bedragen minder van 50% van de totale goedgekeurde* projectkost
Koepelprojecten	Investeringskosten bedragen minstens 50% van de totale goedgekeurde* projectkosten	Investeringskosten bedragen minder van 50% van de totale goedgekeurde* projectkost
Samenwerkingsprojecten	Investeringskosten bedragen minstens 50% van de totale goedgekeurde* projectkosten	Investeringskosten bedragen minder van 50% van de totale goedgekeurde* projectkost

*De goedgekeurde projectkost = de projectkost bij goedkeuring inclusief latere projectwijzigingen

- Microprojecten:

Kleinschalige projecten rond uiteenlopende gebiedsrelevante thema's die passen binnen de doelstellingen van de LOS, die door organisaties en samenwerkingsverbanden in een korte termijn uitgevoerd kunnen worden én bovendien een beperkte kostprijs hebben. Ze zijn eenvoudig en concreet omschreven met zeer meetbare/controleerbare effecten, realisaties en indicatoren en zijn budgettair ook beperkt. Voor deze projecten voorzien we tevens een sterk vereenvoudigde administratieve procedure (inclusief vereenvoudigde kostenopties) en beogen we lokale actoren met een minder grote capaciteit (kennis en kunde).

- Reguliere projecten:

Gangbare projecten zoals in PDPO III, welke gesitueerd zijn in het erkende LEADER-gebied en uitgevoerd worden via een lokaal partnerschap en passen binnen de doelstellingen van de goedgekeurde lokale ontwikkelingsstrategie. De grootte en impact van deze projecten varieert sterk.

- Koepelprojecten:

Een verzameling van afzonderlijke projecten rond een gelijkaardige projectdoelstelling wordt uitgevoerd onder de koepel van een coördinerende organisatie en administratief behandeld als één project. Het koepelproject moet inhoudelijke meerwaarde bieden voor de delen ervan en de bundeling van deelprojecten moet duidelijke baten en voordeel bieden. Verder dient het project ook evenwichtig te zijn inzake enerzijds koepelwerking en de realisatie uit de deelprojecten. De coördinerende organisatie treedt op als promotor en verlicht de projectadministratieve lasten voor de copromotor door de financiële en administratieve verantwoording (declaraties) naar de beheersdienst voor hen uit te voeren. Het kan dienstverlenings- én investeringsprojecten betreffen die variëren van lokale tot bovenlokale samenwerkingsprojecten op respectievelijk kleine tot grote schaal in het LEADER-gebied. ENRD (2016) erkent koepelprojecten als een effectief instrument binnen Leader omdat ze drempelverlagend werken voor kleinere en moeilijker te bereiken doelgroepen begunstigden en de administratieve last beperken. Voor de LAG is in dezen een belangrijke rol als regisseur en project- en innovatiemakelaar weggelegd. Op die manier activeert Leader zo maximaal mogelijk het aanwezige sociale kapitaal in het gebied.

- Samenwerkingsprojecten:

De samenwerking tussen gebieden kan tot stand komen op de diverse terreinen van de plattelandsontwikkeling. De samenwerking kan zowel interterritoriale (tussen gebieden binnen dezelfde lidstaat) als transnationale projecten (tussen gebieden van verschillende staten binnen en buiten de EU) omvatten, maar minstens één samenwerkingsproject met een partner van buiten Vlaanderen. Als een gebied niet erkend is als LEADER-gebied kan er samengewerkt worden mits er een soortgelijke methodologie als LEADER aanwezig is (publiek-privaat samenwerkingsverband, lokale strategie, e.d.). De uitvoering van een project gebeurt door de Lokale Actiegroep zelf, een publiek-privaat samenwerkingsverband binnen Vlaanderen of kan gedelegeerd worden naar een promotor in het betrokken gebied. Binnen een samenwerkingsproject coördineert één partij (Leadpartner) de werkzaamheden.

De oproep- en selectieprocedure wordt naargelang voorgaande types projecten op hoofdlijnen gelijkaardig

georganiseerd, met evenwel specifieke aanpassingen en voorwaarden naargelang het projecttype.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

LAG-Werking:

Lokale Actiegroepen horende bij de Erkende LEADER-gebieden ingevolge interventie "opmaak Lokale Ontwikkelingsstrategie".

Projectmatige uitvoering van de Lokale ontwikkelingsstrategie voor alle types van projecten:

Begunstigden voor alle projecttypes:

- Lokale Actiegroepen
- Samenwerkingsverbanden van LAG's en lokale publiek-private samenwerkingsverbanden binnen Vlaanderen en de projectpromotoren die in aanmerking komen volgens de lokale ontwikkelingsstrategieën.
- Projectpromotoren:
    - Gemeenten, gemeentelijke verzelfstandigde agentschappen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, OCMW's en verzelfstandigde agentschappen van het OCMW
    - Provinciale verzelfstandigde agentschappen en autonome provinciale bedrijven
    - Vereniging zonder winstoogmerk (vzw's)
    - Publiekrechtelijke rechtspersonen met uitzondering van deze die vallen onder de niet-begunstigden
    - Natuurlijke personen
    - Vennootschappen
    - Feitelijke verenigingen
    - Stichtingen

Elke lokale ontwikkelingsstrategie kan de bovenstaande lijst van begunstigden inperken. Ook begunstigden uit andere lidstaten of regio's komen voor steun in aanmerking onder de voorwaarde dat de uitvoering van het project gelegen is in het Vlaamse Gewest.

Bijkomende begunstigden en beperkende voorwaarden:

Bovenop voorgaande opsomming worden volgende organisaties aanzien als begunstigde specifiek voor koepelprojecten:

- De Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest en de verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse Gemeenschap en het Gewest
- Provincies

Bij koepelprojecten maken deze begunstigen geen aanspraak op subsidies voor de eigen werking, en de ontvangen subsidies worden integraal doorgestort aan de copromotoren. Voor de micro-, reguliere en samenwerkingsprojecten zijn ze geen begunstigde.

Volgende categorieën komen niet in aanmerking voor subsidiëring:

- Federale overheidsinstelling

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

LAG-Werking:

Volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing:

1. De uitgaven hebben betrekking op het afgebakend en erkend LEADER-gebied.
2. Dezelfde projectkosten kunnen niet in verschillende Europese programma's worden betoelaagd. Dubbele financiering door Europese middelen kan dus niet.

Volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing:

De verbintenisvoorwaarden worden verder gespecifieerd en gecommuniceerd aan de potentiële begunstigde in de oproep tot vorming van de Lokale Actiegroepen en bevatten voorwaarden over de taken voor Lokale Actiegroepen uitgaande van de geldende Verordening (EU) 2021/1060 (werking en organisatie in functie van capaciteitsversterking; objectieve en transparantie procedure voor projectbeoordeling, selectie, vaststelling van steunbedragen en noodzakelijke stappen in functie van goedkeuring; communicatie en oproepen; proactieve en sensibiliserende begeleiding van projectpromotoren; toezicht op de vorderingen, projectcontrole en monitoring; evaluatie van de strategie; respectering andere wetgeving; , enz…) en relevante ENRD-guidelines. Deze voorwaarden gaan uit van de principes achter de Leadermethodiek en van een duidelijke interventielogica gericht op de realisatie van toegevoegde waarde (ENRD, 2018). Enkel door een integrale toepassing van de Leader-methodiek kan de LAG zijn hogerop beschreven functies - i.k.v. versterking van lokaal sociaal kapitaal, lokale multilevel governance en waarborg van kwaliteitsvolle realisaties – vervullen (ENRD, 2017).

Projectmatige uitvoering van de Lokale ontwikkelingsstrategie voor alle types van projecten:

Volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing:

1. Ondersteunde projecten hebben betrekking op het erkende LEADER-gebied en kaderen binnen de doelstellingen van de goedgekeurde LOS
2. De co/promotor(en) staan zelf in voor het resterende bedrag van de projectkosten (minimaal 35 %) via eigen financiering (minstens 15%). Middelen uit het Vlaamse plattelandsfonds kunnen aanzien worden als eigen gemeentelijke middelen. Andere Vlaamse projectsubsidies kunnen niet gecombineerd met LEADER-cofinanciering.
3. De projectpromotor en copromotor(en) behoren tot één van de categorieën, die zijn opgenomen in de lokale ontwikkelingsstrategie.
4. Dezelfde projectkosten kunnen niet in verschillende Europese programma's worden betoelaagd. Dubbele financiering voor dezelfde kosten door Europese en/of Vlaamse middelen kan niet.
5. De financiering van zuivere studies zonder realisatie komt niet in aanmerking voor subsidiëring.
6. Een raming van de kosten met een indicatie van de wijze van financieringsbronnen zit in de steunaanvraag.

Volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing:

1. In de gevallen dat de wet op de overheidsopdrachten van toepassing is, dient de promotor de wetgeving te volgen.
2. Voor investeringsprojecten, een verbintenis van de projectpromotor dat de investering niet wijzigt van functie binnen de 5 jaar na de laatste uitbetaling.
3. Op het communicatiemateriaal de nodige logo's en slagzin voorzien.
4. Regelmatig declaraties indienen om de overheidssteun te ontvangen.
5. De projectpromotor treft de nodige schikkingen tijdens en na uitvoering van het project om controle en toezicht op de uitvoering van het project mogelijk te maken.

Onder bepaalde voorwaarden kunnen voorschotten toegekend worden; dit wordt nader gespecifieerd bij de oproepen en duidelijk gecommuniceerd.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

LAG-Werking:

Subsidiabele kosten:

Volgende rubrieken van kosten komen in aanmerking voor subsidiëring: personeelskosten,; werkingskosten (excl. personeelskosten), overheadkosten, externe prestaties, inkomsten (in mindering te brengen). Enkel LAG-werking gerelateerde kosten komen in aanmerking, Een gedetailleerde beschrijving van de subsidiabele kosten per rubriek wordt vooraf aan de potentiële begunstigde gecommuniceerd.

Projectmatige uitvoering van de Lokale ontwikkelingsstrategie voor alle types van projecten:

Subsidiabele kosten:

- Investeringskosten: het type project wordt vastgesteld bij goedkeuring. Als de investeringskost lager dan 50% is, is het een dienstverleningsproject. Is de investeringskost minimaal 50% dan is het een investeringsprojecten. Een projectwijziging kan niet goedgekeurd worden als die leidt tot een wijziging van het type project (investeringsproject/dienstverleningsproject).
- Personeelskosten
- Werkingskosten, overheadkosten, externe prestaties, bijdrage in natura, inkomsten (in mindering te brengen). Enkel project gerelateerde kosten komen in aanmerking. De rubrieken worden later verder gespecifieerd en in de oproepreglementering meegegeven.

Als maximale projectkost wordt de totale goedgekeurde projectkost beschouwd waarop de subsidie wordt berekend.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☑ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☑ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☑ eenheidskosten

☑ vast bedrag

☑ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

Eenheidskosten (Art. 83(1)(b)):

- Voor eenheidskosten van het standaarduurtarief voor de personeelskosten gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c).
- Voor eenheidskosten voor forfaitaire berekening van steun aan projecten rond algemene gemeenschapsinfrastructuur (onderscheid renovatie en nieuwbouw EUR/m²) gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(a i en ii) en (c).

Vast bedrag (Art. 83(1)(c)):

- Voor microprojecten met een maximale subsidie van 7.800 EUR met een maximale projectkost van 12.000 EUR, gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(d)

Forfaitaire financiering (Art. 83(1)(d)):

- Overhead voor dienstverleningsprojecten (onderscheid type werkingskosten) gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c).
- Overhead voor investeringsprojecten (onderscheid type werkingskosten) gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c).

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Steunpercentages voor realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS):

- LAG-Werking: Maximaal 100%
- Projectuitvoering (uitvoering LOS): Maximaal 65% van goedgekeurde projectkosten

Bijkomende voorwaarden bij de verschillende type projecten:

- Microproject: maximale subsidie van 7.800 EUR en een maximale totale projectkost van 12.000 EUR
- Reguliere projecten: Maximaal subsidiepercentage 65% met minimale subsidie van 5.000 euro (minimale totale projectkost die in aanmerking komt voor subsidie: 7.692 euro).
- Koepelprojecten: minimale projectkost van 50.000 euro, ook personeels- werkingskosten en externe prestaties verbonden aan het voortraject (koepelproject uitwerken en concretiseren in samenwerking met de copromotoren en partners) komen in aanmerking voor subsidiëring;
- Samenwerkingsprojecten: Maximaal 65% van goedgekeurde projectkosten met een minimale projectkost van 125.000 euro per LAG

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☑ Ja ☐ Nee ☐ Gemengd

Vermeding van steunactiviteiten die buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU vallen

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en moet worden getoetst op staatssteun. Er wordt namelijk steun voorzien voor de uitvoering van Lokale Ontwikkelingsstrategieën, deze activiteit valt dus buiten de scope aangezien dit artikel over de handel in landbouwproducten gaat.

LEADER valt onder staatssteuninstrument AGVV op basis van Artikel 19 bis § 1 en Artikel 19 ter § 1. Voor het gedeelte van de interventie dat valt onder Artikel 19 bis § 1 zal voldaan worden aan rapportering vereiste vermeld in Artikel 11(1)(a) van AGVV. Voor projecten die niet passen onder AGVV zal de-minimis als staatssteuninstrument worden gebruikt voor de goedkeuring.

In een uitzonderlijke situatie waarbij een project niet valt onder de vrijstelling van de aanmeldingsverplichting vermeld in AGVV voor LEADER en waarbij de de-minimis drempels ontoereikend zijn, dan zal een aparte aanmelding gebeuren.

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☑ AGVV ☐ GVOL ☑ de-minimis

Nummer van de staatssteunmaatregel

SA.120481

Aanvullende informatie:

☐ De lidstaat heeft het instrument/ de instrumenten nog niet gekozen en heeft de alternatieven aangegeven. Er wordt geen steun uitbetaald aan de begunstigden voor de datum van goedkeuring van het gekozen instrument. ☐ De lidstaat heeft het instrument gekozen, zoals aangegeven, maar de goedkeuring is nog niet verkregen. Er wordt geen steun uitbetaald aan de begunstigden voor de datum van goedkeuring.

☑ De lidstaat heeft gekozen voor het instrument, zoals aangegeven, de goedkeuring is verkregen en het staatssteunnummer is ter kennisgeving vermeld, AGVV of GVVL

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Wat is de beoogde meerwaarde van de Leader-aanpak voor plattelandsontwikkeling?

In het sterk verstedelijkte Vlaanderen staat de open ruimte onder druk en is het noodzakelijk om ze te behouden én te versterken. Bovendien ervaren plattelandsbewoners een sterke afhankelijkheid van de stedelijke voorzieningen en komt het eigen voorzieningenniveau in het gedrang. Daarentegen verzorgt het platteland diverse functies voor de streekbewoners, maar ook voor de stedelingen; we spreken van een multifunctioneel platteland. Verder merken we een verminderde bestuurskracht bij sommige plattelandsgemeenten, te verstaan als een spanning tussen enerzijds de capaciteit van een gemeentebestuur (bestuur, middelen, personeel, enz.) en anderzijds de bevoegdheden, taken en verwachtingen. Gedurende

de lockdown ingevolge van de Covid19-pandemie werd ook duidelijk dat de vereenzaming op het platteland een thema was, en dat gemeenschapsversterking nodig is.

De LEADER-benadering en het Community Led Local Development-principe (CLLD) bieden de mogelijkheid aan publieke en private plattelandsactoren om bottom-up voorgaande algemene tendensen en uitdagingen samen innovatief aan te pakken door eerst een strategie op te maken en die vervolgens uit te voeren. De LAG, die per definitie sterk lokaal geworteld en verankerd is, heeft als enige eigenaarsschap over de doelstellingen van de LAG en hoe deze te verwezenlijken.De leden zijn de meest aangewezen ambassadeurs voor het programma en de LOS in hun eigen gebied. In dat gegeven zit de hogerop beschreven toegevoegde waarde van Leader als methodiek en de taken die de LAG daar ter uitvoering van moet opnemen (ENRD, 2017).

De hoger geschetste multifunctionaliteit impliceert immers samenwerking tussen verschillende lokale actoren en bestuursniveaus heen: publieke actoren onderling (intergemeentelijke en interbestuurlijke samenwerkingen), private actoren afzonderlijk, als publiek-private samenwerkingsverbanden. Dankzij die samenwerking en netwerkvorming in functie van een ontwikkelingsstrategie (en de latere uitvoering) wordt het sociaal kapitaal en gemeenschapsgevoel versterkt op streekniveau. Deze aanpak zorgt voor een groter eigenaarschap en betrokkenheid van de plattelandsactoren bij de ontwikkeling van hun leefomgeving en streek. Bij de uitvoeringsfase van lokale ontwikkelingsstrategie levert dit kwaliteitsvolle projecten op die na afloop bestendigd worden, en zelfs navolging krijgen in de omgeving of andere plattelandsgebieden. In deze aspecten zit het grote verschil met klassieke systemen.

Beschrijf hoe de basisvereisten en beginselen in verband met de Leader-aanpak zullen worden gewaarborgd via het uitvoeringsmodel

Gebiedsgericht en samenwerking

De Lokale Actiegroepen lanceren projectoproepen en/of voeren zelf bvb. koepel- en samenwerkingsprojecten uit. De projectaanvragen moeten beantwoorden aan de basisprincipes van de methodiek.

ENRD definieert Leader volgens de volgende 7 principes die we integreren in deze interventie:

1. Bottom-up: met Leader geven we de kans aan lokale actoren om samen de uitdagingen van het gebied te formuleren en aan te pakken.
2. Gebiedsgericht: de projectaanvragen kunnen enkel uitgevoerd worden binnen het erkende Leadergebied en moeten een doordachte gebiedsgericht focus.
3. Lokale partnerschappen: we verwachten van de projectpromotoren dat ze werken vanuit een mix van publieke en private partners.
4. Een geïntegreerde en multisectorale strategie: de projectpromotoren en hun partners werken via projecten op geïntegreerde wijze, over de verschillende sectoren heen, aan de uitdagingen uit de Lokale Ontwikkelingsstrategie.
5. Netwerkvorming: lokale partnerschappen en de geïntegreerde en multisectorale strategie leiden tot duurzame netwerkvorming binnen het gebied zelf maar ook tussen verschillende gebieden.
6. Innovatie: de projectpromotoren werken projectaanvragen uit met een innovatief karakter. De projectaanvraag moet aangeven aantonen dat de middelen waarmee nieuwe wegen naar duurzame ontwikkeling worden ingeslagen, een stimulans en meerwaarde voor het betrokken gebied zullen opleveren.
7. Samenwerking: Lokale Actiegroepen kijken ook buiten de grenzen van het eigen gebied en zoeken actief naar samenwerking met andere Leadergebieden binnen de lidstaat of in andere lidstaten.

Is steun van meer dan een EU-fonds gepland?

☐ Ja ☑ Nee

Zou de hoofdfondsoptie worden toegepast?

☐ Ja ☑ Nee

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Respecteert Annex II, art. 2:

- Opstellen van een kwalitatieve ontwikkelingsstrategie
- Stimuleren innovatie bij het opstellen van de strategie
- Ondersteuning collectieve infrastructuurwerken
- Marketing en promotie van lokale producten

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Verrichtingen die worden gefinancierd met middelen die naar het Elfpo zijn overgeheveld op grond van de artikelen 17 en 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.19.1. - LEADER – Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie – gepland eenheidsbedrag per LOS	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gemiddeld	BE2;	R.10; R.27; R.37; R.38; R.39; R.40; R.41; R.42	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.19.1. - LEADER – Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie – gepland eenheidsbedrag per LOS

De unit amount voor de interventie 'realisatie LOS' is het gemiddeld bedrag dat aan een Leader-gebied toegekend wordt voor uitvoering van de lokale ontwikkelingsstrategie en bestaat uit de acties LAG-werking, uitvoering LOS en samenwerking.

Het budget voor de interventie 'realisatie LOS' houdt rekening met de allocatie van het budget voor de interventie 'opmaak LOS'. Het gemiddelde eenheidsbedrag is bepaald op basis van de financiële allocatie naar het thema platteland (LEADER + Omgevingskwaliteit) in PDPO III en het nieuwe aantal LAG's (LOS).

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.19.1. - LEADER – Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie – gepland eenheidsbedrag per LOS (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	3.587.929,28	3.587.929,28	3.637.928,57	3.637.928,57	3.637.928,57	3.637.928,57	3.637.928,57	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.31 (eenheid: Strategieën)	0,00	14,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**Som:** 15,00 **Max:** 14,00
TOTAAL	O.31 (eenheid: Strategieën)	0,00	14,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**Som:** 15,00 **Max:** 14,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	4.771.945,05	10.133.200,00	10.186.200,00	10.186.200,00	9.144.821,21	6.490.633,74	50.913.000,00

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	2.387.179,03	5.063.050,00	5.085.840,00	5.085.840,00	4.562.428,46	3.237.122,51	25.421.460,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

KNOW(78) - Uitwisseling van kennis en verspreiding van informatie

3.12 - Demonstratieprojecten

Interventiecode (lidstaat)	3.12
Naam interventie	Demonstratieprojecten
Soort interventie	KNOW(78) - Uitwisseling van kennis en verspreiding van informatie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.33. Aantal ondersteunde opleidings-, advies- en bewustmakingsacties of -eenheden
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee Kortingstelsel ecoregeling: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van Vlaams Gewest. Een project mag echter ook buiten het Vlaamse Gewest uitgevoerd worden op voorwaarde dat het project de landbouw in het Vlaamse Gewest ten goede komt.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.2 Aantal adviseurs waarvoor steun wordt ontvangen en die in de kennis- en innovatiesystemen voor de landbouw (AKIS) moeten worden geïntegreerd
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren
R.3 Percentage boerderijen dat GLB-steun voor digitale landbouwtechnologie ontvangt

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De doelstelling van de interventie is door demonstratie landbouwers sensibiliseren om bewezen duurzame methoden/praktijken toe te passen met als gevolg het realiseren van de GLB- specifieke doelstellingen. Het doel van demonstratieprojecten is enerzijds landbouwers en tuinders bewust te maken van nieuwe mogelijkheden op het vlak van duurzame praktijken en technieken, en anderzijds deze door demonstraties

in de praktijk ingang te doen vinden op onze Vlaamse bedrijven.

Demonstratieprojecten zijn gericht op bevordering van innovatie, opleiding, studies en uitwisseling en verspreiding van kennis en informatie om de specifieke doelstellingen te bereiken. De oproepen voor demonstratieprojecten kunnen rond bepaalde thema's georganiseerd worden (indien vanuit het beleid bepaalde accenten moeten worden gelegd) of via een open oproep zonder het opleggen van thema's of een combinatie van beide. Er worden enkel thema's opgelegd die bijdragen aan de specifieke doelstellingen. En er wordt beoordeeld of het projectonderwerp aansluit bij de specifieke doelstellingen.

De interventie speelt dus direct in op de horizontale doelstelling rond kennisstimulering en innovatie en de volgende noden:

- N1 Opleiding en kennisstimulering
- N2 Digitalisering en innovatie

Omwille van de verschillende thema's waarop de demonstratieprojecten inzetten, is er ook indirecte bijdrage aan de andere specifieke doelstellingen en noden.

De demonstratieprojecten vormen in Vlaanderen het enige subsidie-instrument dat uitsluitend dient om resultaten vanuit het wetenschappelijk onderzoek te vertalen naar de praktijk. In de demonstratieprojecten wordt het sensibiliseren van landbouwers beoogd. Er wordt veel belang gehecht aan het doen toepassen van de nieuwe inzichten uit de projecten bij de landbouwers zelf. Daartoe kan het werken met voorbeeldbedrijven of met groepen die samenkomen op praktijkbedrijven, een belangrijke hefboom zijn. Voor het bereiken van het doelpubliek is samenwerking tussen partners ten zeerste aanbevolen.

De relevantie van het aangevraagde demonstratieproject, met name de bijdrage tot meer duurzame landbouw, dient reeds door wetenschappelijk onderzoek of meetbare praktijkervaring te zijn aangetoond en dit dient gedocumenteerd te worden in de aanvraag. De acties in de projectaanvraag moeten realistisch uitvoerbaar zijn. Samenwerking tussen enerzijds partners georiënteerd op communicatie met landbouwers en bekwaam in het begeleiden van voortrekkers en anderzijds technisch-wetenschappelijke experts die de technieken kunnen verantwoorden, wordt aanbevolen.

Het zwaartepunt ligt op het versterken van de kennisbasis van de landbouwer en de erfbetreder en onderzoek toepasbaar te maken voor bedrijven. Vragen/probleemstellingen uit de landbouw worden beantwoord met praktische en haalbare oplossingen. Bovendien kan door het opleggen van thema's in de oproep gestuurd worden naar beleidsprioriteiten. Door de mogelijkheid van thematische oproepen is de interventie dus dynamisch in functie van nieuwe beleidskeuzes.

Op regelmatige tijdstippen (vb. jaarlijks) wordt een oproep gelanceerd waarop centra een project kunnen indienen. De oproep wordt breed verspreid. Er wordt gewerkt via een thematisch afgebakende oproep (waarbij bepaalde thema's worden opgelegd), via een open oproep (zonder bepaling van thema's) of via een combinatie van beide.

De selectie van demonstratieprojecten gebeurt op basis van selectiecriteria met betrekking tot onder andere:

- Mate waarin het doelpubliek bereikt wordt,
- Inhoud: kwaliteit van het project en bijdrage aan de specifieke doelstellingen,
- Te verwachten sensibiliseringseffect,
- Technisch/wetenschappelijke basis,
- Redelijkheid van de kosten: verhouding kostprijs/resultaat,
- Geschiktheid van de uitvoerders.

Het is een pluspunt dat adviseurs betrokken worden bij de uitvoering van het project of dat er specifieke demonstratieacties voor hen gebeuren, dit met het oog op een betere integratie van adviseurs in AKIS.

Ook de deelname van landbouwers als demonstratiebedrijf (boeren leren van boeren) aan het project, het inzetten van landbouwers voor sensibilisering, doet een project hoger scoren. Hiertoe zal rekening gehouden worden met aanbevelingen uit de Horizon 2020-projecten rond inzetten van landbouwers voor sensibilisering (Agridemo (interactieve hub om te stimuleren dat boeren leren van boeren), PLAID (toegang tot innovatie via demonstratie) en Nefertiti (kennisuitwisseling en kruisbestuiving bij demonstraties)).

Een beoordelingscommissie evalueert de projectvoorstellen op basis van de selectiecriteria en maakt een rangschikking van de projecten volgens score.

Verder moet er aandacht zijn voor de bestendigheid in de tijd van de projectresultaten en het op lange termijn beschikbaar houden van de resultaten, bv. door de resultaten bij adviseurs te brengen, demonstratiecampagnes op langere termijn,…

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

De begunstigden binnen deze interventie zijn centra die ervaring hebben met kennisdoorstroming naar de landbouwsector en sensibilisering van landbouwers. De centra kunnen voor de uitvoering van de projecten partners betrekken die een meerwaarde hebben in de uitvoering van het project en voor een maximale output. De projectcoördinator betaalt in dat geval een deel van de subsidie door aan de partner-uitvoerders voor de vergoeding van hun kosten.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

- Er is per project in het projectconsortium slechts één financieel begunstigde:
  - Hij moet de nodige garanties bieden voor een goede uitvoering van het project doordat hij over de nodige infrastructuur en het geschikte personeel beschikt,
  - hij heeft ervaring met onderzoek en kennisverspreiding en staat in nauw contact met de landbouwers.
- Indien meerdere projectuitvoerders wordt de samenwerking geformaliseerd met een samenwerkingsovereenkomst ondertekend door alle uitvoerders.
- Het projectvoorstel is uitgewerkt in het opgelegd sjabloon en werd ingediend via e-loket.
- Het projectvoorstel draagt bij tot één of meerdere specifieke doelstellingen.
- De duur van de projecten is beperkt tot 2 jaar, tenzij in de oproep een andere termijn bepaald is; termijnverlenging is mogelijk onder gemotiveerde voorwaarden.
- Tussentijdse en eindrapportering met inhoudelijke en financiële verslaggeving.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

- personeelskosten (op basis van standaard uurtarief en met tijdsregistratie): enkel voor personeel dat rechtstreeks betrokken is bij de uitvoering van het project
- overheadkosten (tot max. 15% van de personeelskosten)
- werkingskosten
- investeringskosten
- kosten voor externe prestaties.

Het subsidiebedrag is maximaal afgestemd op de nood van het project en wordt onderbouwd met een gedetailleerde en realistische projectbegroting (kosten en opbrengsten).

De redelijkheid van de kosten wordt bepaald op basis van experteninschatting tijdens de jurering, offertes of VKO's. De begunstigden moeten de wet op overheidsopdrachten naleven.

Bij de betalingsaanvraag worden de gemaakte kosten gestaafd met facturen en betalingsbewijzen. Voor vereenvoudigde kostenopties, zoals het standaard uurtarief voor de personeelskosten moet de gevraagde informatie (tijdsregistraties, bepaalde loonfiches,…) voorgelegd worden.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☑ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☑ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☑ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☑ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

- Vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde;
- Voor de indirecte kosten beperkt tot overheadkosten: forfaitaire financiering (flat rate) volgens vast percentage, nog te bepalen (max. 15% van de personeelskosten), vereenvoudigde kostenoptie op basis van Art 83(1)(d), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c);
- Voor eenheidskosten van het standaarduurtarief voor de personeelskosten op basis van Art 83(1)(b), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c) (standaard uurtarief, gebaseerd op werkelijke loonkost, zoals bepaald in art. 55 van Verordening (EU) 2021/1060);
- voor km-vergoeding: eenheidskosten op basis van Art 83(2)(b), gekwantificeerd op basis van Art 82(2)(d) (officieel tarief, bepaald door federale overheid;

Het is mogelijk dat voor sommige types kosten, bv. analysekosten, gebruik gemaakt wordt van eenheidskosten gebaseerd op de toepassing van de gebruikelijke kostenberekeningsmethoden van individuele begunstigden (Art 83(2)(a)(iii)

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

De maximum subsidie per project is 200.000 euro en wordt per oproep bepaald.

Het steunpercentage is 100%.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Respecteert Annex II, art. 2:

- Voorziet in vorming van de landbouwers
- Voorziet in de voorlichting van en advies aan de landbouwers

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.12.1 - Demonstratieprojecten – gepland eenheidsbedrag per project	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE2;	R.1; R.2; R.28; R.3	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.12.1 - Demonstratieprojecten – gepland eenheidsbedrag per project

Op basis van de bepaling van de maximale steun per project van 200.000 euro wordt geschat dat gemiddeld gezien elk project 113.270,52 euro subsidie zal vragen. De gemiddelde waarde per project in PDPO III en de verhoging van het steunbedrag, leiden tot de inschatting van de unit amount. De interventie is immers een verderzetting van M1.3 in PDPO III.

Het maximumeenheidsbedrag houdt rekening met de variabiliteit van de steunbedragen tussen de projecten in de interventie en is gebaseerd op de maximale subsidie per project vermeld in rubriek 7.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.12.1 - Demonstratieprojecten – gepland eenheidsbedrag per project (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	113.270,52	113.270,52	113.270,52	113.270,52	113.270,52	113.270,52	113.270,52	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	
	O.33 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	0,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	**Som:** 50,00 **Max:** 10,00
TOTAAL	O.33 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	0,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	**Som:** 50,00 **Max:** 10,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	0,00	1.132.705,20	1.132.705,22	1.132.705,22	1.132.705,22	1.132.705,22	5.663.526,08
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	0,00	487.063,25	487.063,24	487.063,24	487.063,24	487.063,24	2.435.316,21

	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

3.13 - Vorming en advies op maat – vraaggestuurd

Interventiecode (lidstaat)	3.13
Naam interventie	Vorming en advies op maat – vraaggestuurd
Soort interventie	KNOW(78) - Uitwisseling van kennis en verspreiding van informatie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.33. Aantal ondersteunde opleidings-, advies- en bewustmakingsacties of -eenheden
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee Kortingstelsel ecoregeling: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaams Gewest. De vorming (actie 2) kan ook in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest plaatsvinden.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren
R.3 Percentage boerderijen dat GLB-steun voor digitale landbouwtechnologie ontvangt

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De interventie kan bijdragen aan alle GLB-specifieke doelstellingen. Specifiek draagt het direct bij aan de horizontale doelstelling in verband met het moderniseren van de sector door kennisstimulering en innovatie. Hierbij wordt er ingespeeld op de volgende noden:

- N1 Opleiding en kennisstimulering
- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)

Indirect draagt de interventie bij tot de alle andere specifieke doelstellingen en noden. De kennis– en

adviesacties kunnen immers verschillende thema's aannemen.

De interventie 'Vorming en advies op maat' is opgesplitst in een luik aanbodgestuurd (zie interventie 3.14) en een luik vraaggestuurd, dat het onderwerp is van deze interventie. Verschillende vormen en thema's van opleiding en advisering zijn mogelijk binnen deze interventie. Deze diversiteit laat toe om maximaal in te spelen op alle specifieke GLB-doelstellingen. Een niet-limitatieve lijst van domeinen waarrond vorming en advisering gegeven worden, wordt bij de verdere uitwerking van de interventie bepaald, en zal aansluiten bij de beleidsprioriteiten en economische, ecologische en sociale dimensies en zal eveneens – ingeval van advies – de thema's die worden opgelegd vanuit Verordening (EU) 2021/2115 bevatten.

Deze combinatie van interventies maakt van onze landbouwers kundige/competente en innovatieve ondernemers die proactief inspelen op maatschappelijke noden. Maatwerk en flexibiliteit zijn de sleutelwoorden.

De interventie 'vorming en advies' bevat dus twee luiken:

- Vraaggestuurde vorming en advies: De landbouwer kan vorming of advies kopen bij erkende dienstverleners/kennisleveranciers. De dienstverleners zijn vormingscentra, adviesdiensten of andere kennisinstellingen die aan bepaalde kwaliteitscriteria voldoen. De landbouwer betaalt de vormings- of advieskost rechtstreeks aan de dienstverlener en kan na afloop een subsidie ontvangen voor een (relevant) deel van de vormings- of advieskost. Landbouwers kunnen vrij kiezen op welke vormings- of adviesdienst ze een beroep doen en kunnen in functie van de noden op het bedrijf zelf bepalen wanneer ze een vorming volgen of advies aanvragen. Deze interventie heeft enkel betrekking op dit luik.
- Aanbodgestuurde vorming: Via een oproep voor het indienen door erkende vormingscentra van jaarplannen met vormingsactiviteiten kan beleidsmatig gestuurd worden welke thema's en soort opleidingen opgenomen moeten worden. Dit vormingsaanbod kan evolueren doorheen de tijd op basis van noden vanuit sector en overheid/maatschappij en in functie van het aanbod van de vraaggestuurde vorming. Ook de waarnemings- en waarschuwingssystemen vallen onder de aanbodgestuurde vorming.

Door de combinatie van een systeem van aanbod- en vraagestuurde vorming wordt een evenwicht gecreëerd tussen een top-down en bottom-up aanpak.

Deze interventie omvat enkel het luik van de vraaggestuurde vorming en advisering.

De selectie binnen deze interventie gebeurt op het niveau van de dienstverleners.

Volgende stappen worden doorlopen:

1. Dienstverleners stellen vanuit hun expertise een aanbod op van mogelijke vormings- en adviesthema's die aansluiten bij de specifieke doelstellingen van de interventie. Deze worden op voorhand gemeld aan de beheersdienst. De maatregelbeheerder ziet erop toe dat alle volgens de verordening verplichte thema's voor advisering zijn afgedekt.
2. Landbouwer kiest een vorming of advies uit het aanbod.
3. De vormingsactiviteit of de adviesverlening vindt plaats
4. De landbouwer betaalt de volledige kost van de vorming of het advies aan de dienstverlener.
5. De landbouwer dient een betalingsaanvraag in via het e-loket. De beheersdienst controleert de subsidiabiliteitsvoorwaarden van de aanvraag. De landbouwer ontvangt afhankelijk van het subsidiepercentage, een subsidie voor een deel van de kost.

De beheersdienst betaalt de subsidie aan de landbouwer nadat de vorming of het advies heeft plaatsgevonden.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Voor de interventies rond vorming en advies op maat wordt er een onderscheid gemaakt tussen de begunstigden en de dienstverleners. De steun gaat naar de begunstigden maar de acties worden uitgevoerd door de dienstverleners.

De begunstigden zijn:

- Actieve landbouwers

De begunstigden voor advies (actie 1) zijn actief in het Vlaams gewest. De begunstigden voor vorming (actie 2) zijn in het Vlaamse of Brussels Hoofdstedelijk Gewest actief.

De dienstverleners zijn:
Erkende organisaties die voldoen aan bepaalde toelatings- en erkenningscriteria (adviesdiensten, vormingscentra).

Toelatingscriteria zijn onder andere:

- De dienstverlener is actief in het Vlaamse gewest of het Brussels Hoofdstedelijk gewest
- De dienstverlener heeft geen commerciële belangen (verkoop van producten) en is neutraal

Om erkend te worden moet de dienstverlener op eigen kosten een audit doorlopen bij één van de aangestelde auditbureaus.
Erkenningscriteria zijn onder andere:

- Activiteit (vorming of advies): er wordt tijdens de audit getoetst of het duidelijk is wat de dienstverlener precies aanbiedt en uitvoert en of hij over voldoende menselijke en materiële middelen beschikt om die activiteit uit te voeren.
- Bewijs van ervaring: de dienstverlener moet voldoende (recente) ervaring kunnen aantonen, zowel op individueel niveau als op organisatieniveau.
- Klantentevredenheid: de dienstverlener toont aan dat hij op een systemische manier peilt naar de tevredenheid van de klanten en dit zowel m.b.t. inhoudelijke als de vormelijke aspecten van de dienstverlening.
- Integriteit: het is belangrijk dat de dienstverlener de regelgeving, de wetgeving en de algemeen aanvaarde handelspraktijken naleeft. Via het toetsen van een reeks indicatoren zal de auditor de betrouwbaarheid van de dienstverlener evalueren.

De dienstverleners zullen via verschillende acties worden geïntegreerd in het Vlaamse AKIS-netwerk om nog meer de AKIS-strategie te helpen waarmaken. Zo moeten ze zich regelmatig bijscholen. Daar is mogelijkheid toe via de interventie aanbodgestuurde vorming. Een ander voorbeeld is het betrekken van adviseurs bij de interventie ‘demonstratieprojecten’ voor het bijwonen van demonstraties of het mee uitvoeren van demonstraties.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

Algemeen:

- De organisatie en uitvoering gebeurt door een erkende dienstverlener
- Landbouwer voldoet aan criteria ‘actieve landbouwer’ of is een starter
- Het vormings- of adviesthema draagt bij tot een of meerdere specifieke doelstellingen
- De begunstigde bewijst bij indiening van de betalingsaanvraag dat de eigen financiële bijdrage voor de vorming of advies betaald werd

Vorming

- Bewijs van aanwezigheid van de landbouwer
- Bij afstandsleren (e-learning) is er rechtstreekse interactie met de lesgever voorzien.
- Na de vorming: gepersonaliseerd vormingsattest van de dienstverlener.

Advies:

- Het advies vertrekt vanuit een concrete vraag of probleemstelling gelinkt aan een of meerdere specifieke doelstellingen. Op basis van een analyse of onderzoek van het probleem worden er suggesties en aanbevelingen gedaan die de landbouwer moeten helpen om de juiste beslissingen te nemen voor zijn bedrijf. Het advies bevat ook een stappenplan en concrete acties die de landbouwer kan volgen om het advies te implementeren.
- Na afloop van het advies ontvangt de landbouwer een schriftelijk en gepersonaliseerd rapport van het advies.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

- personeelskosten (dienstverleners, lesgevers)
- werkingskosten (verplaatsingskosten, huur zalen, kosten voor organisatie van vormingsactiviteiten,…)

Daarnaast zijn er ook enkele niet-subsidiabele kosten:

- Advies voor de normale/regulier werking van landbouwbedrijven
- Advies voor wettelijke verplichtingen (bv. aanvragen van vergunningen)

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☑ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☑ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☐ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Er zal gebruik worden gemaakt van een variërend steunpercentage afhankelijk van het thema. Er wordt gewerkt met een beperkt aantal steunpercentages variërend tussen 50 en 100%. In de categorie van de hoogste steunpercentages vallen bv. vorming en advies die een uitgesproken voordeel opleveren voor klimaat of natuur en niet of slechts heel beperkt bijdragen aan de winstgevendheid van het bedrijf.

Elke landbouwer kan in de looptijd van het GLB jaarlijks voor een te bepalen maximaal bedrag subsidie aanvragen voor het volgen van vormingen en/of het inkopen van advies. Voor jonge landbouwers kan dit maximaal bedrag verhoogd worden.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Respecteert Annex II, art. 2:

- Voorziet in vorming van de landbouwers
- Voorziet in de voorlichting van en advies aan de landbouwers

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.13.1 - Vorming en advies vraaggestuurd – actie 1 advies – gepland eenheidsbedrag per advies per landbouwer	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.1; R.28; R.3	Nee
3.13.2 - Vorming en advies vraaggestuurd – actie 2 vorming – gepland eenheidsbedrag per vorming per landbouwer	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.1; R.28; R.3	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.13.1 - Vorming en advies vraaggestuurd – actie 1 advies – gepland eenheidsbedrag per advies per landbouwer

De interventie is opgedeeld in twee acties en omvat hierdoor ook twee verschillende gemiddelde eenheidsbedragen.

Actie 1 (advies): De unit amount voor advies werd berekend op basis van de historische data voor de prijzen in het adviessysteem van PDPO III en de Vlaamse subsidiemaatregel biobedrijfsadvisering. Aangezien het aanbod van adviesonderwerpen en adviesdiensten in het huidige systeem veel beperkter was, zal er een tussentijdse evaluatie gebeuren van de adviesprijzen en op basis van de nieuwe beschikbare data zal de unit amount al dan niet bijgesteld worden. De unit amount is het gemiddeld steunbedrag per landbouwer, per advies. Dit is het bedrag dat de landbouwer zal ontvangen, de eigen inbreng van de landbouwer is dus niet meegerekend. Op basis van de eerste resultaten van de uitvoering (groter aandeel aan uitgebreidere duurdere adviezen) is in 2024 het gepland gemiddeld eenheidsbedrag voor begrotingsjaar 2025 verhoogd van 800 euro naar 1.200 euro.

Rekening houdend met de variabiliteit van de steun is voor begrotingsjaar 2025 een maximumeenheidsbedrag van 2.000 euro toegevoegd op basis van de eerste gegevens bij de uitvoering, de aard van de te verwachten adviezen en de voor 2025 ingestelde maximumsteun op jaarbasis per begunstigde voor het inkopen van advies.

In de periode 2026-2029 wordt het systeem verder gezet en wordt er verder gewerkt met een maximale steun per begunstigde per jaar voor het inkopen van advies of volgen van een vorming. Bijgevolg wordt het maximumeenheidsbedrag ook doorgetrokken naar deze financiële jaren.

3.13.2 - Vorming en advies vraaggestuurd – actie 2 vorming – gepland eenheidsbedrag per vorming per landbouwer

De interventie is opgedeeld in twee acties en omvat hierdoor ook twee verschillende gemiddelde eenheidsbedragen.

Actie 2 (vorming): De unit amount voor vorming is gebaseerd op de forfait die ESF-Vlaanderen (voor competentieverhoging werknemers) rekent per cursistenuur, dat is 13 euro. Als een opleiding gemiddeld 4 uren duurt bedraagt het eenheidsbedrag per vormingsactiviteit dus 52 euro. Rekening houdend met het feit dat we in de vraaggestuurde vorming landbouwers willen aanmoedigen om meer gespecialiseerde opleidingen te volgen, wordt het eenheidsbedrag hier opgetrokken naar 60 euro (exclusief de eigen bijdrage van de landbouwer). De unit amount is het gemiddeld steunbedrag per landbouwer, per opleiding. Dit is het bedrag dat de landbouwer voor de opleiding zal ontvangen, de eigen inbreng van de landbouwer is dus niet meegerekend. Uit de eerste resultaten in 2024 blijkt een prijsstijging van de vorming en een grotere vraag naar meerdaagse (en dus duurdere) opleidingen in plaats van kortere opleidingen, waardoor het gepland gemiddeld eenheidsbedrag voor 2025 verhoogt naar 100 euro. Deze trend blijft zich verder zetten in 2025, bijgevolg wordt ook de geplande gemiddelde eenheidsbedragen voor de periode 2026 tot en met 2029 verhoogd om rekening te houden met vraag naar

steun voor meer langdurige opleiding.

Binnen deze interventie geldt een beperking van de maximale steun per begunstigde per jaar. Om rekening te houden met de variabiliteit van de steun wordt een maximumeenheidsbedrag toegevoegd van 2.000 euro. Dit bedrag is gebaseerd op de gegevens bij uitvoering, de aard van vormingsactiviteiten en de ingestelde maximumsteun op jaarbasis per begunstigde voor het inkopen van advies of volgen van een vorming.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.13.1 - Vorming en advies vraaggestuurd – actie 1 advies – gepland eenheidsbedrag per advies per landbouwer (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	800,00	800,00	1.200,00	800,00	800,00	800,00	800,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	
	O.33 (eenheid: Begunstigden)								
3.13.2 - Vorming en advies vraaggestuurd – actie 2 vorming – gepland eenheidsbedrag per vorming per landbouwer (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	60,00	60,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			350,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	
	O.33 (eenheid: Begunstigden)								
TOTAAL	O.33 (eenheid: Begunstigden)	9.050,00	1.050,00	7.225,00	7.225,00	8.645,00	8.645,00	8.720,00	**Som:** 50.560,00 **Max:** 9.050,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	1.320.099,00	1.380.112,00	1.580.124,00	1.580.124,00	1.908.147,00	1.908.147,00	1.922.148,00	11.598.901,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	567.642,57	593.448,16	679.453,32	679.453,32	820.503,21	820.503,21	826.523,64	4.987.527,43

	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

3.14 - Vorming en advies op maat – aanbodgestuurd

Interventiecode (lidstaat)	3.14
Naam interventie	Vorming en advies op maat – aanbodgestuurd
Soort interventie	KNOW(78) - Uitwisseling van kennis en verspreiding van informatie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.33. Aantal ondersteunde opleidings-, advies- en bewustmakingsacties of -eenheden
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee Kortingstelsel ecoregeling: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaams Gewest. Acties 1, 2 en 3 kunnen ook in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest plaatsvinden.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Hoog	Gedeeltelijk
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Zeer hoog	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) die door het GLB worden ondersteund profiteert om betere duurzame economische, sociale, milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie te leveren
R.2 Aantal adviseurs waarvoor steun wordt ontvangen en die in de kennis- en innovatiesystemen voor de landbouw (AKIS) moeten worden geïntegreerd
R.28 Aantal personen dat van advies, opleiding, kennisuitwisseling of deelname aan operationele groepen van het Europees innovatiepartnerschap (EIP) met steun van het GLB profiteert om betere milieu- of klimaatgerelateerde prestaties te leveren
R.3 Percentage boerderijen dat GLB-steun voor digitale landbouwtechnologie ontvangt

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De interventie kan bijdragen aan alle GLB-specifieke doelstellingen. Specifiek draagt het direct bij aan de horizontale doelstelling in verband met het moderniseren van de sector door kennisstimulering en innovatie. Hierbij wordt er ingespeeld op de volgende noden:

- N1 Opleiding en kennisstimulering
- N2 Digitalisering en innovatie

Indirect draagt de interventie bij tot de alle andere specifieke doelstellingen en noden. De kennis– en adviesacties kunnen immers verschillende thema's aannemen.

De interventie 'Vorming en advies op maat' is opgesplitst in een luik vraaggestuurd (zie interventie 3.13) en een luik aanbodgestuurd, dat het onderwerp is van deze interventie. Verschillende vormen en thema's van opleiding en advisering zijn mogelijk binnen deze interventie. Deze diversiteit laat toe om maximaal in te spelen op alle specifieke GLB-doelstellingen. Een niet-limitatieve lijst van domeinen waarrond vorming en advisering gegeven worden, wordt bij de verdere uitwerking van de interventie bepaald, en zal aansluiten bij de beleidsprioriteiten en economische, ecologische en sociale dimensies.

Deze combinatie van interventies maakt van onze landbouwers kundige/competente en innovatieve ondernemers die proactief inspelen op maatschappelijke noden. Maatwerk en flexibiliteit zijn de sleutelwoorden.

De interventie 'vorming en advies' bevat dus twee luiken:

- Vraaggestuurde vorming en advies: De landbouwer kan vorming of advies kopen bij erkende dienstverleners/kennisleveranciers. De dienstverleners zijn vormingscentra, adviesdiensten of andere kennisinstellingen die aan bepaalde kwaliteitscriteria voldoen. De landbouwer betaalt de vormings- of advieskost rechtstreeks aan de dienstverlener en kan na afloop een subsidie ontvangen voor een (relevant) deel van de vormings- of advieskost. Landbouwers kunnen vrij kiezen op welke vormings- of adviesdienst ze een beroep doen en kunnen in functie van de noden op het bedrijf zelf bepalen wanneer ze een vorming volgen of advies aanvragen.
- Aanbodgestuurde vorming: Via een oproep voor het indienen door erkende vormingscentra van jaarplannen met vormingsactiviteiten kan beleidsmatig gestuurd worden welke thema's en soort opleidingen opgenomen moeten worden. Dit vormingsaanbod kan evolueren doorheen de tijd op basis van noden vanuit sector en overheid/maatschappij en in functie van het aanbod van de vraaggestuurde vorming. Ook de waarnemings- en waarschuwingssystemen vallen onder de aanbodgestuurde vorming. Deze interventie heeft enkel betrekking op dit luik.

Door de combinatie van een systeem van aanbod- en vraaggestuurde vorming wordt een evenwicht gecreëerd tussen een top-down en bottom-up aanpak.

Deze interventie omvat enkel het luik van de aanbodgestuurde vorming en advisering.

Voor de aanbodgestuurde vorming ontwikkelen erkende vormingscentra op vraag van de overheid op basis van bepaalde criteria (beleidsprioriteiten,…) een strategisch vormingsprogramma dat aan de doelgroep wordt aangeboden en dat van toepassing is voor een bepaalde duurtijd (bv. één of twee jaar). Via de criteria opgelegd in de (tweejaarlijkse, jaarlijkse, ad hoc,…) oproep voor de aanbodgestuurde vorming kan beleidsmatig gestuurd worden welke thema's en soort opleidingen opgenomen worden. Dit vormingsaanbod kan evolueren doorheen de tijd op basis van noden vanuit sector en overheid/maatschappij en in functie van het kader van de vraaggestuurde vorming. Voor welafgelijnde prioritaire thema's is het mogelijk dat een oproep gedaan wordt voor strategische vormingsprogramma's rond een bepaald thema. In zo'n programma kunnen vormingscentra in samenwerking met elkaar of met kennisinstellingen via een mix van leervormen (korte vorming, lerende netwerken, digitale leervormen, cursussen, demonstraties,…) de kennis laten doorstromen naar de doelgroep.

Naast korte vorming en cursussen zijn startersopleidingen een specifiek onderdeel van het strategisch vormingsprogramma. De startersopleidingen zijn bedoeld voor personen die wensen bedrijfsleider te worden op een landbouwbedrijf (overname of opstart), maar die geen landbouwonderwijs gevolgd hebben. De doelgroep is heterogeen: van personen die hun (landbouw)studies niet afgerond hebben tot hoogopgeleide personen uit andere sectoren. Het te verwachten kennisniveau van een starter is ook divers:

van kleinschalige bedrijven (bv CSA) tot grootschalige exportgerichte bedrijven, en bovendien gericht op diverse landbouwsectoren. Daarom wordt gestreefd naar opleidingen op maat. Er wordt gewerkt met een modulair systeem van startersopleidingen waarbij afhankelijk van de voorkennis van de cursist bepaalde modules kunnen geschrapt worden uit zijn opleiding. De vormingscentra geven de nodige begeleiding bij het opstellen van een leertraject voor starterscursussen. Ze beoordelen het kennisniveau van de kandidaten op basis van bepaalde criteria en stellen een programma op maat samen via modules. Ze ontvangen een subsidie voor deze begeleiding. Op het einde van de opleiding moet de starter een proef afleggen.

Een waarnemings- en waarschuwingssysteem verwittigt op basis van veldwaarnemingen en modellen de landbouwer op welk tijdstip hij een ziekte of plaag in een bepaald stadium kan waarnemen en hoe hij deze best geïntegreerd beheerst of bestrijdt. Waarnemings- en waarschuwingssystemen worden opgezet voor verschillende sectoren en ziekten en plagen. Ook voor deze waarnemings- en waarschuwingssystemen zal periodiek een oproep gebeuren in het luik van de aanbodgestuurde vorming. Waarnemen en waarschuwen (W&W) vormt de hoeksteen van IPM (geïntegreerde gewasbescherming). De Europese richtlijn 2009/128/EG stelt dat lidstaten ervoor zorgen dat professionele gebruikers beschikken over informatie en instrumenten voor de bewaking van schadelijke organismen en besluitvorming. Met het recent gepubliceerde 'Farm to Fork' wordt het belang van IPM nog versterkt en wordt onder meer gesteld dat de strategische GLB plannen de toegang tot advies moeten versterken om deze transitie te helpen realiseren. Aangezien de waarnemings- en waarschuwingssystemen een sterk vormend/sensibiliserend effect hebben, worden ze onder deze interventie ondergebracht. Voor de waarnemings- en waarschuwingssystemen draagt de sector deels bij aan de financiering.

Stappen:

1. Het Departement Landbouw en Visserij doet oproepen voor het indienen van voorstellen voor vormingsprogramma's rond beleidsrelevante thema's (afhankelijk van de thema's jaarlijks, om de twee jaar, ad hoc,…) en/of waarnemings- en waarschuwingssystemen
2. Selectie van vormingsprogramma's en/of waarnemings- en waarschuwingssystemen op basis van selectiecriteria, onder meer:
    - de geschiktheid van het erkende centrum om het thema voor de doelgroep te organiseren;
    - het bereik van de doelgroep (geografisch, aanbod van verschillende leervormen (digitaal, fysiek,…),…);
    - de invulling van het thema van de vormingsactiviteiten/waarnemings- en waarschuwingssystemen;
    - het belang van het thema van de vormingsactiviteiten voor de doelgroep.
3. Vormingscentra en/of kennisinstellingen rond waarnemings- en waarschuwingssystemen voeren het programma uit
4. Vormingscentra en/of kennisinstellingen rond waarnemings- en waarschuwingssystemen ontvangen subsidie voor het uitgevoerde vormingsprogramma/de uitgevoerde vormingsactiviteiten. De subsidie wordt uitbetaald per vormingsactiviteit of per strategisch vormingsprogramma (in het geval van oproep rond welbepaalde afgelijnde thema's).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Voor de interventies rond vorming en advies op maat wordt er een onderscheid gemaakt tussen de begunstigden en de doelgroep. De steun gaat naar de begunstigden maar leidt tot een resultaat bij de doelgroep.

De begunstigden zijn:

Erkende dienstverleners die voldoen aan bepaalde toelatings- en erkenningscriteria (vormingscentra en kennisinstellingen rond waarnemings- en waarschuwingssystemen)

Toelatingscriteria zijn onder andere:

- De dienstverlener is actief in het Vlaamse gewest of het Brussels Hoofdstedelijk gewest. Ingeval van actie 4 is de dienstverlener actief in het Vlaamse gewest.
- De dienstverlener heeft geen commerciële belangen (verkoop van producten) en is neutraal

Om erkend te worden moet de dienstverlener op eigen kosten een audit doorlopen bij één van de aangestelde auditbureaus.

Erkenningscriteria zijn onder andere:

- Activiteit (vorming of waarnemings- en waarschuwingssystemen): er wordt tijdens de audit getoetst of het duidelijk is wat de dienstverlener precies aanbiedt en uitvoert en of hij over voldoende menselijke en materiële middelen beschikt om die activiteit uit te voeren.
- Bewijs van ervaring: de dienstverlener moet voldoende (recente) ervaring kunnen aantonen, zowel op individueel niveau als op organisatieniveau.
- Klantentevredenheid: de dienstverlener toont aan dat hij op een systemische manier peilt naar de tevredenheid van de klanten en dit zowel m.b.t. inhoudelijke als de vormelijke aspecten van de dienstverlening.
- Integriteit: het is belangrijk dat de dienstverlener de regelgeving, de wetgeving en de algemeen aanvaarde handelspraktijken naleeft. Via het toetsen van een reeks indicatoren zal de auditor de betrouwbaarheid van de dienstverlener evalueren.

De dienstverleners zullen via verschillende acties worden geïntegreerd in het Vlaamse AKIS-netwerk.

De doelgroep is:

- Actieve landbouwers en hun meewerkende gezinsleden
- Starters: personen die zich voorbereiden om in hoofd- of nevenberoep te gaan werken in de landbouwsector
- Prestarters: slechts toegelaten voor bepaalde thema's vorming
- Erfbetreders (adviseurs,…)
- Lesgevers in de landbouwvorming (bij andere dienstverleners)
- Loonwerkers
- Imkers

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

Algemeen:

- De organisatie en uitvoering gebeurt door een erkende dienstverlener
- Het vormingsthema draagt bij tot een of meerdere specifieke doelstellingen

Vorming:

- Bewijs van aanwezigheid van de landbouwer
- Bij afstandsleren (e-learning) is er rechtstreekse interactie met de lesgever voorzien.

Waarnemings- en waarschuwingssystemen:

- Alle landbouwers kunnen op een gelijkaardige manier toegang krijgen tot de waarschuwingen.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

- personeelskosten (dienstverleners, lesgevers, waarnemers,…)

- werkingskosten (administratieve personeelskost, de huur van de zaal, vervoerskosten, het onderschrijven van de nodige aansprakelijkheidsverzekeringen, de aanschaffing of huur van materialen, educatief materiaal, verzendkosten waarschuwingen,…);
- investeringskosten.

Er zal hiertoe gewerkt worden met vereenvoudigde kostenopties.

De uitbetaling gebeurt per vormingsactiviteit of per strategisch vormingsprogramma.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☑ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☑ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☑ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☑ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

Actie 1 en 2 (vormingsactiviteiten en startersopleidingen): Er zal gebruik gemaakt worden van eenheidskosten voor alle kosten, onder andere vergoeding van de lesgevers, organisatie van de vormingsactiviteiten, stagebegeleiding, vergoeding van stagebedrijven,… volgens Art 83(1)(b). De vereenvoudigde kostenopties moeten nog worden berekend op basis van statistische gegevens en andere objectieve informatie of een deskundig oordeel (Art 83(2)(a)(i)). Er wordt gebruik gemaakt van vereenvoudigde kostenopties gelijkaardig aan deze die gebruikt werden in PDPO III. Op de eenheidskosten kan een indexering worden toegepast in de loop van de programmaperiode.

Actie 3 (Strategische vormingsprogramma's): De vereenvoudigde kostenopties worden nog bepaald. Ofwel zal gebruik gemaakt worden van vereenvoudigde kostenopties zoals in acties 1 en 2 ofwel van vergoeding van daadwerkelijk gemaakte kosten en vereenvoudigde kostenopties zoals in actie 4.

Actie 4 (Waarnemings- en waarschuwingssystemen):

- Vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde;
- Voor de indirecte kosten beperkt tot overheadkosten: forfaitaire financiering (flat rate) volgens vast percentage, vereenvoudigde kostenoptie op basis van Art 83(1)(d), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c), nog te bepalen;
- Voor eenheidskosten van het standaarduurtarief voor de personeelskosten op basis van Art 83(1)(b), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c) (standaard uurtarief, gebaseerd op werkelijke loonkost, zoals bepaald in art. 55 van Verordening (EU) 2021/1060);
- voor km-vergoeding: eenheidskosten op basis van Art 83(2)(b), gekwantificeerd op basis van Art 82(2)(d) (officieel tarief, bepaald door federale overheid);

Het is mogelijk dat voor sommige types kosten, bv. analysekosten, gebruik gemaakt wordt van eenheidskosten gebaseerd op de toepassing van de gebruikelijke kostenberekeningsmethoden van individuele begunstigden (Art 83(2)(a)(iii).

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Het steunpercentage voor vorming bedraagt maximaal 100%.

Het steunpercentage voor waarnemings- en waarschuwingssytemen bedraagt maximaal 60%. Een gedeelte van de steun wordt betaald door de sector.

Aanvullende toelichting

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☑ Nee ☐ Gemengd

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Respecteert Annex II, art. 2:

- Voorziet in vorming van de landbouwers
- Voorziet in de voorlichting van en advies aan de landbouwers

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Gepland eenheidsbedrag	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.14.1 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 1 vormingsactiviteiten – gepland eenheidsbedrag per vormingsactiviteit	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.1; R.2; R.28; R.3	Nee
3.14.2 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 2 startersopleidingen – gepland eenheidsbedrag per deelnemer	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.1; R.2; R.28	Nee
3.14.3 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 3 strategische vormingsprogramma's – gepland eenheidsbedrag per vormingsprogramma	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.1; R.2; R.28; R.3	Nee
3.14.4 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 4 waarnemings – en waarschuwingssysteem – gepland eenheidsbedrag per systeem	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.1; R.2; R.28	Nee

Toelichting en motivering in verband met de waarde van het eenheidsbedrag

3.14.1 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 1 vormingsactiviteiten – gepland eenheidsbedrag per vormingsactiviteit

De interventie is opgedeeld in vier acties en omvat hierdoor ook vier verschillende gemiddelde eenheidsbedragen.

Actie 1 (vormingsactiviteiten): Rekening houdend met cijfers uit het verleden wordt de gemiddelde kostprijs van een vormingsactiviteit geraamd op 600 euro. Hiervoor werden de cijfers uit PDPO III gebruikt. Omwille van in 2024 - op basis van de eerste resultaten - vastgestelde stijgende kosten is het eenheidsbedrag voor 2025 verhoogd naar 700 euro. Op basis van bijkomende gegevens in 2025 blijkt deze aanpassing noodzakelijk te zijn geweest. Bijgevolg wordt dit maximumeenheidsbedrag doorgetrokken voor financieel jaar 2026 tot en met 2029 waarbij een correct voor de indexering wordt toegepast.

Rekening houdend met de variabiliteit van de steun wordt voor 2025 een maximumeenheidsbedrag van 910 euro toegevoegd op basis van de eerste gegevens bij de uitvoering. Dit wordt in 2025 doorgetrokken voor financieel jaar 2026 tot en met 2029.

3.14.2 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 2 startersopleidingen – gepland eenheidsbedrag per deelnemer

De interventie is opgedeeld in vier acties en omvat hierdoor ook vier verschillende gemiddelde eenheidsbedragen.

Actie 2 (startersopleidingen): Bij de opmaak van het GLB-SP bedroeg de kostprijs per starter ongeveer 3.000 euro. Gezien met een modulair systeem zal gewerkt worden, wordt de kostprijs per deelnemer geraamd op 2.500 euro. Rekening houdend met gestegen prijzen is in 2024 het gepland gemiddeld eenheidsbedrag voor 2025 ingeschat op 2.950 euro.

Rekening houdend met de variabiliteit van de steun is in 2024 een maximumeenheidsbedrag van 3.835 euro toegevoegd voor 2025 op basis van de eerste

gegevens bij de uitvoering. Dit maximumeenheidsbedrag wordt doorgetrokken in 2025 voor financiële jaren 2026 tot en met 2029 op basis van verdere gegevens bij de uitvoering.

3.14.3 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 3 strategische vormingsprogramma's – gepland eenheidsbedrag per vormingsprogramma

De interventie is opgedeeld in vier acties en omvat hierdoor ook vier verschillende gemiddelde eenheidsbedragen.

Actie 3 (strategische vormingsprogramma's): De raming van de kostprijs voor het uitvoeren van een dergelijk vormingsprogramma is 40.000 euro. Er wordt geschat dat het aantal vormingen per programma zal toenemen, hierdoor neemt ook het eenheidsbedrag toe. Voor de raming is vertrokken van een gemiddeld aantal vormingen per programma. Daarnaast werd ook rekening gehouden met bijkomende kosten.

Voor 2025 wordt er een maximumeenheidsbedrag van 45.000 euro toegevoegd om rekening te houden met de maximale projectkost die kan worden ingesteld bij de oproep.

3.14.4 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 4 waarnemings – en waarschuwingssysteem – gepland eenheidsbedrag per systeem

De interventie is opgedeeld in vier acties en omvat hierdoor ook vier verschillende gemiddelde eenheidsbedragen.

Actie 4 (waarnemings – en waarschuwingssysteem): Rekening houdend met historische cijfers wordt geraamd dat de gemiddelde kostprijs voor een waarnemings- en waarschuwingssysteem over alle sectoren heen 299.034 euro bedraagt (exclusief de eigen sectorbijdrage).

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Gepland eenheidsbedrag	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2023 - 2029
3.14.1 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 1 vormingsactiviteiten – gepland eenheidsbedrag per vormingsactiviteit (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	600,00	600,00	700,00	715,00	730,00	745,00	760,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			910,00	930,00	950,00	970,00	990,00	
	O.33 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	1.200,00	943,00	893,00	850,00	829,00	811,00	**Som:** 5.526,00 **Max:** 1.200,00
3.14.2 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 2 startersopleidingen – gepland eenheidsbedrag per deelnemer (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	2.500,00	2.500,00	2.950,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			3.835,00	3.835,00	3.835,00	3.835,00	3.835,00	

	O.33 (eenheid: Begunstigden)	0,00	350,00	297,00	350,00	350,00	350,00	350,00	**Som:** 2.047,00 **Max:** 350,00
3.14.3 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 3 strategische vormingsprogramma's – gepland eenheidsbedrag per vormingsprogramma (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	40.000,00	40.000,00	40.000,00	45.000,00	45.000,00	45.000,00	45.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			45.000,00					
	O.33 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	5,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	**Som:** 55,00 **Max:** 10,00
3.14.4 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 4 waarnemings – en waarschuwingssysteem – gepland eenheidsbedrag per systeem (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	299.034,00	299.034,00	299.034,00	299.034,00	299.034,00	299.034,00	299.034,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.33 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	0,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	**Som:** 5,00 **Max:** 1,00
TOTAAL	O.33 (eenheid: Verrichtingen)	0,00	1.205,00	954,00	904,00	861,00	840,00	822,00	**Som:** 5.586,00 **Max:** 1.205,00
	O.33 (eenheid: Begunstigden)	0,00	350,00	297,00	350,00	350,00	350,00	350,00	**Som:** 2.047,00 **Max:** 350,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	1.795.045,00	2.234.079,00	2.254.079,00	2.224.079,00	2.209.079,00	2.196.479,00	12.912.840,00

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	771.869,35	960.653,97	969.253,97	956.353,97	949.903,97	944.485,97	5.552.521,20
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

6 Financieel plan

6.1 Overzichtstabel

	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal
	Directe betalingen (CY N=FY N+1) in het kader van Verordening (EU) 2021/2115	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	
1	Initiële toewijzingen rechtstreekse betalingen (Initieel bijlage V)	n.v.t.	229.299.181,00	229.299.181,00	229.299.181,00	229.299.181,00	229.299.181,00	1.146.495.905,00
2	Katoen (Bijlage VIII)	n.v.t.						
3	Initiële toewijzingen voor rechtstreekse betalingen, met uitzondering van katoen (initieel bijlage IX)	n.v.t.	229.299.181,00	229.299.181,00	229.299.181,00	229.299.181,00	229.299.181,00	1.146.495.905,00
4	Gekoppelde inkomenssteun (artikel 96)	n.v.t.	16.508.996,12	16.325.992,60	16.325.992,60	16.143.001,40	18.344.002,34	83.647.985,06
5	Totaal bedrag van de overhevelingen naar het Elfpo (flexibiliteit en verlaging) – bedrag Resulterend bedrag	n.v.t.	22.929.918,00	25.222.910,00	25.222.910,00	27.515.902,00	n.v.t.	100.891.640,00
6	Totaal flexibiliteit – artikel 103, lid 1, punt a) – bedrag	n.v.t.	22.929.918,00	25.222.910,00	25.222.910,00	27.515.902,00	n.v.t.	100.891.640,00
7	Indien meer dan 25 %: waarvan voor milieu- en klimaatgerelateerde doelstellingen (artikel 103, lid 2, punt a)) – bedrag	n.v.t.					n.v.t.	
8	Indien meer dan 25 %: waarvan voor de vestiging van jonge landbouwers (artikel 103, lid 2, punt b)) - bedrag	n.v.t.					n.v.t.	
9	Totaal flexibiliteitspercentage	n.v.t.	10,00	11,00	11,00	12,00	n.v.t.	11,00
10	Overdacht naar Elfpo van de geraamde opbrengst van de verlaging, indien van toepassing (artikel 17, lid 5)	n.v.t.					n.v.t.	
11	Overheveling naar interventietypes in andere sectoren (artikel 88, lid 6) – bedrag	n.v.t.						
12	Overheveling naar interventietypes in andere sectoren (artikel 88, lid 6) – percentage	n.v.t.						
13	Overgeheveld van het Elfpo: bedrag (artikel 103, lid 1, punt b))	n.v.t.					n.v.t.	
15a	Increase or decrease of direct payment allocations (Article 103a) - Amount	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		
16	Aangepaste toewijzing directe betalingen (bijlage V)	n.v.t.	206.369.263,00	204.076.271,00	204.076.271,00	201.783.279,00	229.299.181,00	1.045.604.265,00
17	Aangepaste toewijzingen van rechtstreekse betalingen met uitzondering van katoen voor overheveling van de verlaging (Bijlage IX)	n.v.t.	206.369.263,00	204.076.271,00	204.076.271,00	201.783.279,00	229.299.181,00	1.045.604.265,00

	ELGF per sector krachtens Verordening (EU) 2021/2115	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal
18	Wijn (Bijlage VII)						n.v.t.	
19	Bijenteelt (Bijlage X)	140.411,50	211.483,50	211.483,50	211.483,50	211.483,50	n.v.t.	986.345,50
22	Interventietypes in andere sectoren (artikel 42, punt f)) uit rechtstreekse betalingen	n.v.t.						
	Elfpo krachtens Verordening (EU) 2021/2115	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Totaal**
23	Initiële Elfpo-toewijzing van de lidstaat (Bijlage XI)	43.180.666,00	43.180.666,00	43.180.666,00	43.180.666,00	43.180.666,00	n.v.t.	215.903.330,00
24	Flexibiliteitsoverheveling naar rechtstreekse betalingen (artikel 103, lid 1, punt b), en lid 2, punt b)) – bedrag						n.v.t.	
25	Percentage						n.v.t.	
26	Overgeheveld uit rechtstreekse betalingen (flexibiliteit en raming van de verlaging) (artikelen 17 en 103)	22.930.000,00	22.929.918,00	25.222.910,00	25.222.910,00	27.515.902,00	n.v.t.	123.821.640,00
27	Toegewezen aan InvestEU (artikel 81)						n.v.t.	
28	Toegewezen aan LIFE - (artikel 99) - bedrag						n.v.t.	
28a	Toegewezen aan Erasmus (artikel 99) - bedrag						n.v.t.	
28b	Overgedragen bedragen voor vervroegde uittreding (artikel 155, lid 2, punt a)) (artikel 23 van Verordening (EG) nr. 1698/2005) – bedrag						n.v.t.	
30	Aangepaste Elfpo-toewijzingen van de lidstaat (Bijlage XI)	66.110.666,00	66.110.584,00	68.403.576,00	68.403.576,00	70.696.568,00	n.v.t.	339.724.970,00
	Begrotingsjaar, minimumuitgavenvereisten in het kder van Verordening (EU) 2021/2115	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Totaal**
31	Gereserveerd voor Leader (artikel 92, lid 1) - minimum 5 % tijdens de periode resulterend percentage	7,53	7,53	7,53	7,53	7,53	n.v.t.	7,53
32	Gereserveerd voor Leader – bedrag	4.977.823,69	4.977.817,51	5.150.469,08	5.150.469,08	5.323.120,64	n.v.t.	25.579.700,00
33	Gereserveerd voor de milieu- en klimaatgerelateerde doelstellingen in het kader van Elfpo (artikel 93) (min. 35 %) - exclusief ultraperifere gebieden resulterend percentage	54,40	54,40	54,40	54,40	54,40	n.v.t.	54,40
34	Gereserveerd voor milieu- en klimaatgerelateerde doelstellingen in het kader van het Elfpo – bedrag	35.964.442,12	35.964.397,51	37.211.793,48	37.211.793,48	38.459.189,45	n.v.t.	184.811.616,04
35	- Waarvan voor artikel 70	13.181.380,96	13.181.364,61	13.638.549,56	13.638.549,55	14.095.734,50	n.v.t.	67.735.579,18
36	- Waarvan voor artikel 71 (50 %)						n.v.t.	
37	- Waarvan voor artikel 72						n.v.t.	
38	- Waarvan voor artikel 73 in verband met de specifieke doelstellingen van artikel 6, lid 1, punten d), e) en f), en wat betreft dierenwelzijn, van artikel 6, lid 1, punt i)	6.532.611,14	6.532.603,03	6.759.181,07	6.759.181,08	6.985.759,11	n.v.t.	33.569.335,43
38a	- Waarvan voor artikel 74 in verband met specifieke doelstellingen in artikel 6, lid 1, punten d), e) en f)	16.250.450,02	16.250.429,87	16.814.062,85	16.814.062,85	17.377.695,84	n.v.t.	83.506.701,43
39	Verschil ten opzichte van minimumbedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	65.907.876,54
39a	Voor te behouden voor jonge landbouwers (Bijlage XII) - (artikel 95) (indien alleen rechtstreekse betalingen: te respecteren jaarlijkse bedragen)	n.v.t.	6.878.975,00	6.878.975,00	6.878.975,00	6.878.975,00	6.878.975,00	34.394.875,00
39b	Gereserveerd voor jonge landbouwers	5.288.485,11	11.479.563,11	11.410.675,11	11.410.750,11	11.341.820,12	8.500.000,00	59.431.293,56
40	Gereserveerd voor jonge landbouwers - nodig om minimumvereisten te bereiken	1.478.979,84	6.878.975,24	6.878.974,84	6.878.974,84	6.878.974,84	5.399.995,40	34.394.875,00

41	- via aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers (onder directe betalingen)	n.v.t.	6.191.078,00	6.122.190,00	6.122.265,00	6.053.335,00	8.500.000,00	32.988.868,00
42	“waarvan nodig om minimumvereiste te bereiken” - basis voor omgekeerd plafond	n.v.t.	5.399.995,40	5.399.995,00	5.399.995,00	5.399.995,00	5.399.995,40	26.999.975,80
43	- via investeringen door jonge landbouwers (gewogen voor 50 %) (in het kader van plattelandsontwikkeling)						n.v.t.	
44	“waarvan nodig om minimumvereiste te bereiken” - basis voor omgekeerd plafond						n.v.t.	
45	- vestiging van jonge landbouwers (in het kader van plattelandsontwikkeling)	5.288.485,11	5.288.485,11	5.288.485,11	5.288.485,11	5.288.485,12	n.v.t.	26.442.425,56
46	“waarvan nodig om minimumvereiste te bereiken” - basis voor omgekeerd plafond	1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84	n.v.t.	7.394.899,20
47	Minimumbedrag te reserveren voor ecoregelingen (artikel 97)	n.v.t.	51.592.315,75	51.019.067,75	51.019.067,75	50.445.819,75	57.324.795,25	261.401.066,25
48	Verlaging (indien van toepassing – facultatief voor de lidstaten)	n.v.t.						
49	Jaarlijkse bedragen die voor ecoregelingen zijn gereserveerd in het kader van de rechtstreekse betalingen	n.v.t.	51.592.336,50	51.019.114,00	51.019.117,00	50.988.214,14	57.877.299,89	262.496.081,53
50	Waarvan de bedragen ter compensatie van onderbesteding in het (de) vorige jaar (jaren)	n.v.t.	n.v.t.					
51	Totaalbedrag voor ecoregelingen, inclusief korting	n.v.t.	51.592.336,50	51.019.114,00	51.019.117,00	50.988.214,14	57.877.299,89	262.496.081,53
52	Bedragen voor plattelandsontwikkeling ter compensatie van de onderuitvoering van ecoregelingen (artikel 97, lid 6, punt b), artikel 97, lid 7, punt b) en artikel 97, lid 9, puntb))	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
52a	Waarvan voor artikel 70 compensatie voor de onderuitvoering van ecoregelingen (artikel 97, lid 6, punt b), artikel 97, lid 7, punt b) en artikel 97, lid 9, punt b))	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
53	Bedrag gereserveerd voor herverdelingsbetaling (artikel 29) - minimum 10 % per jaar toegepast op rij 17, tenzij afwijking van toepassing is	n.v.t.	20.836.927,82	20.557.635,73	20.507.636,26	20.228.337,52	22.984.992,32	105.115.529,65
55	EAFRD reserved for crisis payments to farmers (article 78a) and for fertilisers (article 78b)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.			n.v.t.	

6.2 Gedetailleerde financiële informatie en uitsplitsing per interventie en planning van de output

6.2.1 Directe betalingen

	Begrotingsjaar	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Totaal 2024 - 2028**
	Kalenderjaar N = boekjaar N-1	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
	Aangepaste toewijzing directe betalingen (bijlage V)	206.369.263,00	204.076.271,00	204.076.271,00	201.783.279,00	229.299.181,00	1.045.604.265,00
	Katoen (Bijlage VIII)						
	Aangepaste toewijzingen van rechtstreekse betalingen met uitzondering van katoen voor overheveling van de verlaging (Bijlage IX)	206.369.263,00	204.076.271,00	204.076.271,00	201.783.279,00	229.299.181,00	1.045.604.265,00
	Overdacht naar Elfpo van de geraamde opbrengst van de verlaging, indien van toepassing (artikel 17, lid 5)					n.v.t.	
	Maximale indicatieve financiële toewijzingen (artikel 87, lid 3)	111.439.924,56	110.201.338,67	110.201.260,14	108.420.390,94	123.263.906,85	
	Ontkoppelde interventies(artikel 16, lid 2)						

BISS (21)	**Basisinkomenssteun voor duurzaamheid**						
1.1	Basisinkomenssteun voor duurzaamheid	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
1.1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid - gepland eenheidsbedrag per betalingsrecht (Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag	192,00	190,00	190,00	188,00	213,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	177,60	175,75	175,75	159,80	181,05	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	220,80	218,50	218,50	216,20	244,95	
	O.4 (eenheid: Hectare)	580.416,27	580.007,04	580.006,63	576.704,20	578.703,78	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	111.439.923,84	110.201.337,60	110.201.259,70	108.420.389,60	123.263.905,14	563.526.815,88
TOTAL	O.4 (eenheid: Hectare)	580.416,27	580.007,04	580.006,63	576.704,20	578.703,78	2.895.837,92
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	111.439.924,56	110.201.338,67	110.201.260,14	108.420.390,94	123.263.906,85	563.526.821,16
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)						
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 31, lid 7, punt b), als de interventie overdracht omvat)						
CRISS (29)	**Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid**						
1.2	Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
1.2.1 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	52,76	52,05	63,00	66,30	75,60	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	48,80	48,15	58,28	61,33	69,93	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	60,67	59,86	75,60	76,25	86,94	
	O.7 (eenheid: Hectare)	394.937,98	394.959,38	325.518,03	305.103,13	304.034,29	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	20.836.927,82	20.557.635,73	20.507.635,89	20.228.337,52	22.984.992,32	105.115.529,28
TOTAL	O.7 (eenheid: Hectare)	394.937,98	394.959,38	325.518,03	305.103,13	304.034,29	1.724.552,81
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	20.836.927,82	20.557.635,73	20.507.636,26	20.228.337,52	22.984.992,32	105.115.529,65
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)						
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 31, lid 7, punt b), als de interventie overdracht omvat)						
CIS-YF (30)	**Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers**						
1.3	Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
1.3.1 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers - gepland eenheidsbedrag per hectare (Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag	200,00	197,49	200,73	198,47	229,20	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	200,00	197,49	200,73	198,47	229,20	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	230,00	227,11	230,84	228,24	263,58	
	O.6 (eenheid: Hectare)	30.955,39	31.000,00	30.500,00	30.500,00	30.013,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	6.191.078,00	6.122.190,00	6.122.265,00	6.053.335,00	6.878.979,60	31.367.847,60
TOTAL	O.6 (eenheid: Hectare)	30.955,39	31.000,00	30.500,00	30.500,00	30.013,00	152.968,39
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	6.191.078,00	6.122.190,00	6.122.265,00	6.053.335,00	6.878.979,60	31.367.847,60
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)	5.399.995,40	5.399.995,00	5.399.995,00	5.399.995,00	5.399.995,40	26.999.975,80
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 31, lid 7, punt b), als de interventie overdracht omvat)						
Eco-scheme (31)	**Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn**						
1.10	Bufferstroken	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
1.10.1 - Bufferstroken -	Gepland eenheidsbedrag	1.025,00	1.025,00	1.025,00	1.025,00	1.025,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	922,50	922,50	922,50	922,50	922,50	

actie 1 – erosie - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	1.078,00	1.078,00	1.078,00	1.078,00	1.078,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	2.050,00	2.050,00	2.050,00	2.050,00	2.318,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	2.101.250,00	2.101.250,00	2.101.250,00	2.101.250,00	2.375.950,00	10.780.950,00
1.10.2.1 - Bufferstroken - actie 2a – kwetsbaar landschapselement - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	1.025,00	1.025,00	1.025,00	1.025,00	1.025,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	922,50	922,50	922,50	922,50	922,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	1.078,00	1.078,00	1.078,00	1.078,00	1.078,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.130,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.025.000,00	1.025.000,00	1.025.000,00	1.025.000,00	1.158.250,00	5.258.250,00
1.10.2.2 - Bufferstroken - actie 2b – Beheer bufferstrook langs waterlopen - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	945,00	945,00	945,00	1.000,00	1.000,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	850,50	850,50	850,50	900,00	900,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	949,00	949,00	949,00	1.112,00	1.112,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	2.500,00	2.500,00	2.500,00	1.700,01	1.950,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	2.362.500,00	2.362.500,00	2.362.500,00	1.700.010,00	1.950.000,00	10.737.510,00
1.10.2.3 - Bufferstroken - actie 2c – beheer bufferstrook langs waterlopen met afvoer van maaisel - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag				1.250,00	1.250,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag				1.125,00	1.125,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)				1.449,00	1.449,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)				1.355,60	1.492,72	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag				1.694.500,00	1.865.900,00	3.560.400,00
1.10.3 - Bufferstroken - actie 3 - graskruiden - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	1.095,00	1.095,00	1.095,00			
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	985,50	985,50	985,50			
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	1.099,00	1.099,00	1.099,00			
	O.8 (eenheid: Hectare)	600,00	600,00	600,00			
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	657.000,00	657.000,00	657.000,00			1.971.000,00
1.10.4 - Bufferstroken - actie 4 – bloemenmengsel - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	1.745,00	1.745,00	1.745,00	1.745,00	1.745,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	1.570,50	1.570,50	1.570,50	1.570,50	1.570,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	1.751,00	1.751,00	1.751,00	1.751,00	1.751,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	400,00	400,00	400,00	400,00	452,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	698.000,00	698.000,00	698.000,00	698.000,00	788.740,00	3.580.740,00
TOTAL	O.8 (eenheid: Hectare)	6.550,00	6.550,00	6.550,00	6.505,61	7.342,73	33.498,34
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	6.843.750,00	6.843.750,00	6.843.750,00	7.218.760,64	8.138.849,49	35.888.860,13
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)						
Eco-scheme (31)	**Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn**						
1.11	Mechanische onkruidbestrijding	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**

1.11.1 - Mechanische onkruidbestrijding - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	310,00	310,00	310,00	310,00	310,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	279,00	279,00	279,00	279,00	279,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	318,00	318,00	318,00	318,00	318,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	5.100,00	5.100,00	5.100,00	5.400,00	6.102,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.581.000,00	1.581.000,00	1.581.000,00	1.674.000,00	1.891.620,00	8.308.620,00
TOTAL	O.8 (eenheid: Hectare)	5.100,00	5.100,00	5.100,00	5.400,00	6.102,00	26.802,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	1.581.000,00	1.581.000,00	1.581.000,00	1.674.000,00	1.891.620,00	8.308.620,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)						
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 31, lid 7, punt b), als de interventie overdracht omvat)	270.000,00	220.000,00				490.000,00
Eco-scheme (31)	**Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn**						
1.12	Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
1.12.1 - Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken – actie 1 – drempels – gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	22,50	22,50	22,50	22,50	22,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	16.950,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	375.000,00	375.000,00	375.000,00	375.000,00	423.750,00	1.923.750,00
1.12.2 - Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken – actie 2 – niet-kerende bodembewerking – gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	60,00	86,00	86,00	86,00	86,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	54,00	78,00	78,00	78,00	78,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	72,00	86,00	86,00	86,00	86,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	60.000,00	42.000,00	42.000,00	42.000,00	47.460,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	3.600.000,00	3.612.000,00	3.612.000,00	3.612.000,00	4.081.560,00	18.517.560,00
1.12.3 - Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken – actie 3 – volleveldsinzaai – gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	22,50	22,50	22,50	22,50	22,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.520,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	113.000,00	513.000,00
TOTAL	O.8 (eenheid: Hectare)	79.000,00	61.000,00	61.000,00	61.000,00	68.930,00	330.930,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	4.075.000,00	4.087.000,00	4.087.000,00	4.087.000,00	4.618.310,00	20.954.310,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)						
Eco-scheme (31)	**Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn**						

1.13	Gewasrotatie (Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen)	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
1.13.1 - Gewasrotatie - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	108,00	108,00	108,00	108,00	108,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	97,20	97,20	97,20	97,20	97,20	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	108,00	108,00	108,00	108,00	108,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	60.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	46.560,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	6.480.000,00	4.320.000,00	4.320.000,00	4.320.000,00	5.028.480,00	24.468.480,00
TOTAL	O.8 (eenheid: Hectare)	60.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	46.560,00	226.560,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	6.480.000,00	4.320.000,00	4.320.000,00	4.320.000,00	5.028.480,00	24.468.480,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)						
Eco-scheme (31)	**Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn**						
1.14	Precisielandbouw 1.0	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
1.14.1 - Precisielandbouw 1.0 – gepland eenheidsbedrag per hectare (Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	33,00	33,00	33,00	33,00	33,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	26.000,00	26.000,00	26.000,00	26.000,00	29.380,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	780.000,00	780.000,00	780.000,00	780.000,00	881.400,00	4.001.400,00
TOTAL	O.8 (eenheid: Hectare)	26.000,00	26.000,00	26.000,00	26.000,00	29.380,00	133.380,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	780.000,00	780.000,00	780.000,00	780.000,00	881.400,00	4.001.400,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)						
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 31, lid 7, punt b), als de interventie overdracht omvat)						
Eco-scheme (31)	**Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn**						
1.15	Precisielandbouw 2.0	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
1.15.1 - Precisielandbouw 2.0 – gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	120,00	130,00	130,00	130,00	130,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.955,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	350.000,00	350.000,00	350.000,00	350.000,00	395.500,00	1.795.500,00
TOTAL	O.8 (eenheid: Hectare)	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.955,00	17.955,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	350.000,00	350.000,00	350.000,00	350.000,00	395.500,00	1.795.500,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)						
Eco-scheme (31)	**Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn**						
1.16	Ecoregeling ‘Bodempaspoort voor een duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau’ (afgekort: Bodempaspoort)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
1.16.1 - Bodempaspoort - gepland eenheidsbedrag per hectare (Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag	11,50	11,50	11,50	11,50	11,50	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	11,50	11,50	11,50	11,50	11,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	12,65	15,00	15,00	15,00	15,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	21.849,00	35.332,00	34.898,00	44.181,00	77.779,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	251.263,50	406.318,00	401.327,00	508.081,50	894.458,50	2.461.448,50
TOTAL	O.8 (eenheid: Hectare)	21.849,00	35.332,00	34.898,00	44.181,00	77.779,00	214.039,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	251.263,50	406.318,00	401.327,00	508.081,50	894.458,50	2.461.448,50
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)						

	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 31, lid 7, punt b), als de interventie overdracht omvat)						
Eco-scheme (31)	**Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn**						
1.17	Aanpassingen in voedermanagement op bedrijfsniveau bij rundvee om emissies broeikasgassen te verminderen (afgekort: Voedermanagement bij rundvee)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
1.17.1 - Voedermanagement bij rundvee – gemiddeld gepland eenheidsbedrag per GVE (Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag	20,00	40,00	35,00	25,00	20,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	18,00	36,00	31,50	23,00	18,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	24,00	50,00	45,50	33,00	26,00	
	O.8 (eenheid: Grootvee-eenheden)	80.000,00	40.000,00	45.050,00	57.600,00	80.000,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.600.000,00	1.600.000,00	1.576.750,00	1.440.000,00	1.600.000,00	7.816.750,00
TOTAL	O.8 (eenheid: Grootvee-eenheden)	80.000,00	40.000,00	45.050,00	57.600,00	80.000,00	302.650,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	1.600.000,00	1.600.000,00	1.576.750,00	1.440.000,00	1.600.000,00	7.816.750,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)						
Eco-scheme (31)	**Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn**						
1.5	Behoud meerjarig grasland	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
1.5.1 - Behoud meerjarig grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag	102,00	130,00	130,00	130,00	130,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	92,00	115,00	115,00	115,00	115,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	137,50	145,00	145,00	145,00	145,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	90.096,50	87.423,00	87.670,00	87.670,00	102.532,63	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	9.189.843,00	11.364.990,00	11.397.100,00	11.397.100,00	13.329.241,90	56.678.274,90
TOTAL	O.8 (eenheid: Hectare)	90.096,50	87.423,00	87.670,00	87.670,00	102.532,63	455.392,13
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	9.189.843,00	11.364.990,00	11.397.100,00	11.397.100,00	13.329.241,90	56.678.274,90
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)						
Eco-scheme (31)	**Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn**						
1.6	Ecologisch beheerd grasland	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
1.6.1 - Ecologisch beheerd grasland - actie 1 – ecologisch beheerd grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	270,00	270,00	270,00	270,00	270,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	360,00	390,00	390,00	390,00	390,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	15.400,00	16.700,00	16.700,00	16.665,07	18.702,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	4.620.000,00	5.010.000,00	5.010.000,00	4.999.521,00	5.610.600,00	25.250.121,00
1.6.2 - Ecologisch beheerd grasland - actie 2 – bijkomende vergoeding begrazing met maximaal 2 GVE/ha - Gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	120,00	130,00	130,00	130,00	130,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	1.540,00	1.540,00	1.540,00	1.540,00	1.740,20	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	154.000,00	154.000,00	154.000,00	154.000,00	174.020,00	790.020,00
TOTAL	O.8 (eenheid: Hectare)	15.400,00	16.700,00	16.700,00	16.665,07	18.702,00	84.167,07
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	4.774.000,00	5.164.000,00	5.164.000,00	5.153.522,00	5.784.620,00	26.040.142,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)						

Eco-scheme (31)	**Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn**						
1.7	Ecoregeling bodem organisch koolstofgehalte (afgekort: Organisch koolstofgehalte)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
1.7.1 - Bedrag per hectare in functie van indicatieve drempelwaarden voor aanvoer EOC (Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag	115,00	115,00	115,00	115,00	115,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	103,50	103,50	103,50	103,50	103,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	138,00	149,50	149,50	149,50	149,50	
	O.8 (eenheid: Hectare)	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	28.250,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	2.875.000,00	2.875.000,00	2.875.000,00	2.875.000,00	3.248.750,00	14.748.750,00
1.7.2.1 - Organisch koolstofgehalte - actie 2a – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name compost - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	130,00	130,00	130,00	130,00	130,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	117,00	117,00	117,00	117,00	117,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	130,00	130,00	130,00	130,00	130,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	11.300,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.300.000,00	1.300.000,00	1.300.000,00	1.300.000,00	1.469.000,00	6.669.000,00
1.7.2.2 - Organisch koolstofgehalte - actie 2b – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name stalmest en champost - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	60,00	50,00	50,00	50,00	50,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	54,00	45,00	45,00	36,00	36,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	72,00	65,00	65,00	65,00	65,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	92.000,00	80.991,12	80.613,80	75.000,00	75.000,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	5.520.000,00	4.049.556,00	4.030.690,00	3.750.000,00	3.750.000,00	21.100.246,00
1.7.2.3 - Organisch koolstofgehalte - actie 2c – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name houtsnippers - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	482,00	602,50	602,50	602,50	602,50	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	433,80	542,00	542,00	542,00	542,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	482,00	782,00	782,00	782,00	782,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	500,00	400,00	400,00	400,00	452,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	241.000,00	241.000,00	241.000,00	241.000,00	272.330,00	1.236.330,00
1.7.3 - Organisch koolstofgehalte - actie 3 – resultaatsgericht - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	13.200,00	13.200,00	13.200,00	13.200,00	14.916,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	792.000,00	792.000,00	792.000,00	792.000,00	894.960,00	4.062.960,00
TOTAL	O.8 (eenheid: Hectare)	110.000,00	98.391,00	98.013,00	97.441,00	102.556,00	506.401,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	10.728.000,00	9.257.556,00	9.238.690,00	8.958.000,00	9.635.040,00	47.817.286,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)						
Eco-scheme (31)	**Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn**						
1.8	Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Totaal 2023 - 2027**
1.8.1 - Ecoteelten –	Gepland eenheidsbedrag	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	

actie 1 – éénjarige eiwitteelten - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	540,00	540,00	540,00	540,00	540,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	1.050,00	1.093,00	1.093,00	1.093,00	1.235,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	630.000,00	655.800,00	655.800,00	655.800,00	741.000,00	3.338.400,00
1.8.2.1 - Ecoteelten – actie 2a – éénjarige teelten milieu met oogst - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	230,00	230,00	230,00	230,00	230,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	207,00	207,00	207,00	207,00	207,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	276,00	299,00	299,00	299,00	299,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	650,00	200,00	200,00	200,00	226,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	149.500,00	46.000,00	46.000,00	46.000,00	51.980,00	339.480,00
1.8.2.2 - Ecoteelten – actie 2b – éénjarige teelten milieu zonder oogst - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	540,00	540,00	540,00	540,00	540,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	720,00	780,00	780,00	780,00	780,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	400,00	417,00	417,00	417,00	471,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	240.000,00	250.200,00	250.200,00	250.200,00	282.600,00	1.273.200,00
1.8.3.1 - Ecoteelten – actie 3a – zomergraan - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	315,00	315,00	315,00	315,00	315,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	420,00	455,00	455,00	455,00	455,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	1.050,00	1.050,00	1.050,00	1.050,00	1.187,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	367.500,00	367.500,00	367.500,00	367.500,00	415.450,00	1.885.450,00
1.8.3.2 - Ecoteelten – actie 3b – faunamengsel - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	1.500,00	1.500,00	1.500,00	1.500,00	1.500,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	1.350,00	1.350,00	1.350,00	1.350,00	1.350,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	1.800,00	1.950,00	1.950,00	1.950,00	1.950,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	1.500,00	1.500,00	1.400,00	1.400,00	1.500,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	2.250.000,00	2.250.000,00	2.100.000,00	2.100.000,00	2.250.000,00	10.950.000,00
1.8.3.3 - Ecoteelten – actie 3c – voorjaarsbraak - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	315,00	315,00	315,00	315,00	315,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	375,00	375,00	375,00	375,00	375,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	900,00	900,00	900,00			
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	315.000,00	315.000,00	315.000,00			945.000,00
1.8.4 - Ecoteelten – actie 4 – faunavriendelijke nateelten - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	1.000,00	1.000,00	1.000,00			
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	60.000,00	60.000,00	60.000,00			180.000,00
TOTAL	O.8 (eenheid: Hectare)	6.550,00	6.160,00	6.060,00	4.160,00	4.619,00	27.549,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	4.012.000,00	3.944.500,00	3.794.500,00	3.419.500,00	3.741.030,00	18.911.530,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)						
Eco-scheme (31)	**Regelingen voor het klimaat, het milieu en dierenwelzijn**						

1.9	Voortzetting biologische landbouw (afgekort: Voortzetting bio)	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
1.9.1 - Voortzetting bio – gepland eenheidsbedrag per hectare (Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag	118,00	150,00	150,00	150,00	150,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	118,00	140,00	140,00	140,00	140,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	141,60	200,00	200,00	200,00	200,00	
	O.8 (eenheid: Hectare)	7.860,00	8.800,00	9.900,00	11.215,00	12.925,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	927.480,00	1.320.000,00	1.485.000,00	1.682.250,00	1.938.750,00	7.353.480,00
TOTAL	O.8 (eenheid: Hectare)	7.860,00	8.800,00	9.900,00	11.215,00	12.925,00	50.700,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	927.480,00	1.320.000,00	1.485.000,00	1.682.250,00	1.938.750,00	7.353.480,00
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)						
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 31, lid 7, punt b), als de interventie overdracht omvat)						
	Som van indicatieve toewijzingen voor ontkoppelde interventies	190.060.266,88	187.900.278,40	187.850.278,40	185.690.277,60	211.005.178,66	962.506.279,94
	Gekoppelde inkomenssteun (16, lid 3, punt a)) -bedrag - bindend maximum						
CIS (32)	**Gekoppelde inkomenssteun**						
1.4	Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023 - 2027
1.4.1 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij - <51 dieren - gepland eenheidsbedrag per dier (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	169,41	167,53	167,53	165,65	188,24	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	156,70	154,97	154,97	153,23	174,12	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	203,29	201,04	201,04	198,78	225,89	
	O.11 (eenheid: Hoofd)	79.499,00	79.500,00	79.500,00	79.500,00	79.500,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	13.467.925,59	13.318.635,00	13.318.635,00	13.169.175,00	14.965.080,00	68.239.450,59
1.4.2 - 1.4.2 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij – 51 tot en met 100 dieren - gepland eenheidsbedrag per dier (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	152,47	150,78	150,78	149,09	169,42	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	141,03	139,47	139,47	137,91	156,71	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	182,96	180,94	180,94	178,91	203,30	
	O.11 (eenheid: Hoofd)	15.500,00	15.510,00	15.510,00	15.520,00	15.498,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	2.363.285,00	2.338.597,80	2.338.597,80	2.313.876,80	2.625.671,16	11.980.028,56
1.4.3 - 1.4.3 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij – > 100 dieren - gepland eenheidsbedrag per dier (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	135,53	134,02	134,02	132,52	150,59	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	125,37	123,97	123,97	122,58	139,30	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	162,64	160,82	160,82	159,02	180,71	
	O.11 (eenheid: Hoofd)	5.001,00	4.990,00	4.990,00	4.980,00	5.002,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	677.785,53	668.759,80	668.759,80	659.949,60	753.251,18	3.428.505,91
TOTAL	O.11 (eenheid: Hoofd)	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	500.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	16.508.996,12	16.325.992,60	16.325.992,60	16.143.001,40	18.344.002,34	83.647.985,06
	Waarvan nodig om het minimale ringfencing vereiste te bereiken (Bijlage XII) (alleen in het kader van artikel 30) (Bijdrage van de Unie)						
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 31, lid 7, punt b), als de interventie overdracht omvat)						
	Som van indicatieve toewijzingen voor gekoppelde interventies	16.508.996,12	16.325.992,60	16.325.992,60	16.143.001,40	18.344.002,34	83.647.985,06
	Som van alle indicatieve toewijzingen voor directe betalingen	206.569.263,00	204.226.271,00	204.176.271,00	201.833.279,00	229.349.181,00	1.046.154.265,00

6.2.2 Sectoraal

Begrotingsjaar		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal financiële toewijzingen
Groenten en fruit								
2.1.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per operationeel programma groenten en fruit (Gemiddeld)	O.35 (eenheid: Operationele programma's)	10,00	12,00	12,00	12,00	12,00		
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	61.500.000,00	80.000.000,00	81.000.000,00	82.000.000,00	83.000.000,00		387.500.000,00
Producten van de bijenteelt								
ADVIBEES (55(1)(a)) - adviesdiensten, technische bijstand, opleiding, voorlichting van en uitwisseling van beste praktijken, onder meer via netwerkvorming, voor bijenhouders en bijenhoudersorganisaties								
2.25 - Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Totaal**
2.4.1 - Gemiddelde eenheidsbedrag voor de technische bijstand per imker (Gemiddeld)	O.37 (eenheid: Bijenhouders)	1.200,00	1.250,00	1.300,00	1.400,00	1.400,00		6.550,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	24.337,99	32.500,00	32.500,00	32.500,00	32.500,00		154.337,99
TOTAL	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	48.675,99	65.000,00	65.000,00	65.000,00	65.000,00		308.675,99
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	24.337,99	32.500,00	32.500,00	32.500,00	32.500,00		154.337,99
	EU-medefinanciering in %	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00		
INVAPI (55(1)(b)) - investeringen in materiële en immateriële activa, alsook andere acties								
2.27 - Bestrijding van vijanden en ziekten in de bijenteelt, in het bijzonder de Varroa		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Totaal**
2.6.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per actie tegen ziekten en bedreigingen (Gemiddeld)	O.37 (eenheid: Acties)	35,00	50,00	50,00	50,00	50,00		235,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	37.443,07	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00		237.443,07
TOTAL	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	74.886,14	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00		474.886,14
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	37.443,07	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00		237.443,07
	EU-medefinanciering in %	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00		
ACTLAB (55(1)(c)) - acties om laboratoria te ondersteunen bij de analyse van producten van de bijenteelt, verliezen van bijenkolonies of afnemende productiviteit en stoffen die mogelijk toxisch zijn voor bijen								
2.24 - Kwaliteitsanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Totaal**
5.2.3.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per analyse door een laboratorium (Gemiddeld)	O.37 (eenheid: Monsters)	108,00	145,00	145,00	145,00	145,00		688,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	22.465,84	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00		142.465,84
TOTAL	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	44.931,68	60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00		284.931,68
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	22.465,84	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00		142.465,84

Begrotingsjaar		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal financiële toewijzingen
	EU-medefinanciering in %	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00		
PRESBEEHIVES (55(1)(d)) - acties om het bestaande aantal bijenbestanden in de Unie in stand te houden of te vergroten, waaronder de bijenteelt								
2.23 - Maatregelen voor het herstel van het bijenbestand in de Unie		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Totaal**
2.2.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per actie voor het herstel van het bijenbestand (Gemiddeld)	O.37 (eenheid: Acties)	4,00	6,00	6,00	6,00	6,00		28,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	56.164,60	75.000,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00		356.164,60
TOTAL	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	112.329,20	150.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00		712.329,20
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	56.164,60	75.000,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00		356.164,60
	EU-medefinanciering in %	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00		
COOPAPI (55(1)(e)) - samenwerking met instanties die gespecialiseerd zijn in de uitvoering van onderzoeksprogramma's op het gebied van de bijenteelt en de producten van de bijenteelt								
2.26 - Toegepast onderzoek		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Totaal**
2.5.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per onderzoeksactie (Gemiddeld)	O.37 (eenheid: Acties)		3,00	3,00	3,00	3,00		12,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)		23.983,50	23.983,50	23.983,50	23.983,50		95.934,00
TOTAL	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		47.967,00	47.967,00	47.967,00	47.967,00		191.868,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)		23.983,50	23.983,50	23.983,50	23.983,50		95.934,00
	EU-medefinanciering in %		50,00	50,00	50,00	50,00		
Som van indicatieve toewijzingen en outputs voor interventies voor producten van de bijenteelt		140.411,50	211.483,50	211.483,50	211.483,50	211.483,50		986.345,50

6.2.3 Plattelandsontwikkeling

	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 (including payments of Q4 2029)	Total 2023 - 2029
ENVCLIM (70)	**Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen**								
3.1	Tijdelijk grasland naar blijvend grasland	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.1.1 - Tijdelijk naar blijvend grasland – gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		325,00	325,00	325,00	325,00	325,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		2.000,00	3.000,00	4.000,00	5.000,00	5.000,00		19.000,00

TOTAAL	O.14 (eenheid: Hectare)		2.000,00	3.000,00	4.000,00	5.000,00	5.000,00		19.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		650.000,00	975.000,00	1.300.000,00	1.625.000,00	1.625.000,00		6.175.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		279.500,00	419.250,00	559.000,00	698.750,00	698.750,00		2.655.250,00
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen**								
3.10	Beheerovereenkomsten ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten (afgekort: Beheerovereenkomsten soortenbescherming)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.10.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 1 – faunavoedselgewas - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(3)(c)-BE-100,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.053,00	2.053,00	2.053,00	2.053,00	2.053,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		250,00	500,00	750,00	1.150,00	1.556,57		4.206,57
3.10.10 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 10 – botanisch grasland - instandhouden	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.593,00	1.593,00	1.593,00	1.593,00	1.593,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								

- bloemenrijk grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	O.14 (eenheid: Hectare)		10,00	20,00	30,00	40,00	54,56		154,56
3.10.11 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 11 – botanisch grasland - ontwikkelen - raaigras - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		432,00	432,00	432,00	432,00	432,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		25,00	50,00	75,00	96,20	136,39		382,59
3.10.12 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 12 – botanisch grasland - ontwikkelen - grassenmix - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		870,00	870,00	870,00	870,00	870,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		56,00	112,00	168,00	224,00	305,51		865,51
3.10.13 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 13 – botanisch grasland - ontwikkelen - dominant grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.225,00	1.225,00	1.225,00	1.225,00	1.225,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		24,00	48,00	72,00	96,00	130,93		370,93
3.10.2.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 2A – faunarand - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.444,00	2.444,00	2.444,00	2.444,00	2.444,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		175,00	325,00	475,00	700,00	977,95		2.652,95
3.10.2.2 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 2B – faunarand plus - gepland eenheidsbedrag	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.644,00	2.644,00	2.644,00	2.644,00	2.644,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								

per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	O.14 (eenheid: Hectare)		175,00	325,00	475,00	700,00	965,63		2.640,63
3.10.3.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 3A – fauna-akkerland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.248,00	2.248,00	2.248,00	2.248,00	2.248,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		75,00	150,00	225,00	350,00	583,40		1.383,40
3.10.3.2 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 3B – fauna-akkerland plus - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.349,00	2.349,00	2.349,00	2.349,00	2.349,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		75,00	150,00	225,00	350,00	579,59		1.379,59
3.10.4 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 4 – fauna-akkerland luzerne - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.072,00	2.072,00	2.072,00	2.072,00	2.072,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		200,00	400,00	600,00	800,00	1.200,00		3.200,00
3.10.5 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 5 – Luzernehooiland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.094,00	2.094,00	2.094,00	2.094,00	2.094,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		150,00	300,00	450,00	700,00	911,61		2.511,61
3.10.6.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 6A – faunagrasland ontwikkeling - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		599,00	599,00	599,00	599,00	599,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		100,00	200,00	300,00	400,00	619,00		1.619,00

3.10.6.2 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 6B – faunagrasland rustperiode 22 juni - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		754,00	754,00	754,00	754,00	754,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		270,00	585,00	900,00	1.215,00	1.669,00		4.639,00
3.10.7 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 7 – faunagrasland rustperiode 22 juni plas-dras - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.414,00	1.414,00	1.414,00	1.414,00	1.414,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		30,00	65,00	100,00	134,99	185,50		515,49
3.10.8 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 8 – faunagrasland rustperiode 15 juli - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.220,00	1.220,00	1.220,00	1.220,00	1.220,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		100,00	200,00	300,00	400,00	545,55		1.545,55
3.10.9 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 9 – botanisch grasland - instandhouden - graskruidenmix - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.406,00	1.406,00	1.406,00	1.406,00	1.406,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		40,00	80,00	120,00	160,00	218,22		618,22
TOTAAL	O.14 (eenheid: Hectare)		1.755,00	3.510,00	5.265,00	7.016,19	10.259,72		27.805,91
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		3.065.915,00	5.794.855,00	8.652.765,00	12.566.169,26	17.844.187,49		47.923.891,75
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		1.610.895,95	3.036.052,15	4.537.085,70	6.655.261,13	9.367.370,43		25.206.665,36
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								

	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen**								
3.11	Reductie antibioticagebruik	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.11.1 - Reductie antibioticagebruik – gepland eenheidsbedrag per bedrijf (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.600,00	2.600,00	2.600,00	2.600,00	2.600,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.18 (eenheid: Grootvee-eenheden)		400,00	400,00	400,00	400,00	400,00		2.000,00
TOTAAL	O.18 (eenheid: Grootvee-eenheden)		400,00	400,00	400,00	400,00	400,00		2.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.040.000,00	1.040.000,00	1.040.000,00	1.040.000,00	1.040.000,00		5.200.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		447.200,00	447.200,00	447.200,00	447.200,00	447.200,00		2.236.000,00
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

ENVCLIM (70)	Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen								
3.2	Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.2.1.1 - Ecoteelten - actie 1a –meerjarige eiwitteelten - vlinderbloemigen - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		230,00	230,00	230,00	230,00	230,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		25.000,00	25.000,00	10.000,00	10.000,00	24.716,10		94.716,10
3.2.1.2 - Ecoteelten - actie 1b – meerjarige eiwitteelten - graskruiden - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		350,00	350,00	350,00	350,00	350,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		3.400,00	3.400,00	3.400,00	3.400,00	3.400,00		17.000,00
3.2.1.3 - Ecoteelten - actie 1c –meerjarige eiwitteelten – uitgestelde luzerne - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		600,00	600,00	600,00	600,00	600,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		500,00
3.2.2 - Ecoteelten - actie 2 –meerjarige teelten met voordeel voor milieu etc. - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		600,00	600,00	600,00	600,00	600,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		100,00	105,00	110,00	115,00	120,00		550,00
TOTAAL	O.14 (eenheid: Hectare)		28.600,00	28.605,00	13.610,00	13.615,00	28.336,00		112.766,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		7.060.000,00	7.063.000,00	3.616.000,00	3.619.000,00	7.006.703,00		28.364.703,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		4.272.384,89	4.640.825,31	2.290.805,24	2.292.095,24	4.339.917,70		17.836.028,38
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								

	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)		1.385.000,00	918.000,00					2.303.000,00
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)		595.550,00	394.740,00					990.290,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen**								
3.4	Omschakeling biologische landbouw	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.4.1 - Omschakeling biologische landbouw – Teeltgroep 1: Grasland en meerjarige voederteelten - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		390,00	390,00	390,00	390,00	390,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.17 (eenheid: Hectare)		1.368,07	1.614,19	1.968,90	5.039,78	10.714,23		20.705,17
3.4.2 - Omschakeling biologische landbouw – Teeltgroep 2: Akkerbouwteelten - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		900,00	900,00	900,00	900,00	900,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.17 (eenheid: Hectare)		509,51	601,16	733,26	1.879,24	3.995,14		7.718,31
3.4.3 - Omschakeling biologische landbouw – Teeltgroep 3: Fruit, groenten, kruiden en sierteelt - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.700,00	1.700,00	1.700,00	1.700,00	1.700,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.17 (eenheid: Hectare)		440,42	519,65	633,84	1.622,98	3.450,35		6.667,24
TOTAAL	O.17 (eenheid: Hectare)		2.318,00	2.735,00	3.336,00	8.542,00	18.159,72		35.090,72
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.740.820,30	2.053.983,10	2.505.333,00	3.207.519,70	4.329.510,10		13.837.166,20
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		748.552,73	883.212,73	1.077.293,19	1.379.233,47	1.861.689,34		5.949.981,46

	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)		750.000,00	170.000,00					920.000,00
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)		322.500,00	73.100,00					395.600,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen**								
3.5	Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt (afgekort: Meerjarige bloemenstrook fruit)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.5.1 - Meerjarige bloemenstrook fruit - actie 1 – tussen de fruitbomenrijen - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		82,00	82,00	82,00	82,00	200,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		500,00	500,00	500,00	500,00	408,20		2.408,20
3.5.2 - Meerjarige bloemenstrook fruit - actie 2 – rand van de fruitaanplanting - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		10.160,00	10.160,00	10.160,00	10.160,00	10.160,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		20,00	20,00	20,00	20,00	16,00		96,00
TOTAAL	O.14 (eenheid: Hectare)		520,00	520,00	520,00	520,00	424,20		2.504,20
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		244.200,00	244.200,00	244.200,00	244.200,00	244.200,00		1.221.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		105.006,00	105.006,00	105.006,00	105.006,00	105.006,00		525.030,00
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								

	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen**								
3.6	Behoud van lokale rundvee-, schapen-, geiten- en varkensrassen (afgekort: Lokale veerassen)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.6.1 - Lokale veerassen - actie 1a - rundvee zonder MPR- gepland eenheidsbedrag per GVE (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		250,00	250,00	250,00	250,00	250,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.19 (eenheid: Grootvee-eenheden)		1.400,00	1.400,00	1.400,00	1.400,00	1.400,00		7.000,00
3.6.2 - Lokale veerassen - actie 1b - rundvee met GVE (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		280,00	280,00	280,00	280,00	280,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.19 (eenheid: Grootvee-eenheden)		2.800,00	2.800,00	2.800,00	2.800,00	2.800,00		14.000,00
3.6.3 - Lokale veerassen - actie 2 – schapen/geiten - gepland eenheidsbedrag per GVE (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		400,00	400,00	400,00	400,00	400,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.19 (eenheid: Grootvee-eenheden)		350,00	350,00	350,00	350,00	350,00		1.750,00
3.6.4 - Lokale veerassen - actie 3 – varkens - gepland eenheidsbedrag per GVE (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		200,00	200,00	200,00	200,00	200,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.19 (eenheid: Grootvee-eenheden)		500,00	500,00	500,00	500,00	500,00		2.500,00
TOTAAL	O.19 (eenheid: Grootvee-eenheden)		5.050,00	5.050,00	5.050,00	5.050,00	5.050,00		25.250,00

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.374.000,00	1.374.000,00	1.374.000,00	1.374.000,00	1.374.000,00		6.870.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		590.820,00	590.820,00	590.820,00	590.820,00	590.820,00		2.954.100,00
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)		800.000,00	650.000,00					1.450.000,00
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)		344.000,00	279.500,00					623.500,00
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen**								
3.7	Onderhoud boslandbouwsystemen	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.7.1 - Onderhoud boslandbouwsystemen – gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		270,00	270,00	270,00	270,00	270,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.16 (eenheid: Hectare)		150,00	175,00	207,00	240,00	270,00		1.042,00
TOTAAL	O.16 (eenheid: Hectare)		150,00	175,00	207,00	240,00	270,00		1.042,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		40.500,00	47.250,00	55.890,00	64.800,00	72.900,00		281.340,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		17.415,00	20.317,50	24.032,70	27.864,00	31.347,00		120.976,20
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								

	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen**								
3.8	Beheerovereenkomsten voor het bufferen van kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen of voor het creëren van ecologische verbindingen (afgekort: Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.8.1 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 1 – akkerrand - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.231,00	1.231,00	1.231,00	1.231,00	1.231,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		100,00	200,00	300,00	400,00	500,00		1.500,00
3.8.2 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 2 – kruidenrijke akkerrand 15 juni - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.536,00	1.536,00	1.536,00	1.857,00	1.857,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		50,00	100,00	150,00	250,00	272,03		822,03
3.8.3 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 3 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – volledig maaien - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.924,00	1.924,00	1.924,00	2.211,00	2.211,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		200,00	300,00	400,00	550,00	694,85		2.144,85
3.8.4 - Beheerovereenkomsten	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.058,00	2.058,00	2.058,00	2.345,00	2.345,00		

bufferen en verbinden - actie 4 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd maaien - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		200,00	300,00	400,00	550,00	684,72		2.134,72
3.8.5 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 5 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd klepelen - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.231,00	1.231,00	1.231,00	1.783,00	1.783,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		50,00	100,00	150,00	200,00	250,00		750,00
3.8.6 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 6 – bloemenakker - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.998,00	1.998,00	1.998,00	1.998,00	1.998,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		250,00	500,00	750,00	1.100,00	1.420,42		4.020,42
TOTAAL	O.14 (eenheid: Hectare)		850,00	1.500,00	2.150,00	2.800,00	3.450,00		10.750,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.557.350,00	2.544.540,00	3.632.040,00	5.159.415,00	6.484.905,00		19.378.250,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		669.660,50	1.094.152,20	1.561.777,20	2.218.548,45	2.788.509,15		8.332.647,50
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

ENVCLIM (70)	Milieu-, klimaatgerelateerde en andere beheersverbintenissen								
3.9	Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen (afgekort: Beheerovereenkomsten KLE)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.9.1 - Beheerovereenkomsten KLE - actie 1 - jaarlijks snoeien - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		13.000,00	13.000,00	13.000,00	13.000,00	13.000,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		24,00	36,75	55,50	65,25	80,20		261,70
3.9.2 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 2 - afzetten en/of terugsnoeien 25% - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.827,00	1.827,00	1.827,00	1.827,00	1.827,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		4,50	9,00	13,00	17,00	22,91		66,41
3.9.3 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 3 - afzetten en/of terugsnoeien 50% - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.315,00	2.315,00	2.315,00	2.315,00	2.315,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		4,50	9,00	13,00	17,00	22,91		66,41
3.9.4 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 4 – (hoofdzakelijk) afzetten 75% - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.725,00	2.725,00	2.725,00	2.725,00	2.725,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		4,50	9,00	13,00	17,00	22,91		66,41
3.9.5 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 5 – (hoofdzakelijk) terugsnoeien 75% - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.882,00	2.882,00	2.882,00	2.882,00	2.882,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		5,00	9,00	13,00	17,00	22,91		66,91

3.9.6 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 6 - knotten - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		8.510,00	8.510,00	8.510,00	8.510,00	8.510,00		
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.14 (eenheid: Hectare)		3,00	6,50	10,00	12,50	16,37		48,37
TOTAAL	O.14 (eenheid: Hectare)		45,50	79,25	117,50	145,75	188,21		576,21
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		382.841,50	620.806,00	933.337,00	1.120.358,00	1.405.216,28		4.462.558,78
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		164.621,85	266.946,58	401.334,91	481.753,94	604.243,00		1.918.900,28
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie**								
3.20	VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.20.1 - VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			188.366,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	
	O.20 (eenheid: Verrichtingen)		2,00	7,00	20,00	21,00	21,00	26,00	97,00
TOTAAL	O.20 (eenheid: Verrichtingen)		2,00	7,00	20,00	21,00	21,00	26,00	97,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		301.385,19	1.054.848,15	3.013.851,86	3.164.544,46	3.164.544,46	3.918.007,42	14.617.181,54
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		129.595,62	453.584,71	1.295.956,30	1.360.754,12	1.360.754,12	1.684.743,19	6.285.388,06

	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie**								
3.21	VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.21.1 - VLIF innovatieve groene investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	150.692,59	150.692,59	186.340,30	186.340,30	186.340,30	186.340,30	186.340,30	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			232.925,37	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	
	O.20 (eenheid: Verrichtingen)		2,00	6,00	20,00	21,00	21,00	25,00	95,00
TOTAAL	O.20 (eenheid: Verrichtingen)		2,00	6,00	20,00	21,00	21,00	25,00	95,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		301.385,19	1.118.041,82	3.726.806,07	3.913.146,37	3.913.146,37	4.658.507,59	17.631.033,41
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		177.775,09	659.488,23	2.198.294,09	2.308.208,79	2.308.208,79	2.747.867,61	10.399.842,60
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								

	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie**								
3.22	VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.22.1 - VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	16.999,67	16.999,67	16.999,67	16.999,67	16.999,67	16.999,67	16.999,67	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.20 (eenheid: Verrichtingen)		472,00	1.052,00	1.524,00	1.674,00	1.825,00	1.825,00	8.372,00
TOTAAL	O.20 (eenheid: Verrichtingen)		472,00	1.052,00	1.524,00	1.674,00	1.825,00	1.825,00	8.372,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		5.439.895,93	12.732.756,42	18.189.652,03	18.189.652,03	18.189.652,03	18.189.652,03	90.931.260,47
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		2.974.987,66	6.963.330,49	9.947.614,97	9.947.614,97	9.947.614,97	9.947.614,97	49.728.778,03
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie**								

3.23	VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.23.1 - VLIF productieve groene investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	25.003,46	25.003,46	25.003,46	25.003,46	25.003,46	25.003,46	25.003,46	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.20 (eenheid: Verrichtingen)		482,00	1.061,00	1.544,00	1.740,00	1.936,00	1.936,00	8.699,00
TOTAAL	O.20 (eenheid: Verrichtingen)		482,00	1.061,00	1.544,00	1.740,00	1.936,00	1.936,00	8.699,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		7.150.989,52	16.727.314,66	23.878.304,18	23.878.304,18	23.878.304,18	23.878.304,18	119.391.520,90
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		4.378.756,35	10.242.615,40	14.621.371,77	14.621.371,77	14.621.371,77	14.621.371,77	73.106.858,83
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie**								
3.24	VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.24.1 - VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	15.999,55	15.999,55	15.999,55	15.999,55	15.999,55	15.999,55	15.999,55	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.20 (eenheid: Verrichtingen)		40,00	89,00	119,00	140,00	150,00	150,00	688,00
TOTAAL	O.20 (eenheid: Verrichtingen)		40,00	89,00	119,00	140,00	150,00	150,00	688,00

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		463.986,96	1.087.969,41	1.567.955,92	1.567.955,92	1.567.955,92	1.567.955,92	7.823.780,05
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		281.483,04	660.029,20	951.218,53	951.218,53	951.218,53	951.218,53	4.746.386,36
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie**								
3.25	VLIF – Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.25.1 - VLIF Investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	283.176,30	283.176,30	283.176,30	283.176,30	283.176,30	283.176,30	283.176,30	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)				400.000,00	400.000,00	400.000,00	400.000,00	
	O.24 (eenheid: Verrichtingen)			1,00	3,00	10,00	10,00	8,00	32,00
TOTAAL	O.24 (eenheid: Verrichtingen)			1,00	3,00	10,00	10,00	8,00	32,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)			283.176,30	849.528,91	2.831.763,04	2.831.763,04	2.265.410,43	9.061.641,72
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)			121.765,80	365.297,43	1.217.658,11	1.217.658,11	974.126,49	3.896.505,94
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								

	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie**								
3.26	VLIF – Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.26.1 - VLIF Niet-productieve investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	5.500,00	5.500,00	5.500,00	5.500,00	5.500,00	5.500,00	5.500,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.21 (eenheid: Verrichtingen)		178,00	435,00	537,00	537,00	539,00	540,00	2.766,00
TOTAAL	O.21 (eenheid: Verrichtingen)		178,00	435,00	537,00	537,00	539,00	540,00	2.766,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		979.000,00	2.392.500,00	2.953.500,00	2.953.500,00	2.964.500,00	2.970.000,00	15.213.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		609.125,30	1.487.733,26	1.837.108,60	1.837.108,60	1.843.597,06	1.845.962,06	9.460.634,88
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie**								

3.27	Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.27.1 - Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	83.648,92	83.648,92	83.648,92	171.945,00	83.648,92	83.648,92	83.648,92	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)				450.950,58	450.950,58	450.950,58	450.950,58	
	O.23 (eenheid: Verrichtingen)			15,00	15,00	50,00	50,00	60,00	190,00
TOTAAL	O.23 (eenheid: Verrichtingen)			15,00	15,00	50,00	50,00	60,00	190,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)			1.254.733,81	2.091.223,02	4.182.446,05	4.182.446,05	5.018.935,26	16.729.784,19
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)			700.101,98	1.166.836,63	2.333.673,25	2.333.673,25	2.800.407,89	9.334.693,00
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investeringen, met inbegrip van investeringen in irrigatie**								
3.30	VLIF – Investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid en gericht op milieu- en klimaatdoelen	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.30.1 - VLIF – Productieve investeringen met beperkte bijdrage aan de winstgevendheid van het	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	11.010,36	11.010,36	11.010,36	11.010,36	11.010,36	11.010,36	11.010,36	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								

bedrijf en gericht op milieu- en klimaatdoelen – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	O.20 (eenheid: Verrichtingen)		99,00	243,00	300,00	300,00	301,00	301,00	1.544,00
TOTAAL	O.20 (eenheid: Verrichtingen)		99,00	243,00	300,00	300,00	301,00	301,00	1.544,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.090.025,91	2.675.518,13	3.303.108,81	3.303.108,81	3.314.119,17	3.314.119,17	17.000.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		642.962,76	1.578.181,31	1.948.371,99	1.948.371,99	1.954.866,57	1.954.866,57	10.027.621,19
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
INSTAL (75)	**Vestiging van jonge landbouwers en nieuwe landbouwers, en het opstarten van plattelandsbedrijven**								
3.28	VLIF - Opstart en overname door jonge landbouwers	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.28.1 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 1 (40.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.25 (eenheid: Begunstigden)								
3.28.2 - VLIF Opstart en overname door jonge	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	

landbouwers – actie 2 (70.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.25 (eenheid: Begunstigden)								
3.28.3 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 3 (100.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.25 (eenheid: Begunstigden)								
TOTAAL	O.25 (eenheid: Begunstigden)		200,00	135,00	180,00	180,00	180,00	180,00	1.055,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		12.347.719,68	8.334.710,82	8.334.710,82	8.334.710,82	4.331.699,78		41.683.551,92
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		7.832.913,56	5.287.216,66	5.287.216,66	5.287.216,66	2.747.862,02		26.442.425,56
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)		1.478.979,84	1.478.979,84	3.439.488,00	3.439.488,00	3.439.488,00		13.276.423,68
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)		1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84		7.394.899,20
INSTAL (75)	**Vestiging van jonge landbouwers en nieuwe landbouwers, en het opstarten van plattelandsbedrijven**								
3.29	VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**

3.29.1 - VLIF Omschakeling verdienmodel – actie 1 (20.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.27 (eenheid: Begunstigden)								
3.29.2 - VLIF Omschakeling verdienmodel – actie 2 (40.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.27 (eenheid: Begunstigden)								
TOTAAL	O.27 (eenheid: Begunstigden)		48,00	48,00	48,00	48,00	48,00		240,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.807.797,52	1.807.797,52	1.807.797,52	1.807.797,52	1.807.797,54		9.038.987,62
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		777.352,94	777.352,94	777.352,94	777.352,94	777.352,92		3.886.764,68
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
COOP (77)	**Samenwerking**								
3.17	Projectoproep innovatie in kader van EIP	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.17.1 - EIP – gepland eenheidsbedrag per project (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	183.981,16	183.981,16	183.981,16	183.981,16	183.981,16	183.981,16	183.981,16	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			250.000,00	250.000,00	250.000,00	250.000,00	250.000,00	
	O.1 (eenheid: Projecten)			20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	100,00
TOTAAL	O.1 (eenheid: Projecten)			20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	100,00

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)			3.679.623,13	3.679.623,13	3.679.623,13	3.679.623,13	3.679.623,13	18.398.115,65
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)			1.582.237,95	1.582.237,95	1.582.237,95	1.582.237,95	1.582.237,95	7.911.189,75
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
COOP (77)	**Samenwerking**								
3.18	LEADER – Opmaak Lokale Ontwikkelingsstrategie	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.18.1 - Opmaak Lokale ontwikkelingsstrategie en erkenning LEADER-gebieden – gepland eenheidsbedrag per LOS (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.31 (eenheid: Voorbereidende maatregelen)	14,00		1,00					15,00
TOTAAL	O.31 (eenheid: Voorbereidende maatregelen)	14,00		1,00					15,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	350.000,00		18.000,00					368.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	150.500,00		7.740,00					158.240,00
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								

	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
COOP (77)	**Samenwerking**								
3.19	LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.19.1. - LEADER – Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie – gepland eenheidsbedrag per LOS (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	3.587.929,28	3.587.929,28	3.637.928,57	3.637.928,57	3.637.928,57	3.637.928,57	3.637.928,57	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.31 (eenheid: Strategieën)		14,00	1,00					15,00
TOTAAL	O.31 (eenheid: Strategieën)		14,00	1,00					15,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		4.771.945,05	10.133.200,00	10.186.200,00	10.186.200,00	9.144.821,21	6.490.633,74	50.913.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		2.387.179,03	5.063.050,00	5.085.840,00	5.085.840,00	4.562.428,46	3.237.122,51	25.421.460,00
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
KNOW (78)	**Uitwisseling van kennis en verspreiding van informatie**								
3.12	Demonstratieprojecten	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.12.1 - Demonstratieprojecten –	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	113.270,52	113.270,52	113.270,52	113.270,52	113.270,52	113.270,52	113.270,52	

gepland eenheidsbedrag per project (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	
	O.33 (eenheid: Verrichtingen)			10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	50,00
TOTAAL	O.33 (eenheid: Verrichtingen)			10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	50,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)			1.132.705,20	1.132.705,22	1.132.705,22	1.132.705,22	1.132.705,22	5.663.526,08
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)			487.063,25	487.063,24	487.063,24	487.063,24	487.063,24	2.435.316,21
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
KNOW (78)	**Uitwisseling van kennis en verspreiding van informatie**								
3.13	Vorming en advies op maat – vraaggestuurd	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.13.1 - Vorming en advies vraaggestuurd – actie 1 advies – gepland eenheidsbedrag per advies per landbouwer (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	800,00	800,00	1.200,00	800,00	800,00	800,00	800,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	
	O.33 (eenheid: Begunstigden)								
3.13.2 - Vorming en advies vraaggestuurd – actie 2 vorming – gepland eenheidsbedrag per vorming per landbouwer (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	60,00	60,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			350,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	
	O.33 (eenheid: Begunstigden)								
TOTAAL	O.33 (eenheid: Begunstigden)	9.050,00	1.050,00	7.225,00	7.225,00	8.645,00	8.645,00	8.720,00	50.560,00

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	1.320.099,00	1.380.112,00	1.580.124,00	1.580.124,00	1.908.147,00	1.908.147,00	1.922.148,00	11.598.901,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	567.642,57	593.448,16	679.453,32	679.453,32	820.503,21	820.503,21	826.523,64	4.987.527,43
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								
KNOW (78)	**Uitwisseling van kennis en verspreiding van informatie**								
3.14	Vorming en advies op maat – aanbodgestuurd	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
3.14.1 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 1 vormingsactiviteiten – gepland eenheidsbedrag per vormingsactiviteit (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	600,00	600,00	700,00	715,00	730,00	745,00	760,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			910,00	930,00	950,00	970,00	990,00	
	O.33 (eenheid: Verrichtingen)		1.200,00	943,00	893,00	850,00	829,00	811,00	5.526,00
3.14.2 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 2 startersopleidingen – gepland eenheidsbedrag per deelnemer (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	2.500,00	2.500,00	2.950,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			3.835,00	3.835,00	3.835,00	3.835,00	3.835,00	
	O.33 (eenheid: Begunstigden)		350,00	297,00	350,00	350,00	350,00	350,00	2.047,00
3.14.3 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 3 strategische vormingsprogramma's – gepland eenheidsbedrag	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	40.000,00	40.000,00	40.000,00	45.000,00	45.000,00	45.000,00	45.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)			45.000,00					

per vormingsprogramma (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	O.33 (eenheid: Verrichtingen)		5,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	55,00
3.14.4 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 4 waarnemings – en waarschuwingssysteem – gepland eenheidsbedrag per systeem (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	299.034,00	299.034,00	299.034,00	299.034,00	299.034,00	299.034,00	299.034,00	
	Maximumbedrag voor het geplande gemiddeld (indien van toepassing) (EUR)								
	O.33 (eenheid: Verrichtingen)			1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	5,00
TOTAAL	O.33 (eenheid: Verrichtingen)		1.205,00	954,00	904,00	861,00	840,00	822,00	5.586,00
TOTAAL	O.33 (eenheid: Begunstigden)		350,00	297,00	350,00	350,00	350,00	350,00	2.047,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.795.045,00	2.234.079,00	2.254.079,00	2.224.079,00	2.209.079,00	2.196.479,00	12.912.840,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		771.869,35	960.653,97	969.253,97	956.353,97	949.903,97	944.485,97	5.552.521,20
	Waarvan voor financieringsinstrument (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan voor financieringsinstrument (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan overdracht (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan overdracht (Bijdrage van de Unie in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (van toepassing op artikel 95, lid 1, in het kader van de artikelen 73 en 75) (Totale overheidsuitgaven in EUR)								
	Waarvan nodig om de minimale financiële toewijzing van Bijlage XII te bereiken (Bijdrage van de Unie in EUR)								

7 Governance- en coördinatiesysteem

7.1 Identificatie van governance- en coördinatieorganen + controle-instanties

Soort instantie	Naam orgaan	ELGF	Elfpo	Naam verantwoordelijke	Adres	E-mail
Beheerautoriteit	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Y	Y	Patricia Declercq	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	patricia.declercq@lv.vlaanderen.be
Bevoegde autoriteit	Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw	Y	Y	Jo Brouns	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 (bus 90), 1030 Brussel	jannes.maes@vlaanderen.be
Betaalorgaan	Vlaams Betaalorgaan	Y	Y	Tim Ampe	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	tim.ampe@lv.vlaanderen.be
Coördinerende instantie	Coördinerende Instantie Vlaamse cel Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Y	Y	Lieve Vleurick	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	agrifish@lv.vlaanderen.be
Certificerende instantie	Verantwoordelijke aanbestedingsprocedure, Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Y	Y	Patricia De Clercq	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	lieve.vleurick@lv.vlaanderen.be
Monitoringcomité	Toezichtcomité	Y	Y	Jo Brouns	Ellipsgebouw Koning Albert II-laan 35 bus 90, 1030 Brussel	jannes.maes@vlaanderen.be
Andere gedelegeerde en intermediaire instanties die niet zijn vastgesteld in de verordening, met een beschrijving van hun rol	Agentschap voor Natuur en Bos	N	Y	Goedele Van der Spiegel	Havenlaan 88 bus 75, 1000 Brussel	goedele.vanderspiegel@vlaanderen.be
Andere gedelegeerde en intermediaire instanties die niet zijn vastgesteld in de verordening, met een beschrijving van hun rol	Vlaamse Landmaatschappij	N	Y	Bart De Schutter	Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel	bart.deschutter@vlm.be
Controleorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Y	N	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be

Coördinatie AKIS, met inbegrip van bedrijfsadvies - Relevante coördinerende instantie	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Y	Y	Els Lapage	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	els.lapage@lv.vlaanderen.be
Contactpersoon voor communicatie GLB-plan (cf. artikel 48, lid 2, van de GB-verordening)	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Y	Y	Ariane Van Den Steen	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	ariane.VanDenSteen@lv.vlaanderen.be

Korte beschrijving van de opzet en organisatie van de bevoegde autoriteit

Juridisch kader

1. Volgens het Besluit van de Vlaamse Regering van 28 maart 2003 tot oprichting van een Vlaams betaalorgaan voor het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling en het Europees Landbouwgarantiefonds, artikel 2, treedt de minister bevoegd voor landbouw op als bevoegde autoriteit:
   - de minister accrediteert het Vlaams betaalorgaan voor zover het beantwoordt aan de Europese regels en criteria ter zake;
   - de minister accrediteert de coördinerende instantie, vermeld in artikel 10 van verordening (EU) 2021/2116;
   - de minister duidt het hoofd van het Vlaams betaalorgaan aan;
   - de minister bepaalt de bevoegdheden van het hoofd van het Vlaams betaalorgaan.
2. Ministerieel Besluit in verband met de erkenning van de Coördinerende Instantie van 29 april 2015 verwijst naar art. 7, lid 4 van Verordening 1306/2013 (art. 10 van de herziene Horizontale Verordening). In dit artikel wordt het ter beschikking stellen van informatie en toezending van deze informatie aan de COM als taak toegewezen aan Coördinerende Instantie. Deze taak wordt verder omschreven in artikel 3 van de Uitvoeringsverordening (EU) nr. 2022/128, waarbij de Coördinerende Instantie wordt omschreven als de enige gesprekspartner voor de Commissie in de lidstaat m.b.t. alle informatie die moet worden meegegeven volgens artikel 9, artikel 10 en artikel 90 van de Horizontale Verordening, dus met inbegrip van de erkenningsdocumenten en de documenten van de Certificerende Instantie.
3. Ministerieel besluit tot delegatie van specifieke bevoegdheden aan het hoofd van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij van 26 maart 2015 - hoofdstuk 13 delegatie inzake het betaalorgaan, art. 23, art. 23/1, art. 23/2:
   - informeren van de Europese Commissie over wijziging in de accreditatie van het betaalorgaan,
   - adviseren van de minister over het voortdurend voldoen van het Vlaams betaalorgaan aan de accreditatiecriteria en organiseren van het toezicht op het voldoen aan de accrediteringscriteria van het Vlaams betaalorgaan,
   - organiseren van het toezicht op het voldoen aan de accreditatiecriteria van de coördinerende instantie,
   - instaan voor het laten uitvoeren van de certificeringsaudit op de jaarrekeningen van het Vlaams betaalorgaan door een onafhankelijke auditorganisatie.

Taken

- *De continuïteit verzekeren voor de aanduiding en werking van de certificerende instantie in het kader van de jaarrekeningen van het betaalorgaan*

De certificerende instantie (CeI) is een private auditinstantie. De bevoegde autoriteit (BA) heeft de openbare aanbesteding gedelegeerd naar de administrateur-generaal van de administratie (Agentschap Landbouw en Zeevisserij). De regels van overheidsopdrachten laten een maximale looptijd van het

auditcontract van 4 landbouwbegrotingsjaren toe. Hierbij wordt verzekerd dat de aanbesteding gepubliceerd wordt conform de EU-regelgeving en richtsnoeren inzake de certificeringsaudit en dat het contract tijdig wordt toegekend.

De CeI heeft toegang tot alle IT systemen van het betaalorgaan, alsook tot alle data en informatie van het betaalorgaan. De dienst interne audit van het betaalorgaan volgt alle vragen van de CeI aan het betaalorgaan en de haar gedelegeerde entiteiten op en zorgt ervoor dat alle benodigde informatie bezorgd kan worden.

De BA ondersteunt de CeI in diens uitvoering van de aanbevelingen van DG Agri op de werking van de CeI. De CeI ontvangt alle richtsnoeren en verduidelijkingen over de audit van de jaarrekeningen van de Commissie aan de lidstaten en de briefwisseling ikv de financiële en conformiteitsgoedkeuring. In het geval dat DG Agri het werk van de CeI beoordeelt als niet bevredigend, zal de BA de aanbevelingen evalueren en een follow up verzekeren.

- *Toezicht op naleving van de accreditatiecriteria door het betaalorgaan*

De BA verzekert een continu toezicht op het naleven van de accreditatiecriteria. Alle aangelegenheden die het betaalorgaan kunnen verhinderen de accreditatiecriteria na te leven, worden opgevolgd. De administrateur-generaal informeert de BA over alle significante moeilijkheden.

Het hoofd van het agentschap stuurt jaarlijks na het indienen van de verslaggeving over het eindrapport van de certificering van de jaarrekeningen bij de Europese Commissie, een nota aan de BA over het uitgeoefende toezicht op de accreditatie van het Vlaams betaalorgaan voor ELGF en ELFPO in het afgelopen begrotingsjaar. Deze nota wordt gebaseerd op de onafhankelijke jaarlijkse herbeoordeling van de accreditatiecriteria in de rapporten van de CeI, interne auditrapporten, de beheersverklaring bij de jaarrekeningen en de opvolging in kader van het accreditatieoverleg. Deze jaarlijkse rapportering is de basis voor het driejaarlijks rapport van de BA op het toezicht van het betaalorgaan en de monitoring van de activiteiten.

Bij de aanvang van de uitvoering van het GLB Strategisch Plan beoordeelt de CeI tijdens de certificeringsaudit op de jaarrekeningen van begrotingsjaar 2023 of het betaalorgaan nog steeds voldoet aan de accreditatiecriteria met in begrip van de nieuwe beoordelingscomponenten, zoals voorzien in de bijlage van de nieuwe gedelegeerde verordening 2022/127.

- *Een sterke samenwerking tussen het betaalorgaan en de CeI in het New Delivery Model bewerkstelligen*

Met het oog op een nauwgezette monitoring van de accreditatiecriteria vindt op regelmatige basis het accreditatieoverleg plaats, een formele vergadering tussen de BA, het betaalorgaan, de Coördinerende instantie, de dienst Interne Audit. Het overleg kan uitgebreid worden met de CeI. Daarnaast zal deze vergadering als platform dienen om allerhande kwesties met betrekking tot het werk van de entiteiten betrokken in de uitvoering van het GLB te behandelen en waar nodig en passend te bemiddelen.

- *Zorgen voor een vlotte communicatie met DG AGRI, in nauwe samenwerking met de coördinerende instantie*

De coördinerende instantie blijft ook in de nieuwe programmeringsperiode voor alle aangelegenheden betreffende de landbouwfondsen als enige gesprekspartner van de Commissie fungeren binnen de betrokken lidstaat. Een goede samenwerking in het kader van de aanzuiveringsprocedures volgens het New Delivery Model is dan ook zeker nodig.

Gezien de specifieke situatie in België, waarbij twee afzonderlijke GLB strategische plannen opgesteld en ingediend zullen worden, dient de Coördinerende instantie niet te voorzien in een consolidatie (met bijhorend oordeel) van de jaarlijkse prestatieverslaggeving van de twee regionale betaalorganen. Bijgevolg is de Belgische coördinatie niet gebonden aan de bijkomende minimumvereisten voor erkenning in bijlage II van de gedelegeerde verordening en wordt dus ook niet voorzien in een herziening van de erkenning.

7.2 Beschrijving van de monitoring- en verslagleggingsstructuur

De beheerautoriteit is verantwoordelijk voor de coördinatie en uitvoering van de monitoring en rapportering van het strategisch plan. De beheerautoriteit:

- staat in voor het elektronisch informatiesysteem dat de sleutelinformatie, nodig voor de monitoring en evaluatie, registreert m.b.t. de implementatie van het strategisch plan, in het bijzonder voor het monitoren van de vooropgestelde doelstellingen en mijlpalen, met inbegrip van informatie over elke begunstigde en maatregel;
- ziet erop toe dat het jaarlijkse prestatieverslag opgesteld wordt en dat het bezorgd wordt aan de Europese Commissie, nadat de beheerautoriteit het verslag voor advies aan het Toezichtcomité heeft voorgelegd;
- onderneemt de nodige opvolgacties ter bijsturing van de implementatie van het strategisch plan.

De oplevering van het jaarlijkse prestatieverslag gebeurt in cascadevorm. Vanuit de individuele toepassingen die de interventies ondersteunen worden atomaire data opgehaald naar een specifieke IT-module. Voor elke interventie wordt vooraf bepaald welke monitoringsgegevens noodzakelijk zijn en waar ze beschikbaar zijn (vb. via de steunaanvraag modules van de diverse interventies). Daar wordt, voor de interventies die dat vereisen, een berekening uitgevoerd, gebruik makend van dezelfde algoritmes als waarmee de berekening voor de uitbetaling is gebeurd. Deze berekeningen leveren cijfers op die noodzakelijk zijn voor het jaarlijkse prestatieverslag en de tweejaarlijkse prestatie-evaluatie. De resulterende waarde zal ter validatie worden voorgelegd aan de maatregelbeheerder, de inhoudelijk verantwoordelijke van de interventie. Deze dient de kwaliteit van de data te beoordelen en expliciet de geproduceerde data te valideren.

Na validatie worden de data beschikbaar gesteld, waarna deze opgehaald kan worden door het datawarehouse van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. Vanuit het datawarehouse worden financiële data en de resultaat- en de outputindicatoren berekend.

Daarnaast kan hieruit ook de benodigde data voor het jaarlijkse prestatieverslag worden berekend. Het gaat hierbij dan onder meer om de werkelijke output, de uitgaven, het werkelijke eenheidsbedrag en de afstand tot de mijlpalen van de resultaatindicatoren.
Op basis van deze data wordt bijkomend kwalitatieve informatie verstrekt over de uitvoering van het GLB-strategische plan en mogelijke problemen of afwijkingen bij de uitvoering.

Om de controles, zowel het aantal verrichte controles als de resultaten ervan, adequaat op te volgen worden intern nog controlestatistieken opgemaakt, ook al moeten deze niet langer aan de Commissie worden toegezonden. Deze controlestatistieken zullen worden gebruikt om het foutenpercentage te bepalen en, meer in het algemeen, om het beheer van de Fondsen te controleren. De aanpak hiervoor zal gelijkaardig zijn als deze voor de data bestemd voor het APR.

7.3 Informatie over controlesysteem en boetes

7.3.1 GBCS - Geïntegreerd beheers- en controlesysteem

Is GBCS gebruikt om de interventies in de wijnsector te beheren en te controleren, zoals vastgesteld in Titel III van Verordening (EU) ...? [Verordening strategische GLB-plannen]? : **Nee**
Is GBCS gebruikt om de conditionaliteit te beheren en te controleren? : **Ja**

Artikel 65, lid 4, punt d), van de horizontale verordening geeft de lidstaat de mogelijkheid het "landbouwperceel" te definiëren. Geef de definitie van "landbouwperceel" in uw lidstaat op.

Een landbouwperceel is een door de landbouwer aangegeven stuk grond dat aaneengesloten is en niet meer dan één enkele teelt omvat en indien van toepassing, dat wordt begrensd door een agromilieu- en klimaatmaatregel of beheerovereenkomst of ecoregeling.

In Vlaanderen komt het landbouwperceel overeen met het referentieperceel.

7.3.1.1 Alle elementen van het GBCS, overeenkomstig de horizontale verordening, zijn gevestigd en werkzaam vanaf 1 januari 2023

Alle elementen van het GBCS, overeenkomstig de horizontale verordening, zijn gevestigd en werkzaam sinds 1 januari 2023 : **Ja**

7.3.1.1.1 Landbouwpercelenidentificatiesysteem (LPIS)

Het LPIS in Vlaanderen is een landbouwperceelsysteem. Een referentieperceel komt overeen met één gewas en wordt gebruikt door één landbouwer tegelijk.

Elk jaar geeft de landbouwer al zijn referentiepercelen aan in zijn verzamelaanvraag. Om de landbouwer te ondersteunen met een correcte perceelsaangifte en om de LPIS kwaliteit te behouden, worden de referentiepercelen van de voorgaande campagne voorgedrukt (die kunnen gecorrigeerd worden door de landbouwer).

Bovenop de verzamelaanvraag, wordt het LPIS continu geactualiseerd met behulp van veldbezoeken, artificial intelligence, kwaliteitscontrole o.b.v. risicoanalyse, controle via monitoring, …

Het betaalorgaan gebruikt orthobeelden (winter/lente) met een resolutie van 25 cm. Bij het begin van de campagne wordt gestart met beelden van het voorgaande jaar maar in juni ontvangt het betaalorgaan nieuwe beelden van de lopende campagne.

Procesflows

In het GBCS kunnen met betrekking tot het beheer en de controle van de verschillende GBCS-interventies maar ook van de conditionaliteit, drie opeenvolgende procesflows onderscheiden worden met elk hun eigen toepassingen: aangiftes, controles, berekeningen & betalingen.

Procesflow aangiftes

Deze procesflow heeft betrekking op:

1. het beheer van de basisgegevens
2. de toepassingen die nodig zijn om begunstigden een steunaanvraag te kunnen laten indienen en
3. de eigenlijke indiening van de steunaanvragen waarop de conditionaliteit van toepassing is.

Deze procesflow omvat:

1. het beheer van landbouweridentificatie, betalingsrechten, ecoregelingen, agromilieu– en klimaatmaatregelen en andere beheersverbintenissen
2. de aangifte via de jaarlijkse verzamelaanvraag (e-VA = GSA)
3. de administratieve controles en cross-checks op de ingediende verzamelaanvraag.

Procesflow controles

Deze procesflow omvat:

1. Risicoanalyse + selectie
2. Uitvoeren controles ter plaatse
3. Checks by Monitoring

Procesflow berekeningen en betalingen

Deze procesflow omvat:

1. Berekeningen (waaronder het toepassen van sancties)
2. Betalingen

Data

Deze drie proces flows worden ondersteund en gevoed door de verschillende delen van het GBCS zoals de identificatiedatabank IDEN, LPIS, GIS, boekhoudkundig systeem, Sanitel (dierlijke gegevens), geotagged photoapp. Daarbij gebeurt afstemming met authentieke bronnen zoals het Belgisch register voor ondernemingen (nl. de Kruispuntbank van Ondernemingen, KBO) en het rijksregister. Automatische digitalisering op basis van Artificial Intelligence wordt ingezet om de processen te verbeteren.

Via de identificatiebank gebeurt een unieke identificatie aan de hand van een authentieke bron zoals het rijksregister of het KBO. Wijzigingen (adreswijziging, overlijden,….) worden via deze bron binnengehaald. Dagelijks gebeurt een afstemming met de identificatiedatabank van Wallonië.

Het Area Monitoring System (AMS) maakt integraal deel uit van het GBCS en ligt mee aan de basis van de drie proces flows die doorlopen worden bij het beheer en de controle van de conditionaliteit. AMS-data zullen gecombineerd worden met LPIS-data en data uit de verzamelaanvraag. Cross-checks tussen deze data zullen uitgevoerd worden. Daar waar mogelijk worden AMS-data gebruikt om systematische controles uit te voeren om zo de naleving van de voorwaarden te beoordelen. Finaal zal het AMS ook mee aan de basis liggen van de rapportage over de conditionaliteit.

Daarnaast wordt het AMS gebruikt om daar waar mogelijk de landbouwers te helpen bij het voldoen aan de conditionaliteit bv. door hen vroegtijdig te wijzen op mogelijke niet-nalevingen.

Het kader voor de sanctieregeling wordt neergelegd in de Vlaamse wetgeving. De sancties kunnen betrekking hebben op verschillende elementen:

- de voorwaarden waaronder de subsidie is verleend, worden niet nageleefd;
- de landbouwer beschikt niet over de vereiste bewijsstukken, die correct en volledig moeten zijn, of bezorgt de gevraagde bewijsstukken of informatie niet of niet onmiddellijk aan de bevoegde entiteit;
- de controle wordt verhinderd;
- de steun- of betalingsaanvraag is onvolledig of niet tijdig ingediend;
- de aangegeven oppervlakte is groter dan de geconstateerde oppervlakte waardoor er sprake is van overaangifte;
- de aangegeven oppervlakte is kleiner dan de geconstateerde oppervlakte;
- de landbouwer heeft niet alle percelen die hij in eigen gebruik heeft in dat jaar, aangegeven in de verzamelaanvraag waardoor er sprake is van onderaangifte;
- de verzamelaanvraag is niet tijdig ingediend;
- het aangegeven aantal dieren is groter dan het geconstateerde aantal dieren;
- het aangevraagde subsidiebedrag is hoger dan het bedrag waarop de begunstigde recht heeft.

De mogelijke niet-nalevingen van de subsidiabiliteitsvoorwaarden zullen worden geëvalueerd voor elke interventie afzonderlijk en deze evaluatie resulteert in een sanctietabel waarin de sanctiepercentages opgenomen worden. Bij de bepaling van dit percentage wordt rekening gehouden met de ernst, de omvang, het permanente karakter, de herhaling en de opzettelijkheid van de geconstateerde niet-naleving. De sanctietabel zal verschillen van interventie tot interventie. Voor minimale niet-nalevingen hanteert Vlaanderen een waarschuwingssysteem.

Naast een reductie van de steun, kan de sanctie ook de schorsing of intrekking van een goedkeuring, erkenning of toelating betreffen of de uitsluiting van het recht om aan de interventie in kwestie of aan een andere maatregel deel te nemen, of om de steun voor de interventie te verkrijgen, in het jaar van de vaststelling en in het jaar nadien.

Meer informatie over de controle en sanctionering specifiek voor de conditionaliteit is terug te vinden onder 7.4.

Een klachten- en bezwaarprocedure is voorzien voor de begunstigden.

Bij vermoeden van creatie van fraude of kunstmatige omstandigheden wordt een onderzoek opgestart. Na het verzamelen van bewijsstukken, worden eventuele teveel betaalde premies teruggevorderd en kan (supplementair) een administratieve boete opgelegd worden (zie ook 4.1.3.2).

De criteria die verzekeren dat de grond ter beschikking van de landbouwer is, staan vermeld in 4.1.3.2.
In praktijk zijn hierom volgende systemen opgezet:

- systeem van dubbele aangifte. Bij dubbele aangifte worden de betrokken landbouwers aangeschreven en wordt de rechtmatige aangever aangeduid. Bij twijfel over de rechtmatige aangever worden extra bewijsstukken opgevraagd.
- Verruigde percelen zijn een indicatie van het niet in gebruik zijn van percelen. Binnen onze administratieve controle hebben we een artificial intelligence-gebaseerd algoritme ontwikkeld om zulke verruigde percelen te gaan detecteren en op te volgen.

Naast voornoemde algoritme zijn nog **diverse algoritmes** van kracht om (delen van) percelen die niet in landbouwgebruik zijn te detecteren en op te volgen.
Voor elk perceel dat als niet in landbouwgebruik geflagd is in het LPIS, maar toch aangegeven wordt door de landbouwer, wordt het gebruiksrecht onderzocht.
Daarbovenop worden ook **controles te velde** uitgevoerd waar gevallen van onrechtmatige aangifte gedetecteerd worden.
Tenslotte zetten we ook in om op basis van **specifieke dossierkennis/kenmerken** onterechte aangiftes dossiergewijs te gaan ontleden op actueel en wettelijk gebruik.

7.3.1.1.2 Geospatiaal en diergebonden aanvraagsysteem

Vlaanderen maakt reeds vele jaren gebruik van een geo-spatiaal en online aanvraagsysteem voor perceelsgerelateerde steunregelingen, de jaarlijkse verzamelaanvraag. Hierin krijgen de landbouwers steeds de meest recente informatie uit het LPIS te zien.

De diergerelateerde data worden niet beheerd door het betaalorgaan zelf. Het betaalorgaan beschikt echter over toegang tot de databank voor dieren (Sanitel) die beheerd wordt door de federale overheidsdienst FAVV (Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen). Deze databank biedt een hoge mate van zekerheid voor een goed beheer van de betrokken steunregelingen en laat ons toe om bij steunaanvragen voor dieren met een 'claimless' systeem te werken. De landbouwer dient jaarlijks een deelnameverklaring in indien hij wil deelnemen aan de subsidieregeling voor de gekoppelde steun voor zoogkoeien of de AMKM ‘Behoud van lokale veerassen’. De administratie (het betaalorgaan) haalt dan op een geautomatiseerde wijze de diergegevens en de bewegingsmeldingen uit de databank voor dieren (Sanitel). Dit gebeurt op basis van de veebeslagnummers gekend in het identificatiesysteem van het betaalorgaan. Het aantal premiegerechtigde dieren wordt door de administratie berekend uit de Sanitel gegevens.

7.3.1.1.3 Past u een geautomatiseerd claimsysteem toe (in de zin van artikel 65, lid 4, punt f), van de horizontale verordening?

Voor areaalgebonden interventies? : **Ja**
Voor diergebonden interventies? : **Ja**

7.3.1.1.4 Areaalmonitoringsysteem (AMS)

Vlaanderen werkt in overeenstemming met artikel 70 van Verordening (EU) 2022/2116 het areaalmonitoringsysteem (AMS) uit (zie ook 7.3.1.1.1). In het GLB 2014-2022 gebruikte Vlaanderen al Checks by Monitoring (CbM). Hoewel het AMS een andere invalshoek heeft dan de controles door CbM, levert de ervaring met CbM wel de nodige expertise op om het AMS uit te werken. Vanuit de ervaring met de CbM zal het AMS in 2023 betrekking hebben op BISS, CIS-YF en CRISS. Daarnaast zullen meerdere aspecten van de GLMC’s ook via AMS opgevolgd worden (zie 7.4.1.2). Geleidelijk aan zal het toepassingsgebied van het AMS vergroten en zal het aantal interventies dat geheel of gedeeltelijk (in

combinatie met on-the-spot-checks) via het AMS opgevolgd wordt, toenemen. Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij heeft een app ontwikkeld waarmee de monitoring via geotagged foto's de komende jaren kan worden uitgerold. Met deze app, de LV-AgriLens app, kan de landbouwer geogerefereerde foto's nemen en doorsturen.

7.3.1.1.5 Controle- en sanctiesysteem

Zijn de vereisten van artikel 72 van de horizontale verordening in acht genomen? : **Ja**

7.3.1.1.5.1 Beschrijving van de controle- en sanctiesystemen voor GBCS-interventies

Geen bijgevoegd document

7.3.1.1.6 Identificatie- en registratiesysteem van betalingsrechten, indien van toepassing

Zijn de vereisten van artikel 71 van de horizontale verordening in acht genomen? : **Ja**

7.3.1.1.7 Identificatie- en registratieregeling voor dieren in de zin van artikel 65, lid 4, punt c) [Artikel 66, lid 1, punt g), van de horizontale verordening]

Hebt u een identificatie- en registratieregeling voor dieren als bedoeld in artikel 66, lid 1, punt g), van de horizontale verordening? : **Ja**

bij Verordening (EG) nr. 1760/2000 van het Europees Parlement en de Raad vastgestelde identificatie- en registratieregeling voor runderen : **Ja**

identificatie- en registratieregeling voor schapen en geiten die is vastgesteld bij Verordening (EG) nr. 21/2004 van de Raad : **Ja**

identificatie- en registratieregeling voor varkens die is vastgesteld bij Richtlijn 2008/71/EG van de Raad : **Ja**

7.3.2 Niet-GBCS

7.3.2.1 Korte beschrijving van het sanctiesysteem voor niet-GBCS-interventies, in lijn met de principes van doeltreffendheid, evenredigheid en afschrikking

Niet-GBCS ELGF

De sanctieregeling GMO Groenten en Fruit wordt beschreven in de gedelegeerde verordening 2017/891. Dit zal ter inspiratie dienen bij de sanctieregeling in de periode 2023-2027.

Indien een producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties aantoonbaar fraude heeft gepleegd die betrekking heeft op steun in het kader van Verordening (EU) nr. 1308/2013, gaat de lidstaat, onverminderd andere sancties die op grond van de nationale en Uniewetgeving van toepassing zijn, over tot:

1. intrekking van de erkenning van die organisatie of unie;
2. uitsluiting van de betrokken acties van bijstandsverlening in het kader van het betrokken operationele programma, en terugvordering van eventueel reeds voor die acties betaalde steun, en
3. uitsluiting van die organisatie of unie van erkenning in het daaropvolgende jaar.

Er worden eveneens sancties voorzien voor niet subsidiabele bedragen, administratieve sancties naar aanleiding van eerstelijnscontroles op het uit de markt nemen van producten, administratieve sancties voor ontvangers van producten die uit de markt zijn genomen en administratieve sancties voor groen oogsten en niet oogsten, alsook sancties voor het niet halen of niet naleven van bepaalde opgelegde voorwaarden, limieten of standaarden.

Voor het bijenteeltprogramma worden zowel administratieve controles uitgevoerd als controles ter plaatse. Ingeval bij controle wordt vastgesteld dat een uitgave/actie niet in aanmerking komt voor subsidiëring dan wordt het bedrag van deze actie in mindering gebracht op het totaalbedrag van de gevraagde financiële

steun. Ingeval van fraude of ernstige nalatigheid waarvoor de begunstigde verantwoordelijk is, betaalt hij de ontvangen onverschuldigde betalingen, inclusief rente, terug overeenkomstig artikel 63, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 en betaalt hij daarbovenop een bedrag dat gelijk is aan het verschil tussen het oorspronkelijk betaalde bedrag en het bedrag waarop hij recht heeft. De rente die wordt toegevoegd aan het bedrag van overeenkomstig artikel 54, lid 1, artikel 58, lid 1, onder e), of artikel 63, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 teruggevorderde onverschuldigde betalingen, wordt berekend overeenkomstig artikel 27 van Uitvoeringsverordening (EU) nr. 908/2014.

Niet-GBCS Elfpo

Indien niet aan de toegangsvoorwaarden kan voldaan worden is de verlaging steeds 100%.

Voor de verbintenisvoorwaarden die gecontroleerd worden bij betalingsaanvraag wordt er gewerkt met een systeem van verlaging. Er zijn mogelijkheden om bepaalde onopzettelijke/niet moedwillige fouten te remediëren. Indien remediëring niet kan of niet aan de orde is, wordt er gewerkt met verlaging tussen percentage meer dan 0 en 100%. Hiervoor wordt een administratief reglement uitgewerkt dat raadpleegbaar is door de aanvragers. Bij de hoogte van deze verlaging zal een evenwicht gezocht worden tussen proportionaliteit en afschrikking.

Indien kosten aangegeven worden bij betalingsaanvraag die bij administratieve controle niet subsidiabel blijken te zijn wordt eveneens een systeem van verlagingen toegepast. Ook hierbij wordt een evenwicht gezocht tussen proportionaliteit (menselijke fout) en voldoende afschrikking.

7.3.2.2 Korte beschrijving van het controlesysteem voor niet-GBCS (controlemethoden, kruiscontroles, duurzaamheid van investeringen, controles achteraf enz.)

Niet-GBCS ELGF

De controleregeling voor GMO Groenten en fruit wordt beschreven in de verordeningen 2017/891 en 2017/892:

- Controles op de erkenningsvoorwaarden.
- Administratief inhoudelijke controles van de waarde van de afgezette productie.
- Administratief inhoudelijke controle van het ingediende operationeel programma + wijzigingen + bezwaren.
- Administratief inhoudelijke controles van de steunaanvraag.
- Administratief boekhoudkundige controles van de steunaanvraag.
- Controles ter plaatse

Dit zal ter inspiratie dienen bij de controleregeling in de periode 2023-2027.

De controleregeling voor het bijenteeltprogramma wordt beschreven in Verordening (EU) 2015/1368. Het gaat hierbij zowel om administratieve controles als controles ter plaatse. Hierbij wordt er nagegaan of de in de bijenteeltprogramma's vervatte maatregelen correct zijn uitgevoerd. Verder wordt ook gecontroleerd of de verrichte uitgaven minstens gelijk zijn aan de gevraagde financiële steun en of het aantal gedeclareerde bijenkasten, waar van toepassing, overeenstemt met het geconstateerd aantal bijenkasten.

Voor het bijenteeltprogramma worden administratieve controles en controles ter plaatse verricht.

Op elke steunaanvraag wordt een administratieve controle gedaan. Dit is een controle aan de hand van het ingediend overzicht van de gedane uitgaven. Hierbij worden onder meer personeelskosten en een selectie van uitgaven (andere dan personeelskosten) nagegaan aan de hand van stavingstukken. Deze stavingstukken worden ter controle bij de begunstigde opgevraagd, gecontroleerd en geverifieerd met hun inbreng in de steunaanvraag. Ingeval het voor bepaalde uitgaven onduidelijkheden zijn, dan zal bijkomende uitleg worden gevraagd.

Een controle ter plaatse kan worden uitgevoerd bij een tussentijdse betaalaanvraag. Er wordt voorzien dat

in de loop van het uitvoeringsjaar ten minste 1 controle ter plaatse wordt uitgevoerd. Bij elke aanvraag voor een saldo wordt jaarlijks steeds een eindcontrole ter plaatse uitgevoerd. Bij een controle ter plaatse worden de ingediende uitgaven voor de betrokken periode gecontroleerd maar kunnen ook nog acties/uitgaven, investeringen of aankopen uit voorgaande periodes waarop enkel een administratieve controle is gedaan ter plaatse worden gecontroleerd. De uitgaven worden op voorhand geselecteerd aan de hand van enkele criteria.

Niet-GBCS Elfpo

Er wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de steunaanvraag en de betalingsaanvraag. De toegangsvoorwaarden worden maximaal gecontroleerd op moment van steunaanvraag en dit voor het selectieproces. Indien aan één van de toegangsvoorwaarden niet kan voldaan worden is in het geheel geen steun mogelijk. Er wordt maximaal ingezet op data-gestuurde toegangsvoorwaarden die op deze manier automatisch gecontroleerd kunnen worden. Ook het SMART principe is een belangrijke leidraad.

De verbintenisvoorwaarden worden maximaal gecontroleerd op het moment van de betalingsaanvraag. Ook hier wordt bijzonder aandacht gegeven aan het SMART principe. In kader van de verbintenisvoorwaarden wordt een systeem van verlagingen toegepast waarbij de verlaging gedeeltelijk of volledig kan zijn.

Naast de controle van de toegangs- en verbintenisvoorwaarden wordt er bijzondere aandacht besteed aan de beheersbaarheid en controleerbaarheid van de interventies. Zo worden de steunvoorwaarden zo eenvoudig mogelijk gehouden, waarbij steeds de afweging wordt gemaakt van bijkomende lasten voor de aanvrager tegenover de noodzakelijkheid om de doelstellingen en de efficiënte en effectieve inzet van overheidsmiddelen te bereiken.

In bepaalde maatregelen (vb. de investeringssteunmaatregel) wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van normbedragen per eenheid (zowel op het niveau van de steunaanvraag als de betalingsaanvraag). Voor bepaalde kosten zoals personeelskosten en overheadkosten wordt er gewerkt met vereenvoudigde kostenopties.

Indien de aanvrager bij betalingsaanvraag kosten aangegeven heeft die bij administratieve controle niet subsidiabel blijken te zijn, wordt hiervoor een systeem van verlagingen toegepast, waarbij een evenwicht gezocht wordt tussen proportionaliteit en voldoende afschrikking.

De controlerichtlijnen (incl. controlepercentages en de risicoanalyses) worden verder uitgewerkt en zullen geïnspireerd zijn op de controleregels en -richtlijnen die in het PDPO III toegepast werden.

7.3.2.3 Regels inzake overheidsopdrachten?

Korte beschrijving van hoe wordt gezorgd voor de naleving van de regels voor overheidsopdrachten.

De begunstigden die verplicht zijn om de wet op overheidsopdrachten na te leven, worden hierop gecontroleerd. Aan de hand van het ingediende (subsidie)dossier worden de opdracht(en) die in aanmerkingen kunnen komen voor controle op de correcte toepassing van de wet op de overheidsopdrachten geselecteerd. Vervolgens wordt steekproefsgewijs gecontroleerd of voor deze opdrachten de wetgeving op overheidsopdrachten is nageleefd. De al dan niet correcte toepassing van de wet overheidsopdrachten (op basis van Europese en nationale wetgeving) wordt gecontroleerd, rekening houdend met bepaalde risicofactoren en de bij wet bepaalde vereisten van toepassing op de gebruikte procedure. Bij het niet of onvoldoende naleven van de wet kan, afhankelijk van de vastgestelde onregelmatigheid, een bepaald percentage verlaging worden toegepast of wordt een waarschuwing gestuurd.

Specifiek bij de LEADER-interventie worden de controleregels voor de naleving en toepassing van de wet op de overheidsopdrachten opgenomen in een controle- en beheershandboek, opgemaakt aan de hand van de kennis en ervaring tijdens de vorige programmaperiode. De betreffende beheersdienst stelt de informatie over de toepassing van de wet op de overheidsopdrachten ter beschikking aan de Plaatselijke Groepen die op hun beurt projectpromotoren informeren en sensibiliseren.

7.4 Conditionaliteit

7.4.1 Controlesysteem voor de conditionaliteit

7.4.1.1 Beschrijving van het controlesysteem voor de conditionaliteit

Type 1: Volledige controles conditionaliteit ("1% - controles")

Ten minste 1% van alle landbouwers die steun aanvragen, worden door het Agentschap Landbouw en Zeevisserij gecontroleerd op de conditionaliteit. Deze controles worden de 'volledige controles conditionaliteit' of '1% - controles' genoemd.

In principe worden alle beheerseisen en normen bij een aanvrager op hetzelfde moment gecontroleerd. Er zijn enkele beheerseisen/normen die niet opgenomen zijn in de 1% - controles van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

De 1% - controles worden uitgevoerd op basis van een selectie via een risicoanalyse en een aselecte steekproef (i.e. automatische random selectie). Deze controles worden gespreid over het hele jaar uitgevoerd.

Type 2: Administratieve controles

Een aantal beheerseisen en normen (of aspecten ervan) worden niet ter plaatse gecontroleerd, maar volledig administratief. Het gaat hier dus om 100% - controles bij alle landbouwers.

Type 3: Niet-nalevingen vastgesteld door het Agentschap Landbouw en Zeevisserij tijdens andere controles (= 'ad hoc'- vaststellingen)

Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij voert (naast de 1%-controles) ook heel wat controles uit op allerlei premievoorwaarden op percelen of dieren in het kader van diverse steunmaatregelen. Het kan voorkomen dat tijdens deze controles ook niet–nalevingen in het kader van de conditionaliteit worden vastgesteld op diezelfde percelen of bij diezelfde dieren. Deze vaststellingen leiden dan ook tot verlagingen in het kader van de conditionaliteit. Dit zijn dus geen volledige controles op de conditionaliteit. Enkel de niet-nalevingen worden geregistreerd en leiden automatisch tot een berekening van de sanctie voor conditionaliteit.

Type 4 : Niet-nalevingen vastgesteld door externe controle-instanties

Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij heeft met een aantal externe controle-instanties een samenwerkingsprotocol afgesloten met betrekking tot de conditionaliteit. In dat protocol worden afspraken gemaakt in verband met de betrokken beheerseisen en normen, het uitwisselen van gegevens, de mogelijkheid tot geïntegreerde controles en de opvolging van de conditionaliteit.

Deze externe controle-instanties voeren heel wat controles uit in het kader van hun eigen controleopdrachten. Bepaalde delen van die controles kunnen betrekking hebben op de conditionaliteit. Wanneer die externe controle-instanties niet-nalevingen van de conditionaliteit vaststellen bij aanvragers van steun, worden deze ook geregistreerd in de databank van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

Jaarlijks wordt het controlesysteem aan een evaluatie onderworpen, inclusief een evaluatie van de geconstateerde niet-nalevingen. Eventuele zwaktes worden geremedieerd door een aanpassing van het controlesysteem. Wanneer hoge error rates worden vastgesteld, gebeurt een analyse waaruit verbeteracties voortvloeien die betrekking kunnen hebben op zowel extra controles, als aanpassing van het controlesysteem of informatieverschaffing aan de begunstigden.

7.4.1.2 Soorten controles

RBE / GLMC	Soorten controles
GAEC01 - Instandhouding van blijvend grasland op basis van een verhouding blijvend grasland ten opzichte van het landbouwareaal op nationaal, regionaal, subregionaal niveau of op het niveau van groepen bedrijven of individuele bedrijven, dit alles ten opzichte van het referentiejaar 2018. Maximale daling van 5 % ten opzichte van het referentiejaar.	Administratieve controles, Areaalmonitoringsysteem, Controles ter plaatse (on-the-spot control)
GAEC02 - Bescherming van wetlands en veengebieden	Administratieve controles, Controles ter plaatse (on-the-spot control)
GAEC03 - Verbod op het verbranden van stoppels, behalve om fytosanitaire redenen	Controles ter plaatse (on-the-spot control)
GAEC04 - Het aanleggen van bufferstroken langs waterlopen	Controles ter plaatse (on-the-spot control)
GAEC05 - Bodembewerkingsbeheer, ter vermindering van het risico van bodemdegradatie en erosie, onder meer door rekening te houden met de hellingshoek	Controles ter plaatse (on-the-spot control)
GAEC06 - Minimale bodembedekking om in de meest kwetsbare perioden kale grond te voorkomen	Administratieve controles, Areaalmonitoringsysteem, Controles ter plaatse (on-the-spot control)
GAEC07 - Gewasrotatie op bouwland, met uitzondering van gewassen die onder water groeien	Administratieve controles, Areaalmonitoringsysteem, Controles ter plaatse (on-the-spot control)
GAEC08 - Behoud van landschapselementen.Verbod op het snoeien van heggen en bomen in de vogelbroedperiode. Facultatief, maatregelen om invasieve plantensoorten te voorkomen	Administratieve controles, Areaalmonitoringsysteem, Controles ter plaatse (on-the-spot control)
GAEC09 - Verbod op het omzetten of ploegen van blijvend grasland dat is aangewezen als ecologisch kwetsbaar blijvend grasland in Natura 2000-gebieden	Administratieve controles, Areaalmonitoringsysteem, Controles ter plaatse (on-the-spot control)
SMR01 - Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid: Artikel 11, lid 3, punt e), en artikel 11, lid 3, punt h), met betrekking tot verplichte vereisten ter beheersing van diffuse bronnen van vervuiling door fosfaten	Controles ter plaatse (on-the-spot control)
SMR02 - Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen: artikelen 4 en 5	Administratieve controles, Controles ter plaatse (on-the-spot control)
SMR03 - Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand: artikel 3, lid 1, artikel 3, lid 2, punt b), en artikel 4, leden 1, 2 en 4	Administratieve controles, Controles ter plaatse (on-the-spot control)
SMR04 - Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna: artikel 6, leden 1 en 2	Administratieve controles, Controles ter plaatse (on-the-spot control)
SMR05 - Verordening (EG) nr. 178/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2002 tot vaststelling van de algemene beginselen en voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden: artikelen 14 en 15, artikel 17, lid 1 en artikelen 18, 19 en 20	Controles ter plaatse (on-the-spot control)
SMR06 - Richtlijn 96/22/EG van de Raad van 29 april 1996 betreffende het verbod op het gebruik, in de veehouderij, van bepaalde stoffen	Controles ter plaatse (on-the-spot control)

met hormonale werking en van bepaalde stoffen met thyreostatische werking, alsmede van beta-agonisten en tot intrekking van de Richtlijnen 81/602/EEG, 88/146/EEG en 88/299/EEG: artikel 3, punten a), b), d) en e), en de artikelen 4, 5 en 7	
SMR07 - Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de Richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad: artikel 55, eerste en tweede zin	Controles ter plaatse (on-the-spot control)
SMR08 - Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden: artikel 5, lid 2 en artikel 8, leden 1 tot en 5; artikel 12 met betrekking tot beperkingen op het gebruik van pesticiden in op basis van Richtlijn 2000/60/EG en Natura 2000-wetgeving omschreven gebieden; artikel 13, leden 1 en 3, inzake de hantering en opslag van pesticiden en de verwijdering van resten	Controles ter plaatse (on-the-spot control)
SMR09 - Richtlijn 2008/119/EG van de Raad van 18 december 2008 tot vaststelling van minimumnormen ter bescherming van kalveren: artikelen 3 en 4	Controles ter plaatse (on-the-spot control)
SMR10 - Richtlijn 2008/120/EG van de Raad van 18 december 2008 tot vaststelling van minimumnormen ter bescherming van varkens: artikelen 3 en 4	Controles ter plaatse (on-the-spot control)
SMR11 - Richtlijn 98/58/EG van de Raad van 20 juli 1998 inzake de bescherming van voor landbouwdoeleinden gehouden dieren: artikel 4	Controles ter plaatse (on-the-spot control)

7.4.2 Sanctiesysteem voor de conditionaliteit

7.4.2.1 Beschrijving van het sanctiesysteem voor de conditionaliteit

Beoordeling

Een niet–naleving van de conditionaliteit wordt beoordeeld volgens de volgende criteria:

1. ernst (zwaar, gemiddeld, licht), inclusief de beoordeling van de mogelijke ernstige gevolgen voor het bereiken van de doelstelling van de betrokken eis of norm en inclusief de beoordeling van het risico dat de niet-naleving vormt voor de volksgezondheid of diergezondheid.
2. omvang (is er invloed, zo ja beperkt tot het bedrijf of ook daarbuiten)
3. permanent karakter
4. herhaling
5. opzet

Sanctie

De administratieve sanctie bedraagt, als een eerste niet-naleving het gevolg is van een nalatigheid, in de regel 3% van het totale bedrag. Het betaalorgaan kan op basis van de beoordeling van de niet-naleving besluiten om dat percentage te verlagen of te verhogen. Zo wordt wanneer de niet-naleving ernstige gevolgen heeft voor het bereiken van de doelstelling van de betrokken norm of eis of een direct risico vormt voor de volksgezondheid of diergezondheid, een hoger verlagingspercentage dan 3% toegepast.

Herhaling

Bij een eerste herhaling van dezelfde niet-naleving, wordt het sanctiepercentage in de regel 10%. Verdere herhalingen van dezelfde niet–naleving worden als een opzettelijke niet-naleving beschouwd.

Opzet

Als de niet–naleving door de landbouwer met opzet is begaan, bedraagt de verlaging die wordt toegepast ten minste 15% van het totale bedrag.

7.4.2.2 Definitie en toepassing van “herhaling” (berekening en periode):

Herhaling van een niet-naleving betekent dat dezelfde beheerseis of norm meer dan 1 maal niet wordt nageleefd in een achtereenvolgende periode van 3 kalenderjaren.

7.4.2.3 Definitie en toepassing van “intensionaliteit”

Als de niet–naleving door de landbouwer met opzet is begaan, bedraagt de verlaging die wordt toegepast ten minste 15% van het totale bedrag.

7.4.3 Vermelding of voor kleine landbouwers een vereenvoudigd controlesysteem wordt toegepast

Niet van toepassing

7.4.4 Bevoegde controle-instanties die verantwoordelijk zijn voor de controles op de naleving van de normen en uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen in het kader van de conditionaliteit

Het bevoegde controleorgaan zit binnen het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij heeft met een aantal externe controle-instanties een samenwerkingsprotocol afgesloten met betrekking tot de conditionaliteit en beheerseisen of normen. Er zijn samenwerkingsafspraken met de volgende externe controle-instanties:

- Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
- Vlaamse Landmaatschappij
- Agentschap voor Natuur en Bos
- Departement Omgeving

RBE / GLMC	Naam van het betaalorgaan	Naam van de controle-instantie	Naam van de verantwoordelijke voor de controle	Adres	E-mail
GAEC01	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
GAEC02	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
GAEC03	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
GAEC04	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
GAEC05	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
GAEC06	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
GAEC07	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
GAEC08	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be

GAEC09	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR01	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR02	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR03	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR04	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR05	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR06	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR07	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR08	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR09	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR10	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR11	Vlaams Betaalorgaan	Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Kristof Vanoost	Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 13e verdieping, 1000 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be

7.5 Sociale conditionaliteit

7.5.1. Beschrijving van het controlesysteem voor sociale conditionaliteit

Vanaf 2025 zal de sociale conditionaliteit van toepassing zijn in Vlaanderen. De externe controle-instanties die bevoegd zijn voor de controle op de naleving van de toepasselijke arbeidsvoorwaarden of werkgeversverplichtingen die voortvloeien uit de in bijlage IV van Verordening (EU) 2021/2115 genoemde richtlijnen zullen de geconstateerde niet-nalevingen met een bestuursrechtelijk of strafrechtelijk gevolg in de vorm van boetes of andere handhavingssancties, melden aan het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

7.5.2. Beschrijving van het sanctiesysteem voor sociale conditionaliteit

Beoordeling

Een niet–naleving van de sociale conditionaliteit wordt beoordeeld volgens de ernst, de omvang, het permanent karakter, de herhaling en de opzettelijkheid op basis van de kennisgeving van de bevoegde externe controle-instantie.

Sanctie

De administratieve sanctie bedraagt, als een eerste niet-naleving het gevolg is van een nalatigheid, in de regel 3% van het totale bedrag. Het betaalorgaan kan op basis van de beoordeling van de niet-naleving besluiten om dat percentage te verlagen of te verhogen. Zo wordt wanneer de niet-naleving ernstige gevolgen heeft voor het bereiken van de doelstelling van de betrokken norm of eis, een hoger verlagingspercentage dan 3% toegepast.

Herhaling

Bij een eerste herhaling van dezelfde niet-naleving, wordt het sanctiepercentage in de regel 10%. Verdere herhalingen van dezelfde niet–naleving worden als een opzettelijke niet-naleving beschouwd.

Opzet

Als de niet–naleving door de landbouwer met opzet is begaan, bedraagt de verlaging die wordt toegepast ten minste 15% van het totale bedrag.

8 Modernisering: AKIS en digitalisering

8.1 AKIS

8.1 Algemene beoogde organisatiestructuur van het verbeterde AKIS

Vlaanderen gaat prat op de uitstekende kwaliteit van de onderzoeks- en kennisinstellingen, van het land- en tuinbouwonderwijs en van goed functionerende landbouwkennis- en innovatiesystemen. Excellente onderzoeksinfrastructuur blijft een basisvoorwaarde voor een goed werkend AKIS. In Vlaanderen is dat het geval voor zowel de harde onderzoeksinfrastructuur als databanken, standaarden en protocollen. Landbouwonderzoek rust vandaag in Vlaanderen op 3 pijlers: universiteiten (fundamenteel onderzoek), praktijkcentra (praktijkonderzoek en demonstratief onderzoek, vaak gericht op één enkele deelsector) en het ILVO (toegepast onderzoek). Het praktijkonderzoek is in Vlaanderen zeer sterk uitgebouwd. Het is het sluitstuk van de keten van onderzoek waarop de innovatiekracht van de land- en tuinbouw in Vlaanderen steunt. De gespecialiseerde praktijkcentra in Vlaanderen hebben zich ontwikkeld als een referentiepunt voor hun sector, zijn laagdrempelig voor de landbouwers en dragen bij tot het hoogtechnologische karakter dat de Vlaamse land- en tuinbouw kenmerkt. De praktijkcentra zijn de plaats waar onderzoekers hun resultaten tonen en uitwisselen met landbouwers om hun noden te kennen. Er bestaan in Vlaanderen ook verschillende ad hoc netwerken van AKIS-actoren waarbinnen kennis gedeeld wordt en samenwerking afgesproken wordt.

Maar om kennis en innovaties maximaal uit te dragen ontbreken nog bepaalde bruggen tussen onderzoek, advisering, naschoolse vorming, EIP en VLIF innovatieve projectsteun. Zo is de kennisdoorstroming vanuit het onderzoek naar de naschoolse vorming soms nog ondermaats en zijn adviseurs nog te weinig betrokken in AKIS, zoals betrokkenheid in EIP-projecten en demonstratieprojecten. De AKIS-interventies zijn complementair aan de Vlaamse subsidie instrumenten om kennisdoorstroming te stimuleren.

Het in het nieuwe GLB beoogde AKIS bevat vier groepen van acties:

1. Versterken van kennisstromen en verbindingen tussen onderzoek en praktijk
2. Het bevorderen van de kennis van alle bedrijfsadviseurs en het versterken van hun onderlinge verbinding binnen de AKIS
3. Verbetering van thematische en grensoverschrijdende interactieve innovatie
4. Ondersteuning van de digitale transitie in de landbouw om kennisdeling te verbeteren

De interventies waarop daartoe wordt ingezet zijn:

1. Vraaggestuurde vorming en advies op maat
2. Aanbodgestuurde vorming
3. Europese Innovatiepartnerschappen (EIP)
4. Demonstratieprojecten
5. VLIF-steun voor innovatieve investeringen

Hieronder wordt het AKIS strategisch plan uitgelegd, ingedeeld volgens de vier groepen van acties die hierboven vermeld zijn.

(1) Versterken van kennisstromen en verbindingen tussen onderzoek en praktijk

Om kennisstromen te versterken en AKIS-actoren beter te verbinden worden de links tussen de verschillende interventies verbeterd op diverse manieren.

De interventies worden goed op elkaar afgestemd en ook op de niet GLB-instrumenten. Opvolging in financiering gedurende het hele innovatieproces wordt gegarandeerd: in elke fase van het innovatieproces, van idee tot opschaling, is ondersteuning mogelijk zodat het proces niet stilvalt.

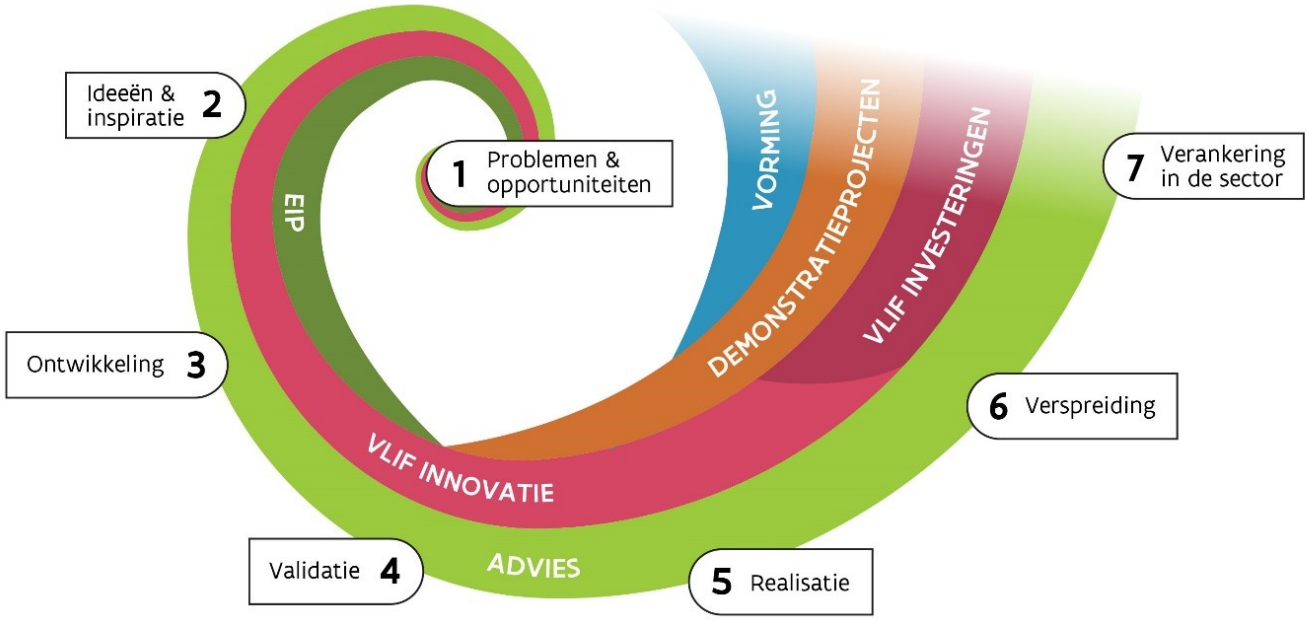

Op de website van het Vlaams Ruraal Netwerk (VRN) (GLB-netwerk) wordt een GLB-subsidiewijzer opgenomen. Zo kan iedere potentieel begunstigde snel en op maat opzoeken welke steunmogelijkheden er binnen het GLB specifiek voor hem/haar relevant kunnen zijn.

VRN organiseert events om AKIS-actoren (onderzoek, landbouwers en adviseurs) met elkaar te verbinden en te netwerken, zodat ze elkaar gemakkelijk weten te vinden voor verdere samenwerking. Zo kunnen onderzoekers op deze events hun kennis delen met de praktijk en leren ze op een interactieve manier de noden en bezorgdheden van landbouwers en adviseurs kennen.

Vlaanderen voorziet voor landbouwers heel veel basisopleidingen (korte vorming) die druk bijgewoond worden door landbouwers. Er is echter nood aan meer gespecialiseerde opleidingen of opleidingen op een hoger niveau. Zo kunnen op managementniveau het opleidingsniveau en de professionalisering omhoog. Naast vakkennis is er ook behoefte aan kennis van marktwerking, management, handel, enz. Er is dikwijls gebrek aan inzicht in de marktsituatie en de prijsvorming waardoor te weinig wordt ingespeeld op de marktvraag en niet alle marktopportuniteiten gegrepen worden. Via de vraaggestuurde vorming kunnen landbouwers op eigen initiatief vormingsactiviteiten (cursussen) aanvragen bij erkende dienstverleners, die mogelijks ook een ruimer publiek beogen dan enkel landbouwers. Ook wordt er training georganiseerd voor adviseurs, onderzoekers, erfbetreders,…

Er wordt onderzocht of in de agenda op de website van het Vlaams Ruraal Netwerk opleidingscentra zelf hun komende opleidingen kunnen ingeven, zodat info van verschillende centra op één plaats wordt gecentraliseerd en één algemeen overzicht kan worden gegeven.

De resultaten van onderzoek moeten voor de landbouwer haalbaar zijn en de implementatie ervan moet betaalbaar zijn. De interventie demonstratieprojecten is de interventie bij uitstek om garantie te bieden voor een vlotte doorstroming van onderzoek naar praktijk. Demonstratieprojecten waarin zowel landbouwers als adviseurs betrokken zijn voor het geven van de demonstraties zullen een voordeel krijgen in de selectie, om op die manier peer-to-peer learning te stimuleren.

De maatregel VLIF-steun voor innovatieve investeringen kende in PDPO 2014-2022 veel succes bij landbouwers die een innovatief idee wilden uitwerken tot een concrete innovatieve investering.

Onderzoeks- en studiekosten worden gesubsidieerd tot een bepaald percentage van de investeringskost. Landbouwers werden door deze maatregel niet verplicht om de resultaten achteraf te delen. In de nieuwe interventie VLIF-steun voor innovatieve investeringen zullen landbouwers beloond worden voor hun inspanningen om de resultaten van hun project te delen met andere landbouwers.

Landbouwers hebben hulp nodig om hun weg te vinden binnen het AKIS en vooral wat betreft adviesverlening (zowel publiek als privaat). Door selectie via certificering in plaats van overheidsopdrachten vergroot het advieslandschap en zal een landbouwer beroep kunnen doen op een ruimer aanbod van adviesdiensten. Monitoring en evaluatie en ook certificatie van adviesverleners leiden tot meer transparantie en kwaliteitsvolle adviesverlening. Er wordt onderzocht of een samenwerkingsplatform kan ontwikkeld worden op de website van het VRN, met als doel kennis te delen, oproepen naar samenwerking te bundelen …

In PDPO 2014-2022 was er weinig controle op de inhoudelijke kwaliteit van de naschoolse vorming en van de advisering, aangezien dergelijke controle niet evident is en de nodige expertise vereist. Het advies en de vorming werden bovendien gratis aangeboden, waardoor de landbouwer ook weinig kritisch was ten opzichte van de geleverde diensten. De landbouwers zullen in de vernieuwde interventies een beperkte eigen financiële bijdrage moeten leveren waarvan de hoogte afhankelijk is van het thema. Hierdoor waken ze mee over de kwaliteit van de vorming en de adviesverlening.

(2) Het bevorderen van de kennis van alle bedrijfsadviseurs en het versterken van hun onderlinge verbinding binnen de AKIS

In Vlaanderen is er een grote diversiteit tussen adviseurs. Een deel van de adviseurs is zowel in onderzoek als advies betrokken; zo zijn heel wat adviseurs tewerkgesteld op de praktijkcentra. Andere adviseurs en erfbetreders in het algemeen zijn nog weinig geïntegreerd in AKIS.

De adviseurs zullen getraind worden door het aanbieden van specifiek op hen gerichte opleidingen (via de interventies vraaggestuurde vorming en aanbodgestuurde vorming) en het aanbieden van specifieke door onderzoekers uitgevoerde demonstraties voor adviseurs (interventie demonstratieprojecten). Deze training moet adviseurs ondersteunen in het geven van een advies betreffende zowel economische, ecologische als sociale thema's, waarin de nieuwste wetenschappelijk bewezen methoden en technieken meegenomen worden. Ook soft skills kunnen onderdeel uitmaken van de training.

Anderzijds kunnen adviseurs ook partner zijn in demonstratieprojecten om mee demonstraties op praktijkbedrijven of andere communicatieacties voor landbouwers te organiseren. Deze acties zullen ook leiden tot peer-to-peer learning tussen adviseurs.

De rol van de adviesdiensten wordt uitgebreid; ze worden niet alleen gesubsidieerd voor het geven van advies op maat, maar ook gestimuleerd om kennis via vormingsactiviteiten voor groepen landbouwers te laten doorstromen. Ze krijgen de mogelijkheid om zich via de interventie vraaggestuurde vorming en advies op maat te laten erkennen voor het geven van vormingsactiviteiten. Met het oog op een efficiënt gebruik van middelen wordt de advisering voor individuele landbouwbedrijven zo veel mogelijk beperkt tot advies op maat gebaseerd op de eigenheden van het bedrijf en bedrijfsspecifieke data. De generieke kennis dient zo veel mogelijk door te stromen via vorming aan groepen landbouwers en niet via het individueel advies.

Ook worden adviesdiensten gestimuleerd om een interactieve rol op te nemen voor het samenstellen van operationele groepen (rol als innovation broker/facilitator), het uitwerken van een EIP-project en het verspreiden van de resultaten van EIP-projecten. Landbouwers kunnen gefinancierd worden voor advies over het samenstellen van een operationele groep via de interventie vraaggestuurde vorming en advies op maat. Dit moet ervoor zorgen dat meer individuele bottom-up basisideeën tot ontwikkeling komen in een

EIP-project.

In de interventie VLIF innovatieve investeringssteun kunnen landbouwers tot een bepaald percentage van de investeringskost gesubsidieerd worden voor de begeleiding door adviseurs en/of onderzoekers.

Het Vlaams Ruraal Netwerk organiseert specifieke netwerkactiviteiten, bv. rond een bepaald thema, om adviseurs en andere actoren te betrekken in het AKIS.

Op die manier zullen adviseurs ten volle geïntegreerd worden in AKIS en maken ze enerzijds mee de interventies waar maar maken ze anderzijds ook gebruik van de interventies.

(3) Verbetering van thematische en grensoverschrijdende interactieve innovatie

Als gevolg van de EIP-maatregel in PDPO 2014-2022 zijn co-creatie en interactieve innovatie al sterker ingeburgerd bij de AKIS-actoren. AKIS-actoren trekken deze manier van werken al door naar andere GLB- en niet-GLB-instrumenten. Ook de diversiteit van actoren die betrokken zijn in het AKIS nam hierdoor toe: heel wat actoren van buiten de landbouwsector werden betrokken en soms ook uit het buitenland. Op die manier wordt zo goed mogelijk gebruik gemaakt van complementaire types van kennis, namelijk wetenschappelijk, praktisch, organisatorisch,… Interactieve innovatie wordt verder gestimuleerd door in te zetten op een hoger budget voor de EIP-interventie, een aantal aanpassingen te doen voor het laagdrempeliger maken en advies voor het opzetten van een operationele groep subsidiabel te maken (via de interventie vraaggestuurde vorming en advies op maat). Innovatie zal nog meer het resultaat zijn van samenwerking tussen landbouwers, bedrijven, onderzoekers, intermediaire actoren en consumenten. Die samenwerkingsverbanden zijn resultaatsgericht en leiden tot gezamenlijke kennis en gedragen oplossingen.

Innovatie komt nog dikwijls uit het onderzoek en is vaak nog te weinig bottom-up, vanuit de sector. Door de EIP-interventie laagdrempeliger te maken (bv. indiening van een projectvoorstel in twee fasen, waarbij in de eerste fase een korte schets van het idee verwacht wordt en pas in de tweede een uitgewerkt projectvoorstel) wordt de bottom-up aanpak gestimuleerd. Ook andere tools worden uitgewerkt om vernieuwende ideeën te detecteren en te stimuleren om ze verder te ontwikkelen. Een zwakte van de EIP-maatregel in PDPO 2014-2022 is dat de landbouwer het moeilijk heeft om een operationele groep samen te stellen omdat hij dikwijls niet weet bij welke actoren hij met zijn probleem terecht kan. Via het samenwerkingsplatform, dat zou ontwikkeld worden op de website van het VRN (met als doel kennis te delen, oproepen naar samenwerking te bundelen…,) zou een landbouwer zijn vernieuwend idee kunnen bekendmaken en zou hij partners voor de operationele groep kunnen zoeken. Ook de subsidiëring van het advies voor het samenstellen van een operationele groep (via de interventie vraaggestuurde vorming en advies op maat) is een mogelijkheid om tegemoet te komen aan dit probleem.

(4) Ondersteuning van de digitale transitie in de landbouw om kennisdeling te verbeteren

Landbouwers krijgen de nodige ondersteuning in het digitale transformatieproces. Ondersteuning van landbouwers door adviesdiensten met voldoende digitale kennis en toegang tot allerhande data is erg belangrijk om een digitale kloof tussen landbouwers te vermijden. Verder zetten de interventies demonstratieprojecten, EIP-projecten en VLIF innovatieve investeringen op landbouwbedrijven mede in op digitale technologieën en methoden. Sensibiliserings- en communicatieacties die deel uitmaken van deze interventies ondersteunen landbouwers om hiervan gebruik te maken. De nodige basiskennis en diepgaandere kennis kunnen de landbouwers opdoen via de interventies van de aanbodgestuurde en de vraaggestuurde vorming.

Anderzijds worden de AKIS-kennisstromen zelf meer en meer gedigitaliseerd. Nieuwe beslissingstools komen ter beschikking via projectwerking en zullen landbouwers ondersteunen bij het maken van

strategische beslissingen en open kennisreservoirs zullen worden voorzien. In de vorming zullen nieuwe leervormen zoals e-learning worden aangeboden.

Een voorbeeld van vorming die sterker zal gedigitaliseerd worden in de loop van het GLB zijn de waarnemings- en waarschuwingssystemen voor ziekten en plagen. Zij zijn onderdeel van de interventie aanbodgestuurde vorming waarbij de waarschuwingen digitaal worden bezorgd aan de landbouwers. Verdere ontwikkeling van digitale apps moet ervoor zorgen dat de waarschuwingen gebaseerd zijn op grotere, centrale digitale databanken en de landbouwer niet enkel de berichten ontvangt maar ook feedback kan geven.

Ten slotte, om een succesvol AKIS te realiseren en hiermee de landbouwers te bereiken is het van belang om de landbouwer die op zoek is naar kennis, innovatie, vorming, advies … op een vlotte en transparante manier te navigeren doorheen al de mogelijkheden en hem te begeleiden naar de interventie die het meest geschikt is voor zijn vraag/uitdaging. Bij heel wat landbouwers zijn de interventies rond kennis, innovatie en advisering nog onvoldoende gekend. Een goede communicatiestrategie zal ervoor zorgen dat het AKIS in zijn geheel ook vlot bekend raakt bij de verschillende actoren in de sector. Hierbij zal aandacht geschonken worden aan:

- een brede en continue bekendmaking van alle mogelijkheden die in het AKIS zitten, onder andere via de GLB-subsidiewijzer van VRN;
- user-centric benadering: communicatie (bv. website) moet volledig afgestemd zijn op de doelgroep. De gebruiker moet op basis van vraag en antwoord vlot begeleid worden naar het juiste onderdeel binnen AKIS;
- multikanaal (bv. websites, advertenties (online en op papier), nieuwsbrief, e-zine, bestaande loketten zoals varkensloket, sociale media, adviseurs, centra, mond aan mond) gebaseerd op gedeelde informatie (centrale DB);
- duidelijke benaming van de interventies binnen het AKIS.

8.2 Beschrijving van de manier waarop de adviesdiensten, onderzoeks- en GLB-netwerken samenwerken binnen het AKIS-kader (art.114, punt a), ii))

Het Vlaams Ruraal Netwerk zal nog meer inzetten op het verbinden van AKIS-actoren door volgende acties:

- Op de website zal ‘kennis en innovatie’ één van de grote thema’s zijn;
- Delen van info, good practices, oproepen … met alle AKIS-actoren, zowel adviesdiensten als kennisinstellingen als landbouwers, zowel via digitale kanalen (nieuwsbrief, website, social media, webinars, …) als fysieke bijeenkomsten (studiedagen, excursies …);
- Er wordt onderzocht of een samenwerkingsplatform kan ontwikkeld worden op de website van het VRN, met als doelstellingen kennis te delen, oproepen naar samenwerking te bundelen;
- In de projectendatabank kunnen bijvoorbeeld de EIP-Operationele groepen uit Vlaanderen en, waar relevant voor Vlaanderen, ook uit andere EU-lidstaten worden opgenomen. Ook andere interessante projecten (bv. Horizon Europe) kunnen hierin opgenomen worden;
- Er wordt onderzocht of in de agenda op de website van het Vlaams Ruraal Netwerk opleidingscentra zelf hun komende opleidingen kunnen ingeven, zodat info van verschillende centra op één plaats wordt gecentraliseerd en één algemeen overzicht kan worden gegeven.

Door de interventie Operationele programma’s Groenten en Fruit is er een sterke band tussen producentenorganisaties en kennisinstellingen (praktijkcentra, ILVO en andere) en gebeurt er veel netwerking. Heel wat producentenorganisaties hebben adviseurs in dienst. De financiering van onderzoek via de GMO zorgt ervoor dat de onderzoeksnoden rechtstreeks doorstromen naar het onderzoek en dat de onderzoeksresultaten via verschillende communicatievormen van de producentenorganisaties waaronder de adviseurs vlot en efficiënt doorstromen naar de telers.

Buiten het toepassingsgebied van het GLB Strategisch Plan zijn er verschillende initiatieven om AKIS-actoren te verbinden en aan te zetten tot samenwerking.

Het Platform voor Landbouwonderzoek verenigt de universiteiten, het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), de hogescholen, de praktijkcentra, de landbouworganisaties, het Departement Landbouw en visserij, het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie en het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO).

Het Platform voor Landbouwonderzoek fungeert als klankbord en aanspreekpunt voor landbouwonderzoek. Het Platform is het forum voor overleg en afspraken:

- tussen de landbouwonderzoeksinstellingen en het landbouwbeleid met het oog op het realiseren van het innovatiebeleid en het stimuleren van het ondernemerschap in de landbouw;
- tussen de landbouwonderzoeksinstellingen en de landbouwsector met het oog op een zo goed mogelijke wederzijdse kennisdoorstroming en gebruik van kennis;
- tussen de landbouwonderzoeksinstellingen onderling met het oog op een optimale onderlinge afstemming.

De 12 praktijkcentra actief in de plantaardige productie maken deel uit van het samenwerkingsverband 'praktijkcentra plant' dat erkend werd op 27 januari 2021. Enkel de praktijkcentra die deelnemen aan dit samenwerkingsverband in het wetenschappelijk en praktijkgericht onderzoek over de plantaardige sector komen in aanmerking voor de werkingssubsidie van de Vlaamse Overheid. Dit samenwerkingsverband houdt onder meer in dat de praktijkcentra jaarlijks hun onderzoeks- en voorlichtingsactiviteiten op elkaar afstemmen en per teeltgroep (akkerbouw, fruit, groenten en sierteelt) een concreet jaarplan opmaken. Alle praktijkcentra betrekken bovendien landbouwers voor het bepalen van de onderzoeksagenda.

De vijf praktijkcentra in de dierlijke productie zijn, anders dan de praktijkcentra in de plantaardige productie, samenwerkingsverbanden tussen organisaties actief in het landbouwonderwijs, het landbouwonderzoek en de landbouwvoorlichting. Via intentieverklaringen engageerden zij zich per praktijkcentrum tot het bijwonen van de overlegvergaderingen, het delen van gegevens, databanken, kennis en expertise, het samenwerken aan projectvoorstellen en aan gemeenschappelijke communicatie, het elkaar informeren over de onderzoeksnoden en –opportuniteiten van de sector,…

De Vlaamse overheid draagt financieel bij tot de onderzoeksinfrastructuur van het praktijkonderzoek en ziet erop toe dat de investeringen verantwoord zijn in het kader van de globale samenwerking tussen de praktijkcentra.

In Vlaanderen zijn er nog talrijke andere netwerkinginitiatieven zoals Agrolink (universiteiten, praktijkcentra en ILVO), Rundveeloket en Varkensloket (verzorgen communicatie naar de landbouwer van alle onderzoeksresultaten in deze sectoren),…

8.3 Beschrijving van de organisatie van alle bedrijfsadviseurs voor de landbouw overeenkomstig de vereisten van artikel 15, leden 2 tot en met 4

De advisering zal gebeuren door verschillende (semi)-private adviesverleners die elk met hun eigen expertise en ervaring over een of meerdere thema's gespecialiseerd of holistisch advies kunnen aanbieden aan landbouwers en andere begunstigden van het GLB. Samen zullen deze verschillende adviesdiensten een heel breed scala aan adviesthema's kunnen aanbieden zodat we als lidstaat kunnen garanderen dat alle thema's die onder art 13(2) en 13(4) vermeld worden, ook effectief aangeboden kunnen worden in het adviessysteem. De ervaringen met het adviessysteem in het huidige GLB (maatregel 2) heeft aangetoond dat er binnen Vlaanderen heel veel verschillende adviesdiensten actief zijn binnen de land- en tuinbouwsector. Hun geografische spreiding en spreiding over de sectoren heen is bovendien een grote troef voor landbouwers. Deze grote diversiteit aan adviesdiensten zorgt er voor dat elke landbouwer uit een ruim aanbod vrij zal kunnen kiezen op welke adviesdienst(en) hij een beroep wil doen voor de

specifieke uitdagingen op zijn bedrijf.

Het streefdoel is om landbouwers in het adviessysteem zo goed mogelijk te begeleiden door hen op een duidelijke en transparante manier een overzicht aan te bieden van de verschillende adviesdiensten (per regio en/of sector). Alle adviesaanvragen zullen via een eenvoudige aanvraag op het e-loket ingediend worden waardoor de landbouwer op elk moment een duidelijk overzicht krijgt van de subsidiemogelijkheden waar hij recht op heeft.

Met het digitale overzicht van adviesdiensten willen we bovendien ook samenwerkingen tussen adviesdiensten stimuleren. Adviesdiensten kunnen samenwerken voor vakoverschrijdende uitdagingen of kunnen landbouwers doorverwijzen naar specifieke adviesdiensten voor uitdagingen die buiten hun expertise vallen.

Het adviessysteem zal een belangrijke schakel zijn in het Vlaamse AKIS en biedt op verschillende manieren ook een wisselwerking met andere AKIS-interventies. Zo zullen adviseurs ook kunnen deelnemen aan vormingen binnen de interventie ‘aanbodgestuurde vorming’ en treden heel wat adviseurs als experten ook op als lesgever binnen zowel de vraag- als aanbodgestuurde vorming. Adviesdiensten hebben ook in heel wat EIP- en demonstratieprojecten een belangrijke projectrol en kunnen in die hoedanigheid ook expertise vanuit de onderzoeksrol verwerven die ze kunnen gebruiken bij het verlenen van adviezen en vice versa.

Alleen adviesdiensten die aan vooraf bepaalde kwaliteitscriteria voldoen, zullen advies mogen geven. Een van de toelatingscriteria om als adviesdienst te mogen functioneren in het systeem is dat de dienstverlener geen commerciële belangen mag hebben en ook neutraal moet zijn (geen link met de verkoop van producten). Om erkend te kunnen worden als adviesdienst zal de onderneming een audit moeten doorlopen waarbij vooraf bepaalde erkennings- en toelatingscriteria gecontroleerd worden. Het doel van deze audit is om te waken over de kwaliteit en de onafhankelijkheid van de adviseurs zodat landbouwers via het adviessysteem kwaliteitsvolle en betrouwbare adviezen kunnen krijgen.

Er gebeurt geen individuele advisering door werknemers van de beheersautoriteit. Het overgrote deel van de adviseurs zijn gelinkt aan private ondernemingen die tegen betaling adviezen verlenen aan landbouwers. Daarnaast zijn er ook nog adviseurs actief die werkzaam zijn binnen proef- en onderzoekscentra.

8.4 Beschrijving van de manier waarop innovatiesteun wordt verstrekt zoals bedoeld in artikel 114, punt a), ii)

In de interventie ‘vraaggestuurde vorming en advisering’ hebben landbouwers de mogelijkheid om bij adviesdiensten advies in te winnen voor innovatie, met name voor het samenstellen van een operationele groep waarmee ze een innovatief idee verder kunnen uitwerken in een EIP-project en/of voor het uitwerken van een EIP-projectvoorstel. Innovatieondersteuningsdiensten andere dan adviseurs, bv. kennisinstellingen, kunnen op dezelfde manier gesubsidieerd advies geven aan landbouwers via dezelfde interventie.

De interventie VLIF innovatieve investeringssteun laat toe dat landbouwers tot een bepaald percentage van het subsidiebedrag kunnen besteden aan kennisinstellingen of adviesdiensten die hen ondersteunen bij het uitwerken van de innovatieve investering.

Via het samenwerkingsplatform dat zou opgezet worden op de website van VRN kunnen landbouwers partners vinden voor het samenwerken in een operationele groep of het ontwikkelen van een innovatieve investering.

In de projectendatabank op de website van VRN kunnen de EIP-Operationele groepen uit Vlaanderen en,

waar relevant voor Vlaanderen, ook uit andere EU-lidstaten worden opgenomen. Ook andere interessante projecten (bv. Horizon Europe) kunnen hierin opgenomen worden. Op die manier kunnen links gelegd worden tussen operationele groepen en Horizon-projecten.

De resultaten van EIP-projecten worden gedeeld via de EIP-website en waar opportuun zal gebruik gemaakt worden van de knowledge reservoirs ontwikkeld onder Horizon 2020.

Advies- en innovatieondersteuningsdiensten krijgen input en worden ondersteund via:

- *Naschoolse vorming*

Adviesdiensten hebben dus de mogelijkheid een meer interactieve rol op te nemen en kunnen innovatieadvies geven voor het samenstellen van operationele groepen en het uitwerken van een EIP-project. Zo kunnen ze fungeren als innovatieondersteuningsdiensten. Dit vergt andere vaardigheden dan het technisch advies dat ze gewoonlijk geven. Specifieke training hiertoe om onder andere interactieve vaardigheden te ontwikkelen is mogelijk.

- *Demonstratieprojecten*

Binnen de interventie ‘demonstratieprojecten’ krijgen projecten die demonstratieactiviteiten voor adviesdiensten opzetten, naast de op landbouwers gerichte demonstratieactiviteiten, een voordeel in de selectie. Demonstratieprojecten worden uitgevoerd door onderzoekers uit het praktijkonderzoek. Op die manier stroomt kennis van het onderzoek door naar de advisering.

- *Netwerkactiviteiten*

VRN organiseert events om AKIS-actoren met elkaar te verbinden en te netwerken, zodat ze elkaar gemakkelijk weten te vinden voor verdere samenwerking in het kader van innovatie.

8.5 Digitaliseringsstrategie (art.114, punt b))

De digitalisering dringt meer en meer door in de Vlaamse landbouw maar verdere digitalisering om de economische en ecologische prestaties te verbeteren, blijft een belangrijke nood in de sector. Via GLB-interventies en initiatieven buiten het GLB worden kansen en knelpunten in de ontwikkeling en implementatie van 'smart data'-systemen in de landbouw in kaart gebracht en wordt het gebruik van big data en datagedreven besluitvorming in de landbouw(keten) gestimuleerd. Land- en tuinbouwers genereren momenteel al data, nemen deel aan experimenten en bieden hun praktische kennis aan. Het genereren van data op het landbouwbedrijf als belangrijke bron van informatie moet verder gestimuleerd worden en de databronnen zouden ruimer beschikbaar gemaakt kunnen worden voor onderzoek en praktijk. De zogenaamde ‘interoperabiliteit’ van gegevens en informatiesystemen is op dit moment laag. Adoptie van standaarden zodat gegevens uit verschillende bronnen gecombineerd worden en geconnecteerde systemen met elkaar kunnen spreken, zorgt voor een meerwaarde.

Digitalisering situeert zich niet enkel op niveau van gebruikte technologieën, maar ook van verandering van taken, vaardigheden en competenties, van verdienmodellen en organisatiestructuren. De geplande GLB-interventies moeten bijdragen tot de digitale strategie en worden volgens deze indeling hieronder besproken.

Ontwikkeling van toekomstgerichte vaardigheden en competenties

Er wordt gestimuleerd dat in de AKIS-interventies digitalisering aan bod komt, onder andere door thema’s rond digitalisering op te nemen in de projectoproepen, met als doel de digitale vaardigheden van landbouwers te verbeteren.

Via de interventies vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies op maat zal ingezet worden op digitalisering, ook proactief:

- de vormingscentra hebben een aanbod rond digitalisering in beide interventies;
- aandacht dat landbouwers zowel de nodige basisvaardigheden verwerven als kennis over innovatieve digitale technologieën, digitale markten,…

Via demonstratieprojecten kunnen onderzoekers, adviseurs en landbouwers digitale technologieën (ontwikkeld via onderzoek en klaar voor de praktijk) demonstreren aan andere landbouwers en erfbetreders. De digitale methoden (bv. beslissingstools) worden gedemonstreerd aan landbouwers en erfbetreders, zodat ze er kennis over opdoen en gesensibiliseerd worden om er zelf mee aan de slag te gaan in de bedrijfsvoering. Digitale technieken en praktijken met bewezen doeltreffendheid kunnen zo breder ingang vinden in de landbouw. Zo worden landbouwers gestimuleerd om bv. precisielandbouw toe te passen door positieve ervaringen van collega-landbouwers in een demonstratiemoment waarop zowel de kosten als de baten getoond worden.

Er is ook aandacht voor digitalisering op het vlak van AKIS-kennisstromen. Zo bieden de interventies vorming en demonstratieprojecten ruimte om nieuwe digitale leervormen zoals e-learning, webinars,… aan te bieden.

Ook de verspreiding van de waarschuwingen uit het waarnemings- en waarschuwingssysteem voor ziekten en plagen (onderdeel van de interventie aanbodgestuurde vorming) wordt meer en meer gedigitaliseerd en geautomatiseerd in de loop van het GLB. Zo zal de communicatie naar de landbouwer onder andere via apps gebeuren waarbij de landbouwer ook de mogelijkheid zal krijgen om feedback te geven en dus landbouwbedrijfsdata kunnen gegenereerd worden. De participatie van de landbouwer zal toelaten om gerichte waarschuwingen op maat van het bedrijf of het perceel te versturen. De waarschuwingen worden dus ‘slimmer’ gemaakt door rekening te houden met de lokale omstandigheden en situatie van de landbouwers.

Technologie en innovatie

In het verleden formuleerde het onderzoek algemene conclusies op basis van de data van proefbedrijven of een steekproef van bedrijven. Big data en andere ICT-ontwikkelingen zullen echter de landbouwsector beïnvloeden. Voor het investeren in en het ontwikkelen van digitale technologieën en het geven van gefundeerd bedrijfsadvies is er nood aan dataplatformen zoals DJustConnect en Bodempaspoort (zie verder). Dergelijke toepassingen maken het mogelijk om in realtime de resultaten van alle bedrijven te analyseren.

Verder is technologie en innovatie een onderdeel van verschillende interventies:

- VLIF productieve en innovatieve investeringen en GMO Groenten en Fruit

Via de VLIF productieve en innovatieve investeringen en de operationele programma’s groenten en fruit wordt er onder meer ingezet op de digitalisering van de landbouwsector. Dit draagt bij tot de marktgerichtheid en concurrentievermogen van de landbouwbedrijven. Er wordt vooropgesteld om zo’n 18,9% van de landbouwbedrijven te ondersteunen bij investeringen gelinkt aan digitalisering. Bij de VLIF productieve investeringen gaat het bv. over investeringen rond precisielandbouw. Met deze interventies wordt tegemoetgekomen aan de nood voor verdere modernisering en digitale transitie van de landbouwbedrijven om productiekosten (bv. diervoeder, arbeid, grond) te verlagen en grotere milieu- en dierenwelzijnsvoordelen te halen.

- Europese Innovatiepartnerschappen (EIP)

Operationele groepen kunnen aan de slag gaan met goede ideeën voor digitale innovaties om zo innovatieve digitale oplossingen te ontwikkelen voor bepaalde problemen of opportuniteiten. Samen met de interventie van de VLIF innovatieve investeringen biedt deze interventie ruimte aan pioniers om

nieuwe ideeën uit te werken en uit te testen, wat als nood werd geïdentificeerd.

- Vraaggestuurde vorming en advies op maat

De bedrijfsadviesdiensten kunnen zowel innovatieprojecten op het gebied van digitale technologieën faciliteren als landbouwers begeleiden in het digitale landschap. De interventie beantwoordt aan de nood aan duidelijke aanspreekpunten voor landbouwers die willen digitaliseren.

- Aanbodgestuurde vorming

In de waarnemings- en waarschuwingssystemen worden de waarnemingen meer en meer gedigitaliseerd om arbeid te besparen en de efficiëntie te verbeteren. In plaats van het menselijk oog doen intelligente camera's die bv. insecten herkennen en tellen hun intrede of er wordt gebruik gemaakt van voorspellingsmodellen. De waarnemings- en waarschuwingssystemen zorgen er dus voor dat deze technieken die het resultaat zijn van onderzoeksprojecten doorstromen naar de praktijk.

- Ecoregeling 'Precisielandbouw'

Een van de geformuleerde noden is dat de landbouw technologie, digitalisatie en innovatie moet inzetten op het vlak van precisielandbouw, gebruik van big data (block chain) en gebruik van remote sensing (satelliet, drone) om o.a. de bodemkwaliteit in kaart te brengen. Hierdoor kan de landbouwer meer gericht planten, bemesten en oogsten.

De interventie 'Precisielandbouw' speelt een cruciale rol in technologische innovatie en het doelgericht gebruik van data om de milieu- en klimaatprestaties van het bedrijf te verbeteren en helpt hiermee de landbouwer bij de verdere verduurzaming van zijn bedrijfsvoering. De interventie omvat twee acties. Actie 1 'precisielandbouw 1.0' bevordert de uitrol van precisielandbouw op bedrijfsniveau. De gerichte inzet van (RTK)-GPS-aangestuurde machines resulteert in een doordachte en plaatsspecifieke bemesting met korrelmeststoffen en/of de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen. Actie 2 'precisielandbouw 2.0' gaat nog een stap verder door plaatsspecifieke toepassingen te bemoedigen. De interventie wordt tijdens de planperiode geëvalueerd en kan bijgestuurd worden in functie van nieuwe precisielandbouwtechnieken 2.0 die gevalideerd zijn voor de praktijk. IT-toepassingen zoals blockchain, datamanagement, digitaliseren van de stromen, remote sensing (satelliet, drone) kunnen fungeren als hefboom voor precisielandbouw. DJustConnect en Bodempaspoort kunnen deze toepassingen ondersteunen.

Verdienmodellen en organisatiestructuren

- Vraaggestuurde vorming en advies op maat

Economische kengetallen uit databanken (zie verder DJustConnect) kunnen een nuttig instrument zijn voor de adviseurs en kunnen aan geïnteresseerde telers een beeld geven van de economische verwachting als ze de stap zetten naar een ander verdienmodel.

Maatregelen buiten het GLB Strategisch Plan die bijdragen aan de noden

De vele data die verzameld worden dankzij moderne technologieën op de bedrijven moeten nog beter gebruikt worden voor optimalisatie van de bedrijfsvoering en kennisdeling. Er is ook nood aan digitalisatie van de traceerbaarheid, markttransparantie logistiek o.a. met blockchaintechnologie en het gebruik van digitale platformen om kwaliteitsvolle data snel beschikbaar te maken. Initiatieven zoals DJustConnect en het Bodempaspoort bieden een antwoord op deze noden.

- DJustConnect

DJustConnect (resultaat van een EFRO-project) is een bestaand project buiten het GLB Strategisch Plan. Het is een uniek deelplatform om data geavanceerd te delen in de Vlaamse agrovoedingsketen en werd in 2019 gelanceerd door Ilvo samen met een paar beroepsorganisaties. DjustConnect is een deelplatform met

een bijzondere missie, namelijk een brug vormen tussen boer en data. Vandaag produceren ontelbaar veel sensoren duizenden verschillende datasets voor onze Vlaamse agrovoedingsketen. Via het platform kunnen ondernemers uit de agrarische sector informatie delen over melktemperatuur, oogsttijdstip, bodemkwaliteit, gewasopbrengst…. DJustConnect is één connectie om toegang te krijgen tot data van vele leveranciers. Data worden gereglementeerd gedeeld. Ingebouwde checks and balances zorgen dat alle spelers de spelregels respecteren. De eigendomsrechten van boeren én bedrijven zijn centraal, permanent en technologisch verzekerd. De combinatie van deze data levert belangrijke nieuwe inzichten op waarmee landbouwers –maar ook de andere schakels in de voedselketen – hun processen kunnen optimaliseren.

- Bodempaspoort

Er is nood om de toegenomen hoeveelheid beschikbare data vlot toegankelijk te maken in functie van een optimale bodemkwaliteit en gewasproductie. Met de ontwikkeling van een online applicatie, namelijk het bodempaspoort, wil het Departement Landbouw en Visserij in samenwerking met andere partners (waaronder het ILVO, gelinkt aan DjustConnect) de bodemgerelateerde objectieve informatie op een efficiënte, overzichtelijke en eenvoudige manier op perceelsniveau voorstellen aan de landbouwer. Het doelpubliek van het bodempaspoort zijn alle Vlaamse landbouwers. Het paspoort vermeldt minstens volgende gegevens van het perceel: pH, koolstofpercentage, bodemtype, fosfaattoestand en teeltrotatie van de voorbije 5 jaar. Met deze gegevens kan de landbouwer, ondersteund door functionaliteiten binnen de toepassing, zelf aan de slag gaan en, datagedreven, een gerichter en meer duurzaam bodembeheer uitvoeren. De applicatie zal ontwikkeld worden volgens de mobile first principes wat betekent dat het zeer gebruiksvriendelijk zal zijn op mobiele toestellen. Op deze manier heeft de landbouwer zijn data overal ter beschikking, ook op het veld. De integrale aanpak maakt het bovendien mogelijk om de bestaande maar versnipperde data van verschillende en verspreide databronnen, zowel generieke data als private data, te bundelen en te ontsluiten met aandacht voor het eigenaarschap van de data.

- Horizon 2020-projecten

Vlaamse partners zijn betrokken in volgende Horizon 2020-projecten:

1.
   - Fairshare ‘Digitale tools voor landbouwadviseurs’ (ILVO en Inagro)

De digitale innovatie in de landbouwsector hoort gelijke tred te houden met die in andere sectoren; de voordelen van digitalisering komen idealiter beschikbaar voor de bredere landbouwgemeenschap. Een gevaar is echter dat toekomstige innovaties op het gebied van digitalisering maar beperkt uitgerold raken en/of dat de verschillen tussen regio’s en tussen landbouwbedrijven vergroten. Om dit risico te counteren focust FAIRshare op de rol van de landbouwadviseurs, als centrale speler in het kennislandschap voor landbouwers. Het project wil hen mobiliseren om digitale tools en diensten zelf in handen te nemen.

1.
   - SmartAgriHubs ‘Het stimuleren en versnellen van de digitale transformatie van de Europese agrifood sector’) (ILVO)

Het hoofddoel van het SmartAgriHubs-project is het verstevigen en verder uitbouwen van een pan-Europees netwerk van digitale innovatiehubs (DIH's) voor de landbouw met als doel de digitale transformatie van duurzame landbouw en voedselproductie te versnellen. Dit algemene doel zal bereikt worden door (1) het bouwen van een netwerk van digitale innovatiehubs, het garanderen van de duurzaamheid op lange termijn van deze DIH's en het bevorderen van de uitbreiding van dit netwerk, (2) het aanmoedigen van Europese innovatie-experimenten en (3) het structureel en financieel steunen van bedrijven via open oproepen.

1.
   - DESIRA ‘Digitalisering: economische en sociale impacten op het platteland’ (ILVO)

De digitalisering in Europese plattelandsgebieden en in de land- en bosbouw is een uitdaging. Het onderzoeksproject DESIRA ontwikkelt tools en verbeteringen in de aanpak van die uitdaging, waar het

beleid en de samenleving als geheel gebruik van maakt. Doel is om kennis en methodes te ontwikkelen om impact van digitalisering beter en makkelijker te beoordelen. Het gaat zowel over de vroegere, de huidige als de toekomstige impact van digitalisering en ICT-gerelateerde innovaties op het socio-economisch weefsel.

1.
    - ENVISION 'Monitoring of Environmental Practices for Sustainable Agriculture Supported by Earth Observation' (ILVO)

ENVISION ontwikkelt en test innovatieve tools voor het continu en op grote schaal monitoren van activiteiten van landbouwbedrijven aangaande duurzaamheid en in lijn met de agro-ecologische doelstellingen van het GLB. ILVO is een technologiepartner die een service aanbiedt over bodem organische koolstof (BOC) en die business cases van ENVISION beheert. De BOC dienst is het ontwikkelen van een kaart van bodemorganische stof van de toplaag van akkerland gebaseerd op remote sensing.

- Andere Vlaamse fondsen en voorbeelden van gesteunde projecten
    - Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen, FWO, KUleuven en UGent 'Citizen science data als beleidsondersteunend instrument voor het behoud van biodiversiteit in agrarische landschappen'
    - Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF), Universiteit Gent, '3D hyperspectrale puntenwolkverwerking voor slimmere UAV's' en 'Benutten van alle informatie van UAV data voor vegetatie monitoring' (precisielandbouw, drones)
    - LA-trajecten, PCFruit 'Innovatie en praktijkimplementatie van waarnemings- en waarschuwingssystemen voor insectenplagen ter verduurzaming en internationalisering van de Vlaamse fruit- en groenteteelt'

Projecten uitgevoerd door ILVO

Ook het ILVO heeft enkele projecten rond digitalisering in de landbouw:

- Valoriseren van de API-economie voor de Vlaamse agrovoedingssector
- Vroegtijdige detectie van quarantaine plantenziekten met beeldverwerking (gefinancierd door EFSA)
- Internet der dieren: ontwerp en ontwikkeling van een geïntegreerd opvolgingssysteem voor de gezondheid en welzijn van melkkoeien (gefinancierd door FWO – Fonds Wetenschappelijk Onderzoek)
- Internet der dieren: draadloze spatio-temporele observatie van melkgeiten met behulp van unsupervised deep learning (gefinancierd door FWO – Fonds Wetenschappelijk Onderzoek)
- WIKILEEKS Preciezer prei telen met precisielandbouw (LA-traject gefinancierd door Vlaio)
- GRASTECH Precision Livestock Farming (PLF) technologieën om broeikasgasemissies aan te pakken bij grazende runderen (LA-traject gefinancierd door Vlaio)

Via het FRIS Onderzoeksportaal (https://www.researchportal.be/) (Flanders Research Information Space) kunnen gericht alle lopende onderzoeksprojecten rond landbouw en digitalisering opgezocht worden.

Wat is de aanpak om de digitale kloof tussen regio's, soorten bedrijven en bevolkingsgroepen te voorkomen of te verkleinen

Wat betreft infrastructuur met betrekking tot digitalisering is er geen onderscheid tussen de Vlaamse regio's. België heeft in het algemeen een uitstekende internet-netwerkinfrastructuur. De dekking van Belgische huishoudens met basisbreedbandinternet is bijna volledig, aangezien ze in juni 2019 99,98 % bereikte (FOD Economie). In de plattelandsgebieden is die nog 97,5%. Met betrekking tot

internetconnectie beschikt 94% van de huishoudens over een internetconnectie. Er dient dus geen onderscheid gemaakt te worden tussen Vlaamse regio's op vlak van infrastructuur voor digitalisering.

Uit een studie van het Departement Landbouw en Visserij op basis van een enquête bij LMN-bedrijven rond de toepassing van precisielandbouwtechnieken blijkt dat de interesse in precisielandbouw groot is maar dat er soms nog wat onduidelijkheden zijn over de mogelijkheden. Via verschillende interventies wordt er echter ingezet op kennisdeling rond dit thema (bijvoorbeeld de vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies) om zo dit hiaat aan te pakken. Daarnaast zien we ook dat precisielandbouw vaker wordt toegepast bij grotere bedrijven (economische grootte) en dat één van de voornaamste redenen om de technieken niet te gebruiken de grootte van de onderneming is. De studie is hier te raadplegen: https://lv.vlaanderen.be/sites/default/files/attachments/focusrapport_toepassing_van_precisielandbouw_website.pdf.

Daarnaast zien we dat leeftijd ook een effect heeft (Bron: '4 miljoen euro extra voor digitalisering land- en tuinbouwsector' VILT vzw). Zo hebben jongere landbouwers vaker een emailadres dan oudere landbouwers.

De Vlaamse overheid is een datagedreven organisatie. De Vlaamse landbouwer is al sterk vertrouwd met het gebruik van digitale tools aangezien in het vorige GLB de aanvragen voor steun al enkel konden gebeuren via een e-loket. De overheid voorziet begeleiding in de vorm van vorming en een helpdesk om landbouwers die er minder mee vertrouwd zijn op weg te helpen.
Ook kan de landbouwer via de interventie 'vraaggestuurde vorming en advies op maat' zich laten begeleiden door onpartijdige adviesdiensten met voldoende digitale kennis, dit om te vermijden dat er een digitale kloof ontstaat met landbouwers die niet afgeschrikt zijn door digitale nieuwigheden.

Om te vermijden dat de digitale kloof tussen landbouwers groter wordt, focust de vorming zowel op het verwerven van digitale basisvaardigheden als op het verwerven van kennis over meer geavanceerde digitale methoden.

Onderzoekers en landbouwers krijgen de mogelijkheid om reeds in een vroeg stadium samen te werken aan digitalisering via de innovatie-interventies VLIF innovatieve investeringen en EIP-projecten. Aangezien co-creatie tussen onderzoekers en landbouwers inherent is aan beide interventies houden onderzoekers optimaal rekening met de noden van de landbouwer. Er ontstaat automatisch gedragenheid om de maximaal op de praktijk afgestemde technieken en methoden effectief toe te passen in de bedrijfsvoering.

Via demonstraties van digitale technieken en methoden en het tonen van de voordelen ervan worden landbouwers gesensibiliseerd om met deze tools aan de slag te gaan. Deze demonstraties zijn heel laagdrempelig en ook gericht op landbouwers die minder vertrouwd zijn met digitalisering. Landbouwers die de tools al gebruiken worden betrokken in de demonstraties om collega-landbouwers te overtuigen.

Vanuit het onderzoek wordt via demonstraties en vormingsactiviteiten, zowel binnen als buiten het GLB, de expertise rond precisielandbouw ruim gedeeld. Ook de toelevering in Vlaanderen is hoogstaand. Er is een nauw netwerk van aanbieders die klanten mee op weg helpen.

Alle GLB-interventies zijn op een gelijke en laagdrempelige manier toegankelijk voor de Vlaamse landbouwers uit alle regio's en sectoren.

Bijlagen

Bijlage I over de ex-ante-evaluatie en de strategische milieubeoordeling als bedoeld in Richtlijn 2001/42/EG

1. Samenvatting van ex-ante-evaluatieproces en resultaten

Leeswijzer

Hieronder is een (officieuze) samenvatting te lezen van de meest relevante passages uit de ex-ante evaluatie van het Vlaams GLB-SP. Desgevallend is in *schuin gedrukt* aangegeven door de administratie, hoe zij is omgegaan met de bevinding.

Helemaal achteraan van dit document is een korte lijst van gebruikte afkortingen te vinden.

Evaluatie van het proces

- Proces van SWOT- en nodenanalyse is zeer uitgebreid opgezet met zowel grootschalige publieke bevraging als gerichte consultatie van verschillende stakeholders. Meer dan voorheen werden zowel beleidsmatige als sectorale actoren proactief betrokken om input te leveren in de voorbereiding van de nieuwe programmastrategie. In de klankbordgroep was daarbij plaats voor zowel verschillende type landbouworganisaties als natuur- en klimaatactoren.
- Met name de consultatie van sectororganisaties heeft zeer specifieke informatie gegenereerd over de sterktes, zwaktes en noden van de verschillende landbouwsectoren, soms substantieel uiteenlopend. Hierbij stelde zich duidelijk de uitdaging om alle vergaarde informatie vanuit verschillende bronnen op gestroomlijnde, coherente en doelgerichte wijze in de nodenanalyse, en verder gestructureerd te verwerken in de uiteindelijke strategienota.

Evaluatie van de SWOT en nodenanalyse

- In de eerste evaluatiefase in de tweede helft van 2019, was de SWOT zeer uitgebreid en gedetailleerd, gebaseerd op een waaier aan verschillende kwantitatieve en kwalitatieve bronnen. Met name vanuit de sectorale insteek bevatten de analyse op een aantal punten zeer specifieke informatie, maar nog te weinig een synthetisch beeld van de belangrijkste S, W, O & Ts van de Vlaamse landbouw als aanknopingspunten voor de nodenanalyse. Doordat de SWOT niet werd opgebouwd volgens de Europese SD, kwamen er in de herstructurering een aantal onduidelijkheden en tegenstrijdigheden naar boven, evenals enkele lacunes.

-- De ex-ante evaluator heeft aantal lacunes en tegenstrijdigheden eruit gehaald, de administratie heeft daarop verder gewerkt.

- De nodenanalyse werd eigenlijk als aparte, ook zeer uitgebreide, oefening uitgevoerd, sterker gestructureerd volgens de 9 Europese SDs. Ook werd er aan deze analyse een vervolg gegeven via een prioriteringsoefening, waardoor er een goed beeld van de belangrijke noden en behoeften ontstond, met een zeker strategische focus.
- Aan de andere kant werd er geen expliciete link gemaakt tussen de SWOT en nodenanalyse, waardoor in een aantal gevallen onduidelijk bleef waar de noden precies vandaan kwamen.

-- is in de SWOT en nodenanalyse geherformuleerd

- De veelheid aan specifieke noden en koppelingen met verschillende maatregels ging in veel gevallen ten koste van de inzichtelijkheid en stroomlijning van de interventielogica en strategie. We achtten het nodig de noden verder te groeperen, en in aantal gevallen wat anders te formuleren. Deze her-clustering is door de beheersautoriteit binnen het Dpt L&V verder uitgewerkt en aangescherpt in de opmaak van het nieuwe SP tot de definitieve versie van nodenanalyse die in het

plan is opgenomen.

- Conclusie: De nodenanalyse, krachtlijnen en strategienota trachten de 3 GLB-pijlers (economisch, ecologisch en sociaal) in balans te brengen, gericht op parallel haalbare transformatie binnen elk van hen met de juiste focus richting verdere verduurzaming die betaalbaar is voor producent en consument. Er komt echter geen systematische beoordeling naar voren over de mogelijke bijdrage van de landbouw aan het aangaan van de diverse klimaat-, milieu- en natuurproblematieken. Dit terwijl deze benadering van economische ontwikkeling ten dienste van sociale en ecologische doelstellingen in de Europese Green Deal meer nadruk heeft gekregen. Daarbij tekenen we wel aan dat het GLB SP niet het enige element is in het landbouwbeleid, en de rol van de landbouw in de klimaattransitie maar voor een deel bepaalt. Het GLB is in de eerste plaats een ondersteuningskader en -programma voor landbouw en platteland, en andere agrarische beleids- en regelgevingskaders (Mestactieplan MAP, Programmatorische Aanpak Stikstof PAS) zullen hier meer direct impact op hebben.

-- *De bijdragen aan de doelstellingen werden waar mogelijk verder aangevuld in hoofdstuk 2 en 3.*

Evaluatie van de interventielogica

- Het Strategisch Plan is zorgvuldig opgebouwd en coherent gestructureerd, met logische onderbouwing van de maatregels per SD op basis van de SWOT- en nodenanalyse. De inhoud en het algemene doel van de maatregels worden gedetailleerd beschreven in interventiefiches, waarin ook de link met de betreffende noden duidelijk wordt aangegeven. De interventielogica's laten zien dat de maatregels consequent via de vastgestelde gegroepeerde noden aan de doelstellingen gekoppeld worden.
- Kijkend naar het geheel van maatregels rond de 9 SDs stellen we vast dat doorheen de interventiestrategie het evenwicht gezocht is tussen de doelstellingen gericht op het waarborgen van de inkomens- en concurrentiepositie van de Vlaamse landbouwers, en op de aanpassing aan klimaatverandering, duurzaam hulpbronnenbeheer en biodiversiteit
- Het kader en relatie van het SP naar doelstellingen op vlak van duurzame omgeving en klimaatverandering toe op een aantal punten versterkt. Hoewel de conditionaliteit op veel punten niet verder gaan dan de bestaande verplichtingen betekent zij wel een nieuwe aanscherping in de voorwaarden voor het verkrijgen van inkomenssteun. Hiermee wordt het administratief kader op vlak van duurzaamheid dus wel degelijk versterkt, ookal is de additionele bijdrage ervan moeilijk in te schatten. Wel hebben we kwantitatief gesteld dat er beperkt risico is dat landbouwers zich uit dit kader terugtrekken vanwege de opgelegde conditionaliteit. Zo verzekert dit systeem en haar invulling in het SP een bijdrage aan zowel de inkomenspositie als het duurzaamheidsgedrag van de landbouwers (terwijl dit bij afhaken uit het kader beide in het gedrang komt).
- Aan de andere kant stellen we vast dat er het pakket aan ERs en AMKMs uiteindelijk zeer uitgebreid en divers is. Een aantal van hen hebben een brede scope, en dragen bij aan alle drie de milieu-gerelateerde SDs, maar een aantal anderen betreffen zeer specifieke interventies met een kleine doelgroep, beperkt beoogd bereik en (dus) een beperkt budget. Het gaat bv om bepaalde subacties onder de maatregels mbt eco-teelten en BO soortenbescherming, de AMKM bloemenstroken in de fruitteelt, de maatregels rond behoud lokale rassen (schapen, geiten,…), antibioticareductie, dierenwelzijnslabel. Ongetwijfeld vormt het feit dat dergelijke specifieke doelgroep een specifieke ondersteuningswijze en - modaliteiten nodig hebben (bepaalde eco-teelten, bloemenstroken fruitteelt, lokale rassen,…) een duidelijke motivatie voor de maatregels, en hebben zij onderbouwde relevantie als stimuleringsmiddel naar een meer duurzame landbouwpraktijk. De individuele bijdrage aan de SDs en de resultaatsindicatoren lijkt gezien hun voorziene output en budget echter wel zeer beperkt. In mindere mate geldt dit ook voor de AMKM start of omschakeling naar biologische landbouw, die jaarlijks een relatief beperkte ondersteunde oppervlakte beoogt. Na de opstart kunnen deze landbouwers verder op jaarlijkse basis ondersteund worden onder de ER voortzetting biologische landbouw, waarbinnen uiteindelijk wel een substantieel oppervlakte bereikt. Dit blijft echter een zeer beperkt aandeel van de totale agrarische oppervlakte. In enkele andere gevallen ligt eerder een inhoudelijk beleidsmatige afweging

gekoppeld aan ingeschatte interesse in de steunmaatregel ten grondslag aan relatief beperkte budgetreservering. Dit komt dan ook tot uiting in de relatief lage streefwaardes voor de direct gekoppelde resultaatsindicatoren (antibiotica-reductie R43; dierenwelzijnslabel R44; biologische landbouw R29).

- Het lijkt daarnaast in een aantal gevallen moeilijk om de voorziene output van maatregels in te schatten of onderbouwen, ook omdat het vaak nieuwe maatregels betreft. Hierdoor blijft de concrete bijdrage in de SD en de resultaatsindicator soms wat onduidelijk. De bijdrage en de effectiviteit van alle maatregels worden overigens ook mede bepaald door details van de controle, opvolging en de motivatie van de landbouwers bij de implementatie. Daarnaast wijzen we op het risico dat het door de veelheid aan mogelijke steunmaatregelen, voor sommige activiteiten zowel beschikbaar als ER of AMKM, voor de landbouwers zelf moeilijk in te schatten is welke maatregel voor hem/haar het meest effectief en haalbaar is. Hier komt nog bij dat deze maatregels altijd een stap verder gaan dan de opgelegde conditionaliteit voor inkomenssteun, die dus al een minimuminspanning van de landbouwer vragen. Het is in dat verband belangrijk hen duidelijke afwegingscriteria/-kaders te bieden voor de mogelijkheden voor verschillende type steun voor mogelijke acties onder de ERs en AMKMs, bovenop de conditionaliteit.
- Overheen de verschillende SDs en maatregels ligt de nadruk van het SP duidelijk op modernisering en verduurzaming van de bestaande landbouwpraktijk en -structuur, met continuering substantiële investeringssteun voor duurzame versterking van landbouwbedrijven en een groot gewicht voor de ERs en AMKMs rond versterking van de bodemkwaliteit en agro-functionele biodiversiteit. De strategie legt minder nadruk op disruptie van het systeem of vernieuwend ondernemerschap in de landbouwsector in het kader van de klimaattransitie. Zo zijn de maatregels gericht op bevordering van biologische of circulaire/kringlooplandbouw, ecologische biodiversiteit, broeikasgasemissieverlaging,… relatief beperkt.

-- de interventielogica rond nood N10 "Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)" werd verder onderbouwd.

-- er wordt sterk ingezet op communicatie over de GLB-interventies (onder meer via het Vlaams Ruraal Netwerk, dat wordt uitgebreid).

Economische doelstellingen SD a – b -c

- Herverdelende betaling: Volgens interne berekeningen door het Dpt L&V zullen met name de betalingsrechten voor landbouwers met een areaal kleiner dan het Vlaamse gemiddelde achteruitgaan, en dreigen met name categorieën middelgrote en kleinere landbouwers hierdoor een substantieel deel inkomen te verliezen. De grootte van het landbouwbedrijf is daarnaast omgekeerd evenredig met de leeftijd waardoor de steun verleend onder deze interventie gemiddeld genomen eerder bij oudere landbouwers zou terechtkomen. Daarom is er gerichte inzet op een gelijkmatigere en doelgerichtere verdeling van de rechtstreekse inkomenssteun naar doelgroepen die er het meest nood aan hebben. Uitgangspunt is om de bedrijven die in grote mate afhankelijk zijn van inkomenssteun (meer dan grote of zeer kleine, niet-professionele landbouwers) voor een zowel economisch als ecologische duurzame bedrijfsvoering beter te ondersteunen. Deze redenering is duidelijk onderbouwd en te billijken, maar betekent wel dat startende landbouwers die beginnen met een (zeer) beperkt areaal hier buiten de boot vallen, en wellicht beperkt worden in hun mogelijkheden tot doorgroei. De ex-ante evaluator heeft een aantal berekeningen uitgevoerd waaruit blijkt dat vooral de slachtkalveren- en melkveebedrijven nog meer inkomenssteun verliezen, en de intensievere vormen, die vroeger minder steun kregen er op vooruitgaan (groenten, sierteelt, varkens en pluimvee). Ook werd een grotere daling in inkomenssteun voor grotere bedrijven berekend. De leeftijd zou een positieve impact op de inkomenssteun hebben: 28 euro per extra jaar van de bedrijfsleider.

-- Bij de keuze voor de herverdelende betaling worden er, na overleg met de Europese Commissie en om globaal een herverdelend effect te bekomen, de bedragen bij de herverdelende betaling niet gedifferentieerd en zal een gelijke herverdelende betaling voorzien worden voor alle hectaren onder de 30 ha, inclusief de eerste 10 ha.

- Conditionaliteit:
    - de invulling van de conditionaliteit is zorgvuldig afgewogen, met name in het licht van de interactie tussen de negatieve economische effecten voor de landbouwers ten opzichte van de nood aan inkomenssteun. De evaluatie heeft hierbij nadrukkelijk aandacht gehad voor het 'afhaakrisico' van landbouwers uit de steunmaatregel. Een te zware conditionaliteit in combinatie met een verlaagde inkomenssteun zou er immers toe kunnen leiden dat landbouwers zich terugtrekken uit directe betalingen, waardoor noch inkomenssteun ontvangen noch aan de gestelde duurzaamheidsvoorwaarden hoeven te voldoen.
    - Om het afhaakrisico te kwantificeren is het aandeel van de extra kost van de milieuminimumeisen berekend ten opzichte van de subsidies die bedrijven kunnen krijgen, en dit voor GLMC 1, 4 en 8 , die volgens experten de grootste kost inhouden voor landbouwers. Uit de berekening blijkt dat de gesimuleerde kosten van de GLMC 4 en 8 niet opwegen ten opzichte van de inkomenssteun die landbouwers krijgen. Als landbouwers puur rationeel beslissen verwachten we dus niet dat landbouwers om die reden zouden afhaken van de basis inkomenssteun. De inschatting van het afhaakrisico voor blijvend grasland (GLMC 1) is heel speculatief:volgens het huidige beleid is de impact op een individueel bedrijf alleen voelbaar indien het totaal aangegeven areaal grasland met meer dan 3% daalt. Bij een veronderstelde opportuniteitskost van 1500 euro per ha voor GLMC8 en GLMC1 en 145 per ha grasland zou 3188 ha grasland bij landbouwers liggen die een hogere gesimuleerde kost hebben dan basisinkomenssteun. Als ze beslissen om af te haken moeten ze dan niet meer aan de basisconditionaliteit voldoen. Hoogstwaarschijnlijk betekent dat ook niet noodzakelijk dat ze daarom al hun grasland zullen scheuren. Deze oppervlakte is minder dan 3% van het huidig aangegeven graslandareaal.
- De VLIF-investeringssteun is belangrijk voor SD b. De nieuwe VLIF-maatregel gelinkt aan SD b voorziet éénmalige steun aan individuele landbouwbedrijven voor het opstarten of omschakelen van hun bedrijfsvoering naar een vernieuwde toekomstgerichte bedrijfsstrategie gericht op zowel economische leefbaarheid als het leveren van maatschappelijke diensten. Ookal gaat het hier om een beperkt voorzien aantal ondersteunde landbouwers, is dit een zeer interessant toevoeging, omdat het zich expliciet richt op bedrijven die economie en ecologie hand in hand beogen te laten gaan.
- De OPs Groenten & Fruit hebben onder deze SDs hun belangrijkste rol . De interventie Oproep Samenwerking (*later geïntegreerd in interventie EIP*) kan een wezenlijke rol spelen om samenwerking tussen verschillende spelers binnen de keten te bevorderen en tot stand te brengen, om zo de economische weerbaarheid van individuele landbouwers te versterken. LEADER ontbreekt als direct bijdragende interventie, maar via het Vlaamse prioritaire thema voor LEADER "innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en -afzet, en valorisatie van biomassaresten" zijn hier ook interessante initiatieven voor deze SDs te verwachten.

-- *De LEADER interventies zijn gelinkt aan doelstelling h (platteland), f (biodiversiteit) en cco (innovatie). De focus van de interventie ligt namelijk niet op landbouw of samenwerking in de landbouwketen, daarom werd besloten om geen link met SD c te maken.*

Ecologische doelstellingen SD d – e - f

- De conditionaliteit zorgt voor grotere verzekering van duurzaam handelen door de landbouwers dan in het voorgaande programmakader, maar de directe positieve bijdrage aan klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen is niet eenduidig. Ook de VLIF-steun combineert versterking van de productiviteit en/of uitbreiding of vernieuwing van de activiteiten met verhoogde duurzaamheid. Op die basis beoogt het SP via VLIF ook bij te dragen aan de Vlaamse milieu- en natuurdoelstellingen in het algemeen. De verhoogde steun voor niet-productieve investeringen versterkt deze bijdrage nog eens, met name als het gaat om erosie, biodiversiteit, waterbeheer,…
- Uit de kwantitatieve beoordeling voor de MER blijkt daarbij effectief dat de VLIF-investeringssteun een belangrijke bijdrage kan leveren aan het halen van de oorspronkelijke emissiereductiedoelstelling uit het Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030, en dat deze

bijdrage ongeveer gelijk is aan de bijkomende reductie opgelegd in de visienota bijkomende maatregelen. Dit effect heeft vooral betrekking op energetische emissies (CO2-uitstoot), terwijl de bijdrage aan reductie van de niet-energetische broeikasgasemissies (methaan, lachgas) beperkter is.

- Specifiek met betrekking tot SD D, zijn de ecoregelingen en AMKMs minder direct gericht op het verminderen op het reduceren van emissies of energiebesparing. Voedermanagement draagt wel positief bij tot een reductie van de niet-energetische broeikasemissies (enterische methaanemissies van melkkoeien), hoewel het beperkte budget hiervoor (1,6 miljoen €/jaar) het effect zal limiteren.
- Verschillende maatregels zijn direct gericht op beperking van de bodememissies en compensatie van emissies (CO2-captatie en -opslag). De MER toont aan dat dit effect ook significant hoger zal liggen dat onder PDPOIII. Daarnaast zullen de ERs rond meerjarig grasland en het verhogen van het organisch koolstofgehalte in de bodem leiden tot belangrijke CO2-opslag in de bodem, en bijgevolg eventuele bodememissies compenseren. Een indicatieve doorrekeningen van de ecoregeling organische koolstof geeft echter wel aan dat kostprijs per eenheid opgeslagen koolstof heel hoog is. De meerwaarde van deze maatregels zit dus zeker niet alleen in klimaatwinst.
- De steun zal dan ook naar verwachting maar beperkt bijdragen aan in de Farm-toFork strategie gestelde doelstelling om ten minste 25% van de landbouwgrond voor biologische landbouw te gebruiken, of significant toename van de toepassing van agro-ecologische praktijken. De verwachting is tegen 2028 9.100 bijkomende ha te ondersteunen voor (blijvende) biologische landbouw, hetgeen tenminste een verdubbeling inhoudt ten opzichte van de situatie in 2020. De resultaatsindicator stelt dat zo'n 1,77% van het totale landbouwareaal zal ondersteund worden in omschakeling of verderzetting van de biologische landbouw (R.39). Het gaat hier echter niet over het volledige areaal bio-landbouw, de steun per bedrijf is immers beperkt tot 20ha bij de ecoregeling voortzetting biologische landbouw. Deze indicator is dus een onderschatting.

-- De verwachting werden bijgesteld tijdens de onderhandelingsfase met de Commissie. Tegen 2028 is gepland 31.085 ha te ondersteunen voor (blijvende) biologische landbouw. De resultaatsindicator werd bijgesteld naar 5% van het totale landbouwareaal (R.39). De beperking tot 20 ha bij de ecoregeling voortzetting biologische landbouw werd verwijderd.

- Naast de rechtstreekse betalingen en VLIF zijn er een aantal ERs en AMKMs die inspelen op de nood aan duurzaam water-, bodem- en algemeen landbouwbeheer. De interventies zijn in de eerste plaats gericht op erosiebestrijding, met een sterke aangetoonde bijdrage door de teelttechnische erosiebestrijding en de aanleg van bufferstroken, maar ook door maatregels die bijkomend beheerd grasland of koolstof in de bodem voorzien. De ERs precisielandbouw, mechanische onkruidbestrijding, eco-teelten, gewasrotatie en biologische landbouw (ook AMKM) dragen daarnaast sterk bij aan duurzaam en versterkend bodembeheer. Ook is er een verwacht effect op meer efficiënte omgang met bemesting en nutriëntengebruik. De in de MER doorgerekende maatregelen leiden tot een vermeden stikstofinput van ca. 35 miljoen kg N over de gehele planperiode indien alle vooropgestelde targets gehaald worden. Daarnaast laat de MER zien dat deze maatregels (incl. de gewasrotatie) een beperkte bijdrage aan reductie van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen (ca 6% van het totale gebruik aan gewasbeschermingsmiddelen in 2018) en van bodem- en watervervuiling (o.a ca. 4% van het totale stikstofgebruik uit dierlijke mest en kunstmest in 2020). In vergelijking met het voortzetten van PDPO III heeft het voorgenomen GLB-plan wel de potentie om substantieel meer bij te dragen. Het belangrijkste deel van het effect op gewasbeschermingsmiddelen wordt in de MER toegeschreven aan de maatregels rond biologische landbouw, ook al betreft het hier maar een beperkt aandeel van de totale landbouw.
- Er wordt substantieel geïnvesteerd in interventies gericht op soms specifieke duurzame quasi-biologische landbouwpraktijken, die elk op zich beperkt bijdragen aan het beoogd effect. De maatregels rond biologische landbouw zelf blijven kleinschaliger qua beoogd bereik en realisatie.
- De BO's, inrichtingsmaatregelen Natura 2000 en het bijenprogramma nemen hierbij een aparte plaats in als interventies die direct (exclusief) gericht zijn op versterking van de ecologische landschapswaarde en biodiversiteit (akker- en weidevogels en insecten). Op deze wijze zullen zij met toch substantiële budgetten (€28 mln Natura 2000, €24 mln voor ecologische verbindingen; €43 mln voor flora & fauna) een zeer belangrijke bijdrage aan deze SD kunnen leveren. Het SP

draagt substantieel meer dan voorheen bij aan het verhogen van het aandeel landbouwareaal met verhoogde biodiversiteit, die volgens de EU-biodiversiteitsstrategie minstens 10% zou moeten zijn. De conditionaliteit (GLMC 8a) legt ten eerste een minimumaandeel van 3 of 4 % aan niet-productief areaal op aan de deelnemende bedrijven. Daarbij worden ook verschillende ecoregelingen en AMKM's en VLIF niet-productieve investeringen voor klimaat en milieu ingezet om bijkomend niet-productief areaal te creëren. Waar dit aandeel bij landbouwers met pijler 1 steun in PDPO III in 2021 nog ongeveer 1,3% bedraagt, zal dit in het nieuwe SP dus naar verwachting meer dan verdubbelen.

Plattelands- en maatschappelijke doelstellingen SD g -h i

- Al bij al is er substantiële en diverse ondersteuning voor startend landbouwers voorzien, met ook een significant beoogd resultaat. Aan de andere kant ligt overheen de verschillende SDs en maatregels de nadruk van het SP eerder op de duurzame continuering en modernisering de landbouwsector dan op vernieuwende bedrijfsontwikkeling of ondernemerschap in de landbouwsector.
- LEADER biedt een duidelijker focus dan voorheen om op lokaal niveau te kunnen werken aan versterking van het sociaal en economische weefsel op het platteland, de open ruimte verder te versterken en nieuwe rurale activiteiten te creëren. Aanvullend hebben ook de projectoproep Samenwerking (*later geïntegreerd in EIP*) en de VLIF-maatregel voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten een bredere rurale ontwikkelingsfocus.

-- Inderdaad de VLIF-maatregel voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten is direct gelinkt; de EIP-interventie werd indirect gelinkt.

- Aanvullend op de inspanningen die reeds voorzien zijn voor verduurzaming en transformatie van de landbouw onder de andere doelstellingen, zijn 'dierenwelzijnslabel' en 'reductie antibioticagebruik' twee interventies gericht op SD i. Beide spelen in op belangrijke geïdentificeerde noden, en voorzien allebei over de hele periode 2000 landbouwers te ondersteunen. Daarnaast koppelt het SP nog twee VLIF-maatregels voor productieve en innovatieve investeringen aan deze doelstelling, die inderdaad met name bijdrage kunnen leveren aan dierenwelzijn. Ook andere VLIF-maatregels zouden hier echter onder passen, bv voor duurzame productie en afzet of omschakeling naar toekomstgerichte bedrijfsstrategie, onder andere gelinkt aan nood 22 minder voedselafval en beter gebruik van reststromen. Ook de ER/AMKM rond biologische landbouw of behoud lokale rassen hebben naar onze inschatting en directe link met de noden onder deze SD.

-- De bio-interventies werden indirect gelinkt. De interventie rond lokale veerassen niet.

Externe coherentie

- De combinatie van de verschillende maatregelen, de versterkte conditionaliteit en de verschillende ecoregelingen en agromilieu- en klimaatverbintenissen reflecteren de toenemende ambitie van het landbouwbeleid op vlak van de klimaat- en milieudoelstellingen. Bijna alle maatregelen zijn coherent met de Green Deal, en leveren vaak zelfs een positieve bijdrage.
- Het GLB Strategisch Plan zet via een sterke uitgebouwd pakket aan maatregels duidelijk in een substantiële bijdrage tot de 'Farm-to-Fork strategie' en de 'Biodiversiteitsstrategie'; bijna alle maatregelen vertonen coherentie met deze kaders, en ze leveren in veel gevallen ook een positieve bijdrage (in het bijzonder de ER, AMKM, Beheersovereenkomsten en VLIF).
- Wel merken we op dat de investeringen en inspanningen vanuit het SP substantieel zijn, maar niet voldoende om in de buurt te komen van in de Europese strategieën geformuleerde kwantitatieve doelstellingen. Uiteraard betreft het hier doelstellingen op EU-niveau, en is het SP ook niet het enige instrument in Vlaanderen om deze doelstellingen te bereiken. Maar gezien de ongunstige uitgangspositie van Vlaanderen in Europese context op vlak van bio-areaal, mestgebruik en nutriëntenverliezen, niet-productief areaal (met hoge biodiversiteit), zal de algemene inspanningsverwachting voor de Vlaamse landbouw hoger liggen om dichter bij deze doelstellingen te komen.

-- *De targets werden naar boven bijgesteld tijdens de onderhandelingsfase met de Commissie*

- Het GLB Strategisch Plan werd duidelijk opgebouwd vanuit de geïdentificeerde noden en vertoont aldus een duidelijke coherentie en vaak positieve bijdrage aan deze 14 landenspecifieke aanbevelingen
- Inzake klimaat dient opgemerkt te worden dat er een sterke coherentie en vaak zelfs een positieve bijdrage is aan het een aantal prioriteiten in het Vlaams Klimaatbeleidsplan (2021-2030). Met name op het vlak van energetische emissies (CO2-uitstoot) heeft het GLB SP een positieve relatie met het VEKP, met name via de VLIF-investeringssteun, maar ook via het pakket aan AMKMs en ERs. De relatie van het SP aan het Convenant Enterische Emissies Rundvee is veel beperkter, met name via de AMKM voedermanagement. De feitelijke verwachte bijdrage aan deze doelstelling is dan ook beperkt.

-- *We zijn dit jaar (2022) gestart met een 100% Vlaams gefinancierde maatregel rond voedermanagement. De doelstelling is dat deze maatregel een bredere ingang vindt in het nieuwe GLB en dat een kwart van het melkvee bereikt wordt. Ook voor vleesvee zal de maatregel toegankelijk gemaakt wordt. Ondanks het beperkte budget draagt deze innovatieve maatregel, bij tot 12 % aan de doelstelling voor de spijsverteringsemissies. Indien nodig, kan de maatregel bijgestuurd worden.*

- Voor watergerelateerde beleidskaders, met name de Kaderrichtlijn Water, maar ook de Blue Deal en de Overstromingsrichtlijn, is er ten eerste belangrijke positieve relatie met de conditionaliteit voor de inkomenssteun (met name GLMC 4 en 8). Wat betreft waterverontreiniging is er positieve bijdrage van verschillende ERs en AMKM, bv rond beheer grasland, bufferstroken, eco-teelten, biologische landbouw, gewasrotatie, precisielandbouw, mechanische onkruidbestrijding, alsook enkele BOs. Wat betreft waterbesparing zijn voornamelijk de ER ecoteelten, organische koolstof, precisielandbouw alsook de VLIF-steun (niet-productieve investeringen voor milieu en klimaat, productieve investeringen zoals waterretentie) en BO kleine landschapselementen relevant.
- Ook met andere niet direct klimaatgerelateerde Vlaamse beleidskaders, bv de Vlaamse Eiwitstrategie, het Actieplan Voederverlies en Biomassa(rest)stromen, en het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen vertonen de relevante maatregels over het algemeen coherentie en/of een positieve bijdrage.

Evaluatie resultaatindicatoren en streefdoelen

Samenhang output- en resultaatindicatoren

De ex-ante evaluator wijst op een inconsistentie in het Europese kader voor monitoring van de output en resultaten van het SP: de koppeling tussen de maatregels - resultaatsindicatoren – SD's is immers vaak niet duidelijk, en lijkt onvolledig.

Bepaalde maatregels worden gekoppeld, en dus geacht bij te dragen, aan een bepaalde SD, maar worden niet gekoppeld aan de bijbehorende RIs.

- Bv de maatregel precisielandbouw draagt volgens de interventielogica bij aan de horizontale doelstelling CCO, maar aan geen enkele van de gekoppelde RIs. Hetzelfde geldt in een aantal gevallen voor het Programma Bijenteelt.

-- *Voor precisielandbouw is er geen areaalgebonden indicator rond het thema digitalisering bijvoorbeeld. Voor bijenteelt mag maar één indicator gebruikt worden en die mag dan ook alleen maar gebruikt worden als de betalingen aan de imkers gebeuren (wat in VL niet het geval is).*

- Hetzelfde geldt bv voor 'Investeringsteun voor omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie', gekoppeld aan SD B, maar zonder bijdrage aan de bijbehorende RIs.

Tegelijk komt het voor dat bepaalde RIs gekoppeld worden aan de SD, maar dat geen enkele van de maatregels in de interventielogica gekoppeld is, en dus bijdraagt, aan deze RIs. Duidelijkste voorbeeld hiervan is R25, die enkel wordt gevoed door de maatregels rond behoud lokale rassen. Deze RI is gekoppeld aan SD D en E, terwijl de betreffende maatregels in de interventielogica ontbreken. Ondertussen is deze RI niet gekoppeld aan SD F, waaraan de betreffende maatregels juist wel hun enige

(en juiste) plek in de interventielogica hebben.
-- Resultaatindicator R25 werd naar aanleiding van de opmerking van de ex-ante evaluator aan SD F gekoppeld.

Deze inconsistenties lijken een gevolg van de voorschriften vanuit de Commissie zelf, maar dit leidt wel tot een vertekend beeld van de (theoretische) bijdrage van individuele maatregels aan de doelstelling en de RIs. Dit maakt ook dat de relaties tussen de directe output(indicatoren) van de maatregels en de resultaten van de SDs op sommige punten indirect, onvolledig en daardoor minder inzichtelijk is. Dat maakt het ook moeilijker de bijdrage en effectiviteit achteraf te achterhalen en evalueren.
Een meer specifieke, maar wat ons betreft ook belangrijke bedenking is de koppeling tussen R4 'Aandeel UAA onder inkomenssteun en onderdeel van de conditionaliteit' en alle ecoregelingen. De extra bijdrage van de ecoregelingen hieraan is niet duidelijk, aangezien de conditionaliteit evenzeer geldt voor de inkomenssteun als voor de ecoregelingen – de één gaat niet zonder de ander. Ookal is in de definitie van de indicator wellicht volledi ger, in de praktijk lijkt de koppeling met ecoregelingen dus overbodig.

Streefwaardes

Ten eerste stellen we vast dat de aanwijzingen in de indicatorfiches secuur zijn gevolgd bij de bepaling van de streefwaardes. Er is telkens nauwgezet getracht overlappingen tussen bijdragende maatregels mee in rekening te nemen, zodat er een uniek geldige waarde voor de indicator tot stand komt voor de gevraagde eenheid.
Belangrijke bedenking is wel dat de bijdrage vanuit LEADER nog niet is meegerekend in de aan deze maatregel gekoppelde RIs, omdat deze op basis van de op te maken lokale ontwikkelingsstrategieën bepaald zal worden. Hier is er dus in sommige gevallen dus een onderschatting van de streefwaarde. Voor R40, 41, 42 ontbreekt de streefwaarde nog volledig.
-- Dit is een gevolg van de Europese richtlijnen. Voor de LEADER maatregelen moet in eerste instantie uitsluitend een streefwaarde bepaald worden voor resultaatindicator R38. LEADER is ook een bottom-up maatregel via de plaatselijke groepen en de lokale ontwikkelingsstrategieën. In dit document worden de doelstellingen binnen een specifiek LEADER gebied vastgelegd. Bij goedkeuring van de strategieën kan dus ook pas de bijdrage van LEADER aan andere indicatoren worden meegegeven.

Wat betreft de streefwaardes zelf vormen de meest opvallende zaken feitelijk vooral een bevestiging van vaststellingen die we al deden met betrekking tot de effectiviteit van maatregels tov de gekoppelde SDs:

- De inkomenssteun heeft een zeer hoog beoogd bereik, dat door de conditionaliteit nauwelijks afneemt. Dit is zeer positief, aangezien deze maatregel zowel de inkomenspositie verzekert, maar tegelijk ook bijdraagt aan verduurzaming van de landbouw. Het bereik voor de gekoppelde steun voor vleesveehouderij (R8) is in lijn met de aanpassing van de interventie die de doelgroep scherper dan voor heen afbakent, alsook met het (licht) dalende aandeel van de vleesveehouderij in de totale landbouw.
- Hetzelfde geldt voor het bereik van de OPs Groenten en Fruit, hetgeen leidt tot een hoog aandeel bedrijven dat deelneemt aan producentengroeperingen, producentenorganisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen. Daarmee dekken ze volgens de geaggregeerde cijfers van de PO's zelf 107% van de productiewaarde van de sector, hetgeen uiteraard onmogelijk is en mogelijk een incorrectie in (aggregatie van) de basisgegevens aangeeft.

-- Naar aanleiding van de observaties van de Europese Commissie werd dit ook verder verduidelijkt. Dit hogere percentage heeft verschillende oorzaken. Zo is de methode om het vergelijken van de totale productiewaarde met de waarde van de PO's niet volledig afgestemd op elkaar. De PO's houden immers hun eigen verkoopstatistieken bij en kennen exact de eigen omzet. De totale productiewaarde van de groenten en fruitsector is berekend op basis van gegevens zoals arealen, productie per hectare en de prijzen. Daarnaast omvatten de producentenorganisaties ook buitenlandse leden die leveren aan de PO's. Deze bijdrage is ook meegerekend in de productiewaarde door de PO's.

- Het voorziene aantal ondersteunde deelnemers en adviseurs door de adviesverlening en opleiding

alsook demo- en EIP-projecten is zeer substantieel (R1 en R2), hetgeen de meerwaarde van de betreffende maatregels aantoont voor de bevordering van kennisontwikkeling en modernisering van de landbouw. Men voorziet bovendien dat de helft van deze deelnemers specifiek advies en opleiding zal krijgen rond milieu- en klimaatprestaties en prestaties op het gebied van hulpbronnenefficiëntie, die de duidelijke link aan verduurzaming demonstreert (R28).

-- R.1 en R.28 werden bijgesteld naar aanleiding van de berekeningsmethodiek van de indicator. Voor de demonstratieprojecten werd een te hoge bijdrage ingeschat omdat ook het bereik via publicaties werd meegenomen. Deze impact is echter beperkt. Verder is tijdens de onderhandeling met de commissie R2 verder verhoogd.

- Het aandeel GVE of OGC met steun om broeikasgas-/ammoniakemissies te verlagen ligt dan weer veel lager (R13, R20) en is in lijn met onze vaststelling dat de bijdrage van het SP hieraan beperkt zal zijn op basis van een beperkt aantal maatregels. Hetzelfde geldt voor de RI rond verbetering van ecologische duurzaamheid, gekoppeld aan twee kleine maatregels lokale rassen. Ook het aandeel OGC met verbintenissen rond duurzaam gebruik van pesticiden ligt ook opvallend laag (5,4%), met slechts vier (kleinere) maatregels gekoppeld aan R24, terwijl mogelijk ook andere maatregels een belangrijk (indirect) effect op pesticidegebruik zullen hebben (bufferstroken, ecologisch graslandbeheer, eco-teelten,…)

-- R20 en R24 werden substantieel verhoogd tijdens de onderhandelingen met de Commissie. De impact van het GLB op broeikasgas-/ammoniakemissies wordt niet alleen via R13 en R20 getoond. Hieronder kunnen namelijk alleen dier – en areaalgebonden interventies opgenomen worden. Er zijn in het GLB SP ook verschillende investeringen mogelijk op vlak van luchtkwaliteit zoals luchtwassers. Deze vallen echter niet onder deze resultaatindicatoren.

- Daarnaast is het aandeel OGC met verbintenissen voor biodiversiteit (R31 4,7%) zeer beperkt, ondanks het groot aantal maatregels (ERs + AMKMs) dat eraan beoogt bij te dragen, incl. de BOs. De BOs zijn gericht op een aantal specifieke gebieden met relatief beperkte oppervlakte, maar dat geldt niet voor de andere ingezette ERs/AMKMs.

-- R31 werd verhoogd tijdens de onderhandelingen met de Commissie

- Ook de investeringssteun voor biodiversiteit (R32) en steun voor biologische landbouw (R29) dekken een beperkt aandeel van de totale bedrijven en areaal af – ook al betreft het voor biologische landbouw wel een grote toename tov huidige areaal.

-- R32 en R29 werden verhoogd tijdens de onderhandelingen met de Commissie.

- Tenslotte komen de maatregels rond antibioticareductie (R.43 5%) en dierenwelzijn (R.44 3,6%) op vrij beperkte aandelen afgedekte GVE, in lijn met de beperkte voorziene output en budget.

Samenvattend komt in deze streefwaardes tot uiting dat het SP zich name richt op de modernisering en verduurzaming van de bestaande landbouwpraktijk en versterking van agro-functionele biodiversiteit, in een aantal gevallen op vernieuwende manieren (eco-teelten, verhogen organische koolstof,…). Op het vlak van ecologische biodiversiteit, emissies, dierenwelzijn zullen de resultaten een stuk lager liggen.

Evaluatie van het beheer en de uitvoering

Technische bijstand

Gezien de omvang van het programma en totale budget alsook het groot aantal verschillende type maatregels, is de maximale reservering van 6% voor de Technische Bijstand wat ons betreft redelijk en voldoende om de taken uit te voeren, zoals voorgaande programmaperiodes ook reeds hebben uitgewezen. Ook de voorzetting van de rol en werking van het Vlaams Ruraal Netwerk (GLB-netwerk), met een

uitgebreide scope naar beide pijlers en extra voorziene personeelsinzet, beschouwen we als een meerwaarde. Op vlak van EIP, AKIS en LEADER heeft het VRN de afgelopen periode een gewaardeerde rol gespeeld, en is relevant deze rol verder uit te bouwen voor beide pijlers.

Beheers- en uitvoeringsmodaliteiten

De beheersautoriteit zet maximaal in op digitalisering en automatisering. Desondanks blijft administratieve verlichting een continu aandachtspunt voor het Departement, getuige de permanente overlegstructuur over interventies heen om tot meer uniform, kwalitatief beter en eenvoudiger proces te komen. Een belangrijke bijkomende stap is de ontwikkeling en voorzien implementatie van zogenaamde Vereenvoudigde kostenopties (VKO) voor verschillende maatregels. Binnen LEADER worden de administratieve vereisten daarnaast verlicht voor zogenaamde 'micro-projecten' Dit zorgt voor versimpeling van de berekening en verantwoording van de loon- en overheadkosten, waardoor de ballast voor begunstigden verlaagt, en uiteindelijk de toegankelijkheid van dergelijke maatregels voor verschillende type actoren vergroot.

2. Aanbevelingen van de ex-ante-evaluatie en strategische milieubeoordeling en hoe deze zijn aangepakt

Titel/Referentie	Categorie aanbeveling	Datum	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
Alle aanbevelingen - verwijzing	Overige	27-10-2022	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Alle aanbevelingen - verwijzing - Beschrijving

De aanbevelingen worden meegegeven onder Bijlage I.1 Samenvatting van de ex-ante evaluatie en Bijlage I.4 Verslag strategische milieubeoordeling - MER-procedure (BE-FL_Bijlage MER-procedure.docx)

Alle aanbevelingen - verwijzing - Motivering

De reacties op de aanbevelingen worden meegegeven onder Bijlage I.1 Samenvatting van de ex-ante evaluatie en Bijlage I.4 Verslag strategische milieubeoordeling - MER-procedure (BE-FL_Bijlage MER-procedure.docx)

3. Ex-ante-evaluatieverslag

Zie bijgevoegd(e) document(en)

4. Verslag strategische milieubeoordeling

Zie bijgevoegd(e) document(en)

Bijlage II over de SWOT-analyse

Zie bijgevoegd(e) document(en)

Bijlage III over de raadpleging van de partners

Zie bijgevoegd(e) document(en)

Bijlage IV over de gewasspecifieke betaling voor katoen (indien relevant)

Bijlage V over aanvullende nationale financiering die wordt verstrekt in het kader van het strategisch GLB-plan

Grondslag	Interventie	Begroting	een groter aantal begunstigden	een hogere steunintensiteit	financiering voor bepaalde verrichtingen binnen de interventie	Aanvullende informatie
het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds	INVEST(73-74) - 3.23 VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven	145.200.000,00	X			De bijkomende nationale financiering kadert in de definitieve programmatorische aanpak stikstof (DPAS) met het oog op het behalen van de goede staat van instandhouding van de natuurgebieden aangemeld als Natura 2000.
het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds	INVEST(73-74) - 3.24 VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven	6.292.000,00	X			De bijkomende nationale financiering kadert in de definitieve programmatorische aanpak stikstof (DPAS) met het oog op het behalen van de goede staat van instandhouding van de natuurgebieden aangemeld als Natura 2000.
Vlaamse begroting	ENVCLIM(70) - 3.4 Omschakeling biologische landbouw	12.518.637,10	X			Om de ambitieuze target voor de bio-landbouw te halen, zijn mogelijks extra Vlaamse middelen noodzakelijk.
het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds	INVEST(73-74) - 3.22 VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	90.508.000,00	X			De bijkomende nationale financiering kadert in de definitieve programmatorische aanpak stikstof (DPAS) met het oog op het behalen van de goede staat van instandhouding van de natuurgebieden aangemeld als Natura 2000.
het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds	INSTAL(75) - 3.28 VLIF - Opstart en overname door jonge landbouwers	40.000.000,00	X			De bijkomende nationale financiering kadert in de definitieve programmatorische aanpak stikstof (DPAS) met het oog op het ondersteunen van jonge landbouwers om het bedrijf klaar te

Grondslag	Interventie	Begroting	een groter aantal begunstigden	een hogere steunintensiteit	financiering voor bepaalde verrichtingen binnen de interventie	Aanvullende informatie
						maken voor de toekomst.

Nationale financiële steun in de sector groenten en fruit (Verordening (EU) 2021/2115)

	Kalenderjaar 2023	Kalenderjaar 2024	Kalenderjaar 2025	Kalenderjaar 2026	Kalenderjaar 2027	Totaal 2023-2027
Geraamd bedrag van de nationale financiële steun (in EUR) (artikel 53)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Het jaarlijkse geraamde bedrag van de nationale financiële steun in de sector groenten en fruit per betrokken regio en het totaal voor de lidstaat

niet van toepassing

Bijlage VI over nationale overgangssteun (indien relevant)

a) het jaarlijkse sectorspecifieke budget voor elke sector waarvoor nationale overgangssteun wordt verleend

Sector	De sectorspecifieke financiële middelen, EUR				
	2023	2024	2025	2026	2027

b) in voorkomend geval, voor elk jaar van de periode het maximale steunpercentage per eenheid

Sector	Maximale steunpercentage per eenheid, in %				
	2023	2024	2025	2026	2027

c) in voorkomend geval, informatie over de overeenkomstig artikel 147, lid 2, tweede alinea, gewijzigde referentieperiode

Sector	informatie over de gewijzigde referentieperiode

d) een korte beschrijving van de complementariteit van de nationale overgangssteun met de interventies van het strategisch GLB-plan

Overige bijlage: Samenhang met en bijdrage aan de EU-streefdoelen voor 2030

Nationale bijdrage aan het EU-streefcijfer 2030: 50 % vermindering van het nutriëntenverlies zonder verslechtering van de vruchtbaarheid van de bodem

Niet van toepassing

Nationale bijdrage aan het EU-streefcijfer 2030: omzetting van 10 % van het landbouwareaal in landschapselementen met een grote diversiteit.

Niet van toepassing

Nationale bijdrage aan het EU-streefcijfer 2030: 25 % van de landbouwgrond van de EU voor biologische landbouw

Niet van toepassing

Nationale bijdrage aan de EU-streefcijfers 2030: 50 % vermindering van het totale gebruik en risico van chemische pesticiden en van het gebruik van nog gevaarlijker pesticiden

Niet van toepassing

Nationale bijdrage aan het EU-streefcijfer 2030: 50 % vermindering van de verkoop van antimicrobiële stoffen voor landbouwhuisdieren en de aquacultuur

Niet van toepassing

Nationale bijdrage aan het EU-streefcijfer 2025: introductie van snel breedbandinternet in plattelandsgebieden om de doelstelling van 100 % toegang te bereiken

Niet van toepassing

DOCUMENTEN

Titel van het document	Documenttype	Datum van het document	Lokale referentie	Verwijzing van de Commissie	Bestanden	Datum verzending	Verzonden door
Ex ante evaluatie	Bijlage I: Ex ante evaluatie en strategische milieubeoordeling als bedoeld in Richtlijn 2001/42/EG	8 apr 2022			Eind rapport ex-ante evaluatie		
Plan-MER	Bijlage I: Ex ante evaluatie en strategische milieubeoordeling als bedoeld in Richtlijn 2001/42/EG	11 aug 2022			Rapport plan-MER versie20220811 MER-procedure		
Bijlagen hoofdstuk 3.5.2	Bijlage hoofdstuk 3: Samenhang van de strategie en complementariteit	14 sep 2022			Bijlage Vorming Vlaamse imkerij Bijlage Nieuwe imkertechnieken Bijlage Structuur Vlaamse imkerij		
Consultatie partners	Bijlage III: Raadpleging van de partners	15 okt 2022			Overzicht consultatie partners		
SWOT-analyse	Bijlage II: SWOT-analyse	29 sep 2023			SWOT-analyse		
Combinatietabel tussen ecoregelingen en agromilieuklimaatverbintenissen	Bijlage hoofdstuk 5: In de strategie gespecificeerde rechtstreekse betalingen, sectorale en plattelandsontwikkelingsinterventies	5 sep 2025			BE-FL Bijlage_GLB-SP_combinatietabel ER-AMKM-BO_V6_wijziging 2025-2		
Certificering van de steunbedragen ecoregelingen en agromilieu-klimaatverbintenissen	Bijlage hoofdstuk 5: In de strategie gespecificeerde rechtstreekse betalingen, sectorale en plattelandsontwikkelingsinterventies	29 sep 2025			Certificeringsverslag ILVO 10 maart 2022 Certificeringsverslag ILVO 27 september 2023 Certificeringsverslag ILVO 8 september 2022 Certificeringsverslag ILVO 29 september 2025		
Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit	Bijlage hoofdstuk 5: In de strategie gespecificeerde rechtstreekse betalingen, sectorale en plattelandsontwikkelingsinterventies	1 jul 2026			Subsidiabiliteitsvoorwaarden Operationele Programma's Groenten en Fruit		